MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 36

HENRY JAMES

BİR HANIMEFENDİNİN PORTRESİ

ÇEVİREN:
SUZAN AKÇORA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

2. basım

Genel Yayın: 3034

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

HENRY JAMES
BİR HANIMEFENDİNİN PORTRESİ

ÖZGÜN ADI
THE PORTRAIT OF A LADY

ÇEVİREN
SUZAN AKÇORA

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2014
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTMEN
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM MAYIS 2014, İSTANBUL
2. BASIM EKİM 2017, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-160-6 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok. No: 6 Kat: 3
Bağcılar Istanbul
Tel: (0212) 445 32 38 Fax: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi -36

Henry James

Bir Hanımefendinin Portresi

İngilizce aslından
çeviren: Suzan Akçora

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Birinci Bölüm

Bazı durumlarda, akşamüzeri çayı olarak bilinen merasime adanan saat kadar hoş pek az saat vardır hayatta. Çay içseniz de, içmeseniz de –bazı insanlar hiç içmezler, tabii– bu halin kendi içinde keyif verici olduğu durumlar vardır. Böyle durumlar arasından, bu basit tarihçeyi açımlamaya başlarken aklımdan geçenler, masum bir meşgale için fevkalade bir sahne oluşturuyordu. Küçük ziyafetin gereçleri, şahane bir yaz akşamüzerinin tam ortası diyebileceğim bir zamanda, eski bir İngiliz kır evinin çimenliği üzerine yerleştirilmişti. Akşamüzerinin bir kısmı geçmişti, ama büyük bölümü henüz duruyordu ve geriye kalanı, en güzel ve nadide kalitedeydi. Asıl alacakaranlığın çökmesine daha saatler vardı; ama yaz ışığının seli çekilmeye başlamış, hava tatlılaşmış, gölgeler muntazam ve yoğun çimlerin üzerinde uzamıştı. Ancak yavaş yavaş uzuyorlardı ve sahne, böyle bir saatte böyle bir sahneden alınan keyfin belki de başlıca kaynağı olan, henüz yaşanacak rahatlık ve huzur duygusunu ifade ediyordu. Saat beşle sekiz arası, bazı durumlarda küçük bir sonsuzluktur; ama bunun gibi bir durumda, bu zaman aralığı ancak bir haz sonsuzluğu olabilirdi. Sahnede yer alan şahıslar sessizce keyfediyorlardı ve sözünü ettiğim merasimin olağan müptelalarını sağlaması beklenen cinsiyetten değildiler. Kusursuz çimenlikteki gölgeler düzgün ve köşeliydi; çayın servis edil-

diği alçak masanın yanındaki derin hasır koltukta oturan yaşlı bir adamın ve onun önünde, havadan sudan konuşarak ileri geri gezinen daha genç iki adamın gölgeleriydi bunlar. Yaşlı adam fincanını elinde tutuyordu; olağanüstü büyük bir fincandı bu; takımın geri kalanından farklı, göz alıcı bir deseni vardı ve göz alıcı renklere boyanmıştı. Yaşlı adam fincanın içindekileri son derece düşüncelere dalmış bir halde tüketiyor ve yüzünü eve doğru döndürerek, fincanı uzun bir süre çenesinin yakınında tutuyordu. Refakatçileri ya çaylarını bitirmişlerdi ya da bu ayrıcalıklarına karşı kayıtsızdılar; gezinmeye devam ederken sigara içiyorlardı. Bir tanesi arada sırada, daha yaşlı olan adamın önünden geçerken, dikkatle ona bakıyordu; o ise, gözlendiğinden habersiz, uzun uzun evinin zengin, kırmızı ön cephesini inceliyordu. Çimenliğin ötesinde yükselen ev, böyle bir incelemenin hakkını verecek bir yapıydı ve çizmeye çalıştığım, tipik bir biçimde İngiliz olan tablodaki en karakteristik objeydi.

Londra'dan kırk mil kadar uzakta, nehrin, Thames Nehri'nin üzerinde, alçak bir tepede yer alıyordu. Zamanın ve hava koşullarının görünümünde türlü pitoresk oyunlar oynamış, ama ancak daha güzel ve daha zarif bir hale getirmiş olduğu; kırmızı tuğladan uzun, tepelikli ön cephesi, yer yer üzerini kaplayan sarmaşıkları, kümelenmiş bacaları, tırmanıcı bitkilere boğulmuş pencereleriyle kendini çimenliğe arz ediyordu. Evin bir adı ve bir tarihçesi vardı; çayını içmekte olan yaşlı beyefendi size bunları anlatmaktan büyük keyif alırdı: Altıncı Edward döneminde inşa edilmiş, bir gece büyük Elizabeth'i ağırlamış olduğunu (ki onun yüce şahsı, hâlâ yatak odalarının başlıca iftihar kaynağını oluşturan muazzam, ihtişamlı ve fena halde köşeli bir yatağa uzanmıştı), Cromwell'in savaşları sırasında bir hayli zedelenmiş ve zarar görmüş ve derken, Restorasyon döneminde, onarılmış ve epeyce genişletilmiş olduğunu ve nihayet, on sekizinci yüzyılda şekli değiştirildikten ve çirkinleştirildikten sonra,

başlangıçta onu (anlatılamayacak kadar karmaşık koşullar nedeniyle), çok ehven bir fiyatla satışa sunulduğu için satın alan Amerikalı kurnaz bir bankerin dikkatli himayesine geçmiş olduğunu; bankerin onu, çirkinliğinden, antikalığından, kullanışsızlığından dolayı epeyce homurdanarak satın aldığını ama şimdi, yirmi yılın sonunda, ona karşı gerçek bir estetik tutku duymaya başladığını fark etmiş olduğunu, öyle ki her noktasını bildiğini ve size, bunları toplu halde görmek için tam olarak nerede durmanız gerektiğini ve çeşitli çıkıntılarının, sıcak, yorgun tuğlalarına öylesine yumuşak bir biçimde düşen gölgelerinin tam kararında olduğu saati söyleyebileceğini anlatmaktan keyif alırdı. Bundan başka, dediğim gibi, birbirini izleyen ve birkaçı genel şöhrete sahip olan malik ve sakinlerinin çoğunu sayabilirdi; ancak bunu, evin kaderinin son safhasının en az diğerleri kadar şerefli olduğuna dair gösterişsiz bir inançla yapardı. Evin, çimenliğin bizi ilgilendiren kısmına bakan ön cephesi, giriş cephesi değildi; bu, tamamen başka bir taraftaydı. Burada mahremiyet en üstün hâkimiyete sahipti ve düzgün tepeyi kaplayan çimden halı, sadece lüks bir iç mekânın uzantısıymış gibi duruyordu. Muazzam, durgun meşeler ve kayınlar yere kadife perdelerinki kadar yoğun bir gölge düşürüyordu; çimenlik de, bir oda gibi, yastıklı koltuklar, zengin renklerde halılar, çimenlerin üzerinde yatan kitaplar ve kâğıtlarla döşeliydi. Nehir biraz uzaktaydı; çimenlik, zeminin eğim yapmaya başladığı noktada sona eriyor sayılırdı. Ama yine de, su kenarına iniş hoş bir yürüyüş yolu oluşturuyordu.

Amerika'dan otuz yıl önce gelen, çay masasındaki yaşlı beyefendi, beraberinde, bagajının en tepesinde, Amerikalı fizyonomisini de getirmişti; yalnız beraberinde getirmekle kalmamış, gerekirse tam bir güven içinde ülkesine geri götürebilmek için, onu en iyi durumda muhafaza etmişti. Ama şu anda yer değiştirmesi belli ki pek muhtemel değildi; seyahatleri sona ermişti ve büyük istirahattan önce gelen istirahatı-

nı sürdürüyordu. Dengeli bir biçimde düzenlenmiş hatları olan, sinekkaydı tıraşlı dar yüzünde sakin bir zekâ ifadesi vardı. İfade yelpazesi çok geniş olmayan bir yüz olduğu belliydi bunun; öyle ki, bu halinden memnun kurnazlık havası daha da büyük bir meziyet oluşturuyordu. Onun hayatta başarılı olduğunu anlatıyor gibiydi; ama aynı zamanda, başarısının tekmil ve öfkelendirici olmadığını, başarısızlığın zararsızlığına da büyük ölçüde sahip olduğunu anlatıyordu sanki. Gerçekten de insanlarla ilgili çok deneyimi olmuştu; ama nihayet büyük çay fincanını yavaş yavaş ve dikkatle çay masasına bırakırken, zayıf, geniş yanaklarında oynaşan ve muzip gözlerini aydınlatan hafif gülümsemede neredeyse kırsal kesimde yaşayan insanlara özgü bir sadelik vardı. Şık giyinmiş, iyice fırçalanmış siyah bir kıyafet giymişti; ama dizlerinin üzerinde katlanmış bir şal duruyordu ve ayakları kalın, nakışlı terlikler içindeydi. Koltuğunun yakınında, çimenlerin üzerinde, güzel bir İskoç çoban köpeği yatıyor, şefkatle efendisinin yüzünü seyrediyordu, neredeyse efendisinin, evin daha da amirane fizyonomisini seyredişindeki kadar büyük bir şefkatle; ve tüylerini kabartmış, telaşlı küçük bir teriye cinsi köpek diğer beyefendilere istikrarsız bir refakat bahşediyordu.

Bunlardan biri otuz beş yaşında, gayet boylu boslu bir adamdı; az önce tarif ettiğim yaşlı beyefendinin yüzü ne kadar başka bir şeyse, onun yüzü de o kadar İngiliz'di: dikkati çekecek kadar yakışıklı, sağlıklı, temiz ve dürüst bir yüz, sağlam, düzgün hatlar, canlı gri gözler ve yüzünü zengince süsleyen kestane renginde bir sakal. Bu şahısta talihli, parlak, müstesna bir görünüm, yüksek bir medeniyet seviyesiyle bereketlenmiş mutlu bir tabiatın havası vardı... ki tahminen her gözlemciyi kıskandırırdı bu. Uzun bir gezintiden sonra atından yeni inmiş gibi çizmeli ve mahmuzluydu; ona büyük geliyormuş gibi görünen beyaz bir şapka giymişti; elleri arkasındaydı ve büyük, beyaz, biçimli bir yumruk halindeki

bir elinde kirlenmiş bir çift köpek derisi eldiveni buruşturarak tutuyordu.

Onun yanında çimenliği arşınlayan arkadaşı tamamen farklı yapıda bir şahıstı; ciddi merak uyandırabilecek bir insan olduğu halde, diğeri gibi sizi, neredeyse körlemesine, onun yerinde olmayı dilemeye sürüklemezdi. Uzun boylu, zayıf, gevşek ve çelimsiz yapılıydı; dağınık bir bıyık ve yanak sakalıyla donatılmış ama kesinlikle süslenmemiş olan çirkin, solgun, zeki, sevimli bir yüzü vardı. Akıllı ve hasta görünüyordu... hiç de münasip olmayan bir karışım; ve kahverengi kadife bir ceket giymişti. Ellerini ceplerine sokmuştu ve bunu yapış tarzındaki bir şeyler, bu alışkanlığın müzmin olduğunu gösteriyordu. Yürüyüşünde ayaklarını sürüyen, amaçsız bir nitelik vardı; bacaklarının üzerinde pek sağlam durmuyordu. Dediğim gibi, ne zaman koltuktaki yaşlı adamın yanından geçse, uzun uzun ona bakıyordu; ve o anda, yüzleri birbiriyle ilişkili bir konuma gelince, baba oğul olduklarını kolaylıkla görebilirdiniz.

Baba nihayet oğluyla göz göze geldi ve ona yumuşak bir gülümsemeyle karşılık verdi.

"Gayet iyi idare ediyorum," dedi.

"Çayını içtin mi?" diye sordu oğul.

"Evet; çok da hoşuma gitti."

"Biraz daha vereyim mi?"

Yaşlı adam sükûnetle düşündü. "Şey, belki daha sonra." Amerikan şivesiyle konuşuyordu.

"Üşüdün mü?" diye sordu oğul.

Baba ağır ağır bacaklarını ovaladı.

"Şey, bilmiyorum. Hissedinceye kadar anlayamam ki."

"Belki birisi senin yerine hissedebilir," dedi daha genç olan adam gülerek.

"Ah, birisi hep benim yerime hisseder, umarım! Siz benim yerime hissetmiyor musunuz, Lort Warburton?"

"Ah, evet, hem de çok," dedi, Lort Warburton olarak hitap edilen beyefendi derhal. "Fevkalade rahat göründüğünüzü söylemek zorundayım."

"Eh, çoğu bakımdan öyleyim, sanırım." Ve yaşlı adam önüne, yeşil şalına baktı ve dizlerinin üzerinde onu düzeltti. "İşin doğrusu, öyle uzun senelerdir rahatım ve buna o kadar alışmışım ki, fark etmiyorum."

"Evet, konforun can sıkıcılığı bu işte," dedi Lort Warburton. "Yalnız rahatsız olduğumuz zaman fark ederiz."

"Oldukça müşkülpesentmişiz gibi geliyor bana," dedi arkadaşı.

"Ah, evet, müşkülpesent olduğumuza kuşku yok," diye mırıldandı Lort Warburton. Sonra üç adam bir süre sessiz kaldılar; daha genç olan iki adam ayakta durmuş, ötekine bakıyorlardı; o ise biraz sonra daha çay istedi. "O şalla çok mutsuz olduğunuzu düşünüyorum," dedi Lort Warburton, arkadaşı yaşlı adamın fincanını tekrar doldururken.

"Yo, hayır, şalı örtmek zorunda!" diye haykırdı kadife ceketli beyefendi. "Aklına böyle fikirler sokma."

"Karımın bu," dedi yaşlı adam, sadece.

"Ha, eğer duygusal nedenlerdense..." Ve Lort Warburton özür diler gibi bir hareket yaptı.

"Geldiği zaman ona vermeliyim, sanırım," diye devam etti yaşlı adam.

"Böyle bir şey yapmayacaksın, lütfen. Zavallı, yaşlı bacaklarını örtmek için sende kalacak."

"Ama bacaklarıma hakaret etmemelisin," dedi yaşlı adam. "Seninkiler kadar sağlamlar, sanırım."

"Ah, sen benimkilere hakaret etmekte tamamen özgürsün," diye cevap verdi oğlu, ona çayını vererek.

"Eh, iki topal ördeğiz biz; aramızda fazla bir fark olduğunu zannetmiyorum."

"Bana ördek dediğin için sana minnettarım. Çayın nasıl?"

"Şey, oldukça sıcak."

"Bunun bir meziyet olması gerekiyor."

"Ah, çok meziyet var," diye mırıldandı yaşlı adam şefkatle. "O çok iyi bir hastabakıcı, Lort Warburton."

"Biraz beceriksiz değil mi?" diye sordu lort cenapları.

"Yo, hayır, beceriksiz değil... kendisinin de hastalıklı olduğu düşünülürse. Çok iyi bir hastabakıcı o... hasta bir hastabakıcıya göre. Kendisi de hasta olduğu için hasta hastabakıcım diyorum ona."

"Haydi ama baba!" diye itiraz etti çirkin genç adam.

"Eh, öylesin; keşke olmasaydın. Ama elinde değil, sanırım."

"Deneyebilirim: Bu da bir fikir," dedi genç adam.

"Siz hiç hasta oldunuz mu, Lort Warburton?" diye sordu babası.

Lort Warburton bir an düşündü. "Evet, efendim, bir kez, İran Körfezi'nde."

"Seninle dalga geçiyor, baba," dedi öteki genç adam. "Bir tür şaka bu."

"Ee, şimdi öyle çok şaka türü var ki," diye cevap verdi baba, sükûnetle. "Zaten hastalık geçirmiş gibi görünmüyorsunuz, Lort Warburton."

"Onu hayat hasta ediyor; az önce bana öyle söylüyordu; korku içinde anlatıp duruyordu," dedi Lort Warburton'ın arkadaşı.

"Bu doğru mu, efendim?" diye sordu yaşlı adam ciddiyetle.

"Eğer öyleyse, oğlunuz bana hiçbir teselli vermedi. Sohbet arkadaşı olarak sefil bir adam o... tam bir sinik. Hiçbir şeye inanmıyor gibi."

"Bu da başka tür bir şaka," dedi siniklikle suçlanan şahıs.

"Sağlığı böyle kötü olduğu için," diye izah etti babası, Lort Warburton'a. "Zihnini etkiliyor ve dünyaya bakışını bozuyor bu; hiç şansı olmamış olduğunu hissediyor sanki. Ama neredeyse bütünüyle teorik bir şey bu, aslında; morali-

ni etkiliyormuş gibi görünmüyor. Onun neşeli olmadığı bir zamanı pek görmedim... hemen hemen şu andaki gibidir. Sık sık beni neşelendirir."

Böyle tasvir edilen genç adam Lort Warburton'a bakıp güldü. "Işıltılı bir methiye mi, yoksa hafifmeşreplik suçlaması mı bu? Teorilerimi uygulamamı mı isterdin, baba?"

"Yemin ederim, acayip birtakım şeyler görürdük!" diye haykırdı Lort Warburton.

"Umarım o tür bir tarz benimsememişsindir," dedi yaşlı adam.

"Warburton'ın tarzı benimkinden daha kötü; sıkılıyormuş gibi yapıyor. Bense hiç sıkılmıyorum; hayatı fazlasıyla ilginç buluyorum."

"Ha, fazlasıyla ilginç; öyle olmasına izin vermemelisin, biliyorsun!"

"Buraya geldiğimde hiç sıkılmıyorum," dedi Lort Warburton. "Öyle az bulunur türden güzel sohbetler oluyor ki."

"Bu da başka tür bir şaka mı?" diye sordu yaşlı adam. "Herhangi bir yerde sıkılmak için hiçbir mazeretiniz yok. Sizin yaşınızdayken böyle bir şeyi duymamıştım bile."

"Geç gelişmiş olmalısınız."

"Hayır, çok erken geliştim; nedeni de buydu işte. Yirmi yaşımdayken, hem de son derecede gelişmiştim. Dişimi tırnağıma takarak çalışıyordum. Yapacak bir şeyiniz olsa sıkılmazdınız; fakat siz genç adamlar, hepiniz fazlasıyla aylaksınız. Keyfinize fazla düşkünsünüz. Fazla titiz, fazla tembel, fazla zenginsiniz."

"Şu işe bakın," diye haykırdı Lort Warburton, "siz bir hemcinsinizi fazla zengin olmakla suçlayabilecek bir insan sayılmazsınız."

"Banker olduğum için mi demek istiyorsunuz?" diye sordu yaşlı adam.

"Onun için diyebiliriz; akla hayale sığmayacak bir servete sahip olduğunuz için."

"Çok zengin değil o," diye savundu babasını öteki genç adam insaflı bir yaklaşımla. "Muazzam miktarda para bağışladı."

"Eh, herhalde kendi parasıydı," dedi Lort Warburton; "ve öyleyse, varlığın daha iyi bir kanıtı olabilir mi? Kamuya bağış yapan bir hayırsever, insanların keyiflerine fazla düşkün olmasından söz etmesin."

"Babam keyfi çok sever... başka insanların keyfini."

Yaşlı adam başını iki yana salladı. "Çağdaşlarımın eğlencesine herhangi bir katkıda bulunmuş olduğumu iddia etmiyorum."

"Sevgili babacığım, fazla alçakgönüllüsün!"

"Bir tür şaka bu, efendim," dedi Lort Warburton.

"Siz genç adamların çok fazla şakanız var. Şaka olmadığı zaman, geriye hiçbir şeyiniz kalmıyor."

"Neyse ki her zaman başka şakalar oluyor," diye fikrini beyan etti çirkin genç adam.

"Buna inanmıyorum... işlerin daha da ciddileştiğini düşünüyorum. Siz genç adamlar bunu anlayacaksınız."

"İşlerin ciddiyetinin artıyor olması... şakalar için müthiş bir fırsat bu."

"Kasvetli şakalar olmaları gerekir," dedi yaşlı adam. "Büyük değişiklikler olacağı kanısındayım ve hepsi de daha iyiye doğru olmayacak."

"Sizinle tamamen aynı fikirdeyim, efendim," diye beyan etti Lort Warburton. "Büyük değişiklikler olacağına ve türlü garip şeylerin vuku bulacağına çok eminim. Tavsiyelerinizi uygulamakta bu yüzden o kadar zorluk çekiyorum; biliyorsunuz, geçen gün bana bir şeye 'tutunmam' gerektiğini söylediniz. İnsan bir an sonra elinden koparılıp alınabilecek bir şeye tutunmakta tereddüt ediyor."

"Güzel bir kadına tutunmalısın," dedi arkadaşı. "Âşık olmak için çok uğraşıyor," diye ekledi, babasına izahat olarak.

"Güzel kadınların kendileri de yerlerinden uçurulabilir!" diye itiraz etti Lort Warburton.

"Hayır, hayır, onlar sıkı duracaklardır," diye karşılık verdi yaşlı adam; "az önce bahsettiğim sosyal ve siyasi değişimlerden etkilenmeyeceklerdir."

"Yani yürürlükten kaldırılmayacaklar mı? Pekâlâ, o halde, en kısa zamanda bir tanesini ele geçirip cankurtaran olarak boynuma bağlayacağım."

"Hanımlar bizi kurtaracak," dedi yaşlı adam; "daha doğrusu, en iyileri... çünkü aralarında bir ayırım yapıyorum. İyi bir tanesinin gönlünü kazan ve onunla evlen; hayatın çok daha ilginç olacaktır."

Bir anlık bir sessizlik, bu konuşmanın yüce gönüllülüğünün dinleyicileri tarafından duyumsanmasına delalet ediyordu belki de, çünkü yaşlı adamın kendi evlilik deneyinin mutlu olmadığı ne oğlu ne de ziyaretçisi için bir sırdı. Ancak, dediği gibi, bir ayırım yapıyordu o; ve bu sözler, kişisel bir hatanın itirafı olarak söylenmiş olabilirdi; gerçi seçtiği hanımefendinin belli ki en iyilerinden biri olmadığını beyan etmek, yanındakilerin ikisine de düşmezdi, tabii.

"İlginç bir kadınla evlenirsem, ilgi duyacağım: Söylemek istediğiniz bu mu?" diye sordu Lort Warburton. "Evlenmeye hiç de hevesli değilim... oğlunuz beni yanlış yorumladı; ama ilginç bir kadının bana neler yapacağını bilemeyiz, tabii."

"Senin ilginç kadın kavramını anlamak isterim," dedi arkadaşı.

"Sevgili dostum, kavramları anlayamazsın... hele benimkiler kadar uçucu olanları. Ben kendim onu anlayabilseydim... önceden atılmış büyük bir adım olurdu bu."

"Eh, kimi isterseniz ona âşık olabilirsiniz; ama yeğenime âşık olmamalısınız," dedi yaşlı adam.

Oğlu bir kahkaha attı. "Bunu bir kışkırtma olarak söylediğini zannedecek! Sevgili babacığım, otuz yıl İngilizlerle yaşadın ve onların söylediklerinden birçok şey kapmışsın. Ama söylemedikleri şeyleri hiç öğrenememişsin!"

"İstediğimi söylerim," diye karşılık verdi yaşlı adam tüm sükûnetiyle.

"Yeğeninizi tanıma şerefine nail olmadım," dedi Lort Warburton. "Ondan bahsedildiğini ilk defa duyuyorum, sanırım."

"Karımın yeğenlerinden biri o; Bayan Touchett onu İngiltere'ye getiriyor."

Sonra, genç Bay Touchett izah etti. "Biliyorsun, annem yazı Amerika'da geçirdi ve dönmesini bekliyoruz. Bir yeğenini keşfettiğini ve onu kendisiyle gelmeye davet ettiğini yazıyor."

"Anlıyorum... çok nazik davranmış," dedi Lort Warburton. "Genç hanım ilginç mi?"

"Onun hakkında senden daha fazla bir şey bilmiyoruz sayılır; annem ayrıntıya girmemiş. Bizimle ekseriya telgraf yoluyla haberleşiyor ve telgrafları oldukça esrarengiz. Kadınların telgraf yazmasını bilmediğini söylerler ama annem özetleme sanatının tam bir ustası olmuş. 'Amerika bıktım, sıcak hava berbat, yeğenle İngiltere dönüyorum, ilk gemi, düzgün kamara.' Ondan bu tür mesajlar alıyoruz... son gelen buydu. Ama daha önce, galiba yeğeninin bahsinin ilk defa geçtiği bir tane daha vardı. 'Otel değiştirdim, çok kötü, terbiyesiz kayıt görevlisi, adres burada. Kız kardeşin kızını aldım, geçen sene öldü, Avrupa'ya gitti, iki kız kardeş, oldukça bağımsız.' Babamla ben durmadan bunu çözmeye çalışıyoruz; öyle farklı yorumlara açık gibi ki."

"Çok açık olan bir şey var içinde," dedi yaşlı adam; "otelin kayıt memuruna iyi bir fırça çekmiş."

"Bundan bile emin değilim, adam onu sahadan kaçırdığına göre. Başta, sözü geçen kız kardeşin, kayıt görevlisinin kız kardeşi olabileceğini düşündük; ama daha sonra bir yeğenden bahsetmesi, teyzelerimden birini ima ettiğini kanıtlıyor gibi. Sonra diğer iki kız kardeşin kimin kardeşleri olduğu meselesi vardı; muhtemelen müteveffa teyzemin

kızlarından ikisi onlar. Ama 'oldukça bağımsız' olan kim ve bu sözcük ne anlamda kullanılıyor?.. Bu nokta henüz netleşmedi. O ifade daha ziyade annemin evlat edindiği genç hanım için mi geçerli, yoksa aynı şekilde kız kardeşlerini de mi niteliyor?.. Ve ahlaki anlamda mı, yoksa mali anlamda mı kullanılıyor? Refah içinde bırakılmış olduklarını mı, yoksa hiçbir yükümlülük altına girmek istemediklerini mi kastediyor? Yoksa sadece kendi bildikleri gibi davranmaktan hoşlandıkları anlamına mı geliyor?"

"Başka hangi anlama geliyor olursa olsun, o anlama geldiği oldukça kesin," diye düşüncesini dile getirdi Bay Touchett.

"Kendiniz göreceksiniz," dedi Lort Warburton. "Bayan Touchett ne zaman geliyor?"

"Hiçbir bilgimiz yok; düzgün bir kamara bulur bulmaz. Hâlâ bekliyor olabilir; öte yandan, çoktan İngiltere'de gemiden inmiş de olabilir."

"Öyle olsaydı muhtemelen size telgraf çekerdi."

"Beklediğiniz zamanlarda asla telgraf çekmez... yalnız beklemediğiniz zamanlarda çeker," dedi yaşlı adam. "Birdenbire yanımda belirivermekten hoşlanır; beni yanlış bir şey yaparken bulacağını zannediyor. Henüz böyle bir şey olmadı, ama ümidini kaybetmiyor."

"Onun bağımsızlığı bu," diye izah etti Bayan Touchett'ın oğlu, daha olumlu bir tavırla. "O genç hanımların bağımsızlığı nasıl bir şey olursa olsun, anneminki de onlarınkinden aşağı kalmaz. Her işini kendisi yapmaktan hoşlanır ve herhangi birisinin ona yardım etme gücüne sahip olduğuna inancı yoktur. Beni yapışkansız bir posta pulundan daha yararlı görmez ve onu karşılamak için Liverpool'a gitmeye cüret etsem, beni asla affetmez."

"Kuzinin geldiğinde beni haberdar eder misin, hiç olmazsa?" diye sordu Lort Warburton.

"Yalnız bahsettiğim şartla... ona âşık olmamanız şartıyla!" diye yanıt verdi Bay Touchett.

"Bu bana biraz katı bir tavır gibi geldi. Yeterince iyi olmadığımı mı düşünüyorsunuz?"

"Fazla iyi olduğunuzu düşünüyorum... çünkü sizinle evlenmesini istemem. Buraya koca aramaya gelmemiştir, umarım; birçok genç hanım böyle yapıyor, sanki memlekette hiç iyi koca kalmamış gibi. Sonra muhtemelen nişanlıdır; Amerikalı kızlar genellikle nişanlı oluyor, sanırım. Üstelik, iyi bir koca olacağınızdan emin değilim, sonuçta."

"Nişanlı olması çok muhtemel; epeyce Amerikalı kız tanıdım ve hep öyleydiler; ama bunun herhangi bir fark yarattığını hiç görmedim, yemin ederim! İyi bir koca olmama gelince, bundan ben de emin değilim; ancak öyle olmayı deneyebilir insan!"

"İstediğiniz kadar deneyin, ama yeğenimin üzerinde denemeyin," dedi, bu fikre yakışıksızlık sınırında bir nüktedanlıkla itiraz eden yaşlı adam.

"Eh, neyse," dedi Lort Warburton, yakışıksızlık sınırını neredeyse aşan bir nüktedanlıkla, "belki de üzerinde deneme yapmaya değer biri değildir, sonuçta!"

İkinci Bölüm

İkisi arasında bu şaka alışverişi olurken, Ralph Touchett, elleri ceplerinde, her zamanki hımbıl yürüyüşü ve peşinde yaygaracı teriye cinsi köpeğiyle biraz uzaklaştı. Yüzü eve dönüktü ama bakışlarını düşünceli bir tavırla çimenliğe indirmişti; öyle ki az önce evin kapısında beliren bir şahıs için, kendisi onun farkına varıncaya kadar, birkaç dakika gözlem konusu olmuştu. Meydan okumadan ziyade bir hoş karşılama tonunun hissedildiği tiz havlamalardan oluşan küçük bir yaylım ateşiyle aniden ileriye fırlayan köpeğinin davranışları, dikkatini ona çekti. Söz konusu şahıs genç bir hanımdı ve küçük teriyenin selamını derhal yorumlamış gibi görünüyordu. Köpek büyük bir hızla ilerledi, yukarıya bakarak ve şiddetle havlayarak onun ayaklarının dibinde durdu; bunun üzerine genç kadın tereddüt etmeden eğilip onu kavradı ve köpek sevinçli gösterisine devam ederken onu kendisiyle yüz yüze tuttu. Bu arada efendisi onu takip etmeye ve Bunchie'nin yeni arkadaşının, bir bakışta insana güzel gelen, siyah elbise giymiş uzun boylu bir kız olduğunu görmeye vakit bulmuştu. O evde kalıyormuş gibi başında şapkası yoktu... evin sahibinin kötü sağlığının bir süredir gerekli kılmış olduğu, ziyaretçilerden muafiyetin bilincinde olan oğlu şaşkınlığa sevk eden bir durumdu bu. Bu arada diğer iki beyefendi de yeni gelenin farkına varmışlardı.

"Tanrım, o garip kadın da kim?" diye sormuştu Bay Touchett.

"Belki Bayan Touchett'ın yeğenidir... hani şu bağımsız genç hanım," diye fikrini belirtti Lort Warburton. "Köpeğe davranış biçimine bakılırsa, öyle olmalı."

Şimdi çoban köpeği de dikkatinin çelinmesine izin vermişti ve yürürken kuyruğunu yavaşça harekete geçirerek, tırıs tırıs kapının ağzındaki genç hanıma doğru gitti.

"Ama karım nerede, o halde?" diye mırıldandı yaşlı adam.

"Genç hanım onu bir yerde bırakmıştır, herhalde: Bağımsızlığın bir parçası bu."

Kız teriyeyi bırakmadan, gülümseyerek Ralph'la konuştu. "Bu küçük köpek sizin mi, efendim?"

"Bir dakika önce benimdi; ama siz birdenbire onun üzerinde olağanüstü bir mülkiyet edindiniz."

"Onu paylaşamaz mıyız?" diye sordu kız. "Öyle küçük, sevimli bir şey ki."

Ralph bir an ona baktı; beklenmedik bir şekilde güzeldi. "Tamamen sizin olabilir," dedi.

Genç hanımın hem kendine hem de başkalarına büyük bir güveni varmış gibiydi; ama bu ani cömertlik, yanaklarının kızarmasına yol açtı. "Muhtemelen kuzininiz olduğumu söylemeliyim size," diye mırıldandı, köpeği yere bırakarak. "İşte bir tane daha!" diye ekledi hemen, çoban kopeği yaklaşırken.

"Muhtemelen mi?" diye feryat etti genç adam, gülerek. "Buna kesin karar verilmiş olduğunu zannediyordum! Annemle mi geldiniz?"

"Evet, yarım saat önce."

"Peki, sizi buraya bırakıp yine gitti mi?"

"Hayır, doğruca odasına gitti ve eğer sizi görürsem, yediye çeyrek kala onu görmeye oraya gelmeniz gerektiğini söylememi istedi size."

Genç adam saatine baktı. "Çok teşekkür ederim; zamanında gideceğim." Sonra kuzinine baktı. "Buraya hoş geldiniz," diye devam etti. "Sizi gördüğüme çok sevindim."

Genç kız hızlı bir algılamaya delalet eden bakışlarla her şeye bakıyordu... yanındaki adama, iki köpeğe, ağaçların altındaki iki beyefendiye, etrafındaki güzel sahneye. "Daha önce hiç bu kadar hoş bir mekân görmemiştim," dedi. "Bütün evi gezdim; son derece büyüleyici bir yer."

"Haberimiz olmadan o kadar uzun süredir burada olmanıza üzüldüm."

"Anneniz bana İngiltere'de insanların bir yere çok sessizce girdiklerini söyledi; o yüzden sakıncası olmadığını düşündüm. O beyefendilerden biri babanız mı?"

"Evet, yaşlı olanı... oturmakta olan," dedi Ralph.

Genç kız bir kahkaha attı. "Diğeri olduğunu düşünmüyorum. Diğeri kim peki?"

"Bir arkadaşımız... Lort Warburton."

"Ah, burada bir lort olacağını umuyordum; tıpkı romanlardaki gibi!" Sonra da... "Ah seni sevimli yaratık!" diye bağırdı aniden ve aşağı eğilerek teriye cinsi küçük köpeği tekrar kucağına aldı.

Karşılaştıkları yerde durmaya devam ediyor, ilerlemek ya da Bay Touchett'la konuşmak için hiçbir teklifte bulunmuyordu ve o, inceliği ve letafetiyle kapının ağzında oyalanırken, konuştuğu şahıs, yaşlı adamın gelip ona saygılarını sunmasını bekleyip beklemediğini merak etti. Amerikalı kızlar çok saygı görmeye alışkındılar ve bu kızın cüretli ve canlı bir mizacı olduğu ima edilmişti. Gerçekten de, Ralph bunu onun yüzünde görebiliyordu.

"Gelip babamla tanışmak istemez misiniz?" diye sormaya cesaret etti, yine de. "O yaşlı ve halsiz... koltuğundan kalkmıyor."

"Ah, zavallı adam, çok üzüldüm!" diye bağırdı kız, derhal ileriye doğru hareket ederek. "Annenizden onun oldukça... oldukça güçlü olduğu izlenimini edindim."

Ralph Touchett bir süre sessiz kaldı.

"Annem onu bir yıldır görmedi."

"Eh, çok güzel bir yerde oturuyor. Haydi, gelin, küçük köpekler."

"Eski ve nadir bir yer," dedi genç adam, yan gözle komşusuna bakarak.

"Adı ne?" diye sordu kız; dikkati yine teriye cinsi köpeğe çevrilmişti.

"Babamın mı?"

"Evet," dedi genç hanım, şakacı bir tavırla; "ama size sorduğumu söylemeyin ona."

Bu arada yaşlı Bay Touchett'ın oturduğu yere gelmişlerdi ve yaşlı adam, kendini tanıtmak üzere yavaş yavaş ayağa kalktı.

"Annem gelmiş," dedi Ralph; "bu da Bayan Archer."

Yaşlı adam ellerini kızın omuzlarına koydu, ona bir an son derece içten ve dostça bir tavırla baktı, sonra da kızı kibarca öptü.

"Sizi burada görmek benim için büyük bir zevk; ama keşke bize sizi karşılama fırsatı verseydiniz."

"Ee, karşıladılar bizi," dedi kız. "Holde bir düzine kadar hizmetkâr vardı. Yaşlı bir kadın da kapıda reverans yaptı."

"Bundan daha iyisini yapabiliriz... eğer haberdar edilirsek!" Yaşlı adam gülümseyerek, ellerini ovuşturarak ve başını ağır ağır iki yana sallayarak orada durdu. "Ama Bayan Touchett karşılama törenlerinden hoşlanmaz."

"O doğruca odasına gitti."

"Evet... ve kendini içeriye kilitledi. Hep öyle yapar. Eh, onu gelecek hafta görürüm herhalde." Ve Bayan Touchett'ın kocası ağır ağır önceki pozisyonuna döndü.

"Daha önce," dedi Bayan Archer. "Akşam yemeğine inecek... saat sekizde. Yediye çeyrek kalayı unutmayın sakın," diye ekledi, bir gülümsemeyle Ralph'a dönerek.

"Yediye çeyrek kala ne olacakmış?"

"Annemi görmem gerekiyor," dedi Ralph.

"Ah, mutlu çocuk!" diye mırıldandı yaşlı adam. "Oturmalısınız... biraz çay içmelisiniz," diye devam etti, karısının yeğenine hitaben.

"Gelir gelmez odamda bana çay verdiler," diye cevap verdi bu genç hanım. "Sağlığınızın iyi olmamasına üzüldüm," diye ekledi, saygıdeğer ev sahibine bakarak.

"Ah, ben yaşlı bir adamım, canım; yaşlı olmamın zamanı geldi. Ama sizin burada olmanızdan dolayı daha iyi olacağım."

Kız yine dört bir yanına bakınıyordu... çimenliğe, kocaman ağaçlara, gümüş renkli, sazlık Thames'e, güzel, eski eve; ve bu teftişle meşgulken, yanındakileri de dikkatle incelemişti; hem zeki hem de heyecanlı olduğu aşikâr olan genç bir kadında kolayca fark edilen kapsamlı bir gözlem yeteneği vardı. Oturmuş ve küçük köpeğini bırakmıştı; beyaz ellerini kucağında, siyah elbisesinin üzerinde kavuşturmuştu; başı dik, gözleri pırıl pırıldı ve esnek bedeni, izlenimleri yakalayışındaki aşikâr uyanıklıkla uyum içinde, çevikçe sağa sola dönüyordu. İzlenimleri sayısızdı ve hepsi de berrak, durgun gülümsemesine yansıyordu. "Hiç bu kadar güzel bir şey görmedim," diye beyan etti.

"Gayet iyi görünüyor," dedi Bay Touchett. "Size nasıl geldiğini biliyorum. Bütün bunları yaşadım. Ama siz kendiniz de çok güzelsiniz," diye ekledi, içinde hiçbir biçimde kaba bir şakacılık barındırmayan bir nezaketle ve ilerlemiş yaşının ona, bunlardan ürkebilecek genç kızlara bile böyle şeyler söyleme ayrıcalığını verdiğinin mutlu bilinciyle.

Bu genç kızın ne derecede ürktüğünü kesin olarak ölçmeye ihtiyaç yok; ancak, yalanlama olmayan bir yüz kızarmasıyla derhal ayağa kalktı o.

"Ya, evet, tabii, güzelim!" diye bağırdı çabucak, küçük bir kahkahayla. "Eviniz kaç yıllık? Elizabeth döneminden mi?"

"Erken Tudor döneminden," dedi Ralph Touchett.

Kız ona doğru dönerek bir süre dikkatle yüzüne baktı. "Erken Tudor döneminden mi? Ne kadar hoş! Böyle başka birçok ev vardır herhalde."

"Bundan çok daha iyi bir sürü ev var."

"Öyle deme, oğlum!" diye itiraz etti yaşlı adam. "Bundan daha iyi hiçbir şey yok."

Şimdiye kadar konuşmamış ama Bayan Archer'ı dikkatle gözlemiş olan Lort Warburton, "Bende çok iyi bir tane var; bazı bakımlardan daha bile iyi, sanırım," dedi. Gülümseyerek ona doğru hafifçe eğildi; kadınlara karşı mükemmel bir davranış tarzı vardı. Kız bunu anında takdir etti; bu şahsın Lort Warburton olduğunu unutmamıştı. "Onu size göstermeyi çok isterim," diye ekledi lort.

"Ona inanmayın," diye haykırdı yaşlı adam; "gidip eve bakmayın! Eski, sefil bir baraka o... bununla kıyaslanamaz."

"Bilmiyorum... hüküm veremem," dedi kız, Lort Warburton'a gülümseyerek.

Ralph Touchett bu tartışmayla hiçbir şekilde ilgilenmiyordu; ellerini ceplerine sokmuş, orada duruyor, yeni bulduğu kuziniyle sohbetine devam etmek istediği her halinden belli oluyordu.

"Köpeklerden çok hoşlanır mısınız?" diye sordu, başlangıç niyetine; zeki bir adam için beceriksizce bir başlangıçtı bu.

"Hem de çok hoşlanırım."

"Teriyeyi siz almalısınız, biliyor musunuz?" diye devam etti Ralph, yine beceriksizce.

"Burada olduğum sürece alacağım, zevkle."

"Uzun bir süre olur bu, umarım."

"Çok naziksiniz. Pek bilmiyorum. Bunu teyzem kararlaştırmalı."

"Ben onunla birlikte kararlaştırırım... yediye çeyrek kala." Ve Ralph yine saatine baktı.

"Buraya gelebildiğime çok memnunum," dedi kız.

"Bir şeylerin sizin adınıza kararlaştırılmasına izin verdiğinize inanmıyorum."

"Ah, evet, eğer hoşuma gidecek şekilde kararlaştırılırlarsa."

"Bunu benim hoşuma gidecek şekilde kararlaştıracağım," dedi Ralph. "Sizi hiç tanımamış olmamız açıklanamayacak bir şey."

"Ben oradaydım... sadece gelip beni görmeniz gerekiyordu."

"Orada mı? Yani nerede?"

"Amerika Birleşik Devletleri'nde; New York'ta ve Albany'de ve başka yerlerde."

"Ben orada bulundum... her tarafında, ama sizi hiç görmedim. Anlayamıyorum."

Bayan Archer bir an tereddüt etti.

"Ben çocukken, annemin ölümünden sonra annenizle babam arasında vuku bulan bir anlaşmazlık yüzündendi. Bunun sonucu olarak, sizi görmeyi hiç beklemiyorduk."

"Ah, ama annemin bütün kavgalarını benimsemiyorum ki ben... Tanrı korusun!" diye haykırdı genç adam. "Son zamanlarda babanızı mı kaybettiniz?" diye devam etti, daha ciddi bir tavırla.

"Evet; bir yıldan fazla oluyor. Ondan sonra teyzem bana karşı çok sevecendi; beni görmeye geldi ve Avrupa'ya gelmemi teklif etti."

"Anlıyorum," dedi Ralph. "Sizi evlat edinmiş."

"Evlat mı edinmiş?" Kız ona bakakaldı ve yine yüzü kızardı, konuştuğu şahsı biraz ürküten, bir anlık bir acı ifadesiyle birlikte. Ralph sözlerinin bu kadar etkili olacağını tahmin etmemişti. Sürekli olarak Bayan Archer'a daha yakından bakma arzusundaymış gibi görünen Lort Warburton tam o sırada iki kuzene doğru yürüdü ve o yaklaşırken, genç kadın şaşkın gözlerle ona baktı. "Yo, hayır, beni evlat edinmedi," dedi. "Evlat edinilmeye aday değilim ben."

"Binlerce kere özür dilerim," diye mırıldandı Ralph. "Yani... demek istedim ki..." Ne demek istediğini kendisi de bilmiyordu.

"Benimle ilgilendi demek istediniz. Evet; insanlarla ilgilenmekten hoşlanıyor. Bana karşı çok sevecendi; ama," diye ekledi, açıkça anlaşılmak için duyduğu gözle görülür bir heves ve arzuyla, "özgürlüğüme çok düşkünümdür ben."

"Bayan Touchett'tan mı bahsediyorsunuz?" diye seslendi yaşlı adam, koltuğundan. "Buraya gel canım ve bana onu anlat. Bilgi için daima minnettar olurum."

Kız gülümseyerek bir an tereddüt etti.

"Gerçekten çok yüce gönüllü biri o," diye cevap verdi; ve sonra, onun sözleriyle neşelenen enişteşinin yanına gitti.

Lort Warburton, Ralph Touchett'la yalnız kalmıştı ve bir süre sonra ona, "Az önce benim ilginç kadın kavramımı anlamayı dilemiştin. İşte orada!" dedi.

Üçüncü Bölüm

Bayan Touchett kesinlikle birçok tuhaf özelliği olan bir şahıstı ve aylar sonra kocasının evine döndüğünde sergilediği davranışlar bunların dikkat çekici bir örneğiydi. O, yaptığı her şeyi kendi tarzında yapardı ve hiçbir şekilde yüce gönüllülükten yoksun olmamakla birlikte, bir yumuşaklık izlenimi bırakmayı pek başaramayan bir karakterin en basit tasviridir bu. Bayan Touchett bol miktarda iyilik yapıyor olabilirdi, ama hiçbir zaman memnun edemezdi. Böylesine sevdiği kendi tarzı özünde rencide edici değildi... başkalarının tarzından çok belirgin bir biçimde farklıydı sadece. Davranışlarının hatları öylesine keskindi ki, alıngan insanlar üzerinde bazen yaralayıcı bir etkisi olabiliyordu. Ana çizgilerinin bu safiyeti, Amerika'dan dönüşünün ilk saatlerinde, ilk işi kocasıyla ve oğluyla selamlaşmak olurmuş gibi gelebilecek koşullar altındaki tutumunda görülebilirdi. Bayan Touchett böyle durumlarda, kendince mükemmel olan nedenlerle, daima nüfuz edilemeyen bir inzivaya çekilir, daha duygusal olan töreni, tuvaletini tamamlayıncaya kadar ertelerdi; oysa ne güzellik ne de kibir söz konusu olduğundan, bu tuvaletin çok önemli olması için fazla bir neden yoktu. İşvesi ve öyle müthiş bir zarafeti olmayan, ama kendi gerekçelerine aşırı bir saygısı olan, alelade yüzlü, yaşlı bir kadındı. Çoğunlukla bunları açıklamaya hazırdı...

bu açıklama bir lütuf olarak istendiği zaman; ve böyle vakalarda, bu gerekçeler ona atfedilmiş olanlardan tamamen farklı çıkardı. Kocasından hemen hemen ayrılmıştı, ama bu durumda hiçbir aykırılık görmüyor gibiydi. İlişkilerinin ilk safhalarında, hiçbir zaman aynı şeyi aynı anda arzulamayacakları aşikâr olmuş ve bu gerçek onu, anlaşmazlığı tesadüflerin bayağı âleminden kurtarmaya teşvik etmişti. Bunu –bunun çok daha ıslah edici bir yönünü– kanun olarak tesis etmek için elinden geleni yapmış, bu amaçla Floransa'da yaşamaya gitmiş, orada bir ev satın almış ve yerleşmiş, kocasını bankasıyla ilgilenmek üzere İngiltere'de bırakmıştı. Bu düzen onu son derecede memnun ediyordu; öylesine belirliydi ki. Londra'daki puslu bir meydanda, kocasına da öyle gelmişti; ve zaman zaman, farkına varabildiği en belirli olgu oluyordu bu; ama bu rahatsızlığın daha büyük bir belirsizliğe sahip olmasını tercih ederdi. Anlaşmama konusunda anlaşmak ona büyük bir çabaya malolmuştu; bundan başka her şey konusunda anlaşmaya hazırdı ve fikir birliği ya da ayrılığının neden böyle fena halde tutarlı olması gerektiğini anlamıyordu. Bayan Touchett hiçbir pişmanlığa ya da faraziyeye kapılmıyordu ve genellikle yılda bir defa, kocasıyla bir ay geçirmeye geliyor, bu sürede de görünüşe göre kocasını, doğru sistemi benimsemiş olduğuna ikna etmeye gayret ediyordu. İngiltere'den hoşlanmıyordu ve bunun için halen zikrettiği üç dört nedeni vardı; Britanya medeniyetinin önemsiz noktalarıyla ilgiliydi bunlar, ama Bayan Touchett için orada ikamet etmemeyi bol bol haklı çıkarıyorlardı. Lapa gibi göründüğünü ve sabun tadında olduğunu söylediği ekmek sosundan tiksiniyordu; kadın hizmetçilerinin bira tüketimine itiraz ediyordu ve İngiliz çamaşırcı kadınların işlerinin ehli olmadığını iddia ediyordu (Bayan Touchett keten örtülerinin görünümü konusunda çok titizdi). Sabit aralıklarla kendi ülkesini ziyarete gidiyordu; ama bu sonuncusu, öncekilerin hepsinden daha uzun sürmüştü.

Yeğeniyle ilgilenmişti... buna şüphe yoktu. Az önce anlatılan hadiseden dört ay kadar önce, yağmurlu bir akşamüzeri, bu genç hanım elinde bir kitapla tek başına oturuyordu. Elinde bir kitap olduğunu söylemek, yalnızlığının onu zorlamadığını söylemek anlamına geliyor; çünkü onun bilgi aşkının bereketlendirici bir niteliği vardı ve hayal gücü kuvvetliydi. Ancak, o sırada halinde bir ağırlık vardı ve beklenmedik bir ziyaretçinin gelişi bunu dağıtmakta çok yararlı oldu. Ziyaretçinin geldiği bildirilmemişti; nihayet kız bitişikteki odada onun dolaştığını duydu. Albany'deki eski bir evdi bu... salonunun pencerelerinde satılık ilanı bulunan, kare biçiminde, büyük bir ikiz evdi. İki girişi vardı ve bunlardan biri uzun süredir kullanılmamış, ama iptal de edilmemişti. İki giriş tıpatıp aynıydı... kemerli çerçeveleri ve geniş yan ışıkları olan, sokağın tuğla kaldırımına yanlamasına inen kırmızı taştan küçük "verandalar" üzerine tünemiş büyük beyaz kapılar. Ortak duvar kaldırılmış ve odalar arasında bağlantı sağlanmış olduğundan, iki ev birlikte tek bir konut oluşturuyordu. Üst kattaki bu odalar çok fazla sayıdaydı ve baştan aşağı tıpatıp aynı renge, zamanla solmuş sarımsı bir beyaza boyanmışlardı. Üçüncü katta, Isabel ve ablalarının çocukluklarında tünel olarak adlandırdıkları, evin iki tarafını birleştiren bir tür kemerli geçit vardı; kısa ve iyice aydınlatılmış olmasına rağmen, özellikle kış akşamüzerlerinde kıza daima garip ve ıssız gelirdi. Çocukken değişik dönemlerde o evde bulunmuştu; o günlerde orada büyükannesi yaşardı. Sonra on yıl yoktu; arkasından, babasının ölümünden önce, Albany'ye dönmüştü. Büyükannesi yaşlı Bayan Archer eski dönemlerde, daha ziyade aile arasında büyük bir konukseverlik göstermiş ve küçük kızlar sık sık onun çatısı altında haftalar geçirmişlerdi... Isabel'in en mutlu anıları o haftalara aitti. Buradaki yaşam tarzı kendi evindekinden farklıydı... daha geniş, daha bol, daha sosyaldi; çocuk bakımındaki disiplin keyifli bir biçimde belirsizdi ve Isabel'in çok değer

verdiği bir zevk olan, büyüklerin sohbetini dinleme fırsatları neredeyse sonsuzdu. Sürekli bir geliş gidiş vardı; büyükannesinin kızları, oğulları ve onların çocukları, onunla kalan daimi konuklar olmanın keyfini sürüyorlardı sanki, öyle ki ev bir dereceye kadar, bolca iç geçiren ve asla fatura çıkarmayan, nazik, yaşlı bir ev sahibesinin işlettiği kargaşalı bir taşra hanı görünümü veriyordu. Tabii, Isabel faturalar hakkında hiçbir şey bilmiyordu; ama çocukken bile büyükannesinin evinin pitoresk olduğunu düşünüyordu. Evin arkasında, ürkek bir ilginin kaynağı olan bir salıncakla donatılmış üstü kapalı bir veranda vardı; ve bunun ötesinde, ahıra doğru meyleden ve birkaç mükemmel şeftali ağacının bulunduğu uzun bir bahçe yer alıyordu. Isabel değişik mevsimlerde büyükannesiyle kalmıştı; ama her nasılsa, bütün ziyaretleri şeftali tadındaydı. Öteki tarafta, sokağın karşısında, Felemenk Evi dedikleri eski bir ev vardı... en eski koloni zamanlarından kalma, sarıya boyanmış tuğlalardan oluşan, yabancılara gösterilen üçgen bir çatıyla taçlanmış, tahtadan köhne bir çitle korunan ve sokağa yan dönmüş olarak duran tuhaf bir yapıydı bu. Her iki cinsiyetten çocukların gittiği bir ilkokul yer alıyordu burada ve duygularını açıkça belli eden bir hanım tarafından amatörce işletiliyordu; Isabel'in bu hanımla ilgili başlıca anısı, saçlarının şakaklarda fazlasıyla kabartılmış olduğu ve önemli birisinin dul eşi olduğuydu. Küçük kıza bu kurumda bir bilgi temeli oluşturma fırsatı sunulmuş, ama o orada sadece bir gün geçirdikten sonra oradan fena halde tiksindiğini ifade etmiş ve evde kalmasına izin verilmişti; eylül günlerinde, Felemenk Evi'nin pencereleri açık olduğunda, evden çarpım tablosunu tekrarlayan çocuksu seslerin uğultusunu duyar, özgürlüğün coşkusuyla dışarıda kalmanın acısı ayırt edilmez bir biçimde birbirine karışırdı. Onun bilgisinin temeli aslında büyükannesinin evinin ataletinde atılmıştı; evin diğer sakinlerinin çoğu kitap okuyan insanlar olmadığından, orada resimli baş sayfaları

olan ve indirmek için bir sandalyeye çıktığı, bir kütüphane dolusu kitabın kontrolsüz kullanım hakkına sahipti. Zevkine göre bir tane bulduğunda –seçimini yaparken onu esas olarak resimli baş sayfa yönlendirirdi– kitabı kütüphanenin ötesinde yer alan ve hiç kimsenin bilmediği bir nedenle, geleneksel olarak ofis dedikleri gizemli bir bölmeye götürürdü. Bunun kimin ofisi olmuş ve hangi dönemde rağbet görmüş olduğunu hiç öğrenemedi; bir yankısı ve hoş bir küf kokusu olması ve gözden düşen eski mobilyaların konulduğu bir oda olması onun için yeterliydi; bu mobilyaların sakatlıkları her zaman aşikâr değildi (öyle ki, gözden düşmeyi hak etmemiş ve bir adaletsizliğe kurban gitmiş gibi görünüyorlardı) ve Isabel onlarla, çocukların yaptığı gibi, neredeyse insani ya da dramatik ilişkiler kurmuştu. Özellikle kıl kumaştan eski bir kanepe vardı ki, sayısız çocuksu kederini açmıştı ona. Burası, gizemli melankolisinin büyük bir kısmını, evin ikinci kapısından uygun bir biçimde girilebilir olmasına borçluydu, ıskartaya çıkarılmış ve fazlasıyla narin olan küçük bir kızın çekmeyi imkânsız bulduğu sürgülerle kapatılmış olan kapıdan. Bu sessiz, hareketsiz kapının sokağa açıldığını biliyordu; yan ışıklar yeşil kâğıtla doldurulmuş olmasaydı, dışarıya, küçük, kahverengi verandaya ve yıpranmış tuğla kaldırıma bakabilirdi.

Ama dışarıya bakmak gibi bir arzusu yoktu, çünkü öteki tarafta garip, görünmeyen bir yer olduğuna dair teorisiyle çatışırdı bu... çocuğun hayal gücünde, onun değişik ruh hallerine göre haz ya da dehşet dolu bir diyar haline geldi bu yer.

Az önce bahsettiğim, ilkbahar başlarındaki o melankolik akşamüzeri, Isabel yine "ofis"te oturuyordu. O zaman evde istediği odayı seçebilirdi ve seçtiği, evin ihtiva ettiği en neşesiz odaydı. Sürgülü kapıyı hiç açmamış ve yan ışıklarından (başka ellerin yenilediği) yeşil kâğıdı hiç çıkarmamıştı; ötesinde o bayağı sokağın uzandığından hiç emin olamamıştı. Kaba, soğuk bir yağmur yoğun bir biçimde yağıyordu;

ilkbahar kendini kuşkulu bir iyiye gidiş olarak arz ediyordu. Ancak, Isabel mevsimin uygunsuzluklarına olabildiğince az ilgi gösteriyordu; gözlerini kitabından ayırmıyor ve zihnini toplamaya çalışıyordu. Son zamanlarda, zihninin bir hayli serseri olduğu aklına gelmişti ve onu asker adımlarına alıştırmak için ve emir verildiğinde ilerlemeyi, durmayı, geri çekilmeyi, daha da karmaşık manevralar yapmayı öğretmek için çok yaratıcılık göstermişti. O sırada da ona marş emri vermişti ve zihni, bir Alman Düşünce tarihinin kumlu düzlüklerinde ağır ağır ilerliyordu. Birdenbire, kendi zihinsel temposundan çok farklı birtakım adımların farkına vardı; biraz dinledi ve ofisle arasında geçiş bulunan kütüphanede birisinin dolaşmakta olduğunu sezdi. Önce bunlar, kendisini ziyaret edeceğini düşündüğü bir şahsın adımlarıymış gibi geldi ona; sonra, neredeyse derhal, bunun bir kadının ve bir yabancının yürüyüşü olduğunu açığa vurdular... oysa muhtemel ziyaretçisi bunlardan ikisi de değildi. Bu yürüyüşün, ofise devam etmekten çekinmeyeceğini ima eden meraklı, araştırıcı bir niteliği vardı; gerçekten de az sonra bu odanın girişi, orada duraklayan ve kahramanımıza çok büyük bir dikkatle bakan bir hanım tarafından işgal edilmişti. Ayrıntılı, su geçirmez bir harmani giymiş, gösterişsiz, yaşlıca bir kadındı bu; keskin ama güzel olmadığı söylenemeyecek bir yüzü vardı.

"Aa," dedi, "çoğu zaman orada mı oturuyorsun?" Sonra etrafına, ayrı cinsten sandalyelere ve masalara baktı.

"Ziyaretçim olduğu zaman değil," dedi Isabel, bu davetsiz misafiri karşılamak için ayağa kalkarak.

Isabel ziyaretçisini de yanına alarak kütüphaneye yöneldi; ziyaretçiyse etrafına bakınmaya devam etti. "Bundan başka birçok odanız var anlaşılan ve çok daha iyi durumdalar. Ama her şey son derecede yıpranmış."

"Eve bakmaya mı geldiniz?" diye sordu Isabel. "Hizmetçi onu size gösterir."

"Gönder onu; evi almak istemiyorum. Muhtemelen seni aramaya gitti ve yukarıda dolanıp duruyor; hiç de zeki görünmüyordu. Ona önemli olmadığını söylesen iyi olur." Sonra, kız tereddüt ve merak içinde orada dururken, bu beklenmedik eleştirmen aniden ona, "Onun kızlarından birisin, herhalde?" dedi.

Isabel onun çok tuhaf bir terbiye anlayışı olduğunu düşündü. "Kimin kızlarını kastettiğinize bağlı."

"Müteveffa Bay Archer'ın... ve zavallı kız kardeşimin."

"Ha," dedi Isabel yavaşça, "siz deli Lydia Teyze'miz olmalısınız!"

"Babanız benden böyle bahsetmenizi mi söyledi? Lydia Teyze'nizim ben ama deli değilim. Peki, sen hangi kızısın?"

"Üçünün en küçüğüyüm ve adım Isabel."

"Evet; diğerleri Lilian ve Edith. En güzeli sen misin?"

"Hiçbir fikrim yok," dedi kız.

"Bence öyle olmalısın." Ve bu şekilde teyzeyle yeğen arkadaş oldular. Teyze yıllar önce, kız kardeşinin ölümünden sonra enişteşiyle kavga etmiş, üç kızını yetiştirme tarzı konusunda ondan hesap sormuştu. Asabi bir adam olan baba ondan kendi işine bakmasını rica etmişti; teyze de bunu kabul etmişti. Yıllarca onunla hiç iletişimde bulunmamış, ölümünden sonra da, kendisi hakkında az önce Isabel'in ele verdiği saygısızca kanaatle yetiştirilmiş olan kızlarıyla tek kelime konuşmamıştı. Bayan Touchett'ın davranışı her zamanki gibi kesinlikle önceden tasarlanmıştı. Yatırımlarıyla ilgilenmek için Amerika'ya gitmeye niyetliydi (önemli mali pozisyonuna rağmen, kocasının bu yatırımlarla hiçbir ilgisi yoktu) ve bu fırsattan faydalanıp yeğenlerinin durumunu araştıracaktı. Yazışmaya ihtiyaç yoktu, çünkü mektup yoluyla onlar hakkında temin edeceği herhangi bir beyana hiçbir önem vermezdi; daima kendi gözleriyle görmek isterdi. Ancak Isabel onun kendileri hakkında çok şey bildiğini ve iki büyük kardeşin evliliğinden haberdar olduğunu keşfet-

ti; zavallı babalarının çok az para bırakmış olduğunu, ama mülkiyetine geçen Albany'deki evin kardeşlerin yararına satılacağını ve nihayet, Lilian'ın kocası Edmund Ludlow'un bu meseleyle ilgilenmeyi üstlenmiş olduğunu ve Bay Archer'ın hastalığı sırasında Albany'ye gelmiş olan genç çiftin bu düşünceyle halen orada kalmakta ve Isabel'le birlikte konakta ikamet etmekte olduklarını bildiğini de öğrendi.

Bayan Touchett kendisini coşkusuzca gözden geçirdiği ön salonda oturmaya getirmiş olan kıza, "Burası için ne kadar para almayı ümit ediyorsunuz?" diye sordu.

"Hiçbir fikrim yok," dedi kız.

"İkinci defa söylüyorsun bunu bana," diye karşılık verdi teyzesi. "Oysa hiç de aptal görünmüyorsun."

"Aptal değilim; ama para hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Evet, öyle yetiştirildiniz... sanki bir milyonluk bir mirasa konacakmışsınız gibi. Aslında miras olarak ne aldınız?"

"Gerçekten bilemiyorum. Edmund'la Lilian'a sormalısınız; yarım saate kadar dönecekler."

"Floransa'da buna çok kötü bir ev derdik," dedi Bayan Touchett, "ama burada yüksek bir fiyat getirecektir, tahmin ederim. Her biriniz için hatırı sayılır bir meblağ olur. Buna ilaveten, bir şeyleriniz daha *olmalı*; bilmemen çok şaşılacak bir şey. Evin konumu değerli ve muhtemelen onu yıkıp bir sıra dükkân yapacaklar. Bunu kendinizin yapınamanıza hayret ediyorum; dükkânları çok kârlı bir biçimde kiralayabilirsiniz."

Isabel bakakaldı; dükkân kiralama fikri onun için yeni bir şeydi.

"Onu yıkmazlar, umarım," dedi; "ben onu çok seviyorum."

"Nesini seviyorsun, anlamıyorum; baban burada öldü."

"Evet; ama bu yüzden onu sevmezlik etmiyorum," dedi kız, oldukça garip bir biçimde. "İçinde bir şeyler geçmiş olan

yerleri seviyorum... üzücü şeyler olsa bile. Burada birçok insan ölmüş; bu ev hayat doluymuş."

"Hayat dolu olmak diye buna mı diyorsun?"

"Deneyimlerle dolu demek istiyorum... insanların duygularıyla ve kederleriyle dolu. Ve yalnız onların kederleriyle değil, çünkü ben çocukken burada çok mutlu oldum."

"İçinde bir şeyler... özellikle ölümler vuku bulmuş olan evleri seviyorsan, Floransa'ya gitmelisin. Ben içinde üç kişinin öldürülmüş olduğu eski bir sarayda yaşıyorum; bilindiği kadarıyla üç kişi ve kim bilir kaç kişi daha."

"Eski bir sarayda mı?" diye tekrarladı Isabel.

"Evet, canım; bundan çok farklı bir hadise. Bu çok *burjuva*."

Isabel heyecanlandı, çünkü büyükannesinin evine daima çok değer vermişti. Ama bu heyecan onu, "Floransa'ya gitmeyi çok isterim," demeye iten bir cinstendi.

"Eh, eğer çok iyi bir kız olursan ve sana söylediğim her şeyi yaparsan, seni oraya götürürüm," diye karşılık verdi Bayan Touchett.

Kızın heyecanı daha da derinleşti; biraz kızardı ve sessizce teyzesine gülümsedi.

"Bana söylediğiniz her şeyi yapmak mı? Buna söz verebileceğimi sanmıyorum."

"Evet, o türden bir genç hanıma benzemiyorsun. Kendi bildiğin gibi davranmaktan hoşlanıyorsun; ama seni suçlamak bana düşmez."

"Ama yine de, Floransa'ya gitmek için," diye bağırdı hevesle kız biraz sonra, "hemen her şeye söz verebilirdim!"

Edmund ve Lilian eve dönmekte geç kaldılar ve Bayan Touchett, onun tuhaf ve ilginç bir insan olduğunu keşfeden yeğeniyle kesintisiz bir saat sohbet etti. Isabel'in hep tahmin ettiği kadar eksantrikti ve şimdiye kadar, kız ne zaman insanların eksantrik olarak tanımlandığını duysa, onların sevimsiz olduğunu düşünürdü. Hayal gücünde bu sözcük

her zaman grotesk ve uygunsuz bir şeyleri ima ederdi. Ama teyzesi bu fikre yeni bir canlılık aşıladı ve onda o kadar çok taze izlenim uyandırdı ki, kız toplum kurallarına uymanın cazibelerine fazla değer vermiş olduğunu düşünmeye başladı. Önemsiz görünümünü seçkin tavrıyla telafi eden ve yıpranmış bir yağmurlukla orada oturup Avrupa saraylarının mensuplarından çarpıcı bir aşinalıkla bahseden bu ince dudaklı, parlak gözlü, ecnebi görünüşlü kadın kadar eğlenceli birisine hiç rastlamamıştı. Bayan Touchett'ta hiçbir havailik yoktu ama sosyal ihtişamdan hoşlanıyor; dürüst ve etkilere açık bir kafada iz bırakmakta olduğunun bilincinden keyif alıyordu. Başlangıçta Isabel birçok soruya cevap vermiş ve Bayan Touchett görünüşe göre onun cevaplarına dayanarak zekâsı hakkında yüksek bir kanaate sahip olmuştu. Ama ondan sonra da Isabel birçok soru sormuş ve teyzesinin cevapları, ne olurlarsa olsunlar, ona son derece ilginç gelmişti. Bayan Touchett mantıklı olduğunu düşündüğü bir süre, diğer yeğeninin dönüşünü bekledi, ama saat altıda Bayan Ludlow hâlâ gelmemiş olduğundan, oradan ayrılmaya hazırlandı.

"Ablan fena halde geveze olmalı," dedi. "Saatlerce dışarıda kalmaya alışkın mı?"

"Siz de neredeyse onun kadar dışarıda kaldınız," diye cevap verdi Isabel; "evden siz gelmeden kısa bir süre önce ayrılmış olabilir."

Bayan Touchett kıza içerlemeden baktı; cesur bir terslemeden keyif alıyormuş ve yeğenine lütufkâr davranmaya eğilimliymiş gibiydi.

"Belki de benim kadar iyi bir mazereti yoktu. Her hâlükârda, bu akşam gelip o berbat otelde beni görmesi gerektiğini söyle ona. İsterse kocasını getirebilir ama seni getirmesine gerek yok. Daha sonra seni bol bol göreceğim."

Dördüncü Bölüm

Bayan Ludlow üç kız kardeşten en büyüğüydü ve çoğunlukla en aklı başında olan kardeşleri olduğu düşünülürdü; kardeşler arasındaki sınıflandırma genel olarak, Lilian'ın pratik, Edith'in güzel ve Isabel'in de "entelektüel" olduğu şeklindeydi. İkinci kız kardeş, Bayan Keyes, Birleşik Devletler İstihkâm Kolordusu'nda görev yapan bir subayın karısıydı ve tarihçemiz bundan böyle onunla ilgilenmeyeceğinden, gerçekten çok güzel olduğunu ve kocasının ona derin bir üzüntü veren bir biçimde birbiri ardınca tayin edildiği, çoğunluğu rağbet görmeyen Batı'da olan çeşitli askeri üslerin süsünü oluşturduğunu söylemek yeterli olacaktır. Lilian New York'lu bir avukatla evlenmişti, yüksek sesle konuşan ve mesleğine tutkusu olan genç bir adamla; parlak bir eşleşme değildi bu, Edith'inkinden daha parlak değildi, ama zaman zaman, Lilian'ın evlendiğine bile şükretmesi gereken bir genç kadın olduğu söylenmişti... güzellikte kardeşlerinden o kadar gerideydi ki. Ancak, o çok mutluydu ve şimdi, iki inatçı küçük oğlanın annesi ve yeni kahverengi taştan dar cephesini Elli Üçüncü Sokak'a arz eden bir evin sahibesi olarak, evlilik iddiasını haklı çıkarmıştı. Kısa boylu ve tombuldu ve insanların dediği gibi, evlendiğinden beri daha iyiye gitmişti; hayatta çok kesin biçimde bilincinde olduğu iki şey, kocasının müzakere gücü ve kız kardeşi Isabel'in orijinal-

liğiydi. "Kendimi hiç Isabel'in kardeşi gibi hissetmedim ve bundan sonra da hissetmeyeceğime eminim," demişti yakın bir arkadaşına; kardeşlik görevlerinde verimli olmuş olmasını daha da takdire değer kılan bir beyandı bu.

"Onun sağ salim evlendiğini görmek istiyorum... işte bunu görmek istiyorum," diyordu kocasına sık sık.

Edmund Ludlow, fazlasıyla işitilebilir bir sesle, "Şey, bana kalsa, onu evlendirmeyi pek arzu etmeyeceğimi söylemeliyim," diye cevap vermeyi âdet haline getirmişti.

"Bunu sırf tartışma olsun diye söylediğini biliyorum; hep karşı görüşü savunursun. Ona karşı ne garezin var, anlamıyorum, öylesine orijinal olmasından başka."

"Eh, orijinalleri sevmem; tercümeleri severim," diye cevap vermişti Bay Ludlow, birçok defa. "Isabel yabancı bir dilde yazılmış. Ona bir anlam veremiyorum. Bir Ermeni'yle ya da bir Portekizli'yle evlenmeli o."

Isabel'in her şeyi yapabileceğini düşünen Lilian, "İşte tam da bunu yapacağından korkuyorum!" diye haykırdı.

Lilian, kızın Bayan Touchett'ın ziyaretini anlatışını büyük bir ilgiyle dinledi ve akşam olduğunda onun komutlarını yerine getirmeye hazırlandı. Isabel'in ona söyledikleri hakkında elimizde hiçbir bilgi yok; ama kız kardeşinin sözleri, ikisi otele gitmeye hazırlanırken yatak odalarında kocasına yaptığı bir yorumu teşvik etmiş olmalı.

"Onun Isabel için cömertçe bir şey yapacağına dair büyük bir umut taşıyorum, gerçekten; belli ki ondan çok hoşlanmış."

"Ne yapmasını istiyorsun?" diye sordu Edmund Ludlow; "ona büyük bir hediye almasını mı?"

"Hayır, efendim; hiç de değil. Onunla ilgilenmesini... ona anlayış göstermesini. O belli ki tam da Isabel'in kıymetini bilecek cinsten bir insan. Ecnebi toplumlarda o kadar çok yaşamış ki; Isabel'e hepsini anlatmış. Biliyorsun, her zaman Isabel'in biraz ecnebi olduğunu düşündün."

"Bayan Touchett'ın ona biraz ecnebi anlayışı göstermesini istiyorsun, ha? Evde bundan yeteri kadar gördüğünü düşünmüyor musun?"

"Eh, yurtdışına gitmeli," dedi Bayan Ludlow. "Tam yurtdışına gidecek insan o."

"Ve yaşlı hanımın onu götürmesini istiyorsun, öyle mi?" diye sordu kocası.

"Onu götürmeyi teklif etmiş... Isabel'in gitmesi için can atıyormuş! Ama onu oraya götürdüğünde yapmasını istediğim şey, ona her türlü avantajı sağlaması. Eminim ki tek yapmamız gereken," dedi Bayan Ludlow, "ona bir şans vermek!"

"Ne şansı?"

"Gelişme şansı."

"Ah, Tanrım!" diye bağırdı Edmund Ludlow. "Umarım daha fazla gelişmez!"

"Bunu sırf tartışma olsun diye söylediğinden emin olmasam, kendimi çok kötü hissederdim," diye cevap verdi karısı. "Ama onu sevdiğini biliyorsun."

Biraz sonra, şapkasını fırçalarken genç adam Isabel'e, "*Sen* seni sevdiğimi biliyor musun?" dedi şakacı bir tavırla.

"Sevip sevmediğinin umurumda olmadığına eminim!" diye haykırdı kız; ancak sesi ve gülümsemesi telaffuz ettiği sözlerden daha tatlıydı.

"Ah, Bayan Touchett'ın ziyaretinden beri öyle mağrur oldu ki," dedi ablası.

Ama Isabel bu iddiaya oldukça büyük bir ciddiyetle meydan okudu.

"Öyle dememelisin, Lily. Hiç de mağrur olmadım."

"Eminim, bir zararı yoktur," dedi Lily, onu yatıştırmak için.

"Ah, ama Bayan Touchett'ın ziyaretinde insanı mağrur yapacak bir şey yok."

"Vay," diye bağırdı Ludlow, "her zamankinden daha da mağrur olmuş!"

"Mağrur olduğum zaman," dedi kız, "daha iyi bir nedenle olacak bu."

Mağrur olsun olmasın, her halükârda meşguldü; düşünceleriyle meşgul, demek istiyorum. Akşam tek başına kalınca, elleri boş, her zamanki meşgalelerine karşı kayıtsız bir halde, bir süre lambanın altında oturdu. Sonra ayağa kalktı ve belli belirsiz lamba ışığının ulaşmadığı yerleri tercih ederek, odanın içinde ve bir odadan diğerine dolaştı. Huzursuz ve hatta heyecanlıydı; zaman zaman biraz titriyordu. Başına, önemi görünümüyle orantılı olmayan bir şey gelmiş olduğunu hissediyordu; hayatında gerçekten bir değişiklik olmuştu. Bunun beraberinde ne getireceği şimdilik son derece belirsizdi; ama Isabel herhangi bir değişikliğe değer kazandıran bir durumdaydı. Geçmişi arkasında bırakmayı ve kendi kendisine söylediği gibi, her şeye baştan başlamayı arzu ediyordu. Bu arzu aslında o anki durumun doğurduğu bir şey değildi; pencereye çarpan yağmurun sesi kadar aşinaydı buna ve onun birçok defa her şeye baştan başlamasına yol açmıştı. Sessiz salonun loş köşelerinden birinde otururken gözlerini kapattı; ama şekerleme yapma arzusundan değildi bu. Aksine, kendini fazlasıyla uyanık hissettiğinden ve aynı anda çok fazla şey gördüğü duygusunu denetleme istediğindendi. Hayal gücü alışkanlık olarak gülünç derecede aktifti; eğer ona kapı açılmazsa, pencereden dışarıya atlardı. Zaten Isabel onu sürgü arkasında tutmaya alışkın değildi; yalnız muhakemesini kullanmaktan müteşekkir olacağı önemli anlarda, muhakeme etmeden görme melekesine yersiz cesaret vermiş olmanın cezasını çekiyordu. Şimdi, değişiklik konusunda en hassas yerinden vurulduğu duygusuyla yavaş yavaş gözünün önüne, arkasında bırakmakta olduğu şeylerin kalabalık görüntüleri geldi. Hayatının yıllarını ve saatlerini hatırladı ve uzun bir süre, yalnız büyük bronz saatin tıklamalarıyla bozulan bir sessizlikte, onları yeniden gözden geçirdi. Çok mutlu bir hayat olmuştu bu ve kendisi çok şanslı bir kız ol-

muştu... en canlı biçimde ortaya çıkan hakikat buydu. Her şeyin en iyisine sahip olmuştu ve birçok insanın koşullarının onları gıpta edilmeyecek duruma getirdiği bir dünyada, özellikle nahoş olan hiçbir şey yaşamamış olmak bir avantajdı. Edindiği bilgi ve deneyimde nahoş şeylere hemen hiç yer olmamış gibi geliyordu Isabel'e; çünkü edebiyatla olan tanışıklığından, bunun çoğunlukla bir ilgi, hatta eğitim kaynağı olduğunu sezinlemişti. Babası nahoş şeyleri Isabel'den uzak tutmuştu... bunlardan daima öylesine nefret eden yakışıklı, sevgili babası. Onun kızı olmak büyük bir bahtiyarlıktı; hatta Isabel ebeveyniyle gurur duyuyordu. Ölümünden sonra Isabel onun çocuklarına daha aydınlık yanını gösterdiğini ve uygulamada rahatsızlıktan, arzularında olduğu kadar kaçınmamış olduğuna dair belli belirsiz bir izlenim edinmişti. Ama bu ancak ona duyduğu şefkati daha da artırdı; onun fazla cömert, fazla iyi huylu, sefil düşüncelere karşı fazla kayıtsız olduğunu düşünmek zorunda kalmak pek acı verici bile değildi. Birçok şahıs onun bu kayıtsızlığı fazla ileri götürdüğünü düşünüyordu; özellikle para borçlu olduğu çok sayıdaki şahıs. Isabel hiçbir zaman onların kanaatlerinden çok kesin olarak haberdar olmamıştı; ama bu şahısların, müteveffa Bay Archer'ın olağanüstü yakışıklı bir başı ve çok alımlı bir tavrı olduğunu kabul etmelerine rağmen (gerçekten de, bir tanesinin dediğine göre daima bir şeyler alıyormuş), hayatını hiç de iyi değerlendirememiş olduğunu beyan ettiklerini öğrenmek okuyucunun ilgisini çekebilir. Esaslı bir serveti çarçur etmiş; esef edilecek bir biçimde zevkine düşkünmüş; fazlaca kumar oynadığı biliniyormuş. Çok insafsız birkaç eleştirmen, kızlarını bile yetiştirmediğini söyleyecek kadar ileri gitmişlerdi. Onların düzgün bir öğrenimleri ve kalıcı bir yuvaları olmamışmış; hem şımartılmış hem de ihmal edilmişlermiş; (çoğunlukla çok kötü olan) dadılarla ve mürebbiyelerle yaşamışlar ya da ecnebilerin işlettiği acayip okullara gönderilmişler ve ay sonunda bu okullardan göz-

yaşları içinde alınmışlarmış. Meseleye böyle bir bakış Isabel'de infial uyandırırdı, çünkü kendi anlayışına göre pek çok fırsata sahip olmuştu. Babası kızlarını Fransız bir dadıyla üç ay boyunca Neufchâtel'de bıraktığı ve dadı aynı otelde kalan bir Rus asilzadesiyle kaçtığı zaman bile... kız on bir yaşındayken vuku bulan bu aykırı durumda bile ne korkmuş ne de utanmış, daha ziyade bunu liberal bir öğrenim sürecindeki ilgi çekici ve tuhaf bir hadise olarak görmüştü. Babası hayata geniş bir açıdan bakardı ve huzursuzluğu, hatta zaman zaman davranışlarında görülen tutarsızlıklar ancak bunun kanıtı olmuştu. Kızlarının çocukken bile dünyanın olabildiğince çok yerini görmelerini arzu ederdi; ve bu amaçla Isabel daha on dört yaşına gelmeden onları üç defa Atlantik'in ötesine taşımış, ancak her seferinde onların yabancı diyarları sadece birkaç aylığına görmelerini sağlamıştı; kahramanımızın merakını bileyen ama onu tatmin etmesine imkân vermeyen bir hareket tarzıydı bu. Isabel babasının yandaşı olmuştu herhalde, çünkü üç kızı arasında en sevdiği kesinlikle oydu ve son günlerinde, insanın dilediğini yapmasının yaşlandıkça zorlaştığı bir dünyaya veda etme konusundaki genel isteklilik, zeki, üstün, harikulade kızından ayrılmanın acısıyla makul bir biçimde azalıyordu. Daha sonra, Avrupa'ya yapılan yolculuklar kesildiğinde, yine de çocuklarına her türlü düşkünlüğü göstermiş ve para meseleleriyle ilgili sıkıntıları olmuşsa da, hiçbir şey kızlarının birçok şeye sahip olduklarına dair üzerinde hiç düşünmedikleri bilinçlerini asla bozmamıştı. Isabel çok iyi dans ettiği halde, New York'ta dans çevrelerinin başarılı bir üyesi olmuş olduğunu hatırlamıyordu; ablası Edith, herkesin dediği gibi, çok daha popülerdi. Edith başarının öyle çarpıcı bir örneğiydi ki, Isabel bu avantajı oluşturan şeyler ya da kendi zaferlerinin vasat karakteri konusunda hiçbir hayale kapılamazdı. Yirmi kişiden on dokuzu (küçük kız kardeşin kendisi de dahildi buna), Edith'i ikisinin kıyaslama kabul etmez biçimde daha

güzeli olarak beyan ediyordu; ama yirminci, bu yargıyı tersine çevirmekle kalmıyor, diğerlerinin hepsinin bir yığın aptal olduğunu düşünerek eğleniyordu. Isabel'in tabiatının derinliklerinde Edith'inkinden daha da doymak bilmez bir memnun etme arzusu vardı; ama bu genç hanımın tabiatının derinlikleri çok ücra bir yerdi ve orasıyla yüzey arasındaki iletişim, bir düzine kaprisli güç tarafından kesintiye uğratılıyordu. Ablasını görmeye gelen çok sayıdaki genç adamı görüyordu; ama genellikle kendisinden korkuyorlardı; onunla konuşmak için özel bir hazırlık yapılması gerektiğine inanıyorlardı. Çok okuduğu yolundaki şöhreti, bir destandaki tanrıçanın bulutlu örtüsü gibi etrafını sarıyordu; bunun zor sorular doğuracağı ve sohbetin hararetini düşük tutacağı varsayılıyordu. Zavallı kız zeki olduğunun düşünülmesinden hoşlanıyor, ama bilgiç olduğunun düşünülmesinden nefret ediyordu; gizli gizli okuyor ve hafızası mükemmel olduğu halde, alıntı yapmaktan kaçınıyordu. Bilgi edinmek için büyük bir arzu duyuyor, ama aslında hemen her bilgi kaynağını yazılı metinlere tercih ediyordu; hayat hakkında sınırsız bir merakı vardı ve sürekli olarak inceliyor, düşünüyordu. İçinde büyük bir hayat kaynağı taşıyordu ve en büyük zevki, kendi kalbinin hareketleriyle dünyanın çalkantıları arasındaki devamlılığı hissetmekti. Bu nedenle büyük kalabalıklar ve geniş kırsal alanlar görmekten, devrimleri ve savaşları anlatan kitaplar okumaktan, tarihi resimlere bakmaktan hoşlanırdı... konunun hatırına, kötü yapılmış birçok tabloyu mazur görecek kadar ileri götürdüğü birtakım çabalardı bunlar. İç savaş devam ederken henüz çok genç bir kızdı; ama bu uzun dönemin birçok ayını neredeyse tutkulu bir coşkunluk hali içinde geçirdi ve zaman zaman her iki ordunun da yiğitliğinden (son derecede aklını karıştıran bir biçimde) hemen hemen ayrım gözetmeden heyecanlandığını hissetti. Tabii, bölgedeki gençlerin ihtiyatlılığı onu sosyal bir sürgün haline getirecek boyutlarda değildi; çünkü ona yak-

laşırken kalpleri ancak bunu hissedilir bir haz haline getirecek kadar hızlı çarpanların oranı, onun genç kızlık dönemini başarısızlıktan kurtarmak için yeterliydi. Bir kızın sahip olabileceği her şeye sahip olmuştu: şefkat, hayranlık, iltifatlar, buketler, içinde yaşadığı dünyanın ayrıcalıklarının hiçbirinden yoksun kalınama duygusu, bolca dans etme fırsatı, son yayınlar, birçok yeni elbise, Londra'da çıkan *Spectator** ve çağdaş estetiğe kısa bir bakış.

Şimdi, hafızası üzerlerinde gezindikçe bu şeyler, bir sahne ve biçim çokluğu haline geldi. Unutulmuş şeyler yeniden aklına geldi ve son zamanlarda çok önemli olduğunu düşündüğü birçok başka şey gözden kayboldu. Sonuç bir kaleydoskop gibiydi; ama bu aletin hareketleri nihayet, hizmetçinin bir beyefendinin adını vererek içeriye girmesiyle kesintiye uğradı. Beyefendinin adı Caspar Goodwood'du; Bayan Archer'la on iki ay önce tanışmış olan Boston'lu düzgün bir genç adamdı bu ve onun, zamanının en güzel genç kadını olduğunu düşündüğünden, bu zamanın, ima etmiş olduğum kurala uygun olarak, tarihin aptal bir dönemi olduğunu beyan etmişti. Bazen Isabel'e mektup yazıyordu ve son zamanlarda ona New York'tan yazmıştı. Isabel onun gelmesinin çok mümkün olduğunu düşünmüştü... aslında bütün o yağmurlu gün boyunca belli belirsiz bir biçimde onun gelmesini beklemişti. Buna rağmen, şimdi orada olduğunu öğrenince, onu ağırlamak için hiçbir isteklilik duymadı. Görmüş olduğu en mükemmel genç adamdı o, hatta oldukça muhteşem bir genç adamdı; Isabel onun karşısında daha önce hiç kimse için beslemediği bir saygıyla doluyordu. Dünya genel olarak onun Isabel'le evlenmeyi arzu ettiğini varsayıyordu; ama tabii, kendi aralarındaydı bu. En azından, birkaç gün geçirmekte olduğu ve Isabel'i bulmayı ümit ettiği New York kentinde, onun hâlâ eyaletin başkentinde olduğunu öğrenince, oradan Albany'ye özellikle onu gör-

* Britanya'da 1828'den beri çıkan haftalık muhafazakâr dergi. (ç. n.)

mek için seyahat etmiş olduğu doğrulanabilir. Isabel onun yanına gitmeyi birkaç dakika erteledi; belli bir mahcubiyet duygusuyla odanın içinde dolaştı. Ama nihayet oraya gitti ve onu lambanın yanında ayakta durur buldu. Uzun boylu, güçlü ve biraz mağrurdu; ayrıca zayıf ve esmerdi. Özellikle yakışıklı değildi, ama fizyonomisinin, dikkatinizi talep eden bir havası vardı; olağanüstü sabit bakışları olan mavi gözlerde ve kararlılığa delalet ettiği farz edilen biraz köşeli çenede bulduğunuz cazibeye göre, bu dikkati ödüllendiriyor ya da ödüllendirmiyordu. Isabel bu gece o çenenin kararlılığa delalet ettiğini düşündü; ama buna rağmen, kararlı olduğu kadar umutlu bir halde gelmiş olan Caspar Goodwood, bir saat sonra yenilgiye uğramış bir adam duygusuyla kaldığı yerin yolunu tuttu. Ama o bir yenilgiyle cesareti kırılacak bir adam değildi.

Beşinci Bölüm

Ralph Touchett bir filozoftu, ama buna rağmen, (saat yediye çeyrek kala) annesinin kapısını büyük bir hevesle tıklattı. Filozofların bile tercihleri vardır ve onun evlat olarak hissettiği tatlı bağımlılığı iki ebeveyninden en çok babasının tatmin ettiğini kabul etmek gerekir. Kendine sık sık söylediği gibi, babası daha anaçtı; öte yandan annesi babacan ve hatta, günün argosuna göre, vali gibiydi. Yine de tek çocuğuna çok düşkündü ve daima onun yılın üç ayını kendisiyle geçirmesinde ısrar ederdi. Ralph onun sevgisine mükemmelen hakkını verirdi ve onun düşüncelerinde kendi sırasının her zaman onun evinin ve limonluğunun bakımından sonra geldiğini bilirdi (annesi çiçeklere çok düşkündü). Onu akşam yemeği için tamamen giyinmiş bir halde buldu, ama annesi eldivenli elleriyle oğluna sarıldı ve kanepede onu yanına oturttu. Kocasının ve genç adamın kendisinin sağlığını inceden inceye sordu ve ikisi hakkında da pek parlak raporlar almayınca, kendini İngiltere'nin iklimine maruz bırakmamakla çok akıllıca davandığına her zamankinden daha çok kani olduğunu beyan etti. Bu durumda kendini tutamayıp ağlayabilirdi de. Ralph annesinin kendini tutamayıp ağlaması fikrini gülümsemeyle karşıladı; ama kendi zayıf düşmüş halinin, yılın büyük bir bölümünde uzak kaldığı İngiltere'nin ikliminin sonucu olmadığını ona hatırlatmakla uğraşmadı.

Vermont eyaletindeki Rutland'in yerlisi olan babası Daniel Tracy Touchett, bir bankanın küçük ortağı olarak İngiltere'ye geldiğinde, Ralph çok küçük bir çocuktu; babası on yıl kadar sonra bankanın hisselerinin çoğunluğunu ele geçirmişti. Daniel Touchett benimsediği ve başından itibaren basit, neşeli ve fazlasıyla pratik bir gözle baktığı bu ülkede hayat boyu ikamet etmeyi tasarlıyordu. Ama kendi kendisine dediği gibi, İngiliz olmaya hiç niyeti yoktu; tek oğlunu bu güçlü bağlılığa döndürmek gibi bir arzusu da yoktu. Kendisi için İngiltere'de yaşamak, ama yine de oraya ait olmamak öyle kolaylıkla çözülebilir bir problem olmuştu ki, ölümünden sonra yasal vârisinin bankayı katışıksız bir Amerikan ruhuyla devam ettirmesi de ona aynı derecede basitmiş gibi geliyordu. Ancak öğrenimi için çocuğu anavatanına göndererek bu ruhu geliştirmeye gayret etti. Ralph bir Amerikan okulunda birkaç dönem geçirdi ve bir Amerikan üniversitesinden diploma aldı; bundan sonra da, dönüşünde babasına fazlasıyla milliyetçi göründüğünden, bir üç yıl için Oxford'a yerleştirildi. Oxford, Harvard'ı yutup yok etti ve Ralph nihayet yeterince İngiliz oldu. Görünüşte çevresini saran etiket kurallarına gösterdiği uyum, aslında bağımsızlığından büyük zevk alan, hiçbir şeyin uzun süre etkisi altına alamadığı ve doğası gereği şakacılığa ve ironiye meyilli olup, kendini sınırsız bir değer biçme özgürlüğüne kaptıran bir zihnin maskesiydi. Önceleri istikbal vaat eden bir genç adamdı; Oxford'da babasını tarifsizce tatmin eden bir biçimde sivrildi ve etrafındaki insanlar böylesine zeki bir adamın kariyer sahibi olamamasının çok yazık olduğunu söylüyorlardı. Kariyer sahibi olmak için kendi ülkesine dönmesi gerekiyordu (gerçi bu nokta bir belirsizlik perdesinin ardında gizliydi) ve Bay Touchett ondan ayrılmaya razı olsa bile (ki değildi), kendisiyle en iyi arkadaşı olarak gördüğü yaşlı adamın arasına sonsuza kadar, (nefret ettiği) okyanusu koymak ona çok zor gelirdi. Ralph babasını sevmekle kalmıyor; ona hayran-

lık da duyuyor, onu gözlemleme fırsatından keyif alıyordu. Onun anlayışına göre Daniel Touchett bir dâhiydi ve kendisi bankacılık işine pek meraklı olmadığı halde, babasının oynamış olduğu büyük rolü ölçebilecek kadarını öğrenmeye özen göstermişti. Ancak, ona haz veren şey esas olarak bu değil, yaşlı adamın etkili sadeliğiydi. Daniel Touchett ne Harvard'da ne de Oxford'da okumuştu ve eğer oğlunun eline modern eleştirinin anahtarını vermişse, bu kendi kabahatiydi. Kafası babasının hiç tahmin etmemiş olduğu fikirlerle dolu olan Ralph'ın, onun özgünlüğüne büyük saygısı vardı. Amerikalılar, haklı ya da haksız olarak, yabancı koşullara büyük bir kolaylıkla uyum sağladıkları için methedilirler; ama Bay Touchett bu yeteneği ancak belli bir noktaya kadar göstermişti. İngiltere'de kendine son derece rahat bir hayat kurmuş, ama düşüncelerini asla İngiliz tonalitesine akort etmeye çalışmamıştı. Vermont'taki Rutland'in birçok niteliğini korumuştu; oğlunun daima zevkle kaydettiği gibi, konuşma tarzı New England'ın daha lüks bölgelerininki gibiydi. Özellikle hayatının son döneminde, yumuşak başlı, kibar, titiz bir yaşlı adam olmuştu; kusursuz bir kurnazlığı, kardeşçe duygular yaratan bir iyi huylulukla birleştiren ve dünyada kendi pozisyonuyla ilgili duyguları oldukça demokratik türden olan bir adam. Belki hayal gücünden ya da tarihsel farkındalık denen şeyden yoksun olmasındandı; ama duyuları, İngiliz yaşamının kültürlü yabancılar üzerinde genellikle bıraktığı etkilere tamamen kapalıydı. Asla algılamadığı bazı farklar, asla edinmediği bazı alışkanlıklar, asla anlamadığı bazı gizemler vardı. Bu sonunculara gelince, onları anladığı gün, oğlu onun hakkında o kadar iyi şeyler düşünmezdi.

Ralph, Oxford'dan ayrıldıktan sonraki bir iki yılı seyahat ederek geçirdi; bundan sonra da kendini babasının bankasında yüksek bir tabureye oturtulmuş halde buldu. Bu tür pozisyonların sorumluluğu ve onuru, taburenin yüksekliğiyle ölçülmez zannederim; bunlar başka değerlen-

dirmelere dayanır. Bacakları çok uzun olan Ralph aslında çalışırken ayakta durmaktan ve hatta etrafta dolaşmaktan hoşlanıyordu. Ama bu egzersize ancak kısıtlı bir süre ayırmak zorundaydı; çünkü bir on sekiz ay kadar sonra, sağlığının ciddi olarak bozulduğunun farkına vardı. Fena halde soğuk almıştı; bu da ciğerlerine yerleşmiş ve onlar için büyük bir üzüntü kaynağı haline gelmişti. İşi bırakması ve kendine bakmak olarak bilinen o acıklı meşgaleyi benimsemesi gerekiyordu. Başlangıçta bu işten fena halde tiksiniyordu; bakmakta olduğu kişi kesinlikle kendisi değilmiş, hiçbir ortak noktasının bulunmadığı, ilginç olmayan ve ilgi duymayan bir şahısmış gibi geliyordu ona. Ancak, bu şahıs, onu tanıdıkça daha iyi görünüyordu ve Ralph zamanla nihayet ona gönülsüz bir hoşgörü ve hatta gösterişsiz bir saygı duymaya başladı. Talihsizlik garip yatak arkadaşları yaratır ve bu meselede bir şeylerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu hisseden genç adamımız –tehlikede olan şey, çoğu zaman aklıselim sahibi olduğu konusundaki şöhretiymiş gibi geliyordu ona– *himayesi altındaki* bu cazibesiz *şahsa*, layıkıyla farkına varılan ve en azından zavallı adamı hayatta tutma etkisini gösteren bir ilgi hasrediyordu. Ciğerlerinden biri iyileşmeye başladı, diğeri de onun izinden gitmeyi vaat ediyordu ve eğer kendisini veremlilerin çoğunlukla toplandığı iklimlerden birine götürebilirse, bir düzine kışa dayanabileceğine dair ona güvence verildi. Londra'yı çok sevmeye başlamıştı ve bu kaçınılmaz gerekliliğe lanet ediyor, ama lanet ederken bir yandan da boyun eğiyordu ve zamanla, hassas organının böyle katlanılması güç iyilikler için gerçekten minnettar olduğunu görünce, onları daha lütufkâr bir biçimde bağışlamaya başladı. Deyimdeki gibi, yurtdışında kışlıyordu; güneşleniyor, rüzgâr estiğinde evden çıkmıyor, yağmur yağdığında yatıyor ve bir iki sefer kar yağdığında, bir daha hemen hemen hiç kalkmıyordu. Sahip olduğu belli bir tembellik kaynağı yardımına geldi ve onu

hiçbir şey yapmamaya razı etti; çünkü en iyi halinde bile, pasif bir hayattan başkasına dayanamayacak kadar hastaydı. Kendi kendisine söylediği gibi, aslında yapmayı çok istemiş olduğu bir şey yoktu, öyle ki hiçbir şeyden vazgeçmiş olmuyordu. Ancak şimdi yasak meyvenin parfümü ara sıra onu yalayıp geçer gibi oluyor, ona hayatın en ince zevklerinin eylemler dünyasında bulunabileceğini hatırlatıyordu. Şimdi yaşadığı gibi yaşamak, iyi bir kitabın kötü bir çevirisini okumaya benziyordu... mükemmel bir dilbilimci haline gelmiş olabileceğini hisseden bir genç adam için yavan bir eğlenceydi. İyi kışları ve kötü kışları oluyordu ve iyi kışlar devam ettiği sürede bazen neredeyse iyileşmiş olduğu hayaline kapılıyordu. Ama bu hayal, bu tarihçenin başında anlatılan hadiselerin vuku bulmasından üç yıl kadar önce dağılmıştı; o sefer İngiltere'de her zamankinden fazla kalmış ve Cezayir'e ulaşmadan kötü havaya yakalanmıştı. Oraya yarı ölü bir halde ulaşmış ve birkaç hafta yatarak ölüm kalım mücadelesi vermişti. İyileşmesi bir mucizeydi; ama bundan sağladığı ilk yarar, kendini böyle mucizelerin insanın başına yalnız bir defa geldiğine temin etmek olmuştu. Kendi kendisine, son saatinin yakın olduğunu ve gözlerini ondan ayırmamasının iyi olacağını, ama aradaki süreyi böyle bir meşguliyetle tutarlı olabilecek kadar hoş bir şekilde geçirme imkânının da kendisine açık olduğunu söyledi. Yetilerini kaybetme düşüncesiyle, sadece onları kullanmak bile eşsiz bir zevk haline geldi; gözlem yapmanın hazlarını hiç tahmin etmemişmiş gibi geliyordu ona. Sivrilme fikrinden vazgeçmek mecburiyetinde olmanın ona zor geldiği zamanlar çok uzakta kalmıştı; belirsiz olsa da ısrarlı bir fikirdi o, yerel halkın kayıtsızlığıyla mücadele etmeyi gerektirse de keyifli bir fikirdi. Şimdi arkadaşları onu çok daha neşeli buluyorlar ve bunu, sağlığına kavuşacağı yolundaki bir teoriye atfediyorlar, bilmiş bir tavırla başlarını sallıyorlardı. Hakikatte, sadece durumu kabullenmişti o.

Ralph'ın, sıkıcı olmadığı aşikâr olan genç bir hanımın gelişiyle hemen harekete geçen ilgisinin esas itibariyle, gözlemin sözünü ettiğim bu tatlı niteliğiyle alakalı olması çok muhtemeldi (çünkü bu son yıllarda, dünyadaki hoş şeyleri fark etmeye diğerlerini fark etmekten çok daha eğilimli olduğunu keşfetmişti). Bir şey ona, eğer gözlemlemeye niyetliyse, burada art arda birkaç güne yetecek kadar meşguliyet olduğunu söylüyordu. Biraz kabaca eklenebilir ki, âşık olma özgürlüğü de Ralph Touchett'ın programında yer alıyordu. Tabii, çok ılımlı bir şekilde kullanılması gereken bir özgürlüktü bu; çünkü herhangi bir duygunun en emniyetli biçimi sessizlik koşuluna bağlı olanıysa da, her zaman en rahat biçimi değildir bu ve Ralph dışa vurma sanatlarını kendine yasaklamıştı. Ama güzel bir kadını bilinçli olarak gözlemleme, şimdi dünyanın kendisine sunabileceği en latif eğlenceymiş gibi gelmişti ona ve eğer ilgisi acı verici bir hale gelecek olursa, başka rahatsızlıkları taşıdığı gibi, onu da sessizce taşıyabileceğini düşünerek övünüyordu. Ancak, kuzinine âşık olmaya yazgılı olmadığına süratle kanaat getirdi.

"Şimdi de bana genç hanımdan bahset," dedi annesine. "Onu ne yapmaya niyetlisin?"

Bayan Touchett biraz tereddüt etti. "Babandan onu üç dört hafta Gardencourt'ta kalmaya davet etmesini istemeye niyetliyim."

"Böyle bir merasime başvurmana ihtiyaç yok," dedi Ralph. "Babam ona kendiliğinden soracaktır."

"Onu bilemem. O benim yeğenim, babanın değil."

"Aman Tanrım, sevgili anneciğim; ne mülkiyet duygusu ama! Babamın ona sorması için daha da iyi bir neden bu. Ama ondan sonra... yani üç aydan sonra (çünkü zavallı kızdan sadece üç dört hafta gibi kısa bir süre kalmasını istemek anlamsız)... onu ne yapmaya niyetlisin?"

"Onu Paris'e götürmeye niyetliyim, ona giyecek bir şeyler almaya."

"Ah, tabii, bu doğal. Ama bundan bağımsız olarak?"

"Onu sonbaharı benimle Floransa'da geçirmeye davet edeceğim."

"Ayrıntıları aşamıyorsun, sevgili anneciğim," dedi Ralph. "Genel anlamda onu ne yapmaya niyetli olduğunu öğrenmek istiyorum."

"Görevimi!" diye ilan etti Bayan Touchett. "Ona çok acıyorsun herhalde," diye ekledi.

"Hayır, ona acıdığımı sanmıyorum. Merhamet duygusu uyandıran bir kız gibi gelmiyor bana. Sanırım, ona gıpta ediyorum. Ancak, emin olmadan önce, görevinin seni ne yapmaya yönlendireceğine dair bir ipucu ver bana."

"Ona dört Avrupa ülkesini göstermeye yönlendirecek –ikisinin seçimini ona bırakacağım– ve ona zaten çok iyi bildiği Fransızcada kendini mükemmelleştirme fırsatı vermeye."

Ralph biraz kaşlarını çattı. "Kulağa biraz kuru geliyor bu... ülkelerden ikisinin seçimini ona bırakmak bile."

"Eğer kuruysa," dedi annesi, bir kahkaha atarak, "onu sulaması için Isabel'i rahat bırakabilirsin! Kesinlikle bir yaz yağmuru gibi o."

"O çok yetenekli bir varlık mı demek istiyorsun?"

"Çok yetenekli bir varlık mı, değil mi, bilmiyorum, ama zeki bir kız o; güçlü bir iradesi ve ateşli bir mizacı var. Sıkılmak nedir bilmiyor."

"Bunu tasavvur edebiliyorum," dedi Ralph; sonra aniden, "İkiniz anlaşıyor musunuz?" diye ekledi.

"Bununla sıkıcı olduğumu mu kastediyorsun? Isabel'in öyle düşündüğünü zannetmiyorum. Bazı kızlar düşünebilir, biliyorum; ama bu kız fazla zeki. Sanırım onu çok eğlendiriyorum. Çok iyi anlaşıyoruz, çünkü ben onu anlıyorum; onun nasıl bir kız olduğunu biliyorum. O çok açıksözlü, ben de çok açıksözlüyüm; birbirimizden ne bekleyeceğimizi gayet iyi biliyoruz."

"Ah, sevgili anneciğim," diye bağırdı Ralph, "insan her zaman senden ne bekleyeceğini bilir! Bir kez hariç, beni hiç şaşırtmadın ve onu da bugün yaptın... bana varlığını hiç tahmin etmediğim güzel bir kuzini sunmakla."

"Onun çok güzel olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Hem de çok güzel; ama bunda ısrar etmiyorum. Bana çarpıcı gelen, onun özel bir insan olduğunu hissettiren genel havası. Bu nadide yaratık kim ve ne? Onu nereden buldun ve nasıl tanıştın?"

"Onu Albany'deki eski bir evde buldum; yağmurlu bir günde, kasvetli bir odada oturuyor, kalın bir kitap okuyor ve can sıkıntısından ölüyordu. Sıkıldığını bilmiyordu ama ben ona söyleyince, bu ipucu için çok minnettar olmuş gibi göründü. Ona söylememem, onu rahat bırakmam gerektiğini söyleyebilirsin. Bu konuda haklı olabilirsin; ama vicdanıma göre hareket ettim; daha iyi bir şeyler için yaratılmış olduğunu düşündüm. Onu bir yerlere götürmekle ve dünyaya tanıştırmakla iyilik etmiş olacağım aklıma geldi. Dünya hakkında çok şey bildiğini sanıyor... çoğu Amerikalı kız gibi; ama çoğu Amerikalı kız gibi, fena halde yanılıyor. Bilmek istiyorsan, onun bana itibar kazandıracağını düşündüm. Hakkımda iyi şeyler düşünülmesinden hoşlanırım ve benim yaşımda bir kadına, çekici bir yeğenden daha çok yakışan bir süs yoktur. Yıllardır kız kardeşimin çocuklarını hiç görmediğimi biliyorsun; babalarını kesinlikle tasvip etmiyordum. Ama o rahmetine kavuştuğu zaman onlar için bir şeyler yapmaya hep niyetliydim. Onları nerede bulabileceğimi araştırdım ve hiçbir ön hazırlık yapmadan gidip kendimi tanıttım. İki kardeş daha var; ikisi de evli; ama ben yalnız büyük olanı gördüm ve bu arada, onun çok kaba bir kocası var. Adı Lily olan karısı, benim Isabel'le ilgilenmem fikrine hemen atladı; kız kardeşinin tam da buna ihtiyacı olduğunu söyledi... birisinin onunla ilgilenmesine. Ondan, teşvike ve himayeye muhtaç olan deha sahibi genç bir insandan bah-

sedilebileceği gibi bahsetti. Isabel bir dâhi olabilir; ama eğer öyleyse, henüz onun özel ilgi alanını öğrenemedim. Bayan Ludlow onu Avrupa'ya götürmem konusunda özellikle çok hevesliydi; orada herkes Avrupa'yı bir çeşit göç edilecek diyar olarak görüyor, aşırı nüfusları için bir sığınak olarak. Isabel de benimle geleceği için çok memnun görünüyordu ve yolculuk kolayca ayarlandı. Para meselesiyle ilgili biraz güçlük çıktı; Isabel maddi bir minnettarlık altına girmeye karşıymış gibiydi. Ama küçük bir geliri var ve kendi seyahat masraflarını karşıladığını farz ediyor."

Ralph güzel kuzini hakkındaki bu akıllıca beyanı dikkatle dinlemişti ve ona duyduğu ilgi bununla eksilmedi. "Ah, eğer o bir dâhiyse," dedi, "özel ilgi alanını keşfetmeliyiz. Flört olabilir mi, acaba?"

"Zannetmiyorum. Başta öyle tahmin edebilirsin, ama yanılırsın."

"Warburton yanılıyor, o halde!" diye bağırdı Ralph. "Bunu keşfettiğini düşünerek övünüyor."

Annesi başını iki yana salladı. "Lort Warburton onu anlayamaz; boşuna uğraşmasın."

"O çok zeki," dedi Ralph; "ama arada bir şaşırması adilane bir şey."

"Isabel bir lordu şaşırtmaktan keyif alacak," diye düşüncesini belirtti Bayan Touchett.

Oğlu biraz kaşlarını çattı. "Lortlar hakkında ne biliyor ki?"

"Hiçbir şey; lordu daha da şaşırtacak bu."

Ralph bu sözleri bir kahkahayla karşıladı ve bir süre pencereden dışarıya baktı. Sonra... "Babamı görmeye aşağıya inmiyor musun?" diye sordu.

"Sekize çeyrek kala," dedi Bayan Touchett.

Oğlu saatine baktı. "Çeyrek saatin daha var, o halde; bana Isabel'i biraz daha anlat."

Ama Bayan Touchett, kendisinin keşfetmesi gerektiğini söyleyerek onun davetini reddetti.

"Eh," dedi Ralph, "onun sana itibar kazandıracağı kesin. Ama aynı zamanda başına dert açmayacak mı?"

"Açmayacağını ümit ederim; ama açarsa da, bundan kaçınmayacağım. Bunu yapmak âdetim değildir."

"Çok doğal bir insanmış gibi geliyor o bana," dedi Ralph.

"Doğal insanlar başa en çok dert açanlardan değildir."

"Hayır," dedi Ralph; "sen kendin bunun kanıtısın. Son derece doğalsın ve hiç kimsenin başına dert açmadığına eminim. Ama şunu söyle bana; öylesine aklıma geldi. Isabel sevimsiz olabiliyor mu?"

"Ah," diye haykırdı annesi, "çok fazla soru soruyorsun! Bunu kendin keşfet."

Ancak, Ralph'ın soruları tükenmemişti. "Bütün bu zaman zarfında," dedi, "onu ne yapmak niyetinde olduğunu söylemedin bana."

"Onu ne yapmak niyetinde olduğumu mu? O bir metre patiskaymış gibi konuşuyorsun. Onu kesinlikle hiçbir şey yapmayacağım ve o kendisi dilediği her şeyi yapacak. Beni bundan haberdar etti."

"O halde telgrafında kastettiğin, onun karakterinin bağımsız olduğuydu."

"Telgraflarımda neyi kastettiğimi hiç bilemiyorum... özellikle Amerika'dan gönderdiklerimde. Anlaşılır olmak fazla pahalıya geliyor. Aşağıya, babanın yanına in."

"Henüz sekize çeyrek kala olmadı," dedi Ralph.

"Onun sabırsızlığını hesaba katmalıyım," diye cevap verdi Bayan Touchett.

Ralph babasının sabırsızlığı hakkında ne düşüneceğini biliyordu; ama karşılık vermeyip annesine kolunu sundu. Bu ona, birlikte inerlerken annesini merdivenlerin orta sahanlığında bir süre durdurma olanağı sağladı... Gardencourt'un en çarpıcı süslerinden biri olan, zamanın koyulaştırmış olduğu geniş korkuluklu, enli, alçak merdivenlerin.

"Onu evlendirmeyi planlamıyorsun, öyle mi?" dedi, gülümseyerek.

"Onu evlendirmek mi? Ona böyle bir oyun oynamaktan esef duyarım! Ama bunun dışında, pekâlâ kendi kendine evlenebilir o; bütün avantajlara sahip."

"Yani, seçmiş olduğu bir koca mı var?"

"Kocayı bilmem; ama Boston'da genç bir adam var..."

Ralph yoluna devam etti; Boston'daki genç adam hakkında bilgi almak gibi bir arzusu yoktu. "Babamın dediği gibi," diye bağırdı, "hep nişanlıdırlar!"

Annesi ona kuzini hakkındaki bilgileri kızın kendisinden elde etmesi gerektiğini söylemişti ve buna bol fırsatı olacağı kısa sürede ortaya çıktı. Mesela hemen o akşam, ikisi kabul salonunda baş başa kaldıklarında, onunla uzun uzun konuştu. On mil kadar uzaktaki kendi evinden at sırtında gelmiş olan Lort Warburton, akşam yemeğinden önce tekrar atına binip oradan ayrılmıştı; ve bu yemeğin bitiminden bir saat sonra, birbirleriyle sohbet konuları tükenmiş gibi görünen Bay ve Bayan Touchett, yorgun olduklarına dair geçerli bir bahaneyle, ayrı ayrı odalarına çekilmişlerdi. Genç adam kuziniyle bir saat geçirdi; günün yarısı boyunca yolculuk etmiş olmasına rağmen, kızda herhangi bir bitkinlik hissi yok gibiydi. Aslında yorgundu; bunu biliyor ve ertesi gün bunun acısının çıkacağını da biliyordu; ama o dönemde, yorgunluğu en ileri noktasına kadar götürmek ve ancak örtbas etmenin imkânsız hale geldiği zaman onu itiraf etmek âdetindeydi. Şimdilik bunu yapmak gayet mümkündü; ilgi dolu ve heyecanlıydı. Ralph'tan ona tabloları göstermesini istedi; evde bunlardan bol miktarda vardı ve çoğunu Ralph kendisi seçmişti. En iyileri, iki ucunda birer oturma odası olan ve akşamları genellikle ışıklandırılan, cazip boyutlarda meşe bir galeriye yerleştirilmişti. Işık, tabloları avantajlı bir biçimde göstermek için yetersizdi ve bu ziyaret ertesi güne ertelenebilirdi. Ralph bu öneriyi yapmaya kalkışmıştı; ama

Isabel hayal kırıklığına uğramış gibi göründü –gerçi hâlâ gülümsüyordu– ve "Lütfederseniz, birazcık görmek isterim onları," dedi. Hevesliydi, hevesli olduğunu ve öyle de göründüğünü biliyordu; ama elinde değildi bu. "Önerileri kabul etmiyor," dedi Ralph kendi kendisine, ama sinirlenmeden söyledi bunu; onun hevesi kendisini eğlendiriyor ve hatta memnun ediyordu. Lambalar belirli aralıklarla dirsekler üzerine yerleştirilmişti ve ışık mükemmel değilse de hoştu. Belli belirsiz zengin renk karelerinin ve ağır çerçevelerin solmuş yaldızlarının üzerine düşüyor, galerinin cilalı zeminini parlatıyordu. Ralph bir şamdan aldı ve etrafta dolaşarak hoşlandığı şeyleri gösterdi; Isabel birbiri ardına tablolara doğru eğilirken, kendini tutamayıp küçük çığlıklar atıyor ve mırıltılar çıkarıyordu. Uzman olduğu belliydi; doğal bir zevke sahipti; Ralph'ı etkilemişti bu. Isabel de bir şamdan aldı ve yavaşça oraya buraya tuttu, yukarıya kaldırdı ve bunu yaptığı sırada Ralph, galerinin ortasında duraklamakta ve gözlerini tablolardan ziyade onun bedenine çevirmekte olduğunu fark etti. Doğrusu, bu başıboş bakışlarla hiçbir şey kaybetmiyordu; çünkü Isabel çoğu sanat eserinden daha fazla bakmaya değerdi. Zayıf, hafif ve orta boyluydu; insanlar onu diğer iki Bayan Archer'dan ayırt etmek istediklerinde, onun için daima zayıf olanı derlerdi. Siyah denecek kadar koyu renkli olan saçları, birçok kadın için gıpta konusu olmuştu; daha ciddi anlarında belki de biraz fazla keskin olan açık gri gözleri, gülümsediği zaman büyüleyici bir yumuşaklık kazanıyordu. Ağır ağır galerinin bir o tarafına, bir diğer tarafına yürüdüler ve sonra Isabel şöyle dedi:

"Evet, şimdi başladığım zamankinden daha çok şey biliyorum!"

"Bilgiye büyük bir tutkun olduğu belli," diye cevap verdi kuzeni gülerek.

"Öyle, sanırım; çoğu kız bana öyle cahil geliyor ki," dedi Isabel.

"Çoğu kızdan farklıymışsınız gibi geliyor bana."

Kendisi hakkında konuşmamayı tercih eden Isabel, "Ah, bazı kızlar öyle hoş ki," diye mırıldandı. Bir dakika sonra da, konuyu değiştirmek için, "Lütfen söyleyin bana... bir hayalet yok mu burada?" diye devam etti.

"Hayalet mi?"

"Hortlak, tayf; Amerika'da onlara hayalet diyoruz."

"Burada da öyle diyoruz, onları gördüğümüz zaman."

"Onları görüyorsunuz, demek? Görüyor olmalısınız, bu romantik eski evde."

"Romantik bir ev değil bu," dedi Ralph. "Buna bel bağlarsanız, hayal kırıklığına uğrarsınız. Burası yavan ve kasvetli; sizin yanınızda getirmiş olabileceğinizden başka hiçbir romans yok burada."

"Ben ondan bolca getirdim; ama doğru yere getirmişim gibi geliyor bana."

"Onu emniyete almak için, herhalde; burada ona asla bir şey olmaz, babamla benim aramızda."

Isabel bir an ona baktı.

"Burada babanızla sizden başka kimse olmuyor mu hiç?"

"Annem oluyor, tabii."

"Ah, annenizi tanıyorum; o romantik değil. Başka kimseniz yok mu?"

"Pek az insan var."

"Buna üzüldüm; ben insan görmeyi öyle çok seviyorum ki."

"Ah, sizi eğlendirmek için bütün vilayeti davet ederiz," dedi Ralph.

"Şimdi de benimle alay ediyorsunuz," diye cevap verdi kız, oldukça ciddi bir tavırla. "Geldiğimde çimenlikte olan beyefendi kimdi?"

"Vilayetten bir komşumuz; pek sık gelmez buraya."

"Buna üzüldüm; ondan hoşlanmıştım," dedi Isabel.

"Ama onunla neredeyse hiç konuşmadınız gibi geldi bana," diye itiraz etti Ralph.

"Önemli değil, yine de hoşlandım ondan. Babanızdan da hoşlandım, hem de çok."

"Bundan daha iyi bir iş yapamazsınız; çok cana yakın bir ihtiyardır."

"Hasta olduğuna üzüldüm," dedi Isabel.

"Ona hastabakıcılık yapınama yardım etmelisiniz; siz iyi bir hastabakıcı olmalısınız."

"Öyle olduğumu sanmıyorum; olmadığım söylendi bana; fazla teorik olduğumu söylüyorlar. Ama bana hayaletten söz etmediniz," diye ekledi.

Ancak, Ralph bu yoruma kulak asmadı.

"Babamdan hoşlanıyorsunuz ve Lort Warburton'dan hoşlanıyorsunuz. Annemden de hoşlandığınıza hükmediyorum."

"Annenizden çok hoşlanıyorum, çünkü... çünkü..." Ve Isabel kendini Bayan Touchett'a duyduğu muhabbete bir neden atfetmeye çalışırken buldu.

"Ah, nedenini asla bilmeyiz!" dedi refakatçisi gülerek.

"Ben her zaman bilirim," diye cevap verdi kız. "Çünkü ondan hoşlanmanızı beklemiyor; ondan hoşlanıp hoşlanmadığınıza aldırmıyor."

"Siz de inadına ona tapıyorsunuz, öyle mi? Eh, ben de büyük ölçüde anneme çekmişim," dedi Ralph.

"Çektiğinizi hiç sanmıyorum. İnsanların sizi sevmesini istiyorsunuz ve bunu yapmalarını sağlamaya çalışıyorsunuz."

"Yüce Tanrım, nasıl da insanın içini okuyorsunuz!" diye haykırdı Ralph, bütünüyle şaka yollu olmayan bir dehşetle.

"Ama yine de sizden hoşlanıyorum," diye devam etti kuzini. "Meseleyi sağlama bağlamanın yolu, bana hayaleti göstermek olacaktır."

Ralph başını üzgün üzgün iki yana salladı. "Onu size gösterebilirdim, ama onu asla göremezdiniz. Herkese bu ayrıcalık tanınmamış; gıpta edilecek bir şey değil bu. Sizin

gibi genç, mutlu, masum insanlar onu hiç görmemiş. Önce acı çekmiş olmanız gerekiyor, büyük acılar çekmiş, bazı sefil bilgiler edinmiş olmanız. O şekilde gözleriniz açılıyor ve onu görebiliyorsunuz. Ben onu uzun zaman önce gördüm," dedi Ralph, gülümseyerek.

"Bilgiye çok düşkün olduğumu size az önce söyledim," diye cevap verdi kız.

"Evet, mutlu bilgiye... hoş bilgiye. Ama acı çekmemişsiniz ve acı çekmek için yaratılmamışsınız. Umarım ki hiçbir zaman hayalet görmezsiniz!"

Isabel onu dikkatle dinlemişti, dudaklarında bir gülümseme ama gözlerinde belli bir ciddiyetle. Ralph onu çok çekici bulduğu halde, biraz da küstahmış gibi gelmişti genç adama... aslında çekiciliğinin bir parçasıydı bu; ve onun ne diyeceğini merak etti.

"Ben korkmuyorum," dedi Isabel ve bu da yeteri kadar küstahçaydı sanki.

"Acı çekmekten korkmuyor musunuz?"

"Hayır, acı çekmekten korkuyorum. Ama hayaletlerden korkmuyorum. Hem insanların çok kolayca acı çektiklerini düşünüyorum," diye ekledi.

"Öyle düşündüğünüzü sanmıyorum," dedi Ralph, elleri ceplerinde, ona bakarak.

"Bunun bir kusur olduğunu düşünmüyorum," diye cevap verdi kız. "Acı çekmek mutlaka gerekli değil; biz bunun için yaratılmamışız."

"Sizin yaratılmamış olduğunuz kesin."

"Kendimden bahsetmiyorum." Ve kız yüzünü ondan biraz çevirdi.

"Hayır, kusur değil," dedi kuzeni. "Güçlü olmak bir meziyettir."

"Yalnız, eğer acı çekmiyorsanız, size katı diyorlar," diye yorum yaptı Isabel. Galeriden dönüp gelmiş oldukları daha küçük kabul salonundan çıktılar ve holde, merdiven-

lerin dibinde durakladılar. Burada Ralph yatak odasında kullanması için refakatçisine bir girintiden aldığı mumu sundu. "Size ne dediklerine boş verin," dedi. "Acı çektiğiniz zaman da, size budala diyorlar. Önemli nokta, olabildiğince mutlu olmak."

Kız bir süre ona baktı; mumunu almış ve ayağını meşe basamağa atmıştı. "Eh," dedi, "Avrupa'ya bunun için geldim, olabildiğince mutlu olmak için. İyi geceler."

"İyi geceler! Size başarılar diliyorum ve buna katkıda bulunmaktan büyük memnuniyet duyacağım!"

Kız arkasını döndü ve o merdivenlerden ağır ağır çıkarken, genç adam onu seyretti. Sonra, elleri hep ceplerinde, boş kabul salonuna döndü.

Altıncı Bölüm

Isabel Archer birçok teorisi olan genç bir insandı; hayal gücü olağanüstü aktifti. Kaderinin onu aralarına yerleştirdiği insanların çoğundan daha keskin bir zekâya sahip olması, çevresindeki olguları daha kapsamlı biçimde algılayabilmesi ve aşina olmadığı ufak tefek unsurlar katılmış bilgiye değer vermesi, onun talihi olmuştu. Çağdaşları arasında olağanüstü derinliğe sahip bir genç kadın olarak kabul edildiği doğruydu; çünkü bu mükemmel insanlar kendilerinin bilincinde olmadığı bir zihin kapasitesinden hayranlıklarını asla esirgemiyorlar ve Isabel'den bir irfan dehası, klasik yazarları –çevirilerinden– okumuş olduğu söylenen genç bir hanım olarak söz ediyorlardı. Halası Bayan Varian bir zamanlar Isabel'in kitap yazmakta olduğuna dair bir söylenti çıkarmıştı –Bayan Varian'ın kitaplara büyük saygısı vardı– ve Isabel'in yayınlarla sivrileceğini iddia etmişti. Bayan Varian edebiyata çok değer veriyordu, mahrumiyet duygusuyla bağlantılı bir hürmet besliyordu. Çeşitli mozaik masaları ve süslü tavanlarıyla dikkat çeken kendi geniş evi bir kütüphaneyle donatılmamıştı ve basılı kitap ciltleri babında, genç Bayan Varian'lardan birinin odasındaki bir rafta duran karton kapaklı yarım düzine romandan fazlasını barındırmıyordu. Pratik olarak, Bayan Varian'ın edebiyatla tanışıklığı, *New York Interviewer*'la sınırlıydı; çok haklı olarak söylediği

gibi, *Interviewer*'ı okuduktan sonra, başka hiçbir şeye vaktiniz kalmıyordu. Ancak, eğilimi daha ziyade *Interviewer*'ı kızlarından uzak tutmak yönündeydi; onları ciddiyetle yetiştirmeye kararlıydı ve kızlar hiçbir şey okumuyorlardı. Onun Isabel'in çabalarıyla ilgili izlenimi oldukça asılsızdı; kız hiç kitap yazmaya kalkışmamıştı ve yazar olmak gibi bir arzu duymuyordu. İfade yeteneği yoktu ve dehanın zihninin zerresine bile sahip değildi; sadece insanların ona oldukça üstün biriymiş gibi davranmakta haklı oldukları yolunda genel bir fikri vardı. Üstün olsun ya da olmasın, eğer insanlar öyle olduğunu düşünüyorlarsa ona hayranlık duymakta haklıydılar; çünkü zihni onlarınkinden daha hızlı hareket ediyormuş gibi geliyordu sık sık ona ve kolayca üstünlükle karıştırılabilecek bir sabırsızlığı teşvik ediyordu bu. Isabel'in muhtemelen kendini beğenmişlik günahına çok müsait olduğu, vakit geçirmeden doğrulanabilir; birçok zaman kendi tabiatının arazisini memnuniyetle gözden geçirirdi; yetersiz kanıtlara dayanarak haklı olduğunu varsayma alışkanlığındaydı; sık sık düşüncesizce kendine hayranlık duyardı. Bu arada, hataları ve yanılgıları birçok zaman, kahramanının haysiyetini gözeten bir biyografi yazarının belirtmekten kaçınması gereken bir nitelikteydi. Düşünceleri, ona otoriteyle konuşuyormuş gibi gelen insanların kanaatiyle hiç düzeltilmemiş olan karmakarışık, belirsiz taslaklar halindeydi. Kanıya bağlı meselelerde kendi bildiği yolda yürümüş ve bu da bin tane gülünç zikzak çizmesine yol açmıştı. Arada sırada hatalı olduğunu keşfetmiş ve o zaman kendini bir haftalık tutkulu bir alçakgönüllülükle tatmin etmişti. Bundan sonra yine başını her zamankinden daha da dik tutmuştu; çünkü yararı yoktu, kendisi hakkında iyi düşüncelere sahip olmak için bastırılmaz bir arzu duyuyordu. Hayatın yalnız bu koşulla yaşanmaya değer olduğuna dair bir teorisi vardı; insanın en iyilerden biri olması, mükemmel bir bünyenin bilincinde olması gerektiğine (bünyesinin mükemmel

olduğunu bilmemek elinde değildi), ışıkla, doğal bilgelikle, isabetli dürtülerle, lütufkâr biçimde süregelen ilhamlarla dolu bir âlemde devinmesi gerektiğine dair. İnsanın kendine karşı kuşku beslemesi, neredeyse en yakın arkadaşına karşı kuşku beslemesi kadar gereksizdi; insan kendi kendinin en yakın arkadaşı olmaya ve bu şekilde kendisine seçkin bir refakatçi olmaya çalışmalıydı. Kızın hayal gücünde, ona birçok hizmetlerde bulunan ve ona birçok oyunlar oynayan bir asalet vardı. Zamanının yarısını güzellik, cesaret ve yüce gönüllülük hakkında düşünerek geçiriyordu; dünyayı aydınlıkla, serbest açılımla, karşı konmaz eylemlerle dolu bir yer olarak görmeye sabit bir kararlılığı vardı; korkmanın ya da utanmanın iğrenç bir şey olacağını düşünüyordu. Asla yanlış bir şey yapmayacağına dair sonsuz bir umudu vardı. Sadece duygusal hatalarını keşfettikten sonra bile, bunlara öyle şiddetle içerlemişti ki (böyle bir keşif daima onu titretiyordu, sanki onu yakalayıp boğabilecek bir tuzaktan kurtulmuş gibi), başka bir insana hissedilir bir zarar verme ihtimali, yalnızca bir tesadüf olarak sunulsa dahi, zaman zaman nefesini kesiyordu. Bu her zaman, insanın başına gelebilecek en kötü şeymiş gibi geliyordu ona. Düşündüğü zaman, bütün olarak, yanlış olan şeyler konusunda herhangi bir tereddüdü yoktu. Bunları düşünmekten zevk almıyordu, ama dikkatle baktığı zamanlarda onları tanıyordu. İnsafsız olmak, kıskanç olmak, yalancı olmak, zalim olmak yanlıştı; dünyadaki kötülüğün pek azını görmüş, ama yalan söyleyen ve birbirini incitmeye çalışan kadınlar görmüştü. Böyle şeyler görmek ateşli mizacını uyandırmıştı; bunları hor görmek doğru geliyordu ona. Tabii, ateşli bir mizacın tehlikesi, tutarsız olmaktır... mevzi teslim olduktan sonra hâlâ bayrağı taşımaktır; neredeyse bayrağın onurunu zedeleyecek kadar anormal bir davranış biçimidir bu. Ama genç hanımların maruz kaldığı ağır silahların türleri hakkında pek bir şey bilmeyen Isabel, böyle çelişkilerin kendi davranışlarında asla

görülmeyeceğini düşünerek övünüyordu. Hayatı, uyandırdığı en hoş izlenimle daima ahenk içinde olmalıydı; göründüğü gibi olacak ve olduğu gibi görünecekti. Bazen, bir gün kendini güç bir durumda bulmayı dileyecek kadar ileri gidiyordu, bu vesilenin icap ettirdiği ölçüde kahramanca davranma zevkini tadabilmek için. Bütün olarak, yetersiz bilgisi, şişirilmiş idealleri, aynı anda hem masum hem de dogmatik olan güveni, hem titiz hem de hoşgörülü olan mizacı, merak ve müşkülpesentliğin, canlılık ve kayıtsızlığın bir arada bulunduğu karakteri, çok iyi görünme ve mümkünse daha da iyi olma arzusuyla; görme, deneme, bilme kararlılığıyla; narin, tutarsız, aleve benzer bir ruhla hevesli ve bireysel bir genç kızın birleşiminden oluşan kişiliğiyle, kolayca bilimsel eleştirinin kurbanı olurdu; eğer okuyucuda daha müşfik ve daha katışıksızca beklenti dolu bir dürtü uyandırmasına niyet edilmeseydi.

Teorilerinden biri, Isabel Archer'ın bağımsız olduğu için çok şanslı olduğu ve bağımsızlığından çok bilgili bir biçimde faydalanması gerektiğiydi. Buna asla yalnızlık demiyordu; öyle demenin zayıflık olduğunu düşünüyordu; üstelik, ablası Lily gelip kendisiyle kalması için devamlı olarak ısrar ediyordu. Babasının ölümünden kısa süre önce tanıştığı bir arkadaşı vardı; bu kız faydalı faaliyetin öyle övgüye değer bir örneğini sunuyordu ki, Isabel her zaman onu örnek alıyordu. Henrietta Stackpole kayda değer bir yeteneğin avantajına sahipti; gazeteciliğe iyiden iyiye girişmiş durumdaydı ve Washington'dan, Newport'tan, Beyaz Dağlar'dan ve başka yerlerden *Interviewer*'a yazdığı mektuplar, dünya çapında hayranlık uyandırıyordu. Isabel bunları kısıtsızca kabul ediyor değildi, ama ebeveyni ve malı mülkü olmadan, dul kalmış ve sağlıksız kız kardeşinin çocuklarından üçünü evlat edinmiş olan ve edebi çabalarının geliriyle onların okul faturalarını ödeyen arkadaşının cesaretine, enerjisine ve iyi huyluluğuna saygı duyuyordu. Henrietta esaslı bir radikaldi

ve çoğu konuda kesin görüşleri vardı; uzun zamandan beri gönlünde yatan arzusu, Avrupa'ya gelmek ve *Interviewer*'a radikal bakış açısından bir dizi mektup yazmak olmuştu... kanılarının ne olacağını ve Avrupa'nın çoğu kurumunun ne kadar itiraza açık olduğunu önceden mükemmelen bildiği için çok zor bir girişim değildi bu. Isabel'in geleceğini duyduğunda, hemen yola çıkmak istemişti; doğal olarak, ikisinin birlikte yolculuk etmesinin çok keyifli olacağını düşünmüştü. Ancak, bu girişimi ertelemek zorunda kalmıştı. Isabel'in harikulade bir yaratık olduğunu düşünüyordu ve bazı mektuplarında üstü kapalı olarak ondan bahsetmiş, gerçi bundan memnuniyet duymayacak olan ve *Interviewer*'ın düzenli bir okuyucusu olmayan arkadaşına bundan hiç söz etmemişti. Isabel için Henrietta esas olarak bir kadının kendi kendisine yetebileceği ve mutlu olabileceğinin bir kanıtıydı. Onun kaynakları aşikâr bir cinstendi; ama insan gazetecilik yeteneğine ve Henrietta'nın dediği gibi, halkın ne isteyeceğini tahmin etmekte bir dehaya sahip olmasa bile, bir sanatı ve hiçbir türden faydalı bir yatkınlığı olmadığı sonucuna varıp fuzuli ve yüzeysel olmaya boyun eğmesi gerekmiyordu. Isabel yüzeysel olmamaya azimle kararlıydı. Eğer insan umutla ve güvenle beklerse, elini oyalayacak isabetli bir iş bulurdu. Tabii, bu genç hanımın teorileri arasında, evlilik meselesi üzerine bir kanı koleksiyonu da yok değildi. Listesindeki ilk kanı, bu konuda fazla düşünmenin çok bayağı bir şey olduğu inancıydı. Bu konuda bir heveslilik hali içine düşmekten korunması için ciddiyetle dua ediyordu; bir kadının hayatını bekâr olarak kurabilmesi gerektiği ve karşı cinsten az ya da çok kaba zihinli bir şahsın beraberliği olmadan mutlu olmanın fevkalade mümkün olduğu kanaatindeydi. Kızın duası gayet yeterli biçimde cevaplanmıştı; onun içindeki saf ve gururlu bir şey –analizden hoşlanan beğenilmemiş bir talip, soğuk ve resmi bir şey diyebilirdi buna– şimdiye kadar onu muhtemel kocalar konusunda tahmin yürütürken büyük bir

kibirlilik göstermekten alıkoymuştu. Gördüğü erkeklerin pek azı, üzerinde hayal gücü harcamaya değermiş gibi görünüyor ve bunlardan birinin kendisini umuda teşvik ve sabrın ödülü olarak sunması fikri onu gülümsetiyordu. Ruhunun derinliklerinde –oradaki en derin şeydi bu– eğer belli bir ışık doğacak olursa, kendini tamamen verebileceği inancı yatıyordu; ama bütün olarak bu imge, çekici olamayacak kadar ürkütücüydü. Isabel'in düşünceleri bunun etrafında uçuşuyor, ama üzerinde uzun zaman durmuyordu pek; bir süre sonra onu korkutuyordu bu. Kendisi hakkında çok fazla düşünüyormuş gibi geliyordu sık sık ona; yılın herhangi bir gününde ona bencil olduğunu söyleyerek yüzünün kızarmasına neden olabilirdiniz. Daima kendi gelişimini planlıyor, kendi mükemmeliyetini arzuluyor, kendi gidişatını gözlemliyordu. Tabiatı, kendi hayal gücü adına bir bahçeyi andıran belli bir nitelik; parfümlere ve mırıldanan dallara, gölgeli çardaklara ve uzayıp giden manzaralara dair bir çağrışım barındırıyordu; bu da ona içgözlemin sonuç olarak açık havada yapılan bir egzersiz olduğunu ve eğer insan oradan bir kucak gülle geri geliyorsa, zihninin gizli yerlerine yaptığı bir ziyaretin zararsız olduğunu hissettiriyordu. Ama dünyada kendi bakir ruhundakilerden başka bahçelerin de olduğu ve üstelik, bahçe bile olmayan, yalnızca yoğun bir çirkinlik ve sefaletin dikili olduğu karanlık, hastalıklı araziler olan yerlerin de bulunduğu sık sık hatırlatılıyordu ona. Son zamanlarda üzerinde süzülmekte olduğu, onu bu güzel, eski İngiltere'ye getirmiş ve çok daha ilerilere taşıyabilecek olan o tasasız heveslilik akıntısında, onun kadar mutlu olmayan binlerce insanın düşüncesiyle dizginliyordu sık sık kendini... onu dolduran mutluluğun şu an için ona bir tür arsızlık gibi görünmesine neden olan bir düşünceydi bu. Kendisi için hoş şeyler tasarlarken, insan dünyadaki sefaleti ne yapmalıydı? İtiraf edilmeli ki, bu soru onu hiçbir zaman çok fazla meşgul etmiyordu. Bunun için fazla genç, yaşamak için fazla sabır-

sız, acıya fazla yabancıydı. Sonuç olarak herkesin zeki bulduğu bir genç kadının işe hayat hakkında genel bir izlenim edinerek başlaması gerektiği yolundaki teorisine geri geliyordu hep. Hataları önlemek için zorunluydu bu ve bunu sağlama aldıktan sonra, başkalarının talihsiz durumlarını özel bir dikkat konusu haline getirebilirdi.

İngiltere onun için bir vahiy gibiydi ve pantomim gösterisine gitmiş bir çocuk kadar eğlendiğini fark etmişti. Çocukluğunda Avrupa'ya yaptığı gezilerde yalnız Kıta Avrupası'nı görmüş ve onu da çocuk odasının penceresinden görmüştü; babasının Mekke'si Londra değil, Paris'ti. Üstelik o zamana ait izlenimler soluklaşmış ve uzaklaşmıştı; hem şimdi gördüğü her şeydeki o eski dünya niteliği, yabancılığın tüm cazibesini taşıyordu. Eniştesinin evi gerçeğe dönüştürülmüş bir tablo gibiydi; Isabel hoş şeylerin hiçbir inceliğini kaçırmıyordu; Gardencourt'un zengin mükemmelliği aynı anda hem bir dünyayı açığa çıkarıyor hem de bir ihtiyacı tatmin ediyordu. Kahverengi tavanları ve loş köşeleriyle o geniş, alçak odalar; o derin pencere boşlukları ve garip kanatlı pencereler; koyu renkli, cilalı panolar üzerine düşen o dingin ışık; insana hep içerisini gözetliyormuş gibi gelen, dışarıdaki o derin yeşillik; bir "mülk"ün –seslerin isabetli bir biçimde tesadüfi olduğu, ayak seslerinin bizzat toprak tarafından boğulduğu ve yoğun, mülayim havada, sohbetteki bütün tiz seslerin kaybolduğu bir mülkün– merkezindeki o düzenli mahremiyet duygusu; bu şeyler, beğenisi duygularında hatırı sayılır bir rol oynayan genç hanımımızın beğenisine son derecede uygundu. Eniştesiyle sıkı bir arkadaşlık kurmuştu ve o, koltuğunu çimenliğe çıkarttırdığı zaman, sık sık yanında oturuyordu. Enişte açık havada saatler geçiriyor, ellerini kavuşturup sükûnetle oturuyordu; işini yapmış, maaşlarını almış ve yalnız tatil günlerinden oluşan haftalara ve aylara alışmaya çalışan iyi, yaşlı bir adam gibi. Isabel onu tahmininden daha fazla eğlendiriyordu –çoğu zaman insanlar üzerindeki etkisi

farz ettiğinden farklıydı– ve eniştesi sık sık kendine, ona çene çaldırma zevkini tattırıyordu. Onun sohbetini böyle nitelendiriyordu; dünyanın, başka diyarlardaki kız kardeşlerine nazaran daha doğrudan doğruya kulak verdiği, ülkesinin genç hanımlarında gözlemlenebilen canlılıktan nasibini almış olan sohbetini. Amerikalı kızların çoğu gibi, Isabel kendini ifade etmeye teşvik edilmişti; sözleri dinlenmişti; duyguları ve görüşleri olması beklenmişti. Görüşlerinin birçoğu kuşkusuz pek güçlü bir değere sahip değildi, duygularının birçoğuysa daha dile getirilirken kaybolup gidiyordu; ama bir iz bırakmışlardı, ona en azından hissediyor ve düşünüyormuş gibi görünme alışkanlığını vererek ve üstelik, gerçekten duygulandığı zaman sözlerine, birçok insanın bir üstünlük belirtisi olarak görmüş olduğu o yapmacıksız canlılığı bahşederek. Bay Touchett onun kendisine, karısının ergenlik çağındaki halini hatırlattığını düşünürdü. Bayan Touchett'a taze, doğal olduğu ve anlamakta, konuşmakta öylesine çabuk olduğu için âşık olmuştu... yeğeninin de özellikleriydi bunların birçoğu. Ancak bu benzeşimi kızın kendisine hiç ifade etmedi; çünkü Bayan Touchett bir zamanlar Isabel gibi olmuşsa bile, Isabel hiç de Bayan Touchett gibi değildi. Yaşlı adam ona karşı şefkat doluydu! Dediği gibi, evde uzun zamandır genç bir insan olmamıştı ve şevk dolu, hızlı hareket eden, berrak sesli kahramanımız onun duyularına, akan bir suyun sesi kadar hoş geliyordu. Onun için bir şey yapmayı arzu ediyor, onun kendisinden bir şey istemesini arzu ediyordu. Ama Isabel sadece sorular soruyordu; bunları fazlasıyla sorduğu doğruydu. Eniştesinde büyük bir cevap kaynağı vardı, gerçi sorgulamalar bazen onun aklını karıştıran biçimlerde geliyordu. Kız ona İngiltere hakkında, Britanyalıların yapısı, İngilizlerin karakteri, siyasetin durumu, kraliyet ailesinin davranış etiket kuralları ve âdetleri, soyluların özellikleri, komşularının yaşam ve düşünce biçimleri hakkında pek çok soru soruyordu; bu noktalarda

aydınlatılmayı isterken, çoğu zaman bunların kitaplardaki tasvirlere uygun olup olmadığını soruyordu. Yaşlı adam her zaman hoş, müstehzi gülümsemesiyle ona biraz bakıyor, bir yandan da bacaklarına örtülü olan şalı düzeltiyordu.

"Kitaplar mı?" dedi bir defasında; "şey, kitaplar hakkında pek bir şey bilmiyorum. Onu Ralph'a sormalısın. Ben her zaman işin aslını kendim öğrenmişimdir... bilgiyi doğal biçiminde almışımdır. Hatta hiçbir zaman fazla soru da sormamışımdır; sadece susup dikkat etmişimdir. Çok iyi fırsatların oldu tabii... genç bir hanımın doğal olarak eline geçebilecek olanlardan daha iyi fırsatlar. Meraklı bir yaradılışım vardır, gerçi beni gözleyecek olsan öyle düşünmeyebilirsin; beni ne kadar gözlersen gözle, ben seni daha çok gözlüyorumdur. Otuz beş yılı aşkın bir süredir bu insanları gözlüyorum ve bir hayli bilgi edindiğimi tereddütsüz söyleyebilirim. Bütün olarak çok iyi bir ülke bu... belki de öbür tarafta hakkını teslim ettiğimizden daha iyi. Başlatıldığını görmek isteyebileceğim birkaç yenilik var; ama bunların gerekliliği henüz genel olarak hissedilmiyor galiba. Bir şeyin gerekliliği genel olarak hissedildiği zaman, çoğunlukla onu gerçekleştirmeyi başarıyorlar; ama o zamana kadar beklemek konusunda oldukça rahat gibiler. Onların arasında kendimi, bu tarafa ilk geldiğimde olacağını tahmin ettiğimden daha uyumlu hissettiğim kesin; hatırı sayılır bir başarıya ulaşmış olduğum için, herhalde. Başarılı olduğun zaman doğal olarak kendini daha uyumlu hissediyorsun."

"Eğer başarılı olursam, ben de kendimi uyumlu hisseder miyim sizce?" diye sordu Isabel.

"Bunun çok muhtemel olduğunu düşünüyorum ve başarılı olacağın da kesin. Burada Amerikalı genç hanımları çok seviyorlar; onlara büyük şefkat gösteriyorlar. Ama kendini çok da uyumlu hissetmemelisin, biliyor musun?"

"Ah, burayı seveceğimden hiç de emin değilim," dedi Isabel, adeta hüküm verir gibi. "Yeri çok seviyorum, ama insanları seveceğimden emin değilim."

"İnsanlar çok iyi; özellikle eğer onları seversen."

"İyi olduklarına kuşkum yok," diye karşılık verdi Isabel; "ama toplum içinde hoşa gidecek şekilde davranıyorlar mı? Beni soymazlar ve beni dövmezler; ama bana kendilerini sevdirecekler mi? İnsanların böyle yapmasını isterim. Bunu söylemekte tereddüt etmiyorum, çünkü bu tür davranışları her zaman takdir ederim. Kızlara çok iyi davrandıklarını sanmıyorum; romanlarda onlara iyi davranmıyorlar."

"Romanları bilmiyorum," dedi Bay Touchett. "Romanların birçok imkâna sahip olduğuna inanıyorum, ama çok aslına sadık olduklarını tahmin etmiyorum. Bir zamanlar burada roman yazan bir hanım kalmıştı; Ralph'ın bir arkadaşıydı ve onu buraya Ralph çağırmıştı. Çok olumluydu, çok olumluydu; ama şahitliğine güvenebileceğin cinsten bir insan değildi. Hayal gücü çok fazlaydı... galiba mesele de buydu. Daha sonra, içinde benim değersiz şahsımın bir tasvirini vermiş olduğu anlaşılan bir hikâye yayımladı... karikatür mahiyetinde bir şey denebilir ona. Onu okumadım; Ralph onu belli başlı bölümleri işaretlenmiş olarak bana verdi sadece. Konuşmamın bir tasviri olduğu anlaşılıyordu; Amerikan özellikleri, genizden konuşma, Yanki nosyonları, ABD bayrağı. Eh, hiç de aslına sadık değildi; çok dikkatle dinlemiş olamazdı. Eğer istiyorsa, konuşmamı anlatmasına bir itirazım yoktu; ama onu dinlemeye zahmet etmemiş olması düşüncesi hoşuma gitmedi. Tabii ki bir Amerikalı gibi konuşuyorum... bir Hottentot gibi konuşamam ya. Nasıl konuşuyor olursam olayım, buralarda beni oldukça iyi anlamalarını sağladım. Ama o hanımın romanındaki yaşlı beyefendi gibi konuşmuyorum. Bir Amerikalı değildi o; öyle bir insanı buraya kabul etmezdik! Bu olaydan sadece sana her zaman aslına sadık olmadıklarını göstermek için bahsediyorum. Tabii, kızım olmadığı için ve Bayan Touchett Floransa'da oturduğu için, genç hanımları tanıma fırsatım olmadı pek.

Bazen alt sınıflardan genç kadınlara pek iyi muamele edilmiyor gibi görünüyor; ama üst sınıflarda durumları daha iyi, tahmin ederim."

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Isabel; "Kaç sınıfları var ki? Elli kadar, herhalde."

"Şey, onları hiç saydım mı, bilmiyorum. Sınıflara hiçbir zaman fazla dikkat etmedim. Burada Amerikalı olmanın avantajı bu işte; hiçbir sınıfa mensup değilsin."

"Umarım," dedi Isabel. "Bir İngiliz sınıfına mensup olduğunuzu tahayyül edin!"

"Eh, bazıları oldukça rahattır herhalde... özellikle tepeye doğru. Ama benim için yalnız iki sınıf vardır: Güvendiğim insanlar ve güvenmediğim insanlar. Sen, sevgili Isabel, bu ikisinden birincisine dahilsin."

"Size minnettarım," dedi genç kız hemen. İltifatları kabul ediş tarzı bazen biraz soğuk görünüyordu; onları olabildiğince hızlı bir biçimde başından savıyordu. Ama bu konuda bazen yanlış anlaşılıyordu; onlara karşı duyarsız olduğu sanılıyordu, halbuki aslında onların kendisini ne kadar çok memnun ettiğini belli etmek istemiyordu. Bunu belli etmek, fazla şey belli etmek olurdu. "Eminim, İngilizler geleneklere çok bağlıdır," diye ekledi.

"Her şeyi oldukça sabit bir hale getirmişler," diye kabul etti Bay Touchett. "Her şey önceden kararlaştırılıyor... son dakikaya bırakmıyorlar."

"Hiçbir şeyin önceden kararlaştırılmasından hoşlanmam," dedi kız. "Beklenmedik şeylerden hoşlanırım."

Tercihlerinin belirginliği eniştesini eğlendirmiş gibiydi. "Eh, senin büyük başarılar kazanacağın önceden kararlaştırıldı," diye karşılık verdi. "Bundan hoşlanacağını tahmin ediyorum."

"Eğer onlar geleneklere bağlıysa, başarı kazanamam. Ben hiçbir şekilde geleneklere bağlı değilim. Tam tersiyim. Bundan hoşlanmayacaklar."

"Hayır, hayır, çok yanılıyorsun," dedi yaşlı adam. "Neden hoşlanacaklarını bilemezsin. Çok tutarsızlar; en ilginç tarafları da bu."

"Eh, neyse" dedi Isabel, siyah elbisesinin kemerini elleriyle kavramış, enişte sinin önünde durup gözlerini çimenlikte gezdirerek... "bu bana gayet uygun gelir!"

Yedinci Bölüm

İkisi çoğu zaman Britanya halkının düşünce tarzı hakkında konuşarak hoşça vakit geçiriyorlardı, sanki genç hanım buna çekici gelebilecek bir konumdaymış gibi; ama aslında Britanya halkı şimdilik talihinin, kuzeninin deyimiyle, İngiltere'deki en sıkıcı eve düşürmüş olduğu Bayan Isabel Archer'a karşı derin bir kayıtsızlık içindeydi. Gut hastası eniştesi pek fazla misafir kabul etmiyordu ve kocasının komşularıyla ilişki kurmamış olan Bayan Toucett'ın onlardan ziyaret beklemek için hiçbir haklı nedeni yoktu. Ancak, onun tuhaf bir zevki vardı; ona kart gönderilmesinden hoşlanıyordu. Genellikle sosyal ilişki denen şeyden pek zevk almıyordu; ama hiçbir şey onu, holdeki masasının sembolik dikdörtgen karton parçalarıyla bembeyaz olmuş bulmaktan daha fazla memnun edemezdi. Çok adil bir kadın olduğunu ve bu dünyada hiçbir şeyin bedavadan elde edilmediğine dair o yüce hakikate vâkıf olduğunu düşünerek övünüyordu. Gardencourt'un sahibesi olarak sosyal bir rol oynamamıştı ve çevrelerindeki bölgede onun gidiş gelişlerinin ayrıntılı bir hesabının tutulduğu farz edilmemeliydi. Ama kendilerine aldırış edilmemesinin yanlış olduğunu hissetmediği ve çevrede kendisini önemli bir insan haline getirmedeki başarısızlığının (gerçekten çok haksız bir durumdu bu), kocasının benimsediği ülkeden acı bir dille söz etmesiyle çok ilgili olmadığı,

hiçbir şekilde kesin değildi. Isabel kısa bir süre sonra tuhaf bir biçimde kendini Britanyalıların yapısını teyzesine karşı savunur durumda buldu; Bayan Touchett bu saygıdeğer aracı iğnelemeyi âdet edinmişti. Isabel bu iğneleri çıkarma dürtüsü duyuyordu hep; bunların o dayanıklı, eski parşömene herhangi bir zarar verdiğini hayal ettiğinden değil, teyzesinin keskin zekâsını daha iyi bir biçimde kullanabileceğini düşündüğü için. Kendisi de çok eleştireldi... yaşının, cinsiyetinin ve milliyetinin doğal bir sonucuydu bu; ama aynı zamanda çok da duygusaldı ve Bayan Touchett'ın alaycılığında, onun manevi çeşmelerini çağıldatan bir şey vardı.

"Bakış açınız nedir, şimdi?" diye sormuştu teyzesine. "Buradaki her şeyi eleştiriyorsanız, bir bakış açınız olmalı. Sizinki Amerikan bakış açısıymış gibi görünmüyor... oradaki her şeyin o kadar sevimsiz olduğunu düşünüyordunuz ki. Ben eleştirdiğim zaman, benim bir bakış açım var; tamamen Amerikan bakış açısı!"

"Sevgili genç hanım," demişti Bayan Touchett, "dünyada doğru düşünebilen insan sayısı kadar bakış açısı var. Bunların çok fazla sayıda olduğu anlamına gelmez bu, diyebilirsin tabii! Amerikan mı? Asla; dehşet verecek kadar dardır o. Benim bakış açım kişiseldir, Tanrıya şükür ki!"

Isabel bunun itiraf ettiğinden daha iyi bir cevap olduğunu düşünmüştü; kendi yargılama biçiminin oldukça kabul edilebilir bir tarifiydi bu, ama böyle söylemesi hoş olmazdı. Yaşamda Bayan Touchett kadar ileri bir aşamaya gelmemiş ve deneyimlerle onun kadar aydınlanmamış bir insanın dudaklarında, böyle bir beyan arsızlık, hatta küstahlık kokardı. Yine de, Ralph'la konuşurken bunu göze aldı; Ralph'la çok konuşuyordu ve onunla konuşurken sohbeti, şiddetli ifadelere büyük bir serbestlik tanıyan cinstendi. Kuzeni, deyimdeki gibi, ona takılıyordu; kısa zamanda Isabel'e kendisini her şeye şaka muamelesi yapan birisi olarak tanıttı ve böyle tanınmanın bağışladığı ayrıcalıkları ihmal edecek bir adam

değildi o. Kız onu iğrenç bir ciddiyet yoksunluğuyla, kendisinden başlayarak, her şeye gülmekle suçluyordu. Onun sahip olduğu az miktardaki hürmet melekesi, tamamen babası üzerinde odaklanıyordu; geri kalanlara gelince, nükteli zekâsını ayrım gözetmeksizin uyguluyordu; o babanın oğlu üzerinde, bu beyefendinin zayıf ciğerleri, işe yaramaz hayatı, acayip annesi, arkadaşları (özellikle Lort Warburton), benimsediği ülke ve anavatanı, yeni bulduğu hoş kuzini üzerinde. "Antremde bir müzik grubu saklıyorum," dedi Ralph bir defasında ona. "Hiç durmadan çalmak için emir aldılar; bana iki fevkalade hizmette bulunuyorlar. Dünyanın seslerinin özel odalarıma ulaşmasını engelliyorlar ve dünyanın içeride dans edilmekte olduğunu sanmasını sağlıyorlar." Ralph'ın müzik grubunun işitme menziline girdiğinizde, çoğu zaman duyduğunuz şey, gerçekten de dans müziğiydi; en canlı valsler havada yüzerdi adeta. Isabel çoğu zaman bu daimi tıngırdamanın sinirlerini bozduğunu fark ediyordu; kuzeninin antre dediği yerin içinden geçip özel odalara girmek isterdi. Ralph'ın onu, bu odaların çok kasvetli bir yer olduğuna temin etmiş olmasının pek bir önemi yoktu; onları süpürmeyi ve düzene koymayı üstlenmekten memnuniyet duyardı. Onu dışarıda bırakmak tam bir konukseverlik sayılmazdı; Isabel kuzenini bunun için cezalandırmak amacıyla, açıksözlü, genç zekâsının sivri ucuyla sayısız hafif dokunuş uyguluyordu. Zekâsını büyük ölçüde kendini savunmak için kullandığını söylemek gerekir, çünkü kuzeni ona "Columbia"* adını takarak ve insanı kavuracak kadar ateşli bir vatanseverlikle suçlayarak eğleniyordu. Onun bir karikatürünü çizmiş, onu günün hâkim modasının doruğuna uygun tarzda kat kat milli bayrak giymiş çok güzel bir genç kadın olarak resmetmişti. Gelişiminin bu döneminde, Isabel'in hayattaki en büyük endişesi, dar görüşlüymüş gibi görünmekti; bundan sonra en çok korktuğu şey de, öyle olmak-

* ABD'yi simgeleyen kadın figürü. (ç.n.)

tı. Ama yine de, kuzeninin onun hakkındaki algısıyla dolu olmaktan ve anavatanının güzellikleri için iç geçiriyormuş gibi yapmaktan çekinmiyordu. Kuzeninin onu görmekten zevk aldığı derecede Amerikalı olacaktı ve eğer o kendisine gülmeyi seçerse, ona bolca meşgale sağlayacaktı. Annesine karşı İngiltere'yi savunuyordu ama Ralph, kızın deyişiyle, ona eziyet etmek için, İngiltere'ye övgüler düzdüğü zaman, çeşitli noktalarda ondan ayrılabildiğini görüyordu. Aslında bu küçük, olgun ülkenin niteliği ona ekimde toplanan bir armudun lezzeti kadar tatlı geliyordu; kuzeninin takılmalarını kaldırabilmesini ve aynı şekilde mukabele edebilmesini sağlayan keyifliliğin kökeninde yatan şey, bu memnuniyetiydi. Eğer zaman zaman bu neşesi kaçıyorduysa, kötü muamele gördüğünü düşündüğünden değil, ansızın Ralph'a üzüldüğü içindi. Kör bir adam gibi konuşuyormuş ve söylediği şeyleri pek yürekten söylemiyormuş gibi geliyordu ona.

"Senin neyin var, bilmiyorum," dedi bir defasında ona; "ama büyük bir sahtekâr olduğundan kuşkulanıyorum."

Kendisine böyle kaba bir biçime hitap edilmesine alışık olmayan Ralph, "O senin ayrıcalığın," diye cevap verdi.

"Neye değer verdiğini bilmiyorum; hiçbir şeye değer verdiğini de sanmıyorum. İngiltere'yi överken aslında ona değer vermiyorsun; Amerika'ya sövüyormuş gibi yaparken bile, ona da değer vermiyorsun."

"Senden başka hiçbir şeye değer vermiyorum, sevgili kuzin," dedi Ralph.

"Buna bile inanabilsem, çok sevinirdim."

"Eh, umarım!" diye bağırdı genç adam.

Isabel buna inansa, hakikatten çok uzak olmazdı. Genç adam onu çok düşünüyordu; o daima aklındaydı. Düşüncelerinin onun için büyük ölçüde yük olduğu bir zamanda, kızın hiçbir şey vaat etmeyen ve kaderin cömert bir armağanı olan ani gelişi, o düşünceleri tazelemiş ve canlandırmış, onlara kanat ve uçmak için bir neden vermişti. Ondan

önce zavallı Ralph haftalardır melankoliye gömülmüş bir haldeydi; âdeti üzere kasvetli olan bakış açısı, daha da derin bir bulutun gölgesi altına girmişti. Şimdiye kadar bacaklarıyla sınırlı olan gutu, daha hayati kısımlara doğru yükselmeye başlamış olan babası için endişelenir olmuştu. İlkbaharda yaşlı adam ciddi biçimde hastalanmış ve doktorlar Ralph'a, ikinci bir nöbetin altından kalkmasının bu kadar kolay olmayacağını fısıldamışlardı. Şu anda kabul edilebilir bir derecede rahat görünüyordu, ama Ralph bunun onu gafil avlamak için bekleyen düşmanın bir hilesi olduğu kuşkusundan kendini kurtaramıyordu. Eğer bu manevra başarılı olursa, büyük bir direniş için fazla umut olmayacaktı. Ralph her zaman babasının kendisinden daha uzun yaşayacağını... kendi adının ondan önce okunacağını muhakkak saymıştı. Babayla oğul yakın iki yoldaş olmuşlardı ve elinde tatsız bir hayatın geri kalanıyla yalnız bırakılma düşüncesi, kötü bir durumdan en iyi şekilde yararlanmak için daima ve sessizce büyüğünün yardımına bel bağlamış olan genç adama memnuniyet vermiyordu. Büyük gerekçesini kaybetme beklentisi Ralph'ı gerçekten fena halde tiksindiriyordu. Eğer aynı anda ölebilirlerse, her şey çok iyi olurdu; ama babasının beraberliğinin verdiği cesaret olmayınca, kendi sırasını beklemeye sabrı bile olmazdı. Onu, annesi için vazgeçilmez olduğunu hissetmeye teşvik eden bir şey yoktu; esef etmemek annesi için bir kuraldı. İkisi arasından, pasif olan tarafın değil de aktif olanın kaybetmenin acısını tatmasını dilemenin babasına küçük bir iyilik olmuş olacağı aklına geliyordu, tabii; yaşlı adamın daima onun kariyerinin tamamlanmayacağı kehanetine, kendisi önce öleceği sürece itibar etmemekten memnuniyet duyacağı zekice bir yanıltmaca muamelesi yapmış olduğunu hatırladı. Ama Ralph iki zafer arasından, yanıltan bir oğlun yanıldığını kanıtlamak ile bütün kesintilere rağmen keyif aldığı bir varoluş haline bir süre daha tutunmak ara-

sından, Bay Touchett'a ikincisinin bahşedilmesini umut etmenin günah olmadığı kanaatindeydi.

Bunlar hassas meselelerdi ama Isabel'in gelişi, onları çözmeye çalışıp duruşuna bir son vermişti. Hatta cana yakın pederinden daha uzun yaşamanın dayanılmaz can sıkıntısını telafi etmenin bir yolu olabileceğini ileri sürmüştü. Ralph, içinden geldiği gibi hareket eden Albany'li bu genç kadına âşık olmakta olup olmadığını merak etti; ama bütün olarak, öyle olmadığına karar verdi. Onu bir hafta boyunca tanıdıktan sonra, buna iyice kani oldu ve her gün kendini bundan biraz daha emin hissetti. Lort Warburton onun hakkında yanılmamıştı; son derece ilginç bir kadındı o. Ralph, Lort Warburton'ın bunu nasıl o kadar çabuk keşfetmiş olduğunu merak ediyordu; sonra bunun sadece arkadaşının, her zaman büyük hayranlık duymuş olduğu ileri yeteneklerinin bir başka kanıtı olduğunu söyledi kendi kendisine. Eğer kuzini kendisi için bir eğlenceden başka bir şey olmayacaksa bile, Ralph onun yüksek mertebeli bir eğlence olduğunun bilincindeydi. "Öyle bir karakter," demişti kendi kendisine, "tabiattaki en güzel şeydir. En güzel sanat eserinden daha güzeldir... bir Yunan kabartmasından, müthiş bir Tiziano tablosundan, gotik bir katedralden. En aramadığın yerde bu kadar iyi muamele görmek çok hoş bir şey. Hiçbir zaman o gelmeden önceki hafta boyunca olduğum kadar hüzünlü ve canı sıkkın olmamıştım; hoşuma gidecek bir şey olacağından hiçbir zaman o kadar ümidimi kesmemiştim. Birdenbire postadan duvarıma asılacak bir Tiziano tablosu, şöminemin üstündeki rafa konulacak bir Yunan kabartması aldım. Güzel bir yapının anahtarı elime sıkıştırıldı ve içeriye girip hayranlık duymam söylendi. Zavallı çocuğum, üzücü bir biçimde nankör davrandın ve şimdi iyisi mi hiç sesini çıkarma ve bir daha hiç homurdanma." Bu düşüncelere yol açan duygu çok yerindeydi; ama Ralph Touchett'ın eline bir anahtar verilmiş olduğu tam olarak doğru değildi. Kuzini, dediği

gibi, tanıması epeyce zaman alacak, çok parlak bir kızdı; ama tanınması gerekiyordu ve Ralph'ın onunla ilgili tutumu, irdeleyici ve eleştirel olmakla beraber, tarafsız değildi. Yapıyı dışarıdan gözlemliyor ve ona büyük hayranlık duyuyordu; pencerelerden içeriye bakıyor ve aynı derecede güzel oranların izlenimini ediniyordu. Ama onu ancak göz ucuyla gördüğünü ve henüz çatısının altında durmamış olduğunu hissediyordu. Kapı kilitliydi ve cebinde anahtarlar olmasına rağmen, hiçbirinin uymayacağına dair bir inancı vardı. O zeki ve cömertti; güzel, özgür bir tabiattı onunki; ama kendini ne işe yaratacaktı? Bu soru aykırıydı, çünkü çoğu kadın hakkında bunu sormak için bir vesile olmazdı. Çoğu kadın kendini hiçbir işe yaratmazdı; az çok zarif bir biçimde pasif tavırlarla, yoluna bir erkeğin çıkmasını ve kaderini çizmesini beklerdi. Isabel'in orijinalliği, insana kendine ait niyetleri olduğu izlenimini vermesiydi. "Onları her ne zaman yerine getirirse," diyordu Ralph, "orada olup görmeyi diliyorum!"

Oranın ev sahipliğini yapmak ona kalıyordu, tabii. Bay Touchett koltuğuna mahkûmdu ve karısı oldukça asık suratlı bir ziyaretçi konumundaydı; öyle ki, Ralph'a açılan hal ve hareket yolunda, görev ve eğilim ahenkli bir biçimde bir araya geliyordu. O çok sıkı bir yürüyüşçü değildi ama kuziniyle evin arazisinde geziniyordu; hava şartları, Isabel'in oranın iklimi hakkındaki biraz kasvetli öngörüsünde hesaba katılmayan bir kararlılıkla bu meşgale için elverişli olmaya devam ediyor ve uzun akşamüzerlerinde, ki bunların uzunluğu ancak kızın memnun olma derecesinin bir ölçüsüydü, karşı sahilin yine de manzaranın ön planının bir parçasıymış gibi göründüğü nehirde, Isabel'in deyişiyle, sevgili küçük nehirde, kayıkla geziyorlardı; ya da civarda faytonla dolaşıyorlardı... vaktiyle Bay Touchett'ın çok kullanmış olduğu, ama artık keyif almadığı kalın tekerlekli, alçak, geniş faytonla. Isabel ondan büyük keyif alıyordu ve dizginleri seyisin "bilinçli" olarak onayladığı bir tarzda idare ederek, enişteşinin

muhteşem atlarını, orada bulmayı güvenle beklemiş olduğu kırsal olaylarla dolu dolambaçlı patikalarda ve tali yollarda sürmekten hiç bıkmıyordu; saman damlı ahşap kulübelerden, kafesli, kum serpili birahanelerden, kadim otlakların ve göz ucuyla gördükleri boş parkların yanından, yaz ortasının sıklaştırdığı çalı çitlerin arasından geçiyorlardı. Eve vardıklarında, çoğu zaman çimenlikte çay servisi yapılmış ve Bayan Touchett'ın kendini, kocasına fincanını verme yükümlülüğünden azat etmemiş olduğunu görüyorlardı. Ama ikisi çoğunlukla sessizce oturuyorlardı; yaşlı adam başını arkaya yaslamış ve gözleri kapalı, karısıysa örgüsüyle meşgul ve bazı hanımların, örgü şişlerinin hareketlerini izlerken takındığı o olağanüstü meditasyon görünümüne bürünmüş oluyordu.

Ancak, bir gün bir ziyaretçi gelmişti. İki genç, nehirde bir saat geçirdikten sonra ağır ağır eve doğru yürüdüler ve ağaçların altında oturan ve Bayan Touchett'la istikrarsız karakteri uzaktan bile anlaşılabilen bir sohbete girişmiş olan Lort Warburton'ı fark ettiler. Kendi evinden bir valizle gelmiş ve babayla oğlun onu sık sık yapmaya davet ettikleri gibi, akşam yemeği ve kalacak bir yer rica etmişti. Geldiği gün onu yarım saatliğine görmüş olan Isabel, bu kısa fasılada ondan hoşlandığını keşfetmişti; gerçekten de aklında oldukça canlı bir izlenim bırakmıştı Lort Warburton ve birkaç kez onu düşünmüştü. Onu tekrar göreceğini umut etmişti... birkaç kişiyi daha göreceğini de. Gardencourt sıkıcı değildi; yerin kendisi öyle hoş, eniştesi öyle mükemmel bir enişte ve Ralph şimdiye kadar karşılaşmış olduğu kuzenlerden öyle farklıydı ki... çünkü görmüş olduğu kadarıyla kuzenler oldukça monotondu. Sonra, izlenimleri hâlâ o kadar tazeydi ve o kadar hızla yenileniyordu ki, şimdilik o beklentide pek bir boşluk hissi yoktu. Ama Isabel kendine, insan tabiatıyla ilgilendiğini ve yurtdışına çıkarken başlıca umudunun birçok insan görmek olduğunu hatırlatmak ihtiyacı duyuyordu. Ralph ona, defalarca yaptığı gibi, "Bunu tahammül edilebilir bulmana

şaşıyorum; komşulardan ve arkadaşlarımızdan bazılarını görmelisin... çünkü sahiden birkaç arkadaşımız var, gerçi hiç tahmin etmezsin," dediği zaman, "birçok insan" dediği kişileri davet etmeyi ve genç kızı İngiliz toplumuyla tanıştırmayı önerdiği zaman, bu konuksever dürtüyü cesaretlendirmiş ve çok sevineceğine peşinen söz vermişti. Ancak şimdilik Ralph'ın önerilerinden pek bir şey çıkmamıştı ve okuyucuya sır olarak söylenebilir ki, eğer genç adam önerilerini gerçekleştirmeyi erteliyorduysa, kuzinini ağırlamanın zahmetini hiçbir şekilde dışarıdan yardım alacak kadar ağır bulmadığı içindi bu. Isabel büyük bir sıklıkla ona "örnekler"den söz etmişti; kelime dağarcığında hatırı sayılır derecede rol oynayan bir kelimeydi bu; İngiliz toplumunu insan tasvirleriyle örneklendirilmiş olarak görmeyi dilediğini ima etmişti ona.

"Eh, işte bir örnek," dedi Ralph kıza, nehrin kenarından yukarı doğru yürürlerken, Lort Warburton'ı tanıyınca.

"Neyin örneği?" diye sordu kız.

"Bir İngiliz beyefendisi örneği."

"Hepsi ona benziyor mu demek istiyorsun?"

"Yo, hayır; hepsi ona benzemiyor."

"Lehte bir örnek, o halde," dedi Isabel, "çünkü onun iyi olduğuna eminim."

"Evet, çok iyidir. Çok da şanslı."

Şanslı Lort Warburton kahramanımızla el sıkıştı ve çok iyi olduğunu umut etti. "Ama bunu sormama ihtiyaç yok," dedi, "kürekleri siz idare ettiğinize göre."

"Biraz kürek çektim," diye cevap verdi Isabel, "ama bunu nereden biliyorsunuz?"

"E, *onun* çekmediğini biliyorum; fazla tembel o," dedi lort cenapları, bir kahkahayla, Ralph Touchett'ı işaret ederek.

"Tembelliği için iyi bir mazereti var," diye karşılık verdi Isabel, sesini biraz alçaltarak.

"Ah, onun her şey için iyi bir mazereti var!" diye haykırdı Lort Warburton, yine derin, hoş kahkahasıyla.

"Benim kürek çekmemek için mazeretim, kuzinimin bu kadar iyi kürek çekmesi," dedi Ralph. "Her şeyi iyi yapıyor o. Dokunduğu her şeyi güzelleştiriyor!"

"İnsanda dokunulmak isteği uyandırıyor bu, Bayan Archer," diye beyan etti Lort Warburton.

"Size doğru anlamda dokunulursa, asla daha kötü görünmezsiniz," dedi Isabel; birçok hüneri olduğunun söylendiğini işitmekten memnuniyet duyuyorduysa da, neyse ki, çok başarılı olduğu birkaç şey olduğundan, böyle bir kendini beğenmişliğin zayıf bir zihnin belirtisi olmadığını düşünebiliyordu. Kendisi hakkında iyi şeyler düşünme arzusunun daima kanıtlarla desteklenmesi gerekiyordu; gerçi bu olgunun nispeten daha ılımlı bir egoizmin işareti olmaması mümkündür.

Lort Warburton geceyi Gardencourt'ta geçirmekle kalmadı, ikinci günü de orada geçirmeye ikna edildi; ve ikinci gün sona erdiğinde, gidişini ertesi güne ertelemeye karar verdi. Bu süre boyunca sohbetinin büyük bir kısmını Isabel'e yöneltti; o da lordun kendisine verdiği değerin bu delilini içten bir lütufla kabul etti. Ondan son derecede hoşlanmaya başlamıştı; onun kendisi üzerinde bıraktığı ilk intiba hoştu, ama beraber geçirdikleri bir akşamın sonunda, onun şimdiye kadar karşılaşmış olduğu en latif insanlardan biri olduğunu düşündü. Yaver giden bir talih duygusuyla, hayatın hoşluğuna dair canlanmış bir bilinçle odasına çekildi. "Bunlar kadar cana yakın iki insan tanımak çok güzel," dedi kendi kendisine, "bunlar"la kuzenini ve kuzeninin arkadaşını kastederek. Üstelik, onun iyi huyluluğunu sınıyormuş gibi görünebilecek bir hadisenin vuku bulduğunu da eklemek gerekir. Bay Touchett saat dokuz buçukta yatmaya gitti, ama karısı grubun diğer üyeleriyle birlikte kabul salonunda kaldı. Nöbetini bir saate yakın bir süre daha sürdürdü ve sonra kalkarak Isabel'e, beyefendilere iyi geceler dileme vakitlerinin gelmiş olduğunu söyledi. Isabel'in henüz yatmak gibi bir

arzusu yoktu; bu gece onun anlayışına göre bir ziyafet niteliği taşıyordu ve ziyafetlerin bu kadar erken bitmesi âdetten değildi. Böylece, daha fazla düşünmeden, gayet basit olarak cevap verdi:

"Gitmem gerekiyor mu, sevgili teyzeciğim? Yarım saat içinde yukarıya gelirim."

"Seni beklememe imkân yok," diye cevap verdi Bayan Touchett.

"Ah, beklemeniz gerekmez. Ralph mumumu yakar," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Mumunuzu ben yakarım; lütfen mumunuzu yakmama izin verin, Bayan Archer!" diye haykırdı Lort Warburton. "Yalnız yalvarırım, gece yarısından önce olmasın."

Bayan Touchett küçük, parlak gözlerini bir an için ona dikti ve sonra onları yeğenine kaydırdı.

"Beyefendilerle yalnız kalamazsın. Şey değilsin... Albany'de değilsin, canım."

Isabel kızararak ayağa kaktı.

"Keşke olsaydım," dedi.

"Ah, Tanrı aşkına, anne!" diye feveran etti Ralph.

"Sevgili Bayan Touchett," diye mırıldandı Lort Warburton.

"Ülkenizi ben yapmadım, lordum," dedi Bayan Touchett, heybetle. "Onu olduğu gibi kabul etmeliyim."

"Kendi kuzenimle kalamaz mıyım?" diye sordu Isabel.

"Lort Warburton'ın kuzenin olduğunun farkında değilim."

"Belki de yatsam iyi olur!" dedi ziyaretçi. "Meseleyi halleder bu."

Bayan Touchett çaresiz bir ifadeyle şöyle bir baktı ve tekrar yerine oturdu.

"Eh, gerekiyorsa gece yarısına kadar otururum."

Bu arada Ralph, Isabel'e şamdanını uzattı. Deminden beri onu izliyordu; biraz sinirlenmiş gibi gelmişti ona... böyle

bir beklenmedik olay ilginç olabilirdi. Ama eğer bir sinirlilik gösterisi bekliyorduysa, hayal kırıklığına uğradı; çünkü kız sadece biraz güldü, başıyla iyi geceler diledi ve teyzesinin refakatinde çekildi. Ralph kendi adına, annesine içerlemişti, haklı olduğunu düşünse de. Üst katta iki hanımefendi Bayan Touchett'ın kapısında ayrıldılar. Isabel yukarı çıkarken hiçbir şey söylememişti.

"Sana karışmama canın sıkıldı, tabii," dedi Bayan Touchett.

Isabel bir an düşündü.

"Canım sıkılmadı, ama şaşırdım... ve oldukça aklım karıştı. Kabul salonunda kalmam uygunsuz mu olurdu?"

"Hem de çok. Burada genç kızlar gecenin geç saatlerinde beyefendilerle yalnız oturmazlar."

"Bana söylemekte çok haklıydınız, o halde," dedi Isabel. "Bunu anlamıyorum, ama öğrendiğime çok memnunum."

"Ne zaman fazla serbest davranıyormuş gibi görünsen," diye cevap verdi teyzesi, "sana daima söyleyeceğim."

"Yalvarırım, yapın bunu; ama her zaman itirazınızı haklı göreceğimi söylemiyorum."

"Muhtemelen görmeyeceksin. Özgürlüğüne fazla düşkünsün."

"Evet, çok düşkünüm galiba. Ama insanın yapmaması gereken şeyleri her zaman bilmek isterim."

"Onları yapabilmek için mi?" diye sordu teyzesi.

"Seçim yapabilmek için," dedi Isabel.

Sekizinci Bölüm

Pitoresk şeylere çok ilgi duyduğu için, Lort Warburton onun bir gün çok tuhaf, eski bir yer olan evini görmeye geleceği yolunda bir umut ifade etme cüretini gösterdi. Bayan Touchett'a yeğenini Lockleigh'ye getireceğine dair söz verdirtti; Ralph'sa, eğer babası onsuz yapabilecek olursa, hanımlara eşlik etmeye gönüllü olduğunu belirtti. Lort Warburton kahramanımızı, bu arada kız kardeşlerinin onu görmeye geleceğine temin etti. Isabel, o Gardencourt'ta kalırken birlikte geçirdikleri saatlerde onu ailesiyle ilgili birçok noktada sorgulamış olduğundan, kız kardeşleri hakkında bir şeyler biliyordu. Isabel ilgi duyduğu zaman çok fazla soru sorardı ve arkadaşı gayet konuşkan bir insan olduğundan, bu vesilede soruları hiçbir şekilde boşa gitmemişti. Ona dört kız kardeşi ve iki erkek kardeşi olduğunu ve her iki ebeveynini de kaybetmiş olduğunu söylemişti. Kardeşleri çok iyi insanlardı... "Özellikle zeki oldukları söylenemez, anlarsınız," demişti, "ama alçakgönüllü, saygıdeğer ve güvenilirler"; ve Bayan Archer'ın onları yakından tanımasını umut etme nezaketini göstermişti. Erkek kardeşlerinden biri kiliseye mensuptu, büyükçe bir kilise bölgesi olan Lockleigh'deki papaz evinde ikamet ediyordu ve akla gelebilecek her konuda kendisinden farklı düşünmesine rağmen, mükemmel bir insandı. Sonra Lort Warburton kardeşinin sahip olduğu bazı kanılardan

söz etti; Isabel'in sık sık ifade edildiğini duyduğu ve insan ailesinin hatırı sayılır bir bölümünün beslediğini tahmin ettiği kanaatlerdi bunlar. Hatta birçoğuna kendisinin de sahip olduğunu zannediyordu, ta ki lort onu tamamen yanıldığına, bunun gerçekten imkânsız olduğuna, onları beslediğini kuşkusuz sadece hayal ettiğine, ama onlar üzerinde biraz düşünürse, içlerinin boş olduğunu fark edeceğinden emin olabileceğine temin edinceye kadar. Birkaç tanesini zaten çok dikkatlice düşünmüş olduğu yanıtını verdiğindeyse, lort Isabel'in, sık sık farkına vardığı bir şeyin –dünyadaki tüm insanlar arasında, Amerikalıların en kaba biçimde batıl inançlı olduklarının– sadece bir başka örneği olduğunu beyan etti. Tutucunun dik âlâsı ve bağnazdılar, hem de hepsi; Amerikalı muhafazakârlar kadar muhafazakârı yoktu. Eniştesi ve kuzeni bunun canlı kanıtıydı; hiçbir şey onların birçok görüşü kadar ortaçağa özgü olamazdı; bugünlerde İngiltere'deki insanların itiraf etmekten utanç duydukları fikirleri vardı; üstelik, dedi lort cenapları gülerek, küstahlık edip bu zavallı, aptal, eski İngiltere'nin ihtiyaçları ve tehlikeleri hakkında, içinde doğmuş ve hatırı sayılır bir kısmının da sahibi olandan daha çok şey biliyormuş gibi davranıyorlardı... yazıklar olsundu ona! Isabel bütün bunlardan, Lort Warburton'ın en yeni tarzda bir beyefendi olduğunu, bir reformcu, bir radikal, kadim usulleri hor gören birisi olduğunu çıkardı. Hindistan'daki orduda olan öteki erkek kardeşi oldukça başıboş ve inatçıydı ve şimdiye kadar sağa sola borçlanıp Warburton'ı ödemek zorunda bırakmaktan başka bir işe yaramamıştı... bir ağabeyin en değerli ayrıcalıklarından biriydi bu. "Daha fazlasını ödeyeceğimi sanmıyorum," dedi Lort Warburton; "benden inanılmaz derecede daha iyi yaşıyor, duyulmamış lükslerin keyfini sürüyor ve kendini benden çok daha mükemmel bir beyefendi olarak görüyor. Ben tutarlı bir radikal olduğum için, yalnız eşitliği savunuyorum; küçük erkek kardeşlerin üstünlüğünü savunmuyorum." Dört kız

kardeşinin ikisi, ikincisi ve dördüncüsü, evliydi; bunlardan birisi, dediklerine göre, çok iyi durumdaydı, diğeriyse sadece şöyle böyleydi. Büyüğünün kocası Lort Haycock çok iyi bir adamdı, ama ne yazık ki korkunç bir muhafazakârdı; karısıysa, bütün iyi İngiliz zevceler gibi, kocasından da beterdi. Diğeri, Norfolk'ta köy eşrafının oldukça önemsiz bir mensubuyla izdivaç yapmıştı ve daha geçen gün evlendiği halde, şimdiden beş çocuk sahibi olmuştu. Lort Warburton Amerikalı genç dinleyicisine bu bilgileri ve çok daha fazlasını bahşetmiş, bu arada birçok şeyi açık hale getirmek ve İngiliz yaşamının özelliklerini onun kavrayışına sunmak için gayret sarf etmişti. Açıksözlülüğü ve kendi deneyimlerini ve hayal gücünü pek hesaba katmıyormuş gibi görünmesi, Isabel'i sık sık eğlendiriyordu. "Benim bir barbar olduğumu düşünüyor," diyordu kendi kendisine, "üstelik hiç çatal, kaşık görmemiş olduğumu sanıyor"; onun ciddiyetle cevap verdiğini görme zevkini tatmak için safiyane sorular soruyordu. Sonra, Warburton bu tuzağa düştüğünde... "Beni savaş boyalarım ve tüylerim içinde görememeniz çok yazık," diyordu; "zavallı yerlilere ne kadar merhametli davrandığınızı bilseydim, milli kıyafetimi getirirdim!" Lort Warburton Birleşik Devletler'i gezmişti ve onlar hakkında Isabel'den çok daha fazla şey biliyordu; Amerika'nın dünyadaki en hoş ülke olduğunu söyleme nezaketini göstermişti, ama orası hakkında hatırladıkları, İngiltere'de Amerikalıların kendilerine birçok şeyin açıklanmasına ihtiyaç duyacakları fikrini teşvik ediyormuş gibiydi. "Keşke Amerika'da her şeyi bana açıklamak için yanımda olsaydınız!" demişti. "Ülkenizde oldukça aklım karıştı; aslında oldukça şaşırdım, sorun şuydu ki, açıklamalar sadece aklımı daha da karıştırıyordu. Biliyor musunuz, galiba birçok zaman mahsus bana yanlış açıklamalar yapıyorlardı; orada bu konuda oldukça maharetliler. Ama ben açıkladığım zaman, bana güvenebilirsiniz; size anlattıklarım konusunda hiçbir kuşku yok." En azın-

dan, onun çok zeki ve kültürlü olduğu ve dünyadaki hemen hemen her şeyi bildiği konusunda hiçbir kuşku yoktu. Çok ilginç ve eğlenceli şeyler söylediği halde, Isabel bunları asla gösteriş yapmak için söylemediğini seziyordu ve hatırı sayılır bir servete sahip olmasına rağmen, bunu bir marifetmiş gibi göstermekten olabildiğince uzaktı. Hayatta en güzel şeylerin keyfini sürmüş ama bunlar oran duygusunu bozmamıştı. Yapısı iyi huylu, erkeksi bir güçle, bazen neredeyse çocuksu olan bir alçakgönüllülüğün karışımıydı; bu karışımın tatlı ve sağlıklı lezzeti –tadılan bir şey kadar hoşa gidiyordu bu– içinde bol miktarda düşünce ve vicdan bulunması nedeniyle, çocuksu olmayan bir şefkat tonunun ilavesiyle hiçbir şey kaybetmiyordu.

Lort Warburton gittikten sonra Isabel Ralph'a, "Senin örnek İngiliz beyefendinden çok hoşlanıyorum," dedi.

"Ben de ondan hoşlanıyorum... onu çok seviyorum," dedi Ralph. "Ama daha ziyade acıyorum."

Isabel ona kuşkuyla baktı.

"Ama tek kusuru oymuş gibi geliyor bana... insanın ona birazcık acıyamaması. Her şeye sahipmiş, her şeyi biliyormuş, her şeymiş gibi görünüyor o."

"Ah, o kötü durumda," diye ısrar etti Ralph.

"Sağlık olarak demiyorsun, herhalde?"

"Hayır, o konuya gelince, tiksinilecek kadar sağlam. Demek istediğim, önemli bir pozisyona sahip birisi o, ama bununla türlü numaralar yapıyor. Kendini ciddiye almıyor."

"Kendini bir şaka olarak mı görüyor?"

"Çok daha kötüsü; kendini bir yük, bir suiistimal olarak görüyor."

"Eh, belki de öyledir," dedi Isabel.

"Belki de öyledir... gerçi, bütün olarak, sanmıyorum. Ama o durumda, tohumları başka eller tarafından atılmış, sezgili, kendisinin bilincinde bir suiistimalden, kökleri derine inen, ama adaletsizliğinin duyumuyla sızlayan bir suiistimal-

den daha acıklı bir şey olabilir mi? Bana kalsa, zavallı adamı çok ciddiye alabilirdim; hayal gücüme hitap eden bir pozisyonu var onun. Büyük sorumluluklar, büyük fırsatlar, büyük bir itibar, büyük bir servet, büyük bir güç, büyük bir ülkenin kamu işlerinde doğal bir pay. Ama kendisi, pozisyonu, gücü ve başka her şey konusunda aklı karmakarışık onun. Kritik bir çağın kurbanı o; artık kendine inanmıyor ve neye inanacağını da bilmiyor. Ben ona anlatmaya çalıştığımda (çünkü onun yerinde olsam, neye inanacağımı çok iyi biliyorum), bana eski kafalı ve dar görüşlü diyor. Sanırım, ciddi ciddi beni berbat bir kültür düşmanı olarak görüyor; zamanımı anlamadığını söylüyor. Zamanımı ondan daha iyi anladığım kesin; o kendini ne bir baş belası olarak feshedebiliyor ne de bir kurum olarak muhafaza edebiliyor."

"Çok perişan görünmüyor," diye yorum yaptı Isabel.

"Muhtemelen hayır; gerçi hayal gücü olan bir adam olarak, sık sık rahatsız saatler geçirdiğini sanıyorum. Ama onun fırsatlarına sahip bir adamın perişan olmadığını söylemenin ne anlamı var? Ayrıca, öyle olduğunu sanıyorum."

"Ben sanmıyorum," dedi Isabel.

"Eh," diye karşılık verdi kuzeni, "eğer değilse de, olmalı."

Isabel akşamüzeri çimenlikte eniştesiyle bir saat geçirdi; yaşlı adam her zamanki gibi, bacaklarının üzerinde şalı ve elinde sulandırılmış çayla dolu büyük fincanıyla oturuyordu. Sohbetleri esnasında eniştesi ona son ziyaretçileri hakkında ne düşündüğünü sordu.

"Bence çok hoş bir insan," diye cevap verdi Isabel.

"İyi bir adam o," dedi Bay Touchett, "ama ona âşık olmanı tavsiye etmem."

"Olmam, o halde; sizin tavsiyeniz olmadan asla âşık olmayacağım. Üstelik," diye ekledi Isabel, "kuzenim bana Lort Warburton'ı oldukça acıklı bir biçimde anlatıyor."

"Ya, sahi mi? Ne anlatılabileceğini bilemiyorum, ama Ralph'ın oldukça hayalperest olduğunu unutma."

"Lort Warburton'ın fazla radikal olduğunu düşünüyor... ya da yeterince radikal olmadığını! Hangisi olduğunu pek anlamıyorum," dedi Isabel.

Yaşlı adam başını ağır ağır iki yana salladı, gülümsedi ve fincanını masaya bıraktı.

"Hangisi olduğunu ben de bilmiyorum. Çok ileri gidiyor, ama yeteri kadar ileri gitmiyor olması da gayet mümkün. Birçok şeyi yok etmek, ama kendisi kalmak istiyormuş gibi görünüyor. Bu doğal, herhalde; ama oldukça tutarsız."

"Ah, umarım kendisi kalır," dedi Isabel. "Eğer yok edilecek olursa, arkadaşları onu fena halde özleyecektir."

"Eh," dedi yaşlı adam, "kalıp arkadaşlarını eğlendirecektir herhalde. Burada, Gardencourt'ta benim onu çok özleyeceğim muhakkak. Buraya geldiğinde beni hep eğlendiriyor ve kendisi de eğleniyor zannederim. Toplumda ona benzer bir hayli insan var; şimdilerde çok revaçtalar. Ne yapmaya çalıştıklarını bilmiyorum... bir devrim örgütlemeye çalışıp çalışmadıklarını da; her halükârda, bunu ben bu dünyadan ayrılıncaya kadar erteleyeceklerini ümit ederim. Bütün kurumları yok etmek istiyorlar, anlıyor musun? Ama ben burada oldukça büyük bir toprak sahibiyim ve yok edilmek istemiyorum. Böyle davranacaklarını düşünseydim Atlantik'in bu tarafına gelmezdim," diye devam etti Bay Touchett, gittikçe artan bir neşeyle. "İngiltere'nin güvenli bir ülke olduğunu düşündüğüm için bu tarafa geldim. Bazı külliyetli değişiklikler getireceklerse, tam anlamıyla dolandırıcılık derim buna; o durumda birçok insan hayal kırıklığına uğrayacaktır."

"Ah, devrim yaparlar, umarım!" diye bağırdı Isabel. "Bir devrim görmekten çok zevk alırdım."

"Dur bakayım," dedi eniştesi, şakacı bir niyetle; "senin liberal mi, yoksa muhafazakâr mı olduğunu unutuyorum. O kadar zıt görüşleri savunduğunu gördüm ki."

"Her ikisiyim. Sanırım her şeyden biraz var bende. Bir devrimde –iyice başladıktan sonra– sanırım, muhafazakâr

olurdum. İnsan onların halinden daha çok anlıyor ve öyle cevval biçimde hareket etme fırsatları oluyor ki."

"Cevval biçimde hareket etmek derken neyi kastettiğini anladığımı zannetmiyorum, ama bana öyle geliyor ki, sen bunu hep yapıyorsun, canım."

"Ah, seni sevimli adam, buna inanabilsem!" diye araya girdi kız.

"Korkarım ki şu anda burada bir devrim görme zevkini tadamayacaksın, sonuç olarak," diye devam etti Bay Touchett. "Eğer devrim görmek istiyorsan, bize uzun bir ziyarette bulunmalısın. Sadede gelindiğinde, sözlerine inanılması işlerine gelmez onların, anlıyor musun?"

"Kimden bahsediyorsunuz?"

"Ee, Lort Warburton ve arkadaşlarından bahsediyorum... üst sınıfın radikallerinden. Tabii, sadece bana nasıl geliyorsa onu biliyorum. Değişikliklerden bahsediyorlar, ama tam olarak anladıklarını zannetmiyorum. Sen ve ben, biliyorsun, demokratik kurumlar altında yaşamanın nasıl bir şey olduğunu biliyoruz; böyle kurumların çok rahat olduğunu düşündüm hep, ama baştan beri onlara alışkındım. Ama öte yandan, ben lort değilim; sen leydisin canım, ama ben lort değilim. Şimdi, bu tarafta, tam olarak idrak ettiklerini zannetmiyorum. Her gün ve her saat geçerli bir mesele bu ve birçoğunun bunu şimdi sahip oldukları şeyler kadar hoş bulacağını zannetmiyorum. Tabii, eğer denemek isterlerse, kendi bilecekleri iş; ama çok da gayretle deneyeceklerini zannetmiyorum."

"Samimi olduklarını düşünmüyor musunuz?" diye sordu Isabel.

"Eh, çok vicdanlılar," diye itiraf etti Bay Touchett; "ama sanki daha ziyade teorilerden yola çıkıyormuş gibi görünüyorlar. Radikal görüşleri bir tür eğlence onlar için; bir eğlenceleri olması lazım ve bundan daha kaba zevkleri de olabilirdi. Çok lüks bir yaşam sürüyorlar ve bu ilerici fikir-

ler onların en büyük lüksüyle ilgili, anlıyor musun? Bunlar onlara kendilerini ahlaklı hissettiriyor, ama mevkilerini etkilemiyor. Mevkilerine çok değer veriyorlar; bir tanesinin seni aksine ikna etmesine asla izin verme, çünkü eğer buna dayanarak ilerleyecek olursan, kısa sürede yaya kalırsın."

Isabel, eniştesinin yumuşak, düşünceli, iyimser konuşma tarzıyla açımladığı iddiasını büyük bir dikkatle dinledi ve İngiliz aristokrasisiyle aşina olmadığı halde, insan tabiatı hakkındaki genel izlenimlerine uygun buldu. Ama Lort Warburton adına bir itirazda bulunma dürtüsü duydu.

"Lort Warburton'ın sahtekâr olduğuna inanmıyorum," dedi; "diğerlerinin ne olduğu umurumda değil. Lort Warburton'ın imtihan edildiğini görmek isterim."

"Tanrı beni arkadaşlarımdan kurtarsın!" diye cevap verdi Bay Touchett. "Lort Warburton çok cana yakın bir genç adam... mükemmel bir genç adam. Yılda yüz bin sterlinlik bir geliri var. Bu küçük adanın topraklarından elli bin hektarı onun. İçinde yaşayabileceği yarım düzine evi var. Parlamento'da bir koltuğu var, benim kendi yemek masamda bir koltuğum olduğu gibi. Çok gelişmiş zevklere sahip... edebiyata, sanata, bilime, çekici genç hanımlara düşkün. En gelişmiş zevkiyse, yeni görüşlerle ilgili zevki. Bu ona büyük bir eğlence kaynağı oluyor... genç hanımlar dışında, belki de başka her şeyden daha büyük bir eğlence kaynağı. Şuradaki eski evi –ne diyor ona, Lockleigh mi?– çok güzel bir ev; ama bunun kadar hoş olduğunu zannetmiyorum. Ama bunun önemi yok, daha bir sürü evi var. Görebildiğim kadarıyla görüşleri hiç kimseye zarar vermiyor; kendine zarar vermedikleriyse kesin. Eğer bir devrim olacak olsa, o çok kolay atlatırdı; ona dokunmazlardı, olduğu gibi bırakırlardı; çünkü çok seviliyor."

"Ah, istese de bir kurban olamazdı o!" diye feryat etti Isabel. "Çok talihsiz bir konum bu."

"Asla bir kurban olmaz o, eğer onu bu duruma sen düşürmezsen," dedi yaşlı adam.

Isabel başını iki yana salladı; bunu hafif bir hüzünle yapmış olmasında gülünç bir şeyler olabilir.

"Asla hiç kimseyi bir kurban durumuna düşürmeyeceğim."

"Kendin asla bir kurban olmazsın, umarım."

"Umarım olmam. Ama Ralph gibi Lort Warburton'a acımıyorsunuz, demek?"

Eniştesi bir süre dostane bir dikkatle ona baktı.

"Hayır, acıyorum aslında!"

Dokuzuncu Bölüm

Bu asilzadenin kız kardeşleri, iki Bayan Molyneux, kısa bir süre sonra Isabel'i ziyarete geldiler ve o, çok özgün karakterlere sahip olduğunu düşündüğü bu genç hanımlardan hoşlandı. Gerçi kuzenine onlardan özgün olarak bahsettiği zaman o, hiçbir sıfatın iki Bayan Molyneux için bunun kadar geçersiz olamayacağını, çünkü İngiltere'de onlara aynen benzeyen elli bin genç kadın bulunduğunu beyan etti. Ancak, Isabel'in bu avantajdan yoksun kalan ziyaretçileri, tavırlarındaki olağanüstü bir tatlılıkla utangaçlığın ve Isabel'in düşüncesine göre, dünyadaki en müşfik gözlere sahip olmanın avantajını korudular.

"Ne olurlarsa olsunlar, en azından ürkütücü değiller," dedi kahramanımız kendi kendine; ve bunu büyük bir cazibe addetti, zira Isabel'in iki üç çocukluk arkadaşı ne yazık ki bu suçlamaya açık olmuşlardı (bu olmasa ne sevimli olurlardı); Isabel'in kimi zaman bunun kendisinin de bir kusuru haline gelebileceğinden kuşkulanmış olmasından söz etmeyelim bile. İki Bayan Molyneux ilk gençlik çağlarında değildiler; ama parlak, taze ciltleri ve çocukluk çağınınkine benzeyen gülümsemeleri vardı. Isabel'in öylesine hayran olduğu gözleri, sakin ve halinden hoşnuttu; cömert bir yuvarlaklıktaki bedenleri, fok derisinden ceketlere bürünmüştü. Çok sıcakkanlıydılar, öyle sıcakkanlıydılar ki, neredeyse bunu göster-

meye utanıyorlardı; dünyanın öbür ucundan gelen bu genç hanımdan biraz korkuyor gibiydiler ve iyi dileklerini söylemekten ziyade gözleriyle ifade ediyorlardı. Ama onun, ağabeyleriyle birlikte oturdukları Lockleigh'ye öğle yemeğine gelmesini ve onu çok, çok sık görmeyi umduklarını açıkça hissettirdiler. Bir gün yatıya gelip gelmeyeceğini merak ediyorlardı; ayın yirmi dokuzunda birilerini bekliyorlardı ve belki Isabel onlar oradayken gelirdi.

"Korkarım ki pek kayda değer insanlar değiller," dedi büyük kız kardeş; "ama bizi olduğumuz gibi kabul edeceğini zannederim."

Sık sık bir şeyleri bolca öven Isabel, "Sizi çok sevimli bulacağım; olduğunuz gibi büyüleyicisiniz bence," diye cevap verdi.

Ziyaretçilerinin yüzü kızardı ve onlar gittikten sonra kuzeni ona, o zavallı kızlara böyle şeyler söylerse, onlarla alay ettiğini düşüneceklerini, onlara ilk defa büyüleyici denmiş olduğundan emin olduğunu söyledi.

"Elimde değil," diye cevap verdi Isabel. "Böylesine sakin, aklı başında ve hoşnut olmak çok güzel bence. Ben de öyle olmak isterdim."

"Tanrı korusun!" diye haykırdı Ralph, ateşli bir tavırla.

"Onları taklit etmeye çalışmak niyetindeyim," dedi Isabel. "Onları evlerinde görmeyi çok istiyorum."

Birkaç gün sonra Ralph ve annesiyle birlikte Lockleigh'ye gittiği zaman, bu zevki tattı. İki Bayan Molyneux'yü muazzam bir kabul salonunda, solmuş kreton karmaşası içinde oturur vaziyette buldu (daha sonra bunun gibi birkaç kabul salonu daha olduğunu fark etti); bugün siyah kadife giysiler giymişlerdi. Isabel onları kendi evlerinde, Gardencourt'takinden daha da çok sevdi ve ürkütücü olmadıkları gerçeğinin her zamankinden çok farkına vardı. Daha önce ona, eğer bir kusurları varsa, bu da canlılık yoksunluğuymuş gibi gelmişti; ama kısa zamanda, derin duygulara sahip olabil-

diklerini gördü. Öğle yemeğinden önce odanın bir tarafında bir süre onlarla baş başa kaldı; bu arada Lort Warburton biraz ötede Bayan Touchett'la konuşuyordu.

"Ağabeyinizin büyük bir radikal olduğu doğru mu?" diye sordu Isabel. Doğru olduğunu biliyordu, ama insan tabiatına yoğun bir ilgi duyduğunu görmüştük ve o, iki Bayan Molyneux'yü konuşturmayı arzu ediyordu.

"Evet, hem de nasıl; son derece ileride o," dedi küçük kız kardeş Mildred.

"Warburton aynı zamanda çok mantıklıdır," diye gözlemini dile getirdi Bayan Molyneux.

Isabel bir süre odanın öbür tarafında duran Warburton'ı seyretti; Bayan Touchett'a hoş görünmek için büyük bir gayret içinde olduğu belliydi. Ralph kadim, ferah odada, İngiltere'deki ağustos sıcağının bir münasebetsizlik haline getirmiş olmadığı ateşin önünde köpeklerden biriyle oynuyordu. "Kardeşinizin samimi olduğunu düşünüyor musunuz?" diye sordu Isabel gülümseyerek.

"Aa, olması gerek, bilirsin!" dedi Mildred hemen; bu arada büyük kız kardeş sessizce kahramanımızı süzüyordu.

"İmtihanı geçer miydi, sizce?"

"İmtihanı mı?"

"Bütün bunlardan vazgeçmek zorunda kalmayı, demek istiyorum!"

"Lockleigh'den vazgeçmek zorunda kalmayı mı?" dedi Bayan Molyneux, konuşmakta zorlanarak.

"Evet ve diğer yerlerden; ne deniyor onlara?"

İki kız kardeş neredeyse korkuyla birbirlerine baktılar. "Yani... yani masraflar yüzünden mi demek istiyorsun?" diye sordu küçük olanı.

"Evlerinden bir ikisini kiraya verebilir, bana sorarsan," dedi öteki.

"Bedavaya mı?" diye sordu Isabel.

"Mülkünden vazgeçtiğini hayal edemiyorum," dedi Bayan Molyneux.

"Ah, korkarım ki bir sahtekâr o!" diye feryat etti Isabel. "Bunun sahte bir pozisyon olduğunu düşünmüyor musunuz?"

Yanındakilerin hızla kafalarının karıştığı aşikârdı. "Ağabeyimin pozisyonu mu?" diye sordu Bayan Molyneux.

"Çok iyi bir pozisyon olarak görülüyor," dedi küçük kız kardeş. "Ülkedeki birinci pozisyon bu."

"Çok saygısız olduğumu düşündüğünüzü tahmin ediyorum," diye bir yorum yaptı Isabel bu münasebetle. "Sanırım ağabeyinize saygı duyuyorsunuz ve ondan biraz da korkuyorsunuz."

"İnsan ağabeyine hürmet eder, tabii," dedi Bayan Molyneux sadece.

"Eğer ona hürmet ediyorsanız, çok iyi bir insan olmalı... çünkü siz belli ki çok iyi insanlarsınız."

"Çok merhametli bir insan o. Yaptığı iyilikler hiçbir zaman bilinmeyecek."

"Kudreti biliniyor," diye ekledi Mildred; "herkes muazzam buluyor."

"Ah, bunu görebiliyorum," dedi Isabel. "Ama onun yerinde olsaydım, muhafazakâr olmak isterdim. Her şeyi muhafaza etmek isterdim."

"Bence insan liberal olmalı," diye itiraz etti Mildred, nezaketle. "Biz hep öyle olduk, en eski zamanlardan beri."

"Eh, iyi," dedi Isabel, "çok başarılı olmuşsunuz; bundan hoşlanmanıza şaşmamalı. Bakıyorum, kanaviçeyi çok seviyorsunuz."

Yemekten sonra Lort Warburton ona evi gezdirdiğinde, bunun görkemli bir tablo oluşturuyor olması doğal geldi Isabel'e. İçerisi büyük ölçüde modernleştirilmiş, en iyi özelliklerinden bazıları safiyetini kaybetmişti; ama bahçelerden gördükleri haliyle, çevresindeki geniş, sakin hendekten yükselen, son derece yumuşak, derin, hava şartlarıyla yıpranmış bir renk tonundaki enli, gri bina, Isabel'e peri masallarından çıkmış bir şatoymuş gibi geldi. Hava serin ve oldukça do-

nuktu; sonbahar havası çökmeye başlamıştı ve zayıf gün ışığı bulanık ve kararsız ışınlar halinde duvarlara düşüyor, onları şefkatle seçilmiş noktalarda, eskiliğin sızısının en keskin olduğu yerlerde adeta yıkıyordu. Ev sahibinin papaz olan kardeşi öğle yemeğine gelmiş ve Isabel onunla beş dakika sohbet etmişti... ilahi özellikler için bir arayış başlatmak ve nafile olduğuna karar verip vazgeçmek için yeterli zamandı bu. Lockleigh papazının özellikleri, iri, atletik bir vücut, içten, yapmacıksız bir çehre, kuvvetli bir iştah ve bol kahkahaya eğilimdi. Isabel daha sonra kuzeninden onun dini makamını almadan önce kudretli bir güreşçi olduğunu ve hâlâ zaman zaman –deyim yerindeyse, aile çevresinin mahremiyetinde– adamını kolaylıkla yere serebildiğini öğrendi. Isabel ondan hoşlanmıştı... her şeyden hoşlanacak bir ruh halindeydi; ama hayal gücü, onu bir ruhsal yardım kaynağı olarak düşünmekte bir hayli zorlandı. Yemekten kalktıktan sonra bütün grup mülkün arazisinde yürüyüşe çıktı; ama Lort Warburton en genç ziyaretçisini diğerlerinden biraz ayrı bir gezintiye çekmek için biraz yaratıcılık gösterdi.

"Sizin burayı doğru dürüst, ciddi bir biçimde görmenizi istiyorum," dedi. "Alakasız dedikodularla dikkatiniz dağılırsa, bunu yapamazsınız." Kendi sohbeti (Isabel'e çok garip bir tarihçesi olan ev hakkında birçok şey de anlatmasına rağmen) tamamen arkeolojik değildi; zaman zaman daha kişisel meselelere kayıyordu... kendisi için olduğu kadar genç hanım için de kişisel olan meselelere. Ama nihayet, uzunca süreli bir duraklamadan sonra bir an için görünüşteki konularına dönerek, "Eh, neyse," dedi, "bu eski evi beğendiğinize çok sevindim. Onu daha çok görebilmenizi, bir süre burada kalabilmenizi isterdim. Eğer bu bir teşvik olacaksa, kız kardeşlerim sizden son derecede hoşlandılar...."

"Beni teşvik edecek çok şey var," diye cevap verdi Isabel, "ama korkarım ki herhangi bir angajman yapamam. Tamamen teyzeme bağlıyım."

"Ah, beni bağışlayın ama buna tam olarak inanmıyorum. İstediğinizi yapabileceğinizden oldukça eminim."

"Sizde o intibayı bıraktıysam özür dilerim. Bence güzel bir intiba değil bu."

"Umut etmeme izin vermek gibi bir meziyeti var." Ve Lort Warburton bir an durakladı.

"Neyi umut etmenize?"

"Gelecekte sizi sık sık görebileceğimi."

"Ah," dedi Isabel, "bu zevki tatmak için, o kadar da serbest olmama ihtiyaç yok."

"Şüphesiz; ama öte yandan, eniştenız benden hoşlanmıyor, galiba."

"Çok yanılıyorsunuz. Sizden büyük bir övgüyle söz ettiğini duydum."

"Benden söz etmiş olmanıza sevindim," dedi Lort Warburton. "Ama yine de Gardencourt'a gelip durmamdan hoşlanacağını sanmıyorum."

"Eniştemin zevkleri adına konuşamam," diye karşılık verdi kız, "gerçi onları olabildiğince hesaba katmalıyım. Ama kendi adıma, sizi görmekten çok memnuniyet duyarım."

"İşte, söylediğinizi duymak istediğim şey bu. Bunu söylediğinizde büyüleniyorum."

"Çok kolay büyüleniyorsunuz, lordum," dedi Isabel.

"Hayır, çok kolay büyülenmem ben!" Sonra bir an durdu. "Ama siz beni büyülediniz, Bayan Archer," diye ekledi.

Bu sözler kızı ürküten, tanımlanamayacak bir sesle telaffuz edilmişti; ciddi bir şeyin girizgâhıymış gibi geldi ona; bu sesi daha önce de duymuştu ve onu tanıdı. Ancak, o an için böyle bir girizgâhın bir devamı olmasını arzu etmiyordu ve olabildiğince neşeli bir sesle ve hatırı sayılır bir telaşın izin verdiği kadar hızlı, "Korkarım ki benim buraya tekrar gelebilmem muhtemel görünmüyor," dedi.

"Hiçbir zaman mı?" dedi Lort Warburton.

"'Hiçbir zaman' demeyeceğim; çok melodramatik hissederdim kendimi."

"Gelecek hafta bir gün gelip sizi görebilir miyim, o halde?"

"Elbette. Bunu önleyecek bir şey var mı?"

"Elle tutulur bir şey yok. Ama sizinle asla kendimi güvende hissetmiyorum. Daima insanları yargılıyormuşsunuz gibi bir duygum var."

"Bununla ille de bir şey kaybetmiyorsunuz."

"Böyle söylemekle nezaket gösteriyorsunuz; ama bir şey kazansam bile, katı adalet bayıldığım bir şey değil. Bayan Touchett sizi yurtdışına mı götürecek?"

"Öyle umuyorum."

"İngiltere sizin için yeteri kadar iyi değil mi?"

"Çok Machiavelli tarzı bir konuşma bu; bir cevabı hak etmiyor. Yabancı ülkeleri de görmeyi çok istiyorum."

"O halde yargılamaya devam edeceksiniz, sanırım."

"Keyif almaya da, umarım."

"Evet, en çok keyif aldığınız şey de bu; neyin peşinde olduğunuzu anlayamıyorum," dedi Lort Warburton. "Esrarengiz amaçlarınız, muazzam tasarılarınız varmış gibi geliyor bana!"

"Benim hakkımda, hiçbir şekilde karşılaşmadığım bir teoriye sahip olmakla nezaket gösteriyorsunuz. Elli bin yurttaşım tarafından her yıl en aleni biçimde beslenen ve gerçekleştirilen bir amacın esrarengiz yanı var mı... yabancı ülkelere yolculukla zihinlerini geliştirme amacının?"

"Siz zihninizi geliştiremezsiniz, Bayan Archer," diye beyan etti refakatçisi. "Zaten çok heybetli bir cihaz o. Hepimize tepeden bakıyor; bizi hakir görüyor."

"Sizi hakir mi görüyor? Benimle alay ediyorsunuz," dedi Isabel ciddiyetle.

"Eh, bizi tuhaf buluyorsunuz... bu aynı şey. Tuhaf bulunmayı reddediyorum, her şeyden önce; hiç de öyle değilim. İtiraz ediyorum."

"Bu itiraz, şimdiye kadar duyduğum en tuhaf şeylerden biri," diye cevap verdi Isabel, gülümseyerek.

Lort Warburton bir an sessiz kaldı. "Yalnız dışarıdan yargılıyorsunuz... ilgilenmiyorsunuz," dedi az sonra. "Yalnız kendinizi eğlendirmekle ilgileniyorsunuz!" Bir dakika önce onun sesinde duyduğu ton yeniden belirdi ve şimdi bariz bir burukluk emaresiyle karışıktı... Öyle ani ve alakasız bir burukluktu ki bu, kız onu incitmiş olmaktan korktu. İngilizlerin son derece eksantrik insanlar olduğunu sık sık duymuştu; ve hatta yaratıcı bir yazarın eserlerinde, onların esasında en romantik ırk olduğunu okumuştu. Lort Warburton aniden romantikleşiyor muydu... daha üçüncü karşılaşmalarında, kendi evinde, olay mı çıkaracaktı? Ama lordun mükemmel terbiyesi; kendini konukseverliğine emanet eden genç bir hanıma olan hayranlığını ifade ederek zaten uygun davranışın en uç sınırına dokunduğu gerçeğinin zedelemediği terbiyesi hakkındaki sezgisi ona hemen güvence verdi. Onun terbiyesine güvenmekte haklıydı, çünkü lort az sonra biraz gülerek ve kızı rahatsız eden vurgudan eser olmaksızın sözüne devam etti... "Kendinizi değersiz şeylerle eğlendirdiğinizi söylemek istemiyorum, elbette. Müthiş malzemeler seçiyorsunuz; insan tabiatının zaafları, dertleri, ulusların özellikleri!"

"O konuya gelince," dedi Isabel, "kendi ulusumda bir ömre yetecek eğlence bulurum. Ama yolumuz uzun ve teyzem yakında yola çıkmak isteyecektir." Dönerek diğerlerine doğru yöneldi; Lort Warburton'sa sessizce onun yanında yürüdü. Ama diğerlerine ulaşmadan önce, "Gelecek hafta sizi görmeye geleceğim," dedi.

Isabel hatırı sayılır bir şok yaşamıştı, ama bu şok hafifledikçe kendine karşı, bu bütünüyle acı vericiymiş gibi davranamayacağını hissetti. Yine de, bu beyana oldukça soğuk bir biçimde, "Nasıl isterseniz," diye cevap verdi. Ve soğukluğu işvebazlık değildi... bu niteliğin, onda kusur bulabilecek birçok kişinin muhtemel bulduğundan çok daha azına sahipti o; soğukluğu belli bir korkudan kaynaklanıyordu.

Onuncu Bölüm

Lockleigh'yi ziyaretinden bir gün sonra Isabel'in eline, arkadaşı Bayan Stackpole'dan bir not geçti... Liverpool'un posta damgasıyla, eli çabuk Henrietta'nın düzgün elyazısını bir arada sergileyen zarfı onu heyecanlandıran bir not. "İşte buradayım, güzel arkadaşım," diye yazıyordu Bayan Stackpole; "nihayet kurtulmayı başardım. New York'tan ayrılmadan sadece bir gece önce karar verdim buna... *Interviewer* istediğim rakama razı olmuştu. Kıdemli bir gazeteci gibi, bir çantaya birkaç şey koydum ve vapura tramvayla geldim. Neredesin ve nerede buluşabiliriz? Herhalde bir şatoda kalıyorsundur ve daha şimdiden doğru aksanı edinmişsindir. Hatta belki de bir lortla evlenmişsindir; neredeyse öyle yapmış olduğunu umacağım, çünkü tanıyacağım ilk insanlarla tanıştırılmak istiyorum ve birkaç tanesi için sana güveneceğim. *Interviewer* asilzadelere bir miktar ışık tutulmasını istiyor. Genel olarak ahaliyle ilgili ilk izlenimlerim toz pembe değil; ama seninle onlar hakkında konuşmak istiyorum ve bilirsin ki, ne olursam olayım, en azından yüzeysel değilimdir. Ayrıca sana anlatacak çok özel bir şeyim var. Elinden geldiği kadar çabuk bir buluşma ayarla; Londra'ya gel (görülecek yerleri seninle gezmeyi öyle çok isterim ki), ya da ben sana geleyim, *her neredeysen.* Bunu zevkle yaparım; çünkü her şeyin ilgimi çektiğini bilirsin ve buranın iç dünyasının olabildiğince fazlasını görmeyi arzu ediyorum."

Isabel bu mektubu eniştesine göstermedi; ama onu mektubun maksadından haberdar etti ve beklediği gibi, eniştesi derhal onun kendi adına Bayan Stackpole'a onu Gardencourt'ta ağırlamaktan büyük sevinç duyacağına dair güvence vermesi için yalvardı. "Edebiyatla ilgilenen bir hanım olmasına rağmen," dedi, "Amerikalı olduğu için, şu ötekinin yaptığı gibi beni resmetmeyeceğini tahmin ediyorum. Benim gibi başkalarını da görmüştür."

"Sizin kadar hoş başka birisini görmemiştir!" diye cevap verdi Isabel; ama Henrietta'nın resmetme içgüdüleri konusunda içi bütünüyle rahat değildi, çünkü bunlar arkadaşının karakterinin, pek de memnuniyetle bakmadığı bir yanına aitti. Ancak Bayan Stackpole'a, Bay Touchett'ın çatısı altında çok hoş karşılanacağını yazdı; bu girişimci genç kadınsa oraya gelme niyetini ifade etmekte hiç vakit kaybetmedi. Londra'ya gitmişti ve Gardencourt'a en yakın istasyona gitmek üzere başkentten trene bindi; Isabel ve Ralph ziyaretçiyi karşılamak üzere orada bekliyorlardı.

"Onu çok mu seveceğim, yoksa ondan nefret mi edeceğim?" diye sordu Ralph, trenin gelişinden önce peronda dururlarken.

"Hangisini yaptığın onun için pek fark etmeyecek," dedi Isabel. "Erkeklerin onun hakkında ne düşündüğüne zerre kadar aldırış etmez."

"Bir erkek olarak, ondan hoşlanmayacağım muhakkak o halde. O bir tür canavar olmalı. Çok mu çirkin?"

"Hayır, kesinlikle güzel bir kız."

"Bir kadın röportajcı... iç etekli bir muhabir, öyle mi? Onu çok merak ediyorum," diye beyan etti Ralph.

"Ona gülmek çok kolay, ama onun kadar cesur olmak kolay değil."

"Tahmin ederim; röportaj yapmak cesaret ister. Benimle röportaj yapar mı dersin?"

"Dünyada yapmaz. Yeteri kadar önemli olduğunu düşünmeyecektir."

"Göreceksin," dedi Ralph. "Gazetesine Bunchie dahil hepimizin bir tasvirini gönderecek."

"Bunu yapmamasını isteyeceğim," diye cevap verdi Isabel.

"Yapabileceğini düşünüyorsun, o halde."

"Mükemmelen."

"Ama yine de onu can dostun yaptın, öyle mi?"

"Onu can dostum yapmadım; ama ondan hoşlanıyorum, kusurlarına rağmen."

"Eh, bense," dedi Ralph, "korkarım ki ondan hoşlanmayacağım, meziyetlerine rağmen."

"Muhtemelen üç gün içinde ona âşık olacaksın."

"Ve aşk mektuplarım *Interviewer*'da yayımlansın, öyle mi? Asla!" diye haykırdı genç adam.

Tren biraz sonra geldi ve vakit geçirmeden inen Bayan Stackpole'un, Isabel'in dediği gibi, kesinlikle güzel olduğu ortaya çıktı. Kumral, tombul, orta boyluydu; yuvarlak bir yüzü, küçük bir ağzı, soluk bir teni, başının arkasında bir tutam açık kahverengi buklesi ve garip bir biçimde açılmış, şaşkın bakışlı gözleri vardı. Görünüşündeki en çarpıcı nokta, bu organların dikkat çekici sabitliğiydi; karşılaştıkları her objeyi, arsızca ya da meydan okuyarak değil, sanki doğal bir hakkı titizlikle kullanıyormuş gibi gözlüyorlardı. Ralph'ın kendisini de böyle gözlediler; onunsa Bayan Stackpole'un cana yakın ve rahat görünüşü yüzünden biraz canı sıkılmıştı, zira onu beğenmemenin sandığı kadar kolay olmayacağına delalet ediyor gibiydi bu. Çok iyi giyinmiş, güvercin renginde canlı kumaştan giysiler giymişti ve Ralph bir bakışta onun titizce, müşkülpesentçe temiz ve tertipli olduğunu anladı. Tepeden tırnağa üzerinde bir mürekkep lekesi bile yoktu. Berrak, yüksek bir sesle konuşuyordu... zengin değil, yüksek bir sesle; gerçi refakatçileriyle birlikte Bay Touchett'ın atlı arabasında yerini aldıktan sonra, Ralph'ı şaşırtan bir

biçimde, fazla konuşkan birisi değilmiş gibi geldi ona. Ancak, Isabel'in ona yönelttiği ve genç adamın büyük bir titizlik ve açıklıkla katılmaya giriştiği soruları cevapladı; sonra, Gardencourt'taki kütüphanede Bay Touchett'la tanıştığında (karısı orada bulunmanın gerekli olduğunu düşünmemişti), konuşma yeteneğinin ölçüsünü daha fazla gösterdi.

"Şey, kendinizi Amerikalı olarak mı, yoksa İngiliz olarak mı gördüğünüzü bilmek isterim," dedi. "Bunu bir öğrenirsem, sizinle ona göre konuşurum."

"Bizimle nasıl isterseniz konuşun, müteşekkir oluruz," diye cevap verdi Ralph cömertçe.

Kız gözlerini ona dikti ve bu gözlerin niteliğinde Ralph'a büyük, cilalı düğmeleri hatırlatan bir şey vardı; gözbebeklerinde çevredeki objelerin yansımalarını görür gibi oluyordu. Bir düğmenin ifadesi genellikle insani olarak görülmez, ama Bayan Stackpole'un bakışında, çok alçakgönüllü bir adam olan Ralph'ı belli belirsiz bir biçimde utandıran ve rahatsız eden bir şey vardı. Eklemek gerekir ki, onunla birlikte bir iki gün geçirdikten sonra bu duygu hissedilir biçimde azaldı, ama hiçbir zaman bütünüyle kaybolmadı. "Beni *sizin* Amerikalı olduğunuza ikna etmeye kalkışmayacaksınız herhalde," dedi Henrietta.

"Sizi memnun etmek için İngiliz de olurum, Türk de olurum!"

"Eh, eğer öyle değişebiliyorsanız, buyurun," diye karşılık verdi Bayan Stackpole.

"Her şeyi anladığınızdan eminim, milliyet farklarının sizin için bir engel olmadığından da," diye devam etti Ralph.

Bayan Stackpole hâlâ dikkatle ona bakıyordu. "Yabancı dilleri mi kastediyorsunuz?"

"Diller hiç önemli değil. Ruhu kastediyorum... karakteri."

"Sizi anladığımdan emin değilim," dedi *Interviewer* muhabiri; "ama gidinceye kadar anlarım herhalde."

"Ralph dünya vatandaşı dedikleri türden bir insan," diye düşüncesini dile getirdi Isabel.

"Onda her şeyden biraz var, ama hiçbir şeyden fazla yok, demektir bu. Şunu söylemeliyim ki, bence vatanseverlik de hayırseverlik gibidir... anavatanda başlar."

"Ah, ama anavatan nerede başlar, Bayan Stackpole?" diye sordu Ralph.

"Nerede başladığını bilmiyorum, ama nerede bittiğini biliyorum. Ben buraya varmadan uzun zaman önce bitti."

"Burasını sevmediniz mi?" diye sordu Bay Touchett, yumuşak, bilge, yaşlı, masum sesiyle.

"Şey, efendim, hangi tutumu benimseyeceğime tam olarak karar vermedim. Kendimi oldukça sıkışmış hissediyorum. Bunu Liverpool'dan Londra'ya giderken hissettim."

"Belki de kalabalık bir arabadaydınız," dedi Ralph.

"Evet, ama o kalabalık, arkadaşlardan oluşuyordu... vapurda tanıştığım bir grup Amerikalı'dan; Arkansas'daki Little Rock'tan gelen son derece hoş bir grup. Buna rağmen kendimi sıkıştırılmış hissettim... bir şeyin üstüme üstüme geldiğini hissettim; bunun ne olduğunu anlayamadım. En baştan sanki atmosfere yakınlık duymayacakmışım gibi hissettim. Ama kendi atmosferimi yaratacağım, herhalde. Sizin çevreniz çok çekici görünüyor."

"Ah, biz de hoş bir grubuz!" dedi Ralph. "Biraz bekleyin, göreceksiniz."

Bayan Stackpole beklemeye son derecede meyilli gibi görünüyordu ve Gardencourt'ta hatırı sayılır bir süre kalmaya hazır olduğu belliydi. Sabahları edebi çalışmalarla meşgul oluyordu; ama buna rağmen Isabel, bir kez günlük görevini yerine getirdikten sonra, fazlasıyla sosyal bir eğilim gösteren arkadaşıyla hayli vakit geçiriyordu.

Isabel vakit geçirmeden ondan ortak misafirliklerinin cazibelerini basılı olarak övmekten kaçınmasını rica etme fırsatı yarattı, çünkü Bayan Stackpole'un ziyaretinin ikinci

sabahında, *Interviewer*'a yazmakta olduğu bir mektupla meşgul olduğunu keşfetmişti; mektubun onun mükemmel bir biçimde düzgün ve okunaklı (tam da kahramanımızın okuldan hatırladığı yazı defterlerindeki gibi) elyazısıyla yazılmış olan başlığı, "Amerikalılar ve Tudorlar... Gardencourt'a Bir Bakış"tı. Bayan Stackpole dünyadaki en temiz vicdanla, mektubunu Isabel'e okumayı önerdi; o ise derhal itirazını beyan etti.

"Bunu yapmamalısın, bence. Burayı anlatmamalısın."

Henrietta her zamanki gibi dikkatle ona baktı. "Neden ama, tam da insanların istediği şey bu ve burası çok hoş bir yer."

"Gazetelere konulmayacak kadar hoş bir yer ve enişte-min istediği bir şey değil bu."

"Sen ona inanma!" diye haykırdı Henrietta. "Sonrasında hep memnun kalırlar."

"Eniştem memnun kalmaz... kuzenim de öyle. Bunu konukseverliğin ihlali olarak görürler."

Bayan Stackpole herhangi bir akıl karışıklığı sergilemedi; sadece çok tertipli bir biçimde dolmakalemini bu amaç için bulundurduğu zarif, küçük bir gereçle sildi ve metnini kenara koydu. "Tabii, eğer onaylamıyorsan, bunu yapmayacağım; ama çok güzel bir konuyu feda etmiş oluyorum."

"Başka birçok konu var, bütün çevren konularla dolu. Arabayla gezeriz ve sana çok hoş manzaralar gösteririm."

"Manzaralar benim alanım değil; ben her zaman insani bir ilgi konusuna ihtiyaç duyarım. Derinlemesine insani olduğumu bilirsin, Isabel; her zaman da öyleydim," diye karşılık verdi Bayan Stackpole. "Kuzenini tanıtacaktım... yabancılaşmış Amerikalı'yı. Şu aralar yabancılaşmış Amerikalı'ya büyük talep var ve kuzenin çok güzel bir örnek. Onu şiddetle ele alırdım."

"Bu onu öldürürdü!" diye feryat etti Isabel. "Şiddeti değil, aleniyeti."

"Eh, onu biraz öldürmek isterdim. Amcanı da haber yapmaktan sevinç duyardım; o bana çok daha asil bir tip gibi geliyor... hâlâ Amerika'ya sadık birisi. Muhteşem bir yaşlı adam o; onu onurlandırmama nasıl itiraz edebiliyor, anlamıyorum."

Isabel arkadaşına büyük bir hayretle baktı; bu kadar takdir ettiği bir tabiatın böyle olağanüstü farklılıklar sergilemesi ona öyle garip geliyordu ki. "Benim zavallı Henrietta'm," dedi, "hiç mahremiyet duygusu yok sende."

Henrietta'nın yüzü kıpkırmızı oldu ve bir an için parlak gözlerine de yayıldı bu; bu arada Isabel onun tutarsızlığına her zamankinden çok şaşıyordu. "Bana büyük haksızlık ediyorsun," dedi Bayan Stackpole vakarla. "Kendim hakkında bir kelime bile yazmış değilim!"

"Bundan gayet eminim; ama insan başkaları adına da ölçülü olmalı gibi geliyor bana!"

"Ah, bu çok iyi!" diye haykırdı Henrietta, tekrar kalemine sarılarak. "Bunu hemen not alayım; bir mektuba koyarım." Tamamen iyi huylu bir kadındı o ve yarım saat sonra, malzeme kıtlığı çeken bir gazete muhabirinden beklenebilecek kadar neşeli bir ruh hali içindeydi. "İşin sosyal tarafını yapmaya söz verdim," dedi Isabel'e; "peki, fikir sahibi olmazsam bunu nasıl yapabilirim? Burasını anlatamıyorsam, anlatabileceğim bir yer bilmiyor musun?" Isabel bunu düşüneceğine söz verdi ve ertesi gün, arkadaşıyla sohbet ederken, tesadüfen Lort Warburton'ın kadim evine yaptığı ziyaretten söz etti. "Ah, beni oraya götürmelisin... tam bana göre bir yer!" diye feryat etti Bayan Stackpole. "Asilzadelere bir göz atmalıyım."

"Seni götüremem," dedi Isabel; "ama Lort Warburton buraya geliyor ve onu görmeye ve gözlemlemeye fırsatın olacak. Yalnız, eğer konuşmalarını aktarmaya niyetin varsa, onu kesinlikle uyaracağım."

"Bunu yapma," diye yalvardı arkadaşı; "doğal olmasını istiyorum."

"Bir İngiliz hiçbir zaman dilini tuttuğu zamanki kadar doğal değildir," diye karşılık verdi Isabel.

Üç günün sonunda, kuzeninin ziyaretçilerine âşık olmuş olduğu aşikâr değildi, gerçi onunla oldukça fazla zaman geçirmişti. Birlikte parkta geziniyorlar, ağaçların altında oturuyorlardı ve Thames'de seyretmenin çok keyifli olduğu akşamüzerlerinde, şimdiye kadar Ralph'ın içinde tek bir refakatçiyle dolaştığı sandalda, Bayan Stackpole da bir yer işgal ediyordu. Onun varlığının niteliği, kuzenininkinin tamamen yeterli olduğu duygusunda doğal olarak meydana gelmiş olan sarsılmada, Ralph'ın beklediği kadar çözümsüz değildi; çünkü *Interviewer* muhabiri onu bir hayli güldürüyordu ve Ralph uzun zaman önce, kalan günlerinin bolca kahkahayla süslenmesi gerektiğine karar vermişti. Henrietta'ya gelince, Isabel'in onun erkeklerin kanaatlerine karşı kayıtsızlığıyla ilgili beyanını pek haklı çıkarmıyordu; çünkü zavallı Ralph kendisini ona rahatsız edici bir sorun olarak sunmuş gibiydi ve bunu çözmezse, yüzeysel davranmış olurdu.

"Geçinmek için ne yapıyor?" diye sordu Isabel'e, geldiği günün akşamında. "Bütün gün elleri ceplerinde dolaşıyor mu?"

"Hiçbir şey yapmıyor," dedi Isabel, gülümseyerek; "çalışması gerekmeyen bir beyefendi o."

"E, ben buna yazıklar olsun derim... benim dolap beygiri gibi çalışmam gerekiyorken," diye cevap verdi Bayan Stackpole. "Onu teşhir etmek isterdim."

"Sağlığı berbat; kesinlikle çalışacak durumda değil," diye onu ikna etmeye çalıştı Isabel.

"Hıh! Sakın inanma. Ben hastayken çalışıyorum," diye haykırdı arkadaşı. Daha sonra, sandala binip su sefasına katıldığında, Ralph'a, onun kendisinden nefret ettiğini, boğmak istediğini tahmin ettiğini beyan etti.

"Yo, hayır," dedi Ralph, "kurbanlarımı daha yavaş bir işkence için saklarım. Siz de öyle ilginç bir kurban olurdunuz ki!"

"Eh, bana işkence ediyorsunuz, gerçekten, onu söyleyebilirim. Ama bütün önyargılarınızı sarsıyorum; bu da bir teselli."

"Önyargılarım mı? Tek bir önyargıya sahip olma lütfuna erişmiş değilim. İşte size zihinsel yoksulluk."

"Sizin için daha da utanç verici bir durum; benimse bazı leziz önyargılarım var. Tabii kuzininizle flörtünüzü ya da adına ne diyorsanız, onu bozuyorum; ama buna aldırmıyorum, çünkü kuzininize sizi açma hizmetinde bulunuyorum. Ne kadar zayıf olduğunuzu görecektir."

"Nasıl, beni açmak ha!" diye haykırdı Ralph. "Çok az insan bu zahmete girer."

Bayan Stackpole bu girişimde hiçbir zahmetten kaçınmıyor gibiydi; bu iş için, fırsat çıktığı zaman, büyük ölçüde doğal sorgulama çaresine başvuruyordu. Ertesi gün hava kötüydü ve öğleden sonra genç adam, ev içinde bir eğlence sağlamak amacıyla, ona tabloları göstermeyi teklif etti. Henrietta onunla birlikte uzun galeride yürüdü, bu arada Ralph buranın başlıca iftihar kaynaklarını gösterdi, ressamlardan ve konulardan bahsetti. Bayan Stackpole tablolara, kendini hiçbir kanaatin taahhüdü altına sokmadan, mutlak bir sessizlik içinde baktı ve Ralph onun Gardencourt'u ziyaret edenlerin çoğu zaman bol keseden yağdırdıkları basmakalıp küçük sevinç nidaları çıkarmamasına memnun oldu. Hakkını vermek gerekirse, bu genç hanım gerçekten de beylik sözler kullanmaya hiç düşkün değildi; konuşma tarzında ciddi ve yaratıcı bir şeyler vardı ve zekice temkinliliğiyle zaman zaman yabancı bir dilde konuşan çok kültürlü bir insanınkini andırıyordu. Ralph Touchett daha sonra onun bir zamanlar Atlantik aşırı bir dergi için sanat eleştirmeni olarak görev yapmış olduğunu öğrendi; ama buna rağmen, hayranlığı hiç de bozuk para gibi harcamıyordu. Ralph onun dikkatini çok hoş bir Constable tablosuna çektikten hemen sonra, birdenbire döndü ve Ralph'a sanki o da bir tabloymuş gibi baktı.

"Vaktinizi hep böyle mi geçiriyorsunuz?" diye sordu.

"Nadiren bu kadar hoş vakit geçiririm," dedi Ralph.

"Eh, ne demek istediğimi biliyorsunuz... düzenli bir meşgale olmadan."

"Ah," dedi Ralph. "Yaşayan en aylak adamım ben."

Bayan Stackpole gözlerini tekrar Constable tablosuna çevirdi ve Ralph onun, dikkatini bu tablonun yanında asılı duran küçük bir Watteau tablosuna vermesini rica etti. Tablo, bahçedeki bir su perisi heykeline yaslanmış, çimenlerde oturan iki hanıma gitar çalmakta olan, pembe, dar bir ceket ve pembe bir külot pantolon giymiş, kırmalı yakalık takmış bir beyefendiyi resmediyordu.

"Benim idealimdeki düzenli meşgale bu işte," dedi.

Bayan Stackpole tekrar ona döndü ve Ralph onun tabloya bakmış olmasına rağmen, konusunu kavramamış olduğunu gördü. Çok daha ciddi bir şey düşünüyordu.

"Bunu vicdanınıza nasıl sığdırıyorsunuz, anlamıyorum," dedi.

"Sevgili hanımefendi, benim vicdanım yok!"

"Eh, bir tane geliştirmenizi tavsiye ederim. Bir daha Amerika'ya gittiğinizde ona ihtiyacınız olacak."

"Muhtemelen bir daha hiç gitmeyeceğim."

"Kendinizi göstermeye utanıyor musunuz?"

Ralph yumuşak bir gülümsemeyle bunu düşündü.

"İnsanın vicdanı yoksa, utancı da yoktur, sanırım."

"Eh, bolca kendine güveniniz var, ama," diye beyan etti Henrietta. "Ülkenizden vazgeçmeyi doğru buluyor musunuz?"

"Ah, insan ülkesinden vazgeçmez, tıpkı büyükannesinden vazgeçmediği gibi. Seçimden önce gelir bu."

"Vazgeçebilseniz geçerdiniz, demek bu, herhalde? Burada sizin hakkınızda ne düşünüyorlar?"

"Bana bayılıyorlar."

"Onlara yaltaklanıyorsunuz da ondan."

"Ah, bunu biraz da doğal çekiciliğime yorun!" diye onu ikna etmeye çalıştı Ralph.

"Doğal çekiciliğiniz hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Eğer bir çekiciliğiniz varsa, doğallıktan çok uzak bu. Bütünüyle edinilmiş bir şey... ya da en azından, edinmek için çok uğraşmışsınız, burada yaşadığınız için. Başarmış olduğunuzu söylemiyorum. Benim takdir etmediğim bir çekicilik, zaten. Kendinizi bir şekilde işe yarar kılın, sonra konuşuruz bunu."

"Pekâlâ, ne yapacağımı söyleyin bana," dedi Ralph.

"Başlangıç olarak, doğruca anavatanınıza gidin."

"Evet, anlıyorum. Peki, ya sonra?"

"Hemen bir şeye tutunun."

"Peki de, ne tür bir şeye?"

"Canınızın istediği herhangi bir şeye, yeter ki tutunun. Yeni bir fikir, büyük bir iş."

"Tutunmak çok mu zordur?" diye sordu Ralph.

"Bunu yürekten yaparsanız, değildir."

"Ah, yüreğim," dedi Ralph. "Eğer yüreğime bağlıysa..."

"Bir yüreğiniz yok mu?"

"Birkaç gün önce vardı, ama o zamandan beri kaybettim."

"Ciddi değilsiniz," diye yorum yaptı Bayan Stackpole; "sorununuz bu." Ama bütün bunlara rağmen, bir iki gün sonra Ralph'ın, dikkatini üzerinde toplamasına tekrar izin verdi ve bu defa onun esrarengiz aksiliği için farklı bir neden ileri sürdü. "Sorununuzun ne olduğunu biliyorum, Bay Touchett," dedi. "Evlenemeyecek kadar iyi olduğunuzu düşünüyorsunuz."

"Sizinle tanışıncaya kadar öyle düşünüyordum, Bayan Stackpole," diye cevap verdi Ralph; "sonra birdenbire fikrimi değiştirdim."

"Daha neler!" diye feryat etti Henrietta, sabırsızlıkla.

"O zaman da bana," dedi Ralph, "yeterince iyi değilmişim gibi geldi."

"Sizi daha iyi bir insan yapardı bu. Ayrıca, göreviniz."

"Ah," diye haykırdı genç adam, "insanın öyle çok görevi oluyor ki! Bu da mı görev?"

"Tabii ki öyle... bunu daha önce hiç bilmiyor muydunuz? Evlenmek herkesin görevidir."

Ralph bir süre düşündü; hayal kırıklığına uğramıştı. Bayan Stackpole'da sevmeye başladığı bir şeyler vardı; çekici bir kadın değilse bile, en azından çok iyi bir arkadaşmış gibi geliyordu ona. Seçkin değildi, ama Isabel'in söylediği gibi, cesurdu ve bunda daima güzel bir şey vardır. Onun bayağı kurnazlıklar sergileyebileceğini tahmin etmemişti; ama bu son sözler ona falsolu bir nota gibi geldi. Evlenilebilir bir genç kadın, yükümlülüğü olmayan bir genç adamı izdivaca teşvik ettiği zaman, davranışının en aşikâr açıklaması özgecil bir dürtü değildir.

"Ah, bakın şimdi, bu konuda pek çok şey söylenebilir," karşılığını verdi Ralph.

"Olabilir, ama en önemli şey bu. Sanki hiçbir kadını kendinize layık görmüyormuşsunuz gibi ortalıkta yapayalnız dolaşmak çok dışlayıcı görünüyor bence, bunu söylemeliyim. Dünyadaki herkesten daha iyi olduğunuzu mu düşünüyorsunuz? Amerika'da insanların evlenmesi olağandır."

"Eğer benim görevimse," diye sordu Ralph, "benzeşim yoluyla, sizin de göreviniz değil midir?"

Bayan Stackpole'un parlak gözleri daha da açıldı.

"Mantığımda bir kusur bulmak gibi safiyane bir umudunuz mu var? Tabii ki evlenmeye herkes kadar hakkım var."

"Eh, o halde," dedi Ralph, "sizi bekâr görmenin beni üzdüğünü söyleyemeyeceğim. Daha ziyade, beni sevindiriyor."

"Hâlâ ciddi değilsiniz. Asla da olmayacaksınız."

"Size ortalıkta yapayalnız dolaşma âdetimden vazgeçmeyi arzu ettiğimi söylediğim gün de ciddi olduğuma inanmayacak mısınız?"

Bayan Stackpole bir an için ona, teknik olarak cesaret verici denebilecek bir cevabı haber verirmiş gibi görünen bir tarzda baktı. Ama bu ifade, onu şaşırtarak, birdenbire bir panik ve hatta içerleme görüntüsüne dönüştü.

"Hayır, o zaman bile inanmayacağım," diye cevap verdi Henrietta, soğuk bir tavırla. Sonra da dönüp gitti.

"Arkadaşına âşık olmadım," dedi Ralph o akşam Isabel'e, "gerçi bu sabah bu konuda bir süre konuştuk."

"Sen de onun hoşuna gitmeyen bir şey söyledin," diye cevap verdi kız.

Ralph hayretle ona baktı. "Beni şikâyet mi etti?"

"Avrupalıların kadınlara karşı tavrında çok aşağılık bir şeyler olduğunu düşündüğünü söyledi bana."

"Bana Avrupalı mı diyor?"

"En kötülerinden. Senin ona bir Amerikalının asla söylemeyeceği bir şey söylediğini anlattı bana. Ama onu tekrarlamadı."

Ralph kendini çınlayan bir kahkaha patlamasının zevkine teslim etti.

"Olağanüstü bir bileşim o. Ona kur yaptığımı mı sanmış?"

"Hayır; sanırım bunu Amerikalılar bile yapıyor. Ama anlaşılan söylediği bir şeyin niyetini yanlış anladığını ve üstüne acımasız bir şey inşa ettiğini düşünmüş."

"Bana evlilik teklif ettiğini düşündüm ve teklifini kabul ettim. Acımasızlık mıydı bu?"

Isabel gülümsedi. "Bana karşı acımasızlıktı. Senin evlenmeni istemiyorum."

"Sevgili kuzinim, insan sizlerin arasında ne yapsın?" diye sordu Ralph. "Bayan Stackpole bana bunun zorunlu görevim olduğunu ve onu yerine getirmem için gereğini yapmanın da kendi görevi olduğunu söylüyor!"

"Büyük bir görev bilinci var onda," dedi Isabel, ciddiyetle. "Gerçekten de öyle ve söylediği her şeyin gerekçesi bu.

Onu bunun için seviyorum. Senin bekâr olmanın büyük bir havailik olduğunu düşünüyor; sana bunu ifade etmek istemiş. Eğer onun seni... seni cezp etmeye çalıştığını düşündüysen, çok yanılmışsın."

"Garip bir şekilde olduğu doğru; ama beni cezp etmeye çalıştığını düşündüm, gerçekten de. Yüzeyselliğimi bağışla."

"Çok kibirlisin. Çıkarcı görüşleri hiç olmadı onun ve senin öyle düşüneceğini asla tahmin etmemiştir."

"İnsan böyle kadınlarla konuşmak için çok alçakgönüllü olmalı, o halde," dedi Ralph, boyun eğerek. "Ama çok tuhaf bir kadın tipi bu. Fazla kişisel... başka insanların öyle olmamasını beklediği düşünülürse. Kapıyı vurmadan içeriye giriyor."

"Evet," diye itiraf etti Isabel, "kapı tokmaklarının varlığını yeterince tanımıyor ve hatta onları biraz yapmacık bir süs olarak görüp görmediğinden emin değilim. İnsanın kapısının aralık durması gerektiğini düşünüyor. Ama ben onu sevmekte sebat ediyorum."

"Bense onu fazla teklifsiz bulmakta sebat ediyorum," diye karşılık verdi Ralph; Bayan Stackpole konusunda iki kat aldanmış olma duygusundan doğal olarak biraz rahatsız olmuştu.

"Eh," dedi Isabel, gülümseyerek, "korkarım ki ondan oldukça kaba olduğu için hoşlanıyorum."

"Senin bu nedeninle gururu okşanırdı!"

"Ona söyleyecek olsam, bu şekilde ifade etmezdim. Onda 'halktan' bir şeyler olduğu için, derdim."

"Halk hakkında ne biliyorsun ki? Ya o ne biliyor, ona bakılırsa?"

"Pek çok şey biliyor; bense onun bir şekilde o büyük demokrasiden... o kıtadan, o ülkeden, o ulustan çıkan bir şey olduğunu hissetmeme yetecek kadarını biliyorum. Bunların tümünün özeti olduğunu söylemiyorum, ondan çok fazla şey beklemek olurdu bu. Ama bunu ima ediyor; bana bunu hatırlatıyor."

"O halde, onu vatansever nedenlerle seviyorsun. Korkarım ki ben tam da bu noktada ona itiraz ediyorum."

"Ah," dedi Isabel, bir tür keyifli iç çekişle, "öyle çok şeyi seviyorum ki! Eğer bir şey beni belli biçimde etkilerse, onu seviyorum. Övünmek istemiyorum, ama oldukça çok yönlüyüm sanırım. İnsanların Henrietta'dan tamamen farklı olmalarını seviyorum... Lort Warburton'ın kız kardeşlerinin tarzında olmalarını, mesela. Bayan Molyneux'lere baktığım sürece, bir tür ideale cevap veriyorlarmış gibi geliyor bana. Sonra Henrietta ortaya çıkıyor ve ondan son derecede etkileniyorum; kendisinden ziyade arkasında duran şeyden."

"Ha, arkadan görünüşünü kastediyorsun," diye önerdi Ralph.

"Söylediği doğru," diye cevap verdi kuzini, "sen asla ciddi olmayacaksın. O ülkeyi seviyorum, çiçek açarak, gülümseyerek, yayılarak nehirlerin ötesinde ve bozkırların bir ucundan diğerine uzanan ve nihayet mavi Pasifik'te son bulan o büyük ülkeyi! Ondan güçlü, tatlı, taze bir koku yükseliyor sanki ve –teşbihte hata olmaz– Henrietta'nın giysilerinde de biraz o koku var."

Isabel bu konuşmayı bitirirken biraz kızardı ve buna kattığı anlık heyecanla birlikte, bu kızarıklık ona o kadar yakıştı ki, sustuktan sonra Ralph bir süre ona gülümseyerek baktı.

"Pasifik'in mavi olduğundan emin değilim," dedi; "ama sen hayal gücü olan bir kadınsın. Ancak, Henrietta çok güzel kokuyor... Henrietta kesinlikle çok güzel kokuyor!"

On Birinci Bölüm

Bundan sonra Ralph, Bayan Stackpole'un sözlerini yanlış yorumlamama kararı aldı; o, kişisel bir görüşle onu canevinden vurduğu zamanlarda bile. Onun görüşüne göre, insanların basit ve homojen organizmalar olduğunun ve kendisine gelince, insan tabiatının, Bayan Stackpole'la tam olarak karşılıklı etkileşme hakkına sahip olamayacak kadar sapkın bir temsilcisi olduğunun farkına vardı. Bu kararını büyük bir incelikle uyguladı ve genç hanım onunla olan ilişkisinde, tabiatının sosyal ifadesi olan o biraz saldırgan açıksözlülüğü kullanmakta herhangi bir engel hissetmedi. Dolayısıyla, Gardencourt'taki konumu –gördüğümüz gibi, Isabel tarafından çok takdir edildiği için ve kendisi de, Isabel'in karakterinde kendi anlayışına bir ruh kardeşi bulmasını sağlayan o güzel yaradılış özgürlüğüne karşı ve kendi deyişiyle, genel havasını tamamen onayladığı Bay Touchett'ın teklifsiz saygıdeğerliğine karşı takdirle dolu olduğu için– son derece rahat olabilirdi; eğer başlangıçta evin hanımı olarak belli bir saygı göstermekle yükümlü olduğunu farz ettiği ufak tefek hanıma karşı dayanılmaz bir güvensizlik beslemeye başlamış olmasaydı. Kısa bir süre sonra bu yükümlülüğün çok hafif olduğunu ve Bayan Touchett'ın, Bayan Stackpole'un nasıl davrandığına pek aldırış etmediğini keşfetmişti. Bayan Touchett

Isabel'e ondan bir "gazeteci kadın" olarak söz etmiş ve yeğeninin böyle bir arkadaş seçmiş olmasını biraz hayretle karşılamıştı; ama Isabel'in arkadaşlarının sadece kendisini ilgilendirdiğini bildiğini ve asla hepsini sevmek ya da kızı kendi sevdikleriyle kısıtlamak gibi bir görev üstlenmediğini eklemişti hemen.

"Eğer yalnız benim sevdiklerimle görüşecek olsan, canım, çok küçük bir çevren olurdu," diye itiraf etti Bayan Touchett, açıksözlülükle; "ve hiçbir erkeği ya da kadını, onu sana tavsiye edecek kadar sevdiğimi sanmıyorum. İş tavsiye etmeye gelince, ciddi bir meseledir bu. Bayan Stackpole'dan hoşlanmıyorum... tarzından hoşlanmıyorum. Fazla yüksek sesle konuşuyor ve bana çok dik dik bakıyor. Bütün hayatı boyunca bir pansiyonda yaşamış olduğuna eminim ve böyle bir yaşam tarzının yarattığı davranış biçiminden nefret ediyorum. Eğer bana kendi davranış biçimimi tercih edip etmediğimi sorarsan, ki kuşkusuz onun çok kötü olduğunu düşünüyorsun, sana onu son derecede tercih ettiğimi söylerim. Bayan Stackpole pansiyon kültüründen nefret ettiğimi biliyor ve bundan nefret ettiğim için benden nefret ediyor, çünkü onun dünyadaki en yüksek kültür olduğunu düşünüyor. Gardencourt bir pansiyon olsaydı, burayı çok daha fazla severdi. Bana gelince, pansiyona fazla bile benzediğini düşünüyorum! Dolayısıyla biz asla geçinemeyiz ve buna uğraşmanın da yararı yok."

Bayan Touchett Henrietta'nın kendisini onaylamadığını tahmin etmekte haklıydı, ama nedenini tam olarak belirleyememişti. Bayan Stackpole'un gelişinden bir iki gün sonra, Amerikan otelleri hakkında bazı hakaretamiz fikirler beyan etmiş, bu da mesleğinin icrasında ülkesinin pratikteki konukseverliğine büyük bir aşinalık edinmiş olan *Interviewer* muhabirinde bir karşıt iddiada bulunma eğilimini kışkırtmıştı. Henrietta Amerikan otellerinin dünyadaki en iyi oteller olduğu kanaatini ifade etmiş ve Bayan Touchett onların en

kötüleri olduğuna dair inancını kaydetmişti. Ralph, ayrılığı gidermek adına, deneysel bir güler yüzlülükle, hakikatin bu iki uç arasında bir yerde olduğunu ve söz konusu tesislerin orta karar olarak tasvir edilmesi gerektiğini önerdi. Ancak Bayan Stackpole tartışmaya yapılan bu katkıyı hor görerek reddetti. Orta kararmış! Eğer dünyadaki en iyi oteller değillerse, o halde en kötü otellerdi, ama bir Amerikan otelinde orta karar hiçbir şey yoktu.

"Farklı bakış açılarından yargılıyoruz, belli ki," dedi Bayan Touchett. "Ben bir birey muamelesi görmekten hoşlanıyorum; sen bir 'taraf' muamelesi görmekten hoşlanıyorsun."

"Ne demek istediğinizi anlamıyorum," diye cevap verdi Henrietta. "Ben Amerikalı bir hanımefendi muamelesi görmekten hoşlanıyorum."

"Zavallı Amerikalı hanımefendiler!" diye haykırdı Bayan Touchett, bir kahkahayla. "Kölelerin köleleri onlar."

"Onlar özgür erkeklerin yoldaşları," diye karşılık verdi Henrietta.

"Hizmetkârlarının yoldaşları onlar... İrlandalı oda hizmetçisinin ve zenci garsonun. Onların işlerini paylaşıyorlar."

"Bir Amerikan evindeki hizmetlilere 'köle' mi diyorsunuz?" diye sordu Bayan Stackpole. "Onlara o şekilde davranmayı arzu ediyorsanız, Amerika'yı sevmemenize şaşmamalı."

"Eğer iyi hizmetkârlarınız yoksa, perişan olursunuz," dedi Bayan Touchett sükûnetle. "Amerika'dakiler çok kötü, ama Floransa'da beş mükemmel hizmetkârım var."

"Beş tanesini ne yapıyorsunuz, anlamıyorum," diye yorumda bulunmaktan kendini alamadı Henrietta. "Etrafımda o pozisyondaki beş kişiyi görmek isteyeceğimi sanmıyorum."

"Onları bazı başka pozisyonlarda görmektense o pozisyonda görmek hoşuma gidiyor," diye haykırdı Bayan Touchett, bir kahkahayla.

"Uşağın olsam beni daha mı çok severdin, canım?" diye sordu kocası.

"Zannetmiyorum; sen çok kötü bir uşak olurdun."

"Özgür erkeklerin yoldaşları... bunu sevdim, Bayan Stackpole," dedi Ralph. "Çok güzel bir tanım."

"Özgür erkekler derken sizi kastetmedim, efendim!"

Ve Ralph'ın komplimanı karşılığında aldığı tek ödül bu oldu. Bayan Stackpole afallamıştı; belli ki, için için feodalizmin esrarengiz bir kalıntısı olduğundan kuşkulandığı bir sınıfı Bayan Touchett'ın böylesine takdir etmesinde hainçe bir şeyler olduğunu düşünüyordu. Belki de bu imge zihnine eziyet ettiği içindi ki, bir sabah ikisi yalnızken Isabel'le konuşuncaya kadar birkaç günün geçmesine izin verdi.

"Sevgili arkadaşım, merak ediyorum, vefasız bir insan mı olmaya başlıyorsun?"

"Vefasız mı? Sana mı, Henrietta?"

"Hayır, o büyük bir acı olurdu; ama o değil."

"Ülkeme mi, o halde?"

"Ah, o hiç olmaz umarım. Liverpool'dan mektup yazdığım zaman, sana söyleyecek özel bir şeyim olduğunu söylemiştim. Ne olduğunu bana hiç sormadın. Tahmin etmiş olduğun için mi?"

"Neyi tahmin etmiş olduğum için? Kural olarak, pek tahmin yürüttüğümü sanmıyorum," dedi Isabel. "Mektubundaki o sözleri şimdi hatırladım, ama itiraf edeyim unutmuştum. Bana söyleyeceğin şey nedir?"

Henrietta hayal kırıklığına uğramış gibiydi ve sabit bakışı bunu ele veriyordu.

"Bunu doğru bir şekilde, önemsermişsin gibi sormuyorsun. Değiştin... başka şeyler düşünüyorsun."

"Ne demek istediğini söyle bana, onu düşüneyim."

"Gerçekten düşünecek misin? Bundan emin olmak istiyorum."

"Düşüncelerimi pek kontrol edemiyorum, ama elimden geleni yapacağım," dedi Isabel.

Henrietta Isabel'e onun sabrını zorlayacak kadar uzun bir süre sessizce baktı, öyle ki kahramanımız nihayet sordu:

"Evleneceğini mi söylemek istiyorsun?"

"Avrupa'yı görünceye kadar değil!" dedi Bayan Stackpole. "Neye gülüyorsun?" diye devam etti. "Demek istediğim, Bay Goodwood vapurda benimle geldi."

"Vay!" diye bağırdı Isabel hemen.

"Haklısın. Onunla epeyce konuştum; senin peşinden gelmiş."

"Sana öyle mi söyledi?"

"Hayır, bana hiçbir şey söylemedi; oradan anladım zaten," dedi Henrietta, zekice. "Senin hakkında pek bir şey söylemedi, ama ben senin hakkında çok konuştum."

Isabel bir süre sessiz kaldı. Bay Goodwood'un adı geçtiğinde biraz yüzü kızarmıştı ve şimdi o kızarıklık yavaş yavaş soluyordu.

"Bunu yaptığına çok üzüldüm," diye yorumda bulundu nihayet.

"Benim için zevkti ve onun dinleyiş tarzı hoşuma gitti. Böyle bir dinleyiciye uzun süre bir şeyler anlatabilirdim; öyle sessizdi, öyle odaklanmıştı ki; hepsini içine çekiyordu."

"Benim hakkımda ne söyledin?" diye sordu Isabel.

"Senin bütün olarak tanıdığım en harikulade yaratık olduğunu söyledim."

"Buna çok üzüldüm. Zaten beni çok beğeniyor; cesaretlendirilmemesi lazım."

"Biraz cesaretlendirilmek için ölüyor. Şimdi yüzü gözümün önünde ve ben konuşurkenki ciddi, dikkatli bakışı. Çirkin bir adamın bu kadar yakışıklı göründüğünü hiç görmedim!"

"Çok saf bir insan o," dedi Isabel. "Ve o kadar da çirkin değil."

"Büyük bir tutku kadar basit bir şey yoktur."

"Büyük bir tutku değil bu; öyle olmadığına çok eminim."

"Eminmişsin gibi söylemiyorsun bunu."

Isabel oldukça soğuk bir havada gülümsedi.

"Bay Goodwood'un kendisine daha güzel söyleyeceğim!"

"Yakında sana bu fırsatı verecek," dedi Henrietta.

Isabel arkadaşının büyük bir güven havasıyla yaptığı bu açıklamaya hiç cevap vermedi.

"Seni değişmiş bulacak," diye sürdürdü o. "Yeni çevrenden etkilenmişsin."

"Bu çok muhtemel. Ben her şeyden etkilenirim."

"Bay Goodwood dışında her şeyden!" dedi Bayan Stackpole, bir kahkahayla.

Isabel cevap olarak gülümsemedi bile ve biraz sonra sordu:

"Benimle konuşmanı mı istedi?"

"Sözcüklerle değil. Ama gözleriyle istedi bunu... ve benimle vedalaşırkenki el sıkışı."

"Böyle yaptığın için teşekkür ederim." Ve Isabel başka tarafa döndü.

"Evet, değişmişsin; burada yeni fikirler edinmişsin," diye devam etti arkadaşı.

"Umarım," dedi Isabel; "insan mümkün olduğu kadar yeni fikirler edinmeli."

"Evet; ama eskilere müdahale etmemeli bunlar."

Isabel tekrar ona doğru döndü. "Eğer geçmişte Bay Goodwood'la ilgili herhangi bir fikrim olduğunu kastediyorsan..." Sonra duraksadı; Henrietta'nın parlak gözleri fena halde büyüyormuş gibi geldi ona.

"Sevgili çocuğum, ona cesaret verdiğin kesin," dedi Bayan Stackpole.

Isabel o an için bu suçlamayı inkâr edecekmiş gibi göründü, ama bunun yerine, az sonra, "Çok doğru; onu cesaretlendirdim gerçekten," dedi. Sonra da arkadaşının Bay Goodwood'dan ne yapmaya niyetli olduğunu öğrenip öğrenmediğini sordu. Bu sorgu, merakına verdiği bir tavizdi, çünkü Henrietta Stackpole'la o beyefendiyi tartışmaktan hoşlanmıyordu ve sadık arkadaşının konuyu ele alışının incelikten yoksun olduğunu düşünüyordu.

"Ona sordum ve bir şey yapmaya niyeti olmadığını söyledi," diye cevap verdi Bayan Stackpole. "Ama buna inanmıyorum; hiçbir şey yapmayacak bir adam değil o. Bir eylem adamı. Başına ne gelirse gelsin, her zaman bir şey yapacaktır ve ne yaparsa yapsın, doğru olacaktır."

"Buna tamamen inanıyorum," dedi Isabel. Henrietta incelikten yoksun olabilirdi; ama yine de, bu canlı beyanın yapıldığını işitmek kızı duygulandırdı.

"Ah, ondan hoşlanıyorsun aslında," diye mırıldandı Henrietta.

"Ne yaparsa yapsın, doğru olacaktır," diye tekrar etti Isabel. "Bir erkek böyle doğaüstü bir yaradılışta olduğu zaman, karşısındakinin ondan hoşlanıp hoşlanmadığının onun için ne önemi vardır?"

"Onun için önemi olmayabilir; insanın kendisi için önemi vardır."

"Ah, benim için ne önemi olduğu, tartıştığımız şey bu değil," dedi Isabel, hafifçe gülümseyerek.

Bu defa arkadaşı çok ciddiydi. "Eh, bana ne; sen değişmişsin," diye cevap verdi. "Daha birkaç hafta önce olduğun kız değilsin ve Bay Goodwood bunu görecek. Her an buraya gelmesini bekliyorum."

"Umarım benden nefret eder, o halde," dedi Isabel.

"Bunu ancak benim, onun bunu yapabileceğine inandığım kadar umut ediyorsundur."

Kahramanımız bu yoruma hiçbir karşılık vermedi; Henrietta'nın, Caspar Goodwood'un Gardencourt'ta boy göstereceği imasının kendisinde uyandırdığı panik hissine dalmıştı. Panik, belki de bu olasılığa bakışındaki huzursuzluğu tarif etmek için fazla ağır bir sözcüktür; ama huzursuzluğu çok yoğundu ve bunun çeşitli haklı nedenleri vardı. Kendini bu olayın imkânsız olduğunu düşündüğüne inandırmaya çalıştı ve daha sonra, kuşkusunu arkadaşına iletti; ama yine de, bundan sonraki kırk sekiz saat boyunca, genç adamın

geldiğinin bildirildiğini duymaya hazır bir halde bekledi. Bu duygu bunaltıcıydı; sanki hava durumu değişecekmiş gibi, ortamı boğucu bir hale getiriyordu; ve Isabel'in Gardencourt'ta kaldığı süre boyunca hava durumu sosyal açıdan öyle uygun olmuştu ki, herhangi bir değişiklik ancak aleyhte olabilirdi. Ama ikinci gün bu gerilim dağıldı. Isabel arkadaş canlısı Bunchie'nin refakatinde parka yürümüş ve bir süre gezindikten sonra, hem halsiz hem de huzursuz bir halde, evin görüş menzilinde, geniş yapraklı bir kayın ağacının altındaki bahçe bankına oturmuştu; burada, oynaşan gölgelerin arasında, siyah kurdelelerle süslü beyaz elbisesiyle çok zarif ve ahenkli bir görüntü oluşturuyordu. Birkaç dakika küçük teriye ile konuşarak kendini oyaladı; onun sahipliğini kuzeniyle paylaşma teklifi olabildiğince tarafsız bir biçimde uygulanmıştı... Bunchie'nin kendi hayli vefasız ve değişken sempatisinin izin verdiği ölçüde tarafsız bir biçimde. Ama bu vesilede ilk defa Bunchie'nin zekâsının sınırlı niteliğinden haberdar oldu; şimdiye kadar daha ziyade kapsamından etkilenmişti. Nihayet, yanına bir kitap alsaymış, iyi olurmuş gibi geldi ona; daha önce, kendini kederli hissettiği zamanlarda, iyi seçilmiş bir cildin yardımıyla bilincinin merkezini saf aklın organına nakledebilmişti. Ancak inkâr edilemezdi ki, son zamanlarda edebiyat ona solmakta olan bir ışık gibi geliyordu ve kendisine, eniştesinin kütüphanesinde hiçbir beyefendinin koleksiyonundan eksik olmaması gereken yazarların eksiksiz bir külliyatı bulunduğunu hatırlattıktan sonra bile, gözleri çimenlikteki serin, yeşil çimlere dalmış, hareketsiz ve eli boş olarak oturmaya devam etti. Biraz sonra derin düşünceleri, ona bir mektup uzatan bir hizmetkârın gelişiyle kesintiye uğradı. Mektup Londra'nın posta damgasını taşıyordu ve adres, tanıdığı bir elyazısıyla yazılmıştı... Hatta mektup ona verildiğinde yazarı aklında olmuş olduğundan, daha da kolayca tanımıştı sanki elyazısını. Kısa bir belgeydi bu ve burada tamamını verebilirim.

SEVGİLİ BAYAN ARCHER–İngiltere'ye gelişimi duymuş olup olmayacağınızı bilmiyorum, ama duymamışsanız bile, sizin için pek sürpriz olmayacak. Hatırlarsınız, üç ay önce Albany'de beni azlettiğiniz zaman, bunu kabul etmemiştim. İtiraz etmiştim. Hatta siz itirazımı ve hakkın benden yana olduğunu kabul edermiş gibi görünmüştünüz. Sizi inandığım şeye ikna etmeme izin vereceğinizi umarak görmeye gelmiştim; bu umudu beslememin gayet iyi nedenleri vardı. Ama siz bu umudu boşa çıkardınız; sizi değişmiş buldum ve bana bu değişiklik için bir neden gösteremediniz. Mantıksız davrandığınızı kabul ettiniz ve verdiğiniz tek taviz buydu; ama çok değersiz bir tavizdi bu, çünkü siz mantıksız bir insan değilsiniz. Hayır, değilsiniz ve hiçbir zaman da olmayacaksınız. İşte bu yüzden sizi tekrar görmeme izin vereceğinize inanıyorum. Size itici gelmediğimi söylediniz bana ve buna inanıyorum; çünkü öyle gelmem için bir neden görmüyorum. Daima sizi düşüneceğim; asla başka birisini düşünmeyeceğim. İngiltere'ye sırf siz burada olduğunuz için geldim; siz gittikten sonra orada kalamazdım; siz içinde olmadığınız için ülkeden nefret ettim. Eğer şu anda bu ülkeyi seviyorsam, yalnız siz burada olduğunuz içindir. Daha önce de İngiltere'ye geldim, ama hiçbir zaman buradan fazla zevk almadım. Gelip yarım saat sizi göremez miyim? Şu anda en yürekten dileğimdir bu. Sadık bendeniz,

CASPAR GOODWOOD.

Isabel, Bay Goodwood'un mektubunu öyle derin bir dikkatle okudu ki, yumuşak çimlerin üstünde yaklaşan adımları fark etmedi. Ancak, mekanik bir hareketle kâğıdı katlayarak başını kaldırdığında, önünde Lort Warburton'ın durmakta olduğunu gördü.

On İkinci Bölüm

Mektubu cebine koydu ve hiçbir telaş emaresi göstermeden, biraz da kendine hâkimiyetine şaşarak, ziyaretçisini bir gülümsemeyle karşıladı.

"Burada olduğunuz söylediler bana," dedi Lort Warburton; "ve kabul salonunda kimse olmadığı ve görmek istediğim kişi aslında siz olduğunuz için, işi fazla uzatmadan geldim."

Isabel ayağa kalkmıştı; o an için, lordun yanına oturmasını istememişti. "Ben de şimdi içeriye gidiyordum," dedi.

"Lütfen bunu yapmayın; burası çok daha hoş; Lockleigh'den geldim; çok güzel bir gün bu." Gülümsemesi özellikle dostane ve cana yakındı, bütün şahsı, kızın onun hakkında edindiği ilk intibanın çekiciliğini oluşturan o iyi duygu ve iyi hal ışınımını yayar gibiydi. Güzel bir haziran havası kuşağı gibi onun etrafını sarıyordu bu.

Ziyaretçisinin bir niyeti olduğu duygusundan kendini kurtaramayan ve hem bu niyetten sakınmayı hem de onunla ilgili merakını gidermeyi arzu eden Isabel, "Biraz dolaşalım, o halde," dedi. Bu niyet daha önce de bir kez gözünün önünde şimşek gibi çakmış ve bildiğimiz gibi, o vesilede ona belli bir panik duygusu vermişti. O panik duygusu, hepsi de itici olmayan birkaç unsurdan oluşuyordu; hatta Isabel birkaç gününü bunları çözümlemekle geçirmiş ve Lort Warbur-

ton'ın kendisine kur yapması fikrinin hoş tarafını, acı veren tarafından ayırmayı başarmıştı. Bazı okuyuculara, genç hanım hem aceleci hem de yersiz bir biçimde titiz davranmış gibi gelebilir; ama eğer suçlama doğruysa, bu olguların ikincisi, onu ilkinin getirdiği itibarsızlıktan muaf tutmaya hizmet edebilir. Kendisini, Lort Warburton hakkında söylediklerini duyduğu gibi, toprak eşrafından birisinin, onun cazibesinin sevdasına kapılmış olduğuna ikna etmeye hevesli değildi; çünkü böyle bir kaynaktan gelecek olan bir beyanat, cevaplayacağından daha çok sayıda soruya yol açardı. Lort Warburton'ın önemli bir şahsiyet olduğuna dair güçlü bir izlenim edinmiş ve bu fikri incelemekle uğraşmıştı. Okuyucuyu gülümsetmek pahasına söylemek gerekir ki, "önemli bir şahsiyet"in kendisine hayranlık duyduğu imasının ona, esirgenmiş olmayı tercih edeceği bir saldırı gibi geldiği anlar olmuştu. Daha önce önemli bir şahsiyet tanımamıştı hiç; anayurdunda önemli şahsiyetler yoktu. Buna benzer meseleleri düşündüğü zaman, karakter ilkesine dayanarak yapmıştı bunu... bir beyefendinin zihninde ve konuşma tarzındaki hoşa giden şeylere dayanarak. Kendisi de bir karakterdi... bunun farkında olmamak elinde değildi; ve şimdiye kadar eksiksiz bir hayat hakkındaki tasavvurları, büyük ölçüde manevi imgelerle ilgili olmuştu... haklarında sorulacak soru, ruhunu memnun edip etmediklerine dair olacak şeylerle. Lort Warburton, karşısında büyük ve parlak bir şekilde yükseliyordu, bu basit kuralla ölçülemeyecek ve farklı türde bir değerlendirme gerektiren bir nitelikler ve güçler derlemesi olarak... hızla ve serbestçe hüküm verme alışkanlığında olan kızınsa bağışlayacak sabrı olmadığını hissettiği bir değerlendirmeydi bu. Tabii, bunun için kestirme bir yol bulunurdu ve Lort Warburton belli ki çok mükemmel bir insan olduğundan, muhtemelen aynı zamanda güvenli bir yol olurdu bu. Isabel bütün bunları kendi kendisine söyleyebiliyor, ama bunun inandırıcı gücünü hissedemiyordu. Hissettiği, toprak,

siyaset, toplum eşrafından birisinin onu, kendisinin yaşadığı ve hareket ettiği sistemin içine çekmek için bir entrika tasarlamış olduğuydu. Emredici değil, ama ikna edici olan bir içgüdü, karşı koymasını söylüyordu ona... fiilen kendine ait bir sistemi ve yaşam alanı olduğunu mırıldanıyordu. Bundan başka şeyler de söylüyordu... birbirini hem yalanlayan hem de doğrulayan şeyler; bir kızın kendini Lort Warburton gibi bir adama emanet etmekten çok daha kötü şeyler de yapabileceğini ve onun sistemini biraz da onun bakış açısından görmenin çok ilginç olacağını; ancak, öte yandan, belli ki o sistemde sadece ayak bağı olarak göreceği birçok şey bulunduğunu ve bütününde bile, onu kabul edilmez kılacak ağır ve katı bir şeyler olduğunu. Üstelik, kısa bir süre önce Amerika'dan gelmiş, hiçbir sistemi olmayan genç bir adam vardı; ama kendisini, onun karakterinin zihninde bıraktığı izlenimin hafif olduğuna ikna etmeye çalışmak faydasızdı. Cebinde taşıdığı mektup bunun aksini yeterince hatırlatıyordu ona. Ancak, daha o kendini sunmadan, bir İngiliz asilzadesini kabul edip etmemesi gerektiğini etraflıca düşünen ve bütün olarak daha iyisini yapabileceğini inanmaya eğilimli olan Albany'li bu saf genç kadına gülmemenizi bir daha söylemeye cüret ediyorum. Büyük iyi niyet sahibi bir insandı o ve bilgeliğinde çok miktarda akılsızlık vardıysa da, onu sert bir şekilde yargılayanlar, daha sonra ancak, neredeyse doğrudan doğruya bir merhamet çağrısı oluşturacak miktarda bir akılsızlık pahasına, tutarlı bir bilgeliğe ulaştığını keşfederek tatmin olabilirler.

Lort Warburton yürümeye, oturmaya ya da Isabel'in teklif edeceği herhangi bir şeyi yapmaya tamamen hazır gibiydi ve her zamanki, sosyal bir erdemi icra etmekten özellikle memnun olma havasıyla, ona bu güvenceyi verdi. Ama buna rağmen, duygularına hâkim bir durumda değildi ve bir süre sessizce, belli etmeden ona bakarak yanında yürürken, gözlerinde ve yanlış yöneltilmiş gülüşünde bir mahcubiyet

vardı. Evet, kuşkusuz –bu noktaya dokunmuş olduğumuza göre, bir an için tekrar ona dönebiliriz– İngilizler dünyadaki en romantik insanlardır ve Lort Warburton bunun bir örneğini vermek üzereydi. Bütün arkadaşlarını hayrete düşürecek, bir çoğunun canını sıkacak ve yüzeysel olarak bakınca, beğenilecek bir yanı olmayan bir adım atmak üzereydi. Yanında, çimenlerin üzerinde yürüyen genç hanım, hakkında çok şey bildiği, denizin ötesindeki garip bir ülkeden geliyordu; onun ataları, ilişki içinde olduğu insanlar, türlerine özgü olan yönleri dışında, zihninde çok belirsizdi; bu yönleriyleyse, kendilerini belli bir canlılıkla ortaya koyuyorlardı. Bayan Archer'ın ne bir serveti ne de bir erkeği halkın gözünde haklı çıkaracak cinsten bir güzelliği vardı ve onun yanında sadece yaklaşık yirmi altı saat geçirmiş olduğunu hesap etti. Bütün bunları toplam olarak gözden geçirmişti... durulması için ortaya çıkan en cömert fırsatlardan faydalanmayı reddetmiş olan bu dürtünün sapkınlığını ve insanların, özellikle daha çabuk yargılayan yarısının temsil ettiği yargısını; bunlarla iyice yüzleşmiş ve sonra onları düşüncelerinden uzaklaştırmıştı. Onlara ceketinin iliğindeki gül goncasından daha fazla aldırış etmiyordu. Ömrünün daha büyük kısmında arkadaşlarına itici gelmekten çaba harcamadan kaçınabilen bir adamın şansıdır ki, böyle bir davranışa ihtiyaç hâsıl olduğu zaman, rahatsız edici çağrışımlarla lekelenmez bu.

"Umarım, hoş bir yolculuk yapmışsınızdır," dedi, yanındaki insanın tereddüdünü gözlemleyen Isabel.

"Sırf beni buraya getirdiği için hoş olurdu, her halükârda," diye cevap verdi Lort Warburton.

"Gardencourt'u bu kadar çok mu seviyorsunuz?" diye sordu kız; onun kendisinden bir şey talep edeceğine gittikçe daha çok emin oluyordu; eğer o tereddüt ederse, ona meydan okumamayı, ama eğer devam ederse, mantığının bütün sessizliğini korumayı diliyordu. Birdenbire durumunun, birkaç hafta önce son derece romantik olarak görmüş olaca-

ğı bir durum olduğunu fark etti; eski bir İngiliz kır evinin parkı, ön planı süsleyen, dikkatle incelendiğinde kendisiyle kayda değer benzerlikler taşıdığı görülecek genç bir hanıma kur yapan yerel bir asilzade.

"Gardencourt'la hiç ilgilenmiyorum," dedi Lort Warburton. "Yalnız size ilgi duyuyorum."

"Bunu söylemeye hakkınız olamayacak kadar kısa bir süredir tanıyorsunuz beni ve ciddi olduğunuza inanamam."

Isabel'in bu sözleri tamamen samimi değildi, çünkü onun ciddi olduğundan hiçbir kuşkusu yoktu. Bunlar sadece, kesinlikle farkında olduğu, onun az önce telaffuz ettiği sözlerin toplumda genel olarak şaşkınlık yaratacak cinsten olduğu gerçeğinin takdiriydi. Üstelik, eğer onu ikna etmek için, Lort Warburton'ın havai bir insan olmadığına dair zaten edinmiş olduğu görüşten başka bir şeylere daha ihtiyaç olmuş olsaydı, ona cevap verirken lordun sesindeki ton kesinlikle bu amaca hizmet ederdi.

"Böyle bir meselede insanın hakkı zamanla ölçülmez, Bayan Archer; o duygunun kendisiyle ölçülür. Üç ay bekleyecek olsam, hiçbir şey fark etmezdi; kastettiğim şeyden, bugün olduğumdan daha emin olmazdım. Tabii ki sizi çok az gördüm; ama izlenimim daha tanıştığımız ilk saatte oluştu. Hiç vakit kaybetmedim; size daha o zaman âşık oldum. Romanlarda dendiği gibi, ilk bakışta aşktı bu; bunun hayali bir deyim olmadığını biliyorum artık ve sonsuza kadar romanlara daha iyi gözle bakacağım. Burada geçirdiğim o iki gün bunu kesinleştirdi; bunu yaptığımı fark edip etmediğinizi bilmiyorum, ama size olabildiğince dikkat ediyordum... zihinsel olarak, demek istiyorum. Söylediğiniz hiçbir şeyi, yaptığınız hiçbir şeyi kaçırmıyordum. Geçen gün Gardencourt'a geldiğinizde –daha doğrusu, evimden gittiğinizde– tamamen emin oldum. Yine de, bunu düşünmeye ve kendimi sıkıca sorgulamaya karar verdim. Bunu yaptım da; bütün bu günler boyunca başka hiçbir şey düşünme-

dim. Böyle şeylerde hata yapmam; çok tedbirli bir adamım ben. Kolayca ateş almam, ama etkilendiğim zaman, ömür boyu sürer bu. Ömür boyu, Bayan Archer, ömür boyu," diye tekrarladı Lort Warburton, Isabel'in duyduğu en yumuşak, en müşfik, en hoş sesle ve ona, kendini duygunun daha düşük nitelikli yanlarından –ateşinden, şiddetinden, mantıksızlığından– arındırmış bir tutkunun ışığıyla parlayan ve rüzgârsız bir yerdeki lamba kadar kararlı biçimde yanan gözlerle bakarak.

O konuşurken, sessiz bir duygu birliğiyle, gittikçe daha yavaş yürümeye başlamışlardı; nihayet durdular ve Lort Warburton kızın elini tuttu.

"Ah, Lort Warburton, beni hiç tanımıyorsunuz!" dedi Isabel, çok nazikçe; ve yine nazikçe elini geri çekti.

"Beni bununla kışkırtmayın; sizi daha iyi tanımıyor olmam zaten beni yeterince mutsuz ediyor; bu tamamen benim kaybım. Ama istediğim bu ve en iyi yolu takip ettiğimi sanıyorum. Eğer karım olursanız, o zaman sizi tanıyacağım ve sizi ne kadar beğendiğimi söylediğimde, bunun cehaletten kaynaklandığını söyleyemeyeceksiniz."

"Siz beni çok az tanıyorsanız eğer, ben sizi daha da az tanıyorum," dedi Isabel.

"Kendinizin aksine, tanıdıkça daha iyi görünmeyebileceğimi mi söylemek istiyorsunuz? Ah, tabii, bu çok mümkün. Ama sizinle böyle konuştuğuma göre, sizi hoşnut etmeye çalışmaya ne kadar kararlı olduğumu bir düşünün! Benden biraz olsun hoşlanıyorsunuz, değil mi?"

"Sizden çok hoşlanıyorum, Lort Warburton," diye cevap verdi kız; ve o anda ondan pek çok hoşlandı.

"Bunu söylediğiniz için size teşekkür ederim; beni bir yabancı gibi görmediğinizi gösteriyor. Hayatın diğer bütün ilişkilerini çok takdir edilecek bir biçimde yürütmüş olduğuma gerçekten inanıyorum ve çok daha fazla önemsediğime göre, size kendimi sunduğum bu ilişkiyi neden aynı şekilde

yürütmeyeyim? Beni iyi tanıyan insanlara sorun; benim adıma konuşacak arkadaşlarım var."

"Arkadaşlarınızın tavsiyesine ihtiyacım yok," dedi Isabel.

"Bakın, şimdi beni çok sevindirdiniz. Kendiniz de bana inanıyorsunuz."

"Tamamen," diye beyan etti Isabel ve gerçek buydu.

Refakatçisinin gözlerindeki ışık bir gülümsemeye dönüştü ve o, sevinçle uzun bir soluk verdi.

"Eğer yanılıyorsanız, Bayan Archer, sahip olduğum her şeyi kaybedeyim!"

Isabel onun bunu zengin olduğunu hatırlatmak amacıyla söyleyip söylemediğini merak etti ve derhal bu amaçla söylemediğinden emin hissetti kendini. Lort hakikaten öyle düşünüyordu, kendisinin de söyleyebileceği gibi; gerçekten de, konuşmakta olduğu herhangi birisinin hafızasına güvenle bırakabilirdi, özellikle izdivaç teklif ettiği birisininkine. Isabel huzursuz olmamak için dua etmişti ve zihni oldukça sakindi; dinlerken ve bu önemsiz eleştiriye teslim olmak için ne söylemesinin daha iyi olacağını düşünürken bile. Kendisi sormuş olsa, ne söyleyeceğini düşünürken. En öncelikli dileği, olabildiğince onun kendisine söyledikleri kadar nazik bir şey söylemekti. Lordun sözleri kesin bir inandırıcılık taşıyordu; onun kendisini sevdiğini hissediyordu.

"Teklifiniz için anlatamayacağım kadar müteşekkirim," diye karşılık verdi, nihayet; "büyük onur verdi bana."

"Ah, bunu söylemeyin!" diye haykırdı Lort Warburton. "Böyle bir şey söylemenizden korkuyordum. Bu tür şeylerle ne alakanız var, anlamıyorum. Neden bana teşekkür ettiğinizi anlamıyorum... beni dinlediğiniz için size teşekkür etmesi gereken benim; böyle paldır küldür üzerinize gelen, bu kadar az tanıdığınız bir adamı dinlediğiniz için. Elbette çok büyük bir soru bu; buna kendim cevap vermek zorunda kalmaktansa sormayı tercih edeceğimi söylemeliyim size. Ama

onu dinleyiş tarzınız –ya da en azından, dinlemiş olmanız– bana biraz umut veriyor."

"Fazla umut etmeyin," dedi Isabel.

Yoldaşı, sanki böyle bir uyarı belki de sevincin oynaşması... coşkunun işvebazlığı olarak alınabilirmiş gibi, ciddiyetinin arasında yine gülümseyerek, "Ah, Bayan Archer!" diye mırıldandı.

"Hiç umut etmemeniz için yalvarsam çok şaşırır mıydınız?" diye sordu Isabel.

"Şaşırmak mı? Şaşırmakla ne kastettiğinizi bilmiyorum. Öyle olmazdı; çok daha kötü bir duygu olurdu."

Isabel yine yürümeye başladı; birkaç dakika sessiz kaldı.

"Size zaten çok saygı duyduğum halde, sizi iyi tanırsam, hakkınızdaki kanaatimin ancak yükseleceğinden çok eminim. Ama sizin hayal kırıklığına uğramayacağınızdan hiçbir şekilde emin değilim. Bunu da kesinlikle basmakalıp bir alçakgönüllülükten söylemiyorum; sözlerim tamamen samimi."

"Bunu göze almaya razıyım, Bayan Archer," diye cevap verdi yoldaşı.

"Dediğiniz gibi, çok büyük bir soru bu; çok zor bir soru."

"Bir anda cevap vermenizi beklemiyorum, elbette. Gerektiği kadar uzun bir süre düşünün. Eğer beklemekle kazanç sağlayabileceksem, seve seve uzun zaman beklerim. Yalnız sonunda yüreğimde yatan mutluluğun cevabınıza bağlı olduğunu unutmayın."

"Sizi merakta bırakmaktan büyük üzüntü duyarım," dedi Isabel.

"Ah, aldırış etmeyin. Bugün kötü bir cevap almaktansa altı ay sonra iyi bir cevap almayı fazlasıyla tercih ederim."

"Ama altı ay sonra bile size iyi bulacağınız bir cevap verememem çok muhtemel."

"Neden, benden sahiden hoşlandığınıza göre?"

"Ah, bundan asla kuşku duymamalısınız," dedi Isabel.

"Eee, o halde, daha ne istediğinizi anlayamıyorum."

"Mesele ne istediğim değil; ne verebileceğim. Size uygun olacağını sanmıyorum; gerçekten sanmıyorum."

"Bunun için endişelenmenize gerek yok; o benim sorunum. Kraldan daha kralcı olmanıza gerek yok."

"Sadece o değil," dedi Isabel; "herhangi birisiyle evlenmeyi arzu ettiğimden emin değilim."

"Muhtemelen etmiyorsunuz. Birçok kadının işe o şekilde başladığından kuşkum yok," dedi lort cenapları; beyan edilmeli ki, telaffuz ederek, böylece endişesini giderdiği bu kurala hiçbir şekilde inanmıyordu. "Ama çoğu zaman ikna olurlar."

"Ah, olmak istedikleri için!"

Ve Isabel hafifçe güldü.

Talibinin yüzü asıldı ve o, bir süre sessizlik içinde Isabel'e baktı.

"Korkarım tereddüt etmenize neden olan şey, benim İngiliz olmam," dedi biraz sonra. "Eniştenizin kendi ülkenizde evlenmeniz gerektiğini düşündüğünü biliyorum."

Isabel bu iddiayı belli bir ilgiyle dinledi; Bay Touchett'ın Lort Warburton'la onun izdivaç ihtimallerini tartışabileceği hiç aklına gelmemişti.

"Bunu size o mu söyledi?" diye sordu.

"Böyle bir yorum yaptığını hatırlıyorum; belki de genel olarak Amerikalılardan bahsediyordu."

"Kendisi İngiltere'de yaşamayı çok hoş bulmuş gibi görünüyor," dedi Isabel, biraz ters gelmiş olabilecek, ama hem eniştesinin resim kadar güzel yaşam koşullarının daima farkında olduğunu, hem de genel olarak herhangi bir şekilde dar bir açıdan bakmak zorunda kalmaktan kaçınma eğilimini ifade eden bir tavırla.

Yoldaşına umut verdi bu ve hemen hararetle bağırdı:

"Ah, sevgili Bayan Archer, şu bizim İngiltere'miz çok iyi bir ülke, biliyorsunuz! Onu biraz cilaladığımızda daha da iyi olacak."

"Yo, cilalamayın, Lort Warburton; onu rahat bırakın; böyle seviyorum onu."

"E, o halde, eğer onu seviyorsanız, teklif ettiğim şeye itirazınızı anlamakta gittikçe daha çok güçlük çekiyorum."

"Korkarım ki size anlatamıyorum."

"En azından denemelisiniz; zekâm fena değildir. Şeyden... iklimden mi korkuyorsunuz? Kolaylıkla başka bir yerde yaşayabiliriz, biliyorsunuz. İkliminizi seçebilirsiniz, dünyanın dört bir yanından."

Bu sözler Isabel'in yüreğine dokunan duygulu bir hevesle telaffuz edilmişti ve o an, "Lort Warburton, bir kadının bu dünyada kendini sizin sadakatinize emanet etmekten daha iyi bir iş yapması imkânsız," diye cevap verme dürtüsünü kuvvetle ve basitçe hissedebilmek için serçeparmağını feda ederdi.

Ama bu dürtüyü tasavvur edebildiği halde, fiiliyata geçmesine izin veremedi; hayal gücü büyülenmiş, ama esir düşmemişti. Nihayet söylemeyi akıl ettiği şey, çok farklı bir şeydi... cevap verme ihtiyacını bütünüyle erteleyen bir şey. "Sizden bugün bu konuda daha fazla bir şey söylememenizi istersem, acımasız olduğumu düşünmeyin."

"Elbette, elbette!" diye haykırdı Lort Warburton. "Dünyayı verseler sizi sıkmak istemem."

"Bana düşünecek çok şey verdiniz ve size söz veriyorum, hakkını vereceğim."

"Sizden tek istediğim bu, tabii... ve mutluluğumun sizin ellerinizde olduğunu unutmamanız."

Isabel bu uyarıyı büyük bir saygıyla dinledi, ama biraz sonra, "Size söylemeliyim ki, düşüneceğim şey, istediğiniz şeyin imkânsız olduğunu sizi bedbaht etmeden bildirmenin yolu olacak."

"Bunu yapmanın bir yolu yok, Bayan Archer. Beni reddederseniz, beni öldürmüş olursunuz, demeyeceğim; bundan ölmem. Ama daha kötüsü olurum; amaçsızca yaşarım."

"Yaşayacak ve benden daha iyi bir kadınla evleneceksiniz."

"Bunu söylemeyin, lütfen," dedi Lort Warburton, büyük bir ciddiyetle. "İkimize karşı da adil değil bu."

"Daha kötü bir kadınla evleneceksiniz, o halde."

"Eğer sizden daha iyi kadınlar varsa, o zaman kötü olanları tercih ederim; bütün söyleyebileceğim bu," diye devam etti lort, aynı ciddiyetle. "Zevkler tartışılmaz."

Onun ciddiyeti, Isabel'in de kendisini aynı derecede ciddi hissetmesine yol açtı ve lorttan, şimdilik bu konuyu bırakmasını bir daha rica ederek gösterdi bunu. "Kendim sizinle konuşacağım, çok yakında," dedi. "Belki de size yazarım."

"Size uygun bir zamanda, evet," diye cevap verdi lort. "Ne kadar vaktinizi alırsa alsın, bana uzun gelecektir, ama buna razı olmalıyım sanırım."

"Sizi merakta bırakmayacağım; sadece biraz aklımı toplamak istiyorum."

Lort melankolik bir tavırla içini çekti ve bir süre ellerini arkasında tutarak, av kırbacını gergince, kısa kısa sallayarak ona baktı. "Ondan çok korktuğumu biliyor musunuz... sizin o aklınızdan?"

Kahramanımızın biyografi yazarı neden olduğunu pek bilemiyor, ama bu soru onu irkiltti ve yanaklarına farkına vardığı bir kızarıklık verdi. Bir an o da lorda baktı ve sonra, sesinde neredeyse onun merhametini uyandıracak bir tonla, "Ben de öyle, lordum!" diye ünledi.

Ancak, lordun merhameti harekete geçmedi; sahip olduğu bütün acıma melekesi kendine gerekiyordu. "Ah! İnsaflı olun, insaflı olun," diye mırıldandı.

"Gitseniz iyi olur bence," dedi Isabel. "Size yazacağım."

"Pekâlâ; ama ne yazarsanız yazın, gelip sizi göreceğim." Ve sonra durup düşündü; gözleri, söylenen her şeyi anlamış gibi bir havası olan ve bu münasebetsizliği, kadim bir kayın ağacının kökleriyle ilgili yapmacık bir merak nöbetiyle gide-

riyormuş gibi davranan Bunchie'nin uyanık çehresine dikilmişti. "Bir şey daha var," dedi Lort Warburton. "Biliyor musunuz, eğer Lockleigh'den hoşlanmıyorsanız –rutubetli falan olduğunu düşünüyorsanız– hiçbir zaman elli milden daha yakınına gitmeniz gerekmez. Rutubetli değil, bu arada; evi inceden inceye gözden geçirttim; tamamen sağlığa uygun. Ama eğer onu beğenmezseniz, orada yaşamayı aklınıza bile getirmenize ihtiyaç yok. Bu konuda kesinlikle hiçbir güçlük çıkmaz; başka bir sürü ev var. Sadece söyleyeyim dedim; bazı insanlar hendekleri sevmezler, bilirsiniz. Hoşça kalınız."

"Hendeklere bayılırım," dedi Isabel. "Hoşça kalın."

Lort elini uzattı ve Isabel de bir an için ona elini verdi... lordun başını eğerek onu öpebileceği kadar uzun bir an. Sonra lort, av kırbacını küçük, hızlı hareketlerle sallayarak, süratle uzaklaştı. Çok gergin olduğu belliydi.

Isabel de gergindi, ama tahmin etmiş olabileceği kadar etkilenmemişti. Hissettiği şey, büyük bir sorumluluk, büyük bir seçim güçlüğü değildi; çünkü meselede herhangi bir seçim yokmuş gibi görünüyordu ona. Lort Warburton'la evlenemezdi; bu fikir şimdiye kadar beslemiş olduğu ya da şimdi besleyebileceği herhangi bir mutluluk hayaline tekabül etmiyordu. Bunu ona yazmalı, onu ikna etmeliydi ve bu görev nispeten basitti. Ama onu hayrete düşürerek rahatsız eden şey, sadece büyük bir fırsatı reddetmenin ona bu kadar az şeye mal olmasıydı. Bu hangi vasıflarla yapılabilirse, Lort Warburton ona büyük bir fırsat sunmuştu; durumun rahasız edici yanları olabilirdi, hoşuna gitmeyecek unsurlar barındırabilirdi, ama Isabel, yirmi kadından on dokuzunun kendini olağanüstü bir şevkle buna adapte edeceğine inanmakla kendi cinsine haksızlık etmiş olmuyordu. O halde, neden bu durum ona da kendini kabul ettirmiyordu? O kimdi ki, neydi ki, kendini üstün görüyordu? Bu büyük fırsattan daha büyük olduğunu iddia eden hangi hayat görüşü, hangi kader tasarısı, hangi mutluluk kavramı vardı

onun? Eğer bunu yapmayacaksa, o zaman önemli şeyler yapmalıydı, bundan daha önemli şeyler. Zavallı Isabel zaman zaman kendine fazla gururlu olmaması gerektiğini hatırlatma fırsatını yakalıyordu ve hiçbir şey böyle bir tehlikeden kurtarılmak için ettiği dua kadar samimi olamazdı; çünkü gururun soyutlanmışlığı ve yalnızlığı, onun zihninde ıssız bir yerin dehşetini taşıyordu. Eğer Lort Warburton'ı kabul etmesine engel olan şey gururduysa, fena halde yersiz bir gururdu bu; Isabel ondan hoşlandığının o kadar bilincindeydi ki, durumun bu olmadığına kendini temin etmeye girişti. Onunla evlenemeyecek kadar çok hoşlanıyordu ondan, mesele buydu; bir şey ona, tatmin olmayacağını söylüyordu ve bu kadar çok şey sunan bir adamı, eleştirmeye eğilimli olan bir eşe mahkûm etmek, özellikle ayıplanacak bir hareket olurdu. Ona teklifini düşüneceğine dair söz vermişti ve lort ondan ayrıldıktan sonra, ağır ağır onun kendisini bulduğu banka döndüğü ve düşüncelere daldığı zaman, sözünü tutuyormuş gibi görünmüş olabilirdi. Ama durum bu değildi; kendisinin soğuk, katı bir kız olup olmadığını düşünüyordu; nihayet ayağa kalkıp oldukça hızlı bir biçimde eve döndüğü zaman, Lort Warburton'a söylediği gibi, gerçekten de kendinden korktuğu içindi bu.

On Üçüncü Bölüm

Eniştesine Lort Warburton'ın ona söylediklerinden bahsetmesine yol açan, bu duyguydu, fikir danışma arzusu değil... böyle bir arzusuysa kesinlikle yoktu. Birisiyle konuşmak istiyordu; kendini daha doğal, daha insani hissedecekti ve bu amaç için enişetesi, hem teyzesinden hem de arkadaşı Henrietta'dan daha cazip göründü ona. Tabii, kuzeni de bir sırdaş olabilirdi; ama bu belirli meseleyi Ralph'a açmak hoşuna gitmezdi. Böylece ertesi gün kahvaltıdan sonra bir fırsat aradı. Eniştesi öğlene kadar asla odasından ayrılmazdı; ama kafadarları dediği kişileri giyinme odasında kabul ederdi. Isabel kesinlikle böyle adlandırılan sınıfta yerini almıştı; geri kalanlara gelince, bu sınıfa yaşlı adamın oğlu, doktoru, kişisel hizmetkârı ve hatta Bayan Stackpole dahildi. Bayan Touchett listede bulunmuyordu ve bu, Isabel'in eniştesini yalnız bulmasına engel teşkil etmeyen bir şeydi. Eniştesi odasının açık penceresinin önünde, karmaşık bir tekerlekli sandalyede oturuyor, parkın ve nehrin üzerinden batıya bakıyordu; gazeteleri ve mektupları yanına yığılmış, tuvaleti yeni ve ihtimamla yapılmış ve pürüzsüz, düşünceli yüzü iyi niyetli bir beklenti ifadesine bürünmüştü.

Isabel doğrudan doğruya konuya girdi. "Sizi Lort Warburton'ın bana evlenme teklif ettiğinden haberdar etmeliyim, sanırım. Teyzeme söylemem gerekir, herhalde; ama önce size söylemek daha iyi olurmuş gibi geldi bana."

Yaşlı adam hiçbir şaşkınlık ifade etmedi, ama gösterdiği güven için Isabel'e teşekkür etti. "Bir mahzuru yoksa, onu kabul edip etmediğini söyler misin bana?" diye ekledi.

"Henüz ona kesin bir cevap vermedim; düşünmek için biraz zaman istedim, çünkü böylesi daha saygılı bir davranışmış gibi geliyor. Ama onu kabul etmeyeceğim."

Bay Touchett bunun üzerine hiçbir yorum yapmadı; insancıllık açısından meseleye nasıl bir ilgi gösterirse göstersin, etkin bir söz hakkı olmadığını düşünüyormuş gibi bir havası vardı. "Eh, burada başarılı olacağını söyledim sana. Amerikalılara çok değer veriliyor."

"Hem de çok," dedi Isabel. "Ama nankör görünmek pahasına, Lort Warburton'la evlenebileceğimi sanmıyorum."

"Şey," diye devam etti eniştesi, "yaşlı bir adam, genç bir hanımın adına hüküm veremez, tabii. Kararını vermeden önce bana sormadığına sevindim. Herhalde sana söylemeliyim," diye ekledi ağır ağır, ama pek bir önemi yokmuş gibi, "üç gündür bütün meseleyi biliyorum."

"Lort Warburton'ın ruh halini mi?"

"Niyetlerini, burada dedikleri gibi. Bana bütün bunları anlatan çok hoş bir mektup yazdı. Onu görmek ister miydin?" diye sordu yaşlı adam, lütufkârca.

"Teşekkür ederim; bunu istediğimi sanmıyorum. Ama size yazdığına sevindim; bunu yapması doğruydu ve o kesinlikle doğru şeyi yapardı."

"Ah, ondan sahiden hoşlanıyorsun, zannederim!" diye beyan etti Bay Touchett. "Hoşlanmıyormuş gibi davranmana lüzum yok."

"Ondan son derecede hoşlanıyorum; bunu kabul etmekte tamamen serbestim. Ama şu anda hiç kimseyle evlenmek istemiyorum."

"Yoluna daha çok hoşlanabileceğin birisinin çıkabileceğini düşünüyorsun. Eh, bu çok muhtemel," dedi Bay

Touchett; adeta kararını kolaylaştırarak ve onun için neşeli nedenler bularak kıza şefkatini göstermek istermiş gibiydi.

"Başkasıyla tanışmasam da umurumda değil; Lort Warburton'dan yeterince hoşlanıyorum," dedi Isabel, bazen konuştuğu kişileri irkilten ve hatta sinirlendiren, ani bir bakış açısı değişikliğiymiş gibi görünen bir şekilde.

Ancak, eniştesi bu duyguların ikisine karşı da dirençliymiş gibiydi.

"Dört dörtlük bir adam o," diye söze başladı yeniden, cesaret verme olarak algılanabilecek bir tonla. "Mektubu, birkaç haftadır aldığım en hoş mektuplardan biriydi. Galiba onu sevmemin nedenlerinden biri, tamamen senin hakkında olmasıydı; yani kendisi hakkında olan kısım haricinde. Bütün bunları sana anlatmıştır, herhalde."

"Ona sormak istediğim her şeyi anlatmaya hazırdı," dedi Isabel.

"Ama merak etmedin, öyle mi?"

"Merakım anlamsız olurdu... bir kez teklifini reddetmeye karar verdikten sonra."

"Teklifini yeteri kadar cazip bulmadın mı?" diye sordu Bay Touchett.

Kız bir süre sessiz kaldı.

"Öyleydi herhalde," diye itiraf etti biraz sonra. "Ama neden olduğunu bilmiyorum."

"Neyse ki, hanımlar neden göstermek zorunda değildirler," dedi eniştesi. "Böyle bir fikirde cazip olan çok şey var; ama İngilizler neden bizi cazip vaatlerle kandırarak anayurdumuzdan koparmak istiyorlar, anlamıyorum. Onları oraya çekmeye çalıştığımızı biliyorum; ama nüfusumuz yetersiz olduğu için yapıyoruz bunu. Biliyorsun, burada oldukça kalabalıklar. Ancak, her yerde genç hanımları cezp etmeye yer var, herhalde."

"Burada size de yer varmış gibi görünüyor," dedi, gözlerini parkın geniş gezi alanlarında gezdirmekte olan Isabel.

Bay Touchett kurnaz, bilinçli bir edayla gülümsedi.

"Her yerde yer var, canım, eğer bedelini ödersen. Bazen bunun için fazla bedel ödemiş olduğumu düşünüyorum. Belki sen de fazla bedel ödemek zorunda kalabilirsin."

"Belki kalabilirim," diye cevap verdi kız.

Bu hatırlatma ona, kendi düşüncelerinde bulduğundan daha belirli bir dayanak verdi ve eniştesinin dostane kurnazlığının, ikilemine iştirak etmesi ona, yaşamın doğal ve mantıklı duygularıyla uğraşmakta olduğunu ve bütünüyle zihinsel hevesin ve belirsiz hırsların kurbanı olmadığını kanıtlar gibiydi... Lort Warburton'ın cazip teklifinin ötesine, tanımsız ve belki de tavsiye edilmez bir şeye uzanan hırsların. Bu nazik noktada tanımsız bir şeyin Isabel'in davranışları üzerinde bir etkisi vardıysa, ne kadar şekillenmemiş de olsa, Caspar Goodwood'la birleşme düşüncesi değildi bu; çünkü kendini İngiliz talibine kabule eğilimli bir biçimde kulak vermeye ne kadar yetkisiz görmüş olursa olsun, Boston'dan gelen genç adamın ona tamamen sahip olmasına izin verme eğiliminden de en az o kadar uzaktı. Onun mektubunu okuduktan sonra, nihai olarak sığındığı duygu, onun yurtdışına gelmiş olmasına eleştirici bir bakıştı; çünkü onun kendisi üzerindeki etkisinin bir kısmını, sanki özgürlük duygusunu elinden alıyor gibi olması oluşturuyordu. Kendini arz ediş tarzında, fazla zorlayıcı bir şeyler, boğucu ve kısıtlayıcı bir şeyler vardı. Zaman zaman onun hoşnutsuzluğunun imgesi kıza musallat olmuş ve yaptıklarından hoşlanıp hoşlanmayacağını merak etmişti... başka hiç kimseye aynı derecede hasretmediği bir düşünceydi bu. Güçlük şuradaydı ki, Caspar Goodwood onda, şimdiye kadar tanımış olduğu bütün erkeklerden daha büyük, zavallı Lort Warburton'dan daha büyük bir enerji izlenimi bırakıyordu (artık lort cenaplarına bu sıfatın avantajını tanımaya başlamıştı). Hoşuna gitsin ya da gitmesin, her halükârda onda çok güçlü bir şeyler vardı; insan onunla olağan te-

masında bile bununla baş etmek zorunda kalıyordu. O anda, azalmış bir serbestlik fikri Isabel'e özellikle sevimsiz geliyordu; çünkü kısa bir süre önce Lort Warburton'ı reddetmeye karar vererek bağımsızlığına bir tür kişisel vurgu yapmışmış gibi hissediyordu kendini. Bazen Caspar Goodwood kendisini kaderinin yanına yerleştirmişmiş, bildiği en inatçı olguymuş gibi gelmişti ona; böyle zamanlarda kendi kendisine, ondan bir süre kaçınabileceğini, ama sonunda onunla uzlaşmak zorunda kalacağını... onun lehine olacağı kesin olan bir biçimde uzlaşmak zorunda kalacağını söylüyordu.

Dürtüsü, böyle bir zorunluluğa karşı koymasına yardımcı olan şeylerden faydalanmak olmuştu ve bu dürtü, teyzesinin davetini hevesle kabul etmesinde büyük bir rol oynamıştı; davet ona, Bay Goodwood'u her an görmeyi beklediği ve söyleyeceğinden emin olduğu bir şeye vereceği hazır bir cevabının olmasına sevindiği bir zamanda gelmişti. Albany'de, Bayan Touchett'ın ziyaretinin akşamında ona, şimdi zor meseleleri tartışamayacağını, çünkü zihninin teyzesiyle Avrupa'ya gitme fikriyle meşgul olduğunu söylediğinde, Bay Goodwood bunun bir cevap sayılmayacağını beyan etmişti; ve onun peşinden denizleri aşması, daha iyi bir cevap elde etmek içindi. Kendi kendisine onun bir tür kader olduğunu söylemek, onunla ilgili birçok şeyi olağan sayabilen hayalperest bir genç kadın için yeterince iyiydi; ama okuyucunun, o kadar metafizik olmayan bir tasvir talep etmeye hakkı vardır.

Bay Goodwood, Massachusetts'deki bazı ünlü pamuklu kumaş fabrikalarının sahibinin oğluydu... bu sanayinin icrasında hatırı sayılır bir servet biriktirmiş olan bir beyefendinin oğlu. Şimdi kuruluşu Caspar yönetiyordu, şiddetli rekabete ve durgun yıllara rağmen, onun başarısını zayıflamaktan koruyan bir sezgi ve zekâ pırıltısıyla. Öğreniminin büyük kısmını Harvard Üniversitesi'nde görmüştü; ancak

orada, kendini kültüre adamış bir kişiden ziyade, bir jimnastikçi ve kürekçi olarak tanınmıştı. Daha sonra, kültürle barışmış ve sporu hâlâ sevmesine rağmen, başka meselelerde de mükemmel bir kavrama yeteneği göstermeye başlamıştı. Mekaniğe olağanüstü bir yatkınlığı vardı ve pamuk eğirme sürecinde, artık yaygın olarak kullanılan ve onun adıyla bilinen bir düzenleme icat etmişti. Bu verimli cihazla bağlantılı olarak adını gazetelerde görmüş olabilirsiniz; Isabel'e New York *Interviewer*'ın sütunlarında Goodwood patentiyle ilgili çok ayrıntılı bir makaleyi göstererek bunun teminatını vermişti... her ne kadar Caspar'ın daha duygusal çıkarlarının dostu olduğunu göstermişse de, Bayan Stackpole'un hazırlamış olduğu bir makale değildi bu. İş dünyasına, yöneticiliğe ve insanların onun hedefini gerçekleştirmelerini ve görüşlerini uygulamalarını sağlamaya... deyimde olduğu gibi, adam idare etmeye büyük bir yeteneği vardı; ve bu melekeye tam değerini verecek doyumsuz, neredeyse vahşi bir hırsı vardı. Onu tanıyan insanlara, bir pamuklu kumaş fabrikasını yürütmekten daha büyük şeyler yapabilirmiş gibi gelirdi her zaman; Caspar Goodwood'un pamuğa benzer bir yanı yoktu ve arkadaşları onun hep bununla yetinmeyeceğine kesin gözüyle bakıyorlardı. Bir seferinde Isabel'e, eğer Birleşik Devletler bu kadar lanet olası barışçıl bir ülke olmasa, orduda esas yerini bulacağını söylemişti. İç savaşın tam da apolet takabilecek yaşa geldiğinde sona ermiş olmasına fena halde esef ediyordu ve bir daha aynı cinsten bir şey oluverse, çarpıcı bir askeri yetenek sergileyeceğinden emindi. Onun ünlü bir yüzbaşının niteliklerine sahip olduğuna inanmak, Isabel'in hoşuna gidiyordu ve eğer onun ilerlemesine yardımı olacaksa, bir savaşa itiraz etmeyeceği cevabını verdi... Caspar'ın ondan sağlayabildiği en cesaret verici üç dört konuşma arasında yer alıyordu bu ve daha sonra Isabel'in bu kadar kalpsiz bir şey söylemiş olmasından duyduğu pişmanlıkla değe-

rinden bir şey kaybetmemiş, çünkü bu pişmanlığını ona hiç nakletmemişti. Her halükârda, onun potansiyel olarak insanlara komuta edebileceği fikri hoşuna gidiyordu... karakterinde ve görünüşündeki başka bazı noktalardan çok daha fazla. Onun pamuklu kumaş fabrikası hiç umurunda değildi ve Goodwood patenti hayal gücünü hiç mi hiç ateşlemiyordu. Olduğundan zerre kadar daha az erkeksi olmasını dilemiyordu; ama bazen, mesela biraz farklı görünse, daha hoş olacağını düşünüyordu. Çenesi fazla köşeli ve sert, vücuduysa fazla dik ve gergindi; bu şeyler yaşamın bazı durumlarına kolayca uyum sağlayamayacağını ima ediyordu. Sonra, onun her zaman aynı tarzda giyinme alışkanlığı hoşuna gitmiyordu; devamlı olarak aynı giysileri giymediği belliydi, çünkü aksine, kıyafetleri bir şekilde biraz fazla yeni görünüyordu. Ama hepsi aynı parçadan yapılmış gibiydi; desen, kesim her birinde tıpatıp aynıydı. Isabel birkaç kez kendine, Bay Goodwood kadar önemli birisine böyle bir itirazın saçma olduğunu hatırlatmıştı; sonra da bu itirazın, ancak ona âşık olması halinde saçma olacağını söyleyerek bu azarı tadil etmişti. Ona âşık değildi ve dolayısıyla büyük kusurları kadar küçük olanları da eleştirebilirdi... onun büyük kusurları, fazla ciddi olduğuna dair toplu bir serzenişten ibaretti ya da daha doğrusu, fazla ciddi olmadığına dair; çünkü bir insan asla fazla ciddi olamazdı, ama öyle göründüğü konusunda toplu bir serzeniş söz konusuydu. Ciddiyetini fazla basit, fazla safiyane bir biçimde gösteriyordu; onunla yalnız olduğunuzda aynı konuda çok fazla konuşuyor ve başka insanlar da olduğunda, herhangi bir konuda çok az konuşuyordu. Ama yine de, Isabel'in şimdiye kadar tanımış olduğu en güçlü erkekti ve aslında en zekisi de olduğuna inanıyordu. Çok garipti; Isabel kendi izlenimleri arasındaki çelişkileri anlayabilmekten uzaktı. Caspar Goodwood asla onun latif bir insan anlayışına tekabül etmemişti ve onu bu yüzden tatminkâr

bulmadığını tahmin ediyordu. Ancak, bu anlayışa tekabül etmekle kalmayıp, onu daha da kapsamlı hale getiren Lort Warburton onayına başvurduğunda, kendini hâlâ tatmin olmamış bir halde buluyordu. Gerçekten garipti.

Böyle uyuşmazlıklar Bay Goodwood'un mektubunu cevaplamakta yardımcı olmuyordu ve Isabel onu bir süre cevapsız bırakmaya karar verdi. Eğer Bay Goodwood ona baskı yapmaya karar vermişse, sonuçlarına da katlanmalıydı; bunların başlıcası, Isabel'in onun Gardencourt'a gelmesini onaylamadığını anlamaya bırakılmasıydı. Bu mekânda zaten bir talibin saldırılarına maruz kalıyordu ve karşı tarafta da takdir edilmek hoş olabilse de, Isabel'in aynı anda iki âşığı ağırlamaya karşı kişisel bir çekincesi vardı, bu ağırlamanın onları başından savmaktan oluştuğu bir durumda bile. Bay Goodwood'a bir cevap göndermedi; ama üç günün sonunda Lort Warburton'a mektup yazdı ve bu mektubun tarihçemizde yeri vardır. Şöyle diyordu mektupta:

> SEVGİLİ LORT WARBURTON–Uzun uzun ve dikkatle düşündüm, ama geçen gün bana teklif etme nezaketinde bulunduğunuz konu hakkında fikrimi değiştirmeme yol açmadı bu. Sizi bir koca olarak ve evinizi –çeşitli evlerinizi– kendi evim olarak göremediğimi fark ediyorum. Böyle şeylerde mantık yürütülemez ve böyle etraflıca tartıştığımız konuya bir daha dönmemenizi büyük bir içtenlikle rica ediyorum. Hayatlarımızı kendi bakış açımızdan görürüz; en zayıf ve en iddiasız olanlarımızın bile ayrıcalığıdır bu ve ben kendi hayatımı asla teklif ettiğiniz biçimde göremeyeceğim. Lütfen bununla yetinin ve teklifinizi layık olduğu biçimde, derin bir saygıyla düşünmüş olduğuma inanarak hakkımı teslim edin. Notumu işte bu saygı duygusuyla bitiriyorum,
>
> "ISABEL ARCHER."

Bu mektubun yazarı, onu gönderip göndermemeyi zihninde tartarken, Henrietta Stackpole hiçbir tereddüdün eşlik etmediği bir karar aldı. Ralph Touchett'ı kendisiyle bahçede yürümeye davet etti ve o, devamlı olarak büyük beklentilerini kanıtlarmış gibi görünen bir çeviklikle buna razı olduğunda, ondan bir iyilik istediğini bildirdi. Bu haber üzerine genç adamın irkildiği okuyucunun bilgisine emanet edilebilir; çünkü onun Bayan Stackpole'un patavatsız olduğunu düşündüğünü biliyoruz. Ancak, bu hareketi mantıksızdı; çünkü onun ketumluğunun kapsamını araştırmamış olduğu gibi, sınırlarını da ölçmemişti ve ona hizmet etme arzusunu çok medeni bir uğraş haline getirdi. Ondan korkuyordu ve biraz sonra bunu ona söyledi de.

"Bana belli bir ifadeyle baktığınız zaman," dedi, "dizlerim titriyor, melekelerim beni terk ediyor; heyecanla doluyorum ve tek isteğim, emirlerinizi yerine getirme gücüne sahip olmak oluyor. Hiçbir kadında karşılaşmadığım bir bakışınız var sizin."

"Eh," diye cevap verdi Henrietta, iyi huylulukla, "eğer beni alay konusu haline getirmeye çalıştığınızı daha önce bilmiyorduysam da, artık bilmem gerekir. Ben kolay bir avım, tabii... öyle farklı âdetler ve fikirlerle büyütüldüm ki. Sizin keyfi standartlarınıza alışık değilim ve Amerika'da benimle asla sizin konuştuğunuz şekilde konuşmadılar. Eğer orada benimle sohbet eden bir beyefendi sizin konuştuğunuz gibi konuşsa, buna ne anlam vereceğimi bilemem. Orada her şeye daha doğal bir gözle bakarız ve ne de olsa, sizden çok daha basitiz. Bunu kabul ediyorum; ben kendim çok basitim. Tabii eğer bunun için bana gülmeyi seçerseniz, buyurun; ama bütün olarak, siz olmaktansa kendim olmayı tercih edeceğimi düşünüyorum. Kendim olmaktan gayet memnunum; değişmek istemiyorum. Beni aynen olduğum gibi takdir eden birçok insan var; doğru, onlar sadece birer Amerikalı!" Henrietta son zamanlarda çaresiz bir ma-

sumiyet ve büyük bir teslimiyet havası takınmıştı. "Bana biraz yardım etmenizi istiyorum," diye devam etti. "Bunu yaparken benimle eğlenseniz de, hiç umurumda değil; daha doğrusu, eğlencenizin ödülünüz olmasına tamamen razıyım. Isabel konusunda bana yardımcı olmanızı istiyorum."

"Sizi incitti mi?" diye sordu Ralph.

"İncitmiş olsa aldırmazdım ve asla size söylemezdim. Benim korktuğum, kendini incitmesi."

"Bence bu çok mümkün," dedi Ralph.

Refakatçisi bahçenin yürüyüş yolunda durdu ve belki onun dizlerinin titremesine neden olan niteliği taşıyabilecek bakışlarını ona dikti. "Sizi bu da eğlendirirdi, herhalde. Nasıl şeyler söylüyorsunuz! Bu kadar kayıtsız birisini duymadım hiç."

"Isabel'e karşı mı? Dünyada, asla."

"Ee, ona âşık değilsinizdir, umarım."

"Bu nasıl olabilir, başkasına âşıkken?"

"Kendinize âşıksınız siz, başkası o!" diye beyan etti Bayan Stackpole. "Hayrını görün! Ama hayatınızda bir kerecik olsun ciddi olmak istiyorsanız, işte size bir şans; ve eğer kuzininize gerçekten değer veriyorsanız, işte bunu kanıtlama fırsatı. Onu anlamanızı beklemiyorum; çok şey istemek olur bu. Ama dileğimi bahşetmek için bunu yapmanıza ihtiyaç yok. Ben gerekli bilgiyi sağlayacağım."

"Bu çok hoşuma gidecek!" diye bağırdı Ralph. "Ben Caliban olacağım, siz de Ariel."

"Caliban'a hiç benzemiyorsunuz, çünkü sofistikesiniz ve Caliban öyle değildi. Ama hayali karakterlerden bahsetmiyorum ben; Isabel'den bahsediyorum. Isabel son derece gerçek. Size söylemek istediğim şey, onu fena halde değişmiş buluyor olmam."

"Geldiğinizden beri mi demek istiyorsunuz?"

"Geldiğimden beri ve ben gelmeden önce. Eskisi gibi değil o."

"Amerika'da olduğu gibi mi?"

"Evet, Amerika'da olduğu gibi. Oradan geldiğini biliyorsunuz, herhalde. Elinde değil, ama oradan geliyor."

"Onu eski haline döndürmek mi istiyorsunuz?"

"İstiyorum, tabii; sizin de bana yardım etmenizi istiyorum."

"Ah," dedi Ralph, "sadece Caliban'ım ben; Prospero değilim."

"Onu şimdi olduğu hale getirecek kadar Prospero'ymuşsunuz. Buraya geldiğinden beri Isabel'in üzerinde etkili olmuşsunuz, Bay Touchett."

"Ben mi, sevgili Bayan Stackpole? Dünyada, asla. Isabel Archer benim üzerimde etkili oldu... evet; herkesin üzerinde etkili oluyor o. Ama ben tamamen pasif davrandım."

"Fazla pasifsiniz, o zaman. Harekete geçseniz ve dikkatli olsanız iyi olur. Isabel her gün değişiyor; akıntıya kapılmış, denize sürükleniyor. Onu izledim ve görebiliyorum bunu. Eskiden olduğu parlak Amerikalı kız değil o. Farklı görüşler ediniyor ve eski ideallerine sırtını dönüyor. O idealleri kurtarmak istiyorum, Bay Touchett ve siz burada devreye giriyorsunuz."

"Bir ideal olarak değil, herhalde?"

"Eh, umarım," diye cevap verdi Henrietta, vakit kaybetmeden. "İçimde onun şu Avrupalılardan biriyle evleneceğine dair bir korku var ve bunu önlemek istiyorum."

"Ah, anlıyorum," diye haykırdı Ralph; "ve bunu önlemek için, benim araya girip onunla evlenmemi istiyorsunuz, değil mi?"

"Pek değil; o çare hastalığın kendisi kadar kötü olurdu, çünkü siz onu elinden kurtarmak istediğim tipik Avrupalısınız. Hayır; başka bir insanla ilgilenmenizi istiyorum... bir zamanlar büyük cesaret verdiği ve şimdi yeterince iyi olmadığını düşünüyormuş gibi göründüğü bir genç adamla. O asil bir insan, çok yakın bir arkadaşım ve burayı ziyaret etmesi için onu davet etmenizi çok istiyorum."

Bu rica Ralph'ın aklını çok karıştırdı ve başta buna en basit açıdan bakamaması, onun zihninin safiyetine itibar kazandıran bir şey değildir, belki de. Onun gözünde, bu ricanın hileli bir havası vardı ve hatası, dünyadaki herhangi bir şeyin gerçekten Bayan Stackpole'un bu isteğinin göründüğü kadar samimi olabileceğinden pek emin olmamasıydı. Genç bir kadının, çok yakın arkadaşı olarak tarif ettiği bir beyefendiye, dikkati başka şeylere yönelmiş ve cazibeleri daha büyük olan başka bir genç kadına hoş görünmesi için bir fırsat sağlanmasını talep etmesi... o an için Ralph'ın bütün yorum maharetine meydan okuyan bir aykırılıktı bu. Bunun altında yatan gizli anlamı keşfetmek, metni takip etmekten daha kolaydı ve Bayan Stackpole'un, beyefendinin Gardencourt'a davet edilmesini kendisi için istediğini farz etmek, bayağı değil de, daha ziyade mahcup olmuş bir zihnin belirtisiydi. Fakat Ralph mazur görülebilecek bu bayağılık eyleminden de kurtarıldı ve ancak ilham diyebileceğim bir güç tarafından. Dışarıdan, konu hakkında zaten sahip olduğundan daha fazla bilgi edinmeden, birdenbire, *Interviewer* muhabirinin herhangi bir eylemine şerefsiz bir gerekçe atfetmenin ona büyük haksızlık olacağına dair bir inanca vardı. Bu inanç büyük bir süratle zihnine intikal etti; belki de genç hanımın serinkanlı bakışının saf parlaklığı ateşlemişti bunu. İnsanın daha büyük olan gök cisimlerinin varlığında kaşlarını çattığı gibi, kaşlarını çatmaya duyduğu eğilime karşı koyarak, bir süre bilinçli bir biçimde bu bakışa karşılık verdi. "Sözünü ettiğiniz bu beyefendi kim?"

"Bay Caspar Goodwood, Boston'dan. Isabel'e büyük bir ihtimam gösterdi... hayatına olduğu kadar candan bağlıydı ona. Onun peşinden buraya kadar geldi ve şu anda Londra'da. Adresini bilmiyorum ama bulabilirim herhalde."

"Adını hiç duymadım," dedi Ralph.

"Eh, adını duymadığınız daha pek çok insan vardır herhalde. O da sizi hiç duymamıştır, sanırım; ama Isabel'in onunla evlenmemesi için bir sebep değil bu."

Ralph küçük bir kahkaha attı. "İnsanları evlendirmeye ne kadar meraklısınız! Geçen gün nasıl benimle evlenmek istediğinizi hatırlıyor musunuz?"

"Onu atlattım. Böyle fikirlere nasıl bakacağınızı bilmiyorsunuz. Ancak, Bay Goodwood biliyor; ve onun işte bu özelliğini seviyorum. O fevkalade bir adam ve kusursuz bir beyefendi; Isabel de bunu biliyor."

"Ondan çok hoşlanıyor mu?"

"Eğer hoşlanmıyorsa da, hoşlanması gerekir. Bay Goodwood kendini ona tamamen kaptırmış."

"Ve onu buraya çağırmamı istiyorsunuz," dedi Ralph, düşünceli bir edayla.

"Gerçek bir konukseverlik olurdu bu."

"Caspar Goodwood," diye devam etti Ralph... "oldukça çarpıcı bir isim."

"İsmi umurumda değil. Ezekiel Jenkins de olsa, aynı şeyi söylerdim. Şimdiye kadar gördüğüm erkekler arasında Isabel'e layık olduğunu düşündüğüm tek erkek o."

"Çok vefalı bir arkadaşsınız," dedi Ralph.

"Öyleyim, tabii. Eğer bunu benimle eğlenmek için söylüyorsanız da, umurumda değil."

"Sizinle eğlenmek için söylemiyorum; çok etkiledi bu beni."

"Her zamankinden daha çok eğleniyorsunuz; ama Bay Goodwood'la eğlenmemenizi tavsiye ederim."

"Sizi temin ederim, çok ciddiyim; bunu anlamanız gerekir," dedi Ralph.

Biraz sonra refakatçisi anladı bunu. "Galiba öylesiniz; şimdi de fazla ciddisiniz."

"Sizi memnun etmek zor."

"Ah, hem de çok ciddisiniz. Bay Goodwood'u davet etmeyeceksiniz."

"Bilmiyorum," dedi Ralph. "Acayip şeyler yapabilirim ben. Bana biraz Bay Goodwood'dan bahsedin. Nasıl birisi?"

"Sizin tam zıddınız. Bir pamuklu kumaş fabrikası yönetiyor; çok iyi bir fabrika."

"Davranışları kibar mı?"

"Davranışları fevkalade... Amerikan tarzında."

"Küçük çevremizin hoşa giden bir üyesi olur mu?"

"Küçük çevremize pek aldırış edeceğini sanmıyorum. Isabel'e odaklanır o."

"Peki, kuzinimin hoşuna gider mi bu?"

"Muhtemelen hiç gitmez. Ama ona iyi gelir. Düşüncelerini geri getirir."

"Geri mi getirir? Nereden?"

"Yabancı ülkelerden ve başka acayip yerlerden. Üç ay önce Bay Goodwood'u onu kabul edebileceğine inandıracak her nedeni verdi ona ve sadece ortam değiştirmiş olduğu için gerçek bir arkadaşa sırtını dönmek Isabel'e yakışan bir davranış değil. Ben de ortam değiştirdim ve bunun etkisi, eski ilişkilerime her zamankinden daha fazla değer vermem oldu. İnanıyorum ki, Isabel tekrar ortam değiştirip ne kadar çabuk eskisine dönerse, o kadar iyi olacak. Burada asla hakikaten mutlu olmayacağını bilecek kadar iyi tanıyorum onu ve ona koruyucu görevi yapacak güçlü bir Amerikalıyla bağ kurmasını arzu ediyorum."

"Biraz fazla acele etmiyor musunuz?" diye sordu Ralph. "Ona şu zavallı İngiltere'de daha fazla fırsat tanımanız gerektiğini düşünmüyor musunuz?"

"Parlak, genç yaşamını mahvetme fırsatını mı? Değerli bir yaratığı boğulmaktan kurtarmak için asla yeterince acele edilemez."

"O halde, anladığım kadarıyla," dedi Ralph, "Bay Goodwood'u onun peşinden denize atmamı istiyorsunuz.

Peki, Isabel'in onun adını andığını hiç duymadığını biliyor musunuz?" diye ekledi.

Henrietta Stackpole'un yüzünde göz alıcı bir gülümseme belirdi. "Bunu duyduğuma çok sevindim; onu ne kadar çok düşündüğünü kanıtlıyor bu."

Ralph bu sözlerde bir hakikat payı olduğunu kabul edermiş gibiydi ve refakatçisi ona kuşkuyla bakarken, kendini derin düşüncelere teslim etti. "Eğer Bay Goodwood'u davet edecek olsaydım," dedi, "onunla kavga etmek için olurdu bu."

"Bunu yapmayın; o size baskın çıkar."

"Ondan nefret etmem için elinizden geleni yaptığınız kesin! Onu çağırabileceğimi gerçekten sanmıyorum. Ona kabalık etmekten korkarım."

"Nasıl isterseniz," dedi Henrietta. "Isabel'e kendinizin âşık olduğunuzu hiç bilmiyordum."

"Buna gerçekten inanıyor musunuz?" diye sordu genç adam, kaşlarını kaldırarak.

"Sizin yaptığınızı duyduğum en doğal konuşma bu! Tabii ki inanıyorum," diye cevap verdi Bayan Stackpole, ustalıkla.

"Peki," dedi Ralph, "size yanıldığınızı kanıtlamak için, onu davet edeceğim. Sizin arkadaşınız olarak olması gerekiyor, tabii."

"Benim arkadaşım olarak gelmeyecek o; ve siz onu bana yanıldığını kanıtlamak için çağırmayacaksınız... bunu kendinize kanıtlamak için çağıracaksınız!"

Bayan Stackpole'un bu son sözlerinde (ki bunlardan biraz sonra ikisi birbirlerinden ayrıldılar), Ralph Touchett'ın kabul etmek zorunda kaldığı bir hakikat payı vardı; ama fazla keskin olabilecek bir kabulü o kadar yumuşatmışlardı ki, Ralph sözünü tutmanın, ondan dönmekten çok daha tedbirsiz bir davranış olacağından kuşkulanmasına rağmen, Bay Goodwood'a altı satırdan oluşan bir not ya-

zarak onun Gardencourt'ta, Bayan Stackpole'un da değer verilen bir üyesi olduğu küçük bir gruba katılmasının yaşlı Bay Touchett'a büyük bir zevk vereceğini ifade etti. Mektubunu (Henrietta'nın önerdiği bir bankacı vasıtasıyla) gönderdikten sonra, belli bir gerilim içinde bekledi. Bay Caspar Goodwood'u ilk defa ismen duymuştu; çünkü annesi geldiğinde ona kızın memlekette bir "hayran"ı olduğu hakkında bir hikâyenin varlığından söz ettiği zaman, bu fikrin gerçekliği Ralph'a yetersiz görünmüş ve cevabı ancak belirsiz ya da tatsız şeyler ima edebilecek sorular sormakla uğraşmamıştı. Ama şimdi, kuzininin kendi ülkesinde hedef olduğu hayranlık daha somut bir hal almıştı; peşinden Londra'ya kadar gelmiş olan bir genç adam biçimine bürünmüştü; bir pamuklu kumaş fabrikasıyla ilgilenen ve Amerikan tarzında davranışları olan bir genç adam. Ralph'ın bu genç adamla ilgili iki teorisi vardı. Ya onun tutkusu Bayan Stackpole'un duygusal bir kurgusuydu (kadınlar arasında daima, cinsiyet dayanışmasından doğan, birbirleri için sevgililer keşfetmeleri ya da icat etmeleri gerektiğine dair bir tür sessiz anlaşma vardı), ki bu durumda korkulacak birisi değildi ve muhtemelen daveti kabul etmeyecekti; ya da daveti kabul edecek ve bu takdirde, üzerinde daha fazla düşünmeyi icap ettirmeyecek kadar mantıksız bir yaratık olduğunu kanıtlayacaktı. Ralph'ın tezinin ikinci önermesi tutarsız görünmüş olabilirdi; ama Ralph'ın, eğer Bay Goodwood Isabel'le Bayan Stackpole'un tarif ettiği gibi ciddi bir tarzda ilgileniyorsa, ikinci hanımdan gelen bir çağrı üzerine Gardencourt'ta boy göstermek istemeyeceğine dair inancını ifade ediyordu. "Bu varsayıma göre," diyordu Ralph, "onu bir musibet olarak görüyor, arabulucu olarak onu incelikten yoksun buluyor olmalı."

Davetiyesini gönderdikten iki gün sonra eline Caspar Goodwood'dan çok kısa bir not geçti; bunun için teşekkür ediyor, başka angajmanların Gardencourt'a ziyarete gelme-

sini imkânsız kıldığını esefle bildiriyor ve Bayan Stackpole'a selam ve saygılarını sunuyordu. Ralph notu Henrietta'ya iletti; o ise notu okuduğunda, "Hımm, hiç bu kadar resmi bir şey duymadım!" diye feryat etti.

"Korkarım ki kuzinimden sandığınız kadar hoşlanmıyor," diye yorum yaptı Ralph.

"Hayır, mesele bu değil; daha derin bir gerekçesi var. Tabiatı çok derin onun. Ama buna nüfuz etmeye kararlıyım ve ne kastettiğini anlamak için ona yazacağım."

Onun Ralph'ın teklifini geri çevirmesi, bu genç adamı belli belirsiz bir biçimde rahatsız etmişti; Gardencourt'a gelmeyi reddettiği andan itibaren Ralph onu önemli birisi olarak görmeye başladı. Kendi kendisine, Isabel'in hayranlarının azılı katiller ya da tembel adamlar olmalarının kendisi için ne önemi olduğunu soruyordu; rakibi değildi onlar ve buyursunlar, dehalarını konuştursunlardı. Buna rağmen, Bay Goodwood'un resmiyetinin nedenleri hakkında Bayan Stackpole'un söz verdiği soruşturmanın sonuçlarını çok merak ediyordu... şimdilik tatmin edilmeyen bir meraktı bu; çünkü üç gün sonra ona, Londra'ya yazmış olup olmadığını sorduğunda, Bayan Stackpole boşu boşuna yazmış olduğunu itiraf etmek zorunda kaldı. Bay Goodwood ona cevap vermemişti.

"Üzerinde düşünüyor, herhalde," dedi; "o her şeyin üzerinde düşünür; hiç fevri değildir. Ama ben mektuplarımın aynı gün cevaplanmasına alışkınım."

Araştırmalarının peşine düşmek için miydi, yoksa daha da büyük çıkarlar gereğince miydi, orası kesin olarak bilinmiyor; her halükârda, kısa bir süre sonra Henrietta Isabel'e, birlikte Londra'ya bir gezi yapmalarını teklif etti.

"Doğruyu söylemem gerekirse," dedi, "bu yerde pek bir şey görmüyorum ve senin de gördüğünü sanmıyorum. Şu asilzadeyi bile görmedim –adı neydi– Lort Warburton. Seni fena halde yalnız bırakıyormuş gibi görünüyor."

"Lort Warburton yarın geliyor, bunu biliyorum," diye cevap verdi Isabel; Lockleigh'nin efendisinden kendi mektubuna cevaben bir not almıştı. "Onu incelemek için her fırsatın olacak."

"Eh, bir mektup için yeterli olabilir o, ama elli tane yazmak isterken bir mektup nedir ki? Bu civardaki her manzarayı tasvir ettim, bütün yaşlı kadınları ve merkepleri göklere çıkardım. Ne istersen söyle, manzaralar zayıf bir mektup oluşturuyor. Londra'ya dönüp gerçek hayatla ilgili izlenimler edinmeliyim. Buraya gelmeden önce orada sadece üç gün kaldım ve başlamaya bile yetmeyecek bir zaman bu."

Isabel New York'tan Gardencourt'a geliş yolculuğunda başkentin daha da azını görmüş olduğundan, Henrietta'nın, ikisinin bir keyif gezisi yapmak üzere oraya gitmesi önerisi isabetliymiş gibiydi. Bu fikir Isabel'e çekici geldi; her zaman hayalindeki şehir olmuş olan Londra'yı biraz görmeyi çok arzu ediyordu. Birlikte tasarılarını etraflıca düşündüler ve zevkli saatlerin hayallerine kapıldılar. Eski, pitoresk bir handa kalacaklardı –Dickens'in tasvir ettiği hanlardan birinde– ve o harikulade faytonlarla şehirde dolaşacaklardı. Henrietta bir kadın yazardı ve bir kadın yazar olmanın büyük avantajı, her yere gidebilmeniz ve her şeyi yapabilmenizdi. Bir kafede yemeklerini yerler ve sonra tiyatroya giderlerdi; sık sık Abbey'yi ve British Museum'u ziyaret ederler ve Doktor Johnson'un, Goldsmith'in ve Addison'ın yaşamış olduğu yerleri keşfederlerdi. Isabel heveslenmeye başladı ve bir süre sonra Ralph'a bu parlak niyetlerden söz etti; o ise Isabel'in arzu etmiş olduğu duygudaşlığı ifade etmeyen bir kahkaha nöbetine tutuldu.

"Harikulade bir plan," dedi. "Covent Garden'daki Tavistock Oteli'ne gitmenizi tavsiye ederim; rahat, teklifsiz, eski tarz bir yerdir; ben de sizi kulübüme kaydettiririm."

"Uygunsuz olur mu demek istiyorsun?" diye sordu Isabel. "Tanrım, burada uygunsuz olmayan bir şey yok mu? Henrietta'yla herhangi bir yere gidebilirim, kuşkusuz; öyle bir engelle karşılaşmıyor o. Bütün Amerika kıtasını dolaşmış ve bu basit küçük adada yolunu bulabilir, kuşkusuz."

"Ah, o halde," dedi Ralph, "ben de şehre inmek için onun korumasından yararlanayım. Bu kadar güvenli bir yolculuk yapma fırsatını hiç bulamayabilirim!"

On Dördüncü Bölüm

Bayan Stackpole derhal Londra'ya hareket etmek üzere hazırlanmak isterdi; ama görmüş olduğumuz gibi, Isabel, Lort Warburton'ın tekrar Gardencourt'a geleceğinden haberdar edilmişti ve orada kalıp onu görmenin vazifesi olduğuna inanıyordu. Lort dört beş gün Isabel'in mektubuna cevap vermemiş, akabinde, iki gün sonra öğle yemeğine geleceğini bildiren çok kısa bir not yazmıştı. Bu gecikmelerde ve ertelemelerde, kıza dokunan ve lordun düşünceli ve sabırlı olmayı, kendisini çok kaba bir biçimde zorlamamayı arzu ettiğine dair algısını yenileyen bir şeyler vardı; onun kendisinden gerçekten hoşlandığından çok emin olduğu için daha da çarpıcı gelen bir tedbirlilikti bu. Isabel eniştesine ona yazmış olduğunu söyledi ve Bay Touchett'a, Lort Warburton'ın oraya gelme niyetinde olduğunu bildirdi; sonuç olarak yaşlı adam odasından her zamankinden daha erken ayrılarak yemek masasına geldi. Bu onun açısından hiçbir şekilde bir ihtiyat hareketi değil, eğer Isabel Lort Warburton'ı bir daha dinleme ihtiyacını hissedecek olursa, kendisinin grubun bir parçası olmasının, ziyaretçinin geçici yokluğunu örtmeye yardımcı olabileceğine dair iyi niyetli bir inancın meyvesiydi. Bu şahıs arabasıyla Lockleigh'den geldi ve büyük kız kardeşini de yanında getirdi; muhtemelen Bay Touchett'ınkilerle aynı

cinsten düşüncelerin dikte ettiği bir önlemdi bu. İki ziyaretçi, öğle yemeğinde Lort Warburton'ın yanındaki sandalyede oturan Bayan Stackpole'la tanıştırıldı. Gergin olan ve lordun öylesine beklenmedik bir anda açmış olduğu meseleyi bir daha tartışmaya hiç de hevesli olmayan Isabel, onun hissettiğini farz etmesinin doğal olduğu hayranlığın belirtilerini tamamen gizleyen neşeli kendine hâkimiyetine hayran olmaktan kendini alıkoyamadı. Lort ne ona bakıyor ne de onunla konuşuyordu ve duygularının tek belirtisi, gözlerini ondan kaçırıyor olmasıydı. Ancak, diğerlerine söyleyecek pek çok sözü vardı ve yemeğini farkına vararak ve iştahla yiyor gibiydi. Rahibelerinkine benzeyen düzgün bir alna sahip olan ve boynuna asılı büyük, gümüş bir haç bulunan Bayan Molyneux, aşikâr bir biçimde Henrietta Stackpole'la meşguldü; sanki dikkat ve yabancılık arasındaki bir çatışmayı gösterircesine, sürekli olarak ona bakıyordu. Lockleigh'li iki hanımefendiden, Isabel'in daha çok sevmiş olduğu oydu; soyundan gelen öyle çok sükûnet vardı ki onda. Üstelik, Isabel onun ılımlı alnının ve gümüş haçının romantik bir anlamı olduğundan emindi... bir High Church* kadınlar birliğinin üyesi olduğu, birtakım etkili yeminler etmiş olduğu gibi. Bayan Molyneux'nün, Bayan Archer'ın kardeşini reddetmiş olduğunu bilse, hakkında ne düşüneceğini merak etti; sonra Bayan Molyneux'nün asla bilmeyeceğinden... Lort Warburton'ın ona asla böyle şeyleri anlatmadığından emin hissetti kendini. Lort onu seviyor ve ona şefkatli davranıyordu, ama bütün olarak ona pek fazla bir şey anlatmıyordu. Isabel'in teorisi buydu, en azından; yemek masasında, sohbetle meşgul olmadığında, çoğu zaman komşuları hakkında teoriler oluşturmakla meşgul olurdu. Isabel'e göre, eğer Bayan Molyneux bir gün Bayan Archer'la Lort Warburton arasında geçenleri öğrenirse, genç hanının böyle bir fırsata kayıtsız kalması karşısında

* Anglikan topluluk içindeki Anglo-Katolik düşünce okulu. (ç.n.)

muhtemelen şok geçirirdi; ya da hayır, daha ziyade (kahramanımızın son izlenimi buydu) genç Amerikalı'ya güçlü bir genel sıhhatlilik duygusu atfederdi.

Isabel fırsatlarını nasıl kullanmış olursa olsun, Henrietta Stackpole şimdi kendini içine gömülmüş bulduğu fırsatları ihmal etmeye hiç de meyilli değildi.

"Hayatımda gördüğüm ilk lort olduğunuzu biliyor musunuz?" dedi komşusuna, hiç vakit kaybetmeden. "Fena halde cahil olduğumu düşünüyorsunuzdur, herhalde."

"Çok çirkin birtakım adamlar görmekten kurtulmuşsunuz," diye cevap verdi Lort Warburton, belirsizce masanın etrafındakilere bakarak ve hafifçe gülerek.

"Çok mu çirkinler? Amerika'da bizi hepsinin yakışıklı ve muhteşem olduğuna ve harikulade cüppeler ve taçlar giydiklerine inandırmaya çalışıyorlar."

"Ah, cüppelerin ve taçların modası geçti," dedi Lort Warburton, "sizin savaş baltalarınız ve revolverleriniz gibi."

"Buna üzüldüm; asilzadeler görkemli olmalı, bence," diye beyan etti Henrietta. "Eğer öyle değillerse, nedirler ki?"

"Eh, bilirsiniz, fazla bir şey değiller, en iyimser görüşle bile," diye cevap verdi Lort Warburton. "Bir patates almaz mısınız?"

"Bu Avrupa patateslerini pek sevmiyorum. Sizi sıradan bir Amerikalı beyefendiden ayırt edemezdim."

"Benimle öyleymişim gibi konuşun, lütfen," dedi Lort Warburton. "Patatessiz nasıl yapabiliyorsunuz, anlamıyorum; burada yiyecek pek bir şey bulamıyor olmalısınız."

Henrietta bir süre sessiz kaldı; lordun samimi olmaması ihtimali vardı.

"Buraya geldiğimden beri neredeyse hiç iştahım olmadı," diye devam etti, nihayet; "o yüzden pek bir önemi yok. *Sizi* onaylamıyorum, biliyor musunuz? Bunu size söylemem gerektiğini hissediyorum."

"Beni onaylamıyor musunuz?"

"Hayır. Daha önce hiç kimse size böyle bir şey söylememiştir, herhalde, değil mi? Bir kurum olarak, lortları onaylamıyorum. Bence dünya bunu aştı... hem de fazlasıyla."

"Ah, bence de. Kendimi zerre kadar onaylamıyorum. Bazen aklıma geliyor... kendim olmasaydım, kendime nasıl itiraz edeceğim, bilirsiniz ya? Ama bu oldukça iyi bir şey, bu arada... mağrur olmamak."

"Neden ondan feragat etmiyorsunuz, o halde?" diye sordu Bayan Stackpole.

"Feragat etmek... şeyden mi?.." diye sordu Lort Warburton, onun sorusundaki haşin tonlamayı, çok yumuşak bir tonlamayla karşılayarak.

"Lort olmaktan."

"Ah, ben pek lort sayılmam! Aslında insan bunu tamamen unutabilirdi, eğer siz sefil Amerikalılar sürekli olarak hatırlatıyor olmasaydınız. Ancak, feragat etmeyi düşünüyorum, gerçekten... geriye kalan az bir şeyi... bir gün."

"Bunu yaptığınızı görmek isterim," dedi Henrietta, oldukça netameli bir tavırla.

"Sizi törene davet edeceğim; yemek yiyip dans edeceğiz."

"Eh," dedi Bayan Stackpole, "bütün tarafları görmek isterim. Ayrıcalıklı bir sınıfı onaylamıyorum, ama kendileri lehinde ne söyleyebileceklerini duymak isterim."

"Pek az şey, gördüğünüz gibi!"

"Sizi biraz daha konuşturmak isterim," diye devam etti Henrietta. "Ama hep gözlerinizi kaçırıyorsunuz. Benimle göz göze gelmekten korkuyorsunuz. Benden kaçmak istediğinizi görebiliyorum."

"Hayır, sadece hakir görülen şu patatesleri arıyorum."

"O halde lütfen o genç hanımın –kız kardeşinizin– durumunu açıklayın. Onun durumunu anlamıyorum. O bir leydi mi?"

"Mükemmel bir kız o."

"Bunu söyleyiş tarzınızı beğenmedim... sanki konuyu değiştirmek istermişsiniz gibi. Onun pozisyonu sizinkinden aşağı mı?"

"İkimizin de sözü edilecek herhangi bir pozisyonu yok; ama onun durumu benimkinden iyi, çünkü benim çektiğim sıkıntıları yaşamıyor o."

"Evet, pek bir sıkıntısı varmış gibi görünmüyor. Keşke ben de o kadar sıkıntısız olsam. Burada sakin insanlar ürettiğiniz bir gerçek, başka ne yapıyor olursanız olun."

"Ee, anlarsınız, insan genel olarak hayatı kafasına takmıyor," dedi Lort Warburton. "Ve sonra çok sıkıcıyız, bilirsiniz. Ah, buna gayret ettiğimiz zaman sıkıcı olabiliyoruz!"

"Başka bir şeye gayret etmenizi tavsiye edeceğim. Kız kardeşinizle ne konuşacağını bilemiyorum; o kadar farklı görünüyor ki. O gümüş haç bir nişan mı?"

"Nişan mı?"

"Bir mevki işareti."

Lort Warburton'ın bakışları uzun süredir başka taraflara kaymıştı, ama bunun üzerine komşusunun gözleriyle buluştu.

"Ah, evet," diye cevap verdi biraz sonra, "kadınlar böyle şeylere meraklıdır. Gümüş haçı vikontların en büyük kızları takar."

Amerika'da zaman zaman her şeye inanılmasının fazlasıyla kolay olmasına karşılık aldığı zararsız bir intikamdı bu.

Öğle yemeğinden sonra Isabel'e galeriye gelip tablolara bakmasını teklif etti; Isabel de onun tabloları yirmi kez görmüş olduğunu bildiği halde, bu bahaneyi eleştirmeden buna razı oldu. Artık vicdanı çok rahattı; ona mektubunu gönderdiğinden beri özellikle hafiflemişti. Lort tablolara sabit bakışlarla bakarak ve hiçbir şey söylemeden ağır ağır galerinin sonuna kadar yürüdü; sonra birdenbire patladı:

"Bana o şekilde yazmayacağınızı ümit etmiştim."

"Tek şekil buydu, Lort Warburton," dedi kız. "Lütfen buna inanmaya çalışın."

"Eğer inanabilsem, tabii ki sizi rahat bırakırdım. Ama irade gücüyle inanamayız ve anlamadığını itiraf ediyorum. Benden hoşlanmamanızı anlayabilirdim; gayet iyi anlayabilirdim bunu. Ama şeyi kabul etmeniz..."

"Neyi kabul etmişim?" diye sözünü kesti Isabel, biraz kızararak.

"Benim iyi bir adam olduğumu düşündüğünüzü; öyle değil mi?" Isabel hiçbir şey söylemedi ve lort devam etti... "Bir nedeniniz yokmuş gibi görünüyor ve bu da bana adaletsiz geliyor."

"Bir nedenim var, Lort Warburton," dedi kız; ve lordun kalbini sıkıştıran bir tonla söyledi bunu.

"Onu öğrenmeyi çok isterim."

"Bir gün o neden ortadan kalktığı zaman size söylerim."

"Bu arada ondan kuşku duyacağımı söylersem beni bağışlayın."

"Beni çok mutsuz ediyorsunuz," dedi Isabel.

"Bunun için üzgün değilim; benim ne hissettiğimi anlamanıza yardımcı olabilir. Bir soruma cevap verme nezaketini gösterir misiniz?" Isabel razı olduğunu belirten hiçbir ses çıkarmadı, ama belli ki lort onun gözlerinde kendisine devam etme cesaretini veren bir şeyler gördü. "Başka birini mi tercih ediyorsunuz?"

"Cevap vermemeyi yeğleyeceğim bir soru bu."

"Ah, *ediyorsunuz*, demek!" diye mırıldandı talibi, buruk bir ifadeyle.

Bu burukluk Isabel'e dokundu ve kız haykırdı: "Yanılıyorsunuz! Etmiyorum."

Lort dertli bir adam gibi, teklifsizce, sebatla bir banka oturdu; dirseklerini dizlerine dayadı ve gözlerini yere dikti.

"Buna bile sevinemiyorum," dedi, nihayet, kendini arkaya atıp duvara yaslanarak, "çünkü bir mazeret olurdu bu."

Isabel belli bir heyecanla kaşlarını kaldırdı.

"Mazeret mi? Kendimi mazur mu göstermeliyim?"

Ancak, lort bu soruya cevap vermedi. Aklına başka bir fikir gelmişti.

"Siyasi görüşlerim yüzünden mi? Fazla ileri gittiğimi mi düşünüyorsunuz?"

"Siyasi görüşlerinize itiraz edemem, Lort Warburton," dedi kız, "çünkü onları anlamıyorum."

"Ne düşündüğüm umurunuzda değil," diye haykırdı lort, ayağa kalkarak. "Sizin için fark etmiyor."

Isabel galerinin öteki tarafına doğru yürüyerek uzaklaştı ve lordun onun alımlı sırtını, hafif, ince bedenini, başını eğdiğinde görünen beyaz boynunun uzunluğunu ve saçının koyu renkli örgülerinin sıklığını görebileceği bir şekilde orada durdu. Sanki onu incelemek istermiş gibi, küçük bir tablonun önünde durmuştu ve hareketlerinde refakatçisinin farkına vardığı bir gençlik ve esneklik vardı. Ancak, Isabel'in gözleri hiçbir şey görmüyordu; birdenbire yaşlarla dolmuşlardı. Kısa bir süre sonra, lort onun peşinden geldi ve o zamana kadar Isabel gözyaşlarını silmişti; ama lorda doğru döndüğünde yüzü soluktu ve gözlerinde garip bir ifade vardı.

"Size söylemek istemediğim o sebep var ya," dedi, "her şeye rağmen, onu size söyleyeceğim. Sebep, kaderimden kaçamayacağımdı."

"Kaderiniz mi?"

"Sizinle evlenseydim, ondan kaçmaya çalışmış olurdum."

"Anlamıyorum. Neden o da kaderiniz olmasın, başka herhangi bir şeyin olabileceği kadar?"

"Çünkü değil," dedi Isabel, kadınca bir tavırla. "Olmadığını biliyorum. Vazgeçmek benim kaderim değil... olamayacağını biliyorum."

Zavallı Lort Warburton, soran gözlerle bakakaldı.

"Benimle evlenmeye vazgeçmek mi diyorsunuz?"

"Alışılmış anlamda değil. Çok... çok... çok şey elde etmek olur o. Ama başka fırsatlardan vazgeçmek olur."

"Başka fırsatlar," diye tekrarladı Lort Warburton, aklı gittikçe daha fazla karışarak.

"Evlenme fırsatlarını kastetmiyorum," dedi Isabel, rengi hızla yerine gelerek. Sonra durup kaşlarını derin derin çatarak önüne baktı, sanki ne demek istediğini anlatmaya çalışmak umutsuz bir işmiş gibi.

"Kaybedeceğinizden daha fazla şey kazanacağınızı düşündüğümü söylersem, kendini beğenmişlik etmiş olmam, herhalde," diye bir yorumda bulundu Lort Warburton.

"Ben mutsuzluktan kurtulamam," dedi Isabel. "Sizinle evlenmekle, kurtulmaya çalışmış olurum."

"Buna çalışır mıydınız, bilmiyorum, ama kesinlikle kurtulurdunuz: Bunu içtenlikle itiraf etmem lazım!" diye feryat etti Lort Warburton, endişeli bir kahkahayla.

"Kurtulmamalıyım... kurtulamam!" diye haykırdı kız.

"Eh, eğer bedbaht olmaya azmetmişseniz, neden beni de bedbaht etmeniz gerektiğini anlamıyorum. Mutsuzluğun sizin için her ne cazibesi varsa, benim için hiç yok."

"Bedbaht olmaya azmetmedim," dedi Isabel. "Her zaman mutlu olmaya yoğun bir şekilde kararlı olmuşumdur ve birçok zaman öyle olacağıma da inanmışımdır. İnsanlara bunu söyledim; sorabilirsiniz onlara. Ama zaman zaman, asla olağanüstü mutlu olamayacağıma dair bir duygu çöküyor üzerime; sırtımı dönerek, kendimi koparark olmaz bu."

"Neden koparark?"

"Hayattan. Olağan fırsatlardan ve tehlikelerden, çoğu insanın bildiği ve mustarip olduğu şeylerden."

Lort Warburton'ın yüzüne neredeyse umuda delalet eden bir gülümseme yayıldı.

"Ama sevgili Bayan Archer," diye açıklamaya başladı, son derece düşünceli bir heyecanla, "size hayattan veya her-

hangi bir fırsattan ya da tehlikeden muafiyet sunmuyorum ki. Keşke sunabilseydim; emin olun, yapardım! Beni ne sanıyorsunuz, Tanrı aşkına? Tanrı yardımcım olsun, Çin İmparatoru değilim ben! Size bütün sunduğum, insanlığın ortak kaderini rahat denebilecek bir biçimde yaşama fırsatı. Ortak kader mi? Ama ben ortak kadere candan bağlıyım! Benimle ittifak yaparsanız, size söz veriyorum, bol miktarda yaşayacaksınız onu. Kesinlikle hiçbir şeyden kopmayacaksınız... arkadaşınız Bayan Stackpole'dan bile."

"O asla onaylamazdı," dedi Isabel, gülümsemeye ve bu tali meseleden yararlanmaya çalışarak; bunu yaptığı için kendini hakir görmüyor da değildi, hem de bir hayli.

"Bayan Stackpole'dan mı bahsediyoruz?" diye sordu Lort Warburton, sabırsızlıkla. "Bir insanın bir şeyleri bu kadar teorik nedenlerle yargıladığını görmedim hiç."

"Şimdi sanırım benden bahsediyorsunuz," dedi Isabel, boynu bükülmüş bir halde ve tekrar arkasını döndü; çünkü Bayan Molyneux'nün, Henrietta ve Ralph'ın eşliğinde galeriye girdiğini görmüştü.

Lort Warburton'ın kız kardeşi ona biraz çekingen bir tavırla hitap ederek, misafir beklediğinden çay saatine yetişecek şekilde eve dönmesi gerektiğini hatırlattı. Lort cevap vermedi... görünüşe göre onu duymamıştı; zihni meşguldü... haklı nedenlerle. Bayan Molyneux hanım hanımcık ve sabırlı bir tavırla onun keyfini bekledi.

"Olur şey değil, Bayan Molyneux!" dedi Henrietta Stackpole. "Eğer ben gitmek isteseydim, o da gitmek zorunda kalırdı. Kardeşimin bir şey yapmasını isteseydim, onu yapmak zorunda olurdu."

"Ah, Warburton insanın her istediğini yapar," diye cevap verdi Bayan Molyneux, ani, utangaç bir kahkahayla. "Ne kadar çok tablonuz var!" diye devam etti, Ralph'a dönerek.

"Çok görünüyorlar, çünkü hepsi bir araya konulmuş," dedi Ralph. "Ama aslında kötü bir yöntem bu."

"Ah, bence çok güzel. Keşke Lockleigh'de bir galerimiz olsa. Tabloları o kadar çok severim ki," diye devam etti Bayan Molyneux ısrarla Ralph'a, sanki Bayan Stackpole'un ona tekrar hitap edeceğinden korkarmış gibi. Henrietta onu aynı anda büyülüyor ve korkutuyormuş gibiydi.

"Ah, evet, tablolar çok gereklidir," dedi Ralph; hangi düşünce tarzlarının Bayan Molyneux için kabul edilebilir olduğunu daha iyi biliyormuş gibi görünüyordu.

"Yağmur yağdığında çok iyi geliyorlar insana," diye devam etti genç hanım. "O kadar sık yağmur yağıyor ki."

"Gideceğinize üzüldüm, Lort Warburton," dedi Henrietta. "Sizi çok daha fazla konuşturmak istiyordum."

"Ben gitmiyorum," diye cevap verdi Lort Warburton.

"Kız kardeşiniz gitmeniz gerektiğini söylüyor. Amerika'da beyefendiler hanımefendilere itaat eder."

"Korkarım ki çaya birileri gelecek," dedi Bayan Molyneux, kardeşine bakarak.

"Pekâlâ, canım. Gideriz."

"Karşı koyacağınızı umuyordum!" dedi Henrietta. "Bayan Molyneux'nün ne yapacağını görmek istiyordum."

"Ben asla bir şey yapmam," dedi bu genç hanım.

"Sizin pozisyonunuzda, var olmanız yeterli oluyor, sanırım," diye karşılık verdi Bayan Stackpole. "Sizi evinizde görmeyi çok isterdim."

"Lockleigh'ye tekrar gelmelisiniz," dedi Bayan Molyneux büyük bir tatlılıkla Isabel'e, Isabel'in arkadaşının bu beyanını duymazdan gelerek.

Isabel bir an onun sakin gözlerine baktı ve o anda onların gri derinliklerinde Lort Warburton'ı reddetmekle reddetmiş olduğu her şeyin yansımasını gördü... huzurun, nezaketin, onurun, mal ve mülkün, derin bir güvenliğin ve büyük bir dışlanmanın. Bayan Molyneux'yü öptü ve sonra, "Korkarım ki bir daha hiç gelemeyeceğim," dedi.

"Bir daha hiç mi?"

"Korkarım ki buradan gidiyorum."

"Aa, çok üzüldüm," dedi Bayan Molyneux. "Çok yanlış yaptığınızı düşünüyorum."

Lort Warburton bu küçük fikir alışverişini izledi; sonra arkasını döndü ve gözlerini bir tabloya dikti. Elleri ceplerinde, resmin önündeki parmaklığa dayanmış olan Ralph o anda onu izlemekteydi.

"Sizi evinizde görmek isterim," dedi, Lort Warburton'ın yanında beliren Henrietta. "Bir saatliğine sizinle konuşmak isterim; size sormayı arzu ettiğim pek çok soru var."

"Sizi görmekten büyük sevinç duyarım," diye cevap verdi Lockleigh'nin sahibi; "ama sorularınızın birçoğunu yanıtlayamayacağım kesin. Ne zaman gelirsiniz?"

"Bayan Archer beni ne zaman getirirse. Londra'ya gitmeyi düşünüyoruz, ama önce gelip sizi görürüz. Sizden beni tatmin edecek bir şeyler koparmaya kararlıyım."

"Eğer bu Bayan Archer'a bağlıysa, korkarım ki fazla tatmin olamayacaksınız. Lockleigh'ye gelmiyor; sevmiyor orayı."

"Çok güzel olduğunu söyledi bana!" dedi Henrietta.

Lort Warburton bir an tereddüt etti.

"Yine de gelmiyor. Siz yalnız gelseniz iyi olur," diye ekledi.

Henrietta doğruldu ve o büyük gözleri açıldı.

"Bu sözleri bir İngiliz hanımefendisine söyler miydiniz?" diye sordu, yumuşak bir kabalıkla.

Lort Warburton ona dik dik baktı.

"Evet, ondan yeterince hoşlanıyor olsaydım."

"Ondan yeterince hoşlanmamaya dikkat ederdiniz. Eğer Bayan Archer evinizi bir daha ziyaret etmiyorsa, beni oraya götürmek istemediği içindir. Benim hakkımda ne düşündüğünü biliyorum ve siz de aynını düşünüyorsunuz, herhalde... şahıslar getirmemem gerektiğini düşünüyorsunuz."

Lort Warburton afallamıştı; Bayan Stackpole'un mesleki karakteri ona tanıtılmamıştı ve ima ettiği şeyi yakalayamadı.

"Bayan Archer sizi uyarmış!" diye devam etti o.

"Uyarmış mı?"

"Sizinle tek başına buraya gelmesi bunun için değil miydi... ihtiyatlı olmanızı söylemek için?"

"Tanrım, hayır," dedi Lort Warburton, kızararak; "konuşmamızın öyle ciddi bir karakteri yoktu."

"Ama ihtiyatlıydınız... son derece. Bu sizin için doğal bir davranış, herhalde; gözlemlemek istediğim şey tam da buydu. Bayan Molyneux de öyle... düşüncelerini açıklamıyordu. *Siz* uyarılmışsınız, her halükârda," diye bu genç hanıma hitap etmeyi sürdürdü Henrietta, "ama sizin için gerekli değildi."

"Umarım," dedi Bayan Molyneux, belirsizce.

"Bayan Stackpole notlar alır," diye açıkladı Ralph, mizahi bir edayla. "Büyük bir hicivci o; hepimizi inceliyor ve bizi allayıp pulluyor."

"Eh, hiç bu kadar kötü bir malzeme koleksiyonumun olmadığını söylemeliyim!" diye beyan etti Henrietta, Isabel'den Lort Warburton'a ve bu asilzadeden kız kardeşine ve Ralph'a doğru bakarak. "Hepinize bir şeyler olmuş; sanki kötü bir telgraf almış gibi kederlisiniz."

"Sahiden içimizi okuyorsunuz, Bayan Stackpole," dedi Ralph, alçak bir tonla; grubu galeriden dışarıya götürürken bilen bir edayla ona hafifçe başını salladı. "Hepimize bir şey olmuş."

Isabel bu ikisinin arkasından geliyordu; ondan pek çok hoşlandığı açık olan Bayan Molyneux, cilalı zeminde onun yanında yürümek için koluna girmişti. Lort Warburton, elleri arkasında ve gözleri yerde, ağır ağır öteki tarafta yürüyordu. Birkaç dakika hiçbir şey söylemedi; sonra "Londra'ya gideceğiniz doğru mu?" diye sordu.

"Ayarlandığını sanıyorum."

"Peki, ne zaman döneceksiniz?"

"Birkaç gün içinde; ama muhtemelen çok kısa bir süre için. Teyzemle Paris'e gidiyorum."

"O halde, sizi bir daha ne zaman göreceğim?"

"Uzunca bir süre sonra," dedi Isabel; "ama günün birinde, umarım."

"Gerçekten umuyor musunuz?"

"Çok."

Lort birkaç dakika sessizlik içinde yürüdü; sonra durdu ve elini uzattı.

"Hoşça kalın."

"Hoşça kalın," dedi Isabel.

Bayan Molyneux onu tekrar öptü ve Isabel ikisini uğurladı; sonra da, tekrar Henrietta ve Ralph'a katılmayıp, kendi odasına çekildi.

Akşam yemeğinden önce, kabul salonuna giderken uğrayan Bayan Touchett, onu bu odada buldu.

"Sana söyleyeyim, bari," dedi teyzesi. "Enişten beni Lort Warburton'la olan ilişkinden haberdar etti."

Isabel bir an tereddüt etti.

"İlişki mi? İlişki denmez buna. Garip olan yanı da bu; beni sadece üç dört defa gördü."

"Neden bana değil de, eniştene anlattın?" diye sordu Bayan Touchett, istihzayla, ama serinkanlılıkla.

Isabel yine tereddüt etti.

"Çünkü Lort Warburton'ı daha iyi tanıyor."

"Evet, ama ben de seni daha iyi tanıyorum."

"Bundan emin değilim," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Ben de değilim, aslında; özellikle böyle gülümsediğin zaman. İnsan bir ödül kazanmış olduğunu zanneder! Lort Warburton'ınki gibi bir teklifi reddettiğin zaman, daha iyisini bulmayı beklediğin içindir, herhalde."

"Ah, enişte böyle söylememiştir!" diye haykırdı Isabel, hâlâ gülümseyerek.

On Beşinci Bölüm

İki genç hanımın Ralph'ın refakatinde Londra'ya gitmeleri ayarlanmıştı; gerçi Bayan Touchett bu planı hiç tasvip etmiyordu. Tam da Bayan Stackpole'un önereceği türden bir plan olduğunu söyledi ve *Interviewer* muhabirinin grubu bir pansiyonda kalmaya götürüp götürmeyeceğini soruşturdu.

"Bizi nerede kalmaya götüreceği umurumda değil, yeter ki yöresel renkler olsun," dedi Isabel. "Londra'ya bunun için gidiyoruz."

"Bir kız bir İngiliz lordunu reddettikten sonra, her şeyi yapabilir, herhalde," diye karşılık verdi teyzesi. "Ondan sonra ufak tefek şeyleri düşünmeye gerek yok artık."

"Lort Warburton'la evlenmemi mi isterdiniz?" diye sordu Isabel.

"Elbette isterdim."

"İngilizlerden hiç hoşlanmadığınızı sanıyordum."

"Hoşlanmıyorum; ama onlardan faydalanmak için daha da iyi bir sebep bu."

"Evlilik kavramınız bu mu?" Ve Isabel teyzesinin ona Bay Touchett'tan pek yararlanmamış gibi göründüğünü eklemeye cüret etti.

"Enişten bir İngiliz asilzadesi değil," dedi Bayan Touchett, "gerçi olsaydı bile, muhtemelen yine de Floransa'yı mesken edinirdim."

"Sizce Lort Warburton beni olduğumdan daha iyi yapabilir miydi?" diye sordu kız, oldukça canlı bir tavırla. "Kendimi geliştirmeyi gerektirmeyecek kadar iyi olduğumu kastetmiyorum. Ben... Lort Warburton'ı onunla evlenecek kadar sevmediğimi kastediyorum."

"Onu reddetmekle doğrusunu yapmışsın, o halde," dedi Bayan Touchett, küçük, zayıf sesiyle. "Yalnız, alacağın bir sonraki harikulade teklifte, standardına ulaşmayı başaracağını umarım."

"Hakkında konuşmadan önce, teklifin gelmesini beklesek daha iyi olur. Şimdilik başka teklif almayacağını hararetle umuyorum. Beni fena halde tedirgin ediyorlar."

"Eğer daimi olarak bohem tarzı bir hayatı benimsersen, muhtemelen başına dert olmazlar. Ancak, Ralph'a bu meseleyi eleştirmeyeceğime söz verdim."

"Ralph neyin doğru olduğunu söylerse, onu yapacağım," dedi Isabel. "Ralph'a sonsuz güvenim var."

"Annesi sana minnettardır!" diye haykırdı bu hanımefendi, bir kahkahayla.

"Olmalı, bence," diye karşılık verdi Isabel, gülümseyerek.

Ralph onların –üç kişilik bu küçük grubun– başkentin görülmeye değer yerlerini ziyaret etmesinde adaba aykırı herhangi bir şey olmayacağına dair ona güvence vermişti; ama Bayan Touchett'ın görüşü farklıydı. Kendi ülkesinden, Avrupa'da uzun süre yaşamış olan birçok hanımefendi gibi, böyle noktalarda doğuştan gelen davranış inceliğini tamamen kaybetmiş ve denizaşırı ülkelerde genç insanlara tanınan serbestliğe, başlı başına esef verici olmayan tepkisinde, yersiz ve abartılı endişelere düşmüştü. Ralph iki genç hanıma şehre kadar eşlik etti ve onları Piccadilly'ye dik açıda uzanan bir sokaktaki sessiz bir hana yerleştirdi. İlk düşüncesi onları babasının Winchester Meydanı'ndaki evine; yılın bu döneminde genellikle sessizliğe ve kahveren-

gi örtülere bürünmüş olan o geniş, sıkıcı konağa götürmek olmuştu; ama aşçı Gardencourt'ta olduğundan, evde onlara yemek pişirecek hiç kimse olmadığını hatırladı; dolayısıyla, dinlenme yerleri Pratt's Oteli oldu. Ralph'a gelince, orada çok hoşlandığı sıcak ve sevimli bir çalışma odası bulunduğundan ve yerel mutfağa bağımlı olmadığı için, Winchester Meydanı'ndaki evi konut edindi. Pratt's Oteli'ndeki mutfaktansa ziyadesiyle yararlandı doğrusu ve gününe yoldaşlarına yaptığı erken bir ziyaretle başladı; onlarınsa tabaklarının kapaklarını geniş, şişkin, beyaz bir yelek giymiş olan Bay Pratt bizzat kaldırıyordu. Ralph, söylemiş olduğu gibi, kahvaltıdan sonra çıkageldi ve küçük grup o gün için bir eğlence planı yaptı. Londra eylül ayında en parlak yüzünü göstermediğinden, zaman zaman özür diler gibi bir havaya giren genç adam, Bayan Stackpole'a, şehirde bir Tanrı'nın kulu bulunmadığını hatırlatmak zorunda kaldı; buysa yoldaşını fena halde sinirlendirdi.

"Asilzadeler yok, demek istiyorsunuz herhalde," diye cevap verdi Henrietta; "ama tamamen yok olsalar, eksikliklerinin duyulmayacağına dair daha iyi bir kanıt bulamazdınız bence. Burası hemen hemen olabileceği kadar doluymuş gibi geliyor bana. Burada üç dört milyon insandan başka kimse yok tabii. Ne diyorsunuz onlara... alt orta sınıf mı? Onlar sadece Londra nüfusu ve bunun hiçbir önemi yok."

Ralph kendisi için asilzadelerin Bayan Stackpole'un bizzat dolduramayacağı hiçbir boşluk bırakmadıklarını ve o anda halinden daha memnun bir adam bulunamayacağını beyan etti. Bunu söylerken hakikati ifade ediyordu, çünkü bu kocaman, yarı boş şehirdeki tatsız eylül günleri, onun içinde bulunduğu koşullardan bir cazibe ödünç alıyordu. Gece olduğunda, meraklı taşralı kadınlarıyla geçirdiği bir günden sonra, Winchester Meydanı'ndaki boş evine gittiği zaman, kapının kilidini açıp içeriye girdikten sonra, holdeki masadan aldığı mumun tek aydınlatmayı oluşturduğu bü-

yük, loş yemek odasına yürüdü. Meydan sessiz, ev sessizdi; içerisini havalandırmak için yemek odasının pencerelerinden birini kaldırdığında, tek başına dolaşan bir polisin çizmelerinin yavaş gıcırtısını duydu. Boş odada kendi adımları yüksek ve çınlayan bir ses çıkarıyordu; halılardan bazıları kaldırılmıştı ve her hareketi hüzünlü bir yankı uyandırıyordu. Koltuklardan birine oturdu; büyük, karanlık yemek masası, mumun küçük ışığında yer yer parıldıyor, duvardaki, hepsi de çok kahverengi olan resimler belirsiz ve anlaşılmaz görünüyordu. Odada hayalete benzer bir varlık vardı; uzun zaman önce hazırnedilmiş akşam yemeklerinin, güncelliğini kaybetmiş sofra sohbetlerinin varlığıydı bu sanki. Doğaüstü şeylerin bu emaresinin, belki de Ralph'ın hayal gücünün uçuşa geçmesiyle ve yatmış olması gereken saatten çok sonrasına kadar hiçbir şey yapmadan, akşam gazetesini bile okumadan koltuğunda kalmasıyla bir ilgisi vardı. Hiçbir şey yapmadığını söylüyorum ve o saatlerde Isabel'i düşündüğü gerçeğine karşı da bu söylediğimde ısrar ediyorum. Isabel'i düşünmek Ralph için ancak beyhude bir uğraş olabilirdi, hiçbir sonuca ulaşmayan ve hiç kimseye faydası olmayan bir uğraş. Kuzini şimdiye kadar hiç ona, başkent ortamının köşesini bucağını birer turist gibi arşınlayarak geçirdikleri bu günlerde olduğu kadar çekici gelmemişti. Isabel daima ilgili ve çoğu zaman heyecanlıydı; eğer buraya yerel renk arayışıyla gelmişse, her yerde buluyordu onu. Ralph'ın cevaplayabileceğinden daha fazla soru soruyor ve kabul etmekten ve çürütmekten aynı derecede aciz olduğu küçük teoriler ortaya atıyordu.

Grup, defalarca British Museum'a ve eski eser çeşitliliği adına, monoton bir banliyönün gayet büyük bir alanını geri alan o daha aydınlık sanat mekânına gitti; bir sabahı Abbey'de geçirdiler ve bir peni ödenerek binilen vapurla Kule'ye gittiler; hem halka açık hem de özel koleksiyonlardaki tabloları gördüler ve çeşitli vesilelerle Kensington

Bahçeleri'ndeki muazzam ağaçların altında oturdular. Henrietta Stackpole, yorulmak bilmez bir gezgin ve Ralph'ın ummaya cesaret ettiğinden daha iyi huylu bir eleştirmen olduğunu gösterdi. Doğrusu, birçok hayal kırıklığı yaşadı ve genel olarak Londra onun, anavatanının birçok kentiyle ilgili canlı anılarından zarar gördü; ama buranın kasvetli özelliklerinden en iyi şekilde yararlandı ve ancak ara sıra iç geçirip devamı olmayan ve geçmişin düşünceleri içinde kaybolan amaçsız bir "Eh!" çekti. Gerçek şuydu ki, kendisinin de söylediği gibi, kendi ortamında değildi. "Cansız nesnelere karşı bir sempatim yok," diye beyan etti Isabel'e, National Gallery'de; ve İngiltere'nin iç dünyasına, şimdiye kadar ona bağışlanmış olan bakışın yetersizliği yüzünden acı çekmeye devam etti. Turner'ın peyzajları ve Asur boğaları, Büyük Britanya'nın dâhileri ve ünlüleriyle karşılaşmayı umut ettiği edebi yemek davetlerinin yerini hiç tutmuyordu.

"Sizin tanınmış adamlarınız nerede, entelektüel erkekleriniz ve kadınlarınız nerede?" diye sordu Ralph'a, Trafalgar Meydanı'nın ortasında durarak, sanki burasının doğal olarak bunlardan birkaç tanesiyle karşılaşacağı bir yer olduğunu tasavvur etmişmiş gibi. "Sütunun üstündeki onlardan biri, diyorsunuz... Lort Nelson mu? O da bir lort muydu? Yeterince yüksekte değil miydi ki, onu otuz metre yukarıya dikmeleri gerekti? Geçmişe ait bir şey o... geçmiş umurumda değil; şimdinin önder zihinlerinden bazılarını görmek istiyorum. Geleceğin demeyeceğim, çünkü geleceğe pek inanmıyorum." Zavallı Ralph'ın tanıdıkları arasında pek az önder zihin vardı ve ünlü birini yakalama zevkine nadiren nail oluyordu; Bayan Stackpole'a esef edilecek bir girişimcilik yoksunluğunu belirtiyormuş gibi görünen bir durumdu bu. "Eğer karşı tarafta olsaydım, telefon ederdim," dedi, "ve her kimse, o beyefendiye onun hakkında çok şey duymuş olduğumu ve kendi gözlerimle görmeye geldiğimi söylerdim. Ama dediklerinizden öyle anlıyorum ki, burada âdet bu

değil. Bir sürü anlamsız âdetiniz var gibi, ama insanın gerçekten istediklerinden hiçbiri yok. Biz gerçekten *ilerideyiz*, o kesin. Sanırım, sosyal yönünden bütünüyle vazgeçmem gerekecek;" ve Henrietta, elinde kılavuz kitabıyla ve kalemiyle dolaştığı ve *Interviewer*'a Kule hakkında (Leydi Jane Grey'in idam edilişini tasvir eden) bir mektup yazdığı halde, kendi standardının altına düştüğüne dair moral bozucu bir duygu içindeydi.

Isabel'in Gardencourt'tan ayrılışından önce vuku bulan hadise, kızın aklında acı veren bir iz bırakmıştı; Lort Warburton'ın yüce gönüllü hayal kırıklığını hatırlamak ona zevk vermiyordu. Yaptığı şeyden daha azını yapamazdı; bu doğruydu, elbette. Ama yine de, bu gereklilik onun için tatsız olmuştu ve davranışından dolayı itibar kazanmak gibi bir arzusu yoktu. Buna rağmen, davranışıyla ilgili zihinsel bir hazzın yoksunluğuyla karışık olarak, başlı başına tatlı olan ve uyumsuz yoldaşlarıyla birlikte bu büyük şehirde dolaşırken zaman zaman nabız gibi atan sevinçli bir heyecana dönüşen bir özgürlük duygusu yaşıyordu. Kensington Bahçeleri'nde yürürken, çimlerde oynadığını gördüğü (çoğunlukla daha fakir tipteki) çocukları durduruyordu; onlara adlarını soruyor, birer altı penilik veriyor ve güzelseler, onları öpüyordu. Ralph böyle hadiseleri fark ediyor, Isabel'in yaptığı her şeyi fark ediyordu.

Bir akşamüzeri, yoldaşlarını eğlendirmek amacıyla onları Winchester Meydanı'nda çaya davet etti ve ziyaretlerine hürmeten, evi mümkün olduğu kadar düzene koydurdu. Hanımları karşılamak üzere bir misafir daha vardı; Ralph'ın tesadüfen şehirde olan eski bir arkadaşı, cana yakın bir bekârdı bu ve Bayan Stackpole'la fevkalade iyi anlaştı. Olağanüstü iyi giyimli ve sohbete katkıları devamlılıktan ziyade canlılıkla nitelenebilecek, kırk yaşında, tıknaz, sarışın, güler yüzlü bir adam olan Bay Bantling, Henrietta'nın söylediği her şeye ölçüsüzce güldü, ona birkaç fincan çay verdi, onunla

birlikte Ralph'ın hatırı sayılır bir koleksiyonuna sahip olduğu süs eşyalarını inceledi ve daha sonra, ev sahibi meydana gitmelerini ve bu bir bahçe partisiymiş gibi davranmalarını teklif edince, etrafı kapalı bu sınırlı alanın çevresini onunla defalarca dolanarak onun İngiltere'nin iç dünyası hakkındaki yorumlarını içten bir ilgiyle dinledi.

"Eh, anlıyorum," dedi Bay Bantling; "Gardencourt'u çok sessiz bulduğunuzu tahmin ederim. Etrafta o kadar hastalık varken orada pek bir şey olmuyor, doğal olarak. Touchett'ın durumu çok kötü, anlarsınız; doktorlar onun İngiltere'de bulunmasını bile yasakladılar ve sırf babasına bakmak için geri geldi o. Yaşlı adamın yarım düzine rahatsızlığı var, sanırım. Gut diyorlar, ama göstermemesine rağmen, aynı zamanda vücudunun su toplamış olduğunu kesin olarak biliyorum. Bir yerlerinde bir sürü su olduğuna güvenebilirsiniz. Tabii, o tür şeyler evdeki insanlar için işleri fena halde durgun bir hale getiriyor; bu koşullar altında birilerini ağırlamalarına şaşıyorum. Sonra, Bay Touchett'ın karısıyla devamlı olarak dalaştığını sanıyorum; o kocasından uzakta yaşıyor, biliyorsunuz, sizin o olağandışı Amerikan tarzınızda. Daima bir şeylerin olduğu bir ev istiyorsanız, Bedfordshire'da ablam Leydi Pensil'in yanında kalmaya gitmenizi tavsiye ederim. Yarın ona yazacağım ve eminim, sizi çağırmaktan sevinç duyacaktır. Ne istediğinizi tam olarak biliyorum... tiyatro oyunlarına, pikniklere ve o tür şeylere meraklı oldukları bir ev istiyorsunuz. Ablam tam da o türden bir kadındır; her zaman bir şeyler düzenler ve yanında ona yardım edecek türden insanlar olmasından her zaman memnuniyet duyar. Geri gelen postadan sizi oraya davet ettiği mektubun çıkacağından eminim; seçkin insanlardan ve yazarlardan müthiş hoşlanır. Kendisi de yazıyor, biliyor musunuz? Ama yazdığı her şeyi okumadım. Çoğunlukla şiir bunlar ve ben şiire pek meraklı değilim... Byron dışında. Amerika'da Byron'a çok değer veriyorsunuz, sanıyorum," diye devam etti Bay

Bantling; Bayan Stackpole'un ilgisinin teşvik edici havasında açılıyor, sözlerinin arkasını vakitlice getiriyor ve nihayet, böylesine olağanüstü bir kadına uygun bir sohbet sağlamak için duyduğu doğal bir heveslilikle, konusunu değiştiriyordu. Ancak, sonunda Henrietta'nın Bedfordshire'da Leydi Pensil'in yanında kalmaya gitmesi fikrine geri geldi. "Ne istediğinizi anlıyorum," diye tekrarladı; "bir miktar otantik İngiliz eğlencesi görmek istiyorsunuz. Touchett'lar hiç İngiliz değil, biliyorsunuz; bir tür ecnebi sistemde yaşıyorlar; fena halde acayip bazı fikirleri var. Yaşlı adamın avlanmanın kötülük olduğunu düşündüğünü söylüyorlar. Ablamın evine tiyatro oyunlarına yetişecek bir zamanda gitmelisiniz; eminim, size bir rol vermekten memnuniyet duyacaktır. İyi rol yaptığınızdan eminim; çok zeki olduğunuzu biliyorum. Ablam kırk yaşında ve yedi çocuğu var; ama başrolü o oynayacak. Tabii, istemezseniz oynamak zorunda değilsiniz."

Winchester Meydanı'nda, Londra'nın isiyle beneklenmiş olmalarına rağmen, insanın adımlarını oyalanmaya davet eden çimenlerin üzerinde gezinirlerken, Bay Bantling böyle bir söylev verdi. Henrietta, dişilerin meziyetlerine duyarlılığı ve imalı kinayeleriyle, bu yumuşak sesli, parlak bekârın çok hoş bir adam olduğunu düşündü ve onun kendisine sunduğu fırsata değer verdi.

"Bilmiyorum, ama ablanız beni çağırsa, giderdim," dedi. "Görevim olurdu, sanırım. Onun adı ne demiştiniz?"

"Pensil. Tuhaf bir ad, ama fena değil."

"Bence her ad, diğerleri kadar iyidir. Ama payesi nedir?"

"Ha, bir baron karısı o; oldukça elverişli bir paye. Yeterince kibarsınız, ama fazla kibar değilsiniz."

"Benim için fazla kibar olduğunu tahmin ediyorum. Yaşadığı yere ne demiştiniz... Bedfordshire mı?"

"Oranın ta kuzey köşesinde yaşıyor. Sıkıcı bir bölge, ama buna aldırış etmeyeceğinizi tahmin ediyorum. Siz oradayken ben de gelmeye çalışırım."

Bütün bunlar Bayan Stackpole'a çok hoş gelmişti ve Leydi Pensil'in lütufkâr kardeşinden ayrılmak zorunda kaldığı için üzüldü. Ama tesadüfen bir gün önce Piccadilly'de bir yıldır görmediği bazı arkadaşlarına rastlamıştı; Bayan Climber'lardı bunlar, anakarada seyahat etmekte olan ve şimdi tekrar gemiye binmeye hazırlanan, Delaware, Wilmington'dan iki hanımefendi. Henrietta, Piccadilly'nin kaldırımında onlarla uzun uzun görüşmüştü ve üç hanım bir ağızdan konuştukları halde, birikmiş konularını bitirememişlerdi. Dolayısıyla, Henrietta'nın ertesi gün saat altıda gidip Jermyn Sokağı'ndaki geçici konutlarında onlarla akşam yemeği yemesi konusunda anlaşılmıştı ve şimdi bu randevu aklına geldi. Önce Ralph Touchett ve Isabel'le vedalaşarak, Jermyn Sokağı'na doğru yola çıkmaya hazırlandı; meydanın başka bir kısmında, bahçe sandalyelerinde oturan bu ikisi, Bayan Stackpole ile Bay Bantling'in pratik diyalogları kadar belli bir amaca yönelik olmayan bir nezaket alışverişiyle meşguldü... terim yerindeyse. Isabel ile arkadaşı arasında, güvenilir bir saatte Pratt's Oteli'nde tekrar buluşmalarına karar verildiğinde, Ralph bu ikincisinin bir taksiye ihtiyacı olduğunu beyan etti. Ta Jermyn Sokağı'na kadar yürüyemezdi.

"Yalnız yürümemin uygunsuz olduğunu kastediyorsunuz, herhalde!" dedi Henrietta. "Yüce Tanrım, ne hallere düştüm?"

"Yalnız yürümenize en ufak bir ihtiyaç yok," dedi Bay Bantling, centilmence bir kibarlık ifade eden teklifsiz bir tonla. "Sizinle gitmekten büyük bir memnuniyet duyarım."

"Sadece akşam yemeğine geç kalacağınızı kastetmiştim," diye cevap verdi Ralph. "Sabırsızlık içinde sizi bekleyecek olan o zavallı hanımları düşünün."

"Bir fayton tutsan iyi olur, Henrietta," dedi Isabel.

"Size bir fayton bulurum, bana güvenirseniz," diye devam etti Bay Bantling. "Bir tanesine rastlayıncaya kadar biraz yürüyebiliriz."

"Ona güvenmemem için bir neden göremiyorum, ya sen?" diye sordu Henrietta Isabel'e.

"Bay Bantling sana ne yapabilir, bilmiyorum," diye cevap verdi Isabel, gülümseyerek; ama eğer istersen, bir taksi buluncaya kadar sizinle yürürüz."

"Boş ver; yalnız gideriz. Haydi, Bay Bantling ve bana iyi bir tane bulmaya özen gösterin."

Bay Bantling elinden geleni yapmaya söz verdi ve ikisi oradan ayrılarak Isabel'le kuzenini şimdi üzerinde berrak bir eylül alacakaranlığının toplanmaya başlamış olduğu meydanda bıraktılar. Etraf tamamıyla sakindi; karanlık evlerin oluşturduğu geniş dörtgende, panjurların ve storların kapalı olduğu pencerelerin hiçbirinde ışık görünmüyordu; kaldırımlar boş birer enginlikti ve içerideki istisnai hareketlilik belirtilerinin cezp etmiş olduğu, meydanın çevresindeki paslı parmaklıkların arasından boyunlarını uzatan, komşu bir gecekondu bölgesinden iki küçük çocuk haricinde, görünürdeki en canlı obje, güneydoğu köşesindeki büyük, kırmızı direkti.

"Henrietta onun taksiye binip kendisiyle birlikte Jermyn Sokağı'na gitmesini isteyecek," diye yorumda bulundu Ralph. Bayan Stackpole'dan her zaman Henrietta diye söz ederdi.

"Çok muhtemel," dedi yoldaşı.

"Ya da, hayır, istemeyecek," diye devam etti Ralph. "Ama Bantling binmek için izin isteyecek."

"Yine çok muhtemel. Bu kadar iyi arkadaş olduklarına çok sevindim."

"Henrietta bir fetih yaptı. Bantling onun çok parlak bir kadın olduğunu düşünüyor. İleri gidebilir bu iş," dedi Ralph.

Isabel bir an sessiz kaldı.

"Henrietta'ya çok parlak bir kadın derim; ama bu işin ileriye gideceğini sanmıyorum," diye karşılık verdi, nihayet. "Hiçbir zaman birbirlerini gerçekten tanıyamazlardı. Bay

Bantling'in, Henrietta'nın gerçekte ne olduğu hakkında en ufak bir fikri yok; Henrietta'ysa Bay Bantling'i tam olarak anlamıyor."

"İzdivacın en olağan temeli, karşılıklı yanlış anlamadır. Ama Bob Bantling'i anlamak o kadar da zor olmamalı," diye ekledi Ralph. "Çok basit bir adam o."

"Evet, ama Henrietta daha da basit. Peki, Tanrı aşkına, ben ne yapacağım?" diye sordu Isabel, meydanın sınırlı peyzaj tasarımının, altında geniş ve etkileyici bir görünüme büründüğü, solmakta olan ışıkta etrafına bakınarak. "Senin, ikimizin eğlenmek için faytonla Londra'da dolaşmamızı teklif edeceğini zannetmiyorum."

"Burada kalmamamız için bir neden yok... eğer burayı sevimsiz bulmuyorsan. Hava gayet ılık; kararmasına daha yarım saat var; ve eğer izin verirsen, bir sigara yakacağım."

"İstediğini yapabilirsin," dedi Isabel; "eğer saat yediye kadar beni eğlendirirsen. O saatte dönüp Pratt's Oteli'nde tek başıma basit bir yemek yemek niyetindeyim... iki haşlanmış yumurta ve bir çörek."

"Seninle birlikte yiyemez miyim?" diye sordu Ralph.

"Hayır, sen kulübünde yiyeceksin."

Dolanarak tekrar meydanın ortasındaki sandalyelerine dönmüşler ve Ralph sigarasını yakmıştı. Isabel'in tarif ettiği mütevazı küçük ziyafette şahsen bulunmak ona müthiş bir haz verirdi; ama bu olmayınca, men edilmek bile hoşuna gitmişti. Ancak, o an için, bu kalabalık şehrin ortasında, koyulaşmakta olan karanlıkta onunla yalnız olmaktan son derece hoşnuttu; onun kendisine ihtiyaç duyduğu ve hâkimiyeti altında olduğu duygusunu yaratıyordu bu. Ralph bu hâkimiyeti ancak belli belirsiz bir biçimde kullanabiliyordu; en iyi uygulaması, onun kararlarını uysalca kabul etmek oluyordu. Bunu yapmak onu neredeyse heyecanlandırıyordu.

"Neden seninle yememe izin vermiyorsun?" diye sordu, bir duraksamadan sonra.

"Çünkü hoşuma gitmiyor."

"Benden bıktın, sanırım."

"Bir saat sonra buradan gideceğim. Önceden bilme yeteneğim var, görüyorsun."

"Ah, bu arada çok sevimli olacağım," dedi Ralph. Ama daha fazla bir şey söylemedi ve Isabel de herhangi bir karşılık vermediğinden, bir süre sessizlik içinde oturdular, ki bu da onun Isabel'i eğlendirme sözüyle çelişiyordu sanki. Isabel'in zihni meşgulmüş gibi geldi ona ve ne düşündüğünü merak etti; iki ya da üç çok muhtemel konu vardı. Nihayet tekrar konuştu. "Bu akşam benimle beraber olmaya itirazın, başka bir ziyaretçi bekliyor olmandan mı kaynaklanıyor?"

Isabel başını çevirip berrak, güzel gözleriyle ona baktı.

"Başka bir ziyaretçi mi? Ne ziyaretçim olabilir?"

Ralph'ın söyleyebileceği bir isim yoktu; bu da sorusunun kendisine zalimce olduğu kadar aptalca görünmesine neden oldu.

"Benim tanımadığım birçok arkadaşın var," dedi, biraz sıkıntılı bir şekilde gülerek. "Çarpık bir şekilde dışında bırakılmış olduğum bütün bir geçmişin var."

"Sen geleceğim için saklandın. Geçmişimin orada, suyun karşı tarafında olduğunu unutmamalısın. Burada, Londra'da hiçbir geçmişim yok."

"Pekâlâ, o halde, geleceğin senin yanında oturduğuna göre. Geleceğinin böyle el altında olması süper bir şey." Ve Ralph bir sigara daha yakıp Isabel'in muhtemelen Bay Caspar Goodwood'un Paris'e geçmiş olduğuna dair haber aldığını kastettiğini düşündü. Sigarasını yaktıktan sonra biraz tüttürdü ve sonra devam etti. "Az önce çok eğlendirici olmaya söz vermiştim; ama görüyorsun, bu beklentiyi karşılayamıyorum ve gerçek şu ki, senin gibi bir insanı eğlendirmeyi üstlenmem çok cüretkâr bir davranış. Benim etkisiz çabalarım senin umurunda mı olur? Senin muhteşem fikilerin var... böyle meselelerde yüksek standartların var. En

azından buraya bir orkestra ya da bir şarlatan kumpanyası getirmem gerekir."

"Bir şarlatan yeterli ve sen gayet iyi idare ediyorsun. Yalvarırım, devam et; bir on dakika sonra gülmeye başlayacağım."

"Seni temin ederim, çok ciddiyim," dedi Ralph. "Gerçekten çok şey istiyorsun."

"Ne kastettiğini anlamıyorum. Hiçbir şey istemiyorum ben!"

"Hiçbir şey kabul etmiyorsun sen," dedi Ralph. Isabel kızardı ve şimdi aniden onun ne kastettiğini tahmin ettiğini hissetti. Ama Ralph neden ona böyle şeylerden bahsetsin? Ralph biraz duraksadı ve sonra devam etti. "Sana söylemeyi çok istediğim bir şey var. Sormak istediğim bir soru. Bunu sormaya hakkım varmış gibi geliyor bana, çünkü cevabı beni bir şekilde ilgilendiriyor."

"Ne istersen sor," diye cevap verdi Isabel, yumuşak bir sesle, "seni tatmin etmeye çalışacağım."

"İyi, o halde, Lort Warburton'ın bana ikinizin arasında geçen bir şeyden bahsettiğini söylesem aldırmazsın, umarım."

Isabel biraz irkildi; açık yelpazesine bakarak oturuyordu. "Çok iyi; sana söylemesi doğaldı, sanırım."

"Bunu yaptığını sana söylememe izin verdi. Hâlâ biraz umudu var," dedi Ralph.

"Hâlâ mı?"

"Birkaç gün önce vardı."

"Artık umudu olduğunu sanmıyorum," dedi kız.

"Onun için çok üzgünüm, o halde; öyle iyi bir adam ki."

"Benimle konuşmanı mı istedi, Tanrı aşkına?"

"Hayır, öyle değil. Ama bana anlattı, çünkü kendini tutamadı. Biz eski arkadaşız ve o çok hayal kırıklığına uğramıştı. Bana bir not göndererek, gidip onu görmemi istedi; ben de o ve kız kardeşi bizimle öğle yemeği yemeden bir gün önce

Lockleigh'ye gittim. Çok üzgündü; kısa bir süre önce senden mektup almıştı."

"Mektubu sana gösterdi mi?" diye sordu Isabel, ani bir mağrurlukla.

"Hiçbir şekilde. Ama açık bir ret olduğunu söyledi bana. Onun için çok üzüldüm," diye tekrarladı Ralph.

Isabel birkaç dakika hiçbir şey söylemedi; sonra, nihayet, "Beni kaç defa görmüştü, biliyor musun? Beş ya da altı defa."

"O senin şanından."

"Bunun için söylemiyorum."

"Ne için söylüyorsun, o halde? Zavallı Warburton'ın ruh halinin yüzeysel olduğunu kanıtlamak için değil herhalde, çünkü böyle düşünmediğinden oldukça eminim."

Isabel böyle düşündüğünü söyleyemedi, elbette; ama az sonra başka bir şey söyledi. "Eğer Lort Warburton senden benimle tartışmanı rica etmediyse, o halde tarafsız olarak yapıyorsun bunu... ya da tartışma aşkına."

"Seninle tartışmayı hiç arzu etmiyorum. Sadece seni rahat bırakmak istiyorum. Senin duygularınla son derecede ilgileniyorum, o kadar."

"Sana minnettarım!" diye haykırdı Isabel, bir kahkahayla.

"Beni ilgilendirmeyen şeylere burnumu soktuğumu kastediyorsun tabii. Ama neden senin canını sıkmadan ya da kendimi mahcup etmeden bu mesele hakkında seninle konuşamayayım? Eğer bazı ayrıcalıklarım olmayacaksa, kuzenin olmamın ne faydası var? Eğer telafi edecek bazı şeyler olmayacaksa, bir ödül umudu olmadan sana tapmamın ne faydası var? Biletimi o kadar pahalıya almışken, aslında gösteriyi izleyemeyeceksem, hasta ve sakat olmamın ve hayat oyununda sadece seyircilikle kısıtlanmış olmamın ne faydası var? Şunu söyle bana," diye devam etti Ralph, Isabel canlanmış bir dikkatle onu dinlerken: "Lort Warburton'ı reddederken aklında ne vardı?"

"Aklımda ne mi vardı?"

"Böyle olağanüstü bir hareketi dikte eden mantık –durumun hakkındaki görüşün– neydi?"

"Onunla evlenmeyi arzu etmiyordum... eğer bu mantıksa."

"Hayır, bu mantık değil... ve bunu zaten biliyordum. Kendine ne dedin? Bundan fazlasını demişsindir mutlaka."

Isabel bir an düşündü ve sonra bu soruyu o da bir soruyla yanıtladı. "Neden olağanüstü bir hareket diyorsun buna? Annen de öyle düşünüyor."

"Warburton öyle iyi bir adam ki; bir erkek olarak, hemen hiçbir kusuru yok bence. Hem sonra, burada kodaman dedikleri cinsten bir adam o. Muazzam bir mal varlığına sahip ve karısı üstün bir varlık olarak görülecektir. İçsel ve dışsal avantajları şahsında topluyor o."

Isabel, kuzeni konuşurken, sanki ne kadar ileri gideceğini görmek istermiş gibi onu izliyordu. "Onu fazla mükemmel olduğu için reddettim, o halde. Ben kendim mükemmel değilim ve o benim için fazla iyi. Ayrıca, mükemmelliği beni rahatsız ederdi."

"Samimi olmaktan ziyade ustalıklı bir cevap bu," dedi Ralph. "Aslında, dünyadaki hiçbir şeyin senin için fazla mükemmel olduğunu düşünmüyorsun."

"Benim o kadar iyi olduğumu mu düşünüyorsun?"

"Hayır, ama yine de müşkülpesentsin, iyi olduğunu düşünme mazeretin olmadan. Ancak, en müşkülpesent cinsten de olsa, yirmi kadından on dokuzu Warburton'la yetinirdi. Nasıl onun peşinden koştuklarını bilmiyorsun belki."

"Bilmeyi arzu etmiyorum. Ama bana öyle geliyor ki," dedi Isabel, "bir gün sana ondan bahsettiğimde, birkaç kusurunu anlattın bana."

Ralph'ın yüzü ciddi bir ifadeye büründü. "Umarım, o zaman söylediklerim senin için bir ağırlık taşımamıştır; çünkü bahsettiğim şeyler kusur değildi; sadece konumunun özellik-

leriydi. Eğer seninle evlenmeyi arzu ettiğini bilseydim, asla onlara değinmezdim. O konuma göre biraz kuşkucu olduğunu söyledim, sanırım. Onu inançlı biri haline getirmeye gücün yeterdi."

"Zannetmem. Meseleyi anlamıyorum ve o türden herhangi bir misyonun bilincinde değilim... Belli ki hayal kırıklığına uğradın," diye ekledi Isabel, yumuşaklıkla ama ciddiyetle kuzenine bakarak. "Lort Warburton'la evlenmemi isterdin."

"Hiç de değil. Bu konuda hiçbir arzu beslemiyorum. Sana öğüt verme iddiasında değilim ve seni izlemekle yetiniyorum... çok yoğun bir ilgiyle."

Isabel oldukça bilinçli bir tavırla içini çekti. "Keşke kendime, sana geldiğim kadar ilginç gelsem!"

"O noktada yine samimi değilsin; kendine gayet ilginç geliyorsun. Ama biliyor musun," dedi Ralph, "eğer gerçekten Lort Warburton'a nihai cevabını verdiysen, cevabın bu olduğuna biraz sevindim. Senin adına sevindiğimi kastetmiyorum ve onun adına daha da az sevindim, tabii. Kendi adıma sevindim ben."

"Bana evlenme teklif etmeyi mi düşünüyorsun?"

"Hiçbir şekilde. Sözünü ettiğim bakış açısından, ölümcül olurdu bu; altın yumurtlayan tavuğu öldürmüş olurdum. O hayvanı delice hayallerimin sembolü olarak kullanıyorum. Demek istediğim, Lort Warburton'la evlenmeyi reddeden genç bir hanımın ne yaptığını görerek eğleneceğim."

"Annen de buna güveniyor," dedi Isabel.

"Eh, pek çok seyirci olacak! Hayatının geri kalanını izleyeceğiz. Hepsini görmem, ama en ilginç yıllarını görürüm muhtemelen. Tabii, eğer arkadaşımızla evlenecek olsaydın, yine de bir hayatın olurdu... çok onurlu ve parlak bir hayat. Ama göreceli olarak konuşursak, biraz yavan olurdu. Kesinlikle önceden belirlenmiş ve beklenmedik şeylerden yoksun olurdu. Beklenmedik şeylerden son derecede hoşlandığımı

biliyorsun ve şimdi oyunu elinde tuttuğuna göre, bize bunun muhteşem bir örneğini vereceğine güveniyorum."

"Seni pek anlayamıyorum," dedi Isabel, "ama şunu söyleyebilecek kadar anlıyorum ki, eğer herhangi bir şeyin muhteşem örneklerini arıyorsan, seni hayal kırıklığına uğratırım."

"Ancak kendini hayal kırıklığına uğratarak yapabilirsin bunu ve bu da senin için çok acı olur!"

Isabel buna hemen cevap vermedi; düşünmeye değer bir hakikat payı vardı bu sözlerde. Nihayet, aniden şöyle dedi:

"Bağlanmayı arzu etmememin ne zararı var, anlamıyorum. Hayata evlenerek başlamak istemiyorum. Bir kadının yapabileceği başka şeyler de var."

"O kadar iyi yapabileceği başka bir şey yok. Ama sen çok yönlüsün."

"Eğer insan iki yönlüyse, bu da yeter," dedi Isabel.

"Sen çokgenlerin en hoşusun!" diye bağırdı Ralph, bir kahkahayla. Ancak, yoldaşının bir bakışı üzerine ciddileşti ve bunu kanıtlamak için devam etti: "Hayatı görmek istiyorsun, genç erkeklerin dediği gibi."

"Hayatı genç erkeklerin görmek istediği gibi görmek istediğimi sanmıyorum; ama etrafıma bakmak istiyorum, gerçekten."

"Deneyim kadehini son damlasına kadar içmek istiyorsun."

"Hayır, deneyim kadehine dokunmayı bile arzu etmiyorum. Zehirli bir içki o! Sadece kendi gözlerimle görmek istiyorum."

"Görmek istiyorsun, ama dokunmak istemiyorsun."

"Eğer duyarlı bir varlıksan, bu ayırımı yapabileceğini sanmıyorum," diye karşılık verdi Isabel. "Ben Henrietta'ya çok benziyorum. Geçen gün, ona evlenmeyi arzu edip etmediğini sorduğumda, 'Avrupa'yı görmeden olmaz!' dedi. Ben de Avrupa'yı görmeden evlenmek istemiyorum."

"Belli ki taç giymiş bir başın sana vurulmasını bekliyorsun."

"Hayır, Lort Warburton'la evlenmekten daha kötü olurdu bu. Ama çok karanlık olmaya başladı," diye devam etti Isabel, "eve gitmeliyim." Yerinden kalktı, ama Ralph bir süre hareketsizce oturarak ona baktı. Genç adam kendisini takip etmeyince, Isabel durdu ve bir süre, her iki tarafta da, ama özellikle Ralph'ın tarafında, kelimelerle ifade edilemeyecek kadar belirsiz söylemlerle dolu bakışlarla birbirlerine baktılar.

"Soruma cevap verdin," dedi Ralph nihayet. "İstediğim şeyi bana söyledin. Sana çok minnettarım."

"Sana pek az şey söylemişim gibi geliyor bana."

"Büyük şeyi söyledin; dünyanın ilgini çektiğini ve kendini onun içine atmak istediğini."

Isabel'in gümüşi gözleri bir an karanlığın içinde parladı. "Öyle bir şey söylemedim."

"Bence bunu demek istedin. İnkâr etme; öyle güzel ki!"

"Bana neyi yakıştırmaya çalıştığını bilmiyorum, çünkü hiçbir şekilde maceracı bir ruh değilim ben. Kadınlar, erkekler gibi değildir."

Ralph ağır ağır yerinden kalktı ve birlikte meydanın kapısına doğru yürüdüler. "Hayır," dedi; "kadınlar cesaretleriyle pek övünmezler; erkeklerse belli bir sıklıkla yaparlar bunu."

"Erkeklerin övünülecek cesareti vardır çünkü!"

"Kadınların da vardır; sende bol miktarda var."

"Taksiyle Pratt's Oteli'ne gidecek kadar; ama daha fazlası yok."

Ralph kapının sürgüsünü açtı ve ikisi dışarı çıktıktan sonra tekrar sürgüledi.

"Taksini bulacağız," dedi ve bu arayışın verimli olacakmış gibi göründüğü yakındaki bir sokağa saparlarken tekrar

Isabel'den, onu emniyet içinde hana kadar götürmek için izin istedi.

"Hiçbir şekilde," diye cevap verdi kız; "çok yorgunsun; eve gidip yatmalısın."

Taksi bulundu ve genç adam Isabel'in binmesine yardım ettikten sonra bir an kapısında durdu.

"İnsanlar benim hasta bir adam olduğumu unuttuklarında çoğu zaman kızıyorum," dedi. "Ama hatırlamaları daha da kötü oluyor!"

On Altıncı Bölüm

Isabel'in, kuzeninin onu eve götürmesini arzu etmemesinde herhangi bir gizli gerekçe yoktu; sadece son birkaç günde onun zamanını haddinden fazla almış olduğunu düşünüyordu ve Amerikalı kızların, daimi bir yardımı sonunda ruh sağlığında bir eksilme olarak görmeye başlayan bağımsız ruhu, şu birkaç saatte kendine yetmesi gerektiğine karar vermesine yol açmıştı. Üstelik, arada sırada tek başına olmaktan çok hoşlanıyordu ve İngiltere'ye geldiğinden beri bu ihtiyacı pek giderilmemişti. Evinde daima hükmedebildiği bir lükstü bu ve bunu özlemişti. Ancak o akşam –eğer orada farkına varacak bir eleştirmen bulunsaydı– Ralph'ın arkadaşlığını başından savmasına yalnızlık sevgisinin neden olduğu teorisini çürütecek bir hadise oldu. Saat dokuza doğru, Pratt Oteli'nin loş aydınlatmasında oturmuş, iki uzun mumun yardımıyla Gardencourt'tan getirdiği bir kitabın içinde kendini kaybetmeye çalışıyor, ama ancak sayfanın üzerinde, orada yazılı olanlardan başka sözler okuyacak derecede başarılı oluyordu... öğleden sonra Ralph'ın ona söylemiş olduğu sözlerdi bunlar.

Birdenbire, kapıda garsonun iyice hafifletilmiş tıklaması duyuldu ve bir ziyaretçinin kartını taşıyan garson az sonra içeri kabul edildi. Usule uygun olarak incelenen bu kart, Isabel'in şaşkın bakışlarına Bay Caspar Goodwood'un adını

sundu. Isabel birkaç saniye, isteklerini belirtmeden, hizmetkârın soran bakışlarla önünde durmasına izin verdi.

"Beyefendiyi yukarı getireyim mi, efendim?" diye sordu garson, nihayet, hafifçe teşvik edici bir tonlamayla.

Isabel hâlâ tereddüt ediyordu ve tereddüt ederken de aynaya göz attı.

"Gelebilir," dedi nihayet ve biraz heyecanlı bir halde onu bekledi.

Caspar Goodwood içeriye girdi ve onunla el sıkıştı. Hizmetkâr tekrar odadan çıkıncaya kadar hiçbir şey söylemedi, sonra şöyle dedi:

"Mektubuma neden cevap vermediniz?"

Hızlı, doğrudan, hafifçe otoriter bir tonla konuşuyordu... soruları genellikle belli bir amaca yönelik olan ve fazlasıyla ısrarcı olabilen bir adam tonuyla.

Isabel ona bir soruyla cevap verdi.

"Burada olduğumu nereden bildiniz?"

"Bayan Stackpole bildirdi bana," dedi Caspar Goodwood. "Bu akşam muhtemelen burada yalnız olacağınızı ve beni görmeyi isteyeceğinizi söyledi."

"Sizi nerede gördü de söyledi bunu?"

"Beni görmedi; bana yazdı."

Isabel sesini çıkarmadı; ikisi de oturmamıştı; belli bir meydan okuma ya da en azından, mücadele havasıyla öylece duruyorlardı.

"Henrietta size yazdığını hiç söylemedi bana," dedi Isabel, nihayet. "Nazik bir davranış değil bu."

"Beni görmek sizin için bu kadar tatsız bir şey mi?" diye sordu genç adam.

"Beklemiyordum bunu. Böyle sürprizlerden hoşlanmam."

"Ama şehirde olduğumu biliyordunuz; karşılaşmamız doğaldı."

"Buna karşılaşmak mı diyorsunuz? Sizi görmeyeceğimi ummuştum. Londra kadar geniş bir yerde, bu çok mümkünmüş gibi geliyordu bana."

"Anlaşılan, bana yazmak bile sizin için tatsız bir şeymiş," dedi Bay Goodwood.

Isabel buna cevap vermedi; bir an için Henrietta Stackpole'un ihaneti olarak nitelediği şeyi, içinde kuvvetle hissediyordu.

"Henrietta incelikten yoksun!" diye feryat etti, buruk bir ifadeyle. "Büyük bir cüretkârlık göstermiş."

"Ben de incelikten yoksunum, sanırım. Ben de onun kadar suçluyum."

Isabel ona bakarken, çenesinin hiç bu kadar köşeli görünmemiş olduğunu düşündü. Bu hoşuna gitmemiş olabilir; ama yine de, alakasız bir biçimde karşılık verdi:

"Hayır, siz onun kadar suçlu değilsiniz. Sizin yaptığınız çok doğal bir şey."

"Gerçekten öyle!" diye haykırdı Caspar Goodwood, istemli bir kahkahayla. "Ve her halükârda, artık gelmiş olduğuma göre, kalamaz mıyım?"

"Oturabilirsiniz, elbette."

Ve ziyaretçisi oturduğu koltuğun türüne pek önem vermemeye alışkın bir adam tavrıyla önüne çıkan ilk yere otururken, Isabel de tekrar koltuğuna döndü.

"Her gün mektubuma bir cevap geleceğini umdum," dedi genç adam. "Bana birkaç satır yazabilirdiniz."

"Bana engel olan, yazmanın zahmeti değildi; size bir sayfa yazıncaya kadar, kolaylıkla dört sayfa da yazabilirdim. Ama sessizliğim kasıtlıydı; en iyisinin bu olduğunu düşündüm."

O bunu söylerken genç adam gözlerini onunkilere dikmişti; sonra başını eğdi ve gözlerini halıdaki bir noktaya sabitledi, sanki söylemesi gereken şeyden başka hiçbir şey söylememek için büyük bir çaba harcıyormuş gibi. Kabahat-

li olan güçlü bir adamdı o ve gücünü tavizsizce sergilemenin, ancak konumunun yanlışlığını bariz bir hale getireceğini görecek kadar zekiydi. Isabel, bu nitelikteki bir insana karşı bir konum avantajına sahip olmaktan hoşlanabilecek birisiydi ve avantajını azametle onun yüzüne vuracak bir kız olmamasına rağmen, "Sizin de bana yazmamanız gerekirdi, bunu biliyorsunuz!" diyebilmekten ve bunu belli bir zafer edasıyla söylemekten zevk alacak kadar dişiydi.

Caspar Goodwood başını kaldırıp tekrar onun gözlerine baktı: Ateşli bir serzeniş ifadesi vardı gözlerinde. Onda güçlü bir adalet duygusu vardı ve haklarını savunmaya –daima fazlasıyla– hazırdı.

"Benden bir daha haber alınamayı umduğunuzu söylediniz; bunu biliyorum. Ama ben bu yasaklamayı asla kabul etmedim. Çok yakında benden haber alacağınıza söz verdim size."

"Sizden hiçbir zaman haber alınamayı umduğumu söylemedim," dedi Isabel.

"Beş yıl boyunca, o halde; on yıl boyunca. Aynı şey bu."

"Öyle mi görüyorsunuz? Arada büyük fark varmış gibi geliyor bana. On yılın sonunda çok hoş bir bir şekilde yazışabileceğimizi hayal edebiliyorum. Mektuplaşma tarzımı olgunlaştırmış olurum."

Isabel bu sözleri söylerken başka tarafa baktı, çünkü bunların, dinleyicisinin yüz ifadesinden çok daha ciddiyetsiz bir üslupta olduğunu biliyordu. Ancak, nihayet gözleri tekrar ona çevrildi, tam da o, gayet alakasız bir biçimde, "Eniştenize yaptığınız ziyarette iyi vakit geçiriyor musunuz?" derken.

"Hem de çok." Isabel duraksadı ve sonra, daha da alakasız bir biçimde, "Israr etmekle ne yarar sağlamayı bekliyorsunuz?" diye feveran etti.

"Sizi kaybetmemenin yararını."

"Size ait olmayan bir şeyi kaybetmekten söz etmeye hakkınız yok. Hem sizin kendi bakış açınızdan bile," diye

ekledi Isabel, "birisini ne zaman rahat bırakmanız gerektiğini bilmelisiniz."

"Çok canınızı sıkıyorum," dedi Caspar Goodwood, karamsarca; sanki Isabel'de bu yakıcı gerçeğin bilincinde olan bir adam için merhamet uyandırmak istermiş gibi değil de, o gerçeği görerek hareket etmeye çalışabilmek için, onu kendi önüne iyice yerleştirmek istermiş gibi söyledi bunu.

"Evet, çok canımı sıkıyorsunuz ve en kötüsü de, buna ihtiyaç olmaması."

Isabel onun tabiatının, iğnelemenin kanatacağı yumuşak bir tabiat olmadığını biliyordu; onunla tanıştığı ve ondaki, Isabel için neyin daha iyi olduğunu kendisinden daha iyi biliyormuş havasına karşı kendini savunmak zorunda kaldığı ilk günlerden beri, en iyi silahının tam bir açıksözlülük olduğunu anlamıştı. Onun duyarlılığını esirgemeye ya da, yolu bu kadar sağlam bir şekilde kapatmış olmayan bir adamdan kaçabileceğiniz gibi, sezdirmeden ondan kaçmaya çalışmak... ona verilebilecek her türden her şeyi göğüsleyecek bir adam olan Caspar Goodwood'la uğraşırken, boşa giden bir faaliyet olurdu bu. Hassasiyetleri yok değildi, ama aktif yüzeyi kadar pasif yüzeyi de geniş ve dayanıklıydı ve yaralarını kendisinin saracağına her zaman güvenilebilirdi. Çektiği acının etkisini ölçerken, daima sağlam bir yapısı olduğu düşünülebilirdi.

"Buna razı olamam," dedi.

Bunda tehlikeli bir cömertlik vardı; çünkü Isabel onun rahatlıkla, her zaman da canını sıkmış olmadığını söyleyebileceğini hissediyordu.

"Ben de razı olamam buna ve aramızda var olması gereken durum bu değil. Keşke birkaç ay için beni aklınızdan çıkarmaya çalışsanız, o zaman aramız tekrar düzelirdi."

"Anlıyorum. Birkaç ay için sizi düşünmeyi kesersem, bunu ilelebet sürdürebileceğimi anlardım."

"İlelebet demek istemiyorum. Hatta bundan hoşlanmazdım."

"İstediğiniz şeyin imkânsız olduğunu biliyorsunuz," dedi genç adam, bu sıfatı Isabel'in sinir bozucu bulduğu bir biçimde doğru kabul ederek.

"Bir çaba göstermekten aciz misiniz?" diye sordu. "Her şeye gücünüz yetiyor; buna niye yetmesin?"

"Çünkü size âşığım," dedi Caspar Goodwood, basitçe. "Eğer bir insan güçlüyse, daha da güçlü bir biçimde sever ancak."

"Düşünmeye değer bir şeyler var bunda;" ve gerçekten de genç hanımımız bu sözlerin gücünü hissetti. "Beni düşünün ya da düşünmeyin, hangisini daha mümkün bulursanız; yeter ki beni rahat bırakın."

"Ne zamana kadar?"

"Eh, bir iki yıl için."

"Hangisini kastediyorsunuz? Bir yılla iki yıl arasında büyük fark var."

"İki deyin, o zaman," dedi Isabel, biraz alaycılığın etkili olup olmayacağını merak ederek.

"Peki, bununla ne elde edeceğim?" diye sordu Bay Goodwood, gözünü kırpmadan.

"Beni çok minnettar bırakmış olursunuz."

"Ama ödülüm ne olacak?"

"Bir cömertlik eylemi için ödüle ihtiyacınız var mı?"

"Büyük bir fedakârlık içeriyorsa, evet."

"Fedakârlık olmadan cömertlik olmaz. Erkekler böyle şeyleri anlamıyorlar. Eğer bu fedakârlığı yaparsanız, size büyük bir hayranlık duyacağım."

"Hayranlığınız zerre kadar umurumda değil. Benimle evlenecek misiniz? Asıl mesele bu."

"Kesinlikle hayır, eğer şu anda hissettiğim gibi hissedersem."

"O halde tekrar soruyorum, ne elde edeceğim?"

"En az başımın etini yemekle elde edeceğiniz kadarını elde edeceksiniz!"

Caspar Goodwood yine başını eğdi ve bir süre şapkasının tepesine baktı. Yüzüne derin bir kırmızılık yayıldı ve Isabel bu okun nihayet hedefi vurmuş olduğunu kavrayabilmişti. Güçlü bir adamın acı çektiğini görmenin onun için dehşet verici bir yanı vardı ve derhal ziyaretçisine karşı büyük bir acıma duydu.

"Neden böyle şeyler söyletiyorsunuz bana?" diye haykırdı, titrek bir sesle. "Sadece nazik olmak... merhametli olmak istiyorum. İnsanların benim için duygular beslediğini hissetmek ve yine de onları bundan vazgeçirmeye çalışmak zorunda kalmak benim için pek hoş bir şey değil. Başkalarının da düşünceli olması gerekiyor, bence; hepimizin kendi adımıza hüküm vermemiz gerekiyor. Sizin düşünceli olduğunuzu biliyorum, olabileceğiniz kadar; yaptığınız şey için haklı nedenleriniz var. Ama ben evlenmek istemiyorum. Muhtemelen hiç evlenmeyeceğim. Böyle hissetmeye kesinlikle hakkım var ve bir kadını zorlamak... iradesine karşı onu ikna etmek, ona iyilik etmek olmaz. Eğer size acı veriyorsam, çok üzgün olduğumu söyleyebilirim ancak. Benim suçum değil bu; sırf sizi memnun etmek için evlenemem sizinle. Daima arkadaşınız kalacağını söylemeyeceğim, çünkü bu koşullar altında bir kadın bunu söylediğinde, bir tür alay olduğu farz ediliyor, sanırım. Ama bir gün beni deneyin."

Bu söylev sırasında Caspar Goodwood gözlerini şapkacısının isminden ayırmamıştı ve ancak Isabel konuşmasını bitirdikten bir süre sonra başını kaldırdı. Bunu yaptığındaysa, Isabel'in pembeleşmiş yüzündeki güzel hevesliliğin görüntüsü, onun söylediklerini çözümleme çabasında aklını karıştırdı. "Eve döneceğim... yarın gideceğim... sizi rahat bırakacağım," diye mırıldandı nihayet. "Yalnız," diye ekledi, daha yüksek bir sesle... "Sizi gözden kaybetmekten nefret ediyorum!"

"Hiç korkmayın. Bir kötülük yapmam."

"Başka birisiyle evlenirsiniz," dedi Caspar Goodwood.

"Sizce yüce gönüllü bir suçlama mı bu?"

"Neden olmasın? Birçok erkek bunu size teklif edecektir."

"Evlenmeyi arzu etmediğimi ve muhtemelen hiç evlenmeyeceğimi biraz önce söyledim size."

"Söylediğinizi biliyorum; ama buna inanmıyorum."

"Çok teşekkür ederim. Sizi aldatmaya çalıştığını düşünüyor gibisiniz; çok nazik şeyler söylüyorsunuz."

"Neden söylemeyeyim bunu? Evlenmeyeceğinize dair bana hiçbir söz vermediniz."

"Hayır, bir bu eksikti!" diye haykırdı Isabel, acı bir kahkahayla.

"Evlenmeyeceğinizi düşünüyorsunuz, ama evleneceksiniz," diye devam etti ziyaretçisi, kendini en kötü ihtimale hazırlıyormuşçasına.

"Pekâlâ, evleneceğim, o halde. İstediğiniz gibi olsun."

"Ancak," dedi Caspar Goodwood, "sizi gözden kaybetmemem bunu önler miydi, bilmiyorum."

"Sahi mi? Ne de olsa, sizden çok korkuyorum. O kadar kolayca memnun edildiğimi mi düşünüyorsunuz?" diye sordu aniden, sesinin tonunu değiştirerek.

"Hayır, düşünmüyorum; kendimi bununla teselli etmeye çalışacağım. Ama dünyada çok akıllı birtakım erkekler var; yalnız bir tane de olsa, yeterdi zaten. Akıllı olmayan bir erkeği kabul etmeyeceğiniz kesin."

"Bana yaşamayı öğretmek için akıllı bir adamın yardımına ihtiyacım yok," dedi Isabel. "Bunu kendim de keşfedebilirim."

"Yalnız yaşamayı mı demek istiyorsunuz? Bunu keşfettiğiniz zaman, bana da öğretmenizi dilerdim."

Isabel bir an ona baktı; sonra, ani bir gülümsemeyle... "Ah, ama *siz* evlenmelisiniz!" dedi.

Eğer bu ünlem bir an için zavallı Caspar'a cehennemi bir ifade taşıyormuş gibi geldiyse, bunun için bağışlanabilir o ve ben de Isabel'in bunu tamamıyla semavi bir dürtüye itaat ederek telaffuz ettiğini söylemeyi üstlenemem. Ancak, şurası da doğrudur ki, Isabel her zaman bütün erkekler arasında özellikle Caspar Goodwood'un, müşfik bir kadının tüm bağlılığının keyfini sürmesi gerektiğini düşünmüştü. "Tanrı seni affetsin!" diye mırıldandı Caspar dişlerinin arasından ve arkasını döndü.

Isabel'in ünlemikendisini biraz haksız bir konuma düşürmüştü ve biraz sonra durumunu düzeltme ihtiyacını duydu. Bunu yapmanın en kolay yolu, talibini haksız bir konuma düşürmekti. "Bana büyük bir adaletsizlik yapıyorsunuz... bilmediğiniz şeyler söylüyorsunuz!" diye aniden patladı. "Kolay bir kurban olmamam gerekir... bunu kanıtladım!"

"Evet, bana kanıtladınız, mükemmelen."

"Başkalarına da kanıtladım." Ve Isabel bir an duraksadı. "Geçen hafta bir evlilik teklifini reddettim... çok parlak dedikleri cinsten bir teklifi."

"Bunu duyduğuma çok sevindim," dedi genç adam, ciddiyetle.

"Birçok kızın kabul edeceği bir teklifti; onu cazip gösterecek çok şey vardı." Isabel bu öyküyü anlatmakta tereddüt etmişti, ama bir kere başlayınca, onu dile getirmenin ve kendine hakkını vermenin getirdiği tatmin duygusu onu ele geçirdi. "Büyük bir pozisyon ve büyük bir servet teklif edildi bana... son derecede hoşlandığım bir şahıs tarafından."

Caspar büyük bir ilgiyle ona baktı. "Bir İngiliz mi bu?"

"Bir İngiliz asilzadesi," dedi Isabel.

Bay Goodwood bu beyanı sessizlik içinde dinledi; sonra, nihayet, "Onun hayal kırıklığına uğramış olmasına sevindim," dedi.

"İyi, o halde, talihsizlikte yoldaşlarınız olduğuna göre, bununla yetinin."

"Ona yoldaş demiyorum," dedi Caspar, haşin bir tavırla.

"Ama neden... onun teklifini kesin olarak geri çevirdiğime göre?"

"Bu onu yoldaşım yapmaz. Ayrıca, o bir İngiliz."

"Peki, bir İngiliz insan değil midir, Tanrı aşkına?" diye sordu Isabel.

"Yo, hayır; insanüstü bir varlıktır."

"Kızgınsınız," dedi kız. "Bu meseleyi yeterince tartıştık."

"Ah, evet, kızgınım. Bu suçu kabul ediyorum!"

Isabel ondan uzaklaştı, açık pencereye yürüdü ve birkaç dakika orada durarak, sosyal canlılığını sadece bir gaz lambasının bulanık ışığının temsil ettiği sokağın loş boşluğuna baktı. Bu genç insanların ikisi de bir süre konuşmadı. Caspar, gözleri karamsarca kahramanımıza dikilmiş olarak, şömine rafının yanında oyalandı. Isabel fiilen ondan çekilmesini rica etmişti... bunu biliyordu; ama ona tiksindirici gelmeyi göze alarak mevkiini muhafaza etti. O kendisi için kolayca kaybedilemeyecek kadar değerliydi ve ondan bir vaat elde etmek amacıyla Atlantik'i geçmişti. Biraz sonra Isabel pencereden ayrıldı ve tekrar onun karşısında durdu.

"Hiç de hakkımı teslim etmiyorsunuz," dedi... "biraz önce size söylediğim şeyden sonra. Size bunu söylediğime pişmanım... sizin için pek bir önemi olmadığına göre."

"Ah," diye haykırdı genç adam, "eğer bunu yaparken *beni* düşünüyorduysanız!" Sonra, onun böylesine mutlu bir düşünceyi yalanlamasından korkarak duraksadı.

"Biraz sizi düşünüyordum," dedi Isabel.

"Biraz mı? Anlamıyorum. Eğer sizi seviyor olmamı bilmenizin sizin için herhangi bir ağırlığı vardıysa, epeyce düşünmeniz gerekirdi."

Isabel, sanki yüzünün kızarmasını önlemek istermiş gibi, başını sabırsızca iki yana salladı. "Asil bir beyefendiyi reddettim. Bununla yetinin."

"Size teşekkür ederim, o halde," dedi Caspar Goodwood, ciddiyetle. "Size pek çok teşekkür ederim."

"Ve artık eve gitseniz iyi olur."

"Sizi tekrar göremez miyim?" diye sordu genç adam.

"Olmasa daha iyi olur. Bu konuda konuşacağınız kesin ve görüyorsunuz, hiçbir yere varmıyor."

"Canınızı sıkacak tek kelime söylemeyeceğime söz veririm."

Isabel biraz düşündü ve sonra, "Bir iki gün içinde eniştemin evine dönüyorum ve size oraya gelmenizi teklif edemem; çok tutarsız olur bu," dedi.

Caspar Goodwood da kendi adına etraflıca düşündü. "Siz de benim hakkımı teslim etmelisiniz. Bir hafta kadar önce eniştenizin evine bir davet aldım ve bunu geri çevirdim."

"Bu davet kimden geldi?" diye sordu Isabel, şaşırarak.

"Bay Ralph Touchett'tan; onun kuzeniniz olduğunu tahmin ediyorum. Onu geri çevirdim, çünkü kabul etmek için onayınızı almamıştım. Bay Touchett'ın beni davet etmesi önerisi Bayan Stackpole'dan gelmiş gibiydi."

"Benden gelmediği kesin. Henrietta kesinlikle çok ileri gidiyor," diye ekledi Isabel.

"Ona fazla katı davranmayın... bana dokunuyor bu."

"Hayır; eğer geri çevirdiyseniz, çok münasip davranmışsınız ve bunun için size teşekkür ederim." Ve Isabel, Lort Warburton'la Bay Goodwood'un Gardencourt'ta karşılaşmış olabilecekleri düşüncesi üzerine dehşetle ürperdi; Lort Warburton için çok sıkıntılı bir durum olurdu bu!

"Eniştenizden ayrıldığınız zaman, nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Caspar.

"Teyzemle yurtdışına gideceğim... Floransa'ya ve başka yerlere."

Bu beyanın sükûneti genç adamın yüreğini ürpertti; Isabel'in, kendisinin kaçınılmaz bir biçimde dışında kaldı-

ğı çevrelere uçurulup gittiğini görür gibiydi. Buna rağmen, hızla sorularına devam etti. "Peki, Amerika'ya ne zaman döneceksiniz?"

"Belki de uzun bir zaman dönmem; burada çok mutluyum."

"Ülkenizden vazgeçmek niyetinde misiniz?"

"Çocuk olmayın."

"Evet, gözümden kaybolacağınız kesin!" dedi Caspar Goodwood.

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Isabel, biraz azametli bir edayla. "Dünya bana küçükmüş gibi geliyor."

"Benim için fazla büyük!" diye bağırdı Caspar, eğer taviz vermemeye kararlı olmasa, genç hanımımızın dokunaklı bulabileceği bir sadelikle.

Bu tavır, Isabel'in son zamanlarda benimsemiş olduğu bir sistemin, bir teorinin parçasıydı ve bunu layıkıyla uygulamak adına, biraz sonra dedi ki: "Eğer istediğim şeyin tam da bu olduğunu... gözünüzden kaybolmak olduğunu söylersem, merhametsiz olduğumu düşünmeyin. Eğer benimle aynı yerde olsaydınız, beni izlediğinizi hissederdim ve bu hoşuma gitmiyor. Özgürlüğümü fazlasıyla seviyorum. Eğer dünyada sevdiğim bir şey varsa," diye devam etti Isabel, biraz önce kendini göstermiş olan azametin hafifçe nükseţmesiyle, "o da kişisel bağımsızlığımdır."

Ama bu konuşmada azamet denebilecek ne varsa, Caspar Goodwood'da hayranlık uyandırdı; ifade ettiği duyguda ona hoşnutsuzluk veren hiçbir şey yoktu. Bu duygu, yalnız karısı olmasını arzu ettiği kıza bakışına zarar vermemekle kalmadı, böyle ateşli bir ruhtaki daha da büyük bir zaṛafetmiş gibi geldi ona. Onun zihninde Isabel'in hep kanatları olmuştu ve bu da, o lekesiz tüylerin çırpılmasından başka bir şey değildi. Belli bir hareket serbestliği olan bir eşe sahip olmaktan korkmuyordu; kendisi de uzun adımlar atan bir erkekti. Eğer Isabel'in sözleri onu sarsmak niyetiyle söy-

lenmişse, bu hedefe ulaşamadılar ve ancak ortak bir zemin bulmuş olduğu duygusuyla gülümsettiler onu. "Hiç kimse serbestliğinizi kısıtlamayı benim kadar az isteyemez," dedi. "Hiçbir şey bana sizi tamamıyla bağımsız görmek... her istediğinizi yaptığınızı görmek kadar büyük bir zevk veremez. Sizinle evlenmeyi, sizi bağımsız kılmak için istiyorum."

"Güzel bir yanıltmaca bu," dedi kız, daha da güzel bir gülümsemeyle.

"Evlenmemiş bir kadın –sizin yaşınızda bir kız– bağımsız değildir. Yapamayacağı türlü şeyler vardır. Her adımda bir engel çıkar karşısına."

"Onun meseleye bakışına bağlıdır bu," diye cevap verdi Isabel, büyük bir şevkle. "İlk gençlik çağımda değilim ben –istediğimi yaparım– kesin olarak bağımsız sınıfa mensubum. Ne annem ne de babam var; fakirim; ciddi bir mizacım var ve güzel değilim. Dolayısıyla, ürkek ve geleneksel olmakla yükümlü değilim; hatta böyle lükslere gücüm yetmez. Ayrıca, bir şeyler hakkında kendi adıma hüküm vermeye çalışırım; bence yanlış hüküm vermek, hiç hüküm vermemekten daha onurludur. Yalnızca sürüdeki bir koyun olmak istemiyorum; kaderimi seçmeyi ve insani meseleler hakkında, başka insanların bana söylemeyi adaba uygun gördükleri kadarının ötesinde bir şeyler bilmeyi arzu ediyorum." Bir an duraksadı, ama refakatçisinin cevap verebileceği kadar uzun bir süre değil. Görünüşe göre, Caspar tam da bunu yapmak üzereydi ki, Isabel devam etti... "Size şunu söyleyeyim, Bay Goodwood. Evlenmemden korktuğunuzu söyleme nezaketini gösteriyorsunuz. Eğer bunu yapmak üzere olduğuma dair bir rivayet duyacak olursanız –kızlar hakkında böyle şöyler söylenmesi muhtemeldir– özgürlük aşkım hakkında size söylediklerimi hatırlayın ve o rivayetten kuşku duymaya cüret edin."

Isabel'in genç adama bu tavsiyeyi veriş tonunda neredeyse tutkulu bir olumluluk vardı ve Caspar onun gözlerin-

de, ona inanmasına yardımcı olan parlak bir içtenlik gördü. Bütün olarak, kendisine güvence verilmiş olduğunu hissetti ve oldukça hevesli bir biçimde şu sözleri söyleyiş tarzında da sezilebilirdi bu: "Sadece iki yıl seyahat etmek istiyorsunuz, öyle mi? İki yıl beklemeye tamamen hazırım ve bu arada istediğinizi yapabilirsiniz. Eğer tek istediğiniz buysa, lütfen öyle söyleyin. Geleneksel olmanızı istemiyorum; ben kendim size geleneksel gibi geliyor muyum? Zihninizi geliştirmek mi istiyorsunuz? Bana göre zihniniz yeterince iyi; ama eğer bir süre dolaşmak ve değişik ülkeler görmek ilginizi çekiyorsa, gücümün yettiği her şekilde size yardım etmekten sevinç duyarım."

"Çok cömertsiniz; benim için yeni bir şey değil bu. Bana yardım etmenin en iyi yolu, aramıza olabildiğince çok deniz mili koymaktır."

"İnsan bir suç işleyeceğinizi sanır!" dedi Caspar Goodwood.

"Belki de işleyeceğim. Canım isterse, onu bile yapmakta özgür olmayı arzu ediyorum."

"Peki, o halde," dedi genç adam, ağır ağır, "eve gidiyorum." Ve memnun ve güvenli görünmeye çalışarak elini uzattı.

Ancak, Isabel'in ona duyduğu güven, onun Isabel'e duyabileceğinden çok daha fazlaydı. Isabel'in bir suç işleyebileceğini düşündüğünden değildi bu; ama zihninde ne kadar evirip çevirse de, onun seçme hakkını muhafaza ediş tarzında netameli bir şeyler vardı. Isabel onun elini sıkarken, ona büyük bir saygı duydu; kendisinden ne kadar çok hoşlandığını biliyor ve onun yüce gönüllü olduğunu düşünüyordu. Birkaç saniye birbirlerine bakarak, Isabel açısından sadece pasif olmayan bir el sıkışmayla birleşmiş olarak öylece durdular. "İşte böyle," dedi Isabel, çok nazik, neredeyse şefkatli bir tavırla. "Mantıklı bir adam olmakla hiçbir şey kaybetmeyeceksiniz."

"Ama iki yıl sonra geri geleceğim, her neredeyseniz," diye karşılık verdi Caspar, karakteristik bir kararlılıkla.

Genç hanımımızın tutarsız olduğunu görmüştük ve bunun üzerine aniden tonunu değiştirdi. "Ah, unutmayın, hiçbir şey vaat etmiyorum... kesinlikle hiçbir şey!" Sonra daha yumuşak bir sesle, sanki kendisinden ayrılmakta ona yardım etmek istermiş gibi, "Ve kolay bir kurban olmayacağını da unutmayın!" dedi.

"Bağımsızlığınızdan çok bıkacaksınız."

"Belki öyle; hatta çok muhtemel bu. O gün geldiğinde, sizi görmekten büyük bir sevinç duyacağım."

Elini odasına açılan kapının tokmağına koymuştu ve kısa bir süre ziyaretçisinin oradan ayrılıp ayrılmayacağını görmek için bekledi. Ama genç adam kıpırdayamıyormuş gibiydi; tavrında hâlâ büyük bir isteksizlik, gözlerinde derin bir serzeniş vardı.

"Artık sizden ayrılmalıyım," dedi Isabel; ve kapıyı açıp öteki odaya geçti.

Bu mekân karanlıktı, ama otelin avlusundan yukarı gelerek pencereden giren belli belirsiz bir parlaklık bu karanlığı yumuşatıyor ve Isabel, mobilyaların kütlelerini, aynanın donuk parıltısını ve sayvanlı büyük karyolanın karaltısını seçebiliyordu. Bir süre sessizce durarak dinledi ve nihayet Caspar Goodwood'un oturma odasından çıkıp kapıyı arkasından kapattığını duydu. Bir süre daha sessizce durdu ve sonra, karşı koyulmaz bir dürtüyle, yatağının önünde dizlerinin üzerine çökerek yüzünü kollarının arasına sakladı.

On Yedinci Bölüm

Dua etmiyordu; titriyordu... tepeden tırnağa titriyordu. Kolayca heyecanlanan bir varlıktı o ve şimdi çok heyecanlanmıştı; ama heyecanına karşı koymak istiyordu ve bir süre koruduğu bu ibadet duruşu, sakin olmasına yardım ediyormuş gibiydi. Caspar Goodwood'un gitmiş olmasına çok seviniyordu; ondan kurtulmuş olmakta coşku verici bir şeyler vardı. Isabel bu duygunun farkına varınca, başını daha da eğdi; duygu oradaydı, yüreğinde zonkluyordu; heyecanının bir parçasıydı o; ama utanılacak bir şeydi... çirkin ve yersizdi. Ayağa ancak on dakika sonra kalktı ve oturma odasına döndüğünde hâlâ biraz titriyordu. Huzursuzluğunun iki nedeni vardı; bir kısmı Bay Goodwood'la yaptığı uzun görüşmeyle açıklanıyordu, ama geri kalanının sadece gücünü kullanmaktan aldığı zevk olmasından korkulabilir. Tekrar aynı koltuğa oturdu ve eline kitabını aldı, ama cildi açmak için hiçbir harekette bulunmadı. Daha mutlu yanı yüzeyde pek belli olmayan tesadüfler karşısında çoğu zaman memnuniyetini ifade ettiği o alçak sesli, yumuşak, yükselen mırıltıyla arkasına yaslandı ve kendini, iki hafta içinde iki ateşli talibi reddetmiş olmanın verdiği tatmin duygusuna teslim etti. Caspar Goodwood'a öylesine cüretkâr bir tasvirini vermiş olduğu o özgürlük aşkı, şimdilik neredeyse tamamen teorikti; henüz büyük ölçüde tatmin edememişti onu. Ama bir

şeyler yapmış olduğunu hissediyordu; savaşın değilse de, en azından zaferin sevincini biraz tatmıştı; tercih ettiği şeyi yapmıştı. Bu hoş duygunun ortasında, kasvetli şehirde üzgün üzgün eve doğru yürüyen Bay Goodwood'un imgesi kendini sitemkâr bir kuvvetle arz etti ona; öyle ki, aynı anda odanın kapısı açıldığından, onun geri gelmiş olduğu endişesiyle hızla ayağa kalktı. Ama sadece akşam yemeğinden dönen Henrietta Stackpole'du bu.

Bayan Stackpole derhal Isabel'e bir şeyler olmuş olduğunu anladı ve aslında bu keşif çok keskin bir görüş de gerektirmiyordu. Henrietta hemen arkadaşının yanına gitti; Isabel'se onu selamsız karşıladı. Caspar Goodwood'u Amerika'ya geri göndermiş olmasından duyduğu coşku, genç adamın kendisini görmeye gelmesine memnun olduğunu farz ettiriyordu, ama Isabel aynı zamanda Henrietta'nın ona tuzak kurmaya hiç hakkı olmadığını da hiç unutmuyordu.

"O buraya mı geldi, canım?" diye sordu Bayan Stackpole, yumuşak bir sesle.

Isabel başını çevirdi ve bir süre hiçbir cevap vermedi.

"Çok yanlış davrandın," dedi nihayet.

"En hayırlı sonucu almak için öyle davrandım, canım. Senin de o kadar iyi davrandığını umuyorum, sadece."

"Buna hüküm verecek olan sen değilsin. Sana güvenemem," dedi Isabel.

Bu beyan gurur okşayıcı değildi, ama Henrietta bunun ifade ettiği suçlamaya aldırış etmeyecek kadar bencillikten uzaktı; yalnız bu sözlerin arkadaşıyla ilgili olarak ima ettikleriyle ilgileniyordu.

"Isabel Archer," dedi aynı ivedilik ve ciddiyetle, "eğer bu insanlardan biriyle evlenirsen, seninle bir daha hiç konuşmam!"

"Böyle korkunç bir tehditte bulunmadan önce, bana bir teklif yapılıncaya kadar beklesen iyi olur," diye cevap verdi Isabel. Bayan Stackpole'a Lort Warburton'ın teklifi hakkın-

da tek kelime söylememişti ve şimdi de o asilzadeyi reddetmiş olduğunu anlatarak Henrietta'ya karşı kendini haklı çıkarmak için hiçbir bir dürtü duymuyordu.

"Ah, sen bir kez Kıta Avrupası'na varınca, oldukça kısa sürede yapılacaktır. Annie Climber İtalya'da üç teklif aldı... zavallı alımsız küçük Annie."

"Eh, eğer Annie Climber yakalanınadıysa, ben neden yakalanayım?"

"Annie Climber'a baskı yapıldığını sanmıyorum; ama sana yapılacaktır."

"Gurur okşayıcı bir inanç bu," dedi Isabel, bir kahkahayla.

"Sana iltifat etmiyorum, Isabel, hakikati söylüyorum!" diye haykırdı arkadaşı. "Umarım, Bay Goodwood'a biraz olsun umut vermediğini anlatmaya çalışmıyorsundur bana."

"Neden sana herhangi bir şey anlatmam gerektiğini anlamıyorum; daha şimdi söylediğim gibi, sana güvenemem. Ama Bay Goodwood'la bu kadar ilgilendiğine göre, derhal Amerika'ya döneceğini saklamayacağım senden."

"Onu gönderdiğini mi söylemek istiyorsun?" diye bağırdı Henrietta, dehşet içinde.

"Beni rahat bırakmasını istedim ondan; senden de aynı şeyi istiyorum, Henrietta."

Bayan Stackpole açılmış gözlerle öylece durdu ve sonra şömine rafının üzerindeki aynaya giderek başlığını çıkardı.

O sırada Isabel, "Umarım, akşam yemeğinden keyif almışsındır," dedi, kayıtsız bir tavırla.

Ama Bayan Stackpole, havai önerilerle dikkati dağıtılacak ya da otobiyografik fırsatlar sunulmasıyla kandırılacak gibi değildi.

"Nereye gittiğini biliyor musun, Isabel Archer?"

"Şu anda yatmaya gidiyorum," dedi Isabel, ısrarlı bir havailikle.

"Nereye sürüklendiğini biliyor musun?" diye devam etti Henrietta, başlığını zarifçe havada tutarak.

"Hayır, en ufak bir fikrim yok ve bilmemeyi çok hoş buluyorum. Karanlık bir gecede, görülemeyen yollarda, dört atla tangırdayarak giden süratli bir araba... benim mutluluk anlayışım bu."

"Böyle şeyler söylemeyi sana Bay Goodwood'un öğretmediği kesin... ahlaksız bir romanın kadın kahramanı gibi," dedi Bayan Stackpole. "Büyük bir hataya sürükleniyorsun."

Isabel arkadaşının müdahalesine sinirlenmişti, ama sinirinin arasında bile, bu beyanın hangi hakikati temsil edebileceğini düşünmeye çalıştı. Ama aklına onu şöyle söylemekten alıkoyan hiçbir şey gelmedi: "Bana bu kadar sevimsiz görünmeye razı olduğuna göre, beni çok seviyor olmalısın, Henrietta."

"Seni seviyorum, Isabel," dedi Henrietta, duygulu bir sesle.

"Eh, eğer seviyorsan, beni rahat bırak. Bay Goodwood'dan istedim bunu ve senden de istemek zorundayım."

"Çok fazla rahat bırakılmamaya dikkat et."

"Bay Goodwood da bana bunu söyledi. Bu riskleri göze alınam gerektiğini söyledim ona."

"Sen risklerle yaşayan bir yaratıksın... beni ürpertiyorsun!" diye haykırdı Henrietta. "Bay Goodwood Amerika'ya ne zaman dönüyor?"

"Bilmiyorum... bana söylemedi."

"Belki de sormadın," dedi Henrietta, erdemli bir ironi havasıyla.

"Ona sorular sorma hakkına sahip olacak kadar memnun etmedim onu."

Bir an için, bu beyan yoruma meydan okuyormuş gibi geldi Bayan Stackpole'a; ama nihayet, "E, Isabel, seni tanımasaydım, kalpsiz olduğunu düşünebilirdim!" diye haykırdı.

"Dikkat et," dedi Isabel; "beni şımartıyorsun."

"Korkarım ki bunu yaptım zaten. En azından," diye ekledi Bayan Stackpole, "onun Annie Climber'la karşılaşacağını umarım!"

Isabel ertesi sabah ondan, yaşlı Bay Touchett'ın onu tekrar ağırlamaya söz vermiş olduğu Gardencourt'a dönmemeye, bunun yerine Londra'da, Bay Bantling'in, ablası Leydi Pensil'den geleceğine söz verdiği daveti beklemeye karar vermiş olduğunu öğrendi. Bayan Stackpole, Ralph Touchett'ın dost canlısı arkadaşıyla yaptığı sohbeti büyük bir serbestlikle nakletti ve şimdi onu bir yerlere götürecek bir şey yakalamış olduğuna gerçekten inandığını beyan etti Isabel'e. Leydi Pensil'in mektubunu aldığı zaman –Bay Bantling bu evrakın geleceğini hemen hemen garanti etmişti– derhal Bedfordshire'a gidecekti ve eğer Isabel *Interviewer*'da onun izlenimlerini görmekle ilgilenecek olursa, onları orada bulacağı kesindi. Henrietta bu sefer İngiltere'nin iç dünyasından bir şeyler görecekti, kuşkusuz.

"Nereye sürüklendiğini biliyor musun, Henrietta Stackpole?" diye sordu Isabel, bir önceki gece arkadaşının konuşmasındaki tonu taklit ederek.

"Büyük bir pozisyona sürükleniyorum... Amerikan gazeteciliğinin kraliçesi pozisyonuna. Bir sonraki mektubum Batı'nın her yerinde kopya edilmezse, dolmakalem sileceğimi yutarım!"

Arkadaşı Bayan Annie Climber'la, Kıta Avrupası'nda teklifler almış olan o genç hanımla, Bayan Climber'ın en azından kıymetinin bilinmiş olduğu bir yarım küreyle vedalaşmasını oluşturacak alışverişleri yapmaya birlikte gitmeleri konusunda anlaşmıştı ve biraz sonra arkadaşını almak üzere Jermyn Sokağı'na yollandı. Onun gidişinden kısa bir süre sonra, Ralph Touchett'ın geldiği bildirildi ve o içeriye girer girmez, Isabel zihninin bir şeyle meşgul olduğunu anladı. Ralph biraz sonra kuzinine açıldı. Annesinden, babasının eski hastalığının şiddetli bir kriz halinde nüksetmiş olduğu-

nu, çok korktuğunu ve Ralph'ın hemen Gardencourt'a dönmesi için yalvardığını bildiren bir telgraf almıştı. En azından bu sefer, Bayan Touchett'ın telgraf teline olan bağlılığında bir münasebetsizlik yoktu.

"Önce büyük doktor Sir Matthew Hope'u görmemin iyi olacağına hükmettim," dedi Ralph; "büyük bir şans eseri şehirde bulunuyor. Saat yarımda beni görecek ve Gardencourt'a gelmesini temin edeceğim... zaten babamı hem orada hem de Londra'da birkaç kez görmüş olduğundan, daha da gönüllü olarak gelecektir. İki kırk beşte bir ekspres var ve ben ona bineceğim; sen benimle dönersin ya da birkaç gün daha burada kalırsın, hangisini tercih edersen."

"Seninle geleceğim!" diye bağırdı Isabel. "Enişteme bir faydamın dokunacağını tahmin etmiyorum, ama hastaysa yakınında olmak isterim."

"Ondan hoşlanıyorsun, sanırım," dedi Ralph, gözlerinde utangaç bir memnuniyetle. "Onu takdir ediyorsun, ki bütün dünya bunu yapmadı. Fazla incelikli bir nitelik gerektiriyor bu."

"Onu seviyorum, galiba," dedi Isabel, sadece.

"Bu çok iyi. Oğlundan sonra, senin en büyük hayranın o."

Isabel bu güvenceyi memnuniyetle karşıladı, ama gizlice, Bay Touchett'ın onunla evlenmeyi teklif edemeyecek hayranlarından biri olduğu düşüncesiyle rahatlayarak hafifçe içini çekti. Ancak, söylediği bu değildi; Londra'da kalmaya devam etmemesi için başka nedenler olduğunu bildirdi Ralph'a. Oradan bıkmıştı ve ayrılmak istiyordu; sonra, Henrietta da gidiyordu... Bedfordshire'da kalmaya gidiyordu.

"Bedfordshire'da mı?" diye bağırdı Ralph, şaşırarak.

"Bir davetiyeye kefil olan Bay Bantling'in ablası Leydi Pensil'le kalmaya."

Ralph endişelenmişti, ama bunun üzerine bir kahkaha attı. Ancak, aniden tekrar ciddileşti. "Bantling cesaret sahibi bir adam. Ama ya davetiye yolda kaybolursa?"

"Britanya postanelerinin mükemmel olduğunu sanıyordum."

"Beşer şaşar," dedi Ralph. "Ancak," diye devam etti, daha neşeli bir tonda, "bizim Bantling asla şaşmaz ve ne olursa olsun, Henrietta'ya göz kulak olacaktır."

Ralph, Sir Matthew Hope'la olan randevusuna gitti; Isabel ise Pratt's Oteli'nden ayrılmak üzere hazırlıklarını yaptı. Eniştesinin tehlikeli durumu ona çok dokunmuştu ve açık bavulunun önünde durmuş, içine neler koyması gerektiğini görmek için belirsizce etrafına bakınırken, aniden gözleri yaşlarla doldu. Ralph saat ikide onu istasyona götürmek üzere geri geldiğinde henüz hazır olmaması belki de bundandı.

Ancak Ralph, oturma odasında öğle yemeğinden yeni kalkmış olan Bayan Stackpole'u buldu ve bu hanımefendi derhal ona babasının hastalığından duyduğu üzüntüyü ifade etti.

"Muhteşem bir adam o," dedi, "sonuna kadar sadık bir adam. Eğer bu gerçekten son olacaksa –bundan söz edişimi mazur görün, ama bu ihtimali sıklıkla düşünmüş olmalısınız– Gardencourt'ta olmayacağıma üzülüyorum."

"Bedfordshire'da çok daha fazla eğlenirsiniz."

"Böyle bir zamanda eğlenmekten üzüntü duyacağım," dedi Henrietta, çok adaba uygun bir biçimde. Ama derhal ekledi: "Son sahnenin anısını yaşatmayı öyle çok isterdim ki."

"Babam daha uzun zaman yaşayabilir," dedi Ralph, sadece. Sonra dikkati daha neşeli konulara çekerek, Bayan Stackpole'u kendi geleceği konusunda sorguladı.

Şimdi Ralph dertli olduğundan, Henrietta ona daha hoşgörülü bir tonda hitap etti ve kendisini Bay Bantling'le tanıştırmış olmasından dolayı ona çok minnettar olduğunu söyledi. "Bana tam da bilmek istediğim şeyleri anlattı o,"

dedi; "tüm sosyete konularını ve kraliyet ailesiyle ilgili her şeyi. Kraliyet ailesi hakkında bana anlattıklarının onlara pek itibar kazandırdığı anlamını çıkaramıyorum; ama bunun yalnızca benim konuya kendime has bakışımdan kaynaklandığını söylüyor. Eh, tek istediğim bana gerçekleri vermesi; bir kez bunları elde ettikten sonra, çabucak bir araya getirebilirim." Ve Bay Bantling'in öğleden sonra gelip onu dışarı çıkarmaya söz verme nezaketini göstermiş olduğunu ekledi.

"Sizi nereye götürecek?" diye sorma cesaretini gösterdi Ralph.

"Buckingham Sarayı'na. Nasıl yaşadıkları hakkında bir fikir edinebilmem için bana orayı gezdirecek."

"Eh," dedi Ralph, "sizi emin ellere bırakıyoruz. İlk duyacağımız şey, Windsor Şatosu'na davet edildiğiniz olacak."

"Beni çağırırlarsa, giderim, elbette. Bir kez başladıktan sonra korkmuyorum. Ama her şeye rağmen," diye ekledi Henrietta biraz sonra, "memnun değilim; Isabel konusunda memnun değilim."

"Yine ne kabahat işledi?"

"Şey, size daha önce söyledim ve devam etmemin bir zararı olmaz, sanırım; başladığım bir konuyu daima bitiririm. Bay Goodwood dün gece buradaymış."

Ralph gözlerini açtı; hatta biraz kızardı... bu kızarına oldukça şiddetli bir duygunun belirtisiydi. Isabel'in, Winchester Meydanı'nda kendisinden ayrılırken, bunu yapmaktaki gerekçesinin Pratt's Oteli'ne bir ziyaretçi beklemesi olduğu yolundaki imasını inkâr ettiğini hatırladı ve onun ikiyüzlülüğünden kuşkulanmak durumunda kalmak, Ralph için yeni bir duyguydu. Öte yandan, dedi hemen kendi kendisine, onun bir sevgiliyle randevulaşmış olması, kendisinin ne üzerine vazifeydi? Genç hanımların böyle randevuları gizli tutması, her devirde zarafet olarak görülmemiş miydi? Ralph, Bayan Stackpole'a diplomatik bir cevap verdi. "Geçen gün

bana ifade ettiğiniz görüşlere göre, bunun sizi gayet memnun edeceğini düşünürdüm."

"Onun Isabel'i görmeye gelmesi mi? Bu gayet iyiydi, buraya kadarı. Benim küçük bir entrikamdı bu; ona Londra'da olduğumuzu bildirdim ve akşamı dışarıda geçirmem kararlaştırılınca, ona bir haber gönderiverdim... arife tarif gerekmez. Onu yalnız bulacağını umuyordum; sizin ayak altında olmayacağınızı ummadığını iddia etmeyeceğim. Isabel'i görmeye gelmiş; ama gelmese de olurmuş."

"Isabel zalimce mi davranmış?" diye sordu Ralph, gülümseyerek; kuzininin onu aldatmadığını öğrenince rahatlamıştı.

"Aralarında ne geçtiğini tam olarak bilmiyorum. Ama Isabel onu memnun etmemiş... onu Amerika'ya geri göndermiş."

"Zavallı Bay Goodwood!" diye bağırdı Ralph.

"Isabel'in tek düşüncesi ondan kurtulmakmış gibi görünüyor," diye devam etti Henrietta.

"Zavallı Bay Goodwood!" diye tekrarladı Ralph. İtiraf etmek gerekir ki bu haykırış biraz ruhsuzdu. Başka bir tarafa yönelmekte olan düşüncelerini tam olarak ifade edemiyordu.

"Gerçekten öyle hissediyormuş gibi söylemiyorsunuz bunu; umurunuzda olduğunu sanmıyorum."

"Ah," dedi Ralph, "bu ilginç genç adamı tanımadığımı... onu hiç görmemiş olduğumu unutmayın."

"Eh, ben onu göreceğim ve vazgeçmemesini söyleyeceğim ona. Eğer Isabel'in yola geleceğine inanmasaydım," dedi Bayan Stackpole... "ben kendim ondan vazgeçerdim!"

On Sekizinci Bölüm

Ralph'ın aklına, bu koşullar altında Isabel'in Bayan Stackpole'la vedalaşmasının biraz sıkıntılı olabileceği gelmişti ve kuzininden önce otelin kapısına indi; Isabel'se kısa bir gecikmeden sonra onu takip etti; Ralph'ın düşüncesine göre, gözlerinde kabul edilmemiş bir serzenişin izleri vardı. İkisi Gardencourt'a yaptıkları yolculuğu hemen hemen kesintisiz bir sessizlik içinde tamamladılar ve istasyonda onları karşılayan hizmetkârın, Bay Touchett hakkında onlara verecek daha iyi bir haberi yoktu... bu durum Ralph'ın kendini, Sir Matthew Hope'un saat beşteki trenle Gardencourt'a gelmeye ve geceyi orada geçirmeye söz vermesinden dolayı bir daha tebrik etmesine neden oldu. Eve vardığında, Bayan Touchett'ın devamlı olarak yaşlı adamın yanında kalmış olduğunu ve o anda da orada bulunduğunu öğrendi; ve bu durum Ralph'a, sonuç olarak annesinin sadece bir fırsata ihtiyacı olmuş olduğunu düşündürdü. En mükemmel tabiatlar, büyük vesilelerde parlayanlardı. Isabel evin her yerinde bir krizden önce gelen o hissedilir sessizliğin olduğunun farkına vararak, kendi odasına gitti. Ancak, bir saat sonra aşağı inerek Bay Touchett'ın durumunu sormak üzere teyzesini aradı. Kütüphaneye gitti, ama teyzesi orada yoktu ve daha önce de nemli ve soğuk olan hava şimdi tamamen bozulmuş olduğundan, onun bahçedeki olağan yürüyüşüne

gitmiş olması muhtemel değildi. Isabel birisinin onu odasında araması için zile basmak üzereydi ki, beklenmedik bir ses dikkatini çekti... görünüşe göre kabul salonundan gelmekte olan alçak bir müzik sesiydi bu. Teyzesinin asla piyanoya dokunmadığını biliyordu ve dolayısıyla bu müzisyen muhtemelen, kendi zevki için çalan Ralph'tı. O anda bu eğlenceye başvurmuş olması, belli ki babası hakkındaki endişesinin giderilmiş olduğunu gösteriyordu; öyle ki, Isabel büyük bir canlılıkla kabul salonuna yöneldi. Gardencourt'taki kabul salonu, büyük mesafeler barındıran bir mekândı ve piyano, mekânın Isabel'in girdiği kapıdan en uzak ucuna yerleştirilmiş olduğundan, onun gelişi aletin başında oturan şahıs tarafından fark edilmedi. Bu şahıs ne Ralph ne de annesiydi; kapıya sırtı dönük olduğu halde, Isabel'in derhal kendisine yabancı birisi olduğunu anladığı bir hanımefendiydi. Isabel geniş ve iyi giyimli bu sırta bir süre hayretle baktı. Hanımefendi onun yokluğunda gelmiş olan ve dönüşünden beri konuşmuş olduğu –biri teyzesinin hizmetçisi olan– her iki hizmetkârın da sözünü etmediği bir ziyaretçiydi kuşkusuz. Ancak Isabel Britanyalı hizmetkârların taşkın olmadığını zaten öğrenmişti ve özellikle teyzesinin hizmetçisinden soğuk muamele görmüş olduğunu hissediyordu; Albany'de bütün genç hanımların olduğu gibi, kişisel bakımın bilfiil metafiziği konusunda bilgili olan Albany'li genç hanımımız, onun teklif ettiği yardımı belki de fazla hafife almıştı. Bir ziyaretçinin gelişi Isabel için tatsız olmaktan çok uzaktı; her yeni tanışıklığın hayatına çok önemli bir etki yapacağına dair çocuksu bir izlenimden henüz kendini kurtaramamıştı. Bu düşünceler zihninden geçinceye kadar, piyanonun başındaki hanımın çok iyi çaldığının farkına vardı. Beethoven'den bir şeyler çalıyordu... Isabel ne olduğunu bilmiyordu bunun, ama Beethoven'i tanımıştı; hanım piyanoya hafifçe ve ihtiyatla, ama aşikâr bir ustalıkla dokunuyordu. Dokunuşu bir sanatçının dokunuşuydu; Isabel sessizce en yakın sandalye-

ye oturdu ve parçanın sonuna kadar bekledi. Bittiği zaman, çalana teşekkür etmek için güçlü bir arzu duydu ve bunu yapmak üzere oturduğu yerden kalktı; aynı anda piyanodaki hanım sanki onun varlığının farkına varmış gibi hızla ona doğru döndü.

"Bu çok güzel bir parça ve sizin çalış tarzınız daha da güzel yapıyor onu," dedi Isabel, samimi bir hayranlığı telaffuz ederken büründüğü tüm o genç ışıltıyla.

"Bay Touchett'ı rahatsız ettiğimi düşünmüyor musunuz, o halde?" diye cevap verdi müzisyen, bu komplimanın hak ettiği kadar tatlı bir sesle. "Ev o kadar geniş ve onun odası o kadar uzakta ki, buna cüret edebileceğimi düşündüm... özellikle sadece... sadece *du bout des doigts** çaldığım için."

"O bir Fransız," dedi Isabel kendi kendine; "bunu bir Fransız gibi söylüyor." Ve bu varsayım yabancıyı, tahmin yürütmeyi seven kahramanımız için daha da ilginç kıldı. "Umarım eniştemin durumu iyidir," diye ekledi Isabel. "Böyle güzel bir müziği duymanın aslında onun kendisini daha iyi hissetmesini sağlayacağına eminim."

Hanımefendinin yüzünde sezgili bir gülümseme belirdi.

"Korkarım ki hayatta Beethoven'in bile bize bir şey ifade etmediği zamanlar vardır. Ancak, kabul etmeliyiz ki bunlar en kötü zamanlarımızdır."

"Ben şimdi o durumda değilim," dedi Isabel. "Aksine, bir şeyler daha çalarsanız o kadar sevinirim ki."

"Eğer sizi hoşnut edecekse... memnuniyetle." Ve bu lütufkâr insan tekrar yerini alıp birkaç akora bastı; bu arada Isabel aletin daha yakınına oturdu. Yabancı birdenbire ellerini tuşlardan çekmeden durdu, yarı döndü ve omzunun üzerinden kıza baştı. Kırk yaşlarındaydı ve güzel değildi; ama çok sevimli bir yüz ifadesi vardı. "Bağışlayın," dedi; "ama siz şu yeğensiniz, değil mi... şu genç Amerikalı?"

"Teyzemin yeğeniyim," dedi Isabel safça.

(Fr.) Parmak uçlarıyla. (ç.n.)

Piyanodaki hanımefendi alımlı gülümsemesiyle omzunun üzerinden bakarak bir süre daha hareketsizce oturdu.

"Bu gayet iyi," dedi; "aynı memleketten geliyoruz."

Ve sonra çalmaya başladı.

"Ah, o halde Fransız değil," diye mırıldandı Isabel; ve aksi varsayım onu ilginç kılmış olduğuna göre, bu açıklamanın onun etkisini azaltacağı düşünülebilirdi. Ama öyle olmadı; çünkü Isabel müziği dinlerken bir Amerikalı'nın ecnebi bir kadına bu kadar benzemesinde, onu tahminler yürütmeye kışkırtan birçok şey buldu.

Yanındaki hanımefendi, önceki gibi, hafifçe ve ciddiyetle çalıyordu ve o çalarken odada gölgeler derinleşti. Sonbahar alacakaranlığı içeriye toplandı ve Isabel oturduğu yerden, şimdi cidden başlamış olan yağmurun soğuk görünümlü çimenliği yıkadığını ve rüzgârın kocaman ağaçları salladığını görebiliyordu. Nihayet, müzik sona erdiğinde, hanımefendi ayağa kalktı ve dinleyicisinin yanına gelip gülümseyerek, Isabel ona tekrar teşekkür etmeye vakit bulamadan, "Geri geldiğinize çok sevindim; sizin hakkınızda çok şey duydum," dedi.

Isabel onun çok çekici bir insan olduğunu düşündü; ama buna rağmen, bu sözlere cevap olarak, biraz ivedi bir biçimde, "Kimden duydunuz?" diye sordu.

Yabancı sadece bir an tereddüt etti ve sonra, "Enişteniz-den," diye cevap verdi. "Üç gündür buradayım ve ilk gün gelip onu odasında ziyaret etmeme izin verdi. Sonra da hiç durmadan sizin hakkınızda konuştu."

"Beni tanımadığınıza göre, bundan sıkılmış olmalısınız."

"Sizi tanımak istememe sebep oldu bu. O zamandan beri –teyzeniz hep Bay Touchett'ın yanında olduğundan– epeyce yalnız kaldığım ve kendimle baş başa olmaktan biraz bıktığım için, daha da çok istedim bunu. Ziyaretim için iyi bir zaman seçmemişim."

Bir hizmetkâr birkaç lamba getirmişti ve biraz sonra onu, çay tepsisi taşıyan bir başkası takip etti. Görünüşe göre, Bayan Touchett bu öğünün gelişinden haberdar edilmişti, çünkü şimdi de o belirdi ve kendini çaydanlığa vakfetti. Yeğenini selamlayışı, içindekilere bakmak için bu gerecin kapağını kaldırış tarzından pek de farklı değildi; her iki harekette de, heveslilik göstermek yakışık almazdı. Kocasının durumu sorulduğunda, daha iyi olduğunu söyleyemedi; ama yerel doktor yanındaydı ve bu beyefendinin Sir Matthew Hope'la yapacağı konsültasyondan büyük bir ümit ışığı bekleniyordu.

"Siz iki hanımefendi tanıştınız, herhalde?" dedi Bayan Touchett. "Eğer tanışmadıysanız, bunu yapmanızı tavsiye ederim; çünkü biz –Ralph ve ben– Bay Touchett'ın yatağının etrafında toplaşmaya devam ettiğimiz sürece, birbirinizden başka arkadaş bulmanız pek muhtemel değil."

"Büyük bir müzisyen olduğunuzdan başka, hakkınızda hiçbir şey bilmiyorum," dedi Isabel ziyaretçiye.

"Bundan başka bilecek çok şey var," diye beyan etti Bayan Touchett, zayıf, soğuk tonuyla.

"Çok az bir kısmı Bayan Archer'ı tatmin edecektir, eminim!" dedi hanımefendi, küçük bir kahkahayla. "Teyzenizin eski bir arkadaşıyım –uzun süre Floransa'da yaşadım– adım Madam Merle."

Bu son beyanı, oldukça müstesna bir kimliği olan bir şahıstan bahsedermiş gibi yaptı.

Ama Isabel için pek bir şey ifade etmiyordu bu; Madam Merle'ün alımlı bir davanış tarzı olduğunu hissetmeye devam edebilirdi ancak.

"Adına rağmen, ecnebi değil o," dedi Bayan Touchett. "Şeyde doğmuş... nerede doğduğunu hep unutuyorum."

"Sana söylemeye pek değmez, o halde."

"Aksine," dedi, mantıksal noktaları hemen hiç kaçırmayan Bayan Touchett; "hatırlasaydım, bana söylemen bir hayli fuzuli olurdu."

Madam Merle güzel, samimi bir gülümsemeyle Isabel'e baktı.

"Milli bayrağın gölgesi altında doğdum."

"Esrarengiz şeylere fazla düşkün," dedi Bayan Touchett; "onun büyük kusuru bu."

"Ah," diye bağırdı Madam Merle, "büyük kusurlarım var, ama bunun onlardan biri olduğunu düşünmüyorum; en büyüğü olmadığı kesin. Brooklyn tersanesinde dünyaya geldim. Babam Birleşik Devletler donanmasında yüksek rütbeli bir subaydı ve o zamanlar bu kurumda bir görevi vardı... mesuliyetli bir görev. Denizi çok sevmem gerekir, herhalde, ama ben ondan nefret ediyorum. Amerika'ya bu yüzden dönmüyorum. Ama o ülkeyi seviyorum; önemli olan bir şeyi sevmektir."

Tarafsız bir tanık olarak Isabel, Bayan Touchett'ın ziyaretçisini nitelendirme biçiminin kuvvetinden etkilenmemişti; Madam Merle'ün anlamlı, duygularını serbestçe ifade eden, duyarlı bir yüzü vardı; Isabel'in düşüncesine göre, hiçbir şekilde ketum bir mizacı ima eden türden bir yüz değildi bu. Zengin bir tabiatı, seri ve serbest dürtüleri anlatan bir yüzdü ve alışılmış bir güzelliği olmamakla beraber, göze son derece hoş geliyordu.

Madam Merle uzun boylu, açık tenli, tombul bir kadındı; şahsındaki her şey yuvarlak ve dolgundu ama uyuşukluğa hizmet eden o birikintiler yoktu. Yüz hatları kalındı, ama aralarında zarif bir ahenk vardı ve cildi sağlıklı bir şekilde berraktı. İçinde bolca ışıltı olan küçük, gri gözleri vardı... ruhsuz olamayacak ve bazılarına göre, gözyaşı dökemeyecek gözlerdi bunlar; ve gülümsediği zaman, çoğu insanın çok tuhaf, bazılarının yapmacık ve birkaç kişinin de çok zarif bulduğu bir biçimde sola doğru yukarı kıvrılan geniş, kuvvetli bir ağzı vardı. Isabel kendini son kategoriye yerleştirmeye meyilliydi. Madam Merle'ün, pitoresk bir sadelikte düzenlenmiş gür, sarı saçları ve mükemmel biçimli büyük,

beyaz elleri vardı... bu ellerin öyle mükemmel bir biçimleri vardı ki, sahipleri onları süssüz bırakmayı tercih etmiş ve yüzük takmamıştı. Görmüş olduğumuz gibi, Isabel başta onu Fransız zannetmişti; ama daha uzun süreli bir gözlem, Madam Merle'ün Alman olabileceğini düşünmesine yol açmıştı... yüksek tabakadan bir Alman, bir kontes, bir prenses olabileceğini. Isabel onun Brooklyn'de doğmuş olduğunu hiç tahmin etmezdi... gerçi Madam Merle'ün öylesine üstün bir derecede sahip olduğu o seçkin havanın, orada doğmuş olmakla çelişkili olduğuna dair varsayımını haklı çıkaramazdı kuşkusuz. Milli bayrağın, bu hanımefendinin doğduğu noktanın hemen üzerinde dalgalanmış olduğu doğruydu ve ABD bayrağının esintili özgürlüğü onun orada ve o anda hayata karşı takındığı tavrı etkilemiş olabilirdi. Ama yine de, Madam Merle'de rüzgârdaki bir bayrak kumaşı parçasının uçuşan, dalgalanan niteliğinden hiçbir şey bulunmadığı aşikârdı; onun duruşu geniş bir deneyimden gelen sükûneti ve güveni ifade ediyordu. Ancak, deneyim onun gençliğini söndürmemişti; sadece onu anlayışlı ve esnek yapmıştı. Kısaca o, hayran olunacak bir düzen içinde tutulan ateşli dürtülerle dolu bir kadındı. Ne ideal bir bileşim bu! diye düşündü Isabel.

Bu düşünceler, üç hanım oturmuş, çaylarını içerken geçti aklından; ama kısa bir süre sonra bu merasim, Londra'dan gelmiş ve derhal kabul salonuna alınmış olan büyük doktorun varlığıyla bölündü. Bayan Touchett özel olarak konuşmak için onu kütüphaneye götürdü; sonra Madam Merle ve Isabel, akşam yemeğinde tekrar buluşmak üzere ayrıldılar. Bu ilginç kadını daha çok görme düşüncesinin, şimdi Gardencourt'u kaplayan melankolinin Isabel'de yarattığı duyguyu hafifletmeye çok faydası oldu.

Isabel akşam yemeğinden önce kabul salonuna gittiğinde orayı boş buldu; ama bir dakika içinde Ralph geldi. Babası hakkındaki endişesi hafiflemişti; Sir Matthew Hope'un onun durumuyla ilgili görüşü, Ralph'ınki kadar

kasvetli değildi. Doktor önlerindeki üç dört saat boyunca yaşlı adamın yanında sadece hemşirenin kalmasını tavsiye ediyordu; öyle ki Ralph, annesi ve büyük hekimin kendisi, sofrada yemek yemek üzere özgür kalmışlardı. Bayan Touchett ve Sir Matthew içeriye girdiler; son olarak da Madam Merle geldi.

O gelmeden önce Isabel, şöminenin önünde durmakta olan Ralph'a ondan bahsetti.

"Madam Merle kim, Tanrı aşkına?"

"Tanıdığım en zeki kadın, sen de dahil," dedi Ralph.

"Çok hoş biri olduğunu düşündüm."

"Onun hoş olduğunu düşüneceğinden emindim," dedi Ralph.

"Onu bunun için mi davet ettin?"

"Onu davet etmedim ve Londra'dan döndüğümüzde burada olduğunu bilmiyordum. Hiç kimse davet etmedi onu. Annemin bir arkadaşı o ve ikimiz şehre gittikten hemen sonra annem ondan bir not almış. İngiltere'ye gelmişmiş (genellikle yurtdışında yaşıyor, gerçi burada daima çok zaman geçirmiştir) ve birkaç günlüğüne gelmek için izin istemiş. Madam Merle böyle teklifleri mükemmel bir güvenle yapabilen bir kadındır; gittiği her yerde öyle hoş karşılanır ki. Ve annem söz konusu olunca, tereddüde hiç yer olamazdı; dünyada annemin çok hayran olduğu tek insandır o. Eğer o kendisi olmasaydı (ki ne de olsa bunu çok tercih eder), Madam Merle olmak isterdi. Gerçekten büyük bir değişiklik olurdu bu."

"Eh, o çok cana yakın bir insan," dedi Isabel. "Ve çok güzel piyano çalıyor."

"Her şeyi güzel yapar o. Dört başı mamur bir insan."

Isabel bir an kuzenine baktı. "Ondan hoşlanmıyorsun."

"Aksine, bir zamanlar ona âşıktım."

"Ve o seni umursamıyordu; ondan bu yüzden hoşlanmıyorsun."

"Böyle şeyleri nasıl konuşmuş olabiliriz? O zaman Mösyö Merle hayattaydı."

"Sonra öldü mü?"

"Öyle diyor."

"Ona inanmıyor musun?"

"İnanıyorum, çünkü bu beyan ihtimallerle uyuşuyor. Madam Merle'ün kocasının ölmesi muhtemeldi."

Isabel tekrar kuzenine baktı. "Ne demek istediğini anlamıyorum. Kastetmediğin bir şeyi... kastediyorsun. Mösyö Merle neydi?"

"Madam Merle'ün kocası.

"Çok iğrençsin. Çocuğu var mı?"

"Hiç çocuğu yok... neyse ki."

"Neyse ki mi?"

"Çocuk için neyse ki, demek istiyorum; onu mutlaka şımartırdı."

Görünüşe göre Isabel üçüncü kez kuzenini iğrenç olduğuna dair temin etmek üzereydi; ama tartışma, söz konusu olan hanımın gelişiyle bölündü. O, geç kaldığı için özür dileyerek, bileziğini tutturarak, bir hışırtıyla hızla içeriye girdi; garip bir gümüş kolyeyle başarısızca kapatılmış olan beyaz göğsünü açıkta bırakan koyu mavi satenden bir elbise giymişti. Ralph artık âşık olmayan bir adamın abartılı canlılığıyla ona kolunu uzattı.

Ancak, durumu hâlâ bu olsaydı bile, Ralph'ın düşünecek başka şeyleri vardı. Büyük doktor geceyi Gardencourt'ta geçirmiş ve ertesi gün, Bay Touchett'ın kendi tıbbi danışmanıyla bir konsültasyon daha yaptıktan sonra Londra'ya dönerek, Ralph'ın, ertesi gün hastayı tekrar görmesi yolundaki arzusuyla mutabık kalmıştı. Ertesi gün Sir Matthew Hope tekrar Gardencourt'a geldi ve bu sefer, geçen yirmi dört saat içinde daha da kötüleşmiş olan yaşlı adam hakkında o kadar cesaret verici olmayan bir görüş bildirdi.

Güçsüzlüğü aşırı boyutlardaydı ve devamlı olarak yatağının yanında oturan oğlu sık sık sonun yakın olduğunu hissediyordu. Çok sağgörülü bir adam olan ve Ralph'ın için için seçkin meslektaşından daha çok güvendiği yerel doktor devamlı olarak hazır bulunuyordu ve Sir Matthew Hope birkaç kez tekrar Gardencourt'a geldi. Bay Touchett çoğu zaman kendinde değildi; çok uyuyor, pek konuşmuyordu. Isabel ona faydalı olmak için büyük bir istek duyuyordu ve birkaç kez, diğer refakatçileri dinlenmeye gittikleri zaman (ki Bayan Touchett bunların en düzenlilerinden biriydi), onun başında nöbet tutmasına izin verildi. Isabel'i hiç tanımıyor gibiydi ve o hep, "Ya ben burada otururken ölürse," diye düşünüyordu; onu heyecanlandıran ve uyanık tutan bir düşünceydi bu. Bir seferinde yaşlı adam bir süreliğine gözlerini açtı ve bilinçli bir ifadeyle Isabel'e dikti; ama Isabel onun kendisini tanımasını umarak yanına gittiğinde, gözlerini kapadı ve tekrar bilincini kaybetti. Ancak, bundan sonraki gün, daha uzun bir süreliğine kendine geldi; ama bu sefer Ralph onunla yalnızdı. Yaşlı adam konuşmaya başladı; oğlunu çok memnun etti bu ve babasına, kısa bir süre sonra oturabileceğine dair güvence verdi.

"Hayır, oğlum," dedi Bay Touchett, "beni ilk çağlardaki bazı insanların yaptığı gibi –ilk çağlarda mıydı o?– oturur pozisyonda gömmediğiniz sürece."

"Ah, baba, bundan bahsetme," diye mırıldandı Ralph. "İyileşmekte olduğunu inkâr etmemelisin."

"Eğer sen öyle söylemezsen, benim de inkâr etmeme gerek kalmaz," diye cevap verdi yaşlı adam. "Tam da son anda, niçin gerçeği saklayalım? Daha önce gerçeği hiç saklamadık. Bir gün ölmek zorundayım ve hastayken ölmek, sağlıklıyken ölmekten daha iyi. Ben çok hastayım... daha ne kadar hasta olabilirim. Bir gün bundan daha hasta olacağını ispat etmek istemiyorsundur, ümit ederim. Çok kötü olurdu bu. İstemiyor musun? İyi, o zaman."

Bu mükemmel saptamayı yaptıktan sonra sessizleşti, ama Ralph'ın onun yanında olduğu bir sonraki sefer, kendini tekrar konuşmaya verdi. Hemşire gece öğününü yemeye gitmişti ve akşam yemeğinden beri nöbette olan Bayan Touchett'tan görevi az önce devralmış olan Ralph, onunla yalnızdı. Oda sadece son zamanlarda gerekli hale gelmiş olan titrek şömine ateşiyle aydınlanıyordu ve Ralph'ın uzun gölgesi, devamlı olarak değişen ama hep grotesk olan bir siluet halinde duvara ve tavana düşüyordu.

"O yanımdaki kim... oğlum mu?" diye sordu yaşlı adam.

"Evet, oğlun, babacığım."

"Peki, başka kimse yok mu?"

"Hiç kimse yok."

Bay Touchett bir süre hiçbir şey söylemedi; sonra, "Biraz konuşmak istiyorum," diye devam etti.

"Seni yormaz mı?" diye sordu Ralph.

"Yorsa da önemi olmayacak. Uzun bir istirahat yapacağım. Senin hakkında konuşmak istiyorum."

Ralph yatağın daha yakınına gelmişti; elini babasının elinin üzerine koymuş, öne doğru eğilerek oturuyordu. "Daha parlak bir konu seçsen iyi olur," dedi.

"Sen her zaman parlaktın; parlaklığınla gurur duyardım. Bir şey yapacağını düşünmeyi çok isterdim."

"Eğer bizden ayrılırsan," dedi Ralph, "seni özlemekten başka bir şey yapmayacağım."

"İşte ben de bunu istemiyorum; seninle konuşmak istediğim bu. Yeni bir uğraş bulmalısın."

"Yeni bir uğraş istemiyorum, babacığım. Ne yapacağımı bilemediğim kadar çok eski uğraşım var."

Yaşlı adam öylece yatarak oğluna baktı; yüzü ölmekte olan bir adamın yüzüydü, ama gözleri Daniel Touchett'ın gözleriydi. Ralph'ın uğraşlarını hesaplıyor gibiydi.

"Annen var, tabii," dedi nihayet. "Ona bakacaksın."

"Annem her zaman kendi kendisine bakar," diye cevap verdi Ralph.

"Eh," dedi babası, "belki yaşlandıkça biraz yardıma ihtiyacı olur."

"Ben bunu görmeyeceğim. O benden daha uzun yaşayacak."

"Muhtemelen öyle; ama bu şey sebebi değil..." Bay Touchett sözlerinin çaresiz, ama tam olarak halinden şikâyetçi olmayan bir iç çekişin içinde kaybolmasına izin verdi ve tekrar sessiz kaldı.

"Bizim için dertlenme," dedi oğlu. "Annemle ben gayet iyi geçiniyoruz, biliyorsun."

"Her zaman birbirinizden ayrı kalarak geçiniyorsunuz; bu doğal değil."

"Eğer bizden ayrılırsan, muhtemelen birbirimizi daha fazla görürüz."

"Eh," diye yorum yaptı yaşlı adam, konudan ayrılarak, alakasızca, "ölümümün, annenin hayatında pek bir fark yaratacağı söylenemez."

"Muhtemelen sandığından daha fazla fark yaratacak."

"Eh, daha fazla parası olacak," dedi Bay Touchett. "Ona iyi bir zevcenin payını bıraktım, tıpkı iyi bir zevce olmuş gibi."

"Kendi teorisine göre oldu da, babacığım. Sana hiç dert olmadı."

"Ah, bazı dertler hoştur," diye mırıldandı Bay Touchett. "Senin bana verdiklerin, mesela. Ama ben hastalandığımdan beri annen pek... pek... nasıl söylesem, pek uzak olmadı. Bunu fark ettiğimi biliyordur, herhalde."

"Bunu ona söyleyeceğim, elbette; bundan bahsetmene öyle memnun oldum ki."

"Onun için bir şey fark etmeyecek; beni memnun etmek için yapmıyor bunu. Şeyi memnun etmek için yapıyor... şeyi..." Ve bir süre öylece yatarak onun bunu ne için yaptığı-

nı düşünmeye çalıştı. "Kendini memnun etmek için yapıyor. Ama konuşmak istediğim bu değil," diye ekledi. "Senin hakkında konuşmak istiyorum. Mali durumun çok iyi olacak."

"Evet," dedi Ralph, "onu biliyorum. Ama bir yıl önce yaptığımız konuşmayı unutmamışsındır umarım... Sana tam olarak ne kadar paraya ihtiyacım olacağını söylemiş ve geri kalanını iyi bir işe yatırman için yalvarmıştım hani."

"Evet, evet, hatırlıyorum. Yeni bir vasiyetname hazırlamıştım... birkaç gün sonra. Böyle bir şey ilk defa olmuştur, herhalde... genç bir adamın, aleyhine bir vasiyetname yapılmasına çalışması."

"Aleyhime değil ki," dedi Ralph. "İlgilenecek büyük bir mülkümün olması aleyhime olurdu. Benim sağlık durumumdaki bir adamın böyle bir parayı harcaması imkânsız ve yeteri kadar para bir ziyafettir benim için."

"Eh, yeteri kadar paran olacak... ve biraz daha fazlası. Bir kişi için yeterinden fazlası olacak... iki kişiye yetecek kadar olacak."

"Bu çok fazla," dedi Ralph.

"Ah, öyle söyleme. Ben gittiğimde yapabileceğin en iyi şey, evlenmek olacaktır."

Ralph babasının nereye varmakta olduğunu sezmişti ve bu öneri hiçbir şekilde yeni bir şey değildi. Uzun zamandır Bay Touchett'ın, oğlunun sağlığı hakkındaki iyimser görüşünü ifade etmekte yararlandığı en yaratıcı yöntem olmuştu. Ralph çoğu zaman bunu mizahi bir tavırla karşılamıştı; ama o andaki koşullar mizahi bir tonu imkânsız kılıyordu. Sadece koltuğunda kendini arkaya attı ve babasının yalvaran bakışına sessizce karşılık verdi.

"Eğer benim, beni pek fazla sevmeyen bir zevceyle çok mutlu bir hayatım olmuşsa," dedi yaşlı adam, yaratıcılığını daha da ileri götürerek, "Bayan Touchett'tan farklı bir insanla evlensen, senin nasıl bir hayatın olur, kim bilir. Ondan farklı olan insanlar, onun gibi olanlardan daha fazla."

Ralph hâlâ bir şey söylemiyordu; ve bir duraklamadan sonra, babası yumuşak bir sesle, "Kuzinin hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Bunun üzerine Ralph irkildi ve soruyu oldukça sabit bir gülümsemeyle karşıladı. "Isabel'le evlenmemi öneriyorsun; doğru mu anlıyorum?"

"Eh, sonuçta oraya çıkıyor. Ondan hoşlanmıyor musun?"

"Hayır, çok hoşlanıyorum." Ve Ralph koltuğundan kalkıp ağır ağır ateşe doğru yürüdü. Bir an şöminenin önünde durdu ve sonra eğilip mekanik bir hareketle ateşi karıştırdı. "Isabel'den çok hoşlanıyorum," diye tekrarladı.

"Eh, onun da senden hoşlandığını biliyorum. Bana öyle söyledi."

"Benimle evlenmek istediğini de söyledi mi?"

"Hayır, ama herhangi bir şekilde sana karşı olamaz. Ve hayatımda gördüğüm en çekici genç hanım o. Ve sana iyi davranır. Bu konuda çok düşündüm."

"Ben de öyle," dedi Ralph, tekrar yatağın yanına gelerek. "Sana bunu söylemekte bir sakınca görmüyorum."

"Gerçekten ona *âşıksın*, o halde? Olacağını düşünmüştüm. O sanki bilerek buraya gelmiş gibi."

"Hayır, ona âşık değilim; ama olurdum, eğer... eğer bazı şeyler farklı olsaydı."

"Ah, işler hep olabileceklerinden farklıdır," dedi yaşlı adam. "Eğer değişmelerini beklersen, asla bir şey yapamazsın. Biliyor musun, bilmiyorum," diye devam etti; "ama böyle bir saatte benim bundan bahsetmemin bir zararı olmaz, herhalde: Geçen gün Isabel'le evlenmek isteyen birisi çıktı ve Isabel onu kabul etmedi."

"Lort Warburton'ı reddettiğini biliyorum; lort bana kendisi söyledi."

"Eh, bu da başka birisinin bir şansı olduğunu ispat ediyor."

"Geçen gün Londra'da birisi daha şansını denedi... ve hiçbir şey elde edemedi."

"Sen miydin o?" diye sordu Bay Touchett, hevesle.

"Hayır, daha eski bir arkadaşıydı; bu iş için Amerika'dan gelmiş zavallı bir beyefendi."

"Eh, onun için üzüldüm. Ama sadece benim söylediğimi ispat ediyor bu... sana yolun açıldığını."

"Eğer öyleyse, sevgili babacığım, o yolu yürüyemeyişim daha da yazık olacak. Fazla inancın yoktur; ama kuvvetle sahip olduğum üç dört tane var. Birisi, bütün olarak insanların kuzinleriyle evlenmemeleri gerektiği. Bir başkası da, akciğer yetmezliğinin ileri safhasındaki birisinin hiç evlenmemesi gerektiği."

Yaşlı adam güçsüz elini kaldırdı ve yüzünün önünde biraz ileri geri salladı.

"Bununla ne demek istiyorsun? İşlere, her şeyi yanlış bir hale getirecek şekilde bakıyorsun. Hayatının yirmi yılından daha uzun bir zaman hiç görmemiş olduğun bir kuzin, kuzin sayılır mı? Hepimiz birbirimizin kuzenleriyiz ve eğer bu bizi durdursaydı, insan ırkı yok olup giderdi. Zayıf ciğerlerin için de aynı şey geçerli. Eskiden olduğundan çok daha iyisin. Tek ihtiyacın, normal bir hayat yaşamak. Âşık olduğun güzel bir hanımla evlenmek, yanlış prensiplere dayanarak bekâr kalmaktan çok daha doğal bir şey."

"Isabel'e âşık değilim," dedi Ralph.

"Biraz önce, yanlış olduğunu düşünmesen, âşık olacağını söyledin. Sana yanlış olmadığını ispat etmek istiyorum."

"Bu sadece yorar seni, sevgili babacığım," dedi Ralph, babasının azınine ve ısrar etme gücünü bulmasına şaşarak. "O zaman hepimiz ne yaparız?"

"Geçimini sağlamasam, sen ne yaparsın? Bankayla bir alakan olmayacak ve bakman için ben burada olmayacağım. Birçok uğraşın olduğunu söylüyorsun; ama ben onları göremiyorum."

Ralph kollarını kavuşturarak koltuğunda arkasına yaslandı; gözlerini dikip bir süre derin düşüncelere daldı. Nihayet, cesaretini yeterince toplayan bir adam havasıyla, "Kuzinime büyük bir ilgi duyuyorum," dedi, "ama senin arzu ettiğin türden bir ilgi değil. Çok uzun seneler yaşamayacağım; ama onun kendisi için nasıl bir yol seçtiğini görecek kadar uzun yaşayacağımı umuyorum. O benden tamamıyla bağımsız; hayatı üzerinde pek bir etkim olamaz. Ama onun için bir şeyler yapmak isterim."

"Ne yapmak istersin?"

"Onun yelkenlerini biraz rüzgârla doldurmak isterim."

"Bununla ne demek istiyorsun?"

"Ona istediği şeylerden bazılarını yapma gücünü vermek isterim. Dünyayı görmek istiyor, mesela. Çantasına para koymak isterim."

"Ah, bunu akıl etmene sevindim," dedi yaşlı adam. "Ama bunu ben de düşündüm. Ona bir miras bıraktım... beş bin sterlin."

"Bu fevkalade; çok nazik davranmışsın. Ama ben biraz daha fazlasını yapmak isterim."

Daniel Touchett için, mali bir teklifi dinlerken takınmanın ömrü boyunca süren bir alışkanlık olduğu o üstü kapalı uyanıklık, yatalaklığın iş adamlığını yok etmemiş olduğu yüzünde hâlâ kısmen görülebiliyordu. "Bunu göz önüne almaktan mutluluk duyarım," dedi, yumuşak bir sesle.

"O halde, Isabel fakir. Annem bana onun yılda ancak birkaç yüz dolar aldığını söylüyor. Onu zengin etmek isterim."

"Zenginle ne kastediyorsun?"

"Hayal güçlerini tatmin edebildikleri zaman zengin derim insanlara. Isabel'in çok geniş bir hayal gücü var."

"Senin de öyle, oğlum," dedi Bay Touchett, büyük bir dikkatle, ama biraz aklı karışmış bir halde dinleyerek.

"İki kişiye yetecek kadar param olacağını söylüyorsun. İstediğim, lütfen beni fazlalığımdan kurtarıp onu Isabel'e vermen. Mirasımı iki eşit yarıya böl ve ikinci yarıyı ona ver."

"İstediği gibi kullanmak üzere mi?"

"Kesinlikle istediği gibi."

"Peki, bir karşılık olmadan mı?"

"Ne karşılık olabilir?"

"Daha önce bahsettiğim."

"Birisiyle evlenmesi mi? Önerimi, tam da bu tür bir şeyi önlemek için yapıyorum. Halihazırda mevcut bir geliri olursa, hiçbir zaman geçimini sağlamak için evlenmek zorunda kalmaz. Özgür olmak istiyor ve mirasın onu özgür kılacak."

"Eh, bunu etraflıca düşünmüş gibisin," dedi Bay Touchett. "Ama neden bana başvurduğunu anlamıyorum. O para senin olacak ve kendin kolaylıkla verebilirsin ona."

Ralph biraz irkildi. "Ah, sevgili babacığım, *ben* Isabel'e para teklif edemem ki!"

Yaşlı adam bir inilti çıkardı. "Ona âşık olmadığını söyleme bana! Bu payeyi benim mi almamı istiyorsun?"

"Tamamıyla. Bunun sadece vasiyetnamende, bana en ufak bir atıf yapılmayan bir madde olmasını isterim."

"Yeni bir vasiyetname hazırlamamı mı istiyorsun, o halde?"

"Birkaç kelime yeterli olacaktır; bu işle, bir daha kendini biraz canlı hissettiğin zaman ilgilenebilirsin."

"Bay Hilary'ye telgraf çekmelisin, o halde. Hukuk müşavirim olmadan hiçbir şey yapmam."

"Bay Hilary'yi yarın göreceksin."

"Kavga ettiğimizi düşünecek, seninle benim," dedi yaşlı adam.

"Muhtemelen; böyle düşünmesi hoşuma gider," dedi Ralph, gülümseyerek; "ve bu düşünceyi doğrulamak için, sana çok sert davranacağım yolunda uyarıyorum seni."

Babası sözlerindeki mizahı hissetmiş gibiydi; bir süre yatarak bunu sindirdi.

"Ne istersen yapacağım," dedi, nihayet, "ama doğru bir iş olduğundan emin değilim. Onun yelkenlerini rüzgârla doldurmak istediğini söylüyorsun; ama bunun biraz fazla kaçmasından korkmuyor musun?"

"Onun esintinin önünde kapılıp gidişini görmek isterim!" diye cevap verdi Ralph.

"Eğlencen içinmiş gibi konuşuyorsun."

"Büyük ölçüde öyle zaten."

"Şey, anladığımı zannetmiyorum," dedi Bay Touchett, içini çekerek. "Genç adamlar benim eskiden olduğumdan çok farklılar. Ben bir kızdan hoşlandığım zaman –gençken– onu seyretmekten fazlasını yapmak isterdim. Benim sahip olmadığım tereddütlerin var ve yine benim sahip olmadığım fikirlerin var. Isabel'in özgür olmak istediğini ve zengin olmasının onu para için evlenmekten alıkoyacağını söylüyorsun. Bunu yapacak bir kız mı o, sence?"

"Hiçbir şekilde. Ama daha önce sahip olduğundan daha az parası var; babası ona her şeyi vermiş, çünkü sermayesini harcıyormuş. Geçinmek için o ziyafetin kırıntılarından başka hiçbir şeyi yok ve bunların ne kadar yetersiz olduğunu pek bilmiyor... daha öğrenecek. Annem bana hepsini anlattı. Isabel bunu gerçekten hayata atıldığında öğrenecek ve onun, tatmin edemeyeceği birçok ihtiyacın bilincine vardığını düşünmek benim için çok acı verici olurdu."

"Beş bin sterlin bıraktım ona. Bununla birçok ihtiyacını karşılayabilir."

"Karşılayabilir, elbette. Ama bunu iki üç yılda harcardı muhtemelen."

"O durumda müsrif olacağını mı düşünüyorsun?"

"Hiç kuşkusuz," dedi Ralph, sükûnetle gülümseyerek.

Zavallı Bay Touchett'ın uyanıklığı yerini hızla katışıksız bir akıl karışıklığına bırakıyordu. "O halde, daha büyük meblağı harcaması sadece bir zaman meselesi olurdu!"

"Hayır, başta ona bir hayli serbestçe dalardı, sanırım; muhtemelen bir kısmını ablalarının her birine devrederdi. Ama ondan sonra aklı başına gelir, önünde hâlâ bir ömür olduğunu hatırlar ve imkânları dahilinde yaşardı."

"Eh, sen bunu iyice *hesaplamışsın*," dedi yaşlı adam, içini çekerek. "Ona gerçekten ilgi duyuyorsun, orası kesin."

"Çok ileri gittiğimi tutarlılıkla söyleyemezsin. Daha da ileri gitmemi arzu ediyordun."

"Şey, bilmiyorum," diye cevap verdi yaşlı adam. "Senin hevesine katıldığını zannetmiyorum. Bana ahlaka aykırı geliyor bu iş."

"Ahlaka aykırı mı, sevgili babacığım?"

"Eh, bir insan için her şeyi bu kadar kolaylaştırmak doğru mu, bilmiyorum."

"O insana bağlı, elbette. O insan iyi biriyse, işleri kolaylaştırman fazilete paye verir. İyi dürtülerin icrasına kolaylık sağlamaktan daha asil bir hareket olabilir mi?"

Bunu takip etmesi biraz zordu ve Bay Touchett bir süre düşündü bunu. Nihayet, "Isabel tatlı bir genç kız; ama o kadar iyi mi sence?" dedi.

"En iyi fırsatları kadar iyi," dedi Ralph.

"Eh," diye açıkladı Bay Touchett, "altmış bin sterline çok sayıda fırsata sahip olması gerekir."

"Olacağına eminim."

"İstediğini yapacağım, tabii," dedi yaşlı adam. "Sadece biraz anlamak istiyorum bunu."

"Ama sevgili babacığım, şimdi anlamıyor musun bunu?" diye sordu oğlu sevecen bir sesle. "Eğer anlamıyorsan, bu konuyla daha fazla uğraşmayız; bırakırız bunu."

Bay Touchett uzun bir süre sessizce yattı. Ralph onun durumu anlama çabasından vazgeçmiş olduğunu zannetti. Ama o, nihayet tekrar konuşmaya başladı:

"Önce bana şunu söyle. Altmış bin sterlini olan genç bir hanımın servet avcılarına kurban gidebileceği aklına gelmiyor mu?"

"Birden fazlasına kurban gitmesi zor."

"Eh, bir tanesi bile fazla."

"Kesinlikle. Bu bir risk ve bunu da hesapladım. Bunun bariz ama küçük bir risk olduğunu düşünüyorum ve bu riski göze almaya hazırım."

Zavallı Bay Touchett'ın uyanıklığı şaşkınlığa dönüşmüştü ve şimdi de şaşkınlığı hayranlığa dönüştü.

"Eh, bu işi gerçekten iyice incelemişsin!" dedi. "Ama bununla ne fayda elde edeceğini anlamıyorum."

Ralph babasının yastıklarına doğru eğildi ve onları nazikçe düzeltti; konuşmalarının tehlikeli bir noktaya kadar uzanmış olduğunun farkındaydı. "Az önce Isabel'in menziline koymak istediğimi söylediğim faydayı elde edeceğim sadece... hayal gücümü tatmin etmiş olmanın faydasını. Ama bu bir skandal, seni bu şekilde istismar etmiş olmam!"

On Dokuzuncu Bölüm

Bayan Touchett'ın öngörmüş olduğu gibi, Isabel ve Madam Merle ev sahiplerinin hastalığı sırasında çok fazla beraber olmak durumunda kaldılar ve eğer samimileşmiş olmasalardı, neredeyse terbiyenin bir ihlali olurdu bu. Terbiyeleri en iyi düzeydeydi; ama ayrıca tesadüf bu ya, birlikte vakit geçirmekten de hoşlanıyorlardı. Ebedi bir arkadaşlığa ant içtiklerini söylemek belki çok fazla olur; ama en azından, açıkça ifade etmeseler de, geleceği şahit olmaya çağırdılar. Isabel bunu gayet rahat bir vicdanla yaptı, gerçi yeni arkadaşıyla, samimi terimine kişisel olarak atfettiği anlamda samimi olduğunu itiraf etmekte tereddüt ederdi. Aslında daha önce herhangi bir kişiyle samimi olup olmadığını ve bundan sonra da olup olamayacağını sık sık merak ediyordu. Başka birçok duygu konusunda da olduğu gibi, arkadaşlık konusunda bir ideali vardı ve bu vakada mevcut olan, bu ideali tam olarak ifade ediyormuş gibi gelmemişti ona... aslında başka vakalarda da öyle gelmemişti. Ama sık sık kendine, insanın idealinin somutlaşamaması için temel nedenler bulunduğunu hatırlatıyordu. Görülecek bir şey değil, inanılacak bir şeydi bu... bir deneyim meselesi değil, bir inanç meselesiydi. Ancak, deneyim bize bunun çok inandırıcı taklitlerini sunabilirdi ve bunları en iyi şekilde değerlendirmek, bilgeliğin göreviydi. Genel olarak, Isabel hiçbir za-

man Madam Merle'den daha hoş ve daha ilginç bir kadınla karşılaşmamıştı, elbette; arkadaşlığın başlıca engeli olan o kusurun... insanın kendi kişiliğinin daha can sıkıcı yanlarını sürekli hatırlatma havasının bu kadar az bulunduğu bir kadına hiç rastlamamıştı. Kızın güveninin kapıları daha önce hiç açılmadığı kadar açılmıştı; Madam Merle'e daha önce hiç kimseye söylemediği şeyleri söylüyordu. Bazen, gösterdiği içtenlikten paniğe kapılıyordu; nispeten yabancı olan birisine mücevher dolabının anahtarını vermiş gibiydi. Bu manevi mücevherler Isabel'in sahip olduğu herhangi bir büyüklükteki yegâne mücevherlerdi; ama dikkatle korunmaları için daha da önemli bir sebepti bu. Ancak, daha sonra kız hep kendi kendisine, insanın asla cömert bir hatadan dolayı pişmanlık duymaması gerektiğini söyledi ve eğer Madam Merle ona atfettiği meziyetlere sahip değilse, ona yazıklar olsundu. Onun büyük meziyetleri olduğuna şüphe yoktu... cana yakın, anlayışlı, zeki, kültürlü bir kadındı. Daha da fazlası (çünkü hayatı boyunca, hakkında daha azını söylemenin adilane olmayacağı, kendi cinsiyetinden birkaç kişiyle karşılaşmamış olmak gibi bir kötü talihi olmamıştı Isabel'in), ender rastlanan, üstün, seçkin bir insandı o. Dünyada çok sayıda cana yakın insan vardır, ama Madam Merle amiyane bir biçimde iyi huylu ve taşkınca esprili olmaktan çok uzaktı. Düşünmesini biliyordu... kadınlarda ender görülen bir başarıdır bu; ve çok faydalı düşünceleri vardı. Hissetmesini de biliyordu, tabii; Isabel'in onunla bir hafta geçirip de bundan emin olmaması mümkün değildi. Bu gerçekten de Madam Merle'ün büyük yeteneği, en mükemmel kabiliyetiydi. Hayat onda iz bırakmıştı; hayatı kuvvetle hissetmişti o ve Isabel onunla ciddi meseleler olarak nitelemekten hoşlandığı konularda konuştuğu zaman, arkadaşının onu öylesine kolayca ve çabuklukla anlıyor olması, kızın onunla beraber olmaktan aldığı tatmin duygusunun bir parçasıydı. Gerçi duygu onun için biraz tarihi bir şey haline gelmişti;

bir dönemde oldukça şiddetli bir biçimde tüketilmiş olması nedeniyle, duygu çeşmesinin pek eskisi kadar serbestçe akmadığını saklamıyordu. Artık zevki, hissetmekten ziyade muhakeme yürütmekti; eskiden biraz akılsız olduğunu, şimdiyse bilgeymiş gibi davrandığını serbestçe itiraf ediyordu.

"Eskisinden daha çok muhakeme yürütüyorum," dedi Isabel'e; "ama bu hakkı kazanmışım gibi geliyor bana. İnsan kırk yaşına kadar muhakeme yürütemez; ondan önce fazla hevesli, fazla katı, fazla acımasız ve ayrıca fazla cahilizdir. Senin için üzgünüm; kırk yaşına gelmene daha çok zaman var. Ama her kazanç bir tür kayıptır; kırk yaşından sonra insanın gerçekten hissedemediğini düşünürüm sık sık. O tazelik, o canlılık gitmiştir kesinlikle. Sen onları çoğu insandan daha uzun zaman koruyacaksın; bundan birkaç yıl sonra seni görmek bana büyük bir memnuniyet verecektir. Hayatın seni nasıl bir şekle sokacağını görmek istiyorum. Bir şey kesin... seni bozamaz. Seni fena halde itip kakabilir; ama seni yıksın da görelim."

Isabel bu güvenceyi, içinden onuruyla çıkmış olduğu hafif bir çatışmadan hâlâ nefes nefese olan genç bir askerin, albayının takdirle sırtını sıvazlamasını kabul edebileceği gibi kabul etti. Liyakatin böyle onaylanmasına benzer bir şekilde, otoriteyle geliyor gibiydi bu güvence. Isabel'in ona söylediği hemen hemen her şey için, "Ah, bunu ben de yaşadım, canım; her şey gibi, bu da geçer," demeye hazır bir insandan gelen en hafif söz bile, bundan daha azını yapabilir miydi? Madam Merle konuştuğu insanların bir çoğunda sinir bozucu bir etki bırakabilirdi; onu şaşırtmak öyle zordu ki. Ama etkili olmayı arzu etmekten hiçbir şekilde aciz olmayan Isabel'in, o zamanlar böyle bir gayesi yoktu. Fazla samimiydi, sağgörülü arkadaşına fazla ilgi duyuyordu. Üstelik, Madam Merle böyle şeyleri asla zafer kazanmış ya da böbürleniyormuş gibi bir havada söylemiyordu; bunlar ciddi itiraflar gibi dökülüyordu onun ağzından.

Gardencourt'un üzerine havaların kötü gittiği bir dönem çökmüştü; günler kısalıyordu ve çimenlikteki sevimli çay partileri sona ermişti. Ama Isabel evin içinde kendisi gibi ziyaretçi olan arkadaşıyla uzun sohbetler yapıyordu ve yağmura rağmen iki hanım, İngiliz ikliminin ve İngiliz dehasının bir olup öylesine mükemmelleştirmiş olduğu koruyucu gereçlerle teçhiz edilmiş olarak sık sık yürüyüşe çıkıyorlardı. Madam Merle takdirle doluydu; İngiltere'nin yağmuru dahil, hemen her şeyden hoşlanıyordu. "Her zaman biraz yağıyor, ama bir anda çok fazla yağmıyor hiç," diyordu; "insanı hiç ıslatmıyor ve her zaman güzel kokuyor." İngiltere'de koku zevklerinin çok fazla olduğunu beyan ediyordu... ne kadar tuhaf gelse de, bu benzersiz adada milli aroma olan ve burna çok hoş gelen bir sis, bira ve kurum karışımı bulunduğunu söylüyordu; ve yünün temiz, güzel kokusunu içine çekmek için İngiliz paltosunun kolunu kaldırıp burnunu içine gömüyordu. Sonbahar kendini belli etmeye başlar başlamaz, zavallı Ralph Touchett neredeyse bir tutsak haline geldi; kötü havalarda evden dışarı adım atamıyordu ve bazen elleri ceplerinde, yarı acıklı yarı eleştiren bir yüz ifadesiyle pencerelerden birinde durur, bir çift şemsiye altında ağaçlıklı yolda yürüyen Isabel'le Madam Merle'ü seyrederdi. Gardencourt'un etrafındaki yollar en kötü havada bile öyle sağlamdı ki, iki hanım her zaman, yanaklarında sağlıklı bir pembelikle, düzgün, kalın çizmelerinin tabanlarına bakarak ve yürüyüşlerinin onlara anlatılamayacak kadar iyi geldiğini beyan ederek dönüyorlardı. Öğle yemeğinden önce Madam Merle daima meşgul olurdu; Isabel onun kendini oyalama alışkanlığına hayranlık duyuyordu. Kahramanımız her zaman kabiliyetleri olan bir insan olarak tanınmış ve böyle olmaktan belli bir gurur duymuştu; ama Madam Merle'ün yeteneklerine, başarılarına, yatkınlıklarına gıpta ediyordu. Bunlarla rekabet etmeyi arzu ettiğinin farkına vardı; bu konuda ve başka konularda, Madam Merle kendini bir model olarak sunu-

yordu. Arkadaşının birçok yönünden biri birdenbire açığa çıktıkça Isabel defalarca, "Ben de öyle olmak isterdim!" dedi içinden ve çok geçmeden bu örnek kadından bir ders almış olduğunu anladı. Gerçekten de Isabel'in, deyimde olduğu gibi, bir şeyin etkisi altında olduğunu hissetmesi uzun sürmedi. "Ne zararı var," diye sordu kendi kendisine, "iyi bir etki olduğu sürece? İnsan iyi bir etkinin altında ne kadar kalırsa, o kadar iyidir. Önemli olan tek şey, adımlarımızı görerek atmaktır... onları anlayarak ilerlemektir. Bunu da her zaman yapacağımı düşünüyorum. Fazla esnek olmaktan korkmama gerek yok; benim kusurum yeteri kadar esnek olmamam." Taklidin en samimi iltifat olduğu söylenir; ve eğer tavrında, arkadaşının tavrının en zarif niteliklerinden bazılarını kopya etmek Isabel'e cazip geliyorduysa, kendisinin parlamayı arzu etmesinden ziyade, Madam Merle'e ışık tutmak istemesindendi bu. Ondan son derecede hoşlanıyordu; ama hoşlandığından daha da fazla hayranlık duyuyordu ona. Bazen Henrietta Stackpole'un, onun Brooklyn'den kaçmış bu parlak insana bu kadar değer vermesine ne diyeceğini merak ediyordu; ve Henrietta'nın bunu onaylayacağına dair bir inancı vardı. Henrietta Madam Merle'den hoşlanmazdı; Isabel tanımlayamayacağı nedenlerle bu hakikatin farkına vardı. Öte yandan, fırsat çıktığı takdirde, yeni arkadaşının eskisine mükemmelen uyum sağlayacağından aynı derecede emindi; Madam Merle Henrietta'ya hakkını vermemezlik edemeyecek kadar esprili ve gözlemci bir insandı ve onunla tanıştığı zaman muhtemelen Bayan Stackpole'un rekabet etmeyi umamayacağı ölçüde bir incelik gösterirdi. Onun deneyiminde her şey için bir mihenk taşı var gibiydi ve dostane hafızasının geniş haznesinin bir yerlerinde, Henrietta'nın erdemlerinin anahtarını bulurdu. "Bu müthiş bir şey," diye düşündü Isabel; "bu en üstün talih: İnsanları takdir etmek için, onların sizi takdir etmek için sahip olduklarından daha iyi bir pozisyona sahip olmak." Ve düşünüldüğü zaman bu-

nun, sadece soyluluk halinin temel niteliği olduğunu ekledi. Başka hiçbir bakımdan olmasa da, bu bakımdan, insanın soyluluk halini hedeflemesi gerekirdi.

Isabel'i Madam Merle'ün halini soyluluk olarak görmeye yönlendiren zincirin bütün halkalarını sayamam... o hanımın kendisinin bu konuya yaptığı herhangi bir atıfta bir görüş ifade edilmemişti. O, büyük şeyler ve büyük insanlar tanımıştı, ama hiçbir zaman büyük bir rol oynamamıştı. Yeryüzünün küçük insanlarından biriydi; şanlı bir ailede doğmamıştı; dünyayı, onun içindeki yeri konusunda asılsız hayallere kapılmayacak kadar iyi tanıyordu. Talihli azınlıktan birçok insan tanımıştı ve onların talihlerinin kendisininkinden farklı olduğu noktaların tamamen farkındaydı. Ama eğer kendi ölçülerine göre hiçbir şekilde bir şahsiyet değildiyse, yine de, Isabel'in hayal gücünde, bir tür ihtişama sahipti. Böyle zarif, böyle nazik, böyle bilge, böyle iyi olmak ve bütün bunları böyle hafife almak... gerçekten büyük bir hanımefendi olmaktı bu; özellikle insan büyük bir hanımefendiye bu kadar benzediği zaman. Ancak, eğer Madam Merle dünyayla ilgili avantajlarını hafife alıyorduysa, kendi eğlencesi için onları, ima etmiş olduğum gibi, olabildiğince ciddiye almış olmadığı için değildi bu. Doğal yeteneklerini, mesela; bunları şevkle geliştirmişti. Kahvaltıdan sonra art arda mektuplar yazıyordu; bazen Madam Merle'ün postaya katkısını teslim etmek üzere birlikte kasabanın postanesine yürüdükleri zaman, onun yazışmaları Isabel için bir şaşkınlık kaynağı oluyordu. Çok sayıda insan tanıyordu o ve Isabel'e dediği gibi, daima hakkında yazılacak bir şey çıkıyordu. Resim sanatını candan bir bağlılıkla seviyordu ve eldivenlerini çıkartır gibi rahatça çizim yapıyordu. Gardencourt'ta her zaman, bir kamp taburesi ve bir kutu suluboyayla dışarı çıkmak için bir saatlik güneş ışığından bile yararlanıyordu. Parlak bir müzisyen olduğunu zaten gördük ve akşamları hep yaptığı gibi, piyanonun başına oturduğu zaman, dinleyicilerinin

hiç şikâyet etmeden onun sohbetinin eğlencesinden mahrum kalmaya razı gelmeleri, bu gerçeğin bir kanıtıydı. Isabel, Madam Merle'ü tanıdığından beri, artık yetersiz ve hünerden yoksun gördüğü kendi çalışından utanıyordu; gerçekten de, daha önce çok iyi çaldığı düşünüldüğü halde, piyano tabüresinde yerini alarak odaya arkasını döndüğü zaman, topluluğun kaybı genellikle kazancından daha fazla addediliyordu. Madam Merle, yazmadığı, resim yapmadığı ya da piyanoya dokunmadığı zaman, genellikle pitoresk nakışlar, minderler, perdeler, şömine rafı için süsler gibi harikulade parçalarla meşgul oluyordu; cesur, özgür yaratıcılığının, iğnesinin çevikliği kadar dikkate değer olduğu bir iş türüydü bu. Asla boş kalmıyordu, çünkü sözünü ettiğim işlerden biriyle meşgul değilken, ya okuyor (önemli olan her şeyi okuyormuş gibi geliyordu Isabel'e) ya yürüyüşe çıkıyor ya iskambil kâğıtlarıyla fal açıyor ya da ev halkıyla sohbet ediyordu. Ve bütün bu yaptıkları, daima sosyal bir nitelik taşıyordu; asla dalgın olmuyor, asla fazla acele etmiyordu. Hobilerini eline aldığı kadar kolayca kenara koyuyordu; aynı anda hem çalışıyor hem konuşuyordu ve yaptığı şeylere hiçbir önem vermiyormuş gibi görünüyordu. Çizimlerini ve kanaviçelerini başkalarına veriyordu; daima hatasız bir biçimde sezdiği, dinleyicilerinin müsaitlik durumuna göre, piyanonun başından kalkıyor ya da çalmaya devam ediyordu. Kısacası, birlikte yaşanması çok rahat, kazançlı ve hoş olan bir insandı. Eğer Isabel'e göre bir kusuru vardıysa, doğal olmamasıydı bu; bununla kız onun yapmacık ya da gösterişçi olduğunu kastetmiyordu, çünkü hiçbir kadın bu bayağı kusurlardan bu kadar muaf olamazdı; ama tabiatının alışkanlıklarla fazla kaplanmış ve sivri noktalarının fazla düzleştirilmiş olduğunu kastediyordu. Fazla esnek, fazla uyumlu olmuştu; fazla cilalı, fazla medeniydi. Kısacası, erkeğin ve kadının olmak üzere tasarlandığı varsayılan sosyal hayvanın fazla mükemmel bir örneğiydi; kır evi yaşamı moda olmadan

önceki çağlarda en iyi huylu insanlarda bile bulunmuş olduğunu varsayabileceğimiz o kuvvet verici vahşiliğin bütün kalıntılarından kendini arındırmıştı. Isabel, Madam Merle'ü tek başına bir şahıs olarak düşünmekte güçlük çekiyordu; o ancak diğer fanilerle olan ilişkileriyle vardı. Isabel sık sık onun kendi ruhuyla olan ilişkilerini merak ediyordu. Ancak, sonunda daima, çekici bir yüzeye sahip olmanın mutlaka bir insanın yüzeysel olduğunu kanıtlamadığını hissediyordu; bu bir yanılsamaydı ve küçüklüğünde bununla beslenmekten ancak yeterli olacak bir derecede kurtulmuştu. Madam Merle yüzeysel değildi... hayır, efendim. O derin bir insandı; ve tabiatı davranışlarında, geleneksel bir dille de olsa, ifade bulmuyor değildi. "Dil zaten bir gelenekten başka nedir ki?" diyordu Isabel. "Tanıdığım bazı insanlar gibi, kendini orijinal işaretlerle ifade ediyormuş gibi davranmayacak kadar zevk sahibi bir insan o."

Isabel bir defasında bir imasına cevaben ona, "Korkarım, çok acı çekmişsiniz," deme fırsatını buldu.

"Sana bu fikri veren ne?" diye sordu Madam Merle, cazibeli bir gülümsemeyle. "Umarım, bir kurban edası yoktur bende."

"Hayır; ama hep mutlu olmuş insanların keşfetmiş olamayacağını düşündüğüm şeyler söylüyorsunuz bazen."

"Hep mutlu olmadım," dedi Madam Merle, hâlâ gülümseyerek, ama sahte bir ciddiyetle, sanki bir çocuğa sır verirmiş gibi. "Ne harikulade bir şey!"

"Birçok insan bana, hiçbir şeyi fazla hissetmemiş oldukları izlenimi veriyor," diye cevap verdi Isabel.

"Çok doğru; porselen kaplardan daha fazla demir kap var, bence. Ama herkesin bir şeyleri olduğuna emin olabilirsin; en sert demir kapların bile bir yerlerinde küçük bir bere, küçük bir delik vardır. Ben oldukça sağlam porselenden olduğumu düşünerek övünüyorum; ama sana gerçeği söylemem gerekirse, çentildim ve çatlatıldım! Serviste hâlâ

işe yarıyorum, çünkü ustalıkla tamir edildim; ve elimden geldiğince dolaptan çıkmamaya çalışıyorum... bayat baharat kokan o sessiz, loş dolaptan. Ama oradan kuvvetli bir ışığa çıkınam gerektiği zaman, işte o zaman canım, dehşet veren bir şeyim!"

Bu vesilede miydi, yoksa bir başkasında mı, bilmiyorum, sohbet az önce belirttiğim yola sapmışken, Isabel'e bir gün geçmişini anlatacağını söyledi. Isabel bunu dinlemekten sevinç duyacağına temin etti onu ve birkaç kez ona bu vaadini hatırlattı. Ancak Madam Merle bunu ertelemeyi arzu ediyormuş gibi görünüyordu ve nihayet açıksözlülükle genç kıza, birbirlerini daha iyi tanıyıncaya kadar beklemesi gerektiğini söyledi. Bu elbet olacaktı; önlerinde uzun bir arkadaşlık vardı. Isabel razı oldu, ama aynı zamanda Madam Merle'e, "Bana güvenemiyor musunuz... sırrınıza ihanet edeceğimden mi korkuyorsunuz?" diye sordu.

"Söylediklerimi tekrarlamandan korkuyor değilim," diye cevap verdi, büyüğü olan hanımefendi; "tersine, fazla içine atmandan korkuyorum. Beni fazla insafsızca yargılarsın; insanların zalim olduğu yaştasın." Şimdilik Isabel'le Isabel hakkında konuşmayı tercih ediyor ve kahramanımızın geçmişine, duygularına, kanılarına ve beklentilerine büyük bir ilgi gösteriyordu. Ona gevezelik ettiriyor ve gevezeliklerini tükenmez bir anlayış ve iyi huylulukla dinliyordu. Madam Merle'ün birçok seçkin insan tanıdığını ve Bayan Touchett'ın söylediği gibi, Avrupa'da en kaliteli insanlar arasında yaşamış olduğunu bilen Isabel için, bütün bunlarda gururunu okşayan bir şeyler vardı. Bu kadar geniş bir kıyaslama alanı olan bir insanın teveccühüne mazhar olduğu için kendini daha değerli görüyordu; ve sık sık arkadaşına, ona tanıdığı insanları anlatması için yalvarması, belki de kısmen bu kıyaslamadan kazançlı çıkma hissini tatmin etmek içindi. Madam Merle birçok diyarda yaşamıştı ve bir düzine

değişik ülkede sosyal bağları vardı. "Bilgili olduğumu iddia etmiyorum," derdi, "ama Avrupa'yı tanıdığını sanıyorum"; ve bir gün eski bir arkadaşıyla kalmak üzere İsveç'e gitmekten, başka bir gün yeni bir tanışıklığın ardından Eflak'a gitmekten söz ediyordu. Sık sık kalmış olduğu İngiltere'ye adamakıllı aşinaydı ve Isabel'in faydalanması için ülkenin âdetlerine ve halkın özelliklerine bol miktarda ışık tutuyordu; kullanmaktan hoşlandığı deyimle, "ne de olsa," bu halk dünyadaki en mükemmel halktı.

"Onun böyle bir zamanda, Bay Touchett ölürken, burada kalmasının garip olduğunu düşünmemelisin," dedi Bayan Touchett, Isabel'e. "Düşüncesiz bir şey yapamaz o; tanıdığım en iyi yetişmiş kadındır. Burada kalmakla bana bir lütuf yapıyor; harikulade evlerde birçok ziyareti erteliyor," dedi Bayan Touchett; kendisi İngiltere'de olduğu zaman sosyal değerinin ölçekte iki üç derece düştüğünü asla unutmuyordu. "Gidecek birçok yeri var; bir barınağa muhtaç değil. Ama kalmasını istedim, çünkü onu tanımanı arzu ediyorum. Senin için iyi bir şey olacağını düşünüyorum. Serena Merle'ün hiçbir kusuru yoktur."

"Eğer onu zaten çok seviyor olmasam, bu tanımlama beni korkutabilirdi," dedi Isabel.

"O asla yanlış bir şey yapmaz. Seni buraya getirdim ve senin için en iyi olan şeyi yapmak istiyorum. Ablan Lily sana birçok fırsat sunacağını ümit ettiğini söyledi bana. Madam Merle'ü sağlamakla sana bir tane sunuyorum. Avrupa'daki en parlak kadınlardan biridir o."

"Onu sizin tanımlamanızdan daha çok seviyorum," demekte ısrar etti Isabel.

"Onda bir kusur bulacağını düşünerek övünüyor musun? Bulduğun zaman beni de haberdar edersin, umarım."

"Bu zalimlik olur... size karşı," dedi Isabel.

"Bana aldırış etmene ihtiyaç yok. Asla kusur bulamayacaksın."

"Belki de; ama kaçırmayacağımı sanıyorum."

"O daima olması gerektiği gibidir!" dedi Bayan Touchett.

Bundan sonra Isabel Madam Merle'e, Bayan Touchett'ın kendisinin hiçbir kusuru olmadığına dair inancını bildiğini umduğunu söyledi.

"Sana minnettarım, ama korkarım ki teyzenin ruhani şeylere dair algısı yok," diye cevap verdi Madam Merle.

"Bununla ruhani kusurlarınız olduğunu mu kastediyorsunuz?"

"Yo, hayır; bu kadar sığ bir şeyi kastetmiyorum. Teyzen için insanın hiçbir kusuru olmamasının, akşam yemeğine asla geç kalmadığı anlamına geldiğini kastediyorum... yani *onun* akşam yemeğine. Bu arada, geçen gün, sen Londra'dan döndüğünde, geç kalmamıştım; kabul odasına geldiğimde saat tam sekizi gösteriyordu; geri kalanınız erken gelmiştiniz. İnsanın bir mektubu aldığı gün cevapladığı anlamına geliyor ve insanın onunla kalmaya geldiğinde fazla bagaj getirmemesi ve hasta olmamaya dikkat etmesi anlamına. Bayan Touchett için bu şeyler fazileti oluşturuyor; bunu unsurlarına indirgeyebilmek bir nimet."

Madam Merle'ün sohbetinin cesur, özgür eleştiri dokunuşlarıyla zenginleştirilmiş olduğu görülecektir, ki bunlar kısıtlayıcı bir etki yaptıkları zaman bile, Isabel'e asla kötü huyluymuş gibi gelmiyordu. Bayan Touchett'ın marifetli misafirinin onu suiistimal ettiği, kızın hiç aklından geçmedi, mesela; bunun da çok iyi nedenleri vardı. Bir defa, Isabel onunla aynı fikirdeydi; ikincisi, Madam Merle daha söylenecek çok şey olduğunu ima ediyordu; ve üçüncüsü, birisine yakın akrabalarından teklifsizce söz etmek, hoş bir yakınlık işaretiydi. Günler geçtikçe bu yakınlık işaretleri çoğalıyordu ve Isabel bunların arasında en çok, arkadaşının Bayan Archer'ın kendisini konu etme tercihinin bilincindeydi. Madam Merle sık sık kendi hayatındaki olaylara değindiği halde, asla uzun uzadıya bunların üze-

rinde durmuyordu; dedikoduculuktan ne kadar uzaksa, bencillikten de o kadar uzaktı.

"Yaşlıyım, bayatım ve solgunum," dedi, defalarca; "geçen haftanın gazetesinden daha ilgi çekici değilim. Sen genç ve tazesin, bugüne aitsin; o önemli şeye sahipsin... güncelliğe. Bir zamanlar ben de sahiptim ona... hepimiz ona bir saatliğine sahip oluruz. Ama sen daha uzun bir süre sahip olacaksın. O halde, senin hakkında konuşalım; duymak istemeyeceğim hiçbir şey söyleyemezsin. Yaşlanmakta olduğumun bir belirtisi bu... daha genç insanlarla konuşmayı seviyor olmam. Bence çok güzel bir telafi yolu bu. Eğer içimizde gençliğe sahip olamıyorsak, etrafımızda sahip olabiliriz ve bu şekilde onu gerçekten daha iyi gördüğümüzü ve hissettiğimizi düşünüyorum. Tabii onunla duygudaş olmalıyız... ben her zaman öyle olacağım. Yaşlı insanlara karşı hiç kötü huylu olur muyum, bilmiyorum... umarım olmam; taptığım bazı yaşlı insanlar olduğu kesin. Ama gençlere karşı asla kötü huylu olmayacağım; beni fazla duygulandırıyor onlar. Sana *carte blanche** veriyorum, o halde; istersen küstahlık bile yapabilirsin; üzerinde durmayacağım. Sanki yüz yaşındaymışım gibi konuşuyorum mu diyorsun? E, lütfen, öyleyim; Fransız Devrimi'nden önce doğdum. Ah, tatlım, *je viens de loin*** ; eski dünyaya aidim ben. Ama ondan bahsetmek istemiyorum; yenisinden bahsetmek istiyorum. Bana Amerika'yı daha çok anlatmalısın; hiçbir zaman yeterince anlatmıyorsun. Çaresiz bir çocuk olarak getirildiğimden beri işte buradayım ve doğduğum ülke hakkında bu kadar az şey bilmem gülünç bir şey; daha doğrusu, bir skandal. Burada benim gibi birçok insan var; bence sefil bir grup olduğumuzu söylemeliyim. Kendi ülkende yaşamalısın; doğal yerin orada, o yer neresi olursa olsun. Eğer iyi Amerikalılar değilsek, iyi Avrupalılar da olmadığımız kesin; burada do-

* (Fr.) Sınırsız yetki. (ç.n.)

** (Fr.) Uzaklardan geliyorum. (ç.n.)

ğal bir yerimiz yok. Sadece yüzeyde sürünen birer asalağız; ayağımız toprağa basmıyor. En azından insan bunu bilebilir ve hayale kapılmayabilir. Bir kadın idare edebilir, belki; bana öyle geliyor ki, bir kadının hiçbir zaman doğal bir yeri yoktur; kendini nerede bulursa bulsun, yüzeyde kalmak ve az çok sürünmek zorundadır. İtiraz mı ediyorsun, canım? Dehşete mi düştün? Asla sürünmeyeceğini mi beyan ediyorsun? Şurası çok doğru ki, seni sürünürken hayal edemiyorum; birçok zavallı yaratıktan daha dik duruyorsun. Pekâlâ; genel olarak, sürüneceğini zannetmiyorum. Ama erkekler, Amerikalı olanlar; *je vous demande un peu**, buradan ne anlıyorlar? Onlara gıpta etmiyorum, kendilerini düzenlemeye çalışmalarına. Zavallı Ralph Touchett'a bak; nasıl bir şahsiyet dersin ona? Neyse ki bir hastalığı var; neyse ki, diyorum, çünkü ona yapacak bir şey sağlıyor bu. Hastalığı onun kariyeri; bir tür mevki. 'Ha, Bay Touchett mı? O ciğerleriyle ilgilenir; iklimler hakkında çok şey bilir,' diyebiliyorsun. Ama bu olmasa, kim olurdu o, neyi temsil ederdi? 'Bay Ralph Touchett, Avrupa'da yaşayan bir Amerikalı.' Kesinlikle hiçbir anlama gelmiyor bu... herhangi bir şeyin daha az anlamlı olması imkânsız. 'O çok kültürlü,' diyorlar; 'çok sevimli bir eski enfiye kutusu koleksiyonu var.' Bu koleksiyon durumu acıklı bir hale getirmeye yetiyor. O kelimenin sesinden bıktım; bence grotesk. Zavallı, yaşlı babanın durumu farklı; onun bir kimliği var ve oldukça heybetli bir kimlik bu. Büyük bir mali kurumu temsil ediyor ve günümüzde bundan daha iyisi olamaz. Her halükârda, bir Amerikalı için, bu gayet yeterli. Ama kuzeninin kronik bir illeti olduğu için çok şanslı olduğunu düşünmekte ısrar ediyorum; ondan ölmediği sürece. Enfiye kutularından çok daha iyi bu. Eğer hasta olmasaydı, bir şey yapardı... evde babasının yerini alırdı mı diyorsun? Zavallı çocuğum, bundan şüpheliyim; evi hiç sevdiğini sanmıyorum. Ama sen onu benden daha

(Fr.) Size soruyorum. (ç.n.)

iyi tanıyorsun, gerçi ben de oldukça iyi tanırdım ve emin olmamamın avantajını tanıyabilirim ona. Bence en kötü vaka, İtalya'da yaşayan ve tanıdığım en hoş erkeklerden biri olan bir arkadaşım, bizim gibi bir Amerikalı. O da henüz daha iyisini bilecek yaşa gelmeden oraya getirilmiş. Bir gün onunla tanışmalısın. Sizi bir araya getiririm ve o zaman ne demek istediğimi anlarsın. Adı Gilbert Osmond... İtalya'da yaşıyor; onun hakkında söylenebilecek tek şey bu. O son derece zeki, seçkin olmak için yaratılmış bir adam; ama, dediğim gibi, onun İtalya'da yaşayan Bay Osmond olduğunu söylediğin zaman, tanımlamayı tüketiyorsun. Kariyeri yok, ismi yok, mevkii yok, serveti yok, geçmişi yok, geleceği yok, hiçbir şeyi yok. Ah, evet, lütfen, resim yapıyor... benim gibi suluboya yapıyor, ama benden daha iyi. Resimleri oldukça kötü; genel olarak buna biraz seviniyorum. Neyse ki çok tembel; öyle tembel ki, bir tür mevki haline geliyor bu. 'Ah, hiçbir şey yapmıyorum; ölesiye tembelim çünkü. Bugünlerde sabah beşte kalkmazsan hiçbir şey yapamıyorsun,' diyebiliyor. Bu şekilde bir tür istisna haline geliyor; bir erken kalksa, bir şeyler yapabileceğini hissediyorsun. Resimlerinden hiç bahsetmiyor... genel olarak insanlara; bunu yapmayacak kadar zeki. Ama küçük bir kızı var... çok cana yakın küçük bir kız; ondan bahsediyor işte. Ona çok bağlı ve eğer mükemmel bir baba olmak bir kariyer olsaydı, çok seçkin bir insan olurdu. Ama korkarım ki enfiye kutularından daha iyi değil bu; hatta belki o kadar bile değil. Bana Amerika'da ne yaptıklarını anlat," diye devam etti Madam Merle; okuyucunun rahatlığı için küme halinde sunulan bu düşüncelerin hepsini bir anda ortaya atmadığını parantez içinde belirtmek gerekir. Bay Osmond'un yaşadığı ve Bayan Touchett'ın bir ortaçağ sarayında ikamet ettiği Floransa'dan bahsediyordu o; kendisinin oldukça güzel, eski damaskoyla döşenmiş küçük bir *pied-à-terre**'inin bulunduğu Roma'dan

* (Fr.) Geçici konut. (ç.n.)

söz ediyordu. Mekânlardan, insanlardan ve hatta, deyimdeki gibi, "konular"dan bahsediyordu; zaman zaman da nazik, yaşlı ev sahiplerinden ve onun iyileşmesi ihtimalinden söz ediyordu. Baştan beri bu ihtimalin zayıf olduğunu düşünmüştü ve Isabel onun, Bay Touchett'ın kalan hayatının ölçüsünü alışındaki olumluluktan, sezgiden ve beceriden etkilenmişti. Bir akşam Madam Merle onun yaşamayacağını kesin olarak ilan etti.

"Sir Matthew Hope bana öyle söyledi, yakışık alacağı kadar açık bir dille," dedi; "akşam yemeğinden önce, orada, ateşin yanında dururken. Çok sevimli davranıyor, büyük doktor. Söylediği şeyin bununla herhangi bir alakası olduğunu kastetmiyorum. Ama böyle şeyleri büyük bir incelikle söylüyor. Böyle bir zamanda burada kalmaktan huzursuz olduğumu söylemiştim ona; bana öyle düşüncesiz bir davranışmış gibi geliyordu ki... hastayla ilgilenemiyordum da. 'Kalmalısınız, kalmalısınız,' diye cevap verdi; 'sizin göreviniz daha sonra başlayacak.' Hem zavallı Bay Touchett'ın gideceğini hem de benim teselli etmekte bir faydam dokunabileceğini söylemenin çok nazik bir yolu değil mi bu? Buna rağmen, aslında en ufak bir faydam olmayacak. Teyzen kendi kendisini teselli edecek; ne kadar teselliye ihtiyacı olacağını o ve yalnız o biliyor. Başka bir insanın o dozu uygulamayı üstlenmesi çok nazik bir mesele olurdu. Kuzeninin durumu farklı olacak; o babasını fena halde özleyecek. Ama Bay Ralph'ın matemine iştirak etmeye asla cüret etmem; böyle bir samimiyetimiz yok."

Madam Merle defalarca Ralph Touchett'la olan ilişkisindeki belirsiz bir uyumsuzluğa değinmişti; dolayısıyla, Isabel yakın arkadaş olup olmadıklarını sormak için bu fırsatı yakaladı.

"Gayet, ama o benden hoşlanmıyor."

"Ona ne yaptınız?"

"Kesinlikle hiçbir şey. Ama bunun için bir nedene ihtiyaç yok."

"Sizden hoşlanmamak için mi? Bence çok iyi bir nedene ihtiyaç var."

"Çok naziksin. Başlayacağın gün için hazırda bir tane bulundurmayı ihmal etme."

"Sizden hoşlanmamaya başlayacağım gün için mi? Asla böyle bir şeye başlamayacağım."

"Umarım; çünkü eğer başlarsan, bir daha bırakmazsın. Kuzeninle öyle oldu; hiç atlatamıyor. Tabiatların bir antipatisi bu... hepsi onun tarafından geliyorken, böyle diyebilirsem eğer. Hiçbir şekilde ona karşı değilim ve bana adil davranmadığı için ona en küçük bir garez beslemiyorum. Tek istediğim adalet. Ancak, insan onun bir centilmen olduğunu ve hakkında asla sinsice bir şey söylemeyeceğini hissediyor. *Cartes sur table**," diye ekledi Madam Merle az sonra, "ondan korkmuyorum."

"Umarım, doğrusu," dedi Isabel ve onun dünyadaki en nazik adam olduğuna dair bir şeyler ekledi. Ancak, Ralph'a ilk defa Madam Merle'ü sorduğunda onun kendisine bu hanımın, açık seçik olmadan yaralayıcı olduğunu düşünebileceği bir tarzda cevap vermiş olduğunu hatırladı. Isabel ikisinin arasında bir şeyler geçmiş olduğunu düşündü, ama bundan fazlasını düşünmedi. Eğer önemli bir şeyse, saygı duyulması gerekirdi; eğer değilse, merak ettiğine değmezdi. Tüm bilgi aşkına rağmen Isabel'in, perdeleri açmaya ve aydınlatılmamış köşelere bakmaya karşı doğal bir çekingenliği vardı. Bilgi aşkı zihninde, daha zayıf bir cehalet aşkıyla birlikte yaşıyordu.

Ama Madam Merle bazen onu irkilten, o anda düzgün kaşlarını kaldırmasına ve daha sonra bu sözleri düşünmesine sebep olan şeyler söylüyordu.

(Fr.) İskambil kâğıtları masaya; hodri meydan, açık konuşalım anlamında bir söz. (ç.n.)

"Tekrar senin yaşında olmak için çok şey verirdim," dedi bir defasında, aniden, her zamanki gülümsemesiyle hafifletilmiş olduğu halde, hiçbir şekilde maskelenmemiş olan bir buruklukla. "Keşke yeniden başlayabilsem... hayatım önümde olsa!"

"Hayatınız henüz önünüzde," diye cevap verdi Isabel, yumuşak bir sesle, çünkü hafif bir huşuya kapılmıştı.

"Hayır; en iyi kısmı geçti ve boşa geçti."

"Boşa geçmemiştir, elbette," dedi Isabel.

"Neden olmasın... neyim var benim? Ne kocam, ne çocuğum, ne servetim, ne mevkim, ne de hiç sahip olmadığım bir güzelliğin izleri."

"Arkadaşlarınız var, sevgili hanımefendi."

"O kadar emin değilim!" diye haykırdı Madam Merle.

"Ah, yanılıyorsunuz. Anılarınız var, yetenekleriniz var..." Madam Merle onun sözünü kesti.

"Yeteneklerim bana ne kazandırdı? Saatleri, yılları geçirmek, bir faaliyet taklidiyle kendimi kandırmak için onları kullanmaya devam etme ihtiyacından başka hiçbir şey. Anılarıma gelince, onlar hakkında ne kadar az konuşulsa, o kadar iyi olur. Arkadaşlığın için daha iyi bir kullanım yeri buluncaya kadar arkadaşım olacaksın."

"Bulmamamı sağlamak size düşüyor, o halde," dedi Isabel.

"Evet; seni elimden kaçırmamak için çaba gösteririm," diye karşılık verdi Madam Merle, ona ciddiyetle bakarak. "Senin yaşında olmak istediğimi söylediğim zaman," diye devam etti, "senin niteliklerinle demek istiyorum... senin gibi açıksözlü, cömert, samimi olarak. O durumda, hayatımı daha iyi değerlendirebilirdim."

"Yapmamış olduğunuz neyi yapmak isterdiniz?"

Madam Merle eline bir nota defteri aldı –piyanonun başında oturuyordu ve ilk konuşmaya başladığında, taburenin üstünde aniden Isabel'e doğru dönmüştü– ve meka-

nik bir hareketle sayfaları çevirdi. Nihayet, "Ben çok hırslıyım!" dedi.

"Ve hırslarınız tatmin edilmedi, öyle mi? Çok müthiş şeyler olmalı bunlar."

"Öyleydiler. Onlardan bahsedersem, kendimi gülünç duruma düşürürüm."

Isabel bunların ne olabileceğini merak etti... yoksa Madam Merle taç giyme emelini mi beslemişti? "Sizin başarı anlayışınız nedir, bilmiyorum, ama bana başarılı olmuşsunuz gibi geliyor. Hatta benim için, başarının imgesisiniz."

Madam Merle bir gülümsemeyle nota defterini fırlatıp attı.

"*Senin* başarı anlayışın nedir?"

"Belli ki çok uysal bir şey olduğunu düşünüyorsunuz," dedi Isabel. "Benim başarı anlayışım, insanın bir gençlik hayalinin gerçekleştiğini görmesi."

"Ah," diye bağırdı Madam Merle, "işte bunu hiç görmedim! Ama benim hayallerim öyle büyük... öyle mantıksızdı ki. Tanrı beni affetsin, şu anda bile hayal kuruyorum." Sonra tekrar piyanoya dönerek enerjik bir biçimde çalmaya başladı.

Ertesi gün Isabel'e, başarı tanımının çok sevimli, ama fena halde üzücü olduğunu söyledi. O şekilde ölçülünce, kim başarılı olmuştu ki? İnsanın gençlik hayalleri büyüleyiciydi, tanrısaldı! Böyle şeylerin vuku bulduğunu kim görmüştü?

"Ben, kendim... birkaç tanesini," diye cevap vermeye cüret etti Isabel.

"Şimdiden mi? Dünün hayalleriydi bunlar herhalde."

"Ben çok küçük yaşta hayal kurmaya başladım," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Ha, eğer çocukluk emellerini kastediyorsan... pembe bir kuşağa ya da gözlerini kapayabilen bir bebeğe sahip olma emelini."

"Hayır, onu kastetmiyorum."

"Ya da önünde diz çöken bıyıklı bir genç adamı."

"Hayır, o da değil," diye beyan etti Isabel, kızararak.

Madam Merle yan gözle Isabel'in kızarmış yanaklarına baktı; bu ise onun daha da kızarmasına sebep oldu.

"Ama onu kastettiğini zannediyorum. Hepimizin bıyıklı bir genç adamı olmuştur. Kaçınılmaz genç adamdır o; sayılmaz."

Isabel bir süre sessiz kaldı ve sonra, aşırı ve karakteristik bir alakasızlıkla, şöyle dedi:

"Neden sayılmasın? Genç adamdan genç adama fark vardır."

"Ve seninki üstün bir örnekti... bunu mu demek istiyorsun?" diye haykırdı arkadaşı, bir kahkahayla. "Eğer hayalini kurduğun genç adamın aynını bulmuşsan, o zaman bu bir başarıymış ve seni tebrik ediyorum. Yalnız, bu durumda, neden onunla Apeninnler'deki şatosuna uçmadın?"

"Apeninnler'de şatosu yok."

"Nesi var? Kırkıncı Sokak'ta çirkin bir tuğla evi mi? Öyle söyleme bana; bunu bir ideal olarak kabul etmeyi reddediyorum."

"Evi hiç umurumda değil," dedi Isabel.

"Çok pervasız davranıyorsun. Benim kadar uzun süre yaşadığın zaman, her insanın bir kabuğu olduğunu ve o kabuğu hesaba katman gerektiğini anlayacaksın. Kabukla, onu çevreleyen tüm koşulları kastediyorum. Tek başına bir erkek ya da kadın diye bir şey yoktur; her birimiz bir ilaveler kümesinden oluşuruz. İnsanın benliği diye neye denir? O nerede başlar? Nerede sona erer? Bize ait olan her şeye taşar o... sonra tekrar geriye akar. Kendimin büyük bir kısmının, giymeyi seçtiğim elbiselerde olduğunu biliyorum. *Eşya*'ya büyük bir saygım var! Başkaları için insanın benliği, onun benliğini ifade ediş tarzıdır ve evi, giysileri, okuduğu kitaplar, beraber olduğu insanlardır... bütün bu şeyler onu ifade eder."

Bu çok metafizikti; ancak, Madam Merle'ün daha önce yapmış olduğu birkaç gözlemden daha fazla değil. Isabel metafiziği severdi, ama insan kişiliğinin bu cesur analizinde arkadaşına eşlik edemiyordu.

"Sizinle aynı fikirde değilim," dedi. "Tam tersini düşünüyorum. Kendimi ifade etmekte başarılı olup olmadığımı bilmiyorum, ama başka hiçbir şeyin beni ifade etmediğini biliyorum. Bana ait olan hiçbir şey benim ölçüm değildir; tersine, bir sınır, bir engeldir, hem de tamamen gelişigüzel bir sınır ve engel. Dediğiniz gibi, giymeyi seçtiğim giysilerinse beni ifade etmediği kesin; ve beni bundan Tanrı korusun!"

"Çok iyi giyiniyorsun," diye müdahale etti Madam Merle, ustalıkla.

"Olabilir; ama ona göre değerlendirilmek istemem. Giysilerim terziyi ifade edebilir, ama beni ifade etmiyorlar. Bir defa, onları giymek benim kendi seçimim değil; toplum bana empoze ediyor onları."

"Onlarsız olmayı mı tercih ederdin?" diye sordu Madam Merle, tartışmayı fiilen sonlandıran bir tonla.

Kahramanımızın bu marifetli kadına gösterdiği, gençliğe özgü sadakatin çizmiş olduğum tasvirine bir miktar şüphe düşürse de, Isabel'in ona Lort Warburton'la ilgili hiçbir şey anlatmamış ve Caspar Goodwood konusunda da aynı derecede ketum davranmış olduğunu itiraf etmek zorundayım. Ancak Isabel, eline evlenme fırsatları geçmiş olduğunu ondan saklamamış ve hatta ona, bunların son derece avantajlı cinsten olduğunu bildirmişti. Lort Warburton Lockleigh'den ayrılmış ve İskoçya'ya gitmiş, kız kardeşlerini de yanında götürmüştü; ve Bay Touchett'ın sağlığını sormak için defalarca Ralph'a yazmış olsa da, Isabel onun hâlâ o civarda olması halinde muhtemelen kendini şahsen yapmak zorunda hissedeceği soruşturmaların mahcubiyetine maruz kalmıyordu. Lort Warburton'ın hayranlık uyandıran bir kendine hâkimiyeti vardı, ama Isabel onun, Gardencourt'a gelmiş olsa, Madam

Merle'ü göreceğinden, ondan hoşlanacağından ve ona, genç arkadaşına âşık olduğunu ifşa etmiş olacağından emindi.

Madam Merle'ün her biri bu seferkinden daha kısa süren önceki Gardencourt ziyaretleri sırasında, Lort Warburton tesadüfen ya Lockleigh'de değildi ya da Bay Touchett'lara uğramamıştı. Dolayısıyla, onu o idari birimin büyük adamı olarak ismen tanımasına rağmen, Bayan Touchett'ın ülkeye yeni gelmiş yeğenine talip olduğuna ihtimal vermek için hiçbir nedeni yoktu.

"Daha çok vaktin var," dedi Isabel'e, kızın ona açtığı ve zaman zaman bu kadar çok şey anlatmış olmasından dolayı pişmanlık duyduğunu görmüş olmamıza rağmen, eksiksiz olma iddiasında olmayan kesintili sırlara karşılık olarak. "Henüz hiçbir şey yapmamış olduğuna sevindim... hâlâ onu yapabilecek olmana. Birkaç güzel teklifi reddetmiş olmak, bir kız için çok iyi bir şey... bunlar alması muhtemel olan en iyi teklifler olmadığı sürece. Tavrın fena halde pişkin geliyorsa beni bağışla; bazen insanın o görüşü benimsemesi gerekiyor. Yalnız, sırf reddetmiş olmak için reddetmeye devam etme. Hoş bir güç kullanımıdır bu; ama sonuç olarak, kabul etmek de bir güç kullanımıdır. Lüzumundan bir fazla reddetme tehlikesi vardır, daima. Benim içine düştüğüm tehlike bu değildi... yeteri kadar sıklıkla reddetmedim ben. Sen enfes bir yaratıksın ve bir başbakanla evlendiğini görmek isterim. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, teknik olarak *parti** dedikleri şey olmadığını biliyorsun. Çok güzelsin ve son derece zekisin; kendi içinde hakikaten eşsizsin. Dünyevi malların hakkında çok belirsiz fikirlerin varmış gibi görünüyor; ama anladığım kadarıyla, sana mahcubiyet veren bir gelirin yok. Keşke biraz paran olsa."

"Keşke!" dedi Isabel, sadece; anlaşılan o an için, fakirliğinin iki kibar beyefendiye göre mazur görülebilir bir kusur olduğunu unutmuştu.

(Fr.) Cazip bir eş adayı. (ç.n.)

Sir Matthew Hope'un iyi niyetli tavsiyesine rağmen, Madam Merle sonuna kadar kalmadı, çünkü zavallı Bay Touchett'ın hastalığı meselesi artık açıksözlülükle adlandırılmıştı. Başka insanlara verilmiş ve nihayet yerine getirilmesi gereken vaatleri vardı ve İngiltere'den ayrılmadan önce her halükârda, Gardencourt'ta ya da şehirde, Bayan Touchett'ı tekrar göreceğine dair karşılıklı bir anlaşmayla oradan ayrıldı. Isabel'le vedalaşması, bir arkadaşlığın başlangıcına, tanışmalarından daha da çok benziyordu.

"Arka arkaya altı yere gidiyorum," dedi, "ama senin kadar sevdiğim hiç kimseyi görmeyeceğim. Ama hepsi de eski arkadaşlar olacak; insan benim yaşımda yeni arkadaşlar edinmiyor. Senin için büyük bir istisna yaptım. Bunu unutmamalısın ve benim hakkımda iyi şeyler düşünmelisin. Beni bana güvenerek ödüllendirmelisin."

Isabel cevap olarak onu öptü ve bazı kadınlar kolayca öpüştüğü halde, öpücükten öpücüğe fark vardır ve bu kucaklaşma Madam Merle için yeterliydi.

Bundan sonra Isabel çoğu zaman yalnızdı; teyzesini ve kuzenini sadece yemeklerde görüyordu ve Bayan Touchett'ın ortalıkta görünmediği saatlerin artık yalnız küçük bir kısmının kocasına bakmaya vakfedildiğini keşfetti. Geri kalanını, yeğeninin bile girmesine izin verilmeyen kendi dairesinde, esrarengiz ve anlaşılmaz faaliyetlerle geçiriyordu. Sofrada ciddi ve sessizdi; ama ciddiyeti bir tavır değildi... Isabel bunun bir inanç olduğunu görebiliyordu. Teyzesinin fazlasıyla kendi yoluna gitmiş olmaktan pişmanlık duyuyor olabileceğini düşünüyordu; ama bunun gözle görülür bir delili yoktu... ne gözyaşları, ne iç çekmeler, ne de kendini daima yeterli görmüş olan bir gayretin abartılması. Bayan Touchett sadece bir şeyleri derinlemesine düşünüp özetleme ihtiyacı duyuyor gibiydi; örnek bir düzgünlükle tuttuğu –sütunları hatasızca çizilmiş olan ve keskin, çelik bir kıskacı bulunan– küçük bir ahlaki hesap defteri vardı onun.

"Eğer bunu önceden görebilmiş olsaydım, şimdi yurtdışına gelmeni teklif etmezdim," dedi Isabel'e, Madam Merle evden ayrıldıktan sonra. "Bekler ve seni gelecek yıl getirtirdim."

Onun sözlerinin çoğu zaman pratik bir tonu vardı.

"Eniştemi belki de hiç tanımamış olacağım bir şekilde mi? Şimdi gelmiş olmak benim için büyük bir mutluluk."

"Bu çok iyi. Ama seni Avrupa'ya enişteni tanıyasın diye getirmedim." Son derece doğru sözlü bir konuşmaydı bu; ama Isabel'in düşüncesine göre, zamanlaması o derecede iyi değildi.

Bunu ve başka meseleleri düşünmek için bolca boş vakti oldu. Her gün tek başına yürüyüş yapıyor ve zamanının büyük bir kısmını kütüphanedeki kitapları karıştırarak geçiriyordu. Dikkatini çeken konular arasında, düzenli olarak yazıştığı arkadaşı Bayan Stackpole'un maceraları da vardı. Isabel arkadaşının özel mektup üslubunu, halka hitap eden mektuplarının üslubundan daha çok seviyordu; daha doğrusu, eğer basılmamış olsalar, halka hitap eden mektuplarının mükemmel olmuş olacağını düşünüyordu. Ancak Henrietta'nın kariyeri, özel hayatındaki mutluluğu yararına bile arzu edilebileceği kadar başarılı değildi; elde etmeye öylesine hevesli olduğu, Büyük Britanya'nın iç dünyasına o bakış, bir *ignis fatuus** gibi önünde dans ediyordu, adeta. Leydi Pensil'den beklenen davet, esrarengiz nedenlerle hiç gelmemişti ve zavallı Bay Bantling'in kendisi, tüm dostane maharetine rağmen, gönderilmiş olduğu aşikâr olan bir pusulanın böylesine ciddi bir başıboşluğunu izah edememişti. Ancak, Bay Bantling'in, Henrietta'nın meseleleriyle canla başla ilgilendiği aşikârdı ve ona Bedfordshire'a yapılacak bu hayali ziyaretin bir karşılığını borçlu olduğuna inanıyordu. "Kıta Avrupası'na gitmem gerektiğini düşündüğünü söylüyor," diye yazıyordu Henrietta; "ve kendisi de oraya gitmeyi

* (Lat.) Bataklık alevi; aldatıcı bir hedef ya da umut. (ç.n.)

düşündüğüne göre, tavsiyesi samimi, herhalde. Neden Fransızların hayatına bir bakmadığını bilmek istiyor; ve yeni Cumhuriyet'i görmeyi çok istediğim doğru. Bay Bantling Cumhuriyet'i pek umursamıyor, ama yine de Paris'e gitmeyi düşünüyor. Bana karşı dileyebileceğim kadar ilgili olduğunu söylemeliyim ve her halükârda, bir tane nazik İngiliz görmüş olacağım. Bay Bantling'e onun aslında Amerikalı olması gerektiğini söyleyip duruyorum; bunun onu nasıl memnun ettiğini görmelisin. Ne zaman böyle söylesem, hep aynı ünlemle karşılık veriyor... "Aa, hadi ama, yapma!" Birkaç gün sonra, haftanın sonunda Paris'e gitmeye karar verdiğini ve Bay Bantling'in onu geçirmeyi vaat ettiğini yazdı... belki de onunla Dover'a kadar gelirdi. Isabel gelinceye kadar Paris'te bekleyeceğini ekliyordu; sanki Isabel Kıta Avrupası'ndaki yolculuğuna yalnız başına çıkacakmış gibi yazıyor ve Bayan Touchett'a hiç değinmiyordu. Isabel, Ralph'ın kısa bir süre önce arkadaşlık ettikleri insanla ilgilendiğini göz önüne alarak, ona Bayan Stackpole'un mektuplarından birkaç bölüm nakletti; o ise *Interviewer* muhabirinin kariyerini heyecana benzer bir duyguyla takip ediyordu.

"İşleri gayet iyi gidiyormuş gibi geliyor bana," dedi, "eski bir kraliyet muhafızıyla Paris'e gideceğine bakılırsa! Eğer yazacak bir şey istiyorsa, işin o kısmını anlatması yeterli olur."

"Alışılmış bir şey değil, elbette," diye cevap verdi Isabel; "ama eğer –Henrietta açısından– tamamen masumane olmadığını düşünüyorsan, çok yanılıyorsun. Henrietta'yı hiç anlayamayacaksın."

"Bağışla, ama onu gayet iyi anlıyorum. Başta hiç anlamıyordum; ama artık onun bakış açısını kavradım. Ancak, Bantling'in kavramamış olmasından korkuyorum; bazı sürprizlerle karşılaşabilir. Yo, Henrietta'yı sanki onu ben yaratmışım gibi anlıyorum!"

Isabel bundan hiçbir şekilde emin değildi; ama daha fazla kuşku ifade etmekten kaçındı, çünkü bugünlerde kuze-

nine büyük bir merhamet gösterme eğilimindeydi. Madam Merle'ün gidişinin üzerinden daha bir hafta geçmemişti ki, bir akşamüzeri, dikkatini tam olarak veremediği bir kitapla kütüphanede oturuyordu. Pencerenin önündeki derin bir sedire yerleşmiş; durgun, ıslak parka bakıyordu; kütüphane evin giriş cephesine dik açıda olduğundan, doktorun son iki saattir kapının önünde beklemekte olan tek atlı arabasını görebiliyordu. Doktorun bu kadar uzun süre kalması dikkatini çekti; ama nihayet onun sütunlu girişte belirdiğini, ağır ağır eldivenlerini giyerek ve atının dizlerine bakarak bir süre orada durduğunu, sonra da aracına binerek uzaklaştığını gördü. Isabel yarım saat yerinden ayrılmadı; evde büyük bir sessizlik vardı. Öyle büyüktü ki bu, nihayet odanın kalın halısında yavaş, yumuşak bir ayak sesi duyunca, bu sesle neredeyse irkildi. Hızla pencereden o tarafa doğru döndü ve orada duran Ralph Touchett'ı gördü; onun elleri yine ceplerindeydi ama yüzünde her zamanki örtülü gülümsemesinden eser yoktu. Ayağa kalktı; hareketleri ve bakışı bir soruyu ifade ediyordu.

"Her şey bitti," dedi Ralph.

"Yani enişte?.." Ve Isabel sustu.

"Babam bir saat önce öldü."

"Ah, benim zavallı Ralph'ım!" diye mırıldandı kız, elini ona uzatarak.

Yirminci Bölüm

Bu hadiseden iki hafta kadar sonra, Madam Merle faytonla Winchester Meydanı'ndaki eve geldi. Aracından inerken, yemek odasının pencereleri arasına asılmış, canlı siyah zemini üzerinde beyaz boyayla, başvurulması gereken komisyoncunun adıyla birlikte, "Mutlak mülkiyet hakkı bulunan bu muhteşem konak satılıktır" yazılı büyük, düzgün, tahta bir tabela gördü. "Hiç vakit kaybetmiyorlar gerçekten," dedi ziyaretçi, büyük pirinç tokmağı çaldıktan sonra içeriye alınmayı beklerken; "pratik bir ülke burası!" Ve kabul salonuna çıkarken, evin içinde buranın terk edilmekte olduğunu anlatan birçok belirtinin farkına vardı; duvarlardan alınıp kanepelerin üzerine konulmuş resimler, perdeleri indirilmiş pencereler ve çıplak kalmış zeminler. Biraz sonra Bayan Touchett onu karşıladı ve birkaç kelimeyle, başsağlığının dilenmiş kabul edilebileceğini ima etti.

"Ne diyeceğini biliyorum... o çok iyi bir adamdı. Ama ben bunu herkesten daha iyi biliyorum, çünkü bunu göstermesi için daha çok fırsat verdim ona. Bu bakımdan iyi bir eş olduğunu düşünüyorum." Bayan Touchett, görünüşe göre sonunda kocasının bu gerçeği kabul etmiş olduğunu ekledi. "Bana karşı açık fikirli davrandı," dedi; "beklediğimden daha açık fikirli demeyeceğim, çünkü bir şey beklemiyordum. Genel olarak bir şey beklemediğimi bilirsin. Ama

çoğu zaman yurtdışında yaşamama ve ecnebilerin hayatına –serbestçe diyebileceğin bir tarzda– katılınama rağmen, asla başka birisi için en ufak bir tercih sergilemediğim gerçeğini kabul etmeyi seçti, tahmin ederim."

"Kendinden başka hiç kimse için," diye bir yorumda bulundu Madam Merle, zihninde; ama bu düşünce hiçbir şekilde işitilmedi.

"Kocamı asla başka birisi için feda etmedim," diye devam etti Bayan Touchett, sağlam vecizliğiyle.

"Yo, hayır," diye düşündü Madam Merle; "başka birisi için asla bir şey yapmadın!"

Bu dillendirilmeyen yorumlarda, açıklama gerektiren bir alaycılık vardı; özellikle, ne Madam Merle'ün karakterine şimdiye kadar mazhar olduğumuz –belki biraz yüzeysel– bakışla, ne de Bayan Touchett'ın geçmişinin hakiki olgularıyla tutarlı olmadıkları için; ayrıca özellikle, Madam Merle'ün, arkadaşının son sözlerinin hiçbir şekide kendisine bir taşlama olarak yorumlanmaması gerektiğine dair, sağlam bilgilere dayanan bir inancı olduğu için. Gerçek şu ki, eşikten adımını attığı anda, Bay Touchett'ın ölümünün bazı sonuçlar doğurmuş olduğuna ve bu sonuçların, kendisinin aralarında yer almadığı küçük bir grup insan için kârlı olmuş olduğuna dair incelikli bir izlenim edinmişti. Doğal olarak bazı sonuçlar doğuracak bir hadiseydi bu, tabii; Gardencourt'ta kaldığı sürede bu gerçek hayal gücünü birkaç kez meşgul etmişti. Ama onu zihninde öngörmüş olmak bir şeydi, bilfiil gözlemlemekse başka bir şey. Bir mal paylaşımı fikri –neredeyse ganimet paylaşımı diyecekti buna– şimdi duyularını zorluyor ve onu dışarıda bırakılına duygusuyla rahatsız ediyordu. Madam Merle'ün dünyanın açgözlü insanlarından biri olduğunu söylemeyi arzu etmekten çok uzağım; ama hiçbir zaman tatmin edilmemiş arzuları olduğunu daha önce gördük. Eğer sorulsaydı –ona son derecede yakışan bir gülümsemeyle– Bay

Touchett'ın yadigârlarından bir pay talep etmeye en ufak bir hakkı olmadığını itiraf ederdi, elbette. "Aramızda asla en ufak bir şey olmadı," derdi. "Asla böyle bir şey olmadı, zavallı adam!" Sonra başparmağı ve ortaparmağıyla bir fiske vururdu. Üstelik, aceleyle ekliyorum ki, o anda kendi içindeki tavrı biraz yersizce hakaretamiz idiyse bile, kendini ele vermemeye çok dikkat ediyordu. Ne de olsa, Bayan Touchett'ın kazançlarına da, kayıplarına olduğu kadar anlayış duyuyordu.

"Bana bu evi bırakmış," dedi, yeni dul kalmış hanımefendi; "ama burada yaşamayacağım, tabii; Floransa'da çok daha güzel bir evim var. Vasiyetname daha üç gün önce açıldı, ama evi şimdiden satışa çıkardım. Bankada da bir hissem var; ama onu orada bırakmak zorunda olup olmadığımı henüz anlamadım. Eğer değilsem, onu alacağım, elbette. Gardencourt Ralph'a kaldı, tabii; ama orayı devam ettirmek için yeterli imkânlara sahip olacağından emin değilim. Tabii, babası onu çok iyi bir durumda bıraktı, ama aynı zamanda muazzam miktarda para dağıtmış; Vermont'taki bir dizi üçüncü nesil kuzene miras bırakmış. Ancak, Ralph Gardencourt'u çok seviyor ve her işe bakan bir hizmetçi ve bir bahçıvan çocukla –yazın– kolaylıkla orada yaşayabilir. Kocamın vasiyetnamesinde dikkat çekici bir madde var," diye ekledi Bayan Touchett. "Yeğenime bir servet bırakmış."

"Bir servet!" diye tekrarladı Madam Merle, yumuşak bir sesle.

"Isabel yetmiş bin sterlin civarında bir paraya sahip oluyor."

Madam Merle ellerini kucağında kavuşturmuştu; bunun üzerine onları kaldırıp hâlâ kavuşturulmuş vaziyette bir an göğsüne bastırdı; bu arada, biraz açılmış olan gözleri arkadaşının gözlerine dikildi. "Ah," diye haykırdı, "o akıllı yaratık!"

Bayan Touchett hızla ona baktı. "Bununla ne demek istiyorsun?"

Bir an için Madam Merle'ün yüzü kızardı ve gözlerini yere indirdi. "Hiçbir çaba göstermeden böyle sonuçları başarmak akıllıca bir şey, elbette!"

"Herhangi bir çaba olmadığı kesin; başarı deme buna."

Madam Merle çoğu zaman söylemiş olduğu bir şeyi geri alma acemiliğinden suçlu olmazdı; onun bilgeliği daha ziyade o sözde ısrar etmek ve onu olumlu bir açıdan göstermekle sergileniyordu. "Sevgili arkadaşım, Isabel dünyadaki en latif kız olmasaydı, ona yetmiş bin sterlin bırakılmazdı elbette. Letafeti büyük bir akıllılığı da içeriyor."

"Kocamın onun için herhangi bir şey yapacağını hiç hayal etmediğine eminim; ben de hiç hayal etmedim, çünkü bana niyetinden hiç bahsetmedi," dedi Bayan Touchett. "Onun üzerinde hiçbir hak iddia edemezdi; yeğenim olması kocam için büyük bir bonservis değildi. Ne başardıysa, şuursuz olarak başardı."

"Eh," diye karşılık verdi Madam Merle, "en büyük başarılar bunlardır!"

Bayan Touchett omuz silkti. "Kız şanslı; bunu inkâr etmiyorum. Ama şimdilik sadece sersemlemiş bir halde."

"Bu parayı ne yapacağını bilmediğini mi söylemek istiyorsun?"

"Bunu pek düşünmüş olduğunu sanmıyorum. Bu mesele hakkında ne düşüneceğini bile bilmiyor. Birdenbire arkasında büyük bir top patlamış gibi oldu sanki; yaralanmış olup olmadığını anlamak için kendini yokluyor. Büyük bir nezaket göstererek, durumu ona tebliğ etmek için bizzat buraya gelen vasiyet infaz memurunun ziyaretinden beri sadece üç gün geçti. Daha sonra bana, küçük konuşmasını yaptıktan sonra Isabel'in birdenbire gözyaşlarına boğulduğunu söyledi. Para bankada kalacak ve o faizini çekecek."

Madam Merle bilgece ve şimdi oldukça iyi huylu bir gülümsemeyle başını iki yana salladı. "Bunu iki üç defa yaptıktan sonra alışır." Ve bir sessizlikten sonra... "Bu konuda oğlun ne düşünüyor?" diye sordu aniden.

"Vasiyetname çıkmadan hemen önce İngiltere'den ayrıldı... yorgunluktan ve endişeden yıpranmıştı, aceleyle güneye gitti. Riviera'ya gidiyor ve henüz ondan haber almadım. Ama babasının yaptığı herhangi bir şeye itiraz etmesi pek muhtemel değil."

"Onun kendi payının kesilmiş olduğunu söylemedin mi?"

"Yalnız isteği üzerine. Babasının Amerika'daki insanlar için bir şey yapmasını ısrarla istediğini biliyorum. Öncelikli olarak kendini düşünmek gibi bir alışkanlığı yoktur."

"Mesele öncelikli olarak kimi düşündüğü!" dedi Madam Merle. Ardından bir süre yere bakarak düşünceli bir halde oturdu. Nihayet, başını kaldırarak, "Mutlu yeğenini görmeyecek miyim?" diye sordu.

"Onu görebilirsin; ama mutluluğundan etkilenmeyeceksin. Şu son üç gündür, Cimabue*'nin Madonna'ları kadar ciddi görünüyor!" Ve Bayan Touchett zile basıp bir hizmetkâr çağırdı.

Uşak onu çağırmaya gönderildikten kısa bir süre sonra, Isabel geldi; o görününce Madam Merle, Bayan Touchett'ın benzetmesinin boş olmadığını düşündü. Kız solgun ve ciddiydi... daha derin olan yası da bu etkiyi hafifletmiyordu; ama Madam Merle'ü görünce yüzüne en parlak anlarına özgü bir gülümseme yayıldı; o ise ilerledi, elini kahramanımızın omzuna koydu ve bir süre ona baktıktan sonra Isabel'i, sanki Gardencourt'ta ondan almış olduğu öpücüğü iade edercesine öptü. Çok zevk sahibi bir insan olarak, şimdilik Madam Merle'ün genç arkadaşına kalmış olan mirası ima eden tek hareketi bu oldu.

Bayan Touchett, evini satıncaya kadar Londra'da kalmadı. Evin mobilyaları arasından Floransa'daki konutuna nakletmek istediği objeleri seçtikten sonra, içindeki geri kalan eşyayı, elden çıkarılmak üzere müzayedeciye bıraktı ve

* Asıl adı Bencivieni di Pepo ya da Benvenuto di Giuseppe olan Floransalı ressam ve mozaik ustası. (d. 1251'den önce – ö. 1302) (ç.n.)

Kıta Avrupası'na doğru yola çıktı. Tabii, bu yolculukta yeğeni ona eşlik ediyordu ve artık Isabel'in, Madam Merle'ün onu üstü kapalı olarak kutlamasına yol açan devlet kuşunu düşünmek için bolca boş vakti vardı. Isabel bunu sık sık düşünüyor ve duruma birçok değişik açıdan bakıyordu; ama şu anda düşüncelerine nüfuz etmeye ya da bunlardan bazılarının neden oldukça kötümser bir eğilimde olduğunu açıklamaya çalışmayacağız. Bu genç hanımın kötümserliği gelip geçiciydi; nihayetinde, zengin olmanın bir erdem olduğuna karar verdi, çünkü bu *yapabilmek* demekti ve yapabilmek tatlı bir şeydi. Zayıflığın zıddıydı. Bir genç hanım için, zayıf olmak aslında zarif bir şeydi; ama ne de olsa, Isabel'in kendi kendisine dediği gibi, bundan daha büyük bir zarafet vardı. Bir kez Lily'ye ve zavallı Edith'e birer çek gönderdikten sonra, şu anda yapılacak fazla bir şey olmadığı doğruydu; ama matem kıyafetinin ve teyzesinin yeni dul kalmış olmasının, iki hanımı geçirmeye mecbur ettiği sessiz aylar için minnettardı. Güç edinmiş olması onu ciddileştiriyordu; gücünü bir tür müşfik vahşilikle inceliyordu, ama onu kullanmaya hevesli değildi. Aslında bunu yapmaya, kısa bir süre sonra teyzesiyle birkaç haftalığına Paris'te kalırken başladı, ama muhtemelen oldukça bayağı olduğu düşünülecek şekillerde. Mağazalarına bütün dünyanın hayran olduğu bir şehirde kendilerini en doğal biçimde sunan yollardı bunlar, özellikle yeğeninin fakir bir kızdan zengin bir kıza dönüşmesine katı bir pratik bakış benimseyen teyzesinin rehberliğinde olunca. "Artık servet sahibi bir genç kadın olduğuna göre, bu rolü oynamayı bilmelisin... yani iyi oynamayı," dedi o Isabel'e, kesin olarak; ve kızın ilk vazifesinin, güzel olan her şeye sahip olmak olduğunu ekledi. "Eşyalarına bakmayı bilmiyorsun, ama öğrenmelisin," diye devam etti; bu Isabel'in ikinci vazifesiydi. Isabel boyun eğdi, ama şimdilik hayal gücü ateşlenmemişti; fırsatlara özlem duyuyordu, ama kastettiği fırsatlar bunlar değildi.

Bayan Touchett planlarını pek değiştirmezdi ve kocasının ölümünden önce kışın bir kısmını Paris'te geçirmeye niyetlenmiş olduğundan, kendisini –özellikle de yoldaşını– bu avantajdan mahrum etmek için bir neden göremiyordu. Büyük bir inzivada yaşayacak olmalarına rağmen, yine de gayriresmi olarak yeğenini Champs Elysées civarında yaşayan yurttaşlarının oluşturduğu küçük topluluğa takdim edebilirdi. Bayan Touchett bu koloninin cana yakın mensuplarından birçoğuyla samimiydi; onların göçmenliklerini, inançlarını, eğlencelerini, can sıkıntılarını paylaşıyordu. Isabel onların büyük bir azimle teyzesinin oteline geldiklerini görüyor ve onları, kuşkusuz insani görev duygusunun geçici coşkunluğuyla açıklanabilecek bir sertlikle yargılıyordu. Hayat tarzlarının yüzeysel olduğuna karar verdi ve başka ülkede yaşayan bu Amerikalıların birbirlerini ziyaret etmekle meşgul oldukları aydınlık pazar akşamüzerlerinde bu görüşü ifade ederek, biraz hoşnutsuzluğa hedef oldu. Dinleyicilerinin dünyadaki en iyi huylu insanlar olmalarına rağmen, iki üç tanesi onun genel olarak kabul edilen zekâsının, yalnızca küstahlığın tehlikeli bir türü olduğunu düşündü.

"Hepiniz burada bu şekilde yaşıyorsunuz, ama bütün bunlar nereye varıyor?" diye sormaktan memnuniyet duymuştu Isabel. "Hiçbir yere varmıyormuş gibi görünüyor ve bundan fena halde bıkacağınızı düşünürdüm."

Bayan Touchett bu sorunun Henrietta Stackpole'a layık olduğunu düşündü. İki hanım Paris'te Henrietta'yı bulmuşlardı ve Isabel onu devamlı olarak görüyordu; öyle ki, Bayan Touchett, eğer yeğeni hemen hemen her şeyi icat edebilecek kadar zeki olmasa, o yorum tarzını gazeteci arkadaşından ödünç aldığından kuşkulanılabileceğini düşünmekte biraz haklıydı. Isabel'in bu şekilde konuştuğu ilk vesile, iki hanımın Bayan Touchett'ın eski bir arkadaşı ve artık Paris'te görmeye gittiği tek insan olan Bayan Luce'a yaptıkları bir ziyaretti. Bayan Luce, Louis Philippe zamanından beri Paris'te yaşıyor-

du; şaka yollu, 1830 kuşağından olduğunu söylerdi... anlamı her zaman kavranmayan bir şakaydı bu. Anlaşılmadığında, Bayan Luce daima izah ederdi... "Ah, evet, ben romantiklerdenim"; Fransızcası hiçbir zaman pek mükemmelleşmemişti. Pazar günleri öğleden sonra daima evde ve duygularını paylaşan yurttaşlarıyla çevrelenmiş olurdu, çoğu zaman aynılarıyla. Aslında her zaman evdeydi ve bu göz alıcı şehrin kendi bol minderli küçük köşesinde, yerlisi olduğu Baltimore'da sürmüş olabileceği kadar sessiz ve evcimen bir yaşam sürüyordu. Değerli kocası Bay Luce'un hayatı biraz daha anlaşılmazdı. Aslında yüzeysel olarak hayatında esrarengiz hiçbir şey yoktu; esrar daha derinlerde yatıyor ve bu hayatı sürdürebilmesinin kerametinde bulunuyordu. Avrupa'daki en meşguliyetsiz adamdı o; çünkü hiçbir görevi olmadığı gibi, hiçbir zevki de yoktu. Alışkanlıkları vardı elbette, ama bunların sayısı çok değildi ve kırk yıllık kullanım sonucunda adamakıllı yıpranmışlardı. Bay Luce uzun boylu, zayıf, kır saçları iyi fırçalanmış bir adamdı; altın bir monokl takıyor ve şapkasını biraz fazlaca arkaya yatık olarak giyiyordu. Her gün, neredeyse Amerika'nın bir kır kasabasındaki kadar arkadaş canlısı ve teklifsiz bir kurum olan bir postanenin bulunduğu, Amerikalı bankerin yerine gidiyordu. Güzel havalarda Champs Elysées'de, bir sandalyede bir saat geçiriyor ve Bayan Luce'un Paris'teki bütün zeminlerden daha güzel bir cilası olduğuna inanmaktan mutluluk duyduğu perdahlı bir zemin üzerindeki kendi masasında, olağanüstü güzel bir yemek yiyordu. Zaman zaman, akşam yemeği ısmarlamaktaki yeteneğinin yanındakiler için bir bahtiyarlık kaynağı ve kuruluşun şef garsonu için bile bir hayranlık konusu olduğu Café Anglais'de bir iki arkadaşıyla yemek yiyordu. Bunlar onun bilinen tek meşgaleleriydi, ama yarım asırdan daha uzun bir süredir saatlerini geçirmesini sağlamışlardı ve sık sık Paris gibi bir yer olmadığını beyan edişini haklı çıkarıyorlardı, kuşkusuz. Bu koşullarda, Bay Luce başka hiçbir yerde ha-

yatın keyfini çıkardığını düşünerek övünemezdi. Paris gibisi yoktu, ama itiraf etmek gerekir ki, Bay Luce Fransa'nın başkentini eski günlerdeki kadar beğenmiyordu. Meşgalelerinin listesinde, siyasi tefekkürleri de unutulmamalı; çünkü bunlar, yüzeysel olarak bakınca boş görünen birçok saatin canlandırıcı ilkesiydi, kuşkusuz. Aynı koloniye mensup birçok insan gibi, Bay Luce aşırı –daha doğrusu, koyu– bir muhafazakârdı ve son zamanlarda Fransa'da kurulan hükümete hiç yüz vermiyordu. Bunun süreceğine hiç inancı yoktu ve seneden seneye, sonunun yakın olduğuna sizi temin ederdi. "Bastırılmak istiyorlar, efendim, bastırılmak; onlara güçlü bir elden –demir bir yumruktan– başkası uygun gelmez," derdi sık sık, Fransız halkı için; ve onun iyi bir hükümet ideali, son zamanlarda lağvedilmiş olan imparatorluktu. Bay Luce'un, aynen kendisi gibi düşünen ve insanın o iğrenç Atlantik'i cumhuriyetlerden kaçmak için değilse ne için geçmiş olduğunu bilmeyi arzu eden Bayan Touchett'a sık sık, "Paris, imparatorun zamanında olduğu kadar çekici değil; bir şehri hoş bir hale getirmesini biliyordu o," demişliği vardı.

"Ah, madam, Champs Elysées'de, Endüstri Sarayı'nın karşısında otururken, Tuileries'den gelen saray arabalarının günde yedi defaya kadar bir aşağı bir yukarı geçtiğini görmüşümdür. Bir seferinde dokuz defaya çıktıklarını hatırlıyorum. Ya şimdi ne görüyorsunuz? Konuşmanın faydası yok, tarz tamamen kayboldu. Napoléon, Fransız halkının ne istediğini biliyordu ve onlar imparatorluğu tekrar kuruncaya kadar Paris'in üzerinde bir bulut olacak."

Pazar akşamüzerleri Bayan Luce'un ziyaretçileri arasında, Isabel'in bolca sohbet etmiş olduğu ve değerli bilgilerle dolu bulduğu bir genç adam vardı. Bay Edward Rosier – Ned Rosier diyorlardı ona– New York'un yerlisiydi ve tesadüfen müteveffa Bay Archer'ın eski ve yakın bir arkadaşı olmuş bir babanın gözetimi altında yaşadığı Paris'te büyümüştü. Edward Rosier Isabel'in küçük bir kızkenki halini

hatırlıyordu; *bonne**'ları Rus prensiyle kaçtıktan sonra ve Bay Archer'ın nerede olduğu birkaç gün için bir muamma olarak kaldığında, Neufchâtel'deki handa küçük Archer'ların imdadına yetişen onun babası olmuştu (çocukla birlikte o tarafa doğru yolculuk ediyordu ve tesadüfen o otelde konaklamıştı). Isabel, saçları nefis bir kozmetik kokan ve kendisinin de, hiçbir kışkırtmayla onu gözden kaçırmayacağı garanti olan bir *bonne*'u bulunan o düzgün, küçük erkek çocuğunu gayet iyi hatırlıyordu. Isabel bu ikisiyle gölün yanında yürüyüş yapmış ve küçük Edward'ın bir melek kadar güzel olduğunu düşünmüştü... onun zihninde hiçbir şekilde beylik bir kıyaslama değildi bu, çünkü meleklere özgü olduğunu tahayyül ettiği bir çehre tipi hakkında çok belirgin bir kavramı vardı kafasında ve yeni arkadaşı bunu mükemmelen temsil ediyordu. Üstüne mavi kadife bir başlık yerleştirilmiş ve sert, nakışlı bir yakayla çevrelenmiş küçük, pembe bir yüz, çocuksu düşlerinin siması haline geldi; ve bundan sonra bir süre, semavi varlıkların kendi aralarında tuhaf, küçük bir Fransız İngilizcesi lehçesiyle konuştuklarına ve en uygun duyguları ifade ettiklerine kesin olarak inandı; Edward'ın ona, *bonne*'u tarafından gölün kenarına gitmekten "muhafaza edildiğini" ve insanın daima *bonne*'una itaat etmesi gerektiğini söylediği zamanki gibi. Ned Rosier İngilizcesini ilerletmişti; en azından Fransız varyasyonunu o derecede sergilemiyordu. Babası ölmüş ve *bonne*'una yol verilmişti, ama genç adam hâlâ onların öğretisinin ruhuna riayet ediyor... asla gölün kenarına gitmiyordu. Onda hâlâ burna hoş gelen ve daha asil organlara da nahoş gelmeyen bir şeyler vardı. Çok yumuşak başlı ve nazik bir gençti ve ince zevk denilen şeylere sahipti... eski porselenler, iyi şarap, kitap ciltleri, *Almanach de Gotha***, en iyi mağazalar,

* (Fr.) Dadı. (ç.n.)

** Avrupa'nın kraliyet ailelerinin ve asilzadelerinin yer aldığı rehber. (ç.n.)

en iyi oteller, tren saatleri konusunda bilgiliydi. Neredeyse Bay Luce kadar iyi bir akşam yemeği sipariş edebiliyordu ve deneyimleri biriktikçe, oldukça sert siyasi görüşlerini de yumuşak ve masum bir sesle savunduğu o beyefendiye layık bir halef olması muhtemeldi. Paris'te, şömine rafının birçok düşesinkinden daha güzel süslenmiş olduğunu beyan eden kadın arkadaşlarının gıpta ettiği eski İspanyol mihrap danteliyle dekore edilmiş çekici bir dairesi vardı. Ancak, çoğu zaman kışın bir bölümünü Pau'da geçiriyordu ve bir defasında bir iki ay Birleşik Devletler'de kalmıştı.

Ned Rosier, Isabel'le çok ilgileniyor ve onun kenara adamakıllı yaklaşmakta ısrar ettiği, Neufchâtel'deki yürüyüşü gayet iyi hatırlıyordu. Biraz önce aktardığım yıkıcı sorguda da aynı eğilimi fark etmiş gibiydi ve kahramanımızın sorusunu belki de hak ettiğinden daha büyük bir nezaketle cevaplamaya girişti. "Nereye mi varıyor, Bayan Archer? Ama Paris her yere varıyor. Önce buraya gelmeden hiçbir yere gidemezsiniz. Avrupa'ya gelen herkes buradan geçmek zorunda. Bunu pek o anlamda kastetmiyorsunuz, öyle mi? Size ne faydası var mı demek istiyorsunuz? Eh, gelecek zamana nasıl nüfuz edebilirsiniz? İleride sizi nelerin beklediğini nasıl bilebilirsiniz? Eğer hoş bir yolsa, nereye vardığına aldırmam. Bu yolu seviyorum, Bayan Archer; bu sevgili eski asfaltı seviyorum. Ondan bıkamazsınız... uğraşsanız da bıkamazsınız. Bıkacağınızı sanıyorsunuz, ama bıkmazdınız; her zaman yeni ve taze bir şeyler var. Hôtel Drouot'yu alın, mesela; bazen haftada üç ya da dört mezat yapıyorlar. Burada alabildiğiniz şeyleri başka nerede alabilirsiniz? Ne derlerse desinler, doğru yerleri bilirseniz, daha da ucuz olduklarını iddia ediyorum. Ben çok yer biliyorum, ama onları kendime saklıyorum. Eğer isterseniz, size söylerim, özel bir lütuf olarak; yalnız başka hiç kimseye söylememelisiniz. Önce bana sormadan hiçbir yere gitmeyin sakın; buna söz vermenizi istiyorum. Genel olarak bulvarlardan kaçının; bulvarlarda ya-

pacak pek bir şey yok. Dürüstçe konuşursam –*sans blague**– hiç kimsenin Paris'i benden daha iyi bildiğini sanmıyorum. Siz ve Bayan Touchett bir gün gelip benimle kahvaltı etmelisiniz; size eşyalarımı gösteririm; *je ne vous dis que ça!*** Son zamanlarda Londra hakkında çok konuşuluyor; Londra'yı göklere çıkarmak moda oldu. Ama bunun hiçbir esası yok... Londra'da hiçbir şey yapamazsınız. XV. Louis yok... Birinci İmparatorluk'a ait hiçbir şey yok; ebedi Kraliçe Anne'lerinden başka hiçbir şey yok. Yatak odası için iyi, Kraliçe Anne... çamaşır odası için iyi; ama bir salon için uygun değil. Hayatımı müzayede salonunda mı geçiriyorum?" diye devam etti Bay Rosier, Isabel'in başka bir sorusuna cevaben. "Yo, hayır; imkânlarım buna elvermiyor. Keşke verseydi. Vaktini boşa harcayan bir insan olduğumu düşünüyorsunuz; yüz ifadenizden anlıyorum bunu... fevkalade ifadeli bir yüzünüz var. Böyle söylememe aldırmazsınız, umarım; bir tür uyarı olmasını kastediyorum bunun. Bir şeyler yapmam gerektiğini düşünüyorsunuz; ben de öyle, işi belirsiz bıraktığınız sürece. Ama sadede gelince, durmanız gerektiğini görüyorsunuz. Memlekete dönüp bir dükkân sahibi olamam. Buna çok uygun olduğumu mu düşünüyorsunuz? Ah, Bayan Archer, bana fazla değer biçiyorsunuz. Gayet iyi satın alabilirim, ama satış yapamam; bazen eşyalarımdan kurtulmaya çalıştığımda görmelisiniz beni. Başka insanların bir şeyi satın almalarını sağlamak, onu kendiniz satın almaktan çok daha fazla kabiliyet gerektiriyor. *Benim* satın almamı sağlayan insanların ne kadar zeki olmaları gerektiğini düşündükçe! Yo, hayır, bir dükkân sahibi olamazdım. Doktor olamam; iğrenç bir iş o. Din adamı olamam; inancım yok. Ve sonra, Kutsal Kitap'taki isimleri doğru telaffuz edemiyorum. Onlar çok zor, özellikle Eski Ahit'tekiler. Avukat olamam; şeyi anlamıyorum –nasıl diyorsunuz– Amerikan *prosedürünü*. Başka

* (Fr.) Şaka değil. (ç.n.)

** (Fr.) Size başka bir şey söylemiyorum. (ç.n.)

bir şey var mı? Amerika'da bir beyefendi için yapacak hiçbir şey yok. Diplomat olmak isterdim; ama Amerikan diplomasisi... o da bir beyefendiye uygun değil. Eminim ki, eğer son tutanakları görsey..."

Akşama doğru saygılarını sunmaya gelen Bay Rosier kendisini tarif ettiğim tarzda ifade ettiğinde, sıklıkla arkadaşının yanında olan Henrietta Stackpole çoğu zaman bu noktada genç adamın sözünü kesiyor ve ona Amerikan vatandaşının görevleri hakkında nutuk çekiyordu. Onu çok yapay buluyordu; Bay Ralph Touchett'tan daha kötüydü o. Ancak, Henrietta o sıralar ince eleştiriye her zamankinden daha düşkün olmuştu, çünkü vicdanı Isabel konusunda yeniden alarma geçmişti. Bu genç hanımı servete kavuşması dolayısıyla tebrik etmemiş ve bunu yapmaktan mazur görülmek için yalvarmıştı.

"Eğer Bay Touchett sana bu parayı bırakma konusunda bana danışsaydı," demişti açıksözlülükle, "'Asla,' derdim ona."

"Anlıyorum," diye cevap vermişti Isabel. "Bunun kılık değiştirmiş bir lanet olacağını düşünüyorsun. Belki de öyle olur."

"Daha az değer verdiğiniz birisine bırakın... böyle derdim."

"Sana mı, mesela?" diye önerdi Isabel, şakayla. Ve sonra... "Gerçekten beni mahvedeceğini mi düşünüyorsun gerçekten?" diye sordu, bambaşka bir tonla.

"Umarım seni mahvetmez; ama tehlikeli eğilimlerini pekiştirecektir, elbette."

"Yani lüks sevgisini... israf sevgisini mi kastediyorsun?"

"Hayır, hayır," dedi Henrietta; "ahlaki eğilimlerini kastediyorum. Lüksü onaylıyorum; bence olabildiğimiz kadar şık olmalıyız. Batıdaki şehirlerimizin lüksüne bak; burada onunla kıyaslanabilecek hiçbir şey görmedim. Umarım hiçbir zaman şehvet düşkünü olmazsın; ama bundan korkmuyorum. Senin için tehlikeli olan şey, fazlasıyla kendi hayallerinin dünyasında yaşaman –gerçeklikle yeteri kadar temas halinde değilsin– etrafını kuşatan, uğraşıp didinen, çabala-

yan, acı çeken, hatta günah işleyen dünyayla. Fazla müşkülpesentsin; çok fazla zarif yanılsaman var. Yeni edindiğin binlerce sterlin gitgide seni, bu yanılsamaları sürdürmeye meraklı birkaç bencil ve kalpsiz insandan oluşan bir topluluğa hapsedecek."

Geleceğinin bu canlı, ama karanlık resmine bakarken Isabel'in gözleri büyüdü. "Yanılsamalarım nedir?" diye sordu. "Olmasın diye öyle çok çabalıyorum ki."

"Şey," dedi Henrietta, "romantik bir hayat sürebileceğini, kendini ve başkalarını memnun ederek yaşayabileceğini sanıyorsun. Yanıldığını göreceksin. Nasıl bir hayat sürersen sür, herhangi bir şekilde başarılı olmak için, ruhunu koymalısın içine; ve bunu yapmaya başladığın anda, romantik olmaktan çıkıyor, seni temin ederim; gerçek oluyor! Ve her zaman kendini memnun edemezsin; bazen başka insanları memnun etmen gerekir. Bunu yapmaya çok hazırsın, kabul ediyorum; ama daha da önemli başka bir şey var... sık sık başkalarında *memnuniyetsizlik* yaratman gerekir. Buna her zaman hazır olmalısın... asla bundan kaçınmamalısın. Bu sana hiç uygun gelmez... hayranlıktan çok hoşlanıyorsun, insanların senin hakkında iyi şeyler düşünmesini seviyorsun. Romantik görüşlere sahip olarak nahoş görevlerden kaçabileceğimizi sanıyorsun... senin büyük yanılsaman işte bu, hayatım. Ama kaçamayız. Hayatta birçok durumda hiç kimseyi memnun etmemeye hazır olmalısın... kendini bile."

Isabel başını üzgün üzgün iki yana salladı; sıkıntılı ve korkmuş görünüyordu. "Senin için, Henrietta," dedi, "bu o durumlardan biri olmalı!"

Bayan Stackpole'un, mesleki açıdan İngiltere'deki misafirliğinden daha verimli olan Paris ziyareti sırasında bir hayal dünyasında yaşamadığı kesinlikle doğruydu. Orada kaldığı ilk dört hafta, artık İngiltere'ye dönmüş olan Bay Bantling ona eşlik etmişti ve Bay Bantling'de hulyalı hiçbir şey yoktu. Isabel arkadaşından, ikisinin büyük bir yakınlık

içinde yaşadıklarını ve bunun, o beyefendinin Paris hakkındaki olağanüstü bilgisi sayesinde, Henrietta'ya özel bir avantaj sağlamış olduğunu öğrendi. Her şeyi izah etmiş, ona her şeyi göstermiş, daimi rehberi ve tercümanı olmuştu. Birlikte kahvaltı etmişler, birlikte akşam yemeği yemişler, birlikte tiyatroya gitmişler, birlikte gece öğünü yemişler, aslında bir anlamda sanki birlikte yaşamışlardı. Henrietta'nın kahramanımızı defalarca temin ettiği gibi, o gerçek bir arkadaştı ve hiçbir İngiliz'den bu kadar hoşlanabileceğini asla tahmin etmemişti. Isabel size neden olduğunu söyleyemezdi, ama *Interviewer* muhabirinin Leydi Pensil'in erkek kardeşiyle yaptığı ittifakta eğlendirici bir şeyler buluyordu; ikisinin de yararına olduğunu düşünmesine rağmen bu durum onu eğlendiriyordu. Isabel, onların bir şekilde karşıt niyetlerle hareket ettiklerine... ikisinin de saflığının tuzağa düşmüş olduğuna dair bir kuşkudan kendini kurtaramıyordu. Ama bu saflık her iki taraf açısından da onurluydu; Henrietta'nın, Bay Bantling'in etkin gazeteciliğin yayılmasıyla ve hanım muhabirlerin konumunu sağlamlaştırmayla ilgilendiğine inanması ne kadar lütufkâr bir davranışsa, yoldaşının, hiçbir zaman hakkında çok kesin bir fikir oluşturmadığı bir dergi olan *Interviewer*'ın davasının, incelikli bir şekilde analiz edilirse (ki Bay Bantling bu işin üstesinden kolaylıkla gelebileceğini hissediyordu), Bayan Stackpole'un işvebazlığının davasından başka bir şey olmadığını farz etmesi de o kadar lütufkâr bir davranıştı. Her halükârda, bu zararsız müttefiklerden her biri, diğerinin oldukça hevesli biçimde farkında olduğu bir ihtiyacı ortaya koyuyordu. Biraz yavaş ve tutarsız davranışları olan Bay Bantling, parlak gözlerin ve bir tür minyon tertipliliğin manzarasıyla onu cezp eden ve hayatın olağan olarak sunduğu şeylerin biraz yavan geldiği zihninde bir canlılık algısını ateşleyen dakik, gözü açık, olumlu bir kadından haz duyuyordu. Öte yandan Henrietta, aheste hali genel olarak savunulamaz olsa da, kendisi için su götürmez

bir avantaj olan ve gündeme gelebilecek hemen hemen her sosyal ya da pratik soruya verilecek kolay, geleneksel, ancak hiçbir şekilde etraflı olmayan bir cevapla donanmış, zinde görünümlü, mesleksiz bir beyefendiyle beraber olmaktan zevk alıyordu. Bay Bantling'in cevaplarını çoğu zaman çok elverişli buluyor ve Amerikan postasına yetişme telaşı içinde, yazışmalarında onlardan faydalanıyordu. İyi huylu bir karşı ithamda bulunmayı arzu eden Isabel'in onu uyardığı gibi, gerçekten de esrarengiz sığlıklara doğru sürükleniyor olmasından korkulurdu. Isabel'in geleceği tehlikeli olabilirdi; ama kendi tarafında, Bayan Stackpole'un ikinci el görüşleri benimsemekte kalıcı bir emniyet bulacağı pek ümit edilemezdi. Isabel onu iyi huylulukla uyarmaya devam etti; Leydi Pensil'in lütufkâr erkek kardeşi kahramanımızın ağzında bazen saygısız ve alaycı imaların hedefi oluyordu. Ancak, bu konuda hiçbir şey Henrietta'nın dostane davanışlarını geçemezdi; o, Isabel'in ironisini hissederek, bu hisle dolup taşıyor, harikulade Bay Bantling'le geçirdiği saatleri coşkuyla sayıp döküyordu. Akabinde, birkaç dakika sonra, şaka yollu konuştuklarını unutuyor, dürtüsel bir ciddiyetle, kibar eski kraliyet muhafızıyla birlikte çıktığı bir keşif seferinden söz ediyordu. "Ah, Versailles hakkında her şeyi biliyorum; oraya Bay Bantling'le birlikte gittim. Orayı titizlikle görmeye kararlıydım... gittiğimizde titiz olduğum konusunda onu uyardım; böylece otelde üç gün geçirdik ve her tarafı gezdik. Hava çok güzeldi... bir tür pastırma yazıydı, yalnız o derece güzel değildi. O parkta yaşadık adeta. Ah, evet; bana Versailles hakkında hiçbir şey anlatamazsınız," diyordu. Görünüşe göre Henrietta, ilkbaharda İtalya'da Bay Bantling'le buluşma planları yapmıştı.

Yirmi Birinci Bölüm

Bayan Touchett Paris'e gelmeden önce oradan ayrılacağı günü belirlemiş ve şubatın ortalarında güneye doğru seyahat etmeye başlamıştı. Doğrudan doğruya Floransa'ya gitmeyip, yolculuğuna ara vererek İtalya'nın Akdeniz sahilinde, San Remo'da, beyaz bir şemsiye altında sıkıcı, parlak bir kış geçirmekte olan oğlunu ziyaret etti. Isabel doğal olarak teyzesiyle beraber gitti, gerçi Bayan Touchett, olağan sade mantığıyla, onun önüne bir çift seçenek koymuştu.

"Tabii, artık tamamen kendi başına buyruksun," demişti. "Kusuruma bakma; daha önce öyle olmadığını kastetmiyorum. Ama farklı bir mevkidesin... servet bir tür engel oluşturur. Eğer zenginsen, fakir olman halinde şiddetle eleştirilecek birçok şeyi yapabilirsin. Gidip gelebilirsin, tek başına seyahat edebilirsin, kendi yerleşim yerine sahip olabilirsin; yani yanına bir refakatçi alırsan, demek istiyorum... kadife üzerine resimler yapan, yamalı bir kaşmiri ve boyalı saçları olan çökmüş, soylu bir kadın, mesela. Bundan hoşlanacağını sanmıyor musun? Tabii, dilediğini yapabilirsin; sadece serbest olduğunu anlamanı istiyorum. *Dame de compagnie** olarak Bayan Stackpole'u alabilirsin; insanları uzak tutmakta gayet başarılı olur o. Ama bir mecburiyet olmamasına rağmen, benimle kalmanın çok daha iyi olduğunu düşünüyorum. Senin

* (Fr.) Refakat eden hanım. (ç.n.)

bundan hoşlanmandan tamamen ayrı olarak, birkaç sebeple daha iyi bu. Hoşlanacağını sanmıyorum, ama bu fedakârlığı yapmanı tavsiye ederim. Tabii, başlangıçta benimle beraber olmakta ne yenilik duygusu olabilmişse, o tamamen geçmiş durumda ve beni olduğum gibi görüyorsun... sıkıcı, inatçı, dar görüşlü, yaşlı bir kadın olarak."

"Hiç sıkıcı olduğunuzu düşünmüyorum," diye cevap vermişti Isabel buna.

"Ama inatçı ve dar görüşlü olduğumu düşünüyorsun, değil mi? Söyledim sana!" dedi Bayan Touchett, haklı çıkmaktan dolayı büyük bir memnuniyet içinde.

Isabel şimdilik teyzesinin yanında kaldı, çünkü eksantrik dürtülerine rağmen, ekseriyetle nezih görülen şeylere büyük bir saygısı vardı ve görünürde akrabaları olmayan soylu bir genç kadın her zaman ona yaprakları olmayan bir çiçekmiş gibi gelirdi. Bayan Touchett'ın sohbetinin bir daha hiç, Albany'deki o ilk akşamüzeri, ıslak yağmurluğuyla oturup Avrupa'nın zevkli bir gence sunacağı fırsatları resmettiği zamanki kadar parlak görünmediği doğruydu. Ancak, büyük ölçüde kızın kendi kabahatiydi bu; teyzesinin deneyiminin küçük bir kısmını görmüş ve hayal gücü devamlı olarak, aynı melekenin pek azına sahip olan bir kadının kanaatlerini ve duygularını öngörmüştü. Bunun dışında, Bayan Touchett'ın büyük bir meziyeti vardı; bir pergel kadar dürüsttü. Katılığında ve kararlılığında insana rahatlık veren bir şeyler vardı; onu nerede bulabileceğinizi tam olarak bilirdiniz ve onunla tesadüfen karşılaşmanız asla muhtemel değildi. Kendi arazisinde her zaman bulunabilirdi; ama komşusunun bölgesi konusunda asla aşırı meraklı değildi. Isabel sonunda ona bir tür gösterilemeyen merhamet duymaya başladı; tabiatının, bir deyişle, bu kadar az yüzeyi olan... insani temasın gelişmesine bu kadar kısıtlı bir cephe sunan bir insanın durumunda öyle hüzünlü bir şeyler vardı ki. Şefkatli hiçbir şey, anlayışlı hiçbir şey onun üzerine

tutunma şansı bulamamıştı... rüzgârın savurduğu hiçbir çiçek, hiçbir aşina yosun. Bir başka deyişle, onun pasif alanı, aşağı yukarı bir bıçağın kenarı kadardı. Ancak, Isabel'in, onun hayatının daha ileri dönemlerine geldikçe, kendisinin hâlâ kabul edemediği bazı duygusal lütufları bağışlamaya... tutarlılığı, mazeretinin her bir belirli vaka için bulunması gereken daha düşük nitelikli düşüncelere feda etmeye daha meyilli olmaya başladığına inanmak için nedenleri vardı. Hastalıklı oğluyla birkaç hafta geçirmek için, Floransa'ya en uzun ve dolaylı yoldan gitmiş olması, mutlak dürüstlüğünü doğrulayan bir şey değildi; çünkü Ralph'ın, onu görmeyi arzu ettiği zaman, Palazzo Crescentini'de *signorino**'nun odası olarak bilinen geniş bir daire bulunduğunu hatırlamakta özgür olduğu, daha önceki yıllarda en kesin inançlarından biri olmuştu.

"Sana bir şey sormak istiyorum," dedi Isabel bu genç adama, San Remo'ya gelişinin ertesi günü... "defalarca sana mektupla sormayı düşündüğüm, ama yazmakta bütünüyle tereddüt ettiğim bir şey. Ancak, yüz yüze olunca, sorum oldukça kolay görünüyor. Babanın bana bu kadar çok para bırakmak niyetinde olduğunu biliyor muydun?"

Ralph bacaklarını her zamankinden daha ileriye uzattı ve Akdeniz'e biraz daha sabit bakışlarla baktı. "Bilip bilmediğim ne fark eder, sevgili Isabel? Babam çok inatçıydı."

"Demek biliyordun," dedi kız.

"Evet; bana söyledi. Hatta bu konuda biraz konuştuk."

"Ne için yaptı bunu?" diye sordu Isabel, aniden.

"Şey, bir tür yadigâr olarak."

"Beni gereğinden fazla seviyormuş," dedi Isabel.

"Hepimiz o durumdayız."

"Eğer buna inansaydım, çok mutsuz olurdum. Neyse ki inanmıyorum. Bana adaletle davranılmasını istiyorum; tek istediğim bu."

---

* (İt.) Küçük bey. (ç.n.)

"Çok iyi. Ama unutmamalısın ki, güzel bir varlığa adil davranmak ne de olsa gösterişli bir duygudur."

"Ben güzel bir varlık değilim. Bunu nasıl söylersin, tam da sana böyle iğrenç sorular sorarken? Sana kırılgan görünüyor olmalıyım."

"Bana sıkıntılı görünüyorsun," dedi Ralph.

"Sıkıntılıyım."

"Ne konuda?"

Isabel bir süre cevap vermedi; sonra aniden konuştu:

"Birdenbire bu kadar zengin bir insan haline getirilmemin benim için iyi olduğunu düşünüyor musun? Henrietta düşünmüyor."

"Ah, batsın Henrietta!" dedi Ralph, kabalıkla. "Bana sorarsan, çok sevindim bu işe."

"Bunun için mi yaptı baban bunu... sen eğlenesin diye mi?"

"Bayan Stackpole'a katılmıyorum," dedi Ralph, daha ağırbaşlı bir tavırla. "İmkânlarının olması senin için çok iyi bir şey, bence."

Isabel ciddi gözlerle bir süre ona baktı. "Benim için neyin iyi olduğunu bilip bilmediğini merak ediyorum... ve buna aldırış edip etmediğini."

"Eğer biliyorsam, aldırış ediyorumdur, buna güvenebilirsin. Senin için neyin iyi olduğunu söyleyeyim mi sana? Kendine eziyet etmemek."

"Sana eziyet etmemek, demek istiyorsun, herhalde."

"Bunu yapamazsın; ben dirençliyim. Olaylara karşı daha rahat ol. Senin için şunun mu, bunun mu daha iyi olduğunu bu kadar düşünme. Vicdanını bu kadar sorgulama... akordu bozulur, telleriyle oynanmış bir piyano gibi. Bunu büyük vesilelere sakla. Karakterini oluşturmak için bu kadar çabalama... bir goncayı çekerek açmaya çalışmak gibidir bu. En sevdiğin şekilde yaşarsan, karakterin kendi kendini oluşturacaktır. Çoğu şeyler senin için iyidir; istisnalar çok nadirdir ve

rahat bir gelir bunlardan biri değildir." Ralph duraklayarak gülümsedi; Isabel dikkatle dinlemişti. "Fazla vicdanlısın," diye ekledi Ralph. "Yanlış olduğunu düşündüğün şeylerin sayısı mantığa sığmıyor. Kanatlarını aç; havalan. Bunu yapmak asla yanlış değildir."

Dediğim gibi, Isabel hevesle dinlemişti ve çabuk anlamak tabiatında vardı.

"Söylediklerinin farkında mısın, acaba? Eğer farkındaysan, büyük bir sorumluluk alıyorsun."

"Beni biraz korkutuyorsun, ama haklı olduğumu sanıyorum," dedi Ralph, gülümsemeye devam ederek.

"Yine de, söylediklerin çok doğru," diye devam etti Isabel. "Daha doğru bir şey söyleyemezsin. Kendime dalmışım... hayatı bir doktor reçetesi gibi görüyorum. Sahiden, neden sürekli olarak bir şeylerin bizim için iyi olup olmadığını düşünüyor olalım, sanki hastanede yatan birer hastaymışız gibi? Doğru davranmamaktan neden bu kadar korkayım? Sanki doğru ya da yanlış davranmam dünya için fark edermiş gibi!"

"Öğüt vermek için mükemmel bir insansın," dedi Ralph; "hevesimi *kursağımda* bırakıyorsun!"

Isabel ona sanki onu duymamışmış gibi baktı... onun kendisinin ateşlediği düşünce zincirini sonuna kadar takip etmekte olduğu halde. "Dünyayı, kendimi önemsediğimden daha fazla önemsemeye çalışıyorum... ama her zaman tekrar kendime dönüyorum. Korktuğum için oluyor bu." Sustu; biraz sesi titremişti. "Evet, korkuyorum; sana anlatamam. Büyük bir servet, özgürlük demektir ve bundan korkuyorum. Çok güzel bir şey bu ve insan bunu çok iyi bir şekilde kullanmalı. Eğer kullanmazsa, utanç duyar. Ve her zaman düşünmek zorunda... daimi bir çaba bu. Güçsüz olmanın daha büyük bir mutluluk olmadığından emin değilim."

"Zayıf insanlar için daha büyük bir mutluluk olduğuna kuşkum yok. Zayıf insanlar için hakir görülecek birisi olmama çabası çok büyük olmalı."

"Peki, benim zayıf olmadığımı nereden biliyorsun?" diye sordu Isabel.

"Ah," diye cevap verdi Ralph, kızın farkına vardığı bir biçimde kızararak, "eğer öyleysen, fena halde aldanmışım!"

Akdeniz kıyısıyla tanışınca, buranın cazibesi kahramanımız için daha da arttı; çünkü İtalya'nın eşiğiydi burası... hayranlıklar kapısıydı. Henüz tam olarak görmüş ve hissetmiş olmadığı İtalya, bir vaatler diyarı halinde önünde uzanıyordu, güzellik aşkının sonsuz bilgiyle yatıştırılabileceği bir diyar halinde. Ne zaman kuzeniyle sahilde yürüse –ve günlük yürüyüşünde hep ona eşlik ediyordu– bir süre özlem dolu gözlerle denizin ötesine, Cenova'nın bulunduğunu bildiği yere bakıyordu. Ama bu daha geniş bilginin kenarında duraklamaktan memnundu; bu yumuşak haftaların durgunluğu ona iyi gelmişti. Şimdilik çalkantılı olarak görmek için pek bir neden olmayan bir gidişatta, huzurlu bir fasıla oluşturuyorlardı; o gidişat ki, yine de onu umutlarının, korkularının, heveslerinin, hırslarının, eğilimlerinin ışığında sürekli olarak hayalinde canlandırmaktaydı ve bu sübjektif rastlantıları yeterince dramatik bir tarzda yansıtıyordu o. Madam Merle Bayan Touchett'a, Isabel'in elini beş altı defa cebine soktuktan sonra, onun cömert bir enişte tarafından doldurulmuş olduğu fikriyle barışacağını öngördüğünü söylemişti; ve bu hadise, daha önce de defalarca olduğu gibi, Madam Merle'ün keskin zekâsını haklı çıkarıyordu. Ralph Touchett kuzinini ahlaki açıdan kolay alevlenir olduğu için övmüştü; yani, iyi bir öğüt olarak kastedilen bir ipucunu çabuk algıladığı için. Öğüdünün belki de meseleye faydası olmuştu; her halükârda, Isabel San Remo'dan ayrılmadan önce, kendini zengin hissetmeye alışmıştı. Bu bilinç, kendisi hakkında sahip olduğu oldukça yoğun, küçük bir fikirler grubunda kendine yer bulmuştu ve çoğu zaman hiçbir şekilde bunların en az hoş olanı da değildi. Daimi bir iyi niyet emaresiydi. Isabel kendini bir öngörü labirentinde kaybediyordu; fırsatlarına

ve yükümlülüklerine geniş, insani bir açıdan bakan zengin, bağımsız, cömert bir kızın yapabileceği güzel şeyler gerçekten sayısızdı. Dolayısıyla, serveti onun zihninde benliğinin daha iyi olan tarafının bir parçası haline geldi; ona önem kazandırıyor, hatta kendi hayal gücünde, belli bir ideal güzellik kazandırıyordu. Başkalarının hayal gücünde ona ne kazandırdığıysa başka bir mesele ve zaman içinde bu noktaya da değinmeliyiz. Az önce bahsettiğim öngörüler, başka hayallerle karışmış vaziyetteydi. Isabel geleceği düşünmeyi, geçmişi düşünmekten daha çok seviyordu; ama zaman zaman, Akdeniz dalgalarının mırıltısını dinlerken, bakışı gerilere kayıyordu. Artan mesafeye rağmen hâlâ yeterince göze çarpan iki şahıs üzerinde duruyordu; bunlar güçlük çekmeden Caspar Goodwood ve Lort Warburton olarak teşhis edilebilirdi. Bu beyefendilerin bu kadar hızlı bir biçimde genç hanımımızın hayatının arka planına düşmüş olmaları tuhaftı. Mevcut olmayan şeylerin gerçekliğine olan inancını kaybetmek onun tabiatında daima vardı; ihtiyaç olduğu takdirde, bir çabayla inancını geri çağırabiliyordu, ama o gerçeklik hoş olmuş dahi olsa, bu çaba çoğu zaman acı verici oluyordu. Geçmiş, ölü görünme eğilimindeydi ve onu yeniden canlandırmak, bir ölüyü diriltmenin doğaüstü özelliğini taşırmış gibiydi. Üstelik Isabel'de, kendisinin başkalarının zihninde yaşamakta olduğunu varsayma meyli yoktu... silinmez izler bıraktığına inanacak kadar budala değildi. Unutulmuş olduğunu keşfedince yaralanabiliyordu; ama yine de, bütün özgürlükler arasında kendisinin en tatlı bulduğu, unutma özgürlüğüydü. Duygusal bakımdan, ne Caspar Goodwood'a ne de Lort Warburton'a son şilinini vermişti, ama yine de onları kendisine önemli ölçüde borçlu görmüyordu. Tabii, Bay Goodwood'dan tekrar haber alacağını hatırlatmıştı kendine; ama bunun olmasına daha bir buçuk yıl vardı ve o sürede birçok şey olabilirdi. Isabel, Amerikalı talibinin daha rahatça kur yapılacak başka bir kız bulabileceğini düşünmü-

yordu; çünkü birçok başka kızın öyle çıkacağı kesin olduğu halde, bu meziyetin ona çekici geleceğine en ufak bir inancı yoktu. Ama kendisinin ruh halinin değişebileceğini... Caspar olmayan şeylerden bıkabileceğini (Caspar olmayan öyle çok şey vardı ki!) ve bugün onun yetersizliği gibi gelen niteliklerin ta kendisinden memnuniyet duyabileceğini düşünüyordu. Bir gün onun yetersizliklerinin kılık değiştirmiş bir nimet olduğunun... güzel bir granit dalgakıranla kapatılmış berrak ve sessiz bir liman olduğunun ortaya çıkması mümkündü. Ama o gün ancak sırası gelince gelebilirdi ve Isabel ellerini kavuşturarak onu bekleyemezdi. Lort Warburton'ın onun imgesini aziz tutmaya devam etmesi, alçakgönüllülüğün yalnız beklemesi değil, hatta arzu etmesi gerekenden daha fazlasıymış gibi geliyordu ona. Bir sevgili olarak onu unutmayı öyle kesin olarak üstlenmişti ki, onun da buna tekabül eden bir çaba göstermesi fazlasıyla uygun olurdu. Öyle görünüyor olabilse de, sadece içinde bir nebze alaycılık bulunan bir teori değildi bu. Isabel gerçekten lort cenaplarının, olağan deyişle, bunu atlatacağına inanıyordu. Derin bir sevdaya tutulmuştu o... Isabel buna inanıyor ve bu inançtan hâlâ zevk alabiliyordu; ama sadakatten böylesine azat edilmiş bir adamın, devam ettirmemenin daha zarif olacağı bir tavrı inatla sürdürmesi absürd bir şeydi. İngilizler rahatlığı seviyorlardı ve uzun vadede, yalnızca tesadüfen tanışmış olduğu, kendine yeten Amerikalı bir kızı düşünmek, Lort Warburton'a pek bir rahatlık sağlamazdı. Isabel günlerden bir gün onun, onu hak etmek için daha çok şey yapmış, kendi ülkesinden bir genç hanımla evlendiğini duyacak olsa, bu haberi herhangi bir kıskançlık dürtüsü duymadan kabul edeceğini düşünerek övünüyordu. Onun Isabel'in kararlı olduğuna inandığını kanıtlardı bu... Isabel de ona böyle görünmeyi arzu ediyordu ve bunu gururuna borçluydu.

Yirmi İkinci Bölüm

Yaşlı Bay Touchett'ın ölümünden altı ay kadar sonra, mayısın ilk günlerinden birinde, Floransa'nın Roma kapısı dışında, zeytin ağaçlarıyla sarmalanmış bir tepenin üstünde duran kadim bir villanın birçok odasından birinde, canlı küçük bir grup toplanmıştı. Villa uzun, oldukça soluk görünüşlü bir yapıydı; Toskana'nın bayıldığı ve Floransa'yı çevreleyen tepelerde, uzaktan bakıldığında, çoğu zaman üçlü ya da dörtlü gruplar halinde arkasında yükselen düz, koyu renkli, belirgin servilerle son derece ahenkli bir dikdörtgen oluşturan çok çıkmalı bir damı vardı. Evin ön cephesi, tepenin üstünün bir kısmını işgal eden küçük, çimenlik, boş bir kırsal meydana bakıyordu; simetrik olmayan oranlarda birkaç pencereyle delinmiş, yapının tabanı boyunca uzanan ve çoğu zaman, her nedense İtalya'da tamamen pasif bir tavrı güvenle takınan herkesi daima zarifçe kuşatan o değeri bilinmeyen meziyet havasını az çok taşıyan bir iki kişi için bir dinlenme yeri sağlayan taş bir bankla döşenmiş bu cephe... bu kadim, sağlam, hava şartlarıyla yıpranmış, ama yine de heybetli cephe, biraz ketum bir karakterdeydi. Evin maskesiydi bu; yüzü değildi. Ağır gözkapakları vardı, ama gözleri yoktu; aslında ev başka tarafa bakıyordu... arkaya, muhteşem bir açıklığa ve akşamüzeri ışığının yayıldığı alana. Villanın o kısmı, bulunduğu tepenin yamacının ve Arno Neh-

ri'nin İtalya'nın renkleriyle dolu, buğulu, uzun vadisinin üzerinde asılı duruyordu. Çoğunlukla karmakarışık yabani güller ve güneşin ısıttığı yosun tutmuş eski taş banklar arz eden, teras tarzında dar bir bahçesi vardı. Terasın korkuluğu tam üzerine abanılacak yükseklikteydi ve onun altında toprak, zeytin ağaçlarının ve bağların belirsizliğine doğru meylediyordu. Ancak, ilgilendiğimiz, bu yerin dışı değil; olgunlaşmış baharın bu parlak sabahında, oranın sakinleri duvarın gölge tarafını tercih etmekte haklıydılar. Meydandan görülen halleriyle, zemin katının pencereleri heybetli boyutlarıyla mimari açıdan son derece gösterişliydi; ama işlevleri, dünyayla iletişimsunmaktan ziyade, içeriye bakması için dünyaya meydan okumaktı sanki. Kesişen demirlerle sıkıca korunmuşlardı ve öyle bir yüksekliğe yerleştirilmişlerdi ki, merak, parmak uçlarında bile, onlara ulaşmadan tükeniyordu. Bu engelleyici açıklıklardan sıra halinde üç tanesiyle aydınlanmış bir dairede –villanın bölünmüş olduğu ve çoğunlukla uzun zamandır Floransa'da ikamet eden, birbirine aykırı düşen milliyetlerden yabancıların işgal ettiği ayrı ayrı birkaç daireden biriydi bu– genç bir kız ve dini bir kuruluşa mensup iki iyi rahibenin eşlik ettiği bir beyefendi oturuyordu. Ancak, oda, belirttiklerimin canlandırmış olabileceği kadar kasvetli değildi, çünkü arkadaki karmakarışık bahçeye açılan ve o sırada açık duran geniş, yüksek bir kapısı vardı; ve uzun, demir kafesler zaman zaman içeriye, İtalya'nın güneş ışığının yeterinden fazlasını alıyordu. Üstelik bu yer neredeyse lüks denecek kadar konforluydu; ikametin burada bir güzel sanat olarak uygulandığını anlatıyordu. İtalya'nın uzun zamandır tam olarak tükenmemiş bir deposu olduğu, duvara asılan solmuş damaskoların ve halıların, zamanın cilalamış olduğu oymalı meşeden sandıkların ve dolapların, bilgiç bir havası olan paslı çerçevelerde resim sanatının ilkel örneklerinin, ortaçağ pirinçlerinin ve çömleklerinin sapkın görünüşlü kalıntılarının bir karışımı-

nı barındırıyordu. Bu şeyler, seçiminde rafine duyarlılıklara serbestçe ödün verilmiş olan modern mobilya parçalarıyla karışık haldeydi; bütün koltukların derin ve bol yastıklı olduğu ve dâhiyane mükemmelliği Londra'nın ve on dokuzuncu yüzyılın damgasını taşıyan bir yazı masasının epeyce yer işgal ettiği fark ediliyordu. Sayısız kitap, dergiler ve gazete, ayrıca çoğunlukla suluboya olan birkaç küçük, modern tablo vardı. Bu eserlerden birisi bir şövalenin üzerine yerleştirilmişti ve sözünü ettiğim genç kız o anda, onunla ilgilenmeye başladığımız sırada, bunun önünde duruyordu. Sessizlik içinde tabloya bakıyordu.

Yanındakilerin üzerineyse sessizlik –mutlak bir sessizlik– çökmemişti; ama sohbetleri mahcubiyetle sürdürülüyormuş gibi görünüyordu. İki iyi rahibe koltuklarına pek yerleşmemişlerdi; tavırları bariz bir biçimde eğretiydi ve oradaki varlıklarının geçici karakterini vurgulamak istedikleri aşikârdı. Pek güzel olmayan, rahat ve yumuşak yüzlü kadınlardı; kolalı ketenlerinin ve ifadesiz şayaklarının kişiliksiz görünümünün avantaj kazandırdığı ciddi bir ağırbaşlılık havasındaydılar. Bunlardan biri, taze bir cildi ve dolgun yanakları olan, yaşını başını almış gözlüklü bir şahıs, meslektaşından daha seçkin bir tavra sahipti ve görünüşe göre genç kızla ilgili olan görevlerinin sorumluluğunu taşıdığı aşikârdı.

Bu genç hanımın şapkası başındaydı... son derece sade bir başlıktı bu, ama eteğinin daha önce "açılmış" olduğu tahmin edilebileceği halde, genç kız için fazla kısa olan basit muslin elbisesiyle tezat teşkil etmiyordu. İki rahibeyi ağırlamakta olduğu varsayılabilecek olan beyefendi, belki işlevinin zorluklarının farkındaydı; nitekim bir rahibeyi ağırlamak yeterince hassas bir faaliyettir. Aynı zamanda, belli ki genç yoldaşıyla çok ilgileniyor ve o kendisine arkasını dönmüş olduğu sırada gözleri ciddiyetle onun ince, küçük bedeni üzerinde duruyordu. Kırk yaşlarında bir adamdı bu; hâlâ gür ama vaktinden önce kırlaşmış saçları kısa kesilmiş olan

biçimli bir başı vardı. Zayıf, narin, keskin hatlı yüzünün tek kusuru, fazla sivri görünmesiydi; sakalının biçimi de bu görüntüye bir hayli katkıda bulunuyordu. On altıncı yüzyıla ait portrelerin tarzında kesilmiş olan ve uçları pitoresk bir biçimde yukarıya kıvrılan açık renkli bir bıyıkla taçlanmış bu sakal, sahibine biraz yabancı, geleneksel bir hava veriyor ve etkileyici görünmeye gayret eden bir beyefendi olduğunu ima ediyordu. Ancak, ışıltılı, zeki gözleri, hem yumuşaklık hem de açıkgözlülük ifade eden... bir gözlemcinin olduğu kadar bir hayalperestin tabiatını ifade eden gözleri, bu gayreti yalnız iyi seçilmiş sınırlar içinde gösterdiğine ve istediği kadarını da başardığına temin ederdi sizi. Milliyetini belirlemekte çok güçlük çekerdiniz; çoğu zaman bu sorunun cevabını tatsızca kolay kılan yüzeysel işaretlerden hiçbiri yoktu onda. Eğer damarlarında İngiliz kanı vardıysa, muhtemelen bir İtalyan ya da Fransız karışımı almıştı; ırk konusunda, dedikleri gibi, herhangi bir şey sayılabilecek şu insanlardan biriydi. Hafif, zayıf, tembel görünüşlü bir bedeni vardı ve anlaşıldığı kadarıyla ne uzun ne de kısa boyluydu. Giyimine pek özen göstermeyen bir adam gibi giyinmişti.

"Ee, canım, nasıl buluyorsun onu?" diye sordu genç kıza. İtalyan dilini kullanıyor ve büyük bir rahatlıkla kullanıyordu; ama onun İtalyan olduğuna ikna edemezdi bu sizi.

Kız başını biraz bir tarafa, sonra öteki tarafa döndürdü.

"Bu çok güzel, baba. Kendin mi yaptın?"

"Evet, çocuğum; ben yaptım. Yetenekli değil miyim, sence?"

"Evet, baba, çok yeteneklisin; ben de resim yapmayı öğrendim." Sonra dönerek, doğal ve olağan ifadesi mükemmel tatlılıkta bir gülümsemeymiş gibi görünen küçük, güzel yüzünü gösterdi.

"Bana yeteneklerinin bir örneğini getirmeliydin."

"Birçoğunu getirdim; sandığımdalar," dedi çocuk.

"Çok, çok dikkatli çiziyor," diye beyan etti rahibelerden daha yaşlı olanı; Fransızca konuşuyordu.

"Bunu duyduğuma sevindim. Ona siz mi öğrettiniz?"

"Neyse ki, hayır," dedi iyi rahibe, biraz kızararak. "*Ce n'est pas ma partie.** Ben hiçbir şey öğretmiyorum; bunu daha bilge olanlara bırakıyorum. Mükemmel bir çizim öğretmenimiz var, Bay... Bay... adı neydi?" diye sordu yoldaşına.

Yoldaşı gözlerini halıda gezdirdi.

"Bir Alman ismi," dedi, İtalyanca, sanki bu ismin tercüme edilmesi gerekiyormuş gibi.

"Evet," diye devam etti öteki, "o bir Alman ve yıllardır bizde."

Konuşmalara aldırış etmeyen genç kız, bu büyük odanın açık kapısına doğru gitmişti ve durmuş, bahçeye bakıyordu.

"Ve siz, rahibem, Fransızsınız," dedi beyefendi.

"Evet efendim," diye cevap verdi kadın, yumuşak bir sesle. "Öğrencilerle kendi dilimde konuşuyorum. Başka bir dil bilmiyorum. Ama başka ülkelerden rahibelerimiz var... İngiliz, Alman, İrlandalı. Hepsi de kendi dillerinde konuşuyorlar."

Beyefendi gülümsedi.

"Kızım İrlandalı hanımlardan birinin bakımı altında mıydı?" Ve sonra, ziyaretçilerinin şaka yaptığından şüphelendiklerini, ama onu anlamayı başaramadıklarını görünce... "Çok yetkinsiniz," dedi, derhal.

"Ah, evet, yetkiniz. Her şeyimiz var ve her şeyin en iyisinden."

"Jimnastiğimiz de var," diye beyan etmeye girişti İtalyan rahibe. "Ama tehlikeli değil."

"Umarım değildir. Sizin dalınız o mu?" İki hanımda bolca samimi kahkaha uyandıran bir soru oldu bu; bunlar yatıştıktan sonra, onları eğlendiren kişi kızına göz atarak onun büyümüş olduğunu söyledi.

"Evet, ama büyümesi durdu, sanırım. Küçük kalacak," dedi Fransız rahibe.

---

* (Fr.) Bu benim işim değil. (ç.n.)

"Buna üzülmem. Küçük kadınlardan hoşlanırım," diye beyan etti beyefendi, açıksözlülükle. "Ama çocuğumun kısa boylu olması için belirli bir neden görmüyorum."

Rahibe, sanki böyle şeylerin bilgimizin ötesinde olabileceğini ima etmek istermiş gibi, ılımlı bir biçimde omuz silkti.

"Sağlığı çok yerinde; en iyi şey bu."

"Evet, iyi görünüyor." Ve genç kızın babası bir süre onu seyretti. "Bahçede ne görüyorsun?" diye sordu, Fransızca.

"Birçok çiçek görüyorum," diye cevap verdi kız, yumuşak, tatlı bir sesle ve babasınınki kadar iyi bir Fransız aksanıyla.

"Evet, ama iyileri çok değil. Ancak, öyle de olsa, dışarı çıkıp *ces dames** için onlardan biraz topla."

Çocuk, keyfin daha da aydınlattığı bir gülümsemeyle ona doğru döndü. "Toplayabilir miyim, hakikaten?" diye sordu.

"Ah, sana söylediğim zamanlarda," dedi babası.

Kız rahibelerden daha yaşlı olanına baktı.

"Toplayabilir miyim, hakikaten, *ma mère*?**"

"Baban mösyöye itaat et, çocuğum," dedi rahibe, yine kızararak.

Bu yetkilendirmeyle tatmin olan çocuk eşikten aşağı indi ve az sonra gözden kayboldu.

"Onları şımartmıyorsunuz," dedi baba, gülümseyerek.

"Her şey için izin istemeleri gerek. Sistemimiz bu. İzin cömertçe veriliyor, ama istemeleri gerek."

"Ah, sisteminizle kavga etmiyorum; çok iyi bir sistem olduğuna şüphem yok. Kızımı size onu nasıl şekillendireceğinizi görmek için gönderdim. İnancım vardı."

"İnsanın inancı olmalı," diye yavan bir sesle karşılık verdi rahibe, gözlüğünün arkasından bakarak.

"Ee, inancım ödüllendirildi mi? Onu nasıl şekillendirdiniz?"

---

* (Fr.) Bu hanımlar. (ç.n.)

** (Fr.) Annem, rahibem. (ç.n.)

Rahibe bir an gözlerini yere çevirdi.

"Onu iyi bir Hıristiyan yaptık, mösyö."

Ev sahibi de gözlerini yere çevirdi; ama iki vakada bu hareketin farklı kaynakları olması muhtemeldi.

"Evet," dedi biraz sonra, "başka?"

Manastırdan gelen hanımı seyretti; muhtemelen onun iyi bir Hıristiyan'ın her şey demek olduğunu söyleyeceğini düşünüyordu.

Ama bütün sadeliğine rağmen, rahibe o kadar da gelişmemiş değildi. "Alımlı bir genç hanım yaptık onu... gerçek bir küçük kadın... size yalnız memnuniyet verecek bir evlat."

"O bana çok hoş görünüyor," dedi baba. "Çok güzel bir kız."

"O mükemmel. Hiçbir kusuru yok."

"Çocukken yoktu ve sizin de ona hiçbir kusur vermemiş olmanıza sevindim."

"Bunu yapmayacak kadar seviyoruz onu," dedi gözlüklü rahibe, onurlu bir tavırla. "Kusurlara gelince, bizde olmayan şeyi nasıl verebiliriz? *Le couvent n'est pas comme le monde, monsieur.** Bizim çocuğumuz denebilir ona. Bize geldiğinde o kadar küçüktü ki."

"Bu yıl kaybedeceğimiz bütün kızlar arasında, en çok özleyeceğimiz o," diye mırıldandı daha genç olan kadın, saygıyla.

"Ah, evet, onun hakkında uzun uzun konuşacağız," dedi öteki. "Onu yenilere örnek göstereceğiz."

Ve bunun üzerine iyi rahibe gözlükleri ona bulanık gelmişmiş gibi göründü; bu arada yoldaşı, bir süre arandıktan sonra, dayanıklı dokuda bir cep mendili çıkardı.

"Onu kaybedeceğiniz kesin değil; henüz hiçbir karara varılmadı," diye karşılık verdi ev sahibi, hemen; onların gözyaşlarını önceden kestirmiş gibi değil de, kendisine en uygun olan şeyi söyleyen bir adam tonuyla.

---

* (Fr.) Manastır dünya gibi değildir, mösyö. (ç.n.)

"Buna inanmaktan büyük bir mutluluk duyarız. On beş yaş bizden ayrılmak için çok erken."

"Ah," diye bağırdı beyefendi, şimdiye kadarki halinden daha büyük bir canlılıkla, "onu sizden almak isteyen ben değilim. Onun hep sizde kalmasını dilerdim!"

"Ah, mösyö," dedi daha yaşlı olan rahibe, gülümseyerek ve ayağa kalkarak, "ne kadar iyi de olsa, dünya için yaratılmış o. *Le monde y gagnera.**"

Yoldaşı da ayağa kalkarak, "Eğer bütün iyi insanlar manastırlarda saklanmış olsa, dünya nasıl devam ederdi?" diye sordu, usulca.

Bu soru görünüşe göre bu iyi kadının farz ettiğinden daha geniş kapsamlıydı ve gözlüklü hanımefendi rahatça, şöyle diyerek, ahenk sağlayıcı bir bakış açısı ifade etti:

"Neyse ki her yerde iyi insanlar var."

"Eğer gidiyorsanız, burada iki kişi eksik olacak," dedi ev sahibi, kibarca.

Sade ziyaretçilerinin bu abartılı nükteye verecek bir cevapları yoktu ve sadece edepli bir itirazla birbirlerine baktılar; ama genç kızın, biri tamamen beyaz, diğeri kırmızı iki büyük gül demeti taşıyarak geri gelmesi şaşkınlıklarını çabucak örttü.

"Seçimi size bırakıyorum, Rahibe Catherine," dedi çocuk. "Sadece renkleri farklı, Rahibe Justine; iki demette de aynı sayıda gül var."

İki rahibe gülümseyerek ve tereddüt ederek... "Hangisini alacaksın?" ve "Hayır, seçim senin," diyerek birbirlerine doğru döndüler.

"Kırmızıyı alacağım," dedi gözlüklü olan Rahibe Catherine. "Kendim de kırmızıyım. Bunlar Roma'ya dönüş yolculuğunda bizi rahatlatacak."

"Ah, dayanmazlar ki," diye haykırdı genç kız. "Keşke size dayanacak bir şey verebilsem!"

---

* (Fr.) Dünya bundan kazançlı çıkar. (ç.n.)

"Bize kendinin iyi bir anısını verdin, kızım. O dayanır!"

"Keşke rahibeler güzel şeyler takabilse. Size mavi boncuklarımı verirdim," diye devam etti çocuk.

"Peki, Roma'ya bu gece mi dönüyorsunuz?" diye sordu babası.

"Evet, tekrar trene biniyoruz. Yapacak o kadar çok işimiz var ki *là-bas**."

"Yorgun değil misiniz?"

"Hiçbir zaman yorgun olmayız biz."

"Ah, rahibem, bazen," diye mırıldandı, bu kendini adamış kadınların daha genç olanı.

"Bugün olmaz, her halükârda burada fazlasıyla dinlendik. *Que Dieu vous garde, ma fille*."**

Onlar kızıyla öpüşürken, ev sahipleri geçecekleri kapıyı açmak üzere ilerledi; ama bunu yaparken dudaklarından hafif bir nida yükseldi ve durarak kapının ötesine baktı. Kapı, küçük bir kilise kadar yüksek tavanlı ve kırmızı seramik döşenmiş kemerli bir antreye açılıyordu; ve bir hizmetkâr, eski püskü bir uşak üniforması giymiş bir genç, az önce bu antreye bir hanımefendiyi almıştı ve şimdi de ona arkadaşlarımızın bulunduğu odaya doğru yol gösteriyordu. Kapıdaki beyefendi ağzından o nidayı kaçırdıktan sonra sessiz kaldı; hanımefendi de sessizce ilerledi. Beyefendi ona bundan başka işitilebilir bir selam vermedi ve ona elini uzatmadı; sadece onun kabul salonuna geçebilmesi için yana çekildi. Hanımefendi kapının eşiğinde duraksadı.

"Kimse var mı?" diye sordu.

"Görebileceğin birisi."

Hanımefendi içeriye girdi ve kendini iki rahibe ve her ikisinin de koluna girmiş olarak aralarında ileriye doğru gelmekte olan öğrencileriyle yüz yüze buldu. Yeni ziyaretçiyi görünce hepsi durakladı ve kendisi de durmuş olan hanımefendi onlara baktı. Genç kız küçük, yumuşak bir çığlık attı...

* (Fr.) Orada. (ç.n.)

** (Fr.) Tanrı sizi korusun, kızım. (ç.n.)

"Ah, Madam Merle!"

Ziyaretçi biraz irkilmişti; ama buna rağmen, bir an sonraki tavrı gayet nazikti.

"Evet, Madam Merle sana eve hoşgeldin demeye geldi."

Ve iki elini kıza uzattı; o ise derhal yanına gelip öpmesi için ona alnını sundu. Madam Merle onun sevimli küçük şahsının bu parçasını selamladı ve durup iki rahibeye gülümsedi. Onlarsa gülümsemesine edepli bir biçimde eğilerek karşılık verdiler ama kendilerine, sanki yanında dış dünyanın ışıltısından bir şeyler getiren bu heybetli, göz alıcı kadını doğrudan doğruya gözlemleme izni vermediler.

"Bu hanımlar kızımı eve getirdiler ve şimdi de manastıra dönüyorlar," diye izah etti beyefendi.

"Ah, Roma'ya mı dönüyorsunuz. Kısa bir süre önce oradan geldim. Şimdi çok güzel orası," dedi Madam Merle.

Elleri cüppelerinin kolları içinde kavuşturulmuş olarak duran iyi rahibeler bu beyanı yorum yapmadan kabul ettiler; ve evin sahibi Madam Merle'e Roma'dan ne kadar zaman önce ayrıldığını sordu.

"Manastırda beni görmeye geldi," dedi genç kız, daha babasının ziyaretçisi yanıtlamaya vakit bulamadan.

"Bir defadan fazla geldim, Pansy," diye cevap verdi Madam Merle. "Senin Roma'daki harikulade arkadaşın değil miyim?"

"En çok son defasını hatırlıyorum," dedi Pansy, "çünkü bana oradan ayrılmam gerektiğini söylemiştiniz."

"Ona böyle mi söyledin?" diye sordu çocuğun babası.

"Pek hatırlamıyorum. Onun hoşuna gideceğini düşündüğüm şeyi söyledim. Bir haftadır Floransa'dayım. Gelip beni göreceğini umuyordum."

"Burada olduğunu bilseydim, gelirdim. İnsan böyle şeyleri ilham yoluyla öğrenmiyor... gerçi öğrenmeli sanırım. Otursan iyi olur."

Bu iki konuşma tuhaf bir ses tonuyla yapılmıştı... biraz alçak ve dikkatlice sakin, ama belirli bir ihtiyaçtan ziyade alışkanlıktan takınılmış bir tonla.

Madam Merle etrafına bakınarak oturacağı yeri seçti.

"Bu kadınlarla kapıya mı gidiyorsun? Ben merasimi bölmeyeyim, tabii. *Je vous salue, mesdames*,*" diye ekledi rahibelere Fransızca, onlara yol verirmiş gibi.

"Bu hanım bizim çok yakın bir arkadaşımız; manastırda onu görmüşsünüzdür," dedi ev sahibi. "Onun muhakemesine büyük inancımız var ve kızının tatil sonunda size dönüp dönmeyeceğine karar vermeme yardımcı olacak."

"Umarım lehimize karar verirsiniz, madam," demeye cesaret etti gözlüklü rahibe.

"Bay Osmond'un latifesi o; ben hiçbir şeye karar vermiyorum," dedi Madam Merle, hâlâ gülümseyerek. "Çok iyi bir okulunuz olduğuna inanıyorum, ama Bayan Osmond'un arkadaşları onun dünya için yaratılmış olduğunu unutmamalılar."

"Ben de mösyöye öyle söyledim," diye cevap verdi rahibe Catherine. "Zaten onu dünyaya uygun hale getirmek için bu," diye mırıldandı, biraz ötede durmuş, Madam Merle'ün şık kıyafetine bakmakta olan Pansy'ye göz atarak.

"Duyuyor musun, Pansy? Sen dünya için yaratılmışsın," dedi Pansy'nin babası.

Çocuk saf, genç gözleriyle bir an ona baktı.

"Senin için yaratılmış değil miyim, baba?"

Baba kısa, hafif bir kahkaha attı.

"Bu engel değil ki! Ben de dünyaya aidim, Pansy."

"Lütfen çekilmemize izin verin," dedi Rahibe Catherine. "Her halükârda, uslu ol, kızım."

"Tekrar gelip sizi göreceğim, elbette," diye beyan etti Pansy, yeniden onları kucaklamaya başlayarak; biraz sonra Madam Merle araya girdi.

---

* (Fr.) Sizi selamlarım, hanımlar. (ç.n.)

"Benimle kal, çocuğum," dedi, "baban bu iyi hanımları kapıya götürürken."

Pansy hayal kırıklığına uğramış bir halde, ama itiraz etmeden dik dik baktı. Otoriter bir ton takınan herhangi birisine teslimiyet gösterilmesi gerektiği fikriyle aşılanmış olduğu belliydi; ve kaderinin işleyiş biçiminin pasif bir seyircisiydi o.

"Rahibe Catherine'in arabaya binişini göremez miyim?" diye sordu, çok yumuşak bir sesle.

"Benimle kalırsan daha memnun olurum," dedi Madam Merle; bu arada Bay Osmond ve başlarını iyice eğerek öteki ziyaretçiye tekrar selam vermiş olan konukları, antreye geçtiler.

"Ah, evet, kalacağım," diye cevap verdi Pansy ve Madam Merle'e yaklaşarak küçük elini ona teslim etti; o ise bu eli tuttu. Uzun uzun pencereden dışarıya baktı; gözleri yaşlarla dolmuştu.

"Sana itaat etmeyi öğrettiklerine sevindim," dedi Madam Merle. "Küçük kızlar böyle yapmalı."

"Ah, evet, çok iyi itaat ederim," dedi Pansy, yumuşak bir heveslilikle, neredeyse övünerek, sanki Madam Merle onun piyano çalışından bahsediyormuş gibi. Ve sonra hafif, ancak işitilebilen bir sesle içini çekti.

Madam Merle onun elini tutarak kendi güzel avucunun üzerine çekti ve ona baktı. Bakışı eleştiri amaçlıydı ama itiraz edilecek bir şey bulamadı; çocuğun küçük eli narin ve pürüzsüzdü.

"Her zaman eldiven giymene dikkat ettiklerini umarım," dedi az sonra. "Küçük kızlar genellikle eldiven sevmezler."

"Ben de sevmiyordum, ama artık seviyorum," diye cevap verdi çocuk.

"Çok iyi, sana bir düzine hediye edeceğim."

"Çok teşekkür ederim size. Ne renk olacaklar?" diye soruşturdu Pansy, ilgiyle.

Madam Merle biraz düşündü.

"Kullanışlı renklerden."

"Ama güzel olacaklar mı?"

"Güzel şeyleri seviyor musun?"

"Evet; ama... gereğinden fazla sevmiyorum," dedi Pansy, bir çilecilik emaresiyle.

"Eh, gereğinden fazla güzel olmayacaklar," diye cevap verdi Madam Merle, bir kahkahayla. Çocuğun öbür elini tuttu ve onu daha yakına çekti; sonra, bir süre ona bakarak... "Rahibe Catherine'i özleyecek misin?" dedi.

"Evet... onu düşündüğüm zaman."

"O halde onu düşünmemeye çalış. Belki bir gün," diye ekledi Madam Merle, "onun yerini tutacak bir annen olur."

"Bunun gerekli olduğunu düşünmüyorum," dedi Pansy, küçük, yumuşak, yatıştırıcı iç çekişini tekrarlayarak. "Manastırda otuzdan fazla annem vardı."

Antreden yine babasının ayak sesi geldi ve Madam Merle kızı serbest bırakarak ayağa kalktı. Bay Osmond içeriye girdi ve kapıyı kapattı; sonra, Madam Merle'e bakmadan, bir iki koltuğu tekrar yerine yerleştirdi.

Ziyaretçisi, o dolaşırken seyrederek bir süre onun konuşmasını bekledi. Sonra nihayet, "Roma'ya geleceğini umuyordum. Pansy'yi götürmek için gelebileceğini düşündüm," dedi.

"Doğal bir varsayımdı; ama korkarım ki senin hesaplarına karşı koyan ilk hareketim değil bu."

"Evet," dedi Madam Merle, "çok dik kafalı olduğunu düşünüyorum."

Bay Osmond, otomatik olarak, mahcubiyet verebilecek bir ilgiyi göstermemek için bahaneler arayan bir adam havasında, bir süre odadaki bir şeylerle meşgul oldu... etrafta dolaşmak için bolca yer vardı. Ancak, biraz sonra bahanelerini tüketmişti; eline bir kitap almadığı takdirde, ellerini arkada kavuşturup Pansy'ye bakarak durmaktan başka yapacak bir şeyi kalmamıştı. Aniden, "Neden gelip Rahibe Catherine'i son defa görmedin?" diye sordu ona, Fransızca.

Pansy Madam Merle'e göz atarak bir an tereddüt etti. "Benimle kalmasını istedim," dedi, başka bir yerde tekrar oturmuş olan bu hanımefendi.

"Ah, bu daha iyi olmuş," dedi Osmond. Sonra nihayet bir koltuğa çöktü ve Madam Merle'e bakarak orada oturdu; biraz ileri eğilmiş, dirseklerini koltuğun kol kenarlarına dayamış ve ellerini kenetlemişti.

"O bana eldivenler verecek," dedi Pansy.

"Bunu herkese söylemene gerek yok, canım," diye gözlem yaptı Madam Merle.

"Ona çok müşfik davranıyorsun," dedi Osmond. "İhtiyacı olan her şeye yeterince sahip olduğunu sanıyorum."

"Rahibelerinse bu kadarı ona yetmiştir herhalde."

"Eğer o meseleyi konuşacaksak, odadan çıksa iyi olur."

"Burada kalsın," dedi Madam Merle. "Başka şey konuşuruz."

"İsterseniz, dinlemem," diye önerdi Pansy, inanç empoze eden bir içtenlikle.

"Dinleyebilirsin, sevimli çocuğum, çünkü anlamazsın," diye cevap verdi babası. Çocuk saygıyla açık kapının yakınına, bahçeyi görebileceği bir yere oturdu ve masum, özlem dolu gözlerini oraya yöneltti; Bay Osmond'sa öteki refakatçisine hitap ederek alakasız bir şekilde devam etti. "Bugün özellikle iyi görünüyorsun."

"Her zaman aynı göründüğümü düşünüyorum," dedi Madam Merle.

"Her zaman aynısın, gerçekten. Değişim göstermiyorsun. Sen harikulade bir kadınsın."

"Evet, öyleyim, sanırım."

"Ancak, bazen fikrini değiştiriyorsun. İngiltere'den döndüğünde, şimdilik Roma'dan bir daha ayrılmayacağını söyledin bana."

"Söylediklerimi bu kadar iyi hatırlamana memnun oldum. Niyetim oydu. Ama kısa bir süre önce buraya gelen ve

o zaman ne yapacaklarından emin olmadığım bazı arkadaşlarla buluşmak için geldim Floransa'ya."

"O sebep çok karakteristik. Daima arkadaşların için bir şeyler yapıyorsun."

Madam Merle gülümseyerek doğruca onunla konuşan kişiye baktı. "Senin bu konudaki yorumun kadar karakteristik değil... ki o da samimiyetten tamamen yoksun. Ancak bunu bir suç olarak görmüyorum," diye ekledi, "çünkü eğer söylediklerine inanmıyorsan, inanman için bir sebep de yok. Arkadaşlarım için kendimi mahvetmiyorum; övgüne layık değilim. Kendime çok iyi bakıyorum."

"Aynen; ama kendin başka birçok benliği de kapsıyor... başka birçok şeyi. Hayatı bu kadar çok sayıda başka hayata dokunan bir insan tanımadım hiç."

"İnsanın hayatı derken neyi kastediyorsun?" diye sordu Madam Merle. "İnsanın görünüşünü mü, hareketlerini mi, bağlantılarını mı, çevresini mi?"

"Hayatın derken... hırslarını kastediyorum," dedi Osmond.

Madam Merle bir an Pansy'ye baktı. "O bunu anlıyor mu, acaba?" diye mırıldandı.

"Görüyorsun, yanımızda kalamaz!" Ve Pansy'nin babası oldukça neşesiz bir halde gülümsedi. "Bahçeye çık, *ma bonne** ve Madam Merle için bir iki çiçek kopar," diye devam etti, Fransızca.

"Benim yapmak istediğim de bu," dedi Pansy, hemen kalkıp gürültü yapmadan dışarı çıkarak. Babası açık kapıya kadar onu takip etti, bir süre durup onu seyretti ve sonra geri geldi, ama ayakta kaldı, daha doğrusu bir ileri bir geri gezinmeye başladı, sanki başka bir konumda bulunmayabilecek bir özgürlük duygusu geliştirmiş gibi.

"Hırslarım çoğunlukla senin için," dedi Madam Merle, belli bir ifade asaletiyle yukarıya, ona bakarak.

---

* (Fr.) Güzelim. (ç.n.)

"Bu da benim dediğim şeye geliyor. Hayatının bir parçasıyım... ben ve bin kişi daha. Bencil değilsin... bunu kabul edemem. Eğer sen bencil olsaydın, ben ne olurdum? Hangi sıfat beni layıkıyla tanımlardı?"

"Sen tembelsin. Benim için en kötü kusurun bu."

"Korkarım ki, aslında bu en iyi kusurum."

"Umurunda değil," dedi Madam Merle, ciddiyetle.

"Evet; pek umurumda değil, sanırım. Ne tür bir kusur diyorsun buna? Her halükârda, tembelliğim Roma'ya gitmeyişimin sebeplerinden biriydi. Ama yalnız bir tanesiydi."

"Gitmemiş olmanın –en azından benim için– bir önemi yok; gerçi seni gördüğüme sevinirdim. Şimdi Roma'da olmadığına seviniyorum... ki bir ay önce oraya gitmiş olsan, şimdi orada olabilirdin, muhtemelen olurdun. Şimdi Floransa'da yapmanı istediğim bir şey var."

"Lütfen tembelliğimi unutma," dedi Osmond.

"Unutmam; ama yalvarırım, sen unut. O şekilde hem fazilete hem de ödüle sahip olursun. Büyük bir zahmet değil bu; ama büyük bir zevk olabilir. Yeni birisiyle tanışalı ne kadar oldu?"

"Seninle tanıştığımdan beri başka birisiyle tanıştığımı sanmıyorum."

"Tanışmanın vakti gelmiş, o halde. Tanımanı istediğim bir arkadaşım var."

Bay Osmond yürüyüşü sırasında tekrar açık kapıya gitmişti ve kuvvetli güneş ışığında dolaşmakta olan kızına bakıyordu. "Bana ne faydası olacak bunun?" diye sordu, bir tür dostane çiğlikle.

Madam Merle bir an düşündü. "Seni eğlendirecek." Bu karşılıkta hiçbir çiğlik yoktu; enine boyuna düşünülüp taşınılmıştı.

"Böyle söylüyorsan, inanıyorum buna," dedi Osmond, ona doğru gelerek. Sana tam manasıyla güvendiğim bazı noktalar var. İyi çevreleri kötülerinden ayırt edebildiğinin tamamen farkındayım, mesela."

"Çevrelerin hepsi kötüdür."

"Beni mazur gör. Kabul görmüş bir görüş değil bu. Onu doğru yoldan edinmişsin... deneysel olarak; muazzam sayıda insanı birbiriyle kıyaslamışsın."

"Eh, seni bilgimden yararlanmaya davet ediyorum."

"Yararlanmak mı? Bundan yararlanacağımdan emin misin?"

"Öyle umuyorum. Sana güveneceğim. Seni çaba göstermeye bir ikna edebilsem!"

"Ah, işte bu! Can sıkıcı bir şeylerin gelmekte olduğunu biliyordum. Dünyada, burada ortaya çıkması muhtemel olan hangi şey çaba göstermeye değerdir ki?"

Madam Merle biraz kızardı ve gözleri kızgınlığını ele verdi. "Aptal olma, Osmond. Çaba göstermeye değen birçok şey olduğunu senin kadar iyi bilen yoktur."

"Birçok şey var, kabul ediyorum. Ama hiçbiri muhtemel şeyler değil."

"Onları muhtemel yapan şey, gösterilen çabadır," dedi Madam Merle.

"Bunda bir hakikat payı var. Arkadaşın kim?"

"Görmek için Floransa'ya geldiğim insan. Bayan Touchett'ın bir yeğeni; Bayan Touchett'ı hatırlarsın."

"Bir yeğen mi? Yeğen kelimesi gençlik ima ediyor. Nereye varmakta olduğunu anlıyorum."

"Evet, o genç... yirmi iki yaşında. Benim çok iyi bir arkadaşım. Onunla ilk olarak birkaç ay önce İngiltere'de tanıştım ve birbirimizi çok sevdik. Ondan pek çok hoşlanıyorum ve her gün yapmadığım bir şey yapıyorum... ona hayranlık duyuyorum. Sen de duyacaksın."

"Elimden gelirse duymayacağım."

"Aynen. Ama elinden gelmeyecek."

"O güzel, akıllı, zengin, muhteşem, genel olarak zeki ve görülmemiş derecede faziletli mi? Ancak bu koşullarda onunla tanışmak isterim. Biliyorsun, bir süre önce, bana bu

tanıma tekabül etmeyen hiç kimseden bahsetmemeni istemiştim senden. Bir sürü kasvetli insan tanıyorum; başka da tanımak istemiyorum."

"Bayan Archer kasvetli değil; sabah kadar aydınlık. Senin tanımına tekabül ediyor; onu tanımanı bunun için istiyorum. Bütün şartlarını karşılıyor."

"Az çok, tabii."

"Hayır; gerçek anlamda. O güzel, marifetli, cömert ve bir Amerikalı için, soylu. Ayrıca çok zeki, çok cana yakın ve hatırı sayılır bir serveti var."

Bay Osmond habercisine bakarak sessizlik içinde dinledi; zihninde bunları evirip çeviriyormuş gibiydi. "Onunla ne yapmak istiyorsun?" diye sordu nihayet.

"Gördüğünü. Onu senin yoluna çıkarmak."

"Bundan daha iyi bir şey için yaratılmış değil mi o?"

"İnsanların ne için yaratıldığını bildiğimi iddia etmiyorum," dedi Madam Merle. "Yalnız onlarla ne yapabileceğimi biliyorum."

"Bayan Archer için üzgünüm!" diye beyan etti Osmond.

Madam Merle ayağa kalktı. "Eğer bu onunla ilgilenmeye başladığını gösteriyorsa, farkına varıyorum."

İkisi yüz yüze öylece durdular; Madam Merle önüne bakarak kısa mantosunu düzeltti.

"Çok iyi görünüyorsun," diye tekrarladı Osmond, öncekinden daha da alakasız bir biçimde. "Bir fikrin var. Bir fikrin olduğunda her zamankinden daha iyi oluyorsun; onlar daima sana yakışıyor."

Herhangi bir vesileyle ve özellikle başkalarının da bulunduğu durumlarda ilk karşılaştıklarında, bu iki insanın tavrında, bakışlarda ve ses tonunda kendini gösteren dolaylı ve ihtiyatlı bir şey olurdu. Birbirlerine adeta yanlamasına yaklaşırlar ve ima yoluyla hitap ederlerdi. Her birinin etkisi, ötekinin öz bilinçliliğini şiddetlendirerek mahcubiyet verici bir dereceye getirmek oluyormuş gibiydi. Tabii, Madam

Merle arkadaşına nazaran böyle mahcubiyetlerin üstesinden daha iyi geliyordu; ama bu vesilede Madam Merle bile sahip olmak isteyeceği tavra... ev sahibine sergilemeyi arzu edeceği mükemmel kendine hâkimiyete sahip değildi. Ancak, anlatmak istediğim şey şu ki, o engel her ne idiyse, belli bir noktada daima yıkılıyor ve onları, ikisinin de başka birisiyle hiç olmadığı kadar yakinen yüz yüze bırakıyordu. O anda da böyle oldu. Öylece durdular, birbirlerini iyi tanıyarak ve her biri, tanımanın getirdiği tatmin duygusunu, tanınmanın verebileceği herhangi bir rahatsızlığın telafisi olarak kabul etmeye bütünüyle hazır bir vaziyette.

"Bu kadar kalpsiz olmamanı çok isterdim," dedi Madam Merle, usulca. "Her zaman aleyhine oldu bu ve şimdi de aleyhine olacak."

"Sandığın kadar kalpsiz değilim. Arada sırada bir şeyler bana dokunuyor... mesela demin hırslarının benim için olduğunu söyleyişin. Bunu anlamıyorum; nasıl ya da neden öyle olduğunu bilmiyorum. Ama yine de bana dokunuyor."

"Zaman geçtikçe muhtemelen hiç anlayamaz olacaksın. Asla anlamayacağın birtakım şeyler var. Anlamana belirli bir ihtiyaç da yok."

"Sonuç olarak sen son derece olağanüstü bir kadınsın," dedi Osmond. "İçinde hemen hemen herkesten daha fazla bir şeyler var. Neden Bayan Touchett'ın yeğeninin benim için çok önemli olacağını düşündüğünü anlamıyorum, şeyken... şeyken..." ve bir an duraksadı.

"Ben kendim pek önemli olmamışken mi?"

"Söylemek istediğim bu değildi, tabii. Senin gibi bir kadını tanımış ve takdir etmişken."

"Isabel Archer benden daha iyi," dedi Madam Merle.

Yoldaşı bir kahkaha attı. "Böyle söyleyebilmek için ona hiç değer vermiyor olmalısın!"

"Kıskançlık yapabileceğimi mi sanıyorsun? Bana cevap ver, lütfen."

"Benimle ilgili olarak mı? Hayır; bütün olarak, sanmıyorum."

"O halde iki gün sonra gelip beni gör. Bayan Touchett'larda kalıyorum –Palazzo Crescentini'de– ve kız orada olacak."

"Neden baştan benden bunu istemedin, basitçe, kızdan bahsetmeden?" dedi Osmond. "Her halükârda, onun orada olmasını sağlayabilirdin."

Madam Merle ona, sorabileceği hiçbir sorunun hazırlıksız yakalayamayacağı bir kadın tavrıyla baktı. "Neden olduğunu bilmek istiyor musun? Çünkü ona senden bahsettim."

Osmond kaşlarını çattı ve başka tarafa döndü. "Bunu bilmemeyi tercih ederim." Biraz sonra, küçük suluboya çizimi destekleyen şövaleye işaret etti. "Bunu gördün mü... son yaptığımı?"

Madam Merle resme yaklaştı ve bir süre ona baktı. "Venedik Alpleri mi bu... geçen yılki taslaklarından biri?"

"Evet... ama her şeyi nasıl da tahmin ediyorsun!"

Madam Merle resme bir süre daha baktı, sonra başka tarafa döndü. "Çizimlerinden pek hoşlanmadığımı biliyorsun."

"Biliyorum, ama yine de hep şaşıyorum buna. Aslında çoğu insanınkilerden çok daha iyiler."

"Olabilir. Ama yaptığın tek şey olarak, o kadar az ki. Başka birçok şey yapmanı isterdim: Hırslarım bunlardı işte."

"Evet; bunu birçok defa söyledin bana... imkânsız olan şeyler."

"İmkânsız olan şeyler," dedi Madam Merle. Sonra, tamamen farklı bir tonda... "Kendi içinde, küçük resmin çok iyi." Odada etrafına bakındı... eski dolaplara, resimlere, duvar halılarına, solmuş ipek yüzeylere. "Odaların mükemmel, en azından," diye devam etti. "Ne zaman buraya gelsem, yeniden etkileniyorum bundan; başka hiçbir yerde daha iyisini görmedim. Bu tür şeylerden başka hiç kimsenin anlamadığı kadar anlıyorsun."

"Bunlardan çok bıktım," dedi Osmond.

"Bayan Archer'ın gelip bütün bunları görmesine izin vermelisin. Ona bahsettim bundan."

"Eşyalarımı göstermeye bir itirazım yok... insanlar budala olmadıkları zaman."

"Çok hoş bir şekilde yapıyorsun bunu. Kendi müzende bir rehber olarak özellikle üstün görünüyorsun."

Bay Osmond bu iltifata karşılık olarak sadece, mükemmel bir görüş kabiliyeti ifade eden gözlerini yoldaşına çevirdi.

"Onun zengin olduğunu mu söylemiştin?" diye sordu, biraz sonra.

"Yetmiş bin sterlini var."

"*En écus bien comptés*?"*

"Serveti konusunda kesinlikle hiçbir kuşku yok. Onu gördüm diyebilirim."

"Tatminkâr kadın!... seni kastediyorum. Peki, onu görmeye gidersem, annesini de görecek miyim?"

"Annesini mi? Annesi yok... babası da."

"Teyzesini, o halde; kim demiştin?.. Bayan Touchett."

"Onu kolaylıkla uzak tutabilirim."

"Ona bir itirazım yok," dedi Osmond; "Bayan Touchett'ı severim, aslında. Artık pek görülmeyen bir tür eski tarz karakteri, canlı bir kimliği var. Ama o uzun züppe, oğlu... o da oralarda mı?"

"Orada, ama seni rahatsız etmez."

"O berbat bir budala."

"Bence yanılıyosun. Çok zeki bir adam o. Ama ben oradayken etrafta olmayı sevmiyor, çünkü benden hoşlanmıyor."

"Bundan daha ahmakça ne olabilir? Kızın güzel olduğunu mu söylemiştin?" diye devam etti Osmond.

"Evet; ama sükûtu hayale uğramaman için bir daha söylemeyeceğim. Gel de bir başlangıç yap; senden tek istediğim bu."

(Fr.) İyice sayılmış bir para mı bu? (ç.n.)

"Neyin başlangıcı?"

Madam Merle bir süre sessiz kaldı. "Onunla evlenmeni istiyorum tabii."

"Sonun başlangıcı! Eh, kendi gözlerimle göreceğim. Ona söyledin mi bunu?"

"Beni ne sanıyorsun? Çok narin bir mekanizma o."

"Gerçekten," dedi Osmond, biraz düşündükten sonra, "senin hırslarını anlamıyorum."

"Bayan Archer'ı gördükten sonra bunu anlayacağını sanıyorum. O zamana kadar hükmünü askıya al." Madam Merle konuşurken bahçenin açık kapısına yaklaşmıştı ve bir süre orada durarak dışarıya baktı. "Pansy güzel bir kız olmuş," diye ekledi, az sonra.

"Bana da öyle geldi."

"Ama manastırda yeterince kaldı."

"Bilmiyorum," dedi Osmond. "Ona verdikleri şekli beğendim. Çok hoş olmuş."

"Manastırdan değil o. Çocuğun tabiatından."

"İkisinin birleşiminden, bence. O bir inci kadar saf."

"Neden gelip çiçeklerimi getirmiyor, o halde?" diye sordu Madam Merle. "Acele etmiyor."

"Gidip onları alırız," dedi yoldaşı.

Güneş şemsiyesini kaldırırken, "Benden hoşlanmıyor," diye mırıldandı Madam Merle ve bahçeye geçtiler.

Yirmi Üçüncü Bölüm

Floransa'ya, Bayan Touchett'ın buraya gelmesi üzerine, bu hanımın davetiyle gelmiş olan Madam Merle –Bayan Touchett onu bir aylığına Palazzo Crescentini'de ağırlamayı teklif etmişti– akıllı Madam Merle, Isabel'e tekrar Bay Osmond'dan bahsetti ve onu tanımasını arzu ettiğini ifade etti; ama kızın kendisini Bay Osmond'un dikkatine tavsiye ederken yaptığını gördüğümüz gibi, meselenin üzerinde hassasiyetle durmadı. Bunun nedeni belki de Isabel'in Madam Merle'ün teklifine kesinlikle hiçbir direniş göstermemesiydi. Bu hanımefendinin, İngiltere'de olduğu gibi, İtalya'da da sayısız arkadaşı vardı, hem ülkenin yerlileri hem de ayrı milliyetlerden ziyaretçileri arasında. Isabel'e kızın tanımaktan memnuniyet duyacağı insanların çoğundan bahsetmişti –onun tabii ki istediği herhangi birini tanıyabileceğini söylüyordu– ve Bay Osmond'u listenin başına yakın bir yere yerleştirmişti. O kendisinin eski bir arkadaşıydı; on yıldır tanıyordu onu; insanın tanışabileceği en zeki ve en hoş erkeklerden biriydi. Saygın ortalamanın bütünüyle üzerindeydi; bambaşka birisiydi. Mükemmel değildi... bundan çok uzaktı; yarattığı etki büyük ölçüde sinirlerinin ve moralinin durumuna bağlıydı. Eğer doğru ruh halinde değilse, çok memnuniyetsizlik verebiliyordu... çoğu insan gibi, sonuçta; ama çaba göstermeyi seçtiği zaman, hiçbir erkek bunu daha

büyük bir başarıyla yapamazdı. Kendine özgü tuhaflıkları vardı –ki Isabel bunun gerçekten tanımaya değer bütün erkekler için geçerli olduğunu keşfedecekti– ve her insan için ışığını aynı derecede parıldatmıyordu. Ancak, Madam Merle onun Isabel için göz alıcı olacağını taahhüt edebileceğini düşünüyordu. Kolayca, fazla kolayca sıkılırdı ve zeki olmayan insanlar daima canını sıkardı; ama Isabel gibi kıvrak zekâlı ve kültürlü bir kız ona hayatında fazlasıyla eksik olan bir uyaran sağlardı. Her halükârda, tanınacak bir insandı. İtalya hakkında iki üç Alman profesör haricinde herkesten daha çok şey bilen Gilbert Osmond'u arkadaş edinmeden burada yaşamaya kalkışılmamalıydı. Eğer onlar Bay Osmond'dan daha fazla bilgi sahibiydilerse, Bay Osmond sonsuz derecede daha zevkliydi; tamamen kendine has bir zevki vardı. Isabel arkadaşının Gardencourt'taki çok çeşitli diyalogları sırasında ondan bahsetmiş olduğunu hatırladı ve onları birleştiren bağın mahiyetini biraz merak etti. Madam Merle'ün bağlarının kendine özgü olduğunu hayal etme eğilimindeydi ve böyle bir ihtimal, bu manidar kadının yarattığı ilginin bir parçasıydı. Ancak, Bay Osmond'la ilişkileri konusunda Madam Merle uzun zaman önce kurulmuş ve huzurlu bir arkadaşlıktan başka hiçbir şey ima etmiyordu. Isabel, bunca senedir arkadaşının güvenine mazhar olmuş bir insanı tanımaktan mutluluk duyacağını söyledi. "Çok sayıda erkek görmelisin," dedi Madam Merle; "onlara alışabilmek için, mümkün olduğu kadar çoğunu görmelisin."

"Onlara alışabilmek için mi?" diye tekrarladı Isabel, bazen mizah duygusunun yetersiz olduğunu ilan edermiş gibi olan o aşırı derecede ciddi bakışıyla... başka zamanlarda etkin bir şekilde çürüttüğü bir imaydı bu. "Onlardan korkmuyorum."

"Onlara alışabilmek için. Yani, onları hor görebilmek için. İnsan çoğuyla sonunda o noktaya geliyor. Hor görmediğin birkaç tanesini çevren olarak seçeceksin."

Bu sözlerde Madam Merle'ün pek sık ele vermediği bir burukluk vardı; ama Isabel'i korkutmadı bu, çünkü dünyayı daha çok gördükçe, saygı hissinin insanın duyguları arasında en etkin olanı haline geldiğini hiçbir zaman farz etmemişti. Ancak, en az Madam Merle'ün söz verdiği kadar hoşuna giden güzel Floransa şehri bu hissi uyandırıyordu; ve eğer algısı etki altında kalmadan şehrin cazibelerini takdir edememiş olsaydı, onun gizli meziyetlerine dikkatini çekecek kabiliyetli yoldaşları vardı. Gerçekten de, estetik aydınlanmadan yoksun değildi, çünkü Ralph hevesli genç akrabasına rehber olmaktan, daha önceki kendi duygularını yenileyen bir zevk alıyordu. Madam Merle evde kalıyordu; Floransa'nın hazinelerini defalarca görmüştü ve daima yapacak bir işi vardı. Ama her şeyden olağanüstü canlılıkta bir hafızayla bahsediyordu... büyük Perugino* tablosunda, sağdaki meleği ve yanındaki tabloda, Azize Elizabeth'in ellerinin pozisyonunu hatırlıyordu; birçok ünlü sanat eserinin karakteri hakkında kendi görüşleri vardı ve sık sık Ralph'la çok keskin fikir ayrılıklarına düşüyor, yorumlarını iyi huylu olduğu kadar dâhiyane bir tavırla savunuyordu. Isabel ikisi arasında geçen tartışmaları dinliyor, bunlardan çok fayda sağlayabileceğini ve bunların, mesela Albany'de keyfini süremeyeceği avantajlardan biri olduğunu hissediyordu. Berrak mayıs sabahlarında, resmi kahvaltıdan önce –Bayan Touchett'ın konutunda bu öğün saat on ikide servis edilirdi– Isabel kuzeniyle birlikte Floransa'nın dar ve loş sokaklarında dolaşıyor, tarihi bir kilisenin daha koyu alacakaranlığında ya da içinde yaşanmayan bir manastırın kubbeli odalarında bir süre dinleniyordu. Galerilere ve saraylara gidiyordu; şimdiye kadar onun için büyük isimler olmuş olan tablolara ve heykellere bakıyor ve bazen bir kısıtlama olan bir bilgiyi, çoğu zaman bir boş-

* Tam adı Pietro di Cristoforo Vanucci (d. 1450 - ö. 1523). Umbria okulundan erken Rönesans dönemi ressamı. Raffaello'nun öğretmeniydi. (ç.n.)

luk olmuş olduğu ortaya çıkan bir önseziyle değiştiriyordu. İtalya'yı ilk ziyarette gençliğin ve hevesin öylesine serbestçe teslim olduğu bütün zihinsel secde eylemlerini yapıyordu; ölümsüz dehanın huzurunda kalbinin çarptığını hissediyor, solmuş freskleri ve kararmış mermerleri seçememeye başlayan gözlere gelen yaşların tatlılığını tadıyordu. Ama her gün, dönüş gidişten daha da hoş oluyordu; Bayan Touchett'ın yıllar önce yerleşmiş olduğu muazzam evin geniş, anıtsal iç bahçesine ve on altıncı yüzyılın oymalı kirişlerinin ve görkemli fresklerinin yukarıdan on dokuzuncu yüzyılın aşina eşyalarına baktığı yüksek, serin odalara dönüş. Bayan Touchett, adı bile ortaçağ hiziplerinin mücadelelerini hatırlatan dar bir sokaktaki tarihi bir binada ikamet ediyordu; ve ön cephesinin karanlığının telafisini, kirasının ehvenliğinde ve içinde tabiatın bile bu yerin dayanıklı mimarisi kadar arkaik göründüğü ve devamlı olarak kullanılan odaları aydınlatan bir bahçenin parlaklığında buluyordu. Isabel böyle bir yerde yaşamanın bir mutluluk, neredeyse bir heyecan kaynağı olabileceğini keşfediyordu. Başta ona bir tür hapishane gibi gelmişti burası; ama kısa sürede oranın hapishaneye benzer niteliği bir meziyete dönüştü, çünkü orada teyzesinin ev halkından başka mahpusların da bulunduğunu keşfetti. Geçmişin ruhu, dış dünyadan gelen bir mülteci gibi, orada hapsolmuştu; ıssız köşelerde saklanıyor ve geceleri, Bayan Touchett'ın gerçekçi nüfuzunu yaydığı odalara bile musallat oluyordu. Isabel belli belirsiz yankılanmalar ve garip çınlamalar duyuyor, görünmeyen şekillerin havada dolaştığını ve hayaletlerin uçuştuğunu hissediyordu. Sık sık muazzam, soğuk, taş merdivenlerde duruyor, yarı ürkmüş, yarı hayal kırıklığına uğramış bir halde kulak kabartıyordu.

Gilbert Osmond, Madam Merle'ü görmeye geldi, o da bu beyefendiyi neredeyse görülmeyecek bir şekilde odanın öteki ucunda oturan genç hanımla tanıştırdı. Bu buluşmada Isabel sohbete pek katılmadı; diğerleri yalvarırcasına ona

döndüklerinde neredeyse gülümsemedi bile; onların zekice konuşmalarının tarafsız bir dinleyicisi olarak öylece oturdu. Bayan Touchett orada değildi ve bu ikisi gönüllerince davrandılar. Son derece güzel konuşuyorlardı; Isabel'e neredeyse önceden prova edilmiş bir tiyatro ziyafeti gibi geldi bu. Madam Merle her sözü ona yöneltiyor, ama kız, bu tavrın Bay Osmond'un onun kendisini sıkan o aptal insanlardan olduğunu düşünmesine sebep olacağını bildiği halde, hiçbir cevap vermiyordu. Madam Merle muhtemelen ona Isabel'in, sadece saygın olan ortalamanın neredeyse Bay Osmond'un kendisi kadar üzerinde olduğunu söylemiş olacağından ve arkadaşını fena halde hatalı çıkarmakta olduğundan, durum daha da kötüleşiyordu. Ama bu defa bunun bir önemi yoktu; daha çok şey buna bağlı olmuş olsaydı bile, Isabel parlamak için bir çaba gösteremezdi. Bay Osmond'da onu yakalayan ve merakta bırakan bir şey vardı... onun hakkında bir izlenim edinmesinin, kendisinin bir izlenim yaratmasından daha önemli olduğunu hissettiren bir şey. Ayrıca Isabel, beklendiğini bildiği bir izlenimi yaratmakta pek maharetli değildi; genel olarak, göz alıcı görünmekten daha hoş bir şey olamazdı; ama onun bir düzenlemeye göre hareket etmeye karşı dik kafalı bir isteksizliği vardı. Hakkını vermek gerekirse, Bay Osmond'un hiçbir şey beklemiyormuş gibi görünen görgülü bir havası vardı; büyük bir basitlikle karmaşık şeyler söyleyen, hali tavrı sıkıcı, sessiz bir beyefendiydi o. Ancak Isabel için için onun, hiçbir şey beklemese de gözlem yaptığını algıladı; onun duyarlı olduğundan çok emindi. Yüzü, kafası duyarlıydı; yakışıklı değildi ama zarifti, Uffizi'de, köprünün üzerindeki uzun galeride bulunan çizimler kadar zarif. Bay Osmond çok narindi; sadece sesinin tonu bile bunu kanıtlardı. Isabel'in söze karışmaktan kaçınmasına neden olan, ziyaretçinin bu narinliğiydi. Onun konuşması cam şıngırtısı gibiydi ve eğer parmağını uzatırsa, müziğin perdesini değiştirebilir

ve konsere zarar verebilirdi. Bay Osmond gitmeden önce ondan bir ricada bulundu.

"Madam Merle önümüzdeki hafta bir gün tepe üstündeki evime gelip bahçemde çay içeceğini söylüyor. Onunla gelirseniz büyük zevk duyarım. Orasının oldukça güzel olduğu düşünülüyor... panorama dedikleri bir manzara var. Kızım da çok sevinir –daha doğrusu, o güçlü duygulara sahip olamayacak kadar genç olduğundan, ben çok sevinirim– o kadar sevinirim ki." Ve Bay Osmond, hafif bir mahcubiyet havasıyla cümlesini yarım bırakarak bir süre duraksadı. "Kızımla tanışabilirseniz çok mutlu olurum," diye devam etti, biraz sonra.

Isabel, Bayan Osmond'u görmekten büyük sevinç duyacağını ve Madam Merle ona tepenin yolunu gösterirse, çok minnettar olacağını söyledi. Bu teminat üzerine ziyaretçi oradan ayrıldı; sonraysa Isabel gerçekten de arkadaşının onu bu kadar aptalca davrandığı için azarlamasını bekledi. Ama beklenen davranış biçimine gerçekten de asla girmeyen Madam Merle, onu şaşırtan bir biçimde, birkaç dakika sonra ona, "Çok hoştun canım; insanın tam da olmanı dileyeceği gibiydin. Asla hayal kırıklığına uğratmıyorsun," dedi.

Bir paylama belki rahatsız edici olabilirdi, gerçi Isabel'in bunu olgunlukla karşılaması çok daha muhtemeldi; ama tuhaftır ki, Madam Merle'ün gerçekte kullandığı sözcükler Isabel'de, bu hanımın uyandırdığına şahit olduğu ilk memnuniyetsizlik duygusuna sebep oldu. "Bu kadarına niyet etmemiştim," diye cevap verdi, soğukça. "Bay Osmond'a hoş görünmeye hiçbir yükümlülüğüm yok, bildiğim kadarıyla."

Madam Merle biraz kızardı; ama sözlerini geri almanın onun âdeti olmadığını biliyoruz. "Sevgili çocuğum, onun adına konuşmadım, o zavallı adamın; senin adına konuştum. Mesele onun senden hoşlanması değil, elbette; senden hoşlanıp hoşlanmamasının pek bir önemi yok! Ama senin ondan hoşlandığını zannettim."

"Hoşlandım," dedi Isabel, dürüstçe. "Ama bunun da ne önemi var, anlamıyorum."

"Seninle ilgili her şey benim için önemli," diye cevap verdi Madam Merle, bir tür asil yumuşaklıkla, "özellikle aynı zamanda başka bir eski arkadaşı da ilgilendirdiğinde."

Isabel'in Bay Osmond'a karşı yükümlülükleri ne olmuş olursa olsun, itiraf edilmeli ki bunları, Ralph'a onun hakkında çeşitli sorular sormasına neden olmak için yeterli bulmuştu. Ralph'ın yargılarının alaycı olduğunu düşünüyor, ama bunu hesaba katmayı öğrenmiş olduğunu düşünerek övünüyordu.

"Onu tanıyor muyum?" dedi kuzeni. "Ah, evet, tanıyorum; pek yakından değil, ama genel olarak yeterli derecede. Onunla arkadaşlık kurmaya çalışmadım hiç ve belli ki o da benim arkadaşlığımın mutluluğu için vazgeçilmez olduğunu hiç düşünmedi. O kim mi... ne mi? Yirmi yıldır ya da daha uzun bir süredir İtalya'da yaşamakta olan esrarengiz bir Amerikalı. Ona neden mi esrarengiz diyorum? Sadece cehaletimi örtmek için; soyunu, ailesini, kökenini bilmiyorum. Bildiğim kadarıyla, kılık değiştirmiş bir prens bile olabilir; biraz ona benziyor, bu arada... bir yüce gönüllülük nöbetiyle tahtını bırakmış ve o zamandan beri bir tiksinme hali içinde olan bir prense. Daha önce Roma'da yaşıyordu; ama son yıllarda Floransa'ya yerleşti; bir defasında Roma'nın avamlaştığını söylediğini hatırlıyorum. Avamlıktan dehşete kapılıyor; onun özel meşgalesi bu; bildiğim kadarıyla başka bir meşgalesi de yok. Avam bir şekilde büyük olmadığından kuşkulandığım geliriyle yaşıyor. Yoksul bir beyefendi o... kendine öyle diyor. Erken evlenmiş, karısını kaybetmiş ve sanırım bir kızı var. Bir de buralardan küçük bir kontla evli olan bir kız kardeşi var; eskiden onunla tanıştığımı hatırlıyorum. O ağabeyinden daha iyi birisi, bence, ama biraz ahlakı bozuk. Onun hakkında birtakım hikâyeler olduğunu hatırlıyorum. Onu tanımanı tavsiye edeceğimi sanmıyorum. Ama

bu insanları neden Madam Merle'e sormuyorsun? Benden çok daha iyi tanıyor hepsini."

"Sana soruyorum, çünkü onun kanaatinden başka seninkini de istiyorum," dedi Isabel.

"Boş versene kanaatimi! Eğer Bay Osmond'a âşık olursan, bunu umursar mısın, sanki?"

"Pek umursamam, muhtemelen. Ama bu arada belli bir önemi var. Bir insan hakkında ne kadar çok bilgin olursa, o kadar iyidir."

"Buna katılmıyorum. Bugünlerde insanlar hakkında çok fazla şey biliyoruz; çok fazla şey işitiyoruz. Kulaklarımız, zihinlerimiz, ağızlarımız tıka basa kişiliklerle dolu. Birisinin sana başka birisi hakkında söylediği hiçbir bir şeye aldırma. Herkes ve her şey hakkında kendi adına hüküm ver."

"Ben de öyle yapmaya çalışıyorum," dedi Isabel; "ama öyle yaptığın zaman insanlar sana kendini beğenmiş diyorlar."

"Onlara aldırış etmemelisin... benim savım tam da bu işte; arkadaşın ya da düşmanın hakkında söyledikleri şeyler kadar, kendin hakkında söyledikleri şeylere de aldırış etmemek."

Isabel bir süre sessiz kaldı. "Bence haklısın; ama aldırış etmekten kendimi alıkoyamadığım bazı şeyler var: Mesela arkadaşıma saldırıldığı ya da ben kendim methedildiğim zaman."

"Tabii, her zaman eleştirmeni yargılamakta serbestsin. Ancak, insanları birer eleştirmen olarak yargılarsan," diye ekledi Ralph, "hepsini mahkûm edersin!"

"Bay Osmond'a kendi gözlerimle bakacağım," dedi Isabel. "Onu ziyaret etmeye söz verdim."

"Ziyaret etmeye mi?"

"Gidip manzarasını, resimlerini, kızını görmeye... tam olarak neyi görmeye, bilmiyorum. Beni Madam Merle götürecek; onu birçok hanımefendinin ziyaret ettiğini söylüyor bana."

"Ah, Madam Merle'le her yere gidebilirsin, *de confiance**. Yalnız en kaliteli insanları tanır o."

Isabel, Bay Osmond hakkında daha fazla konuşmadı, ama biraz sonra kuzenine, Madam Merle'le ilgili olarak takındığı tavırdan pek memnun olmadığını söyledi. "Onun hakkında bir şeyler ima ediyormuşsun gibi geliyor bana. Ne kastettiğini bilmiyorum, ama eğer ondan hoşlanmamak için nedenlerin varsa, ya bunları açıkça söylemen ya da hiçbir şey söylememen gerekir, bence."

Ancak Ralph bu suçlamaya, genellikle sergilediğinden daha aşikâr bir ciddiyetle içerledi. "Madam Merle'den bahsederken, aynen onunla konuştuğum gibi konuşuyorum; hatta abartılı bir saygıyla."

"Abartılı, tam da öyle. Şikâyet ettiğim de bu."

"Böyle yapıyorum, çünkü Madam Merle'ün meziyetleri de abartılı."

"Kim abartıyor onları, Tanrı aşkına? Ben mi? Eğer öyleyse, ona iyi hizmet etmiyorum demektir."

"Hayır, hayır; kendisi."

"Yo, itiraz ediyorum!" diye haykırdı Isabel, heyecanla. "İddiaları onunkiler kadar küçük olan bir kadın..."

"Meselenin esasına parmak bastın," diye sözünü kesti Ralph. "Onun alçakgönüllülüğü abartılı. Küçük iddialarla işi yok onun... büyük iddialarda bulunmaya her hakkı var."

"Meziyetleri büyük, o halde. Kendinle çelişkiye düşüyorsun."

"Meziyetleri muazzam," dedi Ralph. "O mükemmel; bu tek küçük kusurdan başka kusuru olmayan tanıdığım yegâne kadın."

Isabel sabırsızlıkla başka tarafa döndü. "Seni anlamıyorum. Benim basit aklım için fazla çelişkilisin."

"Açıklayayım. Abarttığını söylerken, kaba anlamda demek istemiyorum... böbürlendiğini, kendini şişirdiğini, fazla

---

(Fr.) Güvenle. (ç.n.)

güzel bir biçimde anlattığını. Aslında, mükemmellik arayışını fazla ileri götürdüğünü... meziyetlerinin başlı başına fazlasıyla zorlama olduğunu kastediyorum. O fazla iyi, fazla nazik, fazla zeki, fazla bilgili, fazla yetenekli, fazla her şey. Tek kelimeyle, fazla eksiksiz. Sana itiraf ediyorum ki, o biraz sinirime dokunuyor ve bende, büyük ölçüde, Adil Aristides'in o son derece insani Atinalı'da uyandırdığı duyguları uyandırıyor."

Isabel büyük bir dikkatle kuzenine baktı; ama o alaycı ruh sözlerinde saklanıyorduysa da, bu defa gözlerinden bakmıyordu. "Madam Merle'ün sürgün edilmesini mi istiyorsun?" diye sordu.

"Hiçbir şekilde. Çok iyi bir yoldaş o. Madam Merle'e bayılıyorum," dedi Ralph Touchett, basitçe.

"Çok iğrençsiniz efendim!" diye bağırdı Isabel. Sonra da ona, eşsiz arkadaşının onurunu zedeleyecek herhangi bir şey bilip bilmediğini sordu.

"Kesinlikle hiçbir şey. Tam da bunu kastettiğimi görmüyor musun? Başka herkesin karakteri üzerinde küçük bir kara leke bulabilirsin; eğer bir gün bunu yapmaya yarım saat ayırırsam, seninkinde de bir tane bulacağımdan kuşkum yok. Benimkine gelince, bir leopar kadar benekliyim, tabii. Ama Madam Merle'ünkinde hiçbir şey yok, hiçbir şey!"

"Ben de aynen böyle düşünüyorum!" dedi Isabel, başını arkaya atarak. "Onu bu yüzden o kadar seviyorum."

"Tanıman için mükemmel bir insan o. Dünyayı görmek istediğine göre, daha iyi bir rehberin olamazdı."

"Bununla onun dünyayı iyi tanıdığını kastediyorsun, herhalde?"

"Dünyayı iyi tanıdığını mı? Hayır," dedi Ralph, "o dünyanın ta kendisi!"

Ralph'ın Madam Merle'e bayıldığını söylemesi, Isabel'in o an için inanmayı kafasına koyduğu gibi, ince bir kötü niyet

değildi, kesinlikle. Ralph Touchett eline her fırsat geçtiğinde eğlenmeye bakardı ve cilalanmış bir mükemmellikte sosyal erdemler barındıran bir kadının arkadaşlığında çok şey bulabiliyor olmasaydı, kendini affetmezdi. Derinde yatan sempatiler ve antipatiler vardır; ve madam Merle'e tanıdığı zihinsel adalete rağmen, onun annesinin evinde bulunmaması, hayatının anlamsız görünmesine neden olmazdı. Ama Ralph Touchett takdir etmeyi öğrenmişti ve böyle bir yetenek için, Madam Merle'ün sofra sohbetlerinden daha iyi bir uygulama alanı olamazdı. Onunla bol bol sohbet ediyor, ona bariz bir kibarlıkla davranıyor, onun kendisinin bile aşamayacağı bir uygunlukla, onunla ilgileniyor ya da onu kendi haline bırakıyordu. Neredeyse ona acıdığı anlar oluyordu; gariptir ki bunlar, nezaketini en az sergilediği anlardı. Onun bir zamanlar büyük emelleri olduğundan ve görünürde başarmış olduklarının, o emellerin çok aşağısında kaldığından emindi. Kendini mükemmel bir antrenmana sokmuş, ama ödüllerin hiçbirini kazanamamıştı. Daima basit Madam Merle'dü o, İsviçreli bir *négociant**'ın dul karısı, küçük bir geliri ve geniş bir çevresi olan, birçok zaman insanların evlerinde kalan ve herkesçe sevilen birisi. Bu pozisyonla, Ralph'ın onun çeşitli zamanlarda göz koymuş olduğunu canlılıkla hayal edebildiği yarım düzine kadar başka pozisyon arasındaki tezatta trajik bir unsur vardı. Annesi Ralph'ın bu uysal misafirleriyle çok iyi geçindiğini sanıyordu; Bayan Touchett'ın anlayışına göre, yapay davranış kuramlarıyla bu kadar büyük ölçüde uğraşan iki insanın birçok ortak noktası olurdu. Ralph muhalefetle karşılaşmadan kuzinini kendine saklayamayacağına uzun zaman önce karar vermiş olduğundan, Isabel'in Madam Merle'le olan yakınlığına çok kafa yormuştu; ve genel olarak bunu felsefi bir toleransla karşılıyordu. Bu işin kendi kendine hallolacağına, sonsuza kadar sürmeyeceğine inanıyordu. Bu üstün insanların ikisi de diğerini sandığı kadar

* (Fr.) Tüccar. (ç.n.)

iyi tanımıyordu ve her biri bazı şeyleri keşfettiği zaman, bir kopma değilse de, bir gevşeme olacaktı. Bu arada, daha yaşlı olan hanımefendinin sohbetinin, genç olanı için bir avantaj olduğunu kabul etmeye gayet hazırdı; onun öğreneceği çok şey vardı ve Madam Merle'ün bunları ona, gençlerin başka bazı öğretmenlerinden daha iyi öğreteceği kuşkusuzdu. Isabel'in zarar görmesi pek muhtemel değildi.

Yirmi Dördüncü Bölüm

Isabel'in kısa bir süre sonra Bay Osmond'un tepe üstündeki evine yaptığı ziyaretten ona nasıl bir zarar gelebileceğini görmek zor olurdu, elbette. O günkü ortamdan daha hoş bir şey olamazdı... İtalyan ilkbaharının en olgun döneminde, yumuşak bir mayıs öğlen sonrası. İki hanım Roma Kapısı'ndan çıktılar, o büyük kapının güzel, düzgün kemerini taçlandıran ve onu çıplak bir biçimde etkileyici kılan muazzam, siyah üst yapının altından geçtiler, çiçek açmış meyve ağaçlarının zengince üzerine sarktığı ve parfümlerini yaydığı yüksek duvarlı, dar sokaklardan kıvrılarak yol aldılar; nihayet, bir kısmında Bay Osmond'un ikamet ettiği villanın uzun, kahverengi duvarının başlıca kenarını ya da en azından en gösterişli kenarını oluşturduğu, çarpık biçimli, küçük banliyö meydanına ulaştılar. Isabel arkadaşıyla birlikte geniş, yüksek bir iç bahçeden geçti; burada, altta berrak bir gölge uzanıyor ve üstte birbirine bakan hafif kemerli bir çift galeri, narin sütunlarında ve onları donatan çiçekli bitkilerde yukarıdaki güneş ışığını yakalıyordu. Bu yerde biraz haşin bir şeyler vardı; nasıl oluyorsa, sanki bir kez içine girdiğinizde, dışarı çıkmak kolay olmazmış gibi görünüyordu. Ancak, Isabel için, şimdilik dışarı çıkmak gibi bir düşünce yoktu, tabii; yalnız ilerlemeyi düşünüyordu. Bay Osmond onu soğuk antrede karşıladı –mayıs ayında bile soğuktu burası– ve yol-

daşıyla ona, daha önce bize tanıtılmış olan daireye kadar yol gösterdi. Madam Merle öndeydi ve Isabel Bay Osmond'la konuşurak biraz oyalanırken, o teklifsizce ilerledi ve kabul salonunda oturmakta olan iki kişiyle selamlaştı. Bunlardan biri küçük Pansy'ydi ve Madam Merle ona bir öpücük kondurdu; diğeriyse Bay Osmond'un Isabel'e kız kardeşi Kontes Gemini olarak tanıştırdığı bir hanımefendiydi. "Ve bu da küçük kızım," dedi; "manastırdan yeni çıktı."

Pansy gösterişsiz bir beyaz elbise giymiş ve sarı saçları düzgün biçimde bir filenin içine yerleştirilmişti; ayağında sandalet tarzında bileklerinde bağlanmış terlikler vardı. Isabel'e manastır usulü küçük bir reverans yaptı ve sonra öpülmeye geldi. Kontes Gemini ayağa kalkmadan sadece başını eğdi; Isabel onun modaya uygun giyinen bir kadın olduğunu görebiliyordu. Zayıf ve esmerdi ve hiç güzel değildi; tropikal bir kuşu andıran yüz hatları vardı... uzun, gaga gibi bir burun, hızla hareket eden küçük gözler ve aşırı derecede geriye eğimli bir ağız ve çene. Ancak, çok insani ve kadınsı ifadesi sayesinde, yüzü hiçbir şekilde sevimsiz değildi ve görünüşüne gelince, kendini tanıdığı ve niteliklerinden en iyi şekilde yararlandığı aşikârdı. Saç tuvaletinin yumuşak parlaklığında, parıldayan kuş tüylerinin görünümü vardı ve tavırları, ince dallara tüneyen bir yaratığınkiler gibi hafif ve aniydi. Çok belirgin bir üslubu vardı onun; bu kadar üslup sahibi birisini hiç tanımamış olan Isabel, Kontes Gemini'yi derhal dünyanın en yapmacıklı kadını olarak sınıflandırdı. Ralph'ın onu bir tanıdık olarak tavsiye etmemiş olduğunu hatırladı; ama rastgele bakıldığında, Kontes'in herhangi bir ahlaki bozukluk görünümü arz etmediğini kabul etmeye hazırdı. Onun Isabel'i selamlayışından daha nazik ve daha masum bir şey olamazdı.

"Buraya yalnız senin burada olacağını bildiğim için geldiğimi söylediğim zaman, seni gördüğüme sevindiğime inanacaksın. Gelip ağabeyimi görmüyorum ben... onun gelip

beni görmesini sağlıyorum. Onun bu tepesi çekilmez bir şey... ne akla hizmet ediyor, bilmiyorum. Gerçekten, Osmond, bir gün atlarımın mahvına sebep olacaksın; eğer onlara bir zarar gelirse, bana başka bir çift vermek zorunda kalacaksın. Bugün nefes nefese kaldıklarını duydum; seni temin ederim ki duydum bunu. İnsan arabada otururken atlarının nefes nefese kaldıklarını duymak çok tatsız oluyor; o ses yüzünden, olmaları gerektiği gibi olmadıkları hissine de kapılıyor. Ama her zaman iyi atlarım olmuştur; başka neyim eksik olmuş olursa olsun, bunu daima başarmışımdır. Kocam pek bir şey bilmez, ama atın iyisini biliyor sanırım. İtalyanlar genellikle bilmezler, ama kocam, zayıf bilgisine göre, İngiliz olan her şeye meraklıdır. Atların İngiliz... dolayısıyla mahvolmaları daha da yazık olur. Sana söylemeliyim ki," diye devam etti, doğrudan doğruya Isabel'e hitap ederek, "Osmond beni pek sık davet etmez; burada olmamdan hoşlanmıyor sanırım. Bugün gelmek tamamen kendi fikrimdi. Yeni insanlar görmekten hoşlanıyorum ve senin çok yeni olduğundan eminim. Ama orada oturma; o koltuk göründüğü gibi değil. Burada oturacak bazı çok iyi yerler var, ama bazı dehşetler de var."

Bu sözler çeşitli kesik hareketler ve bakışlarla, büyük ölçüde iyi huyluluk ifade etmesine rağmen, tatlı olmaktan ziyade tiz olan bir ses tonuyla telaffuz edilmişti.

"Burada olmandan hoşlanmıyor muyum, canım?" dedi ağabeyi. "Sen çok değerlisin, kuşkusuz."

"Hiçbir yerde bir dehşet görmüyorum," diye beyan etti Isabel, etrafına bakınarak. "Buradaki her şey bana çok güzel görünüyor."

"Birkaç iyi eşyam var," diye mırıldandı Bay Osmond; "aslında çok kötü olan hiçbir eşyam yok. Ama istediğim şeyler yok bende."

Gülümseyerek ve etrafa göz atarak, biraz acemi bir havayla öylece durdu; tavrı, kayıtsızlığın ve manidarlığın tu-

haf bir karışımıydı. Hiçbir şeyin fazla önemi olmadığını ima edermiş gibiydi. Isabel hızlı bir tümevarım yaptı: Tam bir sadelik onun ailesinin alametifarikası değildi. Düzgün beyaz elbisesi, küçük, itaatkâr yüzü ve önünde kenetlenmiş elleriyle, rahibin elinden ilk şaraplı ekmeğini yemek üzereymiş gibi orada duran, manastırdan gelmiş küçük kız bile... Bay Osmond'un minicik kızı bile tamamen yapmacıksız olmayan bir tür cilaya sahipti.

"Uffizi'den ve Pitti'den birkaç şey isterdin... isteyeceğin şeyler onlar," dedi Madam Merle.

"Zavallı Osmond, eski perdeleri ve haçlarıyla!" diye bağırdı Kontes Gemini; ağabeyine yalnız soyadıyla hitap ediyormuş gibiydi. Nidasının belli bir hedefi yoktu; bunu seslendirirken Isabel'e gülümsedi ve onu tepeden tırnağa süzdü.

Ağabeyi onu duymamıştı; Isabel'e ne söyleyebileceğini düşünüyor gibiydi. "Biraz çay almaz mısınız?.. Çok yorulmuş olmalısınız," demeyi akıl etti nihayet.

"Hayır, aslında yorulmadım; beni yoracak ne yaptım ki?" Isabel çok açıksözlü ve iddiasız olma ihtiyacı duyuyordu; havada, edindiği genel intibada, ne olduğunu bilemese de, onu kendini gösterme eğiliminden yoksun bırakan bir şey vardı. O yer, o durum, insanların o bileşimi, yüzeyde yatandan daha fazla bir anlam taşıyordu; anlamaya çalışacaktı... sadece zarif, beylik sözler sarf etmeyecekti. Zavallı Isabel, böyle bir durumda birçok kadının gözleminin işleyişini örtmek için zarif, beylik sözler sarf edeceğinin belki de farkında değildi. İtiraf etmek gerekir ki, gururu bir nebze korkuya kapılmıştı. Kendisinden ilgi uyandıran sözlerle bahsedildiğini duymuş olduğu ve seçkin görünebileceği aşikâr olan bir erkek onu, müsrifçe lütuf göstermeyen bir genç hanımı, evine davet etmişti. Şimdi gelmiş olduğuna göre, onu ağırlamanın yükü doğal olarak bu beyefendinin omuzlarındaydı: Bay Osmond'un bu yükü beklenebileceği kadar halinden memnun bir şekilde taşımadığını algılamak, Isabel'i daha az göz-

lemci ve korkarım ki şimdilik daha hoşgörülü kılmıyordu. Onun kendi kendisine, "Bu kadınları buraya davet etmekle ne aptallık etmişim!" dediğini hayal edebiliyordu.

"Eğer sana bütün biblolarını gösterir ve her biri hakkında bir nutuk çekerse, eve gittiğinde yorulmuş olacaksın," dedi Kontes Gemini.

"Bundan korkmuyorum; ama yorulmuş olsam da, en azından bir şeyler öğrenmiş olurum."

"Pek az bir şey, tahminimce. Ama kız kardeşim herhangi bir şey öğrenmekten fena halde korkuyor," dedi Bay Osmond.

"Ah, bunu itiraf ediyorum; ben başka bir şey öğrenmek istemiyorum... zaten yeterinden fazlasını biliyorum. Ne kadar çok bilirseniz, o kadar mutsuz oluyorsunuz."

"Tahsilini bitirmemiş olan Pansy'nin önünde bilgiyi aşağılamamalısınız," diye müdahale etti Madam Merle, bir gülümsemeyle.

"Pansy'ye hiçbir zaman zarar gelmez," dedi çocuğun babası. "Pansy küçük bir manastır çiçeği."

"Ah, manastırlar, manastırlar!" diye haykırdı Kontes, keskin bir kahkahayla. "Bana manastırlardan bahsedin. Orada her şeyi öğrenebilirsiniz; ben de bir manastır çiçeğiyim. İyi olduğumu iddia etmiyorum, ama rahibeler ediyor. Ne demek istediğimi anlıyor musun?" diye devam etti, Isabel'e başvurarak.

Isabel anladığından emin değildi ve tartışma takip etmekte çok başarısız olduğu cevabını verdi. Bunun üzerine Kontes kendisinin de tartışmalardan nefret ettiğini, ama bunun ağabeyinin zevki olduğunu... onun daima tartıştığını beyan etti. "Bana göre," dedi, "insan bir şeyi sevmeli ya da sevmemeli; tabii, insan her şeyi sevemez. Ama etraflıca düşünmeye kalkışmamalı... bunun seni nereye götürebileceğini hiçbir zaman bilemezsin. Kötü sebepleri olabilen bazı çok iyi duygular vardır; bilmez misin? Hem sonra bazen de iyi se-

bepleri olan çok kötü duygular vardır. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Sebeplere hiç önem vermem, ama istediğim şeyi bilirim."

"Eh, önemli olan da bu," dedi Isabel, gülümseyerek; ama bu hafifçe seğirten şahsiyetle tanışıklığının zihinsel sükûnete yol açmayacağından kuşkulanıyordu. Eğer Kontes tartışmaya itiraz ediyorduysa, o anda Isabel'in de bunu hiç canı çekmiyordu ve Pansy'ye elini uzattı, böyle bir hareketin onu bir görüş ayrılığını itiraf eden hiçbir taahhüt altına sokmadığına dair hoş bir duyguyla. Görünüşe göre, Gilbert Osmond kız kardeşinin tarzı hakkında oldukça umutsuz bir görüşe varmıştı ve sohbeti başka bir konuya çevirdi. Biraz sonra, bir an için Isabel'in elini tutmuş olan kızının öteki tarafında oturdu; ama sonunda onu koltuğundan kaldırıp dizleri arasında durdurttu ve kolunu kızın küçük beline dolayarak onu kendine yasladı. Çocuk herhangi bir niyet taşımıyormuş, ama bir çekimin farkındaymış gibi görünen sakin, tarafsız bir bakışla gözlerini Isabel'e dikti. Bay Osmond birçok şeyden söz ediyordu; Madam Merle onun istediği zaman hoş olabildiğini söylemişti ve bugün, bir süre geçtikten sonra, yalnız istemekle kalmayıp, buna azmetmiş gibiydi. Madam Merle ve Kontes Gemini onlardan biraz uzakta oturuyor, birbirlerini rahat davranacak kadar iyi tanıyan insanların zahmetsiz tavrıyla sohbet ediyorlardı; Isabel ara sıra Kontes'in abartılı bir şeyler söylediğini duyuyordu. Bay Osmond Floransa'dan, İtalya'dan, bu ülkede yaşamanın hazzından ve böyle bir hazzı azaltan şeylerden söz ediyordu. Hem memnuniyetler hem de sakıncalar vardı; sakıncaların sayısı oldukça fazlaydı; yabancılar İtalya'ya pembe gözlüklerle bakma eğilimindeydi. Eğer insan sakin bir hayat sürmeye ve olayları olduğu gibi kabul etmeye razıysa, genel olarak başka ülkelerden daha iyiydi burası. Bazen çok sıkıcı oluyordu, ama en çok güzelliği barındıran ülkede yaşamanın avantajları vardı. İnsanın ancak İtalya'da edinebileceği

bazı izlenimler vardı. Başka bazı izlenimleriyse burada hiç edinemiyordunuz ve edindiğiniz bazı izlenimler de çok kötü oluyordu. Ama arada sırada nefis bir tane ediniyordunuz ve bu da her şeyi telafi ediyordu. İtalya'nın çok sayıda insanı bozmuş olduğunu düşünme eğilimindeydi; zaman zaman, burada hayatının daha küçük bir kısmını geçirmiş olsa, kendisinin de daha iyi bir adam olmuş olabileceğini düşünecek kadar akılsızdı. Burası insanları aylak, sanata özentili ve ikinci sınıf yapıyordu; İtalya'da geçirilen bir hayatta kuvvet verici hiçbir şey yoktu. İnsan akışın dışında kalıyordu; Fransızların dediği gibi, *dans le mouvement** olmuyordu; Paris'ten ve Londra'dan çok uzakta kalıyordu. "Fevkalade taşralıyız, sizi temin ederim," dedi Bay Osmond, "ve kendimin de uyacağı bir kilit olmayan bir anahtar kadar paslı olduğumun gayet farkındayım. Sizinle konuşmak pürüzlerimi biraz gideriyor... çok karmaşık bir kilit olduğundan şüphelendiğim zihninizi açabileceğimi iddia etmeye cüret ediyor değilim, elbette! Ama sizi üç defa bile görmeden, gidiyor olacaksınız ve ondan sonra belki de sizi hiç görmeyeceğim. İnsanların ziyaret ettiği bir ülkede yaşamak böyle bir şey işte. Hoş olmadıkları zaman durum yeterince kötü; hoş oldukları zamansa daha da kötü oluyor. Onlardan hoşlandığınızın farkına varır varmaz çıkıp gidiyorlar! Çok sık aldandım; artık bağ kurmayı, çekim hissetmeme izin vermeyi bıraktım. Kalmaya mı niyetlisiniz... yerleşmeye mi? Bu gerçekten çok rahat olurdu. Ah, evet, teyzeniz bir tür teminat; ona güvenilebileceğine inanıyorum. Ah, o eski bir Floransalı; kelime anlamıyla eski, demek istiyorum; modern bir yabancı değil. Medici'lerin çağdaşı o; Dominiken vaiz Savonarola'nın yakılışında bulunmuş olmalı ve ateşe bir avuç çalı çırpı atmış bile olabilir. Yüzü eski tablolardaki bazı yüzlere çok benziyor; çok ifadeli olması gereken, ama hemen her zaman aynı ifadeye sahip olan küçük, kuru, belirgin yüzler.

(Fr.) Son gelişmelerden haberdar. (ç.n.)

Hatta Ghirlandaio'nun bir freskinde onun portresini gösterebilirim size. Umarım teyzeniz hakkında böyle konuşmama bir itirazınız yoktur, ha? Olmadığını düşünüyorum. Bunun daha da kötü olduğunu düşünüyorsunuz, belki. Sizi temin ederim, ne ona ne de size karşı hiçbir saygısızlık yok bunda. Bayan Touchett'a özellikle hayranımdır, biliyor musunuz?"

Isabel'in ev sahibi onu bu biraz mahrem tarzda eğlendirmeye gayret ederken, Isabel zaman zaman Madam Merle'e bakıyordu; o ise bu defa kahramanımızın avantajlı göründüğüne dair hiçbir uygunsuz ima barındırmayan kayıtsız bir gülümsemeyle karşılık veriyordu. Madam Merle bir süre sonra Kontes Gemini'ye bahçeye çıkmayı teklif etti ve Kontes ayağa kalkıp yumuşak tüylerini silkerek bir hışırtıyla kapıya doğru yürüdü.

"Zavallı Bayan Archer!" diye bağırdı, öteki grubu manidar bir merhametle gözden geçirerek. "Cidden aileye girdi."

"Bayan Archer'ın senin ait olduğun bir aileye karşı sempatiden başka bir şey hissedemeyeceği kesin," diye cevap verdi Bay Osmond, biraz alaycı bir tonu olmasına rağmen, aksi olmayan bir kahkahayla.

"Bununla ne kastettiğini anlamıyorum! Bende senin ona söylediklerinden başka bir kötülük görmeyeceğine eminim. Ben onun söylediğinden daha iyi bir insanım, Bayan Archer," diye devam etti Kontes. "Sadece biraz hafifim. Yalnız bunu mu söyledi? Eh, o zaman onun keyfini yerine getiriyorsun. En sevdiği konulardan birini açtı mı? Seni uyarıyorum, *à fond** ele aldığı iki üç tane var. O durumda boneni çıkarsan iyi olur."

Ayağa kalkmış olan Isabel, "Bay Osmond'un en sevdiği konuların ne olduğunu bildiğimi sanmıyorum," dedi.

Kontes parmak uçlarını birbirine yapıştırdığı elini alnına bastırarak bir an için yoğun bir derin derin düşünme pozu takındı.

(Fr.) Derinlemesine. (ç.n.)

"Sana şimdi söyleyeceğim," diye cevap verdi. "Biri Machiavelli, öteki Vittoria Colonna, bir sonraki de Metastasio."

"Ah," dedi Madam Merle, Kontes Gemini'nin yolunu bahçeye yönlendirmek istermiş gibi koluna girerek, "Bay Osmond benimle asla o kadar tarih konuşmuyor."

"Ah, sen," diye cevap verdi Kontes, uzaklaşırlarken, "sen kendin Machiavelli'sin... kendin Vittoria Colonna'sın!"

"Bundan sonra da zavallı Madam Merle'ün Metastasio olduğunu duyacağız!" diye mırıldandı Gilbert Osmond, küçük, melankolik bir gülümsemeyle.

Isabel, kendilerinin da bahçeye çıkacağını farz ederek ayağa kalkmıştı; ama Bay Osmond, elleri ceketinin ceplerinde, odadan ayrılmaya hiçbir eğilim göstermeden öylece duruyordu ve şimdi kolunu onun koluna kenetlemiş olan kızı ona sımsıkı tutunuyor ve yukarıya, yüzüne bakıyor, gözleri onun yüzünden Isabel'inkine kayıyordu. Isabel dile getirmediği bir hoşnutlukla hareketlerinin yönetilmesini bekledi; Bay Osmond'un sohbetinden, arkadaşlığından hoşlanmıştı; eğlendirildiğini hissediyordu. Muazzam odanın açık kapılarından, Madam Merle'le Kontes'in bahçenin derin çimenlerinde yürüdüklerini gördü; sonra döndü ve gözlerini etrafına serpiştirilmiş olan eşyalarda dolaştırdı. Ev sahibinin ona hazinelerini göstermesi konusunda anlaşılmıştı; onun bütün tabloları ve dolapları birer hazine gibi görünüyordu. Biraz sonra Isabel daha iyi görmek için tablolardan birine doğru gitti; ama tam bu sırada Bay Osmond aniden ona şöyle dedi:

"Bayan Archer, kız kardeşim hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Isabel büyük bir şaşkınlıkla döndü.

"Ah, bana bunu sormayın... kız kardeşinizi çok az gördüm."

"Evet, onu çok az gördünüz; ama görülecek fazla bir şeyi de olmadığını gözlemlemiş olmalısınız. Ailemizin havası hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye devam etti Osmond,

gülümseyerek. "Taze, önyargısız bir zihne nasıl geldiğini bilmek isterim. Ne diyeceğinizi biliyorum... onu yeterince gözlemlememiş olduğunuzu söyleyeceksiniz. Tabii sadece bir göz attınız. Ama gelecekte, eğer fırsat bulursanız, şöyle bir dikkat edin. Bazen oldukça kötü bir yola girmiş olduğumuzu düşünüyorum, sorumluluklarımız ve bağlarımız olmadan, bizi bir arada tutacak ve ayakta kalmamızı sağlayacak hiçbir şey olmadan burada, bize ait olmayan şeylerin ve insanların arasında yaşayıp durarak; yabancılarla evlenerek, suni zevkler oluşturarak, doğal misyonumuzla oyunlar oynayarak. Gerçi ekleyeyim ki, bunu kız kardeşimden çok daha fazla, kendim için söylüyorum. O çok iyi bir kadın... göründüğünden daha iyi. Biraz mutsuz ve çok ciddi bir yaradılışı olmadığı için, bunu trajik bir biçimde göstermeye yönelmiyor; bunun yerine komik bir biçimde gösteriyor. Berbat bir kocası var, gerçi ondan en iyi şekilde yararlandığından emin değilim. Ancak, berbat bir koca sıkıntılı bir şeydir. Madam Merle ona mükemmel tavsiyelerde bulunuyor, ama lisan öğrenmesi için bir çocuğa sözlük vermeye benziyor bu, büyük ölçüde. Çocuk sözcüklerin anlamını bulabilir, ama onları bir araya getiremez. Kız kardeşimin dilbilgisine ihtiyacı var, ama ne yazık ki dilbilgisi kurallarına uyacak bir insan değil o. Bu ayrıntılarla canınızı sıktığım için beni bağışlayın; kız kardeşim aileye girmiş olduğunuzu söylemekte çok haklıydı. O tabloyu indireyim; daha fazla ışık lazım size."

Tabloyu indirdi, pencereye doğru taşıdı, onun hakkında bazı tuhaf hususlardan söz etti. Isabel diğer sanat eserlerine baktı ve Bay Osmond ona, bir yaz öğlen sonrasında ziyarete gelmiş bir genç hanım için en münasip görünebilecek ek bilgiler verdi. Onun tabloları, oymaları ve duvar halıları ilginçti; ama bir süre sonra Isabel bunların sahibinin daha da ilginç olduğunun farkına vardı. Şimdiye kadar gördüğü hiç kimseye benzemiyordu o; tanıdığı insanların çoğu altı civarında örnek içeren gruplara ayrılabilirdi. Bunun bir

iki istisnası vardı; mesela Lydia Teyze'sini içerecek bir grup düşünemiyordu. Nispeten orijinal olan başka insanlar da vardı –nezaketen orijinal denebilecek insanlar– Bay Goodwood gibi, kuzeni Ralph gibi, Henrietta Stackpole gibi, Lort Warburton gibi, Madam Merle gibi. Ama temelde, onlara dikkatle bakıldığında, bu bireyler zihninde önceden mevcut olan tiplere mensuptu. Zihninde Bay Osmond'a doğal bir yer sunan hiçbir sınıf yoktu... o kendi başına bir örnekti. Isabel bütün bunları o zaman düşünmedi; ama bunları hissetti ve daha sonra belirgin bir hale geldiler. O an için sadece Bay Osmond'un nadir olmanın ilginçliğine sahip olduğunu düşündü. Onu seçkin hale getiren, söyledikleri ve yaptıklarından ziyade kendine sakladıklarıydı; alışılmış usullerden çarpıcı sapmalara kapılmıyordu o; eksantrik olmadan orijinal olan bir insandı. Isabel bu kadar mükemmel nitelikte bir insanla hiç tanışmamıştı. Bu özellik başlangıç olarak fiziksel di ve onun manevi yönüne de uzanıyordu. Gür, narin saçları, abartılı ve sanki rötuş yapılmış yüz hatları, kaba olmadan olgun olan pürüzsüz cildi, hatta sakalının düzgün bir şekilde uzayışı ve tek bir parmağının hareketinin bile ifadeli bir jest etkisi bırakmasını sağlayan o hafif, düzgün, ince yapısı... bu kişisel noktalar gözlemci genç hanımımıza olağanüstü bir duyarlılığın işaretleriymiş gibi geldi. O titizdi ve eleştirel bakıyordu, elbette; muhtemelen sinirliydi de. Duyarlılığı ona hükmetmiş, belki de fazla hükmetmişti; onu amiyane dertlere karşı sabırsız yapmış ve kişisellikten uzak, sakin bir biçimde, sanatı, güzelliği ve tarihi düşünerek kendi başına yaşamaya sevk etmişti. Her şeyde beğenisine, belki de yalnız beğenisine danışmıştı; onu başka herkesten o kadar farklı kılan buydu. Ralph'ta da biraz bu nitelik vardı, bu, hayatın bir uzmanlık meselesi olduğunu düşünme görüntüsü; ama Ralph'ta bu bir anomali, bir tür komik fazlalıktı; oysa Bay Osmond'da temel ilkeydi ve her şey onunla ahenk içindeydi.

Isabel Bay Osmond'u tam manasıyla anlamaktan uzaktı, elbette; onun anlamı her zaman aşikâr değildi. Fevkalade taşralı olduğunu söylerken ne kastettiğini anlamak zordu, mesela... Isabel'in farz ettiğinin tam olarak zıddıydı bu tanım. Onu şaşırtmak niyetiyle söylenmiş zararsız bir paradoks muydu? Yoksa yüksek kültürün son inceliği miydi? Isabel zaman içinde öğreneceğine güveniyordu; öğrenmek çok ilginç olacaktı. Eğer Bay Osmond taşralıysa, başkentin özellikleri neydi ki, Tanrı aşkına? Isabel, ev sahibinin utangaç bir şahsiyet olduğunu algılamış olmasına rağmen, kendine bu soruyu sorabiliyordu; çünkü onunki gibi bir utangaçlık – hassas sinirlerin ve ince algıların utangaçlığı– en mükemmel görgüyle tamamen tutarlıydı. Hatta neredeyse üstün niteliklerin kanıtıydı. Bay Osmond yüzeysel bir mizacın akıcılığıyla çene çalan ve dedikodu yapan, rahat bir özgüvene sahip bir adam değildi; başkalarına karşı olduğu gibi, kendine karşı da eleştireldi ve başkalarını hoş bulmak için onlardan çok şey talep ettiğinden, muhtemelen kendi sunduklarına da oldukça ironili bir gözle bakıyordu: Üstelik kaba bir biçimde kendini beğenmiş olmadığının da kanıtıydı bu. Eğer utangaç olmasaydı, utangaçlığını yenmek için o kademeli, incelikli, başarılı çabayı göstermezdi ve Isabel onun bugünkü sohbetinde hem kendisini hoşnut eden şeyleri hem de şaşırtan şeyleri buna borçlu olduğunu hissediyordu. Aniden ona Kontes Gemini hakkında ne düşündüğünü sormuştu... kuşkusuz duygularıyla ilgilendiğinin kanıtıydı bu; kendi kız kardeşi hakkındaki bilgisine yardımcı olmak için olamazdı, herhalde. Bu kadar ilgili olması, araştırıcı bir zihni gösteriyordu; ama kardeşlik duygularını merakı uğruna feda etmesi biraz garipti. Yapmış olduğu en eksantrik şeydi bu.

Isabel'in kabul edildiği odanın ötesinde, pitoresk objelerle aynı derecede dolu olan iki oda daha vardı ve Isabel bu odalarda çeyrek saat geçirdi. Her şey çok ilginç ve değerliy-

di ve Bay Osmond, hâlâ küçük kızını elinden tutarak Isabel'i bir güzel parçadan diğerine götürürken *ciceroni**'nin en naziği olmaya devam etti. Nezaketi, onun kendisi için neden bu kadar zahmete girdiğini merak eden genç hanımımızı neredeyse şaşırtıyordu ve sonunda, kendisine tanıtılan güzelliklerin ve bilginin birikimiyle bunaldı. Şimdilik bu kadarı yeterdi; onun söylediklerine dikkat etmeyi bırakmıştı; ona dikkatli gözlerle bakıyor, ama anlattıklarını düşünmüyordu. O muhtemelen Isabel'i olduğundan daha zeki sanıyordu; Madam Merle ona böyle söylemiş olmalıydı; bu da çok yazıktı, çünkü sonunda mutlaka gerçeği öğrenecekti ve o zaman belki de Isabel'in gerçek zekâsı bile onun hatasıyla barışmasını sağlamayacaktı. Isabel'in yorgunluğunun bir kısmı da, Madam Merle'ün Bay Osmond'a anlattığına inandığı kadar zeki görünme çabasından ve –cehaletini değil; ona bu derecede aldırmıyordu– algılamasının olası kabalığını ifşa etme korkusundan ileri geliyordu (Isabel'de hemen hemen hiç görülmeyen bir şeydi bu korku). Üstün bir derecede aydınlanmış olan ev sahibinin, beğenmemesi gerektiğini düşüneceği bir şey için beğeni ifade etmek ya da hakikaten iyi yetişmiş bir zihnin önünde duraklayacağı bir şeyi geçip gitmek canını sıkardı. Dolayısıyla, söylediklerine, fark ettiklerine ve etmediklerine çok dikkat ediyordu... Daha önce hiç etmediği kadar.

Çayın servis edilmiş olduğu ilk odaya döndüler; ama diğer iki hanımefendi hâlâ terasta olduklarından ve Isabel buranın en önemli üstünlüğünü oluşturan manzarayla henüz tanıştırılmamış olduğundan, Bay Osmond daha fazla gecikmeden onun adımlarını bahçeye yönlendirdi. Madam Merle ve Kontes dışarıya koltuk getirtmişlerdi ve bu akşamüzeri çok güzel olduğundan, Kontes çaylarını açık havada içmeyi teklif etti. Dolayısıyla, Pansy hizmetçiye tepsiyi dışarıya getirmesini söylemeye gönderildi. Güneş alçalmış, altın sarısı ışık

(İt.) Turist rehberleri. (Tek. cicerone.) (ç.n.)

daha derin bir tona bürünmüştü; dağlarda ve aşağılarında uzanan ovada, küme halindeki mor gölgeler hâlâ güneş almakta olan yerler kadar zengince parlıyordu. Manzaranın olağanüstü bir cazibesi vardı. Hava neredeyse kasvet verecek biçimde durgundu ve bahçeyi andıran ekinleri ve siluetinin asaleti, kaynaşan vadisi ve kenarları narin nakışlı tepeleri, tuhaf bir şekilde insani görünen tek tük yerleşim yerleriyle manzaranın bu büyük enginliği orada, harikulade bir ahenk içinde ve klasik bir zarafetle uzanıyordu.

"O kadar memnun görünüyorsunuz ki, buraya tekrar geleceğinize güvenebileceğimi sanıyorum," dedi Bay Osmond, yoldaşını terasın köşelerinden birine götürürken.

"Tekrar geleceğim, elbette," diye cevap verdi Isabel, "İtalya'da yaşamanın kötü olduğuna dair söylediklerinize rağmen. İnsanın doğal misyonu hakkında ne demiştiniz? Floransa'da yerleşecek olursam, doğal misyonumdan feragat eder miyim, acaba?"

"Bir kadının doğal misyonu, en çok takdir edildiği yerde olmaktır."

"Mesele, bunun neresi olduğunu keşfetmek."

"Çok doğru... bir kadın bunu araştırırken çoğunlukla çok zaman harcar. İnsanlar bunu ona açıkça ifade etmelidir."

"Böyle bir meselenin bana çok açıkça ifade edilmesi gerekecektir," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Her halükârda, buraya yerleşmekten bahsettiğinizi duyduğuma sevindim. Madam Merle bana sizin oldukça gezgin bir yaradılışta olduğunuz fikrini vermişti. Dünyayı dolaşmak gibi bir planınız olduğundan söz ettiğini düşündüm."

"Planlarımdan biraz utanıyorum; her gün yeni bir tane yapıyorum."

"Neden utanasınız, anlamıyorum; en büyük zevk bu."

"Havai görünüyor, galiba," dedi Isabel. "İnsan bir şeyi çok düşünüp taşınarak seçmeli ve ona sadık kalmalı."

"O kurala göre, ben havai davranmadım, o halde."

"Hiç plan yapmadınız mı?"

"Evet, yıllar önce bir tane yaptım ve bugün de ona uygun davranıyorum."

"Çok hoş bir plan olmalı," dedi Isabel.

"Çok basitti. Mümkün olduğu kadar sessiz olmaktı."

"Sessiz mi?" diye sordu kız.

"Endişelenmemek... çabalamamak ve mücadele etmemek. Teslim olmak. Azla yetinmek." Bay Osmond bu cümleleri, arada küçük duraksamalarla, ağır ağır telaffuz etti; zeki gözleri bir şey itiraf etmeye hazırlanmış bir adamın bilinçli bakışıyla Isabel'in gözlerine dikilmişti.

"Buna basit mi diyorsunuz?" diye sordu Isabel, yumuşak bir kahkahayla.

"Evet, çünkü olumsuz bir şey."

"Hayatınız olumsuz mu oldu?"

"İsterseniz olumlu deyin. Ancak, benim kayıtsızlığımı olumladı. Doğal kayıtsızlığımı değil, dikkat edin... bende böyle bir şey yoktu. Ama etraflıca düşünülmüş, kasıtlı feragatimi."

Isabel onu anlayamıyordu; şaka yapıp yapmadığı soru işaretiydi. Ona içinde büyük bir keturnluk kaynağı varmış gibi gelen bir adam neden birdenbire bu kadar açılmaya karar versin? Ancak, bu onun bileceği işti ve açtığı sırlar ilginçti. "Niye feragat ettiğinizi anlamıyorum?" dedi Isabel, az sonra.

"Çünkü hiçbir şey yapamazdım. Hiçbir başarı beklentim yoktu, fakirdim ve deha sahibi bir adam değildim. Yeteneğim bile yoktu; hayatının erken bir safhasında kendimi ölçtüm. Sadece yaşayan en titiz genç beyefendiydim. Dünyada gıpta ettiğim iki üç insan vardı... mesela Rus çarı ve Osmanlı sultanı! Roma'daki papaya gıpta ettiğim anlar bile oldu... mazhar olduğu itibar için. O derecede itibar görmek beni çok sevindirirdi; ama bu olamayacağına göre, daha az bir

şeyi arzu etmedim ve şeref peşine düşmemeye karar verdim. Bir beyefendi her zaman kendine itibar edebilir ve neyse ki, ben bir beyefendiydim. İtalya'da hiçbir şey yapamazdım... bir İtalyan vatanseveri bile olamazdım. Bunu yapmak için, ülkeden ayrılmam gerekecekti; ve ondan ayrılamayacak kadar seviyordum onu. Böylece burada, bahsettiğim o sessiz plana uygun bir şekilde çok seneler geçirdim. Hiç de mutsuz olmadım. Hiçbir şeye aldırış etmemiş olduğumu söylemek istemiyorum; ama aldırış ettiğim şeyler belirli şeyler oldu... sınırlı şeyler. Hayatının olayları kendimden başka hiç kimse tarafından kesinlikle algılanmadı; eski, gümüş bir haçı kelepir fiyata satın alışım (hiçbir şeyi asla pahalıya almadım, tabii) ya da bir sefer yaptığım gibi, ilham gelmiş bir budala tarafından üzeri sıvanmış bir panoda Correggio'nun bir eskizini keşfedişim!"

Eğer Isabel buna tam olarak inanmış olsaydı, Bay Osmond'un kariyerinin oldukça kuru bir beyanı olurdu bu; ama hayal gücü, noksan olmadığına emin olduğu insani unsuru sağladı. Onun hayatı başka hayatlarla itiraf ettiğinden daha fazla birleşmişti, muhakkak; onun bu konuya girmesini bekleyemezdi, tabii. Şimdilik daha fazla ifşaatı teşvik etmekten kaçındı; Bay Osmond'un ona her şeyi anlatmamış olduğunu ima etmek, şimdi davranmak istediğinden daha laubali ve daha düşüncesizce olurdu. Yeterince anlatmıştı, elbette. Ancak Isabel'in şu andaki eğilimi, onun bağımsızlığını korumakta gösterdiği başarı için büyük bir anlayış ifade etmekti. "Çok hoş bir hayat bu," dedi, "Correggio'dan başka her şeyden feragat etmek!"

"Ah, çok mutlu oldum; bir an için bile, olmadığımı ima ettiğimi sanmayın. İnsan mutlu değilse, kendi kabahatidir bu."

"Hep burada mı yaşadınız?"

"Hayır, hep değil. Uzun bir süre Napoli'de ve yıllarca Roma'da yaşadım. Ama epeyce bir zamandır buradayım.

Ancak, belki de değişmem, başka bir şey yapmam gerekecek. Artık yalnız kendimi düşünemem. Kızım büyüyor ve Correggio'ları ve haçları benim kadar önemsememesi çok mümkün. Onun için en iyi olan şeyi yapmam gerekecek."

"Evet, öyle yapın," dedi Isabel. "Öyle tatlı, küçük bir kız ki o."

"Ah," diye haykırdı Gilbert Osmond, duygulu bir sesle, "o cennetten çıkma küçük bir azize! Benim büyük mutluluğum!"

Yirmi Beşinci Bölüm

Biz onu takip etmeyi bıraktıktan sonra bir müddet daha sürdürülen bu oldukça mahrem diyalog sırasında, Madam Merle ve arkadaşı aralarındaki uzayan sessizliği bozarak söz teatisine başladılar. İfade edilmeyen bir beklenti içinde oturuyorlardı; bu hal, Madam Merle'den daha asabi bir yaradılışta olduğundan, sabırsızlığı kamufle etme sanatını o derece başarılı bir biçimde uygulayamayan Kontes Gemini'de özellikle belirgindi. Bu hanımların neyi beklediklerini anlamak kolay olmazdı ve belki kendi zihinlerinde de çok belirli değildi. Madam Merle, Osmond'un genç arkadaşlarını *tête-à-tête*'inden azat etmesini bekliyor, Kontes de Madam Merle beklediği için bekliyordu. Üstelik Kontes beklerken ihtilaflı bir şey söylemek için uygun zamanı buldu; son yirmi dakikadır farkında olduğu bir gereklilikti bu. Ağabeyi Isabel'le birlikte bahçenin sonuna doğru yürüdü ve Kontes bir süre gözleriyle bu çifti takip etti.

"Canım," dedi sonra Madam Merle'e, "seni tebrik etmezsem beni mazur göreceksin!"

"Seve seve; çünkü neden beni tebrik etmen gerektiğini hiç bilmiyorum."

"Bir hayli iyi olduğunu düşündüğün küçük bir planın var senin, değil mi?" Ve Kontes uzaklaşan çifte doğru başını salladı.

(Fr.) Baş başa görüşme. (ç.n.)

Madam Merle'ün gözleri aynı yöne döndü; sonra sakince komşusuna baktı. "Seni hiçbir zaman çok iyi anlamadığımı biliyorsun," diye cevap verdi, gülümseyerek.

"İstediğin zaman, hiç kimse senden daha iyi anlayamaz. Şu anda istemediğini görebiliyorum."

"Bana hiç kimsenin söylemediği şeyler söylüyorsun," dedi Madam Merle, ciddi ama buruk olmayan bir tavırla.

"Hoşuna gitmeyen şeyler, mi demek istiyorsun? Bazen Osmond öyle şeyler söylemiyor mu?"

"Ağabeyinin söylediklerinin bir anlamı var."

"Evet, bazen çok keskin bir anlam. Eğer onun kadar zeki olmadığımı kastediyorsan, bunu söylemenden dolayı acı çekeceğimi sanmamalısın. Ama beni anlaman çok daha iyi olacak."

"Neden o?" diye sordu Madam Merle; "ne fark edecek?"

"Eğer planını onaylamıyorsam, benim ona müdahale etmem tehlikesini takdir edebilmek için bunu bilmen gerekir."

Madam Merle bunda bir hakikat payı olabileceğini itiraf etmeye hazırmış gibi göründü; ama biraz sonra, "Beni olduğumdan daha hesapçı görüyorsun," dedi, usulca.

"Kötü gözle baktığım, hesapçılığın değil; yanlış hesap yapman. Bu vakada öyle yapmışsın."

"Bunu keşfetmek için kendin de geniş kapsamlı hesaplar yapmış olmalısın."

"Hayır, buna vaktim olmadı. Kızı yalnız bugün gördüm," dedi Kontes, "ve kanaatim birdenbire oluştu. Ondan çok hoşlandım."

"Ben de öyle," diye beyan etti Madam Merle.

"Bunu tuhaf bir biçimde gösteriyorsun."

"Elbette... ona seninle tanışma avantajını verdim."

"İşte bu belki de onun başına gelebilecek en iyi şey!" diye haykırdı Kontes, bir kahkahayla.

Madam Merle bir süre hiçbir şey söylemedi. Kontes'in tavrı küstahçaydı, ama bunun sükûnetini bozmasına izin vermedi; ve gözlerini Monte Morello'nun mor yamacına dikerek düşünceye daldı.

"Sevgili hanımefendi," dedi nihayet, "huzursuz olmamanı tavsiye ederim. Değindiğin mesele senden çok daha azimli üç insanı ilgilendiriyor."

"Üç insanı mı? Sen ve Osmond, tabii. Ama Bayan Archer da mı çok azimli?"

"En az bizim kadar."

"Eh, o halde," dedi Kontes neşeyle, "eğer onu, size karşı koymanın menfaatine olduğuna ikna edersem, bunu başarıyla yapacaktır!"

"Bize karşı koymak mı? Neden bu kadar kaba bir ifade kullanıyorsun? Zorlamaya maruz kalmayacak o."

"Bundan emin değilim. Siz her şeyi yapabilirsiniz, Osmond'la sen. Tek başına Osmond'u kastetmiyorum; tek başına seni de. Ama birlikte, tehlikelisiniz... kimyasal bir bileşim gibi."

"Bizi kendi halimize bıraksan iyi olur, o halde," dedi Madam Merle, gülümseyerek.

"Size dokunmak niyetinde değilim... Ama o kızla konuşacağım."

"Zavallı Amy'ciğim," diye mırıldandı Madam Merle, "sana ne oldu, anlamıyorum."

"Onunla ilgileniyorum... bana olan bu. Ondan hoşlandım."

Madam Merle bir an duraksadı. "Onun senden hoşlandığını sanmıyorum."

Kontes'in parlak, küçük gözleri büyüdü ve yüzü ekşidi. "Ah, gerçekten *tehlikelisin* sen," diye haykırdı, "tek başına bile!"

"Eğer onun senden hoşlanmasını istiyorsan, ona ağabeyini kötüleme," dedi Madam Merle.

"Onun ağabeyime âşık olduğu iddia etmiyorsun, herhalde... iki görüşmede."

Madam Merle bir süre Isabel'e ve evin efendisine baktı. Osmond korkuluğa dayanmış, kollarını kavuşturmuş, yüzü Isabel'e dönük duruyordu; kız da o anda yüzünü ters tarafa çevirmiş olmasına rağmen, belli ki manzarayı incelemiyordu. Madam Merle onu seyrederken Isabel gözlerini yere indirdi; muhtemelen belli bir mahcubiyetle dinliyor, bu arada güneş şemsiyesinin ucunu yola bastırıyordu. Madam Merle koltuğundan kalktı. "Evet, öyle sanıyorum!" dedi.

Pansy'nin çağırdığı hırpani uşak küçük bir masayla dışarı gelmiş, bunu çimenlere yerleştirmiş ve sonra geri gidip çay tepsisini getirmişti; bundan sonra yine kayboldu ve iki koltukla döndü. Pansy küçük elleri artık küçülmüş elbisesinin önünde kavuşturulmuş olarak durup bu işlemleri derin bir ilgiyle izlemiş, ama hizmetkâra yardım teklif etmeye kalkışmamıştı. Ancak, çay masası hazırlandığında, usulca halasına yaklaştı.

"Babam çayı benim yapmama itiraz eder mi, sizce?"

Kontes kasıtlı olarak eleştirel bir bakışla ve sorusuna cevap vermeden ona baktı. "Zavallı yeğenim," dedi, "en iyi elbisen bu mu?"

"Yo, hayır," diye cevap verdi Pansy, "gündelik vesileler için küçük bir giysi bu sadece."

"Seni görmeye gelişime gündelik bir vesile mi diyorsun?.. Madam Merle ve ilerideki güzel hanımefendi de cabası."

Pansy sözü geçen kişilerin bir birine, bir ötekine ciddiyetle bakarak bir süre düşündü. Sonra, yüzüne o mükemmel gülümsemesi yayıldı. "Hoş bir elbisem var, ama o bile çok basit. Neden onu sizin güzel şeylerinizin yanında sergileyeyim?"

"Çünkü o en hoş elbisen; benim için daima en hoş elbiseni giymelisin. Lütfen bir dahaki sefer onu giy. Bana öyle geliyor ki, seni giydirebilecekleri kadar iyi giydirmiyorlar."

Çocuk modası geçmiş eteğini esirgeyerek düzeltti. "Çay yapmak için iyi küçük bir elbise bu... siz de öyle düşünmüyor musunuz? Babam bana izin vermez mi sizce?"

"Bunu bilmem mümkün değil, çocuğum," dedi Kontes. "Benim için, babanın fikirleri birer muamma. Madam Merle onları daha iyi anlıyor; ona sor."

Madam Merle her zamanki candanlığıyla gülümsedi. "Önemli bir soru bu... bir düşüneyim. Bana öyle geliyor ki, dikkatli küçük kızınınçayını yaptığını görmek babanı memnun edecektir. Evin kızının münasip görevidir bu... büyüdüğü zaman."

"Bana da öyle geliyor, Madam Merle!" diye haykırdı Pansy. "Bunu ne kadar iyi yaptığımı göreceksiniz. Herkes için birer kaşık." Ve masada çayla meşgul olmaya başladı.

"Benim için iki kaşık," dedi Kontes ve Madam Merle'le birlikte birkaç dakika onu seyrederek bekledi. Nihayet, "Beni dinle, Pansy," diye devam etti Kontes. "Ziyaretçin hakkında ne düşündüğünü bilmek isterim."

"Ah, benim ziyaretçim değil o... babamın ziyaretçisi," dedi Pansy.

"Bayan Archer seni de görmeye geldi," diye yorum yaptı Madam Merle.

"Bunu duyduğuma çok sevindim. Bana çok nazik davrandı."

"Onu sevdin mi, o halde?" diye sordu Kontes.

"O çok hoş... çok hoş," dedi Pansy, o küçük, zarif sohbet tonuyla. "Son derecede hoşuma gitti."

"Peki, babanın da hoşuna gitti mi, sence?"

"Ah, gerçekten, Kontes," diye mırıldandı Madam Merle, caydırıcı bir tavırla. "Gidip onları çaya çağır," diye devam etti, çocuğa hitap ederek.

"Bakın, nasıl da beğenecekler!" diye beyan etti Pansy; ve hâlâ terasın ucunda oyalanmakta olan diğerlerini çağırmaya gitti.

"Eğer Bayan Archer annesi olacaksa, çocuğun ondan hoşlanıp hoşlanmadığını görmek ilginç olur, elbette," dedi kontes.

"Eğer ağabeyin tekrar evlenirse, Pansy'nin hatırı için olmayacaktır bu," diye cevap verdi Madam Merle. "O yakında on altı yaşında olacak ve ondan sonra bir üvey anneden ziyade bir kocaya ihtiyaç duymaya başlayacak."

"Peki sen kocayı da sağlayacak mısın?"

"İyi bir evlilik yapmasıyla ilgileneceğim, elbette. Senin de aynı şeyi yapacağını sanıyorum."

"Tabii ki yapmayacağım!" diye haykırdı Kontes. "Bütün kadınlar arasında neden ben bir kocaya böyle bir paha biçeyim?"

"Sen iyi bir evlilik yapmadın; bundan bahsediyorum. Koca dediğim zaman, iyi bir koca demek istiyorum."

"İyi koca yoktur. Osmond da iyi bir koca olmayacak."

Madam Merle bir an gözlerini kapadı. "Şu an kızgınsın; neden, bilmiyorum," dedi, az sonra. "Zamanı geldiğinde, ne ağabeyinin ne de yeğeninin evlenmesine gerçekten itiraz edeceğini sanmıyorum; Pansy'ye gelince, bir gün birlikte ona bir koca arama zevkine nail olacağımızdan eminim. Senin geniş çevren çok yardımcı olacaktır."

"Evet, kızgınım," diye cevap verdi Kontes. "Beni sık sık sinirlendiriyorsun. Kendi soğukkanlılığınsa inanılmaz; tuhaf bir kadınsın sen."

"Daima birlikte hareket etmemiz çok daha iyi olur," diye devam etti Madam Merle.

"Bunu bir tehdit olarak mı söylüyorsun?" diye sordu Kontes, ayağa kalkarak.

Madam Merle hüzünlü bir gülümsemeyle başını iki yana salladı. "Evet, benim soğukkanlılığım gerçekten de yok sende!"

Isabel ve Bay Osmond şimdi onlara doğru geliyordu ve Isabel Pansy'yi elinden tutmuştu.

"Onun kızı mutlu edeceğine inandığını mı iddia ediyorsun?" diye sordu Kontes.

"Eğer Bayan Archer'la evlenirse, bir beyefendi gibi davranacağını sanıyorum."

Kontes ani hareketlerle bir dizi poza büründü. "Çoğu beyefendinin davrandığı gibi mi yani? Şükredilecek bir şey olurdu bu! Osmond bir beyefendi, tabii; kendi kız kardeşine bunu hatırlatmaya gerek yok. Ama tesadüfen seçtiği herhangi bir kızla evlenebileceğini mi sanıyor? Tabii, Osmond bir beyefendi; ama onun liyakat iddialarından hiçbirini, evet hiçbirini görmemiş olduğumu söylemeliyim. Bütün o iddiaların neye dayandığını hiç bilemiyorum. Ben onun kendi kız kardeşiyim; bildiğim sanılabilir. O kim ki, lütfen? Şimdiye kadar ne yapmış? Eğer kökeninde özellikle şahane bir şey olsaydı... o üstün bir hamurdan yapılmış olsaydı... biraz sezerdim bunu, herhalde. Eğer ailede büyük şerefler ya da ihtişamlar olsaydı, ben onlardan en iyi şekilde yararlanırdım, elbette; tam da benim tarzımda olurdu bu. Ama hiçbir şey yok, hiçbir şey. Ebeveynimiz hoş insanlardı, tabii; ama seninkiler de öyleydi, şüphesiz. Bugünlerde herkes hoş birer insan. Ben bile hoş bir insanım; gülme, harfiyen söylendi bu. Osmond'a gelince, o daima tanrıların soyundan geldiğine inanıyormuş gibi görünmüştür."

"İstediğini söyleyebilirsin," dedi Madam Merle; onun yine de bu ani feveranı dikkatle dinlediğine inanabiliriz, çünkü gözleri konuşan kişiden uzaklaştı ve elleri elbisesindeki kurdelelerin düğümlerini düzeltmekle meşgul oldu. "Siz Osmond'lar iyi bir soysunuz... kanınız çok saf bir kaynaktan akıyor olmalı. Ağabeyin, zeki bir adamın olacağı gibi, bunun kanıtlarına değilse de, inancına sahip olmuş. Sen bu konuda alçakgönüllü davranıyorsun, ama kendin de son derece seçkinsin. Yeğenine ne diyorsun? Çocuk küçük bir düşes. Yine de," diye ekledi Madam Merle, "Osmond'un Bayan Archer'la evlenmesi kolay bir mesele olmayacak. Ama deneyebilir."

"Umarım, kız onu reddeder. Biraz burnu sürtülür."

"Onun erkeklerin en zekilerinden biri olduğunu unutmamalıyız."

"Bunu daha önce de söylediğini duydum; ama henüz onun ne yapmış olduğunu keşfedemedim."

"Ne yapmış olduğunu mu? Telafi edilmesi gereken hiçbir şey yapmamış. Ve beklemeyi bilmiş."

"Bayan Archer'ın parasını beklemeyi mi? Ne kadar parası var onun?"

"Kastettiğim o değil," dedi Madam Merle. "Bayan Archer'ın yetmiş bin sterlini var."

"Eh, bu kadar tatlı bir kız olması yazık," diye beyan etti Kontes. "Kurban edilmek için, herhangi bir kız da iş görürdü. Üstün olmasına ihtiyaç yoktu."

"Eğer üstün olmasaydı, ağabeyin asla yüzüne bakmazdı. O en iyisine sahip olmak zorunda."

"Evet," diye karşılık verdi Kontes, ikisi diğerleriyle buluşmak üzere ilerlerken, "memnun edilmesi çok zor bir insan o. Bu da beni kızın mutluluğu için endişelendiriyor!"

Yirmi Altıncı Bölüm

Gilbert Osmond tekrar Isabel'i görmeye geldi; daha doğrusu, Palazzo Crescentini'ye geldi. Orada başka arkadaşları da vardı; ve Bayan Touchett'la Madam Merle'e daima eşit derecede nazik davranıyordu; ama bu hanımlardan ilki onun on beş gün içinde beş defa ziyarete geldiğine dikkat etmiş ve bunu, hatırlamakta hiç zorlanmadığı başka bir olguyla kıyaslamıştı. Şimdiye kadar onun normal olarak Bayan Touchett'ın cazibesine gösterdiği övgü, yılda iki ziyaretten ibaret olmuştu ve böyle ziyaretler için, neredeyse eşit zaman aralıklarıyla tekrarlanan, Madam Merle'ün onun çatısı altında bulunduğu zamanları seçtiğini hiç gözlemlememişti. Madam Merle için gelmiyordu; onlar iki eski arkadaştı ve Bay Osmond onun için asla zahmete girmezdi. Ralph'ı sevmiyordu –Ralph kendisine öyle demişti– ve Bay Osmond'un aniden oğlundan hoşlanmaya başlamış olduğu tasavvur edilemezdi. Ralph hiç istifini bozmuyordu... Ralph'ta onu kötü dikilmiş bir palto gibi saran ama asla üstünden çıkarmadığı gevşek bir kibarlık vardı; Bay Osmond'la beraber olmanın çok hoş olduğunu düşünüyordu ve herhangi bir zamanda onun tuhaflıklarına konuksever bir bakışla bakmaya hazırdı. Ama onun ziyaretlerinin gerekçesinin, geçmişteki bir haksızlığı onarmak olduğunu düşünerek kendini avutmuyor, durumu daha net olarak görüyordu. Çekim kaynağı Isabel'di ve doğrusu yeterli bir kaynaktı o. Osmond bir eleştirmen, kusur-

suzluk ve letafet konusunda bir uzmandı; hayranlık uyandıran bir insana hayran olması da doğaldı. Dolayısıyla, annesi ona Bay Osmond'un ne düşündüğünün çok aşikâr olduğunu söylediğinde, Ralph tamamen aynı fikirde olduğu cevabını verdi. Bayan Touchett Bay Osmond'dan daima hoşlanmıştı; onun tam bir beyefendi olduğunu düşünürdü. Hiçbir zaman ısrarlı bir ziyaretçi olmadığından, rahatsız etme fırsatı da hiç olmamıştı ve Bayan Touchett nasıl onsuz yapabiliyorsa, o da aynı derecede Bayan Touchett'sız yapabilirmiş gibi görünerek kendini bu hanımefendiye beğendirmişti... Bayan Touchett'ın daima saygısını uyandıran bir nitelikti bu. Ancak, onun yeğeniyle evlenmeyi kafasına koymuş olduğunu düşünmek, Bayan Touchett'ın hiç hoşuna gitmiyordu. Isabel'in böyle bir birleşmeye girmesinde neredeyse hastalıklı bir sapkınlık havası olurdu. Bayan Touchett kızın bir İngiliz asilzadesini reddetmiş olduğunu kolaylıkla hatırladı; Lort Warburton'ı kendisi için yeterli bulmayan bir genç hanımın, Amerikalı silik bir sanatçı özentisiyle, iyice büyümüş bir kızı ve sıfır geliri olan orta yaşlı bir dulla yetinmesi... Bayan Touchett'ın başarı kavramında hiçbir şeye cevap vermiyordu bu. Görüleceği gibi, izdivaca duygusal değil, politik bir gözle bakıyordu... daima kendisini cazip gösterecek çok şeyi olmuş olan bir bakış açısıdır bu. "Onu dinleme akılsızlığını yapmayacağına güveniyorum," dedi oğluna; Ralph ise, Isabel'in dinlemesiyle cevap vermesinin apayrı şeyler olduğu yanıtını verdi buna. Başkalarını dinlemiş, ama karşılığında onların da kendisini dinlemesini sağlamış olduğunu biliyordu; ve onu tanıdığı şu birkaç ay içinde, kapısında üçüncü bir talip göreceği düşüncesi onu çok eğlendiriyordu. Hayatı görmek istemişti o ve talih ona gönlüne göre hizmet ediyordu; önünde diz çöken bir dizi beyefendi, başlı başına hatırı sayılır bir deneyim devresiydi. Ralph dördüncü ve beşinci bir *soupirant**'ı sabırsızlıkla bekliyordu; onun üçüncüde duracağına hiç inanmıyordu. Isabel kapıyı açık tutacak ve bir bahis başlatacaktı; üç numaranın

(Fr.) Âşık. (ç.n.)

içeri girmesine izin vermeyecekti, elbette. Bu görüşü, hemen hemen bu tarzda, annesine ifade etti; o ise Ralph'a, sanki oynak bir dans yapıyormuş gibi baktı. Öyle hayalperest, canlı bir konuşma tarzı vardı ki, annesine sağır-dilsiz alfabesiyle hitap etse, ancak bu kadar olurdu.

"Ne demek istediğini anladığımı zannetmiyorum," dedi Bayan Touchett, "çok fazla mecaz kullanıyorsun; kinayeleri hiç anlayamamışımdır. Dilimizde en çok saygı duyduğum kelimeler Evet ve Hayır'dır. Eğer Isabel Bay Osmond'la evlenmek istiyorsa, senin bütün teşbihlerine rağmen yapacaktır bunu. Giriştiği herhangi bir şeye olumlu bir mukayese bulabilmesi için rahat bırak onu. Amerika'daki genç adam hakkında pek bir şey bilmiyorum; fazla bir zamanını onu düşünerek geçirdiğini zannetmiyorum ve onun Isabel'i beklemekten bıktığından kuşkulanıyorum. Bay Osmond'a belli bir şekilde bakacak olursa, onunla evlenmesini engelleyecek hiçbir şey yok hayatta. Bütün bunlar iyi, hoş; hiç kimse insanın keyfine göre davranmasını benim kadar onaylayamaz. Ama o kadar tuhaf şeylerden zevk alıyor ki; Bay Osmond'la görüşleri için evlenebilir o. Menfaatperest olmamak istiyor; sanki öyle olma tehlikesinde olan tek insan oymuş gibi! Bay Osmond onun parasını harcama hakkına sahip olduğu zaman menfaatperestlikten o kadar uzak kalabilecek mi acaba? Babanın ölümünden önce Isabel'in düşüncesi buydu ve o zamandan beri bu düşünce onun için yeni cazibeler edindi. Kendisinin de, menfaat gözetmediğinden emin olduğu birisiyle evlenmeli ve o kişinin de bir serveti olması kadar iyi bir kanıtı olamaz bunun."

"Sevgili anneciğim, ben korkmuyorum," diye cevap verdi Ralph. "Hepimizi aptal durumuna düşürüyor o. Keyfine göre davranacak tabii; ama insan tabiatını inceleyerek ve özgürlüğünü koruyarak yapacak bunu. Bir keşif yolculuğuna çıktı ve Gilbert Osmond'un bir işareti üzerine daha başlangıçta rotasını değiştireceğini sanmıyorum. Bir saatliğine hız

kesmiş olabilir, ama göz açıp kapayıncaya kadar islim salarak tekrar yola çıkacaktır. Bir mecaz daha, kusura bakma."

Bayan Touchett belki kusura bakmadı, ama korkularını Madam Merle'e açıklamaktan kendini alıkoyacak kadar teskin olmamıştı. "Sen ki her şeyi bilirsin," dedi ona, "şunu da biliyor olmalısın: O adamın yeğenime kur yapıp yapmadığını."

Madam Merle ifadeli gözlerini açtı ve parlak bir gülümsemeyle, "Tanrı yardımcımız olsun," diye haykırdı, "nasıl bir düşünce bu!"

"Bu hiç aklına gelmedi mi?"

"Bana kendimi aptal gibi hissettiriyorsun... ama itiraf ederim ki, gelmedi. Acaba," diye ekledi Madam Merle, "Isabel'in aklına geldi mi?"

"Sanırım, ona soracağım," dedi Bayan Touchett.

Madam Merle biraz düşündü. "Onun aklına getirme bunu. Bay Osmond'a sormak lazım."

"Bunu yapamam," dedi Bayan Touchett; "benim üzerime vazife değil."

"Ben kendim sorarım ona," diye beyan etti Madam Merle, cesurca.

"Senin de üzerine vazife değil."

"İşte tam da bu yüzden ona sorabilirim; başka herkesten çok daha az üzerime vazife benim, dolayısıyla, benim sormam ona mahcubiyet vermez."

"Yalvarırım, derhal bana bildir, o halde," dedi Bayan Touchett. "Eğer Bay Osmond'la konuşamıyorsam, en azından Isabel'le konuşabilirim."

"Ona karşı çok aceleci davranma; hayal gücünü ateşleme onun."

"Hiçbir zaman hiç kimsenin hayal gücüne bir şey yapmadım ben. Ama onun hoşuma gitmeyen bir şey yapacağından her zaman eminim."

"Bu hoşuna gitmezdi," diye yorumladı Madam Merle, soru amacı taşımayan bir üslupla.

"Neden gitsin, Tanrı aşkına? Bay Osmond'un sunacak hiçbir şeyi yok."

Madam Merle yine sessiz kaldı; bu arada, düşünceli gülümsemesi ağzını her zamankinden fazla sol köşeye doğru kıvırmıştı. "Şunun farkına varalım. Gilbert Osmond'un tecrübesiz birisi olmadığı kesin. Elverişli koşullarda pekâlâ etkileyici olabilecek bir adam o. Bildiğim kadarıyla, birkaç insanı etkiledi de."

"Bana onun aşk ilişkilerinden bahsetme; hiç umurumda değil!" diye haykırdı Bayan Touchett. "Ziyaretlerini kesmesini arzu etmemin nedeni tam da bu söylediklerin. Eski ustaların bir iki düzine eserinden ve yetişkin bir kızdan başka dünyada bildiğim hiçbir şeyi yok."

"Eski ustalar çok para eder," dedi Madam Merle, "kızıysa çok genç ve çok zararsız bir insan."

"Başka bir deyişle, sıkıcı bir okul çocuğu. Bunu mu kastediyorsun? Bir serveti olmadığından, burada evlendikleri gibi evlenmeyi ümit edemez o; öyle ki, Isabel onun ya geçimini ya da drahomasını sağlamak zorunda kalacak."

"Isabel muhtemelen ona şefkatli davranmaya itiraz etmez. Çocuktan hoşlandı, bence."

"Bay Osmond'un kendi evinde kalması için bir sebep daha! Aksi halde, bir hafta sonra Isabel hayattaki misyonunun bir üvey annenin kendini feda edebileceğini kanıtlamak olduğu ve bunu kanıtlamak için, önce bir üvey anne olması gerektiği inancına varacak."

"Çok hoş bir üvey anne olurdu o," dedi Madam Merle, gülümseyerek; "ama misyonuna çok aceleyle karar vermemesinin iyi olacağı konusunda sana tamamen katılıyorum. İnsanın misyonunu değiştirmesi çoğu zaman sıkıntılı olur! Araştırıp sana rapor edeceğim."

Bütün bunlar tamamen Isabel'in bilgisi dışında olup bitiyordu; Bay Osmond'la ilişkisinin tartışılmakta olduğundan

hiç kuşkulanmıyordu o. Madam Merle onu uyarmak için hiçbir şey söylememişti; Bay Osmond'dan, Bayan Archer'ın teyzesine saygılarını sunmak için gelen, yerli ve yabancı çok sayıdaki Floransa'lı beyefendiden daha manidar bir şekilde söz etmiyordu. Isabel onu çok hoş buluyordu; onu düşünmekten zevk alıyordu. Onun tepe üstündeki evine yaptığı ziyaretten, daha sonra onun hakkında edindiği bilgilerin bozmadığı ve özellikle hoşuna giden bir imgeyle ayrılmıştı... sempatik uysallığı çocukluğa yeni bir çehre kazandıran küçük bir kızın elinden tutan ve tatlı Val d'Arno'nun üzerindeki yosun tutmuş bir terasta gezinen sessiz, zeki, hassas, seçkin bir adamın imgesiyle. Bu tablo göz alıcı değildi, ama Isabel onun alçak tonundan ve onu dolduran yaz alacakaranlığı atmosferinden hoşlanıyordu. Bir hikâye anlatıyor gibiydi o tablo... Isabel'e en kolayca dokunan türden bir hikâye; ciddi bir seçimden, yüzeysel bir ilginin konusu olan şeylerle, derin bir ilgi uyandıranlar arasındaki bir seçimden söz ediyormuş gibiydi; güzel bir diyardaki yalnız, itinalı bir hayatı; bugün de zaman zaman sızlayan eski bir kederi; belki abartılmış olan, ama asalet unsuru taşıyan bir gurur duygusunu; kurak yerleri, hem garip hem hoş, yarı endişeli, yarı çaresiz bir babalığın tatlı hissiyle sulanan bir ömrün başlıca meşgalesi olmuş olan, hem doğal hem de geliştirilmiş bir güzellik ve mükemmellik merakını anlatıyormuş gibiydi. Bay Osmond'un tavrı Palazzo Crescentini'de de değişmedi; önce utangaçtı ve bu dezavantajın üstesinden gelme çabasıyla doluydu; ancak anlayışlı bir gözle görülebilen bir çabaydı bu ve çoğu zaman bol miktarda rahat, canlı, çok olumlu, biraz saldırgan ve daima etkili konuşmalara yol açıyordu. Bay Osmond'un konuşmaları bir parlama gayretinin belirtisinden zarar görmüyordu; Isabel, güçlü bir kanaatin alametlerinden bu kadar çoğuna sahip olan, mesela kendi fikrini destekleyen herhangi bir sözü, belki özellikle Bayan Archer'ın sözlerini açık seçik ve zarif bir biçimde takdir eden bir insanın samimi olduğuna inanmakta

hiç güçlük çekmiyordu. Bu genç hanının hoşuna gitmeye devam eden şey, Bay Osmond'un olağanüstü derecede incelikli oluşuydu. Onun söylediklerinde çok ince bir entelektüel kasıt vardı ve yaratıcı zekâsının hareketleri, hızla parıldayan bir bıçağınkiler gibiydi. Bir gün küçük kızını yanında getirdi ve o, grubun her bir üyesine öpmesi için alnını sunarken, Isabel canlı bir biçimde kendisine Fransız piyeslerindeki *ingénue**'leri hatırlatan bu çocukla tanışıklığını yenilemekten büyük sevinç duydu. Isabel bu yapıda bir genç kız görmemişti hiç; Amerikalı kızlar çok farklıydı... İngiltere'deki kız evlatlar da öyle. Bu genç hanının tavırları öyle düzgün, öyle kusursuzdu ki; öte yandan, görülebildiği gibi, karakter olarak çok masum ve çocuksuydu. Kanepede, Isabel'in yanına oturdu; ince kumaştan bir harmani ve Madam Merle'ün ona verdiği kullanışlı eldivenleri giymişti... tek düğmeli, küçük, gri eldivenler. Boş bir sayfa gibiydi o... yabancı romanların ideal *jeune fille***'i. Isabel böylesine temiz ve düzgün bir sayfanın aydınlatıcı bir metinle kaplanacağını umdu.

Kontes Gemini de onu görmeye geliyordu, ama Kontes tamamen başka bir hadiseydi. Asla boş bir sayfa değildi o; çeşitli elyazılarıyla kaplıydı ve ziyaretinden hiçbir şekilde onur duymayan Bayan Touchett, onun yüzeyinde birtakım aşikâr lekeler görülebileceğini beyan etti. Hatta Kontes Gemini evin hanımıyla Roma'dan gelen ziyaretçi arasında hafif bir tartışmaya vesile oldu ve insanlarla daima hemfikir olarak onları sinirlendirecek kadar aptal olmayan Madam Merle, mizahi bir tavırla ev sahibesinin kendi uyguladığı kadar serbestçe izin verdiği o geniş muhalefet yetkisinden faydalandı. Bayan Touchett, Palazzo Crescentini'de pek az itibar gördüğünü uzun zamandır biliyor olması gerektiği halde, Kontes Gemini'nin günün bu saatinde bu evin kapısında boy göstermiş olmasını bir arsızlık örneği olarak ilan etmişti. Isabel bu çatı

* (Fr.) Tiyatroda masum ve saf genç kız rolü. (ç.n.)

** (Fr.) Genç kız. (ç.n.)

altında hüküm süren değerlerden haberdar edilmişti; bunlar Bay Osmond'un kız kardeşini bir tür hafifmeşrep günahkâr olarak tanımlıyordu. Kendisi gibi kalpsiz bir kuş beyinli olan ve yabancı unvanlara karşı, hakkını vermek gerekir ki, kızının muhtemelen şimdiye kadar üzerinden atmış olduğu bir takdirle dolu olan annesi onu, belki de ona ihmal edildiği bilincini gidermeye gayret edişi için bir mazeret vermiş olan bir İtalyan asilzadesiyle evlendirmişti. Ancak Kontes kendini fazlasıyla teselli etmişti ve başkalarını da teselli etmiş olduğu, Floransa'da dile düşmüştü. Daha önceleri Kontes'in peşrevler yapmış olmasına rağmen, Bayan Touchett onu ağırlamaya asla razı olmamıştı. Floransa hoşgörüsüz bir şehir değildi; ama, Bayan Touchett'ın dediği gibi, bir yerde çizgiyi çekmek zorundaydı.

Madam Merle büyük bir gayret ve yaratıcı bir zekâyla bu talihsiz hanımefendiyi savundu. Bayan Touchett'ın, aslında hiçbir zararı dokunmamış, yalnızca yanlış bir şekilde iyiliği dokunmuş olan o zavallı Kontes'i neden bir günah keçisi haline getirdiğini anlayamıyordu. İnsan çizgiyi çekmeliydi elbette, ama bunu yaparken, düzgün çekmeliydi; Kontes Gemini'yi dışarıda bırakacak olan, çok eğri büğrü bir tebeşir iziydi. O durumda, Bayan Touchett'ın evini kapatması daha iyi olurdu; Floransa'da kaldığı sürece, belki de en iyi yol buydu. İnsan adil olmalı ve keyfi farklar gözetmemeliydi; Kontes kuşkusuz basiretsiz davranmış, başka kadınlar kadar akıllı olmamıştı. O iyi bir yaratıktı ve hiç akıllı değildi; ama bu ne zamandan beri en iyi çevrelerden dışlanma sebebi olmuştu? Onun hakkında herhangi bir şey duyulmayalı uzun zaman olmuştu ve Bayan Touchett'ın çevresinin bir üyesi olmayı arzu etmesi, hatalı davranışlarından vazgeçtiğinin en iyi kanıtıydı. Isabel bu ilginç tartışmaya hiçbir katkıda bulunamadı; sabırla dinleyemedi bile; ne kusuru olursa olsun, en azından Bay Osmond'un kız kardeşi olma meziyetine sahip olan Kontes Gemini'yi dostane bir tavırla karşılamakla

yetindi. Isabel, ağabeyden hoşlandığına göre, kız kardeşten de hoşlanmaya çalışmanın yerinde olduğunu düşünüyordu; işlerin gittikçe karmaşık bir hal almasına rağmen, bu biraz ilkel duygu silsilelerini hâlâ yaşayabiliyordu. Villada Kontes'le tanıştığında onun hakkında çok memnuniyet veren bir izlenim edinmemişti, ama bu arızayı onarma fırsatı bulduğu için minnettardı. Bay Osmond onun iyi bir kadın olduğunu beyan etmemiş miydi? Gilbert Osmond'dan beklenmeyecek kadar kaba saba bir beyanattı bu; ama Madam Merle ona güzelleştirici bir cila bahşetmişti. Isabel'e zavallı Kontes hakkında Bay Osmond'un anlatmış olduğundan daha çok şey anlatmış, evliliğinin tarihçesini ve sonuçlarını nakletmişti. Kont köklü bir Toskana ailesinin üyesiydi, ama öyle fakirdi ki, pek güzel olmamasına rağmen, annesinin sunabildiği mütevazı drahomayla Amy Osmond'u kabul etmişti... babadan kalan miraslarından, daha önce Amy'nin ağabeyinin payını oluşturmuş olanla aşağı yukarı eşdeğer bir miktardı bu. Ancak, o zamandan sonra Kont Gemini mirasa konmuştu ve şimdi, Amy'nin fena halde müsrif olmasına rağmen, İtalyan ölçülerine göre oldukça iyi durumdaydılar. Kont aşağılık bir yaratıktı; karısına her türlü mazereti vermişti. Kontes'in çocuğu yoktu; üç çocuğunu doğdukları yıl içinde kaybetmişti. Annesi... "kültürlü" olma iddiasında olan, tasvirli şiirler yazan ve İtalya'yla ilgili konularda İngiliz haftalık dergileriyle yazışan annesi, Kontes'in evliliğinden üç yıl sonra ölmüştü, babasıysa çok daha önce. Madam Merle, Gilbert Osmond'da bunun –bir kadın tarafından büyütüldüğünün– görülebildiğini düşünüyordu; gerçi hakkını teslim etmek gerekir ki, Bayan Osmond'un kendisine hitap edilmesinden hoşlandığı gibi, Amerikalı Corinne'den daha aklı başında bir kadın tarafından büyütülmüş olduğu sanılırdı. O, kocasının ölümünden sonra çocuklarını İtalya'ya getirmişti ve Bayan Touchett onun, buraya gelişini takip eden yıllardaki halini hatırlıyordu. Korkunç bir züppe olduğunu düşünürdü onun;

ama Bayan Touchett'ın verdiği aykırı bir hükümdü bu, çünkü Bayan Osmond gibi, kendisi de politik evlilikleri onaylıyordu. Kontes'le beraber olmak çok keyifliydi ve göründüğü kadar aptal değildi o; eğer bir tek basit koşula uyulursa, onunla gayet iyi geçiniliyordu... söylediği hiçbir şeye inanmama koşuluna. Madam Merle ağabeyinin hatırı için onu her zaman en iyi şekilde kabul etmişti; Bay Osmond Amy'ye gösterilen herhangi bir nezaketi daima takdir ederdi, çünkü (onun adına itiraf etmek gerekirse), ondan biraz utanıyordu. Doğal olarak, onun tarzından, gürültücülüğünden, sükûnet yoksunu oluşundan hoşlanamazdı. Kız kardeşi ona hoşnutsuzluk veriyor, sinirine dokunuyordu; *onun* tarzında bir kadın değildi. Onun tarzında bir kadın, nasıl bir kadındı, peki? Ah, kontesin zıddıydı, daima hakikati söyleyen bir kadındı. Isabel ziyaretçisinin ona söylediği küçük yalanların sayısını kestiremiyordu; hatta Kontes onda biraz aptalca bir samimiyet izlenimi bırakmıştı. Hemen hemen yalnız kendisinden bahsetmişti; Bayan Archer'ı tanımayı ne kadar çok istediğinden; gerçek bir arkadaş için ne kadar müteşekkir olacağından; Floransa'daki insanların ne kadar fesat olduğundan; bu yerden ne kadar bıktığından; başka bir yerde –Paris'te, Londra'da ya da St. Petersburg'da– yaşamayı ne kadar çok istediğinden; İtalya'da bir miktar eski dantelden başka giyilecek hoş bir şey bulmanın ne kadar imkânsız olduğundan; dünyanın her yerinde hayatın ne kadar pahalılaştığından; ne çok acı ve mahrumiyetle dolu bir hayat sürmüş olduğundan. Madam Merle Isabel'in bu kederli kelebekle yaptığı sohbeti anlatışını ilgiyle dinledi; ama kendini endişeden muaf hissetmek için buna ihtiyacı olmamıştı. Bütün olarak, Kontes'ten korkmuyordu ve tümüyle en iyi olan şeyi yapmaya gücü yetiyordu... korkuyormuş gibi görünmemeye.

Isabel'in, gıyabında bile olsa, hükmetmesi bu kadar kolay bir mesele olmayan bir ziyaretçisi daha vardı. Bayan Touchett'ın San Remo'ya gidişinden sonra Paris'ten ayrılan

ve kendi deyişiyle, kuzey İtalya şehirlerini dolaşarak aşağı doğru yol alan Henrietta Stackpole, mayıs ortalarında Floransa'ya geldi. Madam Merle tek bir bakışla onu gözden geçirdi, onu kavradı ve bir anlık yoğun düşünceden sonra, ondan hoşlanmaya karar verdi. Aslında ona bayılmaya karar verdi. Ondan hoşlanmak imkânsızdı; ama o daha yoğun duygu başarılabilirdi. Madam Merle gayet iyi bir şekilde başardı bunu ve Isabel bu olayı öngörmekle arkadaşının açık fikirliliğine hakkını vermiş olduğunu hissetti. Henrietta'nın gelişi Bay Bantling tarafından bildirilmişti; o Venedik'teyken Nice'den gelen ve onu henüz ulaşmamış olduğu Floransa'da bulmayı bekleyen bu beyefendi, hayal kırıklığını ifade etmek üzere Palazzo Crescentini'ye geldi. Henrietta'nın kendi gelişi iki gün sonra gerçekleşti ve Bay Bantling'de, onu Versailles'daki hadisenin bitiminden sonra görmemiş olmasıyla yeterince izah edilebilen bir heyecan yarattı. Onun durumuna genel olarak mizahi bir gözle bakıldı, ama yalnız Ralph Touchett tarafından ifade edildi bu; Ralph kendi dairesinin mahremiyetinde, Bantling orada bir puro içerken, keskin zekâlı Bayan Stackpole ile Britanyalı müttefiki konusunda kendini tutamayıp Tanrı bilir ne dostane latifeler yaptı. Öteki beyefendi bu latifeleri büyük bir olgunlukla karşıladı ve safiyane bir tavırla, bu ilişkiyi entelektüel bir flört olarak gördüğünü itiraf etti. Bayan Stackpole'dan son derecede hoşlanıyordu; onun omuzlarının üstünde harikulade bir kafa taşıdığını düşünüyor ve sürekli olarak neler söyleneceğini ve durumun nasıl görüneceğini düşünmeyen bir kadınla beraber olmakta büyük bir rahatlık buluyordu. Bayan Stackpole durumun nasıl göründüğünü asla umursamıyordu ve eğer o umursamıyorsa, Tanrı aşkına, kendisi neden umursasındı? Ama merakı uyanmıştı; ileride onun umursayıp umursamayacağını görmeyi fena halde istiyordu. Onun kadar ileri gitmeye hazırdı... ondan önce durması için bir sebep göremiyordu.

Henrietta'ysa hiç durma emaresi göstermiyordu. Bildiğimiz gibi, İngiltere'den ayrıldığında başarı umutları daha parlak bir hale gelmişti ve şimdi bereketli kaynaklarının dolu dolu tadını çıkarıyordu. Aslında iç dünyayla ilgili umutlarını feda etmek zorunda kalmıştı; Kıta Avrupası'nda sosyal meseleler İngiltere'de karşılaştıklarından daha da çok sayıda zorlukla doluydu. Ama orada, döndüğü her yerde hissedilen ve görülen, edebi kullanıma o anlaşılmaz adalıların âdetlerinden daha kolayca dönüştürülebilen bir dış dünya vardı. Bayan Stackpole'un dâhiyane bir biçimde dediği gibi, yabancı diyarlarda, açık havada, insan duvar halısının doğru tarafını görüyordu sanki; İngiltere'de ise açık havada, desen hakkında hiçbir fikir vermeyen yanlış tarafını görüyordu. Bunu itiraf etmeye mecbur kalmak çok üzücü, ama daha gizemli şeylerden ümidini kesen Henrietta, artık dış dünyaya bolca ilgi gösteriyordu. Venedik'te iki ay boyunca bunu incelemiş ve bu şehirden *Interviewer*'a, gondolların, Meydan'ın, İç Çekiş Köprüsü'nün, güvercinlerin ve Tasso* söyleyen kayıkçının titiz bir raporunu göndermişti. Belki *Interviewer* hayal kırıklığına uğramıştı, ama Henrietta en azından Avrupa'yı görüyordu. Şimdiki gayesi sıtma bastırmadan Roma'ya gitmekti... bunun belirli bir günde başladığını farz ediyordu anlaşılan ve bu tasarıya göre, şimdilik Floransa'da sadece birkaç gün geçirecekti. Bay Bantling onunla birlikte Roma'ya gidecekti ve Henrietta Isabel'e, Bay Bantling daha önce oraya gitmiş olduğu, bir ordu adamı olduğu ve klasik bir öğrenim almış olduğu için –Bayan Stackpole'un dediğine göre Latinceden başka hiçbir şey okumadıkları Eton'da yetişmişti– onun Caesar'ların şehrinde son derece faydalı bir yoldaş olacağını belirtti. Bu noktada Ralph'ın aklına, Isabel'e onun da kendisinin refakatinde Roma'ya bir yolculuk yapmasını önermek gibi isabetli bir fikir geldi. Isabel gelecek kışın bir kısmını orada geçirmeyi bekliyordu... bu gayet iyiydi; ama

16. Yüzyıl İtalyan bestecisi. (ç.n.)

bu arada sahayı gözden geçirmenin bir zararı olmazdı. Güzel mayıs ayından... gerçek bir Roma-sever için ayların bu en değerlisinden geriye on gün kalmıştı. Isabel bir Roma-sever olacaktı; kaçınılmaz bir sonuçtu bu. Kendi cinsiyetinden iyice denenmiş bir yoldaş sağlanmıştı ona ve bu yoldaşla beraber olmak, onun sempatisini talep eden başka şeylerin de bulunması sayesinde, muhtemelen bunaltıcı olmazdı. Madam Merle, Bayan Touchett'la kalacaktı; yaz için Roma'dan ayrılmıştı ve oraya dönmeyi istemezdi. Bu hanımefendi Floransa'da huzur içinde bırakılmaktan sevinç duyacağını iddia etti; dairesini kilitlemiş ve aşçısını Palestrina'daki evine göndermişti. Ancak, Isabel'i Ralph'ın teklifini kabul etmeye teşvik etti ve ona Roma'yla iyi bir şekilde tanıştırılmanın küçümsenecek bir şey olmadığına dair güvence verdi. Aslında Isabel'in teşvike ihtiyacı yoktu ve dört kişilik grup küçük yolculuklarını düzenlediler. Bayan Touchett bu defa bir *duenna**'nın olmayışına boyun eğdi; artık yeğeninin kendi ayakları üzerinde durması gerektiği inancına meylettiğini görmüştük.

Isabel yola çıkmadan önce Gilbert Osmond'u gördü ve ona niyetinden bahsetti.

"Roma'da sizinle beraber olmak isterim," dedi Bay Osmond; "sizi orada görmek isterim."

Isabel bir an duraksadı.

"Gelebilirsiniz, o halde."

"Ama yanınızda bir sürü insan olacak."

"Eh, yalnız olmayacağım, tabii," diye itiraf etti Isabel.

Bay Osmond bir süre başka bir şey söylemedi.

"Roma'yı seveceksiniz," diye devam etti nihayet. "Orayı bozdular, ama seveceksiniz."

"Bozulduğu için sevmemem mi gerekiyor?" diye sordu Isabel.

"Hayır, zannetmiyorum. O kadar sıklıkla bozulmuş ki. Gidecek olursam, küçük kızımı ne yaparım?"

(İsp.) Genç bir kıza eşlik eden yaşlı kadın. (ç.n.)

"Onu villada bırakamaz mısınız?"

"Bu hoşuma gider mi, bilmiyorum... gerçi ona bakan çok iyi, yaşlı bir kadın var. Bir mürebbiyeye param yetmez."

"Onu yanınızda getirin, o halde," dedi Isabel, gülümseyerek.

Bay Osmond ciddi görünüyordu.

"Bütün kış Roma'daydı, manastırında ve keyif gezileri yapmak için çok küçük o."

"Onu insanlarla tanıştırmaktan hoşlanmıyorsunuz, öyle mi?" diye önerdi Isabel.

"Evet, genç kızların dünyanın dışında tutulmaları gerektiğini düşünüyorum."

"Ben farklı bir sistemle büyütüldüm."

"Siz mi? Ah, sizde başarılı olmuş, çünkü siz... siz bir istisnaymışsınız."

"Neden, anlamıyorum," dedi Isabel; ama bu konuşmada bir doğruluk payı olmadığından emin değildi.

Bay Osmond bir açıklama yapmadı; sadece devam etti. "Roma'da sosyal bir gruba katılmasının size benzemesini sağlayacağını düşünsem, onu yarın götürürdüm oraya."

"Bana benzemesi için çalışmayın," dedi Isabel; "onu olduğu gibi koruyun."

"Onu kız kardeşime gönderebilirim," diye önerdi Bay Osmond. Neredeyse fikir danışıyormuş havasındaydı; ailevi meselelerini Isabel'le konuşmayı seviyormuş gibiydi.

"Evet," dedi kız; "bunun onu bana benzetmeye yönelik pek bir etkisi olmaz, sanırım!"

Isabel Floransa'dan ayrıldıktan sonra, Gilbert Osmond Kontes Gemini'nin evinde Madam Merle'le buluştu. Başka insanlar da vardı; Kontes'in kabul salonu çoğu zaman bir hayli dolu olurdu ve konuşmalar genel konularda olmuştu; ama bir süre sonra Osmond yerinden ayrıldı ve Madam Merle'ün yarı arkasında, yarı yanında, arkalıksız bir sandalyeye oturdu.

"Onunla birlikte Roma'ya gitmemi istiyor," diye ilan etti, alçak sesle.

"Onunla birlikte gitmeni mi?"

"O oradayken orada olmamı. Bunu o teklif etti."

"Sen teklif ettin ve o razı oldu, demek istiyorsun herhalde."

"Ona bir fırsat verdim, tabii. Ama bana cesaret veriyor... çok cesaret veriyor."

"Bunu duyduğuma sevindim... ama vakti gelmeden zaferini ilan etme. Roma'ya gideceksin, tabii."

"Ah," dedi Osmond, "senin şu fikrin insanı çalıştırıyor!"

"Bundan keyif almıyormuş gibi davranma... çok nankörsün. Şu son senelerde bu kadar iyi bir meşgalen olmamıştı."

"Bunu çok güzel karşılıyorsun," dedi Osmond. "Bunun için minnettar olmalıyım."

"Ancak, fazla da minnettar olma," diye cevap verdi Madam Merle. Koltuğunda arkaya doğru eğilerek ve etrafa bakınarak, her zamanki gülümsemesiyle konuşuyordu. "Çok iyi bir izlenim bıraktın ve kendi gözlerimle gördüm ki, sen de çok iyi bir izlenim altında kaldın. Bayan Touchett'ın evine yedi defa beni memnun etmek için gelmedin."

"Kız fena değil," dedi Osmond, usulca.

Madam Merle bir an gözlerini ona dikti ve dudakları kararlılıkla kapandı.

"O mükemmel yaratık hakkında söyleyebileceklerinin hepsi bu mu?"

"Hepsi mi? Yeterli değil mi bu? Kaç kişi hakkında daha fazlasını söylediğimi duydun?"

Madam Merle buna cevap vermedi, ama odaya sohbete uygun gülümsemesini sunmaya devam etti.

"Senin durumuna akıl sır ermez," diye mırıldandı, nihayet. "Onu içine atacağım uçurum beni korkutuyor!"

Osmond bir kahkaha attı.

"Geri çekilemezsin... fazla ileri gittin."

"Pekâlâ; ama gerisini kendin yapmalısın."

"Yapacağım," dedi Osmond.

Madam Merle sesini çıkarmadı ve Osmond tekrar yer değiştirdi; ama Madam Merle gitmek üzere kalktığı zaman, o da izin istedi. Bayan Touchett'ın faytonu avluda Madam Merle'ü bekliyordu ve Osmond onun binmesine yardım ettikten sonra orada durup onu alıkoydu.

"Çok tedbirsizsin," dedi Madam Merle, biraz yorgun bir tavırla; "ben hareket ettiğimde sen de etmemeliydin."

Osmond şapkasını çıkarmıştı; elini alnından geçirdi.

"Hep unutuyorum; alışkanlığımı kaybetmişim."

"Senin durumuna hiç akıl sır ermez," diye tekrarladı Madam Merle, yukarıya, evin pencerelerine bakarak; şehrin yeni kısmındaki modern bir yapıydı bu.

Osmond bu beyana kulak asmadı, ama görünüşe bakılırsa hatırı sayılır bir ciddiyetle Madam Merle'e, "O gerçekten çok hoş; daha zarif birisini pek tanımadım," dedi.

"Bunu söylediğini duymak hoşuma gidiyor. Ondan ne kadar çok hoşlanırsan, benim için o kadar iyi."

"Ondan çok hoşlanıyorum. Onda söylediğin her şey var; büyük bir bağlılık gösterebilmesi de cabası. Yalnız bir kusuru var."

"Nedir o?"

"Çok fazla fikri var."

"Onun zeki olduğuna dair uyarmıştım seni."

"Neyse ki çok kötü fikirler onlar," dedi Osmond.

"Neden neyse ki?"

"*Kadın*, eğer feda edilmeleri gerekiyorsa!"

Madam Merle dümdüz ileriye bakarak arkasına yaslandı; sonra arabacıyla konuştu. Ama Osmond yine onu alıkoydu.

"Eğer Roma'ya gidersem, Pansy'yi ne yapacağım?"

"Ben gidip onu görürüm," dedi Madam Merle.

Yirmi Yedinci Bölüm

Isabel'in Roma hakkındaki izlenimlerini anlatmaya, Forum'un taş döşeli kadim yolunda yürürken hissettiklerini analiz etmeye ya da San Pietro Bazilikası'nın eşiğini geçerkenki nabız atışlarının sayısını vermeye girişmeyeceğim. Bu mekânın sonsuz ilginçliğini algılayışının, onun zekâsına ve kültürüne sahip bir genç kadından beklenebileceği ölçüde olduğunu söylemek yeterli. Tarihten daima hoşlanmıştı o ve tarih işte burada, sokağın taşlarında ve güneş ışığının atomlarındaydı. Büyük eylemlerden söz edildiğinde ateşlenen bir hayal gücü vardı ve ne tarafa dönse, orada büyük bir eylem yapılmıştı. Bu şeyler onu heyecanlandırıyordu, ama sessizce heyecanlanıyordu o. Yoldaşlarına, her zamankinden daha az konuşuyormuş gibi geliyordu ve Ralph Touchett, kayıtsızca ve acemice onun başının üzerinden öteye bakıyormuş gibi göründüğü zaman, aslında bakışlarını indirip onu gözlemliyordu. Isabel kendi bildiği kadarıyla, çok mutluydu; hatta bunların bütün olarak hayatının en mutlu saatleri olduğuna inanmaya hazırdı. İnsanlığın kudretli geçmişinin bütün ağırlığını hissediyordu, ama son derece tuhaf, ani, havai bir biçimde, geleceğin taze, serin nefesine karışıyordu bu. Duyguları o kadar karışıktı ki, bunların onu nereye götüreceğini pek bilemiyordu ve bir tür bastırılmış tefekkür coşkunluğu içinde dolaşıyor, baktığı şeylerde sık sık barındırdıklarından

daha fazlasını görüyor, öte yandan "Murray"*de adı geçen şeylerden birçoğunu görmüyordu. Roma Ralph'ın dediği gibi mükemmel bir durumdaydı. Sesleri ileri geri yankılanan turist sürüsü gitmiş ve ağırbaşlı yerlerin çoğu yeniden ağırbaşlılığa gömülmüştü. Gökyüzü mavi bir ışıltıydı ve yosunlu oyuklarındaki çeşmelerin çağıltısı üşütücü serinliğini kaybetmiş ve müziğini iki katına çıkarmıştı. Sıcak, parlak sokakların köşelerinde çiçek demetlerine rast geliniyordu.

Bir öğlen sonrası –oradaki üçüncü günleriydi bu– arkadaşlarımız Forum'daki son kazılara bakmaya gitmişlerdi; bu çalışmaların kapsamı bir süredir büyük ölçüde genişletilmişti. Modern sokaktan Kutsal Yol'un seviyesine inmişlerdi ve her birinde aynı olmayan bir saygı düzeyindeki adımlarla bu yolda yürüyorlardı. Henrietta Stackpole kadim Roma yollarının New York'unkilere bir hayli benzer bir şekilde döşenmiş olmasından etkilendi ve hatta iki tekerlekli savaş arabalarının bırakmış olduğu ve antik sokakta izlenebilen derin oyuklarla, Amerika'daki atlı arabaların seyrini işaretleyen demir yivler arasında bir paralellik buldu. Güneş batmaya başlamıştı, hava altın sarısı bir pusla kaplanmıştı, kırık sütunların ve şekilsiz kaidelerin uzun gölgeleri harabe halindeki alana düşüyordu. Henrietta görünüşe göre Latin anılarına kendini tamamen vermiş olduğu Bay Bantling'le birlikte diğerlerinden uzaklaştı ve Ralph kahramanımızın dikkatli kulağına, sunmaya hazırlıklı olduğu açıklamalar yöneltti. Bu yerde dolaşıp duran mütevazı arkeologlardan biri kendini onların hizmetine tahsis etmişti ve sezonun geçmekte olmasının hiç zayıflatmamış olduğu bir akıcılıkla dersini tekrarlıyordu. Forum'un ücra bir köşesinde bir kazı süreci devam ediyordu ve az sonra arkeolog, *signori*** gidip biraz seyretmeyi arzu ederlerse, ilginç bir şeyler görebileceklerini

* *Murray's Handbooks for Travellers.* İngiliz yayıncı John Murray'nin 1836'dan itibaren yayımlamaya başladığı gezi rehberleri. (ç.n.)

** (İt.) Beyefendiler. (ç.n.)

söyledi. Bu teklif, çok dolaşmaktan yorgun düşmüş olan Isabel'den çok Ralph'a cazip göründü; öyle ki Isabel yoldaşına, kendisi sabırlı bir şekilde onun dönüşünü beklerken, merakını gidermesini emretti. Zaman ve yer tam onun zevkine göreydi ve tek başına olmak hoşuna gidecekti. Dolayısıyla, Ralph *cicerone*'yle birlikte çıkıp gitti; bu arada Isabel Capitolium'un temellerine yakın bir yerde, devrilmiş bir sütunun üzerine oturdu. On beş dakika yalnız kalmayı arzu ediyordu, ama bunun tadını çıkarışı uzun sürmeyecekti. Roma'nın geçmişinin, etrafında serpili duran ve asırların aşındırmasının, içinde hâlâ bireysel yaşamdan birçok şey bırakmış olduğu kalıntılarına duyduğu ilgi çok yoğun olduğu halde, düşünceleri bir süre bu şeyler üzerinde durduktan sonra, izini sürmesi bir miktar incelik gerektirebilecek zincirleme safhalarla, daha çağdaş alanlara ve objelere doğru kaymıştı. Roma'nın geçmişinden Isabel Archer'ın geleceğine giden, uzun bir adımdı, ama onun hayal gücü bunu bir tek uçuşta katetmişti ve şimdi yavaş daireler halinde bu daha yakın ve daha zengin sahanın üzerinde dolaşıyordu. Ayağının dibindeki toprağı örten, çatlamış ama yerinden çıkmamış bir sıra levhaya bakarken düşüncelerine öyle dalmıştı ki, görüş alanına bir gölge düşünceye kadar, yaklaşan ayak seslerini duymamıştı. Başını kaldırdı ve bir beyefendi gördü... kazıların sıkıcı olduğunu söylemek için gelen ve Ralph olmayan bir beyefendi. Bu şahıs da kendisi gibi irkildi; biraz gülümseyerek, bolca kızararak ve şapkasını kaldırarak orada duruyordu.

"Lort Warburton!" diye bağırdı Isabel, ayağa kalkarak.

"Siz olduğunuzu hiç bilmiyordum," dedi lort. "Şu köşeyi döndüm ve sizinle karşılaştım."

Isabel etrafına bakındı.

"Yalnızım, ama arkadaşlarım benden az önce ayrıldı. Kuzenim şuradaki kazıya bakmaya gitti."

"Ah, evet; anlıyorum." Ve Lort Warburton'ın gözleri belirsizce Isabel'in işaret ettiği yöne doğru kaydı. Sağlam

bir şekilde onun önünde duruyor, artık gülümsemiyordu; kollarını bir tür kararlılıkla kavuşturdu. "Sizi rahatsız etmeyeyim," diye devam etti, onun hüzünlü sütununa bakarak. "Korkarım ki yorgunsunuz."

"Evet, biraz yorgunum." Isabel biraz tereddüt etti ve sonra oturdu. "Ama size engel olmayayım," diye ekledi.

"Yo, hayır, tamamen yalnızım, yapacak hiçbir şeyim yok. Roma'da olduğunuzu hiç bilmiyordum. Doğudan yeni geldim. Buradan geçiyorum sadece."

"Uzun bir yolculuk yapmışsınız," dedi Isabel; Ralph'tan Lort Warburton'ın İngiltere'de olmadığını öğrenmişti.

"Evet, altı aylığına yurtdışına geldim... sizi son görüşümden kısa bir süre sonra. Türkiye'ye ve Anadolu'ya gittim; geçen gün Atina'dan geldim." Gözle görülebilen bir mahcubiyetle konuşuyordu; bu beklenmedik karşılaşma onda saklayamadığı bir heyecan yaratmıştı. Bir an Isabel'e baktı ve sonra aniden, "Sizden ayrılmamı mı arzu ediyorsunuz, yoksa biraz kalmama izin verecek misiniz?" dedi.

Isabel başını kaldırıp yumuşak bir tavırla ona baktı. "Benden ayrılmanızı arzu etmiyorum, Lort Warburton. Sizi gördüğüme çok sevindim."

"Bunu söylediğiniz için teşekkür ederim. Oturabilir miyim?"

Isabel'in oturduğu oluklu sütun gövdesi birkaç insana dinlenecek bir yer sağlayabilirdi ve çok gelişmiş bir İngiliz için bile bol yer vardı. O değerli sınıfın bu güzel örneği, genç hanımımızın yakınına oturdu ve beş dakika içinde ona, oldukça rastgele seçilmiş ve bazılarını bir defa daha sorduğuna göre, her zaman cevabını dinlemediği aşikâr olan birkaç soru sormuştu; kendisi hakkında, onun daha sakin kadınsı algısından kaçmayan bazı bilgiler de vermişti ona. Lort Warburton, rahat görünmeye çok çabalamasına rağmen, huzursuzdu; onunla karşılaşmayı beklemediğini birkaç defa tekrarladı ve bu rastlantının onu, hazırlıklı ol-

mayı şayanı tavsiye kılacak bir şekilde etkilediği aşikârdı. Ani neşe ve ciddiyet değişimleri geçiriyordu; bir an komşusunun gözlerini arıyor ve bir sonrakinde onlardan kaçınıyormuş gibiydi. Muhteşem bir şekilde bronzlaşmıştı; gür sakalı bile Asya'nın ateşiyle perdahlanmış gibiydi. Yabancı diyarlardaki İngiliz gezginlerin giyerek rahatlıklarını düşünmeyi ve milliyetlerini beyan etmeyi âdet edinmiş olduğu şu farklı kumaşlardan, bol kıyafetlerden giymişti; berrak gri gözleri, kahveliği altında taze görünen bronz teni, erkeksi bedeni, alçakgönüllü tavrı ve bir beyefendi ve kâşif olduğunu hissettiren genel havasıyla, İngiliz ırkının, bu ırka muhabbet duyanların herhangi bir iklimde inkâr etmelerinin gerekmeyeceği bir temsilcisiydi. Isabel bunların farkına vardı ve Lort Warburton'dan her zaman hoşlanmış olduğuna sevindi. Onun eskisi kadar sevimli olduğu aşikârdı ve sesinin, Isabel'in daha önce de çok hoş bulduğu tonu, lordun asla bozulmayacağının güvencesi gibiydi. Doğal bir biçimde usule uygun olan meselelerden söz ettiler; Isabel'in eniştesinin ölümünden, Ralph'ın sağlık durumundan, Isabel'in kışı nasıl geçirdiğinden, Roma'yı ziyaretinden, Floransa'ya dönüşünden, yaz için planlarından, kaldığı otelden; sonra Lort Warburton'ın kendi maceralarından, hareketlerinden, niyetlerinden, izlenimlerinden ve şu anda kaldığı yerden. Sonunda bir sessizlik oldu ve Isabel onun ne düşündüğünü anladı. Gözleri yere dikilmişti; ama nihayet onları kaldırdı ve ciddiyetle, "Size birkaç defa yazdım," dedi.

"Yazdınız mı? Mektuplarınızı hiç almadım."

"Hiç göndermedim ki. Yaktım onları."

"Ah," dedi Isabel, bir kahkahayla, "bunu sizin yapmanız, benim yapmamdan daha iyi olmuş!"

"Onları önemsemeyeceğinizi düşündüm," diye devam etti lort, Isabel'e dokunmuş olabilecek bir sadelikle. "Ne de olsa, mektuplarla sizi rahatsız etmeye hakkım yokmuş gibi geldi bana."

"Sizden haber almak beni çok memnun ederdi. Biliyorsunuz ki, şey umdum... şey..." Isabel sustu; düşüncesini dile getirmekte bir yavanlık olurmuş gibi geldi ona.

"Ne diyeceğinizi biliyorum. Her zaman iyi arkadaş olarak kalacağımızı umdunuz." Lort Warburton'ın dile getirdiği şekliyle, bu formülün yeterince yavan olduğu kesindi; ama öte yandan, onu böyle göstermek istiyordu, zaten.

Isabel sadece, "O işler hakkında konuşmayın lütfen," demek zorunda kaldı; ona hiç de diğerinden daha iyiymiş gibi gelmeyen bir konuşmaydı bu.

"Bana verilecek çok küçük bir teselli bu!" diye ünledi Lort Warburton, kuvvetle.

"Sizi teselli ediyormuş gibi yapamam," dedi kız; orada otururken, lorda, altı ay önce onu hiç de tatmin etmeyen cevabın aynını vermiş olduğunu düşünmek hoşuna gitti. O hoş bir insandı, güçlüydü, kibardı, ondan daha iyi bir adam yoktu. Ama Isabel'in cevabı değişmemişti.

Canlanan düşüncelerinin arasından onun, "Beni teselli etmeye çalışmamanız çok iyi; buna gücünüz yetmezdi," dediğini duydu.

"Tekrar karşılaşacağımızı umuyordum, çünkü bana, size kötülük etmiş olduğumu hissettirmeye çalışacağınıza dair hiçbir korkum yoktu. Ama bunu yaptığınız zaman... zevkten çok acı duyuyorum." Ve Isabel ayağa kalkıp gözleriyle yoldaşlarını aradı.

"Size bunu hissettirmek istemiyorum; böyle söyleyemem tabii. Sadece bir iki şeyi bilmenizi istiyorum, kendime karşı adil davranmış olmak için, bir anlamda. Bu konuya bir daha dönmeyeceğim. Geçen yıl size ifade ettiğim şeyi çok güçlü bir biçimde hissediyordum; başka bir şey düşünemiyordum. Unutmaya çalıştım... enerjik bir şekilde, sistematik bir şekilde. Başka birine ilgi duymaya çalıştım. Size bunu söylüyorum, çünkü görevimi yaptığımı bilmenizi istiyorum. Başaramadım. Yurtdışına... mümkün olduğu kadar uzağa

gidişim de aynı amaç içindi. Yolculuğun zihni dağıttığını söylerler; ama benimkini dağıtmadı. Sizi son gördüğümden beri, hiç durmadan sizi düşündüm. Tamamen aynıyım. Sizi aynı derecede seviyorum ve o zaman size söylediğim her şey aynı derecede doğru. Ancak, şimdi sizi rahatsız etmek niyetinde değilim; bu yalnız bir an için. Biraz önce, sizi göreceğime dair en ufak bir fikrim bile olmadan size rastladığımda, tam da nerede olduğunuzu bilmeyi dilemekte olduğumu da ekleyebilirm."

Dediğim gibi, kendine hâkimiyetini geri kazanmıştı ve konuşurken bütünlendi bu. Açık ve sade bir biçimde, alçak bir ses tonuyla, gerçekçi bir tavırla konuşuyordu. Bu parlak, cesur görünümlü beyefendinin kendini bu kadar alçakgönüllü ve mantıklı bir tarzda ifade edişini duymakta, hayal gücü hitap ettiği kadından daha zayıf olan birisi için bile etkileyici bir şeyler olabilirdi.

"Sizi sık sık düşündüm, Lort Warburton," diye cevap verdi Isabel. "Bunu daima yapacağımdan emin olabilirsiniz." Sonra bir gülümsemeyle ekledi: "Bundan bir zarar gelmez, her iki tarafa da."

Birlikte yürüdüler; Isabel nazikçe onun kız kardeşlerini sordu ve bunu yaptığını onlara bildirmesini rica etti. Lort kendi duyguları konusunda başka bir şey söylemedi ve daha önce değinmiş oldukları daha objektif konulara döndü. Biraz sonra Roma'dan ne zaman ayrılacağını sordu ona ve Isabel'in ne kadar kalacağını söylemesi üzerine, bunun hâlâ o kadar uzakta olmasına sevindiğini beyan etti.

"Neden öyle söylüyorsunuz, eğer kendiniz sadece buradan geçiyorsanız?" diye sordu Isabel, biraz endişeli bir tavırla.

"Ah, buradan geçtiğimi söylediğimde, Roma'ya Clapham Kavşağı'ymış gibi davranacağımı kastetmedim. Roma'dan geçmek, bir iki hafta kalmak demektir."

"Benim kadar kalmak niyetinde olduğunuzu açıkça söyleyin!"

Lort Warburton bir an rahatsız bir gülümsemeyle ona baktı. "Bu hoşunuza gitmez. Beni çok fazla göreceğinizden korkuyorsunuz."

"Neyin hoşuma gittiği önemli değil. Bu harikulade yerden benim yüzümden ayrılmanızı bekleyemem, elbette. Ama sizden korktuğumu itiraf ediyorum."

"Yine başlayacağımdan mı korkuyorsunuz? Çok dikkatli olacağıma söz veriyorum."

Yavaşlayarak durmuşlardı ve bir an yüz yüze kaldılar. "Zavallı Lort Warburton!" dedi Isabel, hüzünlü bir gülümsemeyle.

"Zavallı Lort Warburton, gerçekten! Ama dikkatli olacağım."

"Mutsuz olabilirsiniz, ama beni mutsuz etmeyeceksiniz. Buna izin veremem."

"Eğer sizi mutsuz edebileceğime inansaydım, bunu denerdim, sanırım." Bunun üzerine Isabel önden yürüdü ve lort da ilerledi. "Asla size hoşnutsuzluk verecek bir söz söylemeyeceğim," diye söz verdi, çok yumuşak bir sesle.

"Çok iyi. Eğer söylerseniz, arkadaşlığımız biter."

"Belki bir gün... bir süre sonra... bana izin verirsiniz," diye önerdi lort.

"İzin verir miyim... beni mutsuz etme izni mi?"

Lort tereddüt etti. "Size tekrar söyleme izni..." Ama kendini dizginledi. "Sessiz olacağım," dedi; "daima sessiz."

Bayan Stackpole ve refakatçisi, kazıyı ziyareti sırasında Ralph Touchett'a katılmışlardı ve şimdi bu üçü, deliğin etrafında birikmiş olan toprak ve taş yığınlarının arasından çıkıp Isabel'le yanındakinin görüş alanına girdiler. Ralph Touchett, Lort Warburton'a selam işaretleri yaptı ve Henrietta yüksek sesle feryat etti: "Aman Tanrım, o lort orada!" Ralph'la arkadaşı gösterişsiz bir içtenlikle buluştular; Bayan Stackpole'sa büyük, entelektüel gözlerini teni güneşten bronzlaşmış yolcuya dikti.

"Herhalde beni hatırlamazsınız, efendim," dedi az sonra.

"Sizi gerçekten hatırlıyorum," dedi Lort Warburton. "Gelip beni görmenizi istemiştim ve siz hiç gelmediniz."

"Çağrıldığım her yere gitmem," diye cevap verdi Bayan Stackpole, soğuk bir tavırla.

"Eh, neyse, bir daha çağırmayacağım sizi," dedi Lockleigh'nin efendisi, iyi huylulukla.

"Çağırırsanız gelirim; o yüzden çağırmayacağınızdan emin olun!"

Lort Warburton, bütün iyi huyluluğuna rağmen, bundan yeterince emin görünüyordu. Bay Bantling bir selamlama talep etmeden yanlarında durmuştu, ama şimdi fırsat bulup lort cenaplarını başıyla selamladı, lort ise dostça, "Ah, sen de burada mısın, Bantling?" diyerek ve elini sıkarak onu yanıtladı.

"Ah," dedi Henrietta, "onu tanıdığını bilmiyordum!"

"Tanıdığım herkesi bilmiyorsundur, herhalde," diye karşılık verdi Bay Bantling, şakacı bir tavırla.

"Bir İngiliz bir lort tanıdığı zaman daima size söyler sanırdım."

"Ah, korkarım ki Bantling benden utanıyordu," dedi Lort Warburton, gülerek. Isabel onun güldüğünü duyduğuna sevindi; eve doğru yola çıkarlarken rahat bir nefes aldı.

Ertesi gün pazardı; sabahını, biri ablası Lily'ye, diğeri Madam Merle'e, iki uzun mektup yazarak geçirdi; ama bu namelerin ikisinde de, reddettiği bir talibinin onu yeni bir yakarışta bulunmakla tehdit ettiğinden bahsetmedi. Pazar öğlen sonraları bütün iyi Romalılar (ve en iyi Romalılar çoğu zaman kuzeyli barbarlardır), San Pietro Bazilikası'nda akşam ilahilerini dinlemeye gitme âdetini uygularlar ve arkadaşlarımız arasında, birlikte arabayla bu bazilikaya gitmeleri konusunda anlaşmaya varılmıştı. Öğle yemeğinden sonra, araba gelmeden bir saat önce, Lort Warburton Hôtel de Paris'de boy gösterdi ve Ralph Touchett'la Bay Bantling

birlikte dışarı çıkmış olduklarından, iki hanımefendiye bir ziyarette bulundu. Ziyaretçi Isabel'e, bir önceki akşam vermiş olduğu sözü tutma niyetinin bir örneğini vermeyi arzu etmiş gibi görünüyordu; hem ketum hem de açıksözlü davrandı; üstü kapalı bir yakarışta bile bulunmadı ve sadece iyi bir arkadaş olabildiğine hükmetmeyi Isabel'e bıraktı. Seyahatlerinden, İran'dan, Türkiye'den bahsetti ve Bayan Stackpole ona bu ülkeleri ziyaret etmesinin kendisine bir "kazanç" sağlayıp sağlamayacağını sorduğunda, bu yerlerin kadınların girişimciliği için harikulade bir alan sunduğuna onu temin etti. Isabel ona hakkını verdi, ama amacının ne olduğunu ve kahramanca davranmakla bile ne kazanmayı beklediğini merak etti. Ne kadar iyi bir dost olduğunu göstererek onu yumuşatmayı bekliyorsa, kendini bu zahmetten esirgeyebilirdi. Isabel onun iyi bir dost olduğunu zaten biliyordu ve yapabileceği hiçbir şey bu kanaate bir şey katmayacaktı. Üstelik, onun Roma'daki mevcudiyeti bile kendisine belli belirsiz bir huzursuzluk veriyordu. Buna rağmen, o ziyaretini sona erdirirken kendisinin de San Pietro'da olacağını ve Isabel'le arkadaşlarını bulmaya çalışacağını söylediği zaman, onu tekrar görmekten zevk duyacağı cevabını vermek zorunda kaldı.

Bazilikada, mekânın mozaiklerle süslü zemininde dolaşırken, karşılaştığı ilk insan o oldu. San Pietro'dan "hayal kırıklığı"na uğrayan ve onu şöhretinden daha küçük bulan şu üstün turistlerden biri olmamıştı; girişteki esneyen ve etrafa çarpan muazzam deri perdenin altından ilk geçtiğinde... ilk defa kendini o yüksek kemerli kubbenin altında bulduğu ve ışığın, tütsüyle, mermer ve yaldızın, mozaik ve bronzun yansımalarıyla koyulaşmış havanın içinden ince ince aşağı yağdığını gördüğünde, zihnindeki yücelik kavramı daha kapsamlı bir hale geldi. Ondan sonra da bu kavram, içinde yücelebileceği bir mekândan hiç yoksun kalmadı. Isabel bir çocuk ya da bir köylü gibi hayretle seyrediyor ve gözle görülebilen bu

ihtişama sessiz övgüler düzüyordu. Lort Warburton yanında yürüyor ve Konstantinopolis'deki Aya Sofya'dan bahsediyordu; Isabel sonunda onun örnek davranışlarına dikkatini çekeceğinden korktu. Ayin henüz başlamamıştı, ama San Pietro'da gözlemlenecek çok şey vardır ve bu yerin ruhsal olduğu kadar fiziksel talim için de tasarlanmış gibi görünen uçsuz bucaksızlığında neredeyse dinsiz bir şeyler olduğundan, değişik insanlar ve gruplar, birbirine karışmış ibadetçiler ve izleyiciler, çeşitli niyetlerini karşılıklı bir rezalet çıkmadan yerine getirebilirler. O şahane enginlikte, bireysel patavatsızlıklar uzaktan pek fark edilmez. Ancak, Isabel ve arkadaşları hiçbir patavatsızlıkla suçlanamazdı; çünkü Henrietta, Michelangelo'nun kubbesinin Washington'daki Kongre Binası'yla karşılaştırıldığında daha zayıf kaldığını beyan etmeye mecbur kaldığı halde, itirazını esas itibariyle Bay Bantling'in kulağına yöneltti ve daha da vurgulanmış şekliyle, *Interviewer*'ın sütunlarına sakladı. Isabel Lort Warburton'la birlikte kilisenin etrafını dolaştı ve girişin sol tarafındaki koroya ayrılan bölüme yaklaştıklarında, papanın koristlerinin sesleri, kapıların önünde toplanmış olan çok sayıdaki insanın başları üzerinden onlara doğru süzüldü. Bir süre, eşit ölçüde işçi sınıfından Romalılar ve meraklı yabancılardan oluşan bu kalabalığın kenarında durakladılar ve onlar orada dururken kutsal konser devam etti. Görünüşe göre Ralph, Henrietta ve Bay Bantling'le birlikte içerideydi; Isabel, önündeki yoğun grubun başlarının üzerinden, orada, şahane ilahiye karışıyormuş gibi görünen tütsü bulutlarının gümüş gibi parlattığı akşamüzeri ışığının yüksek pencerelerin kabartma resimlerle süslü derinliklerinden içeriye meylettiğini görüyordu. Bir süre sonra ilahiler kesildi ve Lort Warburton geri gitmeye niyetliymiş gibi göründü. Bir an için Isabel de aynı şeyi yaptı; bunun üzerine kendini, kısa bir mesafe arkasında duruyormuş gibi görünen Gilbert Osmond'la karşı karşıya buldu. Sonra Osmond resmi bir selamlamayla yaklaştı.

"Demek gelmeye karar verdiniz?" dedi Isabel, elini uzatarak.

"Evet, dün gece geldim ve bugün öğleden sonra otelinize uğradım. Buraya geldiğinizi söylediler; ben de size bakındım."

"Diğerleri içeride," dedi Isabel.

"Ben diğerleri için gelmedim," diye mırıldandı Gilbert Osmond, gülümseyerek.

Isabel başını çevirdi; Lort Warburton onlara bakıyordu; belki de bunu duymuştu. Birdenbire bunun aynen lordun onunla evlenmesini istemek üzere Gardencourt'a geldiği sabah kendisine söylediği şey olduğunu hatırladı. Bay Osmond'un sözleri yüzünün kızarmasına neden olmuştu ve bu hatıra bunu giderme etkisi yapmadı. Isabel iki beyefendiye diğerinin adını söyleyerek bu hafif huzursuzluğundan bir sığınak aradı ve neyse ki o anda Bay Bantling koroya ayrılan bölümden çıkıp Britanya yiğitliğiyle kalabalığı yararak ve peşinde Bayan Stackpole ve Ralph Touchett'la onlara doğru geldi. Neyse ki, diyorum, ama belki de meseleye yüzeysel bir bakıştır bu; çünkü Ralph Touchett, Floransa'dan gelen beyefendiyi fark etmesi üzerine, Bay Osmond'a belki de iltifat gibi gelmemiş olabilecek şaşkınlık alametleri sergiledi. Ancak, bu belirtilerin anlık olduğunu ve Ralph'ın biraz sonra kuzinine münasip bir şakacılıkla yakında bütün arkadaşlarının etrafında toplanacağını söyleyebildiğini eklemek gerekir. Onun Bay Osmond'u selamlayışı görünüşte içtendi; yani, iki adam el sıkıştılar ve birbirlerine baktılar. Bayan Stackpole yeni gelenle Floransa'da tanışmış, ama çoktan Isabel'e ondan da öteki hayranlarından –Bay Touchett'tan, Lort Warburton'dan ve Paris'teki küçük Bay Rosier'den– daha fazla hoşlanmadığını söyleme fırsatı bulmuştu. "Sende ne var, bilmiyorum," diye beyan etmeyi lütfetmişti, "ama tatlı bir kıza göre çok sevimsiz insanlar cezp ediyorsun. Bay Goodwood aralarında saygı duyduğum tek insan ve takdir etmediğin kişi de o."

"San Pietro hakkındaki kanaatiniz ne?" diye sordu Bay Osmond Isabel'e.

"Çok geniş ve çok aydınlık bir yer," dedi kız.

"Fazla geniş; insana kendini bir atom gibi hissettiriyor."

"Kilisede insanın böyle hissetmesi gerekmez mi?" diye sordu Isabel, hafif ama ilgili bir gülümsemeyle.

"Sanırım, her yerde böyle hissetmesi gerekir, eğer gerçekten önemsiz *biriyse*. Ama başka her yerde olduğu gibi, kilisede de hiç hoşuma gitmiyor."

"Siz gerçekten de papa olmalıymışsınız!" diye bağırdı Isabel, onun Floransa'da kendisine söylediği bir şeyi hatırlayarak.

"Ah, bundan çok zevk alırdım!" dedi Gilbert Osmond.

Bu arada Lort Warburton, Ralph Touchett'a katılmıştı ve ikisi birlikte yürüyerek uzaklaştılar.

"Bayan Archer'la konuşan beyefendi kim?" diye sordu lort cenapları.

"Adı Gilbert Osmond... Floransa'da yaşıyor," dedi Ralph.

"Bundan başka kim o?"

"Hiç kimse. Ah, evet, bir Amerikalı; ama insan bunu unutuyor; pek Amerikalı sayılmaz, aslında."

"Bayan Archer'ı uzun süredir mi tanıyor?"

"Hayır, aşağı yukarı iki haftadır."

"Bayan Archer ondan hoşlanıyor mu?"

"Evet, sanırım hoşlanıyor."

"O iyi bir adam mı?"

Ralph bir an tereddüt etti. "Hayır, değil," dedi, nihayet.

"O halde Bayan Archer niye ondan hoşlanıyor?" diye devam etti Lort Warburton, asil bir *saflıkla*.

"Çünkü o bir kadın."

Lort Warburton bir an sessiz kaldı. "İyi adamlar *olan* başka erkekler var," dedi biraz sonra, "ve onlardan... onlardan..."

"Ve onlardan da hoşlanıyor!" diye sözünü kesti Ralph, gülümseyerek.

"Ha, ondan o şekilde hoşlanıyor, demek istiyorsan!" Ve Lort Warburton yine geriye döndü. Ancak, onu ilgilendirdiği kadarıyla, grup dağılmıştı. Isabel, kiliseden ayrılıncaya kadar Floransa'dan gelen beyefendiyle sohbete devam etti ve İngiliz âşığı kendini, korodan gelmeye devam eden nağmelere elinden geldiğince dikkat ederek avuttu.

Yirmi Sekizinci Bölüm

Ertesi günün akşamı, Lort Warburton arkadaşlarını görmek için yine otellerine gitti ve bu müessesede, operaya gitmiş olduklarını öğrendi. Eski ve saygın bir İtalyan âdetine uygun olarak onları localarında ziyaret etme düşüncesiyle, arabasıyla operaya gitti ve içeriye kabul edildikten sonra –ikinci derecedeki tiyatro binalarından biriydi burası– iyi aydınlatılmamış, geniş, çıplak salonda etrafa bakındı. Perde yeni bitmişti ve arayışını sürdürmekte serbestti. İki üç sıra locayı taradıktan sonra, bu bölmelerin en geniş olanlarından birinde, kolayca tanıdığı bir hanımefendiyi fark etti. Bayan Archer, yüzü sahneye dönük ve locanın perdesiyle kısmen gizlenmiş olarak oturuyordu; yanındaysa, koltuğunda arkaya yaslanmış olan Gilbert Osmond vardı. Görünüşe göre locada onlardan başka hiç kimse yoktu ve Warburton, arkadaşlarının lobinin nispeten daha serin havasının tadını çıkarmak için antrakttan faydalanmış olduklarını farz etti. Bir süre durup locadaki ilginç çifti seyretti ve yanlarına giderek ahenkli diyaloglarını bölüp bölmemeye karar vermeye çalıştı. Nihayet, Isabel'in onu görmüş olduğu anlaşıldı ve bu tesadüf kararını vermesini sağladı. Üst kısımlara doğru yol aldı ve merdivende, şapkasını can sıkıntısı ifade eden bir şekilde giymiş ve ellerini her zamanki yerlerine sokmuş, ağır ağır aşağı inen Ralph Touchett'a rastladı.

"Bir dakika önce seni aşağıda gördüm ve yanına iniyordum. Kendimi yalnız hissediyorum ve arkadaş istiyorum," diye beyan etti Ralph.

"Terk etmiş olduğun bazı çok iyi arkadaşların var."

"Kuzinimi mi kastediyorsun? Ah, onun bir ziyaretçisi var ve beni istemiyor. Sonra, Bayan Stackpole'la Bantling dondurma yemek için çıkıp bir kafeye gittiler... Bayan Stackpole dondurmaya bayılıyor. Onların da beni istemediğini düşündüm. Opera çok kötü; kadınlar çamaşırcı gibi görünüyor ve tavuskuşu gibi şarkı söylüyorlar. Kendimi çok üzgün hissediyorum."

"Eve gitsen iyi olur," dedi Lort Warburton, yapmacıksız bir tavırla.

"Ve genç hanımımı bu kasvetli yerde mi bırakayım? Yo, hayır, ona göz kulak olmalıyım."

"Pek çok arkadaşı varmış gibi görünüyor."

"Evet, işte bu yüzden göz kulak olmalıyım," dedi Ralph, aynı alçak sesli hüzün taklidiyle.

"Eğer seni istemiyorsa, muhtemelen beni de istemez."

"Hayır, sen farklısın. Locaya git ve ben etrafta dolaşırken orada kal."

Lort Warburton locaya gitti ve onu işgal edenlerden daha çekici olanı tarafından çok büyük bir lütufkârlıkla karşılandı. Bir gün önce tanıştırılmış olduğu Bay Osmond'la selamlaştı; o ise, lort içeriye girdikten sonra çok sessizce oturdu ve Isabel'le giriştiği biraz dağınık sohbete pek katılmadı. Lort, Bayan Archer'ın çok güzel, hatta heyecanlı göründüğünü düşündü; ancak, o her zaman zekice bakan, hızla hareket eden, son derece canlı bir genç kadın olduğundan, bu noktada yanılmış olabilir. Bayan Archer'ın onunla konuşmaları pek bir huzursuzluk ifşa etmiyordu; öyle ustalıklı ve kasıtlı bir nezaketi ifade ediyorlardı ki, tamamen sakin ve kendine hâkim olduğunu belirtiyorlardı. Zavallı Lort Warburton'ın şaşkına döndüğü anlar oluyordu. Bayan Archer resmen, bir

kadının yapabileceği kadar, cesaretini kırmıştı; o halde ne diye böyle yumuşak, güven verici bir ses tonuyla konuşuyordu? Diğerleri geri geldi; yalın, aşina, önemsiz opera yeniden başladı. Loca genişti ve eğer biraz arkada, karanlıkta oturacak olursa, Lort Warburton'ın kalabileceği kadar yer vardı. Yarım saat boyunca kaldı da; bu arada Bay Osmond önde, Isabel'in hemen arkasında, dirsekleri dizlerine dayalı, ileri doğru eğilerek oturuyordu. Lort Warburton hiçbir şey duymuyor ve karanlık köşesinden, bu hanımefendinin, salonun loş aydınlatmasına karşı açıkça beliren duru profilinden başka hiçbir şey görmüyordu. Bir antrakt daha olduğunda hiç kimse yerinden kıpırdamadı. Bay Osmond Isabel'le konuştu ve Lort Warburton köşesinde kaldı. Ancak, kısa sürdü bu; ondan sonra ayağa kalktı ve hanımlara iyi geceler diledi. Isabel onu alıkoymak için hiçbir şey söylemedi ve bunun üzerine lort yine afalladı. Neden bu kadar tatlı bir sesle... bu kadar dostane bir üslupla konuşuyordu o? Afalladığı için kendine kızdı; sonra da kızdığı için kızdı. Verdi'nin müziği onu teselli etmeye yetmiyordu; o da tiyatrodan ayrılıp, gittiği yolun farkına varmadan, yıldızların altında onunkinden daha büyük acıların çekilmiş olduğu dolambaçlı, trajik Roma sokaklarından eve doğru yürüdü.

Ziyaretçi gittikten sonra Osmond, "O beyefendinin niteliği nedir?" diye sordu Isabel'e.

"Kusursuzluk... görmüyor musunuz?"

"İngiltere'nin aşağı yukarı yarısı onun; niteliği bu," diye beyan etti Henrietta. "Özgür ülke dedikleri bu işte!"

"Ah, büyük bir mülk sahibi, öyle mi? Mutlu adam!" dedi Gilbert Osmond.

"Buna mutluluk mu diyorsunuz... insanlara sahip olmaya?" diye haykırdı Bayan Stackpole. "Kiracılarının sahibi o ve binlerce kiracısı var. Bir şeylere sahip olmak hoş, ama cansız objeler bana yeter. Et ve kan, zihinler ve vicdanlar olmasa da olur."

"Bana öyle geliyor ki, bir iki insana sahipsin," diye önerdi Bay Bantling, şakayla. "Warburton kiracılarına senin bana yaptığın gibi emirler yağdırıyor mu, merak ediyorum?"

"Lort Warburton büyük bir radikal," dedi Isabel. "Çok ileri görüşleri var."

"Çok ileri taş duvarları var onun. Parkı, çevresi otuz mil kadar olan devasa demir bir çitle çevrili," diye ilan etti Henrietta, Bay Osmond'u bilgilendirmek için. "Onun Boston'lu radikallerimizden birkaçıyla görüşmesini isterdim."

"Onlar demir çitleri onaylamıyor mu?" diye sordu Bay Bantling.

"Ancak habis muhafazakârları içine kapatmak için. Seninle hep bir çitin üzerinden konuşuyormuşum gibi hissediyorum!"

"Onu iyi tanıyor musunuz, bu ıslah olmamış ıslahatçıyı?" diye devam etti Osmond, Isabel'i sorgulayarak.

"Yeterince iyi tanıyorum."

"Ondan hoşlanıyor musunuz?"

"Hem de çok."

"Kabiliyetli bir adam mı?"

"Mükemmel yetenekleri var ve göründüğü kadar iyi bir insan."

"Yakışıklı olduğu kadar iyi mi demek istiyorsunuz? Çok yakışıklı bir adam o. Ne kadar da nefret edilesi bir talihi var! Büyük bir İngiliz arazi sahibi olmak, üstelik zeki ve yakışıklı olmak ve üstüne üstlük, sizin teveccühünüze mazhar olmak! Gıpta edebileceğim bir adam bu."

Isabel ciddiyetle gülümsedi.

"Her zaman birilerine gıpta ediyormuş gibisiniz. Dün papaydı; bugün de zavallı Lort Warburton."

"Benim gıpta edişim tehlikeli değil; son derece platonik. Neden ona zavallı diyorsunuz?"

Ralph, ilk defa konuşmaya katılarak, "Kadınlar erkekleri incittikten sonra genellikle onlara acırlar; merhamet gös-

terme şekilleridir bu," dedi, neredeyse masum olacak kadar şeffaf ve ustalıklı bir istihzayla.

"Ben Lort Warburton'ı incittim mi, Tanrı aşkına?" diye sordu Isabel, bu fikir tamamen yeniymiş gibi kaşlarını kaldırarak.

"Eğer incitmişsen de, layığını bulmuş," dedi Henrietta, bale gösterisi için perde açılırken.

Isabel bundan sonraki yirmi dört saat boyunca ona mal edilen kurbanı bir daha görmedi, ama operayı ziyaretinden sonraki ikinci gün, Capitolium'un galerisinde ona rastladı; koleksiyonun gözdesi olan Ölen Gladyatör heykelinin önünde duruyordu. Isabel, Gilbert Osmond'un bu vesilede de aralarında bulunduğu arkadaşlarıyla birlikte gelmiş ve merdivenleri çıkan grup, ilk ve en güzel odaya girmişti. Lort Warburton onunla tüm olağan güler yüzlülüğüyle konuştu, ama biraz sonra, galeriden ayrılmak üzere olduğunu söyledi.

"Roma'dan ayrılıyorum," diye ekledi. "Size veda etmeliyim."

Neden olduğunu açıklamaya girişmeyeceğim, ama Isabel bunu duyduğuna üzüldü. Belki de artık onun evlenme isteğini yinelemesinden korkmadığı içindi; başka bir şey düşünüyordu. Üzüldüğünü söylemek üzereydi ki, kendini dizginledi ve sadece ona iyi yolculuklar diledi.

Lort biraz ağırlaşmış gözlerle ona baktı.

"Korkarım ki oldukça tutarsız olduğumu düşünüyorsunuz," dedi. "Geçen gün size bir süre kalmayı çok istediğimi söylemiştim."

"Yo, hayır; pekâlâ fikrinizi değiştirebilirsiniz."

"Ben de öyle yaptım."

"*Bon voyage*, o halde."

"Benden kurtulmak için çok acele ediyorsunuz," dedi lort cenapları, oldukça gamlı bir tavırla.

"Hiç de değil. Ama vedalardan nefret ederim."

"Ne yaptığım umurunuzda değil," diye devam etti lort, acıklı bir sesle.

Isabel bir an ona baktı.

"Ah," dedi, "sözünüzü tutmuyorsunuz!"

Lort on beş yaşındaki bir genç gibi kızardı.

"Eğer tutmuyorsam, tutamadığım içindir ve işte bu yüzden gidiyorum."

"Hoşça kalın, o halde."

"Hoşça kalın." Ancak hâlâ oyalanıyordu. "Sizi bir daha ne zaman göreceğim?"

Isabel duraksadı; sonra, sanki ona isabetli bir ilham gelmiş gibi... "Siz evlendikten sonraki bir gün."

"Bu asla olmayacak. Siz evlendikten sonra olur."

"O da olur," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Evet, böylesi daha iyi. Hoşça kalın."

El sıkıştılar ve lort, Isabel'i o güzel odada, parlayan antika mermerlerin arasında yalnız bıraktı. Isabel heykellerin oluşturduğu dairenin ortasında, onlara dalgınca bakarak, gözlerini güzel, ifadesiz yüzlerinde gezdirerek... adeta ebedi sessizliklerini dinleyerek oturdu. Harikulade bir grup Yunan heykeline uzun süre bakıp da asil sükûnetlerinin etkisini hissetmemek imkânsızdır, en azından Roma'da. Ruhu sakinleştirir ve yumuşatır, hayal gücünü arındırır. Özellikle Roma'da diyorum, çünkü Roma'nın havası böyle izlenimler için eşsiz bir ortamdır. Altın sarısı güneş ışığı onlarla karışır, geçmişin sadece isimlerle dolu bir boşluk olmasına rağmen hâlâ öylesine canlı olan muazzam durgunluğu, üzerlerine ağırbaşlı bir büyü salar adeta. Capitolium'un pencerelerinde storlar kısmen kapalıydı ve figürlerin üzerine berrak, sıcak bir gölge düşüyor, onları daha mükemmelen insani yapıyordu. Isabel uzun süre orada, onların hareketsiz zarafetinin büyüsü altında oturdu; sabit bakışlarla bakan gözleri kapaklarının arasında yaşam ve mermer dudaklarında amaç görüyordu. Odanın koyu kırmızı duvarları onları öne çıkarıyor, cilalı

mermer zemin güzelliklerini yansıtıyordu. Daha önce hepsini görmüştü, ama yine aynı hazzı duyuyordu ve bu haz daha da büyüktü, çünkü o an için yalnız olduğuna seviniyordu. Sonunda, daha eksiksiz bir canlılığın imgeleri tarafından celp edilen düşünceleri başka şeylere kaydı. Ara sıra odaya bir turist giriyor, durup bir süre dikkatle Ölen Gladyatör'e bakıyor, sonra düzgün döşemede gıcırtılar çıkararak öteki kapıdan dışarı çıkıyordu. Yarım saat sonra Gilbert Osmond yeniden belirdi; görünüşe göre diğerlerinden öndeydi. Elleri arkasında, her zamanki parlak, soran, ama yalvarmayan gülümsemesiyle ağır ağır Isabel'e doğru yürüdü.

"Sizi yalnız bulduğuma şaşırdım," dedi. "Yanınızda arkadaşınız olduğunu sanıyordum."

"Var... hem de en iyisinden." Ve Isabel gözlerini daire halindeki heykellere çevirdi.

"Bir İngiliz asilzadesinden daha iyi arkadaş mı diyorsunuz buna?"

"Ah, İngiliz asilzadem bir süre önce benden ayrıldı," dedi Isabel, ayağa kalkarak. Kasıtlı olarak biraz soğuk konuşuyordu.

Bay Osmond ondaki soğukluğu fark etti, ama bir kahkaha atmaktan alıkoymadı bu onu.

"Korkarım ki geçen akşam duyduğum şey doğru; o asilzadeye biraz zalimce davranıyorsunuz."

Isabel bir süre mağlup gladyatöre baktı.

"Bu doğru değil. Titizlikle nazik davranıyorum."

"Ben de aynen bunu kastediyorum!" dedi Gilbert Osmond; öyle nükteli bir tavırla söyledi ki bunu, şakasının açıklanması gerekiyor.

Onun orijinal, nadide şeyleri, üstün, eşsiz varlıkları sevdiğini biliyoruz; şimdi, ırkının ve sınıfının çok mükemmel bir örneği olduğunu düşündüğü Lort Warburton'ı gördükten sonra, bir İngiliz aristokratın şahane teklifini reddederek onun seçme objeler koleksiyonuna dahil olmaya hak kazan-

mış bir genç hanımefendiyi kendine bağlama fikrinde yeni bir cazibe görüyordu. Gilbert Osmond Britanya aristokrasisine büyük bir hayranlık duyuyordu –onu bir İngiliz dükü yapmadığı için ilahi takdiri hiç affetmemişti– ve bu davranışın ne kadar beklenmedik olduğunu ölçebiliyordu. Evleneceği kadının bu tür bir şey yapmış olması yakışık alırdı.

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

Ralph Touchett, en iyi kendisinin bildiği nedenlerle, Gilbert Osmond'un iyi bir adam olmadığını söylemeyi uygun görmüştü; ama Roma ziyaretinin geri kalanında, o beyefendinin davranışları bu iddiayı doğrulamadı. O her günün bir bölümünü Isabel ve arkadaşlarıyla geçirdi ve her hareketiyle, birlikte yaşaması kolay bir adam olduğunu gösterdi. Mükemmel nitelikleri olduğunu hissetmemek imkânsızdı ve aslında Ralph Touchett'ın iyi bir dostluktan yoksun oluşunun kabahatini onun kendisine bulması belki de bundandı. Ralph bile şu anda onun hoş bir yoldaş olduğunu itiraf etmek zorundaydı. İyi huyluluğu sarsılmaz, bilgisi evrensel, hareket tarzı dünyanın en kibarıydı. Maneviyatı gözle görülür bir şekilde yüksek değildi; Gilbert Osmond'u taşkın olarak düşünmek zordu; gürültücülüğe ve heveslilige karşı amansız bir nefreti vardı. Bayan Archer'ın bazen fazla hevesli, fazla vurgulu olduğunu düşünüyordu. Onun böyle bir kusuru olması yazıktı; çünkü eğer bu kusuru olmasaydı, gerçekten de hiçbir kusuru olmazdı; bir nisan bulutu kadar parlak ve yumuşak olurdu. Ancak, Osmond gürültücü değilse de, derindi ve Roma mayısının bu son günleri boyunca, Villa Borghese'nin çamları altında, küçük, tatlı kır çiçeklerinin ve yosunlu mermerlerin arasında yaptıkları yavaş, düzensiz yürüyüşlere uyum sağlayan bir neşesi vardı. Her şeyden mem-

nun kalıyordu; daha önce hiçbir zaman bir anda bu kadar çok şeyden memnun kalmamıştı. Eski izlenimler, eski hazlar tekrar canlandı; bir akşam, handaki odasına dönerken, "Roma'yı Tekrar Ziyaret" başlığını koyduğu küçük bir sone yazdı. Bir iki gün sonra bu doğru ve ustalıklı nazım örneğini Isabel'e gösterdi ve ona, hayatın hoş anlarını ilham perisine bir övgüyle anmanın bir İtalyan âdeti olduğunu izah etti. Genel olarak Osmond bir şeylerden ayrı ayrı zevk alırdı; ona çirkin ya da rencide edici gelen bir şeyden çoğu zaman tiksinirdi; geniş kapsamlı hoşnutluk içeren ruh halleri zihnini pek ziyaret etmezdi. Ama şu anda mutluydu... belki de hayatında hiç olmadığı kadar ve bu duygunun geniş bir temeli vardı. Basit olarak, başarı hissiydi bu... insan yüreğinin en hoşa giden duygusu. Osmond hiçbir zaman bunun fazlasına sahip olmamıştı; bu bakımdan hiç şımartılmamıştı; bunu gayet iyi biliyor ve kendine sık sık hatırlatıyordu. "Yo, hayır, hiç şımartılmadım; şımartılmamış olduğum kesin," diye tekrarlardı kendine. "Eğer ölmeden başarılı olursam, bunu hak etmiş olacağım." Kariyeri başarıdan büsbütün yoksun olmamıştı; çok ölçülü miktarda bir düşünce bile buna temin ederdi onu. Ama bazı zaferleri artık çok gerilerde kalmıştı; bazılarıysa çok kolay olmuştu. Şu andaki, beklenebileceği kadar zor olmamıştı; ama yalnız tümüyle istisnai bir çaba göstermiş olduğu için, gösterebileceğine inandığından daha büyük bir çaba göstermiş olduğu için kolay olmuş, daha doğrusu, hızlı olmuştu. Herhangi bir şeyde büyük bir başarı gösterme arzusu onun gençlik hayaliydi; ama yıllar geçtikçe, başarıyla bağlantılı koşullar öyle çeşitli ve itici bir hale gelmişti ki, bir çaba gösterme fikri yavaş yavaş cazibesini kaybetmişti. Ancak, ölmemişti; sadece uyuyordu; Isabel Archer'la tanıştıktan sonra yeniden canlandı. Osmond, başarısızlık ihtimalinin hatırı sayılır olduğu herhangi bir girişimin ona asla cazip gelmeyeceğini hissederdi; başarısız olmak anlatılamayacak kadar tiksindirici olur, hayatında silinmez bir leke bırakır-

dı. Başarı önceden mutlak surette kesin görünmeli, daha doğrusu, bir tek şu şartla kesin görünmeliydi: Gösterilecek çabanın ona hoş gelmesi koşuluyla. Isabel Archer'da bir ilgi uyandırma çabası bu tanıma uygun düşüyordu, çünkü kız ilk gördüğünden beri hoşuna gitmişti. Isabel'in onu "gayet iyi" bulduğunu görmüştük; Gilbert Osmond da bu iltifata aynen karşılık veriyordu. Bayağılıktan dehşete kapıldığını da görmüştük (ya da duymuştuk) ve bu hususta genç hanımımızla ilgili hiçbir endişesi yoktu. Onun kendisini tiksindireceğinden ya da sinirlendireceğinden korkmuyordu; hatta, kelimenin daha özel anlamıyla, kendisine hoşnutsuzluk vereceğine dair de hiçbir korkusu yoktu. Eğer fazla hevesliyse, daha az hevesli olmak ona öğretilebilirdi; bilginin artmasıyla azalan bir kusurdu bu. Ona karşı gelebilir, onu öfkelendirebilirdi; bu ona hoşnutsuzluk vermekten farklı ve bütün olarak o derecede ciddi olmayan bir meseleydi. Bir kadın eğer zarafetten yoksun ve aleladeyse, tüm kalitesi bozulurdu ve buna karşı hiçbir önlem alınamazdı; insanın kendi inceliğinin pek bir faydası olmazdı. Ancak eğer sadece güçlü bir iradesi ve ateşli bir mizacı varsa, bu kusur nispeten kolayca idare edilebilirdi; çünkü insanın yıllardır en iyi durumda saklamış olduğu... kını içinde korunan bir kılıç kadar saf ve keskin bir halde saklamış olduğu kendi iradesi yok muydu?

Büyük bir ihtiyatla konuşmaya çalıştığım halde, okuyucu, Gilbert Osmond'un bencillikle lekelenmemiş olmadığına dair bir şüpheye kapılmış olabilir. Onun kadar ince ruhlu bir adama böyle kaba bir suçlamada bulunmak doğru değildir; bize her zaman, cam fanuslarda yaşayanlar hakkındaki şu aşina özdeyişi hatırlamak yakışır. Eğer Bay Osmond hemcinslerinin çoğundan daha bencil idiyse, bu gerçek yine de kendini gösterecektir. Gösterilmemesi endişesiyle, bu kadar çirkin bir ithamın taahhüdü altına girmeyi reddetmeliyim; özellikle, öykümüzün birkaç öğesi öteki yöne doğru işaret ediyormuş gibi göründüğü için. Bencil-

liğin (en azından bir beyefendi için) bekâr kalmayı tercih etmek kadar kesin olan pek az belirtisi olduğu iyi bilinir. Gilbert Osmond, izdivacın tadına baktıktan sonra, yeniden elde ettiği bekârlığın dolu dolu keyfini sürerek yıllar geçirmişti. Bekârlığın sade amaçlarıyla, kimsesiz serbestliklerine aşinaydı. Hayatın, uzun süre bağlı olunduğu için sevgi duyulan bu serbestliklerden feragat etmenin iki misli zor olduğu farz edilen dönemine ulaşmıştı; ama yine de bu cömertçe fedakârlığı yapmaya hazırdı. Bunun en asil niteliğimizin – kendine düşkünlük melekemizin– lehine kaydedilebileceği hakkaniyetle düşünülebilir. Osmond'un evlenme arzusunun derin ve belirgin olduğu kesin. Gerçi dile düşmemişti bu; etrafta dolaşıp insanlara biraz parası olan iyi bir kız tanıyıp tanımadıklarını sormamıştı. Para bir amaçtı; ama onun bu işi kovuşturma tarzı bu değildi ve hiç kimse onun evlenmeyi arzu edip etmediğini bilmiyor... ve pek de umursamıyordu. Madam Merle biliyordu... bunu daha önce fark ettik. Ona söylemiş olduğundan değildi bu; genel olarak, ona söylemeyi arzu etmezdi. Ama Madam Merle'ün ona söylenmesine ihtiyaç duymadığı şeyler vardı... haklarında bir tür yaratıcı sezgiye sahip olduğu şeyler. Çok incelikli olmasına rağmen, konuyla oldukça alakalı olan bir hakikatin farkına varmıştı o; Osmond'un halihazırdaki durumunda mükemmellikten çok uzak bir şeyler olduğu hakikatinin. O başarısız birisiydi, tabii; eski bir hikâyeydi bu; Madam Merle'ün anlayışına göre de daima başarısız birisi olacaktı. Ama etkisizliğin dereceleri vardı ve bunların en yükseklerinden birini seçmeye ihtiyaç yoktu. Gilbert Osmond için başarı, kendisini hissettirmek olurdu; artık gaye edinebileceği tek başarı buydu. Resmen kabul edilen türden bir seçkinlik değildir bu... bu çalışma gerçekten de çok sayıda erkek üzerinde yapılmadığı takdirde. Osmond'un tarzı, geniş değil, derin bir etki yaratmak olurdu; en mahrem türden bir seçkinlikti bu. Bekâr bir karakter bunu tüm ölçüsüyle sunabilirdi; cömert bir kızın

temiz ve hassas tabiatı, bunu kaydedecek bir yer sağlardı. Tabii, eğer genç hanımın bir serveti olursa, kayıt eksiksiz olurdu ve Isabel onu ilk tanıdığındaki kadar kıt bir drahomaya sahip olsaydı, Madam Merle Bay Osmond'u Bayan Touchett'ın yeğeniyle tanıştırmaya hiç gayret etmezdi. Bay Osmond yalnız en iyisini istediği için bunca yıl beklemişti ve parasız bir gelin doğal olarak en iyisi olmazdı. Öyle uzun bir süre boş yere beklemişti ki, maceraperest deneylerle canlı tutmuş olmadığı için, sonunda bu konuya olan ilgisini neredeyse kaybetmişti. En iyisini bulması artık pek muhtemel değildi ve eğer kendini hissettirmek istiyorsa, en hafif baskıya bile tepki göstereceği aşikâr olan, yumuşak ve esnek küçük Pansy vardı. Nihayet en iyisi gerçekten de karşısına çıktığında, Osmond bunu bir beyefendi gibi kabul etti. Dolayısıyla, evlenmeyi arzu etmesinde hiçbir tutarsızlık yoktu... onun kendi başarı kavramıydı bu; ayrıca, eskiden beri onun işlerine ilgi duyan Madam Merle'ün de onun adına beslediği kavramdı. Ancak, onun, Isabel'in karakterinin tahakküm için serbest bir saha sunan o pasif türden olduğuna inanma hatasından suçlu olduğu zannedilmesin. Onun sürekli olarak eylem halinde olacağından emindi... hevesli bir teslimiyet anlamında eylem halinde olacağından.

Floransa'ya dönüşü için önceden belirlenen zamandan kısa bir süre önce, bu genç hanım Bayan Touchett'tan şöyle bir telgraf aldı: "4 Haziran Floransa ayrılıyorum, Bellaggio ve başka düşüncelerin yoksa seni de götürürüm. Ama Roma'da sallanırsan bekleyemem." Roma'da sallanmak çok hoştu, ama Isabel'in başka düşünceleri yoktu ve teyzesine derhal ona katılacağını yazdı. Böyle yapmış olduğunu Gilbert Osmond'a söyledi ve o, kışlarını olduğu kadar birçok yazını da İtalya'da geçirdiğinden, kendisinin bir süre daha Yedi Tepe arasında oyalanacağı cevabını verdi. Daha on gün Floransa'ya dönmeyecekti ve o zamana kadar Isabel Bellaggio'ya hareket etmiş olacaktı. Bu durumda, Isabel'i uzun bir

süre görmeyebilirdi. Bu konuşma, arkadaşlarımızın otelde işgal ettikleri büyük, süslü oturma odasında geçti; akşamın geç saatleriydi ve Ralph Touchett ertesi gün kuzinini Floransa'ya geri götürecekti. Osmond kızı yalnız bulmuştu; Bayan Stackpole dördüncü kattaki çok hoş bir Amerikalı aileyle arkadaşlık kurmuş ve onları ziyaret etmek üzere sonu gelmez merdivenlerden yukarı tırmanmıştı. Bayan Stackpole seyahat ederken büyük bir serbestlikle arkadaş ediniyordu ve tren vagonlarında, en değer verdiği bağları arasında olan birkaç tane arkadaşlık kurmuştu. Ralph ertesi günkü yolculuk için düzenlemeler yapıyor ve Isabel bir sarı döşemelik kumaş okyanusunda tek başına oturuyordu. Koltuklar ve kanepeler portakal rengindeydi; duvarlar ve pencereler mor ve altın yaldızlı kumaşlarla kaplıydı. Aynaların ve resimlerin kocaman, şatafatlı çerçeveleri vardı; derin kemerli tavan çıplak ilham perisi ve melek çocuk resimleriyle kaplıydı. Osmond'a göre bu mekân insana acı verecek kadar çirkindi; bu sahte renkler, bu düzmece ihtişam ona ıstırap çektiriyordu. Isabel eline, Roma'ya geldiklerinde Ralph'ın ona sunmuş olduğu, Ampère'in bir kitabını almıştı; ama onu, parmağı belirsizce kaldığı yere konulmuş olarak kucağında tuttuğu halde, okumaya devam etmek için sabırsızlanmıyordu. Yanındaki masada ince pembe kâğıttan sarkık bir örtüyle kaplı bir lamba yanıyor, mekâna tuhaf, soluk, gül renginde bir ışık yayıyordu.

"Geri geleceğinizi söylüyorsunuz; ama kim bilir?" dedi Gilbert Osmond. "Dünyanın etrafındaki seyahatinize başlamanız çok daha muhtemel, bence. Geri gelmek mecburiyetinde değilsiniz; tam olarak dilediğiniz şeyi yapabilirsiniz; uzayda dolaşabilirsiniz."

"Eh, İtalya da uzayın bir parçası," diye cevap verdi Isabel; "yolda oraya uğrayabilirim."

"Dünyanın etrafındaki yolda mı? Hayır, bunu yapmayın. Bizi parantez içine koymayın... kendimize ait bir bölüm

verin bize. Sizi seyahatleriniz sırasında görmek istemiyorum. Onlar sona erdiği zaman görmeyi tercih ederim. Yorulduğunuz ve doyduğunuz zaman görmek isterim sizi," diye ekledi Osmond, biraz sonra. "Sizi o halde tercih edeceğim."

Isabel önüne bakarak biraz M. Ampère'in sayfalarını karıştırdı.

"Öyle yapıyormuş gibi görünmeden bir şeyleri alay konusu yapıyorsunuz, gerçi kasıtlı olarak yapmıyorsunuz bunu, sanırım," dedi, nihayet. "Seyahatlerime saygınız yok... onları gülünç buluyorsunuz."

"Bunu da nereden çıkarıyorsunuz?"

Isabel kitabının kenarlarını bir kâğıt bıçağıyla aşındırarak aynı tonda devam etti.

"Cehaletimi, hatalarımı görüyorsunuz, sırf... sırf bunu yapma gücü bana verilmiş olduğu için, dünya bana aitmiş gibi etrafta dolaşmamı. Bir kadının bunu yapmaması gerektiğini düşünüyorsunuz. Bunu cüretkârca ve zarafetten yoksun buluyorsunuz."

"Bunu güzel buluyorum," dedi Osmond. "Kanaatlerimi biliyorsunuz... size yeteri kadarını bahşettim. Size insanın hayatını bir sanat eseri haline getirmesi gerektiğini söylediğimi unuttunuz mu? Başta oldukça sarsılmış göründünüz; ama sonra bana, siz kendi hayatınızı tam da bu hale getirmeye çalışıyormuşsunuz gibi geldiğini söylemiştim."

Isabel başını kitabından kaldırdı.

"Dünyada en hor gördüğünüz şey, kötü sanat."

"Olabilir. Ama sizinkiler bana gayet iyi görünüyor."

"Gelecek kış Japonya'ya gidecek olsaydım, bana gülerdiniz," diye devam etti Isabel.

Osmond gülümsedi... kuvvetli bir gülümsemeydi bu, ama bir kahkaha değildi, çünkü sohbetlerinde şakacı bir ton yoktu. Isabel neredeyse titreyecek kadar ciddiydi; Osmond onu daha önce de böyle görmüştü.

"İnsanı ürküten bir hayal gücünüz var!"

"Ben de aynen bunu diyorum. Böyle bir fikri absürd buluyorsunuz."

"Japonya'ya gitmek için serçeparmağımı verirdim; en çok görmek istediğim ülkelerden biri orası. Eski ahşap oymalara olan merakımı bildiğiniz halde buna inanamıyor musunuz?"

"Benim mazeret olarak eski ahşap oymalara merakım yok," dedi Isabel.

"Daha iyi bir mazeretiniz var... gitme imkânı. Size güldüğüme dair teorinizde tamamen yanılıyorsunuz. Bu aklınıza nereden girdi, bilmiyorum."

"Sizin yokken, benim seyahat etme imkânının olmasını gülünç bulmanız tuhaf olmazdı; çünkü siz her şeyi biliyorsunuz, bense hiçbir şey bilmiyorum."

"Seyahat edip öğrenmeniz için daha da iyi bir neden bu," dedi Osmond, gülümseyerek. "Ayrıca," dedi, daha ciddi bir tavırla, "ben her şeyi bilmiyorum."

Bunu ciddiyetle söylemesinin tuhaflığı Isabel'in dikkatini çekmedi; hayatının en hoş olayının –Roma'ya yaptığı küçük ziyareti böyle nitelemek hoşuna gidiyordu– sona ermekte olduğunu düşünüyordu. Bu hadisenin ilginçliğinin çoğunlukla Bay Osmond'dan kaynaklandığı... şu anda düşünme gayretini göstermediği bir şeydi; zaten bu noktaya bol bol hakkını vermişti. Ama bir daha karşılaşmamaları tehlikesi vardıysa, belki de sonuç olarak bunun daha iyi olacağını düşündü. Mutlu şeyler kendilerini tekrarlamaz ve bu birkaç güne bir başarı unsuru nüfuz etmişti. İtalya'ya dönüp onu farklı bulabilirdi... aynen olduğu haliyle hoşuna giden bu tuhaf adamı; ve bunu göze almaktansa, gelmemek daha iyi olurdu. Ama eğer gelmeyecek olursa, bu mutlu haftanın sona ermiş olması daha da yazıktı; bir an için kalbinin hoş bir acıyla çarptığını hissetti. Bu his onu sessizliğe gömdü ve Gilbert Osmond da sessizdi; ona bakıyordu.

"Her yere gidin," dedi, nihayet, alçak, müşfik bir sesle; "her şeyi yapın; hayattan alabildiğiniz her şeyi alın. Mutlu olun... muzaffer olun."

"Muzaffer olmakla ne kastediyorsunuz?"

"Dilediğinizi yapmayı."

"O halde muzaffer olmak, başarısız olmakmış gibi geliyor bana! Dilediğimizi yapmak çoğu zaman çok sıkıcıdır."

"Aynen," dedi Osmond, olağan hazırcevaplığıyla. "Az önce ima ettiğim gibi, bir gün sıkılacaksınız." Bir süre durakladı, sonra devam etti; "Size söylemek istediğim bir şey için o zamana kadar beklesem daha mı iyi olur, bilmiyorum."

"Ah, ne olduğunu bilmeden size tavsiyede bulunamam. Ama sıkıldığım zaman korkunç olurum," diye ekledi Isabel, münasip bir alakasızlıkla.

"Buna inanmıyorum. Bazen kızgın oluyorsunuz... hiç görmediğim halde, buna inanabilirim. Ama hiçbir zaman sevimsiz olmadığınıza eminim."

"Sükûnetimi kaybettiğim zaman bile mi?"

"Onu kaybetmiyorsunuz... buluyorsunuz ve bu çok güzel olmalı." Osmond büyük bir sadelikle... neredeyse ağırbaşlılıkla konuşuyordu. "Çok asil bir şeyler olmalı bunda."

"Keşke şimdi onu bulabilsem!" diye bağırdı kız, gülerek, ama aynı zamanda kaşlarını çatarak.

"Ben korkmuyorum; kollarımı kavuşturup size hayran olmalıyım, çok ciddi söylüyorum." İleri doğru eğilmiş, ellerini dizlerine koymuştu; bir süre bakışlarını yere çevirdi. "Size söylemek istediğim şey şu," diye devam etti nihayet, başını kaldırarak, "size âşık olduğumu anladım."

Isabel derhal koltuğundan kalktı.

"Ah, ben sıkılıncaya kadar bunu kendinize saklayın!" diye mırıldandı.

"Başkalarından duymaktan sıkılıncaya kadar mı?" Ve Osmond Isabel'e bakarak öylece oturdu. "Hayır, ya şimdi

dinleyeceksiniz ya da hiçbir zaman, nasıl isterseniz. Ama sonuç olarak, şimdi söylemeliyim."

Isabel başka tarafa dönüyordu, ama bu hareketi esnasında kendini durdurmuş ve bakışlarını Osmond'a çevirmişti. İkisi bir süre bu vaziyette kalarak uzun uzun bakıştılar... hayatın kritik zamanlarının geniş, bilinçli bakışıydı bu. Sonra Osmond ayağa kalktı ve fazla laubali olmuş olmaktan korkuyormuş gibi derin bir saygıyla Isabel'in yanına geldi.

"Size adamakıllı âşığım."

Bu beyanı neredeyse kişisellikten uzak bir ihtiyatla tekrarladı; bundan pek bir şey beklemeyen, daha ziyade kendini rahatlatmak için konuşan bir adam gibi.

Isabel'in gözleri yaşardı... kalbinin az önce sözünü ettiğim o hoş acının daha şiddetli bir şekliyle çarpmasından kaynaklanıyordu bu yaşlar. Osmond'un telaffuz etmiş olduğu sözlerde engin bir tatlılık vardı; ama Isabel onların karşısında –hâlâ Osmond'la yüz yüze durarak– manen geri çekildi, aynı sözlerin söylendiği, bildiğimiz iki üç vakada da geri çekildiği gibi.

"Yo, bunu söylemeyin, lütfen," diye cevap verdi, nihayet, geleneksel bir tevazu barındırmayan, daha ziyade, bu vakada da seçmek ve karar vermek zorunda kalma endişesini ifade eden bir yakarış tonuyla. Endişesinin büyük olmasına sebep olan, tam da tüm endişeleri bertaraf etmiş olması beklenecek o kuvvetti... kendi kalbinde yatan şeyin bilinci. Kendini buna teslim etmek zorunda kalmak korkunç bir şeydi.

"Sizin için pek fark edeceği fikrinde değilim," dedi Osmond. "Size sunacak çok az şeye sahibim. Sahip olduklarım... bunlar bana yetiyor; ama size yetmez. Ne servetim ne şöhretim ne de herhangi bir harici avantajım var. Dolayısıyla, hiçbir şey sunmuyorum. Bunu sadece sizi rencide edemeyeceğini ve günün birinde size zevk verebileceğini düşündüğüm için söylüyorum. Bana veriyor, sizi temin ederim," diye devam etti; biraz ileri eğilmiş bir halde orada, Isabel'in

önünde duruyor, eline almış olduğu şapkasını, hantallığın tuhaflığını barındırmayan ama tüm terbiyeli titrekliğine sahip olan bir hareketle ağır ağır çeviriyor ve ona keskin, manidar, ısrarlı yüzünü sunuyordu. "Bana acı vermiyor, çünkü son derece basit. Benim için daima dünyadaki en önemli kadın olacaksınız."

Isabel kendine bu gözle baktı... dikkatle baktı ve bu sıfatı belli bir zarafetle doldurduğunu düşündü. Ama söyledikleri bu kendinden memnuniyetin ifadesi değildi. "Beni rencide etmiyorsunuz; ama unutmamanız gerekir ki, insan rencide olmadan da uygunsuz bir duruma düşebilir, tedirgin olabilir." "Uygunsuz": Bunu söylediğini duydu ve gülünç bir kelime olduğunu düşündü. Ama aklına gelen kelime buydu.

"Kesinlikle unutmuyorum. Tabii ki şaşırdınız ve irkildiniz. Ama bundan başka bir şey değilse, geçip gider. Belki de geride utanç duymayacağım bir şey bırakır."

"Ne bırakabileceğini bilmiyorum. Her halükârda, şaşkına dönmediğimi görüyorsunuz," dedi Isabel, biraz soluk bir gülümsemeyle. "Düşünemeyecek kadar tedirgin olmadım. Ve sanırım ayrılacağımıza... yarın Roma'dan gideceğime seviniyorum."

"O noktada sizinle aynı fikirde değilim, tabii."

"Sizi tanımıyorum," dedi Isabel, aniden ve neredeyse bir yıl önce Lort Warburton'a söylemiş olduğu şeyi söylediğini duyunca kızardı.

"Eğer gidiyor olmasaydınız, beni daha iyi tanırdınız."

"Bunu başka bir zaman yaparım."

"Umarım. Beni tanımak kolaydır."

"Hayır, hayır," dedi kız, aniden gelen parlak bir heveslilikle; "o noktada samimi değilsiniz. Sizi tanımak kolay değil; hiç kimseyi tanımak kolaylıktan bu kadar uzak olamaz."

"Şey," diye cavap verdi Osmond, bir kahkahayla, "ben kendimi tanıdığım için söyledim bunu. Övünmek olabilir bu, ama tanıyorum gerçekten."

"Bu gayet muhtemel; ama siz çok bilgesiniz."

"Siz de öyle, Bayan Archer!" diye haykırdı Osmond.

"Şu anda öyle hissetmiyorum. Yine de, gitmenizin iyi olacağını düşünecek kadar bilgeyim. İyi geceler."

"Tanrı sizi korusun!" dedi Gilbert Osmond, Isabel'in ona teslim etmemiş olduğu elini tutarak. Biraz sonra da ekledi: "Eğer tekrar karşılaşırsak, beni bıraktığınız gibi bulacaksınız. Karşılaşmazsak, yine de öyle olacağım."

"Çok teşekkür ederim. Güle güle."

Isabel'in ziyaretçisinde sessizce kararlı bir şeyler vardı; kendi hareketiyle gidebilirdi, ama gönderilemezdi o. "Bir şey daha var," dedi. "Sizden hiçbir şey istemedim... gelecekte beni düşünmenizi bile; bana bu hakkımı teslim etmelisiniz. Ama sizden istediğim küçük bir yardım var. Daha birkaç gün eve dönmeyeceğim; Roma çok güzel ve benim ruh halimdeki bir adam için iyi bir yer. Ah, buradan ayrılacağınıza üzüldüğünüzü biliyorum; ama teyzenizin arzu ettiği şeyi yapmakla doğru davranıyorsunuz."

"Bunu arzu bile etmiyor!" diye feveran etti Isabel, tuhaf bir şekilde.

Osmond görünüşe göre bir an için bu sözlere uygun düşecek bir şeyler söyleyecek gibi oldu. Ama fikrini değiştirdi ve sadece şöyle karşılık verdi: "Eh, neyse, yine de onunla gitmeniz münasip olur. Münasip olan her şeyi yapın; bundan hoşlanırım. Böyle büyüklük taslamamı mazur görün. Beni tanımadığınızı söylüyorsunuz; ama tanıdığınız zaman adabımuaşerete nasıl taptığımı göreceksiniz."

"Gelenekçi değil misiniz?" dedi Isabel, büyük bir ciddiyetle.

"O kelimeyi söyleyiş tarzınız hoşuma gitti! Hayır, gelenekçi değilim: Ben geleneğin ta kendisiyim. Bunu anlamadınız mı?" Ve Osmond gülümseyerek bir an durakladı. "Size açıklamak isterim." Sonra ani, çabuk, parlak bir doğallıkla,

"Mutlaka geri gelin!" diye haykırdı. "Konuşabileceğimiz o kadar çok şey var ki."

Isabel önüne bakarak öylece durdu. "Az önce hangi yardımdan söz ediyordunuz?"

"Floransa'dan ayrılmadan önce gidip küçük kızımı görün. Villada yalnız kaldı; fikirlerimi paylaşmayan kız kardeşime göndermemeye karar verdim onu. Zavallı babasını çok sevmesi gerektiğini söyleyin ona," dedi Gilbert Osmond, yumuşak bir sesle.

"Gitmek benim için büyük bir zevk olur," diye cevap verdi Isabel. "Söylediklerinizi ileteceğim ona. Bir kez daha, güle güle."

Bunun üzerine Osmond hızla, saygıyla oradan ayrıldı. O gittiğinde Isabel bir süre durarak etrafına bakındı, sonra düşünceli bir havayla ağır ağır oturdu. Yoldaşları geri gelinceye kadar da böyle oturdu, ellerini kavuşturmuş, gözlerini çirkin halıya dikmiş olarak. Azalmamış olan huzursuzluğu çok durgun, çok derindi. Olmuş olan şey, bir haftadır hayal gücünün buluşmak üzere ilerlemekte olduğu bir şeydi; ama burada, o şey geldiğinde, durmuştu... hayal gücü aksamıştı. Bu genç hanımın ruhunun işleyiş biçimi tuhaftı ve bunu size ancak gördüğüm gibi nakledebilirim, bütünüyle doğal gösterımeyi ümit etmeden. Dediğim gibi, hayal gücü durmuştu; aşamadığı son bir belirsiz boşluk vardı... kışın, alacakaranlıkta bir bozkırın manzarası gibi anlaşılmaz, hatta biraz tehlikeli görünen karanlık, güvenilmez bir saha. Ama onu yine de aşacaktı.

Otuzuncu Bölüm

Isabel ertesi gün kuzeninin refakatinde Floransa'ya döndü ve Ralph Touchett, genellikle tren yolculuklarını sevmemesine rağmen, yoldaşını artık Gilbert Osmond'un tercihi olarak ayırt edilen şehirden hızla uzaklaştıran trende geçirilen, birbirini izleyen saatlerden hoşnut kaldı... daha da geniş bir seyahat planının ilk aşamasını oluşturacak olan saatlerdi bunlar. Bayan Stackpole geride kalmıştı; Napoli'ye Bay Bantling'in yardımıyla gerçekleştirilecek küçük bir gezi planlıyordu. Isabel'in, Bayan Touchett'ın oradan ayrılacağı tarih olan 4 Haziran'dan önce Floransa'da yalnız üç günü olacaktı ve bunların sonuncusunu gidip Pansy Osmond'u görme vaadine ayırmaya karar verdi. Ancak, bir an için planının Madam Merle'ün planının dikkate alınmasıyla değişmesi muhtemel göründü. Bu hanımefendi hâlâ Casa Touchett'taydı, ama o da Floransa'dan ayrılmak üzereydi; bir sonraki durağı Toskana dağlarındaki kadim bir şatoydu... arkadaşının ona gösterebildiği, muazzam, mazgallı konutlarının bazı fotoğraflarının ışığında Isabel'e, onları tanımanın (Madam Merle onları "ezelden beri" tanıdığını söylüyordu) değerli bir ayrıcalıkmış gibi geldiği, o memleketin asil bir ailesinin ikametgâhıydı.

Madam Merle'e, Bay Osmond'un ondan kızını ziyaret etmesini istediğinden bahsetti; onun kendisine ilan-ı aşk da etmiş olduğundansa bahsetmedi.

"*Ah, comme cela se trouve*!"* diye bağırdı daha yaşlı olan hanımefendi. "Ben kendim de taşraya gitmeden çocuğa bir bakmanın şefkatli bir davranış olacağını düşünüyordum."

"Birlikte gidebiliriz, o halde," dedi Isabel, makul bir tavırla. "Makul" diyorum, çünkü bu teklif hevesli bir ruhla dile getirilmemişti. Ziyaretini tek başına yapmayı tasarlamıştı; böylesi daha çok hoşuna giderdi. Yine de, bu mistik hissi, Madam Merle'e duyduğu büyük saygı için feda etmeye hazırdı.

Arkadaşı her zamanki imalı gülümsemesiyle düşündü. "Sonuç olarak," dedi az sonra, "neden ikimiz de gidelim, şu son saatlerde her birimizin yapacak onca şeyi varken?"

"Pekâlâ; yalnız gidebilirim, sorun olmaz."

"Yalnız gitmeni bilemem... yakışıklı bir bekârın evine. Daha önce evliymiş... ama çok uzun zaman önce!"

Isabel hayretle baktı. "Bay Osmond orada değilken, ne önemi var?"

"Orada olmadığını bilmiyorlar ama."

"Bilmiyorlar mı? Kimleri kastediyorsunuz?"

"Herkesi. Ama belki de bir önemi yoktur."

"Eğer siz gidecektiyseniz, ben neden gitmeyeyim?" diye sordu Isabel.

"Çünkü ben yaşlı bir rüküşüm, sense güzel bir genç kadınsın."

"Öyle bile olsa, siz bir vaatte bulunmadınız."

"Vaatlerine ne kadar önem veriyorsun!" dedi Madam Merle, dostane bir alaycılıkla gülümseyerek.

"Vaatlerime çok önem veririm. Sizi şaşırtıyor mu bu?"

"Haklısın," diye düşündü Madam Merle, yüksek sesle. "Çocuğa şefkat göstermek istediğini düşünüyorum, gerçekten."

"Ona şefkat göstermeyi çok istiyorum."

---

* (Fr.) Şu tesadüfe bak. (ç.n.)

"Gidip onu gör, o halde; hiç kimsenin haberi olmaz. Ve sen gelmeseydin benim gelmiş olacağını söyle ona. Ya da," diye ekledi Madam Merle, "söyleme; umurunda olmaz."

Isabel, üstü açık bir arabanın aleniyetinde, Bay Osmond'un tepesinin üstüne giden güzel, dolambaçlı yolda ilerlerken, Madam Merle'ün hiç kimsenin haberi olmaz derken ne kastetmiş olabileceğini düşündü. Genel olarak, neredeyse eşsiz bir ihtiyata sahip olan bu hanımefendi arada sırada, büyük zaman aralıklarıyla, niteliği belirsiz bir şey söyleyiveriyor, ağzından uygunsuz bir söz çıkıveriyordu. Tanımadığı insanların amiyane hükümleri Isabel Archer'ın ne umurundaydı? Ve Madam Merle onun gizli bir iş yapabileceğini mi farz ediyordu? Tabii ki hayır –başka bir şey kastetmiş olmalıydı– oradan ayrılışından önceki saatlerin telaşında açıklamaya zaman bulamadığı bir şey. Isabel bir gün bu konuya dönerdi; net olarak anlamak istediği belirli şeyler vardı. Kendisi Bay Osmond'un kabul salonuna alınırken, başka bir odada Pansy'nin piyanoyu tıngırdattığını duydu; küçük kız "pratik" yapıyordu ve Isabel onun bu görevi sadakatle yerine getiriyor olmasından memnuniyet duydu. Biraz sonra Pansy elbisesini düzelterek içeriye girdi ve hassas bir çocuğun şaşkın titizliğiyle babasının evinin ev sahipliğini yaptı. Isabel orada yarım saat oturdu ve Pansy onu küçük bir hanımefendi gibi ağırladı... çene çalarak değil, sohbet ederek ve Isabel'in meselelerine, onun cömertçe kendisininkilere gösterdiği kadar nazik bir ilgi göstererek. Isabel ona şaştı; daha önce de söylediğim gibi, böyle bir çocuk görmemişti hiç. Ne kadar iyi eğitilmiş, diye düşündü dikkatli genç hanımımız, ne güzel yönlendirilmiş ve şekillendirilmiş; ama yine de ne kadar sade, ne kadar doğal, ne kadar masum bir halde muhafaza edilmiş! Isabel psikolojik problemlerden hoşlanırdı ve şimdiye kadar Bayan Pansy'nin bilgiç olup olmadığı konusunda kuşku duymayı seçmişti. Onun çocuksu sükûneti, öz bilincin mükemmelleşmiş halinden başka bir

şey değil miydi, yoksa? Babasının ziyaretçisini memnun etmek için mi takınılmıştı, yoksa doğrudan doğruya küçük, düzgün, tertipli bir karakterin ifadesi miydi? Isabel'in, Bay Osmond'un güzel, boş, yarı karanlık odalarında geçirdiği bir saat –pencereler ısıyı geçirmemek için yarı yarıya örtülmüştü ve orada burada, elverişli bir aralıktan şahane yaz günü içeriye sızıyor, zengin görünüşlü loşlukta soluk bir renk ya da donuklaşmış bir yaldız parıltısı oluşturuyordu– Isabel'in evin kızıyla söyleşisi, bu konuyu etkin bir şekilde karara bağladı, diyorum. Pansy aslında boş bir sayfa, temiz, beyaz bir yüzeydi; cilveler yaparak büyümüş de küçülmüş tavırlar takınacak kadar zeki değildi. Isabel onun zeki olmadığını görebiliyordu; sadece güzel duygulara sahipti. Onda dokunaklı bir şey vardı; Isabel bunu daha önce de hissetmişti; kadere kolay bir kurban olurdu o. Bir iradesi, karşı koyma gücü, kendi önemi hakkında herhangi bir anlayışı olmazdı; yalnız eşsiz bir zevke ve kendisine bahşedilebilecek sevginin aynı derecede eşsiz bir takdirine sahip olurdu. Kolayca şaşkına döner, kolayca yıkılırdı; kuvveti yalnızca tutunma gücünde olurdu. O, diğer odaları bir daha dolaşmak için izin istemiş olan Isabel'le birlikte etrafta gezindi ve birkaç sanat eseri hakkındaki kanaatini söyledi. Beklentileri, meşgaleleri, babasının niyeti hakkında konuştu; bencil değildi, ama Isabel'e, bu kadar gözlemci bir ziyaretçinin doğal olarak bekleyeceği bilgileri vermenin yakışık alacağını hissediyordu.

"Lütfen söyleyin bana," dedi, "babam Roma'da Madam Catherine'i görmeye gitti mi? Vakti olursa gideceğini söylemişti bana. Belki de vakti olmamıştır. Babam çok vaktinin olmasından hoşlanır. Eğitimim hakkında konuşmak istiyordu; daha bitmedi, biliyorsunuz. Bana daha fazla ne öğretebileceklerini bilmiyorum; ama anlaşılan henüz bitmesine çok var. Babam bir gün bana, onu kendisinin bitirmeyi düşündüğünü söyledi; son bir iki yıldır, manastırda uzun boylu kızları eğiten öğretmenler o kadar pahalı ki. Babam

zengin değil ve benim için çok para ödeyecek olursa çok üzülürüm, çünkü buna değdiğimi düşünmüyorum. Yeteri kadar hızlı öğrenmiyorum ve hiç hafızam yok. Bana anlatılan şeyler için, evet... özellikle hoş şeylerse; ama kitaptan öğrendiklerim için değil. En yakın arkadaşım olan bir kız vardı ve on dört yaşındayken onu manastırdan aldılar, şey yapmak için –İngilizcede nasıl denir?– *dot** yapmak için. İngilizcede böyle denmiyor mu? Umarım yanlış değildir; sadece o parayı vermek istemediklerini, onu evlendirmek istediklerini kastediyorum. Babamın o parayı vermek istememesi, beni evlendirmek istemesi bunun için mi, bilmiyorum. Evlenmek o kadar pahalıya mal oluyor ki!" diye devam etti Pansy, içini çekerek; "Babamın o parayı tasarruf edebileceğini düşünüyorum. Her halükârda, bunu düşünmek için henüz çok küçüğüm ve hoşlandığım bir beyefendi yok; yani ondan başka. Eğer o babam olmasaydı, onunla evlenmek isterdim; bir... bir yabancının karısı olmaktansa onun kızı olmayı tercih ederim. Onu çok özlüyorum, ama düşünebileceğiniz kadar değil, çünkü her zaman ondan o kadar uzak kaldım ki. Babam esas olarak tatillere özgü bir şey oldu hep. Madam Catherine'i neredeyse daha fazla özlüyorum; ama bunu babama söylememelisiniz. Onu bir daha görmeyecek misiniz? Buna çok üzüldüm. Buraya gelen insanlar arasında en çok sizi seviyorum. Bu çok büyük bir iltifat değil, çünkü gelen fazla insan yok. Bugün gelmeniz çok nazik bir davranıştı... evinizden bu kadar uzağa; çünkü ben henüz sadece bir çocuğum. Ya, evet, sadece çocuksu uğraşlarla meşgulüm. Siz onlardan ne zaman vazgeçtiniz, çocuksu uğraşlardan? Kaç yaşında olduğunuzu bilmek isterim, ama sormamın doğru olup olmadığını bilmiyorum. Manastırda bize asla yaş sormamamız gerektiğini söylediler. Beklenmeyen bir şey yapmaktan hoşlanmam; doğru dürüst eğitilmemişsiniz gibi görünür. Ben kendim asla gafil avlanmak istemem. Babam

(Fr.) Drahoma. (ç.n.)

her şey için talimatlar bıraktı. Çok erken yatıyorum. Güneş o tarafa inince bahçeye çıkıyorum. Babam kavrulmamam için kesin emirler verdi. Manzara her zaman hoşuma gidiyor; dağlar o kadar zarif ki. Roma'da, manastırda, damlardan ve çan kulelerinden başka bir şey görmüyorduk. Üç saat piyano çalışıyorum. Pek iyi çalamıyorum. Siz piyano çalıyor musunuz? Benim için bir şey çalınanızı çok isterdim; babam iyi müzik dinlememi çok istiyor. Madam Merle benim için birkaç kez çaldı; Madam Merle'ün en sevdiğim tarafı bu; büyük bir ustalıkla çalıyor. Ben hiçbir zaman çok iyi çalamayacağım. Sesim de yok... iplik gibi çıkıyor."

Isabel bu saygılı isteği yerine getirdi, eldivenlerini çıkardı ve piyanoya oturdu; yanında duran Pansy ise onun beyaz ellerinin tuşlar üzerinde hızla hareket edişini izledi. Isabel durduğu zaman çocuğa bir veda öpücüğü verdi ve bir an karşısına alarak baktı ona.

"İyi bir çocuk ol," dedi; "babanı mutlu et."

"Bunun için yaşıyorum, galiba," diye cevap verdi Pansy. "Pek mutlu değil; oldukça hüzünlü bir adam o."

Isabel bu beyanı, çocuktan saklamak zorunda olmasının neredeyse bir azap olduğunu hissettiği bir ilgiyle dinledi. Ona bu zorunluluğu hissettiren, gururu ve belli bir nezahet duygusuydu; aklında, babası hakkında Pansy'ye söylemek için güçlü bir dürtü hissettiği ve derhal kontrol altına aldığı başka şeyler de vardı; çocuğun söylediğini duymanın, çocuğa söyletmenin ona zevk vereceği şeyler vardı. Ama bu şeylerin bilincine varır varmaz, hayal gücü, küçük kızı istismar etme –kendini bununla suçlardı– ve arkasında duygusunun işitilebilir bir izini bırakma fikrinden dehşete kapılarak sustu. Gelmişti... gelmişti; ama sadece bir saat kalmıştı! Hızla piyano taburesinden kalktı; ancak, o zaman bile, hâlâ küçük arkadaşını tutarak, çocuğun ufak, narin şahsını kendine çekerek ve aşağıya, ona bakarak bir süre oyalandı. Kendi kendisine itiraf etmek zorundaydı... Gilbert Osmond'a yakın

olan bu minnacık, masum yaratıkla onun hakkında konuşmaktan tutkulu bir zevk alırdı. Ama bir kelime daha etmedi; sadece Pansy'yi bir daha öptü. Birlikte antreden geçip avluya açılan kapıya gittiler; ve Pansy, oldukça özlem dolu gözlerle arkasına bakarak orada durdu.

"Daha fazla gidemem," dedi. "Babama bu kapıdan çıkmayacağıma söz verdim."

"Ona itaat etmekle doğru bir iş yapıyorsun; o asla senden mantıksız bir şey istemez."

"Ona daima itaat edeceğim. Ama bir daha ne zaman gelirsiniz?"

"Uzun bir süre gelemeyeceğim, ne yazık ki."

"Gelebildiğiniz en yakın zamanda, umarım. Ben sadece küçük bir kızım," dedi Pansy, "ama sizi hep bekleyeceğim."

Ve bu küçük figür, yüksek, karanlık kapı aralığında durup Isabel'in berrak, gri avluyu geçişini ve açılırken içeriye daha çok ışık veren büyük *portone**'nin ötesindeki aydınlıkta kayboluşunu izledi.

* (İt.) Ön kapı, ana kapı. (ç.n.)

Otuz Birinci Bölüm

Isabel Floransa'ya geri geldi, ama ancak birkaç ay sonra; olaylarla bir hayli dopdolu bir zaman aralığıydı bu. Ancak, bu zaman aralığında, onunla yakından ilgili değiliz; Palazzo Crescentini'ye dönüşünden kısa bir süre sonra ve biraz önce anlattığım hadiselerin bir yıl ertesinde, ilkbahar sonlarındaki belli bir günde dikkatimiz yeniden meşgul ediliyor. Isabel bu vesilede, Bayan Touchett'ın sosyal kullanıma ayırdığı birçok odanın daha küçük olanlarından birinde yalnızdı ve yüz ifadesinde ve tavrında bir ziyaretçi beklediğini ima edecek bir şeyler vardı. Yüksek pencere açıktı ve yeşil panjurları kısmen kapatılmış olduğu halde, bahçenin parlak ışığı geniş bir aralıktan içeriye girmiş, odayı sıcaklık ve güzel kokularla doldurmuştu. Genç hanımımız, elleri arkasında kenetlenmiş, düşüncelere dalan bir insan tavrıyla parlak aralıktan bakarak bir süre pencerede durdu. Zihni meşguldü; oturamayacak, çalışamayacak, okuyamayacak kadar huzursuzdu. Ancak belli ki amacı, ziyaretçisini eve girmeden görmek değildi; çünkü saraya giriş yolu, sükûnetin ve mahremiyetin daima hüküm sürdüğü bahçeden geçmiyordu. Daha ziyade, onun gelişini bir tahmin süreciyle öngörmeye çalışıyordu ve yüz ifadesine bakılırsa, bu çaba onu yeterince meşgul ediyordu. Son derecede ağırbaşlıydı; tam olarak hüzünlü değildi, ama derin bir ciddiyet içindeydi. Aradan bir yıl geçmiş olması,

ağırbaşlılığındaki hatırı sayılır artışı açıklayabilir, kuşkusuz; gerçi bu, büyük ölçüde o yılın nasıl geçirilmiş olduğuna bağlı olacaktır. Isabel yılını dünyayı görerek geçirmişti; etrafta dolaşmış, seyahat etmiş, neredeyse tutkulu bir faaliyetle kendini zorlamıştı. Kendi anlayışına göre, Avrupa'yı bir iki yıl önce Gardencourt'taki çimenlikte görmeye başlamış olan Albany'li havai genç kadından çok farklı bir insandı artık. Zengin bir deneyim edinmiş olduğunu, hayat hakkında, o uçarı yaratığın tahmin bile edemeyeceği kadar çok şey bildiğini düşünerek övünüyordu. Eğer şu anda düşünceleri, içinde bulunduğu zamanla ilgili olarak gerginlikle kanat çırpmak yerine, geçmişe bakmaya meyletselerdi, zihninde pek çok ilginç tablo canlandırırlardı. Bu tablolar hem peyzaj hem de figüratif parçalar olur, ancak ikincisi sayıca daha fazla olurdu. Bu bileşimlerde söz konusu olan figürlerden birkaçıyla daha önce tanıştık. Bu tablolarda, kahramanımızla beş ay geçirmek üzere New York'tan gelen, Isabel'in ablası ve Edmund Ludlow'un karısı, yatıştırıcı Lily olurdu, mesela. Lily kocasını geride bırakmış, ama Isabel'in şimdi bekâr teyzeleri rolünü eşit ölçüde cömertlik ve şefkatle oynadığı çocuklarını getirmişti. Sonlara doğru Bay Ludlow adli zaferlerinden birkaç hafta çalabilmiş ve büyük bir süratle okyanusu aşarak, karısını eve götürmeden önce, iki hanımefendiyle Paris'te bir ay geçirmişti. Küçük Ludlow'lar, Amerikan bakış açısından bile, henüz turist olmaya uygun bir yaşa gelmemişlerdi; öyle ki, ablası yanındayken Isabel hareketlerini dar bir çevreyle sınırlamıştı. Lily'yle bebekler temmuz ayında İsviçre'de ona katılmışlardı ve kırlarda çiçeklerin yoğun olduğu ve sıcak öğlen sonralarında hanımlarla çocukların tepelere doğru girişebileceği gezintilerde azametli kestane ağaçlarının gölgelerinin bir dinlenme yeri oluşturduğu, Alpler'deki bir vadide, havanın çok güzel gittiği bir yaz geçirmişlerdi. Daha sonra, Lily'nin çok sevdiği, ama o günlerde sürekli olarak Roma'yı düşünmekte olan Isabel'in o derecede takdir etmediği Paris'e

gelmişlerdi. Bayan Ludlow Paris'ten keyif almış, ama yine de biraz hayal kırıklığına uğramış ve şaşırmıştı; kocası ona katıldıktan sonraysa, onu bu biraz incelikli ve karmaşık duygulara girmeye teşvik edemediği için ayrıca bir hayli mahzun olmuştu. Bütün bu duyguların konusu Isabel'di; ama Edmund Ludlow, daha önce de hep olduğu gibi, baldızının yapmış ya da yapmamış olduğu herhangi bir şeye şaşırmayı, üzülmeyi, afallamayı ya da sevinmeyi reddediyordu. Bayan Ludlow'un duyguları çeşitliydi. Bir an Isabel'in eve dönüp New York'ta bir mesken –mesela zarif bir limonluğu olan ve kendi evinden hemen köşeyi dönünce yer alan Rossiter'lerin evini– edinmesinin son derece doğal olacağını düşünüyor, başka bir andaysa, kızın yabancı ülkelerden birinde mevki sahibi bir beyefendiyle evlenmeyişinden duyduğu şaşkınlığı saklayamıyordu. Dediğim gibi, bütün olarak biraz hayal kırıklığına uğramıştı. Isabel'in servete kavuşmasından, paranın kendisine bırakılmış olması halinde duyacağından daha çok memnuniyet duymuştu! Bu, kız kardeşinin ince ama seçkin bedeni için tam da uygun dekoru sağlıyormuş gibi gelmişti ona. Ancak, Isabel, Lily'nin ihtimal verdiği kadar gelişmemişti... Lily'nin anlayışına göre gelişmek, nasıl oluyorsa, esrarengiz bir biçimde sabah ziyaretleri ve gece eğlenceleriyle bağlantılıydı. Zihinsel olarak Isabel kuşkusuz çok büyük bir ilerleme kaydetmişti; ama Bayan Ludlow'un, ganimetlerini hayranlıkla izlemeyi beklediği sosyal fetihlerden pek azını başarmış gibiydi. Lily'nin kafasındaki böyle başarılara ilişkin kavram son derece belirsizdi; ama Isabel'den beklemiş olduğu tam da buydu.. bu kavrama biçim ve kütle kazandırması. Isabel New York'ta da bu kadar başarılı olabilirdi; ve Bayan Ludlow onun Avrupa'da keyfini sürdüğü ve New York'taki çevrelerin ona sunamayacağı herhangi bir ayrıcalığın olup olmadığını öğrenmek için kocasına başvurdu. Biz kendimiz Isabel'in fetihler yapmış olduğunu biliyoruz... bunların anavatanında gerçekleştirebileceklerinden daha de-

ğersiz olup olmadığına karar vermek, nazik bir mesele olurdu ve bu şerefli zaferleri herkese duyurmamış olduğunu, gönül rahatlığından bütünüyle yoksun olmayan bir şekilde, bir kez daha söylüyorum. Ablasına Lort Warburton'ın hikâyesini anlatmamış, Bay Osmond'un ruh hali hakkında da bir ipucu vermemişti; sessizliğinin, konuşmayı arzu etmiyor olmasından daha iyi bir nedeni yoktu. Hiçbir şey söylememek onu daha çok eğlendiriyordu ve zavallı Lily'nin tavsiyelerini istemek gibi bir düşüncesi de yoktu. Ama Lily bu zengin gizemler hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve dolayısıyla, kız kardeşinin Avrupa'daki gidişatının biraz sönük olduğuna hükmetmesi şaşılacak bir şey değildi... Isabel'in, mesela Bay Osmond'la ilgili sessizliğinin, onun zihnini işgal ediş sıklığıyla doğru orantılı olması, bu izlenimi teyit ediyordu. Bu da çok sık vuku bulduğundan, Bayan Ludlow'a bazen kız kardeşi gerçekten de neşesini kaybetmekteymiş gibi geliyordu. Bir serveti miras almak kadar sevinç verici bir hadisenin bu kadar tuhaf bir sonucu olması, şen şakrak Lily'nin aklını karıştırıyordu, tabii; Isabel'in başka insanlara hiç benzemediğine dair genel duygusunu daha da artırıyordu.

Ancak, Isabel'in neşesi –en azından yüzeysel olarak– ablası evine döndükten sonra kendini biraz daha fazla gösterdi. Kışı Paris'te geçirmekten daha şiirsel bir şey hayal edebiliyordu –Paris zekice, düzgün bir nesir gibiydi– ve Madam Merle'le sık sık yazışması böyle hevesleri uyandırmakta etkili oluyordu. Özgürlüğü, serbestliğin mutlak cüretkârlığını ve başıboşluğunu hiçbir zaman, kasım ayının son günlerinden birinde, zavallı Lily'yi, kocasını ve çocuklarını Liverpool'daki gemilerine götürecek olan trenin gidişinden sonra, Euston istasyonundaki perondan ayrıldığı sıradaki kadar şiddetle hissetmemişti. Onların yanında olması kendisi için iyi olmuştu; bunun gayet bilincindeydi; bildiğimiz gibi, kendisi için iyi olan şeyler konusunda çok dikkatliydi ve sürekli olarak yeterince iyi bir şey bulmak için çaba gösterirdi.

Şimdiki avantajdan son ana kadar yararlanmak için, bu gıpta edilmeyen yolcularla Paris'ten buraya gelmişti. Onlara Liverpool'a kadar da eşlik ederdi, yalnız Edmund Ludlow ondan, bir iyilik olarak, bunu yapmamasını istemişti; Lily o kadar huzursuz oluyor ve öyle münasebetsiz sorular soruyordu ki. Isabel trenin uzaklaşmasını seyretti; vagonun penceresinden tehlikeli bir biçimde uzanan ve ayrılığı şiddetli bir şenlik vesilesi haline getiren coşkun büyük yeğenine eliyle öpücük gönderdi, sonra tekrar o puslu Londra sokağına yürüdü. Dünya önünde uzanıyordu... dilediğini yapabilirdi. Bu duyguda heyecan verici bir şeyler vardı, ama şimdilik dilediği, oldukça iddiasız bir şeydi; sadece Euston Meydanı'ndan oteline yürümeyi diliyordu. Kasım akşamüzerlerinin erken alacakaranlığı daha şimdiden çökmüştü; kahverengi yoğun havada sokak lambaları zayıf ve kırmızı görünüyordu; genç hanımımızın refakatçisi yoktu ve Euston Meydanı Piccadilly'den bir hayli uzaktı. Ama Isabel bu yolculuğu tehlikelerinden olumlu bir tavırla keyif alarak yaptı ve daha fazla şey duyumsamak için neredeyse kasten yolunu kaybetti, öyle ki, iyiliksever bir polis onu kolayca doğru yere yönelttiğinde, hayal kırıklığına uğradı. İnsan yaşamının manzarasını o kadar çok seviyordu ki, Londra sokaklarında toplanan alacakaranlığın görüntüsünden bile zevk alıyordu... hareket halindeki kalabalıklardan, aceleyle giden taksilerden, aydınlatılmış dükkânlardan, ışıldayan tezgâhlardan, her şeyin karanlık, parlayan ıslaklığından. O akşam otelinde Madam Merle'e, bir iki gün içinde Roma'ya doğru yola çıkacağını yazdı. Floransa'ya uğramadan Roma'ya doğru yol aldı... önce Venedik'e gitmiş, sonra Ancona üzerinden güneye ilerlemişti. Bu yolculuğu hizmetçisinden başka hiç kimsenin yardımı olmadan gerçekleştirdi, çünkü doğal koruyucuları şimdi ortalıkta değildi. Ralph Touchett kışı Korfu'da geçiriyordu ve Bayan Stackpole geçen eylülde *Interviewer*'dan gelen bir telgrafla Amerika'ya geri çağrılmıştı. Bu dergi parlak

muhabirine yetenekleri için Avrupa'nın çürümekte olan şehirlerinden daha taze bir alan sunuyordu ve Henrietta, Bay Bantling'in yakında oraya gelip onu göreceğine dair verdiği sözle teşvik edilerek uğurlandı. Isabel, o sıra Floransa'ya gelmediği için özür dilemek amacıyla Bayan Touchett'a mektup yazdı ve teyzesi bunu oldukça karakteristik bir tarzda yanıtladı. Bayan Touchett özrün sabun köpüğünden daha fazla işe yaramadığını ve kendisinin böyle şeylerle uğraşmadığını ima etti. İnsan bir şeyi ya yapar ya da yapmazdı ve insanın ne yaptığı, gelecek bir yaşam fikri ya da varlıkların kökeni gibi, konuyla alakasız şeylerin alanına giriyordu. Mektubu açıksözlüydü, ama (Bayan Touchett'ta nadir olan bir şekilde) göründüğü kadar açıksözlü değildi. O, yeğeninin Floransa'ya uğramamasını kolayca affediyordu, çünkü bunun Gilbert Osmond'la aralarında hiçbir şey olmadığının bir işareti olduğunu düşünüyordu. Bay Osmond'un şimdi Roma'ya gidip gitmeyeceğini görmek için onu gözledi tabii ve onun orada bulunmamaktan suçlu olmadığını öğrenince biraz rahatladı. Isabel'e gelince, o Roma'ya geleli henüz iki hafta olmamıştı ki, Madam Merle'e, doğuya küçük bir hac ziyareti yapmalarını teklif etti. Madam Merle arkadaşının huzursuzluk duyduğu yorumunu yaptı, ama kendisinin de her zaman Atina'yı ve Konstantinopolis'i ziyaret etme arzusuyla yanıp tutuşmuş olduğunu ekledi. Dolayısıyla, iki hanım bu sefere çıktılar ve Yunanistan'da, Türkiye'de, Mısır'da üç ay geçirdiler. Isabel bu ülkelerde ilgisini çekecek çok şey buldu, gerçi Madam Merle, en klasik mahaller, huzuru ve derin düşünceyi akla getireceğine en çok güvenilen manzaralar arasında bile, onun huzursuzluğunun hüküm sürdüğü yorumunu yapmaya devam etti. Isabel hızla, hevesle, atılganlıkla seyahat ediyordu; bardak üstüne bardak içip bitiren susamış bir insan gibiydi. O an için Madam Merle son derece ehil bir refakatçiydi. Isabel'in daveti üzerine gelmişti ve kızın itidalsiz haline, gereken tüm vakarı bahşediyordu.

Rolünü ondan beklenecek bir bilgelikle oynuyordu; kendini geri çekiyor, masrafları cömertçe ödenen bir yoldaş pozisyonunu kabul ediyordu. Ancak, durumun hiçbir zorluğu yoktu ve seyahatleri sırasında bu zarif çiftle tanışan insanlar, hangisinin patroniçe, hangisinin müşteri olduğunu anlayamazdı. Madam Merle'ün tanıdıkça daha değerli bir hale geldiğini söylemek, baştan itibaren onun son derece aydın bir kadın olduğunu düşünmüş olan Isabel'de bıraktığı izlenimi yanlış temsil etmek olur. Üç aylık bir samimiyetin sonunda, Isabel onu daha iyi tanıdığını hissediyordu; karakteri kendini ortaya koymuştu ve Madam Merle nihayet hikâyesini kendi bakış açısından anlatma sözünü yerine getirmişti... Isabel daha önce bunun başkalarının bakış açısından anlatıldığını duymuş olduğundan, daha da arzu edilen bir tamamlanmaydı bu. Bu öykü (en aşağı sınıftan bir maceraperest olan ve yıllar önce onun gençliğinden ve onu ancak şimdi tanımış olanların inanmakta zorlanacağı tecrübesizliğinden faydalanmış olan rahmetli Bay Merle'le ilgili olduğu kadarıyla) öyle hüzünlüydü, irkiltici ve esef verici hadiselerle öyle doluydu ki, Isabel bu zavallı hanımefendinin canlılığını ve hayata olan ilgisini bu kadar korumuş olmasına şaştı. Madam Merle'ün bu canlılığını adamakıllı kavramıştı; bunun, sonuç olarak, tahammül edilebilir ölçüde yapay bir tazelik olduğunu gördü. Isabel onu eskisi kadar çok seviyordu, ama perdenin hiç açılmayan bir köşesi vardı; sanki sonuçta Madam Merle bir yabancı olarak kalmıştı.

Bir defasında, uzaklardan geldiğini, eski dünyaya ait olduğunu söylemiş ve Isabel onun kendininkinden farklı bir iklimin ürünü olduğu, başka yıldızların altında büyüdüğü izlenimini hiç kaybetmemişti. Isabel onun esasında farklı bir ahlak anlayışı olduğuna inanıyordu. Tabii, uygar insanların ahlak anlayışlarının daima birçok ortak yanı vardır; ama Isabel arkadaşının ezoterik görüşleri olduğundan kuşkulanıyordu. Gençliğin küstahlığıyla, kendininkinden farklı bir

ahlak anlayışının, ondan daha düşük nitelikli olması gerektiğine inanıyordu; ve bu inanç, ince nezaketi bir sanat seviyesine çıkarmış olan ve tabiatı, aldatıcılığın dar yolları için fazla geniş olan bir kadının konuşmalarında, ara sıra bir zalimlik parıltısı, ara sıra içtenlikten bir uzaklaşma yakalamaya yardımcı oluyordu. Onun insani dürtüler hakkındaki anlayışı Isabel'inkinden farklıydı ve listesinde kahramanımızın hiç duymamış olduğu birkaç dürtü bile vardı. Isabel her şeyi duymamıştı, bu çok açıktı; ve belli ki dünyada duyınanın bir avantaj olmadığı şeyler vardı. Bir iki defa Isabel bir tür korku duydu, ama bunun sebebi okuyucumuzu eğlendirecektir. Bildiğimiz gibi, Madam Merle harikulade bir çabuklukla anlıyor, tepki veriyor, anlayış gösteriyordu; yine de, genç arkadaşının için için, "Tanrı onu affetsin, beni anlamıyor!" diye feryat ettiği zamanlar olmuştu. Ne kadar saçma görünse de, bu keşif bir şok etkisi yaptı; Isabel'i, içinde uğursuz bir önsezi unsuru bulunan belirsiz bir dehşet içinde bıraktı. Tabii, Madam Merle'ün kayda değer zekâsının ani bir kanıtının ışığında, bu dehşet yatıştı; ama bu hoş yakınlığın gelişiminde bir tür üst sınır bıraktı. Madam Merle bir defasında, inancına göre, bir arkadaşlık artık büyümediği zaman, derhal gerilemeye başladığını... bir insanı daha çok sevmekle daha az sevmek arasında bir denge noktası olmadığını söylemişti. Başka bir deyişle, sabit bir muhabbet imkânsızdı... ya ileriye ya da geriye doğru hareket etmeliydi. Bu doktrine değer biçmeden söyleyebilirim ki, Isabel'in şimdiye kadar öylesine faal bir biçimde arkadaşının lehine işleyen hayal gücü, nihayet canlılığını kaybetmeye başlamışsa da, onunla beraber olmaktan aynı derecede zevk alıyordu. Arkadaşlıkları gerilemişse de, çok rahat bir seviyeye gerilemişti. Gerçek şu ki, bugünlerde kız hayal gücünü başka şeyler için kullanıyordu ve bu güç şimdiye dek hiç olmadığı kadar meşguldü. Kahire'den çıktıkları bir gezi sırasında, uzun uzun piramitlere bakarken ya da Akropolis'in kırık sütunları arasında durup

gözlerini ona Salamis Boğazı olarak belirtilen noktaya diktiği zaman hayal gücünün aldığı itici kuvveti ima etmiyorum; bu duygular ne kadar derin ve unutulmaz olmuş olsa da. Isabel mart sonlarında Mısır ve Yunanistan'dan geri gelmiş ve Roma'da bir süre daha kalmıştı. Onun Roma'ya varışından birkaç gün sonra, Gilbert Osmond Floransa'dan geldi ve üç hafta kaldı; bu süre zarfında Isabel'in, evinde kalmaya gitmiş olduğu, Osmond'un eski arkadaşı Madam Merle'ün yanında olması, onun Isabel'i her gün görmesini neredeyse kaçınılmaz bir hale getirdi. Nisan sonuna geldiklerinde, Isabel Bayan Touchett'a yazarak uzun zaman önce aldığı daveti şimdi kabul etmekten mutluluk duyacağını bildirdi ve Palazzo Crescentini'yi ziyaret etmeye gitti; Madam Merle ise bu defa Roma'da kaldı. Isabel teyzesini yalnız buldu; kuzeni hâlâ Korfu'daydı. Ancak Ralph her an Floransa'ya gelebilirdi ve kuzenini bir yıldan daha uzun bir süredir görmemiş olan Isabel, onu büyük bir şefkatle karşılamaya hazırdı.

Otuz İkinci Bölüm

Bununla beraber, biraz önce onu bulduğumuz yerde, pencerede dururken, düşündüğü kişi Ralph değildi; demin kabaca özetlediğim meselelerden biri de değildi. Geçmişi değil, geleceği düşünüyordu, önündeki, en yakın saati. Bir patırtı kopacağını tahmin etmek için nedenleri vardı ve patırtılardan hoşlanmazdı. Kendine, ziyaretçisine ne demesi gerektiğini sormuyordu; bu soru zaten yanıtlanmıştı. Onun kendisine ne diyeceği... ilginç olan faraziye buydu. Hoş bir şey olamazdı; Isabel buna kaniydi ve onun her zamankinden daha solgun olması, bu kanaatle alakalıydı. Ancak, bunun dışında, çehresi doğal parlaklığını taşıyordu; bu canlı genç hanımda, derin bir keder bile yumuşak bir parıltı arz ederdi. Yas tutmayı bırakmış, ama yine de çok basit giyinmişti ve kendini bir yıl öncekinden bir hayli daha yaşlı hissettiğine göre, muhtemelen bir dereceye kadar da öyle görünüyordu. Endişeleriyle sınırsız bir süre baş başa kalmadı, çünkü hizmetkâr nihayet içeriye girdi ve ona bir kart sundu.

"Beyefendi içeriye gelsin," dedi Isabel ve uşak çekildikten sonra pencereden dışarı bakmaya devam etti. Ancak kapının biraz sonra içeriye giren kişinin arkasından kapandığını duyduktan sonra dönüp baktı.

Caspar Goodwood orada duruyordu... ve bir an için, tepeden tırnağa, Isabel'in selam sunmaktan ziyade selamı alıkoyan parlak, soğuk bakışına maruz kaldı. Bay

Goodwood'a gelince, onun kendini onunla ilk tanıştığımız zamankinden daha yaşlı hissedip hissetmediği, belki biraz sonra belirleyeceğimiz bir nokta; bu arada, Isabel'in eleştirel bakışının, onda zamanın sebep olduğu herhangi bir hasar görmediğini söyleyeyim. Dimdik, güçlü, zindeydi ve görünümünde ne gençlik ne de yaşlılık konusunda olumluluk ifade eden bir şey vardı; genç olamayacak kadar kararlı ve ciddi, yaşlı olamayacak kadar da hevesli ve aktif görünüyordu. O asla yaşlı olmayacaktı ve bu, hiçbir zaman tombulluk çağını yaşamamış olmasını telafi edecekti. Isabel onun çenesinin, geçmiş günlerdeki iradeli görünüşün tamamen aynına sahip olduğunu fark etti; ama böyle bir anın rahatlamak için uygun bir zaman olmadığını itiraf etmeye hazırdı. Durmadan seyahat etmiş bir adam havası vardı onda; başta, sanki nefes nefese kalmışmış gibi, hiçbir şey söylemedi. Isabel'e bir şey düşünmek için zaman verdi bu. "Zavallı adam," diye mırıldandı içinden, "ne büyük şeyler yapabilir ve muhteşem gücünü ziyan etmesi ne yazık! İnsanın herkesi memnun edememesi de çok yazık!" Daha da fazlasını yapmak için zaman buldu... biraz sonra şöyle dedi:

"Gelmemenizi ne kadar umduğumu anlatamam size."

"Buna şüphem yok." Ve Caspar Goodwood oturacak bir yer bulmak için etrafına bakındı. Gelmekle kalmamıştı; bir süre de oturmak niyetindeydi.

"Çok yorgun olmalısınız," dedi Isabel, ona fırsat vermek için, cömertçe olduğunu düşündüğü bir davranışla oturarak.

"Hayır, kesinlikle yorgun değilim. Yorgun olduğumu gördünüz mü hiç?"

"Asla; keşke görseydim. Buraya ne zaman geldiniz?"

"Dün gece, çok geç saatte; ekspres dedikleri, sümüklüböcek hızında ilerleyen bir trenle. Bu İtalya trenleri aşağı yukarı Amerika'daki bir cenazenin süratiyle gidiyorlar."

"Bu uygun düşmüş... bir cenazeye geliyormuş gibi hissetmişsinizdir kendinizi," dedi Isabel, durumlarının kolay

bir tedavisi için elinden geldiği kadar cesaret vermek amacıyla, zorla gülümseyerek. Meseleyi inceden inceye muhakeme etmiş, herhangi bir vaatten dönmediğini, herhangi bir sözleşmeyi bozmadığını açıklığa kavuşturmuştu; ama bütün bunlara rağmen, ondan korkuyordu. Bu korkusundan utanıyordu; ama utanacak başka bir şeyi olmadığı için içtenlikle müteşekkirdi.

Goodwood katı ısrarcılığıyla ona baktı... neredeyse nezaketten yoksun olan bir ısrarcılıktı bu; özellikle gözlerinde, neredeyse fiziksel bir ağırlık gibi Isabel'in üzerine çöken donuk, karanlık bir ışın olduğu için.

"Hayır, öyle hissetmedim; çünkü sizi ölmüş olarak düşünemedim. Keşke düşünebilseydim!" dedi Caspar Goodwood, açıkça.

"Size pek çok teşekkür ederim."

"Başka bir adamla evli olduğunuzu düşünmektense, ölmüş olduğunuzu düşünmeyi tercih ederim."

"Çok bencilce bir düşünce!" diye haykırdı Isabel, gerçek bir inancın ateşliliğiyle. "Kendiniz mutlu değilseniz de, başkalarının buna hakkı var."

"Muhtemelen bencilce; ama böyle demenize hiçbir şekilde aldırmıyorum. Artık söyleyebileceğiniz hiçbir şeye aldırmıyorum... onları hissetmiyorum. Aklınıza gelebilecek en zalimce şeyler, ancak iğne batması gibi olur. Yaptığınız şeyden sonra bir daha hiçbir şey hissetmeyeceğim. Yani ondan başka. Onuysa ömrüm boyunca hissedeceğim."

Bay Goodwood bu birbirinden kopuk beyanları soğuk bir kararlılıkla yaptı; aslen kaba saba olan bu önermeleri herhangi bir renkli ambiyansla sarmayan, onun o katı, yavaş Amerikan ses tonuyla. Bu ton Isabel'i duygulandırmak yerine öfkelendirdi; ama öfkesi, ona kendini kontrol etmek için daha fazla neden vermesi bakımından belki de isabetli bir şeydi. Bu kontrolün baskısı altındaydı ki, bir süre sonra, alakasız olarak, Bay Goodwood'un nutkuna cevaben, "New York'tan ne zaman ayrıldınız?" diye sordu.

Goodwood, sanki hesap ediyoruş gibi, bir an başını yukarı kaldırdı. "On yedi gün önce."

"Yavaş trenlerinize rağmen hızlı seyahat etmiş olmalısınız."

"Olabildiğince çabuk geldim. Mümkün olsa, beş gün önce gelirdim."

"Hiçbir şey fark etmezdi, Bay Goodwood," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Sizin için etmezdi... hayır. Ama benim için ederdi."

"Görebildiğim kadarıyla, hiçbir kazancınız olmuyor."

"Buna ben karar veririm!"

"Elbette. Sadece kendinize eziyet ediyormuşsunuz gibi geliyor bana." Sonra, konuyu değiştirmek için, Isabel ona Henrietta Stackpole'u görüp görmediğini sordu.

Goodwood, Boston'dan Floransa'ya Henrietta Stackpole hakkında konuşmak için gelmemişmiş gibi baktı; ama yeterince açık seçik bir biçimde, Amerika'dan ayrılmadan hemen önce bu genç hanımın kendisini görmeye gelmiş olduğu cevabını verdi.

"Sizi görmeye mi geldi?"

"Evet; Boston'daydı ve beni ofisimden aradı. Mektubunuzu aldığım gündü."

"Ona söylediniz mi?" diye sordu Isabel, biraz endişeli bir tavırla.

"Yo, hayır," dedi Caspar Goodwood, basitçe, "söylemek istemedim. Yakında duyar nasılsa, her şeyi duyuyor o."

"Ona yazacağım; sonra da o bana yazacak ve beni azarlayacak," diye beyan etti Isabel, yine gülümsemeye çalışarak.

Ancak, Caspar katı ciddiyetini bozmadı. "Buraya gelir herhalde," dedi.

"Beni azarlamak için mi?"

"Bilmiyorum. Avrupa'yı iyice görmüş olmadığını düşünüyormuş gibiydi."

"Bunu bana söylemenize sevindim," dedi Isabel. "Ona hazırlanmalıyım."

Bay Goodwood bir süre gözlerini yere dikti; sonra nihayet yukarı bakarak, "O Bay Osmond'u tanıyor mu?" diye sordu.

"Biraz ve ondan hoşlanmıyor. Ama Henrietta'yı memnun etmek için evlenmiyorum, tabii," diye ekledi Isabel.

Isabel Bayan Stackpole'u hoşnut etmeye biraz daha çok çalışmış olsaydı, zavallı Caspar için daha iyi olurdu; ama o öyle demedi; sadece biraz sonra Isabel'e evliliğinin ne zaman gerçekleşeceğini sordu.

"Henüz bilmiyorum. Sadece yakında olacağını söyleyebilirim. Sizden ve bir diğer kişiden... Bay Osmond'un eski bir arkadaşından başka hiç kimseye söylemedim."

"Arkadaşlarınızın hoşuna gitmeyecek bir evlilik mi bu?" diye sordu Caspar Goodwood.

"Aslında, hiçbir fikrim yok. Dediğim gibi, arkadaşlarım için evlenmiyorum."

Caspar hiçbir biçimde bağırıp çağırmadan, hiçbir yorum yapmadan, yalnız sorular sorarak devam etti.

"Bay Osmond nedir?"

"Ne midir? Çok iyi bir adam olmak dışında hiçbir şey. İş hayatı yok," dedi Isabel. "Zengin değil; belirli bir şeyle tanınmıyor."

Bay Goodwood'un sorularından hoşlanmıyordu, ama onu mümkün olduğu kadar tatmin etmeyi ona borçlu olduğunu düşündü.

Zavallı Caspar'ın sergilediği tatmin duygusu gerçekten cüziydi; Isabel'e bakarak dimdik oturuyordu.

"Nereden geliyor?" diye devam etti.

"Hiçbir yerden. Hayatının çoğunu İtalya'da geçirmiş."

"Mektubunuzda Amerikalı olduğunu söylemiştiniz. Bir vatanı yok mu?"

"Var, ama unutmuş. Küçük bir çocukken oradan ayrılmış."

"Oraya hiç dönmemiş mi?"

"Niye dönsün?" diye sordu Isabel, biraz kızararak ve savunmaya geçerek. "Bir mesleği yok ki."

"Zevki için dönebilirdi. Birleşik Devletler'den hoşlanmıyor mu?"

"Orayı tanımıyor. Sonra, çok sade bir insan o... İtalya'yla yetiniyor."

"İtalya'yla ve sizinle," dedi Bay Goodwood, karamsar bir sadelikle ve hiç de nükte yapmaya çalışıyormuş gibi görünmeden. "Herhangi bir şey yapmış mı?" diye ekledi, aniden.

"Onunla evlenmeneme neden olacak bir şey mi? Hayır, hiçbir şey yapmamış," diye cevap verdi Isabel, gittikçe bir nebze meydan okumaya başlamış olan bir gülümsemeyle. "Eğer büyük şeyleryapmış olsaydı, beni daha kolayca affeder miydiniz? Benden vazgeçin, Bay Goodwood; önemsiz biriyle evleniyorum. Ona ilgi duymaya çalışmayın; duyamazsınız."

"Onu takdir edemem; bunu kastediyorsunuz. Ve önemsiz biri olduğunu hiçbir şekilde kastetmiyorsunuz. Onun büyük bir adam olduğunu düşünüyorsunuz, başka hiç kimse öyle düşünmese de."

Isabel'in yüzü daha da kızardı; yanındaki kişinin çok zekice konuşmuş olduğunu düşündü ve kuşkusuz onunki gibi bir duygunun sağgörüsünün bir kanıtıydı bu.

"Neden dönüp dolaşıp hep başkalarının ne düşündüğüne geliyorsunuz? Sizinle Bay Osmond'u tartışamam."

"Elbette," dedi Caspar, makul bir tavırla.

Ve bu doğru olmakla kalmıyormuş, konuşabilecekleri başka bir şey de yokmuş gibi, o gergin çaresizliğiyle öylece oturdu.

"Ne kadar az bir şey kazandığınızı görüyorsunuz," dedi Isabel heyecanla... "sizi ne kadar az teselli ve tatmin edebildiğimi."

"Fazlasını beklemiyordum sizden."

"O halde, neden geldiğinizi anlamıyorum."

"Sizi bir defa daha görmek için geldim... olduğunuz gibi."

"Bunu takdir ediyorum; ama eğer biraz bekleseydiniz, er ya da geç mutlaka karşılaşırdık ve karşılaşmamız ikimiz için de bundan daha hoş olurdu."

"Evlenmenizden sonrasına kadar mı bekleseydim? İşte tam da bunu yapmak istemedim. O zaman farklı olacaksınız."

"Çok değil. Yine sizin iyi bir arkadaşınız olacağım. Göreceksiniz."

"Durumu daha da kötüleştirir bu," dedi Bay Goodwood, haşin bir tavırla.

"Ah, güçlük çıkarıyorsunuz! Durumu kabullenmeniz için, sizden hoşlanmayacağıma söz veremem."

"Verseniz de umurumda değil!"

Isabel bastırılmış bir sabırsızlık hareketiyle ayağa kalktı, pencereye yürüdü ve bir süre orada kalarak dışarıya baktı. Geriye döndüğünde, ziyaretçisi hâlâ yerinde hareketsiz oturuyordu. Isabel tekrar ona doğru geldi ve elini az önce kalktığı koltuğun arkasına koyarak durdu.

"Sadece bana bakmak için geldiğinizi mi söylüyorsunuz? Sizin için belki bu, benim için olduğundan daha iyidir."

"Sesinizi duymak istedim," dedi Caspar.

"Duydunuz işte ve pek tatlı bir şeyler söylemediğini görüyorsunuz."

"Yine de bana zevk veriyor."

Ve bununla ayağa kalktı.

Isabel o sabah Caspar'ın ona Floransa'da olduğunu ve izni olursa bir saat içinde onu görmeye geleceğini bildiren notunu aldığında acı ve memnuniyetsizlik duymuştu. Onun ulağıyla istediği zaman gelebileceğine dair haber göndermiş olsa da, canı sıkılmış ve endişelenmişti. Onu gördüğü zaman da daha fazla memnuniyet duymamıştı; onun orada bulunması bile öyle çok şey ima ediyordu ki. Asla razı ola-

mayacağı şeylerdi bunlar... haklar, sitemler, itiraz, çıkışma, niyetini değiştirmesini sağlama beklentisi. Ancak bu şeyler ima edilmişse de, ifade edilmemişti; ve tuhaftır ki, şimdi genç hanımımız, ziyaretçisinin kayda değer soğukkanlılığına hınç duymaya başladı.

Onda Isabel'i kışkırtan suskun bir bedbahtlık vardı; elinin, kalbini daha hızlı çarptıran erkeksi bir duruşu vardı. Isabel huzursuzluğunun arttığını hissetti ve yanlış davranmış bir kadın kadar öfkeli olduğunu düşündü. Yanlış davranmamıştı; neyse ki, kabullenmesi gereken böyle nahoş bir şey yoktu ortada; ama yine de Goodwood'un onu biraz suçlamasını diledi. Onun ziyaretinin kısa olmasını dilemişti; ne bir amacı ne de uygun bir tarafı vardı bunun; ama yine de, şimdi o sırtını dönüyormuş gibi olunca onun, bir ay önce özenle seçilmiş birkaç kelimeyle nişanını bildirmek üzere ona yazarken yapmış olduğundan daha fazla kendini savunma fırsatı verecek bir tek söz etmeden kendisinden ayrılacağı düşüncesiyle ani bir dehşete kapıldı. Ancak, eğer yanlış davranmamışsa, neden kendini savunmak istesin? Bay Goodwood'un öfkeli olmasını istemek, Isabel'in aşırı bir cömertliğiydi.

Eğer Goodwood kendini çok sıkı tutmuş olmasaydı, Isabel'in birdenbire, sanki onu kendisini suçlamış olmakla suçluyormuş gibi, "Sizi aldatmadım! Tamamen özgürdüm ben!" diye feryat edişindeki tonu duymak, onu öfkelendirebilirdi de.

"Evet, bunu biliyorum," dedi Caspar.

"Sizi dilediğimi yapacağıma dair fazlasıyla uyarmıştım!"

"Muhtemelen hiç evlenmeyeceğinizi söylediniz ve öyle bir kesinlikle söylediniz ki, hemen hemen inandım buna."

Isabel bir an sessiz kaldı.

"Hiç kimse şimdiki niyetime benim kadar şaşıramaz."

"Eğer nişanlandığınızı duyarsam, inanmamam gerektiğini söylediniz bana," diye devam etti Caspar. "Yirmi gün

önce kendinizden duydum bunu, ama söylediklerinizi hatırladım. Bir yanlışlık olabileceğini düşündüm ve kısmen bunun için geldim."

"Eğer sözlü olarak tekrarlamamı arzu ediyorsanız, hemen yaparım bunu. Kesinlikle hiçbir yanlışlık yok."

"Odaya girer girmez anladım bunu."

"Evlenmememin size ne yararı olur?" diye sordu Isabel, biraz haşin bir tavırla.

"Bundan daha çok hoşuma gider."

"Daha önce de söylediğim gibi, çok bencilsiniz."

"Bunu biliyorum. Demir kadar bencilim ben."

"Demir bile bazen erir. Eğer mantıklı olursanız, sizi yine görürüm."

"Şimdi mantıklı demiyor musunuz bana?"

"Size ne diyeeğimi bilemiyorum," diye cevap verdi Isabel, ani bir uysallıkla.

"Sizi uzun bir süre rahatsız etmeyeceğim," diye devam etti genç adam. Kapıya doğru bir adım attı, ama durdu. "Gelmemin bir başka nedeni, fikrinizi değiştirişinizi açıklamak için ne diyeceğinizi duymak istemem."

Isabel'in uysallığı aynı anilikle onu terk etti.

"Açıklamak için mi? Açıklamak zorunda olduğumu mu düşünüyorsunuz?"

Caspar bazen yaptığı gibi uzun uzun ve suskunca baktı.

"Çok kesin konuşmuştunuz. Gerçekten inanmıştım buna."

"Ben de öyle. İstesem açıklayabilir miyim sanıyorsunuz?"

"Hayır, açıklayamazsınız, herhalde. Eh," diye ekledi, "arzu ettiğim şeyi yaptım. Sizi gördüm."

"Bu korkunç yolculukları ne kadar hafife alıyorsunuz," diye mırıldandı Isabel.

"Yorulduğumdan korkuyorsanız, o konuda içiniz rahat olabilir." Bu defa cidden arkasını döndü ve aralarında hiçbir

el sıkışma, hiçbir vedalaşma vuku bulmadı. Caspar kapıda, eli mandalın üzerindeyken durdu. "Yarın Floransa'dan ayrılacağım," dedi.

"Bunu duyduğuma çok sevindim!" diye cevap verdi Isabel, hararetle. Ve Caspar Goodwood dışarı çıktı. O gittikten beş dakika sonra, Isabel hıçkırıklara boğuldu.

Otuz Üçüncü Bölüm

Ancak, ağlama krizi uzun sürmedi ve bir saat sonra teyzesine haberi patlattığı zaman, bu krizin belirtileri kaybolmuştu. Patlattığı zaman, diyorum, çünkü Bayan Touchett'ın buna memnun olmayacağından emindi; sadece Isabel ona söylemek için Bay Goodwood'u görünceye kadar beklemişti. Bu konuda Bay Goodwood'un söyleyeceklerini duymadan durumu herkese açıklamanın onurlu bir davranış olmayacağına dair tuhaf bir izlenimi vardı. O ise beklediğinden daha az şey söylemişti ve şimdi de, biraz öfkeli bir biçimde, vakit kaybetmiş olduğunu hissediyordu. Ama daha fazlasını kaybetmeyecekti; Bayan Touchett gün ortasındaki kahvaltıdan önce kabul salonuna gelinceye kadar bekledi, sonra ona,

"Lydia Teyze, size söyleyeceğim bir şey var," dedi.

Bayan Touchett yerinde biraz sıçradı ve kıza neredeyse haşince baktı.

"Bana söylemene ihtiyaç yok; ne olduğunu biliyorum."

"Nereden bildiğinizi bilemiyorum."

"Pencerenin açık olduğunu bildiğim gibi... bir hava cereyanı hissederek. O adamla evleneceksin."

"Hangi adamı kastediyorsunuz?" diye sordu Isabel, büyük bir vakarla.

"Madam Merle'ün arkadaşını... Bay Osmond'u."

"Neden ona Madam Merle'ün arkadaşı dediğinizi bilmiyorum. Esas olarak bununla mı tanınıyor?"

"Eğer arkadaşı değilse de, olması gerekir... Madam Merle'ün onun için yaptıklarından sonra!" diye haykırdı Bayan Touchett. "Bunu ondan beklemezdim; hayal kırıklığına uğradım."

"Eğer Madam Merle'ün nişanlanmamla herhangi bir alakası olduğunu kastediyorsanız, çok yanılıyorsunuz," diye beyan etti Isabel, bir tür ateşli soğuklukla.

"Yani, beyefendi teşvik edilmese de, cazibelerin yeterliydi, mi demek istiyorsun? Çok haklısın. Cazibelerin muazzam ve eğer Madam Merle onu kışkırtmasaydı, seni aklına getirmeye asla cüret etmezdi. Kendini çok beğeniyor, ama o zahmeti gösterecek bir adam değildi. Onun adına Madam Merle gösterdi."

"Kendi adına da bol miktarda gösterdi!" diye haykırdı Isabel, kasıtlı bir kahkahayla.

Bayan Touchett sertçe başını salladı.

"Göstermiş olmalı, sonuç olarak, sana kendini sevdirdiğine göre."

"Sizin de onu sevdiğinizi sanıyordum."

"Seviyordum ve bu yüzden kızgınım ona."

"Bana kızın, ona değil," dedi kız.

"Ah, sana her zaman kızgınım; bu beni tatmin etmiyor! Lort Warburton'ı bu yüzden mi reddettin?"

"Lütfen o konuya dönmeyin. Bay Osmond'u neden sevmeyeyim, siz sevdiğinize göre?"

"Ben onunla evlenmeyi istemedim, ama; o bir hiç."

"O halde, bana zarar veremez," dedi Isabel.

"Mutlu olacağını mı sanıyorsun? Hiç kimse mutlu değil."

"Ben örnek olacağım, o halde. İnsan ne için evlenir?"

"Senin ne için evleneceğini sadece Tanrı bilir. İnsanlar genellikle ortak olurken evlenirler... bir ev kurmak için. Ama sizin ortaklığınıza her şeyi sen getireceksin."

"Bay Osmond zengin olmadığı için mi bu? Bundan mı bahsediyorsunuz?" diye sordu Isabel.

"Parası yok; bir adı yok; bir önemi yok. Böyle şeylere değer veririm ve bunu söyleyecek cesaretim var; bunların çok kıymetli olduğunu düşünüyorum. Başka birçok insan da öyle düşünüyor ve bunu belli ediyor. Ama başka bir sebep gösteriyor!"

Isabel biraz duraksadı.

"Değerli olan her şeye değer verdiğimi düşünüyorum. Paraya çok önem veriyorum ve bu yüzden Bay Osmond'un da biraz parası olmasını arzu ediyorum."

"Ver ona, o halde; ama başkasıyla evlen."

"Onun adı benim için yeterince iyi," diye devam etti kız. "Çok hoş bir ad. Benim o kadar güzel bir adım var mı?"

"İyi ya, onu geliştirmelisin. Sadece bir düzine Amerikan ismi var. Onunla hayır için mi evleniyorsun?"

"Size söylemek görevimdi, Lydia Teyze, ama size açıklamanın görevim olduğunu sanmıyorum. Olsaydı bile, yapamazdım. O yüzden, lütfen beni azarlamayın; bu konuda konuşarak beni dezavantajlı bir duruma sokuyorsunuz. Ben bu konuda konuşamam."

"Seni azarlamıyorum, sadece sana cevap veriyorum; bir zekâ belirtisi göstermek zorundayım. Böyle olacağını gördüm, ama hiçbir şey söylemedim. Ben başkalarının işine hiç karışmam."

"Hiç karışmıyorsunuz ve size çok minnettarım. Çok düşünceli davrandınız."

"Düşünceli davranmadım... kolaya kaçtım," dedi Bayan Touchett. "Ama Madam Merle'le konuşacağım."

"Onu neden işe karıştırıp duruyorsunuz anlamıyorum. Bana çok iyi bir arkadaş oldu."

"Olabilir; ama bana kötü bir arkadaş oldu."

"Ne yaptı size?"

"Beni aldattı. Nişanlanmanı önlemeye hemen hemen söz vermişti bana."

"Önleyemezdi."

"O her şeyi yapabilir; ondan bunun için daima hoşlanmışımdır. Her rolü oynayabileceğini biliyordum; ama teker teker oynadığını sanıyordum. Aynı anda iki rolü birden oynayacağını bilemedim."

"Size karşı hangi rolü oynamış olabileceğini bilmiyorum," dedi Isabel; "o ikinizin arasında. Bana karşıysa dürüst, şefkatli ve vefalı oldu."

"Vefalı olur, tabii; onun adayıyla evlenmeni istiyordu. Seni sadece müdahale edebilmek için izlemekte olduğunu söyledi bana."

"Sizi memnun etmek için söylemiştir bunu," diye cevap verdi Isabel; ancak bu açıklamanın yetersizliğinin bilincindeydi.

"Beni aldatarak memnun etmek için mi? O beni bundan daha iyi tanır. Bugün memnun muyum?"

"Hiçbir zaman fazla memnun olduğunuzu sanmıyorum," diye cevap vermek zorunda kaldı Isabel. "Eğer Madam Merle hakikati öğreneceğinizi biliyorduysa, samimiyetsizlikle ne kazanabilirdi?"

"Zaman kazandı, gördüğün gibi. Ben onun müdahale etmesini beklerken, sen düzgün adımlarla uzaklaşıyordun ve o da aslında davulu çalıyordu."

"Pekâlâ. Ama uzaklaştığını gördüğünüzü ve o sizi uyarmış olsa bile, beni durdurmaya çalışmış olmayacağınızı kendiniz itiraf ediyorsunuz."

"Hayır, ama başka birisi çalışırdı."

"Kimi kastediyorsunuz?" diye sordu Isabel, teyzesine büyük bir dikkatle bakarak.

Bayan Touchett'ın çoğu zaman hareketli olan küçük, parlak gözleri, onun bakışına karşılık vermekten ziyade maruz kaldı buna.

"Ralph'ı dinler miydin?"

"Bay Osmond'a hakaret etseydi, dinlemezdim."

"Ralph insanlara hakaret etmez; bunu gayet iyi biliyorsun. Sana çok önem veriyor."

"Bunu biliyorum," dedi Isabel; "ve şimdi bunun değerini hissedeceğim, çünkü yaptığım her şeyi bir nedenle yaptığımı biliyor o."

"Bunu yapacağına asla inanmadı. Yapabileceğini söyledim ona, ama o aksini savundu."

"Tartışma uğruna yapmıştır bunu," dedi Isabel, gülümseyerek. "Onu sizi aldatmış olmakla suçlamıyorsunuz; Madam Merle'ü neden suçlayasınız?"

"Ralph asla bunu önleyecekmiş gibi davranmadı."

"Buna sevindim!" diye haykırdı kız, neşeyle. "Geldiği zaman," diye ekledi az sonra, "nişanlanmamdan ona önce sizin bahsetmenizi çok isterim."

"Tabii ki bahsedeceğim," dedi Bayan Touchett. "Sana bu konuda başka bir şey söylemeyeceğim, ama başkalarıyla konuşacağıma dair uyarıyorum seni."

"Nasıl isterseniz. Sadece bu duyurunun benden ziyade sizden gelmesinin daha iyi olacağını kastettim."

"Seninle tamamen aynı fikirdeyim; çok daha münasip olur."

Ve bunun üzerine iki hanımefendi kahvaltıya gittiler; orada Bayan Touchett sözünü tuttu ve Gilbert Osmond'a hiç değinmedi. Ancak, sessiz geçen bir aradan sonra yeğenine, bir saat önce onu ziyarete kimin gelmiş olduğunu sordu.

"Eski bir arkadaşım... Amerikalı bir beyefendi," dedi Isabel, yanağında bir pembelikle.

"Amerikalı, tabii. Ancak bir Amerikalı sabahın onunda ziyarete gelir."

"Saat on buçuktu; çok acelesi vardı; bu akşam gidiyor."

"Dün gelemez miydi, alışılmış saatte?"

"Daha dün gece gelmiş."

"Floransa'da sadece yirmi dört saat mi geçiriyor?" diye haykırdı Bayan Touchett. "Hakikaten Amerikalı'ymış."

"Gerçekten öyle," dedi Isabel, Caspar Goodwood'un onun için yaptığı şeyi sapkın bir hayranlıkla düşünerek.

İki gün sonra Ralph geldi; ama Isabel'in, Bayan Touchett'ın ona haberi vermekte hiç zaman kaybetmediğinden emin olmasına rağmen, başta bu büyük olay hakkında bilgisi olduğunu hiç belli etmedi. İlk konuşmaları doğal olarak sağlığı hakkındaydı; Isabel'in Korfu hakkında soracak çok şeyi vardı. Odaya girdiği zamanki görünüşü Isabel'i sarsmıştı; onun ne kadar hasta göründüğünü unutmuştu. Korfu'ya rağmen, bugün çok hasta görünüyordu ve Isabel onun gerçekten daha kötü durumda mı olduğunu, yoksa sadece kendisinin hastalıklı birisiyle yaşamaya alışkın mı olmadığını merak etti. Zavallı Ralph yaşı ilerledikçe daha yakışıklı olmuyordu ve artık görünüşe göre sağlığını tamamen kaybetmiş olması da şahsının doğal tuhaflığını azaltmamıştı. Yüzünde, belki de nükteli zekâya erişmekten ziyade onu ima eden o daimi gülümsemesi vardı; seyrek bıyığı zayıf yanağının üzerinde mecalsizce duruyor, burnunun aşırı derecedeki kıvrımı kendini daha bariz bir şekilde belli ediyordu. Bütünüyle zayıftı; zayıf, uzun ve oynak eklemliydi; gevşemiş açıların tesadüfi bir birleşimiydi. Kahverengi kadife ceketi kalımlı bir hale gelmiş, elleri ceplerinde sabitlenmişti; büyük bir fiziksel çaresizliğe delalet eden bir biçimde ayaklarını sürüyor, tökezliyor, güçlükle ilerliyordu. Karakterini her zamankinden çok, nüktedan bir hastalıklı adam olarak belirtmeye... kendi sakatlıklarını bile genel şakanın bir parçası gibi gören bir hastalıklı adam olarak belirtmeye katkıda bulunan, belki de bu garip yürüyüşüydü. Bu sakatlıklar onun, kendi varlığının nedenini keşfetmenin artık mümkün olmadığı bir dünyaya bakışındaki ciddiyetsizliğin ana nedeni olabilirdi, pekâlâ. Isabel zamanla onun çirkinliğini sevmeye, hantallığını cana yakın bulmaya başlamıştı. Bu şeyler kendilerini ona çağrışım yoluyla sevdirmişti; bunlar, Ralph'ın böylesine sevimli olmasının koşullarıymış gibi geliyordu ona. Ralph o kadar sevimliydi ki, Isabel'in onun hastalığı hakkındaki algısı şimdiye kadar bir tür teselliyi de

içinde barındırmıştı; sağlık durumu bir engel değil, bir tür zihinsel avantaj gibi görünmüştü; onu tüm mesleki ve resmi duygulardan aklamış ve ona sadece kişisel olma lüksünü bırakmıştı. Ralph'ın bu kişiliği çok hoştu; hastalığın bayatlığından eser yoktu bu kişilikte; her zaman rahat, canlı ve dostaneydi. Kızın kuzeni hakkındaki izlenimi bu olmuştu ve ona acımışsa da, yalnız durup düşündüğü zaman olmuştu bu. Bolca düşündüğü için de ona belli miktarda bir merhamet duymuştu; ama Isabel merhameti ziyan etmekten daima korkardı... başka herkesten çok, veren için önemli olan, değerli bir duyguydu bu.

Ancak, şimdi, zavallı Ralph'ın yaşam imtiyazının olması gerektiği kadar esnek olmadığını keşfetmek, büyük bir deha gerektirmiyordu. Tatlı, zeki, cömert bir adamdı o; bilgeliğin tüm aydınlığı vardı onda, ama ukalalığından eser yoktu; yine de, ölüyordu. Isabel bazı insanlar için hayatın gerçekten zor olduğunu düşündü ve kendisi için artık ne kadar kolaylaşacakmış gibi göründüğünü düşününce, inceden bir utanç sızısı duydu. Ralph'ın, nişanlanmasından memnun olmadığını öğrenmeye hazırdı; ama kuzenine duyduğu muhabbete rağmen, bu durumun olayın tadını kaçırmasına hazır değildi. Hatta onun anlayışsızlığına içerlemeye bile hazır değildi... ya da öyle sanıyordu; çünkü evliliğe doğru atabileceği herhangi bir adıma kusur bulmak, onun ayrıcalığı, hatta doğal davranış tarzı olurdu. İnsanın kuzeni daima kocasından nefret ediyormuş gibi davranırdı; gelenekseldi bu, klasik bir şeydi; insanın kuzeninin daima ona tapıyormuş gibi davranmasının bir parçasıydı. Ralph tam anlamıyla eleştirmeye eğilimli bir insandı; ve başka şeyler eşit olduğu takdirde, herhangi birisini memnun etmek için evlenecek olsa, Isabel bunu Ralph'ı memnun etmek için de seve seve yapardı, elbette, ama seçiminin onun görüşlerine uyum sağlamasının önemli olduğunu düşünmek gülünç olurdu. Onun görüşleri neydi ki, zaten? Lort Warburton'la evlense

iyi olacağını düşünüyormuş gibi davranmıştı; ama sadece o mükemmel adamı reddetmiş olduğu içindi bu. Eğer onu kabul etmiş olsaydı, Ralph mutlaka başka bir üslupla konuşurdu; her zaman zıt üslubu benimserdi o. Herhangi bir evliliği eleştirebilirdiniz; eleştiriye açık olmak evliliğin özüydü. Kendisi düşüncelerini bu konu üzerinde bir toplasa, bu birleşmeyi nasıl da eleştirirdi! Ancak, başka şeylerle meşguldü ve Ralph dilerse onu bu zahmetten kurtarabilirdi. Isabel fevkalade iyi huylu olmaya hazırdı.

Ralph bunu anlamış olmalıydı ve bu onun hiçbir şey söylememesinin daha da tuhaf görünmesine neden oldu. O, üç gün boyunca konuşmayınca, Isabel sabırsızlanmaya başladı; Ralph bu olaydan ne kadar hoşlanmasa da, en azından formaliteyi yerine getirebilirdi. Zavallı Ralph'ı kuzininden daha fazla tanıyan bizler, Palazzo Crescentini'ye gelişini takip eden saatler boyunca onun için için birçok formaliteden geçmiş olduğuna kolaylıkla inanabiliriz. Annesi onu abartısız, anaç öpücüğünden daha da hissedilir biçimde ürpertici olan bu büyük haberle karşılamıştı. Ralph sarsılmış ve küçük düşmüştü; hesapları yanlış çıkmış ve kuzini elden gitmişti. Kayalık bir ırmakta akıntıya kapılmış dümensiz bir tekne gibi evin içinde dolaşıyor ya da sarayın bahçesinde, kocaman bir bambu koltukta otururak uzun bacaklarını uzatıyor, başını arkaya atıp şapkasını gözlerine indiriyordu. Yüreğinde bir soğukluk vardı; hiçbir şey ona bu kadar nahoş gelmemişti. Ne yapabilir, ne söyleyebilirdi? Eğer Isabel'i geri kazanmak mümkün değilse, bu durumdan hoşnutmuş gibi davranabilir miydi? Onu geri kazanmaya girişmeye, ancak bu girişim başarılı olacaksa izin verilebilirdi. Onu, sadakat vaat etmiş olduğu adamın sahtekâr olduğuna ikna etmeye çalışmak, ancak onun ikna olması halinde yeterince basiretli bir hareket olurdu. Aksi halde, sadece kendini lanetlemiş olurdu. Düşüncesini dile getirmek ve örtbas etmek ona eşit derecede çabaya mal oluyordu; ne samimiyetle onaylayabilir

ne de umutla itiraz edebilirdi. Bu arada, nişanlı çiftin karşılıklı antlarını her gün yenilediklerini biliyor... daha doğrusu, farz ediyordu. O sıralar Osmond, Palazzo Crescentini'de pek görünmüyordu; ama Isabel başka bir yerde onunla her gün buluşuyordu, nişanları açıklandıktan sonra yapmakta özgür olduğu gibi. Teyzesinin tasvip etmediği bir yolu izleme vasıtası için ona borçlu kalmamak amacıyla, bir aylığına bir araba kiralamıştı ve sabahları bu arabayla Cascine*'ye gidiyordu. Erken saatlerde, taşradaki meskûn olmayan bu bölgede, mahremiyeti ihlal eden hiç kimse bulunmuyordu ve genç hanımımız parkın en sessiz yerinde ona katılan sevgilisiyle birlikte İtalya'nın bu gri gölgeliğinde bir süre geziniyor ve bülbülleri dinliyordu.

* Floransa'da tarihi, görkemli bir park. (ç.n.)

Otuz Dördüncü Bölüm

Bir sabah, öğle yemeğinden yarım saat kadar önce gezintisinden döndüğünde, sarayın avlusunda aracından indi ve muazzam merdivenlerden çıkacağı yerde, avluyu geçti, bir başka kemerli geçidin içinden yürüdü ve bahçeye girdi. O anda daha tatlı bir yer hayal edilemezdi. Üzerinde öğle vaktinin durgunluğu vardı; ılık gölgelik hareketsizdi ve sıcak ışık onu hoş bir hale getiriyordu. Ralph orada, berrak loşlukta, Terpsichore heykelinin dibinde oturuyordu... Bernini tarzında, parmakları uçlarına doğru incelen ve şişkin kumaşlara bürünmüş, dans eden bir orman perisiydi bu; Ralph'ın duruşunun aşırı gevşekliği başta Isabel'e onun uyuduğunu düşündürdü. Çimenlerdeki hafif adımları onu uyandırmamıştı ve arkasını dönmeden önce bir süre durup ona baktı. Bu sırada Ralph gözlerini açtı; bunun üzerine Isabel onunkiyle bir örnek,rustik bir koltuğa oturdu. Öfkesi içinde onu kayıtsızlıkla suçlamış olmasına rağmen, zihninin gözle görülür bir biçimde meşgul olduğu gerçeğini fark etmiyor değildi. Ama onun düşüncelere dalıyor olmasını, kısmen artan güçsüzlüğünün verdiği ağırlığa, kısmen de babasından miras kalan mülkle ilgili olarak yaptığı bazı düzenlemeler konusunda tedirgin olmasına yormuştu... Bayan Touchett'ın onaylamadığı ve Ralph'ın Isabel'e söylediğine göre, şimdi bankadaki diğer ortakların muhalefetiyle karşılaşan düzen-

lemeler konusunda. Annesi onun Floransa'ya gelmek yerine İngiltere'ye gitmiş olması gerektiğini, aylardır orada bulunmamış olduğunu ve bankayla, Patagonya eyaletiyle ilgilendiğinden daha fazla ilgilenmediğini söylüyordu.

"Seni uyandırdığıma üzüldüm," dedi Isabel; "yorgun görünüyorsun."

"Yorgun hissediyorum da. Ama uyumuyordum. Seni düşünüyordum."

"Bundan mı yoruldun?"

"Hem de nasıl. Hiçbir yere varmıyor. Yol uzun ve bir türlü ulaşamıyorum."

"Nereye ulaşmak istiyorsun?" dedi Isabel, güneş şemsiyesini kapatarak.

"Nişanlanman hakkında ne düşündüğümü kendime doğru dürüst ifade etme noktasına."

"Bunu fazla düşünme," dedi Isabel, işi hafife alarak.

"Benim üstüme vazife olmadığını mı söylemek istiyorsun?"

"Bir noktadan sonra, evet."

"Belirlemek istediğim nokta o işte. Beni terbiyeden yoksun bulmuş olduğunu düşünüyordum; seni hiç kutlamadım."

"Tabii ki fark ettim bunu; neden sessiz kaldığını merak ediyordum."

"Birçok nedeni oldu; sana şimdi anlatacağım."

Şapkasını çıkarıp yere koydu; sonra oturduğu yerden uzun uzun Isabel'e baktı. Arkasına yaslandı; başı Terpsichore'un mermer kaidesine dayanıyor, kolları iki yanına sarkıyor, elleri geniş koltuğunun kenarlarında duruyordu. Beceriksiz, rahatsız görünüyordu; uzun bir süre tereddüt etti. Isabel ise hiçbir şey söylemedi; insanlar mahcup oldukları zaman genellikle onlara acırdı; ama Ralph'ın, kendisinin zekice tasarlanmış maksadını onurlandırmayacak bir tek kelime telaffuz etmesine yardım etmemekte kararlıydı.

"Şaşkınlığımı pek atlatamadım, sanırım," dedi Ralph, nihayet. "Yakalandığını görmeyi beklediğim son insandın sen."

"Buna neden yakalanmak dediğini bilmiyorum."

"Çünkü bir kafese konulacaksın."

"Eğer kafesimi seviyorsam, üzülmene gerek yok," dedi Isabel.

"İşte şaştığım şey bu; bunu düşünüyordum."

"Eğer düşünüyorduysan, benim ne düşünmüş olduğumu tahmin edebilirsin! İşlerimin iyi gittiğine memnunum."

"Son derecede değişmiş olmalısın. Bir yıl önce özgürlüğüne her şeyden çok değer veriyordun. Sadece hayatı görmek istiyordun."

"Gördüm," dedi Isabel. "Bana çok da hoş gelmiyor."

"Öyle olduğunu iddia etmiyorum; yalnız hayata dostane bir gözle baktığını ve bütün sahayı gözden geçirmek istediğini düşünüyordum."

"Bunun yapılamayacağını gördüm. İnsan bir köşe seçip onu geliştirmeli."

"Ben de öyle düşünüyorum. Ve insan iyi bir köşe seçmeli. Bütün kış, senin o harikulade mektuplarını okurken, seçmekte olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu. Bu konuda hiçbir şey söylemedin ve sessizliğin beni hazırlıksız bıraktı."

"Sana yazmamın muhtemel olduğu bir mesele değildi. Ayrıca, gelecek hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Hepsi son zamanlarda oldu," dedi Isabel ve "Ancak, eğer hazırlıklı olsaydın, ne yapardın?" diye sordu.

"'Biraz daha bekle,' derdim."

"Neyi?"

"Şey, biraz daha ışık," dedi Ralph, biraz absürd bir gülümsemeyle; bu arada, elleri ceplerine yollarını buldu.

"Işığım nereden gelecekti? Senden mi?"

"Bir iki kıvılcım çakabilirdim!"

Isabel eldivenlerini çıkarmıştı; dizinde duran bu eldivenleri düzeltti. Bu hareketin yumuşaklığı tesadüfiydi, çünkü yüzünün ifadesi yatıştırıcı değildi.

"Bin dereden su getiriyorsun, Ralph. Bay Osmond'dan hoşlanmadığını söylemek istiyorsun, ama korkuyorsun."

"Senden korkuyorum, ondan değil. Eğer onunla evlenirsen, böyle söylemiş olmam hoş olmaz."

"*Eğer* onunla evlenirsem! Beni vazgeçireceğine dair bir beklentin mi vardı?"

"Bu sana fazla aptalca geliyor, tabii."

"Hayır," dedi Isabel, bir süre sonra; "dokunaklı geliyor."

"Aynı şey. Bana acıman beni öyle gülünç duruma düşürüyor ki."

Isabel uzun eldivenlerini yine düzeltti.

"Bana büyük bir sevgi beslediğini biliyorum. Bunu başımdan savamam."

"Tanrı aşkına, bunu yapmaya çalışma. İyice göz önünde tut. İyi olmanı ne kadar şiddetle istediğime ikna edecektir seni."

"Ve bana ne kadar az güvendiğine!"

Bir süre sessizlik oldu; ılık öğle vakti onları dinliyor gibiydi.

"Sana güveniyorum, ama ona güvenmiyorum," dedi Ralph.

Isabel başını kaldırdı ve açılmış gözlerle ona derin derin baktı.

"Artık söyledin; bunun için acı çekeceksin."

"Eğer adil olursan, çekmem."

"Ben çok adilim," dedi Isabel. "Sana kızmıyor olmamdan daha iyi bir kanıtı olabilir mi bunun? Neyim var bilmiyorum, ama kızmıyorum işte. Söze başladığında kızıyordum, ama geçti. Belki kızmalıyım, ama Bay Osmond öyle düşünmez. Her şeyi bilmemi istiyor; bunun için seviyorum onu. Kazanacağın hiçbir şey yok, bunu biliyorum. Bir kız olarak sana, öyle kalmanı arzu etmen için fazla bir nede-

nin olacak kadar iyi davranmadım hiç. Çok iyi tavsiyeler veriyorsun; sık sık verdin de. Hayır, çok sakinim; bilgeliğine her zaman inandım," diye devam etti Isabel; sakinliğiyle övünüyor, ama yine de bir tür zapt edilmiş coşkunlukla konuşuyordu. Adil olmak onun tutkulu arzusuydu; Ralph'ın yüreğine dokundu bu, yaralamış olduğu bir yaratığın okşaması gibi etkiledi onu. Araya girmek, ona güvence vermek istedi; bir an için absürd bir şekilde tutarsızdı; söylediklerini geri alacaktı. Ama Isabel ona fırsat vermedi; kendi düşüncesine göre, tutulacak kahramanca bir yol ilişmişti gözüne ve o yönde ilerlemeyi arzu ederek devam etti. "Bir fikrin olduğunu görüyorum; onu duymayı çok isterim. Tarafsız olduğuna eminim; bunu hissediyorum. Tartışılacak tuhaf bir şeymiş gibi görünüyor ve tabii, eğer beni kararımdan döndürmeyi bekliyorsan, bundan vazgeçebileceğini kesin olarak söylemeliyim sana. Beni hiç ikna edemeyeceksin; artık çok geç. Dediğin gibi, yakalandım. Bunu hatırlamak senin için hoş olmayacak elbette, ama acın kendi düşüncelerinde olacak. Seni asla kınamayacağım."

"Kınayacağını sanmıyorum," dedi Ralph. "Hiç de senin yapacağını düşündüğüm türden bir evlilik değil bu."

"Ne tür bir evlilikti o, Tanrı aşkına?"

"Şey, bunu söylemek zor. Bunun hakkında tam olarak pozitif bir görüş yoktu aklımda, ama negatif bir görüş vardı. Bay Osmond gibi bir adamla evleneceğini sanmıyordum."

"Onun aleyhinde ne biliyorsun? Onu hemen hemen hiç tanımıyorsun."

"Evet," dedi Ralph, "onu çok az tanıyorum ve aleyhinde hiçbir şey bilmiyorum. Ama yine de bir riske girdiğini düşünmeden edemiyorum."

"Evlilik her zaman bir risktir ve onun aldığı risk, benimki kadar büyük."

"O onun problemi! Eğer korkuyorsa, geri çekilsin; keşke çekilse."

Isabel koltuğunda arkasına yaslandı, kollarını kavuşturdu ve bir süre kuzenine baktı.

"Seni anladığımı sanmıyorum," dedi, nihayet, soğuk bir sesle. "Neden bahsettiğini bilmiyorum."

"Daha önemli bir adamla evleneceğini sanıyordum."

Isabel'in ses tonunun soğuk olduğunu söylüyorum, ama bunun üzerine yüzüne alev gibi bir renk geldi.

"Kimin için daha önemli? İnsanın kocasının kendisi için önemli olması yetermiş gibi geliyor bana."

Ralph'ın da yüzü kızardı; duruşu onu mahcup ediyordu. Fiziksel bakımdan, onu değiştirmeye girişti; dik oturdu, sonra ileriye doğru eğilerek ellerini dizlerine koydu. Gözlerini yere dikti; büyük bir saygıyla düşünüyormuş gibi bir havası vardı.

"Ne demek istediğimi sana şimdi söyleyeceğim," dedi, biraz sonra. Kendini heyecanlı, yoğun bir biçimde hevesli hissediyordu; artık tartışmayı açmış olduğuna göre, aklındakileri ortaya dökmek istiyordu. Ama aynı zamanda fevkalade nazik de olmak istiyordu.

Isabel biraz bekledi, sonra haşmetle devam etti.

"Bay Osmond, bir insandan hoşlanılmasını sağlayan her şeyde üstün. Daha asil tabiatlar olabilir, ama ben böyle biriyle karşılaşma zevkini hiç tatmadım. Bay Osmond tanıdığım en iyi tabiata sahip; benim için yeterince önemli o."

"Senin geleceğin hakkında bir tür vizyonum vardı," dedi Ralph, buna cevap vermeden; "senin için bir çeşit kader planlayarak kendimi eğlendiriyordum. İçinde bu türden hiçbir şey olmayacaktı. Bu kadar kolayca, bu kadar çabuk düşmeyecektin."

"Düşmek mi? Ne garip ifadeler kullanıyorsun! Evliliğimi böyle mi tarif ediyorsun?"

"Onun hakkındaki düşüncemi ifade ediyor. Ta yükseklerde, maviliklerde süzülüyormuşsun gibi geliyordu bana... ışıltılı aydınlıkta, insanların başlarının üzerinde uçuyormuş-

sun gibi. Birdenbire birisi havaya solmuş bir gül goncası fırlatıyor –sana hiç ulaşmamış olması gereken bir mızrak– ve doğruca yere düşüyorsun. Canımı acıtıyor," dedi Ralph, cüretkârca, "sanki ben kendim düşmüşüm gibi!"

Karşısında oturan kızın yüzündeki acı ve şaşkınlık ifadesi derinleşti.

"Seni hiç anlamıyorum," diye tekrarladı. "Geleceğimi planlayarak kendini eğlendirdiğini söylüyorsun... bunu anlamıyorum. Kendini fazla eğlendirme, yoksa benimle eğlendiğini düşüneceğim."

Ralph başını iki yana salladı.

"Senin için büyük düşüncelerim olduğuna inanmayacağından korkmuyorum."

"Süzülmem ve uçmamla ne kastediyorsun?" diye sordu kız. "Şu anda hareket ettiğimden daha yüksek bir düzeyde hareket etmedim hiç. Bir kız için bir... hoşlandığı bir insanla evlenmekten daha yüksek bir şey yoktur," dedi zavallı Isabel, didaktik bir üsluba kayarak.

"Eleştirmeye cüret ettiğim şey, bahsettiğimiz insandan hoşlanman, zaten, sevgili Isabel! Sana uygun erkeğin daha aktif, daha büyük, daha özgür bir tabiata sahip birisi olacağını düşünürdüm." Ralph bir an duraksadı, sonra, "Osmond'da bir küçüklük olduğu inancından kurtulamıyorum," diye ekledi.

Bu son sözleri sesi titreyerek telaffuz etmişti; Isabel'in yine parlayacağından korkuyordu. Ama o sessiz kalarak Ralph'ı şaşırttı; düşünüyor gibiydi.

"Bir küçüklük mü?" dedi, düşünceli bir tavırla.

"Onun dar görüşlü, bencil olduğunu düşünüyorum. Kendini o kadar ciddiye alıyor ki!"

"Kendine büyük bir saygısı var; bunun için onu suçlamıyorum," dedi Isabel. "Başkalarına saygı göstermenin doğru yolu bu."

Onun mantıklı konuşma tarzı bir an için Ralph'a neredeyse güven verdi.

"Evet, ama her şey görecelidir; insan, ilişkilerini hissetmelidir. Bay Osmond'un bunu yaptığını sanmıyorum."

"Ben esas olarak benimle olan ilişkisiyle alakalıyım. O konuda mükemmel."

"Zevkin timsali o," diye devam etti Ralph, Gilbert Osmond'un netameli özelliklerini, onu kabalıkla tasvir ediyormuş gibi görünerek kendini haksız duruma düşürmeden en iyi nasıl ifade edebileceğine kafa yorarak. Onu kişisel olmayan, bilimsel bir biçimde tasvir etmek istiyordu. "Bütünüyle buna göre yargılıyor ve ölçüyor, onaylıyor ve mahkûm ediyor."

"O halde, zevklerinin eşsiz olması isabetli bir şey."

"Gerçekten de eşsiz, seni karısı olarak seçmesine yol açtığına göre. Ama eşsiz bir zevkin rahatsız edilişini gördün mü hiç?"

"Kocamınkini tatmin edememek asla benim kaderim olmaz umarım."

Bu sözler üzerine Ralph'ın dudaklarına ani bir tutku yükseldi. "Ah, sana hiç yakışmayan, çok dik başlı sözler bunlar!" diye haykırdı. "O şekilde ölçülmek için yaratılmamışsın sen... kısır bir sanatçı özentisinin hassasiyetlerine nezaret etmekten daha iyi bir şey için yaratılmışsın!"

Isabel hızla ayağa kalktı ve Ralph da aynını yaptı, öyle ki bir süre, sanki Ralph bir meydan okuma ya da bir hakaret ortaya atmışmış gibi birbirlerine bakarak durdular.

"Fazla ileri gidiyorsun," diye mırıldandı Isabel.

"Aklımdaki şeyleri söyledim... ve seni sevdiğim için söyledim bunları!"

Isabel'in yüzü bembeyaz oldu: Ralph da mı o usandırıcı listedeydi? Onu silmek için ani bir istek duydu. "Ah, tarafsız değilsin, o halde!"

"Seni seviyorum, ama umutsuzca," dedi Ralph hemen, zoraki bir gülümsemeyle ve o son beyanda niyet ettiğinden daha fazlasını ifade etmiş olduğunu hissederek.

Isabel ondan uzaklaştı ve durup bahçenin güneşli durgunluğuna baktı; ama bir süre sonra tekrar ona döndü. "Ne yazık ki söylediklerin, çaresizliğin çılgınlığı, o halde. Onları anlamıyorum... ama önemi yok. Seninle tartışmıyorum; bunu yapmam imkânsız; sadece seni dinlemeye çalıştım. Açıklamaya çalıştığın için sana çok minnettarım," dedi, yumuşak bir sesle, sanki az önce yerinden fırlamasına neden olan öfke daha şimdiden yatışmışmış gibi. "Eğer gerçekten korkuyorsan, beni uyarmaya çalışman çok nazik bir davranış. Ama söylediklerini düşüneceğime söz vermeyeceğim; onları en kısa zamanda unutacağım. Sen de unutmaya çalış; görevini yaptın ve hiçbir erkek daha fazlasını yapamaz. Ne hissettiğimi, neye inandığımı sana açıklayamam ve açıklayabilseydim de yapmazdım bunu." Bir an durakladı ve sonra, Ralph'ın bir teslimiyet belirtisi keşfetmek için büyük bir hevesle beklerken bile gözlemlediği bir tutarsızlıkla devam etti. "Bay Osmond hakkındaki düşüncene nüfuz edemem; o düşünceye hakkını da veremem, çünkü ben onu tamamen farklı bir gözle görüyorum. O önemli birisi değil... hayır, değil; önem meselesine son derecede kayıtsız kalan bir adam o. Eğer ona 'küçük' derken bunu kastediyorsan, o halde dilediğin kadar küçük o. Bense buna büyük diyorum... bildiğim en büyük şey bu. Evleneceğim bir insan hakkında seninle tartışıyormuş gibi yapmayacağım," diye tekrarladı Isabel. "Bay Osmond'u savunmakla hiç ilgilenmiyorum; benim savunmama ihtiyaç duyacak kadar zayıf değil o. Onun hakkında, herhangi birisiymiş gibi böyle sakince ve soğukkanlılıkla konuşuyor olmam sana bile garip görünüyor olmalı. Senden başka herhangi birisiyle, onun hakkında hiç konuşmazdım; ve söylediklerinden sonra, seninle de konuşmayacağım... sadece ilk ve son olarak cevap verebilirim sana. Tanrı aşkına, çıkar evliliği mi yapmamı isterdin... hırs evliliği dedikleri şeyden? Bir tek hırsım var benim... iyi bir duyguyu takip etmekte özgür olmak. Bir zamanlar başka hırslarım vardı;

ama onlar geçti. Zengin olmadığı için mi Bay Osmond'dan şikâyet ediyorsun? Ben onu tam da bunun için seviyorum. Neyse ki, benim yeterince param var; buna bugünkü kadar müteşekkir olmadım hiç. Gidip babanın mezarının yanında diz çökmek istediğim anlar oldu; bana fakir bir adamla... fakirliğine böyle bir vakarla, böyle bir kayıtsızlıkla katlanmış bir adamla evlenme gücünü vermekle belki de tahmin ettiğinden daha iyi bir şey yapmış. Bay Osmond hiçbir zaman çabalamamış ve mücadele etmemiş... hiçbir dünyevi ödülü umursamamış. Eğer bu dar kafalı olmaksa, bencil olmaksa, ne âlâ. Böyle kelimelerden korkmuyorum, memnuniyetsizlik bile duymuyorum; sadece hata yapmana üzülüyorum. Başkaları yapabilirdi, ama senin yapmana şaşırdım. Sen bir beyefendiyi ayırt edebilirsin... güzel bir zihni ayırt edebilirsin. Bay Osmond hiç hata yapmıyor! Her şeyi biliyor, her şeyi anlıyor; son derece merhametli, nazik, yüce bir ruhu var. Yanlış bir fikre kapılmışsın; yazık, ama benim elimden bir şey gelmez; benden çok seninle ilgili bir şey bu." Isabel bir an duraklayarak tavrının dikkatli sakinliğini yalanlayan bir duyguyla aydınlanmış gözlerle kuzenine baktı... Ralph'ın sözlerinin yarattığı öfkeli acıyla, ancak asaletini ve safiyetini hissettiği bir seçimi haklı çıkarma ihtiyacını duymuş olmasının yarattığı gurur kırıklığının eşit derecede katkıda bulunduğu karışık bir duyguydu bu. Onun duraklamasına rağmen, Ralph hiçbir şey söylemedi; kuzeninin söyleyeceklerinin daha bitmediğini görebiliyordu. Isabel muhteşemdi, ama heyecanlıydı; kayıtsızdı ama için için titriyordu. "Ne tür bir insanla evlenmemi isterdin?" diye sordu aniden. "İnsanın süzülmesinden ve uçmasından bahsediyorsun, ama insan evlenirse zaten yeryüzüne iner. İnsani duyguları ve ihtiyaçları vardır, göğsünde bir kalp taşır ve belirli bir şahısla evlenmek zorundadır. Annen Lort Warburton'la daha iyi bir anlaşmaya varmadığım için beni hiç affetmedi ve Lort Warburton'ın büyük avantajlarından hiçbirine sahip olma-

yan bir insanla yetinmemden dehşet duyuyor... ne mülkü, ne unvanı, ne onur kaynağı, ne evi, ne toprağı, ne mevkii, ne şöhreti, ne de herhangi bir türden şaşaalı mülkü olmayan bir insanla. Benim hoşuma gidense bütün bunların tamamen noksan olması. Bay Osmond sadece bir erkek... bir mülk sahibi değil!"

Ralph büyük bir dikkatle dinlemişti, sanki Isabel'in söylediği her şey derinlemesine düşünülmeyi hak ediyormuş gibi; ama gerçekte ancak yarı yarıya onun söylediği şeyleri düşünüyor, bunun dışındaysa sadece bütün izleniminin ağırlığına uyum sağlıyordu... onun tutkulu iyi niyetinin yarattığı izlenime. O yanılıyor, ama inanıyordu; aldanıyordu, ama tutarlıydı. Gilbert Osmond hakkında güzel bir teori icat etmiş olması ve onu, gerçekte sahip olduğu şeyler için değil, onur kaynağı olarak süslenmiş yoksulluğu için seviyor olması, Isabel'in fevkalade karakteristik bir davranışıydı. Ralph babasına, Isabel'e hayal gücünü tatmin etme kudreti vermeyi arzu ettiğine dair söylediklerini hatırladı. Bunu yapmış ve kız bu ayrıcalıktan sonuna kadar yararlanmıştı.

Zavallı Ralph kendini hasta hissetti; utanç duydu. Isabel son sözlerini, tartışmayı hemen hemen sona erdiren, inanç dolu, alçak tonlu bir ağırbaşlılıkla telaffuz etmişti ve arkasını dönüp geriye, eve doğru yürüyerek tartışmayı resmen kapattı. Ralph onun yanında yürüdü ve birlikte avluyu geçerek büyük merdivenlere ulaştılar. Burada Ralph durdu, Isabel de duraklayarak onun muhalefetinin kendi hareket tarzı hakkındaki anlayışını daha net bir hale getirmiş olmasından duyduğu derin bir kıvançla dolu yüzünü ona çevirdi.

"Yukarı, kahvaltıya gelmez misin?" diye sordu.

"Hayır, kahvaltı istemiyorum; aç değilim."

"Yemelisin," dedi kız; "havayla besleniyorsun."

"Öyle, hem de çok ve bahçeye dönüp ağzımı bir daha dolduracağım. Buraya kadar sadece şunu söylemeye geldim. Geçen yıl sana, eğer başın derde girecek olursa, kendimi fena

halde satılmış hissedeceğimi söylemiştim. Bugün öyle hissediyorum işte."

"Başımın dertte olduğunu mu düşünüyorsun?"

"İnsan yanıldığı zaman başı derttedir."

"Pekâlâ," dedi Isabel; "sana derdimden hiç şikâyet etmeyeceğim!" Ve merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı.

Ralph, elleri ceplerinde, orada durarak gözleriyle onu takip etti; sonra yüksek duvarlı avlunun pusuda bekleyen serinliği içine işledi ve onu titretti, o da Floransa güneşiyle kahvaltı etmek üzere bahçeye döndü.

Otuz Beşinci Bölüm

Isabel sevgilisiyle Cascine'de gezinirken ona, Palazzo Crescentini'de hakkında iyi şeyler düşünülmediğini söylemek için hiçbir dürtü hissetmedi. Teyzesinin ve kuzeninin evliliğine sunduğu ihtiyatlı muhalefet genel olarak onun üzerinde pek bir etki yaratmıyordu; bundan çıkarılacak ders, sadece onların Gilbert Osmond'dan hoşlanmadıklarıydı. Bu hoşnutsuzluk Isabel için korkutucu değildi; hatta buna esef bile etmiyordu; çünkü esas olarak bu, her bakımdan saygıdeğer olan, kendini memnun etmek için evleneceği gerçeğini daha bariz bir hale getirmeye hizmet ediyordu. İnsan başka insanları memnun etmek için başka şeyler yapardı; bunuysa daha kişisel bir memnuniyet için yapardı; ve Isabel'in memnuniyeti, sevgilisinin hayranlık uyandıran iyi davranışlarıyla pekişiyordu. Gilbert Osmond âşıktı ve Ralph Touchett'ın onun hakkında beyan ettiği sert eleştiriyi hiçbir zaman, umutlarının gerçekleşmesinden önceki, her biri sayılı olan o sakin, aydınlık günlerdeki kadar az hak etmemişti. Bu eleştirinin Isabel'in zihninde yarattığı başlıca etki, aşk tutkusunun, kurbanını, âşık olunan objenin dışındaki herkesten fena halde kopardığıydı. Kendini daha önce tanımış olduğu bütün insanlardan ayrılmış hissediyordu... ona mektup yazıp, mutlu olacağına dair vazifeşinas bir umut ve daha zengin bir anekdot birikiminin kahramanı olan bir eş seçmemiş olma-

sından dolayı biraz daha belirsiz bir hayret ifade eden iki ablasından; zamanı geçtikten sonra, itiraz etmek amacıyla ortaya çıkacağından emin olduğu Henrietta'dan; kuşkusuz kendini teselli edecek olan Lort Warburton'dan ve belki de etmeyecek olan Caspar Goodwood'dan; evlilik hakkında, hakir gördüğünü belli etmekten üzüntü duymadığı soğuk, yüzeysel düşünceleri olan teyzesinden; ve onun için büyük düşünceleri olduğu hakkındaki konuşması kuşkusuz, kişisel bir hayal kırıklığı için kaprisli bir maske olan Ralph'tan. Ralph belli ki onun hiç evlenmemesini istiyordu –söyledikleri gerçekte bu anlama geliyordu– çünkü Isabel'in bekâr bir kadın olarak yaşadığı maceraları izlemek onu eğlendiriyordu. Hayal kırıklığı ona, Isabel'in kendisine bile tercih etmiş olduğu adam hakkında öfkeli şeyler söyletiyordu: Isabel Ralph'ın bunları söylerken öfkeli olduğuna inandığını düşünerek kendini avutuyordu. Dediğim gibi, bütün olarak bunu pek fazla düşünmediğinden ve Gilbert Osmond'u tercih ettiği şekilde tercih etmenin, zorunlu olarak diğer bütün bağları koparmak anlamına geldiği fikrini kaderinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul ettiğinden, buna inanması daha da kolay oluyordu. Bu tercihin tatlılıklarını tadıyordu ve bunlar, teoride bu duygunun tasvip ediliyor olmasına rağmen, sonuç olarak, âşık olmakta çok nahoş bir şeyler olduğunu hissettiriyordu ona. Mutluluğun trajik yanıydı bu; insanın doğrusu daima başka birisinin yanlışından oluşuyordu. Gilbert Osmond duygularını gösteren birisi değildi; başarının, şimdi içinde alev alev yanıyor olması gereken bilinci, böyle göz alıcı bir ateş için çok az duman çıkarıyordu. Halinden memnuniyet onda asla bayağı bir biçime bürünmüyordu; erkeklerin bu en kendini bileninde, heyecan, bir tür kendine hâkimiyet coşkunluğu oluyordu. Ancak, bu mizaç onu hayranlık uyandıran bir âşık yapıyor, ona daimi bir sevdalı karakter görünümü veriyordu. Dediğim gibi, hiç kendini kaybetmiyordu o; ve böylece, zarif ve müşfik olmayı, sadık

niyetler besliyormuş gibi görünmeyi hiç unutmuyordu. Genç hanımefendisinden son derece hoşnuttu; Madam Merle ona paha biçilmez değerde bir armağan vermişti. Yumuşaklığa uyum sağlamış ateşli bir ruhla birlikte yaşamaktan daha güzel bir şey olabilir miydi? Çünkü yumuşaklığın tümü insanın kendisi için ve hararet, üstünlük havasına hayranlık duyan toplum için olmaz mıydı? Bir hayat arkadaşında, insanı tekrar etmekten kurtaran ve düşüncesini ışıldayan bir yüzeye yansıtan kıvrak, hayalperest bir zihinden daha talihli bir armağan olabilir miydi? Osmond düşüncesinin aynen kopyalanmasından hoşlanmıyordu... bayat ve aptalca gösteriyordu bu onu; kopyalanırken parlaklaştırılmasını tercih ediyordu. Bencilliği, eğer bu bencillik idiyse, asla kafası çalışmayan bir eş arzu etmek gibi kaba bir biçime bürünmemişti; bu hanımefendinin zekâsı toprak değil, gümüş bir tepsi olacaktı... dekoratif bir değer katacağı olgun meyvelerle doldurabileceği bir tepsi, öyle ki, sohbet bir tür daimi tatlı haline gelebilecekti. Isabel'de bu gümüşi niteliği mükemmel bir ölçüde buluyordu; parmağıyla onun hayal gücüne hafifçe vurup onu çınlatabiliyordu. Ona söylenmemiş olduğu halde, bu birleşmenin kızın akrabaları arasında pek hoşa gitmediğini gayet iyi biliyordu; ama ona her zaman o kadar tamamıyla bağımsız bir insan gibi davranmıştı ki, ailesinin tavrı için üzüntü ifade etmek hiç de gerekli görünmüyordu. Yine de, bir sabah aniden buna değindi.

"Hoşlarına gitmeyen, servetlerimizin arasındaki fark," dedi. "Parana âşık olduğumu düşünüyorlar."

"Teyzemden mi bahsediyorsun... kuzenimden mi?" diye sordu Isabel. "Onların ne düşündüğünü nereden biliyorsun?"

"Memnun olduklarını söylemedin bana ve geçen gün Bayan Touchett'a bir not yazdığımda, ona hiç cevap vermedi. Eğer çok sevinmiş olsalardı, bunu öğrenirdim ve sevinmemelerinin en aşikâr açıklaması, benim fakir, seninse zengin

olman. Ama fakir bir adam zengin bir kızla evlendiğinde, suçlamalara hazırlıklı olmalı, tabii. Bunlara aldırmıyorum; bir tek şeye önem veriyorum... senin her şeyin yolunda olduğunu düşünmene. Başkalarının ne düşündüğüne önem vermiyorum. Hiçbir zaman fazla önem vermedim ve bugün neden başlayayım, her şeyi telafi edecek bir şeye sahip olmuşken? Zengin olduğuna üzüldüğümü iddia etmeyeceğim; bundan sevinç duyuyorum. Senin olan her şeyden sevinç duyuyorum... ister para isterse erdem olsun. Para çok büyük bir avantaj. Ancak, onsuz yapabileceğimi yeterince kanıtlamışım gibi geliyor bana; hayatımda asla bir kuruş bile kazanmaya çalışmadım ve şüpheye çoğu insandan daha az maruz kalmam gerekir. Şüphelenmek onların görevi, sanırım... senin ailenin; bütün olarak, şüphelenmeleri münasip. Bir gün beni daha çok sevecekler; sen de öyle, ona bakılırsa. Bu arada benim görevim de endişe etmemek, sadece hayat ve aşk için müteşekkir olmak. Seni sevmek beni daha iyi bir insan yaptı," dedi başka bir sefer; "daha bilge, daha rahat, daha aydınlık yaptı. Eskiden birçok şey isterdim ve onlara sahip olmadığım için kızardım. Bir defasında sana söylediğim gibi, teorik olarak halimden memnundum. İsteklerimi sınırlamış olduğumu düşünerek övünüyordum. Ama sinirlenmeye eğilimliydim; hastalıklı, kısır, nefret dolu açlık nöbetlerine, arzu nöbetlerine tutuluyordum. Şimdiyse gerçekten halimden memnunum, çünkü bundan daha iyi bir şey düşünemiyorum. Aynen insanın alacakaranlıkta, bir kitaptaki yazıları seçmeye çalıştığı sırada aniden lambanın yanması gibi bir şey bu. Hayat kitabını okurken gözüm çıkıyordu ve bu zahmetimi ödüllendirecek bir şey bulamıyordum; ama şimdi onu doğru dürüst okuyabilince, çok hoş bir hikâye olduğunu görüyorum. Sevgilim, görünüşe bakılırsa hayatın nasıl da önümüzde uzandığını anlatamam sana... bizi ne kadar uzun bir yaz öğlen sonrasının beklediğini. Bir İtalya gününün ikinci yarısı bu... altın sarısı bir pus, yeni

yeni uzamakta olan gölgeler ve ışıkta, havada, manzarada, ömrüm boyunca sevmiş olduğum ve bugün senin de sevdiğin o ilahi narinlikle. Yemin ederim, neden geçinemeyelim, anlamıyorum. Sevdiğimiz şeylere sahibiz... birbirimize sahip olmamız da cabası. Hayranlık duyma melekemiz ve birkaç mükemmel inancımız var. Aptal değiliz, hantal değiliz, herhangi bir sıkıcı kısıtlamaya tabi değiliz. Sen çok tazesin, bense iyice olgunlaşmışım. Bizi eğlendirecek zavallı çocuğuma sahibiz; onun için küçük bir hayat oluşturmaya çalışacağız. Her şey yumuşak ve olgun... İtalya'nın renklerini taşıyor."

Birçok plan yaptılar, ama aynı zamanda kendilerine bol miktarda seçenek bıraktılar; ancak, şimdilik İtalya'da yaşamaları doğaldı. İtalya'da tanışmışlardı, İtalya birbirleri hakkında edindikleri ilk izlenimlere ortak olmuştu ve İtalya mutluluklarına da ortak olmalıydı. Osmond için eski tanıdıklara bağlılık vardı; Isabel içinse, güzel saatlerle dolu bir gelecek konusunda ona güvence veriyormuş gibi görünen, yeni tanıdıkların canlandırıcı etkisi. Sınırsız sahalara açılma arzusu zihninde yerini, insanın enerjisini bir noktaya toplayan, kendine özel bir görevi olmadan hayatın boş olduğu hissine bırakmıştı. Ralph'a, bir iki yıl içinde "hayatı görmüş" ve daha şimdiden, hayattan değil, ama gözlemlemekten bıkmış olduğunu söyledi. Bütün o heyecanlarına, emellerine, teorilerine, bağımsızlığına verdiği büyük değere ve asla evlenmeyeceğine dair yeni beliren inancına ne olmuştu? Bu şeyler daha ilkel bir duygunun içinde kaybolup gitmişti... tüm soruları cevaplayan, tüm ihtiyaçları karşılayan, tüm güçlükleri çözümleyen bir duygunun. Bu duygu bir çırpıda geleceği basitleştiriyor, yıldızların ışığı gibi, yukarılardan geliyor ve hiçbir açıklamaya ihtiyaç göstermiyordu. Osmond'un, sevgilisi olduğu, kendisinin olduğu ve ona faydalı olabileceği gerçeğinde yeterince açıklama vardı. Onunla bir tür gurur duyarak evlenebilirdi; yalnız almıyor, veriyordu da.

Osmond iki üç defa Cascine'ye Pansy'yi de getirdi... bir yıl öncesine göre pek boy atmamış ve pek büyümemiş olan

Pansy'yi. On altı yaşındaki kızı elinden tutan ve ona, kendisi bir süre güzel hanımefendiyle otururken gidip oynamasını söyleyen babası, onun her zaman çocuk kalacağı inancını ifade etti. Pansy kısa bir elbise ve uzun bir manto giymişti; şapkası her zaman ona çok büyük geliyormuş gibiydi. Hızlı, kısa adımlarla sokağın sonuna kadar yürüyerek ve sonra onaylanmak için bir yakarış gibi görünen bir gülümsemeyle geri yürüyerek oyalanıyordu. Isabel onu bol bol onaylıyordu ve çocuğun sevecen tabiatının ihtiyaç duyduğu cinsten, belli edilen, kişisel bir onaylamaydı bu. Onun gelişimini bir tür eğlenceli merakla izliyordu. Pansy daha şimdiden küçük bir kız evlat haline gelmişti. O kadar tamamıyla çocuk muamelesi görüyordu ki, Osmond henüz ona zarif Bayan Archer'la aralarındaki yeni ilişkiyi açıklamamıştı. "O bilmiyor," dedi Isabel'e; "kuşkulanmıyor; seninle benim sadece iyi birer arkadaş olarak gelip burada birlikte yürümemizin tamamen doğal olduğunu düşünüyor. Bunda büyüleyici bir biçimde masum bir şeyler varmış gibi geliyor bana; onun böyle olmasından hoşlanıyorum. Hayır, bir zamanlar sandığım gibi başarısız birisi değilim; iki şeyde başarılı oldum. Taptığım bir kadınla evleneceğim ve çocuğumu arzu ettiğim gibi, eski usulde yetiştirdim."

Her şeyde, "eski usul"den çok hoşlanıyordu; karakterinin inceliğindeki bir unsur gibi gelmişti bu Isabel'e.

"Ona söyleyinceye kadar başarılı olmuş olup olmadığını bilemeyecekmişsin gibi geliyor bana," dedi. "Haberini nasıl karşılayacağını görmelisin. Dehşete düşebilir... kıskanabilir."

"Bundan korkmuyorum; kendi hesabına, senden çok fazla hoşlanıyor. Onu bir süre daha karanlıkta bırakmak isterim... eğer nişanlı değilsek, olmamız gerektiğinin aklına gelip gelmeyeceğini görmek için."

Isabel, Osmond'un Pansy'nin masumiyetinden duyduğu estetik hazdan etkilenmişti... bu konudaki kendi takdiri daha ziyade ahlakiydi. Birkaç gün sonra Osmond ona, kı-

zına haberi vermiş ve kızın çok sevimli, küçük bir söz etmiş olduğunu söylediğinde, belki daha da memnun oldu. "Ah, bir ablam olacak, o zaman!" demişti kız. Ne şaşırmış ne de paniğe kapılmıştı; Osmond'un beklediği gibi ağlamamıştı.

"Belki de tahmin etmişti," dedi Isabel.

"Öyle söyleme; buna inanırsam, tiksinti duyarım. Sadece küçük bir şok olacağını düşünmüştüm; ama bunu karşılayış biçimi, terbiyesinin fevkalade olduğunu kanıtlıyor. Bu da arzu ettiğim şey. Kendi gözlerinle göreceksin; yarın seni şahsen tebrik edecek."

Ertesi günkü buluşma Kontes Gemini'nin evinde gerçekleşti; Pansy buraya, Isabel'in öğleden sonra, Kontes'in gelin-görümce olacaklarını öğrendiğinde ona yaptığı ziyareti iade etmek üzere geleceğini bilen babası tarafından getirilmişti. Casa Touchett'a uğrayan ziyaretçi Isabel'i evde bulamamıştı; ama genç hanımımız Kontes'in kabul salonuna alındıktan sonra, halasının az sonra geleceğini söylemek üzere içeriye Pansy girdi. Pansy o günü, toplum içinde nasıl davranacağını öğrenmeye başlayacak yaşta olduğunu düşünen halasıyla geçiriyordu. Isabel'in görüşüyse, küçük kızın daha yaşlı olan hanıma davranış dersleri verebileceği yolundaydı ve hiçbir şey bu inancı, Pansy'nin birlikte Kontes'i beklerlerkenki hareket tarzı kadar haklı çıkaramazdı. Önceki yıl, babasının kararı nihayet onu son faziletleri edinmek üzere manastıra geri göndermek olmuştu ve Madam Catherine belli ki Pansy'nin büyük dünyaya uygun hale getirilmesi gerektiğine dair teorisini uygulamıştı.

"Babam bana onunla evlenmeyi kabul etme nezaketini gösterdiğinizi söyledi," dedi o iyi kadının öğrencisi. "Harikulade bir şey bu; bence çok uygun olacaksınız."

"Sana mı uygun olacağım?"

"Bana gayet uygun olacaksınız; ama demek istediğim, sizin ve babamın birbirinize uygun olacağı. İkiniz de öyle sessiz ve ciddisiniz ki. Siz onun kadar sessiz değilsiniz... hatta

Madam Merle kadar bile; ama başka birçok kişiden daha sessizsiniz. Halam gibi bir karısı olmamalı mesela onun. O sürekli olarak hareket ediyor; özellikle bugün; geldiği zaman göreceksiniz. Manastırda bize büyüklerimizi yargılamanın yanlış olduğunu söylediler, ama onları olumlu bir şekilde yargılamanın bir zararı olmaz, herhalde. Babam için harikulade bir yoldaş olacaksınız."

"Senin için de, umarım," dedi Isabel.

"Mahsus önce ondan bahsediyorum. Kendimin sizin hakkınızda ne düşündüğümü zaten söyledim size; baştan beri sevdim sizi. Size öyle hayranım ki, her zaman karşımda olmanızın büyük bir şans olacağını düşünüyorum. Örnek alacağım kişi olacaksınız; sizi taklit etmeye çalışacağım... gerçi korkarım ki çok zayıf kalacak bu. Babam için çok seviniyorum... benden fazlasına ihtiyacı vardı onun. Siz olmasaydınız, bunu nasıl elde ederdi, bilmiyorum. Üvey annem olacaksınız; ama o sözcüğü kullanmamalıyız. O sözcük gibi görünmüyorsunuz hiç; nedense çok çirkin bir sözcük o. Zalim oldukları söylenir her zaman; ama bence siz asla zalim olmayacaksınız. Korkmuyorum."

"İyi küçük Pansy'm benim," dedi Isabel, yumuşak bir sesle, "sana çok müşfik davranacağım."

"Pekâlâ, o zaman; korkacak bir şeyim yok," diye beyan etti çocuk, neşeli bir sesle.

Halası hakkında yaptığı tasvir yanlış değildi; Kontes Gemini her zamankinden daha huzursuz bir ruh halindeydi. Odaya çok manidar bir tavırla girdi ve Isabel'i, su içen bir kuşun kısa, çabuk hareketleriyle, önce dudaklarından, sonra da yanaklarından öptü. Isabel'i kanepede yanına oturttu ve kahramanımıza çeşitli baş döndürmelerle bakarken, dudaklarından, okuyucuya sadece kısa bir seçkisini sunduğum yüzlerce söz döküldü.

"Seni tebrik etmemi bekliyorsan, beni mazur görmeni rica etmeliyim. Seni tebrik edip etmememin umurunda ol-

duğunu sanmıyorum; çok gururlu olduğuna inanıyorum. Ama küçük yalanlar söyleyip söylemediğimi ben kendim umursuyorum; kazanılacak bir şey olmadığı takdirde, asla söylemem. Senin bundan ne kazanacağını anlamıyorum... özellikle bana inanmayacağına göre. Süslü tabirler kullanmam... hayatımda hiç süslü tabir kullanmadım. Küçük yalanlarım her zaman çok yalındır. Kendi adıma, Osmond'la evleneceğine çok seviniyorum; ama senin adına seviniyormuşum gibi davranmayacağım. Çok olağanüstü bir insansın... insanların sana böyle dediğini biliyorsun; bir mirasçısın, çok güzel ve zekisin, çok benzersizsin; dolayısıyla ailemize dahil olman iyi bir şey. Ailemiz çok iyidir, biliyorsun; Osmond bunu sana söylemiştir; ve annem oldukça seçkin bir insandı... Amerikalı Corinne derlerdi ona. Ama biraz düşkünüz, galiba ve belki sen bizi toparlarsın. Sana büyük bir güvenim var; seninle konuşmak istediğim öyle çok şey var ki. Evlenen hiçbir kızı tebrik etmem; bence yapabileceği en kötü şeydir bu. Pansy bütün bunları duymamalı, sanırım; ama bana bunun için geldi... toplum içindeki davranış tarzını öğrenmek için. Evlenmenin çok da büyük bir nimet olmadığını bilmesinin bir zararı yok. Ağabeyimin seninle ilgili tasarıları olduğunu ilk sezdiğimde, sana yazmayı düşündüm, onu dinlememeni en güçlü ifadelerle tavsiye etmek için. Sonra bunun sadakatsiz bir davranış olacağını düşündüm ve o tür şeylerden nefret ederim. Ayrıca, dediğim gibi, kendi adıma bu işe bayılmıştım ve ne de olsa, çok bencilim. Bu arada, bana saygı duymayacaksın ve asla çok yakın olmayacağız. Ben isterdim, ama sen istemeyeceksin. Yine de, bir gün, başlangıçta zannedeceğinden daha iyi arkadaş olacağız. Kocam gelip seni görecek, her ne kadar, muhtemelen bildiğin gibi, Osmond'la arası hiç iyi olmasa da. Güzel kadınları görmeye gitmekten çok hoşlanır, ama senden korkmuyorum. Birincisi, ne yaptığı umurumda değil. İkincisi, ona zerre kadar saygı duymayacaksın; bir ba-

kışta numarasını verecekin. Bir gün sana onun hakkında her şeyi anlatacağım. Yeğenim odadan çıkmalı mı, sence? Pansy, gidip yatak odamda biraz pratik yap."

"Kalsın, lütfen," dedi Isabel. "Pansy'nin duymaması gereken hiçbir şeyi duymamayı tercih ederim!"

Otuz Altıncı Bölüm

1876 sonbaharında bir akşamüzeri, hava kararmak üzereyken, hoş görünüşlü genç bir adam eski bir Roma evinin üçüncü katındaki küçük bir dairenin kapısını çaldı. Kapı açıldığında Madam Merle'ü sordu; bunun üzerine, yüzü bir Fransıza ve tavrı bir hanımefendinin hizmetçisine benzeyen, temiz, gösterişsiz bir kadın olan hizmetkâr onu küçücük bir kabul salonuna aldı ve adını bahşetmesini rica etti.

"Bay Edward Rosier," dedi genç adam ve ev sahibesinin gelmesini beklemek üzere oturdu.

Okuyucu belki de Bay Rosier'nin Paris'teki Amerikalıların muhitinin bir iftihar kaynağı olduğunu unutmamıştır, ama zaman zaman bu muhitin ufkundan kaybolduğu da hatırlanabilir. Birkaç kışın bir bölümünü Pau'da geçirmişti o ve kabul edilebilir bir derecede yerleşmiş alışkanlıklara sahip bir beyefendi olduğundan, yıllarca bu cazip sayfiyeye yıllık ziyaretini yapmaya devam etmiş olabilirdi. Ancak, 1876 yazında başından, yalnız düşüncelerinin değil, eylemlerinin de akışını değiştiren bir olay geçti. Yukarı Engadine'de bir ay geçirdi ve St. Moritz'de çok hoş bir genç kızla karşılaştı. İçinde, bu genç hanıma karşı özel bir hayranlık uyandı; tam da uzun zamandır aramakta olduğu, evinin meleği olacak insandı o. Bay Rosier hiçbir zaman aceleci davranmazdı; en belirgin özelliği, ihtiyatlı olmasıydı; dolayısıyla, bir süre

tutkusunu beyan etmekten kaçındı; ama ayrılırlarken –genç hanım İtalya'ya gidecek, hayranıysa bazı arkadaşlarına katılma yükümlülüğü altında olduğu Cenevre'ye devam edecekti– onu bir daha görmezse çok mutsuz olacağını hissetti. Onu tekrar görmenin en basit yolu, sonbaharda, Bayan Osmond'un ailesiyle birlikte oturmakta olduğu Roma'ya gitmekti. Rosier, İtalya'nın başkentine doğru bu yolculuğa çıktı ve kasımın ilk günü oraya vardı. Hoş bir yolculuktu bu; ama genç adam için bu girişimde bir kahramanlık emaresi vardı. Humma konusunda endişeliydi ve ne de olsa kasım, sezonun erken bir dönemiydi. Ancak, talih cesur olanları kayırır; ve her gün 200 miligram kinin alan Bay Rosier'nin, bir ayın sonunda gözü pekliğine esef etmek için bir nedeni olmadı. Bir dereceye kadar, zamanını iyi kullanmış; daha doğrusu, Bayan Pansy Osmond'un yapısında hiçbir kusur olmadığını anlamıştı. Hayranlık uyandıran bir biçimde kusursuzdu o... tarzı mükemmeldi. Sevdalı düşüncelerinde onu büyük ölçüde Dresden porseleninden bir çoban kızını hayal edebileceği gibi hayal ediyordu. Gençliğinin en parlak çağındaki Bayan Osmond'da gerçekten de bir rokoko çeşnisi vardı ve zevki ağırlıklı olarak o tarza uygun olan Rosier'nin bunu takdir etmemesi imkânsızdı. Nispeten daha havai dönemlerin ürünlerine itibar ettiği, Madam Merle'ün, her stilden örneklerle döşenmiş olmasına rağmen, özellikle son iki yüz yıla ait objelerden yana zengin olan kabul salonuna bahşettiği ilgiden anlaşılabilirdi. Derhal bir gözüne gözlük takıp etrafa bakınmıştı; sonra... "Tanrım! Fevkalade güzel şeyleri var!" diye mırıldanmıştı kendi kendine. Oda küçüktü ve yoğun bir şekilde mobilya doluydu; solmuş ipek ve hareket edilirse sallanabilecek küçük heykelciklerden oluşan bir izlenim bırakıyordu. Rosier ayağa kalktı ve biblolarla yüklü masaların ve kabartmalı prens armalarıyla süslenmiş minderlerin üzerine eğilerek, dikkatli adımlarıyla etrafta dolaştı. Madam Merle içeriye girdiğinde, onu şöminenin önünde durmuş, burnu-

nu şömine rafının damasko örtüsüne iliştirilmiş olan büyük dantel farbalaya çok yaklaştırmış bir halde buldu. Onu sanki kokluyormuş gibi kibarca kaldırmıştı.

"Eski Venedik danteli," dedi Madam Merle; "oldukça iyi bir şey."

"Bunun için fazla iyi; onu giymelisiniz."

"Paris'te aynı konumda daha iyisine sahip olduğunuzu söylüyorlar bana."

"Eh, ama ben kendiminkini giyemem," dedi Rosier, gülümseyerek.

"Neden giyemezmişsiniz, anlamıyorum! Benim giyecek ondan daha iyi dantellerim var."

Rosier'nin gözleri yine oyalanarak odada gezindi.

"Çok güzel şeyleriniz var."

"Evet, ama onlardan nefret ediyorum."

"Onlardan kurtulmak mı istiyorsunuz?" diye sordu genç adam, hemen.

"Hayır, nefret edecek bir şeyinizin olması iyi oluyor; nefretinizi boşaltıyorsunuz."

"Ben eşyalarıma bayılıyorum," dedi Rosier, gülümseyerek orada otururken. "Ama size onlardan... ya da sizinkilerden bahsetmeye gelmedim." Bir süre durakladı; sonra, daha yumuşak bir sesle, "Bayan Osmond'a Avrupa'daki bütün biblolardan daha çok değer veriyorum!" dedi.

Madam Merle biraz irkildi.

"Bana bunu söylemeye mi geldiniz?"

"Size fikir danışmaya geldim."

Madam Merle kaşlarını biraz çatarak ve çenesini sıvazlayarak ona baktı.

"Âşık bir adam fikir danışmaz, bilirsiniz."

"Neden olmasın, eğer zor durumdaysa? Âşık bir adam çoğu zaman öyledir. Daha önce de âşık oldum ve biliyorum. Ama asla bu seferki kadar değil... gerçekten, asla bu kadar değil. Beklentilerim hakkında ne düşündüğünüzü özellikle

bilmek isterim. Korkarım ki Bay Osmond benim bir Zümrüdüanka olduğumu düşünmüyor."

"Aracılık etmemi mi arzu ediyorsunuz?" diye sordu Madam Merle; güzel kollarını kavuşturmuş ve ağzı sola doğru yukarı kıvrılmıştı.

"Benim hakkımda iyi bir şeyler söyleyebilirseniz, son derecede minnettar kalırım. Babasının razı olacağına inanmak için iyi bir nedenim olmadığı takdirde, Bayan Osmond'u rahatsız etmemin bir yararı olmaz."

"Çok düşüncelisiniz; bu sizin lehinize. Ama biraz teklifsiz biçimde, bir ikramiye olduğunuzu düşündüğümü farz ediyorsunuz."

"Bana çok nazik davrandınız," dedi genç adam. "Bunun için geldim."

"İyi bibloları olan insanlara daima nazik davranırım; bununla ne kazanacağınız hiç belli olmaz."

Madam Merle'ün ağzının sol köşesinde bu şaka ifadesini bulmuştu.

Edward Rosier bakakaldı ve yüzü kızardı; düzgün yüz hatlarına bir hayal kırıklığı ifadesi yayıldı.

"Ah, benden ben olduğum için hoşlandığınızı sanmıştım!"

"Sizden çok hoşlanıyorum; ama dilerseniz, analiz yapmayalım. Büyüklük taslıyormuş gibi görünüyorsam beni mazur görün; ama mükemmel küçük bir beyefendi olduğunuzu düşünüyorum. Ancak, Pansy Osmond'u evlendirme yetkisine sahip olmadığımı söylemeliyim size."

"Olduğunuzu farz etmedim. Ama ailesiyle yakınmışsınız gibi geldi bana ve bir etkiniz olabileceğini düşündüm."

Madam Merle bir an sessiz kaldı.

"Ailesi diye kime diyorsunuz?"

"Babasına, tabii ve –İngilizce'de nasıl diyorsunuz– *belle-mère**'ine."

* (Fr.) Üvey anne. (ç.n.)

"Bay Osmond onun babası, elbette; ama karısına ailesinin bir üyesi denemez pek. Bayan Osmond'un onu evlendirmekle hiçbir alakası yok."

"Buna üzüldüm," dedi Rosier, cana yakın bir iç çekişle. "Bayan Osmond beni tutardı, bence."

"Bu çok muhtemel... eğer kocası tutmazsa."

Edward Rosier kaşlarını kaldırdı.

"Onunla zıt tutum mu benimsiyor?"

"Her şeyde. Çok farklı düşünüyorlar."

"Şey," dedi Rosier, "buna üzüldüm; ama benim üstüme vazife değil. Pansy'yi çok seviyor o."

"Evet, Pansy'yi çok seviyor."

"Pansy'nin de ona büyük muhabbeti var. Onu kendi annesiymiş gibi sevdiğini söyledi bana."

"O zavallı çocukla çok mahrem konuşmalar yapmış olmalısınız, sonuç olarak," dedi Madam Merle. "Duygularınızı ona beyan ettiniz mi?"

"Asla!" diye haykırdı Rosier, düzgün eldivenli elini kaldırarak. "Asla, ebeveyninin duygularından emin oluncaya kadar."

"Her zaman bunu bekler misiniz? Mükemmel prensipleriniz var; davranışınız son derece saygıdeğer."

"Bana gülüyorsunuz, galiba," diye mırıldandı zavallı Rosier, koltuğunda kendini geriye atarak ve küçük bıyığına dokunarak. "Sizden bunu beklemezdim, Madam Merle."

Madam Merle, durumları net olarak gören birisi gibi, sükûnetle başını iki yana salladı.

"Bana haksızlık ediyorsunuz. Davranışınızın mükemmel bir uygunlukta olduğunu ve benimseyebileceğiniz en iyi davranış biçimi olduğunu düşünüyorum. Evet, böyle düşünüyorum."

"Onun huzurunu bozmam... sadece huzurunu bozmuş olmak için; bunu yapmayacak kadar çok seviyorum onu," dedi Ned Rosier.

"Sonuç olarak, bana söylediğinize sevindim," diye devam etti Madam Merle. "Bu işi biraz bana bırakın; size yardım edebileceğimi sanıyorum."

"Size gelmenin doğru bir iş olduğunu söylemiştim!" diye haykırdı genç adam, yüzünde zekice bir ışıltıyla.

"Çok akıllılık etmişsiniz," diye karşılık verdi Madam Merle, daha soğuk bir tavırla. "Size yardım edebileceğimi söylerken, önce davanızın iyi olduğuna hükmettikten sonra, demek istiyorum. Öyle olup olmadığını düşünelim biraz."

"Sevimli küçük bir adamım ben," dedi Rosier, ciddiyetle. "Hiç kusurum olmadığını söylemeyeceğim, ama hiçbir kötü huyum olmadığını söyleyebilirim."

"Bütün bunlar olumsuz şeyler. Olumlu yanı ne? İspanyol dantellerinizden ve Dresden çay fincanlarınızdan başka neyiniz var?"

"Rahat ettirecek küçük bir servetim var... yılda kırk bin frank kadar. Planlama konusundaki yeteneğim sayesinde, böyle bir gelirle gayet güzel yaşayabiliriz."

"Güzel, hayır. Yeterli, evet. O bile nerede yaşadığınıza bağlı."

"Şey, Paris'te. Bu işi Paris'te üstlenirdim."

Madam Merle'ün ağzı sola doğru kalktı.

"Muhteşem olmazdı bu; çay fincanlarınızı kullanmak zorunda kalırdınız ve kırılırlardı."

"Biz muhteşem olmak istemiyoruz. Eğer Bayan Osmond güzel olan her şeye sahip olursa, yeterli olur bu. İnsan onun kadar güzel olduğunda, basit olmaya gücü yeter. Asla muslinden başka bir şey giymemeli o," dedi Rosier, düşünceli bir tavırla.

"Bu teori için size çok minnettar olurdu."

"Doğru teori bu, sizi temin ederim ve eminim ki o da buna katılırdı. Bütün bunları anlıyor; onu bu nedenle seviyorum."

"Çok iyi küçük bir kız o ve son derece zarif. Ama bildiğim kadarıyla, babası ona hiçbir şey veremiyor."

Rosier bir an duraksadı.

"Vermesini hiçbir şekilde istemiyorum. Ama yine de, onun zengin bir adam gibi yaşadığını belirtebilirim."

"Para karısının; ona bir servet getirdi."

"O halde, Bayan Osmond üvey kızını çok seviyor; o bir şeyler yapabilir."

"Kara sevdalı bir âşık için, gözünüz bir hayli açık!" diye bağırdı Madam Merle, bir kahkahayla.

"*Drahomaya* çok önem veriyorum. Onsuz da yapabilirim, ama ona değer veriyorum."

"Bayan Osmond," diye devam etti Madam Merle, "muhtemelen parasını kendi çocuklarına saklamayı tercih edecek."

"Kendi çocukları mı? Onun çocuğu yok, herhalde."

"Bundan sonra olabilir. Zavallı küçük bir oğlu oldu, ama iki yıl önce, doğumundan altı ay sonra öldü o. Dolayısıyla, başkaları gelebilir."

"Umarım gelir, eğer bu onu mutlu edecekse. Muhteşem bir kadın o."

Madam Merle bir an sessiz kaldı.

"Ah, onun hakkında söylenecek çok şey var. Alabildiğine muhteşem o! Sizinse bir *parti* olduğunuz sonucuna tam olarak varamadık. Kötü alışkanlıklarınızın olmaması bir gelir kaynağı sayılmaz."

"Beni mazur görün, bence olabilir," dedi Rosier, ikna edici bir gülümsemeyle.

"Dokunaklı bir çift olacaksınız, masumiyetinizle geçinirken!"

"Değerimi küçümsediğinizi düşünüyorum."

"O kadar masum değil misiniz? Cidden," dedi Madam Merle, "yılda kırk bin frank ve hoş bir karakter, göz önüne alınması gereken bir bileşim, tabii. Üzerine atlanacak bir

şey demiyorum; ama daha kötü teklifler de olabilir. Bay Osmond muhtemelen daha iyisini yapabileceğini düşünmeye meyilli olur."

"Belki yapabilir; ama kızı ne yapabilir? Sevdiği adamla evlenmekten daha iyisini yapamaz. Çünkü beni seviyor, biliyor musunuz?" diye ekledi Rosier, hevesle.

"Seviyor... biliyorum."

"Ah," diye haykırdı genç adam. "Size gelmenin doğru bir iş olduğunu söylemiştim."

"Ama bunu nereden bildiğinizi bilmiyorum, eğer ona sormadıysanız," diye devam etti Madam Merle.

"Böyle bir durumda sormaya ve söylemeye ihtiyaç yok; dediğiniz gibi, biz masum bir çiftiz. Ya *siz* nereden biliyorsunuz?"

"Masum olmayan ben mi? Çok kurnaz olmaktan. Bu işi bana bırakın; sizin adınıza öğrenirim."

Rosier ayağa kalktı ve durarak şapkasını düzeltti.

"Bunu biraz soğuk bir tavırla söylüyorsunuz. Sadece durumun ne olduğunu öğrenmeye çalışmayın, olması gerektiği gibi yapmaya çalışın."

"Elimden geleni yapacağım. Avantajlarınızı en iyi şekilde kullanmaya çalışacağım."

"Çok, çok teşekkür ederim. Bu arada, Bayan Osmond'a bir iki şey söyleyeceğim."

"*Gardez-vous en bien!*"* Ve Madam Merle hızla ayağa kalktı. "Onu kışkırtmayın, yoksa her şeyi bozarsınız."

Rosier uzun uzun şapkasının içine baktı; ev sahibesinin sonuç olarak başvurulacak doğru insan olmuş olup olmadığını merak etti.

"Sizi anladığımı sanmıyorum. Bayan Osmond'un eski bir arkadaşıyım ben ve başarılı olmamı isteyeceğini sanıyorum."

"Dilediğiniz kadar eski arkadaşı olun; ne kadar eski arkadaşı olursa, o kadar iyi, çünkü bazı yeni arkadaşlarıyla

---

(Fr.) Bundan dikkatle kaçının. (ç.n.)

pek iyi anlaşamıyor. Ama şimdilik sizi desteklemesini sağlamaya çalışmayın. Kocasının başka görüşleri olabilir ve onun iyiliğini isteyen bir insan olarak, aralarındaki farklılıkları çoğaltmamanızı tavsiye ederim."

Zavallı Rosier'nin yüzü bir panik ifadesine büründü; Pansy Osmond'a talip olmak, münasip geçişler konusundaki zevkini aşan karmaşıklıkta bir işti. Ama filiz resimleriyle süslü porseleni andıran bir yüzeyin altında sakladığı güçlü sağduyu imdadına yetişti.

"Bay Osmond'u o kadar göz önüne almam gerektiğini sanmıyorum!" dedi.

"Hayır, ama Bayan Osmond'u almalısınız. Eski bir arkadaşı olduğunuzu söylüyorsunuz. Ona acı çektirmek mi istersiniz?"

"Asla."

"O halde dikkatli olun ve ben birkaç sondaj yapıncaya kadar bu meseleyi kurcalamayın."

"Meseleyi kurcalamamak mı, Madam Merle? Unutmayın ki âşığım."

"Eh, yanıp tutuşmuyorsunuz. Eğer söylediklerime kulak asmayacaksanız, neden bana geldiniz?"

"Çok naziksiniz; çok uslu olacağım," diye söz verdi genç adam. "Ama korkarım ki, Bay Osmond biraz zor bir insan," diye ekledi ılımlı sesiyle, kapıya doğru giderken.

Madam Merle neşeli, küçük bir kahkaha attı.

"Daha önce de söylenmiştir bu. Ama karısı da kolay değil."

"Ah, o muhteşem bir kadın!" diye tekrarladı Ned Rosier, dışarı çıkarken.

Davranışlarının, zaten bir ketumiyet örneği olan genç bir adama layık olması gerektiğine karar verdi; ama Madam Merle'e verdiği hiçbir sözde, ara sıra Bayan Osmond'un evini ziyaret ederek moralini yüksek tutmayı uygunsuz kılan herhangi bir şey görmüyordu. Devamlı olarak Madam

Merle'ün kendisine söylediklerini düşünüyor ve onun biraz tuhaf tavrının bıraktığı izlenimi zihninde evirip çeviriyordu. Ona, Paris'te dedikleri gibi, *de confiance* gitmişti; ama aceleci davranmış olması mümkündü. Kendini atılgan olarak görmekte güçlük çekiyordu... bu kınamaya o kadar nadiren hedef olmuştu ki; ama Madam Merle'ü sadece bir aydır tanıyor olduğu doğruydu, tabii ve onun çok hoş bir kadın olduğunu düşünmesi, dikkatle bakıldığında, Pansy Osmond'u kendisinin kollarına itmeye hevesli olacağını farz etmek için yeterli bir neden değildi... her ne kadar bu uzuvlar onu kucaklamak üzere zarafetle açılmış olsalar da. Bunun ötesinde, Madam Merle ona çok lütufkâr davranmıştı ve kızın yakınları arasında hatırı sayılan bir insandı; o çevrede, oldukça çarpıcı bir biçimde, teklifsiz olmadan yakın olma görünümü arz ediyordu (Rosier birkaç defa bunu nasıl başardığını merak etmişti). Ama bu avantajları gözünde büyütmüş olması muhtemeldi. Onun kendisi adına zahmete girmesi için hiçbir özel neden yoktu; hoş bir kadın, herkese hoş davranırdı ve Rosier ona, kendisini diğer insanlardan ayırt etmiş olduğuna dayanarak başvurduğunu düşündükçe, kendini biraz aptal gibi hissediyordu. Şaka yollu söylüyormuş gibi görünmesine rağmen, aslında sadece biblolarını düşünüyor olması çok muhtemeldi. Ona koleksiyonunun nadide parçalarından iki üç tanesini teklif edebileceği mi gelmişti aklına? Bayan Osmond'la evlenmesine bir yardım etse, ona bütün müzesini sunardı. Bunu ona açıkça söylemesi zordu; fazla kaba bir rüşvet gibi görünürdü. Ama buna inanmasını isterdi.

Bayan Osmond'un evine bir dahaki gidişi bu düşüncelerle oldu; Bayan Osmond'un, onun varlığının genel terbiye prensipleriyle açıklanabileceği bir akşamı vardı... bu iş için her haftanın perşembe gününü ayırmıştı. Bay Rosier'nin kontrol altında tutulan muhabbetinin hedefi, Roma'nın tam göbeğinde, yüksek bir evde ikamet ediyordu; Farnese Sarayı civarındaki güneşli bir *piazzetta* 'ya bakan karanlık ve hey-

betli bir yapıydı bu. Küçük hercaimenekşe* de bir sarayda yaşıyordu... Roma tabiriyle bir saray, ama zavallı Rosier'nin endişeli zihninde bir zindandı burası. Evlenmeyi arzu ettiği ve müşkülpesent babasının teveccühünü kazanmaya gücünün yeteceğinden kuşkulu olduğu genç hanımın bir tür kale-eve kapatılmış olması, ona uğursuz bir alamet gibi geliyordu; ciddi, eski bir Roma ismi taşıyan, tarihi eylemler, suç, hile ve şiddet kokan, "Murray"de adı geçen ve hayal kırıklığına uğramış ve bunalmış görünen turistlerce ziyaret edilen, *piano nobile***'de Caravaggio tarafından yapılmış fresklerin olduğu ve yosunlu bir oyuktan bir çeşmenin fışkırdığı nemli avluya bakan muhteşem kemerli, geniş *loggia****'da bir sıra uzuvları kırık heykelin ve tozlu, ayaklı vazonun bulunduğu bir yere. Zihni bu kadar meşgul olmasa, Palazzo Roccanera'ya hakkını verebilirdi; bir defasında ona, Roma'ya yerleştiklerinde kendisinin ve kocasının bu ikametgâhı yerel renk uğruna seçtiklerini söylemiş olan Bayan Osmond'un duygularını paylaşabilirdi. Yeterince yerel renk vardı burada ve Rosier'nin mimari hakkında Limoges emayeler kadar bilgisi olmasa da, pencerelerin orantılarında ve hatta pervazların ayrıntılarında bile oldukça muhteşem bir hava bulunduğunu görebiliyordu. Ama pitoresk dönemlerde genç kızların gerçek aşklarından uzak tutulmak için oraya kapatılmış ve manastıra atılma tehdidiyle, uğursuz evliliklere zorlanmış olduğu inancı Rosier'ye musallat olmuştu. Ancak, bir kez kendini Bayan Osmond'un ikinci kattaki sıcak, zengin görünüşlü kabul odalarında bulduktan sonra, daima hakkını verdiği bir nokta vardı. Bu insanların biblolardan yana çok kuvvetli olduğunu kabul ediyordu. Osmond'un kendi zevkiydi bu... kesinlikle karısının değil; Bayan Osmond bunu ona eve ilk

---

* Pansy'nin kelime anlamı hercaimenekşedir. (ç.n.)

** Bir Rönesans binasının ana katı. Rönesans döneminde bir İtalyan hükümdarın inşa ettirdiği tipik bir sarayda, genellikle girişin üstündeki kat. (ç.n.)

*** (İt.) Galeri, balkon. (ç.n.)

geldiğinde söylemişti, on beş dakika boyunca için için, onların kendisinden daha iyi şeylere sahip olup olmadıklarını sorduktan sonra, olduklarını, hem de fazlasıyla olduklarını kabul etmek zorunda kaldığı ve bir beyefendinin yapması gerektiği gibi kıskançlığını, ev sahibesine hazinelerine duyduğu saf hayranlığı ifade edecek derecede yendiği zaman. Bayan Osmond'dan kocasının, evlenmelerinden önce geniş bir koleksiyon yapmış olduğunu ve son üç yılda birkaç tane güzel parça edinmiş olsa da, en güzel şeylerini, kendisinin tavsiyesinin avantajına sahip olmadığı bir zamanda almış olduğunu öğrenmişti. Rosier bu bilgiyi kendi prensiplerine göre yorumlamıştı. Çünkü "tavsiye" demek "para" demek, diye düşünmüştü; ve Gilbert Osmond'un büyük ganimetlerini meteliksiz mevsiminde elde etmiş olması, en aziz tuttuğu doktrinini doğruluyordu... bir koleksiyoncunun, sabırlı olması şartıyla, rahatlıkla fakir olabileceği doktrinini. Perşembe akşamları orada boy gösterdiğinde, Rosier genel olarak ilk bakışını odanın duvarlarına bahşediyordu; gözlerinin gerçekten özlemini duyduğu üç dört obje vardı. Ama Madam Merle'le yaptığı konuşmadan sonra, durumunun son derece ciddi olduğunu hissetti; ve şimdi içeriye girdiğinde gözleri, eşiği daima iyimser bir gülümsemeyle geçen bir beyefendiye izin verilecek ölçüde bir hevesle, evin kızını aradı.

Otuz Yedinci Bölüm

Pansy ilk odada değildi; içbükey bir tavanı ve eski, kırmızı damaskoyla kaplı duvarları olan geniş bir daireydi bu; Bayan Osmond çoğu zaman burada otururdu –gerçi bu gece çoğu zamanki alışılmış yerinde değildi– ve daha özel yakınlarından oluşan bir grup, şöminenin etrafında toplanırdı. Odada sıcak bir hava, bir tür yumuşatılmış aydınlık vardı; burada daha büyük eşyalar ve –hemen hemen her zaman – bir çiçek kokusu bulunuyordu. Pansy bu vesilede muhtemelen çayın servis edildiği, daha genç ziyaretçilerin dinlenme yeri olan bir sonraki odadaydı. Osmond ellerini arkasında kavuşturmuş, arkaya doğru eğilerek şöminenin önünde duruyor, bir ayağını kaldırmış, tabanını ısıtıyordu. Etrafına serpiştirilmiş yarım düzine insan sohbet ediyorlardı; ama o, sohbete dahil değildi; gözleri dalgınca sabitlenmişti. Takdim edilmeden içeriye giren Rosier, onun dikkatini çekmeyi başaramadı; ama görmeye geldiği kişinin koca değil, onun karısı olduğunun fevkalade bilincinde olduğu halde, teşrifatta çok titiz olan genç adam onunla el sıkışmak üzere yanına gitti. Osmond duruşunu değiştirmeden sol elini uzattı.

"Ne haber? Karım buralarda bir yerde."

"Merak etmeyin; onu bulurum," dedi Rosier, neşeyle.

Osmond durup ona uzun uzun baktı; Rosier bu beyefendinin bakışlarının keskinliğini daha önce hiç hissetmemişti.

"Madam Merle ona söylemiş ve bu iş hoşuna gitmiyor," diye düşündü. Madam Merle'ün orada olacağını ummuştu; ama o görünürlerde yoktu; belki öteki odalardan birindeydi ya da daha sonra gelecekti. Gilbert Osmond'a hiçbir zaman özellikle bayılmamıştı; onun havalar takındığına dair bir kuruntusu vardı. Ama Rosier hemen içerlemezdi ve nezaket söz konusu olduğunda, doğru davranmak için kökleşmiş bir arzusu vardı. Gülümseyerek etrafına bakındı ve az sonra şöyle dedi:

"Bugün fevkalade iyi bir parça Capo di Monte gördüm."

Osmond önce hiçbir cevap vermedi; ama biraz sonra, çizmesinin tabanını ısıtırken, "Capo di Monte'ye metelik vermem!" diye karşılık verdi.

"Umarım, ilginizi kaybetmiyorsunuz?"

"Eski tabak, çanaklara mı? Evet, ilgimi kaybediyorum."

Rosier bir an için konumunun hassasiyetini unuttu.

"Şey... bir iki parçaya veda etmeyi düşünmüyorsunuz, değil mi?"

"Hayır, kesinlikle hiçbir şeye veda etmeyi düşünmüyorum, Bay Rosier," dedi Osmond, gözlerini ziyaretçisinin gözlerinden ayırmadan.

"Ha, muhafaza etmek istiyorsunuz, ama ilave yapmak istemiyorsunuz," diye yorum yaptı Rosier, canlı bir ifadeyle.

"Aynen. Eşini bulmak istediğim hiçbir şeyim yok."

Zavallı Rosier yüzünün kızardığının farkındaydı ve güvensizliğinden üzüntü duydu. "Ah, ama benim var!" diye mırıldanabildi ancak ve başka tarafa dönerken mırıltısının kısmen kaybolduğunu biliyordu. Bitişikteki odaya doğru ilerledi ve derin kapı aralığından çıkmakta olan Bayan Osmond'la karşılaştı. O, siyah kadife giymişti; göz alıcı ve asil görünüyordu. Bay Rosier'nin onun hakkında ne düşündüğünü ve hayranlığını Madam Merle'e hangi sözlerle ifade ettiğini biliyoruz. Bu hayranlık, onun sevgili küçük üvey kızına duyduğu beğeni gibi, kısmen ince estetik anlayışına,

ama aynı zamanda daha soyut bir tür erdemden aldığı hazza dayanıyordu... Rosier'nin kırılgan eşyalara olan düşkünlüğünün, üstün bir nitelik olarak görmekten vazgeçirmediği, aydınlık bir ruhun erdeminden. Şu anda Bayan Osmond böyle zevkleri rahatlıkla tatmin edebilirdi. Yılların ona etkisi, ancak onu zenginleştirmek olmuştu; gençliğinin çiçeği solmamış, ancak sapı üzerinde daha sessizce durur olmuştu. Kocasının için için protesto ettiği o hararetli hevesi biraz kaybetmişti... daha çok beklemesini biliyormuş gibi bir havası vardı. Her halükârda şimdi, altın yaldızlı kapıyla çerçevelenmiş haliyle, genç adamımıza zarif bir hanımefendinin tablosuymuş gibi göründü.

"Sıkı bir müdavim olduğumu görüyorsunuz," dedi. "Ama ben olmayayım da kim olsun?"

"Evet, sizi buradaki herkesten daha uzun zamandır tanıyorum. Ama kendimizi duygulu anılara kaptırmamalıyız. Sizi genç bir hanımla tanıştırmak istiyorum."

"Ah, lütfen, hangi genç hanım?" Rosier son derecede lütufkârdı; ama bunun için gelmemişti.

"Pembe kıyafetiyle orada, ateşin yanında oturuyor ve konuşacak kimsesi yok."

Rosier bir an duraksadı.

"Onunla Bay Osmond konuşamaz mı? İki metre ötesinde duruyor."

Bayan Osmond da duraksadı.

"O pek canlı birisi değil ve Bay Osmond durgun insanlardan hoşlanmaz."

"Ama benim için yeterince iyi, öyle mi? Ah, bakın, bu zalimce oldu."

"İki kişiye yetecek kadar fikriniz olduğunu kastediyorum, sadece. Sonra, öyle lütufkârsınız ki."

"Kocanız da öyle."

"Hayır, değil... bana karşı." Ve Bayan Osmond belli belirsiz gülümsedi.

"Başka kadınlara iki misli lütufkâr olması gerektiğinin işareti bu."

"Ben de ona öyle söylüyorum," dedi Bayan Osmond; hâlâ gülümsüyordu.

"Bakın, biraz çay istiyorum," diye devam etti Rosier, özlemle öteye bakarak.

"Mükemmel. Gidip genç hanımıma da biraz verin."

"Pekâlâ; ama ondan sonra onu kaderiyle baş başa bırakacağım. Gerçek basitçe şu ki, Bayan Osmond'la biraz konuşmak için ölüyorum."

"Ah," dedi Isabel, başka tarafa dönerek, "orada size yardımcı olamam!"

Beş dakika sonra, öteki odaya götürmüş olduğu pembeli genç hanıma bir fincan çay uzatırken, Rosier Bayan Osmond'a demin aktardığım itirafı yapmakla, Madam Merle'e verdiği sözün ruhuna ihanet etmiş olup olmadığını düşündü. Böyle bir soru, bu genç adamın zihnini hatırı sayılır bir süre meşgul etme gücüne sahipti. Ancak, sonunda –bir dereceye kadar– pervasız bir hale geldi ve hangi sözlere ihanet edebileceğini pek umursamaz oldu. Pembeli genç hanımı baş başa bırakmakla tehdit etmiş olduğu kader çok da korkunç çıkmadı; çünkü ona, refakat ettiği genç hanımın çayını vermiş olan Pansy Osmond –Pansy çay yapmayı her zamanki kadar çok seviyordu– biraz sonra gelip bu hanımla konuşmaya başladı. Edward Rosier bu ılımlı diyaloğa pek karışmadı; küçük sevgilisini seyrederek, karamsarca yanlarında oturdu. Pansy'ye şimdi onun gözlerinden bakarsak, başlangıçta bize, üç yıl önce Floransa'da babasıyla Bayan Archer büyüklere özgü meselelerden konuşurken, Cascine'de kısa mesafelerde dolaşmaya gönderilen itaatkâr küçük kızı hatırlatacak fazla bir şey görmeyiz. Ama biraz sonra, Pansy on dokuz yaşında genç bir hanımefendi haline gelmişse de, aslında bu rolü doldurmadığını fark ederiz; ve çok güzelleşmiş olsa da, genç dişilerin görünüşünde, stil

olarak bilinen ve takdir edilen nitelikten esef edilecek bir derecede yoksun olduğunu; yepyeni giysiler içindeyse de, şık kıyafetini, sanki bu vesile için ona ödünç verilmişmiş gibi, bozmamaya çalıştığını gizlemediği bir görünüm içinde taşımakta olduğunu da.... Edward Rosier'nin tam da bu kusurların farkına varacak bir erkek olduğu düşünülebilirdi; ve nitekim bu hanımın, onun farkına varmadığı hiçbir türden bir niteliği yoktu. Ancak, onun niteliklerine kendince adlar veriyordu... ve bunlardan bazıları gerçekten de isabetliydi. "Hayır, o emsalsiz... kesinlikle emsalsiz," derdi kendi kendisine; ve emin olabilirsiniz ki, bir an için bile size onun stilden yoksun olduğunu itiraf etmezdi. Stil mi? Ama küçük bir prensesin stiline sahipti o; eğer bunu göremiyorsanız, göz yoktu sizde. Modern bir stil değildi, bilinçli değildi, Broadway'de etkili olmazdı; sert küçük elbisesinin içindeki küçük, ciddi genç kız, ancak Velazquez'in bir Infanta'sına benziyordu. Onun çok hoş bir biçimde eski moda olduğunu düşünen Edward Rosier için bu yeterliydi. Onun endişeli gözleri, çekici dudakları, fidan gibi vücudu, çocuksu bir dua kadar dokunaklıydı. Şimdi onun kendisinden tam olarak ne derecede hoşlandığını bilmek için şiddetli bir arzu duyuyordu... koltuğunda otururken yerinde duramamasına neden olan bir arzu. Bu ona sıcak basmasına da neden oluyor, öyle ki mendiliyle alnını silmek zorunda kalıyordu; hiç kendini bu kadar rahatsız hissetmemişti. O öyle mükemmel bir *jeune fille*'di ki; ve insan bir *jeune fille*'e böyle bir noktayı aydınlatmak için gereken soruşturmayı yapamazdı. Bir *jeune fille* Rosier'nin her zaman hayalini kurmuş olduğu şeydi... ama Fransız olmaması gereken bir *jeune fille*, çünkü bu milliyetin meseleyi karmaşık bir hale getireceğini hissetmişti. Pansy'nin hiçbir zaman gazeteye bakmamış olduğundan ve roman olarak da en fazla Sör Walter Scott'u okumuş olduğundan emindi. Amerikalı bir *jeune fille*; bundan daha iyi ne olabilirdi? Açıksözlü ve neşeli olurdu o, ama tek ba-

şına yürümüş, erkeklerden mektup almış ya da davranış komedisi seyretmek üzere tiyatroya götürülmüş olmazdı. Rosier şimdiki halde doğrudan doğruya bu sade yaratığa başvurmanın, konukseverliği ihlal etmek olacağını inkâr edemiyordu; ama şimdi neredeyse kendi kendisine, konukseverliğin dünyadaki en kutsal şey olup olmadığını sorma tehlikesi altındaydı. Bayan Osmond'a beslediği duygu sonsuz derecede daha büyük bir önem taşımıyor muydu? Kendisi için daha büyük bir önem taşıyordu... evet; ama evin efendisi için muhtemelen böyle değildi. Bir tek teselli vardı; bu beyefendi Madam Merle tarafından uyarılmış olsa bile, bu uyarıyı Pansy'ye iletmiş olmazdı; cazip bir genç adamın ona âşık olduğunu bildirmek, politikasının bir parçası olamazdı. Ama cazip genç adam ona gerçekten âşıktı; ve şartların bütün bu kısıtlamaları, sonunda onu sinirlendirmişti. Gilbert Osmond ona sol elinin iki parmağını vermekle ne kastetmişti? Eğer Osmond kaba davranmışsa, kendisi de cüretkâr davranabilirdi herhalde. Pembeli, durgun kızın annesi gelip Rosier'ye aptalca sırıtarak, onu alıp başka zaferlere götürmesi gerektiğini söyledikten ve kız annesinin çağrısına uyduktan sonra, kendini son derece cüretkâr hissetti. Anneyle kız birlikte gittiler ve şimdi Pansy'yle hemen hemen baş başa kalması yalnız ona bağlıydı. Daha önce onunla hiç baş başa kalmamış, bir *jeune fille*'le hiç baş başa kalmamıştı. Bu büyük bir andı; zavallı Rosier yine alnını silmeye başladı. Durdukları odanın ötesinde bir oda daha vardı... kapısı açılmış ve aydınlatılmış, ama topluluk kalabalık olmadığından, bütün akşam boş kalmış olan bir oda. Hâlâ da boştu; uçuk sarı renkte döşenmişti; birkaç lamba vardı; açık kapıdan çok güzel görünüyordu. Rosier bir süre durup bu aralığa baktı; Pansy'nin kaçacağından korkuyor ve neredeyse onu durdurmak için elini uzatabileceğini hissediyordu. Ama kız, pembeli genç hanımın onları bıraktığı yerde oyalanıyor, odanın öteki tarafındaki bir ziyaretçi kümesine

katılmak için herhangi bir harekette bulunmuyordu. Bir an için Rosier'nin aklına, onun korkmuş olduğu... belki de kıpırdayamayacak kadar korkmuş olduğu geldi; ama bir bakışı öyle olmadığına dair güvence verdi ona ve sonra kızın aslında korkmayacak kadar masum olduğunu düşündü. Bir süre müthiş bir tereddüt yaşadıktan sonra, kıza, çok çekici ama bir yandan da çok bakir görünen sarı odaya bakmaya gidip gidemeyeceğini sordu. Oraya Osmond'la birlikte daha önce de girmişti, İlk Fransız İmparatorluğu'ndan olan mobilyaları incelemek ve özellikle o dönemin muazzam, klasik bir yapısı olan (ve aslında hayranlık duymadığı) duvar saatine duyduğu hayranlığı ifade etmek için. Bu yüzden şimdi manevra yapmaya başlamış olduğunu hissetti.

"Elbette gidebilirsiniz," dedi Pansy "ve isterseniz, size gösteririm." Hiçbir şekilde korkmuyordu.

"Ben de bunu söyleyeceğinizi umuyordum; çok naziksiniz," diye mırıldandı Rosier.

Birlikte içeriye girdiler; Rosier aslında odanın çok çirkin olduğunu düşünüyordu ve burası soğuk gibiydi. Anlaşılan Pansy'nin de aklına aynı şey gelmişti.

"Kış akşamları için değil burası; daha çok yaz için," dedi. "Babamın zevki bu; o öyle zevkli ki."

Çok zevkli, diye düşündü Rosier; ama bazı zevkleri kötüydü. Etrafına bakındı; böyle bir durumda ne diyeceğini pek bilemiyordu. "Bayan Osmond odalarının nasıl düzenlendiğine aldırış etmiyor mu? Onun zevki yok mu?" diye sordu.

"Ah, evet, hem de çok; ama daha ziyade edebiyat konusunda," dedi Pansy... "ve sohbet konusunda. Ama bunlara babam da önem veriyor; onun her şeyi bildiğini düşünüyorum."

Rosier bir an sessiz kaldı. Biraz sonra, "Bildiğinden emin olduğum bir şey var!" dedi, aniden. "Ona büyük bir saygım var, çok hoş bir insan olan Bayan Osmond'a da büyük bir

saygım var... ama biliyor ki, buraya geldiğim zaman," dedi, "aslında sizi görmeye geliyorum!"

"Beni görmeye mi?" diye sordu Pansy, hafifçe tedirgin gözlerini ona çevirerek.

"Sizi görmeye; bunun için geliyorum," diye tekrarladı Rosier, otoriteden kopmanın sarhoşluğunu hissederek. Pansy durarak basitçe, dikkatle, açıkça ona baktı; yüzünü daha mahcup göstermek için kızarmasına ihtiyaç yoktu.

"Bunun için olduğunu düşünmüştüm," dedi.

"Peki, size nahoş gelmedi mi?"

"Anlayamazdım; bilmiyordum. Bana hiç söylemediniz," dedi Pansy.

"Sizi rencide etmekten korktum."

"Beni rencide etmiyorsunuz," diye mırıldandı genç kız, sanki onu bir melek öpmüş gibi gülümseyerek.

"O halde benden hoşlanıyor musunuz, Pansy?" diye sordu Rosier, çok yumuşak bir sesle ve kendini çok mutlu hissederek.

"Evet... sizden hoşlanıyorum."

Büyük, soğuk İmparatorluk duvar saatinin üzerinde tünediği şömine rafına doğru yürümüşlerdi; odanın iyice içindeydiler ve dışarıdan görünmüyorlardı. Pansy'nin bu üç kelimeyi söylerkenki ses tonu, Rosier'ye tabiatın nefesi gibi geldi ve tek cevabı, onun elini tutup bir süre bırakmamak olabildi. Sonra o eli dudaklarına götürdü. Kız yüzünde hâlâ, içinde anlatılmaz derecede pasif bir şeyler olan o saf, güven dolu gülümsemesiyle boyun eğdi. Ondan hoşlanıyordu... hep hoşlanmıştı; şimdi her şey olabilirdi! Hazırdı... her zaman hazır olmuş, onun konuşmasını beklemişti. Eğer Rosier konuşmamış olsaydı, sonsuza kadar beklerdi; ama sözler gelince, sarsılan bir ağaçtan düşen şeftali gibi düşmüştü. Rosier, onu kendine doğru çekip göğsüne bastıracak olsa, onun bir mırıltı bile çıkarmadan boyun eğeceğini, tek soru sormadan orada öylece duracağını hissetti. İmparatorluk tarzında

döşenmiş sarının hâkimiyetindeki bir *salottino**'da, bunun cüretkâr bir deney olacağı doğruydu. Rosier'nin onun için geldiğini biliyordu; ama buna rağmen durumu ne mükemmel küçük bir hanımefendi gibi idare etmişti!

"Benim için çok değerlisiniz," diye mırıldandı Rosier, sonuçta konukseverlik diye bir şey olduğuna inanmaya çalışarak.

Kız bir an eline, onun öptüğü yere baktı.

"Babam biliyor mu dediniz?"

"Az önce bana onun her şeyi bildiğini söylediniz."

"Bence emin olmalısınız," dedi Pansy.

"Ah, canım, önce sizden emin olduktan sonra!" diye mırıldandı Rosier onun kulağına, Pansy bu başvuruyu derhal yapmaları gerektiğini ima edermiş gibi görünen küçük bir tutarlılık havasıyla öteki odalara doğru dönerken.

Bu arada öteki odalar Madam Merle'ün gelişinin farkına varmıştı; o, gittiği her yerde içeriye girdiği zaman bir etki yaratırdı. Bunu nasıl yaptığını en dikkatli izleyici bile size söyleyemezdi; çünkü ne yüksek sesle konuşur, ne aşırı miktarda güler, ne hızlı hareket eder, ne muhteşem giysiler giyer, ne de herhangi bariz bir biçimde seyircilerin dikkatini çekmeye çalışırdı. İri, latif, gülümser, dingindi; sükûnetinin ta kendisinde etrafa yayılan bir şeyler vardı ve insanlar dönüp bakıyorsa, ani bir sessizlik olduğu içindi bu. Bu defa, yapabileceği en sessiz şeyi yapmıştı; Bayan Osmond'a sarıldıktan sonra, ki bu daha çarpıcıydı, evin efendisiyle hasbıhal etmek üzere küçük bir kanepeye oturmuştu. Bu ikisi arasında harcıâlem sözlerden oluşan kısa bir alışveriş oldu –toplum içinde, harcıâlem şeylere daima belli bir resmi saygı duruşunda bulunurlardı– ve sonra, gözleri etrafta dolaşmakta olan Madam Merle, bu akşam Bay Rosier'nin gelip gelmediğini sordu.

"Neredeyse bir saat önce geldi... ama sonra kayboldu," dedi Osmond.

(İt.) Oturma odası. (ç.n.)

"Peki, Pansy nerede?"

"Öteki odada. Orada birkaç kişi var."

"Muhtemelen Bay Rosier de aralarında," dedi Madam Merle.

"Onu görmek mi istiyorsun?" diye sordu Osmond, kışkırtıcı biçimde gayesiz bir ses tonuyla.

Madam Merle bir an ona baktı; onun ses tonlarını tanırdı, sesindeki en ince nüanslara kadar. "Evet, ona ne istediğini sana söylemiş olduğumu ve bunun seni pek ilgilendirmediğini söylemek isterim."

"Ona böyle söyleme; ilgimi daha çok çekmeye çalışacak... bu tam da benim istemediğim şey. Ona teklifinden nefret ettiğimi söyle."

"Ama nefret etmiyorsun."

"Önemi yok; ona bayılmıyorum. Bu akşam ona kendim hissettirdim bunu; ona bilerek kaba davrandım. Bu tür şeyler çok sıkıcı. Hiç acelesi yok."

"Vakit ayırıp bu işi etraflıca düşündüğün zaman söylerim bunu ona."

"Hayır, öyle yapma. Bu işin peşini bırakmaz."

"Cesaretini kırarsam da aynı şeyi yapacak."

"Evet, ama birisinde konuşmaya ve açıklamaya çalışacak; bu da son derece usandırıcı olur. Öteki durumda muhtemelen dilini tutup daha derin bir oyun oynamaya çalışacak. Bu da beni rahat bırakacak. Bir eşekle konuşmaktan nefret ederim."

"Zavallı Bay Rosier'yi böyle mi adlandırıyorsun?"

"Ah, sonu gelmez çömlekleriyle bitap düşürüyor insanı."

Madam Merle hafif bir gülümsemeyle gözlerini yere indirdi. "O bir beyefendi ve çok hoş bir mizacı var; hem ne de olsa, kırk bin franklık bir gelir..."

"Sefalet bu... kibar sefalet," diye sözünü kesti Osmond. "Pansy için hayal ettiğim şey değil."

"Pekâlâ, o halde. Pansy'yle konuşmayacağına söz verdi bana."

"Ona inanıyor musun?" diye sordu Osmond, dalgınca.

"Tamamen. Pansy onu çok düşündü; ama bunun bir önemi olduğunu düşünmüyorsun, herhalde."

"Hiçbir önemi olduğunu düşünmüyorum; ama onu düşünmüş olduğuna da inanmıyorum."

"Bu kanı daha elverişli," dedi Madam Merle, usulca.

"Ona âşık olduğunu mu söyledi sana?"

"Onu ne sanıyorsun? Ya beni ne sanıyorsun?" diye ekledi Madam Merle, biraz sonra.

Osmond ayağınıkaldırmış, ince ayak bileğini öteki dizine koymuştu; eliyle teklifsizce bileğini kavradı ve bir süre önüne baktı. "Bu tür bir şey beni hazırlıksız yakalamıyor. Onu bunun için eğittim. Hepsi bunun içindi... böyle bir durum ortaya çıktığında, benim tercih ettiğim şeyi yapması için."

"Bunu yapmayacağından korkmuyorum."

"Ee, o halde, aksaklık nerede?"

"Herhangi bir aksaklık görmüyorum. Ama yine de, Bay Rosier'yi başından savmamanı tavsiye ederim. El altında tut onu; işe yarayabilir."

"Tutamam. Bunu kendin yap."

"Pekâlâ; onu bir köşeye koyup günde şu kadarına izin vereceğim." Konuşurlarken Madam Merle çoğu zaman etrafına bakınıyordu; böyle durumlarda onun âdetiydi bu, tıpkı birçok boş görünümlü duraklamaya müdahale etmenin de âdeti olduğu gibi. Aktardığım son sözleri uzun bir duraklama takip etti; ve bu duraklama tekrar kesilmeden, Pansy'nin peşinde Edward Rosier'yle bitişikteki odadan çıktığını gördü. Pansy birkaç adım ilerledi, sonra durup Madam Merle'e ve babasına baktı.

"Onunla konuşmuş," dedi Madam Merle, basitçe, Osmond'a.

Refakatçisi hiç başını çevirmedi. "Onun sözlerine olan inancın buraya kadarmış. Kırbaçlanmalı o."

"İtiraf etmeye niyetleniyor, zavallı küçük adam!"

Osmond ayağa kalktı; şimdi keskin bir bakışla kızına bakmıştı. "Önemi yok," diye mırıldandı, başka tarafa dönerek.

Biraz sonra Pansy, teklifsiz olmayan hafif, nazik üslubuyla Madam Merle'ün yanına geldi. Bu hanımın onu karşılayışı da daha samimi değildi; kanepeden kalkarken sadece ona dostane bir biçimde gülümsedi.

"Çok geç kaldınız," dedi genç kız, yumuşak bir sesle.

"Sevgili çocuğum, ben asla niyet ettiğimden daha geç kalmam."

Madam Merle ayağa, Pansy'ye lütufkâr davranmak için kalkmamıştı; Edward Rosier'ye doğru yürüdü. O da Madam Merle'ü karşılamaya geldi ve çabucak, sanki içini dökmek istermiş gibi... "Onunla konuştum!" diye fısıldadı.

"Bunu biliyorum, Bay Rosier."

"Size söyledi mi?"

"Evet, bana söyledi. Akşamın geri kalanında düzgün davranın ve yarın saat beşi çeyrek geçe gelip beni görün."

Sert davranmıştı ve ona sırtını dönüş tarzında, Rosier'nin edepli bir beddua mırıldanmasına neden olacak derecede bir küçümseme vardı.

Osmond'la konuşmaya hiç niyeti yoktu; bunun ne yeri ne de zamanıydı. Ama içgüdüsel olarak, oturmuş, yaşlı bir hanımla konuşmakta olan Isabel'e doğru gitti. Onun öteki tarafına oturdu; yaşlı hanım İtalyandı ve Rosier onun İngilizceyi anlamadığını varsaydı.

"Biraz önce bana yardım etmeyeceğinizi söylediniz," diye başladı, Bayan Osmond'a. "Belki de farklı hissedersiniz, şeyi bildiğiniz zaman... şeyi..."

Biraz duraksadı.

"Neyi bildiğim zaman?" diye sordu Isabel, yumuşak bir sesle.

"Pansy'nin kabul ettiğini."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Şey, bir anlayışa vardığımızı söylüyorum."

"Yanılıyor," dedi Isabel. "Bu iş olmaz."

Zavallı Rosier yarı yakararak, yarı kızarak ona baktı; aniden yüzüne kan hücum etmesi, incinme duygusuna tanıklık ediyordu.

"Böyle bir muameleye maruz kalmadım hiç," dedi. "Aleyhimde ne var, sonuç olarak? Çoğu zaman bu şekilde görülmem ben. Yirmi defa evlenebilirdim."

"Evlenmemiş olmanız yazık. Yirmi defa demek istemiyorum, ama bir defa, rahat rahat," diye ekledi Isabel, şefkatle gülümseyerek. "Pansy için yeterince zengin değilsiniz."

"İnsanların parasını zerre kadar umursamıyor."

"Hayır, ama babası umursuyor."

"Ah, evet, bunu kanıtladı!" diye haykırdı genç adam.

Isabel hiçbir şey söylemeden, başka tarafa dönerek ve yaşlı hanımını bırakarak ayağa kalktı; ve Rosier bundan sonraki on dakika kendini, Gilbert Osmond'un bir dizi küçük, kadife pano üzerine düzgünce yerleştirilmiş minyatür koleksiyonuna bakarmış gibi yaparak meşgul etti. Ama görmeden bakıyor, yanakları yanıyordu; incinme duygusuyla dopdoluydu. Daha önce böyle bir muameleye hiç maruz kalmadığı kesindi; yeteri kadar iyi olmadığının düşünülmesine alışık değildi. Ne kadar iyi olduğunu biliyordu ve böyle bir yanlışlık bu kadar menfur olmasaydı, ona gülüp geçebilirdi. Pansy'yi bulmak için yine etrafa bakındı, ama o kaybolmuştu ve şimdi en büyük arzusu bu evden çıkmaktı. Bunu yapmadan önce tekrar Isabel'le konuştu; az önce ona nezaketsiz bir şey söylemiş olduğunu düşünmek onun için hoş değildi... artık ona kötü gözle bakılmasını haklı çıkaracak tek noktaydı bu.

"Biraz önce Bay Osmond'dan, bahsetmemem gereken bir şekilde bahsettim," dedi. "Ama durumumu unutmamalısınız."

"Ne dediğinizi hatırlamıyorum," diye cevap verdi Isabel, soğuk bir tavırla.

"Ah, rencide oldunuz ve artık bana asla yardım etmeyeceksiniz."

Isabel bir an sessiz kaldı; sonra, farklı bir ses tonuyla...

"Etmeyeceğimden değil; edemem işte!" dedi. Tavrı neredeyse tutkuluydu.

"Edebilseniz... birazcık," dedi Rosier. "Bundan sonra kocanızdan yalnızca bir melek olarak söz ederdim."

"Çok teşvik ediyor bu beni," dedi Isabel, ciddiyetle ve Rosier'nin daha sonra düşündüğü gibi, anlaşılmaz bir biçimde ve yine anlaşılmaz bir bakışla doğruca onun gözlerinin içine baktı. Bir şekilde Rosier'ye, onu çocukken tanımış olduğunu hatırlattı bu bakış; ama yine de, hoşuna gitmeyecek kadar keskindi ve Rosier çıkıp gitti.

Otuz Sekizinci Bölüm

Ertesi gün Madam Merle'ü görmeye gitti ve Madam Merle, onu şaşırtan bir biçimde, oldukça kolay bir biçimde mazur gördü onu. Ama bir karar verilinceye kadar daha ileri gitmeyeceğine söz verdirdi. Bay Osmond'un daha yüksek beklentileri vardı; kızına drahoma vermeye hiç niyeti olmadığından, böyle beklentilerin eleştiriye, hatta, öyle bir eğilim duyulacak olursa, alaya açık olduğu çok doğruydu. Ama Bay Rosier'nin öyle bir tonu benimsememesini tavsiye ederdi; eğer sabırla ruhuna hâkim olursa, mutluluğa kavuşabilirdi.

Bay Osmond onun kızına talip olmasına olumlu bakmıyordu, ama zamanla razı gelmesi bir mucize olmazdı. Pansy asla babasına karşı gelmezdi, bundan emin olabilirdi, bu yüzden aceleci davranmakla hiçbir şey elde edilemezdi. Bay Osmond'un zihnini, şimdiye kadar gönlünde yaşatmamış olduğu türden bir teklife alıştırmasına ihtiyaç vardı ve bu sonuç kendi kendine oluşmalıydı... bunu zorlamaya çalışmak faydasızdı. Rosier kendi durumunun bu arada dünyadaki en rahatsız durum olacağı yorumunu yaptı ve Madam Merle ona merhamet duyduğuna temin etti Rosier'yi. Ama haklı olarak beyan ettiği gibi, insan istediği her şeye sahip olamazdı; o dersi kendisi de almıştı. Gilbert Osmond'a mektup yazmasının bir faydası olmazdı; o kendisini, Rosier'ye

böyle söylemekle görevlendirmişti. Birkaç haftalığına meselenin peşinin bırakılmasını istemişti o ve Bay Rosier'nin duymaktan memnun olacağı, iletecek herhangi bir şeyi olduğu zaman, kendisi ona yazacaktı.

"Pansy'yle konuşmuş olmanız hoşuna gitmiyor. Ah, hem de hiç hoşuna gitmiyor," dedi Madam Merle.

"Bunu bana söylemesi için bir fırsat tanımaya çoktan razıyım!"

"Eğer bunu yaparsanız, duymak istediğinizden daha fazlasını söyleyecektir size. Önümüzdeki ay eve mümkün olduğu kadar az gidin ve gerisini bana bırakın."

"Mümkün olduğu kadar az mı? Kim ölçecek bunu?"

"Bırakın, ben ölçeyim. Perşembe akşamları gidin, dünyanın geri kalanıyla birlikte; ama alakasız zamanlarda hiç gitmeyin ve Pansy konusunda endişelenmeyin. Onun her şeyi anlamasını sağlayacağım. Sakin küçük bir tabiatı var onun; durumu sessizce kabul edecektir."

Edward Rosier, Pansy konusunda bir hayli endişelendi, ama kendisine tavsiye edileni yaptı ve Palazzo Roccanera'ya tekrar gitmeden önce bir başka perşembe akşamını bekledi. Akşam yemeğinde bir parti verilmişti, öyle ki, erken gitmesine rağmen, topluluk şimdiden oldukça kalabalıktı. Osmond her zamanki gibi ilk odada, şöminenin yanındaydı ve gözlerini kapıya dikmişti, öyle ki Rosier, belirgin bir biçimde nezaketsiz olmamak için, gidip onunla konuşmak zorunda kaldı.

"Dolaylı sözlerden anlam çıkarabildiğinize sevindim," dedi Pansy'nin babası, keskin, uyanık gözlerini hafifçe kapayarak.

"Anlam çıkarmam ben. Ama mesaj olduğunu farz ettiğim bir şey aldım."

"Aldınız mı? Nereye ilettiniz onu?"

Zavallı Rosier'ye kendisine hakaret ediliyormuş gibi geldi ve sadık bir sevgilinin nereye kadar boyun eğmesi gerektiğini düşünerek bir süre bekledi.

"Anladığım kadarıyla, Madam Merle bana sizden bir mesaj iletti... bana arzu ettiğim fırsatı –size dileklerimi açıklama fırsatını– vermeyi reddettiğinize dair."

Rosier oldukça sert bir üslupla konuştuğunu düşünerek övündü.

"Madam Merle'ün bu işle ne ilgisi olduğunu anlamadım. Neden Madam Merle'e başvurdunuz?"

"Ondan kanaatini istedim... başka bir şey değil. Bana, sizi çok iyi tanıyormuş gibi geldiği için yaptım bunu."

"Beni sandığı kadar iyi tanımıyor," dedi Osmond.

"Buna üzüldüm, çünkü bana küçük bir ümit ışığı verdi."

Osmond bir süre gözlerini ateşe dikti.

"Kızıma yüksek bir paha biçiyorum."

"Benim biçtiğimden daha yüksek bir paha biçemezsiniz. Onunla evlenmeyi arzu ederek kanıtlamıyor muyum bunu?"

"Çok iyi bir evlilik yapmasını istiyorum," diye devam etti Osmond, başka bir ruh halinde olsa, zavallı Rosier'nin hayran olacağı soğuk bir sabırsızlıkla.

"Onun benimle evlenmekle iyi bir evlilik yapmış olacağını iddia ediyorum, tabii. Onu daha çok seven bir erkekle evlenemezdi ya da eklemeye cüret edebilirim ki, onun daha çok sevdiği bir erkekle."

"Kızımın kimi sevdiğine dair teorilerinizi kabul etmekle yükümlü değilim," dedi Osmond, hızlı, soğuk bir gülümsemeyle başını kaldırarak.

"Teori ileri sürmüyorum. Kızınız konuştu."

"Benimle değil," diye devam etti Osmond, biraz ileriye eğilip gözlerini çizmelerinin uçlarına doğru çevirerek.

"Bana söz verdi, efendim!" diye haykırdı Rosier, çileden çıkmış olmanın keskinliğiyle.

Daha önce sesleri çok alçak bir perdede olduğu için, böyle bir ton, topluluğun biraz dikkatini çekti. Osmond bu küçük kıpırtının dinmesini bekledi, sonra çabucak şöyle dedi:

"Söz verdiğini hatırlamıyor, sanırım."

Yüzleri ateşe dönük olarak duruyorlardı ve Osmond bu son sözleri telaffuz ettikten sonra tekrar odaya doğru döndü. Rosier daha karşılık vermeye vakit bulamadan, az önce bir beyefendinin –bir yabancının– Roma âdetlerineuygun olarak, gelişi ilan edilmeden odaya girdiğini ve kendisini evin efendisine takdim etmek üzere olduğunu fark etti. Evin efendisi ılımlı ama biraz boş bir ifadeyle gülümsedi; ziyaretçi büyük, sarı bir sakalı olan yakışıklı bir adamdı... belli ki İngilizdi.

"Anlaşılan beni tanımadınız," dedi, Osmond'unkinden daha ifadeli bir gülümsemeyle.

"Ah, evet, şimdi tanıdım; sizi görmeyi hiç beklemiyordum."

Rosier odadan ayrıldı ve doğruca Pansy'yi aramaya gitti. Onu her zamanki gibi bitişikteki odada aradı, ama yolunun üzerinde yine Bayan Osmond'la karşılaştı. Bu zarif hanımefendiye selam vermedi... çok haklı olarak infiale uğramıştı; ama ona dobra dobra şöyle dedi:

"Kocanız fena halde soğuk bir insan."

Isabel, daha önce de fark etmiş olduğu o gizemli tarzda gülümsedi.

"Herkesin kendiniz kadar sıcak olmasını bekleyemezsiniz."

"Ben soğuk olduğumu iddia etmiyorum, ama serinkanlıyım. Kızına neler yaptı o?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Hiç ilgilenmiyor musunuz?" diye sordu Rosier, onun da sinir bozucu olduğunu hissederek.

Isabel bir an cevap vermedi. Sonra...

"Hayır!" dedi, aniden ve gözlerinde, bu sözcüğü doğrudan doğruya yalanlayan bir ışık canlandı.

"Buna inanmazsam beni mazur görün. Bayan Osmond nerede?"

"Köşede, çay yapıyor. Lütfen onu orada bırakın."

Rosier anında, aralarındaki gruplar tarafından gizlenmiş olan genç kızı fark etti. Onu seyretti, ama o, dikkatini tamamen uğraşına vermişti.

"Ona ne yaptı, Tanrı aşkına?" diye sordu yine, yalvarırcasına. "Onun benden vazgeçtiğini beyan ediyor bana."

"Sizden vazgeçmedi," dedi Isabel, alçak sesle ve ona bakmadan.

"Ah, bunun için teşekkür ederim! Artık sizin uygun gördüğünüz zamana kadar onu rahat bırakacağım!"

Daha sözünü bitirmemişti ki, onun renginin değiştiğini gördü ve Osmond'un, yanında biraz önce odaya giren beyefendiyle birlikte Isabel'e doğru gelmekte olduğunu fark etti. Bu beyefendinin, yakışıklılığın ve aşikâr sosyal deneyiminin avantajına rağmen, biraz mahcup göründüğünü düşündü.

"Isabel," dedi Osmond, "sana eski bir arkadaşını getiriyorum."

Bayan Osmond'un yüzü bir gülümsemeye bürünmüş olduğu halde, eski arkadaşının yüzü gibi, tam olarak kendinden emin değildi. "Lort Warburton'ı gördüğüme çok sevindim," dedi. Rosier başka tarafa döndü ve şimdi Isabel'le konuşması bölünmüş olduğuna göre, kendini az önce ettiği küçük yeminden bağışlanmış hissetti. Bayan Osmond'un, yaptığı şeyi fark etmeyeceğine dair ani bir izlenim edindi.

Ona hakkını vermek gerekirse, Isabel bir süre onu gözlemlemeyi tamamen bıraktı. İrkilmişti; sevinmiş olup olmadığını bile bilmiyordu. Ancak, şimdi Isabel'le yüz yüze olunca, Lort Warburton'ın gayet hoşnut olduğu aşikârdı; dürüst gri gözleri, hâlâ biraz çekingen de olsa, derin bir memnuniyet ifade ediyordu. Eskisinden daha geniş, daha tıknazdı ve daha yaşlı görünüyordu; çok sağlam ve çok hissedilir bir biçimde orada duruyordu.

"Beni görmeyi beklemiyordunuz, sanırım," dedi; "daha yeni geldim. Gerçekten, daha bu akşam vardım buraya. Görüyorsunuz, size saygılarımı sunmaya gelmekte hiç vakit kaybetmedim; perşembe günleri evde olduğunuzu biliyordum."

"Görüyorsun, perşembelerinin ünü İngiltere'ye kadar yayılmış," dedi Osmond karısına, gülümseyerek.

"Lort Warburton bu kadar çabuk gelmekle büyük nezaket göstermiş; çok gurur duyduk," dedi Isabel.

"Eh, o korkunç hanlardan birine uğramaktan daha iyidir, herhalde," diye devam etti Osmond.

"Otel çok iyi görünüyor; dört yıl önce sizi gördüğüm otel olduğunu sanıyorum onun. Biliyorsunuz, ilk defa burada, Roma'da tanışmıştık; uzun zaman önceydi. Size nerede veda ettiğimi hatırlıyor musunuz? Capitolium'daydı, ilk odada."

"Bunu ben de hatırlıyorum," dedi Osmond; "o sırada oradaydım."

"Evet, orada olduğunuzu hatırlıyorum. Roma'dan ayrılmak beni çok üzmüştü... öyle üzmüştü ki, bir şekilde hüzünlü bir anı haline geldi ve bugüne kadar bir daha gelmeyi istemedim hiç. Ama burada yaşadığınızı biliyordum ve sizi temin ederim ki, sık sık düşündüm sizi. Burada yaşamak çok hoş olmalı," dedi Lort Warburton canlılıkla, etrafına bakarak.

"Ne zaman olsa, sizi gördüğümüze sevinirdik," dedi Isabel, adaba uygun bir biçimde.

"Çok teşekkür ederim. O zamandan beri İngiltere'den dışarı çıkmadım. Bir ay öncesine kadar, gerçekten seyahatlerimin sona ermiş olduğunu zannediyordum."

"Zaman zaman sizinle ilgili haberler aldım," dedi Isabel; artık kendini tamamen toplamıştı.

"Bir fenalık duymadınız, umarım. Hayatım bomboştu."

"Tarihteki iyi saltanat dönemleri gibi," diye fikrini açıkladı Osmond. Ev sahibi olarak görevlerinin artık sona ermiş olduğunu düşünüyormuş gibiydi; onları büyük bir titizlikle yerine getirmişti. Hiçbir şey, karısının eski arkadaşına gösterdiği nezaket kadar yeterli ve ölçülü olamazdı. Ayrıntıcıydı, açık seçikti, bir tek doğal değildi... kendisi bütün olarak bir hayli doğal olan Lort Warburton'ın algılamış olduğu tah-

min edilebilecek bir eksiklikti bu. "Sizi ve Bayan Osmond'u baş başa bırakayım," diye ekledi. "Benim dahil olmadığım anılarınız var."

"Korkarım ki çok şey kaçırıyorsunuz!" dedi Lort Warburton, Osmond'un cömertliğine duyduğu takdiri belki de gereğinden fazla ele veren bir tonla. Bir süre durarak gittikçe daha çok ciddileşen gözlerle Isabel'e baktı. "Sizi gördüğüme gerçekten çok sevindim."

"Bu çok hoş. Çok naziksiniz."

"Değiştiğinizi biliyor musunuz... biraz?"

Isabel bir an duraksadı.

"Evet... bir hayli."

"Kötü bir değişiklik olduğunu kastetmiyorum, tabii; ama yine de, iyi olduğunu nasıl söyleyebilirim?"

"Sanırım, ben size bunu söylemekte tereddüt etmeyeceğim," dedi Isabel, gülümseyerek.

"Eh, bana gelince... uzun zaman oldu. Bunu gösterecek bir şey olmasa yazık olurdu."

Oturdular ve Isabel biraz üstünkörü başka sorularla birlikte ona kız kardeşlerini sordu. Lort onun sorularını, sanki onlarla ilgileniyormuş gibi cevapladı ve birkaç dakika içinde Isabel onun eskisinden daha rahat bir arkadaş olacağını gördü... ya da gördüğünü sandı. Zaman onun yüreğine hafifçe esmiş ve bu organı soğutmadan, bol bol havalandırmıştı onu. Isabel, Zaman'a duyduğu olağan saygının bir hamlede yükseldiğini hissetti. Lort Warburton'ın tavrı, halinden memnun olan ve karşısındakinin bunu bilmesini de biraz arzu eden bir adamın tavrıydı kesinlikle.

"Daha fazla gecikmeden size söylemem gereken bir şey var," dedi lort. "Ralph Touchett'ı yanımda getirdim."

"Yanınızda mı getirdiniz?" Isabel çok şaşırmıştı.

"Otelde o; buraya gelemeyecek kadar yorgundu ve yattı."

"Gidip onu göreceğim," dedi Isabel, hemen.

"Ben de aynen böyle yapacağınızı umuyordum. Evlendiğinizden beri onu pek fazla görmemiş olduğunuzu... hatta ilişkilerinizin biraz... biraz daha resmi olduğunu düşünüyordum. Bu yüzden tereddüt ettim... beceriksiz bir İngiliz gibi."

"Ralph'ı her zamanki kadar çok seviyorum," diye cevap verdi Isabel. "Ama Roma'ya neden geldi?"

Beyanat çok yumuşaktı; soruysa biraz sert.

"Çünkü hastalığı çok ilerledi, Bayan Osmond."

"O halde Roma'da olmaması gerekiyor. Kışı yurtdışında geçirme âdetinden vazgeçmeye ve İngiltere'de, evin içinde, yapay bir iklim dediği şeyde kalmaya karar verdiğini duydum ondan."

"Zavallı çocuk, yapaylık da işe yaramıyor! Üç hafta önce Gardencourt'ta onu görmeye gittim ve son derecede hasta buldum. Her yıl daha da kötüye gidiyordu ve artık kuvveti kalmadı. Sigara içmiyor artık! Gerçekten de yapay bir iklim oluşturmuştu; ev Kalküta kadar sıcaktı. Buna rağmen, Sicilya'ya doğru yola çıkmayı koymuştu aniden kafasına. Ben bunu doğru bulmadım... doktorlar ve arkadaşları da öyle. Herhalde biliyorsunuzdur, annesi Amerika'da, bu yüzden ona engel olacak kimse yoktu. Kışı Catania'da geçirmenin kurtuluşu olacağı fikrinden vazgeçmedi. Hizmetkârlar ve mobilyalar götürebileceğini ve kendini rahat ettirebileceğini söylüyordu; ama aslında hiçbir şey getirmedi. Yorulmaması için en azından denizyoluyla gitmesini istedim; ama denizden nefret ettiğini ve Roma'ya uğramak istediğini söyledi. Bunun üzerine, bütün bunların saçmalık olduğunu düşündüğüm halde, onunla gelmeye karar verdim. Bir tür –Amerika'da ona ne diyorsunuz?– yönlendirici vazifesi görüyorum. Zavallı Touchett artık çok ılımlı. İngiltere'den iki hafta önce ayrıldık ve yol boyunca çok kötü durumdaydı. Isınamıyor ve güneye indikçe soğuğu daha da çok hissediyor. Oldukça iyi bir adamı var, ama korkarım ki insanların yardım ede-

meyeceği bir duruma geldi. Kusura bakmayın ama, Bayan Touchett'ın Amerika'ya gitmek için bu zamanı seçmesi çok olağanüstü bir şey."

Isabel şevkle dinlemişti; yüzü acı ve şaşkınlıkla doluydu.

"Teyzem belirli zamanlarda bunu yapar ve hiçbir şeyin onu saptırmasına izin vermez. Tarihi gelince yola çıkar; Ralph ölüyor olsa bile yola çıkardı, sanırım."

"Bazen onun ölmekte olduğunu düşünüyorum," dedi Lort Warburton.

Isabel ayağa fırladı.

"Ona şimdi gideceğim!"

Lort onu durdurdu; sözlerinin hızlı etkisi biraz canını sıkmıştı.

"Bu gece öyle düşündüğümü söylemeye çalışmıyorum. Aksine, bugün trende özellikle iyi görünüyordu; Roma'ya ulaşacağımız düşüncesi ona kuvvet verdi... Roma'yı çok sever, bilirsiniz. Bir saat önce, ona iyi geceler dilediğimde, çok yorgun ama çok mutlu olduğunu söyledi bana. Ona sabah gidin; bütün söylemeye çalıştığım bu. Buraya geleceğimi söylemedim ona; ancak biz ayrıldıktan sonra aklıma geldi bu. Sonra bana sizin bir akşamınız olduğunu ve onun tam da bu perşembe olduğunu söylediğini hatırladım. Buraya gelip size onun burada olduğunu söylemek ve belki de onun sizi ziyaret etmesini beklememenizin daha iyi olacağını bildirmek aklıma geldi. Size yazmamış olduğunu söyledi, sanırım." Isabel'in, Lort Warburton'ın verdiği bilgiye göre hareket edeceğini beyan etmesine ihtiyaç yoktu; orada otururken, zapt edilmiş kanatlı bir yaratık gibi görünüyordu. "Sizi kendi adıma görmek isteyişim bir yana," diye ekledi ziyaretçisi, kibarca.

"Ralph'ın planını anlamıyorum; çok çılgınca geliyor bana," dedi Isabel. "Onun Gardencourt'taki o kalın duvarların arasında olduğunu düşündükçe seviniyordum."

"Orada tamamen yalnızdı; tek yoldaşı o kalın duvarlardı."

"Onu görmeye gitmişsiniz; son derece merhametli davranmışsınız."

"Eh, işte, yapacak bir işim yoktu," dedi Lort Warburton.

"Aksine, büyük şeyler yaptığınızı duyuyoruz. Herkes sizden büyük bir devlet adamı olarak bahsediyor ve *Times*'da hep adınızı görüyorum, ki bu arada, *Times* adınıza hürmet ediyormuş gibi görünmüyor. Anlaşılan, her zamanki kadar cesur bir radikalsiniz."

"Kendimi hiç de o kadar cesur hissetmiyorum; biliyorsunuz, dünya benim dediğime geldi. Touchett'la ben Londra'dan gelirken yol boyunca parlamentoyla ilgili bir tür tartışma sürdürdük. Ben ona Tory'lerin sonuncusu olduğunu söylüyorum, o da bana komünistlerin başı diyor. Yani, görüyorsunuz, henüz onda hayat var."

Isabel'in Ralph hakkında soracağı çok şey vardı, ama hepsini sormaktan kaçındı. Ertesi gün kendi gözleriyle görürdü. Bir süre sonra Lort Warburton'ın o konudan bıkacağını... başka muhtemel mevzuların bilincinde olduğunu hissetti. Gittikçe onun kendine gelmiş olduğunu düşünebiliyor ve daha da önemlisi, bunu burukluk hissetmeden söyleyebiliyordu. O eskiden kendisi için öyle bir zorlamanın, ısrarın, karşı konulması ve iknaya çalışılması gereken bir şeyin imgesi olmuştu ki, tekrar ortaya çıkışını başta yeni bir sıkıntı tehdidi olarak algılamıştı. Ama artık içi rahattı; onun sadece kendisiyle dostça geçinmek istediğini, kendisini affetmiş olduğu ve anlamlı imalarda bulunmak gibi zevksiz bir davranışta bulunamayacağı sonucunu çıkarabileceğini görebiliyordu. Bu bir tür intikam değildi, tabii; onun bir hayal kırıklığı gösterisiyle kendisini cezalandırmak istediğine dair bir kuşkusu yoktu; sadece kendisinin, onun artık vazgeçmiş olmasına iyi huylu bir ilgi duyacağını tahmin etmiş olduğuna inanarak ona hakkını

verdi. İçinde asla duygusal yaraların azamayacağı, sağlıklı, erkeksi bir tabiatın vazgeçişiydi bu. Britanya siyaseti onu iyileştirmişti; Isabel böyle olacağını baştan beri biliyordu. Daima eylemin şifalı sularına dalmakta özgür olan erkek cinsinin daha mutlu talihini gıptayla düşündü. Lort Warburton geçmişten bahsediyordu, tabii, ama imalarda bulunmadan bahsediyordu; hatta Roma'daki önceki karşılaşmalarından çok neşeli bir zaman olarak söz edecek kadar ileri gitti. Ve evlendiğini duymanın son derecede ilgisini çekmiş olduğunu... Bay Osmond'la tanışmaktan büyük bir zevk duyduğunu... çünkü diğer vesilede onunla pek tanışmış sayılamayacağını söyledi ona. Evlendiği zaman Isabel'e yazmamıştı, ama bunun için özür dilemedi. İma ettiği tek şey, birer eski arkadaş, birer yakın arkadaş olduklarıydı. Etrafına bakarken, her şeyin aklına neşeli bir yorum getirdiği bir adam gibi gülümseyerek doldurduğu kısa bir duraklamadan sonra aniden ona, tamamen yakın bir arkadaş olarak şöyle söyledi:

"Eh, artık, herhalde çok mutlusunuzdur ve ona benzer şeyler?"

Isabel kısa bir kahkahayla cevap verdi; sözlerinin tonu ona neredeyse komedi vurgusu gibi gelmişti.

"Eğer olmasaydım, size söyler miydim sanıyorsunuz?"

"Şey, bilmiyorum. Neden söylemeyesiniz, anlamıyorum?"

"Ben anlıyorum, ama. Ancak, neyse ki çok mutluyum."

"Çok güzel bir eviniz var."

"Evet, çok hoş bir ev. Ama benim marifetim değil bu... kocamın marifeti."

"O mu düzenledi, demek istiyorsunuz?"

"Evet, geldiğimizde hiçbir şeye benzemiyordu."

"Çok becerikli olmalı."

"Döşemelik kumaşlar konusunda bir dehası var," dedi Isabel.

"Şimdi o tür şeylere büyük bir rağbet var. Ama sizin de kendinize özgü bir zevkiniz vardır muhakkak."

"Bir şeyler yapılıp bittiği zaman hoşuma gidiyor; ama kendime ait fikirlerim yok. Asla bir şey teklif edemiyorum."

"Yani, başkalarının teklif ettiklerini kabul mu ediyorsunuz?"

"Seve seve, çoğu zaman."

"Bunu öğrendiğim iyi oldu. Size bir şey teklif edeceğim."

"Çok nazik davranmış olursunuz. Ancak, birkaç küçük hususta belli bir inisiyatifimin olduğunu söylemeliyim. Mesela, sizi bu insanlardan bazılarıyla tanıştırmak isterim."

"Yo, lütfen tanıştırmayın; burada oturmak hoşuma gidiyor. Şu mavi elbiseli genç hanımla tanıştıracaksanız, o başka. Çok hoş bir yüzü var onun."

"Al yanaklı genç adamla konuşan mı? Kocamın kızı o."

"Şanslı adam, kocanız. Ne tatlı küçük bir genç kız!"

"Onunla tanışmalısınız."

"Biraz sonra, zevkle. Ona buradan bakmak hoşuma gidiyor." Ancak, kısa bir süre sonra ona bakmayı bıraktı; gözleri devamlı olarak Bayan Osmond'a geri geliyordu. "Biliyor musunuz, az önce değişmiş olduğunuzu söylerken yanılmışım," diye devam etti, birazdan. "Sonuç olarak bana eskisinin aynı gibi geliyorsunuz."

"Ama öte yandan, evli olmanın büyük bir değişiklik olduğunu hissediyorum," dedi Isabel, neşeyle.

"Çoğu insanı sizi etkilemiş olduğundan daha fazla etkiliyor. Görüyorsunuz, o işe girmedim."

"Buna biraz şaşıyorum."

"Anlamanız gerekir, Bayan Osmond. Ama evlenmek istiyorum," diye ekledi, daha samimi bir tavırla.

"Çok kolay olması gerekir," dedi Isabel, ayağa kalkarak ve sonra, kendisinin hiç de bu lafı edecek insan olmadığı düşüncesiyle hafifçe kızararak. Belki Lort Warburton onun

kızardığını fark etmiş olduğundandı ki, dikkatini bu uygunsuzluğa çekmekten cömertçe kaçındı.

Bu arada Edward Rosier, Pansy'nin çay masasının yanındaki divana oturmuştu. Başta onunla havadan sudan konuşuyormuş gibi yaptı; Pansy de ona, üvey annesiyle sohbet etmekte olan yeni beyefendinin kim olduğunu sordu.

"Bir İngiliz lordu," dedi Rosier. "Daha fazlasını bilmiyorum."

"Biraz çay içer mi, acaba? İngilizler çayı o kadar çok seviyorlar ki."

"Onu boş verin; size söyleyecek özel bir şeyim var."

"Bu kadar yüksek sesle konuşmayın, yoksa herkes bizi duyacak," dedi Pansy.

"Sanki hayattaki tek düşünceniz o çaydanlığın kaynaması arzusuymuş gibi o tarafa bakmaya devam ederseniz, bizi duymazlar."

"Daha yeni dolduruldu; hizmetkârlar bu işi hiç bilmiyorlar!" dedi genç kız heyecanla, hafifçe içini çekerek.

"Babanız az önce bana ne dedi, biliyor musunuz? Bir hafta önce söylediğiniz şeyde ciddi olmadığınızı."

"Söylediğim her şeyde ciddi olamam ki. Bir genç kız bunu nasıl yapabilir? Ama size söylediğim şeylerde ciddiyim."

"Beni unutmuş olduğunuzu söyledi bana."

"Yo, hayır, unutmuyorum," dedi Pansy, sabit bir gülümsemeyle güzel dişlerini göstererek.

"O halde, hiçbir şey değişmedi, öyle mi?"

"Yo, hayır, değişti. Babam çok sert davrandı."

"Ne yaptı size?"

"*Sizin* bana ne yaptığınızı sordu; ben de her şeyi anlattım ona. Sonra beni sizinle evlenmekten men etti."

"Buna aldırış etmenize gerek yok."

"Ah, evet, gerek var, hem de çok. Babama itaatsizlik edemem."

"Sizi benim sevdiğim gibi seven ve sizin de sevdiğinizi iddia ettiğiniz biri için bile mi?"

Pansy çaydanlığın kapağını kaldırdı ve bir süre bu kabın içine baktı; sonra onun aromatik derinliklerine dört kelime damlattı. "Sizi aynı derecede seviyorum."

"Bunun bana ne yararı olacak?"

"Eh," dedi Pansy, tatlı, dalgın gözlerle yukarı bakarak. "Onu bilmem."

"Beni hayal kırıklığına uğratıyorsunuz," diye inledi zavallı Rosier.

Pansy bir an sessiz kaldı; bir hizmetkâra bir fincan çay uzattı.

"Lütfen artık konuşmayın."

"Benim tek tatminim bu mu olacak?"

"Babam sizinle konuşmamam gerektiğini söyledi."

"Beni bu şekilde feda mı ediyorsunuz? Ah, bu kadarı fazla!"

"Keşke biraz bekleseniz," dedi genç kız, ancak bir titremeyi hissettirecek kadar belirgin olan bir sesle.

"Bana umut verirseniz, tabii ki beklerim. Ama hayatımı elimden alıyorsunuz."

"Sizden vazgeçmeyeceğim... yo, hayır!" diye devam etti Pansy.

"Sizi başkasıyla evlendirmeye çalışacak."

"Bunu asla yapmayacağım."

"O halde neyi bekleyeceğiz?"

Pansy bir an duraksadı.

"Bayan Osmond'la konuşacağım; o bize yardım eder." Üvey annesini çoğunlukla bu isimle anıyordu.

"Bize fazla yardım etmez. Korkuyor."

"Neden korkuyor?"

"Babanızdan, herhalde."

Pansy küçük başını iki yana salladı.

"Kimseden korkmaz o! Sabırlı olmalıyız."

"Ah, korkunç bir kelime bu," diye inledi Rosier; altüst olmuştu. Kaliteli çevrelerin âdetlerini tamamen unutarak başını ellerinin arasına aldı ve onu hüzünlü bir zarafetle destekleyerek, oturduğu yerde gözlerini halıya dikti. Biraz sonra, etrafında bolca hareketliliğin farkına vardı ve başını kaldırdığında Pansy'nin, Bayan Osmond'un ona takdim etmiş olduğu İngiliz lorduna reverans yaptığını gördü... hâlâ manastırda öğrendiği küçük reveransıydı bu.

Otuz Dokuzuncu Bölüm

Derinlemesine düşünen okuyucu için Ralph Touchett'ın, evliliğinden sonra kuzinini bu olaydan... pek aralarındaki yakınlığın teyit edildiğinin kanıtı gözüyle bakamadığı bu olaydan öncesine nazaran daha az görmüş olması muhtemelen şaşırtıcı olmayacaktır. Bildiğimiz gibi, düşüncesini dile getirmiş ve ondan sonra da, Isabel onu ilişkilerinde bir döneme damgasını vuran bu tartışmayı devam ettirmeye davet etmediğinden, susmuştu. O tartışma bir farklılık yaratmıştı... Ralph'ın umduğu farklılıktan ziyade, korktuğu farklılıktı bu. Kızın nişanlılığını tamamlama şevkini küllendirmemiş, ama bir arkadaşlığı bozmaya tehlikeli bir biçimde yaklaşmıştı. Aralarında, Ralph'ın Gilbert Osmond hakkındaki kanaatine bir daha asla değinilmemişti ve bu konuyu kutsal bir sessizlikle sararak, karşılıklı bir açıksözlülük görüntüsünü korumayı başarmışlardı. Ama Ralph'ın kendine sık sık söylediği gibi, bir farklılık vardı, evet, bir farklılık vardı. Isabel onu affetmemişti, asla da affetmeyecekti; kazanmış olduğu tek şey buydu. Isabel onu affetmiş olduğunu sanıyordu; umursamadığına inanıyordu; ve hem çok cömert hem de çok gururlu olduğundan, bu inançlar belli bir gerçekliği temsil ediyordu. Ama olay Ralph'ı haklı çıkarsa da çıkarmasa da, fiilen ona bir haksızlık yapmış olacaktı ve bu haksızlık, kadınların en iyi hatırladıkları türdendi. Osmond'un karı-

sı olarak, bir daha asla onun arkadaşı olamazdı. Bu sıfatla, beklediği mutluluğa mazhar olabilirse, böyle aziz bir nimeti peşinen baltalamaya çalışmış olan adamı ancak hor görürdü; öte yandan, eğer uyarısı haklı çıkacak olursa, onun asla bunu öğrenmeyeceğine dair etmiş olduğu yemin, ruhuna ondan nefret etmesine neden olacak bir ağırlık yükleyecekti. Kuzininin evliliğini takip eden yıl boyunca, Ralph'ın gelecek hakkındaki oldukça kasvetli öngörüsü bu olmuştu; ve eğer düşünceleri hastalıklı görünüyorsa, onun, sağlığının en parlak döneminde olmadığını hatırlamalıyız. Çok usturuplu olduğunu farz ettiği bir biçimde davranmakla elinden geldiği kadar kendini teselli etmiş, Isabel'i Bay Osmond'la birleştiren ve haziran ayında Floransa'da yapılan törende hazır bulunmuştu. Annesinden, Isabel'in başta evliliğini anavatanında kutlamak gibi bir düşüncesi olduğunu, ama sağlamayı en çok arzu ettiği şey sadelik olduğundan, Osmond'un herhangi uzunluktaki bir yolculuğu yapmaya gönüllü olduğunu beyan etmesine rağmen, sonuç olarak bu özelliğin en kısa zamanda, en yakın din adamı tarafından evlendirilmeleriyle en iyi şekilde korunacağına karar verdiğini öğrenmişti. Dolayısıyla, bu iş, çok sıcak bir günde, küçük Amerikan kilisesinde, yalnız Bayan Touchett ile oğlunun ve Pansy Osmond ile Kontes Gemini'nin huzurunda yapılmıştı. İşlemlerdeki az önce sözünü ettiğim yalınlık kısmen, bu vesilede bulunması beklenebilecek ve ona belli bir zenginlik katmış olabilecek iki kişinin yokluğunun sonucuydu. Madam Merle davet edilmiş, ama Roma'dan ayrılamayan Madam Merle, lütufkâr bir mazeret mektubu göndermişti. Henrietta Stackpole ise davet edilmemişti, çünkü Bay Goodwood'un Isabel'e haber verdiği gibi Amerika'dan yola çıkamamış, mesleğinin görevleri buna engel olmuştu; ama Madam Merle'ünkü kadar lütufkâr olmayan bir mektup göndermiş, Atlantik'i geçebilmiş olsa, orada yalnız bir tanık olarak değil, aynı zamanda bir eleştirmen olarak bulunmuş olacağını ifade etmişti. O, Av-

rupa'ya biraz daha sonra döndü ve sonbaharda Paris'te Isabel'le bir buluşma gerçekleştirdi; bu buluşma esnasında da eleştiri dehasını –belki bir nebze fazla serbestçe– tatmin etti. Bunun başlıca konusu olan zavallı Osmond bunu o kadar şiddetle protesto etti ki, Henrietta Isabel'e aralarında bir mania oluşturan bir adım atmış olduğunu beyan etmek zorunda kaldı. "Sorun evlenmiş olman değil, kesinlikle... *onunla* evlenmiş olman," demeyi vazifesi olarak gördü; Ralph Touchett'ın tereddütlerinden ve çekincelerinden pek azına sahip olmasına rağmen, görüleceği gibi, onunla tahmininden çok daha fazla hemfikir olmuştu. Ancak, Henrietta'nın Avrupa'ya yaptığı ikinci ziyaret boşuna olmadı; çünkü tam Osmond o gazeteci kadına gerçekten itiraz etmesi gerektiğini beyan ettiği ve Isabel onun Henrietta'yı fazla ciddiye aldığı cevabını verdiği sırada, iyi Bay Bantling ortaya çıktı ve İspanya'ya küçük bir gezi yapmalarını önerdi. Henrietta'nın İspanya'dan yazdığı mektuplar, şimdiye kadar yayımladığı en pitoresk mektuplar oldu ve özellikle Elhamra'dan tarih atılmış, "Mağribiler ve Ay Işığı" başlıklı bir tanesi vardı ki, genellikle onun başyapıtı olarak kabul edildi. Isabel kocasının zavallı kızı daha mizahi bir bakışla değerlendirememiş olmasından için için hayal kırıklığı duydu. Hatta onun mizah anlayışının kusurlu olup olmadığını bile düşündü. Tabii, kendisi meseleye, o andaki mutluluğuyla, Henrietta'nın ihlal edilmiş vicdanına besleyecek garezi olmayan bir insan olarak bakıyordu. Osmond onların ittifakını bir tür ucubelik olarak görüyordu; nasıl bir ortak noktaları olabileceğini hayal edemiyordu. Ona göre, Bay Bantling'in turist yoldaşı düpedüz kadınların en bayağısıydı ve ayrıca onun kadınların en aşırı derecede serbesti olduğunu beyan etti. Isabel hükmün bu ikinci maddesini öyle bir ateşlilikle protesto etti ki, Osmond karısının bazı zevklerinin acayipliğine bir daha şaştı. Isabel bunu ancak, kendisinden olabildiğince farklı insanları tanımaktan hoşlandığını söyleyerek açıklayabildi.

"O halde, neden çamaşırcı kadınınla ahbap olmuyorsun?" diye sormuştu Osmond; Isabel de buna, çamaşırcı kadınının kendisinden hoşlanmayacağından korktuğu cevabını verdi. Oysa Henrietta çok hoşlanıyordu.

Ralph, Isabel'in evlenmesini takip eden iki yılın büyük bir kısmında onu hiç görmedi; onun Roma'daki ikametinin başlangıcını oluşturan kışı yine San Remo'da geçirdi; annesi ilkbaharda orada ona katıldı ve daha sonra, bankada neler yaptıklarını görmek için –Ralph'ı yerine getirmeye sevk edemediği bir faaliyetti bu– onunla birlikte İngiltere'ye gitti. Ralph, küçük bir villa olan San Remo'daki evi için kira kontratı imzalamıştı ve orada bir kış daha kaldı; ama bu ikinci yılın nisan ayının sonlarına doğru Roma'ya geldi. Isabel evlendiğinden beri onunla ilk defa yüz yüze gelmişti; onu tekrar görme arzusu son derece şiddetliydi. Isabel zaman zaman ona yazmıştı, ama mektupları ona bilmek istediği hiçbir şeyi söylemiyordu. Annesine onun hayatını nasıl geçirmekte olduğunu sormuş, annesi de basitçe, onu elinden geldiği kadar iyi geçirmekte olduğunu tahmin ettiği cevabını vermişti. Bayan Touchett görülmeyen şeylerle iletişimde bulunan bir hayal gücüne sahip değildi ve şimdi de nadiren karşılaştığı yeğeniyle herhangi bir yakınlık iddiasında bulunmuyordu. Bu genç kadın yeterince şerefli bir biçimde yaşıyormuş gibiydi, ama Bayan Touchett hâlâ onun evliliğinin süfli bir mesele olduğu kanaatindeydi. Isabel'in, çok yetersiz bir müessese olduğundan emin olduğu kurulu düzenini düşünmek ona hiç zevk vermiyordu. Floransa'da zaman zaman Kontes Gemini'yle karşılaşıyor, daima teması en aza indirmek için elinden geleni yapıyordu; Kontes ona Osmond'u hatırlatıyor, o da Isabel'i aklına getiriyordu. O günlerde Kontes hakkında pek fazla konuşulmuyordu: ama Bayan Touchett bunu hayra yormuyordu; sadece onun hakkında daha önce ne çok konuşulmuş olduğunu kanıtlıyordu bu. Madam Merle'ün şahsı, Isabel'e daha doğrudan bir çağrışım yapıyordu; ama

Madam Merle'ün Bayan Touchett'la ilişkileri hissedilir bir değişikliğe uğramıştı. Isabel'in teyzesi sözü dolandırmadan ona bu işte fazla ustalıklı bir rol oynamış olduğunu söylemişti; ve hiç kimseyle asla kavga etmeyen, hiç kimsenin buna değmediğini düşünüyormuş gibi görünen ve herhangi bir sinirlenme belirtisi göstermeden Bayan Touchett'la aşağı yukarı birkaç yıl yaşama mucizesini gerçekleştirmiş olan Madam Merle, o zaman sesini fazlasıyla yükseltmiş ve bunun kendini savunmaya tenezzül edemeyeceği bir suçlama olduğunu beyan etmişti. Ancak, (tenezzül etmeden), davranışlarının fazlasıyla basit olmuş, yalnız gördüklerine inanmış olduğunu, Isabel'in evlenmeye, Osmond'un da memnun etmeye hevesli olmadığını gördüğünü eklemişti (onun tekrar tekrar ziyarete gelişinin hiçbir anlamı yoktu; tepesinin üstünde sıkıntıdan ölüyor ve sadece eğlenmek için geliyordu). Isabel duygularını kendine saklamış, Yunanistan ve Mısır'a yaptığı yolculuk, yoldaşını fena halde yanıltmıştı. Madam Merle olayı kabulleniyordu... bunu bir skandal olarak görmeye hazır değildi; ama bunda tekli ya da çiftli herhangi bir rol oynamış olduğu, gururla protesto ettiği bir ithamdı. Kuşkusuz, Bayan Touchett'ın tavrının ve bunun birçok hoş mevsimin kutsallaştırdığı alışkanlıklara verdiği zararın sonucundaydı ki, ondan sonra Madam Merle, itibarının hiç zedelenmemiş olduğu İngiltere'de birçok ay geçirmeyi seçti. Bayan Touchett ona bir haksızlık yapmıştı; affedilemeyecek bazı şeyler vardı. Ama Madam Merle sessizce acı çekiyordu; haysiyetinde daima eşsiz bir şeyler vardı onun.

Dediğim gibi, Ralph kendi gözleriyle görmek istemişti; ama bu işin peşindeyken, kızı uyarmakla ne kadar aptallık etmiş etmiş olduğunu yeniden hissetti. Yanlış kartı oynamış ve artık oyunu kaybetmişti. Hiçbir şey göremeyecek, hiçbir şey öğrenemeyecekti; Isabel ona karşı daima bir maske takacaktı. Doğru hareket tarzı, evliliklerine çok sevindiğini beyan etmek olurdu, öyle ki daha sonra, Ralph'ın deyimiyle,

evlilik dibe vurduğunda, Isabel ona kaz kafalılık etmiş olduğunu söyleme zevkini tadabilirdi. Isabel'in gerçek durumunu bilmek için kaz kafalı kabul edilmeye seve seve razı olurdu. Ama o şimdi ne yanılgılarını yüzüne vurarak onunla alay ediyor, ne de kendi güveninin haklı çıkmış olduğunu iddia ediyordu; eğer bir maske takıyorsa, yüzünü tamamen kaplıyordu bu. Üzerine çizili olan sükûnette sabit ve mekanik bir şeyler vardı; bu bir ifade değil, diyordu Ralph... bir temsildi. O, çocuğunu kaybetmişti; bu bir elemdi, ama bu elemden hemen hemen hiç söz etmiyordu; bu konuda, Ralph'a söyleyebileceğinden daha fazla şey vardı söylenecek. Üstelik, geçmişte kalmıştı; altı ay önce olmuştu ve Isabel daha şimdiden matemin simgelerini bir kenara bırakmıştı. Dünyevi bir yaşam sürüyormuş gibiydi; Ralph onun "çekici bir pozisyon"a sahip olduğunun söylendiğini duyuyordu. Onun özellikle gıpta uyandırıcı olduğuna dair bir izlenim yarattığını, birçok insan arasında, onu tanımanın bile bir ayrıcalık olduğunun farz edildiğini gözlemliyordu. Evi herkese açık değildi ve haftada bir, insanların doğal olarak davet ediliyor olmadığı bir günü vardı. Belli bir ihtişamla yaşıyordu, ama bunu algılamak için, onun çevresinin bir üyesi olmanız gerekiyordu; çünkü Bay ve Bayan Osmond'un günlük hayatında ağzı açık kalınacak, eleştirilecek, hatta hayran olunacak hiçbir şey yoktu. Ralph bütün bunlarda evin efendisinin elini görüyordu; çünkü Isabel'de hesaplı izlenimler yaratma melekesi olmadığını biliyordu. Isabel hareketi, neşeyi, geç saatleri, uzun araba gezintilerini, yorgunluğu çok severmiş gibi geliyordu ona; eğlendirilmeye, ilgisinin çekilmesine, hatta canının sıkılmasına, birileriyle tanışmaya, hakkında konuşulan insanları görmeye, Roma civarını keşfetmeye, eski Roma toplumunun en antika kalıntılarından bazılarıyla ilişki kurmaya hevesliymiş gibi geliyordu. Bütün bunlarda, Ralph'ın bir zamanlar üzerinde nükteli zekâsını uyguladığı o geniş kapsamlı gelişim arzusunda olduğundan çok daha az seçici-

lik vardı. Isabel'in bazı dürtülerinde bir tür şiddet, bazı denemelerinde bir tür gelişmemişlik vardı ve bunlar Ralph'ı şaşırtıyordu; hatta evliliğinden öncekine göre daha hızlı konuşuyormuş, daha hızlı hareket ediyormuş gibi geliyordu ona. Abartılara düşmüş olduğu kesindi... o ki bir zamanlar saf hakikate o kadar önem verirdi; eskiden iyi huylu münakaşalardan, zihinsel oyunlardan büyük bir zevk alırken (hiçbir zaman tartışmanın dostane harareti içinde suratına ezici bir darbe aldığı ve onu bir tüymüş gibi silkip attığı zamanki kadar çekici görünmezdi), şimdi insanların fikir ayrılığına düşmelerine ya da fikir birliğine varmalarına değecek hiçbir şey olmadığını düşünüyormuş gibiydi. Eskiden meraklı, şimdiyse kayıtsızdı, ama yine de, kayıtsızlığına rağmen, her zamankinden daha faaldi. Hâlâ ince, ama eskisinden daha güzeldi; görünüşünde bir olgunlaşma olmamıştı; ama kişisel düzenlemelerinde, güzelliğine bir nebze küstahlık veren bir tür bolluk ve göz alıcılık vardı. Zavallı, insan yürekli Isabel, nasıl bir sapkınlığa kapılmıştı? Hafif adımları, arkasında bir kumaş kütlesi sürüklüyor, zeki başı ihtişamlı süsler taşıyordu. O özgür, ateşli kız tamamen başka bir insan olmuştu; Ralph'ın gördüğü, bir şeyi temsil ediyor olması gereken mükemmel bir hanımefendiydi. "Isabel neyi temsil ediyor?" diye sordu kendine Ralph ve ancak onun Gilbert Osmond'u temsil ettiği cevabını verebildi. "Aman Tanrım, ne görev ama!" diye feryat etti. Bu işlerin gizemi onu hayrete düşürüyordu. Dediğim gibi, Osmond'un izlerini görüyordu; her köşe başında onları görüyordu. Onun nasıl her şeyi sınırlar içinde tuttuğunu görüyordu; yaşam tarzlarını nasıl düzenlediğini, yönettiğini, harekete geçirdiğini görüyordu. Osmond doğal ortamındaydı; nihayet işleyeceği bir malzemeye sahip olmuştu. Daima etkiyi gözetiyordu ve inceden inceye kafa yorulmuş etkilerdi bunlar. Bayağı vasıtalarla üretilmemişlerdi, ama maharet ne kadar büyükse, gerekçe de o kadar bayağıydı. İç mekânını huzursuzluk veren bir tür kutsallıkla

çevrelemek, bir dışlanma duygusuyla topluma eziyet etmek, insanları evinin diğer bütün evlerden farklı olduğuna inandırmak, dünyaya sunduğu yüze soğuk bir orijinallik vermek... Isabel'in üstün bir ahlaki nitelik atfetmiş olduğu şahsın ustalıklı çabası buydu işte. "Üstün malzemeyle çalışıyor," diye düşündü Ralph; "ama eski kaynaklarına kıyasla zengin bir bolluk bu." Ralph zeki bir adamdı; ama –kendi anlayışına göre– hiçbir zaman Osmond'un yalnız asli değerlere önem verme kisvesi altında sadece dünya için yaşadığını *in petto** gözlemlediği zamanki kadar zeki olmamıştı. Osmond iddia ettiği gibi, dünyanın efendisi olmaktan çok uzaktı; aksine, çok aciz hizmetkârıydı ve o dünyanın gösterdiği ilginin derecesi, onun tek başarı ölçüsüydü. Sabahtan akşama kadar gözünü ondan ayırmadan yaşıyordu ve dünya o kadar aptaldı ki, bu kurnazca oyundan hiç kuşkulanmıyordu. Yaptığı her şey pozdu... öyle derinlemesine hesaplanmış pozlardı ki bunlar, insan tetikte olmazsa, onların içten gelen dürtüler olduğunu sanırdı. Ralph bu kadar hesapçı bir âlemde yaşayan bir erkek tanımamıştı hiç. Onun zevkleri, çalışmaları, başarıları, koleksiyonları, hep bir amaç içindi. Floransa'da, tepesinin üstündeki hayatı, yıllar süren bir poz olmuştu. Yalnızlığı, can sıkıntısı, kızına duyduğu sevgi, terbiyesi, terbiyesizliği, bir küstahlık ve büyüleme modeli olarak onun için daima mevcut olan zihinsel bir imgenin özellikleriydi hep. Arzusu, dünyayı memnun etmek değil, onun merakını uyandırıp, sonra o merakı gidermeyi reddederek kendini memnun etmekti. Dünyaya bir oyun oynamak ona kendini harikulade hissettiriyordu. Hayatında kendini memnun etmek için yaptığı en dolaysız şey, Isabel Archer'la evlenmesi olmuştu; gerçi bu vakada da, safdil dünya bir anlamda, takatinin son sınırına kadar büyülenmiş olan zavallı Isabel'de vücut bulmuştu. Tabii Ralph, tutarlı olmayı uygun görüyordu; bir inancı benimsemişti ve

(İt.) Gizlice. (ç.n.)

onun için acı çekmiş olduğundan, şimdi ondan onuruyla vazgeçemezdi. Değeri her neyse, o inancın maddelerinin şu küçük tasvirini veriyorum. Gerçekleri teorisine uydurmakta çok maharetli olduğu kesindi... bu dönemde Roma'da geçirdiği ay boyunca Gilbert Osmond'un onu hiç de düşman olarak algılıyormuş gibi görünmediği gerçeğini bile. Bay Osmond için Ralph artık öyle bir önem taşımıyordu. Bir arkadaş olarak önem taşıdığından değildi bu; daha ziyade, hiçbir önem taşımadığındandı. Isabel'in kuzeniydi o ve oldukça tatsız bir derecede hastaydı... Osmond'un ona davranışları bu temele dayanıyordu. Doğru soruşturmaları yapıyor, sağlığını, Bayan Touchett'ı, kış iklimleri hakkındaki kanaatini, otelde rahat olup olmadığını soruyordu. Karşılaştıkları nadir vesilelerde, ona gerekli olmayan tek bir söz yöneltmedi; ama tavrında daima, bilinçli başarısızlığın mevcudiyetindeki bilinçli başarıya yakışan bir nezaket vardı. Bütün bunlara rağmen, Ralph sonuna doğru için için Osmond'un, karısının kuzenini ağırlamaya devam etmesini, onun için rahatsızlık verici bir hale getirmiş olduğuna dair bir inanç edindi. O kendisini kıskanmıyordu... öyle bir mazereti yoktu; hiç kimse Ralph'ı kıskanamazdı. Ama Isabel'e, hâlâ büyük miktarda sahip olduğu, eski zamanlarına özgü iyi kalpliliği için bir bedel ödetiyordu; ve Ralph, Isabel'in ne kadar büyük bir bedel ödediği hakkında hiçbir fikri olmadığından, kuşkusu belirgin bir hale geldiğinde, çıkıp gitti. Bunu yaparken, Isabel'i çok ilginç bir meşgaleden mahrum bıraktı; Isabel sürekli olarak onu hangi incelikli ilkenin hayatta tuttuğunu merak edip duruyordu. Bunun, Ralph'ın sohbet aşkı olduğuna karar vermişti; onun sohbeti her zamankinden de iyiydi. Yürümekten vazgeçmişti; artık nükteler yaparak gezinmiyordu. Bütün gün bir koltukta oturuyordu –hemen hemen her koltuk olabiliyordu bu– ve sizin onun için yapacağınız şeylere o kadar bağımlıydı ki, derin derin düşünerek konuşuyor olmasa, kör olduğunu sanabi-

lirdiniz. Okuyucu zaten onun hakkında, Isabel'in hiçbir zaman bilmeyeceği kadar çok şey biliyor ve dolayısıyla okuyucuya bu gizemin anahtarı verilebilir. Ralph'ı hayatta tutan şey sadece, henüz kuzinini yeterince görmemiş olmasıydı; henüz tatmin olmamıştı. Daha görülecek şeyler vardı; bunu kaybetme kararını veremiyordu. Onun kocasını nasıl bir şekle sokacağını görmek istiyordu... ya da kocasının onu nasıl bir şekle sokacağını. Bu daha dramın birinci perdesiydi ve Ralph, gösterinin sonuna kadar oturmaya kararlıydı. Kararlılığı sonuç verdi; Lort Warburton'la birlikte Roma'ya dönüş vaktine kadar, bir on sekiz ay daha dayanmasını sağladı. Hatta ona öyle sınırsızca yaşamak niyetindeymiş gibi bir hava verdi ki, Bayan Touchett, emeğinin karşılığını vermeyen –ve emeğinin karşılığı verilmemiş– bu tuhaf oğlu konusunda akıl karışıklıklarına daha önce hiç olmadığı kadar açık olduğu halde, öğrenmiş olduğumuz gibi, uzak bir diyara doğru yola çıkmakta tereddüt etmemişti. Eğer Ralph'ı hayatta tutan şey, endişeli bir merak olmuş idiyse, Lort Warburton'ın kendisine onun Roma'ya gelmiş olduğunu bildirişinin ertesi günü Isabel'in onun dairesine çıkışı da büyük ölçüde aynı duyguyla oldu... onu ne durumda bulacağını bilememenin heyecanıyla.

Isabel onunla bir saat geçirdi; birkaç ziyaretin ilkiydi bu. Gilbert Osmond ona düzenli olarak uğruyordu ve Isabel'in onun için araba göndermesi üzerine, Ralph birkaç kez Palazzo Roccanera'ya geldi. Aradan iki hafta geçti ve bu sürenin sonunda Ralph Lort Warburton'a, sonuç olarak Sicilya'ya gitmeyeceğini sandığını açıkladı. İki erkek, lordun Campagna'da gezinerek geçirdiği bir günün ardından birlikte akşam yemeği yemişler, masadan kalkmışlardı ve Warburton şöminenin karşısında bir puro yakıyordu; anında onu dudaklarının arasından çekti.

"Sicilya'ya gitmeyecek misin? Nereye gideceksin, o halde?"

"Şey, hiçbir yere gitmeyeceğim, sanırım," dedi Ralph, şakacı bir tonla kanepeden.

"Yani İngiltere'ye mi döneceksin?"

"Tanrım, hayır; Roma'da kalacağım."

"Roma sana uygun değil; yeterince sıcak değil."

"Uygun olmak zorunda; uygun hale getireceğim. Bak, ne kadar iyi oldum."

Lort Warburton bunu görmeye çalışıyormuş gibi, purosunu tüttürerek bir süre ona baktı.

"Yolculuk sırasında olduğundan daha iyi olduğun kesin. Onu nasıl atlattığını merak ediyorum. Ama durumunu anlamıyorum. Sicilya'yı denemeni tavsiye ederim."

"Deneyemem," dedi zavallı Ralph; "daha ileriye gidemem. O seyahati kaldıramam. Beni aşağı tükürsen sakal yukarı tükürsen bıyık şeklinde tarif edilebilecek bir durumda hayal etsene! Sicilya ovalarında ölmek istemiyorum... aynı yöredeki Proserpina gibi, ölüler diyarının gölgelerine kaçırılmak istemiyorum."

"Ne halt etmeye geldin, o halde?" diye sordu lort cenapları.

"Çünkü bu fikir hoşuma gitti. Uygun gelmeyeceğini görüyorum. Nerede olduğum gerçekten fark etmez artık. Tüm çareleri tükettim, tüm iklimleri yuttum. Burada olduğuma göre, kalacağım; Sicilya'da kuzinim yok benim."

"Kuzininin bir teşvik olduğu kesin. Ama doktor ne diyor?"

"Ona sormadım ve zerre kadar da umurumda değil. Eğer burada ölürsem, Bayan Osmond beni gömer. Ama burada ölmeyeceğim."

"Umarım." Lort Warburton düşünceli bir tavırla purosunu içmeye devam etti. "Eh, şu kadarını söylemeliyim ki," diye başladı yeniden, "kendi adıma, Sicilya'ya gitmeyeceğine çok sevindim. O yolculuk bana dehşet veriyordu."

"Ah, ama bunu sorun etmene ihtiyaç yoktu. Seni trenimle sürüklemek gibi bir düşüncem olmadı."

"Senin yalnız gitmene izin vermeye niyetim yoktu, elbette."

"Sevgili Warburton, bundan daha ileriye gelmeni beklemedim hiç," diye haykırdı Ralph.

"Seninle gelip yerleştirirdim seni," dedi Lort Warburton.

"Çok iyi bir adamsın sen. Merhametlisin."

"Sonra buraya geri gelirdim."

"Sonra da İngiltere'ye giderdin."

"Hayır, hayır; kalırdım."

"Eh," dedi Ralph, "eğer ikimiz de öyle yapacaksak, Sicilya nerede devreye giriyor, bilmiyorum!"

Arkadaşı sessiz kaldı; gözlerini ateşe dikmiş, oturuyordu. Nihayet başını kaldırarak, "Baksana, şunu söyle bana," dedi, aniden; "yola çıktığımızda Sicilya'ya gitmeye niyetin var mıydı gerçekten?"

"Ah, *vous m'en demandez trop!** Önce bir soru sorayım. Benimle tamamen... platonik olarak mı geldin?"

"Bununla ne demek istediğini bilmiyorum. Yurtdışına çıkmak istedim."

"İkimizin de kendi küçük oyunumuzu oynamakta olduğumuzdan kuşkulanıyorum."

"Kendi adına konuş. Ben bir süre burada olmak istediğimi kesinlikle saklamadım."

"Evet, dışişleri bakanını görmeyi arzu ettiğini söylediğini hatırlıyorum."

"Üç defa gördüm onu; çok eğlenceli bir insan."

"Ne için geldiğini unuttun, sanırım," dedi Ralph.

"Belki de öyle," diye cevap verdi yoldaşı, oldukça ciddi bir tavırla.

Bu iki beyefendi, ketumiyetten yoksun oluşlarıyla ayırt edilmeyen bir ırkın çocuklarıydı ve Londra'dan Roma'ya kadar, her birinin aklında en öncelikli olan meselelere hiç

* (Fr.) Benden çok fazla şey istiyorsun. (ç.n.)

değinmeden gelmişlerdi. Bir defasında tartıştıkları eski bir konu vardı, ama dikkatlerindeki kabul edilmiş yerini kaybetmişti ve birçok şeyin onları tekrar buna yönelttiği Roma'ya gelişlerinden sonra bile, aynı yarı çekingen, yarı güvenli sessizliği korumuşlardı.

Bir aradan sonra, "Yine de, doktorun onayını almanı tavsiye ederim," diye devam etti Lort Warburton, birdenbire.

"Doktorun onayı işi bozar; elimde olduğu sürece asla onun onayını almıyorum!"

"Bayan Osmond ne düşünüyor?"

"Ona söylemedim. Muhtemelen Roma'nın fazla soğuk olduğunu söyler ve hatta benimle birlikte Catania'ya gitmeyi bile teklif eder. Bunu yapabilecek bir insan o."

"Senin yerinde olsam, hoşuma giderdi bu."

"Kocasının hoşuna gitmeyecektir."

"Eh, bunu hayal edebiliyorum; gerçi buna aldırış etmek zorunda değilmişsin gibi geliyor bana. Onun problemi bu."

"İkisinin arasında daha fazla sıkıntı yaratmak istemiyorum," dedi Ralph.

"Çok sıkıntı mı var ki?"

"Buna tam bir hazırlık var. Benimle çıkıp gitmesi, patlama noktası olur. Osmond karısının kuzeninden hoşlanmıyor."

"O halde, tabii ki kavga çıkarır. Ama burada kalırsan, kavga çıkarmayacak mı?"

"Görmek istediğim de bu. Roma'ya geçen gelişimde çıkardı ve o zaman, gitmenin görevim olduğunu düşündüm. Şimdiyse durup onu savunmanın görevim olduğu düşünüyorum."

"Sevgili Touchett, senin savunma gücün..." diye başladı Lort Warburton, gülümseyerek. Ama yoldaşının yüzünde gördüğü bir şey onu dizginledi. "Bu arazide, senin görevin biraz nazik bir meseleymiş gibi geliyor bana," dedi.

Ralph kısa bir süre cevap vermedi.

"Savunma gücümün az olduğu doğru," dedi nihayet; "ama saldırı gücüm daha da az olduğu için, Osmond sonuç olarak barutunu kullanmaya değmeyeceğimi düşünebilir. Her halükârda," diye ekledi, "görmeye meraklandığım şeyler var."

"Sağlığını merakına feda mı ediyorsun, o halde?"

"Sağlığımla fazla ilgilenmiyorum, ama Bayan Osmond'la derinlemesine ilgileniyorum."

"Ben de öyle. Ama bir zamanlar ilgilendiğim gibi değil," diye ekledi Lort Warburton, çabucak. Bu, şimdiye kadar değinme fırsatı bulamadığı şeylerden biriydi.

"Sana çok mutluymuş gibi görünüyor mu?" diye sordu Ralph, lordun yaptığı bu ifşaattan cesaret alarak.

"Şey, bilmiyorum; pek düşünmedim. Geçen gece bana mutlu olduğunu söyledi."

"Ah, *sana* söyledi, tabii," diye bağırdı Ralph, gülümseyerek.

"Onu bilmem. Şikâyet edebileceği türden bir insanmışım gibi geliyor bana."

"Şikâyet etmek mi? Asla şikâyet etmez. Bu işi o yaptı ve bunu biliyor. Hele sana hiç şikâyet etmez. Çok dikkatli o."

"Olmasına gerek yok. Ona yeniden kur yapmak niyetinde değilim."

"Bunu duyduğuma çok sevindim; en azından *senin* görevin konusunda hiçbir kuşku olamaz."

"Yo, hayır," dedi Lort Warburton, ciddiyetle; "olamaz!"

"Şunu sormama izin ver," diye devam etti Ralph, "ona kur yapmak niyetinde olmadığını belli etmek için mi küçük kıza o kadar kibar davranıyorsun?"

Lort Warburton hafifçe irkildi; ayağa kalktı ve ateşin önünde durdu; yüzü biraz kızarmıştı.

"Bu sana çok gülünç mü geliyor?"

"Gülünç mü? Hiç de değil, eğer ondan gerçekten hoşlanıyorsan."

"Onun çok latif küçük bir insan olduğunu düşünüyorum. O yaştaki bir kızın bundan daha çok hoşuma gittiğini hatırlamıyorum."

"Çok sevimli bir yaratık. Ah, en azından o sahici."

"Tabii, yaş farkımız var... yirmi yaştan fazla."

"Sevgili Warburton," dedi Ralph, "sen ciddi misin?"

"Tamamen ciddiyim... şu noktaya kadar."

"Çok sevindim. Ve Tanrı bize yardım etsin," diye haykırdı Ralph, "Gilbert Osmond nasıl da keyiflenecek."

Yoldaşı kaşlarını çattı.

"Baksana, bu işi bozma. Kızıyla onu memnun etmek için evlenmeyeceğim."

"Yine de memnun olacak kadar sapkınlık gösterecek."

"Benden o kadar da hoşlanmıyor," dedi lort cenapları.

"O kadar mı? Sevgili Warburton, senin mevkinin sakıncası, insanların seninle bağlantılı olmayı arzu etmeleri için senden hoşlanmalarının hiç gerekmemesi. Şimdi, böyle bir vakadaki kişi ben olsam, beni sevdiklerinden mutlu bir biçimde emin olurdum."

Lort Warburton hiç de genel aksiyomlara hakkını verebileceği bir ruh halindeymiş gibi görünmüyordu; özel bir vakayı düşünüyordu.

"O memnun olur mu, sence?"

"Kızın kendisi mi? Kesinlikle bayılır."

"Hayır, hayır; Bayan Osmond'u kastediyorum."

Ralph bir süre ona baktı.

"Sevgili dostum, onun bu işle ne alakası var?"

"Dilediği herhangi bir alaka. Kızı çok seviyor."

"Çok doğru... çok doğru." Ve Ralph ağır ağır ayağa kalktı. "İlginç bir soru bu... kıza olan sevgisinin onu ne kadar ileri götüreceği." Elleri ceplerinde, oldukça endişeli bir bakışla bir süre öylece durdu. "Umarım ki, anlarsın, çok... çok eminsindir... Lanet olsun!" diye sözünü yarıda bıraktı. "Bunu nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum."

"Evet, biliyorsun; her şeyi nasıl söyleyeceğini bilirsin sen."

"Şey, bu biraz sıkıntılı. Bayan Osmond'un meziyetleri arasında, onun... üvey annesine bu kadar yakın olmasının başta gelenlerinden biri olmadığına eminsindir, umarım."

"Yüce Tanrım, Touchett!" diye haykırdı Lort Warburton, öfkeyle, "beni ne sanıyorsun?"

Kırkıncı Bölüm

Isabel evlendiğinden beri Madam Merle'ü pek görmemişti, çünkü bu hanımefendi sık sık Roma dışına çıkıyordu. Bir seferinde altı ay İngiltere'de kalmış, bir başka sefer kışın bir kısmını Paris'te geçirmişti. Uzaktaki arkadaşlarına sayısız ziyarette bulunmuştu ve gelecekte, geçmişteki kadar müzmin bir Romalı olmama fikrini uygun buluyordu. Geçmişte de ancak Pincian'ın en güneşli köşelerinden birinde sürekli bir daire sahibi olmak anlamında müzmin olduğundan –üstelik sık sık boş kalan bir daireydi bu– neredeyse devamlı olarak oradan uzakta olması beklentisini akla getiriyordu bu; Isabel bir dönemde bu tehlikeye çok esef etmişti. Aşinalık, onun Madam Merle hakkındaki ilk izlenimini bir dereceye kadar değiştirmiş, ama esas itibariyle başkalaştırmamıştı; o izlenimde hâlâ hayranlıktan kaynaklanan bir şaşkınlık vardı. Madam Merle her bakımdan donanımlıydı; sosyal mücadele için böylesine mükemmelen teçhizatlanmış bir insan görmek bir zevkti. Bayrağını iddiasızca taşıyordu, ama silahları cilalı çeliktendi ve onları, Isabel'e gittikçe daha çok, kıdemli bir askerin ustalığıymış gibi gelen bir ustalıkla kullanıyordu. Asla yorulmuyor, asla bıkkınlıkla kendinden geçmiyordu; asla dinlenmeye ya da teselli edilmeye ihtiyaç duymuyormuş gibiydi. Kendine ait fikirleri vardı; bir zamanlar Isabel'e bunların birçoğunu

açıklamıştı ve Isabel kültürlü arkadaşının, aşırı bir kendine hâkimiyet görüntüsü altında, zengin bir duyarlılığı sakladığını da biliyordu. Ama onun hayatının efendisi, iradesiydi; yoluna devam ediş biçiminde göz alıcı bir şeyler vardı. Sanki bu işin sırrını çözmüşmüş, sanki yaşam sanatı, tahmin etmiş olduğu zekice bir oyunmuş gibiydi. Isabel, kendi yaşı ilerledikçe, tiksintilerle, bıkkınlıkla tanıştı; dünyanın karanlık göründüğü günler oluyor ve belli bir otoriterlikle kendine, ne için yaşıyormuş gibi yaptığını soruyordu. Eskiden, heveslerle yaşamak, aniden farkına varılan ihtimallere, yeni bir girişim fikrine âşık olmak âdetindeydi. Genç bir kızken, bir küçük coşkudan diğerine ilerlerdi; arada hemen hemen hiç sıkıcı yerler olmazdı. Ama Madam Merle, hevesi bastırmıştı; bugünlerde hiçbir şeye âşık olmuyor; tamamen akılcılıkla, bilgelikle yaşıyordu. Isabel'in bu sanatta dersler almak için her şeyi feda edebileceği zamanlar oluyordu; eğer Madam Merle yakınlarda olsa, bunu ondan rica ederdi. Öyle olmanın... kendini sağlam bir yüzey, bir tür gümüş korse haline getirmiş olmanın avantajının öncekinden daha fazla farkına varmıştı. Ama dediğim gibi, Madam Merle ancak, son zamanlarda kahramanımızla tanışıklığımızı yenilediğimiz kış sırasında, Roma'da sürekli olarak kalmaya başladı. Şimdi Isabel onu evlendiğinden beri görmüş olduğundan daha çok görüyordu; ama artık Isabel'in ihtiyaçları ve eğilimleri bir hayli değişmişti. Şu anda bilgi edinmek için Madam Merle'e başvurmazdı; bu hanımefendinin zekice hünerini öğrenme arzusunu kaybetmişti. Sıkıntıları varsa, bunları kendine saklamalıydı ve hayat zorsa, yenildiğini itiraf etmek onu kolaylaştırmazdı. Kuşkusuz, Madam Merle'ün kendine büyük faydası vardı ve herhangi bir çevreyi süsleyecek bir insandı; ama ince mahcubiyet dönemlerinde başkalarına faydası var mıydı... olur muydu? Madam Merle'den yararlanmanın en iyi yolu –Isabel aslında hep böyle düşünmüştü– onu taklit etmekti; onun kadar metin ve canlı olmaktı. O hiçbir mah-

cubiyet tanımıyordu ve Isabel, bu gerçeği göz önüne alarak, ellinci kez kendi mahcubiyetlerini bir kenara atmaya karar verdi. Ayrıca, fiilen kesintiye uğramış bir ilişkinin yenilenmesi üzerine, Madam Merle değişmiş gibi geldi ona... ihtiyatsız olmaktan duyduğu biraz yapay korkuyu aşırıya kaçırıyormuş gibi. Ralph Touchett'ın onun abartıya, işi zorlamaya eğilimli olduğunu... amiyane tabiriyle, fazla kaçırma âdetinde olduğunu düşündüğünü biliyoruz. Isabel bu suçlamayı hiç kabul etmemiş, aslında onu hiç tam olarak anlamamıştı; onun anlayışına göre, Madam Merle'ün hareket tarzı her zaman zevkin damgasını taşırdı, her zaman "sessiz"di. Ama Osmond ailesinin iç hayatına karışmama arzusu meselesinde, nihayet kahramanımızın aklından onun işi gerçekten biraz fazla kaçırdığı geçti. Bu çok zevkli bir davranış değildi, tabii; oldukça şiddetliydi. Isabel'in evli olduğunu, artık başka ilgi alanları olduğunu, kendisinin, Madam Merle'ün, Gilbert Osmond'u ve onun küçük Pansy'sini çok iyi tanımasına, hemen hemen herkesten daha iyi tanımasına rağmen, sonuç olarak onlardan biri olmadığını gereğinden fazla hatırlıyordu. Tetikteydi; soruluncaya, hatta zorlanıncaya kadar... mesela, görüşü isteninceye kadar, onların meselelerinden asla bahsetmiyordu; burnunu sokuyormuş gibi görünmekten korkuyordu. Madam Merle bildiğimiz kadar içtendi ve bir gün Isabel'e bu korkuyu içtenlikle ifade etti.

"Tetikte olmalıyım," dedi; "bundan kuşkulanmadan, seni o kadar kolayca rencide edebilirim ki. Niyetim tamamen masum olmuş olsa da, rencide olmakta haklı olursun. Kocanı senden çok önce tanımış olduğumu unutmamalıyım; bunun beni ele vermesine izin vermemeliyim. Eğer akılsız bir kadın olsaydın, kıskanabilirdin. Akılsız bir kadın değilsin; bunu çok iyi biliyorum. Ama ben de değilim; dolayısıyla, başımı derde sokmamaya kararlıyım. Çok kısa sürede küçük bir zarar verilebilir; farkına varmadan bir hata yapılabilir. Tabii, eğer kocana kur yapmayı arzu etmiş olsaydım, bunu

yapmak için on yılım vardı ve engel olacak hiçbir şey yoktu; dolayısıyla, bugün başlamam pek muhtemel değil, eskisinden çok daha az çekici olduğum bir zamanda. Ama bana ait olmayan bir yeri işgal edermiş gibi görünerek canını sıkacak olsaydım, sen öyle düşünmezdin; sadece bazı farklılıkları unutuyor olduğumu söylerdin. Onları unutmamaya kararlıyım. Tabii, iyi bir arkadaş her zaman bunu düşünmez; insan arkadaşlarının haksızlık yaptığından kuşkulanmaz. Senden kuşkulanmıyorum canım, hem de hiç; ama insan tabiatından kuşkulanıyorum. Kendi rahatımı kaçırdığımı zannetme; sürekli olarak kendime dikkat etmiyorum. Seninle şimdi konuştuğum gibi konuşmakla bunu yeterince kanıtladığımı sanıyorum. Ancak, tüm söylemek istediğim şu ki, eğer kıskanacak olsaydın –o şekli alırdı bu– kesinlikle biraz benim kabahatim olduğunu düşünürdüm. Kocanın kabahati olmazdı, elbette."

Bayan Touchett'ın, Gilbert Osmond'un evliliğini Madam Merle'ün sağlamış olduğuna dair teorisini düşünüp taşınmak için Isabel'in üç yılı olmuştu. Başta bunu nasıl karşıladığını biliyoruz. Madam Merle Gilbert Osmond'un evliliğine yol açmış olabilirdi, ama Isabel Archer'ın evliliğine yol açmış olmadığı kesindi. O şeyin işiydi... Isabel neyin işi olduğunu pek bilemiyordu: tabiatın, ilahi takdirin, talihin, didişatın ebedi gizeminin. Teyzesinin şikâyetinin, Madam Merle'ün faaliyetinden ziyade, onun ikiyüzlülüğünden olduğu doğruydu; bu evliliğe sebep olmuş ve sonra suçunu inkâr etmişti o. Isabel'e göre, böyle bir suç çok büyük bir suç olmazdı; Madam Merle'ün, şimdiye kadar kurmuş olduğu en verimli arkadaşlığa neden olmasını bir cürüm olarak göremezdi. Evliliğinden hemen önce, teyzesiyle yaptığı küçük tartışmadan sonra aklından geçmişti bu. Eğer Madam Merle bu olayı arzu etmişse, bunun çok isabetli bir düşünce olduğunu söyleyebilirdi ancak. Üstelik kendisine karşı tamamen açıksözlü davranmıştı; Gilbert Osmond hakkındaki yüksek kanaati-

ni hiç saklamamıştı. Evliliğinden sonra Isabel kocasının bu meseleye o derecede rahat bakmadığını keşfetti; Madam Merle'den nadiren bahsediyor ve karısı ona değindiği zaman genellikle duymazlıktan geliyordu.

"Ondan hoşlanmıyor musun?" diye sormuştu Isabel bir defasında ona. "O sana çok değer veriyor."

"Sana ilk ve son olarak söyleyeceğim," diye cevap vermişti Osmond. "Bir zamanlar ondan bugünkünden daha çok hoşlanıyordum. Ondan bıktım ve bundan biraz utanıyorum. O kadar iyi ki o! İtalya'da olmadığına seviniyorum; bir tür dinlenme oluyor. Ondan fazla bahsetme; bu adeta geri getiriyor onu. Er geç geri gelecektir."

Aslında Madam Merle çok geç olmadan geri gelmişti... kaybetmiş olabileceği herhangi bir avantajı geri almak için çok geç olmadan, demek istiyorum. Ama eğer bu arada, dediğim gibi, biraz değişmişse, Isabel'in duyguları da başkalaşmıştı. Durum hakkındaki bilinçliliği eskisi kadar keskindi, ama hiç o kadar tatmin edici değildi. Tatminsiz bir zihin, başka hangi şeye muhtaç olursa olsun, çoğu zaman nedenlerden yoksun değildir; bunlar haziran ayındaki düğünçiçekleri kadar yoğun bir biçimde açarlar. Madam Merle'ün Gilbert Osmond'un evliliğinde parmağı olması, artık ona hatırının sayılmasını hak ettirecek şeylerden biri değildi; sonuç olarak, ona teşekkür etmek için pek bir neden yokmuş gibi görünüyordu. Zaman geçtikçe, bu nedenler daha da azaldı; ve bir defasında Isabel, o olmasa belki de bu işlerin vuku bulmamış olacağını düşündü. Ancak, bu düşünce derhal bastırıldı; Isabel bunu düşünmüş olmaktan bir tür dehşet duydu. "Başıma ne gelirse gelsin, adaletsiz olmayayım," dedi; "yüklerimi kendim taşıyayım ve onları başkasına aktarmayayım!" Bu eğilim daha sonra, Madam Merle'ün halihazırdaki davranışları için dilemeyi uygun gördüğü ve kısaca tasvir etmiş olduğum o ustalıklı özürle imtihan edildi; çünkü onun kesin inançlarında ve yaptığı düzgün ayırımlarda rahatsız edici bir

şey... neredeyse bir alay havası vardı. O sırada Isabel'in zihninde kesin hiçbir şey yoktu; bir pişmanlık keşmekeşi, bir korku karmaşası vardı. Az önce, aktardığım sözleri söylemiş olan eşsiz arkadaşından ayrılırken kendini çaresiz hissetti; Madam Merle'ün onun ne düşünmekte olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu! Üstelik, kendisi de bunu açıklamaktan acizdi. Onu kıskanmak mı... onunla Gilbert'ı kıskanmak mı? O anda bu fikir herhangi bir yakın gerçekliği ifade etmiyordu. Neredeyse kıskançlığın mümkün olmuş olmasını arzu etti; bir tür ferahlık verirdi bu. Ne de olsa kıskançlık bir anlamda mutluluğun belirtilerinden biriydi. Ancak, Madam Merle bilgeydi; Isabel'i, Isabel'in kendini tanıdığından daha iyi tanıyordu, sanki. Bu genç kadın, birçoğu yüksek nitelikli olan kararlar verme konusunda her zaman verimli olmuştu; ama bunlar hiçbir dönemde (kalbinin mahremiyetinde) bugünkü kadar zengince yeşermemişlerdi. Bunların tümünde ailevi bir benzerlik olduğu doğruydu; eğer mutsuz olacaksa, bunun kendi hatası nedeniyle olmayacağına dair bir kararlılık olarak özetlenebilirlerdi.

Zavallı kız elinden gelenin en iyisini yapmak için daima büyük bir arzu duymuştu ve şimdiye kadar hevesi ciddi biçimde kırılmamıştı. Dolayısıyla, adalete sıkı sıkıya tutunmak... kendini adi intikamlarla ödüllendirmemek istiyordu. Madam Merle'ü kendi hayal kırıklığıyla ilişkilendirmek, adi bir intikam olurdu... özellikle bundan alabileceği zevk tamamen samimiyetsiz olacağı için. Burukluk duygusunu besleyebilir, ama zincirlerini gevşetmezdi bu. Göre göre hareket etmemişmiş gibi davranması imkânsızdı; onun kadar özgür bir kız olamazdı. Âşık bir kız özgür değildi, kuşkusuz; ama hatasının tek kaynağı kendi içindeydi. Hiçbir entrika, hiçbir tuzak olmamıştı; bakmış, düşünmüş ve seçmişti. Bir kadın böyle bir hata yaptığında, onu tamir etmenin tek yolu vardı... onu kabul etmek. Bir akılsızlık yeterliydi... özellikle sonsuza kadar süreceği zaman; ikinci bir akılsızlık onu pek telafi

etmezdi. Bu ketumiyet yemininde, Isabel'in yoluna devam etmesini sağlayan belli bir asalet vardı; ama yine de, Madam Merle önlemlerini almakta haklı çıkmıştı.

Ralph Touchett'ın Roma'ya gelişinden bir ay kadar sonra, bir gün Isabel Pansy'yle birlikte yaptığı bir yürüyüşten döndü. O sıralarda Pansy'nin varlığı için çok minnettar olması, yalnız genel adil olma kararlılığının bir parçası değildi. Saf ve zayıf olan şeylere duyduğu şefkatin de bir parçasıydı.

Pansy'ye büyük bir sevgi duyuyordu ve hayatında, genç kızın ona olan bağlılığı ve bunu hissetmenin hoşluğu kadar, olması gerektiği gibi olan hiçbir şey yoktu. Yumuşak bir mevcudiyet gibiydi bu... elinin içindeki küçük bir el gibi; Pansy için, sevgiden daha fazla bir şeydi... bir tür inançtı. Isabel içinse, Pansy'nin ona olan bağımlılığıyla ilgili duyumu, bir zevkten daha fazlasıydı; gerekçeler onu yüzüstü bıraktığı zaman, bir komut, belirli bir neden vazifesi görüyordu. Görevimizi bulduğumuz yerde almamız ve onu mümkün olduğu kadar çok aramamız gerektiğini söylemişti kendi kendisine. Pansy'nin duygudaşlığı bir tür tembihti; işte burada bir fırsat var, diyormuş gibiydi. Ne için bir fırsat, Isabel bunu pek bilemiyordu; genel olarak, çocuk için, onun kendisi için olabildiğinden daha fazla bir şey olma fırsatı. Isabel o günlerde küçük arkadaşının bir zamanlar anlaşılmaz olduğunu hatırlayarak gülümseyebilirdi; çünkü artık Pansy'nin anlaşılmazlıklarının sadece kendi bakışının üstünkörülüğünden kaynaklandığını anlıyordu. Herhangi bir insanın, memnun etmeyi bu kadar çok –bu kadar olağanüstü derecede– isteyebileceğine inanamamıştı. Ama o zamandan beri bu narin melekeyi işler halde görmüştü ve bunun hakkında ne düşüneceğini biliyordu. Başlı başına bir yaratıktı bu... bir tür dehaydı. Pansy'de buna müdahale edecek bir gurur yoktu ve devamlı olarak fetihlerini genişletiyor olmasına rağmen, bunlarla övünmüyordu. İkisi sürekli olarak birlikteydi; Bayan Osmond yanında üvey kızı olmadan pek

görülmüyordu. Isabel onunla bereber olmaktan hoşlanıyordu; tümü aynı çiçekten oluşan bir buket taşıyormuş gibi bir etkisi vardı bunun. Sonra, Pansy'yi ihmal etmemek... hiçbir kışkırtma altında onu ihmal etmemek; bunu bir din kuralı haline getirmişti. Genç kız Isabel'in yanındayken, babası dışında herkesin yanında olduğundan daha mutlu görünüyordu; onaysa, babalık Gilbert Osmond için eşsiz bir zevk olduğundan, daima özenle yumuşak davranmış olmasının haklı çıkardığı bir şiddetle hayranlık duyuyordu. Isabel, Pansy'nin kendisiyle birlikte olmaktan son derecede hoşlandığını biliyor ve onu memnun etmenin yollarını araştırıyordu. Onu memnun etmenin en iyi yolunun olumsuz olduğuna ve ona sıkıntı vermemekten oluştuğuna karar vermişti... zaten mevcut olan sıkıntılarla kesinlikle herhangi bir alakası olamayacak bir inançtı bu. Dolayısıyla, Pansy ustalıkla pasif ve neredeyse yaratıcı bir biçimde uysal davranıyordu; Isabel'in tekliflerine razı oluşundaki, farklı düşündüğünü ima edebilecek hevesliliği bile ılımlı bir hale getirmeye dikkat ediyordu. Asla sözünü kesmiyor, asla sosyal sorular sormuyor ve onaylanmaktan yüzü bembeyaz kesilecek derecede hoşlandığı halde, o onayı almak için asla elini uzatmıyordu. Sadece özlemle ona doğru bakıyordu... yaşı ilerledikçe, gözlerini dünyadaki en güzel gözler haline getiren bir davranıştı bu. Palazzo Roccanera'daki ikinci kış, partilere, danslara gitmeye başladığında, makul bir saatte, Bayan Osmond'un yorgun olması endişesiyle, gitmeyi ilk teklif eden her zaman o oluyordu. Isabel geç saatteki danslardan feragat ederken gösterdiği fedakârlığı takdir ediyordu, çünkü adımlarını titiz bir peri gibi müziğe uyduran Pansy'nin bu egzersizden tutkulu bir zevk aldığını biliyordu. Üstelik, cemiyet hayatının onun için hiçbir mahzuru yoktu; onun usandırıcı yanlarından bile hoşlanıyordu... balo salonlarının sıcağından, akşam yemeklerinin sıkıcılığından, kapıdaki izdihamdan, araba için sıkıntılı bekleyişten. Gündüz, bu aracın içinde, sanki ilk

defa arabayla gezmeye götürülüyormuş gibi küçük, sabit, değerbilir bir pozda Isabel'in yanında oturuyor, ileriye doğru eğiliyor ve hafifçe gülümsüyordu.

Sözünü ettiğim günde, arabayla şehrin kapılarından birinden çıkmışlar ve yarım saat sonra arabayı yol kenarında onları beklemek üzere bırakmışlar, kendileriyse Campagna'nın kış aylarında bile narin çiçekler serpiştirilmiş olan kısa çimenlerinde yürüyerek uzaklaşmışlardı. Yürüyüşten hoşlanan ve Avrupa'ya ilk geldiği zamanki kadar olmasa da, hızlı adımlar atan Isabel'in neredeyse her günkü alışkanlığıydı bu. Pansy'nin en çok sevdiği egzersiz biçimi değildi, ama her şeyden hoşlandığı için, bundan da hoşlanıyor ve daha kısa bir dalgalanmayla üvey annesinin yanında ilerliyordu; o ise daha sonra, Roma'ya döndüklerinde, Pincian'ın ya da Villa Borghese'nin etrafını dolaşarak Pansy'nin tercihlerine saygı gösteriyordu. Pansy, Roma'nın duvarlarından uzaktaki güneşli bir vadide bir demet çiçek toplamıştı ve Palazzo Roccanera'ya ulaştıklarında onları suya koymak için doğruca odasına gitti.

Isabel, çoğu zaman kendisinin işgal ettiği, merdivenlerden girilen büyük antreden sonra ikinci sırada olan ve Gilbert Osmond'un zengin düzenlerinin bile oldukça görkemli çıplaklık görünümünü düzeltememiş olduğu kabul salonuna geçti. Salonun eşiğinin hemen ötesinde aniden durdu; böyle yapmasının nedeni, bir izlenim edinmiş olmasıydı. Bu izlenimde tam olarak, daha önce görülmemiş bir şey yoktu; ama onu yeni bir şey olarak hissetti ve adımlarının sessizliği ona, sahneyi kesintiye uğratmadan önce onu kavramak için zaman verdi. Madam Merle başında bonesiyle orada oturuyor ve Gilbert Osmond onunla konuşuyordu; bir süre için Isabel'in içeriye girmiş olduğunun farkına varmadılar. Isabel bunu daha önce de sık sık görmüştü, kuşkusuz; ama görmemiş ya da en azından farkına varmamış olduğu şey, diyaloglarının o an için bir tür samimi sessizliğe dönüşmüş

olduğuydu ve bundan derhal, girişinin onları irkilteceğini sezdi. Madam Merle şöminenin biraz uzağında, halının üzerinde duruyordu; Osmond derin bir koltukta oturuyor, arkasına yaslanmış, ona bakıyordu. Madam Merle'ün başı her zamanki gibi dimdikti ama gözleri aşağıya, Osmond'un gözlerine bakıyordu. Isabel'i ilk etkileyen şey, Madam Merle ayakta dururken Osmond'un oturuyor oluşuydu; bunda dikkatini çeken bir anormallik vardı. Sonra, fikir teatilerinde kararsız bir molaya ulaşmış olduklarını ve bazen fikirlerini dile getirmeden teati eden eski arkadaşların özgürlüğüyle, yüz yüze düşünmekte olduklarını sezdi. Bunda sarsıcı bir şey yoktu; onlar gerçekten de iki eski arkadaştı. Ama bu durum, ani bir ışık çakması gibi, sadece bir an süren bir imge oluşturdu. Göreceli pozisyonları, karşılıklı dalgın bakışları, suçüstü yakalanmış bir şeymiş gibi geldi ona. Ama bunu doğru dürüst görünceye kadar her şey bitmişti. Madam Merle onu görmüş ve yerinden kıpırdamadan selamlamıştı; öte yandan, Gilbert Osmond derhal ayağa fırlamıştı. Az sonra, bir yürüyüş yapmak istediği hakkında bir şeyler mırıldandı ve Madam Merle'den onu mazur görmesini istedikten sonra odadan ayrıldı.

"Dönmüş olacağını düşünerek seni görmeye geldim; dönmemiş olduğundan bekledim," dedi Madam Merle.

"Oturmanı söylemedi mi?" diye sordu Isabel, gülümseyerek.

Madam Merle etrafına bakındı.

"Ah, çok doğru; gidiyordum."

"Artık kalmalısın."

"Elbette. Belli bir nedenle geldim; aklımda bir şey var."

"Sana daha önce de söyledim," dedi Isabel... "seni bu eve getirmek için olağanüstü bir şey gerekiyor."

"Benim de sana ne dediğimi biliyorsun; gelsem de, uzak kalsam da, her zaman aynı gerekçeyle oluyor bu... sana duyduğum sevgi."

"Evet, bunu bana söyledin."

"Şu anda bana inanmıyormuş gibi bakıyorsun," dedi Madam Merle.

"Ah, senin gerekçelerinin derinliği, kuşku duyduğum son şey!" diye cevap verdi Isabel.

"Sözlerimin samimiyetinden daha çabuk kuşku duyuyorsun."

Isabel başını ciddiyetle iki yana salladı. "Bana her zaman şefkat göstermiş olduğunu biliyorum."

"Bana izin verdiğin sıklıkta. Her zaman kabul etmiyorsun bunu; o zaman seni rahat bırakmak gerekiyor. Ancak, bugünkü gelişim, sana şefkat göstermek için değil; tamamen başka bir mesele için. Kendime ait bir dertten kurtulmak için geldim... onu sana devretmek için. Kocana bundan bahsediyordum."

"Buna şaşırdım; dertlerden hoşlanmaz o."

"Özellikle başka insanların dertlerinden; bunu biliyorum. Ama sen de hoşlanmıyorsun, sanırım. Her halükârda, hoşlansan da hoşlanmasan da, bana yardım etmelisin. Zavallı Bay Rosier'yle ilgili bu."

"Ah," dedi Isabel, düşünceli bir edayla, "onun derdi bu, o halde, senin değil."

"Onu benim sırtıma yüklemeyi başardı. Pansy hakkında konuşmak için haftada on kez beni görmeye geliyor."

"Evet, onunla evlenmek istiyor. Bu konuda her şeyi biliyorum."

Madam Merle bir an duraksadı. "Kocanın sözlerinden, belki de bilmediğin sonucunu çıkardım."

"Benim ne bildiğimi o nereden bilecek? Bana bu meseleden hiç bahsetmedi."

"Muhtemelen, nasıl bahsedeceğini bilmediğindendir."

"Bununla beraber, pek çaresiz kalmadığı türden bir mesele bu."

"Evet, çünkü genel olarak ne düşüneceğini gayet iyi bilir. Bugün bilmiyor."

"Ona daha önce anlatmadın mı?" diye sordu Isabel.

Madam Merle'ün yüzünde parlak, içten gelen bir gülümseme belirdi. "Biraz soğuk davrandığının farkında mısın?"

"Evet; elimde değil. Bay Rosier benimle de konuştu."

"Bu oldukça mantıklı. Çocuğa o kadar yakınsın ki."

"Ah," dedi Isabel, "ama onu hiç de rahatlatmadım. Sen soğuk olduğumu düşünüyorsan, o ne düşünüyor, acaba?"

"Yaptığından daha fazlasını yapabileceğini düşünüyor, sanırım."

"Ben hiçbir şey yapamam."

"Benden daha fazlasını yapabilirsin, en azından. Onun benimle Pansy arasında nasıl bir esrarengiz bağ keşfetmiş olabileceğini bilmiyorum; ama en başından bana geldi, sanki onun talihini elimde tutuyormuşum gibi. Şimdi tekrar tekrar bana geliyor, beni teşvik etmek için, ne kadar umut olduğunu öğrenmek için, duygularını dökmek için."

"O çok âşık," dedi Isabel.

"Çok... kendisine göre."

"Pansy'ye göre de diyebilirsin."

Madam Merle bir an önüne baktı. "Onun çekici olduğunu düşünmüyor musun?"

"Olabilecek en tatlı küçük insan o; ama çok sınırlı."

"Bay Rosier için onu sevmek daha da kolay olmalı. Bay Rosier de sınırsız değil."

"Evet," dedi Isabel, "aşağı yukarı bir cep mendilinin çapına sahip... küçük, dantelli olanlarının." Mizah duygusu son zamanlarda büyük ölçüde alaycılığa dönüşmüştü, ama hemen sonra, onu Pansy'nin talibi kadar masum bir hedef üzerinde kullandığı için utandı. "O çok nazik, çok dürüst birisi," diye ekledi, biraz sonra; "hem göründüğü kadar aptal değil."

"Pansy'nin ona bayıldığına temin ediyor beni," dedi Madam Merle.

"Bilmiyorum, ona sormadım."

"Biraz ağzını aramadın mı hiç?"

"Bana düşmez bu; babasına düşer."

"Ah, fazla gerçekçisin!" dedi Madam Merle.

"Kendi adıma hüküm vermeliyim."

Madam Merle yine her zamanki gibi gülümsedi. "Sana yardım etmek kolay değil."

"Bana yardım etmek mi?" dedi Isabel, büyük bir ciddiyetle. "Ne demek istiyorsun?"

"Senin canını sıkmak kolay. Dikkat etmekle ne kadar akıllıca davrandığımı görmüyor musun? Her halükârda, Osmond'a haber verdiğim gibi, sana da haber veriyorum ki, Bayan Pansy ile Bay Edward Rosier'nin aşk maceraları konusunda sorumluluğu üzerimden atıyorum. *Je n'y peux rien, moi!** Pansy'ye ondan bahsedemem. Özellikle," diye ekledi Madam Merle, "onun üstün bir koca örneği olduğunu düşünmediğim için."

Isabel biraz düşündü; ondan sonra, gülümseyerek, "Sorumluluğu üzerinden atmıyorsun, o halde!" dedi. Sonra da, farklı bir tonla, "Atamazsın... bu işle fazla alakalısın," diye ekledi.

Madam Merle ağır ağır ayağa kalktı; Isabel'e, birkaç dakika önce kahramanımızın karşısında çakmış olan ima kadar hızlı bir göz atmıştı. Yalnız bu defa Isabel bir şey görmedi. "Bir dahaki sefer sor ona, göreceksin."

"Ona soramam; eve gelmiyor artık. Gilbert ona burada hoş karşılanmadığını bildirdi."

"Ah, evet," dedi Madam Merle, "bunu unuttum, oysa üzüntüsünün yükü bu. Osmond'un ona hakaret ettiğini söylüyor. Yine de," diye devam etti, "Osmond ondan zannettiği kadar nefret etmiyor." Konuşmayı bitirmek istermiş gibi ayağa kalkmıştı, ama etrafına bakınarak oyalanıyordu ve belli ki söyleyeceği başka şeyler vardı. Isabel bunu sezdi ve

* (Fr.) Ben bu konuda hiçbir şey yapamam. (ç.n.)

hatta onun düşünmekte olduğu şeyi anladı; ama Isabel'in de sözü oraya getirmemek için kendi nedenleri vardı.

"Bu onu memnun etmiştir, eğer ona söylediysen," diye cevap verdi, gülümseyerek.

"Tabii ki ona söyledim; o kadarıyla, ona cesaret verdim. Ona sabır telkin ettim; dilini tutabilir ve sessiz olabilirse, durumunun umutsuz olmadığını söyledim. Ne yazık ki, kıskanmayı aklına koymuş."

"Kıskanmayı mı?"

"Lort Warburton'ı kıskanıyor; onun hep burada olduğunu söylüyor."

Yorgun olan Isabel ayağa kalkmamıştı; ama bunun üzerine o da kalktı. "Ya!" diye bağırdı sadece, ağır ağır şömineye doğru giderek. O yanından geçerken ve bir süre şöminenin üzerindeki aynanın önünde durarak dağılmış bir tutam saçı yerine iterken, Madam Merle onu gözlemledi.

"Zavallı Bay Rosier, Lort Warburton'ın Pansy'ye âşık olmasının imkânsız bir tarafı olmadığını söyleyip duruyor," diye devam etti Madam Merle.

Isabel bir süre sessiz kaldı; sonra aynanın önünden ayrıldı. "Bu doğru... imkânsız bir şey yoktur," diye karşılık verdi, nihayet, ciddiyetle ve daha ılımlı bir tavırla.

"Ben de Bay Rosier'ye bunu itiraf etmek zorunda kaldım. Kocan da öyle düşünüyor."

"Onu bilmiyorum."

"Sor ona, göreceksin."

"Ona sormayacağım," dedi Isabel.

"Beni mazur gör; bunu belirtmiş olduğunu unuttum. Tabii," diye ekledi Madam Merle, "Lort Warburton'ın davranışlarını benden çok daha fazla gözlemlemişsindir."

"Sana onun üvey kızımdan çok hoşlandığını söylememek için hiçbir neden göremiyorum."

Madam Merle o hızlı bakışıyla yine Isabel'e göz attı. "Ondan hoşlandığını, yani... Bay Rosier'nin kastettiği gibi mi?"

"Bay Rosier'nin neyi kastettiğini bilmiyorum; ama Lort Warburton bana Pansy'nin onu cezp ettiğini bildirdi."

"Ve sen Osmond'a hiç söylemedin mi bunu?" Bu gözlem ani, beklenmedikti; Madam Merle'ün neredeyse dudaklarından döküldü.

Isabel biraz gülümsedi. "Zaman içinde öğrenir, herhalde; Lort Warburton'ın bir dili var ve kendini ifade etmeyi biliyor."

Madam Merle her zamankinden daha çabuk konuşmuş olduğunun derhal farkına vardı ve bu düşünce yanaklarının kızarmasına neden oldu. Yatışması için bu tehlikeli dürtüye zaman tanıdı ve sonra, bu konuyu zihninde biraz evirip çevirmişmiş gibi, "Zavallı Bay Rosier'yle evlenmekten daha iyi olurdu bu," dedi.

"Çok daha iyi, bence."

"Çok hoş olurdu bu; harikulade bir evlilik olurdu. Çok nazik davranmış, gerçekten."

"Çok nazik mi davranmış?"

"Basit, küçük bir kıza bakmaya tenezzül etmekle."

"Ben böyle görmüyorum."

"Çok iyisin. Ama ne de olsa, Pansy Osmond..."

"Ne de olsa, Pansy Osmond onun şimdiye kadar tanımış olduğu en çekici kız!" dedi Isabel.

Madam Merle bakakaldı ve gerçekten de, haklı olarak afallamıştı. "Eee, demin onu biraz küçük görüyormuş gibi konuştuğunu düşündüm."

"Sınırlı olduğunu söyledim. Ve öyle de. Lort Warburton da öyle."

"Hepimiz öyleyiz, ona bakılırsa. Eğer bu, Pansy'nin hak ettiğinden fazlası değilse, daha da iyi. Ama eğer sevgisini Bay Rosier üzerinde odaklarsa, bunu hak ettiğini kabul etmeyeceğim. Fazlasıyla hatalı bir davranış olur bu."

"Bay Rosier bir baş belası!" diye haykırdı Isabel, birdenbire.

"Seninle tamamen aynı fikirdeyim ve onun ateşini körüklememin beklenmediğini öğrendiğime çok sevindim. Gelecekte, beni görmeye geldiği zaman, kapım ona kapalı olacak." Madam Merle kolsuz mantosunu toplayarak gitmeye hazırlandı. Ancak, kapıya doğru ilerlerken, Isabel'den gelen tutarsız bir rica onu alıkoydu.

"Yine de, ona karşı nazik ol, anlarsın."

Madam Merle omuzlarını ve kaşlarını kaldırarak durup arkadaşına baktı. "Senin çelişkilerini anlamıyorum! Ona karşı kesinlikle nazik olmayacağım, çünkü sahte bir nezaket olur bu. Pansy'nin Lort Warburton'la evlendiğini görmek istiyorum."

"Lort Warburton ona teklif edinceye kadar beklesen iyi olur."

"Eğer dediğin doğruysa, teklif edecektir. Özellikle," dedi Madam Merle, az sonra, "eğer sen bunu sağlarsan."

"Bunu sağlarsam mı?"

"Bu güce kesinlikle sahipsin. Onun üzerinde büyük nüfuzun var."

Isabel biraz kaşlarını çattı. "Bunu nereden öğrendin?"

"Bayan Touchett söyledi bana. Sen değil... asla!" dedi Madam Merle, gülümseyerek.

"Bunu sana benim söylemediğim kesin."

"Birbirimize sırlarımızı söyleme eğiliminde olduğumuz zamanlarda söyleyebilirdin. Ama aslında bana çok az şey anlattın; o zamandan beri sık sık düşündüm bunu."

Isabel de böyle düşünmüştü, bazen belli bir memnuniyetle. Ama şimdi bunu itiraf etmedi... belki de bununla övünüyormuş gibi görünmek istemediği için. "Teyzemde mükemmel bir muhbir bulmuş gibisin," dedi, sadece.

"Lort Warburton'ın evlilik teklifini reddetmiş olduğunu bildirdi bana, çünkü canı son derece sıkkındı ve zihni bu konuyla doluydu. Tabii, ben böyle yapmakla daha iyi etmiş olduğunu düşünüyorum. Ama eğer kendin Lort Warburton'la

evlenmediysen, onun başka birisiyle evlenmesine yardım ederek telafi et bunu."

Isabel, Madam Merle'ün yüzündeki parlak manidarlığı yansıtmamakta ısrar eden bir yüzle dinledi bunu. Ama biraz sonra, oldukça mantıklı ve ılımlı bir tavırla, "Pansy açısından bu ayarlanabilirse, gerçekten de çok sevinirim," dedi. Bunun üzerine, bunu iyiye alamet bir konuşma olarak kabul ediyormuş gibi görünen arkadaşı, onu beklenebileceğinden daha büyük bir muhabbetle kucakladı ve oradan ayrıldı.

Kırk Birinci Bölüm

O akşam Osmond, çok geç bir saatte Isabel'in tek başına oturmakta olduğu kabul salonuna gelerek ilk defa bu meseleye değindi. Akşamı evde geçirmişlerdi ve Pansy yatmıştı; kendisi akşam yemeğinden beri, içinde kitaplarını düzenlemiş olduğu ve çalışma odam dediği küçük bir odada oturuyordu. Saat onda Lort Warburton gelmişti, Isabel'den evde olacağını öğrendiği zamanlarda hep yaptığı gibi; başka bir yere gidiyordu ve yarım saat oturmuştu. Isabel, ona Ralph'la ilgili haber sorduktan sonra, kasıtlı olarak onunla pek konuşmamıştı; onun genç kızla konuşmasını istiyordu. Okuyormuş gibi yaptı; hatta bir süre sonra piyanoya gitti; odadan ayrılıp ayrılamayacağını düşündü. Yavaş yavaş Pansy'nin, güzel Lockleigh'nin efendisinin karısı olması fikrine olumlu bakmaya başlamıştı, başta bu fikir kendini, hevesini uyandıracak bir tarzda arz etmiş olmasa da. O öğlen sonrası Madam Merle, birikmiş haldeki bazı yanıcı maddelere kibrit tutmuştu. Isabel mutsuz olduğu zaman daima –kısmen dürtüsel olarak, kısmen de teoriye dayanarak– çaba harcayacağı bir şey bulmak için etrafına bakınırdı. Mutsuzluğun bir hastalık hali olduğu inancından asla kurtaramıyordu kendini; eyleme karşıt olarak, acı çekmekti bu. Dolayısıyla, bir eylemde bulunmak, bir şey yapmak –bunun ne olduğu pek önemli değildi– bir kaçış, belki bir dereceye

kadar bir çare olurdu. Ayrıca kendini, kocasını memnun etmek için mümkün olan her şeyi yapmış olduğuna ikna etmek istiyordu; yavan bir gayret yoksunluğunun imgeleriyle taciz olmamaya kararlıydı. Pansy'nin bir İngiliz asilzadesiyle evlendiğini görmek kocasını çok memnun ederdi ve bu asilzade böylesine mükemmel bir adam olduğu için, haklı bir memnuniyet olurdu bu. Eğer bu olayın gerçekleşmesini sağlamayı görev edinebilirse, iyi bir zevce rolü oynamış olacakmış gibi geliyordu Isabel'e. Öyle olmak istiyordu; öyle davrandığına samimiyetle inanabilmek istiyordu. Sonra, böyle bir girişimin başka cazip yanları da vardı. Onu meşgul ederdi ve meşguliyeti arzu ediyordu. Hatta onu eğlendirirdi ve eğer gerçekten kendini eğlendirebilirse, belki kurtuluşa erebilirdi. Son olarak, genç kızdan büyük bir memnuniyet duyduğu aşikâr olan Lort Warburton'a da bir hizmette bulunmuş olurdu. Onun nasıl bir insan olduğu düşünülürse, Pansy'den memnuniyet duyuyor olması biraz garipti; ama bu tür izlenimlerin bir açıklaması yoktu. Pansy herhangi birisini büyüleyebilirdi... Lort Warburton dışında herhangi birisini, en azından. Isabel normalde Pansy'nin bunun için fazla küçük, fazla hafif, hatta belki fazla yapay olduğunu düşünürdü. Onda daima hafif bir taş bebek havası vardı ve Lort Warburton'ın aradığı şey bu değildi. Yine de, erkeklerin ne aradığını kim bilebilirdi? Onlar bulduklarını arıyorlardı; onları memnun eden şeyi ancak gördükleri zaman anlıyorlardı. Böyle meselelerde hiçbir teori geçerli değildi ve hiçbir şey, başka her şeyden daha anlaşılmaz veya daha doğal değildi. Eğer lort *Isabel*'e ilgi duymuşsa, öylesine farklı olan Pansy'ye ilgi duyuyor olması garip gelebilirdi; ama Isabel'e, kendisinin zannettiği kadar çok ilgi duymamıştı. Ya da duymuşsa, bunu tamamen atlatmıştı ve o macera başarısız olduğuna göre, bütünüyle farklı türden bir şeyin başarılı olabileceğini düşünmesi doğaldı. Dediğim gibi, Isabel başta bu işe heves duymamıştı, ama şimdi duyuyordu ve onu neredeyse

mutlu ediyordu bu. Kocası için bir zevk sağlama fikrinde hâlâ bu kadar mutluluk bulabilmesi hayret vericiydi. Ancak, yollarına Edward Rosier'nin çıkmış olması çok yazıktı!

Bu düşünce üzerine, o yolda aniden belirmiş olan ışık, parlaklığının bir kısmını yitirdi. Ne yazık ki Isabel Pansy'nin, Bay Rosier'nin tüm genç adamların en hoşu olduğunu düşündüğünden emindi... bu konuda onunla mülakat yapmışçasına emindi. Bu konuda bilgilenmekten dikkatle kaçınmışken, bu kadar emin olması çok can sıkıcıydı; neredeyse zavallı Bay Rosier'nin bunu kendi aklına koymuş olması kadar can sıkıcı. Onun Lort Warburton'dan çok daha düşük nitelikli olduğu kesindi. Mesele, servetleri arasındaki farktan ziyade, erkeklerin kendileri arasındaki farktı; genç Amerikalı gerçekten o kadar yetersizdi ki. İşe yaramaz kibar beyefendi tipine, İngiliz asilzadesinden çok daha fazla uyuyordu. Pansy'nin bir devlet adamıyla evlenmesi için özel bir neden olmadığı doğruydu; yine de, eğer bir devlet adamı ona hayransa, kendini ilgilendirirdi bu ve Pansy çok tuhaf küçük bir asilzade eşi olurdu.

Okuyucuya, sanki Isabel birdenbire tuhaf bir biçimde sinikleşmiş gibi gelebilir; çünkü sonunda kendi kendisine, bu güçlüğün muhtemelen halledilebileceğini söyledi. Nasıl oluyorsa, zavallı Bay Rosier'nin temsil ettiği engel, kendini tehlikeli bir engel olarak arz edemezdi; ikinci derecedeki manialarını yıkmanın yolları vardı daima. Isabel, Pansy'nin elverişsiz bir biçimde büyük olduğu ortaya çıkabilecek olan azmini ölçmemiş olduğunun gayet farkındaydı; ama genç kızın azimli davranmayacağını düşünme eğilimindeydi, çünkü onun rıza gösterme melekesi, direnme kabiliyetinden çok daha ileri bir derecede gelişmişti. Sımsıkı sarılırdı, evet, sımsıkı sarılırdı o; ama aslında neye sarıldığı onun için pek fark etmiyordu. Lort Warburton da Bay Rosier kadar uygun olurdu... özellikle Pansy ondan epeyce hoşlanıyormuş gibi göründüğüne göre. Bu duyguyu Isabel'e hiçbir çekin-

cesi olmadan ifade etmişti; onun sohbetini son derece ilginç bulduğunu söylemişti... Lort Warburton ona Hindistan'la ilgili her şeyi anlatmıştı. Lordun Pansy'ye karşı tavrı gayet memnuniyet vericiydi; Isabel kendi adına bunu fark etmiş, ayrıca onun Pansy'yle hiçbir şekilde büyüklük taslayarak, gençliğini ve basitliğini hatırlayarak konuşmadığını, gerçekten her şeyi anlayabilirmiş gibi konuştuğunu gözlemlemişti. Yalnız nazik olmaya dikkat ediyordu... Gardencourt'ta Isabel'e davranmış olduğu kadar nazik davranıyordu. Bir kız bundan kolaylıkla etkilenebilirdi; Isabel kendisinin ne kadar etkilenmiş olduğunu hatırladı ve eğer Pansy kadar basit olsaydı, bu etkinin daha da derinleşeceğini düşündü. Onu reddederken basit davranmamıştı; o işlem, daha sonra Osmond'u kabul edişi kadar karmaşık olmuştu. Ancak Pansy, *kendi* basitliğine rağmen, gerçekten anlıyor ve Lort Warburton ona, onun partnerlerinden ve buketlerinden değil, İtalya'nın durumundan, köylülerin koşullarından, ünlü tahıl vergisinden, pellagra hastalığından, Roma toplumu hakkındaki izlenimlerinden bahsettiği için seviniyordu. İğnesini gobleninden geçirirken ona tatlı, dikkatli gözlerle bakıyor, önüne baktığı zaman da, yan gözle bedenine, ellerine, ayaklarına, giysilerine küçük, sessiz nazarlar atfediyordu, sanki onu değerlendiriyormuş gibi. Isabel ona, lordun giyim kuşamının bile Bay Rosier'ninkinden daha iyi olduğunu hatırlatabilirdi. Ama böyle anlarda, Isabel bu beyefendinin nerede olduğunu merak etmekle yetiniyordu; Palazzo Roccanera'ya artık hiç gelmiyordu o. Dediğim gibi, bu işin –kocasının memnun olmasına yardım etme fikrinin– onu böylesine sarmış olması şaşırtıcıydı.

Birazdan değineceğim çeşitli nedenlerle şaşırtıcıydı bu. Sözünü ettiğim akşam, Lort Warburton orada otururken, Isabel odadan çıkmak ve ikisini yalnız bırakmak gibi büyük bir adım atmanın eşiğindeydi. Büyük bir adım, diyorum, çünkü Gilbert Osmond bunu böyle değerlendirirdi ve Isabel

olaya mümkün olduğu kadar kocasının açısından bakmaya çalışıyordu. Bunda da az çok başarılı oluyordu, ama bahsettiğim eşiği geçmeyi başaramadı. Sonuç olarak, yapamadı bunu; bir şey onu alıkoydu ve bunu imkânsız hale getirdi. Tam olarak bunun aşağılık, sinsi bir hareket olacağından değildi; çünkü kadınlar genellikle böyle manevraları büyük bir gönül rahatlığıyla yaparlar ve Isabel cinsiyetinin bütün niteliklerine sahipti. Müdahale eden şey, belirsiz bir şüphe, tam olarak emin olmadığına dair bir duyguydu. Böylece, kabul salonunda kaldı ve bir süre sonra Lort Warburton çıkıp, ertesi gün Pansy'ye ayrıntılı bir biçimde anlatmaya söz verdiği partisine gitti. O gittikten sonra Isabel kendine, on beş dakikalığına oradan ayrıldığı takdirde vuku bulacak olan bir şeyi önlemiş olup olmadığını sordu; sonra, Lort Warburton onun gitmesini istediği zaman, bunu ona bildirmenin yollarını kolaylıkla bulacağını haykırdı... ama hep içinden. Lort gittikten sonra Pansy onun hakkında kesinlikle hiçbir şey söylemedi; lort duygularını açıklayıncaya kadar bir suskunluk yemini etmiş olduğundan, Isabel de hiçbir şey söylemedi. Lordun o konuya gelmesi, duyguları hakkında Isabel'e vermiş olduğu tarife uygun görünenden biraz daha uzun sürüyordu. Pansy yatmaya gitti ve şimdi Isabel, üvey kızının ne düşündüğünü tahmin edemediğini itiraf etmek zorunda kaldı. Şeffaf küçük arkadaşı o an için oldukça nüfuz edilmezdi.

Isabel ateşe bakarak tek başına oturdu, ta ki yarım saat sonra kocası gelinceye kadar. Osmond bir süre sessizce etrafta dolaştı, sonra oturup Isabel gibi ateşe bakmaya başladı. Ama şimdi Isabel gözlerini ocaktaki titreşen alevden Osmond'un yüzüne çevirmişti ve o sessizce otururken onu seyretti. Gizli gözlem, onun için bir alışkanlık halini almıştı; öz savunma içgüdüsüyle müttefik olduğunu söylemenin abartı olmayacağı bir içgüdü, bunu âdet hükmüne getirmişti. Cevabını hazırlayabilmek için, önceden onun düşüncelerini, ne söyleyeceğini mümkün olduğu kadar bilmek istiyordu. Eski-

den cevap hazırlamak onun güçlü noktası değildi; bu bakımdan, söylemiş olabileceği zekice şeyleri sonradan düşünmenin ötesine pek geçmemişti. Ama ihtiyatlı olmayı öğrenmiş, bunu bir ölçüde bilfiil kocasının çehresinden öğrenmişti. Floransa'daki bir villanın terasında, belki aynı derecede ciddi, ama o kadar nüfuz edici olmayan gözlerle bakmış olduğu yüzün aynıydı bu; şu farkla ki, Osmond evlendiğinden beri biraz şişmanlamıştı. Ancak, hâlâ çok seçkin görünüyordu.

"Lort Warburton burada mıydı?" diye sordu, az sonra.

"Evet, yarım saat kaldı."

"Pansy'yi gördü mü?"

"Evet; kanepede onun yanında oturdu."

"Onunla çok konuştu mu?"

"Neredeyse yalnız onunla konuştu."

"Ona ilgi gösteriyormuş gibi geliyor bana. Sen buna öyle dememiş miydin?"

"Ben buna hiçbir şey demiyorum," dedi Isabel; "buna senin bir ad vermeni bekledim."

"Her zaman göstermediğin bir düşüncelilik bu," diye cevap verdi Osmond, bir süre sonra.

"Bu defa senin isteyeceğin şekilde davranmaya çalışma kararı aldım. Bunda öyle sıklıkla başarısız oldum ki."

Osmond yavaşça başını çevirerek ona baktı.

"Benimle kavga etmeye mi çalışıyorsun?"

"Hayır, huzur içinde yaşamaya çalışıyorum."

"Bundan kolay bir şey yok; benim kavga etmediğimi biliyorsun."

"Beni kızdırmaya çalıştığın zaman, ne ad veriyorsun buna?" diye sordu Isabel.

"Çalışmıyorum; eğer öyle yapmışsam, dünyadaki en doğal şey olmuştur bu. Üstelik, şu anda buna hiçbir şekilde çalışmıyorum."

Isabel gülümsedi. "Fark etmez. Bir daha hiç kızınama kararı aldım."

"Mükemmel bir karar bu. İyi huylu değilsin."

"Evet... değilim." Isabel okumakta olduğu kitabı itti ve Pansy'nin masada bıraktığı goblen bandını eline aldı.

"Benim şu kızımın meselesi hakkında seninle konuşmamış olmamın nedeni kısmen bu," dedi Osmond, Pansy'yi nitelemek için her zaman kullandığı sözcükleri tekrarlayarak. "Muhalefetle karşılaşacağımdan korktum... bu konuda senin de görüşlerin olacağından. Küçük Rosier'yi işine gönderdim."

"Bay Rosier'yi savunacağımdan mı korktun? Sana ondan hiç bahsetmediğimi fark etmedin mi?"

"Sana hiç fırsat vermedim. Bugünlerde o kadar az sohbet ediyoruz ki. Onun eski bir arkadaşın olduğunu biliyorum."

"Evet; eski bir arkadaşım o." Isabel Rosier'i elinde tuttuğu goblenden daha fazla önemsemiyordu; ama onun eski bir arkadaşı olduğu doğruydu ve kocasına karşı böyle bağları hafife alma arzusu duyuyordu. Osmond'un bu eski dostluklarına karşı bir küçümseme ifade ediş tarzı vardı ki, bu vakada olduğu gibi, kendi içlerinde önemsiz olsalar da, Isabel'in bu bağlara olan sadakatini güçlendiriyordu. Bazen, evlenmeden önceki yaşamına ait olmaları dışında hiçbir meziyetleri olmayan anılara bir tür tutkulu şefkat duyuyordu. "Ama Pansy'yle ilgili olarak," diye ekledi, biraz sonra, "ona hiçbir şekilde cesaret vermedim."

"Bu isabetli olmuş," diye bir yorumda bulundu Osmond.

"Benim için isabetli, demek istiyorsun, herhalde. Rosier içinse pek bir şey fark etmiyor."

"Ondan bahsetmenin bir faydası yok," dedi Osmond. "Sana söylediğim gibi, onu dışarı attım."

"Evet; ama dışarıdaki bir âşık her zaman bir âşıktır. Bazen daha da büyük bir âşık. Bay Rosier'nin hâlâ ümidi var."

"Buyursun, bununla teselli olsun! Kızımın Lady Warburton olmak için sadece sakince oturması gerekiyor."

"Bu hoşuna gider miydi?" diye sordu Isabel, görünebileceği kadar yapmacık olmayan bir sadelikle. Hiçbir şey farz etmemeye kararlıydı, çünkü Osmond faraziyelerini beklenmedik bir biçimde aleyhine çevirebiliyordu. Onun, kızının Lady Warburton olmasını ne kadar şiddetle istediği, Isabel'in son zamanlardaki düşüncelerinin bilfiil temelini oluşturmuştu. Ama bu kendi içindeydi; Osmond kelimelere dökünceye kadar, hiçbir şeyi doğru kabul etmeyecekti; onun, Lort Warburton'ın Osmond'lar arasında olağan olmayan bir çabaya değecek bir ödül olduğunu düşündüğünü farz etmeyecekti. Gilbert devamlı olarak, kendisi için hiçbir şeyin bir ödül olmadığını, dünyadaki en seçkin insanlara eşiti gibi davrandığını ve kızının bir prens seçmesi için yalnızca etrafına bakınması gerektiğini ima ederdi. Dolayısıyla, Lort Warburton'a özlem duyduğunu, bu asilzade elden kaçacak olursa, eşdeğerinin bulunamayabileceğini açıkça söylemek, onun için tutarlılıkta bir kusura mal olurdu; hem alışkanlık halindeki imalarından bir diğeri de asla tutarsız olmadığıydı. Karısının bu noktayı atlamasını isterdi. Ama tuhaftır ki, Isabel şimdi onunla yüz yüze olunca, bir saat önce onu memnun etmek için neredeyse bir entrika icat etmiş olduğu halde, kolaylık göstermiyor, o noktayı atlamıyordu. Oysa sorusunun onun zihnindeki etkisini tam olarak biliyordu; bir aşağılanma olarak tesir edecekti bu. Olsun; o Isabel'i aşağılamaya fena halde muktedirdi... özellikle büyük fırsatları beklemeye ve bazen küçük fırsatlara neredeyse anlaşılmaz bir kayıtsızlık göstermeye de muktedir olduğu için. Isabel belki büyük bir fırsattan yararlanmayacağı için küçük bir fırsatı yakalamıştı.

Osmond o anda kendini çok onurlu bir biçimde temize çıkardı. "Son derece hoşuma giderdi; harikulade bir evlilik olurdu bu. Hem sonra Lort Warburton'ın bir avantajı daha var; senin eski bir arkadaşın o. Aileye girmek onun için hoş olurdu. Pansy'nin hayranlarının hep senin eski arkadaşların olması çok tuhaf."

"Beni görmeye gelmeleri doğal. Beni görmeye gelince, Pansy'yi görüyorlar. Onu görünce de, ona âşık olmaları doğal."

"Ben öyle düşünüyorum. Ama sen öyle düşünmeye mecbur değilsin."

"Eğer Lort Warburton'la evlenecek olursa, çok sevinirim," diye devam etti Isabel, açıksözlülükle. "Mükemmel bir adam o. Ancak, sen Pansy'nin sadece sakince oturması gerektiğini söylüyorsun. Belki de sakince oturmayacak; eğer Bay Rosier'yi kaybederse, ayağa fırlayabilir!"

Osmond buna kulak asmamış gibi görünüyor, ateşe bakarak oturuyordu. "Büyük bir hanımefendi olmak Pansy'nin hoşuna gider," diye beyan etti, biraz sonra, şefkatli denebilecek bir tonla. "Her şeyden fazla, memnun etmeyi arzu ediyor o," diye ekledi.

"Bay Rosier'yi memnun etmeyi, belki de."

"Hayır, beni memnun etmeyi."

"Biraz da beni, sanırım," dedi Isabel.

"Evet, sana çok değer veriyor. Ama benim istediğimi yapacaktır."

"Eğer bundan eminsen, her şey yolunda demektir," dedi Isabel.

"Bu arada," dedi Osmond, "seçkin ziyaretçimizin konuşmasını isterim."

"Konuştu... benimle. Pansy'nin onu sevebileceğine inanmanın onun için büyük bir zevk olacağını söyledi bana."

Osmond hızla başını çevirdi; ama başta hiçbir şey söylemedi. Sonra... "Bunu neden bana söylemedin?" diye sordu, hızla.

"Fırsat olmadı. Nasıl yaşadığımızı biliyorsun. Çıkan ilk fırsatı yakaladım."

"Ona Rosier'den bahsettin mi?"

"Ah, evet, biraz."

"Buna hiç gerek yoktu."

"Bilmesinin daha iyi olduğunu düşündüm, şey için, şey için..." Isabel durakladı.

"Ne için?"

"Ona göre davranması için."

"Vazgeçmesi için mi demek istiyorsun?"

"Hayır, henüz vakit varken adım atması için."

"Bu etkiyi yapmış gibi görünmüyor."

"Sabırlı olmalısın," dedi Isabel. "İngiliz erkeklerinin utangaç olduğunu biliyorsun."

"Bu öyle değil. Sana kur yaparken değildi."

Isabel Osmond'un bundan söz edeceğinden korkuyordu; onun için tatsız bir durumdu. "Kusura bakma, ama öyleydi, hem de çok," diye kestirip attı.

Osmond bir süre cevap vermedi; eline bir kitap alıp sayfalarını çevirdi; bu arada Isabel sessizce oturarak Pansy'nin gobleniyle meşgul oldu. "Onun üzerinde bir hayli nüfuzun olmalı," diye devam etti Osmond, nihayet. "Bunu gerçekten arzu ettiğin anda, onu o noktaya getirebilirsin."

Bu daha da tatsızdı; ama Isabel kocasının bunu söylemesinin doğal olduğunu hissetti ve ne de olsa, kendi kendisine söylemiş olduğuna çok benzer bir şeydi bu. "Neden nüfuzum olsun?" diye sordu. "Onu bana karşı bir yükümlülük altına sokacak ne yapmışım ki?"

"Onunla evlenmeyi reddettin," dedi Osmond, gözlerini kitabından ayırmadan.

"Bunu fazla istismar etmemeliyim," dedi Isabel, yumuşak bir sesle.

Osmond az sonra kitabı attı ve ayağa kalkıp ellerini arkasında kavuşturarak ateşin karşısında durdu. "Pekâlâ," dedi, "bu işin senin elinde olduğuna inanıyorum. Konuyu burada bırakacağım. Biraz iyi niyetle bu işi başarabilirsin. Bunu bir düşün ve sana bel bağladığımı unutma."

Osmond Isabel'e cevap verecek zaman tanımak için biraz bekledi; ama Isabel hiçbir cevap vermedi ve Osmond az sonra odadan çıkıp gitti.

Kırk İkinci Bölüm

Isabel cevap vermedi, çünkü Osmond'un sözleri durumu önüne koymuş ve Isabel buna bakmaya dalmıştı. Bu sözlerde aniden telaşın kapısını açan bir şeyler vardı, öyle ki kendine güvenip konuşmaya korkmuştu. Osmond gittikten sonra koltuğunda arkaya yaslanıp gözlerini kapadı; ve uzun bir süre, gecenin geç saatlerine ve daha da sonrasına kadar, düşüncelerine dalmış bir halde sessiz kabul salonunda oturdu. Bir hizmetkâr ateşle ilgilenmeye geldi ve Isabel ona yeni mumlar getirmesini ve sonra yatmasını söyledi. Osmond dediklerini düşünmesini söylemişti ona; bunu gerçekten yaptı ve başka birçok şey de düşündü. Başkasından gelen, Lort Warburton üzerinde özel bir nüfuzu olduğuna dair bu öneri ona, beklenmedik bir takdire eşlik eden harekete geçme işaretini vermişti. Aralarında hâlâ lordun Pansy'ye duygularını beyan etmesini sağlayacak bir vasıta olabilecek bir şeyler olduğu doğru muydu... onun onaylanmaya karşı bir hassasiyeti, Isabel'i memnun edecek şeyi yapmaya duyduğu bir arzu? Isabel şimdiye kadar kendine bu soruyu sormamıştı, çünkü buna zorlanmamıştı; ama şimdi ona doğrudan doğruya sunulmuş olunca, sorunun cevabını gördü ve bu cevap onu korkuttu. Evet, bir şeyler vardı... Lort Warburton açısından. O, Roma'ya ilk geldiğinde, Isabel onları birleştiren bağın tamamen kopmuş olduğuna inanmıştı; ama yavaş

yavaş, bunun hâlâ hissedilir bir varlığa sahip olduğu hatırlatılmıştı ona. Bir tüy kadar inceydi bu, ama onun titreştiğini duyar gibi olduğu anlar vardı. Kendisi için, hiçbir şey değişmemişti; Lort Warburton hakkında hâlâ bir zamanlar düşünmüş olduğu şeyleri düşünüyordu; duyguların değişmesi gereksizdi; aksine, şimdi ona her zamankinden daha doğru geliyordu bu duygu. Ama ya o? Hâlâ Isabel'in onun için başka kadınlardan daha fazla bir şey olabileceği fikrine mi sahipti? Bir zamanlar yaşamış oldukları birkaç mahremiyet anının anısından yararlanma arzusunda mıydı? Isabel böyle bir eğilimin işaretlerinden bazılarını görmüş olduğunu biliyordu. Ama lordun umutları, iddiaları nelerdi ve zavallı Pansy'ye duyduğu, çok samimi olduğu âşikar beğeniyle hangi garip şekilde birleşiyorlardı? O, Gilbert Osmond'un karısına mı âşıktı ve eğer öyleyse, bundan nasıl bir teselli çıkarmayı bekliyordu? Eğer Pansy'ye âşıksa, onun üvey annesine âşık değildi ve eğer üvey annesine âşıksa, Pansy'ye âşık değildi. Onun Pansy'ye bağlanmasını sağlamak için, onun bunu genç kız için değil, kendisi için yapacağını bile bile, sahip olduğu avantajı mı geliştirecekti... kocasının ondan istediği hizmet bu muydu? Her halükârda, Lort Warburton'ın kendisiyle beraber olmaya hâlâ yok olmamış bir eğilim duyduğunu kendi kendisine itiraf ettiği andan itibaren karşı karşıya kaldığı görev buydu. Hoş bir vazife değildi bu; hatta itici bir vazifeydi. Dehşet içinde kendi kendisine, Lort Warburton'ın başka bir tatmin yolunu geliştirmek için Pansy'ye âşıkmış gibi davranmakta olup olmadığını sordu. Kısa bir sürede onu bu ince ikiyüzlülükten beraat ettirdi; onun iyi niyetli olduğuna inanınayı tercih etti. Ama eğer onun Pansy'ye duyduğu hayranlık bir yanılsamaysa, sahte bir tavır olmasından hiç de daha iyi değildi bu. Isabel bu çirkin ihtimaller arasında dolaştı, ta ki tamamen yolunu kaybedinceye kadar; bunlardan bazıları, birdenbire karşısına çıktıkça, yeterince çirkin görünüyordu. Sonra aniden labirentten çıkarak gözle-

rini ovuşturdu ve kendi kendisine, hayal gücünün gerçekten de kendisine pek onur kazandırmadığını, kocasınınkininse ona daha da azını kazandırdığını beyan etti. Lort Warburton mefaatini düşünmekten olması gerektiği kadar uzaktı ve kendisi onun için, arzu etmesi gerekenden daha fazla bir şey ifade etmiyordu. Aksi kanıtlanıncaya kadar böyle düşünecekti; Osmond'un sinik bir imasından daha etkili bir biçimde kanıtlanıncaya kadar.

Ancak, bu akşam böyle bir karar ona pek huzur vermedi, çünkü bir yer açılır açılmaz düşüncelerini öncelikli olarak işgal eden dehşetler ruhuna musallat oldu. Onları birdenbire daha büyük bir canlılıkla hareket etmeye sevk eden şey neydi; bunu hiç bilmiyordu, eğer öğleden sonra kocasıyla Madam Merle'ün zannettiğinden daha dolaysız bir iletişim içinde olduklarına dair edindiği tuhaf izlenim değildiyse tabii. Bu izlenim zaman zaman tekrar aklına geliyordu ve şimdi onun daha önce aklına gelmemiş olmasına şaşıyordu. Ayrıca, yarım saat önce Osmond'la yaptığı kısa görüşme, onun dokunduğu her şeyi soldurma, baktığı her şeyi Isabel için bozma melekesinin çarpıcı bir örneğiydi. Ona bir sadakat kanıtı vermeyi üstlenmek gayet iyiydi; ama gerçek olgu şuydu ki, onun bir şeyi beklediğini bilmek, o şeyin aleyhine bir yargı getiriyordu. Sanki onun kem gözleri vardı; sanki varlığı bir musibet ve teveccühü bir talihsizlikti. Kabahat onun kendi içinde miydi, yoksa Isabel'de ona karşı uyanmış olan derin güvensizlikte mi? Bu güvensizlik, kısa evlilik hayatlarının en belirgin sonucuydu; aralarında bir uçurum oluşmuştu ve bunun üzerinden birbirlerine, her iki tarafta da, acısı çekilen aldanmanın bir beyanı olan gözlerle bakıyorlardı. Benzerini asla hayal etmemiş olduğu garip bir karşıtlıktı bu... birisinin hayati prensibinin, diğeri için hakir görülecek bir şey olduğu bir karşıtlık. Isabel'in kabahati değildi bu... o hiç aldatmamıştı; yalnız hayranlık duymuş ve inanmıştı. İlk adımların tümünü son derece saf bir güvenle

atmış ve sonra aniden, ikili bir hayatın sınırsız manzarasının, sonunda bir duvar olan karanlık, dar bir ara sokak olduğunu görmüştü. İnsanı mutluluğun yüksek yerlerine, dünyanın aşağıda uzanıyormuş gibi görüneceği, bir yücelme ve avantaj duygusuyla aşağıya bakabileceği ve hüküm verebileceği, seçebileceği, merhamet duyabileceği yerlere götürmek yerine, daha ziyade aşağıya ve yeryüzüne doğru, daha rahat ve daha özgür başka hayatların sesinin yukarıdan geliyormuş gibi duyulduğu ve başarısızlık hissini derinleştirmeye hizmet ettiği, kısıtlanma ve depresyon âlemlerine götürüyordu. Kocasına duyduğu derin güvensizlik... dünyayı karartan buydu. Kolayca belirtilebilen, ama o kadar kolayca açıklanamayan bir duygudur bu ve yapısı öyle karmaşıktır ki, o andaki mükemmelliğine ulaşması için bolca zaman ve daha da çok ıstırap gerekmişti. Isabel'de ıstırap, aktif bir haldi; bir ürperti, bir uyuşukluk, bir çaresizlik değildi; tutkulu düşünce, zihinde kurma, her baskıya tepkiydi. Ancak zayıflayan inancını kendine saklamış olduğunu, Osmond'dan başka hiç kimsenin bundan şüphelenmediğini düşünerek övünüyordu. Ama Osmond biliyordu pekâlâ ve kimi zaman Isabel onun bundan zevk aldığını düşünüyordu. Yavaş yavaş gelmişti bu... Isabel ancak evliliğinin ilk yılı sona erdikten sonra paniğe kapılmıştı. Sonra bulutlar toplanmaya başlamıştı; sanki Osmond ışıkları kasıtlı olarak, neredeyse kötü niyetle, birer birer kapatmıştı. Başlangıçta alacakaranlık belli belirsizdi, yoğun değildi ve Isabel onun içinde hâlâ yolunu seçebiliyordu. Ama kararlı bir biçimde arttı bu ve eğer yer yer ve zaman zaman kalkmışsa da, hayatının zifiri karanlık olan bazı köşeleri vardı. Bu gölgeler kendi zihninden yayılan şeyler değildi; bundan çok emindi; adil ve ılımlı olmak, yalnız hakikati görmek için elinden geleni yapmıştı o. Bunlar bilfiil kocasının varlığının birer parçasıydılar. Onun kötülükleri, alçaklıkları değildi bunlar; Isabel onu hiçbir şeyle suçlamıyordu... daha doğrusu, bir

tek şeyle suçluyordu ve bu bir cürüm değildi. Onun yapmış olduğu herhangi bir haksızlık bilmiyordu; o şiddete başvurmuyordu, zalim değildi; Isabel sadece onun kendisinden nefret ettiğine inanıyordu. Onu suçladığı tek şey buydu ve işin bedbaht yanı tam da bunun bir cürüm olmamasıydı, çünkü bir cürme karşı tazminat bulunabilirdi. Osmond onun çok farklı olduğunu, olacağına inandığı gibi olmadığını keşfetmişti.

Başta onu değiştirebileceğini düşünmüş ve Isabel onun isteyeceği gibi olmak için elinden geleni yapmıştı. Ama ne de olsa, o kendisiydi... elinde değildi bu; ve artık taklit yapmanın, bir rol oynamanın faydası yoktu, çünkü Osmond onu tanıyordu ve kararını vermişti. Isabel ondan korkmuyordu; kendisine zarar vereceğinden endişe etmiyordu; çünkü onun kendisine karşı kötü niyeti o türden bir şey değildi. Mümkünse Isabel'in eline asla bir bahane vermez, kendini asla haksız duruma düşürmezdi. Soğuk, sabit gözlerle geleceği tarayan Isabel, o noktada onun kendisine üstün geleceğini görüyordu. Kendisi onun eline birçok bahane verecek, kendini sık sık haksız duruma düşürecekti. Kimi zaman ona neredeyse acıyordu; çünkü niyette onu aldatmamışsa da, fiiliyatta nasıl da tamamıyla aldatmış olduğunu anlıyordu. Osmond kendisini ilk tanıdığında, ona kendini göstermemişti; kendini küçültmüş, gerçekte olduğundan daha azıymış gibi davranmıştı. Osmond'un kendi adına ortaya koymaya çabaladığı olağanüstü çekiciliğin etkisi altında olduğu içindi bu. O değişmemişti; kur yaptığı yıl boyunca kendini, Isabel'den daha fazla gizlememişti. Ama o zaman Isabel onun tabiatının yalnız yarısını görmüştü, insanın ayın yuvarlağını dünyanın gölgesiyle kısmen maskelendiği zaman gördüğü gibi. Şimdi dolunayı görüyordu... adamın bütününü görüyordu. Onun özgür bir alana sahip olması için adeta yerinden kıpırdamamıştı, ama buna rağmen onun bir parçasını, bütünü zannetmişti.

Osmond'sa onun çekiciliğinin fena halde etkisi altındaydı! Bu geçmemişti; hâlâ oradaydı; Osmond'u dilediği zaman son derece hoş yapan şeyin ne olduğunu hâlâ çok iyi biliyordu. Isabel'e kur yaptığı zaman öyle olmak istemişti ve Isabel de büyülenmeyi istediğinden, onun başarmış olması şaşılacak bir şey değildi. Samimi olduğu için başarmıştı; bunu ondan esirgemek Isabel'in hiç aklından geçmemişti. Osmond ona hayrandı... nedenini söylemişti ona; tanımış olduğu, hayal gücü en kuvvetli kadın olduğu için. O sıralarda pekâlâ doğru olabilirdi bu; çünkü o aylar boyunca aslı, esası olmayan bir dünya şey hayal etmişti. Osmond'la ilgili bir imge vardı zihninde... onu doğru yorumlayamamıştı. Belli bir nitelik birleşimi onu etkilemiş ve bunlarda son derece çarpıcı bir portre görmüştü. Onun fakir ve yalnız, ama yine de bir şekilde asil olduğu... ilgisini çeken ve Isabel'e fırsatını verirmiş gibi görünen buydu. Onda tarif edilmez bir güzellik vardı... durumunda, zihninde, yüzünde. Aynı zamanda onun çaresiz ve etkisiz olduğunu hissetmiş, ama bu duygu, bilfiil saygının meyvesi olan bir şefkat biçimine bürünmüştü. Gelgiti bekleyerek sahilde dolaşan, denize doğru baktığı halde denize açılmayan kuşkucu bir seyyah gibiydi o. Isabel bütün bunlarda fırsatını bulmuştu. Onun adına teknesini suya indirecekti; onun ilahi lütfu olacaktı; onu sevmek iyi bir şey olacaktı. Ve onu sevdi de... büyük ölçüde onda bulduğu şeyler için, ama aynı zamanda büyük ölçüde ona getirdiği şeyler için. Geriye, o haftaların tutkusuna bakarken, bunda bir tür annelik emaresi... katkıda bulunduğunu, verecek bir şeyleri olduğunu hisseden bir kadının mutluluğunu algılıyordu. Bugün gördüğü kadarıyla, parası olmasa bunu yapmazdı. Sonra aklı, İngiliz çimeni altında uyuyan, sonsuz kederin iyiliksever yaratıcısı zavallı Bay Touchett'a kaydı! Çünkü bu bir gerçekti. Esasında parası ona yük olmuştu, onun ağırlığını başka bir vicdana aktarma arzusuyla dolu olan aklını işgal etmişti. Kendi vicdanını, bu parayı dünyadaki en mü-

kemmel zevke sahip olan adama devretmekten daha etkili bir biçimde hafifletecek bir şey var mıydı? Onu bir hastaneye vermek dışında, yapabileceği daha iyi bir şey yoktu; ve Gilbert Osmond kadar ilgi duyduğu hiçbir hayır kurumu da yoktu. O, Isabel'in servetini, Isabel'in bu servet hakkında daha iyi şeyler düşüneceği şekilde kullanacak ve beklenmedik bir mirasın talihine ilişkin belli bir kabalığı silecekti. Yetmiş bin sterlin miras almanın çok zarif bir yanı yoktu; bütün zarafet Bay Touchett'ın bu parayı Isabel'e bırakmasındaydı. Ama Gilbert Osmond'la evlenmek ve ona böyle bir pay getirmek... bunda Isabel için de bir zarafet olacaktı. Osmond içinse pek o kadarı olmayacaktı... bu doğruydu; ama bu onun sorunuydu ve eğer Isabel'i seviyorsa, onun zengin olmasına itiraz etmezdi. O, Isabel'in zengin olduğuna sevindiğini söyleme cesaretini göstermemiş miydi?

Kendi kendisine, gerçekten uydurma bir teoriye dayanarak, parasıyla incelikli bir biçimde takdire şayan bir şey yapmak için evlenmiş olup olmadığını sorduğunda, Isabel'in yanakları karıncalandı. Ama oldukça hızlı bir biçimde, bunun hikâyenin yalnızca yarısı olduğu cevabını verebildi. Belli bir duygu ona hâkim olduğu içindi... onun sevgisinin ciddiyetini hissedişi ve onun kişisel niteliklerinden aldığı haz. O herkesten daha iyiydi. En yüksek derecedeki bu inanç, aylarca hayatını doldurmuştu ve ondan geriye, başka türlüsünü yapmış olamayacağını ona kanıtlayacak kadarı kalmıştı. Tanımış olduğu en mükemmel şahıs ona aitti; bu bilgi başlı başına bir tür bağlılık eylemiydi. Onun beyninin güzelliği hakkında yanılmamıştı; bu organı artık gayet iyi tanıyordu. Onunla yaşamış, neredeyse onun içinde yaşamıştı... ikametgâhı haline gelmiş gibiydi o. Eğer yakalanmış idiyse, bunu yapmak için sağlam bir el gerekmişti; bu düşüncenin belki bir değeri vardı. Daha dâhiyane, daha incelikli, daha gelişmiş, hayranlık uyandıran faaliyetler için daha çok eğitilmiş bir beyne rastlamamıştı hiç ve şimdi hesaplaşması gereken, bu eşsiz cihazdı.

Onun aldanışının büyüklüğünü düşündüğünde, sonsuz bir yılgınlık içinde kendini kaybetti. Bu göz önüne alındığında, onun kendisinden daha çok nefret etmemesi belki de şaşılacak bir şeydi. Onun bu konuda verdiği ilk belirtiyi gayet iyi hatırlıyordu... hayatlarının gerçek dramına perdeyi açacak olan zil gibiydi bu. O bir gün Isabel'e çok fazla fikri olduğunu ve bunlardan kurtulması gerektiğini söylemişti. Bunu evliliklerinden önce de söylemişti ona zaten; ama o zaman Isabel bunun farkına varmamış, ancak daha sonra aklına gelmişti. Bu sefer farkına varsa iyi olurdu, çünkü Osmond gerçekten içinden gelerek söylemişti. Yüzeysel olarak, sözler hiçbir şey değildi; ama onları derinleşen deneyiminin ışığında incelediğinde, uyarıcı göründüler. Osmond bunu gerçekten içinden gelerek söylemişti... Isabel'in, güzel görünüşünden başka kendine ait hiçbir şeyinin olmamasını istiyordu. Isabel çok fazla fikri olduğunu biliyordu; Osmond'un zannettiğinden bile daha fazla, o kendisine evlenme teklif ettiğinde ona ifade etmiş olduğundan çok daha fazla fikri vardı. Evet, ikiyüzlülük *etmişti*, gerçekten; ondan o kadar hoşlanıyordu ki. Kendisi için çok fazla fikri vardı; ama insan tam da bunun için evlenirdi, bunları başka birisiyle paylaşmak için. İnsan onları kökleriyle birlikte koparamazdı ki, gerçi onları bastırabilir, dile getirmemeye dikkat edebilirdi, tabii. Ama mesele bu değildi, onun, kanılarına itiraz etmesi değildi; bu hiçbir şeydi. Isabel'in hiçbir kanısı yoktu... bunun için sevildiğini hissetmenin tatmin duygusuyla feda etmeye hevesli olmayacağı hiçbir kanısı. Onun kastettiği, işin bütünüydü... karakteri, hissettiği şeyler, hüküm verme biçimiydi. Isabel'in ihtiyat olarak saklamış olduğu şeyler, işte bunlardı; Osmond'un kendini –adeta kapı arkasından kapanmış olarak– yüz yüze kalmış olarak buluncaya kadar bilmediği şeyler bunlardı. Isabel'in hayata belli bir bakış tarzı vardı ki, Osmond bunu kişisel bir saldırı olarak algılıyordu. Tanrı biliyor ki, en azından artık, çok alçakgönüllü, uysal bir bakış

tarzıydı bu! Tuhaf olan, Isabel'in başından beri Osmond'un bakış tarzının bu kadar farklı olduğundan kuşkulanmamış olmasıydı. Onunkinin son derece geniş kapsamlı, aydınlanmış, tam olarak dürüst bir adamın ve bir beyefendinin bakış tarzı olduğunu düşünmüştü. O Isabel'i, hiçbir batıl inancı, hiçbir sıkıcı sınırlaması, tazeliğini kaybetmiş hiçbir önyargısı olmadığına temin etmemiş miydi? Tam olarak, dünyanın açık havasında yaşayan, küçük hesaplara kayıtsız olan, yalnız hakikate ve bilgiye önem veren ve iki zeki insanın bunları birlikte aramaları ve bulsalar da bulmasalar da, en azından bu arayışta bir miktar mutluluk bulmaları gerektiğine inanan bir adam görünümü vermiyor muydu? Isabel'e, gelenekselliği sevdiğini söylemişti; ama bir anlamda asil bir beyanat gibi görünüyordu bu. O anlamda, ahenge, düzene, nezahete ve hayatın tüm vakur kurumlarına duyulan sevgide, Isabel ona serbestçe katılıyordu ve onun uyarısında netameli bir şey yoktu. Ama aylar geçtikçe, Isabel onu takip etmeyi sürdürdüğünde ve Osmond onu kendi ikamet ettiği kâşaneye götürdüğünde, işte o zaman, o zaman gerçekte nerede olduğunu anlamıştı. Bunu bir daha hissebilirdi, meskeninin ölçüsünü alırken hissettiği inanmazlıkla dolu dehşeti. O zamandan beri bu dört duvar arasında yaşamıştı; bu duvarlar hayatının sonuna kadar çevreleyecekti onu. Karanlıkların evi, suskunlukların evi, boğuluşun eviydi bu. Osmond'un güzel zihni eve ne ışık ne de hava veriyordu; hatta Osmond'un güzel zihni küçük, yüksek bir pencereden aşağıyı gözetleyip onunla alay ediyor gibiydi. Tabii, fiziksel bir ıstırap değildi bu; fiziksel ıstırap için bir çare bulunabilirdi. Isabel gidip gelebiliyordu; serbestliğe sahipti; kocası son derece nazikti. O, kendini öyle ciddiye alıyordu ki; dehşet verici bir şeydi bu. Tüm kültürünün, zekâsının, hoşluğunun altında; iyi huyluluğunun, uyumluluğunun, yaşam bilgisinin altında, bencilliği bir küme çiçeğin içindeki yılan gibi gizlenmiş, yatıyordu. Isabel onu ciddiye almış, ama o

kadar da ciddiye almamıştı. Nasıl alabilirdi... özellikle onu daha iyi tanıdığında? Onu, onun kendisini düşündüğü gibi düşünmesi gerekiyordu... Avrupa'daki ilk beyefendi olarak. Başlangıçta Isabel de öyle düşünmüştü ve hatta onunla evlenmesinin nedeni buydu. Ama bunun neyi ima ettiğini görmeye başladığında geri çekildi; bu bağda, altına adını koymaya niyet etmiş olduğundan fazlası vardı. Osmond'un gıpta ettiği üç dört civarında çok yüce insan dışında herkese ve kendisine ait yarım düzine fikir dışında dünyadaki her şeye karşı hükmedici bir küçümsemeyi ima ediyordu. Pekâlâ; Isabel o noktada bile uzun bir mesafe boyunca ona katılabilirdi; çünkü Osmond ona hayatın öyle çok adiliğini ve köhneliğini göstermiş, insanoğlunun aptallığına, ahlaksızlığına, cehaletine gözlerini öyle açmıştı ki, Isabel eşyanın sonsuz bayağılığından ve insanın kendisini bununla lekelenmekten korumasının erdeminden layıkıyla etkilenmişti. Ama anlaşılan bu asaletten yoksun, adi dünya sonuç olarak insanın uğruna yaşayacağı şeydi; insan sonsuza kadar gözünü ondan ayırmamalıydı; onu aydınlatmak, dönüştürmek ya da kurtarmak için değil, ondan kendi üstünlüğünün bir kabulünü elde etmek için. Bir yandan aşağılık bir şeydi bu, ama öte yandan bir standart sağlıyordu. Osmond Isabel'e dünyayla ilgisini kesişinden, kayıtsızlığından, başarının olağan araçlarından ne kadar kolaylıkla vazgeçtiğinden söz etmişti; ve bütün bunlar hayranlık uyandıran şeyler gibi gelmişti ona. Bunun asil bir kayıtsızlık, eşsiz bir bağımsızlık olduğunu düşünmüştü. Ama kayıtsızlık aslında Osmond'un son niteliğiydi; başkalarına bu kadar kafa yoran birisini görmemişti hiç. Kendi adına, dünya her zaman ilgisini çekmişti ve diğer insanları incelemek daimi bir tutkusuydu. Ancak, bir özel hayat uğruna tüm meraklarından ve duygudaşlıklarından vazgeçmeye razı olurdu, eğer söz konusu insan bunun bir kazanç olduğuna onu inandırabilmiş olsaydı! En azından, halihazırdaki kanaati buydu; ve bunun

toplumu Osmond'un önemsediği gibi önemsemekten daha kolay olacağı kesindi.

Osmond toplum olmadan yaşayamıyordu ve Isabel onun aslında bunu hiç yapmamış olduğunu görüyordu; ondan en kopukmuş gibi göründüğü zamanlarda bile, penceresinden ona bakmıştı. Onun da bir ideali vardı, tıpkı Isabel'in bir ideale sahip olmaya çalışmış olduğu gibi; yalnız, insanların adaleti bu kadar farklı taraflarda araması garipti. Onun ideali, yüksek bir refah ve muaşeret kavramı, aristokratik bir yaşam kavramıydı ve Isabel şimdi Osmond'un kendini, en azından özünde, daima böyle bir hayat yaşamış addettiğini görüyordu. Bir saat için bile bundan asla geri kalmamıştı; bunu yapmanın utancından hiçbir zaman kurtulamazdı. Buna da pekâlâ; Isabel burada da hemfikir olurdu; ama onlar aynı formüllere öyle farklı fikirler, öyle farklı çağrışımlar ve arzular atfediyorlardı ki. Isabel'in aristokratik yaşam nosyonu sadece, muazzam bir bilginin muazzam bir serbestlikle birleşmesiydi; bilgi insana görev duygusu, serbestlikse haz duygusu verirdi. Ama Osmond için bütünüyle biçimsel bir şey, bilinçli, hesaplı bir tavırdı bu. O eski, kutsanmış ve nakledilmiş şeyleri seviyordu; Isabel de öyle, ama bunlarla dilediğini yaptığını iddia ediyordu. Onun geleneğe engin bir hürmeti vardı; bir defasında Isabel'e, buna sahip olmanın dünyadaki en iyi şey olduğunu, ama insan buna sahip olacak kadar talihli değilse, derhal onu oluşturmaya girişmesi gerektiğini söylemişti. Bununla, Isabel'in buna sahip olmadığını, kendisininse daha iyi durumda olduğunu kastettiğini Isabel biliyordu; gerçi onun geleneklerini nereden almış olduğunu hiç öğrenemedi. Ancak, çok büyük bir gelenek koleksiyonu vardı onun; bu çok kesindi; bir süre sonra, Isabel anlamaya başladı. Önemli olan, bunlara uygun hareket etmekti; yalnız Osmond için değil, Isabel için de önemli olan buydu. Isabel'in, geleneklerin onlara sahip olanlardan başka bir insana hizmet etmele-

ri için adamakıllı üstün bir türden olmaları gerektiğine dair tanımlanmamış bir inancı vardı; ama buna rağmen, kendisinin de kocasının geçmişindeki bilinmeyen dönemlerden bugüne süzülen görkemli müziğe ayak uydurarak yürümesi gerektiğine dair bu imaya rıza gösterdi; o ki, bir zamanlar adımlarında o kadar özgür, o kadar düzensiz, o kadar başıboş, resmigeçit halinde yürümenin o kadar karşıtıydı. Onların yapmaları gereken belirli şeyler, almaları gereken belirli bir duruş, tanımaları ve tanımamaları gereken belirli insanlar vardı. Resimli goblenlerle sarmalanmış olsa da, Isabel etrafını kuşatmakta olan katı sistemi gördüğünde, sözünü ettiğim o karanlık ve boğulma duygusu ona hâkim olmuştu; küf ve çürüme kokusuyla hapsedilmiş gibiydi. Direnmişti, tabii; başta çok nükteli, ironik, sevgi dolu bir biçimde; sonra, durum daha ciddileştikçe, gayretle, tutkuyla, yalvarırcasına. Özgürlüğün, dilediklerini yapmanın, hayatlarının görünüşüne ve değerlerine aldırmamanın davasını... başka içgüdülerin ve özlemlerin, tamamen başka bir idealin davasını savunmuştu. İşte o zaman, kocasının daha önce hiç olmadığı kadar rahatsız edilen kişiliği ileri çıkmış ve dimdik durmuştu. Söylediği şeyler yalnız onun küçümsemesiyle cevaplanmıştı ve Isabel onun kendisinden anlatılmaz bir biçimde utandığını görebiliyordu. Isabel hakkında ne düşünüyordu o... adi, bayağı, asaletten uzak olduğunu mu? En azından, Isabel'in gelenekleri olmadığını biliyordu artık! Onun böyle bir yavanlık sergileyeceğini öngörmemişti; duyguları radikal bir gazeteye ya da Üniteryen bir vaize layıktı. Sonunda Isabel'in kavradığına göre, Osmond'u asıl rencide eden, kendine ait bir aklı olmasıydı. Aklı Osmond'a ait olmalıydı... bir yaban korusuna bağlı küçük bir bahçe arsası gibi onunkine iliştirilmiş olmalıydı. Osmond toprağı nazikçe tırmıklar ve çiçekleri sulardı; tarhlardaki ayrıkotlarını temizler ve ara sıra küçük bir demet toplardı. Zaten geniş toprakları olan bir mülk sahibi için sevimli bir arazi

parçası olurdu bu. Aptal olmasını arzu etmiyordu. Aksine, zeki olduğu için onun hoşuna gitmişti. Ama zekâsının tümüyle kendi lehine işlemesini bekliyordu ve zihninin boş olmasını arzu etmekten o kadar uzaktı ki, o zihnin adamakıllı algılayıcı olacağını düşünerek övünmüştü. Karısının onunla birlikte ve onun için hissetmesini, kanılarına, emellerine, tercihlerine katılmasını beklemişti; Isabel bunun bir koca için pek de haksız sayılamayacak bir talep olduğunu itiraf etmek zorundaydı. Ama asla hazmedemeyeceği bazı şeyler vardı. Başlangıç olarak, korkunç derecede kirliydiler. O bir Püriten kızı değildi, ama buna rağmen saflık denilen bir şeyin varlığına inanıyordu. Osmond'sa, görünüşe göre inanmıyordu; onun bazı gelenekleri Isabel'in eteklerini arkaya itmesine neden oluyordu. Bütün kadınların âşıkları mı vardı? Hepsi yalan mı söylerdi ve en iyilerinin bile bir fiyatı mı vardı? Kocalarını aldatmayan sadece üç dört kadın mı vardı? Isabel böyle şeyler duyduğunda onlara, kasabadaki bir kabul salonunda yapılan dedikoduya duyduğundan daha büyük bir küçümseme duyuyordu... çok kirli bir havada tazeliğini koruyan bir küçümseme. Görümcesinin yarattığı kirlilik vardı; kocası yalnız Kontes Gemini'ye göre mi hüküm veriyordu? Bu hanımefendi çok sık yalan söylüyordu ve sadece söze dayanmayan aldatmacalara başvurmuştu. Bu olgulara böyle genel bir kapsam vermeden, Osmond'un gelenekleri arasında bunlar hakkında faraziyelerin bulunduğunu görmek yeterliydi. Isabel'in, faraziyelerini küçümsemesi... Osmond'un kendini geri çekmesine neden olan buydu. Kendisi bol bol hor görüyordu ve karısının da aynı derecede donanmış olması münasipti; ama Isabel'in, küçümsemesinin sıcak ışığını onun kendi kavramlarına çevirmesi... hesaba katmamış olduğu bir tehlikeydi bu. Isabel bu noktaya gelmeden onun duygularını kontrol altına almış olması gerektiğine inanıyordu ve Isabel onun kendine fazla güvenmiş olduğunu keşfettiğinde kulaklarının nasıl yan-

dığını kolaylıkla hayal edebiliyordu. İnsanın kendisine bu duyguyu veren bir karısı olduğunda, ondan nefret etmekten başka yapacak bir şey kalmazdı!

Isabel, başlangıçta bir sığınak ve ferahlama vesilesi olan bu nefret duygusunun, Osmond'un hayatının meşgalesi ve tesellisi haline gelmiş olduğuna artık hemen hemen emindi. Bu duygu derindi, çünkü samimiydi; Osmond, Isabel'in sonuç olarak onsuz da yapabileceğini kavramıştı. Eğer bu fikir Isabel'in kendisine ürkütücü gelmişse, başta kendini bir tür sadakatsizlik, bir kirlenme kapasitesi olarak göstermişse, Osmond üzerinde sonsuz bir etki yapmış olması beklenmez miydi? Durum çok basitti; Osmond onu hor görüyordu; onun hiçbir geleneği yoktu ve Üniteryen bir rahibin ahlaki ufkuna sahipti. Üniteryanizmi hiç anlayamamış olan zavallı Isabel! Şimdi, belirsiz bir süreden beri birlikte yaşadığı inanç buydu. Ne geliyordu... önlerinde ne vardı? Daima bunu soruyordu. Osmond ne yapacaktı... kendisi ne yapmalıydı? Bir erkek karısından nefret ettiği zaman, nereye giderdi bu? Isabel ondan nefret etmiyordu, bundan emindi, çünkü zaman zaman ona hoş bir sürpriz yapmak için tutkulu bir arzu duyuyordu. Ancak, büyük bir sıklıkla da korku duyuyordu ve ima ettiğim gibi, onu en başta aldatmış olduğu duygusu benliğini sarıyordu. Her halükârda, garip bir evlilikleri vardı ve korkunç bir hayattı onlarınki. O sabaha kadar bir haftadır Osmond onunla hemen hemen hiç konuşmamıştı; tavrı, yanıp bitmiş bir ateş kadar soğuktu. Isabel bunun özel bir nedeni olduğunu biliyordu; Ralph Touchett'ın Roma'da kalmaya devam etmesi Osmond'u hoşnutsuz ediyordu. Isabel'in kuzenini çok fazla gördüğünü düşünüyordu... bir hafta önce, otelinde ona gitmesinin edebe aykırı olduğunu söylemişti ona. Ralph'ın hastalıklı hali onu kötülemeyi gaddarlık gibi gösteriyor olmasaydı, bundan daha da fazlasını söylerdi; ama kendini tutmak zorunda kalmak, ancak Osmond'un tiksintisini derinleştiriyordu. Isabel tüm bunları,

duvar saatinin kadranından saati okuyabileceği gibi okuyordu; kuzenine gösterdiği ilgiyi görmenin kocasının hiddetini uyandırdığının, sanki Osmond onu yatak odasına kilitlemiş kadar farkındaydı... ki bunu yapmak istediğinden de emindi onun. Isabel'in genel olarak, asi olmadığına samimiyetle inanıyordu; ama Ralph'a karşı kayıtsızmış gibi davranamazdı, elbette. Onun nihayet ölmekte olduğuna ve onu bir daha asla görmeyeceğine inanıyordu ve bu kendisinde ona karşı hayatında hiç duymamış olduğu bir şefkat uyandırıyordu. Artık hiçbir şey Isabel'e zevk vermiyordu; herhangi bir şey, hayatını ziyan etmiş olduğunu bilen bir kadına nasıl zevk verebilirdi? Kalbinin üzerinde ebedi bir ağırlık, her şeyin üzerinde donuk bir ışık vardı. Ama Ralph'a yaptığı küçük ziyaretler, karanlıktaki bir lambaydı; onunla oturduğu saat boyunca maneviyatı yükseliyordu. Ralph ağabeyiymiş gibi hissediyordu, artık. Bir ağabeyi olmamıştı, ama eğer olsaydı ve kendisinin başı dertte ve ağabeyi ölüyor olsaydı, Ralph kadar kalbine yakın olurdu. Ah, evet, eğer Gilbert onu kıskanıyorsa, belki de bunun bir nedeni vardı; Ralph'la yarım saat oturmak Gilbert'ı daha iyi göstermiyordu. Ondan bahsediyor değillerdi... Isabel şikâyet ediyor değildi. Aralarında onun adı hiç telaffuz edilmiyordu. Sadece Ralph cömert olduğu ve kocası olmadığı içindi bu. Ralph'ın konuşmasında, gülümsemesinde, sırf Roma'da olmasında bile, çevresinde dolanıp durduğu kahrolası daireyi daha ferah yapan bir şeyler vardı. Ralph dünyadaki iyiliği hissettiriyordu ona; neler olmuş olabileceğini hissettiriyordu. Ne de olsa, Osmond kadar zekiydi o... daha iyi olması bir yana. Ve bu yüzden bedbahtlığını ondan gizlemek bir bağlılık hareketiymiş gibi geliyordu Isabel'e. Bunu büyük bir dikkat ve özenle gizliyordu; konuşmalarında sürekli olarak perdeler çekiyor ve paravanlar düzenliyordu. Floransa'daki bahçede Ralph'ın onu Osmond'a karşı uyardığı o sabah, yine gözlerinin önünde canlanıyordu... o sahne canlılığını hiç yitir-

memişti. O yeri görmek, Ralph'ın sesini duymak, ılık, tatlı havayı hissetmek için sadece gözlerini kapatması yetiyordu. O nasıl bilmiş olabilirdi? Ne gizemdi bu! Ne mucizevi bir bilgelikti! Gilbert kadar zeki mi? Böyle bir yargıya vardığına göre, çok daha zekiydi. Gilbert asla bu kadar derin, bu kadar adil olmamıştı. Haklı olup olmadığını asla öğrenmeyeceğini söylemişti Ralph'a, en azından kendisinden; şimdi de buna ihtimam gösteriyordu. Yapacak çok şey veriyordu bu ona; içinde tutku, yücelme, din vardı bunun. Kadınlar bazen dinlerini garip faaliyetlerde bulurlar ve şimdi Isabel, kuzeninin karşısında rol oynamakla ona iyilik etmekte olduğu düşüncesini taşıyordu. Belki iyilik olurdu da, eğer Ralph bir an için bile bir avanak olmuş olsaydı. Gerçekte, iyilik esas itibariyle Ralph'ı, bir zamanlar kendisini çok yaralamış ve bu olayın onu utandırmış olduğuna, ama Isabel çok cömert ve o çok hasta olduğundan, ona garez duymadığına ve mutluluğuyla ona gösteriş yapmaktan düşünceli bir biçimde kaçındığına inandırmaya çalışmaktan oluşuyordu. Ralph kanepesinde yatarken bu olağanüstü düşüncelilik biçimine için için gülümsüyor, ama Isabel'in kendisini affetmiş olmasını affediyordu. Isabel mutsuz olduğunu bilmenin acısını duymasını istemiyordu onun; önemli olan buydu ve böyle bir bilginin daha ziyade onun haklı olduğunu kanıtlayacak olması fark etmezdi.

Isabel'e gelince, o, ateş söndükten sonra da uzun bir süre sessiz kabul salonunda oyalandı. Soğuğu hissetmesi tehlikesi yoktu; alev alev yanıyordu. Sabahın erken saatlerinin çaldığını duydu, sonra daha geç saatlerinin, ama tuttuğu nöbet zamana aldırış etmiyordu. Görüntülerle kuşatılan zihni olağanüstü bir faaliyet halindeydi ve bu görüntülerin ona, istirahatle alay etmek üzere, yastığında yatarken gelmelerindense orada, onları karşılamak için otururken gelmeleri daha iyiydi. Dediğim gibi, asi olmadığına inanıyordu ve bunun, gecenin yarısı boyunca orada oyalanarak kendini

Pansy'nin bir mektubu postaya verir gibi evlendirilmemesi için hiçbir neden olmadığına ikna etmeye çalışmasından daha iyi bir kanıtı olabilir miydi? Saat dördü çaldığında ayağa kalktı; nihayet yatıyordu, çünkü lamba çoktan sönmüş ve mumlar yuvalarına kadar yanıp bitmişti. Ama o zaman bile, odanın ortasında tekrar durdu ve olduğu yerden, hatırlanan bir görüntüye baktı... etraflarından habersiz ve samimi bir şekilde bir araya gelmiş olan kocasıyla Madam Merle'ün görüntüsüne.

Kırk Üçüncü Bölüm

Bundan üç gece sonra, Pansy'yi büyük bir partiye götürdü; asla danslara gitmeyen Osmond onlara refakat etmedi. Pansy dansa her zamanki kadar hazırdı; genelleme eğiliminde olan bir insan değildi ve aşkla ilgili zevklere konulduğunu gördüğü yasağı başka zevkleri de kapsar şekilde algılamamıştı. Eğer uygun zamanı kolluyor ya da babasını atlatmayı umuyorduysa, başarı öngörüyor olmalıydı. Isabel bunun pek muhtemel olmadığını düşünüyordu; Pansy'nin sadece iyi bir kız olmaya karar vermiş olması çok daha muhtemeldi. Böyle bir fırsatı hiç olmamıştı ve fırsatlara münasip değeri verirdi. Duruşuna her zamanki kadar dikkat ediyor ve uçucu eteklerini her zamanki kadar endişeli gözlerle takip ediyordu; buketini çok sıkı tutuyor ve çiçekleri yirminci kez sayıyordu. Isabel'e kendini yaşlı hissettiriyordu; o bir balo için heyecana kapılmayalı o kadar uzun zaman olmuştu ki. Çok hayranlık uyandıran Pansy hiç partnersiz kalmıyordu ve geldiklerinden çok kısa bir süre sonra, dans etmekte olmayan Isabel'e tutması için buketini verdi. Isabel bu hizmeti birkaç dakikadır yapıyordu ki, Edward Rosier'nin karşısında durmakta olduğunun farkına vardı. Samimi gülümsemesini kaybetmişti o ve neredeyse askeri bir kararlılık ifadesi taşıyordu; eğer onun davasının temelde zor bir dava olduğunu hissetmiş olmasaydı, görünüşündeki değişiklik Isabel'i

gülümsetirdi; her zaman baruttan ziyade günebakan kokmuştu o. Sanki Isabel'i tehlikeli olduğundan haberdar etmek istermiş gibi, bir an ona biraz haşin bir ifadeyle baktı; sonra gözlerini aşağıya, onun buketine çevirdi. Bunu inceledikten sonra bakışları yumuşadı ve hızla şöyle dedi:

"Hepsi hercaimenekşe; bu onun olmalı!"

Isabel şefkatle gülümsedi.

"Evet, onun; tutmam için bana verdi."

"Onu biraz tutabilir miyim, Bayan Osmond?" diye sordu, zavallı genç adam.

"Hayır, size güvenemem; geri vermeyeceğinizden korkuyorum."

"Vereceğimden emin değilim; onu alıp derhal evden ayrılırdım. Ama hiç olmazsa bir tek çiçek alamaz mıyım?"

Isabel bir an duraksadı; sonra, hâlâ gülümseyerek, buketi uzattı.

"Kendiniz bir tane seçin. Sizin için yapmakta olduğum, korkunç bir şey."

"Ah, eğer bundan başka bir şey yapmıyorsanız, Bayan Osmond!" dedi Rosier, bir gözünde monoklüyle, dikkatle çiçeğini seçerken.

"Onu düğme iliğinize takmayın," dedi Isabel. "Sakın yapmayın bunu!"

"Onun görmesini isterim. Benimle dans etmeyi reddetti, ama hâlâ ona inandığımı göstermek istiyorum."

"Ona göstermek iyi de, başkalarına göstermek yersiz. Babası ona sizinle dans etmemesini söyledi."

"Peki, *sizin* benim için yapabileceğiniz tek şey bu mu? Sizden daha fazlasını bekliyordum, Bayan Osmond," dedi genç adam, ince bir genel atıfta bulunan bir tonla. "Tanışıklığımızın çok gerilere dayandığını biliyorsunuz... ta masum çocukluk günlerimize."

"Beni fazla yaşlı göstermeyin," diye cevap verdi Isabel, gülümseyerek. "Bu konuya çok sık geri dönüyorsunuz ve

ben hiç inkâr etmedim. Ama iki eski arkadaş olduğumuza göre size söylemeliyim ki, bana sizinle evlenmemi teklif etme onurunu bağışlasaydınız, sizi reddederdim."

"Ah, bana değer vermiyorsunuz, o halde. Havai olduğumu düşündüğünüzü hemen söyleyin!"

"Size çok değer veriyorum, ama size âşık değilim. Bununla demek istediğim, Pansy için size âşık olmadığım, tabii."

"Pekâlâ; anlıyorum; bana acıyorsunuz, hepsi bu."

Ve Edward Rosier monoklüyle alakasızca etrafa bakındı. İnsanların kendisinden daha fazla memnun olmamaları onun için bir vahiy gibiydi; ama en azından, bu hareketin ona genelmiş gibi geldiğini göstermeyecek kadar gururluydu.

Isabel bir süre hiçbir şey söylemedi. Onun tavrında ve görünümünde çok derin bir trajedinin vakarı yoktu; başka şeylerin yanı sıra, küçük monoklü buna izin vermiyordu. Ama Isabel aniden duygulandı; ne de olsa, kendi mutsuzluğunun onunkiyle ortak bir yanı vardı ve burada, romantik olmasa da tanınabilir bir formda, dünyadaki en etkileyici şeyin... karşıtlıkla mücadele halindeki genç aşkın bulunduğunu, öncekinden daha kuvvetli bir biçimde hissetti.

"Ona gerçekten çok nazik mi davranırdınız?" dedi, alçak sesle.

Rosier gözlerini dindarca aşağıya çevirdi ve parmaklarının arasında tuttuğu küçük çiçeği dudaklarına götürdü. Sonra Isabel'e baktı. "Bana acıyorsunuz; ama ona da biraz olsun acımıyor musunuz?"

"Bilmiyorum; emin değilim. O her zaman hayattan zevk alır."

"Neye hayat dediğinize bağlı olur bu!" dedi Rosier. "İşkence görmekten zevk almaz."

"Böyle bir şey olmayacak."

"Bunu duyduğuma sevindim. O ne yaptığını biliyor. Göreceksiniz."

"Sanırım biliyor ve asla babasına itaatsizlik etmeyecek. Ama bana geri geliyor," diye ekledi Isabel, "ve uzaklaşmanız için yalvarmalıyım."

Rosier, Pansy kavalyesinin koluna girmiş olarak belirinceye kadar bir süre oyalandı; ancak onun yüzüne bakacak kadar durdu. Sonra başını dik tutarak uzaklaştı; ve münasiplik uğruna yaptığı bu fedakârlığı başarma biçimi, Isabel'i onun fazlasıyla âşık olduğuna ikna etti.

Dans ederken çekidüzeni pek bozulmayan ve bu egzersizden sonra taptaze ve serin görünen Pansy bir süre bekledi, sonra buketini geri aldı. Isabel onu izledi ve çiçekleri saydığını gördü; bunun üzerine, farkına varmış olduğundan daha derin kuvvetlerin kesin olarak faaliyette olduğunu düşündü. Pansy Rosier'nin uzaklaştığını görmüştü, ama Isabel'e onun hakkında hiçbir şey söylemedi; partneri reveransını yaptıktan ve çekildikten sonra, yalnız onun hakkında konuştu; müzik, yer döşemeleri, nadiren görülen, şimdiden elbisesini yırtmış olmasının talihsizliği hakkında. Ancak, Isabel onun, âşığının bir çiçek yürütmüş olduğunu fark ettiğinden emindi; gerçi bir sonraki partnerinin çağrısına cevap verişindeki vazifeşinas zarafeti açıklamak için bu bilgiye ihtiyaç yoktu. Had safhada bir sınırlama altındaki o mükemmel letafet, daha büyük bir sistemin parçasıydı. Bu defa buketini taşıyarak, yüzü kızarmış bir genç adam tarafından yine alınıp götürüldü ve oradan çok uzun süredir ayrı kalmamıştı ki, Isabel, Lort Warburton'ın kalabalığın arasından ilerlediğini gördü. O, az sonra yanına geldi ve ona iyi akşamlar diledi; Isabel bir gün öncesinden beri onu görmemişti. Lort etrafına bakındı, sonra "Küçük genç kız nerede?" diye sordu. Genç Bayan Osmond'u bu tarzda ima etmeyi zararsız bir alışkanlık haline getirmişti.

"Dans ediyor," dedi Isabel; "bir yerlerde görürsünüz onu."

Lort dans edenlere bakındı ve nihayet Pansy'yle göz göze geldi. "Beni görüyor, ama farkıma varmıyor," diye beyan etti sonra. "Siz dans etmiyor musunuz?"

"Gördüğünüz gibi, beni dansa kaldıran yok."

"Benimle dans etmez misiniz?"

"Teşekkür ederim; küçük genç kızımla dans etmenizi tercih ederim."

"Birinin diğerine engel olmasına gerek yok; özellikle o angaje edilmiş olduğuna göre."

"Her şey için angaje edilmiş değil ve siz hakkınızı muhafaza edebilirsiniz. Çok fazla dans ediyor; sizse daha zinde olursunuz."

"O çok güzel dans ediyor," dedi Lort Warburton, gözleriyle onu takip ederek. "Ah, nihayet," diye ekledi, "bana gülümsedi." Yakışıklı, rahat, etkileyici görünümüyle orada duruyordu ve Isabel onu gözlemlerken, onun kadar etkileyici bir adamın küçük bir genç kızla ilgilenmesinin tuhaf olduğunu, daha önce de olduğu gibi kuvvetle hissetti. Büyük bir tutarsızlık gibi geliyordu bu ona; ne Pansy'nin küçük cazibeleri, ne lordun kendi müşfikliği, iyi huyluluğu, hatta ne de aşırı ve daimi olan eğlence ihtiyacı, bunu açıklamaya yetiyordu. "Sizinle dans etmek hoşuma gider," dedi o biraz sonra, tekrar Isabel'e doğru dönerek, "ama sanırım sizinle konuşmak daha da çok hoşuma gidiyor."

"Evet, bu daha iyi ve vakarınıza daha çok yakışır. Büyük devlet adamları vals yapmamalı."

"Zalim olmayın. Neden Bayan Osmond'la dans etmemi tavsiye ettiniz, o halde?"

"Ah, o farklı. Eğer onunla dans ederseniz, sadece şefkatli bir hareket gibi görünür... onu eğlendirmek için yapıyormuşsunuz gibi. Benimle dans ederseniz, kendinizi eğlendirmek için yapıyormuşsunuz gibi görünür."

"Peki, Tanrı aşkına, kendimi eğlendirmeye hakkım yok mu benim?"

"Hayır, üzerinizde Britanya İmparatorluğu'nun işlerinin sorumluluğu varken, olmaz."

"Batsın Britanya İmparatorluğu! Hep gülüyorsunuz ona."

"Kendinizi benimle konuşarak eğlendirin."

"Bunun bir eğlence olduğundan emin değilim. Fazla sivri dillisiniz; hep kendimi savunmak zorunda kalıyorum. Ve bu gece bana her zamankinden daha tehlikeli görünüyorsunuz. Gerçekten dans etmez misiniz?"

"Yerimden ayrılamam. Pansy beni burada bulmalı."

Lort bir süre sessiz kaldı. "Ona fevkalade iyi davranıyorsunuz," dedi, aniden.

Isabel ona dikkatle baktı ve gülümsedi. "Ona öyle davranılmadığını hayal edebiliyor musunuz?"

"Hayır, gerçekten. Onunla nasıl ilgilenildiğini biliyorum. Ama onun için çok şey yapmış olmalısınız."

"Onu benimle birlikte gezmeye götürdüm," dedi Isabel, hâlâ gülümseyerek. "Ve uygun giysileri olmasını sağladım."

"Sizinle birlikte olmak onun için büyük bir avantaj olmuş olmalı. Onunla konuşmuşsunuz, ona akıl vermişsiniz, gelişmesine yardımcı olmuşsunuz."

"Ah, evet, o gül değilse bile, gülün yakınında yaşamış."

Isabel güldü, refakatçisiyse gülümsedi; ama lordun yüzünde, tam olarak neşelenmesine engel olan, gözle görülür bir dalgınlık vardı. "Hepimiz onun elimizden geldiği kadar yakınında yaşamaya çalışırız," dedi, bir anlık bir tereddütten sonra.

Isabel başka tarafa döndü; Pansy ona iade edilmek üzereydi ve dikkatinin bu şekilde dağıtılmasını memnuniyetle karşılıyordu. Lort Warburton'dan ne kadar çok hoşlandığını biliyoruz; onun harikulade olduğunu düşünüyordu; onun arkadaşlığında, belirsiz bir ihtiyaç durumunda bir tür kaynak olurmuş gibi görünen bir şeyler vardı; bankada büyük bir hesap bakiyesine sahip olmak gibiydi bu. O odada ol-

duğu zaman kendini daha mutlu hissediyordu; yaklaşışında güven veren bir şeyler vardı; sesinin tınısı Isabel'e tabiatın lütufkârlığını hatırlatıyordu. Ama bütün bunlara rağmen, onun kendisine fazla yakın olması, iyi niyetini fazla kanıksaması, Isabel'i hoşnut etmiyordu. Bundan korkuyor, uzaklaşmaya çalışıyordu; onun böyle yapmamasını diliyordu. Fazla yakına gelecek olursa, birden parlayarak ona mesafesini korumasını söyleyebileceğini hissediyordu. Pansy Isabel'e, eteğinde birincisinin kaçınılmaz sonucu olan ve ona ciddi gözlerle sergilediği ikinci bir yırtıkla geri geldi. Çok fazla üniformalı beyefendi vardı; genç kızların etekleri için ölümcül olan şu berbat mahmuzlardan takmışlardı. Bunun üzerine kadınların kaynaklarının sayısız olduğu ortaya çıktı. Isabel kendini Pansy'nin kutsallığı bozulmuş giysisine adadı; el yordamıyla bir iğne buldu ve hasarı onardı; gülümseyerek onun anlattığı maceralarını dinledi. Dikkati, anlayışı son derecede aktifti; ve hiçbir şekilde bağlantılı olmadıkları bir duyguyla doğru orantılıydı bunlar... Lort Warburton'ın kendisine kur yapmaya çalıştığına dair canlı bir tahminle. Mesele sadece onun o sıradaki sözleri değildi; başka sözleriydi de; bunların ima ettikleri ve devamlılığıydı. Isabel Pansy'nin elbisesini iğnelerken, düşündüğü buydu. Eğer korktuğu gibi bu doğruysa, lort bunun bilincinde değildi, tabii; o kendisi, niyetini hesaba katmamıştı. Ama bu, işi daha uygun bir hale getirmiyor, durumu daha kabul edilebilir kılmıyordu. Lort Warburton öz bilince ne kadar erken varırsa, o kadar iyiydi. O derhal Pansy'yle konuşmaya başladı... Pansy içinse, onun ıslah olmuş bir bağlılıkla dolu gülümsemesine son verdiğini görmek şaşırtıcıydı elbette. Pansy her zamanki gibi cevap verdi, küçük, özenli bir heveslilik havasıyla; lort, konuşurken ona doğru bir hayli eğilmek zorunda kalıyordu ve Pansy'nin gözleri her zamanki gibi lordun sağlam bedeninde bir aşağı bir yukarı geziniyordu, sanki lort bunu, sergilemek üzere ona sunmuşmuş gibi. Daima biraz korkmuş görünü-

yordu; ama korkusu, hoşlanmamayı ima eden acı verici bir nitelikte değildi; aksine, lordun onun kendisinden hoşlandığını bildiğini bilirmiş gibi görünüyordu. Isabel bir süre onları baş başa bıraktı ve yakınında gördüğü bir arkadaşının yanına gitti; Pansy'nin yine angaje edilmiş olduğunu bildiği bir sonraki dansın müziği başlayıncaya kadar da onunla konuştu. Genç kız biraz sonra küçük, heyecanlı bir bakışla yanına geldi ve Osmond'un, kızının mutlak bağımlılığı hakkındaki görüşünü titizlikle benimseyen Isabel onu, değerli ve geçici bir emanet olarak, kararlaştırılmış partnerine teslim etti. Bu meselenin tümü hakkında kendine ait kuruntuları, çekinceleri vardı; bazı zamanlar Pansy'nin aşırı yapışkanlığı, Isabel'in anlayışına göre, ikisine de aptalca bir görünüm veriyordu. Ama Osmond ona kızının refakatçisi olarak konumunun, izin ve kısıtlamanın lütufkârca birbirini izlemesinden oluşan bir tür canlı tablosunu sunmuştu ve Isabel onun bazı talimatlarına harfi harfine itaat ettiğini düşünmekten hoşlanıyordu. Bunlardan bazılarıyla ilgili olarak, böyle yapmasının bu talimatları gülünç bir duruma düşürüyormuş gibi olmasından kaynaklanıyordu belki de bu hoşlanma.

Pansy alınıp götürüldükten sonra, Isabel Lort Warburton'ın yine kendisine yaklaşmakta olduğunu gördü. Gözlerini kararlı bir biçimde ona dikti; onun düşüncelerini okuyabilmeyi diledi. Ama o, aklı karışıkmış gibi görünmüyordu.

"Benimle daha sonra dans etmeye söz verdi," dedi.

"Buna sevindim. Onu kotiyon için angaje ettiniz, herhalde."

Bunun üzerine lort biraz sıkıntılı göründü. "Hayır, onu istemedim. Kadril için angaje ettim onu."

"Ah, akıllı değilsiniz!" dedi Isabel, neredeyse öfkeyle. "Siz istersiniz diye, kotiyonu saklamasını söyledim ona."

"Zavallı küçük genç kız, şu işe bakın!" Ve Lort Warburton içtenlikle güldü. "Tabii isterim, bu hoşunuza giderse."

"Hoşuma giderse mi? Ah, eğer onunla sadece benim hoşuma gittiği için dans ediyorsanız!"

"Korkarım ki onu sıkıyorum. Kancasına birçok genç adam takılmış gibi görünüyor."

Isabel önüne bakarak hızla düşündü; Lort Warburton orada durmuş, ona bakıyordu ve Isabel onun gözlerini yüzünde hissetti. Onları çekmesini istemeye büyük bir eğilim duydu. Ancak, bunu yapmadı; sadece biraz sonra başını kaldırarak ona, "Anlamama yardım edin, lütfen," dedi.

"Neyi anlamanıza?"

"On gün önce bana üvey kızımla evlenmek istediğinizi söylediniz. Bunu unutmadınız, herhalde!"

"Unutmak mı? Bu sabah bu konuda Bay Osmond'a mektup yazdım."

"Ah," dedi Isabel, "sizden haber aldığından bahsetmedi bana."

Lort Warburton biraz kekeledi. "Ben... ben mektubumu göndermedim."

"Belki de unuttunuz."

"Hayır, tatmin etmedi beni. Yazması biraz sıkıntılı bir mektup, bilirsiniz. Ama bu gece göndereceğim onu."

"Sabahın üçünde mi?"

"Daha sonra, demek istiyorum, gün içinde."

"Çok iyi. Hâlâ onunla evlenmek istiyorsunuz, o halde?"

"Hem de çok."

"Onu sıkacağınızdan korkmuyor musunuz?" Ve bu soru üzerine refakatçisi bakakalırken, Isabel ekledi... "Eğer sizinle yarım saat dans edemiyorsa, ömür boyu nasıl dans edebilecek?"

"Ah," dedi Lort Warburton hemen, "başka insanlarla dans etmesine izin vereceğim! Kotiyona gelince, doğrusu düşündüm ki siz... siz..."

"Benim sizinle dans edeceğimi mi? Hiçbir dansı yapmayacağımı söyledim size."

"Aynen; böylece kotiyon sürerken oturup konuşabileceğimiz sessiz bir köşe bulabilirim."

"Ah," dedi Isabel, ciddiyetle, "bana karşı fazla düşüncelisiniz."

Kotiyonun sırası geldiğinde, Pansy'nin, tam bir alçakgönüllülükle Lort Warburton'ın buna niyetli olmadığını düşünerek, kendini angaje etmiş olduğu ortaya çıktı. Isabel lorda başka bir partner aramasını tavsiye etti ama o Isabel'i, kendisinden başka hiç kimseyle dans etmeyeceğine temin etti. Ancak, Isabel ev sahibesinin serzenişlerine rağmen hiç dans etmeyeceğini öne sürerek başka davetleri reddetmiş olduğundan, Lort Warburton lehine bir istisna yapması mümkün değildi.

"Nasıl olsa dans etmeyi sevmiyorum," dedi lort, "barbarca bir eğlence bu; konuşmayı fazlasıyla tercih ederim." Tam da aradığı gibi bir köşe bulduğunu ifade etti... daha küçük odalardan birinde, müziğin onlara hafif hafif geleceği ve sohbete engel olmayacağı sessiz ve kuytu bir yerdi bu. Isabel, onun fikrini uygulamasına izin vermeyi kararlaştırmıştı; merakını gidermeyi arzu ediyordu. Kocasının, kızını gözden kaybetmemesini istediğini bilmesine rağmen, lortla birlikte balo salonundan ayrıldı. Ama onun kızının talibiyle birlikte ayrılıyordu; Osmond açısından durumu telafi ederdi bu. Balo salonundan çıkarken, kollarını kavuşturarak bir kapı ağzında durmuş, hayale kapılmayan bir genç adam tavrıyla dansı seyreden Edward Rosier'ye rastladı. Bir an durup ona neden dans etmediğini sordu.

"Elbette etmem, eğer onunla dans edemiyorsam!" diye cevap verdi Rosier.

"Gitseniz iyi olur, o halde," dedi Isabel, iyi bir nasihat veriyormuş havasıyla.

"O gidinceye kadar gitmeyeceğim!" Ve Lort Warburton'a hiç bakmadan, onun yanından geçmesine izin verdi.

Ancak, bu asilzade melankolik genci fark etmişti ve onu daha önce de bir yerlerde görmüş olduğunu beyan ederek, Isabel'e kederli arkadaşının kim olduğunu sordu.

"Size bahsettiğim, Pansy'ye âşık olan genç adam o," dedi Isabel.

"Ah, evet, hatırlıyorum. Oldukça kötü görünüyor."

"Haklı da. Kocam onu dinlemiyor."

"Ne kusuru var?" diye sordu Lort Warburton. "Çok zararsız görünüyor."

"Yeterince parası yok ve fazla zeki değil."

Lort Warburton ilgiyle dinledi; Edward Rosier hakkında bu anlatılanlardan etkilenmiş gibiydi. "Vah vah; düzgün bir genç adama benziyordu."

"Öyle de, ama kocam çok müşkülpesent."

"Ah, anlıyorum." Ve Lort Warburton bir an duraksadı. Sonra, "Ne kadar parası var?" diye sorma cüretini gösterdi.

"Yılda kırk bin frank kadar."

"Bin altı yüz sterlin mi? Ah, ama bu çok iyi, biliyor musunuz?"

"Ben de öyle düşünüyorum. Ama kocam daha büyük şeyler düşünüyor."

"Evet; kocanızın çok büyük şeyler düşündüğünü fark ettim. Bu genç adam gerçekten budala mı?"

"Budala mı? Hiç de değil; hoş bir insan. O on iki yaşındayken, ben kendim de ona âşıktım."

"Bugün de on iki yaşından pek fazla göstermiyor," diye karşılık verdi Lort Warburton, etrafına bakarak, dalgınca. Sonra, daha hedefe yönelik bir biçimde... "Burada oturamaz mıyız, sizce?" diye sordu.

"Nerede isterseniz." Oda yumuşak, gül rengi bir ışıkla dolu bir tür özel oturma odasıydı; arkadaşlarımız içeri girerken bir hanımla bir beyefendi dışarı çıktılar. "Bay Rosier'yle böyle ilgilenmeniz çok nazik bir davranış," dedi Isabel.

"Oldukça kötü muamele görmüş gibi geliyor bana. Suratı bir karıştı; derdinin ne olduğunu merak ettim."

"Adil bir adamsınız siz," dedi Isabel. "Bir rakibi bile merhametle düşünüyorsunuz."

Lort Warburton aniden dönüp dik dik baktı. "Bir rakip! Ona rakibim mi diyorsunuz."

"Elbette... eğer ikiniz de aynı insanla evlenmek istiyorsanız."

"Evet... ama onun hiç şansı olmadığına göre!"

"Yine de, kendinizi onun yerine koyduğunuz için beğeniyorum sizi. Hayal gücünüz olduğunu gösteriyor."

"Bunun için beni beğeniyorsunuz, öyle mi?" Ve Lort Warburton şüpheli gözlerle ona baktı. "Bunun için bana güldüğünüzü söylemek istiyorsunuz, bence."

"Evet, size biraz gülüyorum. Ama sizi beğeniyorum da."

"Eh, pekâlâ, o halde, durumuna biraz daha dahil olayım. Sizce onun için ne yapılabilir?"

"Hayal gücünüzü övdüğüme göre, bunu kendi hayalinize bırakacağım," dedi Isabel. "Pansy de bunun için sizi beğenirdi."

"Bayan Osmond mu? Eh, onun beni zaten beğendiğini düşünerek övünüyorum."

"Hem de çok, bence."

Lort biraz duraksadı; hâlâ Isabel'in yüzünü sorguluyordu. "Peki, o halde, sizi anlamıyorum. Onun Rosier'yi sevdiğini kastetmiyor musunuz?"

"Elbette, sevdiğini düşündüğümü söyledim size."

Aniden, lordun yüzüne bir kızarıklık yayıldı. "Onun, babasının arzusundan ayrı bir arzusu olmayacağını söylediniz ve anladığım kadarıyla babası beni tercih edeceğine göre..." Biraz duraksadı ve sonra, manidar bir biçimde... "Görmüyor musunuz?" diye ekledi, kızarmış yüzüyle.

"Evet, babasını memnun etmek için engin bir arzusu olduğunu ve bunun muhtemelen onu çok ileri noktalara götüreceğini söyledim size."

"Çok münasip bir duygu gibi geliyor bu bana," dedi Lort Warburton.

"Elbette; çok münasip bir duygu." Isabel birkaç dakika sessiz kaldı; oda boş kalmaya devam ediyordu; müziğin sesi onlara, zenginliği aradaki odalar tarafından yumuşatılmış olarak ulaşıyordu. Sonra, nihayet... "Ama pek de bir erkeğin karısını elde etmek için borçlu olmayı dileyeceği türden bir duygu gibi gelmiyor bana," dedi.

"Bilmiyorum; eğer karısı iyi bir eşse ve onun başarılı olduğunu düşünüyorsa!"

"Evet, böyle düşünüyor olmalısınız, tabii."

"Düşünüyorum; elimde değil. Tabii, siz bunu çok Britanya'ya özgü bir şey olarak görüyorsunuz."

"Hayır, görmüyorum. Pansy'nin sizinle evlenmekle çok iyi bir iş yapmış olacağını düşünüyorum ve bunu sizden daha iyi bilecek birisi var mıdır, bilmiyorum. Ama âşık değilsiniz."

"Ah, evet, âşığım, Bayan Osmond!"

Isabel başını iki yana salladı. "Burada benimle otururken, öyle olduğunuzu düşünmek hoşunuza gidiyor. Ama bana öyleymişsiniz gibi gelmiyor."

"Kapı aralığındaki genç adam gibi değilim. Bunu kabul ediyorum. Ama bunda ne acayiplik var? Dünyada Bayan Osmond'dan daha hoş bir şey olabilir mi?"

"Muhtemelen olamaz. Ama aşkın iyi nedenlerle hiçbir alakası yoktur."

"Sizinle aynı fikirde değilim. İyi nedenlerim olmasına bayılıyorum."

"Bayılırsınız, tabii. Eğer gerçekten âşık olsaydınız, bunlar size vız gelirdi."

"Ah, gerçekten âşık... gerçekten âşık!" diye haykırdı Lort Warburton, kollarını kavuşturup başını arkaya eğerek ve biraz gerinerek. "Kırk yaşında olduğumu unutmamalısınız. Eskisi gibi olduğumu iddia etmeyeceğim."

"Eh, eğer eminseniz," dedi Isabel, "mesele yok."

Lort cevap vermedi; başı geride, önüne bakarak öylece oturdu. Ancak aniden pozisyonunu değiştirdi; hızla refakatçisine döndü. "Neden bu kadar isteksiz, bu kadar şüphecisiniz?"

Isabel gözlerini onun gözlerine çevirdi ve bir an doğruca birbirlerine baktılar. Eğer Isabel merakını gidermek istiyorduysa, merakını gideren bir şey gördü; onun gözlerinde, kendi adına huzursuz olduğuna... hatta belki de korktuğuna dair bir düşüncenin pırıltısını gördü. Bir umut değil, bir kuşku ifade ediyordu bu, ama her halükârda, Isabel'e bilmek istediği şeyi anlatıyordu. Lort Isabel'in, onun üvey kızıyle evlenme arzusunda kendisine daha yakın olma imasını sezdiğinden, ya da, eğer seziyorsa, bunun tehlikeli olduğunu ya da kendisini zor durumda bıraktığını düşündüğünden bir an için bile kuşkulanmamalıydı. Ancak, o kısa, son derece kişisel bakışta aralarında, o an farkında olduklarından daha derin anlamlar teati edildi.

"Sevgili Lort Warburton," dedi Isabel, gülümseyerek, "beni ilgilendirdiği kadarıyla, aklınıza eseni yapabilirsiniz."

Bunun üzerine ayağa kalkıp bitişik odaya geçti ve burada birkaç tanıdıkla karşılaştı. Onlarla konuşurken yerinden ayrılmış olmaktan pişmanlık duymaya başladı; kaçıyormuş gibi olmuştu biraz... özellikle Lort Warburton onu takip etmediği için. Ama buna memnundu ve her halükârda, merakını gidermişti. O kadar gidermişti ki, tekrar balo salonuna geçerken Edward Rosier'yi hâlâ kapı aralığında çakılı halde görünce, durup onunla yine konuştu.

"Gitmemekle iyi ettiniz. Size bir tesellim var."

"Buna ihtiyacım var," diye mırıldandı genç adam, "sizi *onunla* o kadar sıkı fıkı görünce!"

"Ondan bahsetmeyin; sizin için elimden geleni yapacağım. Korkarım ki fazla bir şey olmayacak bu, ama yapabildiğimi yapacağım."

Rosier karamsar bir havayla yan gözle ona baktı. "Sizi birdenbire yola getiren ne?"

Isabel gülümseyerek, "Kapı aralıklarında engel yarattığınız duygusu!" diye cevap verdi, onun yanından geçerken. Yarım saat sonra Pansy'yle birlikte ev sahiplerine veda etti ve iki hanım bir süre, ayrılmakta olan birçok başka misafirle beraber, merdivenlerin dibinde arabalarını beklediler. Tam araba yaklaşırken, Lort Warburton evden çıktı ve araçlarına ulaşmalarına yardımcı oldu. Bir süre kapıda durarak Pansy'ye eğlenip eğlenmediğini sordu; o ise, lorda cevap verdikten sonra, hafif yorgun bir havayla kendini geriye attı. Sonra Isabel pencerede parmağının bir hareketiyle lordu alıkoyarak usulca mırıldandı... "Mektubunuzu babasına göndermeyi unutmayın!"

Kırk Dördüncü Bölüm

Kontes Gemini birçok zaman aşırı derecede sıkılıyordu... kendi deyimiyle, ölesiye sıkılıyordu. Ancak, ölmemişti ve kaderiyle oldukça cesur bir biçimde mücadele ediyordu; kaderi, yerlisi olduğu şehirde yaşamakta ısrar eden uzlaşmasız bir Floransalıyla evlenmiş olmaktı; Kont Gemini orada, iskambil oyunlarında kaybetme yeteneği, lütufkâr bir mizacın kaçınılmaz sonucu olarak taşıdığı meziyetlerden kaynaklanmayan bir beyefendiye atfedilebilecek bir itibarın keyfini sürüyordu. Kont Gemini, ondan para kazananlar tarafından bile sevilmiyordu; Floransa'da ölçülebilir bir değeri olan, ama eski İtalya eyaletlerinin yerel sikkesi gibi, yarımadanın başka yerlerinde geçerliliği olmayan bir isim taşıyordu. Roma'da sadece çok sıkıcı bir Floransalıydı ve sıkıcılığının, üstesinden gelinmesi için, elverişli olmayacak kadar fazla açıklama gerektirdiği bu şehri sık sık ziyaret etmekten hoşlanmaması şaşılacak bir şey değildi. Kontes gözlerini Roma'ya dikmiş olarak yaşıyordu ve orada bir konutunun olmaması, hayatının daimi hoşnutsuzluk kaynağıydı. Oraya gitmesine ne kadar nadiren izin verildiğini söylemeye utanıyordu; Floransa'nın asilzade sınıfının, oraya hiç gitmemiş olan üyelerinin bulunması, durumu pek de düzeltmiyordu. Gidebildiği zaman gidiyordu; söyleyebileceği bu kadardı. Aslında, bu kadar değildi;

ama ancak söyleyebildiği kadarını söylüyordu. Gerçekte, bu konuda söyleyeceği daha çok şey vardı ve Floransa'dan nefret etmesinin ve San Pietro'nun gölgesindeki günlerine son vermeyi arzu etmesinin nedenlerini sık sık beyan etmişti. Ancak bunlar bizi yakından ilgilendirmeyen nedenlerdir ve çoğu zaman kısaca, Roma'nın Ebedi Şehir olduğu, Floransa'nınsa sadece herhangi birisi gibi sevimli bir yer olduğu beyanında özetleniyorlardı. Görünüşe göre Kontes, ebediyet fikriyle kendi eğlenceleri arasında bir bağlantı kurma ihtiyacındaydı. Bütün kış boyunca akşam partilerinde ünlülerle karşılaştığınız Roma'da toplumun sonsuz ölçüde daha ilginç olduğuna kaniydi. Floransa'da hiç ünlü yoktu; en azından adı duyulmuş olanlar. Ağabeyinin evliliğinden beri, sabırsızlığı büyük ölçüde artmıştı; onun karısının kendisinden daha parlak bir hayatı olduğundan o kadar emindi ki. Isabel kadar entelektüel değildi, ama Roma'ya hakkını verecek kadar entelektüeldi o... harabelere ve yeraltı mezarlarına değil, hatta belki kilise ayinlerine ve manzaraya da değil; ama kesinlikle, geriye kalan her şeye. Gelini hakkında çok şey duyuyor ve Isabel'in harikulade vakit geçirdiğini gayet iyi biliyordu. Palazzo Roccanera'nın konukseverliğinin keyfini sürdüğü tek vesilede, bunu kendi gözleriyle görmüştü. Ağabeyinin evliliğinin ilk kışında, orada bir hafta geçirmişti; ama bu memnuniyeti yinelemeye cesaretlendirilmemişti. Osmond onu istemiyordu... bunun gayet farkındaydı; yine de giderdi, çünkü ne de olsa Osmond umurunda değildi. Ama kocası ona izin vermiyordu ve para meselesi her zaman bir dertti. Isabel çok nazik davranmıştı; kıskançlık, baştan beri gelininden hoşlanmış olan Kontes'i Isabel'in kişisel meziyetlerine karşı körleştirmemişti. Kontes her zaman, kendisi gibi akılsız kadınlardan ziyade zeki kadınlarla daha iyi anlaştığını gözlemlemişti; akılsız olanlar onun bilgeliğini asla anlayamıyorlardı, oysa zeki olanlar –gerçekten zeki olanlar– akılsızlığını daima an-

lıyorlardı. Ona öyle geliyordu ki, görünüş ve genel üslupta çok farklı olsalar da, Isabel'le kendisinin bir yerlerde ortak bir zeminleri vardı ve sonunda buna ayak basacaklardı. Çok geniş bir zemin değildi bu, ama sağlamdı ve bir kez ona dokunduklarında, ikisi de onu tanıyacaktı. Hem sonra Bayan Osmond'la hoş bir sürprizin etkisi altında yaşıyordu; devamlı olarak Isabel'in ona "tepeden bakması"nı bekliyor ve aynı devamlılıkla, bu ihtimalin ertelendiğini görüyordu. Bunun ne zaman başlayacağını soruyordu kendine; pek aldırış ettiğinden değil; ama bunu neyin geciktirdiğini merak ediyordu. Gelini ona sadece aynı seviyeden bakıyor ve zavallı Kontes'e hayranlık ifade ettiğinden daha fazla küçümseme ifade etmiyordu. Gerçekte, Isabel onu hor görmeyi, bir çekirge hakkında ahlaki bir hüküm vermekten daha fazla düşünmezdi. Ancak, kocasının kız kardeşine karşı kayıtsız değildi; aslında ondan biraz korkuyordu. Ona şaşıyor, çok olağandışı olduğunu düşünüyordu. Kontes'in bir ruhu yokmuş gibi geliyordu ona; salladığınız takdirde içinde bir şeylerin tıngırdayacağı, cilalı bir yüzeyi olan parlak bir kabuk gibiydi o. Görünüşe göre, bu tıngırtı Kontes'in ruhsal prensibiydi; içinde yuvarlanıp duran küçük, başıboş bir fındık. Kontes küçümsenemeyecek kadar acayip, karşılaştırılamayacak kadar ayrıksıydı. Isabel onu tekrar davet ederdi (kontu davet etmekse söz konusu değildi); ama Osmond evlendikten sonra Amy'nin en kötü cinsten bir budala olduğunu... budalalığı, dehanın taşkınlığına sahip olan bir budala olduğunu açık açık söylemekte tereddüt etmemişti. Bir başka sefer, onun kalpsiz olduğunu söylemişti; ve biraz sonra onun, kalbinin tümünü bir düğün pastası gibi, küçük parçalar halinde dağıtmış olduğunu eklemişti. Davet edilmemiş olmak, Kontes'in Roma'ya tekrar gitmesine bir başka engeldi, tabii; ama bu hikâyenin şimdi ilgilenmesi gereken dönemde, Palazzo Roccanera'da birkaç hafta geçirmek üzere bir davet almıştı. Teklif, kız

kardeşine çok sessiz olmaya hazırlıklı olması gerektiğini yazan Osmond'un kendisinden gelmişti. Kontes'in bu sözlerde Osmond'un kastettiği tüm anlamı bulup bulmadığını bilemiyorum; ama her koşulda daveti kabul etti. Üstelik, meraklanmıştı; çünkü önceki ziyaretinin izlenimlerinden biri, ağabeyinin dengini bulmuş olduğuydu. Evlilikten önce Isabel için üzülüyordu; o kadar üzülüyordu ki, onu uyarma konusunda ciddi ciddi düşünmüştü... eğer Kontes'in herhangi bir ciddi düşüncesi olması mümkünse. Ama bunu yapmamış ve bir süre sonra içi rahatlamıştı. Osmond her zamanki kadar kibirliydi, ama karısı kolay lokma olmayacaktı. Kontes pek hassas ölçüm yapamazdı; ama ona öyle geliyordu ki, eğer Isabel dikleşse, ikisi arasında daha uzun boylu ruh o olurdu. Şimdi öğrenmek istediği, Isabel'in dikleşip dikleşmediğiydi; Osmond'un boyunun aşıldığını görmek ona sonsuz bir zevk verirdi.

Roma'ya hareket etmesinden birkaç gün önce, bir hizmetkâr ona bir ziyaretçinin kartını getirdi... üzerinde sadece "Henrietta C. Stackpole" yazılı bir karttı bu. Kontes parmak uçlarını alnına bastırdı; böyle bir Henrietta ile tanışmış olduğunu hatırlamıyordu. Sonra hizmetkâr bu hanımefendinin ondan, eğer Kontes adını hatırlamayacak olursa, kendisini gördüğü zaman gayet iyi tanıyacağını söylemesini istediğini beyan etti. Nitekim, Kontes ziyaretçisinin yanına gidinceye kadar, bir zamanlar Bayan Touchett'ın evinde edebiyatçı bir hanım bulunduğunu hatırlamıştı; şimdiye kadar karşılaştığı tek kadın yazardı bu. Daha doğrusu, tek modern kadın yazar, çünkü kendisi, müteveffa bir kadın şairin kızıydı. Bayan Stackpole'u derhal tanıdı; özellikle Bayan Stackpole hiç değişmemiş gibi göründüğü için; tam anlamıyla iyi huylu olan Kontes, böyle bir seçkinliğe sahip birisi tarafından ziyaret edilmenin oldukça güzel olduğunu düşündü. Bayan Stackpole'un, annesinden dolayı gelmiş olup olmadığını merak etti... Amerikalı Corinne'i duymuş olup olmadığını. Annesi,

Isabel'in arkadaşına hiç benzemiyordu; Kontes bir bakışta bu hanımın çok daha modern olduğunu görebiliyordu; ve özellikle uzak ülkelerde, edebiyatçı hanımların niteliğinde (profesyonel niteliğinde) vuku bulmakta olan gelişmeler hakkında bir izlenim edindi. Annesi çıplak omuzlarına atılmış bir Roma eşarbı ve çok sayıdaki parlak lülelerinin üzerine oturtulmuş, defneden altın bir taç takardı. Bir tür güneyli aksanıyla, yumuşak bir sesle ve belirsizce konuşurdu; bol bol iç çekerdi ve hiç girişimci değildi. Ama Kontes'in görebildiği gibi, Henrietta her zaman düğmelerini sıkı sıkı ilikliyor ve saçlarını sağlamca örüyordu; görünüşünde canlı ve ciddi bir şeyler, tavrında da neredeyse özenli bir samimiyet vardı. *Interviewer* muhabirinin Amerikalı Corinne'den çok daha verimli olduğunu hissetmemek Kontes'in elinde değildi.

Henrietta, Floransa'da tanıdığı tek insan olduğu ve yabancı bir şehri ziyaret ettiğinde, yüzeysel seyyahlardan daha fazlasını görmekten hoşlandığı için Kontes'i görmeye geldiğini açıkladı. Bayan Touchett'ı tanıyordu, ama Bayan Touchett Amerika'daydı ve Floransa'da olsaydı bile, Henrietta onu görmeye gitmezdi, çünkü Bayan Touchett hayranlarından biri değildi.

"Bununla, benim hayranlarınızdan biri olduğumu mu kastediyorsunuz?" diye sordu Kontes, lütufkârca gülümseyerek.

"Eh, sizi onu sevdiğimden daha fazla seviyorum," dedi Bayan Stackpole. "Sizi daha önce gördüğümde bana çok ilginç geldiğinizi hatırlıyor gibiyim. Bunun bir tesadüf mü, yoksa olağan üslubunuz mu olduğunu bilmiyorum. Her halükârda, söylediğinizden bir hayli etkilenmiştim. Daha sonra gazetede faydalandım ondan."

"Tanrım!" diye haykırdı Kontes, şaşkınlıkla bakarak ve yarı paniğe kapılmış bir halde; "Kayda değer bir şey söylediğimin hiç farkında değildim! Keşke bilseydim."

"Bu şehirde kadının konumuyla ilgiliydi," diye beyan etti Bayan Stackpole. "Buna bir hayli ışık tuttunuz."

"Kadının konumu çok rahatsız bir konum. Bunu mu kastediyorsunuz? Ve bunu yazıp yayımladınız mı?" diye devam etti Kontes. "Ah, bana gösterin, lütfen!"

"Dilerseniz, onlara yazıp size gazeteyi göndermelerini söylerim," dedi Henrietta. "Adınızı vermedim; sadece yüksek mevkiye sahip bir hanımefendi dedim. Sonra görüşlerinizi aktardım."

Kontes kendini hızla geriye atarak birbirine kenetlediği ellerini yukarı kaldırdı.

"Adımı vermediğinize biraz üzüldüm, biliyor musunuz? Adımı gazetelerde görmek oldukça hoşuma giderdi. Görüşlerimin ne olduğunu unuttum; o kadar çok görüşüm var ki! Ama onlardan utanmıyorum. Hiç ağabeyim gibi değilim... ağabeyimi tanıyorsunuz herhalde. Gazetede çıkmanın bir tür utanç kaynağı olduğunu düşünüyor; onun sözlerini aktaracak olsaydınız, sizi asla affetmezdi."

"Korkmasına gerek yok; ona asla atıf yapmayacağım," dedi Bayan Stackpole, yumuşak bir soğuklukla. "Gelip sizi görmek istememin başka bir nedeni de bu," diye ekledi. "Bay Osmond'un en sevgili arkadaşımla evlendiğini biliyorsunuz."

"Ah, evet; Isabel'in arkadaşıydınız siz. Sizin hakkınızda ne bildiğimi düşünmeye çalışıyordum."

"Bu şekilde tanınmaya tamamen razıyım," diye beyan etti Henrietta. "Ama ağabeyiniz beni bu şekilde tanımaktan hoşlanmıyor. Isabel'le ilişkilerimi koparmaya çalıştı."

"Buna izin vermeyin," dedi Kontes.

"Konuşmak istediğim bu. Ben Roma'ya gidiyorum."

"Ben de öyle!" diye haykırdı Kontes. "Beraber gideriz."

"Büyük bir zevkle. Ve seyahatim hakkında yazdığım zaman, sizden adınızı vererek bahsedeceğim, yoldaşım olarak."

Kontes koltuğundan fırladı ve gelip kanepeye, ziyaretçisinin yanına oturdu.

"Ah, gazeteyi bana göndermelisiniz! Kocamın hoşuna gitmeyecek; ama onu görmesine gerek yok. Ayrıca, okumayı bilmiyor."

Henrietta'nın büyük gözleri kocaman oldu.

"Okumayı bilmiyor mu? Bunu mektubuma koyabilir miyim?"

"Mektubunuza mı?"

"*Interviewer*'daki mektubuma. Benim gazetem o."

"Ah, evet, isterseniz; adıyla beraber. Isabel'le mi kalacaksınız?"

Henrietta başını dik tutarak bir süre sessizce ev sahibesine baktı.

"Beni davet etmedi. Geleceğimi yazdım ona; o ise benim için bir pansiyonda oda ayırtacağı cevabını verdi."

Kontes çok büyük bir ilgiyle dinledi.

"Osmond'dan kaynaklanıyor bu," diye beyan etti, manidar bir tavırla.

"Isabel karşı koymalı," dedi Bayan Stackpole. "Korkarım ki çok değişmiş. Değişeceğini söylemiştim ona."

"Bunu duyduğuma üzüldüm; kendi istediği gibi davranacağını umuyordum. Ağabeyim neden sizden hoşlanmıyor?" diye ekledi Kontes, ustalıklı bir biçimde.

"Bilmiyorum ve umurumda değil. Benden hoşlanmamasını tamamen hoş karşılarım; herkesin benden hoşlanmasını istemiyorum; bazı insanların hoşlanması, kendime olan saygımın azalmasına neden olurdu. Bir gazeteci bir hayli nefret toplamazsa, fazla işe yaramayı ümit edemez; çalışmalarının nasıl ilerlediğini oradan bilir. Bir hanım için de aynı şey geçerli. Ama Isabel'den beklemezdim bunu."

"Sizden nefret ettiğini mi kastediyorsunuz?" diye sordu Kontes.

"Bilmiyorum; görmek istiyorum. Roma'ya bunun için gidiyorum."

"Tanrım, ne can sıkıcı bir angarya!" diye haykırdı Kontes.

"Bana aynı şekilde yazmıyor; bir fark olduğu kolayca görülüyor. Eğer siz bir şey biliyorsanız," diye devam etti Bayan Stackpole, "bunu önceden duymak isterim, izleyeceğim yola karar verebilmek için."

Kontes altdudağını dışarı çıkardı ve yavaş yavaş omuz silkti.

"Pek bir şey bilmiyorum; Osmond'u çok az görüyor ve ondan çok az haber alıyorum. Benden de, sizden hoşlanıyormuş gibi göründüğünden daha fazla hoşlanmıyor."

"Oysa siz bir hanım muhabir değilsiniz," dedi Henrietta, düşünceli bir edayla.

"Ah, onun birçok sebebi var. Buna rağmen, beni davet ettiler... evlerinde kalacağım!" Ve Kontes neredeyse vahşi bir havayla gülümsedi; coşkunluğu o an için Bayan Stackpole'un hayal kırıklığını pek göz önüne almadı.

Ancak, bu hanımefendi bunu büyük bir sükûnetle izledi.

"Beni davet etse, gitmezdim. Yani gitmezdim, sanırım; ve karar vermek zorunda kalmadığıma memnunum. Çok zor bir soru olurdu bu. Ona arkamı dönmek istemezdim, ama öte yandan onun çatısı altında mutlu olmazdım. Bir pansiyon benim için gayet uygun olur. Ama hepsi bu değil."

"Roma şu anda çok iyi," dedi Kontes; "her türlü zeki insan var. Lort Warburton'ı hiç duydunuz mu?"

"Duymak mı? Onu çok iyi tanıyorum. Onun çok zeki olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu Henrietta.

"Onu tanımıyorum, ama son derece *grand seigneur** olduğunu söylüyorlar. Isabel'e kur yapıyor."

"Kur mu yapıyor?"

"Öyle diyorlar; ayrıntıları bilmiyorum," dedi Kontes, üzerinde durmayarak. "Ama Isabel oldukça güvende."

Henrietta ciddi bir tavırla refakatçisine baktı; bir süre hiçbir şey söylemedi.

"Roma'ya ne zaman gidiyorsunuz?" diye sordu, aniden.

* Aristokrat bir aileden gelen itibarlı kişi; lort ya da asilzade. (ç.n.)

"Ancak bir hafta sonra, ne yazık ki."

"Ben yarın gideceğim," dedi Henrietta. "Beklemesem iyi olur, bence."

"Hay aksi, üzgünüm; birkaç elbise yaptırıyorum. Isabel'in pek çok misafir ağırladığını söylüyorlar. Ama sizi orada görürüm: Pansiyonunuzda sizi ziyaret ederim." Henrietta kıpırdamadan oturdu... düşünceye dalmıştı; Kontes birdenbire, "Ah, ama eğer benimle beraber gitmezseniz, yolculuğumuzu anlatamazsınız!" diye haykırdı.

Bayan Stackpole bu düşünceden etkilenmemiş gibiydi; başka bir şey düşünüyordu ve az sonra bunu ifade etti.

"Lort Warburton konusunda sizi anladığımdan emin değilim."

"Beni anladığınızdan mı? Çok hoş birisi, demek istiyorum, hepsi bu."

"Evli kadınlara kur yapmanın hoş olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu Henrietta, yumuşak bir sesle.

Kontes bakakaldı; sonra küçük, şiddetli bir kahkahayla...

"Bütün hoş adamların bunu yaptığı kesin. Evlenin, görürsünüz!" diye ekledi.

"Bu düşünce beni engellemeye yeterdi," dedi Bayan Stackpole. "Kendi kocamı isterdim ben; başka birisinin kocasını istemezdim. Kastettiğiniz, Isabel'in suçlu... suçlu..." ve bir süre duraksayarak ifadesini seçmeye çalıştı.

"Kastettiğim, Isabel'in suçlu olduğu mu? Aman Tanrım, hayır, daha değil, umarım. Sadece Osmond'un çok can sıkıcı olduğunu ve duyduğum kadarıyla, Lort Warburton'ın o evde çok vakit geçirdiğini kastediyorum. Korkarım ki şok geçirdiniz."

"Hayır, çok endişelendim," dedi Henrietta.

"Ah, Isabel'e pek iltifat etmiyorsunuz. Daha çok güven duymalısınız. Size söyleyeyim," diye ekledi Kontes, hızla, "eğer sizi rahatlatacaksa, lordu onun başından almaya girişirim."

Bayan Stackpole başta sadece gözlerindeki daha derin bir ciddiyetiyle cevap verdi.

"Beni anlamıyorsunuz," dedi, bir süre sonra. "Sizin farz ediyormuş gibi göründüğünüz fikre sahip değilim. Isabel için korkmuyorum... o şekilde. Sadece mutsuz olduğundan korkuyorum... aslını anlamak istediğim mesele bu."

Kontes başını on defa döndürdü; sabırsız ve alaycı görünüyordu.

"Olabilir; bana gelince, Osmond'un mutsuz olup olmadığını bilmek isterim."

Bayan Stackpole onu biraz sıkmaya başlamıştı.

"Eğer gerçekten değişmişse, işin esası bu olmalı," diye devam etti Henrietta.

"Göreceksiniz; Isabel size anlatır," dedi Kontes.

"Ah, anlatmayabilir... bundan korkuyorum!"

"Eh, eğer Osmond iyi vakit geçirmiyorsa, bunu keşfedebileceğimi düşünerek övünüyorum," diye karşılık verdi Kontes.

"Bu umurumda değil," dedi Henrietta.

"Benim fazlasıyla umurumda! Eğer Isabel mutsuzsa, onun için çok üzgünüm, ama benim elimden bir şey gelmez. Onu daha da kötü duruma getirecek bir şey söyleyebilirim ona, ama onu teselli edecek hiçbir şey söyleyemem. Neden gidip Osmond'la evlendi ki? Beni dinleseydi, onu başından atardı. Ancak, eğer Osmond'un rahatını kaçırmış olduğunu keşfedersem, onu affedeceğim! Öte yandan, eğer sadece onun kendisini ezmesine izin vermişse, ona acıyacağımdan bile emin değilim. Ama bunun pek muhtemel olduğunu sanmıyorum. Eğer bedbahtsa, en azından Osmond'u da bedbaht etmiş olduğunu göreceğime güveniyorum."

Henrietta ayağa kalktı; doğal olarak, bunlar ona çok korkunç beklentilermiş gibi görünüyordu. Bay Osmond'u mutsuz görmek gibi bir arzusunun hiç olmadığına dürüstlükle inanıyordu; gerçekten de, Osmond onun için bir hayal

oyununun konusu olamazdı. Zihni Henrietta'nın tahmin ettiğinden daha dar bir alanda hareket eden Kontes, genel olarak onu biraz hayal kırıklığına uğratmıştı.

"Birbirlerini sevseler daha iyi olur," dedi, ciddiyetle.

"Sevemezler. Osmond hiç kimseyi sevemez."

"Durumun bu olduğunu tahmin ettim. Ama bu ancak Isabel için duyduğum korkuyu artırıyor. Yarın kesinlikle yola çıkacağım."

"Isabel'e yürekten bağlı olanlar varmış, gerçekten," dedi Kontes, çok canlı bir biçimde gülümseyerek. "Ona acımadığımı beyan ediyorum."

"Ona yardımcı olamayabilirim," dedi Bayan Stackpole, hayale kapılmamak iyi olurmuş gibi.

"Bunu yapmayı istemiş olursunuz, her halükârda; bu da bir şey. Amerika'dan bunun için geldiğinize inanıyorum," diye ekledi Kontes, aniden.

"Evet, onunla ilgilenmek istiyordum," dedi Henrietta, sükûnetle.

Ev sahibesi küçük, parlak gözleri ve hevesli görünüşlü burnuyla, orada durmuş, ona gülümsüyordu; yanaklarına bir pembelik yayılmıştı.

"Ah, bu çok sevimli... *c'est bien gentil!**" dedi. "Arkadaşlık diye buna demiyorlar mı?"

"Ne dediklerini bilmiyorum. Gelsem iyi olacağını düşündüm."

"O çok mutlu... çok talihli," diye devam etti Kontes. "Başka yakınları da var." Sonra tutkuyla feveran etti. "Benden daha talihli o! Ben de onun kadar mutsuzum... çok kötü bir kocam var; Osmond'dan çok daha kötü o. Ve arkadaşım da yok. Olduğunu sanıyordum, ama gittiler. Sizin onun için yaptığınızı benim için hiç kimse yapmaz."

Henrietta duygulanmıştı; bu acı içini döküşte doğallık vardı. Bir süre refakatçisine baktı; sonra...

---

* (Fr.) Bu çok nazikçe. (ç.n.)

"Bakın, Kontes. İstediğiniz herhangi bir şeyi yapacağım sizin için. Bekleyip sizinle seyahat edeceğim," dedi.

"Boş verin," diye cevap verdi Kontes, hızlı bir ton değişimiyle; "yalnız gazetede beni anlatın!"

Ancak, Henrietta ondan ayrılmadan önce onun, Roma'ya yolculuğunun uydurma bir tasvirini veremeyeceğini anlamasını sağlamak zorunda kaldı. Bayan Stackpole kesin olarak doğru sözlü bir muhabirdi.

Kontes'ten ayrıldıktan sonra, turistlerin aşina olduğu aydınlık yüzlü otellerin sıralandığı, sarı nehrin yanındaki güneşli rıhtıma, Lung' Arno'ya doğru yol aldı. Bundan önce Floransa sokaklarında yolunu nasıl bulacağını öğrenmişti (böyle meseleleri çok çabuk kavrardı) ve böylece Santa Trinita köprüsüne girişi oluşturan küçük meydandan gayet kararlı adımlarla dönebildi. Sola, Ponte Vecchio'ya doğru ilerledi ve o nefis yapıya bakan otellerden birinin önünde durdu. Burada küçük bir cüzdan çıkardı, içinden bir kartla bir kalem aldı ve bir süre düşündükten sonra, birkaç kelime yazdı. Onun omzunun üzerinden bakmak bizim ayrıcalığımız ve eğer bunu kullanırsak, şu kısa sorguyu okuyabiliriz: "Bu akşam sizinle çok önemli bir mesele hakkında birkaç dakika görüşebilir miyim?" Henrietta ertesi gün Roma'ya doğru yola çıkmayı tasarladığını ekledi. Bu küçük belgeyle donanmış olarak, şimdi kapı girişindeki makamına yerleşmiş olan kapıcıya yaklaştı ve Bay Goodwood'un evde olup olmadığını sordu. Kapıcı, kapıcıların hep yaptığı gibi, onun yirmi dakika kadar önce dışarı çıkmış olduğu cevabını verdi; bunun üzerine Henrietta kartını sundu ve döndüğü zaman ona verilmesini rica etti. Handan ayrıldı ve rıhtım boyunca, Uffizi'nin sütunlu, sade girişine doğru ilerledi ve buradan geçip biraz sonra ünlü resim galerisinin kapısına ulaştı. İçeri girerek üst odalara giden yüksek merdiveni çıktı. Bu dairelere girişi sağlayan, bir tarafı camlı ve antika büstlerle süslü uzun koridor, boş bir manzara arz ediyor, kışın parlak ışığı, mer-

mer döşeme üzerinde pırıldıyordu. Bu galeri çok soğuktur ve kışın ortasındaki haftalarda buraya pek az ziyaretçi gelir. Bayan Stackpole, sanatsal güzellik arayışında onun hakkında şimdiye kadar edindiğimiz izlenimden daha coşkuluymuş gibi görünebilir, ama ne de olsa, onun da tercihleri ve hayranlıkları vardı. Hayranlık duyduğu şeylerden biri, Tribuna*'daki küçük Correggio**'ydu... bir saman yığınında yatan kutsal bebeğin önünde diz çökmüş olan ve o neşeyle güler ve cıvıldarken ona el çırpan Bakire. Henrietta bu mahrem sahneyi çok sevmişti... Onun dünyadaki en iyi resim olduğunu düşünüyordu. Şu anda, New York'tan Roma'ya giderken, Floransa'da sadece üç gün geçirecekti, ama kendine bugünlerin, en sevdiği sanat eserine bir ziyarette daha bulunmadan geçmemesi gerektiğini hatırlatmıştı. Onun her konuda müthiş bir güzellik duygusu vardı ve birçok entelektüel yükümlülüğü içeriyordu bu. Tribuna'ya dönmek üzereydi ki, oradan bir beyefendi çıktı; bunun üzerine Henrietta'nın dudaklarından küçük bir nida döküldü ve karşısında Caspar Goodwood'u buldu.

"Az önce otelinize gittim," dedi. "Size bir kart bıraktım."

"Çok onurlandım," diye cevap verdi Caspar Goodwood, gerçekten içinden geliyormuş gibi.

"Sizi onurlandırmak için yapmadım bunu; size daha önce de uğradım ve bundan hoşlanmadığınızı biliyorum. Bir konuda sizinle biraz konuşmak içindi."

Goodwood bir an için onun şapkasındaki tokaya baktı. "Söylemek istediğiniz şeyi dinlemekten büyük bir sevinç duyacağım."

"Benimle konuşmaktan hoşlanmıyorsunuz," dedi Henrietta. "Ama buna aldırış etmiyorum; sizi eğlendirmek için konuşmuyorum. Gelip beni görmenizi istemek için birkaç

---

* Uffizi Galerisi'nde Bernardo Bountalenti tarafından 1580'lerin sonlarında tasarlanmış sekizgen oda. (ç.n.)

** Parma okulunun yetiştirdiği en büyük Rönesans ressamı (1494-1535). (ç.n.)

kelime yazdım; ama sizinle burada karşılaştığıma göre, bu da olur."

"Gitmek üzereydim," dedi Goodwood; "ama kalırım, tabii." Kibardı, ama hevesli değildi.

Ancak, Henrietta hiçbir zaman büyük açıklamalar aramazdı ve işi o kadar ciddiye alıyordu ki, Goodwood'un kendisini herhangi bir koşulda dinlemesine müteşekkirdi. Ancak, önce ona bütün tabloları görüp görmediğini sordu.

"Görmek istediğim kadarını. Bir saattir buradayım."

"Benim Correggio'mu gördünüz mü, acaba?" dedi Henrietta. "Ona bakmak için özellikle yukarıya geldim." Tribuna'ya girdi; Goodwood da ağır ağır ona eşlik etti.

"Gördüm, sanırım, ama sizin olduğunu bilmiyordum. Tabloları hatırlamam... özellikle o türden olanları." Henrietta ona en sevdiği eseri göstermişti; o da Henrietta'ya kendisiyle Correggio hakkında mı konuşmak istediğini sordu.

"Hayır," dedi Henrietta, "bu kadar ahenkli olmayan bir şey hakkında konuşmak istiyorum!" Küçük, pırıl pırıl oda ve hazinelerle dolu muhteşem bir dolap sırf onlara aitmiş gibiydi; sadece, Medici Venüsü'nün etrafında dolaşıp duran bir nezaretçi vardı. "Bana bir iyilik yapmanızı istiyorum," diye devam etti Bayan Stackpole.

Caspar Goodwood biraz kaşlarını çattı, ama hevesli görünmediği duygusu yüzünden herhangi bir mahcubiyet ifade etmedi. Yüzü, daha önceki arkadaşımızdan çok daha yaşlı bir adama aitmiş gibiydi. "Eminim, hoşuma gitmeyecek bir şeydir," dedi, oldukça yüksek bir sesle.

"Evet, hoşunuza gideceğini sanmıyorum. Eğer gitseydi, iyilik olmazdı."

"Eh, duyalım, bakalım," dedi Goodwood, kendi mantıklılığının tamamen bilincinde olan bir adam havasıyla.

"Bana bir iyilik yapmanız için belirli bir neden olmadığını söyleyebilirsiniz. Gerçekten, ben de yalnız bir tek neden biliyorum: Eğer bana izin verseniz, benim size seve seve iyilik

yapacağım gerçeği." Etkileme çabası içermeyen yumuşak, kesin tonunda büyük bir samimiyet vardı; ve refakatçisi, biraz sert bir görünüm arz etmesine rağmen, elinde olmadan bundan duygulandı. Ancak, duygulandığı zaman bunu olağan belirtilerle göstermezdi pek; ne kızarır ne gözlerini kaçırır ne de uyanık görünürdü. Yalnız, dikkatini daha dolaysız olarak verir, daha büyük bir kararlılıkla düşünüyormuş gibi görünürdü. Dolayısıyla, Henrietta, bir avantaja sahip olduğunu hissetmeden, tarafsızlıkla devam etti. "Aslında şimdi söyleyebilirim ki –zamanlama iyiymiş gibi görünüyor– eğer daha önce hiç canınızı sıktıysam (ve bazen sıkmış olduğumu düşünüyorum), sizin için sıkıntı çekmeye razı olduğumu bildiğim içindir. Size zahmet verdim... kuşkusuz. Ama ben sizin için zahmete katlanırdım."

Goodwood tereddüt etti.

"Şimdi zahmete katlanıyorsunuz."

"Evet, katlanıyorum, biraz. Genel olarak, Roma'ya gitmenizin daha iyi olup olmayacağını düşünmenizi istiyorum."

"Bunu söyleyeceğinizi tahmin etmiştim!" diye haykırdı Goodwood, biraz safiyane bir tavırla.

"*Düşündünüz*, o halde?"

"Tabii ki düşündüm, büyük bir dikkatle. Her açıdan baktım. Aksi halde, buralara kadar gelmezdim. Bu yüzden Paris'te iki ay kaldım; bunu düşünüp taşınıyordum."

"Korkarım ki dilediğiniz gibi karar vermişsiniz. En iyisinin bu olduğuna karar verdiniz, çünkü böyle bir çekim hissediyordunuz."

"Kimin için en iyisi, demek istiyorsunuz?" diye sordu Goodwood.

"Şey, önce kendiniz için. Ondan sonra Bayan Osmond için."

"Ah, ona bir faydası olmaz! Olacağını düşünerek kendimi avutmuyorum."

"Ona zararı olmayacak mı peki?.. Esas mesele bu."

"Onun için ne fark eder, bilmiyorum. Bayan Osmond için bir değerim yok. Ama eğer bilmek istiyorsanız, kendim onu görmek istiyorum."

"Evet ve bunun için gidiyorsunuz."

"Elbette. Daha iyi bir neden olabilir mi?"

"Size ne faydası olacak? Bilmek istediğim bu," dedi Bayan Stackpole.

"İşte bunu size söyleyemiyorum; Paris'te düşündüğüm de buydu."

"Sizi daha tatminsiz yapacak."

"Neden daha diyorsunuz?" diye sordu Goodwood, oldukça sert bir tavırla. "Tatminsiz olduğumu nereden biliyorsunuz?"

"Şey," dedi Henrietta, biraz duraksayarak... "asla başka birini sevmemiş gibisiniz."

"Neyi sevdiğimi nereden biliyorsunuz?" diye haykırdı Goodwood, kıpkırmızı kesilerek. "Şu anda, Roma'ya gitme fikrini seviyorum."

Henrietta üzgün ama yine de aydınlık bir ifadeyle sessizce ona baktı.

"Şey," dedi nihayet, "sadece size ne düşündüğümü söylemek istedim; aklıma takılmıştı. Tabii, benim üstüme vazife olmadığını düşünüyorsunuz. Ama bu prensibe göre, hiçbir şey hiç kimsenin üstüne vazife değil."

"Çok naziksiniz; ilginiz için size çok minnettarım," dedi Caspar Goodwood. "Roma'ya gideceğim ve Bayan Osmond'a zarar vermeyeceğim."

"Ona zarar vermeyeceksiniz, belki. Ama ona yardım edecek misiniz?.. Mesele bu."

"Yardıma ihtiyacı var mı?" diye sordu Goodwood ağır ağır, nüfuz eden bir bakışla.

"Çoğu kadının her zaman ihtiyacı vardır," dedi Henrietta, dikkatli bir kaçamak tavırla ve her zamanki kadar umutlu olmayan bir biçimde genelleyerek. "Eğer Roma'ya

giderseniz," diye ekledi, "umarım ki gerçek bir arkadaş gibi davranırsınız... bencil bir arkadaş gibi değil!" Sonra dönerek tablolara bakmaya başladı.

Caspar Goodwood onun gitmesine izin verdi ve o odada dolaşırken durup onu seyretti; kısa bir süre sonraysa tekrar yanına gitti. "Burada onunla ilgili bir şey duymuşsunuz," dedi, az sonra. "Ne duyduğunuzu bilmek isterim."

Henrietta hayatında hiç bile bile yalan söylememişti ve bu vesilede bunu yapmak yerinde olabileceği halde, bir an tereddüt ettikten sonra, yüzeysel bir istisna yapmamaya karar verdi.

"Evet, duydum," diye cevap verdi; "ama Roma'ya gitmenizi istemediğimden, size söylemeyeceğim."

"Nasıl isterseniz. Kendi gözlerimle göreceğim," dedi Goodwood. Sonra, onun için tutarsız bir biçimde, "Mutsuz olduğunu duydunuz!" diye ekledi.

"Ah, bunu görmeyeceksiniz!" diye bağırdı Henrietta.

"Umarım. Ne zaman yola çıkıyorsunuz?"

"Yarın, akşam treniyle. Ya siz?"

Goodwood tereddüt etti; Roma yolculuğunu Bayan Stackpole'un eşliğinde yapmayı hiç arzu etmiyordu. Bu avantaja karşı kayıtsızlığı, Gilbert Osmond'unkiyle aynı nitelikte değildi, ama şu anda aynı derecede belirgindi. Bayan Stackpole'un kusurlarına bir atıftan ziyade, meziyetlerine bir övgüydü bu. Goodwood onun çok olağanüstü, çok zeki olduğunu düşünüyordu ve teorik olarak, onun mensup olduğu sınıfa hiçbir itirazı yoktu. Hanım muhabirler ilerlemeci bir memlekette, doğal düzenin bir parçasıymış gibi geliyordu ona ve onların mektuplarını hiç okumadığı halde, sosyal gelişmeye bir şekilde hizmet ettiklerini farz ediyordu. Ama tam da konumlarının bu seçkinliği, onun Bayan Stackpole'un bunca şeyi muhakkak saymamasını dilemesine neden oluyordu. Kendisinin Bayan Osmond'a değinilmesine daima hazır olduğunu muhakkak sayıyordu; Avrupa'ya ge-

lişinden altı hafta sonra, Paris'te karşılaştıklarında öyle yapmış ve birbirini izleyen her fırsatta bu faraziyeyi yinelemişti. Goodwood, Bayan Osmond'a değinilmesini hiçbir şekilde arzu etmiyordu; daima onu *düşünmüyordu*; bundan tamamen emindi. Erkeklerin en mesafelisi, en ketumuydu o ve bu soruşturucu kadın yazar, fenerini devamlı olarak ruhunun sessiz karanlığına tutuyordu. Onun bu kadar aldırış etmemesini diliyordu; hatta, biraz zalimce gibi görünse de, kendisini rahat bırakmasını diliyordu. Ancak, buna rağmen, o anda aklından başka düşünceler geçti... hırçınlığının aslında Gilbert Osmond'unkinden ne kadar geniş ölçüde farklı olduğunu gösteren düşünceler. Derhal Roma'ya gitmeyi arzu ediyordu; gece treniyle, tek başına gitmek isterdi. İnsanın, kısa bir süre sonra, pencerenin açık olmasını arzu etmesinin daha da artırdığı bir şiddetle varlığına itiraz etmeye başladığı bir yabancıyla bir mengenede saatlerce diz dize ve burun buruna oturduğu Avrupa demiryolu vagonlarından nefret ediyordu; ve geceleyin bunların gündüzkinden daha da kötü olmalarına rağmen, insan en azından uyuyabiliyor ve rüyasında bir Amerikan yataklı vagonu görebiliyordu. Ama Bayan Stackpole sabahleyin yola çıkacakken, bir gece trenine binemezdi; korumasız bir kadına hakaret olurmuş gibi geliyordu bu ona. Sabrının yettiğinden daha uzun bir süre beklemeyecekse, onun gitmesini de bekleyemezdi. Ertesi gün yola çıkmak olmazdı. Henrietta onu endişelendiriyor, bunaltıyordu; günü onunla birlikte bir Avrupa demiryolu vagonunda geçirmek, bir rahatsızlıklar karmaşası sunuyordu. Yine de, tek başına seyahat eden bir hanımefendiydi o; onun için sıkıntıya katlanmak, vazifesiydi. Bu konuda tereddüt edilemezdi; tamamen net bir gereklilikti bu. Bir süre son derece ciddi göründü ve sonra, centilmenliğin zenginliğinden yoksun bir tavırla, ama gayet açık seçik bir tonla, "Tabii, eğer yarın gidiyorsanız, ben de gelirim, çünkü size yardımım dokunabilir," dedi.

"Eh, Bay Goodwood, umarım!" dedi Henrietta, sükûnetle.

Kırk Beşinci Bölüm

Isabel'in, kocasının Ralph'ın Roma ziyaretinin uzamasından hoşnutsuz olduğunu bildiğini söylemek için zaten daha önce nedenlerim vardı. Lort Warburton'ı samimiyetinin elle tutulur bir kanıtını sunmaya davet edişinin ertesi günü, kuzeninin oteline giderken, bu bilgi fazlasıyla aklındaydı; başka zamanlarda olduğu gibi o anda da, Osmond'un hoşnutsuzluğunun kaynaklarını yeterince seziyordu. O, Isabel'in düşüncelerinde özgür olmasını istemiyor ve Ralph'ın bir özgürlük havarisi olduğunu çok iyi biliyordu. Tam da öyle olduğu içindi ki, diye düşündü Isabel, gidip onu görmek insana canlılık veriyordu. Kocasının onaylamamasına rağmen, bu canlılıktan payını aldığı sezilecektir; daha doğrusu, kendini avuttuğu gibi, bundan ihtiyatlı bir biçimde payını aldığı. Henüz Osmond'un arzularına karşı dolaysız bir zıtlık içinde hareket etmeye girişmemişti; Osmond onun efendisiydi; kimi zaman bu olguya bir tür inanmayan ilgisizlikle bakıyordu. Ancak, hayal gücüne büyük bir yük oluyordu bu; evliliğin tüm geleneksel muaşereti ve kutsallığı devamlı olarak aklındaydı. Bunları ihlal etme düşüncesi onu korkuyla olduğu kadar utançla da dolduruyordu, çünkü kendini kocasına verdiği zaman, onun niyetlerinin de kendisininkiler kadar cömert olduğuna dair eksiksiz bir inançla, bu olasılığı gözden kaçırmıştı. Ancak, ciddiyetle vermiş olduğu bir şeyi geri almak

zorunda kalacağı günün hızla yaklaştığını görüyor gibiydi. Böyle bir merasim, tiksindirici ve korkunç olurdu; o zamana kadar buna gözlerini kapamaya çalışıyordu. Osmond ondan önce başlayarak buna yardımcı olacak hiçbir şey yapmazdı; bunu onun omuzlarına yüklerdi. Henüz onu gidip Ralph'ı görmekten resmen men etmemişti; ama Isabel, Ralph'ın çok yakında gitmemesi halinde, bu yasağın geleceğinden emindi. Zavallı Ralph nasıl gidebilirdi? Şimdilik hava buna imkân vermiyordu. Kocasının bu hadiseyi arzu etmesini gayet iyi anlayabiliyordu; adil olmak gerekirse, onun, kuzeniyle beraber olmasından hoşlanabileceğini düşünemiyordu. Ralph onun aleyhine asla bir tek söz etmiyordu; ama yine de, Osmond'un itirazları yersiz değildi. Eğer Osmond kesin olarak müdahale edecek olursa, Isabel'in karar vermesi gerekecekti ve bu kolay olmayacaktı. Bu beklenti, dediğim gibi, daha şimdiden kalbinin çarpmasına ve yanaklarının alev alev yanmasına neden oluyordu; kimi zaman, kocasıyla açık bir kopuştan kaçınma arzusuyla, riskli bile olsa Ralph'ın yola çıkmasını arzu ettiğinin farkına varıyordu. Ve kendini bu ruh halinde yakaladığı zaman, kendini zayıf bir ruh, bir korkak olarak adlandırmasının bir faydası olmuyordu. Ralph'ı daha az sevdiğinden değildi bu; hemen hemen her şeyin, hayatının en ciddi eylemini –tek kutsal eylemini– reddetmeye tercih edilebilirmiş gibi görünmesindendi. Tüm geleceği tüyler ürpertici bir hale getiriyormuş gibiydi bu. Osmond'dan bir defa kopmak, ebediyen kopmak demekti; uzlaşmaz ihtiyaçları herhangi bir şekilde açıkça kabul etmek, girişimlerinin bütünüyle başarısız olduğunu itiraf etmek demekti. Onlar için hiçbir bağışlama, hiçbir uzlaşma, hiçbir kolay unutuş, hiçbir yeni biçimsel düzenleme olamazdı. Yalnız bir tek şeye girişmişlerdi, ama o tek şeyin eşsiz olması gerekiyordu. Bir defa bunu kaçırınca, başka bir şeye razı olamazlardı; o başarının yerini alabilecek hiçbir şey yoktu. Şimdilik, Isabel doğru olduğunu düşündüğü bir sıklıkla Hôtel de Paris'ye gidi-

yordu; uygunluğun ölçüsü onun ahlaki bilincinde yatıyordu. Bugün o bilinç çok hoşgörülü davranmıştı, çünkü Ralph'ı tek başına ölmeye bırakamayacağına dair genel bir hakikate ilave olarak, ondan isteyeceği önemli bir şey vardı. Aslında bu, kendi işi olduğu kadar Gilbert'ın da işiydi.

Çok kısa bir sürede, konuşmak istediği konuya geldi.

"Benim için bir soruyu cevaplamanı istiyorum," dedi. "Lort Warburton hakkında."

"Sanırım, ne olduğunu biliyorum," diye cevap verdi Ralph, zayıf bacaklarının her zamankinden daha fazla bir uzunlukta dışarı çıktığı koltuğundan.

"Çok mümkün," dedi Isabel. "O halde lütfen cevapla onu."

"Ah, bunu yapabileceğimi söylemiyorum."

"Onunla çok yakınsınız," dedi Isabel; "onu fazlasıyla gözlemleyebiliyorsun."

"Çok doğru. Ama gerçek düşüncelerini ne kadar örtbas etmesi gerektiğini bir düşün!"

"Neden örtbas etsin? Tabiatı öyle değil."

"Ah, koşulların garip olduğunu unutma," dedi Ralph, için için eğleniyormuş gibi bir havayla.

"Bir yere kadar... evet. Ama gerçekten âşık mı o?"

"Fazlasıyla, sanırım. Bunu anlayabiliyorum."

"Ya!" dedi Isabel, soğuk bir tavırla.

Ralph bir an ona baktı; ılımlı neşesine bir nebze şaşkınlık karıştı.

"Bunu sanki hayal kırıklığına uğramış gibi söyledin."

Isabel ağır ağır ayağa kalkarak eldivenlerini düzeltti ve onlara düşünceli bir biçimde baktı.

"Ne de olsa benim üzerime vazife değil."

"Çok filozofça konuşuyorsun," dedi kuzeni. Biraz sonra da... "Neden bahsettiğini sorabilir miyim?"

Isabel bir süre bakakaldı. "Bildiğini sanıyordum. Lort Warburton bana, Pansy'yle evlenmeyi arzu ettiğini söylüyor.

Bunu sana daha önce de söyledim ve senden bir yorum alamadım. Bu sabah bir yorumu göze alabilirsin bence. Onu gerçekten sevdiğine inanıyor musun?"

"Ah, Pansy'yi, hayır!" diye haykırdı Ralph, çok kesin olarak.

"Ama az önce sevdiğini söyledin."

Ralph bir an tereddüt etti. "Sizi sevdiğini söyledim, Bayan Osmond."

Isabel başını ciddiyetle iki yana salladı. "Saçmalık bu, biliyorsun."

"Tabii ki öyle. Ama o saçmalık Lort Warburton'a ait, bana değil."

"Bu çok can sıkıcı olurdu," dedi Isabel. Ve çok incelikli bir tarzda konuştuğunu düşünerek övündü.

"Bana karşı bunu inkâr ettiğini söylemeliyim sana, aslında," diye devam etti Ralph.

"Birlikte bunu konuşmakla ne iyi etmişsiniz! Pansy'ye âşık olduğunu da söyledi mi sana?"

"Onun hakkında çok iyi şeyler söyledi... çok münasip şeyler. Onun Lockleigh'de çok başarılı olacağını düşündüğünü bildirdi bana tabii."

"Gerçekten böyle mi düşünüyor?"

"Ah, Warburton'ın gerçekten ne düşündüğü!.." dedi Ralph.

Isabel yine eldivenlerini düzeltmeye koyuldu; üzerinde serbestçe dikkat harcayabileceği uzun, bol eldivenlerdi bunlar. Ancak, birazdan başını kaldırdı ve sonra, aniden, "Ah, Ralph, bana hiç yardım etmiyorsun!" diye haykırdı, tutkuyla.

Yardıma ihtiyacı olduğuna ilk defa değiniyordu ve bu sözlerin şiddeti kuzenini sarstı. Rahatlamayla, merhametle, şefkatle dolu uzun bir mırıltı çıkardı; aralarındaki uçurum nihayet aşılmışmış gibi geldi ona. Biraz sonra, "Çok mutsuz olmalısın!" diye haykırmasına neden olan işte buydu.

Henüz konuşmuştu ki, Isabel tekrar kendine hâkim oldu ve bu hâkimiyeti öncelikle, onu duymamış gibi davranmakta kullandı.

"Bana yardım etmenden bahsetmekle fena halde saçmalıyorum," dedi, kısa bir gülümsemeyle. "Ailevi mahcubiyetlerimle canını sıkmak olur şey değil! Mesele çok basit: Lort Warburton kendi kendine idare etmeli. Ona yardım etmeyi üstlenemem."

"Kolayca başarılı olması gerekir," dedi Ralph.

Isabel bir an duraksadı. "Evet... ama her zaman başarılı olmadı."

"Çok doğru. Ancak, bunun beni daima ne kadar şaşırtmış olduğunu biliyorsun. Genç Bayan Osmond bizi şaşırtma kapasitesine sahip mi?"

"Daha ziyade Lort Warburton yapacak bunu. Sonuç olarak bu meseleden vazgeçeceğinden kuşkulanıyorum."

"Şerefsiz bir şey yapmaz o," dedi Ralph.

"Bundan çok eminim. Zavallı çocuğu rahat bırakmasından daha şerefli bir şey olamaz. Pansy başka birisinden hoşlanıyor ve o insandan vazgeçmesi için muhteşem tekliflerle ona rüşvet vermek zalimlik."

"Öteki insana zalimlik, belki... hoşlandığı kişiye. Ama Warburton buna aldırış etmekle yükümlü değil."

"Hayır, Pansy'ye zalimlik," dedi Isabel. "Zavallı Bay Rosier'yi terk etmeye ikna edilmek için kendine izin verirse, çok mutsuz olur. Bu düşünce seni eğlendiriyor gibi; tabii sen Bay Rosier'ye âşık değilsin. O, Pansy'ye âşık olma meziyetine sahip. Pansy, Lort Warburton'ın kendisine âşık olmadığını bir bakışta anlar."

"Warburton ona çok iyi davranırdı," dedi Ralph.

"Ona zaten iyi davrandı. Ancak, neyse ki onu huzursuz edecek bir tek kelime söylemedi. Yarın gelip ona veda etse hiç de münasebetsiz olmaz."

"Kocan hoşlanır mıydı bundan?"

"Hem de hiç ve hoşlanmamakta haklı da olabilir. Yalnız, memnuniyeti kendi elde etmeli."

"Bunu elde etmekle seni mi görevlendirdi?" diye sormaya cüret etti Ralph.

"Lort Warburton'ın eski bir arkadaşı olarak –yani Osmond'dan daha eski bir arkadaşı olarak– onun niyetleriyle ilgilenmem doğaldı."

"Niyetlerinden vazgeçmesiyle, demek istiyorsun."

Isabel biraz kaşlarını çatarak tereddüt etti. "Şunu anlayayım. Onun davasını mı savunuyorsun?"

"Hiçbir şekilde. Üvey kızının kocası olmamasına çok sevinirim. Seninle öyle tuhaf bir akrabalık oluyor ki bu!" dedi Ralph, gülümseyerek. "Ama kocanın, senin onu yeterince zorlamamış olduğunu düşünmesi endişesiyle sinirlerim geriliyor."

Isabel onunla birlikte gülümseyebildiğini fark etti.

"Onu zorlamamı beklemeyecek kadar iyi tanıyor beni. Kendisi de zorlamak niyetinde değil, tahmin ederim. Kendimi haklı çıkaramayacağımdan korkmuyorum!" dedi, kayıtsızca.

Bir an için maskesi düşmüştü, ama onu tekrar takmış ve Ralph'ı sonsuz bir hayal kırıklığına uğratmıştı. Ralph kısa bir süre onun doğal yüzünü görmüştü ve buna iyice bakmayı pek çok istiyordu. Onun kocasından şikâyet ettiğini duymak... Lort Warburton'ın kusurundan kendisinin sorumlu tutulması gerektiğini söylediğini duymak için neredeyse vahşi bir arzu duyuyordu. Durumunun bu olduğundan emindi; böyle bir vakada Osmond'un memnuniyetsizliğinin alacağı biçimi içgüdüsel olarak, önceden biliyordu. Ancak en aşağılık ve en zalim biçimi alabilirdi bu. Bunun için Isabel'i uyarmak... en azından onu, bunu bildiğinden haberdar etmek isterdi. Isabel'in bunu çok daha iyi biliyor olmasının bir önemi yoktu; aldanmadığını ona göstermeye can atması, Isabel'i tatmin etmekten çok, kendini tatmin etmek içindi. Onun Osmond'u

ele vermesi için defalarca çaba gösterdi; bunu yaparken kendini duygusuz, zalim, neredeyse şerefsiz hissetti. Ama pek bir önemi yoktu, çünkü sadece başarısız oldu. O halde, Isabel ne için gelmişti ve neden ona neredeyse sessiz sözleşmelerini ihlal etmek için bir fırsat sunuyormuş gibi görünüyordu? Eğer ona cevap vermesi için hiçbir serbestlik tanımıyorsa, neden ona akıl danışıyordu? Eğer başlıca faktörden söz edilmeyecekse, mizahi bir biçimde tanımlamaktan hoşlandığı gibi, onun ailevi mahcubiyetlerini nasıl konuşabilirlerdi? Bu çelişkiler başlı başına onun sıkıntısının göstergesinden başka bir şey değildi ve biraz önceki yardım çağrısı, Ralph'ın göz önüne almakla yükümlü olduğu tek şeydi.

"Yine de, kesinlikle ihtilaf içinde olacaksınız," dedi, biraz sonra. Ve o hiçbir cevap vermeyip, hatta anlamıyormuş gibi görününce, "Çok farklı düşündüğünüzün farkına varacaksınız," diye devam etti.

"En birbirine bağlı çiftler arasında bile kolaylıkla olabilir bu!" Isabel güneş şemsiyesini eline aldı; Ralph onun gergin olduğunu, söyleyebileceği şeylerden korktuğunu görebiliyordu. "Ancak, hiç de üzerinde kavga edebileceğimiz bir konu değil bu," diye ekledi Isabel; "çünkü hemen hemen tümüyle onu ilgilendiriyor. Bu çok doğal. Ne de olsa, Pansy onun kızı... benim değil." Ve ona veda etmek için elini uzattı.

Ralph içinden, Isabel'i her şeyi bildiğinden haberdar etmeden onun kendisinden ayrılmaması gerektiğine karar verdi; kaçırılmayacak kadar büyük bir fırsat gibi görünüyordu bu. "İlgisinin ona ne söyleteceğini biliyor musun?" diye sordu, Isabel'in elini tutarken. Isabel biraz soğuk, ama cesaret kırıcı olmayan bir tavırla başını iki yana salladı; Ralph da devam etti: "Hevesli olmamanın kıskançlıktan kaynaklandığını söyletecek." Bir an durdu; Isabel'in yüzü onu korkutmuştu.

"Kıskançlıktan mı?"

"Kızına duyduğun kıskançlıktan."

Isabel kıpkırmızı oldu ve başını geriye attı.

"Merhametli davranmıyorsun," dedi, Ralph'ın onun ağzından hiç duymadığı bir sesle.

"Benimle açık konuşursan, göreceksin," dedi Ralph.

Ama Isabel cevap vermedi; sadece Ralph'ın hâlâ tutmaya çalıştığı elini çekip aldı ve hızla odadan çıktı. Pansy'yle konuşmaya karar verdi ve aynı gün bir fırsat bularak akşam yemeğinden önce genç kızın odasına gitti. Pansy daha şimdiden giyinmişti; daima zamanından önce hareket ederdi; sevimli sabrını ve zarif bir sükûnetle oturup bekleyebilişini örnekler gibiydi bu. O anda yeni giydiği kıyafetiyle yatak odasındaki ateşin önünde oturuyordu; içinde yetiştirildiği ve şimdi riayet etmekte her zamankinden daha dikkatli davrandığı tutumlu alışkanlıklar gereğince, tuvaletini tamamladıktan sonra mumlarını söndürmüştü; öyle ki, oda yalnız bir iki kütükle aydınlanmış durumdaydı. Palazzo Roccanera'daki odalar çok sayıda oldukları kadar genişti de ve Pansy'nin bir genç kız olarak işgal ettiği dairesi, koyu renkli, bol ahşaplı bir tavanı olan muazzam bir odaydı. Bunun ortasında minik sahibesi yalnızca bir insanlık zerresi gibi görünüyordu ve Isabel'i karşılamak için çevik bir hürmetle kalkarken, Isabel onun utangaç samimiyetini her zamankinden daha fazla hissetti. Zor bir görevi vardı... yapılacak tek şey, bunu olabildiğince basit bir şekilde yerine getirmekti. Kendini buruk ve öfkeli hissediyordu, ama bunu Pansy'ye belli etmemek için kendini uyardı. Fazla ciddi ya da en azından fazla sert görünmekten bile korkuyor, onu korkutmaktan korkuyordu. Ama Pansy onun biraz da itirafta bulunmak için geldiğini tahmin etmiş gibiydi; çünkü oturmakta olduğu sandalyeyi ateşe biraz daha yaklaştırdıktan ve Isabel bunun üstünde yerini aldıktan sonra, onun önündeki bir mindere diz çöküp başını ona doğru kaldırarak, kenetlenmiş ellerini üvey annesinin dizlerine koydu. Isabel'in yapmak istediği şey, onun zihninin Lort Warburton'la meşgul olmadığını kendi ağzından duymaktı; ama bu güvenceyi arzu ediyor-

duysa da, kendini hiçbir şekilde bunu teşvik etmekte özgür hissetmiyordu. Kızın babası üst kademeden ihanet olarak nitelerdi bunu; ve gerçekten de Isabel, eğer Pansy Lort Warburton'a cesaret vermek için en küçük bir eğilim tomurcuğu sergileyecek olursa, kendi görevinin dilini tutmak olduğunu biliyordu. Öneriyor gibi görünmeden sorgulamak zordu; Pansy'nin son derece yüksek bir düzeydeki sadeliği, Isabel'in şimdiye kadar hükmetmiş olduğundan daha da mutlak olan bu masumiyet, en çekimser soruşturmaya bile biraz tembih etkisi veriyordu. Orada, ellerini yarı yakarış, yarı teslimiyetle kavuşturmuş, dikkatle yukarıya bakan yumuşak gözleri durumun ciddiyetiyle dolu, belli belirsiz parlayan güzel elbisesiyle ateşin belli belirsiz ışığında diz çökerken, Isabel'e, kurban edilmek üzere giydirilip kuşatılmış ve bunu önlemeyi ummaya bile cüret etmeyen çocuksu bir kurbanlık gibi göründü. Isabel ona, evlenmesiyle ilgili olarak neler olup bittiği hakkında şimdiye kadar onunla konuşmamış olduğunu, ama sessizliğinin kayıtsızlıktan ya da bilmezden gelmekten değil, sadece onu serbest bırakmak arzusundan kaynaklandığını söylediğinde, Pansy ileriye eğildi, yüzünü gitgide daha çok kaldırarak Isabel'inkine yaklaştırdı ve derin bir özlemi ifade ettiği aşikâr olan küçük bir mırıltıyla, onun konuşmasını çok arzu etmiş olduğu ve şimdi de ona akıl vermesi için yalvardığı cevabını verdi.

"Sana akıl vermem zor," diye karşılık verdi Isabel. "Bunu nasıl üstlenebilirim, bilmiyorum. Babana düşer bu; onun tavsiyesini almalısın ve her şeyden önemlisi, buna göre hareket etmelisin."

Bunun üzerine Pansy önüne baktı; bir süre hiçbir şey söylemedi.

"Bence, sizin tavsiyenizi babamınkinden daha çok beğenirim," diye beyan etti az sonra.

"Öyle olmaması gerekiyor," dedi Isabel, soğuk bir tavırla. "Seni çok seviyorum, ama baban daha da çok seviyor."

"Beni sevdiğiniz için değil... bir hanım olduğunuz için," diye cevap verdi Pansy, çok mantıklı bir şey söylüyormuş havasıyla. "Bir hanım bir genç kıza bir erkekten daha iyi tavsiye verebilir."

"O halde, babanın arzularına büyük bir saygı göstermeni tavsiye ediyorum sana."

"Ah, evet," dedi Pansy, hevesle. "Bunu yapmalıyım."

"Ama şimdi seninle evlenmen hakkında konuşuyorsam, senin yararın için değil bu, benim yararım için," diye devam etti Isabel. "Eğer senden ne beklediğini, ne arzu ettiğini öğrenmeye çalışıyorsam, sadece ona uygun olarak hareket edebilmem içindir."

Pansy bakakaldı ve sonra, süratle sordu: "Arzu ettiğim her şeyi yapacak mısınız?"

"Evet demeden önce, bunların ne olduğunu bilmeliyim."

Pansy biraz sonra ona, hayatta istediği tek şeyin Bay Rosier'yle evlenmek olduğunu söyledi. Bay Rosier ona teklif etmişti bunu ve kendisi, babası izin verirse evleneceğini söylemişti. Şimdi de babası izin vermiyordu.

"Pekâlâ, imkânsız, o halde," dedi Isabel.

"Evet, imkânsız," dedi Pansy, içini bile çekmeden ve berrak küçük yüzünde aynı olağanüstü dikkatle.

"Başka bir şey düşünmelisin, o halde," diye devam etti Isabel; ama Pansy, bu defa içini çekerek, bunu becermeye çalıştığını ama hiçbir şekilde başarılı olamadığını söyledi ona.

"Sizi düşünenleri düşünürsünüz," dedi, hafif bir gülümsemeyle. "Bay Rosier'nin beni düşündüğünü biliyorum."

"Düşünmemesi gerekir," dedi Isabel, azametle. "Baban bunu özellikle talep etti."

"Elinde değil, çünkü onu düşündüğümü biliyor."

"Düşünmemelisin. Onun bir mazereti olabilir; ama senin mazeretin yok!"

"Keşke bir tane bulmaya çalışsanız," dedi kız, sanki Meryem Ana'ya dua ediyormuş gibi.

"Bunu denemekten esef duyarım," dedi Meryem Ana, onda pek görülmeyen bir soğuklukla. "Başka birisinin seni düşündüğünü bilsen, onu düşünür müydün?"

"Hiç kimse beni Bay Rosier kadar düşünemez; hiç kimsenin buna hakkı yok."

"Ah, ama Bay Rosier'nin haklı olduğunu kabul etmiyorum," diye haykırdı Isabel, ikiyüzlülükle.

Pansy sadece sabit gözlerle ona baktı; fena halde afallamış olduğu belliydi; Isabel'se bundan yararlanarak ona, babasına karşı gelmenin feci sonuçlarını resmetmeye başladı. Bunun üzerine Pansy babasına asla karşı gelmeyeceğine, onun onayı olmadan asla evlenmeyeceğine dair güvence vererek Isabel'i durdurdu. Ve son derece sakin ve sade bir tonla, Bay Rosier'yle hiç evlenmeyecek de olsa, onu düşünmeyi asla bırakmayacağını beyan etti. Ebedi bekârlık fikrini kabul etmiş gibiydi; ama Isabel onun, bunun anlamı hakkında hiçbir fikri olmadığını düşünmekte özgürdü, tabii. Pansy kesinlikle samimiydi; sevgilisinden vazgeçmeye hazırdı. Başka bir adım atmaya doğru önemli bir adım gibi görünebilir bu; ama Pansy için, bu adımın o yöne doğru gitmediği aşikârdı. Babasına kırgınlık duymuyordu; yüreğinde kırgınlık yoktu; sadece Edward Rosier'ye sadakatinin tatlılığı ve bekâr kalarak bunu, onunla evlenerek yapabileceğinden bile daha iyi kanıtlayabileceğine dair tuhaf, eşsiz bir ima vardı.

"Baban daha iyi bir evlilik yapmanı istiyor," dedi Isabel. "Bay Rosier'nin serveti pek fazla değil."

"Nasıl daha iyi, demek istiyorsunuz... eğer bu yeterince iyi olacaksa? Ve benim çok az param var; neden servet arayayım ki?"

"Bu kadar azına sahip olman, daha fazlasını arama nedeni." Isabel, odanın loşluğu için minnettardı; yüzünün iğrenç bir biçimde samimiyetsiz olduğunu hissediyordu. Bunu Osmond için yapıyordu; insanın Osmond için yapmak zorunda kaldığı şey buydu! Gözlerine dikilmiş olan,

Pansy'nin ciddi gözleri, onu neredeyse mahcup ediyor, kızın tercihini bu kadar hafife almış olduğunu düşününce utanç duyuyordu.

"Ne yapmamı isterdiniz?" dedi Pansy, yumuşak bir sesle.

Berbat bir soruydu bu ve Isabel cesaretsizce bir genellemeye sığındı.

"Babana verme gücüne sahip olduğun bütün memnuniyeti unutmamanı."

"Başka birisiyle evlenmemi, demek istiyorsunuz... eğer birisi teklif ederse."

Isabel'in cevabı bir süre gelmedi; sonra, Pansy'nin dikkatinin yarattığı durgunlukta, Isabel onu dile getiren sesini duydu.

"Evet... başka birisiyle evlenmeni."

Pansy'nin bakışları daha nüfuz edici bir hale geldi; Isabel onun kendisinin samimiyetinden kuşku duymakta olduğunu hissetti ve bu izlenim onun minderinden ağır ağır kalkmasıyla güçlendi. Pansy kenetlemiş olduğu küçük ellerini ayırarak bir an öylece durdu ve sonra, ürkek bir iç çekişle, "Eh, umarım hiç kimse teklif etmez!" dedi.

"Söz konusu oldu bu. Başka birisi sana teklif etmeye hazır olabilirdi."

"Hazır olabileceğini sanmıyorum," dedi Pansy.

"Öyle görünüyordu... eğer başaracağından emin olsaydı."

"Emin mi olsaydı? O halde hazır değilmiş!"

Isabel bu sözlerin biraz sert olduğunu düşündü; o da ayağa kalktı ve bir süre durup ateşe baktı. "Lort Warburton sana büyük bir ilgi gösterdi," dedi; "ondan bahsettiğimi biliyorsun, tabii."

Beklemediği bir biçimde kendini, neredeyse haklı olduğunu kanıtlamaya çalışıyormuş gibi bir konumda bulmuş, bu da bu asilzadeyi niyetlendiğinden daha kaba saba bir biçimde ileri sürmesine yol açmıştı.

"Bana çok nazik davrandı ve ondan çok hoşlanıyorum. Ama bana evlenme teklif edeceğini kastediyorsanız, bence yanılıyorsunuz."

"Belki öyle. Ama baban bundan son derecede hoşlanırdı."

Pansy küçük, bilge bir gülümsemeyle başını iki yana salladı. "Lort Warburton sadece babamı memnun etmek için bana teklifte bulunmaz."

"Baban ona cesaret vermeni istiyor," diye devam etti Isabel, mekanik bir tavırla.

"Ona nasıl cesaret verebilirim?"

"Bilmiyorum. Bunu baban söylemeli sana."

Pansy bir süre hiçbir şey söylemedi; sadece aydınlık bir güvenceye sahipmiş gibi gülümsemeye devam etti. "Hiçbir tehlike yok... hiçbir tehlike!" diye beyan etti, nihayet.

Bunu söyleyişinde öyle bir kesinlik ve buna inanışında öyle bir bahtiyarlık vardı ki, Isabel'in kendini çok beceriksiz hissetmesine neden oldu. Dürüst olmamakla suçlandığını hissetti ve bu düşünce iğrençti. Kendine olan saygısını tamir etmek için, Lort Warburton'ın ona böyle bir tehlike *olduğunu* bildirdiğini söylemek üzereydi. Ama bunu yapmadı; sadece –mahcubiyeti içinde hedefi bir hayli kaçırarak– onun kesinlikle son derece nazik, son derece dostane davranmış olduğunu söyledi.

"Evet, çok nazik davrandı," diye cevap verdi Pansy. "Bunun için hoşlanıyorum ondan."

"Neden bu kadar zor, o halde?"

"Onun şeyi istemediğimi –ne yapmam gerekiyor demiştiniz?– ona cesaret vermek istemediğimi bildiğinden her zaman emin oldum. Evlenmek istemediğimi biliyor ve bu yüzden beni rahatsız etmeyeceğini de bilmemi istiyor. Nezaketinin anlamı bu. Sanki bana, 'Sizden çok hoşlanıyorum, ama eğer bu sizi memnun etmiyorsa, bir daha hiç söylemeyeceğim,' demiş gibi. Bence bu çok nazik, çok asil bir davranış," diye devam etti Pansy, gittikçe artan bir kesinlikle.

"Birbirimize söylemiş olduğumuz tek şey bu. Ve zaten beni sevmiyor. Yo, hayır, hiçbir tehlike yok!"

Isabel bu itaatkâr küçük insanın muktedir olduğu sezgi derinliğine hayret etti; Pansy'nin bilgeliğinden korku duydu... Neredeyse onun önünde geri çekilmeye başladı. "Babana bunu söylemelisin," dedi, duygularını belli etmeden.

"Söylememeyi tercih ederim, sanırım," diye cevap verdi Pansy.

"Boş umutlara kapılmasına izin vermemen gerekir."

"Belki öyle; ama kapılması benim için iyi olur. Babam Lort Warburton'ın dediğiniz türden bir şeye niyetli olduğuna inandığı sürece, başka birisini teklif etmeyecektir. Bu da benim için bir avantaj olur," dedi Pansy, büyük bir açıksözlülükle.

Onun açıksözlülüğünde etkileyici bir şeyler vardı ve Isabel'in uzun uzun nefes almasına neden oldu bu. Ağır bir sorumluluktan kurtarıyordu onu. Pansy'nin kendine ait yeteri kadar aydınlığı vardı ve Isabel kendisinin o anda küçük stokundan artırabileceği ışığı olmadığını hissediyordu. Yine de, Osmond'a sadık olması, onun kızıyla meşgul olurken sorumlu davranması gerektiği düşüncesinden kurtulamıyordu. Bu duygunun etkisiyle, oradan ayrılmadan önce bir öneride daha bulundu... bu öneriyle elinden geleni yapmış olacağını hissediyordu. "Baban en azından bir asilzadeyle evlenmek isteyeceğini farz ediyor."

Pansy açık kapının ağzında durdu; Isabel'in geçmesi için perdeyi geri çekmişti. "Bence Bay Rosier bir asilzade gibi görünüyor!" dedi, büyük bir ciddiyetle.

Kırk Altıncı Bölüm

Lort Warburton birkaç gün Bayan Osmond'un kabul salonunda görünmedi ve Isabel'in, kocasının kendisine lorttan bir mektup almış olduğu hakkında hiçbir şey söylemediğini gözlememesi imkânsızdı. Osmond'un bir bekleyiş halinde olduğunu ve bunu belli etmek hoşuna gitmese de, seçkin arkadaşlarının onu fazlaca uzun bir süre beklettiğini düşündüğünü gözlememesi de mümkün değildi. Dördüncü günün sonunda, Osmond onun yokluğuna değindi.

"Warburton'a ne oldu? İnsana, fatura sunan bir tüccar muamelesi yapmak da ne demek oluyor?"

"Onunla ilgili hiçbir şey bilmiyorum," dedi Isabel. "Onu geçen cuma, Alman balosunda gördüm. O zaman, sana yazmak niyetinde olduğunu söyledi bana."

"Bana hiç yazmadı."

"Bana söylememiş olmandan, ben de öyle tahmin ettim."

"Acayip bir adam," dedi Osmond, kapsamlı bir değerlendirme yaparak. Ve Isabel'in karşılık vermemesi üzerine, devam edip bir mektubu kaleme almanın lort cenaplarının beş gününü mü aldığını sordu. "Sözlerini bu kadar zorlukla mı oluşturuyor?"

"Bilmiyorum," dedi Isabel. "Ondan hiç mektup almadım."

"Hiç mektup alınadın mı? Bir zamanlar samimi bir yazışma içinde olduğunuz düşüncesindeydim."

Isabel bunun böyle olmadığı cevabını verdi ve konuşmayı devam ettirmedi. Ancak, ertesi gün akşama doğru kocası kabul salonuna gelerek konuyu tekrar açtı.

"Lort Warburton yazma niyetinden sana bahsettiğinde ona ne dedin?" diye sordu.

Isabel bir an tereddüt etti. "Sanırım, unutmamasını söyledim."

"Böyle bir tehlike olduğuna mı inanıyordun?"

"Dediğin gibi, acayip bir adam o."

"Görünüşe göre unutmuş," dedi Osmond. "Ona hatırlatıver lütfen."

"Ona yazmamı mı istersin?" diye sordu Isabel.

"Hiçbir itirazım yok."

"Benden çok fazla şey bekliyorsun."

"Ah, evet, senden çok şey bekliyorum."

"Korkarım ki seni hayal kırıklığına uğratacağım," dedi Isabel.

"Beklentilerim bir hayli hayal kırıklığı atlattı."

"Bunu biliyorum, tabii. Kendimi ne kadar hayal kırıklığına uğratmış olmalıyım, bir düşün! Eğer gerçekten Lort Warburton'ı yakalamak istiyorsan, bunu kendin yapmalısın."

Birkaç dakika Osmond hiçbir cevap vermedi; sonra, "Sen bana karşı çalışırken, kolay olmayacak bu," dedi.

Isabel irkildi; titremeye başladığını hissetti. Onun kendisine, yarı kapalı gözlerle, sanki onu düşünüyormuş, ama pek görmüyormuş gibi bir bakışı vardı ki, şaşılacak kadar zalim bir niyet taşıyormuş gibi geliyordu Isabel'e. Onu tatsız bir düşünce gerekliliği olarak tanıyor, ama bir varlık olarak şimdilik görmezden geliyor gibiydi bu bakış. Şu anda gözlerinin ifadesi böyleydi. "Beni çok aşağılık bir şeyle suçluyorsun, sanırım," dedi Isabel.

"Seni güvenilir olmamakla suçluyorum. Eğer o, istediğimiz noktaya gelmezse, sen onu oradan uzak tuttuğun için olacak. Aşağılık bir şey mi, bilmiyorum; bir kadının her zaman yapabileceğini düşündüğü bir şey bu. Bu konuda en güzel fikirlere sahip olduğundan şüphem yok."

"Elimden geleni yapacağımı söyledim sana," dedi Isabel.

"Evet, bu sana zaman kazandırdı."

O bunu söyledikten sonra Isabel'in benliğini, bir zamanlar Osmond'u güzel bulmuş olduğu düşüncesi kapladı. "Onu yakalamayı çok istiyor olmalısın!" diye haykırdı, biraz sonra.

Konuşur konuşmaz sözlerinin, onları telaffuz ederken bilincinde olmadığı tüm menzilinin farkına vardı. Bu sözlerle, Osmond ile kendisi arasında bir karşılaştırma yapıyor; onun şiddetle arzu ettiği bu hazineyi bir zamanlar elinde tutmuş ve kendini, onun elinden kayıp gitmesine izin verecek kadar zengin hissetmiş olduğu gerçeğini hatırlatıyordu. Bir anlık bir coşku... onu yaralamış olmaktan dolayı korkunç bir sevinç, Isabel'e hâkim oldu; çünkü Osmond'un yüzü anında ona, haykırışının tüm kuvvetinin hissedilmiş olduğunu anlattı. Ancak Osmond, bunun dışında hiçbir duygu ifade etmedi; sadece hızla, "Evet, çok istiyorum," dedi.

Tam o sırada bir hizmetkâr, bir ziyaretçi buyur edermiş gibi içeriye girdi ve arkasından onu, Osmond'u görünce bariz bir şekilde duraklayan Lort Warburton izledi. Lort bakışlarını hızla evin sahibinden sahibesine çevirdi; konuşmalarını bölmeye isteksiz olduğunu ya da hatta netameli bazı durumlar algıladığını belirtir gibi olan bir hareketti bu. Sonra, kendini görgünün bir unsuru olarak arz eden belli belirsiz bir utangaçlık barındıran ve tek kusuru, geçişleri başarmaktaki bir güçlük olan İngiliz konuşma tarzıyla ilerledi.

Osmond mahcup olmuştu; söyleyecek bir şey bulamıyordu; ama Isabel, yeterince vakitli bir biçimde, ziyaretçileri hakkında konuşmakta olduklarını beyan etti. Bunun üzeri-

ne kocası, ona ne olduğunu bilemediklerini... gitmiş olduğundan korktuklarını ekledi.

"Hayır," dedi Lort Warburton, gülümseyerek ve Osmond'a bakarak; "sadece gitmek üzereyim." Sonra da aniden İngiltere'ye geri çağrılmış olduğunu, ertesi gün ya da bir sonraki gün yola çıkması gerektiğini açıkladı. Sözlerini, "Zavallı Touchett'ı bırakacağım için fena halde üzgünüm!" diyerek bitirdi.

Bir an için refakatçilerinin ikisi de konuşmadı; Osmond sadece koltuğunda arkasına yaslanarak dinledi. Isabel ona bakmıyordu; nasıl göründüğünü hayalinde canlandırabiliyordu ancak. Gözleri Lort Warburton'ın yüzü üzerindeydi ve lort cenapları onun gözlerinden dikkatle kaçındığından, orada daha da serbestçe oyalanabiliyorlardı. Ancak, Isabel, ziyaretçisinin bakışlarıyla buluşabilse, onları manidar bulacağından emindi. Az sonra kocasının oldukça kayıtsız bir tavırla, "Zavallı Touchett'ı yanınızda götürseniz iyi olur," dediğini duydu.

"Daha sıcak bir havayı beklese iyi olur," diye cevap verdi Lort Warburton. "Şu sırada seyahat etmesini tavsiye etmem."

On beş dakika orada oturdu ve onları bir daha görmeyebilirmiş gibi konuştu... tabii, eğer İngiltere'ye gelirlerse, o başkaydı ve bu yolu izlemelerini kuvvetle tavsiye ediyordu. Neden sonbaharda İngiltere'ye gelmesinlerdi? Bu ona çok isabetli bir düşünce gibi gelmişti. Onlar için elinden geleni yapmaktan... gelip bir ay onunla kalmalarından büyük bir zevk duyardı. Osmond, kendisinin itiraf ettiğine göre, İngiltere'ye sadece bir defa gitmişti; bu da absürd bir durumdu. Tam ona göre bir ülkeydi o... orada gayet rahat edeceği kesindi. Sonra, Lort Warburton Isabel'e orada ne kadar iyi vakit geçirdiğini hatırlayıp hatırlamadığını ve bunu tekrar denemek isteyip istemediğini sordu. Gardencourt'u tekrar görmek istemez miydi? Gardencourt gerçekten çok

güzeldi. Touchett orayla layıkıyla ilgilenmiyordu, ama kendi haline bırakınakla pek bozamayacağınız türden bir yerdi orası. Neden gelip Touchett'ı ziyaret etmiyorlardı? Onlara teklif etmiş olmalıydı muhakkak. Etmemiş miydi? Ne kaba bir köftehordu o! Ve Lort Warburton Gardencourt'un sahibine haddini bildirmeye söz verdi. Sadece bir kazaydı bu tabii; onları ağırlamaktan sevinç duyardı. Touchett'la bir ay ve kendisiyle bir ay geçirseler ve orada tanıyor olmaları gereken bütün diğer insanları görseler, hiç de fena bulmazlardı orayı. Lort Warburton bunun, ona İngiltere'ye hiç gitmediğini söylemiş olan ve kendisinin, oranın görmeyi hak ettiği bir ülke olduğuna temin etmiş olduğu genç Bayan Osmond'u da eğlendireceğini sözlerine ekledi. Tabii, hayranlık toplamak için İngiltere'ye gitmeye ihtiyacı yoktu onun... her yerde kaderi buydu; ama eğer bu bir teşvik olacaksa, Bayan Osmond İngiltere'de son derecede beğenilirdi. Onun evde olup olmadığını sordu; veda edemez miydi ona? Vedaları sevdiğinden değil... hep kaçınırdı onlardan. Geçen gün İngiltere'den ayrılırken hiç kimseye veda etmemişti. Az kalsın son bir görüşme için Bayan Osmond'u rahatsız etmeden Roma'dan ayrılmaya karar verecekti. Son bir görüşmeden daha kasvetli bir şey olabilir miydi? İnsan asla söylemek istediği şeyleri söylemezdi... hepsini bir saat sonra hatırlardı. Öte yandan, genellikle söylememesi gereken bir sürü şeyler söylerdi, sırf bir şey söylemek zorunda olduğu duygusundan dolayı. Böyle bir duygu insanı şaşkına çevirir, gerginlik verirdi. Şu anda o duyguyu yaşıyordu ve üzerinde yarattığı etki buydu. Eğer Bayan Osmond onun konuşması gerektiği gibi konuşmadığını düşünüyorsa, bunu telaşa yormalıydı; Bayan Osmond'dan ayrılmak hafife alınacak bir şey değildi. Gideceğine gerçekten çok üzülüyordu. Ziyarete gelmek yerine ona yazmayı düşünmüştü... ama her halükârda yazardı ona, evden ayrılır ayrılmaz aklına geleceği kesin

olan birçok şeyi ona söylemek için. Lockleigh'ye gelmeyi ciddi ciddi düşünmeliydiler.

Eğer ziyaretinin koşullarında ya da gideceğini bildirişinde acemice bir şey var idiyse de, yüzeye çıkmadı bu. Lort Warburton telaşından söz etti; ama başka hiçbir biçimde göstermedi bunu ve Isabel onun geri çekilmeye karar vermiş olduğuna göre, bunu centilmence yerine getirme kapasitesine sahip olduğunu gördü. Onun adına çok seviniyordu; bir işi başarıyormuş gibi görünmesini dileyecek kadar çok hoşlanıyordu ondan. Bunu herhangi bir vesilede yapardı o; tedbirsizlikten değil, sadece başarı alışkanlığından ve Isabel, bu melekeyi etkisiz hale getirmeye kocasının gücünün yetmeyeceğini fark etti. Orada oturuken, zihninde ikili bir işlem devam ediyordu. Bir yandan Lort Warburton'ı dinliyor, ona münasip şeyler söylüyor, onun söylediği şeylerde az çok saklı anlamı keşfediyor ve kendisini yalnız bulmuş olsa, onun nasıl konuşacağını merak ediyordu. Öte yandan, Osmond'un duygularının tam olarak bilincindeydi. Ona neredeyse acıyordu; küfür ederek rahatlama imkânına sahip olmadan, kaybetmenin keskin acısına mahkûmdu o. Büyük bir umudu vardı ve şimdi, onun uçup gittiğini görürken, oturup gülümsemek ve başparmaklarını birbirinin etrafında dolandırmak zorundaydı. Çok parlak bir biçimde gülümseme zahmetine katlanıyor da değildi; bütün olarak, Lort Warburton'a, böylesine zeki bir adamın rahatlıkla takınabileceği ölçüde boş bir çehre sunuyordu. Haysiyetine hiçbir şekilde halel gelmemiş gibi görünebilmesi, gerçekten de Osmond'un zekâsının bir parçasıydı. Ancak şu andaki görünümü, hayal kırıklığının bir itirafı değildi; sadece Osmond'un alışkanlığı olan sistemin bir parçasıydı, tam da gerçekten niyetli olduğu oranda ifadesiz olmanın. Baştan beri Lort Warburton'a niyet etmiş, ama hevesinin zarif yüzünü aydınlatmasına asla izin vermemişti. Muhtemel damadına, herkese davrandığı gibi davranmıştı... onunla

Gilbert Osmond'un yararı için değil, yalnız onun yararı için ilgileniyormuş havasıyla. Şimdi de, uçup gitmiş bir kazanç beklentisinin sonucu olan gizli bir hiddetin hiçbir belirtisini vermezdi o... en hafif ya da en incelikli bir belirtisini. Isabel bundan emin olabilirdi, eğer bu ona herhangi bir memnuniyet veriyor idiyse. Tuhaftır, hem de çok tuhaftır ki, ona memnuniyet veriyordu bu; Lort Warburton'ın kocasının karşısında zafer kazanmasını arzu ediyor ve aynı zamanda da kocasının Lort Warburton'ın karşısında çok üstün olmasını arzu ediyordu. Osmond kendi tarzında hayranlık uyandıran bir insandı; ziyaretçileri gibi, edinilmiş bir alışkanlığın avantajına sahipti. Başarma alışkanlığı değildi bu, ama neredeyse o derece iyi bir alışkanlıktı... denememe alışkanlığı. Yerinde arkasına yaslanarak Lort Warbuton'ın dostane tekliflerini ve baskı altına alınmış açıklamalarını –bunların esas itibariyle karısına hitaben söylendiğini varsaymak olsa olsa uygun bir davranışmış gibi– ancak belli belirsizce dinlerken, (elinde başka pek bir şey kalmadığından) en azından şahsen ne kadar başarılı bir biçimde bu işin dışında kalmış olduğunu ve şimdi takınabildiği kayıtsızlık havasında, ek olarak tutarlılığın güzelliği bulunduğunu düşünmenin tesellisine sahipti. Ziyaretçinin hareketlerinin kendi zihniyle hiçbir bağlantısı yokmuş gibi görünebilmek önemli bir şeydi. Ziyaretçi durumu iyi idare ediyordu, elbette; ama Osmond'un performansı tabiatı itibariyle daha kusursuzdu. Ne de olsa, Lort Warburton'ın konumu kolay bir konumdu; Roma'dan ayrılmaması için kesinlikle hiçbir neden yoktu. Onun lütufkâr eğilimleri olmuştu; ama bunlar gerçekleşememişti; hiçbir taahhüt altına girmemişti ve şerefi güvendeydi. Osmond, gidip onunla kalmaları yolundaki teklife ve lordun, Pansy'nin bu ziyaretten elde edebileceği başarı hakkındaki imasına ancak vasat bir ilgi duymuş gibiydi. Bazı takdir sözleri mırıldandı, ama bunun ciddiyetle düşünülmesi gereken bir mesele olduğunu söylemeyi Isabel'e bıraktı. Isabel daha

bunu söylerken, kocasının zihninde aniden göz önüne serilmiş olan ve ortasında Pansy'nin küçük bedeninin ilerlediği harikulade manzarayı görebiliyordu.

Lort Warburton, Pansy'ye veda etmek için izin istemiş, ama ne Isabel ne de Osmond onu çağırtmak için herhangi bir girişimde bulunmuşlardı. Lort, ziyaretinin kısa sürmek zorunda olduğunu hissettirmek istermiş gibiydi; şapkasını elinden bırakmadan, sanki sadece kısa bir süreliğineymiş gibi, küçük bir sandalyede oturuyordu. Ama bir türlü gitmiyordu; Isabel onun neyi beklediğini merak etti. Pansy'yi görmek için olduğunu sanmıyordu; onun, bütün olarak, Pansy'yi görmemeyi tercih ettiği izlenimi altındaydı. Kendisini tek başına görmek içindi, tabii... ona söyleyeceği bir şey vardı. Isabel'in bunu duymak için büyük bir arzusu yoktu, çünkü bunun bir açıklama olacağından korkuyordu ve açıklamalar olmasa da olurdu pekâlâ. Ancak, Osmond, böylesine müzmin bir ziyaretçinin en son sözü hanımlara söylemeyi arzu edebileceği aklına gelmiş olan, incelik sahibi bir adam gibi, biraz sonra ayağa kalktı.

"Akşam yemeğinden önce yazacağım bir mektup var," dedi; "beni mazur görmelisiniz. Kızımın meşgul olup olmadığına bakacağım ve eğer değilse, burada olduğunuzdan haberdar olacak. Tabii, Roma'ya geldiğinizde daima bizi arayacaksınız. Isabel sizinle İngiltere yolculuğu hakkında konuşur; öyle şeylere o karar verir."

Bu küçük konuşmayı sona erdirirken el sıkışmak yerine başını öne eğmesi yetersiz bir selamlama biçimiydi, belki; ama bütün olarak, vesilenin gerektirdiği bu kadardı. Isabel onun odadan ayrılmasından sonra Lort Warburton'ın "Kocanız çok kızgın," demek için bir bahanesi olmayacağını düşündü; kendisi için son derece tatsız olurdu bu. Yine de, eğer öyle deseydi, "Ah, endişelenmeyin. *Sizden* nefret etmiyor o; nefret ettiği benim!" derdi.

Ancak baş başa kaldıklarındaydı ki, Lort Warburton belli belirsiz bir acemilik gösterdi... başka bir sandalyeye oturdu, yakınındaki iki üç objeyle oynadı. "Bayan Osmond'un gelmesini sağlar, umarım," dedi, biraz sonra. "Onu görmeyi çok istiyorum."

"Bunun onu son görüşünüz olduğuna seviniyorum," dedi Isabel.

"Ben de öyle. O beni sevmiyor."

"Evet, sizi sevmiyor."

"Buna şaşmıyorum," dedi Lort Warburton. Sonra, alakasız bir biçimde... "İngiltere'ye geleceksiniz, değil mi?" diye ekledi.

"Gelmesek daha iyi olur bence."

"Ah, bana bir ziyaret borçlusunuz. Bir defasında Lockleigh'ye gelecek olduğunuzu, ama hiç gelmediğinizi hatırlamıyor musunuz?"

"O zamandan beri her şey değişti," dedi Isabel.

"Daha kötüye gitmedi, herhalde... bizi ilgilendirdiği kadarıyla. Sizi çatımın altında görmek," –ve bir an tereddüt etti– "bana büyük bir memnuniyet verirdi."

Isabel bir açıklamadan korkmuştu, ama yapılan tek açıklama bu oldu. Biraz Ralph hakkında konuştular ve kısa bir süre sonra Pansy içeriye girdi; daha şimdiden akşam yemeği için giyinmişti ve yanaklarında birer küçük, kırmızı benek vardı. Lort Warburton'la el sıkıştı ve sabit bir gülümsemeyle yukarıya, onun yüzüne bakarak orada durdu... lort cenapları muhtemelen bundan hiç kuşkulanmamış olsa da, Isabel'in, onun gözünden yaşlar boşanmasına yakın bir benzerliği olduğunu bildiği bir gülümsemeyle.

"Buradan gidiyorum," dedi lort. "Size veda etmek istiyorum."

"Güle güle, Lort Warburton." Genç kızın sesi biraz titriyordu.

"Ve size çok mutlu olmanızı ne çok arzu ettiğimi söylemek istiyorum."

"Teşekkür ederim, Lort Warburton," diye cevap verdi Pansy.

Lort bir süre oyalandı ve Isabel'e bir göz attı. "Çok mutlu olmanız gerekir... bir koruyucu meleğiniz var."

"Mutlu olacağıma eminim," dedi Pansy, emin olduğu şeyler daima neşeli şeyler olan bir insan tonuyla.

"Böyle bir inanç sizi çok ilerilere götürür. Ama eğer sizi yüzüstü bırakacak olursa, unutmayın ki... unutmayın ki..." Ve Lort Warburton biraz kekeledi. "Bazen beni düşünün, bilirsiniz," dedi, belli belirsiz bir kahkahayla. Sonra sessizce Isabel'le el sıkıştı ve biraz sonra da gitmişti.

O, odadan ayrıldığında, Isabel üvey kızından bir gözyaşı seli bekledi; ama gerçekte Pansy ona çok farklı bir şey sundu.

"Sahiden koruyucu meleğim *olduğunuzu* düşünüyorum!" dedi, büyük bir tatlılıkla.

Isabel başını iki yana salladı. "Hiçbir türden bir melek değilim ben. En fazla iyi bir arkadaşınım."

"Çok iyi bir arkadaşsınız, o halde... babamdan bana yumuşak davranmasını istediğiniz için."

"Babandan hiçbir şey istemedim," dedi Isabel, şaşırarak.

"Az önce kabul salonuna gelmemi söyledi ve sonra bana sevgi dolu bir öpücük verdi."

"Ah," dedi Isabel, "bu tamamen onun fikriymiş!"

Bu fikri gayet iyi tanıyordu; çok karakteristik bir fikirdi ve bunun çok daha fazlasını görecekti. Pansy'yle bile, Osmond kendini hiçbir şekilde haksız duruma düşüremiyordu. O gün dışarıda yemek yiyeceklerdi ve akşam yemeğinden sonra başka bir eğlenceye gittiler; öyle ki, Isabel onunla ancak akşamın geç saatlerinde baş başa kaldı. Pansy yatmadan önce babasını öptüğünde, Osmond onun kucaklamasına her zamankinden daha da büyük bir cömertlikle karşılık verdi ve Isabel onun bunu kızının, üvey annesinin entrikala-

rı yüzünden incinmiş olduğuna dair bir ima olarak kastedip etmediğini merak etti. Her halükârda, karısından beklemeye devam ettiği şeylerin kısmi bir ifadesiydi bu. Isabel Pansy'yi takip etmek üzereydi, ama Osmond onun orada kalmasını arzu ettiğini belirtti; ona söyleyeceği bir şey vardı. Sonra, Isabel üzerinde peleriniyle durup beklerken, kabul salonunda bir süre dolaştı.

"Ne yapmak istediğini anlamıyorum," dedi, biraz sonra. "Bunu bilmek isterim... nasıl hareket edeceğimi kestirebilmek için."

"Şu anda, yatmak istiyorum. Çok yorgunum."

"Otur, dinlen; seni uzun bir süre tutmayacağım. Oraya değil... rahat bir yere otur." Ve geniş bir divanın üzerinde tuhaf bir karmaşa halinde dağılmış olan bir yığın minderi düzeltti. Ancak, Isabel oraya oturmadı; kendini en yakın koltuğa attı. Ateş sönmüştü; kocaman odada pek az ışık vardı. Isabel pelerinine sarındı; ölesiye üşüdüğünü hissetti. "Sanırım, beni küçük düşürmeye çalışıyorsun," diye devam etti Osmond. "Çok absürd bir girişim bu."

"Ne demek istediğin hakkında en ufak bir fikrim yok," dedi Isabel.

"Çok esrarlı bir oyun oynadın; gayet iyi başardın onu."

"Başardığım nedir?"

"Ancak, tam olarak kesinleştirmedin; onu tekrar göreceğiz." Ve elleri ceplerinde, Isabel'in önünde durarak, olağan tarzıyla, düşünceli bir biçimde aşağıya, ona baktı; bu bakış Isabel'e kendisinin bir düşünce konusu değil, daha ziyade düşüncenin oldukça sevimsiz bir vukuatı olduğunu bildirmek amacını güdermiş gibiydi.

"Eğer Lort Warburton'ın geri gelmekle yükümlü olduğunu kastediyorsan, yanılıyorsun," dedi Isabel. "Kesinlikle böyle bir yükümlülüğü yok."

"Ben de bundan şikâyet ediyorum. Ama geri geleceğini söylerken, bir görev duygusundan dolayı geleceğini kastetmiyorum."

"Onu geri getirecek başka bir şey yok. Roma'yı tamamen tüketti, bence."

"Yo, hayır, yüzeysel bir hüküm bu. Roma tüketilemez." Ve Osmond yine etrafta dolaşmaya başladı "Ancak, o konuda belki aceleye gerek yoktur," diye ekledi. "Onun İngiltere'ye gitmemiz fikri oldukça iyi bir fikir. Orada kuzenini bulma korkusu olmasa, sanırım seni ikna etmeye çalışırdım."

"Kuzenimi bulmayabilirsin," dedi Isabel.

"Bundan emin olmak isterim. Ancak, mümkün olduğu kadar emin olacağım. Aynı zamanda onun, bir defasında bana o kadar çok anlattığın evini de görmek isterim: Adına ne diyorsun?.. Gardencourt. Çok hoş bir şey olmalı. Ve sonra, biliyorsun, eniştenin anısına bir bağlılığım var; ondan çok hoşlanmamı sağladın. Yaşadığı ve öldüğü yeri görmek isterim. Ancak, bu bir ayrıntı. Arkadaşın haklıydı: Pansy'nin İngiltere'yi görmesi lazım."

"Oradan zevk alacağından kuşkum yok," dedi Isabel.

"Ama buna daha uzun bir zaman var; gelecek sonbahar çok uzakta," diye devam etti Osmond; "ve bu arada bizi daha yakından ilgilendiren şeyler var. Beni o kadar mı kibirli buluyorsun?" diye sordu, aniden.

"Seni çok tuhaf buluyorum."

"Beni anlamıyorsun."

"Evet, bana hakaret ettiğin zaman bile."

"Sana hakaret etmiyorum; bunu yapma kapasitesine sahip değilim. Sadece bazı gerçeklerden bahsediyorum ve bunlara değinmem seni incitiyorsa, kabahat bende değil. Bütün bu meseleyi tamamen kendi ellerinde tutmuş olduğun bir gerçek, elbette."

"Lort Warburton'a mı dönüyorsun?" diye sordu Isabel. "Onun adından çok usandım."

"Onunla işimiz bitinceye kadar yine duyacaksın."

Isabel onun kendisine hakaret ettiğinden bahsetmişti, ama birdenbire, bu artık acı vermiyormuş gibi geldi ona. Osmond düşüyor... düşüyordu; böyle bir düşüşün görüntü-

sü neredeyse başını döndürüyordu; tek acı buydu. O fazla tuhaf, fazla farklıydı; Isabel'i duygulandırmıyordu. Yine de, hastalıklı tutkusunun işleyişi olağanüstüydü ve Isabel onun neye dayanarak kendini haklı gördüğünü bilmek için giderek artan bir merak duydu. "Bana söyleyebileceğin duymaya değer hiçbir şey olmadığına hükmettiğimi söyleyebilirim sana," diye karşılık verdi, biraz sonra. "Ama belki de yanılıyorum. Duymama değer olacak bir şey var... en basit sözlerle, beni neyle suçladığını öğrenmek."

"Pansy'nin Warburton'la evlenmesini engellemekle. Bu sözler yeterince basit mi?"

"Aksine, bu işle çok ilgilendim. Sana da söyledim bunu; ve bana güvendiğini söylediğinde –öyle söylemiştin, sanırım– bu yükümlülüğü kabul ettim. Aptallık etmişim, ama öyle yaptım."

"Öyle yapmış gibi davrandın ve hatta sana daha büyük bir gönüllülükle güvenmemi sağlamak için isteksizmişsin gibi davrandın. Sonra onu uzaklaştırmak için maharetini kullanmaya başladın."

"Sanırım, ne demek istediğini anlıyorum," dedi Isabel.

"Onun bana yazdığını söylediğin mektup nerede?" diye sordu kocası.

"En ufak bir fikrim yok. Sormadım ona."

"Yolda durdurdun o mektubu," dedi Osmond.

Isabel ağır ağır ayağa kalktı; onu ayaklarına kadar örten beyaz peleriniyle orada dururken, acıma meleğinin birinci kuşaktan kuzeni küçümseme meleğini temsil ediyor olabilirdi. "Ah, Osmond, bir zamanlar öyle mükemmel bir adamken!" dedi, uzun bir mırıltı halinde.

"Asla senin kadar mükemmel olmadım! İstediğin her şeyi yaptın. Öyle yapıyormuş gibi görünmeden, onu uzaklaştırdın ve beni, içinde görmeyi arzu ettiğin duruma düşürdün... kızını bir lortla evlendirmeye çalışan, ama bunu başaramayan bir adam durumuna."

"Pansy onu sevmiyor; gittiğine çok seviniyor," dedi Isabel.

"Bunun meseleyle hiçbir alakası yok."

"O da Pansy'yi sevmiyor."

"Bu işe yaramaz; sevdiğini söyledin bana. Bu belirli tatmin duygusunu neden istedin, bilmiyorum," diye devam etti Osmond; "başka bir tane bulabilirdin. Arsızlık etmişim, fazla şeyi olmuş bitmiş farz etmişim gibi gelmiyor bana. Bu konuda çok alçakgönüllü, çok sessiz davrandım. Fikir benden çıkmadı. Ben daha bu konuyu düşünmeden, Pansy'den hoşlandığını göstermeye başladı o. Her şeyi sana bıraktım."

"Evet, büyük bir memnuniyetle bana bıraktın. Bundan sonra böyle şeylerle kendin ilgilenmelisin."

Osmond bir süre ona baktı; sonra başını çevirdi. "Kızımdan çok hoşlandığını sanıyordum."

"Hiçbir zaman bugünkünden daha fazla hoşlanmadım ondan."

"Sevgine muazzam yetersizlikler eşlik ediyor. Ancak, belki de doğal bu."

"Bana söylemek istediklerin bu kadar mıydı?" diye sordu Isabel, masalardan birinin üzerinde duran bir mumu alarak.

"Tatmin oldun mu? Yeteri kadar hayal kırıklığına uğradım mı?"

"Genel olarak, hayal kırıklığına uğradığını sanmıyorum. Beni şaşkına çevirmek için bir fırsatın daha olmuş oldu."

"Mesele o değil. Pansy'nin yüksekleri hedef alabileceğini kanıtladı bu."

"Zavallı küçük Pansy!" dedi Isabel, elinde mumuyla arkasını dönerek.

Kırk Yedinci Bölüm

Caspar Goodwood'un Roma'ya geldiğini Henrietta Stackpole'dan öğrendi; Lort Warburton'ın gidişinden üç gün sonra oldu bu. Lordun gidişinden önce, Isabel için belli bir önem taşıyan bir olay vuku bulmuştu... yine bir arkadaşıyla, Posilippo'daki bir villanın talihli sahibiyle kalmak üzere Napoli'ye giden Madam Merle'ün geçici yokluğu. Madam Merle Isabel'in mutluluğuna yardımcı olmayı bırakmıştı ve Isabel kendini, kadınların bu en ketumunun tesadüfen aynı zamanda en tehlikelisi olup olmadığını merak eder bir halde bulmuştu. Geceleri bazen gözünün önüne tuhaf görüntüler geliyor, kocasıyla Madam Merle'ü loş, ayırt edilmez bir bileşim halinde görür gibi oluyordu. Madam Merle'ün kendisiyle işi bitmemiş gibi geliyordu ona; bu hanımın ilerisi için sakladığı bir şey vardı. Isabel'in hayal gücü kendini bu kaçamaklı noktaya faal bir biçimde adıyor, ama zaman zaman isimsiz bir korku onu durduruyordu, öyle ki, mümtaz arkadaşı Roma'da olmadığı zaman, neredeyse bir dinlenme duygusunun bilincine varıyordu. Daha önce Bayan Stackpole'dan, Caspar Goodwood'un Avrupa'da olduğunu öğrenmişti; Henrietta onunla Paris'te karşılaştıktan hemen sonra, Isabel'i bundan haberdar etmek için ona yazmıştı. Caspar kendisi Isabel'e hiç yazmıyordu ve Avrupa'da olduğu halde, Isabel onun kendisini görmeyi arzu

etmiyor olmasının gayet mümkün olduğunu düşünüyordu. Evliliğinden önceki son görüşmeleri tam bir kopuş özelliğini taşımıştı; yanlış hatırlamıyorsa, Caspar ona son defa bakmayı arzu ettiğini söylemişti. O zamandan beri o, daha önceki hayatının en ahenksiz kalıntısı olmuş; aslında, kalıcı bir acıyla bağlantılı olan tek kalıntısı olmuştu. O sabah Isabel'i gereksiz bir şok duygusuyla bırakmıştı; iki teknenin güpegündüz çarpışması gibiydi bu. Bunu mazur gösterecek herhangi bir sis, gizli bir akıntı yoktu ve Isabel kendisi sadece dümeni maharetle kullanmayı arzu etmişti. Ancak, eli yekenin üzerindeyken, Caspar pruvasına bindirmişti ve –mecazı tamamlamak istersek– daha hafif olan teknede, hâlâ zaman zaman hafif bir gıcırtıyla kendini ele veren bir gerilim yaratmıştı. Onu görmek acı verici olmuştu, çünkü o Isabel'in (kendi inancına göre) dünyada verdiği tek ciddi zararı temsil ediyordu; kendisi üzerinde tatmin edilmemiş bir iddiası olan tek insandı. Onu mutsuz etmişti, elinde değildi bu; onun mutsuzluğu büyük bir gerçeklikti. O kendisinden ayrıldıktan sonra öfkeden ağlamıştı; neye öfkelendiğini hiç bilmiyordu: Onun düşüncelilikten yoksun oluşuna öfkelendiğini düşünmeye çalışmıştı. Isabel'in bahtiyarlığı öylesine mükemmelken ona mutsuzluğuyla birlikte gelmiş, o saf ışınların parlaklığını karartmak için elinden geleni yapmıştı. Davranışlarında şiddet olmamıştı, ama öte yandan, bizzat bunda bir şiddet vardı. Her halükârda, bir şeylerde, bir yerlerde bir şiddet vardı; belki de sadece kendi ağlama krizinde ve bundan geriye kalan ve üç dört gün süren duygudaydı bu. Caspar Goodwood'un ziyaretinin etkisi zamanla hafifledi ve Isabel'in evliliğinin ilk yılı sırasında Caspar onun defterinden silindi. Nankör bir anma konusuydu o; sizin yüzünüzden mutsuz olan ve rahatlatmak için hiçbir şey yapamayacağınız bir insanı düşünmek zorunda kalmak, tatsız bir şeydi. Lort Warburton'ın mutsuzluğundan kuşkulandığı gibi, birazcık olsun onun mutsuzluğundan da kuşkulanabil-

seydi, durum farklı olurdu; ne yazık ki buna hiçbir şüphe yoktu ve bunu itici yapan, tam da bu saldırgan, taviz vermez görüntüsüydü. İngiliz talibi hakkında kendi kendisine söyleyebildiği gibi, Caspar Goodwood'un durumunu telafi eden büyük şeyler olduğunu asla söyleyemezdi. Isabel'in, onun durumunu telafi eden şeylere hiçbir inancı ve hiçbir hürmeti yoktu. Bir pamuk fabrikası hiçbir şeyi telafi etmezdi... hele de Isabel Archer'la evlenmekte başarısız olmuş olmayı. Ama yine de, bunun ötesinde onun neye sahip olduğunu pek bilmiyordu... tabii, kendine özgü nitelikleri dışında. Ah, yeterince kendine özgüydü o; onun yapay destekler aradığını bile asla düşünmüyordu. Eğer işini büyütecek olursa –Isabel'in inancına göre, o ancak böyle bir çaba gösterebilirdi– bunun girişimci bir hareket olmasından ya da işi için iyi olmasından dolayı yapardı bunu; hiçbir şekilde, geçmişin üzerini örteceğini umut edebileceğinden değil. Bu onun görüntüsüne, insanın düşüncelerinde kazara onunla karşılaşmasının daima bir tür şok etkisi yaratmasına neden olan bir çıplaklık ve kasvet veriyordu; insani temasın keskinliğini yumuşatan sosyal kaplaması yetersizdi. Üstelik, onun mutlak sessizliği, ondan hiç haber almamış ve ondan bahsedildiğini nadiren duymuş olması, yalnızlığıyla ilgili bu izlenimi derinleştiriyordu. Zaman zaman Lily'ye onu soruyordu; ama Lily Boston hakkında hiçbir şey bilmiyor, hayal gücü Manhattan sınırları ötesine geçemiyordu. Zaman geçtikçe Isabel onu daha sık ve daha serbestçe düşünmeye başladı; birkaç defa ona yazmak aklına geldi. Kocasına ondan hiç bahsetmemiş, Osmond'u Floransa'da onun kendisine yaptığı ziyaretlerden haberdar etmemişti; ilk dönemde, Osmond'a karşı bir güvensizliğin değil, sadece Caspar Goodwood'un hayal kırıklığının, kendisinin değil, onun sırrı olduğu düşüncesinin dikte ettiği bir ketumiyetti bu. Bunu bir başkasına iletmenin yanlış bir hareket olacağına inanıyordu ve ne de olsa, Bay Goodwood'un meseleleri Gilbert için fazla ilginç olamazdı.

İş o noktaya geldiğinde de, Isabel ona hiç yazmadı; kederinin kaynağı düşünülürse, en azından onu rahat bırakması gerekirmiş gibi geliyordu ona. Buna rağmen, ona bir şekilde daha yakın olmaktan sevinç duyardı. Onunla evlenmiş olabileceği aklına geldiğinden değildi bu; evliliğinin sonuçlarını canlı bir biçimde gördükten sonra bile, kendini birçok düşünceye kaptırdığı halde, o belirli düşünce kendini ortaya koyacak güveni bulamadı. Ama başının dertte olduğunu fark ettiği zaman, arasını düzeltmeyi arzu ettiği şeyler grubunun bir üyesi oldu o. Mutsuzluğunun kendisine kendi kabahati yüzünden gelmemiş olduğunu hissetmeyi nasıl bir tutkuyla arzu ettiğini anlatmıştım. Yakında ölme beklentisi yoktu, ama yine de dünyayla barış yapmak... ruhsal meselelerini yoluna koymak istiyordu. Zaman zaman, hâlâ Caspar Goodwood'la kapatılması gereken bir hesabı olduğunu hatırlıyordu: Artık bunu Caspar için kolay olacak şartlarla kapatırmış gibi geliyordu ona. Yine de, onun Roma'ya geleceğini öğrendiğinde korku duydu; Isabel'in mutsuz olduğunu öğrenmek, herkesten çok onun için tatsız olurdu. Yüreğinin derinlerinde, diğerleri mutluluklarının sadece bir kısmını onun mutluluğuna yatırmışken, Caspar'ın buna tüm mutluluğunu yatırmış olduğuna inanıyordu. Bedbahtlığını saklamak zorunda olduğu insanlardan bir başkasıydı o. Ancak, o Roma'ya geldikten sonra içi rahatladı, çünkü Caspar birkaç gün onu görmeye gelmedi.

Kolaylıkla tahmin edilebileceği gibi, Henrietta Stackpole çok daha dakikti ve Isabel'e, arkadaşıyla bol bol görüşme lütfu bahşedildi. Isabel kendini seve seve bu işe verdi, çünkü artık vicdanını temiz tutmaya böylesine dikkat ettiğine göre, yüzeysel davranmadığını kanıtlamanın bir yoluydu bu... özellikle yıllar uçup giderken, Henrietta'nın Isabel kadar ilgili olmayan insanlar tarafından mizahi bir dille eleştirilen ve arkadaşlığa bir kahramanlık çeşnisi katacak kadar çarpıcı olan özel niteliklerini kurutmaktan ziyade zenginleştirmiş

olduğu için. O her zamanki kadar gözü açık, atik ve taze, her zamanki kadar tertipli, aydınlık ve temizdi. Gözleri sükûnetini, giyim kuşamı temiz paklığını, kanaatleri milli çeşnisini hiç kaybetmemişti. Ancak, o tamamen aynı değildi, kesinlikle; huzursuz bir insan olmuş gibi geldi Isabel'e. Eskiden hiç huzursuz değildi; sürekli olarak hareket halinde olmasına rağmen, ondan daha temkinli olmak imkânsızdı. Yaptığı her şey için bir nedeni vardı; adeta gerekçelerle kaynıyordu. Daha önceleri, Avrupa'ya geldiği zaman, bu kıtayı görmek istediği içindi bu, ama artık onu görmüş olduğundan, böyle bir mazereti yoktu. Bir an için bile, çürümekte olan uygarlıkları inceleme arzusunun, şu anki girişimiyle herhangi bir alakası olduğunu iddia etmiyordu; yolculuğu, eski dünyaya karşı daha başka yükümlülükleri olduğu duygusundan ziyade, ondan bağımsız olduğunun bir ifadesiydi. "Avrupa'ya gelmek önemli bir şey değil," dedi Isabel'e; "bunun için insanın fazla bir nedene ihtiyacı varmış gibi gelmiyor bana. Anavatanda kalmaksa önemli bir şey; çok daha önemli." Dolayısıyla, kendine Roma'ya bir hac ziyareti daha ikram ettiği zaman, çok önemli bir şey yapmakta olduğu duygusuyla yapmadı bunu; orayı daha önce de görmüş ve dikkatle gözden geçirmişti; şimdiki hadise sadece bir aşinalık alameti, orası hakkında her şeyi biliyor olma, orada olmaya herkes kadar hak sahibi olma alametiydi. Bütün bunlar pek iyiydi ve Henrietta huzursuzdu; ona bakılırsa, huzursuz olmaya da gayet hakkı vardı. Ama sonuç olarak, Roma'ya gelmek için orayı pek sevmiyor olmasından daha iyi bir nedeni vardı. Isabel bunu ve bununla birlikte, arkadaşının sadakatinin değerini de kolaylıkla anladı. O, Isabel'in üzgün olduğunu tahmin ettiği için kışın ortasında fırtınalı okyanusu geçmişti. Henrietta birçok şeyi tahmin ederdi, ama hiçbir zaman bu kadar isabetli bir tahminde bulunmamıştı. Şu sıralar Isabel'i memnun eden pek az şey vardı, ama daha fazla şey olmuş olsa bile, Henrietta'yı her zaman beğenmekte haklı çıkmış

olduğu duygusunda yine de kişisel bir sevinç olurdu. Isabel onunla ilgili büyük ödünler vermiş, ama onun değerini azaltan birçok şeye rağmen, yine de çok değerli olduğunda ısrar etmişti. Ancak, Isabel'in iyi bulduğu, kendi zaferi değildi; sadece Henrietta'ya, hayatından memnun olmadığını beyan etmiş olduğu ilk insana bunu itiraf etmenin getirdiği rahatlamaydı. Henrietta'ysa hiç vakit kaybetmeden bu noktayla ilgilenmeye girişmiş ve Isabel'in yüzüne karşı, onu bedbaht olmakla suçlamıştı. Henrietta bir kadın, bir kız kardeşti; o Ralph değildi, Lort Warburton değildi, Caspar Goodwood da değildi ve Isabel konuşabilirdi.

"Evet, bedbahtım," dedi Isabel, usulca. Bunu söylediğini duymaktan nefret ediyor, olabildiğince tarafsız bir biçimde söylemeye çalışıyordu.

"Sana ne yapıyor?" diye sordu Henrietta, sahte bir doktorun faaliyetlerini soruşturuyormuşçasına kaşlarını çatarak.

"Hiçbir şey yapmıyor. Ama benden hoşlanmıyor."

"Çok zor bir insan o!" diye haykırdı Bayan Stackpole. "Neden onu terk etmiyorsun?"

"O şekilde değişemem," dedi Isabel.

"Bilmek isterim doğrusu, neden olmasın? Hata yapmış olduğunu itiraf etmiyorsun. Fazla gururlusun."

"Fazla gururlu olup olmadığımı bilmiyorum. Ama hatamı ilan edemem. Bunun nezih bir hareket olmadığını düşünüyorum. Ölürüm daha iyi."

"Her zaman böyle düşünmeyeceksin," dedi Henrietta.

"Büyük bir mutsuzluğun beni ne hale getirebileceğini bilmiyorum; ama her zaman utanırmışım gibi geliyor bana. İnsan yaptıklarını kabul etmeli. Onunla bütün dünyanın gözü önünde evlendim; tamamen özgürdüm; bundan daha kasıtlı bir şey yapmak imkânsızdı. İnsan o şekilde değişemez," diye tekrarladı Isabel.

"Bu imkânsızlığa rağmen, değişmişsin. Umarım, ondan hoşlandığını söylemeye çalışmıyorsundur."

Isabel bir an tereddüt etti. "Hayır, ondan hoşlanmıyorum. Sana söyleyebilirim, çünkü sırrından usandım. Ama bu kadarı yeter; bütün dünyaya söyleyemem."

Henrietta dolu dolu bir kahkaha attı. "Biraz fazla düşünceli davranmıyor musun sence?"

"Ona karşı düşünceli davranmıyorum... kendime karşı!" diye cevap verdi Isabel.

Gilbert Osmond'un Bayan Stackpole'un varlığında rahat etmemesi şaşırtıcı değildi; içgüdüsü doğal olarak onu, karısına evlilik konağından çekilmesini tavsiye edebilen bir genç hanıma muhalif bir konuma getirmişti. O Roma'ya geldiği zaman Isabel'e, röportajcı arkadaşını kendi haline bırakacağını umduğunu söyledi; Isabel'se en azından onun Henrietta'dan korkacak bir şeyi olmadığı cevabını verdi. Henrietta'ya, Osmond ondan hoşlanmadığından onu yemeğe davet edemeyeceğini söyledi; ama başka yollarla birbirlerini kolayca görebilirlerdi. Isabel kendi oturma odasında Bayan Stackpole'u özgürce ağırladı ve onu defalarca arabayla gezmeye götürdü; bu gezintilerde Pansy, Henrietta'yla yüz yüze oturuyor ve arabanın karşı koltuğunda biraz ileriye doğru eğilerek onun zaman zaman rahatsız edici bulduğu saygılı bir dikkatle ünlü kadın yazara bakıyordu. Henrietta Isabel'e Bayan Osmond'un, insanın söylediği her şeyi hatırlayacakmış gibi göründüğünden şikâyet etti. "O şekilde hatırlanmak istemiyorum," diye beyan etti Bayan Stackpole; "konuşmalarımın, sabah gazeteleri gibi, yalnız o anla ilgili olduğunu düşünüyorum. Üvey kızın orada otururken, bütün eski sayıları saklıyormuş ve bir gün bana karşı ortaya çıkaracakmış gibi görünüyor." İnisiyatiften, sohbetten ve kişisel iddialardan yoksunluk, ona yirmi yaşındaki bir kız için doğaya aykırı ve hatta uğursuz gibi geldiğinden, Pansy hakkında olumlu düşünmeye sevk edemiyordu kendini. Isabel kısa bir süre sonra Osmond'un, terbiye uğruna acı çekiyormuş gibi görünebilmek için, arkadaşının davasını

biraz desteklemesini, onu ağırlaması için biraz ısrar etmesini istediğini gördü. Onun itirazlarını derhal kabul etmiş olması, onu fazlasıyla haksız bir duruma düşürüyordu... çünkü aslında, küçümseme ifade etmenin dezavantajlarından biri, aynı anda sempati ifade etmenin saygınlığının keyfini süremememizdi. Osmond saygınlığından vazgeçmiyor, ama bununla birlikte, itirazlarından da caymıyordu... ve bütün bunlar uzlaştırılması zor unsurlardı. Doğru olan, Bayan Stackpole'un bir iki defa Palazzo Roccanera'da yemeğe gelmesiydi, ki Osmond'un daima külliyetli olan yüzeysel nezaketine rağmen, bunun ona zevk vermekten ne kadar uzak olduğuna kendi adına hüküm verebilsin. Ancak, iki hanımefendinin de bu kadar uzlaşmasız davrandığı andan itibaren Osmond'a, Henrietta'nın oradan çekip gitmesini dilemekten başka yapacak bir şey kalmıyordu. Karısının arkadaşlarından bu kadar hoşnutsuz olması şaşırtıcıydı; buna Isabel'in dikkatini çekmek için bir fırsat buldu.

Bir sabah ona, "Yakınların konusunda şanslı olmadığın kesin; keşke yeni bir koleksiyon yapsan," dedi, o anda görünen herhangi bir şeyle ilgili olarak değil, ama bu sözleri zalimce ani olmaktan tamamen yoksun bırakan, olgunlaşmış bir düşünce tonuyla. "Sanki özenle dünyada hiçbir ortak yanının olmadığı insanları seçmişsin. Kuzeninin kibirli bir budala olduğunu düşünmüşümdür hep... tanıdığım en çirkin yaratık olmasının yanı sıra. Sonra, bunu ona söyleyememek dayanılmaz derecede can sıkıcı; sağlığından dolayı esirgenmesi gerekiyor onun. Sağlığı onun en iyi tarafıymış gibi geliyor bana; ona başka hiç kimsenin keyfini süremediği ayrıcalıklar veriyor. Eğer öylesine umutsuz bir hastaysa, bunu kanıtlamanın bir tek yolu var; ama buna niyeti yokmuş gibi görünüyor. Büyük Warburton için de daha fazlasını söyleyemeyeceğim. İyice düşününce, o performansın serinkanlı küstahlığı eşine az rastlanır bir şeydi! Gelip bir apartman dairesiymiş gibi insanın kızına bakıyor; kapı tok-

maklarını kontrol edip pencerelerden dışarı bakıyor, hafif hafif duvarlara vuruyor ve neredeyse orayı kiralayacağını düşünüyor. Lütfedip bir kontrat hazırlar mısınız? Sonra, bütün olarak, odaların çok küçük olduğuna karar veriyor; üçüncü katta oturabileceğini zannetmiyor; *piano nobile*'lere dikkat etmesi gerekiyor. Ve zavallı küçük dairede bedavaya bir ay kaldıktan sonra, gidiyor. Ancak, Bayan Stackpole senin en harikulade icadın. Bir tür canavarmış gibi geliyor bana. İnsanın vücudunda onun titretmediği bir tek sinir yok. Biliyorsun, onun bir kadın olduğunu asla kabul etmedim. Bana neyi hatırlatıyor, biliyor musun? Tabiattaki en iğrenç şeyi... yeni bir çelik dolmakalemi. Çelik bir dolmakalemin yazdığı gibi konuşuyor o; bu arada, mektuplarını çizgili kâğıda yazıyor, değil mi? Aynen konuştuğu gibi düşünüyor ve hareket ediyor, yürüyor ve bakıyor. Onu görmediğime göre bana zarar vermediğini söyleyebilirsin. Onu görmüyorum, ama onu duyuyorum; onu bütün gün boyunca duyuyorum. Sesi kulaklarımda; ondan kurtulamıyorum. Söylediklerini ve onları söyleyiş tonunun her bir alçalış ve yükselişini tamı tamına biliyorum. Benim hakkımda çok hoş şeyler söylüyor ve bunlar sana büyük bir teselli veriyor. Benim hakkımda konuştuğunu bilmek hiç hoşuma gitmiyor... uşak benim şapkamı giymiş olsa hissedeceğim gibi hissediyorum!"

Karısının onu temin ettiği gibi, Henrietta, Gilbert Osmond hakkında onun kuşkulandığı kadar çok konuşmuyordu. Birçok başka konusu vardı onun ve okuyucunun bunlardan ikisiyle özellikle ilgileneceği farz edilebilir. Isabel'e, Caspar Goodwood'un kendi kendine onun mutsuz olduğunu keşfetmiş olduğunu bildirdi, gerçi yaratıcılığı, onun Roma'ya gelmek ve buna rağmen Isabel'i aramamakla ona nasıl bir teselli vermeyi umduğu hakkında bir fikir veremiyordu. İki defa sokakta rastladılar ona, ama Caspar onları görmüş gibi durmuyordu; arabayla gidiyorlardı ve o, sanki bir defada yalnız bir objeye bakmaya niyet ediyormuş gibi,

dümdüz önüne bakma alışkanlığındaydı. Isabel onu bir gün önce görmüş olduğunu hayal edebilirdi; son görüşmelerinin bitiminde Bayan Touchett'ın kapısından aynen o yüz ve o yürüyüş tarzıyla çıkmış olmalıydı. Aynen o gün giyindiği gibi giyinmişti; Isabel kravatının rengini hatırlıyordu; ama yine de, bu aşina görünüşe rağmen, bedeninde bir tuhaflık da vardı; Isabel'e onun Roma'ya gelmiş olmasının oldukça korkunç bir şey olduğunu bir daha hissettiren bir şey. Eskisinden daha büyük ve daha yüksek görünüyordu, oysa o günlerde de yeterince uzun olduğu kesindi. Isabel, onun yanından geçtiği insanların dönüp arkasından baktıklarını fark etti; ama o, şubat göğüne benzer bir yüzle onların üstlerinden bakarak dümdüz ilerliyordu.

Bayan Stackpole'un öteki konusu çok farklıydı; Isabel'e Bay Bantling hakkındaki son haberleri veriyordu. O, bir önceki yıl Birleşik Devletler'e gelmişti ve Henrietta ona bir hayli ilgi gösterebilmiş olduğunu söylemekten mutluluk duyuyordu. Onun bundan ne kadar zevk aldığını bilmiyordu, ama ona iyi geldiğini söylemeyi üstlenirdi; oradan ayrıldığında, geldiği zamankinden farklı bir adamdı o. Bu ziyaret onun gözlerini açmış ve İngiltere'nin her şey olmadığını göstermişti. Orada çok sevilmiş ve son derece sade olduğu düşünülmüştü... genellikle İngilizlerin olduğunun farz edildiğinden daha sade. Onu yapmacık bulan bazı insanlar vardı; bununla, sadeliğinin bir yapmacıklık olduğunu mu kastettiklerini bilmiyordu. Bazı soruları fazlasıyla moral bozucuydu; bütün oda hizmetçilerinin çiftçi kızı olduğunu sanıyordu –ya da bütün çiftçi kızlarının oda hizmetçisi olduğunu– hangisiydi, tam olarak hatırlayamıyordu. Okul sistemini kavrayamamış gibi görünüyordu; ona gerçekten çok fazla gelmiş gibiydi bu. Bütün olarak, orada çok fazla şey varmış gibi bir hali vardı... sanki bunların ancak küçük bir kısmını kaldırabilirmiş gibi. Seçtiği kısım, otel sistemi ve nehir seferleriydi. Otellerden gerçekten büyülenmiş gibiydi;

ziyaret ettiği her bir otelin fotoğrafı vardı onda. Ama başlıca ilgi konusu, nehirlerdeki vapurlardı; o büyük teknelerle sefere çıkmaktan başka bir şey yapmak istemiyordu. Birlikte New York'tan Milwaukee'ye yolculuk etmişler, rotanın üzerindeki en ilginç şehirlerde durmuşlardı; ve ne zaman yeniden yola çıkacak olsalar, Bay Bantling vapurla gidip gidemeyeceklerini sormuştu. Coğrafya hakkında hiçbir fikri yokmuş gibiydi... Baltimore şehrinin batıda olduğu izlenimini taşıyor ve sürekli olarak Mississippi'ye ulaşmayı bekliyordu. Amerika'da Mississippi'den başka hiçbir nehir duymamış gibiydi ve Hudson'ın varlığını tanımaya hazır değildi, gerçi sonunda onun Ren Nehri'nden hiç aşağı kalmadığını itiraf etmek zorunda kalmıştı. Salonlu vagonlarda hoş saatler geçirmişlerdi; siyahi adamdan devamlı olarak dondurma ısmarlıyordu. Bu fikre hiç alışamamıştı... vagonlarda dondurma alabileceğiniz fikrine. İngiliz vagonlarında alamıyordunuz tabii, ne yelpaze, ne şeker, ne de başka bir şey! Sıcağı çok bunaltıcı buluyordu ve Henrietta ona, bunun yaşamış olduğu en şiddetli sıcak olduğunu tahmin ettiğini söylemişti. Şimdiyse İngiltere'deydi ve avlanıyordu... "av peşinde," diyordu Henrietta buna. Bu eğlenceler, Amerikan Kızılderililerinin eğlenceleriydi; biz bunları, avın zevklerini, uzun zaman önce geride bırakmıştık. İngiltere'de genel olarak savaş baltaları ve tüyler kuşandığımıza inanılıyormuş gibiydi; ama böyle bir kostüm İngiliz âdetlerine daha uygundu. Bay Bantling'in İtalya'da ona katılmaya vakti olmayacaktı, ama bir daha Paris'e gittiğinde, yanına gelebileceğini tahmin ediyordu. Bay Bantling Versailles'ı tekrar görmeyi çok istiyor, eski rejimi çok beğeniyordu. Bu konuda aynı fikirde değillerdi, ama Henrietta Versailles'ı bunun için seviyordu, eski rejimin yok edilmiş olduğunu görebildiğiniz için. Artık orada dükler ve markizler yoktu; aksine, bir gün orada, hepsi de etrafta dolaşan beş Amerikalı ailenin olduğunu hatırlıyordu. Bay Bantling onun İngiltere konusunu tekrar ele alması için çok

istekliydi ve artık orayla daha iyi geçinebileceğini düşünüyordu; İngiltere iki üç yılda büyük ölçüde değişmişti. Eğer Henrietta oraya gidecek olursa, gidip Bay Bantling'in ablası Lady Pensil'i görmeye ve bu defa davetiyenin doğrudan doğruya ona gelmesine kararlıydı. O diğer davetiyenin gizemi hiç açıklanamamıştı.

Caspar Goodwood nihayet Palazzo Roccanera'ya geldi; izin istemek için önceden Isabel'e bir not yazmıştı. Vakit geçirmeden verilmişti bu; Isabel o akşamüzeri saat altıda evde olacaktı. Günü, onun ne için geldiğini, bundan ne fayda sağlamayı beklediğini merak ederek geçirdi. O şimdiye kadar kendini, uzlaşma melekesinden yoksun olan, ya istemiş olduğu şeyi alan ya da hiçbir şey almayan bir insan olarak arz etmişti. Ancak, Isabel'in konukseverliği hiçbir soru sormuyordu ve onu aldatacak kadar mutlu görünmekte büyük bir zorluk çekmedi. Onu aldattığına ve yanlış bilgilendirilmiş olduğunu düşünmesine yol açtığına inanıyordu en azından. Ama ayrıca onun, başka bazı erkeklerin uğramış olacağına emin olduğu gibi hayal kırıklığına uğramadığını da gördüğüne inanıyordu; Roma'ya bir fırsat aramak için gelmemişti o. Isabel onun ne için gelmiş olduğunu hiç keşfedemedi; Caspar ona hiçbir açıklama sunmadı; onu görmek istediği yolundaki çok basit açıklamadan başka bir açıklama olamazdı. Başka bir deyişle, eğlencesi için gelmişti. Isabel bu tümevarımı büyük bir hevesle takip etti ve bu beyefendinin kadim kederinin hayaletini gömmek için bir formül bulmuş olduğuna çok sevindi. Eğer o Roma'ya eğlencesi için gelmişse, kendisinin istediği şey de tam olarak buydu; çünkü eğer eğlence istiyorsa, kalp ağrısını atlatmış demekti. Eğer kalp ağrısını atlatmışsa, her şey olması gerektiği gibiydi ve kendisinin sorumlulukları sona ermişti. Onun biraz resmi bir biçimde eğlendiği doğruydu, ama duygularını gösteren bir insan olmamıştı o hiç ve Isabel'in, onun gördüklerinden memnun kalmadığını düşünmek için hiçbir nedeni yoktu.

Henrietta ona açıldığı halde, o Henrietta'ya açılmıyordu ve sonuçta Isabel onun ruh halini aydınlatacak hiçbir dolaylı bilgi alınıyordu. Genel konular üzerine pek az sohbet ediyordu o; yıllar önce bir defasında onun hakkında... "Bay Goodwood bir hayli konuşuyor, ama anlatmıyor," dediğini hatırladı. Roma'da da bir hayli konuşuyor, ama belki de her zamanki kadar az anlatıyordu; yani, anlatılacak ne çok şey olduğu düşünülürse. Gelişi, Isabel'in kocasıyla olan ilişkilerini basitleştirmek için tasarlanmamıştı, çünkü eğer Osmond Isabel'in arkadaşlarından hoşlanmıyor idiyse, Bay Goodwood'un bunların ilklerinden biri olmak dışında onun dikkati üzerinde hiçbir iddiası olamazdı. Isabel'in, eski bir arkadaşı olduğundan başka onun hakkında söyleyeceği bir şey yoktu; bu oldukça kısıtlı sentez, gerçekleri tüketiyordu. Onu Osmond'la tanıştırmak zorunda kalmıştı; onu yemeğe çağırmaması, çok usanmış olduğu, ama kocasının, insanları davet etmekten ziyade etmemek uğruna hâlâ sürdürdüğü perşembe akşamlarına çağırmaması imkânsızdı. Bay Goodwood perşembelere muntazaman, ağırbaşlılıkla, oldukça erken bir saatte geliyordu; onlara büyük bir ciddiyetle bakıyormuş gibiydi. Isabel ara sıra bir anlık bir öfkeye kapılıyordu; Caspar her şeyi kelime anlamıyla alıyordu; Isabel'in onu ne yapacağını bilemediğini anlaması gerekirdi. Ama ona aptal diyemezdi; hiç de öyle değildi; yalnız olağanüstü derecede dürüsttü. Böylesine dürüst olmak, bir erkeği çoğu insandan çok farklı kılıyordu; insan ona neredeyse eşit derecede dürüst davranmak zorundaydı. Isabel tam da onu kadınların en kaygısızı olduğuna ikna etmiş olmakla övündüğü sırada düşündü bunu. Caspar bu noktaya hiç şüphe düşürmedi, ona hiçbir kişisel soru sormadı. Osmond'la muhtemel göründüğünden çok daha iyi geçiniyordu. Osmond bir şeyi yapacağına güvenilmesinden hiç hoşlanmazdı; böyle bir durumda sizi hayal kırıklığına uğratmaya karşı konulmaz bir ihtiyaç duyardı. Bu prensipten dolayıydı ki kendine, soğuk

davranmasına güvenilmiş olan dikey bir Bostonluya eğilim duyma eğlencesini bahşetti. Isabel'e Bay Goodwood'un da onunla evlenmek istemiş olup olmadığını sordu ve onu kabul etmemiş olmasına hayret ifade etti. Mükemmel bir şey olurdu bu, bütün saatleri çalan ve havanın üst kısımlarında tuhaf bir titreşim yaratan bir çan kulesinin altında yaşarmış gibi. Muhteşem Goodwood'la konuşmaktan hoşlandığını beyan etti; başta kolay olmamıştı, sonu gelmeyen dik bir merdivenden kulenin tepesine tırmanmanız gerekiyordu; ama oraya vardığınız zaman, geniş bir manzaranız oluyordu ve hafif, ferah bir esinti hissediyordunuz. Bildiğimiz gibi, Osmond'un çok hoş nitelikleri vardı ve Caspar Goodwood'u bunların hepsinden faydalandırdı. Isabel Bay Goodwood'un kocasını niyet etmiş olduğundan daha fazla beğendiğini görebiliyordu; o sabah Floransa'da Isabel'e iyi bir izlenime açık olmadığı izlenimini vermişti. Osmond defalarca akşam yemeğine çağırdı onu ve sonrasında Goodwood onunla puro içti ve hatta onun koleksiyonlarını görmek istedi. Osmond Isabel'e onun çok orijinal olduğunu söyledi; bir İngiliz portmantosu kadar güçlüydü o. Caspar Goodwood, Campagna'da ata binmeyi alışkanlık haline getirdi ve bu egzersize çok zaman ayırdı; dolayısıyla, Isabel onu daha çok akşamları görüyordu. Bir gün ona, eğer razı olursa, kendisine bir yardımda bulunabileceğini söylemek geldi aklına. Sonra da gülümseyerek ekledi...

"Ancak, sizden yardım istemeye ne hakkım var, bilmiyorum."

"Siz dünyada buna en çok hakkı olan insansınız," diye cevap verdi Bay Goodwood. "Asla başka birisine vermediğim güvenceler verdim size."

Sözü geçen yardım, gidip Hôtel de Paris'de hasta ve yalnız olan kuzeni Ralph'ı görmesi ve ona olabildiğince merhamet göstermesiydi. Bay Goowood onu hiç görmemişti, ama zavallı adamın kim olduğunu anlardı; eğer yanılmıyorsa, bir

zamanlar Ralph onu Gardencourt'a davet etmişti. Caspar o daveti gayet iyi hatırlıyordu ve hayal gücü kuvvetli bir adam olduğu düşünülüyor olmasa da, kendini, Roma'daki bir handa yatmış, ölmekte olan zavallı bir beyefendinin yerine koyacak kadarına sahipti. Hôtel de Paris'ye uğradı ve Gardencourt'un efendisinin huzuruna alındığında, Bayan Stackpole'u onun kanepesinin yanında oturur bir vaziyette buldu. Aslında, bu hanımefendinin Ralph Touchett'la olan ilişkisinde garip bir değişiklik olmuştu. Isabel ondan gidip Ralph'ı görmesini istememişti, ama Henrietta onun dışarı çıkamayacak kadar hasta olduğunu duyduğunda, kendi güdüsüyle derhal gitmişti. Ondan sonra da –hep de iki büyük düşman oldukları inancıyla– her gün onu ziyaret etmişti. "Ah, evet, biz yakın düşmanlarız," diyordu Ralph; ve onu serbestçe –işin mizahının elverdiği kadar serbestçe– kendisini üzüntüden öldürmeye gelmekle suçluyordu. Gerçekte, olağanüstü iki arkadaş oldular ve Henrietta daha önce onu hiç sevmemiş olmasına hayret etti. Ralph onu aynen her zaman sevmiş olduğu kadar seviyordu; onun mükemmel bir arkadaş olduğundan bir an bile kuşkulanmamıştı. Her şey hakkında konuşuyorlar ve her zaman fikir ayrılığına düşüyorlardı; daha doğrusu, Isabel dışında her şey hakkında... bu konudaysa Ralph daima zayıf işaretparmağını dudaklarına götürüyordu. Öte yandan, Bay Bantling büyük bir kaynaktı; Ralph, Henrietta'yla saatlerce Bay Bantling'i konuşabiliyordu. Onların kaçınılmaz görüş ayrılıkları, bir tartışmayı harekete geçirdi tabii... Ralph, dostane eski kraliyet muhafızının resmen bir Machiavelli olduğunu savunarak kendini eğlendirmişti. Caspar Goodwood böyle bir münazaraya hiçbir katkıda bulunamazdı; ama Touchett'la yalnız kaldıktan sonra, konuşabilecekleri çeşitli başka meseleler olduğunu fark etti. Az önce dışarı çıkmış olan hanımefendinin bunlardan biri olmadığını itiraf etmek gerekir; Caspar, Bayan Stackpole'un tüm meziyetlerini baştan kabul etti, ama onun hakkında söyleyecek daha fazla bir şeyi yoktu. İlk değinme-

lerden sonra, iki adam Bayan Osmond hakkında da uzun uzadıya konuşmadılar... Goodwood'un da içinde ev sahibi kadar çok tehlike algıladığı bir temaydı bu. Ralph için çok üzülmüştü; hoş bir adamın bu kadar çaresiz oluşunu görmeye dayanamıyordu. Bir kez çeşme açıldığında, Goodwood'un yardımcı bir ruhu vardı ve Hôtel de Paris'ye ziyaretini birkaç defa tekrarladı. Isabel çok akıllıca davranmış olduğunu düşünüyordu; lüzumsuz Caspar'ı bertaraf etmişti. Ona bir meşgale vermiş, onu Ralph'ın bakıcısı haline getirmişti. İlk ılıman hava izin verdiğinde, onu kuzeniyle birlikte kuzeye doğru seyahate göndermek gibi bir planı vardı. Ralph'ı Roma'ya Lort Warburton getirmişti; Bay Goodwood da onu götürmeliydi. Bunda isabetli bir simetri vardı ve artık Ralph'ın Roma'dan ayrılması için yoğun bir heves duyuyordu. Orada ölebileceğine dair daimi bir korkusu vardı ve bu olayın bir handa ya da onun öylesine nadiren girmiş olduğu kendi kapısında vuku bulmasından dehşete kapılıyordu. Ralph son istirahatine kendi sevgili evinde, koyu renkli sarmaşıkların parıldayan pencerenin kenarlarına kümeleneceği Gardencourt'un o derin, loş odalarından birinde dalmalıydı. O günlerde Isabel'e, Gardencourt'ta bir kutsallık varmış gibi geliyordu; geçmişinde onun kadar geri getirilmesi imkânsız bir dönem yoktu. Orada geçirdiği ayları düşündükçe, gözü yaşlarla doluyordu. Dediğim gibi, maharetiyle övünüyordu, ama faaliyete geçirebildiği tüm maharete ihtiyacı vardı; çünkü karşısına çıktığını ve ona meydan okuduğunu hissettiği birkaç hadise oldu. Kontes Gemini Floransa'dan geldi... sandıkları, elbiseleri, gevezeliği, küçük yalanları, havailiği, âşıklarının tuhaf anılarıyla birlikte. Uzaklarda bir yerde olan Edward Rosier –hiç kimse, Pansy bile, onun nerede olduğunu bilmiyordu– Roma'da yeniden belirdi ve Pansy'ye genç kızın hiç yanıtlamadığı uzun mektuplar yazmaya başladı. Madam Merle Napoli'den döndü ve tuhaf bir gülümsemeyle Isabel'e, "Lort Warburton'ı ne yaptın, Tanrı aşkına?" diye sordu. Sanki üzerine vazifeymiş gibi!

Kırk Sekizinci Bölüm

Şubat sonlarına doğru, bir gün Ralph Touchett İngiltere'ye dönmeye karar verdi. Bu karar için, açıklamakla yükümlü olmadığı, kendine ait nedenleri vardı; ama niyetinden bahsettiği Henrietta Stackpole, bunları tahmin edebildiğini düşünerek övündü. Ancak, tahminlerini ifade etmekten kaçındı; sadece biraz sonra, Ralph'ın kanepesinin yanında otururken, "Yalnız gidemeyeceğini biliyorsun herhalde?" dedi.

"Öyle yapmayı düşünüyor değilim," diye cevap verdi Ralph. "Yanımda insanlar olacak."

"'İnsanlar' derken ne kastediyorsun? Ücret verdiğin hizmetkârları mı?"

"Ah," dedi Ralph, şakayla, "onlar da insan, ne de olsa."

"Aralarında hiç kadın var mı?" diye sordu Bayan Stackpole, sükûnetle.

"Bir düzine hizmetkârım varmış gibi konuşuyorsun! Hayır, çalışanlarım arasında cilveli bir hizmetçi olmadığını itiraf ediyorum."

"Eh," dedi Henrietta, sükûnetle, "o şekilde İngiltere'ye gidemezsin. Bir kadının bakımı altında olmalısın."

"Geçen iki hafta boyunca senden o kadar çok bakım gördüm ki, beni uzun bir süre idare eder."

"Henüz yeteri kadarını görmedim. Seninle gideceğim, sanırım," dedi Henrietta.

"Benimle mi gideceksin?" Ralph kanepesinde ağır ağır doğruldu.

"Evet, benden hoşlanmadığını biliyorum, ama yine de gideceğim seninle. Tekrar yatman sağlığın için daha iyi olur."

Ralph bir süre ona baktı; sonra ağır ağır önceki pozisyonuna döndü.

"Senden çok hoşlanıyorum," dedi biraz sonra.

Bayan Stackpole nadir kahkahalarından birini attı.

"Bunu söyleyerek benden kurtulabileceğini düşünmene ihtiyaç yok. Seninle gideceğim ve dahası, sana bakacağım."

"Çok iyi bir kadınsın sen," dedi Ralph.

"Bunu söylemek için seni sağ salim eve götürünceye kadar bekle. Kolay olmayacak. Ama gitsen iyi olur yine de."

"Gerçekten bana bakmak niyetinde misin?"

"Şey, bunu denemek niyetindeyim."

"O halde, teslim olduğumu bildiriyorum sana. Ah, evet, teslim oluyorum!" Ve Henrietta onu yalnız bıraktıktan birkaç dakika sonra gürültülü bir kahkaha nöbetine tutulması bir teslimiyet işaretiydi belki de. Bayan Stackpole'un gözetimi altında Avrupa'nın öteki ucuna doğru bir yolculuğa çıkması ona öyle mantıksız gelmişti; bütün işlevlerden feragat etmiş ve bütün icraattan vazgeçmiş olduğunun öyle kesin bir kanıtıydı ki. Ve işin en tuhaf tarafı, bu beklentinin hoşuna gitmesiydi; minnettardı, lüks bir pasiflik içindeydi. Hatta yola çıkmak için sabırsızlanıyordu; ve gerçekten de, kendi evini tekrar görmeye müthiş bir özlem duyuyordu. Her şeyin sona ermesi yaklaşmıştı; elini uzatıp hedefe dokunabilirmiş gibi geliyordu ona. Ama evinde ölmeyi arzu ediyordu; geriye kalan tek arzusu buydu... babasının yattığını son gördüğü, büyük, sessiz odada uzanmak ve bir yaz günü şafak sökerken gözlerini kapamak.

Aynı gün Caspar Goodwood onu görmeye geldi ve Ralph ziyaretçisine Bayan Stackpole'un kendisini ele almış olduğunu ve İngiltere'ye geri götüreceğini bildirdi.

"Ah, o halde," dedi Caspar, "korkarım ki arabaya beşinci bir tekerlek olacağım. Bayan Osmond da sizinle gideceğime dair *bana* söz verdirdi."

"Yüce Tanrım... altın çağ bu! Hepiniz fazlasıyla naziksiniz."

"Benim gösterdiğim nezaket ona; size değil pek."

"Bunu kabul edersek, o nazik, o halde," dedi Ralph, gülümseyerek.

"İnsanların sizinle gitmesini sağladığı için mi? Evet, bu da bir tür nezaket," diye cevap verdi Goodwood, bu şakaya kendini vermeden. "Ancak, kendi adıma," diye ekledi, "yalnız Bayan Stackpole'la seyahat etmektense, siz ve Bayan Stackpole'la seyahat etmeyi daha çok tercih ettiğimi söyleyecek kadar ileri gideceğim."

"Ve ikisini de yapmaktansa burada kalmayı tercih edersiniz," dedi Ralph. "Gelmenize gerçekten hiç ihtiyaç yok. Henrietta olağanüstü kabiliyetli bir insan."

"Bundan eminim. Ama Bayan Osmond'a söz verdim."

"Sizi azat etmesini kolaylıkla sağlayabilirsiniz."

"Dünyada azat etmez beni. Size bakmamı istiyor, ama esas olan bu değil. Esas olan, Roma'dan ayrılmamı istiyor olması."

"Ah, buna fazla anlam katıyorsunuz," diye düşüncesini belirtti Ralph.

"Onu sıkıyorum," diye devam etti Goodwood; "bana söyleyecek hiçbir şeyi yok, o da bunu icat etti."

"Eh, o halde, eğer onun için elverişli olacaksa, sizi yanımda götürürüm, elbette. Gerçi neden elverişli olsun anlamıyorum," diye ekledi Ralph, biraz sonra.

"Şey," dedi Caspar Goodwood, basitçe, "onu izlediğimi düşünüyor."

"İzlediğinizi mi?"

"Mutlu olup olmadığını anlamaya çalıştığımı."

"Bunu anlamak kolay," dedi Ralph. "O, tanıdığım en gözle görülür biçimde mutlu olan kadın."

"Aynen öyle; tatmin oldum," diye cevap verdi Goodwood, soğuk bir tavırla. Ancak, bütün soğukluğuna rağmen, daha söyleyecekleri vardı. "Onu izledim; eski bir arkadaşıydım ve buna hakkım varmış gibi geldi bana. Mutluymuş gibi davranıyor; öyle olmayı üstlendi; ve bunun ne kadar doğru olduğunu kendi gözlerimle görmek istediğimi düşündüm. Gördüm de," diye devam etti, tuhaf bir sesle, "ve daha fazlasını görmek istemiyorum. Artık gitmeye tamamen hazırım."

"Gitme vaktiniz çoktan gelmiş gibi geliyor bana, biliyor musunuz?" diye karşılık verdi Ralph. Ve bu beyefendilerin Isabel Osmond hakkındaki tek konuşmaları bu oldu.

Henrietta yola çıkmak için hazırlıklarını yaptı ve bunlardan biri olarak, Floransa'da ona yaptığı ziyareti kendisinin pansiyonunda iade eden Kontes Gemini'ye birkaç söz söylemeyi uygun gördü.

"Lort Warburton hakkında çok yanılıyorsunuz," diye beyan etti Kontes'e. "Bunu bilmeniz doğru olur bence."

"Isabel'e kur yapması hakkında mı? Zavallı hanımefendiciğim, günde üç defa onun evindeydi. Geçişinin izlerini bıraktı!" diye haykırdı Kontes.

"Yeğeninizle evlenmeyi arzu ediyordu; eve gelmesi bundandı."

Kontes hayretle baktı, sonra düşüncesiz bir kahkaha attı.

"Isabel'in anlattığı hikâye bu mu? Böyle şeylere göre fena değil. Eğer yeğenimle evlenmeyi arzu ediyorsa, neden evlenmiyor, Tanrı aşkına? Belki de alyansı almaya gitti ve önümüzdeki ay onunla geri gelecek, ben gittikten sonra."

"Hayır, geri gelmeyecek. Bayan Osmond onunla evlenmek istemiyor."

"Büyük kolaylık göstermiş! Onun Isabel'i sevdiğini biliyordum, ama işi bu kadar ileri götürdüğünü bilmiyordum."

"Sizi anlamıyorum," dedi Henrietta, soğuk bir tavırla ve Kontes'in sevimsiz biçimde sapkın olduğunu düşünerek. "Savunduğum noktada gerçekten sebat etmek zorunda-

yım... Isabel'in Lort Warburton'ın ilgisine asla cesaret vermediği konusunda."

"Sevgili arkadaşım, sen ve ben bu konuda ne biliyoruz ki? Bütün bildiğimiz, ağabeyimin her şeyi yapabileceği."

"Onun ne yapabileceğini bilmiyorum," dedi Henrietta, vakarla.

"Şikâyet ettiğim, Isabel'in Lort Warburton'a cesaret vermesi değil; onu göndermesi. Onu görmeyi özellikle istiyorum. Onu sadakatsiz yapacağımı mı düşündü sence?" diye devam etti Kontes, arsızca bir ısrarla. "Ancak, onu sadece yedekte tutuyor, bu hissedilebiliyor. Orada ev onunla dolu; o kesinlikle havada dolaşıyor. Ah, evet, izler bırakmış; onu tekrar göreceğimden eminim."

"Eh," dedi Henrietta, *Interviewer*'a yazdığı mektupların talihini oluşturmuş olan ilhamlardan biriyle, "belki sizinle, Isabel'le olduğundan daha başarılı olur!"

Isabel'e, Ralph'a yaptığı tekliften bahsettiğinde, arkadaşı ona, kendisini daha çok memnun edecek bir şey yapmış olamayacağı cevabını verdi. Ralph'la Henrietta'nın temelde birbirlerini anlayacak yaradılışta olduklarına daima inanç duymuştu.

"Beni anlayıp anlamadığı umurumda değil," dedi Henrietta. "Önemli olan, vagonlarda ölmemesi."

Isabel inancının kapsamını genişleterek, "Bunu yapmaz," dedi, başını iki yana sallayarak.

"Yardımcı olabilirsem yapmaz. Görüyorum ki hepimizin gitmesini istiyorsun. Ne yapmak istediğini bilmiyorum."

"Yalnız olmak istiyorum," dedi Isabel.

"Evde bu kadar çok misafir ağırladığın sürece, olmazsın."

"Ah, onlar komedinin bir parçası. Siz diğerleri, izleyicisiniz."

"Buna komedi mi diyorsun, Isabel Archer?" diye sordu Henrietta, sertçe.

"Trajedi, o halde, eğer öyle istiyorsan. Hepiniz bana bakıyorsunuz; rahatsız ediyor bu beni."

Henrietta bir süre onu inceledi.

"En kuytu gölgeyi arayan yaralı bir ceylan gibisin. Ah, bana öyle bir çaresizlik duygusu veriyorsun ki!" diye feveran etti.

"Hiç de çaresiz değilim. Yapmaya niyetli olduğum birçok şey var."

"Senden bahsetmiyorum; kendimden bahsediyorum. Bu kadarı çok fazla, bir amaçla gelmiş olup seni aynen bulduğum gibi bırakmak."

"Öyle yapmıyorsun; beni çok ferahlamış bırakıyorsun," dedi Isabel.

"Çok hafif bir ferahlama... ekşi limonata gibi! Bana bir söz vermeni istiyorum."

"Bunu yapamam. Bir daha hiçbir söz vermeyeceğim. Dört yıl önce çok ciddi bir söz verdim, ama onu yerine getirmekte hiç başarılı olamadım."

"Hiç teşvik edilmedin ki. Bu vakada seni fazlasıyla teşvik edeceğim. İşler en kötü hale gelmeden kocanı bırak; buna söz vermeni istiyorum."

"En kötü hale mi? En kötü hal dediğin nedir?"

"Karakterin bozulmadan."

"Mizacım mı demek istiyorsun? Bozulmaz," diye cevap verdi Isabel, gülümseyerek. "Ona çok iyi bakıyorum. Bir kadının kocasını bırakmasından böyle fütursuzca bahsetmen bana çok çarpıcı geldi," diye ekledi, başka tarafa dönerek. "Hiç evlenmemiş olduğun kolaylıkla anlaşılıyor!"

"Evet ama," dedi Henrietta, bir iddiaya başlıyormuş gibi, "batıdaki şehirlerimizde bundan daha sık rastlanan bir şey yok ve ne de olsa gelecekte o şehirleri örnek almalıyız." Ancak onun iddiası, çözülecek daha birçok düğümü olan bu tarihçeyi ilgilendirmiyor. Henrietta Ralph Touchett'a, belirleyebileceği herhangi bir trenle Roma'dan

ayrılmaya hazır olduğunu haber verdi; Ralph da yolculuk için derhal toparlandı. Isabel nihayet onu görmeye gitti ve Ralph, Henrietta'yla aynı yorumu yaptı. Isabel hepsinden kurtulduğuna istisnai bir biçimde seviniyormuş gibi geliyordu ona.

Isabel buna cevap olarak yalnızca yumuşak bir hareketle elini onunkinin üzerine koyup, alçak bir tonla ve kısa bir gülümsemeyle, "Sevgili Ralph!" dedi.

Yeterli bir cevaptı bu ve Ralph oldukça tatmin olmuştu. Ama aynı şekilde, şakacılıkla, ustalıkla devam etti... "Seni görebileceğimden daha az gördüm, ama hiç yoktan iyidir. Ve sonra, senin hakkında birçok şey duydum."

"Böyle bir hayat yaşarken, kimden duymuş olabilirsin, bilmiyorum."

"Havadaki seslerden! Yo, başka hiç kimseden duymadım; başka insanların senin hakkında konuşmalarına asla izin vermiyorum. Hep senin 'hoş' olduğunu söylüyorlar ve bu öyle yavan ki."

"Seni daha fazla görebilirdim, elbette," dedi Isabel. "Ama insan evli olduğu zaman öyle çok meşgalesi oluyor ki."

"Neyse ki ben evli değilim. İngiltere'de beni görmeye geldiğin zaman, seni bir bekârın tüm özgürlüğüyle ağırlayabileceğim." Tekrar buluşacakları kesinmiş gibi konuşmaya devam etti ve bu varsayımı neredeyse mantıklı göstermeyi başardı. Vadesinin dolmasının yakın olduğuna, yazın sonunu görememesinin muhtemel olduğuna hiç değinmedi. Eğer böylesini tercih ediyor idiyse, Isabel tamamen razıydı buna; onlar sohbetlerinde işaret levhaları dikmeden de, gerçek kâfi derecede açıktı. Daha önceki zamanlar için yeterince iyi olmuştu bu, gerçi Ralph bu konuda, başka işlerinde de olduğu gibi, hiç bencil davranmamıştı. Isabel onun yolculuğu hakkında, bu yolculuğu bölmesi gereken safhalar, alması gereken önlemler hakkında konuştu.

"En büyük önlemim, Henrietta," dedi Ralph. "O kadının vicdanı ulvi bir şey."

"Elbette, çok vicdanlı davranacak."

"Davranacak mı? Davrandı zaten! Yalnızca görevi olduğunu düşündüğü için geliyor benimle. İşte sana bir görev kavramı."

"Evet, cömert bir kavram," dedi Isabel, "ve beni derinden utandırıyor. Seninle gitmem gerekir, biliyorsun."

"Kocanın hoşuna gitmezdi bu."

"Hayır, gitmezdi. Ama yine de gidebilirdim."

"Hayal gücünün cüretkârlığı beni ürkütüyor. Benim bir hanımefendiyle kocası arasında anlaşmazlık konusu olduğumu hayal et."

"İşte bunun için gitmiyorum," dedi Isabel, basit ama pek açık olmayan bir dille.

Ancak, Ralph gayet iyi anladı. "Herhalde, bahsettiğin bütün o meşgaleler varken."

"Mesele o değil. Korkuyorum," dedi Isabel. Bir duraklamadan sonra, bu sözü Ralph'tan ziyade kendisine duyurmak istermiş gibi tekrarladı... "Korkuyorum."

Ralph onun tonunun ne anlama geldiğini hiç anlayamadı; öyle tuhaf bir biçimde temkinli, görünüşte duygudan öyle yoksundu ki. Mahkûm edilmemiş olduğu bir kabahat için alenen kefaret mi ödemek istiyordu o? Yoksa bu sözü, sadece aydınlanmış bir kendini analiz girişimi miydi? Hangisi olursa olsun, Ralph bu kadar ayağına gelmiş bir fırsata karşı koyamadı. "Kocandan mı korkuyorsun?" dedi, şakacı bir tavırla.

"Kendimden korkuyorum!" dedi Isabel, ayağa kalkarak. Bir süre öylece durdu, sonra ekledi... "Kocamdan korkuyor olsaydım, sadece görevim olurdu bu. Kadınların böyle olması bekleniyor."

"Ah, evet," dedi Ralph, gülerek; "ama bunu telafi etmek için, bir kadından fena halde korkan bir adam oluyor daima!"

Isabel bu şakaya kulak asmadı, ama birdenbire farklı bir konuya saptı. "Küçük çetenizin başında Henrietta olunca," dedi aniden, "Bay Goodwood'a bir şey kalmayacak!"

"Ah, sevgili Isabel," diye cevap verdi Ralph, "buna alışık o. Bay Goodwood'a bir şey kalmıyor zaten!"

Isabel'in yüzü kızardı ve sonra, çabucak, ondan ayrılması gerektiğini beyan etti. Bir süre birlikte durdular; Isabel'in iki eli, Ralph'ın iki elinin arasındaydı. "Benim en yakın arkadaşım oldun," dedi Isabel.

"Senin için istedim... yaşamayı. Ama sana bir faydam yok."

Sonra Isabel onu bir daha görmeyeceğini daha dokunaklı biçimde hissetti. Bunu kabul edemezdi; ondan bu şekilde ayrılamazdı. "Eğer beni çağırtırsan gelirim," dedi, nihayet.

"Kocan buna razı olmaz."

"Yo, hayır, bunu ayarlayabilirim."

"Bunu son hazzım olmak üzere saklayacağım!" dedi Ralph.

Isabel buna cevap olarak sadece onu öptü.

Bir perşembe günü oldu bu ve o akşam Caspar Goodwood, Palazzo Roccanera'ya geldi. İlk gelenler arasındaydı ve karısı misafir ağırladığında hemen her zaman hazır bulunan Gilbert Osmond'la bir süre sohbet etti. Birlikte oturdular ve konuşkan, iletişime yatkın, açık yürekli davranan Osmond, bir tür entelektüel neşeye kapılmış gibiydi. Bacaklarını üst üste atmış, arkasına yaslanarak rahatça oturuyor ve çene çalıyor, bu arada daha huzursuz olan ama hiç de canlı olmayan Goodwood, pozisyonunu değiştiriyor, şapkasıyla oynuyor, altındaki küçük sediri gıcırdatıyordu. Osmond'un yüzünde keskin, saldırgan bir gülümseme vardı; algıları iyi bir haberle canlanmış bir adam gibiydi. Goodwood'a, onu kaybedecekleri için çok üzgün olduğunu söyledi; kendisi onu özellikle özleyecekti. O kadar az zeki adam görüyordu ki... Roma'da şaşırtıcı derecede nadirdiler. Mutlaka tekrar

gelmeliydi; kendisi gibi yerleşik bir İtalyan için, sahici bir dışarlıklıyla konuşmakta çok ferahlatıcı bir şeyler vardı.

"Roma'yı çok seviyorum, biliyorsunuz," dedi Osmond; "ama bu boş inanca sahip olmayan insanlarla tanışmaktan daha çok hoşlandığım hiçbir şey yok. Modern dünya çok güzel, ne de olsa. Şimdi, siz tepeden tırnağa modernsiniz, ama yine de dayanıksız değilsiniz. Gördüğümüz modernlerin çoğu o kadar zayıf malzemeden yapılmışlar ki. Eğer onlar geleceğin çocuklarıysa, genç ölmeye razıyız. Tabii, eskiler de sıklıkla çok can sıkıcı oluyor. Karım ve ben gerçekten yeni olan... sadece bunun bir taklidi olmayan her şeyden hoşlanıyoruz. Ne yazık ki, cehalette ve aptallıkta yeni bir şey yok. Kendini ilerlemenin, aydınlığın belirmesi olarak sunan formlarda bol bol görüyoruz bunu. Bayağılığın belirmesi onlar! Gerçekten yeni olduğuna inandığım belli bir tür bayağılık var; daha önce buna benzer bir şey olduğunu sanmıyorum. Aslında, şimdiki yüzyıldan önce hiçbir bayağılık görmüyorum. Bundan öncekinde, orada burada hafif bir tehdidini görüyorsunuz bunun, ama bugün hava o kadar yoğun bir hale geldi ki, narin şeyler resmen tanınmıyor. Şimdi, sizi sevdik..." Osmond bir an duraksayarak yumuşak bir hareketle elini Goodwood'un dizine koydu ve güvenle mahcubiyet karışımı bir ifadeyle gülümsedi. "Son derece rencide edici ve büyüklük taslayan bir şey söyleyeceğim, ama bu şekilde tatmin olmama izin vermelisiniz. Sizi sevdik çünkü... bizi gelecekle biraz barıştırdınız. Sizin gibi belli bir sayıda insan olacaksa... *à la bonne heure!** Kendim için olduğu kadar karım için de konuşuyorum, anlarsınız. O benim adıma konuşuyor; ben neden onun adına konuşmayayım? Biz şamdanla mum makası kadar uyumluyuz, bilirsiniz. Konuşmalarınızdan, meşgalelerinizin –hımm– ticari olduğunu anladığımı sandığımı söylersem, fazla mı faraziye yürütmüş olurum? Ticarette bir tehlike var, biliyorsunuz; ama bize çarpıcı gelen, bundan na-

* (Fr.) Gayet iyi, mesele yok. (ç.n.)

sıl kurtulmuş olduğunuz. Küçük iltifatım fena halde zevksiz görünüyorsa beni mazur görün; neyse ki karım beni duymuyor. Demek istediğim... bir... az önce sözünü ettiğim şey *olabilirdiniz*. Bütün Amerika dünyası sizi öyle yapmak için bir komplo içindeydi. Ama direndiniz; sizi kurtaran bir şey var sizde. Ama yine de çok modernsiniz, çok modernsiniz; tanıdığım en modern adamsınız! Sizi tekrar görmekten her zaman büyük bir sevinç duyarız."

Osmond'un keyfinin yerinde olduğunu söylemiştim ve bu sözler o gerçeğin yeterli bir kanıtı olacaktır. Bunlar, kendisinin çoğu zaman olmayı istediğinden sonsuz ölçüde daha kişiseldi ve eğer Caspar Goodwood bunları daha dikkatli dinlemiş olsaydı, inceliğin savunmasının biraz tuhaf ellerde olduğunu düşünebilirdi. Ancak, Osmond'un ne yaptığını çok iyi bildiğine ve eğer bir defalığına biraz bayağı olmayı seçmişse, bu kaçamak için mükemmel bir nedeni olduğuna inanabiliriz. Goodwood onun bir şekilde yağ çektiğini yalnız belli belirsiz bir biçimde seziyordu; bu laf salatasının hedefi hakkında pek bir fikri yoktu. Aslında, Osmond'un neden bahsettiği hakkında da pek bir fikri yoktu; Isabel'le yalnız olmak istiyordu ve bu fikir ona, kocasının perdesi mükemmelen ayarlanmış sesinden daha kuvvetli bir biçimde sesleniyordu. Isabel'in başka insanlarla konuşuşunu izliyor, ne zaman serbest olacağını ve ondan, öteki odalardan birine gitmesini isteyip isteyemeyeceğini düşünüyordu.

Goodwood'un keyfi Osmond'unki gibi çok yerinde değildi; durum hakkındaki bilincinde donuk bir hiddet unsuru vardı. Şimdiye kadar Osmond'u bir insan olarak sevimsiz bulmamıştı; onun çok bilgili ve lütufkâr olduğunu ve Isabel Archer'ın evlenmesinin doğal olduğu insana tahmin etmiş olduğundan daha çok benzediğini düşünmüştü ancak. Osmond açık sahada ona karşı büyük bir avantaj kazanmıştı ve Goodwood onun değerini bu yüzden küçümsemeye sürüklenmeyecek kadar güçlü bir hakkaniyet duygusuna

sahipti. Ondan hoşlanmak için pozitif bir çaba göstermemişti; olanlarla barışmaya en çok yaklaştığı günlerde bile, Goodwood'un tamamen aciz olduğu bir duygusal iyi niyet atılımıydı bu. Osmond'u, küçük sohbet incelikleriyle gidermekten hoşlandığı gereğinden fazla boş vakitten mustarip, amatör cinsten oldukça parlak bir şahsiyet olarak kabul ediyordu. Ama ona tam olarak güvenmiyor, Osmond'un ne akla hizmet *kendisinin* üzerine herhangi bir türden incelik yağdırdığını asla anlayamıyordu. Bu, Osmond'un bunda gizli bir eğlence bulduğundan şüphelenmesine neden oluyor ve başarılı rakibinin yapısında fantastik bir damar olduğuna dair genel izlenimine malzeme sağlıyordu. Aslında, Osmond'un onun kötülüğünü istemek için hiçbir nedeni olamayacağını biliyordu; onun kendisinden korkmasına gerek yoktu. Üstün bir avantaj kazanmıştı ve her şeyi kaybetmiş olan bir adama merhametli davranabilecek bir konumdaydı. Goodwood'un zaman zaman Osmond'un ölmesini dilemiş ve onu öldürmek istemiş olduğu doğruydu; ama Osmond'un bunu bilmesinin bir yolu yoktu, çünkü alışkanlık, Goodwood'u artık şiddet içeren herhangi bir duygunun erişemeyeceği bir insan gibi görünme sanatında tamamen ustalaştırmıştı. Bu sanatı kendini kandırmak için geliştiriyor, ama önce başkalarını kandırıyordu. Üstelik, bunu geliştirerek çok sınırlı bir başarıya ulaşıyordu; Osmond'un, karısının duygularından, sanki onlar için hesap vermekle görevlendirilmişmiş gibi konuştuğunu duyduğunda ruhuna hâkim olan derin, suskun kızgınlıktan daha iyi bir kanıtı olamazdı bunun. Bu akşam ev sahibinin ona söyledikleri arasından yalnız bunu duyuyordu; Osmond'un Palazzo Roccanera'da hüküm süren evlilik ahenginden söz etmeye her zamankinden daha çok özen gösterdiğinin bilincindeydi. Sanki o ve karısı her şeyde tatlı bir ortaklık içindeymiş ve her ikisi için de, "biz" demek, "ben" demek kadar doğalmış gibi konuşmaya her zamankinden daha çok dikkat

ediyordu. Bütün bunlarda, zavallı Bostonlumuzu şaşırtan ve öfkelendiren bir kasıt havası vardı; teselli olmak için ancak Bayan Osmond'un kocasıyla ilişkilerinin kendisinin üzerine vazife olmadığını düşünebiliyordu. Elinde, kocasının onu yanlış temsil ettiğine dair kesinlikle hiçbir kanıt yoktu ve eğer onu durumun yüzeyine göre değerlendirecek olursa, hayatını sevdiğine inanmak zorundaydı. Isabel ona en ufak bir memnuniyetsizlik belirtisi vermemişti. Bayan Stackpole ona, Isabel'in hayallerini kaybetmiş olduğunu söylemişti, ama gazetelere yazı yazmak Bayan Stackpole'u sansasyonel yapmıştı. Erken yakalanan haberleri fazla seviyordu. Üstelik, Roma'ya geldiğinden beri çok tedbirli davranıyordu; fenerini onun üzerine tutmayı bırakmıştı. Gerçekten de, onun hakkında şu söylenebilirdi ki, vicdanına hiç sığmazdı bu. Artık Isabel'in durumunun gerçekliğini görmüş ve bu da ona adil bir ketumiyet ilham etmişti. Onun durumunu iyileştirmek için ne yapılabilir idiyse, eski âşıklarını onun yaptığı haksızlıkların sezgisiyle kışkırtmak, en faydalı yardım biçimi olmazdı. Bayan Stackpole, Bay Goodwood'un duygularının durumuyla derinden ilgilenmeye devam ediyor, ama şu anda bunu sadece ona, her postayla birkaçını teslim aldığı ve daima elinde bir makasla gözden geçirdiği Amerikan dergilerinden mizahi olan ya da olmayan seçme kupürler göndererek gösteriyordu. Kestiği makaleleri Bay Goodwood'un adının yazılı olduğu bir zarfa koyuyor, bunu kendi eliyle onun oteline bırakıyordu. Bay Goodwood asla ona Isabel hakkında soru sormuyordu; kendi gözleriyle görmek için beş bin mil gelmemiş miydi? Dolayısıyla, Bayan Osmond'un mutsuz olduğunu düşünmeye hiçbir şekilde yetkili değildi; ama o yetkinin olmayışı, başlı başına bir kışkırtıcı etkisi yapıyor, artık umursamadığı yolundaki teorisine rağmen, Isabel'in söz konusu olduğu kadarıyla, geleceğin artık onun için hiçbir şey barındırmadığını kabul etmenin onda uyandırdığı öfke dolu acıya malzeme sağlıyordu. Gerçeği bilmenin verdiği

tatmin duygusuna bile sahip değildi; görünüşe göre, Isabel gerçekten mutsuz olsa, ona saygı göstereceğine bile güvenilemiyordu. Umutsuzdu, çaresizdi, lüzumsuzdu. Isabel, Roma'dan ayrılmasını sağlamak için yaptığı dâhiyane planla bu son özelliğine dikkatini çekmişti. Onun kuzeni için elinden geleni yapmaya hiçbir itirazı yoktu, ama Isabel'in, ondan isteyebileceği bütün yardımlar arasından bunu seçmeye hevesli olduğunu düşünmek, dişlerini gıcırdatmasına neden oluyordu. Onu Roma'da tutacak bir yardım seçmesi gibi bir tehlike olmamıştı hiç!

Bu gece düşündüğü başlıca şey, yarın ondan ayrılacağı ve gelmekle, her zamanki kadar lüzumsuz olduğu bilgisinden başka hiçbir şey elde etmemiş olduğuydu. Isabel'in kendisi hakkında hiçbir bilgi elde edememişti; o nefsine hâkim, nüfuz edilmezdi. Yutmaya o kadar çok çabalamış olduğu eski burukluğun, boğazında yeniden yükseldiğini hissediyor ve bazı hayal kırıklıklarının hayat kadar uzun sürdüğünü anlıyordu. Osmond konuşmaya devam ediyordu; Goodwood onun yine karısıyla olan mükemmel yakınlığına değinmekte olduğunun hayal meyal farkındaydı. Bir an ona, Osmond'da şeytani bir tür hayal gücü varmış gibi geldi; kötü niyet olmadan, bu kadar olağandışı bir konu seçmiş olması imkânsızdı. Ama sonuçta, onun şeytani olup olmamasının ve Isabel'in onu seviyor mu, yoksa ondan nefret mi ediyor olmasının ne önemi vardı? Ondan ölesiye nefret ediyor olabilirdi ve yine de Goodwood'un bundan bir kazancı olmazdı.

"Touchett'la seyahat ediyorsunuz, bu arada," dedi Osmond. "Yavaş hareket edeceğiniz anlamına geliyor bu, herhalde?"

"Bilmiyorum; o ne isterse aynen öyle yapacağım."

"Çok yardımseversiniz. Size son derecede minnettarız; bunu söylememe gerçekten izin vermelisiniz. Karım ne hissettiğimizi muhtemelen ifade etmiştir size. Touchett bütün kış aklımızdan çıkmadı; zaman zaman Roma'dan hiç ayrıl-

mayacakmış gibi görünüyordu. Hiç gelmemeliydi; o haldeki insanların seyahat etmesi basiretsizlikten daha kötü bir şey; bir tür nezaketsizlik. Dünyada Touchett'a karşı onun... onun karıma ve bana olduğu gibi bir minnet borcu altında olmak istemem. Kaçınılmaz olarak, başka insanlar ona bakmak zorunda kalıyorlar ve herkes sizin kadar cömert değil."

"Yapacak başka bir şeyim yok," dedi Caspar, soğuk bir tavırla.

Osmond bir an göz ucuyla ona baktı. "Evlenmelisiniz; o zaman yapacak çok şeyiniz olur! O durumda merhamet eylemlerine bu kadar amade olmayacağınız da bir gerçek."

"Evli bir adam olarak o kadar meşgul mu buluyorsunuz kendinizi?"

"Ah, anlarsınız ya, evli olmak başlı başına bir meşgale. Her zaman aktif bir olay değil; çoğu zaman pasif; ama bu daha da çok dikkat gerektiriyor. Sonra, karım ve ben birlikte o kadar çok şey yapıyoruz ki. Okuyoruz, çalışıyoruz, müzik yapıyoruz, yürüyoruz, arabayla dolaşıyoruz... hatta konuşuyoruz, birbirimizi ilk tanıdığımız zamanlardaki gibi. Bugün bile karımın sohbetine bayılıyorum. Eğer sıkılacak olursanız, evlenin. Aslında o durumda karınız sizi sıkabilir; ama kendinizi hiç sıkmazsınız. Her zaman kendinize söyleyecek bir şeyiniz... düşünecek bir konunuz olur."

"Ben sıkılmıyorum," dedi Goodwood. "Düşünecek ve kendime söyleyecek birçok şeyim var."

"Başkalarına söyleyecek şeylerinizden daha fazla!" dedi Osmond, hafif bir kahkahayla. "Bundan sonra nereye gideceksiniz? Yani Touchett'ı doğal bakıcılarına emanet ettikten sonra... annesi nihayet onunla ilgilenmek üzere geri geliyor sanırım. O ufak tefek hanım muhteşem birisi; görevlerini ustalıkla ihmal ediyor! Belki de yazı İngiltere'de geçirirsiniz."

"Bilmiyorum; hiçbir planım yok."

"Mutlu adam! Bu biraz çıplak bir şey, ama çok özgür."

"Ah, evet, çok özgürüm."

"Roma'ya tekrar gelmekte özgürsünüz, umarım," dedi Osmond, yeni bir grup ziyaretçinin odaya girdiğini gördüğü sırada. "Geldiğiniz zaman size güvendiğimizi unutmayın!"

Goodwood erken gitmek niyetindeydi, ama akşam, grup halinde konuşan birkaç kişiden biri olduğu durumlar dışında, Isabel'le konuşma fırsatı bulamadan geçip gitti. Onun kendisinden inatla kaçınışında sapkınca bir şey vardı; Goodwood'un bastırılmaz hıncı, herhangi bir kasıt görüntüsünün kesinlikle olmadığı yerlerde kasıt keşfediyordu. Böyle bir görüntü katiyen yoktu. Isabel bakışlarına, neredeyse ondan gelip bazı ziyaretçilerini ağırlamaya yardım etmesini istermiş gibi görünen tatlı, konuksever gülümsemesiyle karşılık veriyordu. Ancak, Goodwood böyle önerilere sadece gergin bir sabırsızlıkla karşı koyuyordu. Etrafta dolaşıyor ve bekliyordu; tanıdığı az sayıdaki insanla konuşuyor, onlarsa Goodwood'u ilk defa biraz zıtlık içinde buluyordu. Gerçekten de, Goodwood'da nadiren görülen bir şeydi bu, her ne kadar başkalarına sık sık zıt gidiyor olsa da. Palazzo Roccanera'da sıklıkla müzik olur ve çoğu zaman da müzik çok güzel olurdu. Goodwood müziğin siperinde kendine hâkim olmayı başardı; ama sonlara doğru, insanların gitmeye başladığını gördüğünde, Isabel'e yaklaştı ve alçak sesle ona, az önce boş olduğunu kontrol ettiği diğer odalardan birinde onunla konuşup konuşamayacağını sordu.

Isabel, ona lütuf göstermeyi arzu ediyor, ama kendini tamamen engellenmiş buluyormuş gibi gülümsedi. "Korkarım ki bu imkânsız. İnsanlar iyi geceler diliyor ve beni görebilecekleri bir yerde olmalıyım."

"Onlar gidinceye kadar beklerim, o halde!"

Isabel bir an duraksadı. "Ah, bu çok hoş olur!" dedi.

Ve bu işin daha uzun süre almasına rağmen, Goodwood bekledi. Gecenin sonunda, halıya bağlanmış gibi görünen birkaç kişi vardı. Kendi dediğine göre, gece yarısına kadar

asla kendine gelemeyen Kontes Gemini, eğlencenin bittiğine dair hiçbir bilinç sergilemiyordu; şöminenin önünde, ara sıra hep birlikte bir kahkaha atan küçük bir beyefendi grubu vardı hâlâ etrafında. Osmond ortadan kaybolmuştu... insanlarla asla vedalaşmazdı; ve Kontes, akşamın bu vaktinde âdeti olduğu üzere menzilini genişletmekte olduğundan, Isabel Pansy'yi yatmaya göndermişti. Isabel biraz uzakta oturuyordu; o da görümcesinin daha alçak bir tonda konuşmasını ve orada oyalanan son konukların huzur içinde ayrılmalarına izin vermesini dilermiş gibiydi.

Goodwood biraz sonra, "Artık size birkaç söz söyleyebilir miyim?" diye sordu ona.

Isabel gülümseyerek derhal ayağa kalktı. "Elbette, başka bir yere gideriz, isterseniz."

Kontes'i küçük grubuyla bırakarak birlikte gittiler ve eşiği geçtikten sonra bir süre ikisi de konuşmadı. Isabel oturmuyordu; odanın ortasında duruyor, o aşina zarafetiyle ağır ağır yelpazeleniyordu. Goodwood'un konuşmasını beklermiş gibiydi. Şimdi onunla yalnız kalınca, Goodwood'un hiç bastırmamış olduğu tüm tutku, duygularına hücum etti; gözlerinde uğulduyor ve görüntülerin etrafında yüzmesine neden oluyordu bu. Aydınlık, boş oda loş ve bulanık bir hale geldi ve hışırdayan yelpazenin arasından, Isabel'in parıldayan gözler ve aralık dudaklarla belirsizce karşısında durduğunu gördü. Daha net görmüş olsaydı, onun gülümsemesinin sabit ve bir nebze zorlama olduğunu... onun kendi yüzünde gördüklerinden korkmuş olduğunu algılardı.

"Bana veda etmek istiyorsunuz, herhalde?" dedi Isabel.

"Evet... ama hoşuma gitmiyor. Roma'dan ayrılmak istemiyorum," diye cevap verdi Goodwood, neredeyse acıklı bir dürüstlükle.

"Tahmin edebiliyorum. Fevkalade nazik davranıyorsunuz. Ne kadar iyi kalpli olduğunuzu düşündüğümü anlatamam."

Goodwood kısa bir süre daha hiçbir şey söylemedi. "Bunun gibi birkaç sözle gönderiyorsunuz beni."

"Bir gün yine gelmelisiniz," diye karşılık verdi Isabel, canlılıkla.

"Bir gün mü? Bundan olabildiğince uzak bir zamanda, demek istiyorsunuz."

"Yo, hayır; bütün bunları demek istemiyorum."

"*Ne* demek istiyorsunuz? Anlamıyorum! Ama giderim dedim ve gideceğim," diye ekledi Goodwood.

"Ne zaman isterseniz yine gelin," dedi Isabel, hafife almaya çalışarak.

"Kuzeniniz umurumda değil!" diye feveran etti Caspar.

"Bana söylemek istediğiniz bu muydu?"

"Hayır, hayır; size hiçbir şey söylemek istemiyordum; şey sormak istiyordum..." bir an durakladı ve sonra... "hayatınızı gerçekten nasıl değerlendirdiniz?" dedi alçak, hızlı bir tonla. Cevap beklermiş gibi tekrar durakladı; ama Isabel hiçbir şey söylemedi ve o devam etti... "Sizi anlayamıyorum, size nüfuz edemiyorum! Neye inanmam gerekiyor... ne düşünmemi istiyorsunuz?" Isabel hâlâ bir şey söylemiyordu; artık hiç gülümsermiş gibi yapmadan sadece durup ona bakıyordu. "Mutsuz olduğunuzu söylediler bana ve eğer öyleyseniz, bilmek isterim. Benim için en azından bir şey olurdu bu. Ama siz kendiniz mutlu olduğunuzu söylüyorsunuz ve bir şekilde öyle durgun, öyle sakinsiniz ki. Tamamen değişmişsiniz. Her şeyi gizliyorsunuz; gerçekte size yaklaşamadım."

"Çok yaklaşıyorsunuz," dedi Isabel, usulca, ama bir uyarı tonuyla.

"Ama yine de size dokunamıyorum! Gerçeği bilmek istiyorum. İyi bir hayatınız oldu mu?"

"Çok şey istiyorsunuz."

"Evet... her zaman çok şey istedim. Bana söylemeyeceksiniz tabii. Elinizde olursa, asla öğrenmeyeceğim. Sonra, üzerime vazife değil." Gözle görülür bir kendine hâkim

olma çabasıyla, düşüncesiz bir ruh haline düşünceli bir biçim verme çabasıyla konuşmuştu. Ama bunun son şansı olduğu, onu sevdiği ve onu kaybetmiş olduğu, ne söylerse söylesin, Isabel'in onun budala olduğunu düşüneceği sezgisi birdenbire onu kamçıladı ve alçak sesine derin bir titreşim verdi. "Kesinlikle anlaşılmazsınız ve bana saklayacak bir şeyiniz olduğunu düşündüren de bu. Kuzeninizin umurumda olmadığını söylüyorum, ama ondan hoşlanmadığımı kastetmiyorum. Onunla gitmemin, ondan hoşlandığım için olmadığını kastediyorum. O geri zekâlı olsaydı ve benden isteseydiniz, yine giderdim. Benden isteseniz, yarın Sibirya'ya giderim. Neden buradan ayrılmamı istiyorsunuz? Bunun için bir nedeniniz olmalı; eğer hayatınızdan iddia ettiğiniz kadar memnun olsaydınız, aldırış etmezdiniz. Buraya boş yere gelmiş olmaktansa, sizin hakkınızda hakikati bilmeyi tercih ederim, lanet edilecek bir şey de olsa. Bunun için gelmedim. Aldırış etmeyeceğimi sanıyordum. Kendimi artık sizi düşünmeme ihtiyaç olmadığına temin etmek istediğim için geldim. Geçen zamanda sizden başka hiçbir şey düşünmedim ve gitmemi istemekte tamamen haklısınız. Ama eğer gitmem gerekiyorsa, bir an için olsun içimi boşaltmamın bir zararı olmaz, değil mi? Gerçekten incinmişseniz –o sizi incitiyorsa– *benim* söylediğim hiçbir şey incitmez. Sizi sevdiğimi söylüyorsam, gelişimin nedeni bu sadece. Başka bir şey için olduğunu sanmıştım; ama bunun içindi. Sizi bir daha hiç görmeyeceğime inanmasaydım, söylemezdim bunu. Sizi son görüşüm bu... bir tek çiçek koparmama izin verin! Bunu söylemeye hakkım yok, biliyorum; sizin de dinlemeye hakkınız yok. Ama dinlemiyorsunuz; hiçbir zaman dinlemiyorsunuz, daima başka bir şey düşünüyorsunuz. Böyle bir şeyden sonra gitmek zorundayım, tabii; böylece en azından bir nedenim olur. Bunu benden istemeniz bir neden değil; gerçek bir neden değil. Kocanıza bakarak hüküm veremiyorum," diye devam etti, alakasız, neredeyse tutarsızca, "onu

anlamıyorum; birbirinize taptığınızı söylüyor bana. Neden bana bunu söylüyor? Benim ne üzerime vazife? Size bunu söylediğim zaman, garip görünüyorsunuz. Ama her zaman garip görünüyorsunuz. Evet, saklayacak bir şeyiniz var. Benim üzerime vazife değil... çok doğru. Ama sizi seviyorum," dedi Caspar Goodwood.

Dediği gibi, Isabel garip görünüyordu. Gözlerini içeri girdikleri kapıya çevirdi ve uyarırmış gibi yelpazesini kaldırdı.

"Öyle iyi davrandınız ki; bunu bozmayın," dedi, yumuşak bir sesle.

"Hiç kimse beni duymuyor. Beni neyle oyalamaya çalıştığınız şaşılacak bir şey. Sizi daha önce hiç sevmediğim kadar seviyorum."

"Bunu biliyorum. Gitmeye razı olduğunuz anda anladım."

"Elinizde değil... tabii ki değil. Yapabilseniz yapardınız, ama ne yazık ki yapamazsınız. Benim için yazık, demek istiyorum. Hiçbir şey istemiyorum... yani istememem gereken hiçbir şey. Ama bir tek konuda tatmin olmayı istiyorum... bana söylemeniz... bana söylemeniz..."

"Size neyi söylemem?"

"Size acıyıp acıyamayacağımı."

"Bu hoşunuza mı giderdi?" diye sordu Isabel, yine gülümsemeye çalışarak.

"Size acımak mı? Şüphesiz! En azından bir şey olurdu. Hayatımı adardım buna."

Isabel yelpazesini yüzüne kaldırdı ve gözleri dışında bütün yüzünü örttü. Gözleriyse bir an için onun gözlerine baktı.

"Hayatınızı adamayın; ama arada bir düşünün bunu."

Ve bununla Isabel, Kontes Gemini'nin yanına döndü.

Kırk Dokuzuncu Bölüm

Madam Merle, bazı hadiselerini anlattığım o perşembe gününün akşamı Palazzo Roccanera'da görünmemiş ve Isabel, onun yokluğunu gözlemlemesine rağmen, buna şaşırmamıştı. Aralarında, sokulganlığa harekete geçirici hiçbir şey katmayan ve takdir etmek için biraz geriye bakmamız gereken şeyler geçmişti.

Madam Merle'ün, Lort Warburton'ın Roma'dan ayrılışından kısa bir süre sonra Napoli'den dönmüş olduğundan ve Isabel'le ilk buluşmasında (hakkını vermek gerekirse, derhal onu görmeye gelmişti) ilk sözlerinin, sevgili arkadaşını kendisinden sorumlu tutuyormuş gibi göründüğü Lort Warburton'ın nerelerde olduğuna dair bir sorgu olduğundan bahsedilmişti.

"Lütfen ondan söz etmeyin," dedi Isabel, cevap olarak; "son zamanlarda onun hakkında öyle çok şey duyduk ki."

Madam Merle başını bir itiraz hareketiyle biraz yana eğdi ve ağzının sol köşesiyle gülümsedi.

"Duydunuz, evet. Ama Napoli'de benim duymadığımı unutmamalısın. Onu burada bulmayı ve Pansy'yi tebrik edebilmeyi umuyordum."

"Pansy'yi yine de tebrik edebilirsiniz; ama Lort Warburton'la evlenme konusunda değil."

"Bunu nasıl da söylüyorsun! Bütün kalbimle arzu ettiğimi bilmiyor musun bunu?" diye sordu Madam Merle, son derece ateşli bir tavır, ama hâlâ iyi huylu bir tonlamayla.

Isabel tedirgin olmuştu ama kendisi de iyi huylu davranmaya kararlıydı.

"Napoli'ye gitmemeliydiniz, o halde. Meseleyi izlemek için burada kalmalıydınız."

"Sana çok fazla güveniyordum. Ama artık çok mu geç sence?"

"Pansy'ye sorsanız daha iyi olur," dedi Isabel.

"Ona ne söylediğini soracağım."

Bu sözler, ziyaretçisinin eleştirel bir tavır içinde olduğunu sezmesiyle Isabel'de uyanmış olan kendini savunma dürtüsünü haklı çıkarırmış gibiydi. Bildiğimiz gibi, Madam Merle şimdiye kadar çok ihtiyatlı davranmış, asla eleştirmemiş, müdahale etmekten aşırı derecede korkmuştu. Ama anlaşılan, sadece kendini bu vesile için alıkoymuştu; çünkü gözlerinde tehlikeli bir canlılık ve kendisinde, hayranlık uyandıran gülümsemesinin bile başkalaştıramadığı bir kızgınlık havası vardı. Isabel'i hayrete düşüren bir hayal kırıklığı yaşamıştı o... kahramanımızın, onun Pansy'nin evliliğine duyduğu hararetli ilgiden haberi yoktu tabii; ve Madam Merle bunu, Bayan Osmond'un ürküntüsünü daha da uyandıran bir tarzda ifşa ediyordu. Isabel, daha önce hiç olmadığı kadar açık seçik bir biçimde, kendisini çevreleyen loş boşlukta, nereden geldiğini bilmediği soğuk, alaycı bir sesin, bu parlak, kuvvetli, gerçek, görmüş geçirmiş kadının, pratik, kişisel, ivedi şeylerin bu timsalinin, kaderinde güçlü bir etken olduğunu beyan ettiğini duydu. O Isabel'e şimdiye kadar keşfetmiş olduğundan daha yakındı ve yakınlığı, o kadar uzun bir zamandır zannettiği gibi hoş bir tesadüf değildi. Aslında, o tesadüf duygusu, Madam Merle'le kendi kocasının mahrem bir biçimde birlikte oturuş tarzlarından etkilendiği o gün ölmüştü içinde. Henüz belirgin bir şüphe

yerleşmemişti; ama bu hanıma farklı bir gözle bakması için, onun geçmişteki davranışlarında o zamanlar hesaba katmış olduğundan daha fazla art niyet olduğunu düşünmesi için yeterliydi bu. Ah, evet, art niyet vardı, art niyet vardı, dedi Isabel kendi kendisine; ve uzun, zararlı bir rüyadan uyanmış gibiydi. Madam Merle'ün niyetinin iyi olmadığını kavramasına yol açan neydi? Son zamanlarda oluşmuş olan ve şimdi ziyaretçisinin zavallı Pansy adına giriştiği meydan okumanın uyandırdığı verimli hayretle birleşen güvensizlikten başka bir şey değil. Bu meydan okumada, ta başlangıçta bile karşılık olarak bir başkaldırı uyandıran bir şey vardı; şimdi Isabel'in, arkadaşının incelik ve ihtiyat sanatlarında eksik olduğunu anladığı isimsiz bir canlılıktı bu. Madam Merle müdahale etmeye isteksizdi elbette, ama ancak müdahale edecek bir şey olmadığı sürece. Okuyucuya Isabel sadece bir kuşku üzerine, birkaç yıl boyunca yapılan iyi işlerin kanıtladığı bir samimiyete güvensizlik duymakta aceleci davranmışmış gibi görünebilir. Gerçekten de acele etmişti ve bunun için haklı nedenleri vardı, çünkü garip bir hakikat ruhuna sızıyordu. Madam Merle'ün çıkarı Osmond'unkiyle özdeşti; ve bu da yeterliydi.

"Pansy'nin size, sizi daha fazla kızdıracak hiçbir şey söylemeyeceğini sanıyorum," dedi, yoldaşının son sözüne cevaben.

"Hiç de kızgın değilim. Sadece durumu telafi etmek için büyük bir arzu duyuyorum. Sence lort cenapları bizden ebediyen ayrıldı mı?"

"Bunu bilemem; sizi anlamıyorum. Her şey bitti; lütfen bu işle uğraşmayın artık. Osmond bu konuda benimle çok konuştu ve daha fazlasını söylemek ya da duymak istemiyorum. Onun konuyu sizinle tartışmaktan büyük mutluluk duyacağından kuşkum yok," diye ekledi Isabel.

"Onun ne düşündüğünü biliyorum; dün akşam beni görmeye geldi."

"Siz gelir gelmez mi? O halde bu konuda her şeyi biliyorsunuz ve bilgi için bana başvurmanıza ihtiyaç yok."

"İstediğim bilgi değil. Esas itibariyle, anlayış. O evliliği bütün kalbimle arzu ediyordum; bu fikir pek az şeyin yaptığını yapıyordu... hayal gücünü tatmin ediyordu."

"Sizin hayal gücünüzü, evet. Ama söz konusu insanların değil."

"Tabii, bununla benim söz konusu olmadığımı kastediyorsun. Doğrudan doğruya değilim tabii. Ama insan bu kadar eski arkadaş olunca, kaybedeceği bir şeyler oluyor, kaçınılmaz olarak. Pansy'yi ne kadar uzun zamandır tanıdığını unutuyorsun. Tabii," diye ekledi Madam Merle, "*senin* söz konusu kişilerden biri olduğunu kastediyorsun."

"Hayır; kastettiğim son şey bu. Bütün bunlardan usandım."

Madam Merle biraz duraksadı. "Ah, evet, işini tamamladın."

"Ne dediğinize dikkat edin," dedi Isabel, büyük bir ciddiyetle.

"Ah, dikkat ediyorum; belki de en çok, en az dikkat ediyormuş gibi göründüğüm zaman. Kocan seni şiddetle yargılıyor."

Isabel buna bir süre cevap vermedi; acı bir duyguyla boğuluyormuş gibi hissetti kendini. Ona en çok dokunan, Madam Merle'ün ona, Osmond'un, karısının aleyhine kendisine sırlarını açtığını bildirişindeki küstahlık değildi; çünkü bunun küstahlık etmek amacıyla söylendiğine inanmakta acele etmemişti. Madam Merle çok nadir olarak küstahlık ederdi ve bunu da yalnız tam olarak uygun düştüğü zaman yapardı. Şu anda uygun değildi bu ya da en azından, henüz uygun değildi. Isabel'e açık bir yaraya damlatılan aşındırıcı bir asit gibi dokunan şey, Osmond'un düşüncelerinde olduğu kadar sözlerinde de haysiyetini kırdığını öğrenmekti.

"Benim onu nasıl yargıladığımı bilmek ister misiniz?" diye sordu nihayet.

"Hayır, çünkü bana asla söylemezdin. Ve bilmek benim için acı verici olurdu."

Bir duraklama oldu ve Isabel Madam Merle'ü tanıdığından beri ilk defa onun sevimsiz bir insan olduğunu düşündü. Onun yanından ayrılmasını diledi.

"Pansy'nin ne kadar çekici olduğunu hatırlayın ve umutsuzluğa kapılmayın," dedi, aniden, bunun görüşmeyi sona erdirmesi arzusuyla.

Ama Madam Merle'ün engin varlığı hiçbir büzülme göstermedi. Sadece pelerinini etrafına topladı ve bu hareketle havaya hafif, hoş bir rayiha saçtı.

"Umutsuzluğa kapılmıyorum," diye cevap verdi; "cesaretleniyorum. Ve seni azarlamaya gelmedim; mümkünse hakikati öğrenmeye geldim. Sana sorarsam bunu söyleyeceğini biliyorum. Seninle ilgili muazzam bir lütuf bu, insanın buna güvenebilmesi. Hayır, bunun bana nasıl bir rahatlık verdiğine inanmayacaksın."

"Hangi hakikatten söz ediyorsunuz?" diye sordu Isabel, merak ederek.

"Sadece şu: Lort Warburton'ın fikrini tamamen kendi eğilimiyle mi, yoksa sen tavsiye ettiğin için mi değiştirmiş olduğu. Böyle bir soru sorabilmem için, sana hâlâ ne kadar güven duyduğumu düşün," diye devam etti Madam Merle, gülümseyerek, "birazını kaybetmiş olmama rağmen!" Sözlerinin etkisini tartmak için bir süre oturup Isabel'e baktı ve sonra devam etti... "Bak, kahramanlık etme, mantıksızlık etme, alınma. Böyle konuşmakla sana şeref verdiğimi hissediyorum. Bunu yapacağım başka bir kadın tanımıyorum. Başka herhangi bir kadının bana hakikati söyleyeceğini hiç düşünmüyorum. Ve kocanın da onu bilmesinin ne kadar iyi bir şey olduğunu görmüyor musun? Onu söyletmeye çalışırken hiçbir incelik göstermemiş gibi göründüğü doğru; ken-

dini yersiz faraziyelere kaptırmış. Ama onun aslında neler olduğunu açıkça bilmesinin, kızının geleceğine bakışında bir fark yaratacağı gerçeğini değiştirmiyor bu. Eğer Lort Warburton sadece zavallı çocuktan bıktıysa, bu bir şey; yazık olmuş. Eğer ondan seni memnun etmek için vazgeçtiyse, bu başka bir şey. Yine yazık olmuş; ama farklı bir şekilde. O halde, eğer ikincisi doğruysa, belki memnun kalmamaya razı olursun... sadece üvey kızının evlendiğini görmeye. Lordu azat et... bize bırak onu!"

Madam Merle konuşmasını, refakatçisini gözleyerek ve görünüşe göre, güvenle devam edebileceğini düşünerek, çok temkinli bir biçimde sürdürmüştü. O devam ettikçe Isabel'in yüzü soldu; kucağında ellerini birbirine daha sıkı kenetledi. Madam Merle'ün nihayet küstahlık etmek için doğru zamanın geldiğini düşünmüş olmasından değildi bu; çünkü en aşikâr olan şey bu değildi. Bundan daha kötü bir dehşetti. "Kimsiniz siz... nesiniz?" diye mırıldandı Isabel. "Kocamla ne alakanız var?" Gariptir ki, o an için, kocasına sanki onu seviyormuşçasına yakınlaşmıştı.

"Ah, o halde kahramanca karşılıyorsun bunu! Çok üzgünüm. Ancak, benim öyle yapacağımı zannetme."

"Benimle ne alakanız var?" diye devam etti Isabel.

Madam Merle manşonunu okşayarak, ama gözlerini Isabel'in yüzünden ayırmadan ağır ağır ayağa kalktı.

"Her alakam var!" diye cevap verdi.

Isabel ayağa kalkmadan, oturarak yukarıya, ona baktı; yüzü neredeyse aydınlanmak için yapılan bir dua gibiydi. Ama ziyaretçisinin gözlerinin ışığı, sadece bir karanlıkmış gibi görünüyordu.

"Ah, ne bedbahtlık!" diye mırıldandı, nihayet; ve yüzünü elleriyle kapatarak arkaya yığıldı. Bayan Touchett'ın haklı olduğu gerçeği, yüksek, kabaran bir dalga gibi kaplamıştı onu. Onu Madam Merle evlendirmişti! Tekrar yüzünü açıncaya kadar, bu hanım odadan ayrılmıştı.

Isabel o öğleden sonra arabayla tek başına dolaştı; uzaklarda, göğün altında, arabasından inip papatyaların üzerinde yürüyebileceği bir yerde olmak istiyordu. Bundan çok daha önce, eski Roma'ya sırlarını açmıştı, çünkü harabelerle dolu bir dünyada, mutluluğunun harabesi daha doğal bir felaketmiş gibi görünüyordu. Bezginliğini, asırlardır parçalanmış olan, ama yine de hâlâ dimdik ayakta duran şeyler üzerinde dinlendiriyordu; gizli hüznünü ıssız yerlerin sessizliğine akıtıyordu, bu hüznün çok modern niteliğinin, ortamından koptuğu ve objektifleştiği yere; öyle ki bir kış günü, güneşin ısıttığı bir köşede oturur ya da hiç kimsenin gelmediği küflü bir kilisede dururken, ona neredeyse gülümseyerek bakabiliyor ve ne kadar küçük olduğunu düşünebiliyordu. Roma'nın engin sicilinde gerçekten de küçüktü bu hüzün ve Isabel'in içini kaplayan, insan kaderinin devamlılığı hakkındaki duygusu, kolaylıkla daha küçük olandan daha büyük olana taşıyordu onu. Roma'yla derin, sevgi dolu bir tanışıklık oluşmuştu onda; bu şehir coşkusuna karışıyor ve onu yumuşatıyordu. Ama burayı esas itibariyle insanların acı çekmiş olduğu bir yer olarak görür olmuştu. Pagan harabelerinden nakledilmiş mermer sütunların sanki dayanıklılıkta ona yoldaşlık sunduğu ve küflü rayihanın adeta uzun zamandır yanıt bulmamış dualaların bir bileşkesi olduğu yoksun kiliselerde, içinde uyanan his buydu. Isabel'den daha yumuşak ve daha tutarsız bir heretik yoktu; karanlık mihrap resimlerine ya da kümelenmiş mumlara bakarken, tapınanların en azimlisi bu objelerin manidarlığını daha yakından hissedemez ve böyle anlarda doğaüstü bir ruhsal etkiye daha açık olamazdı. Bildiğimiz gibi, Pansy hemen hemen her zaman ona yoldaşlık ediyordu ve son zamanlarda, pembe bir güneş şemsiyesini dengeleyen Kontes Gemini, atlı arabalarına ihtişam katmıştı; ama Isabel, ruh haline uygun geldiği zaman ve mekânın uygun geldiği yerde, hâlâ zaman zaman kendini tek başına buluyordu. Böyle vesilelerde sığındığı birkaç yer

vardı; bunlardan belki de en kolay ulaşılanı, San Giovanni in Laterano Bazilikası'nın yüksek, soğuk cephesinin önünde uzanan geniş çimenlik alanın kenarını çevreleyen alçak korkuluktaki bir oturma yeriydi; buradan, Campagna'nın ötesindeki Alban Tepeleri'nin uzaklara kadar giden siluetine ve oradan kaybolmuş olan her şeyle hâlâ öylesine dolu olan, aradaki muhteşem ovaya bakabilirsiniz. Isabel, kuzeninin ve onun yoldaşlarının gidişinden sonra, çevrede her zamankinden daha fazla dolaşıyor, kasvetli ruhunu bir aşina tapınaktan diğerine taşıyordu. Pansy ve Kontes yanında olduğu zaman bile, kaybolmuş bir dünyanın dokunuşunu hissediyordu. Roma'nın duvarlarından dışarı çıkan araba, yabani hanımelilerin çitlerin arasına dolanmaya başlamış olduğu dar yollarda sallanarak gidiyor ya da kırların yakınındaki sessiz yerlerde onu bekliyordu; bu arada Isabel çiçeklerle beneklenmiş çimenlerde uzağa, daha da uzağa yürüyor ya da bir zamanlar bir iş için kullanılmış bir taşın üzerine oturup kişisel hüznünün duvağı arasından manzaranın görkemli hüznüne bakıyordu... yoğun, sıcak ışığa, renklerin uzak nüansları ve yumuşak karmaşalarına, yalnızlık içinde duran hareketsiz çobanlara, soğuk gölgelerin bir yüz kızarmasının hafifliğine sahip olduğu tepelere.

Sözünü etmeye başladığım öğlen sonrasında Isabel, Madam Merle'ü düşünmemek üzere bir karar almıştı; ama bu karar boşa çıktı ve bu hanımın imgesi sürekli olarak gözlerinin önünde uçuşuyordu. Kendine, birkaç yıllık bu yakın arkadaş için o büyük, tarihsel "şeytani" sıfatının kullanılıp kullanılamayacağını soruyor ve bu faraziyeden neredeyse çocuksu bir dehşet duyuyordu. Bu fikri sadece Kutsal Kitap'tan ve başka edebi eserlerden biliyordu; bildiği kadarıyla, şeytanilikle şahsen bir tanışıklığı olmamıştı. İnsan yaşamıyla geniş kapsamlı bir tanışıklığı olmasını arzu etmişti o ve bunu bir hayli başarılı olarak geliştirdiğini düşünerek övünmüş olmasına rağmen, bu temel ayrıcalık ondan esir-

genmişti. Belki de kalleş olmak –tarihsel anlamda– şeytanilik değildi; çünkü Madam Merle kalleşlik etmişti. Isabel'in Lydia Teyze'si bunu uzun zaman önce keşfetmiş ve yeğenine bundan bahsetmişti; ama Isabel o zamanlar bazı şeyler konusunda, özellikle hayatının gidişatının kendiliğinden oluşması ve kendi yorumlarının asaleti konusunda, katı bir mantık yürüten zavallı Bayan Touchett'tan çok daha zengin bir görüşü olduğunu düşünerek övünmüştü. Madam Merle istediği şeyi yapmış, iki arkadaşının birleşmesini sağlamıştı; bu düşünce kaçınılmaz olarak onun böyle bir olayı arzu etmiş olmasını hayret verici bir mesele haline getiriyordu. Çöpçatanlık tutkusuna sahip insanlar vardı, kendini sanat için sanat ülküsüne adamış olanlar gibi; ama Madam Merle, büyük bir sanatçı olmasına rağmen, pek de bunlardan biri değildi. Evlilik hakkında, hatta hayat hakkında fazla kötü düşünceleri vardı; bu evliliği arzu etmiş, ama başka evlilikleri etmemişti. Dolayısıyla, onun bir menfaat fikri olmalıydı ve Isabel kendine, onun kazancını nereden sağlamış olduğunu soruyordu. Doğal olarak, bunu keşfetmesi uzun bir zaman aldı ve o zaman bile, keşfi çok eksik kaldı. Isabel Madam Merle'ün, Gardencourt'taki ilk karşılaşmalarından beri kendisinden hoşlanıyormuş gibi görünmesine rağmen, Bay Touchett'ın ölümünden ve genç arkadaşının o iyi, yaşlı adamın iyi niyetinin kurbanı olduğunu öğrenmesinden sonra iki misli sevecen davranmış olduğunu hatırladı. Kazancını Isabel'den para ödünç almak gibi kaba bir düzenden değil, yakınlarından birini genç kızın kaderine dahil etmek şeklindeki daha incelikli fikirden sağlamıştı. Doğal olarak, en yakın olduğu insanı seçmişti ve bu pozisyonu Gilbert Osmond'un işgal ettiği, Isabel için zaten yeterince açıktı. Bu şekilde kendini, dünyada çıkarcılıktan en uzak olduğunu farz ettiği adamın, kendisiyle parası için evlenmiş olduğu inancıyla karşı karşıya buldu. Gariptir ki, daha önce hiç aklına gelmemişti bu; Osmond

hakkında birçok kötü şey düşünmüş olsa da, ona bu belirli haksızlığı yapmamıştı. Düşünebildiği en kötü şeydi bu ve kendine en kötüsünün henüz gelmemiş olduğunu söyleyip durmuştu. Bir erkek bir kadınla parası için evlenebilirdi, pekâlâ; sık sık da yapılıyordu bu. Ama en azından onu bundan haberdar etmeliydi!

Eğer parasını istiyorsa, şimdi parasının onu tatmin edip etmeyeceğini merak etti. Parasını alıp onun gitmesine izin verir miydi? Ah, Bay Touchett'ın büyük hayırseverliği şimdi ona yardım etse, gerçekten de mübarek bir şey olurdu bu! Çok geçmeden aklına, eğer Madam Merle Osmond'a bir hizmette bulunmayı arzu etmişse, Osmond'un bu gerçeğe duyduğu takdirin, sıcaklığını kaybetmiş olması gerektiği geldi. Bugün, fazlasıyla gayretli velinimeti konusundaki duyguları neydi ve böyle bir ironi üstadında nasıl bir ifade bulmuşlardı? Isabel'in sessiz gezintisinden dönmeden önce bu sessizliği şu yumuşak haykırışla bozmuş olması, tuhaf, ama karakteristik bir olgudur:

"Zavallı Madam Merle!"

Eğer Isabel aynı öğlen sonrası bu haykırışta adını andığı hanımefendinin ilginç küçük salonunu... bir defasında ihtiyatlı Bay Rosier'yle birlikte ziyaret ettiğimiz, dikkatle düzenlenmiş o odayı donatan, zamanın yumuşatmış olduğu damaskodan yapılma değerli perdelerden birinin arkasında gizlenmiş olsaydı, belki de haykırışında haklı olduğu kanıtlanırdı. Saat altıya doğru, o odada, Gilbert Osmond oturuyor ve ev sahibesi onun karşısında ayakta duruyordu, bu tarihçede, görünüşteki öneminden ziyade gerçek önemine uygun bir vurguyla anılan bir vesilede Isabel'in onun durduğunu görmüş olduğu gibi.

"Mutsuz olduğuna inanmıyorum; bundan hoşlandığına inanıyorum," dedi Madam Merle.

"Mutsuz olduğumu söyledim mi?" diye sordu Osmond, öyle olabileceğini ima edecek kadar ciddi bir yüzle.

"Hayır, ama aksini de söylemedin, olağan bir minnettarlıkla söylemen gerektiği gibi."

"Minnettarlıktan söz etme," diye karşılık verdi Osmond, soğuk bir tavırla. "Ve sabrımı taşırma," diye ekledi, biraz sonra.

Madam Merle, kollarını kavuşturmuş ve beyaz elleri, birine destek ve diğerine adeta süs olarak düzenlenmiş bir halde, ağır ağır oturdu. Son derece sakin, ama şaşırtıcı derecede üzgün görünüyordu.

"Sen de beni korkutmaya çalışma," dedi. "Bazı düşüncelerimi biliyor musun, merak ediyorum."

"Elimde olduğundan daha fazla değil. Benim de yeterince düşüncem var."

"Öylesine hoş oldukları içindir."

Osmond başını koltuğunun arkasına yasladı ve kısmen de bir bitkinlik ifadesiymiş gibi görünen bir tür alaycı dolaysızlıkla uzun bir süre refakatçisine baktı. "Sabrımı taşırıyorsun, gerçekten," dedi, az sonra. "Çok yorgunum."

*"Eh moi, donc!"** diye haykırdı Madam Merle.

"Senin durumunda, kendi kendini yorduğun için oluyor. Benim durumumdaysa, kendi kabahatim değil."

"Kendimi yoruyorsam, senin için yapıyorum bunu. Sana bir ilgi alanı verdim; büyük bir armağan bu."

"Buna ilgi alanı mı diyorsun?" diye sordu Osmond, halsizce.

"Elbette, vakit geçirmene yardım ettiğine göre."

"Vakit hiçbir zaman bana bu kış olduğundan daha uzun gelmemişti."

"Hiçbir zaman bu kadar iyi görünmemiştin; hiçbir zaman bu kadar hoş, bu kadar parlak olmamıştın."

"Lanet olsun parlaklığıma!" diye mırıldandı Osmond, düşünceli bir tavırla. "Sonuçta beni ne kadar da az tanıyorsun!"

---

* (Fr.) Peki ya ben. (ç.n.)

"Eğer seni tanımıyorsam, hiçbir şeyi tanımıyorum," dedi Madam Merle, gülümseyerek. "Tam bir başarı duygusu yaşıyorsun."

"Hayır, beni yargılamayı bırakmanı sağlayıncaya kadar, bunu yaşayamayacağım."

"Uzun bir zaman önce yaptım bunu. Eski bilgilere dayanarak konuşuyorum. Ama ayrıca kendini daha fazla ifade ediyorsun."

Osmond bir süre duraksadı. "Seninse kendini daha az ifade etmeni dilerdim!"

"Beni sessizliğe mahkûm etmek mi istiyorsun? Hiçbir zaman çenesi düşük olmadığımı unutma. Her halükârda, önce sana söylemek istediğim üç dört şey var... Karın kendisiyle ne yapacağını bilmiyor," diye devam etti, farklı bir tonla.

"Kusura bakma; gayet iyi biliyor. Belirgin biçimde işaretlemiş olduğu bir çizgi var. Fikirlerini uygulamak niyetinde."

"Şu anki fikirleri dikkate değer olmalı."

"Elbette öyleler. Her zamankinden daha fazla fikri var."

"Bu sabah hiçbirini gösteremedi bana," dedi Madam Merle. "Çok basit, neredeyse aptal bir ruh hali içindeydi. Tamamen şaşkına dönmüştü."

"Acıklı bir halde olduğunu hemen söylesen iyi olur."

"Yo, hayır, sana fazla cesaret vermek istemiyorum."

Osmond'un başı hâlâ arkasındaki minderdeydi; bir ayağının bileği öteki dizinin üzerinde duruyordu. Bir süre böylece oturdu. "Senin neyin var, bilmek isterim," dedi nihayet.

"Neyim mi var... neyim mi var..." Ve Madam Merle bu noktada durdu. Sonra ani bir tutku feveranıyla, yazın berrak bir gökte kopan gök gürültüsü gibi devam etti... "Sorunum şu ki, ağlayabilmek için sağ elimi verirdim, ama ağlayamıyorum!"

"Ağlamanın sana ne yararı olur?"

"Seni tanımadan önce hissettiğim gibi hissetmemi sağlardı."

"Eğer gözyaşlarını kuruttuysam, bu da bir şeydir. Ama gözyaşı döktüğünü gördüm senin."

"Ah, beni yine de ağlatacağına inanıyorum. Bunu çok umut ediyorum. Bu sabah çok iğrenç davrandım; korkunçtum," dedi Madam Merle.

"Eğer Isabel bahsettiğin aptal ruh halinde idiyse, muhtemelen algılamamıştır bunu," diye cevap verdi Osmond.

"Onu aptallaştıran zaten benim şeytaniliğimdi. Kendime engel olamadım; kötü bir şeyle doluydum. Belki de iyi bir şeydi; bilmiyorum. Yalnız gözyaşlarını kurutmakla kalmadın; ruhumu da kuruttun sen."

"O halde, karımın durumundan sorumlu olan ben değilim," dedi Osmond. "Onun üzerindeki etkinden benim faydalanacağımı düşünmek çok hoş. Ruhun ölümsüz bir ilke olduğunu bilmiyor musun? Nasıl değişime uğrayabilir?"

"Ölümsüz bir ilke olduğuna hiç inanmıyorum. Kesinlikle mahvedilebileceğine inanıyorum. Başlangıçta çok iyi bir ruh olan benim ruhuma öyle oldu; ve bunun için sana teşekkür etmeliyim. Çok kötü bir insansın sen," diye ekledi Madam Merle, büyük bir ciddiyetle.

"Sonumuz böyle mi olacak?" diye sordu Osmond, aynı kasıtlı soğuklukla.

"Sonumuzun nasıl olacağını bilmiyorum. Keşke bilseydim! Kötü insanların sonu nasıl olur? Sen beni kötü yaptın."

"Seni anlamıyorum. Bana yeterince iyi görünüyorsun," dedi Osmond ve bilinçli kayıtsızlığı, bu sözleri son derece etkili bir hale getirdi.

Madam Merle'ün kendine hâkimiyetiyse tersine, azalma eğilimindeydi ve bunu kaybetmeye, onunla karşılaşma zevkine eriştiğimiz herhangi bir vesilede olduğundan daha yakındı. Gözleri parlıyor, hatta çakıyor, gülümsemesi acı dolu bir çabayı ele veriyordu. "Kendimi bir işe yaratmak adına yaptığım herhangi bir şey için mi yeterince iyi? Bunu demek istiyorsun, herhalde?"

"Her zaman hoş bir insan olmak için yeterince iyi!" dedi Osmond, kendisi de gülümseyerek.

"Tanrım!" diye mırıldandı refakatçisi ve olgun tazeliğiyle orada otururken, sabahleyin Isabel'de kışkırtmış olduğu hareketin aynına başvurdu; yüzünü eğip onu elleriyle kapattı.

"Sonuç olarak, ağlayacak mısın?" diye sordu Osmond; ve onun hareketsiz kalması üzerine devam etti... "Sana hiç şikâyet ettim mi?"

Madam Merle ellerini hızla indirdi. "Hayır, intikamını başka şekilde aldın... *Isabel'den* aldın onu."

Osmond başını daha da geriye attı ve bir süre tavana baktı; gayriresmi bir şekilde ilahi güçlere yakardığı farz edilebilirdi. "Ah, kadınların şu hayal gücü! Temelde her zaman bayağıdır. İntikamdan üçüncü sınıf bir romancı gibi söz ediyorsun."

"Tabii ki şikâyet etmedin. Zaferinden fazlasıyla keyif aldın."

"Zaferim dediğin şeyin ne olduğunu bir hayli merak ediyorum."

"Karını senden korkar hale getirdin."

Osmond pozisyonunu değiştirdi; ileriye doğru eğilerek dirseklerini dizlerine dayadı ve bir süre ayaklarının altındaki güzel, eski Acem halısına baktı. Herhangi birisinin herhangi bir konudaki, hatta zaman konusundaki değerlendirmesini reddeder ve kendininkine sadık kalmayı tercih edermiş gibi bir havadaydı; kimi zaman onu sohbeti sinirlendirici olan bir insan yapan bir özellikti bu. "Isabel benden korkmuyor ve istediğim bu değil," dedi nihayet. "Böyle şeyler söylemekle beni neye kışkırtmak istiyorsun?"

"Bana verebileceğin bütün zararı enine boyuna düşündüm," diye cevap verdi Madam Merle. "Bu sabah karın benden korktu, ama benim içimde, asıl korktuğu sendin."

"Çok zevksiz şeyler söylemiş olabilirsin; bundan sorumlu değilim. Onu görmeye gitmende bir fayda görmedim za-

ten; onsuz hareket etme gücüne sahipsin. Seni kendimden korkutmamışım, bunu görebiliyorum," diye devam etti Osmond; "o halde, onu nasıl korkutmuş olabilirim? Sen de en az onun kadar cesursun. Böyle saçmalıkları nereden bulduğunu düşünemiyorum; insan şimdiye kadar beni tanımış olacağını sanır." Konuşurken ayağa kalkıp şömineye doğru yürüdü ve bir süre orada durarak gözlerini, sanki onları ilk defa görüyormuş gibi, bunun üzerini dolduran narin ve nadide porselen örneklerine çevirdi. Küçük bir fincanı alıp elinde tuttu; sonra, hâlâ fincanı tutarak ve kolunu şömine rafına dayayarak devam etti: "Daima her şeyde çok fazla şey görüyorsun; abartıyorsun; gerçek şeyleri gözden kaçırıyorsun. Sandığından çok daha basitim ben."

"Ben de çok basit olduğunu düşünüyorum." Ve Madam Merle gözlerini fincandan ayırmadı. "Zaman içinde bu kanıya vardım. Dediğim gibi, eskiden seni yargılardım; ama ancak evliliğinden beri anladım seni. Karın için ne olduğunu, benim için ne olduğunu, hiç görmemiş olduğum kadar iyi gördüm. Lütfen o değerli objeye dikkat et."

Onu yerine koyarken, "Küçük bir çatlağı var, zaten," dedi Osmond, soğuk bir tavırla. "Eğer evlenmeden önce beni anlamamış idiysen, beni böyle bir kafese koymakla zalimce aceleci davranmışsın. Ancak, ben kendim, kafesimden hoşlandım; bana rahatça uygun geleceğini düşündüm. Çok fazla şey istemedim; sadece benden hoşlanmasını istedim."

"Senden çok fazla hoşlanmasını!"

"Çok fazla, tabii; böyle bir durumda insan azamisini ister. Bana tapmasını istedim, dilersen. Ah, evet, bunu istedim."

"Ben sana hiç tapmadım," dedi Madam Merle.

"Ah, ama tapıyormuş gibi davrandın!"

"Beni hiçbir zaman sana rahatça uygun gelmekle suçlamadığın doğru," diye devam etti Madam Merle.

"Karım reddetti... böyle bir şey yapmayı reddetti," dedi Osmond. "Bundan bir trajedi yaratmaya kararlıysan, hiç de onun trajedisi değil bu."

Madam Merle ayağa kalkarken, "Bu benim trajedim!" diye feryat etti, alçak sesli, uzun bir iç çekişle, ama aynı anda şömine rafının üzerindeki objelere göz atarak. "Anlaşılan, sahte bir pozisyonun dezavantajları sertlikle öğretilecek bana."

"Bir not defterindeki cümleler gibi ifade ediyorsun kendini. Tesellimizi, onu bulabileceğimiz yerlerde aramalıyız. Karım beni sevmiyorsa, en azından çocuğum seviyor. Bunları Pansy'yle telafi etmeye çalışacağım. Neyse ki, onda hiçbir kusur bulmuyorum."

"Ah," dedi Madam Merle, yumuşak bir sesle, "benim bir çocuğum olsaydı..."

Osmond bir an duraksadı; sonra küçük, resmi bir havayla... "Başkalarının çocukları büyük bir ilgi alanı olabilir!" diye beyan etti.

"Sen bir not defterine benden daha çok benziyorsun. Bizi bir arada tutan bir şey var, sonuçta."

"Sana verebileceğim zararı mı düşünüyorsun?" diye sordu Osmond.

"Hayır; sana sağlayabileceğim yararı düşünüyorum. Isabel'i o kadar kıskanmama neden olan bu işte," dedi Madam Merle. "Bunun *benim* işim olmasını istiyorum," diye ekledi ve katı, buruk bir hal almış olan yüzü, her zamanki sosyal ifadesine büründü.

Osmond şapkasıyla şemsiyesini aldı ve ceketinin kol ağzını birinci objeye iki üç defa sürttükten sonra, "Bütün olarak, bence," dedi, "bu işi bana bıraksan iyi olur."

Osmond ondan ayrıldıktan sonra Madam Merle gidip şömine rafından onun, üzerinde bir çatlağın varlığından söz etmiş olduğu zafiyet sahibi kahve fincanını aldı; ama oldukça dalgın bir ifadeyle baktı ona. "Boşuna mı o kadar iğrenç davranmışım?" diye mırıldandı kendi kendisine.

Ellinci Bölüm

Kontes Gemini kadim anıtlarla aşina olmadığından, Isabel zaman zaman ona bu ilginç kalıntıları tanıtmayı ve akşamüzeri gezintilerine antika meraklısı bir amaç vermeyi teklif ediyordu. Gelininin bir ilim ve irfan dehası olduğunu düşündüğünü itiraf eden Kontes asla itiraz etmiyor ve Roma'nın tuğla işi kütlelerine, sanki modern kumaş öbekleriymiş gibi sabırla bakıyordu. Antika meraklısı değildi o; ama Roma'da olmaktan öyle büyük bir haz duyuyordu ki, tek arzusu akıntıya ayak uydurmaktı. Palazzo Roccanera'da kalmaya devam etmesinin koşulu olsa, seve seve her gün Titus Hamamları'nın nemli karanlığında bir saat geçirirdi. Ancak, Isabel sert bir *cicerone* değildi; harabeleri esas olarak, yoldaşının bilgi sunmaktan asla usanmadığı, Floransa'lı hanımların aşk maceraları konusundan başka meseleler hakkında konuşmaya bir bahane sağladığı için ziyaret ediyordu. Bu ziyaretler sırasında Kontes'in pek faal olmadığını eklemek gerekir; onun tercihi, arabada oturmak ve her şeyin son derece ilginç olduğunu haykırmaktı. Colosseum'u da şimdiye kadar bu şekilde incelemişti; ona borçlu olduğu tüm saygıya rağmen, neden araçtan inip binaya girmediğini anlayamayan yeğeni, buna fena halde esef ediyordu. Pansy başıboş dolaşmaya o kadar az fırsat buluyordu ki, duruma bakışı bütünüyle tarafsız değildi; bir kez içeriye girince, ha-

lasının üst sıralara tırmanmaya ikna edilebileceğine dair gizli bir umudu olduğu tahmin edilebilir. Günün birinde, rüzgârlı mart ayının kendini tek tük bahar esintileriyle ifade ettiği yumuşak bir akşamüzeri, Kontes bu kahramanlığa girişmeye gönüllü olduğunu beyan etti. Üç hanım birlikte Colosseum'a girdiler, ama Isabel etrafta dolaşmak üzere yoldaşlarından ayrıldı. Bir zamanlar Romalı kalabalığın aşağıya beğenilerini haykırdığı ve şimdi derin çatlaklarda (izin verildiği zaman) yabani çiçeklerin büyüdüğü o ıssız kaya sıralarına sık sık tırmanmıştı; bugünse kendini yorgun hissediyor ve yağmalanmış arenada oturmayı tercih ediyordu. Bu bir mola da oluşturuyordu, çünkü Kontes sık sık insanın ilgisinin, karşılığında gösterdiğinden daha fazlasını talep ediyordu; ve Isabel onun yeğeniyle yalnız olduğunda bir süre için Floransa'nın kadim skandallarının üzerinde toz birikmesine izin verdiğine inanıyordu. Dolayısıyla, Pansy ayırım gözetmeyen halasını nezaretçinin, dibindeki yüksek ahşap kapının kilidini açtığı dik tuğla merdivenlere doğru götürürken, Isabel aşağıda kaldı. Muazzam alan yarı yarıya gölgedeydi; batı güneşi kocaman traverten blokların soluk kırmızı tonunu, uçsuz bucaksız harabedeki tek canlı unsur olan o saklı rengi açığa çıkarıyordu. Orada burada bir köylü ya da bir turist dolaşıyor, başını kaldırıp berrak sükûnette çok sayıda kırlangıcın daireler çizip, dalıp durduğu uzak ufuk çizgisine bakıyordu. Isabel biraz sonra, diğer ziyaretçilerden birinin arenanın ortasında dikilip dikkatini kendi şahsına çevirmiş ve başının belli bir küçük duruşuyla ona bakmakta olduğunun farkına vardı; birkaç hafta önce bu duruşun şaşkın ama yıkılmaz bir kararlılığın tipik özelliği olduğunu sezmişti. Böyle bir duruş bugün ancak Bay Edward Rosier'ye ait olabilirdi; ve gerçekten de, bu beyefendinin onunla konuşup konuşmamaya karar vermeye çalışmakta olduğu ortaya çıktı. Isabel'in yanında hiç kimsenin olmadığından emin olunca ona yaklaştı ve mektuplarını cevaplamıyor olsa da, belki

sözlü hitabetine bütünüyle kulak tıkamayacağı yorumunu yaptı. Isabel üvey kızının yakınlarda olduğu ve ona sadece beş dakika verebileceği cevabını verdi; bunun üzerine Rosier saatini çıkardı ve kırık bir blokun üzerine oturdu.

"Çabucak söylenebilecek bir şey," dedi Edward Rosier. "Bütün biblolarımı sattım!"

Isabel içgüdüsel olarak bir dehşet nidası çıkardı; sanki genç adam ona bütün dişlerini çektirdiğini söylemişti.

"Hôtel Drouot'da açık artırmayla sattım onları," diye devam etti Rosier. "Satış üç gün önce oldu ve telgrafla bana sonucu bildirdiler. Sonuç muhteşem."

"Bunu duyduğuma sevindim; ama keşke o güzel şeylerinizi saklasaydınız."

"Onun yerine param var... kırk bin dolar. Şimdi Bay Osmond yeterince zengin olduğumu düşünür mü?"

"Bunun için mi yaptınız bu işi?" diye sordu Isabel, yumuşak bir sesle.

"Başka ne için olabilir? Düşündüğüm tek şey bu. Paris'e gidip gerekli düzenlemeleri yaptım. Satışı bekleyemezdim; biblolarımın gittiğini göremezdim; bu beni öldürürdü sanırım. Ama iyi ellere emanet ettim onları ve yüksek fiyatlar getirdiler. Minelerimi sakladığını söylemeliyim size. Artık o para cebimde ve Bay Osmond fakir olduğumu söyleyemez!" diye haykırdı genç adam, meydan okuyan bir tavırla.

"Şimdi de akıllı olmadığınızı söyleyecek," dedi Isabel, sanki Gilbert Osmond bunu daha önce hiç söylememişmiş gibi.

Rosier ona keskin bir bakış fırlattı.

"Biblolarım olmadan bir hiç olduğumu mu kastediyorsunuz? Onların benimle ilgili en iyi şey olduğunu mu kastediyorsunuz? Paris'te bana böyle söylediler; a, bu konuda çok açıksözlüydüler. Ama *Pansy'yi* görmemişlerdi!"

"Sevgili arkadaşım, başarılı olmayı hak ediyorsunuz," dedi Isabel, büyük bir şefkatle.

"Öyle hüzünlü bir biçimde söylüyorsunuz ki bunu, sanki başarılı olmamam gerektiğini söylemiş gibi oluyorsunuz." Ve kendi gözlerindeki aşikâr telaşla onun gözlerini sorguladı. Bir hafta boyunca Paris'te herkesin konuştuğu konu olduğunu bilen ve sonuç olarak, boyunun bir hayli uzamış olduğunu hisseden, ama aynı zamanda, endamındaki bu artışa rağmen, bir iki kişinin hâlâ onun minnacık olduğunu düşünme sapkınlığını göstereceğine dair acı verici bir kuşkusu olan bir adam havası vardı onda. "Ben yokken burada neler olduğunu biliyorum," diye devam etti. "Pansy Lort Warburton'ı reddettikten sonra, Bay Osmond ne bekliyor?"

Isabel bir an tereddüt etti.

"Onun başka bir asilzadeyle evlenmesini."

"Hangi asilzadeyle?"

"Kendisinin seçeceği birisiyle."

Rosier saatini yeleğinin cebine koyarak ağır ağır ayağa kalktı.

"Birisine gülüyorsunuz; ama bu defa bana güldüğünüzü sanmıyorum."

"Niyetim gülmek değildi," dedi Isabel. "Çok nadir olarak gülerim ben. Artık gitseniz iyi olur."

"Gayet emniyette hissediyorum kendimi!" diye beyan etti Rosier, yerinden kıpırdamadan. Bu doğru olabilirdi; ama görünüşe göre, bu beyanı oldukça yüksek bir sesle, biraz kaygısız bir tavırla kendini ayak parmaklarının üzerinde dengeleyerek ve seyirci doluymuş gibi Colosseum'un her bir tarafına bakarak yapmak, kendini daha da emniyette hissettiriyordu. Birdenbire Isabel onun renginin değiştiğini gördü; Rosier'nin tahmin etmiş olduğundan daha fazla seyirci vardı. Isabel döndü ve iki yoldaşının gezintilerinden geri gelmiş olduğunu fark etti.

"Gerçekten gitmelisiniz," dedi, hızla.

"Ah, sevgili hanımefendim, acıyın bana!" diye mırıldandı Edward Rosier, az önce naklettiğim beyanla tuhaf bir

uyuşmazlık içinde olan bir sesle. Sonra, bedbahtlığının ortasında mutlu bir düşünceye kapılan bir adam gibi hevesle ekledi... "O hanım Kontes Gemini mi? Onunla tanıştırılmayı çok istiyorum."

Isabel bir an ona baktı.

"Ağabeyi üzerinde hiçbir etkisi yok onun."

"Ah, ne büyük bir canavar gibi gösteriyorsunuz Bay Osmond'u!" dedi Rosier, belki kısmen gelininin çok güzel bir genç adamla sohbet etmekte olduğunu fark etmiş olmasından kaynaklanan bir canlılıkla Pansy'nin önünde ilerleyen Kontes'e göz atarak.

"Minelerinizi satmamış olmanıza sevindim!" diye bağırdı Isabel, ondan ayrılarak. Doğruca, Edward Rosier'yi görünce birdenbire durmuş ve gözlerini yere indirmiş olan Pansy'nin yanına gitti. "Arabaya döneceğiz," dedi Isabel, yumuşak bir tavırla.

"Evet, geç oluyor," diye cevap verdi Pansy, daha da yumuşak bir tavırla. Ve hiç sesini çıkarmadan, duraksamadan ve arkasına bakmadan devam etti.

Ancak, Isabel kendine bu son ayrıcalığı tanıdı ve Kontes'le Bay Rosier arasında derhal bir buluşmanın gerçekleşmiş olduğunu gördü. Genç adam şapkasını çıkarmış, başını eğiyor ve gülümsüyordu; belli ki kendini tanıtmıştı; Kontes'in ifadeli sırtıysa Isabel'in gözüne lütufkâr bir eğilim sergiliyordu. Ancak, bu olgular az sonra gözden kayboldu, çünkü Isabel ve Pansy arabada tekrar yerlerini almışlardı. Üvey annesinin karşısında oturan Pansy başta gözlerini kucağına dikti; sonra onları yukarıya, Isabel'in gözlerine çevirdi. Her birinde küçük, hüzünlü bir ışın, bir tutku kıvılcımı parladı ve Isabel'in yüreğine dokundu bu. Aynı anda, genç kızın titrek özlemini, belirgin idealini kendi kuru çaresizliğiyle kıyasladı ve ruhundan bir kıskançlık dalgası geçti.

"Zavallı küçük Pansy!" dedi, şefkatle.

"Ah, bana aldırmayın!" diye cevap verdi Pansy, heyecanlı bir özür tonuyla.

Sonra bir sessizlik oldu; Kontes'in gelmesi uzun bir zaman aldı.

"Halana her şeyi gösterdin mi; onun hoşuna gitti mi, peki?" diye sordu Isabel, nihayet.

"Evet, her şeyi gösterdim. Çok memnun kaldı, sanırım."

"Ve yorulmadın, umarım."

"Yo, hayır, teşekkür ederim, yorulmadım."

Kontes hâlâ gelmiyordu, öyle ki Isabel uşaktan Colosseum'a girip ona beklediklerini söylemesini rica etti. Uşak az sonra dönerek Signora Contessa'nın beklememeleri için yalvardığını, onun eve bir taksiyle döneceğini beyan etti!

Bu hanımefendinin hızlı sempatisinin Bay Rosier için seferber olmasından bir hafta kadar sonra Isabel, akşam yemeği için giyinmeye biraz geç gittiğinde, odasında Pansy'nin oturmakta olduğunu gördü. Kız onu bekliyormuş gibiydi ve alçak koltuğundan kalktı.

"Buna cüret ettiğim için beni mazur görün," dedi, küçük bir sesle. "Bu son olacak... bir süre için."

Sesi garipti ve kocaman açılmış gözlerinde heyecanlı, korkmuş bir ifade vardı.

"Yoksa gidiyor musun!" diye feryat etti Isabel.

"Manastıra gidiyorum."

"Manastıra mı?"

Pansy Isabel'e yaklaştı, ta ki ona sarılıp başını omzuna koyacak kadar yakın oluncaya dek. Bir süre tamamen hareketsiz bir şekilde böylece durdu; ama Isabel onun titrediğini hissedebiliyordu. Onun küçük bedenindeki ürperti, söyleyemediği her şeyi ifade ediyordu.

Buna rağmen, Isabel bir süre sonra devam etti...

"Neden manastıra gidiyorsun?"

"Çünkü babam bunun en iyisi olduğunu düşünüyor. Arada sırada küçük bir inzivaya çekilirse, genç bir kızın

daha iyi olacağını söylüyor. Dünyanın, her zaman dünyanın, genç bir kız için çok kötü olduğunu söylüyor. Biraz yalnız kalmak... biraz düşünmek için bir fırsat bu sadece." Pansy, sanki kendine güvenemiyormuş gibi, kısa, kopuk cümlelerle konuşuyordu. Ve sonra, bir kendine hâkimiyet zaferiyle ekledi... "Babam haklı bence; bu kış dünyanın o kadar içinde oldum ki."

Beyanının Isabel üzerinde tuhaf bir etkisi oldu; kızın kendisinin farkında olduğundan daha geniş bir anlam taşıyormuş gibiydi bu.

"Ne zaman karar verildi buna?" diye sordu. "Ben bu konuda hiçbir şey duymadım."

"Babam yarım saat önce söyledi bana; önceden çok fazla konuşulmamasının daha iyi olacağını düşünmüş. Madam Catherine yediyi çeyrek geçe beni almaya gelecekmiş ve yanıma yalnızca iki elbise alacakmışım. Sadece birkaç hafta için; çok iyi olacağına eminim. Bana o kadar iyi davranan bütün o hanımları bulacağım ve eğitilen küçük kızları göreceğim. Küçük kızları çok seviyorum," dedi Pansy, bir tür minik ihtişamla. "Rahibe Catherine'i de çok seviyorum. Çok sessiz olacağım ve çok düşüneceğim."

Isabel nefesini tutarak onu dinledi; neredeyse dehşete düşmüştü.

"Bazen *beni* düşün," dedi.

"Ah, yakında beni görmeye gelin!" diye haykırdı Pansy; ve bu haykırış biraz önce telaffuz ettiği kahramanca sözlerden çok farklıydı.

Isabel daha fazla bir şey söyleyemedi; hiçbir şey anlamıyordu; sadece kocasını hâlâ tanımamış olduğunu hissediyordu. Pansy'ye cevabı uzun, sevgi dolu bir öpücük oldu.

Yarım saat sonra hizmetçisinden, Madam Catherine'in bir taksiyle gelmiş ve Signorina'yla birlikte tekrar oradan ayrılmış olduğunu öğrendi. Akşam yemeğinden önce kabul odasına gittiğinde, Kontes Gemini'yi yalnız buldu ve bu ha-

nım olayı, başını harikulade bir hareketle arkaya doğru atıp, *"En voila, ma chère, une pose!"** diye feryat ederek niteledi. Ama eğer bu bir tavır idiyse, Isabel kocasının ne tavrı takındığını bilemiyordu. Yalnız belli belirsiz bir biçimde, onun tahmin ettiğinden daha çok geleneği olduğunu sezebiliyordu. Ona söylediği şeyler konusunda öyle dikkatli olmayı âdet edinmişti ki, ne kadar tuhaf görünse de, o içeriye girdikten sonra birkaç dakika kızının ani gidişine değinmekte tereddüt etti; ancak sofraya oturmalarından sonra söz etti bundan. Ama kendini Osmond'a soru sormaktan men etmişti. Tek yapabileceği, bir beyanda bulunmaktı ve böyle bir beyan çok doğal bir şekilde dudaklarından döküldü.

"Pansy'yi çok özleyeceğim."

Osmond başını biraz eğerek bir süre masanın ortasındaki çiçek sepetine baktı.

"Ya, evet," dedi nihayet, "bunu düşünmüştüm. Gidip onu görmelisin, biliyorsun; ama çok sık değil. Neden onu o iyi rahibelere gönderdiğimi merak ediyorsundur, sanırım; ama anlamanı sağlayabileceğimden şüpheliyim. Önemi yok; bunun için dertlenme. Bu yüzden bundan bahsetmedim. Taraftar olacağına inanmıyordum. Ama daima bu fikirde olmuşumdur; bunun genç bir kızın eğitiminin bir parçası olduğunu düşünmüşümdür. Genç bir kız taze ve temiz olmalı; masum ve mülayim olmalı. Günümüzün davranış tarzıyla, tozlanması ve bozulması muhtemel! Pansy biraz tozlu, biraz dağınık; fazla gezip tozdu. Kendine toplum diyen bu kaynaşan, zorlayan güruh... onu zaman zaman bunun dışına çıkarmak gerek. Manastırlar çok sessiz, çok elverişli, çok yararlıdır. Onu orada düşünmek hoşuma gidiyor, o eski bahçede, kemerlerin altında, o sakin, faziletli kadınların arasında. Onların birçoğu iyi ailelerden geliyor; birkaç tanesi soylu. Pansy'nin kitapları ve çizimleri olacak; piyanosu olacak. Son derece hoşgörülü düzenlemeler yaptım. İnziva olmayacak;

* (Fr.) İşte, canım, tavır takınıyor. (ç.n.)

sadece küçük bir duygu olacak. Düşünmek için zamanı olacak ve düşünmesini istediğim bir şey var." Osmond temkinli, mantıklı bir biçimde konuşuyordu; başı, çiçek sepetine bakıyormuş gibi hâlâ bir yana eğikti. Ancak tonu, açıklama sunan bir adamın tonundan ziyade, nasıl görüneceğini anlamak için bir şeyi sözlerle –neredeyse resimlerle– ifade eden bir adamın tonuydu. Bir süre, canlandırmış olduğu resmi inceledi; ondan çok memnun kalmış gibiydi. Ve sonra devam etti... "Katolikler çok akıllı, ne de olsa. Manastır harikulade bir kurum; onsuz yapamayız; ailelerdeki, toplumdaki hayati bir ihtiyaca tekabül ediyor. O bir terbiye okulu; bir sükûnet okulu. Yo, kızımı dünyadan koparmak istemiyorum," diye ekledi; "düşüncelerini öbür dünyaya odaklamasını sağlamak da istemiyorum. Ne de olsa, bu dünya gayet iyi ve istediği kadar düşünebilir onu. Yalnız, doğru şekilde düşünmeli."

Isabel bu küçük skeci azami dikkatle dinledi; onu gerçekten de son derece ilginç buldu. Ona kocasının etkili olma arzusunun ne kadar ileri gidebileceğini gösterirmiş gibiydi... kızının narin organizması üzerinde tuhaf oyunlar oynama noktasına kadar. Onun amacını anlayamıyordu, hayır... bütünüyle değil; ama onun tahmin ve arzu ettiğinden daha iyi anlıyordu, çünkü bütün bu işlemlerin kendisine hitap eden ve hayal gücünü etkilemeye yönelik ayrıntılı bir şaşırtmaca olduğundan emindi. Ani ve keyfi, beklenmedik ve incelikli bir şey yapmak istiyordu o; Isabel'in uygun gördükleriyle kendisininkiler arasındaki farka işaret etmek ve eğer kızını değerli bir sanat eseri olarak görüyorsa, son rötuşlar konusunda gittikçe daha dikkatli davranmasının doğal olduğunu göstermek istiyordu. Eğer etkili olmak istemişse, bunu başarmıştı; bu olay Isabel'in yüreğini ürpertmişti. Pansy manastırı çocukluğunda tanımış ve orada mutlu bir yuva bulmuştu; o iyi rahibeleri seviyor, onlar da onu seviyordu ve dolayısıyla o an için kaderinde belirgin bir meşakkat yoktu. Ama yine de, kız korkuya kapılmıştı; babasının yaratmak

istediği etki belli ki yeterince keskin olacaktı. Eski Protestan geleneği, Isabel'in hayal gücünden hiç silinmemişti ve düşünceleri kocasının dehasının bu çarpıcı örneğine odaklanırken –onun gibi, çiçek sepetine bakarak oturuyordu– zavallı küçük Pansy bir trajedinin kahramanı haline geldi. Osmond hiçbir şeyden çekinmeyeceğinin bilinmesini arzu ediyordu ve Isabel yemeğini yiyormuş gibi yapmakta güçlük çekti. Biraz sonra, görümcesinin yüksek, parlak sesini duymak ona belli bir rahatlama sağladı. Görünüşe göre Kontes de bu işi enine boyuna düşünmüş, ama Isabel'inkinden farklı bir sonuca varmıştı.

"Zavallı Pansy'nin sürgüne gönderilmesi için bir sürü güzel sebep icat etmek çok gülünç, sevgili Osmond," dedi. "Neden onu yolumdan çekmek istediğini hemen söylemiyorsun? Bay Rosier'yi çok beğendiğimi keşfettin, değil mi? Gerçekten de beğeniyorum; çok hoş bir genç adam olduğunu düşünüyorum. Gerçek aşka inanmamı sağladı o; daha önce hiç inanmazdım! Bu inançlarla Pansy için berbat bir arkadaş olacağıma karar verdin, tabii."

Osmond şarap bardağından bir yudum aldı; son derece keyifli görünüyordu.

"Sevgili Amy," diye cevap verdi, centilmence bir söz telaffuz ediyormuş gibi, "inançların hakkında hiçbir şey bilmiyorum, ama onların benimkileri engellediklerinden kuşkulansaydım, *seni* sürgüne göndermek çok daha basit olurdu."

Elli Birinci Bölüm

Kontes sürgüne gönderilmedi, ama ağabeyinin konukseverliği üzerindeki hakkının güvencesizliğini hissediyordu. Bu hadiseden bir hafta sonra Isabel, Gardencourt'tan gönderilmiş olan ve Bayan Touchett'ın yazarlığının damgasını taşıyan bir telgraf aldı. "Ralph'ın günleri sayılı," diyordu telgraf, "ve münasipse seni görmek istiyor. Ancak eğer başka görevlerin yoksa gelmeni söylememi istiyor. Kendi adıma diyorum ki, görevin hakkında çok konuşuyor ve bunun ne olabileceğini düşünüyordun; keşfedip etmediğini merak ediyorum. Ralph ölüyor ve başka arkadaşımız yok." Isabel, Henrietta Stackpole'dan takdirle dolu hastasıyla İngiltere'ye yaptığı yolculuğun ayrıntılı hikâyesini öğrenmiş olduğundan, bu haber için hazırdı.

Ralph oraya yarı ölü bir halde varmış, ama Henrietta onu Gardencourt'a ulaştırmayı başarmıştı; Ralph orada yatağa mahkûm olmuştu ve Bayan Stackpole'un yazdığına göre, bir daha hiç kalkmayacağı belliydi. Hatırlanacağı gibi, birkaç yıl önce Ralph'ın sakatlıkları konusunda kuşkucu bir görüş benimsemiş olan Henrietta, "Hastayken ondan, sağlıklı olduğu zamankinden çok daha fazla hoşlanıyorum," diyordu. Aslında, başında bir değil, iki hastası olduğunu, çünkü hiçbir işe yaramamış olan Bay Goodwood'un, farklı bir biçimde, en az Bay Touchett kadar hasta olduğunu ekli-

yordu. Daha sonra, sahayı Amerika'dan yeni dönmüş olan ve vakit kaybetmeden ona Gardencourt'ta herhangi bir mülakat istemediğini ima eden Bayan Touchett'a teslim etmek zorunda kaldığını yazmıştı. Isabel Ralph'ın evine dönmesinden kısa bir süre sonra teyzesine yazarak onun kritik durumunu bildirmiş ve vakit kaybetmeden Avrupa'ya dönmesini önermişti. Bayan Touchett telgrafla bu ihtarı kabul ettiğini yazmış ve Isabel'in bundan sonra ondan aldığı tek haber, az önce aktardığım ikinci telgraf olmuştu.

Isabel bir süre durup bu ikinci pusulaya baktı; sonra onu cebine sokarak doğruca kocasının çalışma odasının kapısına gitti. Burada yine bir an durakladı; sonra kapıyı açıp içeriye girdi. Osmond pencerenin yanındaki masada oturuyordu; önünde, bir kitap yığınına dayalı büyük bir cilt duruyordu. Bu ciltte küçük, renkli resimlerle dolu bir sayfa açılmıştı ve Isabel az sonra Osmond'un oradan antika bir sikkenin çizimini kopya etmekte olduğunu gördü. Yanında bir kutu suluboya ve ince fırçalar duruyordu ve incelikle renklendirilmiş narin diski tertemiz bir kâğıt yaprağına aktarmıştı bile. Kapıya sırtı dönüktü ve arkasına bakmadan karısını tanıdı.

"Seni rahatsız ettiğim için mazur gör," dedi Isabel.

"Ben senin odana geldiğim zaman hep kapıyı vururum," diye cevap verdi Osmond, işine devam ederek.

"Unuttum; düşünecek başka bir şeyim vardı. Kuzenim ölüyor."

"Ah, buna inanmıyorum," dedi Osmond, bir büyüteçle çizimine bakarak. "Biz evlendiğimizde de ölüyordu; hepimizden daha fazla yaşayacak o."

Isabel kendine bu beyanın dikkatli alaycılığını takdir edecek zamanı ve düşünceyi tanımadı; sadece kendi niyetiyle dolu olarak hızla devam etti...

"Teyzem telgrafla beni çağırıyor; Gardencourt'a gitmeliyim."

"Neden Gardencourt'a gitmeliymişsin?" diye sordu Osmond, kayıtsız bir merak tonuyla.

"Ölmeden önce Ralph'ı görmek için."

Osmond bir süre buna karşılık vermedi; dikkatini esas itibariyle herhangi bir ihmali hoş görmeyecek türden olan işine vererek.

"Buna ihtiyaç görmüyorum," dedi nihayet. "Burada seni görmeye geldi. Bundan hoşlanmadım; Roma'da olmasının büyük bir hata olduğunu düşünüyordum. Ama göz yumdum, çünkü onu son görüşün olacaktı. Şimdi bana onu son görüşün olmayacağını söylüyorsun. Ah, kıymet bilmiyorsun!"

"Neyin kıymetini bilecekmişim?"

Gilbert Osmond küçük gereçlerini masaya bıraktı, çiziminden bir toz zerresini üfledi, ağır ağır ayağa kalktı ve ilk defa karısına baktı.

"O buradayken müdahale etmememin."

"Yo, hayır, kıymetini biliyorum. Bana bundan hoşlanmadığını ne kadar açık seçik bildirdiğini gayet iyi hatırlıyorum. Gittiği zaman çok sevinmiştim."

"Onu rahat bırak, o halde. Peşinden koşma."

Isabel gözlerini ondan kaçırdı; onun küçük çizimine çevirdi.

"İngiltere'ye gitmeliyim," dedi, tonunun zevk sahibi, sinirli bir adama aptalca inatçı gelebileceğinin tüm bilinciyle.

"Bunu yaparsan hoşuma gitmeyecek," diye yorum yaptı Osmond.

"Bunu neden umursayayım? Yapmazsam da hoşuna gitmeyecek. Yaptığım ya da yapmadığım hiçbir şey hoşuna gitmiyor. Yalan söylediğimi düşünüyormuş gibi davranıyorsun."

Osmond'un yüzü hafifçe soldu; soğukça gülümsedi.

"Bunun için mi gitmen gerekiyor, o halde? Kuzenini görmek için değil, benden intikam almak için."

"İntikam hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Ben biliyorum," dedi Osmond. "Bana bunun için bir vesile yaratma."

"İntikam almaya fazlasıyla heveslisin. Bir akılsızlık yapmamı fena halde istiyorsun."

"Bana itaatsizlik edersen, tatmin olurum, o halde."

"Sana itaatsizlik mi edersem?" dedi Isabel, yumuşak başlılık etkisi yaratan alçak bir tonla.

"Şunu açıkça söyleyeyim. Eğer bugün Roma'dan ayrılırsan, en kasıtlı, en hesaplanmış muhalefet olur bu."

"Nasıl hesaplanmış diyebilirsin buna? Teyzemin telgrafını daha üç dakika önce aldım."

"Sen hızlı hesap yaparsın; büyük bir hüner bu. Tartışmamızı uzatmak için bir neden göremiyorum; arzumu biliyorsun." Ve Isabel'in çekilmesini beklermiş gibi orada öylece durdu.

Ama Isabel kıpırdamadı; tuhaf görünse de, kıpırdayamadı; hâlâ kendini haklı çıkarmayı arzu ediyordu; Osmond'un, olağanüstü derecede, ona bu ihtiyacı hissettirme gücü vardı. Isabel'in hayal gücünde, kendi yargısına aykırı bir biçimde, onun her zaman başvurabileceği bir şeyler vardı.

"Böyle bir arzu için hiçbir nedenin yok," dedi Isabel, "benimse gitmek için çok nedenim var. Bana ne kadar adaletsiz göründüğünü anlatamam. Ama sanırım biliyorsun. Hesaplanmış olan kendi muhalefetin. Habis bir muhalefet bu."

En kötü düşüncesini kocasına daha önce hiç ifade etmemişti ve bunu duymanın uyandırdığı duygu belli ki Osmond için yeni bir şeydi. Ama o herhangi bir şaşkınlık göstermedi ve görünüşe göre serinkanlılığı, karısının zaten ağzından laf alması için gösterdiği dâhiyane çabaya sonsuza kadar karşı koyamayacağına inanmış olduğunun bir kanıtıydı.

"Daha da şiddetli bir muhalefet bu, o halde," diye cevap verdi. Ve neredeyse ona dostça bir nasihat veriyormuş gibi

ekledi... "Bu çok önemli bir mesele." Isabel bunun farkındaydı; durumun ağırlığının tümüyle bilincindeydi; aralarında bir kriz noktasına ulaşmış olduklarını biliyordu. Bunun ciddiyeti onu dikkatli olmaya sevk ediyordu; hiçbir şey söylemedi ve Osmond devam etti. "Hiçbir nedenim yok mu diyorsun? Olabilecek en iyi nedenim var. Yapmak niyetinde olduğun şeyden bütün kalbimle nefret ediyorum. Şerefsiz, nezaketsiz, yakışıksız bir şey. Kuzenin benim için kesinlikle hiçbir şey ifade etmiyor ve ona taviz vermek için hiçbir yükümlülük altında değilim. En cömert tavizi verdim zaten. O buradayken onunla ilişkin diken üzerinde oturmama neden oluyordu; ama üzerinde durmadım, çünkü her an gitmesini bekliyordum. Ondan asla hoşlanmadım; o da benden asla hoşlanmadı. Ondan bunun için hoşlanıyorsun... benden nefret ettiği için," dedi Osmond, sesinde zor duyulan, hızlı bir titreşimle. "Karımın ne yapması ve ne yapmaması gerektiği konusunda bir idealim var. Başka erkeklerin yataklarının yanında oturmak için, en derin arzuma meydan okuyarak tek başına Avrupa'nın öteki tarafına yolculuk etmemeli. Kuzenin senin için hiçbir şey ifade etmiyor; bizim için hiçbir şey ifade etmiyor. *Biz*'den söz ettiğim zaman son derece manidar bir biçimde gülümsüyorsun; ama seni temin ederim ki, tek bildiğim şey *biz, biz*. Evliliğimizi ciddiye alıyorum; sen bunu yapmamanın bir yolunu bulmuş gibisin. Boşanmış ya da ayrılmış olduğumuzdan haberdar değilim; benim için, ayrılmaz bir biçimde birleşmişiz biz. Sen bana her insani yaratıktan daha yakınsın ve ben de sana. Tatsız bir yakınlık olabilir bu; her halükârda, bunu kendimiz, bilerek yaptık. Bunun hatırlatılmasından hoşlanmıyorsun, biliyorum; ama ben kesinlikle razıyım, çünkü... çünkü..." Ve Osmond, son derece isabetli bir şey söyleyecekmiş gibi bir an durakladı. "Çünkü hareketlerimizin sonuçlarını kabul etmemiz gerektiğini düşünüyorum ve hayatta en çok değer verdiğim şey, bir şeyin şerefi!"

Ciddiyetle ve neredeyse tatlılıkla konuşuyordu; tonundaki alaycılık vurgusu kaybolmuştu. Bu ton, karısındaki ani duyguyu yavaşlatan bir ciddiyet taşıyordu; onun odaya girişindeki kararlılık, ince ipliklerden oluşan bir ağa takılmıştı. Osmond'un son sözleri bir buyruk değildi, bir tür yakarış oluşturuyorlardı; ve Isabel'in ondan gelebilecek herhangi bir saygı ifadesinin ancak incelikli bir bencillik olabileceğini hissetmesine rağmen, bu sözler ulvi ve mutlak bir şeyi temsil ediyordu, haç işareti ya da insanın ülkesinin bayrağı gibi. Kutsal ve değerli bir şeyin adına konuşuyordu o, muhteşem bir forma riayet etmek adına. Duyguda, hayal kırıklığına uğramış iki sevgilinin olabileceği kadar kesin olarak ayrıydılar; ama eylemde henüz hiç ayrılmamışlardı. Isabel değişmemişti; içinde o eski adalet tutkusu hâlâ yaşıyordu; ve şimdi, kocasının imansız yanıltmacılığını en şiddetli biçimde hissettiği şu zamanda bile, bir an için zaferi Osmond'a vaat eden bir nağmeye tempo tutmaya başladı. Onun ne de olsa görüntüyü muhafaza etme arzusunda samimi olduğu ve bunun kendi çapında bir meziyet olduğu düşüncesiyle doldu. On dakika önce, düşüncesiz eylemin tüm sevincini hissetmişti... çok uzun zamandır yabancısı olduğu bir sevinci; ama eylem birdenbire yavaş bir vazgeçişe dönüşmüş, kocasının dokunuşunun kavurucu etkisiyle başkalaşmıştı. Ancak, eğer vazgeçmesi gerekiyorsa, kocasını bir enayi değil, bir kurban olduğundan haberdar edecekti. "Alaycılık sanatının ustası olduğunu biliyorum," dedi. "Ayrılmaz bir birleşmeden nasıl bahsedersin... halinden memnun olduğundan nasıl bahsedersin? Beni sadakatsizlikle suçlarken, birliğimiz nerede kalıyor? Kalbinde korkunç bir şüpheden başka bir şey yokken, halinden memnuniyetin nerede kalıyor?"

"Böyle mahzurlara rağmen, birlikte nezahetle yaşamamızda."

"Birlikte nezahetle yaşamıyoruz!" diye haykırdı Isabel.

"Gerçekten de yaşamıyoruz, İngiltere'ye gidecek olursan."

"Bu çok küçük bir şey; bu hiçbir şey değil. Çok daha fazlasını yapabilirim."

Osmond kaşlarını ve hatta biraz da omuzlarını kaldırdı; İtalya'da bu numarayı kapacak kadar uzun bir süre kalmıştı. "Ah, eğer beni tehdit etmeye geldiysen, çizimimi tercih ederim," dedi, tekrar masasına doğru yürüyerek; burada, üzerinde çalışmakta olduğu kâğıt yaprağını eline aldı ve bir süre durarak çalışmasını inceledi.

"Gidecek olursam, geri gelmemi beklemeyeceksin sanırım," dedi Isabel.

Osmond hızla döndü ve Isabel en azından bu hareketin hesaplanmış olmadığını görebiliyordu. Osmond ona bir süre baktı ve sonra, "Sen aklını mı kaçırdın?" diye sordu.

"Bir kopuştan başka bir şey olabilir mi bu?" diye devam etti Isabel; "özellikle eğer söylediğin bütün o şeyler doğruysa?" Bunun bir kopuştan başka bir şey olabileceğini düşünemiyordu; başka ne olabileceğini bilmeyi samimiyetle arzu ediyordu.

Osmond masasının başına oturdu. "Bana karşı geleceğin faraziyesiyle seninle gerçekten tartışamam," dedi. Ve küçük fırçalarından birini tekrar eline aldı.

Isabel orada ancak bir dakika daha oyalandı; onun kasten kayıtsız, ama yine de son derece manidar duruşuna bakarak tümüyle kavrayacak kadar bir süre; bundan sonra hızla odadan ayrıldı. Bütün duyuları, enerjisi, tutkusu yine dağılmıştı; soğuk, karanlık bir sisin aniden onu sarmış olduğunu hissediyordu. Osmond insanın zaafını ortaya çıkarma sanatına en yüksek derecede sahipti.

Odasına dönerken Kontes Gemini'yi, içinde ayrı cins kitaplardan oluşan ufak bir koleksiyonun düzenlenmiş olduğu küçük bir salonun açık kapı aralığında dururken buldu. Kontes'in elinde açık bir kitap vardı; ona pek ilginç gelmeyen bir sayfayı gözden geçiriyormuş gibi görünüyordu. Isabel'in ayak sesini duyunca başını kaldırdı.

"Ah, canım," dedi, "sen ki edebiyatla o kadar ilgilisin, okuyacak eğlenceli bir kitap söyle bana, lütfen! Buradaki her şey öyle korkunç bir derecede öğretici ki. Bu işime yarar mı sence?"

Isabel onun uzattığı kitabın başlığına göz attı, ama okumadan ve anlamadan. "Korkarım ki size tavsiyede bulunamayacağım. Kötü bir haber aldım. Kuzenim Ralph Touchett ölüyor."

Kontes kitabını elinden attı. "Ah, çok iyi bir insandı! Senin için üzgünüm," dedi.

"Eğer bilseydiniz, daha da çok üzülürdünüz."

"Bilecek ne var ki? Çok kötü görünüyorsun," diye ekledi Kontes. "Osmond'un yanından geliyor olmalısın."

Yarım saat önce olsa, Isabel, görümcesinin şefkatini arzu edeceğine dair bir imayı çok soğuk bir tavırla dinlerdi ve o andaki mahcubiyetinin, bu hanımın telaşlı ilgisine neredeyse dört elle sarılmasından daha iyi bir kanıtı olamazdı. "Osmond'un yanından geliyorum," dedi, Kontes'in parlak gözleri ona ışıldayarak bakarken.

"Eminim ki iğrenç davranmıştır!" diye haykırdı Kontes. "Zavallı Bay Touchett'ın ölmekte olduğuna sevindiğini mi söyledi?"

"İngiltere'ye gitmemin imkânsız olduğunu söyledi."

Menfaatleri söz konusu olduğunda, Kontes'in zihni çok çevikti; bundan sonrasında, Roma ziyaretinin parlaklığının söneceğini daha şimdiden tahmin ediyordu. Ralph Touchett ölecek, Isabel mateme girecek ve artık yemek davetleri olmayacaktı. Böyle bir beklenti, bir an için çehresinde manidar bir ekşime yarattı; ama yüz hatlarının bu hızlı, tuhaf oyunu, hayal kırıklığına verdiği tek haraç oldu. Oyunun zaten hemen hemen oynanıp bitmiş olduğunu düşündü; daha şimdiden davet süresini aşmıştı. Ve Isabel'in derdini, kendininkini unutacak kadar önemsiyor, bunun derin olduğunu görüyordu. Sadece bir kuzenin ölümünden daha derin bir şeymiş gi-

biydi bu ve Kontes, insanı çileden çıkaran ağabeyi ile gelininin gözlerindeki ifade arasında bağlantı kurmakta tereddüt etmedi. Kalbi neredeyse sevinçli bir beklentiyle çarptı; çünkü eğer Osmond'a üstün gelindiğini görmek istemişse, şimdi koşullar elverişli görünüyordu. Tabii, eğer Isabel İngiltere'ye gidecek olursa, kendisi de Palazzo Roccanera'dan derhal ayrılırdı; hiçbir şey onu Osmond'la orada kalmaya ikna edemezdi. Yine de, Isabel'in İngiltere'ye gideceğini işitmek için muazzam bir arzu duydu. "Senin için hiçbir şey imkânsız değil, hayatım," dedi, okşayan bir sesle. "Zenginliğin, zekân ve iyiliğin başka ne işe yarayacak?"

"Ne işe yarayacak, gerçekten? Kendimi aptalca zayıf hissediyorum."

"Osmond neden imkânsız olduğunu söylüyor?" diye sordu Kontes, bunu hayal edemediğini yeterince beyan eden bir tonla.

Ancak, Kontes onu sorgulamaya başladığı an, Isabel geri çekildi; Kontes'in şefkatle tutmuş olduğu elini çekti. Ama bu soruya açıksözlü bir buruklukla cevap verdi. "Çünkü birlikte o kadar mutluyuz ki, iki hafta için bile ayrılamıyoruz."

"Ha," diye haykırdı Kontes, Isabel arkasını dönerken; "ben bir yolculuğa çıkmak istediğim zaman, kocam sadece bana para alamayacağımı söylüyor!"

Isabel odasına gitti ve burada bir saat boyunca bir aşağı bir yukarı yürüdü. Bazı okuyucular onun olaylardan fazla etkilendiğini düşünebilir ve ateşli bir kadın için, birilerinin onu engellemesine kolayca izin verdiği kesinlikle doğruydu. Evliliğin ne büyük bir girişim olduğunu ancak şimdi tam olarak ölçebilmiş olduğunu hissediyordu. Bunun gibi bir durumda, seçim yapması gerektiği zaman, evlilik insanın doğal olarak kocasından yana seçim yapması anlamına geliyordu. Yürüyüşü sırasında aniden durarak, "Korkuyorum... evet, korkuyorum," dedi kendisine defalarca. Ama korktuğu, kocası değildi... onun memnuniyetsizliği, nefreti, intikamı değildi;

hatta davranışı hakkında daha sonra varacağı yargı da değildi, oysa onu sık sık engellemiş olan bu düşünceydi bu; sadece Osmond onun kalmasını arzu ederken gitmesinin içereceği şiddetti. Aralarında bir farklılık uçurumu açılmıştı, ama yine de kocası onun kalmasını arzu ediyor, gideceği düşüncesinden dehşete kapılıyordu. Isabel onun kendisine yapılan bir itirazı ne kadar asabi bir incelikle hissedebildiğinin farkındaydı. Onun kendisi hakkında ne düşündüğünü biliyordu; kendisine neler diyebileceğini de hissetmişti; ama bütün bunlara rağmen, onlar evliydiler ve evlilik, bir kadının kocasının yanında kalması gerektiği anlamına geliyordu. Nihayet, kanepesine çöktü ve yüzünü bir minder yığınına gömdü.

Tekrar başını kaldırdığında, Kontes Gemini karşısında duruyordu. Sessizce, fark edilmeden içeriye girmişti; ince dudaklarında garip bir gülümseme ve koyu renkli, küçük gözlerinde daha da garip bir parıltı vardı.

"Kapıyı vurdum," dedi, "ama bana cevap vermedin. Ben de içeriye gelmeye cüret ettim. Son beş dakikadır sana bakıyorum. Çok mutsuzsun."

"Evet; ama beni teselli edebileceğinizi sanmıyorum."

"Denememe izin verir misin?" Ve Kontes kanepede yanına oturdu. Gülümsemeye devam etti ve ifadesinde duygularını paylaşmak isteyen bir şeyler, bir zafer sarhoşluğu vardı. Bir şey söylemek istiyormuş gibiydi ve ilk defa Isabel'in aklına, görümcesinin önemli bir şey söyleyebileceği geldi. Kontes parlak gözlerini, nihayet onun bakışında sevimsiz bir büyüleyicilik bulan Isabel'e dikti. "Ne de olsa," diye devam etti Kontes, "başlangıç olarak sana, ruh halini anlamadığını söylemeliyim. Öyle çok çekincelerin, sebeplerin, bağların var ki. On yıl önce, kocamın en candan arzusunun beni bedbaht etmek olduğunu keşfettiğim zaman –son zamanlarda beni sadece rahat bırakıyor– ah, her şey harikulade bir biçimde basitleşti! Zavallı Isabel, sen yeterince basit değilsin."

"Evet, yeterince basit değilim," dedi Isabel.

"Bilmeni istediğim bir şey var," diye beyan etti Kontes... "çünkü bunu bilmen gerektiğini düşünüyorum. Belki de biliyorsun; belki tahmin ettin. Ama eğer etmişsen, tek söyleyebileceğim, dilediğini yapmayışını anlamakta daha da fazla güçlük çektiğim."

"Ne bilmemi istiyorsunuz?" Isabel kalbini çarptıran kötü bir önsezi hissetti. Kontes kendini haklı çıkarmak üzereydi ve bu bile başlı başına uğursuz bir uyarıydı.

Ama Kontes konusuyla biraz oynama eğilimindeymiş gibiydi. "Senin yerinde olsaydım, çok uzun zaman önce tahmin ederdim. Gerçekten hiç şüphelenmedin mi?"

"Hiçbir şey tahmin etmedim. Neden şüphelenmem gerekiyordu? Ne demek istediğinizi bilmiyorum."

"Bu kadar temiz ruhlu olduğun için. Bu kadar temiz ruhlu bir kadın görmedim hiç!" diye haykırdı Kontes.

Isabel ağır ağır ayağa kalktı. "Korkunç bir şey söyleyeceksiniz bana."

"Adına ne istersen diyebilirsin!" Kontes de ayağa kalktı ve bu sırada parlak, kaprisli yüzünün keskin canlılığında bir tür ışık çaktı. Bir an durup Isabel'e baktı ve sonra, "İlk gelinimin çocuğu yoktu!" dedi.

Isabel de sabit bakışlarla ona baktı; bu beyan, beklediği korkunç ifşaat değildi. "İlk gelininiz mi?" diye mırıldandı.

"Osmond'un daha önce de evlenmiş olduğunu biliyorsun herhalde? Sana karısından hiç bahsetmedim; bunun uygun olacağını sanmıyordum. Ama benim kadar titiz olmayan başkaları bahsetmiş olmalı. Zavallı küçük kadın ancak iki yıl yaşadı ve çocuksuz olarak öldü. Pansy onun ölümünden sonra ortaya çıktı."

Isabel'in kaşları çatılmış, dudakları solgun, belli belirsiz bir hayretle aralanmıştı. Takip etmeye çalışıyordu; takip edilecek, görebildiğinden daha fazla şey varmış gibiydi. "Pansy kocamın çocuğu değil mi, o halde?"

"Kocanın... tamamıyla! Ama başka hiç kimsenin kocasının değil. Başka birisinin karısının. Ah, iyi Isabel," diye haykırdı Kontes, "seninle konuşurken, insanın bütün ayrıntıları anlatması gerekiyor!"

"Anlamıyorum; kimin karısının?" dedi Isabel.

"On iki yıl önce ölen iğrenç, küçük bir İsviçreli'nin karısının. O, Bayan Pansy'yi hiç kabul etmedi ve etmesi için bir neden de yoktu. Onu Osmond kabul etti ve bu daha iyiydi."

Isabel ani bir soru halinde dilinin ucuna gelen ismi durdurdu; boynunu eğerek tekrar yerine çöktü. "Bana bunu neden söylediniz?" diye sordu, Kontes'in güçlükle tanıyabildiği bir sesle.

"Çünkü bilmemenden o kadar bıkmıştım ki! Sana söylememiş olmaktan bıkmıştım. Bana çok sıkıcı geliyordu. Yalan değil bu, biliyorsun; durum aynen söylediğim gibi."

Isabel başını kaldırıp ona bakarak, "Hiç bilmiyordum," dedi sadece.

"Ben de öyle düşünüyordum... gerçi buna inanmak zordu. Osmond'un onun âşığı olmuş olduğu hiç aklına gelmedi mi?"

"Bilmiyorum. Aklıma bir şey gelmişti. Belki de buydu."

"Pansy konusunda çok zekice davrandı!" diye haykırdı Kontes.

"İşte o hiç aklıma gelmedi," dedi Isabel. "Ve bu durumda... anlamıyorum."

Alçak, düşünceli bir tonla konuşuyordu ve zavallı Kontes ifşaatının etkisine eşit ölçüde şaşırmış ve hayal kırıklığına uğramıştı. Bir yangın çıkarmayı beklemiş, ama şimdilik ancak bir kıvılcım elde edebilmişti. Isabel her şeyden çok, dehşete düşmüş gibiydi.

"Çocuğun asla kocasının çocuğu olarak kabul edilemeyeceğini anlamıyor musun?" diye sordu Kontes. "Bunun olamayacağı kadar uzun bir süredir ayrıydılar ve Bay Merle uzak bir ülkeye gitmişti; Güney Amerika'ya sanırım. Eğer

onun çocukları olmuş idiyse –ki bundan da emin değilim– onları kaybetmişti. Öte yandan, koşullar Osmond'un küçük kızı kabul etmesini yeterince uygun bir hale getiriyordu. Karısı ölmüştü... çok doğru; ama daha bir yıl önce ölmüştü ve geride sevgilerinin bir teminatını bırakmış olmasından daha doğal ne olabilirdi? Bir ikametgâh değişiminin yardımıyla –Osmond Napoli'de yaşıyordu ve orayı ebediyen terk etti– küçük masal kolayca yürürlüğe konuldu. Mezarında olan zavallı gelinimin kendine faydası yoktu ve gerçek anne, adını kurtarmak için çocuk üzerinde herhangi bir gözle görülür haktan feragat etti."

"Ah, zavallı yaratık!" diye haykırdı Isabel, gözyaşlarına boğularak. Gözyaşı dökmeyeli uzun bir zaman geçmiş, ağlamaya karşı duyduğu bir tepkiden mustarip olmuştu. Ama şimdi yaşları, Kontes Gemini'ye bir hezimet daha yaşatan bir bollukla akıyordu.

"Ona acıman çok nazik bir davranış!" diye haykırdı, ahenksiz bir kahkahayla. "Evet, gerçekten de temiz ruhlusun!"

"Karısına ihanet etmiş olmalı," dedi Isabel, aniden kendine hâkim olarak.

"Bir bu eksikti... *Madam Merle'ün* davasını desteklemen!" diye devam etti Kontes.

"Ama bana... bana..." Ve Isabel duraksadı, ama gözlerinde bir soru vardı.

"Sana sadık oldu mu, öyle mi? Neyi sadakat olarak niteliğine bağlı. Seninle evlendiğinde, artık başka bir kadının sevgilisi değildi. O durum geçmiş, hanım tövbe etmişti; görüntüye o kadar tapıyor ki o, Osmond'un kendisi bile bundan bıktı. Dolayısıyla, nasıl olduğunu hayal edebilirsin! Ama aralarında bütün bir geçmiş vardı!"

"Evet," dedi Isabel, "aralarında bütün bir geçmiş var."

"Ah, bu sonraki geçmiş hiçbir şey değil. Ama beş yıl çok yakındılar."

"Benimle evlenmesini neden istedi, o halde?"

"Ah, hayatım, bu onun üstünlüğü! Çünkü paran vardı ve Pansy'ye iyi davranacağını düşünüyordu."

"Zavallı kadın... ve ondan hoşlanmayan Pansy!" diye haykırdı Isabel.

"Pansy'nin hoşlanacağı birisini istemesinin nedeni buydu. Biliyor; o her şeyi biliyor."

"Bana bunu söyleyeceğini de bilecek mi?"

"Ona söyleyip söylemeyeceğine bağlı. Buna hazırlıklı o ve kendini savunmak için neye güveniyor, biliyor musun? Yalan söyleyeceğimi düşüneceğine. Belki de öyle düşünüyorsun; bunu saklamak için yorulma. Yalnız, bu defa yalan söylemiyorum. Küçük yalanlar söylemişimdir; ama bunlar kendimden başka hiç kimseye zarar vermemiştir."

Isabel oturmuş, görümcesinin öyküsüne, göçebe bir Çingenenin ayağının dibindeki halıya boşaltmış olabileceği, fantastik mallardan oluşan bir balyaya bakarmış gibi hayretle bakıyordu. "Osmond neden onunla hiç evlenmedi?" diye sordu nihayet.

"Çünkü onun parası yoktu." Kontes'in her şeye bir cevabı vardı ve eğer yalan söylüyorsa, iyi yalan söylüyordu. "Neyle geçindiğini ve bütün o güzel şeylere nasıl sahip olduğunu hiç kimse bilmiyor ve hiçbir zaman da bilmedi. Osmond'un kendisinin de bildiğini sanmıyorum. Üstelik, Osmond'la evlenmezdi o."

"Onu nasıl sevmiş olabilir, o halde?"

"Onu sevmiyor, o şekilde değil. Başlangıçta seviyordu ve sanırım o zaman onunla evlenirdi; ama o zamanlar kocası hayattaydı. Ama Bay Merle şeye kavuştuğu zamana kadar –ecdadına demeyeceğim, çünkü onun hiç ecdadı yoktu– Osmond'la ilişkisi değişmişti ve daha hırslı bir kadın olmuştu. Büyük bir adamla evlenmeyi umuyordu; onun düşüncesi her zaman bu olmuştur. Bekledi, izledi, gizli planlar yaptı, dua etti; ama hiçbir zaman başaramadı. Madam Merle'e başarılı

bir insan demiyorum, anlarsın. Bundan sonra ne becerebilir, bilmiyorum, ama şu anda ortada pek bir şey yok. Şimdiye kadar erişebildiği tek elle tutulur sonuç –tabii, herkesle tanışmak ve masraf etmeden yanlarında kalmak dışında– seninle Osmond'u bir araya getirmek oldu. Ah, bunu yaptı, hayatım; bundan kuşkulanıyormuş gibi bakınana ihtiyaç yok. Yıllarca izledim onları; her şeyi biliyorum... her şeyi. Aklı karışık bir insan olduğum düşünülüyor, ama aklımı o ikisini takip etmeye yetecek kadar kullanabildim. Madam Merle benden nefret ediyor ve bunu gösterme biçimi, daima beni savunuyormuş gibi yapmak. İnsanlar on beş âşığım olduğunu söylediklerinde, dehşete düşmüş görünüyor ve bunlardan hemen hemen yarısının hiçbir zaman kanıtlanmamış olduğunu beyan ediyor. Yıllardır benden korkmuştur o ve insanların benim hakkımda söylediği iğrenç, asılsız şeylerde büyük bir teselli bulmuştur. Onu ifşa edeceğimden korkmuştur ve Osmond sana kur yapmaya başladığı zaman, bir gün beni tehdit etti. Osmond'un Floransa'daki evinde oldu bu; seni oraya getirdiği ve bahçede çay içtiğimiz akşamüstünü hatırlıyor musun? O zaman bana, eğer hikâyeler anlatacak olursam, o oyunu kendisinin de oynayabileceğini bildirdi. Benim hakkımda anlatılabilecek şeyler, onunkilerden çok daha fazlaymış gibi davranıyor. İlginç bir karşılaştırma olurdu bu! Onun söyleyebilecekleri zerre kadar umurumda değil, sırf senin de umurunda olmadığını bildiğim için. Kafanı bana, şimdi yaptığından daha az yoramazsın. Dolayısıyla, intikamını dilediği gibi alabilir; seni pek fazla korkutabileceğini sanmıyorum. Onun büyük düşüncesi, son derece kusursuz olmak olmuştur... tamamen açmış bir tür zambak... bir adap timsali. Adap Tanrısı'na daima tapınmıştır o. Caesar'ın karısıyla ilgili hiçbir skandal olmamalı, bilirsin; dediğim gibi, her zaman Caesar'la evlenmeyi umut etmiştir. Osmond'la evlenmemesinin bir nedeni de buydu; onu Pansy'yle görünce insanların durumu tahmin edeceği... hatta bir benzerlik

göreceği korkusu. Annenin kendini ele vereceğinden dehşete kapılıyordu. Fena halde dikkatli davrandı; anne kendini hiç ele vermedi."

Bütün bunları yüzünde derinleşen bir kasvet ifadesiyle dinlemiş olan Isabel, "Hayır, hayır, verdi," dedi. "Geçen gün benim yanımda kendini ele verdi, gerçi onu tanıyamadım. Pansy'nin harikulade bir evlilik yapma ihtimali olmuş gibiydi ve bunun gerçekleşmemesinden duyduğu hayal kırıklığıyla, az kalsın maskesini düşürüyordu."

"Ah, işte orada tökezlemesi beklenirdi!" diye haykırdı Kontes. "Kendisi öyle fena halde başarısız oldu ki, kızının bunu telafi etmesine kararlı."

Isabel, Kontes'in böyle teklifsizce sarf ettiği "kızının" sözüne irkildi. "Çok acayip geliyor," diye mırıldandı; ve onu hayrete düşüren bu izlenim içinde, hikâyenin kendisine kişisel olarak dokunduğu duygusunu neredeyse kaybetmişti.

"Şimdi gidip zavallı, masum çocuğun aleyhine dönme!" diye devam etti Kontes. "Esef verici ebeveynlik durumuna rağmen, çok iyi bir çocuk o. Pansy'yi onun çocuğu olduğu için değil... ama senin çocuğun haline geldiği için sevdim."

"Evet, benim çocuğum haline geldi. Ve zavallı kadın bunu gördükçe nasıl da acı çekmiş olmalı, benim!.." diye feryat etti, bu düşünceyle hemen yüzü kızararak.

"Acı çekmiş olduğuna inanmıyorum; aksine, hoşuna gitmiştir. Osmond'un evliliği Pansy'ye büyük bir yükselme sağladı. Ondan önce bir çukurda yaşıyordu o. Ve anne ne düşündü, biliyor musun? Senin çocuğu çok seveceğini ve onun için bir şeyler yapacağını. Osmond hiçbir zaman ona bir pay veremezdi tabii. Osmond gerçekten de son derece fakirdi; ama bu konuda her şeyi biliyorsun, tabii. Ah, hayatım," diye haykırdı Kontes, "neden mirasa kondun ki?" Isabel'in yüzünde garip bir şey görmüş gibi bir an durdu. "Ona drahoma vereceğini söyleme şimdi bana. Bunu yaparsın sen, ama inanmam. Fazla iyi olmaya çalışma. Hayatında bir kez olsun biraz kötü ol, kötü olduğunu hisset!"

"Çok tuhaf. Bilmem gerekir herhalde, ama üzgünüm," dedi Isabel. "Size çok müteşekkirim."

"Evet, öyle görünüyorsun!" diye haykırdı Kontes, alaycı bir kahkahayla. "Belki öylesin... belki değilsin. Düşündüğüm gibi karşılamıyorsun bunu."

"Nasıl karşılamam gerekir?" diye sordu Isabel.

"Şey, kullanılmış bir kadın gibi, derdim." Isabel buna cevap vermedi; sadece dinledi ve Kontes devam etti. "Daima birbirlerine bağlı oldular; Madam Merle edepli olduktan sonra bile öyle kaldılar. Ama Osmond her zaman onun için, onun Osmond için olduğundan daha fazla şey ifade etti. Küçük karnavalları sona erdiği zaman, her birinin diğerine tam bir serbestlik tanıyacağına, ama aynı zamanda her birinin diğerinin ilerlemesine yardım etmek için mümkün olan her şeyi yapacağına dair bir anlaşma yaptılar. Böyle bir şeyi nereden bildiğimi sorabilirsin bana. Davranış biçimlerinden biliyorum. Kadınların erkeklerden ne kadar daha iyi olduklarını gör şimdi! O Osmond'a bir eş buldu, ama Osmond onun için serçeparmağını oynatmadı. O Osmond için çalıştı, entrika çevirdi, acı çekti; birkaç defa ona para bile buldu; ve sonu şu ki, Osmond ondan bıktı. Eski bir alışkanlık o; ona ihtiyacı olduğu anlar oluyor; ama bütün olarak, ortadan kaybolsa onu özlemez. Dahası, bugün Madam Merle bunu biliyor. Dolayısıyla, kıskanmana ihtiyaç yok!" diye ekledi Kontes, şakacı bir tavırla.

Isabel yine kanepesinden kalktı; kendini zedelenmiş ve nefesi tıkanmış hissediyor, kafası yeni bilgilerle uğulduyordu. "Size çok müteşekkirim," diye tekrarladı. Ve sonra, aniden, tamamen farklı bir tonla ekledi... "Bütün bunları nereden biliyorsunuz?"

Bu sorgu Kontes'i, Isabel'in minnettarlık ifadesinin onu memnun ettiğinden daha fazla rahatsız etmiş gibiydi. Kendinden emin bir tavırla gelinine dik dik baktı ve berabe-rinde... "İcat etmiş olduğumu farz edelim!" diye haykırdı.

Ancak, o da birdenbire tonunu değiştirdi ve elini Isabel'in koluna koyarak, yumuşak bir sesle ve keskin, parlak gülümsemesiyle... "Şimdi seyahatinden vazgeçecek misin?" dedi.

Isabel biraz irkildi ve başka tarafa döndü. Ama kendini güçsüz hissediyordu ve bir an sonra destek almak için kolunu şömine rafına dayamak zorunda kaldı. Bir süre böylece durdu ve sonra, kapalı gözler ve solgun dudaklarla, dönen başını kolunun üzerine bıraktı.

"Konuşmakla yanlış yaptım... seni hasta ettim!" diye haykırdı Kontes.

"Ah, Ralph'ı görmeliyim!" diye mırıldandı Isabel; hınçla değil, görümcesinin aradığı ani tutkuyla değil; eşsiz, engin bir hüzün tonuyla.

Elli İkinci Bölüm

O akşam Torino'ya ve Paris'e giden bir tren vardı ve Kontes ondan ayrıldıktan sonra Isabel, ketum, sadık ve faal hizmetçisiyle hızlı ve kararlı bir görüşme yaptı. Bundan sonra da, (yolculuğu dışında) bir tek şeyi düşündü. Gidip Pansy'yi görmeliydi; ona sırt çeviremezdi. Osmond kendisine, onu ziyaret etmeye başlamak için çok erken olduğunu ima ettiğinden, henüz onu görmemişti. Saat beşte arabayla Piazza Navona semtinde, dar bir sokaktaki yüksek bir kapıya gitti ve manastırın güler yüzlü ve saygılı bir kadın olan kapıcısı onu içeriye aldı. Isabel daha önce de bu kurumda bulunmuştu; Pansy'yle birlikte rahibeleri görmeye gelmişti. Onların iyi kadınlar olduğunu biliyor ve geniş odaların temiz ve iç açıcı olduğunu, kendisinden bol bol faydalanılmış bahçenin kış için güneşi ve yaz için gölgesi bulunduğunu görüyordu. Ama bu mekândan hoşlanmıyordu ve burası onu fena halde hüzünlendiriyordu; dünyada burada bir gece geçirmezdi. Bugün, daha önce hiç olmadığı kadar, iyi döşenmiş bir hapishane izlenimi yaratıyordu onda; çünkü Pansy oradan ayrılmakta özgürmüş gibi davranmak mümkün değildi. Bu masum yaratık ona yeni ve şiddetli bir ışıkta sunulmuştu, ama bu ifşaatın ikincil etkisi, Isabel'in ona el uzatmasına neden olmaktı.

Kapıcı onu manastırın salonunda beklemek üzere bırakıp sevgili genç hanıma bir ziyaretçi gelmiş olduğunu bil-

dirmeye gitti. Salon muazzam, soğuk bir odaydı; burada yeni görünümlü mobilyalar, beyaz porselenden yakılmamış büyük, temiz bir soba, cam altında mumdan yapılma bir çiçek koleksiyonu ve duvarlarda dini resimlerden alınma bir dizi gravür vardı. Diğer gelişinde Isabel buranın Roma'dan ziyade Philadelphia'yı andırdığını düşünmüştü; ama bugün hiçbir şey düşünmedi; oda ona sadece çok boş ve çok sessiz geldi. Kapıcı beş dakika kadar sonra dönerek içeriye başka birisini getirdi. Isabel rahibeler arasından bir hanımı görmeyi bekleyerek ayağa kalktı; ama kendini Madam Merle'le karşı karşıya bulunca son derecede şaşırdı. Bunun yarattığı etki garipti, çünkü Madam Merle hayalinde zaten o kadar mevcuttu ki, maddi varlığıyla ortaya çıkması bir tür ikiye katlanma olmuştu. Isabel gün boyunca onun sadakatsizliğini, küstahlığını, hünerliliğini, muhtemel ıstırabını düşünmüştü ve o odaya girerken bu karanlık şeyler ani bir ışıkla parıldar gibi oldu. Orada bulunması bile bir tür canlı kanıttı. Isabel fenalaştı; eğer o anda konuşmak gerekseydi, kesinlikle yapamazdı bunu. Ama böyle bir gereklilik göremedi; hatta Madam Merle'e söyleyecek kesinlikle hiçbir şeyi olmadığını hissetti. Ancak, insanın bu hanımla ilişkilerinde asla hiçbir mutlak gereklilik olmazdı; yalnız kendi yetersizliklerinin değil, başka insanlarınkilerin de üstesinden gelen bir tarzı vardı onun. Ama her zamankinden farklıydı; kapıcının arkasından ağır ağır içeriye girdi ve Isabel anında onun alışılmış kaynaklarına bel bağlamasının muhtemel olmadığını sezdi. Durum onun için de olağandışıydı ve bunu o anın ışığında ele almayı üstlenmişti. Tuhaf bir ciddiyet veriyordu bu ona; gülümsüyormuş gibi yapmadı bile ve Isabel onun her zamankinden daha da çok rol yapmakta olduğunu gördüğü halde, bütün olarak, bu hayret verici kadın hiç bu kadar doğal olmamışmış gibi geldi ona. Isabel'i tepeden tırnağa süzdü, ama haşince ya da meydan okuyarak değil, daha ziyade soğuk bir yumuşaklıkla ve son karşılaşmalarına değinme havasından

tamamen uzak olarak. Sanki bir farklılığa işaret etmek istemiş gibiydi; o zaman sinirlenmişti... şimdiyse barışıktı.

"Bizi yalnız bırakabilirsin," dedi kapıcıya; "beş dakika içinde bu hanımefendi zile basıp seni çağıracak." Sonra Isabel'e döndü; o ise, az önce bahsedilen şeylere dikkat ettikten sonra, ona bakmayı bırakmış ve gözlerini odanın sınırlarının izin verdiği kadar uzağa çevirmişti. Bir daha asla Madam Merle'e bakmak istemiyordu. "Beni burada bulduğuna şaşırdın ve korkarım ki hoşuna gitmedi," diye devam etti bu hanımefendi. "Neden gelmiş olabileceğimi anlamıyorsun; sanki senden önce davranmış gibiyim. Biraz tedbirsiz hareket etmiş olduğumu itiraf ediyorum... senden izin alınam gerekirdi." Bunda ironinin dolambaçlı hareketinden eser yoktu; basitçe ve yumuşaklıkla söylenmişti; ama bir hayret ve acı denizinin açıklarında yüzmekte olan Isabel, bunun ne niyetle telaffuz edildiğini bilemiyordu. "Ama geleli çok olmadı," diye devam etti Madam Merle; "daha doğrusu, Pansy'nin yanında çok kalmadım. Onu görmeye geldim, çünkü bu öğleden sonra, kendini oldukça yalnız, hatta belki biraz bedbaht hissediyor olabileceği aklıma geldi. Bir genç kız için iyi olabilir bu; genç kızlar hakkında o kadar az şey biliyorum ki, anlayamıyorum. Her halükârda, burası biraz kasvetli. Bu yüzden geldim... bu ihtimale karşı. Senin geleceğini biliyordum tabii ve babasının da; yine de, başka ziyaretçilerin yasak olduğu söylenmemişti bana. O iyi kadın –adı neydi? Madam Catherine– hiçbir itirazda bulunmadı. Pansy'yle yirmi dakika kaldım; piyanosu ve çiçekleri olan çok hoş, küçük bir odası var; bir manastır odası gibi görünmüyor hiç. Onu harikulade bir biçimde düzenlemiş; o öyle zevkli ki. Tabii bütün bunlar benim üzerime vazife değil, ama onu gördüğümden beri kendimi daha mutlu hissediyorum. Eğer isterse, bir hizmetçisi bile olabilir; ama giyinmek için bir vesilesi yok tabii. Küçük, siyah bir elbise giyiyor; öyle hoş görünüyor ki. Daha sonra, kendisinin de

çok güzel bir odası olan Rahibe Catherine'i görmeye gittim; seni temin ederim ki, zavallı rahibeleri hiç de münzevi bir havada bulmuyorum. Rahibe Catherine'in son derece koketlere özgü küçük bir tuvalet masası var; üzerinde de kolonya şişesine olağanüstü benzeyen bir şey vardı. Pansy'den çok hoş bir biçimde söz ediyor; burada olmasının onlar için büyük bir mutluluk olduğunu söylüyor. Cennetten çıkma küçük bir azize o ve onların en yaşlısı için bile bir örnek oluşturuyor. Tam Madam Catherine'den ayrılıyordum ki, kapıcı gelip ona, bir hanımefendinin Signorina'yı ziyarete gelmiş olduğunu söyledi. Tabii, sen olduğunu tahmin ettim ve gidip onun adına seni kabul etmeme izin vermesini istedim ondan. Buna çok karşı koydu –sana bunu söylemeliyim– ve başrahibeyi haberdar etmenin görevi olduğunu söyledi; sana saygılı davranılması öylesine önemliydi ki. Zavallı başrahibeyi rahat bırakmasını rica ettim ve benim sana nasıl davranacağımı zannettiğini sordum ona!"

Madam Merle, uzun zamandır sohbet sanatının üstadı olmuş olan bir kadının parlaklığıyla, bu minval üzere devam etti. Ama konuşmasında evreler ve nüanslar vardı ve Isabel'in kulağı bunlardan bir tekini bile kaçırmadı, her ne kadar gözleri refakatçisinin yüzü üzerinde değilse de. Madam Merle fazla ilerlememişti ki, Isabel onun sesinde, başlı başına komple bir dram olan ani bir kırılmanın farkına vardı. Sesinin perdesindeki bu incelikli değişim, çok önemli bir keşfi belirtiyordu... dinleyicisindeki tamamen yeni bir tavrın algılanışını. Madam Merle bir anda aralarında her şeyin bitmiş olduğunu ve ikinci bir anda bunun nedenini tahmin etmişti. Orada duran insan, şimdiye kadar görmüş olduğu kişiyle aynı değildi; çok farklı bir insandı... sırrını bilen bir insan. Bu keşif muazzam bir şeydi ve o an için kadınların bu en maharetlisi bocaladı ve cesaretini kaybetti. Ama sadece o an için. Sonra, mükemmel tavrının bilinçli akışı tekrar kendini topladı ve sonuna kadar alabildiğine

düzgün bir biçimde sürüp gitti. Ama Madam Merle ancak sonunu planlamış olduğu için devam edebildi. Onu titreten sivri bir uçla dokunulmuştu ona ve telaşını bastırmak için iradesinin tüm uyanıklığına ihtiyacı vardı. Tek emniyeti kendini ele vermemekte yatıyordu. Kendini ele vermedi de; ama ne dediğini bilmeden konuştuğunu duyduğu sırada, sesinin irkilmiş niteliği düzelmeyi reddediyordu... elinde değildi bu. Güveninin suları çekiliyordu ve limana, dibe hafifçe sürterek, güçlükle yanaşabildi.

Isabel bütün bunları, duvardaki bir resim kadar açık seçik gördü. Onun için büyük bir an olmuş olabilirdi bu, çünkü bir zafer anı olmuş olabilirdi. Madam Merle'ün cesaretini kaybetmiş ve ifşa olmanın hayaletini karşısında görüyor olması... başlı başına bir intikamdı bu, başlı başına daha aydınlık bir günün alametiydi neredeyse. Ve bir an, yarı yarıya arkasını dönmüş, görünüşe göre pencereden dışarı bakarak dururken, Isabel bu bilginin keyfini çıkardı. Pencerenin öteki tarafında manastırın bahçesi uzanıyordu; ama Isabel'in gördüğü bu değildi; tomurcuklanan bitkileri ve ışıltılı akşamüzerini görmüyordu o. Daha şimdiden deneyiminin bir parçası haline gelmiş olan ve içinde sunulduğu kabın kırılganlığının bile ancak asli bir bedel kattığı o ifşaatın çiğ ışığında, kendisinin saygı duyulmayan, silik bir alet olmuş olduğuna dair o kuru, kaçınılmaz gerçeğe bakıyordu. Bu bilginin bütün burukluğu yeniden ruhuna doldu; sanki dudaklarında haysiyetine sürülen lekenin tadını hissediyormuş gibiydi. Öyle bir an geldi ki, eğer dönüp konuşacak olsa, kırbaç gibi bir söz söylerdi. Ama gözlerini kapadı ve sonra o korkunç görüntü yavaş yavaş kayboldu. Geriye kalan, ondan sadece bir iki metre ötede duran ve dünyadaki en basit kadınmışçasına, ne düşüneceğini bilemeyen, dünyadaki en zeki kadındı. Isabel'in tek intikamı, sessiz kalmaya devam etmek, Madam Merle'ü bu eşi görülmemiş durumda bırakmak oldu. Bu hanımefendiye uzun gelmiş olması gere-

ken bir süre onu o durumda bıraktı ve nihayet o, başlı başına çaresizliğin bir itirafı olan bir hareketle, yerine oturdu. Sonra Isabel gözlerini çevirip ona baktı. Madam Merle çok solgundu; kendi gözleri de Isabel'in yüzünü araştırıyordu. Orada ne isterse görebilirdi, ama onun için tehlike geçmişti. Isabel onu asla suçlamayacak, asla ayıplamayacaktı; belki de, ona asla kendini savunma fırsatı vermemek için.

"Pansy'ye veda etmeye geldim," dedi Isabel, nihayet. "Bu gece İngiltere'ye gidiyorum."

"Bu gece İngiltere'ye gidiyorsun!" diye tekrarladı Madam Merle, orada oturup ona bakarak.

"Gardencourt'a gidiyorum. Ralph Touchett ölüyor."

"Ah, sana dokunacak bu." Madam Merle kendini topladı; anlayış göstermek için bir fırsatı vardı. "Yalnız mı gidiyorsun?" diye sordu.

"Evet; kocam gelmiyor."

Madam Merle alçak sesli, belirsiz bir mırıltı çıkardı; olayların genel üzücülüğünün bir tür kabulüydü bu.

"Bay Touchett benden hiç hoşlanmadı; ama öleceğine üzüldüm. Annesini görecek misin?"

"Evet; o Amerika'dan döndü."

"Bana çok nazik davranırdı o; ama değişti. Değişen başkaları da oldu," dedi Madam Merle, sessiz, asil bir acıklılıkla. Bir an durakladı ve sonra, "Ve sevgili, eski Gardencourt'u tekrar göreceksin!"

"Oradan fazla keyif almayacağım," diye cevap verdi Isabel.

"Doğal olarak... kederinin içinde. Ama orası bildiğim bütün evler arasında, ki çok ev biliyorum, bütün olarak içinde yaşamaktan en çok hoşlanacağım yer. Oradaki insanlara bir mesaj göndermeye kalkışmıyorum," diye ekledi Madam Mele; "ama eve sevgilerimi iletmek isterim."

Isabel yüzünü çevirdi.

"Pansy'ye gitsem iyi olur," dedi. "Fazla vaktim yok."

Ve doğru çıkışı bulmak için etrafına bakınırken, kapı açıldı ve içeriye evin hanımlarından biri girdi; bu hanım, kıyafetinin uzun, bol kollarının altında tombul, beyaz ellerini hafifçe ovuşturarak, ihtiyatlı bir gülümsemeyle ilerledi. Isabel onun daha önceden tanışmış olduğu Madam Catherine olduğunu fark etti ve Bayan Osmond'u derhal görmesine izin vermesini rica etti. Madam Catherine iki misli ihtiyatlı bir görünüme büründü, ama çok yavan bir ifadeyle gülümsedi ve "Sizi görmek ona iyi gelecek. Ona kendim götüreceğim sizi," dedi. Sonra tatlı, dikkatli küçük gözlerini Madam Merle'e çevirdi.

"Biraz kalınama izin verir misiniz?" diye sordu bu hanımefendi. "Burada olmak o kadar güzel ki."

"Hep kalabilirsiniz, isterseniz!" Ve iyi rahibe bilmiş bir kahkaha attı.

Isabel'i odadan dışarı çıkardı, birkaç koridordan geçirdi ve uzun bir merdivenden yukarı götürdü. Bütün bu bölmeler sağlam ve çıplak, aydınlık ve temizdi; büyük ceza kurumları da öyledir, diye düşündü Isabel. Madam Catherine Pansy'nin odasının kapısını usulca iterek açtı ve ziyaretçiyi içeri aldı; sonra, diğer ikisi buluşup kucaklaştığı sırada durup ellerini kavuşturdu ve gülümsedi.

"Sizi gördüğüne sevindi," diye tekrarladı; "bu ona iyi gelecek." Ve dikkatle Isabel için en iyi sandalyeyi yerleştirdi. Ama kendisi oturmak için herhangi bir harekette bulunmadı; çekilmeye hazırmış gibi görünüyordu. "Bu sevgili çocuk nasıl görünüyor?" diye sordu Isabel'e, bir süre oyalanarak.

"Solgun görünüyor," diye cevap verdi Isabel.

"Sizi görmenin memnuniyetinden. O çok mutlu. *Elle éclaire la maison**," dedi iyi rahibe.

Pansy, Madam Merle'ün söylediği gibi, küçük, siyah bir elbise giymişti; onu solgun gösteren belki de buydu.

"Bana çok iyi davranıyorlar... her şeyi düşünüyorlar!" dedi, âdet üzere hoş bir şey söylemeye duyduğu hevesle.

* (Fr.) O, evi aydınlatıyor. (ç.n.)

"Seni her zaman düşünüyoruz... değerli bir emanetsin sen," diye beyan etti Madam Catherine, iyi niyetin alışkanlığı haline gelmiş olduğu ve görev kavramının, her sorumluluğun kabulü olduğu bir kadının tonuyla. Bu ton Isabel'in kulaklarına kurşun ağırlığıyla düştü; bir kişiliğin teslimiyetini, kilisenin otoritesini temsil ediyormuş gibiydi.

Madam Catherine onları baş başa bıraktığında, Pansy Isabel'in önünde diz çöktü ve başını üvey annesinin kucağına sakladı. Isabel şefkatle saçlarını okşarken, birkaç dakika böylece kaldı. Sonra ayağa kalkarak yüzünü ondan kaçırdı ve odada etrafına bakındı.

"Burayı iyi düzenlemiş olduğumu düşünmüyor musunuz? Evde sahip olduğum her şeye sahibim."

"Çok güzel olmuş; rahatın yerinde." Isabel ona ne diyebileceğini hiç bilmiyordu. Bir yandan, ona acımaya gelmiş olduğunu düşünmesine izin veremezdi; öte yandan, onunla birlikte seviniyormuş gibi yapmak aptalca bir alaycılık olurdu. O da bir süre sonra sadece, "Sana veda etmeye geldim. İngiltere'ye gidiyorum," diye ekledi.

Pansy'nin küçük, beyaz yüzü kıpkırmızı oldu.

"İngiltere'ye mi? Dönmemek üzere mi?"

"Ne zaman döneceğimi bilmiyorum."

"Ah; üzüldüm," dedi Pansy, zayıf bir sesle. Eleştirmeye hakkı yokmuş gibi konuşuyordu; ama sesinin tonu derin bir hayal kırıklığını ifade ediyordu.

"Kuzenim Bay Touchett çok hasta; muhtemelen ölecek. Onu görmeyi arzu ediyorum," dedi Isabel.

"Ah, evet; öleceğini söylemiştiniz bana. Gitmelisiniz, tabii. Peki, babam gidecek mi?"

"Hayır; ben yalnız gideceğim."

Pansy bir süre hiçbir şey söylemedi. Isabel sık sık onun, babasının karısıyla olan gözle görülür ilişkileri hakkında ne düşündüğünü merak etmişti; ama Pansy asla bir bakışla, bir imayla, onların yakınlık niteliğini yetersiz gördüğünü bel-

li etmemişti. Bu konuda düşünceleri vardı, Isabel bundan emindi ve birbirine daha yakın karı kocaların bulunduğuna inanıyor olmalıydı. Ama Pansy düşüncelerinde bile tedbirsiz değildi; muhteşem babasını eleştirmeye olduğu kadar, nazik üvey annesini yargılamaya da kalkışmazdı. Neredeyse kalbi dururdu, manastırın küçük kilisesindeki muazzam resimde, azizlerden ikisinin boyalı başlarını birbirlerine çevirip iki yana salladıklarını görse, duracağı gibi; ama bu ikinci durumda da (sırf ağırbaşlılık uğruna) yapacağı gibi, bu korkunç fenomenden hiç kimseye bahsetmezdi; kendisininkinden daha büyük hayatların sırları hakkındaki tüm bilgisini böylece bir kenara koyuyordu.

"Çok uzakta olacaksınız," dedi, biraz sonra.

"Evet; uzakta olacağım. Ama bu hiç fark etmeyecek," diye cevap verdi Isabel; "çünkü sen burada olduğun sürece zaten senden çok uzaktayım."

"Evet; ama gelip beni görebilirsiniz; gerçi pek sık gelmediniz."

"Gelmedim, çünkü baban yasakladı bunu. Bugün yanımda hiçbir şey getirmedim. Seni eğlendiremeyeceğim."

"Eğlendirilmemem gerekiyor. Babamın istediği bu değil."

"O halde, Roma'da ya da İngiltere'de olmam hiç fark etmez."

"Mutlu değilsiniz, Bayan Osmond," dedi Pansy.

"Pek değilim. Ama bu önemli değil."

"Ben de kendime öyle diyorum. Ne önemi var? Ama buradan çıkmak isterdim."

"Ben de çıkabilmeni diliyorum."

"Beni burada bırakmayın," diye devam etti Pansy, usulca.

Isabel bir an sessiz kaldı; kalbi hızla çarpıyordu.

"Şimdi benimle buradan gider misin?" diye sordu.

Pansy yalvaran gözlerle ona baktı.

"Babam beni getirmenizi mi söyledi?"

"Hayır; benim teklifim bu."

"O halde, beklesem iyi olur sanırım. Babam bana mesaj göndermedi mi?"

"Geleceğimi bildiğini sanmıyorum."

"Yeterince kalmış olmadığımı düşünüyor," dedi Pansy. "Ama kaldım. Hanımlar bana çok nazik davranıyor ve küçük kızlar beni görmeye geliyor. Çok küçük olanları var... öyle tatlı çocuklar ki. Sonra, odam... kendiniz görüyorsunuz. Bütün bunlar çok hoş. Ama yeterince kaldım. Babam biraz düşünmemi istedi... ve çok düşündüm."

"Ne düşündün?"

"Şey, asla babama hoşnutsuzluk verecek bir şey yapmamam gerektiğini."

"Bunu daha önce de biliyordun."

"Evet; ama şimdi daha iyi biliyorum. Her şeyi yapacağım... her şeyi yapacağım," dedi Pansy. Sonra, kendi sözlerini duydukça, yüzüne derin, saf bir pembelik yayıldı. Isabel bunun anlamını sezdi; zavallı kızın yenilmiş olduğunu anladı. İyi ki Bay Edward Rosier minelerini satmamıştı! Isabel onun gözlerinin içine baktı ve orada esas itibariyle ona yumuşak davranılması için bir dua gördü. Sanki bakışının beğenisinde herhangi bir azalmayı ifade etmediğini ona bildirmek istermiş gibi, elini Pansy'nin elinin üzerine koydu; çünkü (sessiz ve mütevazı bir direniş olmuş da olsa) kızın o bir anlık direnişinin çöküşü, sadece onun durumun hakikatini takdir ettiğini gösteriyormuş gibiydi. Başkalarını yargılamaya cüret etmiyordu, ama kendini yargılamış, gerçeği görmüştü. Düzenlerle mücadele etme yeteneği yoktu onda; tecridin ciddiyetinde onu çaresiz bırakan bir şeyler vardı.

Güzel başını otoriteye eğiyor ve otoriteden sadece merhamet etmesini istiyordu. Evet, iyi ki Edward Rosier birkaç parçayı saklamıştı!

Isabel ayağa kalktı; zamanı hızla daralıyordu.

"Hoşça kal, o halde," dedi; "Roma'dan bu gece ayrılıyorum."

Pansy onun elbisesinden tuttu; kızın yüzünde ani bir değişim olmuştu.

"Garip görünüyorsunuz; beni korkutuyorsunuz."

"Ah, çok zararsızım ben," dedi Isabel.

"Belki de geri gelmeyeceksiniz?"

"Belki. Bilemiyorum."

"Ah, Bayan Osmond, beni bırakmayın!"

Isabel artık onun her şeyi tahmin etmiş olduğunu anlıyordu.

"Sevgili çocuğum, senin için ne yapabilirim?" diye sordu.

"Bilmiyorum... ama sizi düşündüğüm zaman daha mutlu oluyorum."

"Beni her zaman düşünebilirsin."

"O kadar uzak olduğunuz zaman değil. Biraz korkuyorum," dedi Pansy.

"Neden korkuyorsun?"

"Babamdan... biraz. Ve Madam Merle'den. Az önce beni görmeye geldi."

"Öyle söylememelisin," diye bir yorumda bulundu Isabel.

"Ah, istedikleri her şeyi yapacağım. Yalnız, eğer siz burada olursanız, daha kolayca yaparım bunu."

Isabel biraz düşündü.

"Seni terk etmeyeceğim," dedi, nihayet. "Hoşça kal, çocuğum."

Sonra bir an, sessizce, iki kız kardeş gibi kucaklaştılar; sonra Pansy koridorda ziyaretçisiyle birlikte merdivenlerin tepesine kadar yürüdü.

"Madam Merle buradaydı," diye beyan etti Pansy, giderlerken ve Isabel cevap vermeyince aniden ekledi: "Madam Merle'den hoşlanmıyorum!"

Isabel bir an tereddüt etti; sonra durdu.

"Bunu asla söylememelisin... Madam Merle'den hoşlanmadığını."

Pansy hayretle ona baktı; ama Pansy söz konusu olduğunda, hayret hiçbir zaman bir itaatsizlik nedeni olmamıştı.

"Bir daha hiç söylemeyeceğim," dedi, eşsiz bir yumuşak başlılıkla.

Aşağı inmemesi, Pansy'nin altında yaşadığı ılımlı ama çok kesin disiplinin bir parçasıymış gibi göründüğünden, merdivenlerin başında ayrılmak zorunda kaldılar. Isabel aşağı indi ve merdivenlerin dibine ulaştığında, kız yukarıda duruyordu.

"Geri geleceksiniz, değil mi?" diye seslendi, Isabel'in daha sonra hatırladığı bir sesle.

"Evet... geri geleceğim."

Madam Catherine aşağıda Isabel'i karşıladı ve onu salonun kapısına götürdü; kapının dışında ikisi durup bir süre konuştular.

"İçeriye girmeyeceğim," dedi iyi rahibe. "Madam Merle sizi bekliyor."

Bu beyan üzerine Isabel irkildi ve manastırdan başka bir çıkış olup olmadığını soracak gibi oldu. Ama bir an düşünmek onu, Pansy'nin diğer ziyaretçisinden kaçınma arzusunu değerli rahibeye belli etmekle iyi bir iş yapmış olmayacağına temin etti. Refakatçisi elini çok yumuşak bir hareketle onun kolunun üzerine koydu ve iyi niyetli, bilge gözlerini ona dikerek, neredeyse teklifsiz bir tavırla, ona Fransızca sordu:

"Eh bien, chère madame, qu'en pensez-vous?" *

"Üvey kızım hakkında mı? Ah, size anlatmak uzun sürer."

"Biz yeterli olduğunu düşünüyoruz," dedi Madam Catherine, manidar bir edayla. Ve salonun kapısını iterek açtı.

Madam Merle aynen Isabel'in onu bıraktığı şekilde oturuyordu, parmağını oynatamayacak kadar düşüncelere dalmış bir kadın gibi. Madam Catherine Isabel'in arkasından

* (Fr.) Peki, sevgili hanımefendi, onun hakkında ne düşünüyorsunuz? (ç.n.)

kapıyı kapatırken ayağa kalktı ve Isabel onun belli bir amaçla düşünmüş olduğunu gördü. Dengesini yeniden bulmuş, manevi gücünü tamamen geri kazanmıştı.

"Seni beklemek istediğimi fark ettim," dedi, kibarca. "Ama Pansy hakkında konuşmak için değil."

Isabel ne hakkında konuşmak için olduğunu merak etti ve Madam Merle'ün beyanına rağmen, bir süre sonra cevap verdi...

"Madam Catherine yeterli olduğunu söylüyor."

"Evet; bana da yeterliymiş gibi geliyor. Sana zavallı Bay Touchett hakkında bir şey daha soracaktım," diye ekledi Madam Merle. "Gerçekten de yolun sonuna geldiğine inanmak için nedenlerin var mı?"

"Bir telgraftan başka bilgim yok. Ne yazık ki, sadece bir ihtimali doğruluyor bu."

"Sana garip bir soru soracağım," dedi Madam Merle. "Kuzenini çok mu seviyorsun?" Ve sorusu kadar garip bir biçimde gülümsedi.

"Evet, onu çok seviyorum. Ama anlamıyorum sizi."

Madam Merle bir an duraksadı.

"Bunu açıklamak zor. Senin aklına gelmemiş olabilecek bir şey geldi aklıma ve seni fikrimden faydalandırıyorum. Kuzenin bir zamanlar sana büyük bir yardımda bulundu. Hiç tahmin etmedin mi bunu?"

"Bana birçok yardımda bulundu o."

"Evet; ama bir tanesi diğerlerinin çok üzerindeydi. Seni zengin bir kadın yaptı o."

"O mu yaptı?.."

Madam Merle başarılı olduğunu düşünüyormuş gibiydi ve daha muzafferane bir edayla devam etti...

"Seni göz alıcı bir eş adayı yapmak için gerekli olan o ilave parıltıyı bahşetti sana. Esasında teşekkür etmen gereken o." Madam Merle durdu; Isabel'in gözlerinde bir şey vardı.

"Sizi anlamıyorum. Enişte*min* parasıydı o."

"Evet; enişte*nin* parasıydı; ama kuzeninin fikriydi. Babasını buna ikna etti. Ah, canım, meblağ büyüktü!"

Isabel bakakaldı; bugün tüyler ürpertici ışık çakmalarıyla aydınlanan bir dünyada yaşıyormuş gibiydi.

"Neden böyle şeyler söylediğinizi bilmiyorum! Ne bildiğinizi bilmiyorum."

"Tahmin ettiklerimden başka hiçbir şey bilmiyorum. Ama bunu tahmin ettim."

Isabel kapıya gitti ve onu açtıktan sonra bir an mandalı tutarak durdu. Sonra, "Teşekkür etmem gereken kişinin siz olduğunuza inanıyordum!" dedi. Tek intikamı buydu.

Madam Merle gözlerini indirdi; bir tür gururlu tövbekârlıkla öylece durdu.

"Çok mutsuzsun, biliyorum. Ama ben daha mutsuzum."

"Evet; buna inanabiliyorum. Sizi bir daha asla görmek istemiyorum, sanırım."

Madam Merle yukarı baktı.

"Amerika'ya gideceğim," diye beyan etti, Isabel dışarı çıkarken.

Elli Üçüncü Bölüm

Isabel'in Charing Cross'ta Paris posta arabasından inerken adeta Henrietta Stackpole'un kollarına –ya da her halükârda ellerine– adım atması, hayretle değil, başka koşullarda büyük ölçüde sevinç etkisi yaratacak bir duyguyla oldu. Torino'dan arkadaşına telgraf çekmişti ve Henrietta'nın onu karşılayacağını kesin olarak düşünmemiş olduğu halde, telgrafının faydalı bir sonuç yaratacağını hissetmişti. Roma'dan buraya yaptığı uzun yolculukta, zihni belirsizliğe teslim olmuştu; geleceği sorgulayamıyordu. Bu yolculuğu görmeyen gözlerle yapmış ve baharın en zengin tazeliğiyle donanmış olmalarına rağmen, içinden geçtiği ülkelerden pek bir zevk almamıştı. Düşünceleri başka ülkelerde seyrediyordu... mevsimin değişmediği ve sanki yalnız daimi bir kış kasvetinin hüküm sürdüğü, garip görünüşlü, iyi aydınlatılmamış, yolu olmayan diyarlarda. Düşünecek çok şeyi vardı; ama zihnini dolduran, ne düşünceler ne de bilinçli bir hedefti. Zihninden kopuk kopuk görüntüler ve anıların, beklentilerin ani, donuk parıltıları geçiyordu. Geçmiş ve gelecek keyiflerince birbirini izliyordu, ama onları yalnız kendilerine has bir mantığa göre gelip giden düzensiz imgeler halinde görüyordu. Hatırladığı şeyler olağanüstüydü. Artık sırra vâkıf olmuş olduğundan, onu öylesine ilgilendiren ve karanlıkta bırakılması, hayatı eksik bir deste

iskambille briç oynama çabası haline getirmiş olan bir şeyi bildiğinden, olayların hakikati, karşılıklı ilişkileri, anlamları ve esas itibariyle dehşetleri, bir tür mimari enginlikle karşısında yükseliyordu. Binlerce önemsiz şey hatırlıyordu; bir titreme gibi kendiliğinden irkilerek canlanıyorlardı. Daha doğrusu, o zamanlar bunların önemsiz şeyler olduğunu düşünmüştü; şimdiyse kurşun gibi ağır olduklarını görüyordu. Yine de, şimdi bile önemsiz şeylerdi, sonuç olarak; çünkü bunları anlamanın ona ne faydası vardı? Bugün ona hiçbir şeyin faydası yokmuş gibiydi. Tüm hedefler, tüm niyetler askıya alınmıştı; tüm arzular da öyle, zengince donatılmış korunağına ulaşmak için duyduğu o tek arzu dışında. Gardencourt onun başlama noktası olmuştu ve o gürültüsüz odalara dönmek en azından geçici bir çözüm olacaktı. Güçlü halinde oradan dünyaya açılmıştı; zayıf halinde oraya geri gelecekti ve bu mekân daha önce onun için bir dinlenme yeri olmuşsa, şimdi gerçek bir sığınak olacaktı. Ölmekte olduğu için Ralph'a gıpta ediyordu; çünkü insan eğer dinlenmeyi düşünüyorsa, en mükemmel dinlenme buydu. Büsbütün sona ermek, her şeyden vazgeçip artık hiçbir şey bilmemek... bu düşünce, sıcak bir diyarda, karartılmış bir odada, mermer bir küvetteki serin banyonun hayali kadar tatlıydı. Aslında, Roma'dan yaptığı yolculukta, hemen hemen ölmüş olmak kadar güzel anları olmuşu. Sadece taşınmakta olduğu duygusuyla, köşesinde öyle hareketsiz, öyle pasif, umuttan ve pişmanlıktan öyle kopmuş bir halde oturuyordu ki, eğer ruhuna ani görüntüler musallat olmuşsa, belki de ruhun bedenden kurtulmasıydı bu. Artık esef edilecek bir şey yoktu... o iş bitmişti. Yalnız gafletinin zamanı değil, pişmanlığının zamanı da çok uzakta kalmış gibiydi. Esef edilecek tek şey, Madam Merle'ün öyle... öyle tuhaf olmasıydı. Tam bu noktada, Isabel'in hayal gücü duraklıyordu, Madam Merle'ün ne olmuş olduğunu cidden bilememekten dolayı. Bu her ne idiyse, buna esef etmek Madam

Merle'ün kendisine düşüyordu; ve gideceği Amerika'da bunu yapacaktı kuşkusuz. Artık Isabel'i ilgilendirmiyordu bu; sadece, Madam Merle'ü bir daha hiç görmeyeceği izlenimi altındaydı. Bu izlenim onu, arada sırada kopuk görüntüler halinde görebildiği geleceğe taşıyordu. Uzak yıllarda kendini hayatı henüz önünde olan bir kadın konumunda görüyor ve bu imalar o anın ruhuyla çelişiyordu. Ölmek çekici olabilirdi; ama belli ki bu ayrıcalık ondan esirgenecekti. Ruhunun derinlerinde –feragat etmek için duyduğu herhangi bir iştahtan daha derinde– henüz uzun bir zaman hayatla meşgul olacağı duygusu vardı. Ve kimi zaman bu inançta ilham veren, neredeyse coşturan bir şey oluyordu. Gücün bir kanıtıydı bu... bir gün yeniden mutlu olacağının kanıtıydı. Yalnız acı çekmek için yaşayacağı doğru olamazdı; ne de olsa henüz gençti ve başından birçok şey geçebilirdi. Yalnız acı çekmek için yaşamak –yalnız hayatın eziyetinin tekrarlandığını ve büyüdüğünü hissetmek– bunun için fazla değerli, fazla kabiliyetliymiş gibi geliyordu ona. Sonra kendini bu kadar beğenmenin çok kibirli ve aptalca bir davranış olup olmadığını düşündü. Değerli olmak ne zaman bir güvence olmuştu? Bütün tarih, değerli şeylerin yok edilmesiyle dolu değil miydi? İnsan narinse, acı çekmesi çok daha muhtemel değil miydi? Öyleyse, belki de belli bir kabalığa sahip olduğunun itirafını içeriyordu bu; ama Isabel uzun bir geleceğin, gözlerinin önünden geçen hızlı, belirsiz gölgesinin farkına vardı. Kaçıp kurtulmayacaktı o; baki kalacaktı. Sonra, aradaki yıllar onu tekrar kuşattı ve kayıtsızlığının gri perdesi, üzerine kapandı.

Henrietta çoğu zaman öptüğü gibi öptü onu, bunu yaparken yakalanmaktan korkarmış gibi; sonra Isabel orada, kalabalığın arasında durup etrafına bakındı, hizmetçisini aradı. Hiçbir şey istemiyordu; beklemeyi arzu ediyordu. Ona yardım edileceğine dair ani bir sezgi duydu. Henrietta'nın orada olduğuna öyle sevinmişti ki; Londra'ya

varmanın korkunç bir yanı vardı. İstasyonun loş, dumanlı, yüksek kemerli kubbesi, o garip, soluk ışık, o yoğun, karanlık, itip kakan kalabalık, onu gergin bir korkuyla dolduruyor ve arkadaşının koluna girmeye itiyordu. Bir zamanlar bunlardan hoşlanmış olduğunu hatırladı; içinde kendisine dokunan bir şeylerin olduğu muhteşem bir manzaranın parçasıymış gibi gelmişlerdi ona. Beş yıl önce, bir kış gününün alacakaranlığında, Euston'dan ayrılarak kalabalık sokaklarda yürüyüşünü hatırladı. Bugün bunu yapamazdı ve bu olay sanki başka bir insanın yapmış olduğu bir şey olarak gözünün önüne geldi.

"Gelmiş olman çok, ama çok güzel," dedi Henrietta, Isabel'e bu önermeye itiraz etmeye hazır olabileceğini düşünüyormuş gibi bakarak. "Eğer gelmeseydin... eğer gelmeseydin; şey, bilmiyorum," diye beyan etti Bayan Stackpole, netameli bir şekilde eleştirici güçlerini ima ederek.

Isabel etrafına bakındı, ama hizmetçisini göremedi. Ancak gözleri, daha önce de görmüş olduğunu hissettiği bir şekle takıldı ve kısa bir süre sonra, Bay Bantling'in dostane simasını tanıdı. Biraz uzakta duruyordu ve onu sıkıştıran kalabalığın, ona mevkiinin bir santimini bile teslim ettirmeye gücü yetmezdi... iki hanımefendi kucaklaşmalarını icra ederken tedbirli bir biçimde onlardan ayrı durarak işgal ettiği mevkii.

"İşte Bay Bantling," dedi Isabel, usulca ve alakasız bir biçimde, hizmetçisini bulup bulmadığına artık pek aldırış etmeyerek.

"Ah, evet, benimle birlikte her yere gidiyor. Buraya gelin, Bay Bantling!" diye bağırdı Henrietta. Bunun üzerine centilmen bekâr gülümseyerek ilerledi... ancak, vesilenin ciddiyetinin ölçülü bir hale getirdiği bir gülümsemeydi bu. "Onun gelmiş olması çok güzel değil mi?" diye sordu Henrietta. "Her şeyi biliyor," diye ekledi; "epeyce tartıştık; o gelmeyeceğini söyledi; ben geleceğini söyledim."

"Her zaman hemfikir olduğunuzu sanıyordum," dedi Isabel, gülümseyerek. Artık gülümseyebildiğini fark etti; bir anda Bay Bantling'in seçkin gözlerinde, kendisi için iyi haberleri olduğunu görmüştü. Kuzeninin onun eski bir arkadaşı olduğunu, durumu anladığını ve her şeyin yolunda olduğunu hatırlamasını istediğini söylermiş gibiydiler. Isabel ona elini verdi; onun çok nazik olduğunu düşündü.

"Ah, ben her zaman hemfikir oluyorum," dedi Bay Bantling. "Ama o olmuyor, biliyor musunuz?"

"Hizmetçilerin baş belası olduğunu söylemedim mi sana?" diye sordu Henrietta. "Senin şu genç hanımın muhtemelen Calais'de kalmıştır."

"Umurumda değil," dedi Isabel, bu kadar ilginç olduğunu hiç düşünmemiş olduğu Bay Bantling'e bakarak.

"Sen onunla kal; ben gidip bakayım," diye emretti Henrietta ve bir süre ikisini baş başa bıraktı.

Başta sessizlik içinde durdular; sonra Bay Bantling Isabel'e, kanalda durumun nasıl olduğunu sordu.

"Gayet iyi. Hayır, oldukça sarsıntılıydı," dedi Isabel, refakatçisini bariz bir biçimde şaşırtarak. Bundan sonra da, "Gardencourt'a gitmişsiniz, biliyorum," diye ekledi.

"Nereden biliyorsunuz bunu, acaba?"

"Bilemiyorum... ama orada bulunmuş bir insan gibi görünüyorsunuz."

"Üzüntülü göründüğümü mü düşünüyorsunuz? Orası çok üzüntülü bir yer, biliyorsunuz."

"Sizin hiç üzüntülü göründüğünüze inanmıyorum. Nazik görünüyorsunuz," dedi Isabel, hiçbir çaba gerektirmeyen bir açıksözlülükle. Bir daha asla yüzeysel bir mahcubiyet duymayacakmış gibi geldi ona.

Ancak, zavallı Bay Bantling henüz bu daha aşağı düzeydeki evredeydi. Yüzü bir hayli kızardı, güldü ve Isabel'i, kendini sık sık çok kederli hissettiğine ve kederli olduğu zaman da fena halde haşin olduğuna temin etti.

"Bayan Stackpole'a sorabilirsiniz, biliyorsunuz," dedi. "İki gün önce Gardencourt'taydım."

"Kuzenimi gördünüz mü?"

"Sadece kısa bir süre. Ama insanlarla görüşüyor: Bir gün önce Lort Warburton oradaymış. Touchett her zamanki gibiydi, yalnız yataktaydı, son derece hasta görünüyordu ve konuşamıyordu," diye devam etti Bay Bantling. "Yine de gayet dostane davrandı. Her zamanki gibi zekiydi. Fena halde üzücü bir durum."

Kalabalık, gürültülü istasyonda bile, bu basit tablo çok canlıydı. "Günün geç bir saatinde miydi bu?"

"Evet; özellikle gittim; bilmek isteyeceğinizi düşündük."

"Size çok müteşekkirim. Bu gece oraya gidebilir miyim?"

"Ah, Henrietta'nın sizi bırakacağını sanmıyorum," dedi Bay Bantling. "Kendisiyle kalmanızı istiyor. Touchett'ın adamına, bugün bana telgraf çekeceğine dair söz verdirdim ve telgrafı bir saat önce kulübümde buldum. 'Sakin ve rahat,' diyor ve saat ikide gönderilmiş. Dolayısıyla, görüyorsunuz, yarına kadar bekleyebilirsiniz. Çok yorgun olmalısınız."

"Evet, çok yorgunum. Ve size tekrar teşekkür ederim."

"Ah," dedi Bay Bantling, "son haberleri isteyeceğinizden emindik." Bu arada, Isabel hayal meyal, onun ve Henrietta'nın sonuç olarak hemfikir oluyorlarmış gibi göründüklerine dikkat etti.

Bayan Stackpole Isabel'in, işe yaradığını kanıtlama eyleminde yakalamış olduğu hizmetçisiyle birlikte geri geldi. Bu mükemmel insan kalabalıkta kaybolmamış, sadece hanımefendisinin bagajıyla ilgilenmişti, öyle ki, Isabel artık istasyondan ayrılmakta serbestti.

"Biliyorsun, bu gece taşraya gitmeyi düşünmeyeceksin," diye bayan etti Henrietta ona. "Tren olup olmaması önemli değil. Doğruca bana, Wimpole Sokağı'na geleceksin. Londra'da bir köşe bile bulmak mümkün değil, ama ben yine de

sana bir tane buldum. Bir Roma sarayı değil, ama bir geceliğine idare eder."

"Ne istersen yapacağım," dedi Isabel.

"Gelip birkaç soruya cevap vereceksin; bunu istiyorum."

"Akşam yemeğiyle ilgili hiçbir şey söylemiyor, değil mi, Bayan Osmond?" diye sordu Bay Bantling, şakacı bir tavırla.

Henrietta bir an düşünceli bakışlarını ona dikti. "Kendininkini yemek için çok acele ediyorsun, bakıyorum. Yarın saat onda Paddington İstasyonu'nda olacaksın."

"Benim hatırıma gelmeyin," dedi Isabel.

"Benim hatırıma gelecek," diye beyan etti Henrietta, Isabel'i bir taksiye bindirirken.

Daha sonra, Wimpole Sokağı'ndaki geniş, loş bir salonda –Henrietta'ya hakkını vermek gerekirse, yeterince akşam yemeği yemişlerdi– Isabel'e istasyonda sözünü ettiği soruları sordu.

"Kocan buraya gelişin konusunda olay çıkardı mı?" Bayan Stackpole'un ilk sorusu buydu.

"Hayır; olay çıkardı diyemem."

"İtiraz etmedi, o halde?"

"Hayır; çok itiraz eti. Ama olay denecek bir şey değildi."

"Neydi, o halde?"

"Çok sakin bir konuşmaydı."

Henrietta bir süre arkadaşını inceledi.

"Çok korkunç olmuş olmalı," dedi sonra. Ve Isabel korkunç olduğunu inkâr etmedi. Henrietta'nın sorularını cevaplamakla yetindi; ki bunlar oldukça belirli olduğundan, bunu yapmak kolaydı. O ana kadar ona herhangi bir yeni bilgi sunmadı. "Peki," dedi Bayan Stackpole, nihayet, "bir tek eleştiride bulunacağım. Neden küçük Bayan Osmond'a geri geleceğine söz verdiğini anlamıyorum."

"Şimdi ben de anladığımdan emin değilim," diye cevap verdi Isabel. "Ama o zaman anlıyordum."

"Eğer nedenini unuttuysan, belki de dönmezsin."

Bir süre Isabel hiçbir şey söylemedi, sonra...

"Belki de başka bir neden bulurum," diye karşılık verdi.

"Asla iyi bir neden bulamayacağın kesin."

"Daha iyisi bulunamadığı takdirde, söz vermiş olmamla idare ederim," diye düşüncesini belirtti Isabel.

"Evet; o yüzden nefret ediyorum bundan."

"Şimdi bundan bahsetme. Biraz vaktim var. Gelmek zor oldu; ama geri gitmek daha da zor olacak."

"Ne de olsa, kocanın olay çıkarmayacağını hatırlamalısın!" dedi Henrietta, manidar bir biçimde.

"Çıkaracak, ama," diye cevap verdi Isabel, ciddiyetle. "Bir anlık bir olay olmayacak bu; daima sürecek bir olay olacak."

İki kadın bir süre oturup bu beklentiyi müşahede ettiler; sonra Bayan Stackpole, Isabel'in rica ettiği gibi konuyu değiştirmek için, aniden beyan etti...

"Lady Pensil'le kalmaya gittim!"

"Ha, o mektup nihayet gelmiş!"

"Evet; beş yıl aldı. Ama bu defa beni görmek istedi."

"Gayet doğal olarak."

"Bildiğini tahmin ettiğimden daha doğaldı," dedi Henrietta, gözlerini uzak bir noktaya dikerek. Sonra birdenbire dönerek ekledi: "Isabel Archer, senden özür diliyorum. Neden, bilmiyor musun? Çünkü seni eleştirdim, ama buna rağmen, senden daha ileri gittim. Bay Osmond en azından öteki tarafta doğmuş!"

Isabel onun ne kastettiğini ancak bir süre sonra kavradı; öyle mütevazı ya da en azından öyle ustalıklı bir biçimde maskelenmişti ki bu. Isabel'in zihni o anda olayların komikliğiyle meşgul değildi; ama arkadaşının canlandırmış olduğu imgeyi kısa bir kahkahayla karşıladı. Ancak, derhal kendini topladı ve gerçek olamayacak kadar acıklı bir ciddiyetle...

"Henrietta Stackpole, ülkenden vazgeçecek misin?" diye sordu.

"Evet, zavallı Isabel'im, vazgeçeceğim. İnkâr ediyormuş gibi yapmayacağım; bu gerçekle yüzleşiyorum. Bay Bantling'le evleneceğim ve Londra'da oturacağım."

"Bu çok garip geliyor," dedi Isabel, şimdi gülümseyerek.

"Şey, evet, sanırım öyle. Bu noktaya yavaş yavaş geldim. Sanırım ne yaptığımı biliyorum; ama açıklayabilir miyim, onu bilmiyorum."

"İnsan evliliğini açıklayamaz ki," diye cevap verdi Isabel. "Ve seninkinin açıklanmaya ihtiyacı yok. Bay Bantling çok iyi bir insan."

Henrietta bir şey söylemedi; düşüncelere dalmış gibiydi.

"Güzel bir tabiatı var," diye beyan etti, nihayet. "Onu yıllarca inceledim ve içini dışını görebiliyorum. Cam kadar şeffaf o... esrarengiz bir yanı yok. Entelektüel değil, ama aklı takdir ediyor. Öte yandan, bunun iddialarını abartmıyor. Bazen Birleşik Devletler'de öyle yaptığımızı düşünüyorum."

"Ah," dedi Isabel, "sen gerçekten değişmişsin! Anayurdun aleyhine bir şey söylediğini ilk defa duyuyorum."

"Sadece fazla entelektüel olduğumuzu söylüyorum; ne de olsa, şanlı bir kusur bu. Ama *ben* değiştim, gerçekten; evlenmek için bir kadının bir hayli değişmesi gerekiyor."

"Umarım çok mutlu olursun. Nihayet –burada– İngiltere'nin iç dünyasından bir şeyler göreceksin."

Henrietta küçük, anlamlı bir kahkaha attı. "Gizemin anahtarı bu sanırım. Uzak tutulmaya dayanamıyordum. Artık herkes kadar hakkım var!" diye ekledi, yapmacıksız bir coşkuyla.

Isabel bunlarla çok oyalanmıştı, ama görüşünde belli bir melankoli vardı. Sonuç olarak, Henrietta insani ve kadınsıydı; şimdiye kadar aydınlık, keskin bir alev, bedensiz bir ses olarak görmüş olduğu Henrietta. Onun kişisel hassasiyetle-

ri olduğunu, sıradan tutkulara maruz kalabildiğini ve Bay Bantling'le yakınlığının tamamen özgün olmadığını keşfetmek biraz hayal kırıklığı yaratıyordu. Onun Bay Bantling'le evlenmesinde bir özgünlük yoksunluğu, hatta bir tür aptallık vardı ve Isabel'in algılarında bir an için dünyanın kasveti daha derin bir renge büründü.

Aslında, biraz sonra Bay Bantling'in sonuç olarak özgün olduğunu düşündü. Ama Henrietta'nın ülkesinden nasıl vazgeçebildiğini anlayamıyordu. Kendisi ülkesiyle bağlarını gevşetmişti, ama oraya hiçbir zaman Henrietta kadar bağlı olmamıştı zaten. Biraz sonra ona, Lady Pensil'e yaptığı ziyaretten keyif alıp almadığını sordu.

"Ah, evet," dedi Henrietta, "beni nasıl yorumlayacağını bilemedi."

"Çok eğlenceli miydi bu, peki?"

"Hem de çok, çünkü sözde çok yetenekli o. Her şeyi bildiğini sanıyor; ama bir kadın muhabiri anlayamıyor! Biraz daha iyi ya da biraz daha kötü olsam, onun için çok daha kolay olacak. O kadar kafası karışıyor ki; gidip ahlaksızca bir şey yapmanın görevim olduğunu düşünüyor sanırım. Kardeşiyle evlenmemin ahlaksızca olduğunu düşünüyor; ama sonuç olarak, yeteri kadar ahlaksızca değil bu. Ve asla anlayamayacak... asla!"

"Kardeşi kadar zeki değil, o halde," dedi Isabel. "O anlamış gibi görünüyor."

"Yo, hayır, anlamadı!" diye haykırdı Bayan Stackpole, kararlılıkla. "Aslında, benimle bunun için evlenmek istediğine inanıyorum... sırf keşfetmek için. Sabit bir fikir bu... bir tür büyülenme."

"Buna imkân vermekle çok nazik davranıyorsun."

"Eh işte," dedi Henrietta, "benim de keşfedecek bir şeyim var!" Ve Isabel onun bir bağlılıktan feragat etmiş olmadığını, bir saldırı planladığını anladı. Nihayet İngiltere'yle ciddi ciddi cebelleşmek üzereydi.

Ancak, ertesi gün, saat ikide, kendini hem Bayan Stackpole'un hem de Bay Bantling'in refakatinde bulduğu Paddington İstasyonu'nda, Isabel bu beyefendinin kendi şaşkınlıklarını hafife aldığının farkına vardı. Her şeyi keşfetmemişse bile, en azından, önemli noktayı keşfetmişti... Bayan Stackpole'un inisiyatiften yoksun olmayacağını. Eş seçerken bu yetersizliğe karşı tetikte olduğu belliydi.

"Henrietta bana söyledi ve çok sevindim," dedi Isabel, ona elini uzatırken.

"Çok tuhaf olduğunu düşünüyorsunuz zannederim," diye cevap verdi Bay Bantling, zarif şemsiyesine dayanarak.

"Evet, çok tuhaf olduğunu düşünüyorum."

"Benim kadar düşünemezsiniz bunu. Ama yeni bir çığır açmaktan her zaman oldukça hoşlanmışımdır," dedi Bay Bantling, sükûnetle.

Elli Dördüncü Bölüm

Bu ikinci vesilede Isabel'in Gardencourt'a gelişi, ilk gelişinden daha da sessiz oldu. Ralph Touchett evinde oldukça az sayıda insan tutuyordu ve yeni hizmetkârlar için, Bayan Osmond bir yabancıydı; öyle ki Isabel, kendi dairesine götürülmek yerine, soğuk bir tavırla kabul odasına alınmış ve adı yukarıya, teyzesine bildirilirken, beklemek üzere orada bırakılmıştı. Uzun bir süre bekledi; Bayan Touchett'ın ona gelmek için hiç acelesi yokmuş gibiydi. Nihayet sabırsızlık duydu; gerginlik ve hatta korku duydu. Hava karanlık ve soğuktu; geniş, kahverengi odaların köşelerinde koyu bir alacakaranlık vardı. Ev tamamen sessizdi... Isabel'in hatırladığı bir sessizlikti bu; eniştesinin ölümünden önce günlerce bütün evi doldurmuş bir sessizlik. Kabul odasından çıktı ve etrafta dolaştı... kütüphanede ve adımlarının derin sessizlikte yankılandığı resim galerisinde yürüdü. Hiçbir şey değişmemişti; yıllar önce görmüş olduğu her şeyi tanıdı; orada daha dün durmuş gibiydi. İnsanlar öylesine değişirken, eşyanın pek değişmediğini düşündü ve etrafta, teyzesinin Albany'de onu görmeye geldiği gün yaptığı gibi dolaşmakta olduğunun farkına vardı. O zamandan beri bir hayli değişmişti... başlangıç olmuştu o. Birdenbire, Lydia Teyze o gün aynen o şekilde gelip kendisini yalnız bulmuş olmasa, her şeyin farklı gelişmiş olabileceği aklına geldi. Başka bir yaşam sürmüş olabilir ve bugün daha

mutlu bir kadın olabilirdi. Galeride küçük bir tablonun, güzel ve değerli bir Bonington'ın önünde durdu ve gözleri uzun süre onun üzerinde oyalandı. Ama tabloya bakmıyordu; teyzesi o gün Albany'ye gelmese, Caspar Goodwood'la evlenmiş olup olmayacağını düşünüyordu.

Isabel büyük, ıssız kabul odasına döndükten hemen sonra, Bayan Touchett nihayet belirdi. Epeyce yaşlanmış görünüyordu, ama gözleri her zamanki kadar parlak ve başı her zamanki kadar dikti; ince dudakları, gizli anlamlarla dolu bir mahzen gibiydi. En süssüz stilde küçük, gri bir elbise giymişti ve Isabel, ilk seferinde olduğu gibi, bu olağanüstü akrabasının bir kraliçe naibine mi, yoksa bir hapishane yöneticisine mi daha çok benzediğini düşündü. O kendisini öperken, dudakları gerçekten de çok inceymiş gibi geldi Isabel'e.

"Seni beklettim, çünkü Ralph'la oturuyordum," dedi Bayan Touchett. "Hemşire öğle yemeğine gitmişti ve ben onun yerini aldım. Sözde ona bakan bir adam var, ama adam bir işe yaramıyor; hep pencereden dışarıya bakıyor... sanki görülecek bir şey varmış gibi! Kıpırdamak istemedim, çünkü Ralph uyuyor gibiydi ve sesin onu rahatsız edeceğinden korktum. Hemşire geri gelinceye kadar bekledim; evi bildiğini hatırladım."

"Zannettiğimden de daha iyi bildiğimin farkına vardım; dolaşıyordum," diye cevap verdi Isabel. Sonra da Ralph'ın çok uyuyup uyumadığını sordu.

"Gözleri kapalı yatıyor; kıpırdamıyor. Ama bunun hep uyku olduğundan emin değilim."

"Beni görür mü? Benimle konuşabilir mi?"

Bayan Touchett bir an tereddüt etti. "Onu deneyebilirsin," dedi. Sonra da Isabel'i odasına götürmeyi teklif etti. "Seni oraya götürdüklerini sanıyordum; ama burası benim evim değil, Ralph'ın evi ve ne yaptıklarını bilmiyorum. En azından, bagajını almış olmalılar; fazla bir şey getirmemiş-

sindir herhalde. Ancak, buna aldırış ediyor değilim. Sana daha önce kaldığın odayı verdiler galiba; Ralph geleceğini duyduğu zaman, o odada kalman gerektiğini söyledi."

"Başka bir şey söyledi mi?"

"Ah, canım, eskisi gibi gevezelik etmiyor!" diye haykırdı Bayan Touchett, yeğeninin önünden merdivenleri çıkarken.

Aynı odaydı ve bir şey Isabel'e, kendisi kaldığından beri hiç kimsenin orada uyumamış olduğunu söylüyordu. Bagajı oradaydı ve fazla yer kaplamıyordu; Bayan Touchett gözlerini onlara dikerek biraz oturdu.

"Gerçekten hiç ümit yok mu?" diye sordu Isabel, teyzesinin önünde durarak.

"Hem de hiç. Hiçbir zaman da yoktu. Başarılı bir hayat olmadı onunki."

"Evet... sadece güzel bir hayat oldu." Isabel daha şimdiden teyzesiyle zıt gittiğini fark etti; soğukluğu onu sinirlendirmişti.

"Bununla ne kastettiğini anlamıyorum; sağlık olmadan güzellik olmaz. Seyahat için çok tuhaf bir elbise o."

Isabel giysisine göz attı. "Roma'dan bir saat içinde ayrıldım; elime gelen ilk elbiseyi giydim."

"Amerika'daki ablaların nasıl giyindiğini bilmek istediler. En çok ilgi duydukları şey buymuş gibiydi. Onlara tarif edemedim... ama doğru fikre varmış gibiydiler; siyah brokardan aşağı hiçbir şey giymediğin fikrine."

"Beni olduğumdan daha göz alıcı sanıyorlar; onlara hakikati söylemeye korkuyorum," dedi Isabel. "Lily onunla akşam yemeği yediğinizi yazdı bana."

"Beni dört defa davet etti ve ben bir defa gittim. İkincisinden sonra beni rahat bırakması gerekirdi. Yemek çok güzeldi; pahalı olmuş olmalı. Kocasıysa çok görgüsüz. Amerika'yı ziyaretimden keyif aldım mı? Neden almış olayım? Zevkim için gitmedim ki."

Bunlar ilginç konulardı, ama kısa bir süre sonra Bayan Touchett yeğeninden ayrıldı; onunla yarım saat sonra, öğle yemeğinde buluşacaktı. Bu yemekte iki hanım, hüzünlü yemek odasında, sade bir masada yüz yüze oturdular. Burada bir süre sonra Isabel teyzesinin göründüğü kadar soğuk olmadığını fark etti ve zavallı kadının ifadesizliğine, esef ve hayal kırıklığı yoksunluğuna beslediği o eski acıma duygusu geri geldi. Şimdi esef duygusuna teslim olabilse, bunu Tanrı'nın bir lütfu olarak görürmüş gibi geldi ona. Bayan Touchett'ın buna çaba gösterip göstermediğini, elemin getirdiği ferahlamayı arzu edip etmediğini merak etti. Öte yandan, belki de korkuyordu; eğer esef etmeye başlarsa, onu fazla ileri götürebilirdi bu. Ancak, Isabel onun bir şeyleri kaçırmış olduğu duygusuna kapıldığını, gelecekte anıları olmayan yaşlı bir kadın olacağını düşündüğünü sezebiliyordu. Küçük, sivri yüzü trajik görünüyordu. Yeğenine, Ralph'ın henüz kıpırdamamış olduğunu, ama muhtemelen akşam yemeğinden önce onu görebileceğini söyledi. Ve biraz sonra, bir gün önce Lort Warburton'ı görmüş olduğunu ekledi; bu beyan Isabel'i biraz irkiltti, çünkü bu şahsiyetin o civarda olduğunu ve bir tesadüfün onları bir araya getirebileceğini ima edermiş gibiydi. Böyle bir tesadüf isabetli olmazdı; İngiltere'ye Lort Warburton'la sohbet etmek için gelmemişti. Az sonra teyzesine, onun Ralph'a çok şefkatli davranmış olduğunu, Roma'da bunu biraz gözlemlediğini söyledi.

"Şimdi düşünecek başka bir şeyi var," diye karşılık verdi Bayan Touchett. Ve duraklayarak delici bir bakışla Isabel'e baktı.

Isabel onun bir şey kastettiğini anladı ve bunun ne olduğunu derhal tahmin etti. Ama cevabı, tahminini gizledi; kalbi daha hızlı çarpıyor ve biraz vakit kazanmak istiyordu. "Ah, evet... Lortlar Kamarası ve saire."

"Lortları düşünmüyor o; hanımları düşünüyor. En azından bir tanesini; Ralph'a evlenmek üzere nişanlandığını söylemiş."

"Ya, evlenmek üzere!" dedi Isabel, mülayim bir tavırla.

"Eğer nişanı bozmazsa. Ralph'ın bilmek isteyeceğini düşünüyormuş gibiydi. Zavallı Ralph düğüne gidemez, gerçi çok yakında olacak sanıyorum."

"Kim bu genç hanım peki?"

"Aristokrasinin bir üyesi; Leydi Flora, Leydi Felicia... öyle bir şey."

"Çok sevindim," dedi Isabel. "Ani bir karar olmalı."

"Oldukça ani, sanıyorum; üç haftalık bir kur yapma dönemi olmuş. Daha yeni açıklandı."

"Çok sevindim," diye tekrarladı Isabel, daha güçlü bir vurguyla. Teyzesinin onu izlediğini, garip bir duygunun işaretlerini aradığını biliyordu ve onun bu türden herhangi bir şey görmesini engelleme arzusu, hızlı bir memnuniyet tonuyla, neredeyse bir rahatlama tonuyla konuşmasını mümkün kıldı. Bayan Touchett hanımların, evli olanların bile, eski sevgililerinin evliliklerini kendilerine yapılmış bir hakaret olarak görmeleri geleneğini takip ediyordu, tabii. Dolayısıyla, Isabel'in ilk endişesi, genelde durum nasıl olursa olsun, şimdi kendisinin buna alınmadığını göstermekti. Ama bu arada, dediğim gibi, kalbi daha hızlı çarpıyordu; ve eğer bir süre düşünceli bir biçimde oturduysa –biraz sonra Bayan Touchett'ın onu gözlemlediğini unutmuştu– bir hayranını kaybetmiş olduğu için değildi bu. Hayal gücü Avrupa'nın yarısını katetmiş, nefes nefese ve hatta biraz titreyerek Roma şehrinde durmuştu. Hayalinde kendini kocasına Lort Warburton'ın mihraba bir gelin götüreceğini beyan ederken canlandırıyordu ve bu zihinsel çabayı gösterirken ne kadar üzgün göründüğünün farkında değildi tabii. Ama nihayet kendini topladı ve teyzesine, "Er geç bunu yapacaktı, kuşkusuz," dedi.

Bayan Touchett sessiz kaldı; sonra başını kısaca ve sertçe iki yana salladı. "Ah, canım, sana aklım ermiyor!" diye haykırdı aniden. Öğle yemeklerine sessizlik içinde devam ettiler;

Isabel sanki Lort Warburton'ın öldüğünü duymuşmuş gibi hissediyordu kendini. Onu yalnızca bir talip olarak tanımış ve bu artık tamamen sona ermişti.

Zavallı Pansy için ölmüştü o; oysa Pansy kanalıyla yaşamış olabilirdi. Bir hizmetkâr etraflarında dolaşıp duruyordu; nihayet, Bayan Touchett onları yalnız bırakmasını talep etti ondan. Yemeğini bitirmişti; ellerini masanın kenarında kavuşturmuş olarak oturuyordu. "Sana üç soru sormak istiyorum," dedi Isabel'e, hizmetkâr gittikten sonra.

"Üç çok fazla."

"Daha azıyla yetinemem; bunu düşündüm. Hepsi çok iyi sorular."

"Ben de bundan korkuyorum. En iyi sorular, en kötüleridir," diye cevap verdi Isabel. Bayan Touchett sandalyesini geriye itmişti; Isabel'se masadan ayrılıp oldukça kasıtlı bir hareketle derin pencerelerden birine doğru yürüdü; teyzesi gözleriyle onu takip ediyordu.

"Lort Warburton'la evlenmediğine hiç pişman oldun mu?" diye sordu Bayan Touchett.

Isabel gülümseyerek başını ağır ağır iki yana salladı. "Hayır, sevgili teyzeciğim."

"İyi. Söylediklerine inanmak niyetinde olduğumu bildirmeliyim sana."

"Bana inanmanız çok imrendirici," diye cevap verdi Isabel, hâlâ gülümseyerek.

"Yalan söylemeye mi imrendiriyor? Bunu yapmanı tavsiye etmem, çünkü yanlış bilgilendirildiğim zaman, zehirlenmiş bir fare kadar tehlikeli olurum. Başında zafer çığlıkları atmak niyetinde değilim."

"Benimle geçinemeyen, kocam," dedi Isabel.

"Ona söyleyebilirdim bunu. *Senin* başında zafer çığlıkları atmak demem buna," diye ekledi Bayan Touchett. "Serena Merle'den hâlâ hoşlanıyor musun?" diye devam etti.

"Bir zamanlar hoşlandığım kadar değil. Ama önemi yok, çünkü o Amerika'ya gidiyor."

"Amerika'ya mı? Çok kötü bir şey yapmış olmalı."

"Evet... çok kötü."

"Ne olduğunu sorabilir miyim?"

"Benden faydalandı."

"Ah," diye haykırdı Bayan Touchett, "benden de! Herkesten faydalanır o."

"Artık Amerika'dan faydalanacak," dedi Isabel, yine gülümseyerek ve teyzesinin sorularının bitmiş olduğuna sevinerek.

Ralph'ı ancak akşam görebildi. O bütün gün uyuklamış, en azından, bilinçsiz bir halde yatmıştı. Doktor oradaydı, ama bir süre sonra gitti; babasına bakmış olan ve Ralph'ın sevdiği yerel doktordu bu. Günde üç dört defa geliyor, hastasıyla büyük ölçüde ilgileniyordu. Ralph'a daha önce Sör Matthew Hope bakmış, ama o bu ünlü adamdan bıkmış ve annesinden ona, ölmüş olduğuna ve dolayısıyla artık tıbbi tavsiyelere ihtiyaç duymadığına dair haber göndermesini istemişti. Bayan Touchett'sa sadece Sör Matthew'a oğlunun ondan hoşlanmadığını yazmıştı. Isabel'in geldiği gün Ralph, anlatmış olduğum gibi, saatlerce hiçbir işaret vermedi; ama akşama doğru yatağında doğruldu ve onun gelmiş olduğunu bildiğini söyledi. Bunu nasıl bildiği belli değildi, çünkü onu heyecanlandırma korkusuyla, hiç kimse ona bu bilgiyi sunmamıştı. Isabel içeri geldi ve loş ışıkta onun yatağının yanında oturdu; odanın bir köşesinde gölgelikli bir mum vardı, sadece. Hemşireye, gidebileceğini, akşamın geri kalanında onun yanında kendisinin oturacağını söyledi. Ralph gözlerini açmış ve Isabel'i tanımış, tutması için, çok çaresiz bir biçimde yanında duran elini oynatmıştı. Ama konuşamamıştı; tekrar gözlerini kapadı ve sadece Isabel'in elini kendi elinin içinde tutarak, tamamen hareketsiz kaldı. Isabel hemşire geri gelinceye kadar, uzun bir süre onunla oturdu;

ama Ralph başka bir işaret vermedi. Isabel ona bakarken vefat etmiş olabilirdi; zaten ölümün biçimi ve örneği haline gelmişti. Roma'da Isabel onun hastalığının bir hayli ilerlemiş olduğunu düşünmüştü, ama şimdi daha da kötüydü; artık ancak bir tek değişiklik olabilirdi. Yüzünde tuhaf bir huzur vardı; bir kutu kapağı kadar sakindi o yüz. Bununla beraber, Ralph bir kemik kafesinden ibaretti; onu selamlamak için gözlerini açtığında, Isabel sanki ölçüsüz bir boşluğa bakıyormuş gibi olmuştu. Hemşire ancak gece yarısı döndü; ama saatler Isabel'e uzun gelmemişti; tam olarak bunun için gelmişti o. Eğer sadece beklemek için gelmişse, bunun için bol fırsatı oldu, çünkü Ralph üç gün boyunca bir tür minnettar sessizlik içinde yattı. Isabel'i tanıyor ve zaman zaman konuşmak istermiş gibi görünüyor, ama sesi çıkmıyordu. Sonra, sanki o da bir şeyi, geleceği kesin olan bir şeyi bekliyormuş gibi, tekrar gözlerini kapatıyordu. Öyle mutlak bir sessizlik içindeydi ki, Isabel, gelmekte olan şey zaten gelmişmiş gibi hissediyordu; ama yine de, hâlâ beraber oldukları duygusunu hiç kaybetmedi. Ancak, her zaman beraber değildiler; boş evde dolaşarak ve zavallı Ralph'a ait olmayan bir sesi duymaya çalışarak geçirdiği başka saatler oluyordu. Daimi bir korkusu vardı; kocasının ona yazmasının mümkün olduğunu düşünüyordu. Ama o sessiz kaldı ve Isabel sadece Floransa'dan, Kontes Gemini'den bir mektup aldı. Ancak, Ralph, üçüncü günün akşamında nihayet konuştu.

"Bu gece kendimi daha iyi hissediyorum," diye mırıldandı, aniden, Isabel'in nöbetinin sessiz loşluğunda; "bir şey söyleyebilirim, sanırım."

Isabel onun yastığının yanında dizlerinin üzerine çöktü; zayıf elini kendi elinin içine aldı; çaba göstermemesi, kendini yormaması için yalvardı ona.

Ralph'ın yüzü kaçınılmaz olarak ciddiydi... gülümsemenin adale oyununu yapamıyordu; ama görünüşe göre, o yüzün sahibi çelişkilerle ilgili algısını kaybetmemişti. "Yo-

rulsam ne olur, dinlenebileceğim tüm bir ebediyet varken?" diye sordu. "Eğer bu en son çabaysa, çaba göstermenin bir zararı olmaz. İnsanlar sondan hemen önce hep kendilerini daha iyi hissetmezler mi? Bunu sık sık duymuşumdur; beklediğim de buydu. Sen geldiğinden beri, bunun geleceğini düşünüyordum. İki üç defa denedim; burada oturmaktan bıkacağından korkuyordum." Acı veren kesintiler ve uzun duraklamalarla, ağır ağır konuşuyordu; sesi uzaktan geliyormuş gibiydi. Durduğu zaman, yüzü Isabel'e dönük olarak ve kırpışmayan, büyük gözleriyle onunkilerin içine bakarak yattı. "Gelmen büyük bir cömertlik," diye devam etti. "Geleceğini düşünüyordum; ama emin değildim."

"Gelinceye kadar, ben de emin değildim," dedi Isabel.

"Yatağının yanında bir melek gibiydin. Biliyorsun, ölüm meleğinden bahsederler. O hepsinin en güzeli. Sen de öyleydin; sanki beni bekliyormuşsun gibi."

"Ölümünü beklemiyordum; bunu... bunu bekliyordum. Bu ölüm değil, sevgili Ralph."

"Senin için değil... hayır. Başkalarının öldüğünü görmek kadar bize kendimizi canlı hissettiren bir şey yoktur. Hayat duygusudur bu... baki kaldığımızın duyumudur. Ben de hissettim bunu... ben bile. Ama artık bunu başkalarına vermekten başka bir işe yaramıyorum. Benim için her şey bitti." Ve sonra durakladı. Isabel başını daha da eğdi, ta ki Ralph'ın elinin üzerinde kenetlenmiş olan ellerine dayanıncaya kadar. Artık onu göremiyordu; ama uzaktan gelen sesi kulağına yakındı. "Isabel," diye devam etti o, aniden, "keşke senin için de her şey bitmiş olsa." Isabel cevap vermedi; hıçkırıklara boğulmuştu; yüzü gömülmüş olarak öylece kaldı. Ralph sessizce yatarak onun hıçkırıklarını dinledi; nihayet uzun bir inilti çıkardı. "Ah, benim için ne yaptın böyle?"

"Ya sen benim için ne yaptın?" diye haykırdı Isabel, şimdi had safhaya gelmiş olan taşkınlığı, pozisyonuyla yarı boğulmuş olarak. Tüm utancını, bir şeyleri gizleme arzusunu

kaybetmişti. O artık öğrenebilirdi; öğrenmesini de istiyordu, çünkü onları en üstün derecede bir araya getiriyordu bu ve Ralph acının ulaşamayacağı bir yerdeydi. "Bir zamanlar bir şey yaptın... biliyorsun. Ah, Ralph, sen benim her şeyim oldun! Ya ben senin için ne yaptım... bugün ne yapabilirim? Yaşayabilmen için ölürdüm. Ama yaşamanı istemiyorum; seni kaybetmemek için kendim ölürdüm." Sesi Ralph'ınki kadar kırıktı; gözyaşları ve ıstırapla doluydu.

"Beni kaybetmeyeceksin... saklayacaksın. Beni kalbinde sakla; sana hiç olmadığım kadar yakın olacağım. Sevgili Isabel, hayat daha iyidir, çünkü hayatın içinde sevgi vardır. Ölüm iyidir... ama orada sevgi yoktur."

"Sana hiç teşekkür etmedim –hiç konuşmadım– olmam gerektiği gibi olmadım hiç!" diye devam etti Isabel. Haykırmaya ve kendini suçlamaya, kederinin ona hâkim olmasına izin vermeye tutkulu bir ihtiyaç duyuyordu. O an için, tüm dertleri bir tek dert haline geldi ve birlikte şimdiki bu acıyla kaynaştılar. "Kim bilir, benim hakkımda ne düşündün? Ama nasıl bilebilirdim? Hiçbir zaman bilemedim ve bugün ancak benim kadar aptal olamayan insanlar olduğu için biliyorum."

"İnsanlara aldırış etme," dedi Ralph. "İnsanlardan ayrıldığıma seviniyorum, galiba."

Isabel başını ve kenetlenmiş ellerini kaldırdı: Bir an için, Ralph'a dua ediyormuş gibi göründü.

"Doğru mu bu... doğru mu?" diye sordu.

"Aptallık etmiş olduğun mu? Yo, hayır," dedi Ralph, hissedilir bir nüktedanlık niyetiyle.

"Beni zengin ettiğin... sahip olduğum her şeyin senin olduğu?"

Ralph başını çevirdi ve bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonra, nihayet...

"Ah, bundan bahsetme... isabetli bir iş değildi o." Ağır ağır yüzünü tekrar ona doğru çevirdi; bir kez daha birbirle-

rini görebiliyorlardı. "Bu olmasaydı... bu olmasaydı..." Ve durakladı. "Seni mahvettim sanırım," diye ekledi, yumuşak bir sesle.

Isabel onun acının ulaşamayacağı bir yerde olduğu duygusuyla doluydu; daha şimdiden bu dünyaya ait değilmiş gibi görünüyordu o. Ama bu duyguya sahip olmasa bile, yine de konuşurdu, çünkü saf ıstıraptan ibaret olmayan tek şeyin bilincinden başka hiçbir şeyin önemi yoktu artık... birlikte hakikate bakmakta olduklarının bilincinden.

"Benimle param için evlendi," dedi.

Her şeyi söylemek istiyordu; bunu yapmadan onun ölebileceğinden korkuyordu.

Ralph bir süre dikkatle ona baktı ve ona odaklanmış olan gözlerinin kapakları ilk defa kapandı. Ama bir an sonra onları açtı ve sonra cevap verdi:

"Sana son derecede âşıktı."

"Evet, bana âşıktı. Ama fakir olsaydım, benimle evlenmezdi. Bunu söylemekle seni incitmek istemiyorum. Nasıl yapabilirim bunu? Sadece anlamanı istiyorum. Her zaman anlamaktan alıkoymaya çalıştım seni; ama bütün bunlar sona erdi."

"Ben her zaman anladım," dedi Ralph.

"Anladığını düşünüyordum ve hoşuma gitmiyordu. Ama şimdi gidiyor."

"Beni incitmiyorsun... beni çok mutlu ediyorsun." Ve Ralph bunu söylerken sesinde olağanüstü bir sevinç vardı. Isabel tekrar başını eğdi ve dudaklarını onun elinin üstüne bastırdı. "Her zaman anladım," diye devam etti Ralph, "öyle tuhaf, öyle acıklı olmasına rağmen. Hayatı kendi gözlerinle görmek istedin... ama sana izin verilmedi; dileğin için cezalandırıldın. Hatta gelenekselliğin değirmeninde öğütüldün!"

"Ah, evet, cezalandırıldım," diye hıçkırdı Isabel.

Ralph bir süre onu dinledi ve sonra devam etti: "Gelişin konusunda çok kötü mü davrandı?"

"Benim için çok zorlaştırdı bunu. Ama umurumda değil."

"Aranızda her şey bitti mi, o halde?"

"Yo, hayır; hiçbir şeyin bittiğini düşünmüyorum."

"Ona dönecek misin?" diye kekeledi Ralph.

"Bilmiyorum... bilemiyorum. Kalabildiğim kadar uzun bir süre burada kalacağım. Düşünmek istemiyorum... düşünmeme ihtiyaç yok. Senden başka hiçbir şey umurumda değil ve şu an için bu yeter. Daha biraz idare eder beni. Sen kollarımda ölürken, burada, dizlerimin üzerinde, uzun zamandır olmadığım kadar mutluyum. Senin de mutlu olmanı istiyorum... üzücü bir şey düşünmemeni; sadece yanında olduğumu ve seni sevdiğimi hissetmeni. Neden acı olsun ki? Böyle zamanlarda acıyla ne işimiz olabilir? En derin şey o değil; daha derin bir şey var."

Ralph'ın konuşmakta gittikçe daha çok güçlük çektiği belliydi; kendini toplamak için daha çok beklemesi gerekiyordu. Başta bu son sözlere cevap vermeyecekmiş gibiydi; uzun bir süre geçmesine izin verdi. Sonra da sadece, "Burada kalmalısın," diye mırıldandı.

"Doğru görünen bir süre kalmak isterim."

"Doğru görünen... doğru görünen." Ralph Isabel'in sözlerini tekrarladı. "Evet, bunu çok düşünürsün sen."

"İnsan düşünmeli, tabii. Çok yoruldun," dedi Isabel.

"Çok yoruldum. Az önce acının en derin şey olmadığını söyledin. Hayır... hayır. Ama çok derin. Eğer kalabilseydim..."

"Benim için daima burada olacaksın," diye sözünü kesti Isabel, yumuşak bir sesle. Onun sözünü kesmek kolaydı.

Ama Ralph biraz sonra devam etti: "Geçer, sonuç olarak; şu anda geçiyor. Ama sevgi kalır. Neden bu kadar çok acı çektiğimizi bilmiyorum. Belki keşfederim bunu. Hayatta birçok şey var; sen çok gençsin."

"Kendimi çok yaşlı hissediyorum," dedi Isabel.

"Tekrar gençleşirsin. Ben seni öyle görüyorum. İnanmıyorum ki... inanmıyorum ki..." Ve tekrar durdu; gücü tükenmişti.

Isabel artık sessiz olması için yalvardı ona. "Birbirimizi anlamak için konuşmamıza ihtiyaç yok," dedi.

"Seninki kadar cömertçe bir hatanın... sana uzun bir süre zarar verebileceğine inanmıyorum."

"Ah, Ralph, şimdi çok mutluyum," diye haykırdı Isabel, gözyaşlarının arasından.

"Şunu da unutma," diye devam etti Ralph, "eğer nefret edilmişsen, aynı zamanda sevildin de."

"Ah, kardeşim!" diye haykırdı Isabel, daha da derin bir secde hareketiyle yatağa kapanarak.

Elli Beşinci Bölüm

Isabel'in Gardencourt'ta geçirdiği ilk gece Ralph ona, eğer yeterince acı çekecek kadar yaşarsa, bir gün bu eski evin usule uygun bir şekilde sahip olduğu hayaleti görebileceğini söylemişti. Anlaşılan, Isabel bu gerekli şartı yerine getirmişti; çünkü ertesi sabah, soğuk, solgun şafakta, yatağının yanında bir ruhun durmakta olduğunun farkına vardı. Soyunmadan yatmıştı, çünkü Ralph'ın geceyi çıkaramayacağına inanıyordu. Uyuma eğilimi duymuyordu; bekliyor ve böyle bir bekleyiş, uyanıklık getiriyordu. Ama gözlerini kapattı; gecenin ilerleyen saatlerinde kapısının vurulacağına inanıyordu. Böyle bir ses duymadı, ama karanlığın belli belirsizce grileşmeye başladığı sıralarda, sanki bir çağrı almışçasına birdenbire yastığından fırladı. Bir an için Ralph orada duruyormuş gibi geldi ona... odanın loşluğunda hayal meyal görünen loş bir şekil. Bir an bakakaldı; onun beyaz yüzünü, şefkatli gözlerini gördü; sonra orada hiçbir şey olmadığını anladı. Korkmadı; sadece emin oldu. Odasından çıktı ve bu kuşkusuzlukla karanlık koridorlardan geçti, bir hol penceresinin belirsiz ışığında parlayan meşe merdivenlerden aşağı indi. Ralph'ın kapısının önünde bir an durarak dinledi; ama sadece onu dolduran sessizliği duyuyormuş gibiydi. Bir ölünün yüzündeki örtüyü kaldırırmışçasına yumuşak bir hareketle kapıyı açtı ve Bayan Touchett'ın, oğlunun yattığı

yerin yanında, onun bir elini ellerinin arasında tutarak hareketsiz ve dimdik oturduğunu gördü. Doktor öteki tarafta durmuş, zavallı Ralph'ın diğer bileğini profesyonel parmaklarının arasında tutuyordu. Hemşire ikisinin arasında, yatağın ayakucundaydı. Bayan Touchett Isabel'e aldırış etmedi, ama doktor büyük bir dikkatle ona baktı; sonra yumuşak bir hareketle Ralph'ın elini uygun bir pozisyona, hemen yanına yerleştirdi. Hemşire de Isabel'e büyük bir dikkatle baktı ve hiç kimse bir tek kelime söylemedi; Isabel, görmek için gelmiş olduğu şeye baktı sadece. Ralph'ın hayattayken hiç olmadığı kadar güzeldi o yüz ve altı yıl önce aynı yastıkta yattığını gördüğü babasının yüzüyle tuhaf bir benzerlik taşıyordu. Isabel teyzesinin yanına gitti ve ona sarıldı; ve genel olarak ne okşamaları davet eden ne de bunlardan hoşlanan Bayan Touchett, bir an için buna teslim olarak adeta bunu almak üzere ayağa kalktı. Ama tavrı resmi ve gözleri kuruydu; keskin, beyaz yüzü korkunç görünüyordu.

"Zavallı Lydia Teyze," diye mırıldandı Isabel.

"Çocuğun olmadığı için gidip Tanrı'ya şükret," dedi Bayan Touchett, kendini ondan ayırarak.

Bundan üç gün sonra, kayda değer sayıda insan, Londra "sezon"unun en hareketli zamanında, sabah treniyle Berkshire'daki sessiz bir istasyona gelip, kolayca yürünebilecek bir mesafedeki küçük, gri bir kilisede yarım saat geçirmeye vakit buldu. Bu binanın yeşil mezarlığında, Bayan Touchett oğlunu toprağa verdi. Kendisi mezarın kenarında durdu, Isabel de onun yanında; kilise muhafızının kendisi bile, bu sahneyle Bayan Touchett'tan daha pratik bir biçimde ilgilenmiyordu. Ağırbaşlı bir hadiseydi bu, ama nahoş değildi; her şeyin görünümünde bir ılımlılık vardı. Hava dönmüş, yumuşamıştı; güvenilmez mayıs ayının son günlerinden biri olan gün, ılık ve rüzgârsızdı; havada alıç ve karatavuğun parlaklığı vardı. Zavallı Touchett'ı düşünmek üzücü idiyse de, fazla üzücü değildi, çünkü ölümü şiddetli olmamıştı. O

kadar uzun zamandır ölüyordu ki; buna o kadar hazırdı ki; her şey beklendiği gibiydi ve hazırlıklıydılar. Isabel'in gözlerinde yaşlar vardı, ama körleştiren yaşlar değildi bunlar. Onların arasından, günün güzelliğine, tabiatın ihtişamına, bu eski İngiliz kilisesinin avlusunun tatlılığına, iyi dostların eğik başlarına bakıyordu. Lort Warburton oradaydı ve Isabel'in daha sonra öğrendiğine göre, bazıları bankayla bağlantılı olan, tanımadığı bir grup beyefendi de öyle; ve tanıdığı başka insanlar vardı. Yanında dürüst Bay Bantling'le birlikte, Bayan Stackpole başta gelenler arasındaydı; başını diğerlerinden daha yükseğe kaldıran... ve pek onlar kadar eğmeyen Caspar Goodwood da vardı. Çoğu zaman Isabel, Bay Goodwood'un bakışlarının üzerinde olduğunun bilincindeydi; diğerleri gözlerini kilise bahçesinin çimlerine dikmişken, o kendisine umumi bir yerde genellikle baktığından daha büyük bir dikkatle bakıyordu. Ama Isabel onu gördüğünü hiç belli etmedi ona; onu düşünüyorduysa, sadece hâlâ İngiltere'de oluşuna şaşmak şeklinde oluyordu bu. Onun Gardencourt'a kadar Ralph'a refakat ettikten sonra gideceğini farz etmiş olduğunun farkına vardı; İngiltere'nin onun hoşuna giden bir ülke olmadığını hatırlıyordu. Ancak, o oradaydı, hem de çok belirgin biçimde ve duruşundaki bir şey, karmaşık bir niyetle gelmiş olduğunu söylüyor gibiydi. Isabel onun gözlerine bakmıyordu, gerçi bunlarda duygudaşlık olduğuna şüphe yoktu; Bay Goodwood onu biraz huzursuz ediyordu. Küçük grubun dağılmasıyla o da ortadan kayboldu ve birkaç kişi Bayan Touchett'la konuşmaya geldiği halde, Isabel'le konuşmaya gelen tek kişi Henrietta Stackpole oldu. Henrietta ağlamıştı.

Ralph, Isabel'e, Gardencourt'ta kalacağını umut ettiğini söylemişti ve Isabel oradan ayrılmak üzere derhal hareket geçmedi. Bir süre teyzesiyle kalmanın ancak olağan bir hayırseverlik olduğunu söylüyordu kendine. Böyle iyi bir formülü olması bir şanstı; aksi halde bu konuda büyük bir

yoksunluk çekebilirdi. Görevi sona ermişti; uğruna kocasından ayrılmış olduğu işi yapmıştı. Yabancı bir şehirde, orada olmadığı saatleri sayan bir kocası vardı; böyle bir durumda, insanın mükemmel bir gerekçeye ihtiyacı olurdu. O, kocaların en iyisi değildi; ama durumu değiştirmiyordu bu. Evlilik olgusunun kendisi bazı yükümlülükler içeriyordu ve bunlar, o evlilikten alınan keyfin ölçüsünden tamamen bağımsızdı. Isabel kocasını mümkün olduğunca az düşünüyordu; ama şimdi, uzakta, oranın büyüsünün ulaşmadığı bir yerde olunca, Roma'yı bir tür ruhsal ürpertiyle düşünüyordu. Bu düşüncede ölümcül bir hüzün vardı ve Isabel Gardencourt'un en koyu gölgesine çekiliyordu. Günden güne yaşıyor, erteliyor, gözlerini kapatıyor, düşünmemeye çalışıyordu. Karar vermesi gerektiğini biliyor, ama hiçbir karar vermiyordu; bizzat buraya gelişi bir karar olmamıştı. O vesilede, sadece bir başlangıç yapmıştı. Osmond'dan hiç ses çıkmıyordu ve belli ki artık çıkmayacaktı da; her şeyi ona bırakacaktı. Pansy'den hiçbir haber almamıştı, ama bu çok basitti; muhtemelen, babası yazmamasını söylemişti ona.

Bayan Touchett, Isabel'in yanında olmasını kabul ediyor, ama ona hiçbir yardım teklif etmiyordu; heves duymadan, ama kusursuz bir berraklıkla, kendi durumunun yeni kolaylıklarını düşünmekle meşgul gibiydi. Bayan Touchett iyimser bir insan değildi, ama acı dolu hadiselerden bile belli bir memnuniyet çıkarmayı başarıyordu. Bu memnuniyet, böyle şeylerin sonuç olarak kendisinin değil, başka insanların başına geldiği düşüncesinden oluşuyordu. Ölüm nahoş bir şeydi, ama bu vakada söz konusu olan, oğlunun ölümüydü, kendisinin değil; kendi ölümünün Bayan Touchett'tan başka herhangi birisi için nahoş olacağını düşünerek kendini kandırmamıştı hiç. Hayatın tüm değerli şeylerini ve aslında tüm güvencesini de geride bırakmış olan zavallı Ralph'tan daha iyi durumdaydı; çünkü Bayan Touchett'ın anlayışına göre, ölmenin en kötü tarafı, insanı istismara açık bir hale

getirmesiydi. Kendi adına, o hemen oradaydı; bundan daha iyi bir şey olamazdı. Hiç vakit kaybetmeden –oğlunun gömüldüğü günün akşamıydı– Ralph'ın vasiyetindeki düzenlemelerden birkaçını Isabel'e bildirdi. Ralph ona her şeyden bahsetmiş, her konuda danışmıştı. Ona para bırakmıyordu; paraya ihtiyacı yoktu tabii. Ona, tablolar ve kitaplar haricinde, Gardencourt'un mobilyalarını ve bir yıllığına buranın kullanımını bırakıyordu; bir yılın sonunda, burası satılacaktı. Satıştan elde edilen para, Ralph'ın öldüğü hastalıktan mustarip olan yoksul insanlar için açılacak hastane için bir vakıf oluşturacaktı; ve Lort Warburton vasiyetin bu kısmının uygulayıcısı olarak atanmıştı. Bankadan çekilecek geri kalan varlıkları, birkaç tanesi daha önce babasının son derece cömert davranmış olduğu Vermont'taki kuzenlere olmak üzere, çeşitli miraslar halinde elden çıkarılacaktı. Sonra, çok sayıda küçük miraslar vardı.

"Bazıları çok garip," dedi Bayan Touchett; "adını hiç duymadığım insanlara hatırı sayılır meblağlar bırakmış. Bana bir liste verdi ve o zaman ona bazılarının kim olduğunu sordum; o da bana, çeşitli zamanlarda ondan hoşlandığını düşünmüş olduğu insanlar olduklarını söyledi. Anlaşılan, senin ondan hoşlanmadığını düşünmüş, çünkü sana beş kuruş bırakmamış. Babasının sana çok cömert davranmış olduğu kanısındaydı, ki ben de öyle düşündüğümü söylemek zorundayım... gerçi onun bundan şikâyet ettiğini duyduğumu kastetmiyorum. Tablolar dağıtılacak; onları küçük yadigârlar olarak birer birer etrafa bölüştürdü. Koleksiyonun en değerli parçası Lort Warburton'a gidiyor. Peki, kütüphanesini ne yaptı dersin? Şaka gibi. Arkadaşın Bayan Stackpole'a bıraktı... 'edebiyata yaptığı hizmetlerin takdiri olarak.' Roma'dan onu takip edişini mi kastediyor? Edebiyata hizmet miydi bu? Çok sayıda nadide ve değerli kitap var kütüphanede ve Bayan Stackpole dünyayı dolaşırken onları sandığında taşıyamayacağına göre, müzayedeyle satmasını tavsiye ediyor.

Onları Christie's'de satacak tabii ve hasılatıyla bir gazete kuracak. Edebiyata hizmet mi olacak bu?"

Geldiği zaman boyun eğmeyi gerekli görmüş olduğu küçük soruşturmanın sınırını aştığından, Isabel bu soruyu yanıtlamaktan kaçındı. Ayrıca, edebiyata hiç bugünkü kadar az ilgi duymamıştı, ara sıra raflardan Bayan Touchett'ın bahsettiği o nadide ve değerli ciltlerden birini indirdiği zaman farkına vardığı gibi. Kesinlikle okuyamıyordu; dikkati hiç bu kadar hâkimiyeti dışında olmamıştı. Kilise avlusundaki törenden bir hafta kadar sonra, bir akşamüzeri, kütüphanede, o dikkati biraz toplamaya çalışıyordu; ama gözleri sık sık elindeki kitaptan, iki tarafı ağaçlıklı uzun yola bakan açık pencereye kayıyordu. Mütevazı bir aracın kapıya yaklaştığını görmesi ve bunun bir köşesinde, biraz rahatsız bir tavır içindeki Lort Warburton'ın oturmakta olduğunu fark etmesi bu şekilde oldu. Onun nezaket standardı daima yüksek olmuştu ve dolayısıyla, bu şartlar altında, Bayan Touchett'ı ziyaret etmek için Londra'dan gelmeye zahmet etmiş olması olağanüstü bir şey değildi. Görmeye geldiği kişi Bayan Osmond değil, Bayan Touchett'tı tabii ve Isabel bu teorinin geçerliliğini kendine kanıtlamak için az sonra evden çıktı ve parkta gezinmeye başladı. Hava evin arazisinde dolaşmaya elverişli olmadığından, Gardencourt'a geldiğinden beri dışarıya pek çıkmamıştı. Ancak, bu akşam hava güzeldi ve başta, dışarı çıkmak isabetli bir düşünce olmuş gibi geldi ona. Az önce sözünü ettiğim teori oldukça makuldü, ama ona pek huzur vermemişti ve eğer etrafta volta atışını görseydiniz, vicdanının rahatsız olduğunu söylerdiniz. Çeyrek saat sonra, kendini evin görüş menzilinde bularak, Bayan Touchett'ın ziyaretçisiyle birlikte sütunlu girişten çıktığını gördüğünde de sakinleşmedi. Belli ki teyzesi Lort Warburton'a onu aramaya çıkmalarını teklif etmişti. Ziyaretçi kabul edecek bir ruh hali içinde değildi ve eğer vakti olsaydı, muazzam ağaçlardan birinin arkasına çekilirdi. Ama onu

görmüş olduklarını anladı; ilerlemekten başka yapabileceği bir şey kalmamıştı. Gardencourt'taki çimenlik engin bir alan olduğundan, bu biraz vakit aldı; bu arada Isabel, Lort Warburton'ın ev sahibesinin yanında yürürken ellerini biraz gergin bir havada arkasında tuttuğunu ve gözlerini yerden ayırmadığını gözlemledi. Görünüşe göre, iki şahıs da konuşmuyordu; ama Bayan Touchett'ın Isabel'e yönelttiği kısık, küçük bakış, uzaktan bile manidardı. Acı bir keskinlikle, "İşte evlenmiş olabileceğin seçkin ve yumuşak başlı asilzade!" dermiş gibiydi. Ancak, Lort Warburton kendi gözlerini kaldırdığında, söyledikleri bu değildi. Sadece, "Bu biraz tuhaf bir durum, anlarsınız ve bana yardımcı olacağınıza güveniyorum," diyorlardı. Çok ciddi, çok ölçülüydü ve onu tanıdığından beri ilk defa Isabel'i gülümsemeden selamladı. Istıraplı günlerinde bile işe daima bir gülümsemeyle başlamıştı o. Son derece mahcup görünüyordu.

"Lort Warburton beni görmeye gelme nezaketini göstermiş," dedi Bayan Touchett. "Senin hâlâ burada olduğunu bilmediğini söylüyor bana. Onun eski bir arkadaşın olduğunu biliyorum ve evde olmadığını söylediklerinden, kendi gözleriyle görmesi için dışarıya getirdim onu."

"Ah, saat 6.40'ta beni akşam yemeğine yetiştirecek bir tren olduğunu gördüm," dedi Bayan Touchett'ın refakatçisi, biraz alakasız bir biçimde. "Gitmemiş olduğunuzu gördüğüme öyle sevindim ki."

"Burada uzun bir süre kalmayacağım, anlarsınız," dedi Isabel, biraz gayretli bir tavırla.

"Herhalde; ama birkaç hafta kalacağınızı umarım. İngiltere'ye şeyden –hımm– düşündüğünüzden daha önce mi geldiniz?"

"Evet, çok ani olarak geldim."

Bayan Touchett evin arazisinin durumuna bakıyormuş gibi başka tarafa döndü; gerçekten de olması gerektiği gibi değildi bu; Lort Warburton'sa biraz tereddüt etti. Isabel

onun –kafası oldukça karışık bir halde– kocasını soracak olmuş, ama sonra kendini dizginlemiş olduğunu tahmin etti. Lordun ciddiyeti hafiflemeden devam ediyordu, ya son zamanlarda üzerinden ölüm geçmiş olan bir yerde yakışık alan davranış tarzının bu olduğunu düşündüğünden ya da daha kişisel nedenlerden. Eğer bazı kişisel gerekçelerin bilincindeyse, önceki gerekçenin arkasında saklanabildiği için çok şanslıydı; bundan mümkün olduğu kadar yararlanabilirdi. Isabel bütün bunları düşündü. Lordun yüzü üzgün olduğundan değil, çünkü o başka bir meseleydi; ama o yüz garip bir biçimde ifadesizdi.

"Kız kardeşlerim hâlâ burada olduğunuzu bilselerdi... onları kabul edeceğinizi düşünselerdi, gelmekten sevinç duyarlardı," diye devam etti Lort Warburton. "İngiltere'den ayrılmadan önce sizi görmelerine izin verin, lütfen."

"Bu bana büyük bir zevk verirdi; onları öyle dostane duygularla hatırlıyorum ki."

"Bir iki günlüğüne Lockleigh'ye gelir miydiniz, bilmiyorum? Hep o eski sözünüz var, biliyorsunuz." Ve lort cenapları bu öneriyi yaparken biraz kızardı; bu da yüzüne biraz daha aşina bir hava verdi. "Belki de şu sırada bunu söylemekle doğru bir iş yapmıyorum; tabii ki ziyareti düşünmüyorsunuz. Ama ziyaret sayılmayacak bir şeyi kastettim. Hamsin yortusunda kız kardeşlerim üç günlüğüne Lockleigh'de olacaklar; İngiltere'de çok uzun bir süre kalmayacağınızı söylediğinize göre, eğer o zaman gelebilirseniz, gerçekten başka hiç kimsenin olmamasını sağlardım."

Isabel, onun evleneceği genç hanımın da annesiyle birlikte orada olup olmayacağını merak etti; ama bu düşünceyi dile getirmedi. "Çok teşekkür ederim," demekle yetindi; "ne yazık ki Hamsin yortusu hakkında pek bir şey bilmiyorum."

"Ama sözünüz geçerli –değil mi?– başka bir zaman için."

Bunda bir sorgu vardı; ama Isabel bunu geçiştirdi. Bir an onunla konuşmakta olan insana baktı ve gözleminin so-

nucunda –daha önce de olduğu gibi– ona acıdı. "Treninizi kaçırmamaya dikkat edin," dedi. Ve sonra ekledi: "Size mutluluklar dilerim."

Lordun yüzü tekrar kızardı, bu kez öncekinden de fazlaydı; saatine baktı.

"Ah, evet, 6.40; fazla vaktim yok, ama kapıda bir mekik var. Çok teşekkür ederim." Teşekkürünün, Isabel'in ona trenini hatırlatmış olması için mi, yoksa daha duygusal olan söz için mi olduğu aşikâr değildi. "Hoşça kalın, Bayan Osmond; hoşça kalın." Isabel'in gözlerine bakmadan onunla el sıkıştı ve sonra, tekrar yanlarına gelmiş olan Bayan Touchett'a döndü. Onunla vedalaşması da aynı derecede kısa oldu; ve biraz sonra iki hanımefendi onun uzun adımlarla çimenliği geçtiğini gördüler.

"Onun evleneceğinden çok emin misiniz?" diye sordu Isabel, teyzesine.

"Kendisinden daha emin olamam; ama o emin görünüyor. Onu tebrik ettim ve o bunu kabul etti."

"Ah," dedi Isabel, "pes ediyorum!" Teyzesiyse eve ve ziyaretçinin bölmüş olduğu meşgalelerine döndü.

Isabel pes etmişti, ama hâlâ bunu düşünüyordu... çimenliğin hektarları üzerine uzun gölgeler düşüren muazzam meşelerin altında tekrar gezinmeye başladığında, bunu düşünüyordu. Birkaç dakikanın sonunda, kendini rustik bir bahçe kanepesinin yanında buldu; buna bir an baktıktan sonra, tanıdık bir objeymiş gibi geldi ona. Sadece bunu daha önce görmüş, hatta üzerinde oturmuş değildi; bu noktada ona önemli bir şey olmuştu... bir çağrışım havası vardı buranın. Sonra, altı yıl önce, bir hizmetkâr evden kendisine Caspar Goodwood'un ona peşinden Avrupa'ya gelmiş olduğunu bildirdiği mektubu getirdiğinde, burada oturmakta olduğunu hatırladı; ve o mektubu okuduktan sonra başını kaldırıp Lort Warburton'ın onunla evlenmek istediğini beyan edişini duyduğunu. Gerçekten de tarihi bir kanepeydi bu, ilginç bir

kanepeydi; sanki onun kendisine söyleyecek bir şeyi olabilirmiş gibi durup ona baktı. Artık onun üzerinde oturmazdı... ondan biraz korkuyordu. Sadece onun önünde durdu ve orada dururken, geçmiş, duyarlı insanların bilinçlerine umulmadık zamanlarda akın eden şu duygu dalgalarından birisi halinde ona geri geldi. Bu çalkantının sonucu, aniden çok yorgun olduğunu hissetmesi oldu; bu hissin etkisiyle de, endişelerini yenerek rustik kanepeye çöktü. Onun huzursuz olduğunu ve kendini oyalayamadığını söylemiştim; ve eğer onu orada görmüş olsaydınız, ilk sıfatın haklılığını takdir etseniz de, etmeseniz de, en azından, onun o anda bir aylaklık kurbanının imgesi olduğunu kabul ederdiniz. Duruşunda garip bir gayesizlik vardı; iki yanında sarkan elleri, siyah elbisesinin kıvrımları arasında kayboluyordu; gözleri belirsizce önüne bakıyordu. Onu eve çağıracak bir şey yoktu; inzivaları içinde, iki hanım akşam yemeğini erken yiyor ve çaylarını belirsiz bir saatte içiyorlardı. Bu pozisyonda ne kadar oturduğunun farkında değildi; ama yalnız olmadığını fark ettiğinde, alacakaranlık koyulaşmıştı. Hızla doğrulup etrafına bakındı ve sonra yalnızlığına ne olmuş olduğunu gördü. Birkaç metre ileride durmuş, ona bakan ve yaklaşırken, yankı yapmayan çimenlerde ayak seslerini duymamış olduğu Caspar Goodwood'la paylaşıyordu onu. Bunun ortasında, eskiden Lort Warburton'ın da onu aynen bu şekilde şaşırtmış olduğu aklına geldi.

Derhal ayağa kalktı ve Goodwood, onun kendisini görmüş olduğunu anlar anlamaz ilerledi. Ancak kalkmaya vakit bulabilmişti ki Goodwood, şiddet gibi görünen, ama ne olduğunu bilmediği bir şey gibi hissedilen bir hareketle onu bileğinden kavradı ve yeniden kanepeye oturttu. Isabel gözlerini kapadı; Goodwood canını acıtmamıştı, Isabel'in itaat etmiş olduğu şey, sadece bir dokunuştu. Ama onun gözlerinde, görmek istemediği bir şey vardı. Birkaç gün önce kilisenin avlusunda da böyle bakınıştı ona; yalnız, bugün daha

kötüydü o bakış. Başta hiçbir şey söylemedi; Isabel sadece onu yakınında hissetti. Daha önce hiç kimse kendisine bu kadar yakın olmamışmış gibi geldi neredeyse ona. Ancak, bütün bunlar bir dakika içinde olup bitti ve bunun sonunda Isabel bileğini kurtarmış, gözlerini ziyaretçisine çevirmişti.

"Beni korkuttunuz," dedi.

"Niyetim bu değildi," diye cevap verdi Goodwood, "ama biraz korkutmuşsam da, önemi yok. Bir süre önce trenle Londra'dan geldim, ama doğrudan doğruya buraya gelemedim. İstasyonda bir adam önüme geçti. Orada olan bir mekiğe bindi ve buraya sürmesi için emir verdiğini duydum. Kim olduğunu bilmiyorum, ama onunla gelmek istemedim; sizi yalnız görmek istiyordum. Bu yüzden bekledim ve etrafta dolaştım. Her tarafı dolaştım ve tam eve geliyordum ki, sizi burada gördüm. Bir bekçi ya da buna benzer birisi, beni karşıladı; ama sakıncası yoktu, çünkü kuzeninizle buraya geldiğimde onunla tanışmıştım. O beyefendi gitti mi? Gerçekten yalnız mısınız? Sizinle konuşmak istiyorum." Goodwood çok hızlı konuşuyordu; Roma'da birbirlerinden ayrıldıkları zamanki kadar heyecanlıydı. Isabel bu durumun yatışacağını ummuştu; aksine, onun yelkenlerini açmış olduğunu anlayınca, kabuğuna çekildi. İçinde yeni bir duygu uyandı; Goodwood daha önce onda bu duyguyu uyandırmamıştı hiç; bir tehlike duygusuydu bu. Onun ısrarcılığında gerçekten de korkunç bir şeyler vardı. Isabel dümdüz önüne bakıyordu; o ise, elleri dizlerinde, öne eğiliyor, derin derin Isabel'in yüzüne bakıyordu. Etraflarındaki alacakaranlık daha da kararıyormuş gibiydi. "Sizinle konuşmak istiyorum," diye tekrarladı Goodwood; "söyleyecek özel bir şeyim var. Size sıkıntı vermek istemiyorum... geçen gün Roma'da yaptığım gibi. Onun bir yararı yoktu; sadece sizi üzdü. Elimde değildi; hatalı olduğumu biliyordum. Ama şimdi hatalı değilim; lütfen öyle olduğumu düşünmeyin," diye devam etti ve sert, boğuk sesi bir an için yumuşayıp bir

yakarışa dönüştü. "Bugün buraya bir amaç için geldim! Bu çok farklı. O zaman sizinle konuşmamın bir yararı yoktu; ama şimdi size yardım edebilirim."

Isabel, korktuğu için mi, yoksa karanlıkta böyle bir sesin kaçınılmaz olarak bir nimet gibi gelmesinden mi olduğunu bilemiyordu; ama onu daha önce hiç dinlemediği gibi dinliyor, onun sözleri ruhunun derinlerine nüfuz ediyordu. Tüm varlığında bir tür sükûnet yaratıyorlardı ve biraz sonra, ancak çaba göstererek ona cevap verebildi.

"Bana nasıl yardım edebilirsiniz?" diye sordu, alçak bir sesle, sanki onun söylediklerini, bu soruyu mahrem olarak soracak kadar ciddiye alıyormuş gibi.

"Sizi bana güvenmeye ikna ederek. Artık biliyorum... bugün biliyorum. Roma'da size sorduğum şeyi hatırlıyor musunuz? O zaman tamamen karanlıktaydım. Ama bugün iyi bir kaynağa dayanarak biliyorum; bugün her şeyi açıkça görüyorum. Beni kuzeninizle buraya göndermeniz iyi oldu. İyi bir adamdı o –asil bir adamdı– ve şu anda durumun ne olduğunu anlattı bana. Her şeyi izah etti; hakkınızda ne düşündüğümü tahmin etti. Ailenizin bir üyesiydi o ve sizi –İngiltere'de olduğunuz sürece– bana emanet etti," dedi Goodwood, çok önemli bir noktaya değiniyormuş gibi. "Onu son gördüğümde –orada yatmış, ölürken– bana ne dedi biliyor musunuz? Dedi ki: 'Onun için yapabileceğin her şeyi yap. Yapınana izin verdiği her şeyi.'"

Isabel aniden ayağa kalktı. "Benim hakkımda konuşmaya hakkınız yoktu!"

"Neden olmasın... neden olmasın, eğer o şekilde konuşmuşsak?" diye sordu Goodwood, hızla onu takip ederek. "Ve o ölüyordu... bir adam ölüyorken durum farklıdır." Isabel ondan ayrılmak üzere yaptığı hareketi dizginledi; her zamankinden daha dikkatli dinliyordu; onun o geçen seferkinden farklı olduğu doğruydu. Gayesiz, neticesiz bir tutkuydu o; ama şu anda bir fikri vardı. Isabel bu fikri tüm

benliğiyle seziyordu. "Ama önemi yok!" dedi Goodwood, onu göğsüne bastırarak, ama şimdi giysisinin bir tek kıvrımına dokunmadan. "Touchett ağzını bile açmasa, yine de anlardım. Neyiniz olduğunu anlamak için kuzeninizin cenazesinde size bakınam yeterdi. Artık beni kandıramıyorsunuz; Tanrı aşkına, size karşı bu kadar dürüst olan bir adama karşı dürüst olun. Siz kadınların en mutsuzusunuz ve kocanız bir şeytan!"

Isabel sanki o kendisine vurmuşmuş gibi hışımla ona doğru döndü. "Aklınızı mı kaçırdınız?" diye haykırdı.

"Aklım hiç bu kadar başımda olmamıştı; her şeyi görüyorum. Onu savunmanın gerekli olduğunu düşünmeyin. Ama onun aleyhine bir tek kelime daha etmeyeceğim; yalnız sizden bahsedeceğim," diye ekledi Goodwood hemen. "Nasıl kalbiniz kırık değilmiş gibi davranırsınız? Ne yapacağınızı, nereye döneceğinizi bilmiyorsunuz. Rol yapmak için artık çok geç; bütün bunları arkanızda, Roma'da bırakmadınız mı? Touchett hepsini biliyordu –ve ben de biliyordum– buraya gelmenizin neye mal olacağını. Hayatınıza mal olacak! Bunu biliyorken, sizi kurtarmak istemekten nasıl alıkoyarım kendimi? Yerimde durup, ödeyeceğiniz bedele geri gitmenizi seyretseydim, benim hakkımda ne düşünürdünüz? 'Bunun için çekmek zorunda kalacağı ceza korkunç bir şey!..' Touchett bana öyle dedi. Bunu size söyleyebilirim, değil mi? O kadar yakın akrabanızdı ki!" diye haykırdı Goodwood, yine maksadını belirterek. "Başka bir adamın bana bunları söylemesine izin vermektense vurulmayı tercih ederdim; ama o farklıydı; buna hakkı varmış gibi geldi bana. Evine geldikten sonraydı... ölmekte olduğunu anladığı ve ben de anladığım zaman. Her şeyi anlıyorum; geri gitmeye korkuyorsunuz. Tamamen yalnızsınız; neye sığınacağınızı bilmiyorsunuz. İşte şimdi beni düşünmenizi istiyorum."

"Sizi düşünmemi mi?" dedi Isabel, alacakaranlıkta onun karşısında durarak. Birkaç dakika önce göz ucuyla görmüş

olduğu fikir, şimdi heybetle karşısına dikilmişti. Başını biraz geriye attı; gökteki bir kuyrukluyıldızmışçasına dikkatle bu fikre baktı.

"Neye sığınacağınızı bilmiyorsunuz; bana sığının! Sizi bana güvenmeye ikna etmek istiyorum," diye tekrarladı Goodwood. Sonra parlayan gözleriyle bir an durakladı. "Neden geri gidesiniz ki... neden o korkunç formaliteden geçesiniz?"

"Sizden kaçmak için!" diye cevap verdi Isabel. Ama hissettiklerinin sadece birazını ifade ediyordu bu. Geri kalanı, daha önce hiç sevilmemiş olduğuydu. Bu duygu onu sarıp sarmalıyor, ayaklarını yerden kesiyordu.

Başta, söylediği şeye karşılık olarak Goodwood daha da büyük bir şiddetle patlayacakmış gibi geldi ona. Ama bir an sonra tamamen sakindi o; aklının başında olduğunu, her şeyi düşünüp sonuca varmış olduğunu kanıtlamak istiyordu. "Buna engel olmayı arzu ediyorum ve beni bir dinleseniz, olabileceğimi sanıyorum. Tekrar o bedbahtlığa gömülmeyi düşünmek fazlasıyla korkunç bir şey. Aklını kaçırmış olan sizsiniz. Sanki sizden sorumluymuşum gibi güvenin bana. Neden mutlu olmayalım... burada, önümüzdeyken, bu kadar kolayken? Ebediyen sizinim... ebediyen ve sonsuza kadar. İşte buradayım; bir kaya kadar sağlamım. Endişe edeceğiniz ne var ki? Çocuğunuz yok; bu bir engel olabilirdi, belki. Şu durumda, düşüneceğiniz hiçbir şey yok. Hayatınızın kurtarabildiğiniz kadarını kurtarmalısınız; sırf bir kısmını kaybetmiş olduğunuz için, hepsini kaybetmemelisiniz. Durumun görüntüsünü –insanların ne diyeceğini– dünyanın sınırsız aptallığını umursadığınızı farz etmek, size hakaret olur! Tüm bunlarla alakamız yok bizim; bunların tamamen dışındayız; durumlara olduğu gibi bakıyoruz. Buraya gelmekle büyük bir adım attınız; bundan sonraki adım hiçbir şey değil; atılacak doğal adım o. Burada durarak yemin ediyorum ki, kasıtlı olarak acı çektirilen bir kadının hayatta her şeyi yapmaya

hakkı vardır... eğer ona faydası olacaksa, sokağa düşmeye bile! Nasıl acı çektiğinizi biliyorum ve o yüzden buradayım. Dilediğimiz her şeyi yapabiliriz; bu dünyadaki hangi insana bir borcumuz var ki? Bizi tutan nedir... böyle bir meseleye müdahale etmeye hangi şeyin en ufak bir hakkı vardır? Böyle bir mesele ikimizin arasındadır... ve bunu söylemek, o meseleyi halletmek demektir! Bedbahtlığımızın içinde çürümek için mi doğduk biz... korkmak için mi doğduk? *Sizin* korktuğunuzu hiç görmedim! Bana bir güvenseniz, hiç hayal kırıklığına uğramayacaksınız! Bütün dünya önümüzde... ve dünya çok geniş. Bu konuda bir şeyler biliyorum."

Isabel, acı çeken bir yaratık gibi, uzun bir mırıltı çıkardı; sanki Goodwood onun üzerine canını yakan bir şey bastırıyordu. "Dünya çok küçük," dedi rastgele; karşı koyuyormuş gibi görünmek için muazzam bir arzu duyuyordu. Bunu rastgele söyledi, kendini bir şey söylerken duymak için; ama kastettiği bu değildi. Aslında, dünya hiç bu kadar geniş görünmemişti; dört bir yanında açılıyormuş, ölçülmez derinlikteki sularında yüzdüğü muhteşem bir deniz biçimini alıyormuş gibiydi. Yardım istemişti ve işte yardım buradaydı; üzerine akın eden bir sel halinde gelmişti. Goodwood'un söylediği her şeye inanıp inanmadığını bilmiyorum; ama onun kendisini kollarına almasına izin vermenin, ölmekten sonraki en iyi şey olacağına inanıyordu. Bu inanç, bir an için, gittikçe içine gömüldüğünü hissettiği bir tür kendinden geçişti. Bu hareket içinde kendini yakalayabilmek için, üzerinde durabileceği bir şey hissetmek için ayaklarını yere vuruyormuş gibiydi.

Yanındaki insanın, "Ah, benim sana ait olduğum gibi sen de bana ait ol!" diye haykırdığını duydu. Aniden münakaşadan vazgeçmişti o ve sesi bir gürültü karmaşasının arasından geliyormuş gibiydi.

Ancak bu, metafizikçilerin dediği gibi, sadece sübjektif bir olguydu tabii; o karmaşa, o su gürültüsü ve tüm diğerle-

ri kendi kafasının içindeydi. Bir anda bunun farkına vardı. "Bana iyiliklerin en büyüğünü yapın," dedi. "Yalvarırım, gidin buradan!"

"Ah, bunu söylemeyin. Beni öldürmeyin!" diye haykırdı Goodwood.

Isabel ellerini birbirine kenetledi; gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

"Beni sevdiğiniz gibi, bana acıdığınız gibi, beni rahat bırakın!"

Goodwood ateş püsküren gözlerle alacakaranlığın arasından bir an ona baktı ve bir sonraki an, Isabel onun kollarını etrafında, dudaklarını kendi dudaklarının üzerinde hissetti. Öpüşü yıldırım çakması gibiydi; tekrar karanlık olduğunda Isabel özgür kalmıştı. Hiç etrafına bakmadı; sadece fırlayarak oradan uzaklaştı. Evin pencerelerinde ışık vardı; bu ışığın parıltısı çimenliği boydan boya katediyordu. Olağanüstü kısa bir sürede –çünkü hatırı sayılır bir mesafeydi bu– karanlığın içinden geçmiş (çünkü hiçbir şey görmüyordu) ve kapıya ulaşmıştı. Ancak burada durakladı. Dört bir yanına bakındı; biraz kulak kabarttı; sonra elini mandalın üzerine koydu. Daha önce, neye sığınacağını bilememişti; ama artık biliyordu. Çok düz bir yol vardı önünde.

İki gün sonra Caspar Goodwood, Henrietta Stackpole'un mobilyalı bir dairede ikamet ettiği, Wimpole Sokağı'ndaki evin kapısını çaldı. Elini henüz tokmaktan çekmemişti ki kapı açıldı ve Bayan Stackpole'un kendisi, karşısında belirdi. Başında başlığı ve üzerinde ceketi vardı; dışarı çıkmak üzereydi.

"Ah, günaydın," dedi Goodwood, "Bayan Osmond'u bulmayı umuyordum."

Henrietta cevap vermeden önce onu biraz bekletti; ama sessizken bile, Bayan Stackpole'da bir hayli manidar bir şeyler vardı.

"Burada olduğunu farz etmenize neden olan nedir, Tanrı aşkına?"

"Bu sabah Gardencourt'a gittim ve hizmetkâr bana onun Londra'ya gelmiş olduğunu söyledi. Size geleceğine inanıyordu."

Bayan Stackpole yine –tamamen nazik bir niyetle– onu merakta bıraktı.

"Dün buraya geldi ve geceyi burada geçirdi. Ama bu sabah Roma'ya gitmek üzere yola çıktı."

Caspar Goodwood ona bakmıyordu; gözleri kapıdaki basamağa dikilmişti.

"Ha, Roma'ya gitmek üzere..." diye kekeledi. Sonra cümlesini bitirmeden ve başını kaldırmadan, arkasını döndü.

Henrietta kapıyı arkasından kapatarak dışarı çıkmıştı ve şimdi elini uzatıp Goodwood'un kolunu kavradı.

"Buraya bakın, Bay Goodwood," dedi; "bekleyin biraz!"

Bunun üzerine Goodwood başını kaldırıp ona baktı.

MODERN KLASİKLER DİZİSİ'NİN DİĞER KİTAPLARI

1. SİNEKLERİN TANRISI
   William Golding
   Çev. Minâ Urgan
2. BİLİNMEYEN ADANIN ÖYKÜSÜ
   José Saramago
   Çev. Emrah İmre
3. OTOMATİK PORTAKAL
   Anthony Burgess
   Çev. Dost Körpe
4. CASUS
   Joseph Conrad
   Çev. Ünal Aytür
5. KORKU VADİSİ
   Arthur Conan Doyle
   Çev. İpek Babacan
6. VAHŞETİN ÇAĞRISI
   Jack London
   Çev. Levent Cinemre
7. AFORİZMALAR
   Franz Kafka
   Çev. Osman Çakmakçı
8. KOPYALANMIŞ ADAM
   José Saramago
   Çev. Emrah İmre
9. DÖRT OYUN
   Bernard Shaw
   Çev. Sevgi Sanlı
10. BEYAZ DİŞ
    Jack London
    Çev. Levent Cinemre
11. ÜÇ ÖRNEK ÖYKÜ VE BİR ÖNSÖZ
    Miguel de Unamuno
    Çev. Yıldız Ersoy Canpolat
12. DÖRTLERİN YEMİNİ
    Arthur Conan Doyle
    Çev. İpek Babacan
13. A.B.D. / 42. ENLEM
    John Dos Passos
    Çev. Oya Dalgıç
14. ÜÇ BÜYÜK USTA
    Stefan Zweig
    Çev. Nafer Ermiş
15. KENDİLERİYLE SAVAŞANLAR
    Stefan Zweig
    Çev. Nafer Ermiş
16. ODA MÜZİĞİ - BÜTÜN ŞİİRLERİ
    James Joyce
    Çev. Osman Çakmakçı
17. KÜSKÜN KAHVENİN TÜRKÜSÜ
    Carson McCullers
    Çev. İpek Babacan
18. KENDİ HAYATININ ŞİİRİNİ YAZANLAR
    Stefan Zweig
    Çev. Gülperi Sert
19. BAHÇEDE EĞLENCE
    Katherine Mansfield
    Çev. Oya Dalgıç
20. A.B.D. / 1919
    John Dos Passos
    Çev. Oya Dalgıç
21. SATRANÇ
    Stefan Zweig
    Çev. Ahmet Cemal
22. BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU
    Stefan Zweig
    Çev. Ahmet Cemal
23. DEMİR ÖKÇE
    Jack London
    Çev. Levent Cinemre
24. MOZART VE DEYYUSLAR
    Anthony Burgess
    Çev. Aslı Biçen
25. ÇOCUKSU BİR ŞEY
    Katherine Mansfield
    Çev. Oya Dalgıç
26. DÖNÜŞÜM
    Franz Kafka
    Çev. Gülperi Sert
27. KULE
    William Golding
    Çev. E. Efe Çakmak
28. ERMİŞ
    Halil Cibran
    Çev. Ayşe Berktay

29. ALTIN GÖZDE YANSIMALAR
Carson McCullers
Çev. İpek Babacan
30. BİR YAZARIN GÜNLÜĞÜ
Virginia Woolf
Çev. Oya Dalgıç
31. DENİZ KURDU
Jack London
Çev. Fadime Kâhya
32. KUM VE KÖPÜK
Halil Cibran
Çev. Kenan Sarıalioğlu
33. HUCKLEBERRY FINN'İN MACERALARI
Mark Twain
Çev. Bülent O. Doğan
34. MARTI
Anton Pavloviç Çehov
Çev. Ataol Behramoğlu
35. VANYA DAYI
Anton Pavloviç Çehov
Çev. Ataol Behramoğlu
36. BİR HANIMEFENDİNİN PORTRESİ
Henry James
Çev. Suzan Akçora
37. ÇOCUKLUĞUM
Maksim Gorki
Çev. Mazlum Beyhan
38. MARTIN EDEN
Jack London
Çev. Levent Cinemre
39. AYAKTAKIMI ARASINDA
Maksim Gorki
Çev. Koray Karasulu
40. BÜTÜN ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER
Rainer Maria Rilke
Çev. Ahmet Cemal
41. BİR ELİN SESİ VAR
Anthony Burgess
Çev. Roza Hakmen
42. YİRMİ AŞK ŞİİRİ VE UMUTSUZ BİR ŞARKI
Pablo Neruda
Çev. Sait Maden
43. ŞATO
Franz Kafka
Çev. Regaip Minareci
44. YILDIZ GEZGİNİ
Jack London
Çev. Fadime Kâhya
45. MECZUP
Halil Cibran
Çev. Kenan Sarıalioğlu
46. KÜÇÜK BURJUVALAR
Maksim Gorki
Çev. Koray Karasulu
47. GENÇ BİR DOKTORUN ANILARI
Mihail Bulgakov
Çev. Tuğba Bolat
48. GİTANJALİ - İLÂHİLER
Rabindranath Tagore
Çev. Bülent Ecevit
49. DAVA
Franz Kafka
Çev. Gülperi Sert
50. BEN, CLAUDIUS
Robert Graves
Çev. Dost Körpe
51. ELLERİN ZAMANLARLA DOLU
Paul Celan
Çev. Ahmet Cemal
52. BİR KADININ YAŞAMINDAN YİRMİ DÖRT SAAT
Stefan Zweig
Çev. Mahmure Kahraman
53. DENİZ FENERİ
Virginia Woolf
Çev. Sevda Çalışkan
54. PİRAMİT
William Golding
Çev. Armağan İlkin
55. KARMAŞIK DUYGULAR
Stefan Zweig
Çev. İlknur İgan
56. GOG (I-II)
Giovanni Papini
Çev. Fikret Adil
57. KORKU
Stefan Zweig
Çev. İlknur İgan
58. ÖLÜMCÜL YUMURTALAR
Mihail Bulgakov
Çev. Tuğba Bolat

59. ÇATAL DİL
William Golding
Çev. E. Efe Çakmak
60. EKMEĞİMİ KAZANIRKEN
Maksim Gorki
Çev. Mazlum Beyhan
61. YAKICI SIR
Stefan Zweig
Çev. İlknur İgan
62. DR. JEKYLL İLE BAY HYDE
Robert Louis Stevenson
Çev. Celâl Üster
63. MUHTEŞEM GATSBY
F. Scott Fitzgerald
Çev. Fadime Kâhya
64. KÖPEK KALBİ
Mihail Bulgakov
Çev. Mustafa Yılmaz
65. GÖMÜLÜ ŞAMDAN
Stefan Zweig
Çev. Regaip Minareci
66. OLAĞANÜSTÜ BİR GECE
Stefan Zweig
Çev. İlknur İgan
67. GEZGİN
Halil Cibran
Çev. Kenan Sarıalioğlu
68. BENİM ÜNİVERSİTELERİM
Maksim Gorki
Çev. Mazlum Beyhan
69. MÜREBBİYE
Stefan Zweig
Çev. İlknur İgan
70. TANRI CLAUDIUS
Robert Graves
Çev. Deniz Betil
71. ÜÇ KIZ KARDEŞ
Anton Pavloviç Çehov
Çev. Ataol Behramoğlu
72. AY'A YOLCULUK
Jules Verne
Çev. Bertan Onaran
73. DOKTOR HASTALANDI
Anthony Burgess
Çev. Can Moralı
74. TOM SAWYER'IN MACERALARI
Mark Twain
Çev. Bülent O. Doğan
75. FELICE'YE MEKTUPLAR
Franz Kafka
Çev. Çağlar Tanyeri, Murat Sözen, Turgay Kurultay
76. VİŞNE BAHÇESİ
Anton Pavloviç Çehov
Çev. Ataol Behramoğlu
77. BOYALI PEÇE
W. Somerset Maugham
Çev. Meltem Aydın
78. FENİÇKA
Lou Andreas-Salomé
Çev. İlknur İgan
79. SERBEST DÜŞÜŞ
William Golding
Çev. Nilgün Miler
80. CEZA KOLONİSİNDE VE DİĞER ÖYKÜLER
Franz Kafka
Çev. Gülperi Sert
81. AMERİKA
Franz Kafka
Çev. Regaip Minareci
82. BABAYA MEKTUP
Franz Kafka
Çev. Regaip Minareci
83. ARAYIŞLAR
Lou Andreas-Salomé
Çev. İlknur İgan
84. DALGALAR
Virginia Woolf
Çev. Tülin Cansunar
85. İNGİLİZ VE AMERİKAN EDEBİYATINDA KISA ÖYKÜNÜN BÜYÜK USTALARI
Haz. Çev. Celal Üster
86. ERMİŞİN BAHÇESİ
Halil Cibran
Çev. Kenan Sarıalioğlu
87. AMOK KAŞUCUSU
Stefan Zweig
Çev. Nafer Ermiş
88. CLARISSA
Stefan Zweig
Çev. Gülperi Sert
89. DEFİNE ADASI
Robert Louis Stevenson
Çev. Nurettin Elhüseyni

90. BİR ÇÖKÜŞÜN ÖYKÜSÜ
Stefan Zweig
Çev. Regaip Minareci
91. ANNE FRANK'IN HATIRA DEFTERİ
Türkçe Söyleyen: Can Yücel
92. DOKTOR OX'UN DENEYİ
Jules Verne
Çev. Alev Özgüner
93. YALNIZ BİR AVCIDIR YÜREK
Carson McCullers
Çev. Mehmet H. Doğan
94. 80 GÜNDE DÜNYA GEZİSİ
Jules Verne
Çev. Bertan Onaran
95. İNSANIN ESARETİ
W. Somerset Maugham
Çev. Tülin Er
96. MUTLU PRENS
Oscar Wilde
Çevirenler: Roza Hakmen / Fatih Özgüven
97. ALİCE HARİKALAR DİYARINDA
Levis Carroll
Çev. Sinan Ezber
98. AY IŞIĞI SOKAĞI
Stefan Zweig
Çev. Regaip Minareci
99. PİNOKYO
Carlo Collodi
Çev. Eğemen Berköz
100 DOKTOR MOREAU'NUN ADASI
H. G. Wells
Çev. Celâl Üster
101 DUVARCI USTASI DON GESUALDO
Giovanni Verga
Çev. Neyyire Gül Işık
102 ALTINCI KOĞUŞ
Anton Pavloviç Çehov
Çev. Yulva Muhurcişi
103 LORD JIM
Joseph Konrad
Çev. Dost Körpe
104. MECBURİYET
Stefan Zweig
Çev. Gülperi Sert
105. ARTAMONOVLAR
Maksim Gorki
Çev. Ayşe Hacıhasanoğlu

Modern Klasikler Dizisi -36

Bağımsızlığını ve özgür ruhunu korumaya çalışırken "yazgısıyla yüzleşen" Amerikalı genç bir kadının öyküsünü anlatan *Bir Hanımefendinin Portresi* bugün de zamandan bağımsız bir yapıt olarak varlığını sürdürüyor. Özgür iradeyle yazgı arasındaki çatışma, ABD'den İngiltere'ye giden ve Victoria dönemi değerleri çerçevesinde yalnızca evlenilebilecek bir nesne olmaya direnen bu kadın kahramanda cisimleşiyor.

Henry James Amerikan bireyciliğiyle Avrupa'nın sosyal geleneği arasındaki çatışma ve yurtdışındaki Amerikalıların durumu gibi gözde temalarının peşine düşüyor yine. Kahramanı Isabel, Amerikan edebiyatının en unutulmaz karakterlerinden biri olarak belleklerde; ömrünü toplum içinde insanları gözlemlemeye adamış büyük ustanın bu başyapıtı da Modern Klasikler arasında yerini alıyor.

HENRY JAMES (1843-1916): Amerikan edebiyatının en verimli yazarlarından biri olan Henry James, New York kentinde doğdu. ABD'li düşünür Henry James'in oğlu, filozof William James'in kardeşidir. Çocukluk yıllarını Manhattan'da geçirdikten sonra ilk gençlik çağlarında Cenevre, Paris ve Londra'ya giderek Avrupa'yı tanıma imkânı buldu. James, 1878'de yayımladığı *Daisy Miller* adlı romanla uluslararası üne kavuştu. Aynı yıl *The Europeans* (Avrupalılar) adlı romanıyla ününü pekiştirdi ve İngiltere'de Victoria döneminin seçkinleri arasına katıldı. 1915'te İngiliz uyruğuna geçti. Elli bir yılda 20 roman, 112 öykü, 12 oyun, gezi ve eleştiri kitapları kaleme almış, "uluslararası roman"ın ustası haline gelmiştir. Yapıtlarında Eski Dünya'nın çürümüşlüğü ve bilgeliğiyle, Yeni Dünya'nın saflığı ve coşkunluğu arasındaki karşıtlığı vurgulamıştır. Diğer önemli yapıtları arasında *The American* (1877; Amerikalı), *Washington Square* (1880; Washington Meydanı), *The Bostonians* (1886; Bostonlular) ve *The Ambassadors* (1903; Elçiler) sayılabilir.

9 786053 321606

KDV dahil fiyatı
28 TL